कविकुलगुरु - कालिदास - संस्कृत - विश्वविद्यालयः

M-2803

शिर्षक	ग्रंथकार	विषय	विस्तार (पुर्ण/ अपूर्ण)	टिकाकार	आकार	पृष्ठे	लिपी	सामग्री	Lines per page	Letters per line	Condition & age (शके/विक्रम सवंत)	Additional Particulars / Remark
श्रीरामविजय	-	पुराण	पूर्ण	-	3/5	130	मराठी	कागद				

॥ अथ [illegible] ॥

जय
वसिष्ठऋषि
श्रीराम.
ल.
भ.
श.
विजय.

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसरस्वत्यैनमः ॥ श्रीगुरु [illegible] २ पुराणपुरुषा । श्री[illegible]टनिवासा । दिगंबराअविनाशा । ब्रह्मानंदाजगद्गुरू १ जयजयजगद्वंद्यापूर्णब्रह्मा । अजअजितआत्मारामा । नीलग्रीवमनविश्रामा । पू[illegible]नंदापरेशा २ जयजयमायाचक्रचालका । मायातीताविरिंचिजन का । सकळचित्तपरीक्षका । निजजनकासुखाब्धी ३ कमलोद्भववैकुंठकर्पूरगौरा । अंबिकागजवदनदिनकरा । हींस्वरूपेंतुझींसाचारा । तूंनिर्विकारसर्वदां ४ मंगळकारक नामगजवदन । मंगळारंभींतुझेंचिनमन । मंगळजननीवरीकरितांलेखन । तुझेगुणनसरती ५ रातोत्पलसुकुमारबहुत । पदपद्मेंगौरनेपुरेंसहित । वांकीरुणझुणवाज त । ध्यातीभक्तहृदयांतरी ६ क्षीरार्णवअतिश्वेतांबर । कींकांसेलागलाक्षीरसागर । कींनिर्दोषयशपवित्र । वसंतरूपेंआकारलें ७ अरुणसंध्यारागमिश्रित । तैसीउ टीदिसेआरक्त । कींमंदराचळसिंदूरचर्चित । चारीहस्तविराजती ८ भक्तांचामनोवारणअनिवार । नावरेकदांसाचार । तोआकर्षावयानिर्धार । विवेकांकुशधरियेला ९ भावेंजेशरणयेतीअज्ञानजन । त्यांचेंछेदावयाअविद्याविपिन । यालागींऊर्ध्वपरशुकरून । सिद्धगजाननसर्वदां १० हातींझळकेलीलाकमळ । जेंअम्लाननावेटेसार्वकाळ । तेणेंपूजूंइच्छीभक्तप्रेमळ । जेंकांनिर्मळअंतर्बाह्य ११ जैसेकल्पांतविजांचेउमाळे । तैसेअलंकारअंगींमिरवले । नक्षत्रपुंजगुणींवोंविले । तेवींमुक्ताहाराडोलती १२ हृदयावकाशींसुरेख । पदकझालातोमृगांक । क्षयरहितनिष्कलंक । निजसुखेंसुरवाडला १३ भक्तांसिविघ्नेंयेतीप्रचंडें । तोकांआकळीशुंडादंडें । कल्पांतविजूचेनि पाडे । एकदंतझळकतसे १४ दिक्चक्रींतेजनसमाय । तैसींकुंडलेंझळकतीमणिमय । किंवाचंद्रआणिसूर्य । कुंडलरूपेंतळपती १५ मुकुटींझळकतीरत्नकळा । तेणें नभमंडपउजळला । आदिपुरुषहासाकारला । वरदानद्यावयाकवीतें १६ ऐसामहाराजगजवदन । वरदहस्तेंदावीचिन्ह । करीरामकथाबीजारोपण । त्यासिजी वनघालीनमी १७ ऐसाउगवतांवरदचंद्र । तेणेंउल्हासेकविहृदयसमुद्र । साहित्यभरतेंअपार । असंभाव्यदाटलें १८ जयजयगजवदनानिरुपमा । अगाधनवर्णवेत वमहिमा । तुझियागुणाचीपावावयासीमा । कैसामतिमानहोईनमी १९ कांखेसिमेरूघेऊनिदेखा । कैसीनृत्यकरीलपिपीलिका । कैसेंब्रह्मांडउचलेलमशका । भूगो लमक्षिकाकेविहालवी २० चंद्रासिकर्पूराचेंउटणें । वासरमणीसदर्पणदावणें । कींहिमनगासिवाराघालणें । मेघासिअर्पणउदकांजळी २१ सुरतरूपुढेंठेविजेबदरीफळ । मलयाचळासिधूपनिर्मळ । कामधेनूसिशुष्ककवळ । आणोनियांसमर्पिलें २२ क्षीरसिंधूसीअजाक्षीर । कनकाद्रीपुढेंठेविलीगार । तैसेंप्राकृतबोलणेंअपार । तुझेंमह त्वकेविवर्णूं २३ परीजोछंदघेतबाळक । तोस्नेहेंपुरवीजनक । तरीहारामविजयसुरेख । सिद्धीपावोतवकृपें २४ आतांनमूंजलजोद्भवकुमरी । जेविलसेसदांकविजिव्हा ग्रीं । जीच्यावरदेंसुकाहीकरी । वाचस्पतीसींसंवाद २५ जेआनंदसरोवरमराळिका । जेचातुर्यचंपककळिका । जेनिजकृपेंचीकरूनिनौका । कविबाळकनेतपैलतीरा २६ तुझेकृपेंविरिंचिकुमरी । जन्मांधहोयमहाजोहरी । अतिमूढवेदार्थकरी । शक्रपदींबैसवीरंक २७ अंबेतूंकविहृदयाब्जभ्रमरी । कींनिजानंदसागरींचीलहरी । वाग्व

१ जन्मरहित व अजिंक्य । २ शंकर । ३ विष्णु । ४ पृथ्वी । ५ मनरूप हत्ति । ६ विचाररूप अंकुश । ७ अज्ञानरूप अरण्य । ८ कुऱ्हाड । ९ ताजें । १० समुदाय । ११ सरस्वती ।

छीतूंबसोनिजिव्हाग्रीं । विरूढेंसुफळसर्वदां २८ विवेकहंसशुद्धधवळ । त्यावरीतुझेंआसनअचळ । तप्तकांचनसुढाळ । तैसेंनिर्मळनिजांगतुझें २९ शुभ्रकंचुकीशुभ्र
अंबर । दिव्यमुक्तनगअलंकार । निजबोधवीणाघेऊनिसुस्वर । गायनकरिसीसुस्वरें ३० ऐकतांशारदेचेंगायन । तन्मयविधिविष्णुईशान । अंबेतुझेंसौंदर्यपा
हून । मीनकेतनतटस्थ ३१ रंभाउर्वशीतिलोत्तमा । सावित्रीअन्नपूर्णामुख्यरमा । तुझ्याचातुर्याचीसीमा । त्याहीकदानपावती ३२ अंबेतुझेगुणकेविवर्णावे । काय
अर्कासअर्कीपुष्पेंपुजावें । अंबरमुष्टींतकेवीसांठवावें । पह्लवींबांधवेवायुकैसा ३३ नकरवेउर्वीचेंवजन । नगणवेसिंधूचेंजीवनं । सप्तार्णवभेदोन । मशककेवीजाऊंशके ३४
ऐकोनिबाळकाचीं वचनें । जननीहृदयींधरीप्रीतीनें । तैसेंसरस्वतीनिजकृपेनें । घालींठाणजिव्हाग्रीं ३५ माझेंमनमूढचकोर । कुंहूमाजीइच्छीरोहिणीवर । तरीसर
स्वतीकृपाळुथोर । शुद्धबीजप्रगटली ३६ बीजेपासूनचढत्याकळा । तोंतोंचकोरासिहोयसोहळा । तैसीयेथेंरघुनाथलीला । चढेआगळाफळारस ३७ ज्ञानाचेअनंत
डोळे । उघडिलेएकेचिवेळे । आतांवंदूंश्रीगुरूचींपाउलें । ज्यांचेनिप्रकटेशुद्धज्ञान ३८ जोअज्ञानतिमिरच्छेदक । जोप्रकटेवेदांतज्ञानार्क । तोब्रह्मानंदमहाराजदे
ख । परमअद्भुतमहिमाज्याचा ३९ जोज्ञानपांडुरंगगिरीविख्यात । जोभक्तभीमातीरींसमाधिस्थ । तोयतिराजमहिमाअद्भुत । कवणवर्णूंशकेल ४० जागृतीस्वप्नसु
षुप्तीतुर्यापूर्ण । याचारअवस्थांवरज्याचेंआसन । उन्मनीहीनिरसोन । स्वसुखेंपूर्णसमाधिस्थ ४१ चांदिणेंकैंचेंनसतांमृगांक । किरणेंकैंचींनउगवतांअर्क । जीवनावां
चूनिबीजादेख । सहसाअंकुरफुटेना ४२ जरीनेत्रेंवीणदिसेपदार्थ । मंथनाविणजरीनिवटेनवनीत । तरीसद्गुरूवांचोनिपरमार्थ । ठायींनपडेजीवासी ४३ वरनसतांव्य
र्थवऱ्हाड । शीग्नसतांकायसेंघड । तैसेंगुरुकृपेविणव्यर्थकाबाड । तपेंव्रतेंसाधनें ४४ अंजनेंवीणनसांपडेनिधान । गायत्रीविणब्राह्मणपण । सीमाकैंचीग्रामावीण ।
तैसेंगुरुविणज्ञाननघडे ४५ ह्मणोनितनमनधनेंसीअनन्य । ब्रह्मानंदस्वामीसशरण । आरंभींश्रीरामकथागहन । ग्रंथसंपूर्णसिद्धीपावो ४६ ऐसेंऐकतांसप्रेमबोल । बो
लिलाश्रीगुरुदयाळ । चकोराकारणेंउतावेळ । मृगांकजैसाउगवेपैं ४७ कींचातकालागींधांवेजलधर । कींक्षुधितापुढेंक्षीरसागर । कींकल्पतरूशोधीतआलाघर । दारि
द्रियाचेंसाक्षेपें ४८ तैसाश्रीगुरुदयासागर । तेणेंदिधलाअक्षयवर । ह्मणेसिद्धीपावेलसाचार । रामविजयग्रंथहा ४९ आतांवंदूंसंतसज्जन । जेवैराग्यवनीचेपंचानन ।
कींज्ञानांबरींचेचंडकिरण । उदयअस्तनसेजयां ५० जेभक्तसरोवरींचेराजहंस । जेकांअविद्यारण्यहुताश । कींतेपद्महस्तीविशेष । भवरोगावैद्यहोती ५१ कींजीवपावेआ
पलेस्वपदासी । ऐसामुहूर्तदेणारज्योतिषी । कींतेपंचाक्षरीस्वप्रतापेंसी । पंचभूतांसिपळवीतजे ५२ कींतेदैवींसंपत्तीचेभाग्यवंत । मुमुक्षाकरितीदारिद्रराहित । कीं
तेदयेचींअद्भुत । गोपुरेंकायउंचावलीं ५३ संतचतुरश्रोतेपंडित । माझेंबोलणेअरुषबहुत । जैसासरस्वतीसमूढअत्यंत । वाग्विलासदावितसे ५४ सूर्यापुढेंदीपदेख । जा
न्हवीसन्हाणीथिह्लरोदक । कींकनकाद्रीअतिसुरेख । त्यासीअळंकारपितळेचे ५५ कामधेनूसिआर्पिलेंअजाक्षीर । कींचंद्रासिशीतळउपचार । कल्पतरुकल्पिलेंदेणार ।

१ काम । २ आकाश । ३ पाणी । ४ अमावास्या । ५ ... । ... चंद्र । ... । ८ ज्ञा... । ... । १० अग्नि ।

त्यासीनिंबोल्यासमर्पिल्या ५६ कींरत्नाकरासकांचसमा[illegible] । प्राकृतशब्दींनवलहें ५७ श्रीविष्णूसभूषणेंअपार । परितुळसीवरीप्रीतीफार । कींपार्वतीपतीसबिल्वपत्र । भक्तीनेंवाहतांआवडे ५८ रायेंदीं[illegible]ठसिघालितां । तिचीसर्वांवरीचालेसत्ता । मोलथोडेंप्रभुअळंकारले तां । जनासमस्तांथोरदिसे ५९ ह्मणोनितुह्मीसंतप्रभुथोर । महिमानवर्णवेअपार । मोटेंतबांधवेलसमीर । चरणींअंबरकमवेलपैं ६० गणवतीलपृथ्वीचेरजःकण । मो जवेलसिंधूचेंजीवन । कनकाद्रीचेतुकडेकरून । उडविजेलसर्वथा ६१ भोगींद्रमस्तर्कीचामणी । आणवेलएखादेक्षणीं । सूर्यजातांधरवेलगगनीं । नक्षत्रेंठायींबांधि जेतील ६२ काढवेलशशिमंडळींचेंअमृत । मोडवतीलऐरावतीचेदांत । कींदिग्गजआणोनिसमस्त । एकेठायींबांधिजेतील ६३ तुरंगकरूनिप्रभंजन । करवेलसर्वत्रीं गमन । परीनकळेसंतांचेंमहिमान । जेब्रह्मानंदेंपूर्णसदा ६४ तोंसंतबोलतीआनंदघन । मननिवालेंतवबोलऐकोन । आह्मींइच्छितोंश्रीरामकथाश्रवण । वरीदृष्टांत गोडतुझे ६५ मेरूसुंदररत्नेंकरून । कींनक्षत्रेंमंडितगगन । कींवृक्षफळींपरिपूर्ण । तैसादृष्टांतेंग्रंथशोभे ६६ कींशांतीक्षमादयाविशेष । तेणेंमंडितसत्पुरुष । कींप रिवारसमवेतनरेश । दृष्टांतसुरसग्रंथींतैसे ६७ आर्धीचभूककउगलीबहुत । त्याहींवरीवाढिलेंपंचामृत । कींदुर्बळासिअकस्मात । कल्पतरूभेटला ६८ कन्यार्थीहिंड तांभूमंडळ । राजकन्याघालीत्यासमाळ । कींरोगियासीरसायणनिर्मळ । अकस्मातजोडलें ६९ आतांबहुटांकोनिशब्दजाळ । जैसीसिकतांसांडोनिमराळ । मुक्ता फळेंसेविती ७० कींकोशगृहेंप्रवेशोनी । भांडारीरत्नेंकाढीनिवडोनी । कींदोषटाकूनसज्जनीं । उत्तमगुणस्वीकारिजे ७१ ऐसेसंतांचेबोलपरिकर । ऐकोनिब्रह्मानंदें श्रीधर । साष्टांगघालोनिनमस्कार । ह्मणेसादरपरिसिजे ७२ असंभाव्यश्रीरामचरित्र । शतकोटिग्रंथविस्तार । वाल्मीकिबोलिलाअपार । कथासमुद्रअगम्य ७३ जोसत्यवतीहृदयरत्न । कथींजगद्गुरूपराशरनंदन । तेंव्यासोक्तरामायण । कोणासीपूर्णवर्णवेल ७४ वसिष्ठेंकथिलेंनिश्चिती । तेंवासिष्ठरामायणह्मणती । शुकेंकेलेंनाना रीती । शुकरामायणबोलतीतया ७५ जोअंजनीहृदयारविंदभ्रमरं । तेणेंपाहूनिश्रीरामचरित्र । कथीनाटकरामायणसाचार । अपारचरित्रनिजमुखें ७६ जोपरमवि श्वासेंश्रीरामासीशरण । शक्रारिजनकबंधूविभीषण । तेणेंरामचरित्रकथिलेंपूर्ण । विभीषणरामायणह्मणतीतया ७७ कमलोद्भवविष्णुसुत । तेणेंनारदासिकथिलेंहेंचरि त्र । तेंब्रह्मरामायणअद्भुत । उमेसिसांगेशिवरामायण ७८ जोकलशोद्भवमहामुनी । जेणेंजलधीप्राशिलाआचमनेंकरुनी । तेणेंरामकथाठेविलीविस्तारुनी । अगस्तिरामायणह्मणतीतया ७९ भोगींद्रेंकथिलेंसर्पांप्रती । तेंशेषरामायणबोलती । अध्यात्मरामायणसमस्तीं । ऋषीनींनिवडूनिकाढिलें ८० एकशेवरामायण सत्य । आगमरामायणबोलत । कूर्मरामायणयथार्थ । कूर्मपुराणींबोलिलें ८१ स्कंदरामायणअपार । एकपौलस्तिरामायणपरिकर । कालिकाखंडींस विस्तर । रामकथाकथियेली ८२ रविअरुणसंवाद । तेंअरुणरामायणप्रसिद्ध । पद्मपुराणींअगाध । पद्मरामायणकथियेलें ८३ भरतरामायणचांगलें ।

१ समुद्र । २ कल्पवृक्ष । ३ पृथ्वी । ४ समुदाय । ५ वाळू । ६ राजहंस । ७ भांडारगृह । ८ गोड । ९ व्यास । १० मारुति । ११ इंद्रजिताचा बाप रावण त्याचा बंधु ।

एकधर्मरामायणबोलिलें । आश्चर्यरामायणकथियेलें । बकदाल्भ्यऋषीप्रती ८४ मूळापासूनइतुक्याकथा । केशवार्णवतीलतत्वता । त्यामाजीवाल्मीकिनाटकथोरग्रंथा । रामविजयालागींकथूं ८५ समस्तकवींसनमस्कार । जोजगद्गुरूआर्यश्रीशंकर । जेणेकुमतेंऊच्छेदोनिसमग्र । शुद्धमार्गवाढविला ८६ पुर्वीसत्यवतीकुमर । तैसाकलियुगींश्रीशंकरा । जोज्ञानाचासागर । जगदोद्धारकेलाजेणें ८७ सकळमतेउच्छेदून । सन्मार्गवाढविलापूर्ण । सकळवादीजंबुकपूर्ण । शंकरसिंहगर्जतसे ८८ सकळमतवादीदरिद्री । शंकरसमर्थपृथ्वीवरी । संन्यासदीक्षानिर्धारी । स्थापिलीजेणेंविधियुक्त ८९ अवघेमतवादीरजनीचर । शंकरत्यावरीरघुवीर । कींकौरववधायादवेंद्र । अतिडंदितसाक्षेपे ९० तैसाशंकराचार्यसकळ । कुमतेंछेदीतत्काळ । त्याआचार्याचेंपदकमळ । श्रीधरभ्रमरेंवंदिलें ९१ श्रीधराचार्यटीकाकार । त्यासिनमस्कारीश्रीधर । मधुसूदनादिककवींद्र । ग्रंथअपारजयांचे ९२ जोशृंगारवनींचाविहंगमजाण । जोजयदेवपद्मावतीरमण । त्याचीकाव्यरचनापाहून । पंडितजनतटस्थ ९३ जोवेदांतक्षीरार्णवींचामीन । जेणेंविवेकसिंधुरचिलापूर्ण । तोमुकुंदराजगुणनिधान । तयाचेचरणवंदिले ९४ तारावयाजनसमग्र । पुनःअवतरलारामअवतार । गीतार्थकेलासाचार । तोज्ञानेश्वरजगद्गुरू ९५ जोभानुदासकुळभूषण । प्रतिष्ठानवासीपरिपूर्ण । त्याएकनाथेंग्रंथसंपूर्ण । बहुसालकथियेले ९६ जेचातुर्यराजधानीचेकळस । मुक्तेश्वमुरद्गलदास । ज्यांचेग्रंथपाहतांविशेष । ब्रह्मानंदउचंबळे ९७ जैसेंचंडांशुतेजव्योमीं । तैसेकेवळवामनस्वामी । जयांचीश्लोकरचनायाभूमी । मंडळावरीअपूर्व ९८ कृष्णदासजयराम । जोशांतिदयेचेंनिजधाम । ज्याचेंग्रंथज्ञानपरम । जोनिःसीमब्रह्मचारी ९९ श्रीरामउपासककेवळ । जोभक्तसरोवरींचामराळ । तोरामदासमहाराजनिर्मळ । भक्तीप्रबळलावीजनां १०० ब्रह्मानंदस्वामीचाबंधूसत्य । नामतयाचेंरंगनाथ । ज्याचीकवितासमग्र । अपारजनउद्धरले १ आतांअसोतसमस्तकविवर । अवघेब्रह्मानंदरूपसाचार । त्यांसीअनन्यशरणश्रीधर । यावावरश्रीग्रंथासी २ रविकुळींअवतरोनिश्रीरघुवीर । कैसेकेलेंलीलाचरित्र । धन्यतेंवाल्मीकाचेवक्र । कथाअपारबोलिला ३ हेंवर्णितांश्रीरामचरित्र । तरलावाल्मीकसाचार । पापेंआचरलाअपार । ऐकासादरगोष्टीते ४ वाल्मीकपूर्वीद्विजसुत । त्यजोनिआपलाआचारउपवीत । किरांतसंगेंवाटपाडित । अतिउन्मत्तविषयांध५ महादुर्धरकाननें । देखतांभयाभीतहोयमन । पर्वतदरीमाजीस्थळकरून । सहपरिवारेंसीवसेतेथें ६ भोंवतेद्वादशगांवेंपर्यंत । पाळथीराखोनीवाटपाडित । केल्या[illegible]हत्याअसंख्यात । नाहींगणितइतरजीवां ७ मत्स्यधरावयालागींबक । जैसेहोऊनिसात्विक । कींमूषकालागींबिडालक । बैसेजपततयापरी ८ कींअंगसंकोचेंपा[illegible] । जपोनितत्काळमृगवधी । तैसावाल्मीकिजीववधी । पापनिधीनिर्दय ९ अपारजीवमारिले । पापाचेपर्वतसांचले । जैसैअंत्यजगृहाभोवतेपडिले । ढीगबहुतअस्थींचे १० ऐसेंकरितांपापाचरण । तयासीआलेंवृद्धपण । पुत्रझालेअतिदारुण । तरीआंगवणनसोडी ११ शस्त्रघेऊनिहातींवाळा । मार्गरक्षीतजेंबैसला । तोअकस्मातनारदमुनीप्रगटला । पूर्वपुण्येंकरूनिय[illegible] १२ चंद्रवेष्टितनक्षत्रेंजैसीं । त्याभोंवतींऋषीचीमादींतैसी ।

१ पैठण । २ सूर्य । ३ आकाशीं । ४ हंस । ५ अमाणित । ६ सूर्यवंशीं । ७ [illegible] । ८ [illegible] । [illegible] १० रान । ११ गुहा । १२ मांजर । १३ चांडाळ ।

तोंपाळतीसांगतीवाळियासी । जातीतापसीबहुसाल १३ वाटेसधरूनआलावाळा । [illegible]रूनतेवेळां । दटावोनिऋषींचामेळा । उभाकेलाक्षणभरी १४ कींस्वर्गपंथें जातांनेटें । जैसीयमपुरीलागेवाटे । कींतपेंआचरतांउद्धटें । कामक्रोधअडविती १५ असोवाळाह्मणेतयांसी । मात्राआणारेमजपासीं । नाहींतरीमुकालप्राणासी । मा झियाहस्तेंयेकाळीं १६ मगपुढेंहोऊनब्रह्मनंदन । ह्मणेऐकएकमाझेंवचन । तुजआलेंवृद्धपण । पापेंअपारघडलींकीं १७ द्रव्यजोडिलेंतुवांअपार । झालेदुष्कृताचेसं भारें । तुझेपापासीवांटेकर । कोणआहेतविचारीं १८ तुझेंआलेंजवळीमरण । यमजेव्हांगांजीलदारुण । तेव्हांतुलासोडवीलकोण । पाहेंविचारूनअंतरीं १९ दारापुत्र यौवन । बंधुसेवकआप्तस्वजन । शस्त्रेंअस्त्रेंचतुरंगसैन्य । नयेकामातेवेळीं १२० जेजेप्राणीकर्मेंकरिती । तितुकींदेवविलोकिती । सकळत्वेंव्यापूनिवर्तती । मगसाक्षदेती परत्रींते २१ यमपुरासचित्रगुप्त । पत्रेंकाढूनिवाचित । मगत्यासारिखादंडकरित । कोणतेथेंसोडवील २२ जोपुण्यपंथेंनचालेनर । निंदीतीर्थयात्रासमग्र । त्यासताम्र भूमीतप्तअपार । त्यावरीलोळवितिहळूहळू २३ जेपरोपकारनकरिती । त्यांसिअसिपत्रवनींहिंडविती । इकडुनतिकडेशस्त्रेंटोंचिती । कोणसोडवीलतेस्थानीं २४ तप्तलो हाचास्तंभदारुण । त्यासीभेटवितीनेऊन । देवद्विजांजोनकरीनमन । त्यासिजाणअधोगती २५ जोसंतांसीदेखोंनशकेअपवित्र । त्याचेगृध्रफोडितीरागेंनेत्र । जोकीर्त्तन स्मरणनकरीअणुमात्र । जिव्हातोडितीतयाची २६ गुरुदेवब्राह्मणसांडूनी । जोषड्रसजेवीपापखाणी । महानरकींचेंपाणी । तयाचेवदनींओतिती २७ तीर्थस्नाननिंदी जोखळ । त्यासितप्तकढयीमाजीतेल । त्यांतघालोनितळितीतात्काळ । कोणसोडवीलपैं तेथें २८ जेसाधुसंतांसीपीडिती । त्यांचेआंगाचींसालेंकाढिती । गुरुद्विजाअव्हे रिती । त्यांचेतोंडींघालितीनरकमूत्र २९ धर्मवाटरोधूनहरीतीजेअधम । त्यांसिकुंभीपाकींघालोनिपरम । खालींचेतवितीमहाक्लेशानें । माजीआक्रंदोनीचरफडती३०लो हदंडकरूनतप्त । कानींखोवितीयमदूत । जोनायकेकथामृत । गतीनिश्चितत्यासीही ३१ ऐसेंबोलतांनारदऋषी । अनुतापझालामानसीं । वेगें आलानिजसदनासी । स्त्रीसुतादिकांसीपुसतसे ३२ पापेंघडलींमजलागीं । कोणीहोतांकायविभागी । तंवतेह्मणतीआमुचेआंगीं । नलागतीपापेंसहसाही ३३ आह्मीभाग्याचेवांटेकरीयथार्थ । पापें तुझीं तूं भोगींसमस्त । वाळाझालासद्गदित । कैसाअर्थकरूंआतां ३४ हानरदेहउत्तमपूर्ण । केवळभगवत्प्राप्तीचेंकारण । म्यांआत्महितकरून । बुडालोंकींअधोगतीं । ३५ पुण्यक्षेत्रसरसावलें । तेथेंकनकबीजपेरिलें । कनकाचेंताटघडिलें । त्यांतवाढिलेंतृणबीज ३६ सुधारसकुंभदेवेंजोडला । तोनेऊनउकरडांवोतिला । चिंतामणीफोडूनि घातला । पायरीसअभाग्यें ३७ सुरभीशोधीतआलीघर । तीसमारूनिकाष्ठप्रहार । निर्दैवेंघातलीबाहेर । तैसाप्रकारमजलाझाला ३८ बळेंकल्पवृक्षतोडून । वाढविलेंकंटक वन । राजहंसदवडून । दिवाभीतपाळिले ३९ रंभातोडूनिमहामूर्ख । अर्कीवाढवीतदेख । वोसंडोनीसतेजमुक्त । सिकताहरळभरियेले १४० असोअनुतापेंवाळा । ना रदापासींपरतोनिआला । सद्गदकंठअश्रुडोळां । साष्टांगघातलानमस्कार ४१ तनुमनधनेंसीअनन्य । स्वामीतुजआलोंशरण । कृपेचीनौकाकरून । तारींमजभवसाग

१ नारदऋषि । २ पातक । ३ राशि । ४ मनामध्यें । ५ बायको । ६ तारुण्य । ७ तापलेला लोखंडाचाखांब । ८ ब्राह्मणास । ९ अग्नि । १० पश्चात्ताप । ११ कामधेनू ।

रीं ४२ महारासजतूंधन्वंतरी । माझाभवरोगदूरकरीं । जळतोंवणव्याभीतरी । मेघझडकरीवर्षेतूं ४३ पडिलोंमायेचेमेळीं । पंचभूतेंमजझोंबलीं । वासनाविवशीगे[illegible] पडिली । कदाकाळींसोडीना ४४ अहंबुद्धीदेहबुद्धीडाकिण । ममतासटवीदारुण । लोभझोंटिंगएकक्षण । मजउमजघेऊंनेदी ४५ क्रोधमहिषासुरदारुण । कामवेताळें झडपिलेंपूर्ण । तृष्णामायराणीअनुदिन । सर्वदाहीनसोडी ४६ झालोंमींअत्यंतक्षीण । पंचाक्षरीतूंब्र[illegible]नंदन । सकळभूतेंटाकींतोडुन । ह्मणोनिचरणधरीतसे ४७ अष्टभावेंझालासद्गदित । मगमनींविचारीब्रह्मसुत । रोगपाहूनिवैद्यनिश्चित । दिव्यमात्राकाढीजेवी ४८ ह्मणेहाअनधिकारीपरम । रामऐसेंसांगेनाम । आतांहें तूंजपेंसंभ्रम । मुख्यवर्मजाणपां ४९ तेंजीविननामजपत । तेथेंचिबैसलाध्यानस्थ । आंगावरीवारूळवाढत । ध्वनीउमटत्तआंतोनी ५० टोणपियाचावृक्षझाला । तोंना रदबहुकाळेंपातला । त्यातरुवराखालींउभाराहिला । श्रवणींऐकिलानामघोष ५१ वारुळाचेछिद्रामधुनी । रामनाममधुरध्वनी । चातुर्यसमुद्रनारदमुनी । जाणिलेंतेंवृत्तसर्व ५२ मगउकरोनिवारुळ । बाहेरकाढिलातोपुण्यशीळ । वर्मकळापाहूनितत्काळ । सावधकेलातेधवां ५३ जैसाभूमीवरीअर्कउतरला । तैसानारदश्रीगुरुदेखिला । धांवू निचरणकमळालागला । पापझालेंसंहार ५४ नामजपतांश्रीरामाचें । दोषगेलेअनंतजन्माचे । जैसेपर्वततृणाचे । अग्निसंगेंभस्महोती ५५ पापेंजळावयासमस्त । नामा चाप्रतापबहुत । नामाचेनिनजळेनिश्चित । ऐसेंपापनसेची ५६ वाल्मीकेंकेलेंजेंजेंपाप । तेतेंभस्मजाहलेंनामप्रताप । नामापुढेंकायसंतप । तुच्छसर्वसाधनें ५७ जैसापर्वतहोतांसंतप्त । मगद्विजगणनराहतीतेथ । तैसेंनामाग्निपुढेंसमस्त । पापारण्यदग्धहोय ५८ स्वप्नींघडलींदुष्कृतेंबहुत । तींजागृतींअवघींमिथ्याभूत । तैसेंरामनाम सत्य । पापासमूळनाशकरी ५९ तोंवरीतमाचीदाटणी । जोंनुगवेवासरमणी । तोंवरीमदकीजेवारणीं । जोंवरीसिंहदेखिलानाहीं १६० सिंहगर्जेतोंवरीचपाहीं । जोंकलशो द्भवदेखिलानाहीं । तोंवरिभूतांचीघाई । जोंमंत्रवादीदेखिला ६१ तोंवरीपापांचासंभार । जोंनामींनधरीआदर । नामप्रतापअद्भुतथोर । तरलासाचारवाल्मीक ६२ असोवाल्मीकह्मणेगुरुनाथा । मीकाळकैसाक्रमावाआतां । नारदह्मणेरघुनाथकथा । सविस्तारेंवर्णनकरावी ६३ सहस्रवरुषांवरी । विष्णुअवतरेलदशरथउदरीं । तयाचें तूंभाष्यकरीं । शतकोटीसविस्तार ६४ जन्मकाळलीलासर्व । जेजेतूंवदसीलभाव । तैसाचवर्तेलराघव । अवतारठेवअभिनवपैं ६५ शतकोटीग्रंथवाल्मीकेंनिर्मिला । सुरसदिव्यवोतिला । तिहींलोकांसीकलहलागला । व्यवहारगेलाशिवापासीं ६६ परमचतुरकैलासनाथ । तींठायींसमानवांटिलाग्रंथ । शेवटींदोनअक्षरेंराहिलींयथार्थ । कंठींधरीउमावर ६७ शीतळउपचारपूर्वीकेले । परितेनाहींसफळझाले । चंद्रबिंबशिरींधरिलें । जटेंतआकळिलीगंगेसी । हिमनगकन्याशीतळसुंदर । अर्धांगींध रीकर्पूरगौर । ठायींठायींवेष्टिलेफणिवर । शीतळथोरह्मणोनियां ६९ गजचर्मअत्यंतशीतळ । तेंहीपांघरेजाश्वनीळ । परीनराहेहळाहळ । जाहलेंप्रबळअधिकची १७० महाग्रंथनिवाडितांथोर । दोनअक्षरेंनिवडलींसाचार । तींकंठींधरितांउमावर । शीतळशरीरजाहलें ७१ हृदयींआठविलारघूत्तम । मुखींस्मरतांरामनाम । मध्येंहळाह

१ स्तंभ, स्वेद, रोमांच, लय, वैस्वर्य, वेपथु, (कंप) अश्रु, वैवर्ण्य । २ अगस्ति । ३ पंचाक्षरी । ४ समुदाय । ५ राम । ६ पार्वती ।

ळपरम । भयाभीतजाहलें ७२ मुर्खीरामहृदयींराम । धार्केकरूंनझालेंशम । भूषणरूपहोऊनिपरम । शिवकंठींमिरवलें ७३ नामेंतरलावाल्मिक । नामेंतरलेब्रह्मा
दिक । शीतळझालाकैलासनायक । महिमाअद्भुतनवर्णवे ७४ कितीगोडह्मणावासुधारस । कितीवाढह्मणावेंआकाश । तेजस्वीपरमचंडांश । कितीह्मणोनिवर्णावा ७५
पृथ्वीसउपमाकायद्यावी । पाताळखोलीकितिसांगावी । कितीकनकाद्रीचीउंचीवर्णावी । तैसीनामाचीपदवीअपार ७६ कितीवर्णावाविष्णूचाप्रताप । कायसांगावेंशंक
राचेंतप । तैसारामममहिमाअमूप । नवर्णवेचिसर्वथा ७७ प्राकृतभाषाह्मणोनी । अव्हेरनकरावापंडितजनीं । जैसींकृष्णावेणींचीतीरेंदोनी । परीउदकएकचिजाणिजे ७८
तैसेंचप्राकृतभाषेंतनिवाडे । श्रीधरवर्णीसंतांपुढें । जैसेंबाळककरीचाळेवेडे । परीआवडतीजननीसी १७९ असोवाल्मीकेंरचिलाग्रंथ । भारद्वाजाचेमुखेंसमस्त । अ
संख्यऋषिश्रवणकरित । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ८० हेचिकथाकैलासीं । शिवसांगेहिमवतीसी । पाताळींऋषिकाद्रवेयकुळासी । भोगींद्रसांगेहेचिकथा ८१ घटोद्भवाचेमुखें
दिवसरजनीं । ऋषिश्रवणकरितीकर्दळीवनीं । कींपुरुषखंडीस्वमुखेंकरूनी । वानरांसिसांगेहनुमंत ८२ नारदाप्रतिसरसिजोद्भव । सांगेरामकथाअभिनव । बदरिकाश्रमीं
ऋषिसर्व । व्यसामुखेंऐकती ८३ तैसेंप्राकृतआणिसंस्कृत । दोनीमाजीएकचिअर्थ । जैसादोनीस्त्रियांचाएकनाथ । दोनीहस्तएकाचेची ८४ दोनीदाढाएकचिस्वर ।
पाहाणारएकदोननेत्र । किंवादोनपात्रांतपवित्र । एकचिदुग्धघातलें ८५ जैसेंत्रिवेणीभरलेंउदक । दोनपात्रींगोडीएक । एकसुवर्णकूपिकाअलोलिक । एकताम्रधा
तूचीघडियेली ८६ दोनीकूपिकानेऊनिउदक । श्रीरामेश्वरासिकेलाअभिषेक । दोनीधातूमाजीउदक । देवासिसमचिआवडे ८७ अबळांनकळेसंस्कृतवाणी ।
जैसेंआडातीलपाणी । परीदोरपात्रावांचुनी । अशक्तजनाकेंविनिघे ८८ तेंतडागासियेत्वरें । तात्काळचितृषाहरे । भोळेजनतारावयाईश्वरें । प्राकृतग्रंथनिर्मिले
८९ मुख्यसंस्कृतपाहावे । परितेंअबळांनेणवे । महागजकैसाबांधवे । कमळतंतुघेऊनी १९० सर्वांसमान्यगीर्वाण । जरीअसेलपूर्वपुण्य । तरीतेर्थींचेंहोयज्ञान ।
तरीअबळजनकेवितरती ९१ उत्तमवस्त्रेंलेतनृपती । तींदुर्बळासिप्राप्तनहोती । मगघोंगडीपांघरती । शीतउष्णानिवारण ९२ जैसेंमाथितांदुग्धबहुत । त्यांतूनि
निघेनवनीत । कींस्वातीजळापासोनिअद्भुत । मुक्ताफळेंनिपजती ९३ कींईक्षुदंडाचेपोटींशर्करा । रसनेसगोडीतेचिविचारा । कींराजापासूनिराजपुत्रा । मान्य
ताहोयबहुतची ९४ माहाराष्ट्रींचेंवचननिश्चित । परीअत्यंतरसभरित । मधुमक्षिकांचेमुर्खीस्त्रवत । मधुसुरसजैसाकां ९५ गीर्वाणहेंशशिमंडळअद्भुत । त्याचीप्रभाही
प्राकृत । संस्कृतग्रंथवर्णितीपंडित । अर्थप्राकृतकरितीकीं ९६ अर्कांवृक्षींमधुघट । जरीभरतीलयथेष्ट । तरीगिरिकंदरींकरावयाकष्ट । कायकारणधांवावें ९७
सिकतेमाजीदिव्यरत्न । जरीसांपडेनकरितांप्रयत्न । तरींचतुरेंकरावेंजतन । किंवाअव्हेरकरावा ९८ कष्टेंवीणराज्यआलेंहाता । तरीकांहेसोडावेंतत्वता । प्राकृत
भाषाऐकोनिकथा । लाभश्रोताघेइजेतेवीं ९९ मुक्ताफळांचीउत्तममाळा । वरीसुगंधहीसुटलाआगळा । तरिचतुरींकांनघालावीगळां । अतिआवडीकरूनी २०० आधीं

१ रात्र दिवस । २ अशक्त लोक । ३ मोत्यें । ४ ऊंस । ५ जिव्हा । ६ मधमाशी ।

चइक्षुदंडगोडे । वरीआलेंसाखरेचेखडे । तैसीरघुनाथकथारससुवाडे । त्यावरीसाहित्यपुरविलें १ आतांश्रोतींव्हावेंसावधान । वाल्मीकमाहाराजगेलेकथुन । तेचिश्रीरामकथासंपूर्ण । मूळापासूनिऐकिजे २ दृष्टींनपाहतांअवघाग्रंथ । उगाचदोषठेवितीअद्भुत । तेशतमूर्खजाणिजेनिश्चित । नव्हतीपंडितविवेकी ३ ग्रंथनामरामविजय । श्रवणेसदापाविजेजय । चिंतितमनोरथसिद्धहोय । एकआवर्तनकरितांची ४ आदिपुरुषश्रीअवधूत । तोचब्रह्मानंदयथार्थ । श्रीधरवरदेअद्भुत । महिमाकोणानवर्णवे ५ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । प्रथमाध्यायगोडहा २०६ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु । अध्याय ॥ १ ॥ ओव्या ॥ २०६ ॥

अध्याय २ रा

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जैसेमानससरोवरवेष्टित । मराळदिसतीशोभिवंत । तैसेश्रवणासिबैसलेसंत । लोचनअनंतजयांसी १ श्रवणाबैसतां
संतसज्जन । वाचेसिपारणेंहोयपूर्ण । जैसाइंदुविलोकून । सरिता[३]नाथउचंबळे २ कींवर्षाकाळींगंगेसिपूर । कींघनगर्जतांनाचतीमयूर[४] । किंवसंतदेखोनिसुंदर । कोकि
ळागर्जेआनंदें ३ किंरवींदेखतांकमळविकासती । कींदातादेखोनियाचकहर्षेचित्तीं । तैशादेखोनिसंतमूर्ती । वाग्देवीसआनंद ४ जैसीइंद्रापुढेंरंभा । दावीनृत्यकौतुक
शोभा । तैसीदेखतांसंतसभा । वाग्वल्लीआनंदे ५ कैसेद्यावेदृष्टांत । हेमीनेणेनिश्चित । परिमाझेअन्यायसमस्त । संतींपोटांतघालावे ६ शिवकंठींहाळाहळ । किंसा
गरापोटींवड[६]वानळ । कींसृष्टीचाभारसकळ । पाताळींकूर्मेंधरियेला ७ सकळांप्रकाशेजैसाशशी । परिद्वितीयेसिलोकवाहातीदशी । कींहिमनगजामातासी । धत्तूरपुष्पेंसम
र्पिती ८ तैसेचिहेशब्दानिश्चित । सज्जनींहृदयींधरिलेसत्य । असोप्रथमाध्यायींगतकथार्थ । उद्धरिलावाल्मिकनारदे ९ श्रीरामकथेचाआरंभयेथुनी । जेविसूळ[९]संकीर्ण
कृष्णावेणी । परीपुढेंविशाळसमुद्रगामिनी । जाणिजेसज्जनींकथातैसी १० कमळोद्भवापासूननिश्चिती । पुत्रझालात्यानामपौलस्ती । महातपस्वीजैसागभस्ती । चा
रीवेदज्यासीमुखोद्गत ११ तृणबिंदुकन्यादेववर्णी । तेपौलस्तीचीजाणगृहिणी । विश्रवातिजपासुनी । पुत्रझालाविख्यात १२ भारद्वाजकन्यामहासती । तींदीधलीविश्र
व्याप्रती । तिचेपोटींनिश्चिती । कुबेरपुत्रजन्मला १३ विश्रव्यापासूनजन्मपूर्ण । ह्मणोनिनामवैश्रवण । तेणेंतपकरूनदारुण । चतुराननवशकेला १४ कमळासन
संतोषोन । पौत्रपुत्रह्मणोन । लंकापुरतयादेऊन । सागरोदरींस्थापिला १५ पूर्वींविधीनेलंकानिर्मिली । तींदानवेंबळेंचिघेतली । मागुतीनिर्जरींसोडविली । मगदीधली
कुबेरातें १६ तोंपाताळींचादैत्यसुमाळी । विप्रवेषेंआलाभूमंडळीं । लंकादेखोनितयेवेळीं । मनामाजीआवेशला १७ ह्मणेहीलंकाआमुचीनिश्चित । हाकोणयेथेंराज्यकरि
त । समाचारघेतांझालेंश्रुत । सर्ववृत्ततयाचें १८ कुबेरदेखोनिसुंदर । दैत्यकरीमगविचार । याचेपित्यासिसाचार । कन्यादेऊंआपुली १९ तिजपासूनिजेहोतीसुत । तयां
साह्यहोऊनिसर्वदैत्य । हेंलंकाराज्यसमस्त । हिरोनिघेऊंक्षणार्धें २० ऐसासुमाळीदुर्जन । विप्रवेषअवलंबुन । आलालटिकीचशांतिधरून । कपटीपूर्णदुरात्मा २१ कींगोरि
याचेंगायन । कींदांभिकाचेंवरीवरीभजन । कींधनलब्धाचेंतत्वज्ञान । परधनहरणार्थ २२ जैसानटाचावेषजाण । कींविषाचेंशीतळपण । कींसावचोराचेंगोडवचन । परप्रा
णहरणार्थ २३ कींवरिवरिसुंदरवृंदांवन । किंवाबकाचीशांतिपूर्ण । कींवेश्येचेंमुखमंडण । कामिकमनहरणार्थ २४ कींसाधुवेषधरूनशुद्ध । यात्रेसिफिरतीजैसेमैंद । कींवाट
पाडेरजनीं[१३]शुद्ध । सिद्धहोऊनिबैसती २५ असोऐसासुमाळीपापराशी । आपुलीकन्यावैकसी । घेऊनिआलाविश्रव्यापासीं । प्रार्थूनित्यासीदीधली २६ ह्मणेमीअकिंचनब्रा
ह्मण । एवढेंध्याजीकन्यारत्न । ऋषीनेंकापट्यचेनेणोन । लाविलेंलग्नातियेसी २७ दैत्यगेलेस्वस्थानासी । एकेदिवसींतेपतीसी । सूर्यजाताझालाअस्तासी । भोगमागतीपैंझा
ली २८ जीसंध्याकाळींहोतगर्भिणी । तरीमहातामसीजन्मेप्राणी । तोहोमकाळसाधुनी । भोगदेईंह्मणतसे २९ स्वस्त्रीसभोगनेदींजरी । तरीबाळहत्यापडेत्याचेशिरीं । परीहो

१ राजहंस । २ चंद्र । ३ नद्यांचा पति समुद्र । ४ मोर । ५ वाणीस । ६ वडवाग्नि । ७ चंद्र । ८ शंकर । ९ लहान । १० कंवडल । ११ मुखशोभा । १२ कामातुर लोक । १३ रात्रीं ।

मद्यावयादुराचारी। जाऊंनैंदीऋषीतें ३० परमक्षोभोनियांऋषी। अंगसंगकेलातियेसीं। ह्मणेतूंविप्रकन्यानव्हेसी। महातामसीपापरूपे ३१ ब्रह्मराक्षसतुझेउदरीं। पुत्र होतीलदुराचारी। तीपतीचेचरणधरी। एकुसुपुत्रदेइंजे ३२ रावणआणिकुंभकर्ण। तिसराभक्तराजविभीषण। जोपितृवरदेंकरून। साधुपूर्णपैंझाला ३३ कुंभकर्णजेंव्हांज न्मला। मुखपसरोनीटाहोफोडिला। तेणेंभूगोळथरारिला। प्रळयगमलाजीवांसी ३४ ताटिकाशूर्पणखाभगिनीजाण। त्यांततोरत्नविभीषण। जैसाकागविष्ठेंतअश्वत्थपाव न। केवळस्थानविष्णूचें ३५ वायसांतकोकिळाश्रेष्ठकेवळ। कींशिंपीमाजीमुक्ताफळ। कींदैत्यकुळींभजनशीळ। प्रह्लादपूर्वीजन्मला ३६ यावरीगोकर्णक्षेत्रींजाऊन। ति घेकरितीअनुष्ठान। रावणेंआराधिलापार्वतीरमण। कुंभकर्णेंकमळोद्भव ३७ श्रीविष्णूचेंआराधन। करिताझालाविभीषण। ब्रह्मदेवयेऊनवरदान। देताझालातिघांतें ३८ रावणमागेवरदान। इंद्रादिकदेवसंपूर्ण। यांसींबंदिशाळेरक्षीन। वर्तावें तिहींममआज्ञें ३९ संपत्तीसंततीविद्याधन। व्हावेंसकळकळाप्रवीण। यावरीकुंभकर्ण। वरमागे अपेक्षीत ४० तोंदेवझालेउद्विग्न। कायमागेलकुंभकर्ण। कींहेंचराचरभक्षिन। ऐसेंवरदानमागेलकाय ४१ किंवागिळीनह्मणेलभूगोळ। कींदाढेघालीलऋषिमंडळ। मग सरस्वतीतें देवसकळ। प्रार्थितेझालेतेधवां ४२ तूंजिव्हाग्रींवससीदेवी। तरीत्यादुष्टासिभ्रांतीघालावी। लोकसुखीराहिजेसर्वीं। ऐसेंवदवावेंसरस्वती ४३ कुंभकर्णआधीं चराक्षस। वरीसरस्वतीभ्रांतीघालीविशेष। तोंविधिह्मणेघटश्रोत्रास। अपेक्षितमागकांहीं ४४ मगबोलेकुंभकर्ण। मजनिद्रादेकांसंपूर्ण। अखंडकरीनमीशयन। चतुरा ननअवश्यह्मणे ४५ तत्काळनिद्रायेऊन। पडिलाजैसाप्राणहीन। सुषुप्तीमाजीसर्वज्ञान। बुडोनगेलेंतयाचें ४६ मंदराचळआडवापडिला। कींमहावृक्षउन्म ळिला। निद्राभरेंघोरूंलागला। तेणेंदिशाघुमघुमिती ४७ ह्मैसहस्तीश्वापदेंकानीं। श्वासासरसींप्रवेशतीघ्राणीं। उश्वासटांकितांधरणीं। बाहेरपडतीआरडत ४८ नि द्रादेहाचीसमाधीजाण। निद्राजीवात्म्याचेंआवरण। कींभ्रांतीचेंविश्रांतिस्थान। कींअज्ञानमूर्तिमंत ४९ निद्रातस्कराचीसाहकारी। ध्यानअनुष्ठानाविघ्नकरी। चा तुर्यविद्याकळाकुसरी। निद्रेमाजींबुडतीपैं ५० निद्रामरणाचीसांगातिणी। निद्राजीवाचीविश्रांतिकारिणी। निद्रासकळकार्यनाशिनी। आयुष्यहिरूनिनेतसे ५१ स्थूळसूक्ष्मकारणेंपाहीं। बुडोनिजातीसुषुप्तीडोहीं। असोकुंभकर्णासशुद्धनाहीं। जागाकधींनव्हेची ५२ कुंभकर्णनिद्रासागरीं। बुडोनिगेलाअहोरात्रीं। पितादेखो निचिंताकरी। ह्मणेव्यर्थजन्मयाचा ५३ मगतेणेंप्रार्थिलाकमळासन। मागतसेवरदान। षण्मासझालियाएकदिन। सर्वसुखभोगील ५४ असोविभीषणासिचतुर्व क्र। ह्मणेमागइच्छितवर। तंवतोसत्वशीळपवित्र। कायबोलताझालापैं ५५ ह्मणेसत्समागमसच्छास्त्रश्रवण। दयाक्षमाउपरतीभजन। निंदावादद्वेषगाळून। विष्णु चिंतनकरीनमी ५६ आशामनशातृष्णाकल्पना। भ्रांतीभुलीइच्छावासना। यांचात्यागहोऊनिमना। विष्णुचिंतनकरीनमी ५७ कामक्रोधमदमत्सर। मोहलोभअ हंकार। हेदूरकरूनिसाचार। विष्णुचिंतनकरीनमी ५८ धन्यधन्यविभीषणाचीस्थिती। केवळओतिलीसुखमूर्ती। कींभक्तिरूपश्रीरामकीर्ती। विस्तारिलीआधीं

१ विषयभोग। २ तमोगुणरनें युक्त। ३ बाष। ४ कुंभकर्ण। ५ घोर। ६ विश्रवा।

पुढें ५९ सूर्याआधींउगवेअरुण । कींज्ञानाअगोदरभजन । कींभजनाआधींवैराग्यपूर्ण । तैसाविभीषणजन्मला ६० कींतपाअगोदरशुचित्वपूर्ण । कींबोधाआधींसत्व
गुण । कींसत्वाआधींअङ्कुपूर्ण । पुण्यजैसेंप्रकटलें ६१ कींसाक्षात्काराआधींनिदिध्यास । मननाआधींश्रवणविशेष । श्रवणाआधींसुरस । आवडीपुढेंठसावें ६२ कीं
शमदमाआधींविरक्ती । कींआत्मसुखाआधींशांती । कींशमविषमप्राप्ती । पुढेंजैसीठसावे ६३ तैसाआधींजन्मलाविभीषण । जैसेंफळाअगोदरसुमन । विधीसिं
तोषलाऐकोन । ह्मणेवंशधन्ययाचेनी ६४ रामउपासकजेसंत । तयांचींलक्षणेंहींचनिश्चित । अमानित्वअदंभित्व । अहिंसादिसर्वगुणजेथें ६५ अंतरनिग्रहकरून ।
शांतिरसेंभरलेंपूर्ण । आत्मस्तुतीमनांतून । स्वप्नींजयानावडे ६६ दोषगुणदुजयाचेकरिती । हेंकधींनावडेजयांचेचित्तीं । परांचेउत्तमगुणवानिती । नविसंबतीकदा
ही ६७ गर्वनेणेअणुमात्र । कोणासिनबोलेनिष्ठुर । आपुलीनिंदाऐकतांसाचार । तिरस्कारनउपजेची ६८ जैसेमेघक्षारजळप्राशिती । परीपृथ्वी
वरीगोडवर्षती । धेनूतृणभक्षोनिदेती । क्षिरअमृतासारिखें ६९ इक्षुदंडासिघालितीखात । तरीगोडहोयरसभरीत । गंगापापजाळूनदेत । पुंण्यतैसे
संतजाणावे ७० परिसलोहकाळिमाझांकून । तत्काळकरीसुवर्ण । तैसेचिमहाराजसज्जन । परदोषानलिंपती ७१ जैसीकुळवंतकामिनी । अवयवझांकीक्षणोक्षणीं ।
तैसेंआपुलेंसुकृतझांकोनी । सज्जनजनठेविती ७२ ऐसेजेलक्षणयुक्त । तैसाविभीषणपरमभक्त । तयासिविष्णुनाभसत्य । वरदेताजाहला ७३ विरिंचीह्मणेसाचार । तु
जभेटेलश्रीरघुवीर । तोचिरंजीवकरीलनिर्धार । शशीमित्रअसतीजों ७४ रावणकुंभकर्णतेवेळे । मेळवूनअपारदळें । प्रहस्तमहोदरपातले । प्रधानझालेरावणाचे ७५
विद्युज्जिव्हजंबुमाळी । वज्रदंष्ट्रविरूपाक्षबळी । खरदूषणत्रिशिरासकळी । विद्युन्मालीमाल्यवंत ७६ मत्तमहामत्तयुद्धोन्मत्त । शुकसारणदुर्धरसमस्त । बळ
महाबळधांवत । रावणावेष्टितसर्वही ७७ सकळदळभारघेऊन । लंकेवरीगेलारावण । कदांनाटोपेवैश्रवण । बहुतयुद्धकरितांपैं ७८ मगरावणेंकायकेलें । पित
याचेंपत्रआणविलें । कुबेरासिपाठविलें । येरेंवंदिलेंमस्तकीं ७९ उकलोनिवाचीवैश्रवण । आंतलिहिलेंवर्तमान । तुझासापत्नबंधुरावण । लंकाभुवनयासदीजे ८०
पितृआज्ञातेवेदवचन । मानूनिनिघालवैश्रवण । सकळसंपत्तिपुष्पकींघालून । विरिंचीपासींगेलापैं ८१ मगकनकाद्रिचेपाठारीं । निर्मूनिअलकानंदनपुरी । कुबेर
तेथेंतेअवसरीं । विष्णुसुतेंस्थापिला । ८२ मयासुरेंमंदोदरीआणिशक्ती । देताझालारावणाप्रती । दीर्घज्वाळाबळीचीनाती । तीदिधलीकुंभकर्णा ८३ सर
मानामेंगंधर्वकन्याजाणा । तींदिधलीविभीषणा । सकळभूपशरणरावणा । लंकेसियेतीभयेंची ८४ रावणेंसर्वदेशजिंकिले । गायीब्राह्मणासिधरूनिबळें । मु
खींघालोनियांसगळें दाढेखालींरगडित ८५ कोठेंलपावयानाहींस्थान । सांपडतीतेथेंभक्षीजाण । मगकुबेरेंस्वर्गींहून । सांगोनिपाठविलेंरावणा ८६ कुबेराचे
सेवकबोलतीवचन । तुह्मींऋषिपुत्रवेदसंपन्न । टाकिलींवेदार्चीखंडेंकरून । शास्त्रज्ञाननसेतुह्मां ८७ आह्मींजाणतेयासर्वसृष्टीं । ऐसाअभिमानवाहतांपोटीं । गो

१ मन । २ दुसऱ्याचें । ३ स्त्री । ४ ब्रह्मदेव । ५ चंद्र सूर्य । ६ कुबेर । ७ पुष्पक या नामें विमान ।

ब्राह्मणदेखतांदृष्टीं । मारितांहाअधर्म ८८ समजोनियांशास्त्रार्थ । मगकर्मकरीअनुचित । त्यानाहींपरत्रयथार्थ । भोगीलअनर्थअनेकतो ८९ अवलक्षणीकुरूप
देख । दर्पणींनपाहेआपुलेंमुख । तोंवरीअभिमानअधिक । स्वरूपाचावाहतसे ९० तैसेंदोषआचरतीं । मगधर्मशास्त्रविलोकिती । वीटमान्नानियांचित्तीं । न
वलरीतीहेवाटे ९१ ऐसेंबोलतांकुबेरदूत । रावणक्रोधावलाअद्भुत । व्याघ्रमुखींमुष्टिघात । ताडितांजिविखवळेपैं ९२ असोसक्रोधझालारावण । सकळदळभा
रसिद्धकरून । रात्रीमाजीजावून । घालाकुबेरावरीघातला ९३ पदींताडिलामहाउरग । कींशुंडापिळितांमातंग । कींघृतेंशिंपितासवेग । पावकजैसाखवळेपैं
९४ तैसापरमक्रोधावलारावण । त्यांतकेलेंमद्यपान । सर्वद्रव्यहिरून । कुबेराचेंघेतलें ९५ गजरथआणिपुष्पक । वस्तुहारिल्यासकळिक । मगतोकुबेरतात्का
ळिक । गेलाशरणशक्रातें ९६ मगतयाकुबेराला । शक्रेंकोशगृहींठेविला । असोरावणापुत्रझाला । मेघनादप्रथमची ९७ एकलक्षपुत्रसंतती । सवालक्षपौत्रोत्पत्ती ।
ऐशींसहस्रयुवती । भोगितांरावणनधाये ९८ अठराक्षोणीवाजंत्री । गर्जतातिअहोरात्रीं । पृथ्वीचेभूपमहाद्वारीं । करजोडोनिउभेसदा ९९ अस्ताजातांदिनकर । कर्पू
रदीपिकांआठसहस्र । पाजळोनिसभेसमोर । निशाचरतिष्ठती १०० इंद्राचियाभयेंपर्वत । रावणासिशरणयेत । शक्रआमुचेपक्षछेदित । रक्षींत्वरितआह्मासी १ लं
केशतयांसीअभयदेत । तुह्मीगंजन्हाअवघेपर्वत । समस्तअचळांमानलीमात । झालेउन्मत्तवारण २ रावणदेवावरीचालिला । मेघनादेंइंद्रतेवेळां । ऐरावतीसकटपाडि
ला । निजबळेंरणांगणीं ३ ऐसासहस्रवेळसहस्रनेत्र । जिंकीमंदोदरीचापुत्र । मगइंद्रजितनामथोर । ब्रीदद्दढबांधिलें ४ पाशघालोनिपाकशासन । इंद्रजितेंआणिलाबांधो
न । मगविरिंचीआलाधांवोन । होयप्रसन्नशक्रजिता ५ अपेक्षितदेऊनिवर । सोडविलातेव्हांपुरंदर । मगरावणेंदेवसमग्र । सेवेलागींठेविले ६ शक्रेंआणावेंनित्यहार । छत्र
धरीरोहिणीवर । रैसाधिपतीनिरंतर । वाहेनीरधांवतची ७ गभस्तीहोयद्वारपाळ । कुबेरआणिअनिळ । यांहींसडासंमार्जनसकळ । गृहामाजीकरावें ८ वस्त्रेंधूतवैश्वां
नर । पुरोहितजाहलाविष्णुपुत्र । पांडित्यकरीअंगिरापुत्र । नारदतुंबरगातीसदां ९ दाहावेळशिवपूजिला । रावणदशवक्त्रेंपावला । वीसहस्तपैलाघला । शिवहीकेलाव
शतेणें ११० कोणेएकेसमयींरावण । पुष्पकविमानींबैसोन । कैलासगिरींचढतांपूर्ण । तोंनंदीरक्षणमहाद्वारीं ११ ह्मणेनकोजाऊंलंकापती । शिवउमाआहेतएकांतीं । ऐ
सेंऐकतांमयजापती । परमक्षोभपावला १२ नंदीसह्मणेतेवेळे । तुजमर्कटाचेनिबोलें । मीनराहेंकदाकाळें । जाईनबळेंकरूनियां १३ ऐसेंबोलतांदशकंधर । कोपलातेव्हां
नंदिकेश्वर । शापशब्देंताडिलेंसत्वर । दशकंठासीतेधवां १५ ह्मणेउन्मत्ततूंमूढमती । तुजनरवानररणींवधिती । तुवांदशरुद्रकेलेनिश्चिती । अकरावामारुतीप्रकटेल १५
तोवानररूपेंकरून । करीलतुझेंगर्वमोचन । ऐकतांक्रोधावलारावण । ह्मणेहाउपडीनकैलासगिरी १६ उचलोनियांशिवपर्वत । लंकेतनेयीनक्षणांत । ह्मणोनितळींघातला
हात । सहमूळउचलावया १७ तेंजाणोनिहिमनगजामात । निजपदेंरगडिलापर्वत । सहस्रवर्षेंपर्यंत । आक्रंदतरावण १८ मगकरितांशिवाचेंस्तवन । प्रसन्नझालात्रिनयन ।

१ राजे । २ सूर्य । ३ कापुराच्या मशाली । ४ राक्षस । ५ इंद्र । ६ हत्ती । ७ इंद्र । ८ वरुण । ९ सूर्य । १० वायु । ११ अग्नि । १२ ब्रह्मा । १३ बृहस्पति ।

दशवक्त्रदीधलासोडून । आलापरतोनीलंकेसी ११९ एकदांरेवातीरींध्यानस्थ । बैसताझालामयजाकांत।पुढेंशिवलिंगविराजित । तोंपाणीचढतमाघारें २० सहस्रार्जुनेंनिज
भुजेंकरून । कोंडिलेंनर्मदेचेंजीवनें । ध्यानकरितांरावण । आकंठवरीबुडाला २१ परमक्रोधावलादशमौळी । धांवोनिआलातयाजवळी । ह्मणेकोणरेतूंयेस्थळीं । रेवाजळकों
डितोसी २२ सहस्रार्जुनेंकवघालून । ग्रीवेसिधरिलादशवदन । कींश्रृंगेंद्रेंधारिलाहरिण । झालेप्राणकासाविस २३ बहुतकाळबंदींघातला । मगपौलस्तिऋषीधांविन्नला । भि
क्षामागोनितेवेळां । सोडविलाराक्षस २४ बळीचियानगरादेख । बळेंचिआलालंकानायक । जैसाव्यांळाचेबिळींमूषकें । चाराघेऊंप्रवेशला १२५ तोंबळीचियामहाद्वारीं ।
एकपुरुषदंडधारी । ज्याचियातेजामाझारी । शशिमित्रझांकोळती २६ तोमहाराजत्रिविक्रमें । देखोनिबळीचेंनिजप्रेम । द्वारपाळझालापुरुषोत्तम । अजअजितजग
द्गुरू १२७ मगतयासिह्मणेरावण । बळीसआणबोलाऊन । नाहींतरीहेनगरीउचलोन । पालथीघालीनसागरीं १२८ मगह्मणेवैकुंठविलासी । तूंबळीचाप्रतापनेणसी । आतां
चयेईलप्रत्ययासी । जायवेगेंसीआतौता १२९ मगआंतप्रवेशलात्वरित । तोंसभेसिबैसलाविरोचनसुत । तयासह्मणेलंकानाथ । करावयासमरपातलोंमी १३० जैसात्तृणा
चाशुष्कपुतळा । धरावयाआलावडवानळा । कींवृषभबळेंमाजला । खोंचूंधांवलासिंहासी ३१ व्याघ्रासिधरीनह्मणेबस्त । अंळिकासुपर्णासीधरूंधांवत । ऐरावतीचामो
डावयादंत । शलभजैसासरसावला ३२ वृश्चिकधांवेसत्वर । ताडावयाखदिरांगार । खद्योतह्मणेदिनकर । आसडूनपाडीनखालता ३३ तैसाबळीप्रतिरावण । सांगेआपुलें
थोरपण । कींसरस्वतीपुढेंमतिमंदयेऊन । वादविवादआरंभिला ३४ हांसोनिबळीह्मणेतेवेळे । यावैकुंठनाथेंद्वारपाळें । पूर्वीनरसिंहरूपधरिलें । प्रल्हादभक्तरक्षावया ३५
नरसिंहेंगदाघायेंकरून । हिरण्यकशिपूचेंघेतलेंकर्णभूषण । तींकुंडलेपंर्थींपडिलींउसळोन । तींउचलूनघेईंतूं ३६ तींउचलूंगेलादशकंधर । बळेंलाविलेवीसहीकर । जै
सामशकानउचलेकुंजर । तैसेंझालेंरावणासी ३७ निस्तेजझालातेवेळीं । तोंबळीचीराणीविंध्यावळी । सारिपाटखेळतांप्रीतीमेळीं । फांसाहातीचाउसळला ३८ तों
बळीह्मणेरावणासी । फांसाआणीवेगेंसी । परितोहीनउचलेतयासी । राक्षसासीखेदवाटे ३९ गदगदांहांसतीदोघेंजणें । बंदीघातलेह्मणतीदेवयाणें । येथेंआलायुद्धाका
रणें । तोपाशयासीनुचलेची ४० झालापरमअपमान । माघारांचालिलादशवदन । तोंमार्गीबळीचेसेवकजन । त्याणींरावणनागविला ४१ घेतलींवस्त्रेंशस्त्रेंहिरून । मु
खासितेलमसीलावून । वीसहस्तबांधोन । नगरामाजीहिंडविती ४२ एकआंगावरीधुळींटाकिती । एकदाढीधरूनओढिती । एकबळेंबैसविती । एकउठवितीसवेंची ४३
एककरितीशेणमार । काकुळतीयेतदशकंधर । पळोंपाहेजंवबाहेर । तंवद्वारपाळजाऊंनेदी १४४ क्षुद्रद्वारमोरियेमधून । मस्तकघालीजंवरावण । तंवसवांठा
ईवामन । दंडवरीमारित ४५ बळीचेअश्वशाळेंतरावण । क्षुधाक्रांतहिंडेजैसापवन । चणेखातसेवेंचून । मागेकोरान्नघरोघरीं ४६ पोटासाठींघरोघरजाऊन ।
ह्मणेमीमल्हारीचाश्वान । कोठचेंचौंडकेंकांखेघेऊन । नाचोनिधान्यमेळवी ४७ तोंदासीनींधरिलाकौतुकें । उदकआणितांघातलाकांखे । काकुळतीयेतदशमुखें ।

१ रावण । २ उदक । ३ सिंह । ४ सर्प । ५ उंदीर । ६ वामन । ७ वडवाग्नि । ८ बैल । ९ बोकड । १० कीड । ११ गरुड । १२ टोळ । १३ विंचु । १४ काजवा । १५ सूर्य । १६ रावण ।

मगसोडितीसत्वर ४८ मगविश्रवाधांवोन । बळीसभेटलायेऊन । बंदींसघातलारावण । तोभिक्षेसमजदेई ४९ बळीबोलेआणवाहून । येथेंकोणासनाहींबंधन । ग्रामांतहिंडतअसेलरावण । तोशोधूननेईजे १५० तोंबळीचेअश्वशाळेंतदेखिला । पितादेखोनिरडूंलागला । मगऋषीनेंवामनरस्तविला । सोडवूनिनेलारावण ५१ परमलज्जितअधोवदन । लंकेसिआलापरतोन । मारुतीपराक्रमधरून । ह्मणेमीजिंकीनवालीतें ५२ तोंसमुद्रतीरींशक्रसुत । बैसलाअसेध्यानस्थ । त्यासिव रावयालंकानाथ । पुष्पकांतूनउतरला ५३ जैसापंचाननापुढें । मार्जारदावीआपुलेपवाडे । कींपंडितापुढेंमूढें । वाग्वादआरंभिला ५४ कींरासभेंब्रीदबांधोन । नारदापुढेंमांडिलेंगायन । महाव्याघ्रावरीटक्कारोन । जंबुकजैसापातला ५५ तैसावालीपुढेंउभारावण । सावधहोतांशक्रनंदन । दशग्रीवातेंग्रीवेसिधरून । क क्षेमाजीदाटला ५६ चतुःसमुद्रींक्रूरूनिस्नान । किष्किंधेसिआलापरतोन । अंगदाच्यापाळण्यावरीनेऊन । उफराटारावणबांधिला ५७ क्षणक्षणाधरूनिदाढी । अंगदबाळभावेंउपटी । मगविश्रवाधांवतांतांडी । भिक्षामागेवालीतें ५८ मगमुखासिकाळेंलाऊन । वालीनेंदीधलाभिरकावून । लंकेसिपडलायेऊन । खेदबहुतक रीमनीं ५९ एकदांरावणपुसेविरिंचीतें । आमुचामृत्युकोणाचेहातें । तेंसत्यसांगावेंआह्मातें । स्नेहचित्तेंकरूनियां १६० विधिह्मणेअजपाळसुत । त्याचेंनामविख्यात दशरथ । त्यासपुत्रहोईलरघुनाथ । तुझाअंतत्याहातें ६१ रावणेंकेलामगपण । तरिमींदशरथासिवधीन । तोंअजपाळपुत्रींचेंलग्न । मांडिलेंअसेगजरेंसी ६२ नारदसांगेअ जपाळा । जतनकरींदशरथकौशल्या । सोहळ्यामाजीरावणघाला । अकस्मातघालील ६३ ऐसेंसांगतांकमळोद्भवसुत । मगजाहाजघालूनिसमुद्रांत । लग्नआरंभिलेंते थ । महागजरेंकरूनियां ६४ सागरामाजीहोतेंलग्न । रावणेंहीमोष्टऐकून । तंवतोअष्टवर्गाचादिन । घातलाघालारात्रींत ६५ जैसेअंतरिक्षपक्षीयेती । तैसेराक्षसजाहाज फोडिती । उड्यामारितीहांकादेती । गदापर्वतघातेंची ६६ वहाडसर्वबुडविलें । रावणेंकौसल्येसिघेतलें । जीचेंस्वरूपनजायवर्णिलें । तीसघातलेंपेटींत ६७ पेटीलं केसिनेतांरावण । राक्षसेंबोलाविलाएकमीन । तोबाहेरआलासागरांतून । त्यासिरावणआज्ञापी ६८ हीपेटीकरावीजतन । कोणासनद्यावीमजवांचून । लंकेंतप्रवेशला रावण । तींवस्तुजतनमत्स्यकरी ६९ समुद्राचेगहनबेटीं । जेथेंनपडेकोणाचीदृष्टी । तेथेंमत्स्येंठेऊनिपेटी । गेलाआपणस्वकार्या १७० कैंचासोहळाकैंचेंलग्न । लोकसमग्र गेलेबुडोन । तरीदशरथसमुद्रांतून । उफाळलाअवचिता ७१ त्याचेपोटींयेणारश्रीराम । दुर्गमतोचिहोयसुगम । विषतेंअमृतहोयउत्तम । अपायतोचिउपाय ७२ देवज रीहोयदयाळ । तरीअंतरिक्षचढेपांगुळ । आंगणींच्यालतासकळ । कल्पवृक्षत्याहोती ७३ दशरथपाहेसमुद्रांत । तोंभंगलेंजाहाजअकस्मात । वाहातवाहातआलेंते थ । त्यावरीदशरथबैसला ७४ वायुवेगेंजाहाजगेलें । त्याचबेटासीयेऊनिलागलें । दशरथेंपेटीतेवेळे । सहजलीलेंउघडिली ७५ तोंआंतकौसल्यानिधान । पाहतांवेध लाअजनंदन । तोंनारदअकस्मातयेऊन । उभाठाकेतेवेळीं ७६ जयासिभूतभविष्यसर्वज्ञान । तेणेंमुहूर्तवेळापाहून । तत्काळदोघांसिलाविलेंलग्न । विधियुक्तविधिसु

१ रावणाचा बाप । २ बोलाऊन । ३ घोड्यांची पागा । ४ वाली । ५ विमान । ६ सिंह । ७ मांजर । ८ गाढव । ९ कोल्हा । १० बाप । ११ सत्वर । १२ पुत्र । १३ दशरथ । १४ नारद ।

तें ७७ वोहरांसिआशीर्वाददेत । जोवैकुंठवासीरमाकांत । तुमचेपोटींअवतरेलसत्य । भयाभीतहोऊंनका ७८ दोघेंपेटींतबैसवून । वेगेंगेलाब्रह्मनंदन । तोंलंकेतदशव
दनं । कमळासनाप्रतिसांगे ७९ तुवांजेंभविष्यकथिलें । तेंअवघेंचिअसत्यझाले । जाहाजफोडूनलोकबुडविले । हिरोनिआणिलेंकौसल्येसी १८० मगबोलेचतुरानन ।
मघांचिदोघांसिलाविलेंलग्न । कदांनटळेब्रह्मवचन । कल्पांतींहीदशवक्त्रा ८१ येरूह्मणेजरिझालेंअसेललग्न । तरीमीतुजइच्छितदेईन । मगपेटीआणिलीबेटांतून । सभेम
ध्येंरावणें ८२ त्यामाजीनोवरीसेतत्वतां । ब्रह्मयासिह्मणेहेउघडींआतां । तोंपेटीउघडोनिपाहतां । वोहरेंउभयतांदेखिलीं ८३ परमआश्चर्यकरीरावण । ह्मणेंखरेंझालेंब्र
ह्मवचन । तरीमीयादोघांसिवधीन । शस्त्रघेऊनिसरसावला ८४ कौसल्यातेव्हांभयाभीत । पतिचेंवदनविलोकित । परीनिर्भयवीरदशरथ । नभीह्मणेकौसल्येतें ८५
मींसूर्यवंशीमहावीर । हेंमशक्कायदशकंधर । याचींदाहीशिरेंसमग्र । खंडीनआतांयेथेंची ८६ मगरावणाचाहात । धरिताझालाविष्णुसुत । ह्मणेमजदेईइच्छित । माग
ह्मणतदशवदन ८७ हींदोघेंवधूवरेंआतां । मजदेयींलंकानाथा । मंदोदरीह्मणेतत्वता । वचनअसत्यनकरावें ८८ गेलातरींजावोप्राण । परीअसत्यनकरावेंवचन । यासिवधीतां
येथें विघ्न । उठेलदारुणआतांची ८९ बुद्धीचाप्रवर्तकभगवंत । ब्रह्मयासिह्मणेनेईत्वरित । येरेंपेटीउचलोनित्वरित । अयोध्येसिआणिली ९० अयोध्येंतजाहलाजयजयकार । वे
गेंपातलाशचींवर । दशरथावरीधरीछत्र । कर्तव्यविचित्रहरीचें ९१ दशरथराज्यींस्थापून । विधिआणिसहस्रनयन । वेगेंपावलेस्वस्थान । आनंदेंमनींउचंबळले ९२ पुष्पकी
बैसोनिजातादशवक्त्र । एकदेवस्त्रीदेखिलीसुंदर । तिचावळेंचिधरिलाकर । तिसीअविचारकरूंइच्छी ९३ तंवतेआक्रंदतनितंबिनी । रावणेंसोडिलीतेक्षणीं । तीब्रह्मदेवापासी
जाउनी । गाऱ्हाणेंसर्वसांगत ९४ रावणासशापीसत्यलोकवासी । परस्त्रीवरबलात्कारकरिसी । तरीशतखंडेंनिश्चियेंसी । तुझेशतचूर्णहोतील ९५ जैसासिंहआडांतपडला । कीं
महाव्याघ्रसांखळांतगोंविला । तैसारावणबांधला । शापपाशेंकरूनी ९६ रावणपापकरीदारुण । गांजिलेगाईआणिब्राह्मण । पृथ्वीआक्रंदलीपूर्ण । गेलीशरणब्रह्मयातें ९७
गाईचेरूपेंधरित्री । आक्रंदतब्रह्मयाचेद्वारीं । प्रजाऋषिगणतेअवसरीं । शरणआलेब्रह्मया ९८ विधीबाहेरआलातेक्षणीं । तोंसमस्तसांगतीगाऱ्हाणीं । रावणेंयज्ञटाकिलेमो
डोनी । सत्कर्मअवनींचालेना ९९ एकह्मणेमाझियामखा । विघ्नकरितेताटिका । एकह्मणेसुबाहुमारीचदेखा । क्रतुमाझाविध्वंसिती २०० एकसांगतीऋषीश्वर । आमु
चींकुटुंबेंसमग्र । कुंभकर्णेंग्रासिलींथोर । अनर्थमांडिलाविधातया १ त्रिदशआणिपुरंदरँ । ह्मणतीबंदींपडिलेसमग्र । कोणासिनाटोपेदशकंधर । कायविचारकरावा २ मग
देवप्रजाऋषिगण । मुख्यपरमेष्ठीविष्णुनंदंन । क्षीरसागरासियेऊन । अपारस्तवनमांडिलें ३ शेषशयननारायण । कोटिसूर्याचीप्रभापूर्ण । साठसहस्रयोजंन । शेषतल्पकशु
भ्रतो ४ लक्षांर्धयोजनेंप्रमाण । वरीपहुडलाभगवान । सच्चिदानंदरमारमण । अलंकारमंडित ५ जेअनंतशक्तीचीस्वामिणी । तेकमळाविलसतचरणी । जीचाइच्छामात्रें
करूनी । ब्रह्मांडेंहेंविस्तारिलें ६ एकलक्षयोजनेंदेदीप्य । विराजमानमध्यमंडप । तेथींचेंतेजअमुप । चंद्रसूर्यभुललेपैं ७ गरुडपाचूचेंजोतेंस्वयंभ । वरीहिऱ्यांचिविशाळ

---

१ वधुवरें । २ रावण । ३ ब्रह्मदेव । ४ पृथ्वी । ५ यज्ञ । ६ यज्ञ । ७ इंद्र । ८ संपूर्ण । ९ ब्रह्मदेव । १० पुत्र । ११ चार कोसांचें एक योजन । १२ शय्या । १३ पन्नास सहस्र योजनें ।

स्तंभ । माणिकांचींउथाळींसुप्रभ । खालींतोळंबेहिरियांचे ८ सुवर्णाचींतुळवटेंप्रचंडें । आरक्तरत्नाचेपसरिलेदांडे । वरीकिलच्याझळकतीनिवाडें । पाचूंचियासाजिऱ्या
९ असोऐलतीरींदेवसकळी । उभेठाकलेबद्धांजुळी । म्हणतीपूर्णब्रह्मवनमाळी । भक्तपाळकासर्वेशा १० जयजयअनंतब्रह्मांडनायका । वेदवंद्यावेदपाळका । विश्वंभराविश्व
रक्षका । विश्वोद्धाराजगद्गुरू ११ पुराणपुरुषापरात्परा । पंकजलोचनापयोब्धिविहारा । परमात्मयापरमउदारा । भुवनसुंदराभवहृदया १२ कर्ममोचकाकरुणाकरा ।
कैवल्यदायकाकमलावरा । कर्मातीताकैटभसंहारा । कनकवसनाकरुणाब्धी १३ जयजयसकळदेवपाळका । जयजयसकळचित्तचाळका । निर्विकारानिरुपाधिका । नि
र्गुणानिश्चळानिःसंगा १४ केशवाहरीमुरमर्दना । रमावल्लभामधुसूदना । सकळदुरितकाननदहना । तमनाशनाप्रतापसूर्या १५ प्रळयसमुद्रींतूंजनार्दन । विशाळ
मीनरूपधरून । महादैत्यविदारून । वेदोद्धारतुवांकेला १६ परमविशाळमंदराचळ । भेदीतचाललापाताळ । तूंकूर्मरूपधरूनतत्काळ । पृष्ठीखालतींदीधली १७
हिरण्याक्षदैत्यसबळ । कांखेसिघेऊनभूमंडळ । वराहवेषेंतूंतमाळनीळ । दानवसकळमर्दिले १८ दानवबाळकप्रल्हाद । त्यासतुझाअखंडछंद । मगकरूनिस्तंभभेद ।
प्रकटलासीनरहरी १९ इंद्राचेकैवारेंबळी । तोतुवांघातलापाताळीं । त्याचेद्वारींतूंवनमाळी । द्वारपाळअद्यापी २० नसतांसेनारथसेवक । फरशधरभृगुकुळटि
ळक । तीनसप्तकेंउर्वीनिःशंक । निक्षत्रीकेलीहरीत्वां २१ आतांरावणकुंभकर्णअसुर । तिहींत्रिभुवनपीडिलेंसमग्र । भक्तकैवारीतूंसर्वेश्वर । रक्षीसत्वरदासातें २२
तोंक्षीरसागरींहूनिअद्भुत । ध्वनीउमटलीअकस्मात । रविकुळींराजादशरथ । अवतारतेथेंघेतोंमी २३ शेषहोईललक्ष्मण । भरतहोईलपांचजन्य । सुदर्शनतोचि
शत्रुघ्न । अवतारपूर्णहेमाझे २४ जनकराजापृथ्वीवरी । कमळाजाईलत्याचेउदरीं । तुह्मीदेवसर्वएकसरीं । वानररूपेंअवतरा २५ शिवतोहोईलहनुमंत । ब्रह्मा
तोहोईलऋक्षजांबुवंत । धन्वंतरीतोसुषेणसत्य । गीष्पतीतोअंगदजाणिजे २६ सुग्रीवतोजाणिजेमित्र । नळतोअनळसाचार । नीळतोअनिळअवतार । यमतो
चिऋषभपैं २७ ऐसीआज्ञाहोतांसमस्त । देवजयजयकारेंगर्जत । आनंदनमायेअंबरांत । गेलेत्वरितस्वस्थाना २८ अदितीआणिकश्यप । तेचिकौसल्याआणि
दशरथभूप । तेथेंअवतरेलस्वरूप । आत्मारामरघुवीर २९ श्रीरामकथाअतिरसाळ । हेंचिमानससरोवरनिर्मळ । तुह्मींचतुरश्रोतेमराळ । बैसासकळएकपंक्तीं
२३० श्रीरामकथाकरितांश्रवण । होयपापाचेंसर्वखंडन । चिंतिलेमनोरथहोतीपूर्ण । भक्तीकरूनवाचितां ३१ श्रोतयांसिपडतांविघ्न । श्रीरामनिवारितस्वयेंआ
पण । सर्वकाळरामचरणींलीन । असतांभवमोचनघडेल ३२ ब्रह्मानंदाआत्मयारामा । भक्तकामकल्पद्रुमा । श्रीधरवरदापूर्णब्रह्मा । अक्षयअनामाअभंगा ३३
स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । द्वितीयाध्यायगोडहा ॥ २३४ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ अध्याय ॥ २ ॥
ओव्या ॥ २३४ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

१ कमलनेत्र । २ दनूपासून उत्पत्ति सबब दानव (दैत्य) ही संज्ञा । ३ निरंतर । ४ एकवीस वेळ । ५ पृथ्वी । ६ स्वर्ग, मृत्यु व पाताळ । ७ शंख । ८ चक्र । ९ लक्ष्मी । १० बृहस्पती ।

अध्याय ३ रा

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ ॥ तुह्मींसंतश्रोतेभाविक । कविमुद्रारत्नपरीक्षक । श्रोतादेखोनिमृगांक । वक्तासोमकांतपाझरे १ तुह्मीबो
धसमुद्रींचींमुक्तेंपवित्रें । कींचैतन्यनभींचींदिव्यनक्षत्रें । कींवैराग्यवनींचींसुमनेंविचित्रें । संतरूपेंविकासलीं २ कींनिश्चळरामकथामृतपात्रें । ज्ञानभारितपिकलींक्षेत्रें ।
कींभजनपंथींचींसरोवरें । संतरूपेंपसरलींहो ३ तेंभवजाळप्रभंजन । अज्ञानतिमिरछेदकचंडकिरण । जोगजराजविदारकपंचानन । मत्सरकाननदहनजो ४ कींरा
मविजयग्रंथवैरागर । साहित्यरत्नेंनिघतीअपार । हींतुह्मींअंगिकारावींवारंवार । कासयासिप्रार्थावें ५ कमळकोशींचामकरंदबरा । हेंनलगेसांगावेंभ्रमरा । राज
हंसासीमुक्तचारा । ऐसेंकिमर्थप्रार्थावें ६ शीतळहोयचंद्रमंडळा । कासयासांगावेंवेळोवेळां । मित्रासिप्रकाशआगळा । पाडींकासयाह्मणावें ७ संतांसिकराक्षमाशांती ।
ऐसेंवदतोमंदमती । प्रेमळासिकरींभक्ती । सांगोवेंहेंचिनवल ८ पंडिततुह्मीज्ञानघन । करारामकथासुरसश्रवण । हेंसर्वथाह्मणतांदूषण । वक्तयासिझगटेल ९ असोपू
र्वाध्यायींकथानिश्चिती । सांगितलीरावणाचीउत्पत्ती । कौसल्यादशरथअयोध्येप्रती । नेऊनिविधींनेंस्थापिलीं १० सूर्यवंशभूषणअद्भुत । अयोध्येप्रतिराजादशरथ ।
त्याचीपट्टराणीविख्यात । बहुकुशलकौसल्या ११ सुमित्राकैकेयीस्वरूपवंत । दोघींसवरीरावदशरथ । आणीकसातशेंपर्णीत । भोगांगनासुंदरा १२ ज्ञानकळाकौस
ल्यासती । सुमित्राकेवळसद्भक्ती । कैकेयीतेप्रगटप्रकृती । रंजतमयुक्तसर्वदां १३ केवळविवेकमूर्तिमंत । तोचिअजपाळसुतदशरथ । जोपरमयोद्धारणपंडित ।
मनुर्विद्यासर्वजाणे १४ आंधारामाजीशब्दउठतां । तेथेंचिबाणमारीअवचिता । धन्यतयाचीहस्तकौशल्यता । वीरदशरथाऐसानसे १५ परिपोटींनसेपुत्रसंतान ।
तेणेंराजेंद्रअसेउद्विग्न । पुत्रावीणशून्यसदन । बोलतीशास्त्रज्ञपंडित १६ शरीरजैसेंप्राणाविण । तारुण्याविणपंचबाण । दयेवीणव्यर्थज्ञान । शांतीवांचूनवैराग्य १७
संपत्तीजैसीधर्मेंवीण । पंडितावांचूनसभाशून्य । स्मरणाविणव्यर्थज्ञान । दीपाविणमंदिरजेवी १८ वेदांतज्ञानावांचून । कोरडीव्युत्पत्तीजैसीशून्य । कींसत्पात्रावांचून
दान । स्नेहेंवीणबंधूजैसा १९ कींजळेंवीणवापिका । कींनृपावीणपरिवारदेखा । कींनासिकावीणमुखा । शोभाजैसीनयेची २० कींफळेंवीणतरुवर । कींनामस्मरणा
वांचूनमंदिर । तैसापुत्रावीणवंशपवित्र । सर्वथापावननव्हेची २१ असोराजादशरथ । संततीलागीचिंताक्रांत । सदांविपिनेंगहनहिंडत । मृगयामिषेंकरूनी २२
नावडेछत्रसिंहासन । नावडेचातुर्यकळागायन । बहुतकेलेप्रयत्न । परीसंताननव्हेची २३ तोंदशरथेंस्वप्नदेखिलें । दोघेपुरुषआपणवधिले । आणिएकेस्त्रियेसी
मारिलें । अपराधेंविणसर्वथा २४ गजबजोनिउठिलात्वरित । कोणासिनबोलेमूकवत । वसिष्ठगृहासीजाऊनत्वरित । नमूनिस्वप्नसांगतसे । २५ गुरुबोलेहेंदुष्टस्वप्न ।
तीनश्वापदेंयेसीवधोन । मगयाचीशांतिकरून । दोषदूरकरावा २६ गुरुआज्ञेनेंतेदिवसीं । राजेंद्रनिघालामृगयेसी । वासरमणीगेलाअस्तासी । परीश्वापदन
सांपडे २७ पडिलाअत्यंतअंधकार । एकलाहिंडेनृपवर । धनुष्यासिलाऊनशर । शोधीकांतारतेधवां २८ तोंएकासरोवराचेतीरीं । राजागुप्तबैसेवृक्षावरी । कानाडी

---

१ कवि हींच मुद्रारत्नें यांचा परीक्षक । २ चंद्र । ३ मोत्यें । ४ पुष्पें । ५ वायु । ६ सूर्य । ७ सिंह । ८ अधिक । ९ अल्पबुद्धि । १० गोड । ११ भोगस्त्रिया । १२ रजोगुण व तमोगुण ।

वोढोमितेअवसरीं । कर्णीऐकेपांचोल २९ तोंतेमार्गींश्रावण । आलामायबापघेऊन । दिवसाबहुतविघ्नेंआणिउष्ण । ह्मणोनिरात्रींगमनकरी ३० दोघेंवृ द्धेंखांद्यावरीघेउनी । श्रावणहिंडेमेदिनीं । तोंत्यासरोवराचेतीरींयेउनी । उभाराहिलानावेकं ३१ तोंतींवृद्धेंह्मणतीश्रावणा । आह्मांकरवींउदकपाना । ऐकतां ऐसियावचना । कावडखालींठेविली ३२ हातींकमंडलूघेऊन । जीवनींप्रवेशलाश्रावण । दशरथेंसांचोळऐकोन । निर्वाणबाणसोडिला ३३ सपक्षबाणहृदयींभेदला । हातींचाकमंडलुखालींपडिला । देहभूमीवरीटांकिला । प्राणचालिलाश्रावणाचा ३४ ह्मणेकोणेसभाग्याचाबाण । करीतआलानामस्मरण । हृदयनिवालेंसंपूर्ण । केलें पावनमजलागीं ३५ ऐकोनिमनुष्याचेंवचन । नृपवरजवळआलाधांवोन । तंवतोपडिलाअसेश्रावण । रामस्तवनकरीतची ३६ मगह्मणेकर्मापापकारी । पडलीहत्यामज वरी । श्रावणह्मणेरायानकरीं । खेदकांहींसर्वथा ३७ माझींमायबापेंवृद्धेंदीन । तयांसिकरवींउदकपान । मगमीसोडीनप्राण । सत्यजाणराजेंद्रा ३८ दोघेंवृद्धेंअत्यंतपाहीं । त्यांचेसेवेसिकोणीनाहीं । दशरथगहिंवरलाहृदयीं । शोकावर्तीपडियेला ३९ श्रावणह्मणेदशरथा । उदकदोघांपाजूनितत्वता । मगहेसांगावीवार्ता । नाहींतरीप्राणत्यागि ती ४० उदकनेतांअयोध्याराणा । वृद्धेंह्मणतीबारेश्रावणा । तंवतोनबोलेचिवचना । कांहींकेल्यासर्वथा ४१ कांरेश्रावणानबोलसी । उदकमागीतलेंएवढेनिशीं । बारेह्म णोनिकोपलासी । शिणलासीपाडसा ४२ उदयाचळींमावळेमित्र । शेषसांडीलभूमिभार । तीव्रतपेलरोहिणीवर । तरीक्रोधअणुमात्रनयेतूतें ४३ जैसेंगंगेचेंनिर्मळ जीवन । तैसेंश्रावणातुझेंमन । तान्हयाकांरेनबोलसीवचन । राजाऐकोनिगहिंवरे ४४ मगअजपुत्रबोलिला । म्यांअवचितश्रावणवधिला । तंवत्याणींघरणीवर देहटांकिला । प्राणझालेकासावीस ४५ आठवोनिश्रावणाचेगुण । दोघेंआक्रंदतीदीनवदन । ऐसापुत्रहेंत्रिभुवन । शोधितांहीनसांपडे ४६ आह्मांपुत्राश्रावणा । गंभीरगुणनिधाना । आमुचेप्राणकरितीप्रयाणा । श्रावणावदनदावीकां ४७ याब्रह्मांडमंडपांत । श्रावणाऐसानाहींसुत । जैसीलक्ष्मीवैकुंठनाथ । तैसींभावीतमातापि ता ४८ जोनकरीमातृपितृभजन । जळोत्याचेंब्रह्मज्ञान । तोषट्शास्त्रेंआलाजरीपढोन । त्याचेंदर्शननव्हावें ४९ त्याचेंजपतपअनुष्ठान । दानअध्ययनश्रवणमनन । कळाचातुर्यव्यर्थज्ञान । जैसेंभाषणमद्यपियाचें ५० तेणेंअभ्यासिल्याचौसष्टीकळा । त्याअवघ्याचिझाल्याविकळा । जयासिमातापित्यांचाकंटाळा । त्याचांडा ळानशिवावें ५१ मातापितागुरुदेवजाण । चारीदैवतेंसमसमान । तोचिपरमज्ञाताजाण । नगोडीवचनश्रेष्ठांचें ५२ ह्मणोनिपुत्रएकश्रावण । आठवोनितयाचेगु ण । दोघेंपडलींमूर्च्छायेऊन । जावयाप्राणएकवटले ५३ मगतींउभयतांशापदेतीनृपनाथा । ह्मणतीतूंहीपुत्रपुत्रकरितां । प्राणजाऊंदेतुझादशरथा । आमुच्याऐ सातत्काळ ५४ मगत्याणींसोडिलाप्राण । रायेंकेलेंतिघांचेंदहन । उत्तरकार्यसंपादून । अयोध्येसीपातला ५५ मनींहर्षमानीनृपवर । मजशापझालातोकेवळवर । यांचेशापेंतरीपुत्र । होकांसत्वरमजलागीं ५६ अयोध्येसियेऊनिदशरथ । वसिष्ठासिसांगेवृत्तांत । पुढेंद्वादशवर्षेंपर्यंत । दुष्काळपडिलापृथ्वीवरी ५७ कदापिनव

१ क्षणमात्र । २ शब्द । ३ वृत्तांत । ४ रात्रीं । ५ हे वत्सा । ६ सूर्य । ७ चंद्र । ८ [illegible]णि ९ पृथ्वी । १० दीनवाणी । ११ गुणाचा ठेवा । १२ भावना करणारा । १३ बारा ।

षैंबलाहक । अत्यंततविवतपेलेंअर्क । धान्यतृणजीवनसकळिक । नाहींनिःशंकपृथ्वीवरी ५८ गाईब्राह्मणपीडलेबहुत । दैत्यगुरूकापटचवंत । तेणेंजलदआकर्षिलास
मस्त । वृष्टिएकाक्षहोऊंनेदी ५९ वृष्टिझालियावरीपूर्ण । सुखीहोतीलगोब्राह्मण । तेकरितीलमहायज्ञ । तेणेंबळपूर्णसुरवरां ६० वृषपर्वादैत्यथोर । परमयोद्धामहा
शूर । त्याससाहाकारीझालाशुक्र । युद्धकरींदेवांसीं ६१ बहुतदिवसझालासंग्राम । परीशुक्रकपटियापरिपूर्णपरम । मेघवर्षोनेदीअधम । चिंताक्रांतशक्रेंझाला ६२ व
ज्रधरासिह्मणेब्रह्मसुत । अयोध्येचाराजादशरथ । तोप्रतापार्करणपंडित । जिंकीलदैत्यक्षणमात्रें ६३ मगमातलीआणीविजयरथा । मूळपाठविलेंदशरथा । मातलीसां
गेसमूळवार्ता । अनावृष्टीकारणेंजे ६४ ऐकूनिदैत्यप्रतापअद्भुत । तात्काळरथींबैसलादशरथ । तोंकैकेयीरायासप्रियअत्यंत । कायबोलततेधवां ६५ ह्मणेमीसमागमें
येईन । आणिसंग्रामतुमचापाहीन । राजाह्मणेतूंसुकुमारपूर्ण । युद्धकंदनतेस्थानीं ६६ येरीह्मणेतुह्मीजवळीअसतां । मजभयनाहींसर्वथा । ऐसेतिचेबोलऐकतां । घे
तलीरथावरीतेधवां ६७ निराळमार्गेंतयेवेळीं । रथनेतचपळमातली । देवदैत्यांच्यारणमंडळी । रथअकस्मातउतरला ६८ वैकुंठींहूनिविनतासुत । क्षीराब्धितटींउ
तरेंअकस्मात । तैसाराजादशरथ । सुरसमुदायांतउतरला ६९ अजपुत्रादेखोनिपाकशासन । देताझालाक्षेमालिंगन । दशरथेंधनुष्यचढवून । उभाठाकलायुद्धासी ७०
बाणापाठींबाणसोडित । जैसेशब्दामागेंशब्दयेत । कींमेघधारावर्षत । शरसोडितत्यारीतीं ७१ जैसामेघाबाहेरनिघोनी । निवटतीकल्पांतसौदामिनी । तैसाबा
णतूणीरांतूनी । निवडोनिकाढीदशरथ ७२ दैत्यांचींशिरेंअकस्मात । गगनींउडतीअसंख्यात । जैसेवृक्षावरूनिपक्षीउडत । प्रातःकाळींएकदांची ७३ मारलेदै
त्यभारतेव्हां । तोंआलावृषपर्वा । कपटकळायुद्धमावा । नानाप्रकारेंदावित ७४ परीदशरथवीरसमर्थ । कापट्यविद्यानचलेतेथ । जैसेंमूर्खाचेंवाग्जाळसमस्त । उच्छे
दीपंडितएकशब्दें ७५ जैसामंत्रवादीमहामती । त्यापुढेंभूतचेष्टानचालती । तैशादशरथापुढेंयुद्धगती । कदानचालतीतयांच्या ७६ देखोनिदशरथाचाप्रतापते
व्हां । विरथझालावृषपर्वा । पाठीदेऊनितेधवां । निघताझालासवेगें ७७ घृतेंशिंपिलवैश्वानर । तैसाक्रोधायमानझालाशुक्र । रथींबैसोनियांशर । सोडिताझाला
प्रतापें ७८ जांतवेदास्त्रतेअवसरीं । सोडिताझालादेवांवरी । अयोध्याधीशेंझडकरी । जळास्त्रप्रेरीलें ७९ शुक्रवातास्त्रप्रेरीअद्भुत । येरेंआडघातलेपर्वत । वात
कोंडितासमस्त । दैत्यगुरूनेंदेखिलें ८० मगसोडिलेंवज्रास्त्र । पर्वतफोडिलेसमग्र । दशरथेंसोडिलेंमाहेश्वर । देखोनिवज्रास्त्रविरालें ८१ शुक्रपरमक्रोधायमान ।
काढिलाएकनिर्वाणबाण । रथाचेअंककछेदोन । टांकिताझालातेअवसरीं ८२ अंकछेदीतअकस्मात । खालींपडावाजोंदशरथ । कैकेयीदेखोनिधांवत । घालोनिहा
तअंकधरी ८३ पर्वताकाररथथोर । दंडावरीभारधेतलासमग्र । वीरश्रीरंगेंनृपवर । समाचारनेणेतो ८४ दशरथेंसोडिलानिर्वाणबाण । तोडिलोंकवीचास्यदन । अश्वा
सहितकुटकेकरून । रणमंडळींपाडिला ८५ विरथजेव्हांझालाशुक्र । दशरथेंकाढिलासूर्यमुखशर । ह्मणेयाचेंछेदीनशिर । कापट्यमुकुटासहितपैं ८६ माघुतीविचारीअ

१ मेघ । २ सूर्य । ३ उदक । ४ शुक्राचार्य । ५ देव । ६ युद्ध । ७ इंद्र । ८ नारद । ९ आकाश । १० बडबड । ११ पंचाक्षरी । १२ अग्नि । १३ अग्निअस्त्र । १४ दशरथ । १५ शुक्राचार्य ।

जनंदन। शुक्रतोंहोयब्राह्मण। याचारक्षोनियांप्राण। मुकुटमात्रछेदावा ८७ निमेषनलागतांगेलाबाण। मुकुटपाडिलातळींछेदून । भयाभीतभृगुनंदन। पळताझालातेध
वां ८८ देवकरितीजयजयकार। पळोंलागलेदैत्यभार। जैसामहावातसुटतांसमग्र। भूसडडेअंबरीं ८९ रायेंकोदंडासिघातलीगवसणी। तुणीरठेविलाआवरणघालोनी। जै
साकुंडामाजीदैदीप्यअग्नी। आच्छादितयाज्ञिक ९० दशरथपाहेसावधान। तेंकैकेयीनेंहातघालून। धरिलाअसेतेथेंस्यंदन। वर्तमानकळलेंतें ९१ आश्चर्यकरीनृपवर।
आह्लासिजयलाभसमग्र। आजिचापराक्रमथोर। कैकेयीनेंसंपादिला ९२ जैसेंघरपडतांअकस्मात। निजबळेंउचलीबळिवंत। तैसाकैकेयीनेंआजिरथ। सांवरिलारणांग
णीं ९३ खालींउतरूनदशरथ। प्रियेलागींआलींगनदेत। ह्मणेदोनवरमागेंत्वरित। जेकांअपेक्षाअसेल ९४ कैयेयीआनंदलीथोर। ह्मणेमीजेंव्हांमागेनवर। तेंव्हांमजद्या
वेसाचार। ह्मणोनिभाषघेतली ९५ महायुद्धींजयपूर्ण। कैकेयीसयावयाकायकारण। कायहोतेंतीसवरदान। तेंचिकारणऐकपां ९६ पितृगृहींकैकेयीअसतां। एकतांपसी
आलाअवचिता। त्यासिप्रार्धूनियांमाता। राहवितीझालीकैकेयी ९७ ऋषीबैसलाअनुष्ठानातें। मातानिरोपीकैकेयीतें। उपकरणसामग्रीलागेलयातें। ती
सिद्धकरूनदेइजे ९८ धूपदीपपुष्पेंआरती। सिद्धकरूनदेऋषीप्रती। येरूप्राणायामकरूनिनिश्चिती। ध्यानींझालानिमग्न ९९ तंवकैकेयीयेऊनिमस। लावि
लीऋषीच्यामुखास। ध्यानझालियातोमहापुरुष। मुखस्वकरेंपुसीतसे १०० तोंहस्तासलागलेंकाळें। कर्तृत्वकुमारीचेंकळलें। ऋषीनेंशापिलेंतेवेळे। वदनका
ळेंतुझेंहोकां १ तुजवरीअपयशयेईलप्रचंड। जगांतहोईलकाळेंतोंड। पुत्रद्वेषकरिसीलउदंड। नसतेंबंडवाढविसी २ मातेनेंसमाचारऐकून। वेगेंधरीऋषीचेचर
ण। स्वामीकैकेयीबाळअज्ञान। नेणोनिकर्महेंकेलें ३ कांहींद्यावेंजीवरदान। मगऋषिकृपाळूहोऊन। ह्मणेसंग्रामींपतीलागून। जयदेईलमहारणीं ४ पूजासाम
ग्रीदिधलीसमस्त। तरीहाहस्तहोईलयशवंत। त्यावरदेयासमर्थीअद्भुत। जयप्राप्तकैकेयीतें ५ असोइंद्रआणिबृहस्पती। दशरथाचेंयशवानिती। वस्त्रेंभूषणेंअमर
पंती। देताझालारायातें ६ वस्त्राभरणेंअद्भुतें। दिव्यमणीदिधलाकैकेयीतें। येरीनेंघातलावेणीतें। परमप्रकाशवंतजो ७ तोंदेवआचार्यबोलेवचन। रायासिकाय
आहेपुत्रसंतान। दशरथह्मणेपुत्रवदन। देखिलेंनाहींअद्यापी ८ सुरगुरूह्मणेरायावरिष्ठा। त्रिभुवनपतीयेईलतुझ्यापोटा। ज्याचेंध्यानलागलेंनीलकंठा। सनका
दिकांभक्तांसी ९ जोमायाचक्रचाळक। अनंतब्रह्मांडांचानायक। जोकमळोद्भवाचाजनक। तोपुत्रतुझादेखराया १० वेदशास्त्रांचेंजिव्हार। जोआदिमायेचानि
जवर। तोपुराणपुरुषअगोचर। तुझापुत्रहोईलतो ११ विभांडकाचापुत्रशृंगऋषी। हरिणीगर्भसंभूततेजोराशी। त्यासिआणावेंनानाआयासीं। पुत्रेष्टीकरावया
१२ त्यासिनाहींमनुष्यदर्शन। देखिलेंनाहींस्त्रियांचेंवदन। त्यासशद्वविषयेंमोहून। करूनिगायनआणावा १३ शक्रह्मणेदेवललना। पाठवाव्यातयावना। रंभा
उर्वशीशुभानना। ज्यांचेगायनामदनभुले १४ दशरथेंइंद्रगुरूचीआज्ञा। घेऊनिआलाअयोध्याभुवना। आनंदझालासकळजना। पर्जन्यवृष्टीजाहली १५ असं

१ भ्राता। २ निश्चयानें। ३ बाप। ४ ऋषि, साधु। ५ आपल्या हातानें। ६ मुख। ७ युद्ध। ८ साहित्य। ९ वर्णिती। १० इंद्र। ११ देवांचा गुरु बृहस्पति। १२ पुत्राचें मुख।

भाव्यपिकलीमेदिनी । दुष्काळगेलामुळींहूनी । जैसीविष्णुसहस्रनामेंकरूनी । महापापेंसंहारती १६ इकडेवीणाटाळमृदंग । झल्लरीकिंकिणीउपांग । देवांगनाघे
ऊनिउपभोग । वनागेल्यासत्वर १७ विभांडकऋषितपोधन । नित्यप्रातःकाळींउठोन । करावयाअनुष्ठान । जान्हवीतीराप्रतिजाय १८ मार्गेआश्रमींएकलापु
त्र । उंचबांधोनिगोपुर । त्यावरीशृंगीतोपरमचतुर । वेदाध्ययनकरीतसे १९ मजव्याघ्रसावजेंबहुत । देखतांहोयभयाभीत । ह्मणोनिउंचस्थळबांधोनिसत्य ।
त्यावरीसुतबैसविला २० विभांडकअनुष्ठानकरून । दोनप्रहरांयेतपरतोन । परमानंदेंपुत्रदेखोन । वेदाध्ययनसांगेत्यातें २१ चारिवेदमुखोद्गत । सकळशास्त्रेंपा
रंगत । यागविधिकर्मेंसमस्त । करतळामलकयेततया १२२ असोविभांडकगेलास्नाना । तोसमयपाहूनिदेवांगना । वेगींपातल्यातयावना । सर्वसंपत्तीघेऊनियां
२३ वरीबैसलाऋषिनंदन । तंवत्यार्णीआरंभिलेंगायन । एकतां[2]भुललापंचबाण । स्वरूपलावण्यतयांचें १२४ जैशाकेवळसौदामि[3]नी । मंडितादिसतीवस्त्राभरणी । ज्यां
चींस्वरूपेंपाहोनी । सुधापा[4]नीभुललेपैं १२५ टाळमृदंगसुस्वर । गायनऐकोनिऋषिपुत्र । वरूनिपाहेसादर । सुरूपसुंदरन्याहाळित २६ तंवनेत्रकटाक्षहावभाव । दा
वितीनानालाघव । शृंगीनेंदेखतांचिअपूर्व । भयवाटेमानसीं १२७ गायनऐकतांसुस्वर । संतोषवाटेअपार । ह्मणेमजधरावयासाचार । पातलेकोणनकळेहें २८
भयेंकरूनितेवेळां । शृंगीवायुवेगेंपळाला । सवेंचिविलोकीपरतोनिडोळां । सुंदरस्वरूपतयांचें १२९ विभांडकअनुष्ठानकरून । आश्रमायेतपरतोन । देवांगनागे
ल्यातेथून । शापभयेंऋषीच्या १३० ह्मणतीविभांडकासिकळेल । तरीआह्मांतत्काळशापील । यालागींदोनप्रहरहोतांतात्काळ । जातीवेगेंकरूनियां ३१ असोपि
ताआलाआश्रमासी । शृंगीसांगेतयापासीं । ह्मणेयेथेंआलेहोतेतापसी । उपमाज्यांसीअसेना ३२ मीतयांसिदेखोनी । पळालोंदेहलोभकरूनी । आतांनयेतीदुस
रेनी । खंतीमनींवाटतसे ३३ विभांडकह्मणेपुत्रासी । जरीआश्रमायेतीसंतऋषी । तरीआपणआतिथ्यकरावेंत्यांसी । पूजाविधिकरूनियां ३४ असोप्रातःकाळीं
विभांडकमुनी । गेलाअनुष्ठानालागोनी । शृंगीचिंताकरीमनीं । ह्मणेकधींनयनींदेखेनत्यांतें ३५ विसरलापठणलेखन । ज्ञानध्यानआणिमनन । लागलेंमनींस्त्रि
यांचेंध्यान । अनर्थपूर्णस्त्रीसंगें ३६ ज्याणेंस्त्रीनदेखिलीस्वप्नीं । त्याणेंतीविलोकितांनयनीं । गेलासर्वविसरोनी । अनर्थकामिनीतपासी ३७ ज्यांसअखंडस्त्रीचिं
तन । तेकैसेतरतीलजन । मूर्तिमंतभवाब्धीकामीन । भुलवीसज्जनजाणते ३८ स्त्रीकेवळं[5]अविद्यासाचार । महाअनृतअविचार । सकळअविद्येचाथार । भयनघरी
पापाचें ३९ स्त्रीअनर्थाचेंगृहकेवळ । कींकलहाचेंमहामूळ । कींविषवल्लीचकेवळ । स्त्रीरूपेंविस्तारली ४० स्त्रीकामाचीविशाळदरी । कींतेक्रोधव्याघ्राचीजाळी
खरी । कींतेकेवळसमुद्र[6]लहरी । कींतेभाजनं[7]असत्याचें ४१ कींतेंदुःखवृक्षाचेंश्रेष्ठफळ । कींतोमोहाचापर्वतसबळ । कींतेंमत्सरवनचिकेवळ । किंवाभ्रांतिअवतर
ली ४२ कींदंभाचिमूर्तिमंतविरूढला । कींअहंकारस्त्रीगडबांधिला । कींमूर्खत्वसकळत्यास्थळा । मिरासकेलीवाटतसे ४३ कींस्त्रीमूर्तिमंतव्याधी । कींषडूर्मीं[9]चीभ

१ शृंगऋषि । २ काम । ३ विजा । ४ देव । ५ माया । ६ लाटा । ७ पात्र । ८ उत्पन्न झाला । ९ शोक, मोह, जरा, मृत्यु, क्षुधा, पिपासा ।

रलीनदी । कींसकळविकारांचीम्रादी । यात्रेसिआलीत्याठायां ४४ करणेंनिर्मिलीहेकुऱ्हाडी । सबळपुंण्यवृक्षतोडी । कींअविश्वासाचाबेडी । जाच्यापायींठोकि
ली ४५ कींस्वर्गमोक्षअर्गळाथोरहोत । दर्शनेंपुरुषाचेंचित्तचोरित । स्पर्शेंबळवीर्यहरत । असुरीप्रत्यक्षतेकामिनी ४६ कौटाल्यादंभसंयुक्त । क्षमाशौचविवर्जित ।
महामंत्राचेंसामर्थ्य । क्षणेंहिरूनिनेतसे ४७ गौडीमाधवीपेषणी । तीनसुराप्रकटजनीं । चवथेंमद्यतेंकामिनी । दुर्गंधीनाहाणीपापाची ४८ कायविद्याकायतप ।
कायसंध्यानकायजप । कासयाज्ञानखटाटोप । हरिलेंसर्वस्त्रियेनें ४९ जिव्हादग्धपरान्नेंपाहीं । हस्तदग्धप्रतिग्रहीं । मनदग्धस्त्रियेचेठायीं । करूनिकायजपतप ५०
व्यर्थकरितीपुरश्चरण । स्त्रियेनेंहरूनिनेलेंमन । करूंबैसतांजोंध्यान । ध्यानींचिंतनाजियेचें ५१ कायअध्ययनहरिकीर्तन । व्यर्थगेलेंपुराणश्रवण । कायकरूनिधर्म
दान । स्त्रियांनींमनहरियेलें ५२ स्त्रीस्वरूपाचीधरूनिदिवी । महानरकाचीवाटदावी । सज्ञानाहोभुलवी । वनींहिंडवीविषयांच्या ५३ कींकाळेंदूतीपाठविलीदे
खा । चाळऊननेंतमहानरका । दुरावलेमोक्षसुखा । अधःपातींपाडिलें ५४ आतांअसोहाअनुवाद । जरीक्रुपाकरीलब्रह्मानंद । तरीचतुटेलभवबंध । हृदयींबोध
ठसावे ५५ जरीक्रुपाकरीलजगज्जीवन । तरीहरिरूपदिसेजनवन । कैंचापुरुषनपुंसककामिन । व्यापिलेंपूर्णश्रीरामें ५६ नरनारीमिथ्याभास । अवघावोतलापुरा
णपुरुष । ऐसीक्रुपाकरीलसर्वेश । ब्रह्मानंदस्वामीपैं ५७ असोआतांशृंगऋषी । ह्मणेकर्धीयेतीलतेतापसी । तोंअकस्मातत्यासमयासी । रंभाउर्वशीपातल्या ५८
उत्तमस्वरूपेंमंजुळगायन । सुंदरमुखआकर्णनयन । शृंगीलागींखुणावून । कामभावदावित ५९ नानापक्वान्नेंअम्रृतफळें । शृंगीसदेतीबहुरसाळें । मगतोउतरून
खालें । जवळीयेऊनिबैसला ६० तयांसिपुसेआवडीकरून । सांगातुमचीनामखुण । हींगलेंडेंकायह्मणोन । वक्षस्थळींतुमच्यापैं ६१ येरीगदगदांहांसती । तु
झियामाथांशृंगनिश्चिती । ह्मणोनिशृंगऋषीह्मणती । तुजलागींऋषिपुत्रा ६२ आमुचेंनांवगलंडऋषी । बहुसुखअसेआह्मांपासीं । येरूह्मणेतेंदाखवाआह्मासी । चवीकैसी
पाहूंपां ६३ त्याह्मतीजितत्वतां । कामासनतुजाशिकवूंआतां । तोंमदनेंमोहिलेंऋषिसुता । आसक्तसुरतालागींहोय ६४ मगतोह्मणेमीतुह्मांधीन । जिकडेन्यालतिकडेयेईन ।
मगत्याणींविमानींबैसवून । आणियेलाअयोध्येसी ६५ दशरथेंकरूनिनमस्कार । केलाबहुतआदर । ह्मणेमहाराजतूंबहुथोर । दर्शनआह्मांदीधलें ६६ मगपाळककन्याआ
पली । शृंगऋषीसदीधली । लग्नसोहळातेवेळीं । चारदिवसजाहला ६७ मगऋषिमिळविलेबहुत । जेशापानुग्रहसमर्थ । वसिष्ठमुख्यआचार्यजेथ । नपडेपदार्थन्यूनकांहीं
६८ इकडेज्ञानीपाहेविभांडकमुनी । तोंस्त्रियानींनेलाचाळउनी । परमक्रोधाविष्टहोउनी । अयोध्येसीपातला ६९ तोंऋषीनेंदेखिलापुत्र । जैसानक्षत्रींवेष्टिलारोहिणीवर ।
कींकिरणींवेष्टिलादिवाकर । तैसासुतदेखिला १७० स्नुषादेखोनिनयनीं । विभांडकनिवालामनीं । दशरथलागलाऋषिचरणीं । आनंदेंकरूनतेधवां ७१ विभांडकआनं
देंबहुत । नृपासिआशीर्वाददेत । तुजहोतीलचवघेसुत । जेकांसमर्थत्रिभुवनीं ७२ असोयज्ञमंडपींशृंगीआपण । सकळऋषिमंडळघेऊन । स्वाहाकारासिअवदान । मंत्र

१ गुळाची, मधाची, पिठाची असी तीन प्रकारची सुरा (मद्य)। २ नरकीं। ३ संसार। ४ स्त्रीपुरुष। ५ शृंगाराचे हावभाव। ६ मदनाचें। ७ मैथुन। ८ सत्कार, मान। ९ संतोषला।

युक्तटांकिती ७३ पूर्णाहुतीचियेकाळीं । प्रत्यक्षप्रकटलाज्वालामाळी । जैसाउगवेउदयाचळीं । रवीतैमाअकस्मात ७४ चत्वारिशृंगाद्विमूर्धान । कृशानानिघालात्रिचरण । देखतांयज्ञनारायण । ऋषिजनसुखावले ७५ हातींपायसताटभरून । शृंगीपासीदेतकृशान । ह्मणेअविलंबेंपिंडकरून । तिघीराणीसदेईजे ७६ बहुतत्वराकराहोयेक्ष र्णीं । विलंबहोतांकार्यहानी । पोटायेईलकैवल्यदानी । क्षीरसागरविहारीजो १७७ एसेंबोलोनितयेकाळीं । गुप्तझालाज्वाळामाळी । शृंगीनेंवसिष्ठाजवळी । पा यसपात्रदीधलें १७८ वसिष्ठेंकरूनिविभाग । राणीयांसदेतसवेग । कौसल्येसिश्रेष्ठभाग । देताजाहलाऋषीतो १७९ दुजासुमित्रेप्रतीदेत । तिजाकैकयीकरींघालित । देखोनिऐसेंअद्भुत । क्रोधआलाकनिष्ठेतें १८० ह्मणेमीरायासिप्रियकर । म्यांरथचक्रींघालोनिकर । रणींविजयीकेलानृपवर । इंद्रादिदेवांदेखतां १८१ वयेंकरूनवृद्धफार । तोज्येष्ठनव्हेसाचार । जयामाजीगुणथोर । तोचिश्रेष्ठजाणिजे १८२ केतकीचेंलघुपत्र । त्यासमानितीसर्वत्र । इतरपत्रेंदिसतीथोर । परी चतुरनमानिती १८३ अमोलिकलहानरत्न । कायकरावेथोरपाषाण । मृगेंद्राचीआकृतीलहान । थोरवारणकासया १८४ जवादीबिडाळाचेंदूषणसुवास । परी आवडेश्रीमंतास । रासभाचेंथोरबहुवस । नशिवेकोणीतयातें १८५ मजआधींनदेतांमान । कायकरावाभागमागून । ह्मणोनिकैकेयीरुसोन । अधोवदनबैसली १८६ मगबोलेवासिष्ठमुनी । विघ्नहोयीलयेचक्षणीं । तोंकरींचापिंडझडपोनी । घारीनेंनेलाअकस्मात १८७ हाहाःकारझालातेअवसरीं । पिंडनेतपैघारी । कैकेयीपडेध रणीवरी । आक्रंदततेधवां १८८ माझेंपूर्वकर्मगहन । मजकैंचेंपुत्रसंतान । अभाग्यासिनिधान । जिरेलकैसेंसांगपां १८९ परमचिंताक्रांतदशरथ । कौसल्ये कडेविलोकित । कैकेयीचेंसमाधानकरीत । पट्टमहिषीतेधवां १९० अर्धविभागस्वभागांतुनी । देतकौसल्यासुमित्रादोनी । एकाग्रकरितांतिक्षणीं । पूर्णपिंडकै केयीतें १९१ जैशाभागीरथीआणिमंदाकिनी । तैशासुमित्राकैकयीदोनी । मत्सरअणुमात्रनाहींमनीं । संतोषरूपसर्वदां १९२ अत्यंतजेकुटिळदेख । तयांसिस्व प्नींहीनहोयसुख । कदानमानितीलोक । अपयशमाथांसर्वदां १९३ असोवसिष्ठेंदीधलेंतीर्थ । त्यासवेंपिंडप्राशनकरीत । कैकेयीच्यागळांअडकत । कासावीसझा लीते १९४ मगवसिष्ठेंसिंपितांतीर्थ । अंतरींपिंडप्रवेशत । आनंदलादशरथ । दानेंदेतअपार १९५ वस्त्राभरणेंउदंडदक्षिणा । देवोनिगौरविलेंब्राह्मणा । सकळऋषि पावलेस्वस्थाना । शृंगीआदिकरूनियां ९६ तिघीराण्याझाल्यागर्भस्थ । आनंदलाराजादशरथ । ह्मणेमाझेंभाग्यउदित । दिसतसेयेथोनियां ९७ घारीनेंजोपिंडझ पिला । त्याचावृत्तांतकायझाला । श्रोतयानेंआक्षेपकेला । कथासमूळसांगाते ९८ तरीकेसरीनामेंवानर । त्याचीस्त्रीअंजनीसुंदर । ऋष्यमूकपर्वतींघोर । तपकरी तबैसली ९९ सातसहस्रवर्षेंपर्यंत । मौनधरोनिशुचिष्मंत[१२] । आराधिलाउमाकांत । प्रसन्नहोयतपांतीं २०० ह्मणेअंजनीमागइच्छित । येरीह्मणेअक्षयसुत । प रमप्रतापीयशवंत । महाभक्तवज्रदेही १ मगबोलेउमावर । अकरावाजोम्हारुद्र । तुझेउदरींतोअवतार । धरीलअक्षयजाणपां २ ऐकेंशुभवचनअंजनी । तूंअं

१ मोक्षदाता । २ विष्णु । ३ हस्ती । ४ दुर्भागी । ५ द्रव्यठेवा । ६ पट्टस्त्री कौसल्या । ७ एके ठिकाणीं । ८ आकाशगंगा । ९ द्वेषभाव । १० अल्पसुद्रां । ११ दुष्कीर्ति । १२ पवित्र ।

झुळीपात्रपसरूनी । बैसेंसावधमाझेध्यानीं । अंतरदृष्टीकरूनियां ३ सुटेलअद्भुतप्रभंजन । साक्षात्लोकप्राणेशआपण । प्रसाददेईलआणून । तोतूंभक्षींअविलंबें ४ स्वस्थळागेलाशूलपाणी । व्रतस्थबैसलीअंजनी । नयनझांकोनिनिजमनीं । ब्रह्मानंदेंडचंबळे ५ तंवकैकेयीहातींचापिंडझडपोनी । घारीनेतअसतांगगनीं । तोंचंडस मीरेंतत्क्षणीं । पिंडमुखींचाआसूडला ६ तोपिंडअंजनीच्याकरांत । आणोनिघातलाकअस्मात । तीतत्काळभक्षित । शिवस्मरणकरूनियां ७ घारीतेदेवांगना पहिली । पूर्वीनृत्यकरितांचाचरीगेली । मगविधीनेंशापिली । घारीहोईह्मणोनी ८ मगतेसुवर्चसनामेंदेवांगना । लागेकमळोद्भवाचेचरणा । विधिह्मणेदशरथराणा । अयोध्येचानृपवर ९ मखसमयींपिंडझडपितां । उद्धरसीतूंतत्वतां । अंजनीकरींपिंडपडतां । निजस्थानातूंयेसी १० असोघारीब्रह्मवरदानेंकरूनी । उद्धरोनिपाव लीस्वस्थानीं । इकडेनवमासभरतांअंजनी । प्रसूतझालीतेधवां ११ ऋषिपत्न्यापाहातीतेवेळां । बळियातोपुत्रजन्मला । कींवांसरमणीप्रकटला । वानरवेषेंदैदिप्य १२ विद्युत्प्रायकुंडलेंझळकती । गंडस्थळींपडलीदीप्ती । दृढकौपीननिश्चिती । कटिप्रदेशींमौंजीझळके १३ तळपतसेयज्ञोपवीत । ऐसेंवानररूपअद्भुत । मुखींपुच्छा ग्रींआरक्त । वर्णदिसतप्रवाळसम १४ क्षुधाक्रांतपरमबाळ । चहूंकडेपाहेचंचळ । तोंअंजनीउत्तावेळ । फळेंगेलीआणावया १५ रुदनकरितक्षुधितबाळ । तोंआरक्तदिसे सूर्यमंडळ । ह्मणेहेंदिसेउत्तमफळ । उडेचपळमारुती १६ पिंजरल्यारोमावळी । सिंहनादेंगर्जेनिराळीं । दिग्गजांचीबैसलीटाळी । आंदोळलीवसुंधरा १७ स्फुरणदा टलेंथोर । गाजवीपुच्छाचाफडत्कार । मागेंआंगवातेंतरुवर । उन्मळोनिजातीआकाशीं १८ चपळपदद्वयतसेचहस्त । प्रतापेंझेंपावेगगनांत । उड्डाणावरीउड्डाण घेत । जातआदित्यलक्षोनी १९ कींउर्वीवरूनिसुपर्ण । जायवैकुंठपीठलक्षोन । तैसाचिअंजनीहृदयरत्न । भानुमंडळाआटोपी २० मनोवेगासिमागेंटाकुनी । हनुमं तवेगेंजातगगनीं । तोंलोकप्राणेशधांवोनी । धरीनह्मणेस्वपुत्रा २१ परमतीव्रसूर्यमंडळ । तेजेंआहाळेलमाझेंबाळ । ह्मणोनिधरूंपाहेअनिळ । परीतोचपळनाटो पे २२ मगहिमाचळाचेशीतलांबुकण । मागूनिशिंपीप्रभंजन । हनुमंतमुखपसरून । सूर्याजवळीपातला २३ तोंतेदिवसींसूर्यग्रहण । राहूआलामुखपसरून । मारुतीसक्रोधआलादारुण । सिंहिकासुतदेखतां २४ ह्मणेमीअत्यंतक्षुधित । फळभक्षावयाआलोंयेथ । हाकोणआलाअकस्मात । ग्रासाआडमाझिया २५ सबळ पुच्छघायेंकरून । फोडिलेंराहूचेंवदन । भिरकाविलापायींधरून । मूर्च्छायेऊनपडिलातो २६ जैसेंशुंडादंडेंकरूनिदेख । गजविदारीबिडाळक । कींभुजंगाचेक वेंतमूषक । अकस्मातसांपडला २७ राहूचेकैवारेंकेत । कपीवरीआलाधांवत । जैसाकेसरीपुढेंजंबुकयेत । आपुलेंमरणविसरूनी २८ केतूदेखतांहनुमंत । तया सिवोपीमुष्टिघात । आंगचुकवोनित्वरित । केतूतेथूनिपळाला २९ राहूआणिकेत । इंद्रापासींआलेधांवत । अशुद्धेंनाहलेपर्वत । सिंदूरेंकरूनजैसेकां ३० इंद्रा सिवदतीदोघेजण । हेसुरेशसहस्रनयन । आह्मांवरीकोपधरून । हेंकांविघ्नमांडिलें ३१ पुच्छनामाराहूकरून । आह्मांवरीदीधलापाठवून । आश्चर्यकरीशचीरम

१ आकाशीं । २ हातांत । ३ ब्रह्मदेव । ४ यज्ञ । ५ स्वस्थान । ६ सूर्य । ७ विजेसारखीं । ८ जानवें । ९ पोवळें । १० केशपंक्ति । ११ पृथ्वी । १२ वृक्ष, झाडें । १३ गरुड । १४ मारुति ।

ण । ह्मणेईंकर्तत्वकोणाचें ३२ कोणींकेलीविपरीतकरणी । त्यांससंहारावयावज्रपाणी । त्रिदशसमुदायघेउनी । वायुवेगेंपातला ३३ राहूपुढेंपुढेंधांवत । मागेंदेवांसहित
अमरनाथ । तोंइकडेअंजनीसुत । सुर्याग्रासूंधांवतसे ३४ चळचळांकांपेमित्र । ह्मणेहाकैंचाआलाअमित्र । दिनमानसोडोनिदिनकर । पळोंनलाहेसर्वथा ३५ प्र
तापरुद्रमारुती । सूर्यमंडळधरिलेंहातीं । हेंफळनव्हेनेश्चिती । ह्मणोनिपुढतीटांकिलें ३६ जैसाकेवळवडवानळ । तैसेंदैदीप्यमानसूर्यमंडळ । फळनव्हेह्मणोनि
अंजनीबाळ । टांकिताझालापुढती ३७ माघारापाहेपरतोन । तोंराहूआलाशक्रासघेऊन । पुढतीक्रोधआलादारुण । ह्मणेआतांनसोडींयासी ३८ साह्यकरूनअम
रपती । मजवरीआलापुढती । जैसेंशलभमिळोनियेती । कल्पांतविजूधरावया ३९ ऐसेंबोलतवायुनंदन । राहूवरीलोटिलायेऊन । इंद्रादेखतांताडण । राहूसि
केलेंबहुसाल ४० जैसापर्वतपडेअकस्मात । तैसाराहूसिदेमुष्टिघात । ग्रहपूजायथासांगतेथ । वायुसुतेंमांडिली ४१ राहूआक्रोशेंफोडीहाका । ह्मणेकायपाहासीअमर
नायका । मगशक्रेंऐरावतीदेखा । अकस्मातप्रेरिला ४२ जिकडेधांवेऐरावत । तिकडेभारेंउर्वीलवत । कींदुसरामेरूमूर्तिमंत । शक्राचेंवहनजाहला ४३ तोसबळ
लोटलाऐरावती । चपळधांवलावीरमारुती । जैसावज्रघातपर्वतीं । तैसाकुंभस्थळींताडिला ४४ धावेंऐरावततोपळे । मगपाकशासनदेखेतेवेळे । हस्तीआकळि
तांनाकळे । रानघेतलेंभयेंचीं ४५ जैसीदुर्बळाचीस्त्रीनष्टबहुत । तीनमानीत्याचावचनार्थ । तैसाइंद्रासिऐरावत । नाटोपेचिसर्वथा ४६ असोविचारकरूनीमहं
त । कामक्रोधबैसेआवरित । तैसासहस्राक्षेंऐरावत । पुढतीसमोरआणिला ४७ मारुतीधांवेपवनसुत । धरीऐरावतीचेचारीदंत । उलथोनिखालींपाडित ।
शक्रासहिततेधवां ४८ हस्तचपेटेहाणोनितेवेळीं । शक्राचाकिरीटपाडिलाभूतळीं । सकळदेवसेनातेकाळीं । झालीपाहिभयाभीत ४९ इंद्राचीझोटीमोकळी । मा
रुतीऐरावतआकळी । हनुमंतावरीबळेंचिघाली । गंजनघालीपदपुढें २५० गजपळेरानोरान । परमघाबरलासहस्रनयन । तोंयमहस्तींदंडघेऊन । हनुमंतावरी
उठावला २५१ यमेंदंडप्रेरीलातेवेळे । तोमारुतीवरीकोसळे । मुष्टिघातहृदयींदीधलें । यमपाडिलाधरणींवरी २५२ वक्षस्थळींवळंघोनिहनुमंत । पुढतीमुष्टिघा
तप्रेरित । हातींचादंडहिरूनघेत । तेणेंचिताडिलतयासी ५३ यमेंधरिलेमारुतीचेचरण । ह्मणेमीतुजलाअनन्यशरण । हस्तद्वयजोडून । करीस्तुतीमारुती
ची २५४ कुबेरधांवोनितेसमयी । लागेमारुतीचेपायीं । तोंऐरावतारूढशक्रपाहीं । लागवेगेंपातला २५५ ऐसेंदेखोनितेअवसरीं । मारुतीधांवेशक्रावरी । ऐरा
वतीचेंपुच्छधरी । पृथ्वीवरीआपटावया ५६ पुच्छधरूनिभोवंडीगज । तोंकांपतीसर्वदिग्गज । अवनीवरीदेवराज । वज्रासहपडियेला ५७ बळेंगजआपटीधर
णीं । देवांसहितपळेवज्रपाणी । कडेकपार्टीजाउनी । महायोद्धेपळाले ५८ ह्मणतीपृथ्वीगेलीरसातळा । एकचीहाहाःकारजाहला । मगअमरेंद्रतेवेळां । अवसा
नधरीपुढती ५९ वज्रबळेंभवंडित । मुखावरीताडीहनुमंत । तेणेंमूर्च्छादाटलीबहुत । पडेवायुसुतपृथ्वीवरी २६० कनकद्रीवरूनकोसळला । पर्वतदरीमाजीप

१ इंद्र । २ सूर्य । ३ टोळ । ४ मारुति । ५ पृथ्वी । ६ मुगुट । ७ जमिनीवर । ८ हत्ति । ९ कालदंड । १० पृथ्वी । ११ इंद्र । १२ मोठ्या जोरानें । १३ समयीं । १४ मारुती । १५ मेरुपर्वत ।

डला । लोकप्राणेशधांविन्नला । धरिलासुतपोटासी ६१ कासावीसवायुनंदन । विकळपडिलाअचेतन । वायुकरीतसेस्फुंदन । पुढेंघेऊनहनुमंता २६२ ह्मणेहादु र्जनअमरेंद्र । तान्हयावरीघातलेंवज्र । परमनिर्दयपुरंदर । करीनसंहारतयाचा ६३ माझेतान्हयाचाजातांप्राण । आटीनसकळत्रिभुवन । जैसेप्रऱ्हादाकारणेंसं पूर्ण । नृसिंहजैसादैत्यआटी २६४ वायुआधीनसकळांचेप्राण । आकर्षितनलागतांक्षण । श्वासोच्छासकोंडून । त्रिभुवनकेलेंकासाविस ६५ मगइंद्रविरंचीसकळसु रवर । रमावरआणिउमावर । सकळप्रजाऋषीश्वर । शरणआलेवायूतें ६६ पोटासिधरूनहनुमंत । वायूदीर्घस्वरेंरडत । तोंब्रह्मादिदेवसमस्त । प्राणनाथेंदे खिले ६७ हनुमंतासिकडेघेउनी । उभाराहेतेक्षणीं । तिन्हीदेवदेखोनिनयनीं । नमस्कारीतेधवां ६८ मगबोलेकमळासन । पुत्राचाकैवारघेऊन । अवघीप्रजानि र्दाळून । टाकिसीकायप्राणेशा ६९ येरूह्मणेनउठतांमाझासुत । इंद्रादिदेवअवघेक्षणांत । निर्दाळीनह्मणतांवैकुंठनाथ । वरदेतसंतोषोनी २७० पूर्णपिंडाचाहनुमं त । यासिस्वप्नींहीनाहींमृत्य । ब्रह्मकल्पपर्यंत । चिरंजीवपुत्रतुझा ७१ मगबोलेकर्पूरगौर । माझातृतीयनेत्रींचावैश्वानर । सर्वजाळीलसाचार । परीयासीबाधी ना ७२ माझींत्रिशूलादिआयुधेंतत्वतां । तींनबाधितीलयासितत्वतां । मगविरंचीझालाबोलता । निजवरदानऐकातें ७३ माझाब्रह्मशापआणिपाश । कदांनबा धितीलयास । माझींशस्त्रेंबहुवस । तींहीयातेंनबाधिती ७४ मगइंद्रसत्वरदेतवर । माझेंयासिनबाधेवज्र । हावज्रदेहीसाचार । अक्षयअभंगसर्वदां ७५ हनुवटीसझ गटलेवज्र । यासहनुमंतनामसाचार । कुबेरह्मणेबहुतअसुर । क्षयपावतीहस्तेंयाच्या ७६ यमदेतसेवरदान । यासकालत्रयींनबाधीदंडपूर्ण । याचेंकरितीजेनामस्मर ण । त्यांसिबंधननकरींमी ७७ मगबोलेरसाधिपती । अक्षयअसोयासशक्ती । कर्धीश्रमनसेमारुती । युद्धकरितांबहुसाल २७८ दिव्यकमळांचीसुमनमाळा । नसु केलोटतांबहुकाळा । तीविश्वामित्रेंतत्काळगळां । घातलीतेव्हांमारुतीचा २७९ समस्तींदेऊनिवरदाना । देवगेलेआपुलेस्वस्थाना । वायूनेंहनुमंततेक्षणा । अंज नीजवळआणिला २८० मारुतीसहृदयींधरूनी । स्फुंदस्फुंदोनिरडेजननी । मुखामाजीस्तनघालोनी । वदनकुरवाळीवेळोवेळां २८१ रामविजयग्रंथसुरस । त्या माजीहनुमंतजन्मविशेष । श्रवणकरितीजेसावकाश । त्यांसग्रहपीडानबाधी ८२ हनुमंतजन्मकथन । निजभावेंकरितांश्रवण । दुष्टग्रहाविघ्नेंदारुण । नबाधितीक दांही ८३ पुढेंरसाळकथासुरस । राजाडोहळेपुसेलराणियांस । अजन्मायेईलजन्मास । तेचकथाअवधारा ८४ क्षेत्रपिकतांबहुवस । तोंतोंकणसेंदिसतीविशेष । तै सेप्रसंगाहूनप्रसंगसुरस । रसभरितअसतीपैं ८५ जयांसिनाहींपुत्रसंतान । त्याणींकरावेंविजयआवर्तन । संततीसंपत्तीपरिपूर्ण । सदांनांदतीत्यांचेगृहीं ८६ तेथून रामचरित्रकथागहन । श्रोतींपरिसावीसावधान । तरिब्रह्मानंदठसावून । कैवल्यपदपाविजे ८७ ब्रह्मानंदाश्रीरघुवीरा । विषकंठहृदयापरात्परा । वेदवंद्याश्रीधरवरा । दीनोद्धाराजगद्गुरू ८८ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । तृतीयाध्यायगोडहा ॥ २८९ ॥ ॥ श्रीसीताराम चंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ ३ ॥ ॥ ओव्या ॥ २८९ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीकाशीविश्वेश्वरार्पणमस्तु ॥ ॥

अध्याय ४था
दासी
कैकयी
दशरथ.

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ ॥ चतुरश्रोतेकरितीप्रश्न । तृतीयाध्यायींहनुमंतजन्मकथन । सांगीतलेंतुवांसंपूर्ण । कथाअद्भुतनवल
ची १ आणिकेपुराणींसाचार । हनुमंतजन्मकथासविस्तर । वेगळाअसेविचार । पृथक्पृथक्कथियेला २ तरीपुराणांतरींविपरीत । कथापडावयाकायनिमित्त ।
याचेंप्रत्युत्तरयथार्थ । सांगेसमस्तांकळावया ३ ऐसेंश्रोतयांचेंवाग्जाळ । परिसोनिकवीकुशळ । शब्दबोलेरसाळ । परिसासकळश्रोतेहो ४ अनादिसिद्धअवतारमा
ळा । जगदीशेंगुंफिल्याअवलीळा । जैसातरंगपरिजळा । व्यापोनिअसणेंपैं ५ जैसीराहाटमाळिका । तैसेंअवतारघरणेंदेखा । कींअखंडमित्रीमृगांका । प्रदक्षिणा
करणेंमेरूची ६ कींजपमाळेचेमणी । तेचियेतीपरतोनी । तैसेअवतारब्रह्मांडभरणीं । फिरतमाळेसारिखे ७ तरीकल्पपरत्वेंअवतार । जेजेवेळेजेंजेंचारित्र । तैसें
चबोलिलासत्यवंतीकुमर । कथासाचारेंतितुक्याही ८ एकअवतारींवर्तलेंएक । तेंदुसरेअवतारींविशेषकौतुक । तरीतितुकेंहीसत्यएक । विपरीतार्थनमानिजे ९
रणींमाजीएकांगवीर । तैसाजाणिजेकवीश्वर । बहुतश्रोतयांचाभार । परमचतुरसागरजे १० सभानायकप्रवीणअत्यंत । करींसंदेहधनुष्यघेत । प्रश्नाक्षरशरसोडि
त । वक्तासमोरलक्षोनी ११ मगधैर्यठाणकवीनेंमांडून । चढविलेंस्फूर्तीचेंशरासन । शास्त्रसंमतघेऊनबाण । सोडीअभंगअनिवार १२ सत्यवोढीकाढूनसत्वर ।
क्षमावेशेंसोडीशर । परमकौशल्येंसाचार । प्रश्नबाणसोडिती १३ श्रोत्यावक्त्यांचेंसंधान । तटस्थपाहतीविचक्षण । धन्यधन्यह्मणोन । तर्जनीजाणडोलविती
१४ आवेशाचढलेदोघेजण । सप्रेमेंकरितीनामस्मरण । तोसघनघोषऐकून । अवदसाश्वापदेंदूरपळती १५ वक्त्याचेवाग्बाणअत्यंत । अर्थगौरवमुखलखलखि
त । पद्यरचनापक्षमंडित । सुरंगमिरवतसाहित्य १६ ऐसेशरसुटतांअपार । भेदलेंश्रोत्याचेंअंतर । डोलविलेंतेणेंशिर । सुखोर्मीचेनिजभरें १७ वैरभावनसतां
किंचित । हेंआनंदाचेंयुद्धहोत । क्षीराब्धीच्यालहरीमिळत । जैशाएकएकासी १८ निष्कपटश्रोतापुसत । निरभिमानवक्ताबोलत । शब्दकौशल्ययुद्धसत्य । जा
णतीपंडितविवेकी १९ देवभक्तांचाअनुवाद । तेथेंकायआहेवैरसंबंध । कींगुरुशिष्यांचासंवाद । आनंदयुद्धशब्दाचें २० असोआतांबहुतयुक्ती । चातुर्यमंथनपद्ध
ती । वर्मजाणिजेपंडितीं । साहित्यरीतीकळाज्या २१ कवींचींघडमोडीबहुत । युक्तिसागरींचींरत्नेंकाढित । एकेगव्हांचेप्रकारबहुत । निपजवितसुगरिणी २२
एकेमृत्तिकेचेघटअपार । एकातंतूचेपटविचित्र । एकहेमबहुतअलंकार । हाटकैवडणारकरीजैसा २३ एकेकाष्ठींशिल्पिकार । युक्तीदाखवीअपार । जोजैसाकवी
चतुर । शब्दसाहित्यत्यावरी २४ असोहेंसाहित्यबोलणें । सांगीतलेंश्रोत्यांकारणें । पुढेंरघुनाथकथापरिसणें । श्रीधरचतुरांविनवीतसे २५ मागीलकथानुसंधान ।
तृतीयाध्यायींहनुमंतजनन । सांगीतलेंश्रोत्यांकारण । मूळग्रंथआधारेंसी २६ सिंव्हावलोकनेंतत्वता । श्रोतींपरिसिजेमागीलकथा । तिघीराण्याझाल्यागर्भ
स्था । कौसल्यासुमित्राकैकेयी २७ जसाशुद्धबीजेचामृगांक । कींपळेंपळेंचढेअर्क । प्रकाशपडेअधिकाधिक । उदयाद्रीहूनिपश्चिमे २८ कींकारितांसंतसमाग

१ दुसऱ्या । २ कारण । ३ प्रश्न । ४ श्रवणकरा । ५ सर्व । ६ माळिका । ७ लाटा, लहरी । ८ सूर्य । ९ चंद्र । १० पराशराचीस्त्री । ११ व्यास । १२ सत्य, खऱ्या । १३ युद्ध । १४ सोनार।

म । दिवसेंदिवसवाढेप्रेम । कीं औदार्यकरूनिपरम । कीर्तिवाढेसत्वर २९ तैसेराणियांचेगर्भवाढती । तोंवसिष्ठबोलेदशरथाप्रती । रायाधर्मशास्त्रींऐसीरीती । डो हळेस्त्रियांसीपुसावे ३० ऐसेंबोलतांब्रह्मऋषी । हर्षवाटलारायासीं । नमूनिवसिष्ठाचेचरणासी । राजेंद्रतेव्हांचालिला ३१ शचीचियामंदिरात । जैसावृत्रशत्रुप्रवे शत । तैसाचिअजपाळसुत । कैकेयीसदनींप्रवेशला ३२ पिंडप्राशनाचेकाळीं । कैकेयीहोतीरुसली । ह्मणोनिराजेंद्रयेकाळीं । तिचेसदनींप्रवेशला ३३ दूती जाणवितीस्वामिणीतें । डोहळेंपुसावयातह्मांतें । नृपवरस्वयेंयेतसेयेथें । सुमुहूर्तपाहूनियां ३४ सुंदरपणाचाअभिमान । त्याहीवरीकैकेयीगर्भिण । जैसाअल्पवि द्यावंतासगर्वपूर्ण । तैसेंयेथेंजाहलें ३५ जैसीगारुडीविद्याकिंचित । परीब्रीदेंबांधितीबहुत । कींनिर्नासिकवाहात । रूपाभिमानविशेषें ३६ बिंदुमात्रविषवृश्चि का । परीपुच्छाग्रवरुतेंदेखा । कींकिंचितज्ञानझालियामूर्खा । मगतोनगणीकोणातें ३७ खडणधेनूसिदुग्धकिंचित । परीलत्ताप्रहारकरीबहुत । अल्पोदकउचंब ळत । आंगभिजेवाहकाचें ३८ तैसेंकैकेयीसझालेंतयेवेळीं । प्रीतीनेंदशरथआलाजवळी । आपणशेजेवरीबैसली । नाहींउठिलीनृपादेखतां ३९ कांहींचमर्यादा तेथ । नधरीदेखिल्यानृपनाथ । मगउभाराहूनिदशरथ । डोहळेपुसततियेसी ४० ह्मणेंकैकेयीबोलेवचन । तुजजेंआवडेमनांतून । तेंमीसमस्तपुरवीन । सत्यजा णप्रियकरे ४१ मगकायबोलिलीतयेवेळे । तुह्मींकायपुरवालमाझेडोहाळे । माझेमनींचेसोहळे । पूर्णकर्त्तादिसेना ४२ मगबोलेअजनंदन । तुजकारणेंवेंचीनप्रा ण । परीडोहळेतुझेपुरवीन । सत्यजाणसुकुमारे ४३ मगतीह्मणेजीनृपवरा । डोहळेमाझेहेचिअधारा । कौसल्यासुमित्रेच्यापुत्रां । दिगंतरादवडावें ४४ पाठवा वेंदूरकाननां । त्यांचासमाचारपुनःकळेना । आमचेंवर्तमानत्यांचियाकर्णा । सहसाहीनजावें ४५ राज्यद्यावेंमाझियापुत्रां । हेचिडोहळेहोतीराजेंद्रा । तुह्मींमाना ळअधर्मखरा । तोदोषमजवरीघालिजे ४६ मजनिंदितीलजोंजोंलोक । तोंतोंवाटेलपरमसुख । समस्तजनाव्हावेंदुःख । हेंचिमजआवडे ४७ ऐसेंकैकेयीवचनते अवसरीं । ऐकतांनृपखोंचलाअंतरीं । कींकाळजींघातलीसुरी । कींआंगावरीचपळापडे ४८ वचननव्हेतेंकेवळ । दुःखवल्लीचेंश्रेष्ठफळ । कींसंचरलेंहाळाहळ । हृ दयींवाटेदशरथा ४९ किंवापर्वतकोसळला । कींकाळसर्पजिव्हाग्राझोंबला । कींतप्तशस्त्रघायपडिला । आंगावरीअकस्मात ५० कैकेयीवचनकलशोद्भवजाण । प्राशिलेंआयुष्यसमुद्रजीवन । रावघाबरलाजैसाचतुराननं । वेदहरणकेलेजेव्हां ५१ परमखेदपावलानृपवर । तीसनेदीप्रत्युत्तर । मगसुमित्रेचेंमंदिर । प्रवेशतापैं झाला ५२ संसारतापेंजेसंतप्त । तेसंतसमागमेंनिवत । तैसाचराजादशरथ । सुमित्रासदनींसुखावला ५३ तिचेंनांवसुमित्रासती । परिनामाऐशीआहेकृती । वरक डनांवेंजेऐकती । तींतरजाणाव्यर्थचीं ५४ नांवठेविलेंउदारकर्ण । अडकावेंचितांजायप्राण । बृहस्पतिनामजयालागून । धडवचनबोलतांनये ५५ कमलनयन नामविशेष । परीदोहींडोळ्यांवाढलेवडस । क्षीरसिंधुनामपुत्रास । परीताकयासींमिळेना ५६ नामठेविलेंपंचानन । परीजंबुकदेखतांपळेउठोन । जन्मगेलामाग

१ इंद्रपत्नी । २ इंद्र । ३ नकटा । ४ विंचूस । ५ सर्व । ६ दशरथ । ७ श्रवण करा । ८ अरण्यास । ९ समाचार । १० काळजांत । ११ वीज । १२ अगस्तिऋषि । १३ उदक । १४ ब्रह्मदेव ।

तांकोरान्न । सार्वभौमनामतयातें ५७ नामठेविलेंजयामदन । तोकुरूपकुलक्षण । तैसीसुमित्रानव्हेपूर्ण । करणीनामासारखी ५८ नृपआलाऐकतांकर्णी । समोरआ
लीहंसगामिनी । दशरथाचियेचरणीं । मस्तकठेवीसद्भावें ५९ स्त्रियांसींदेवतोआपुलानाथ । पुत्रासदेवमातापितासत्य । शिष्यासींगुरुदैवत । दैवतआतिथिगृह
स्थासी ६० ह्मणोनिसुमित्रेनेंअजनंदनें । पूजिलाषोडशोपचारेंकरून । उभीठाकलीकरजोडून । अधोवदनसलज्ज ६१ कैकेयीडोहाळ्याचेंदुःखप्रबळ । स्तवनें
विसरलायेथेंसकळ । जैसाबोधठसावितांनिर्मळ । तमजाळवितळेपैं ६२ राजाह्मणेसुमित्रेसी । कायडोहळेहोतातिमानसीं । तेमजसांगनिश्चयेंसी । कुरंगनेत्रेसुकु
मारे ६३ मगकिंचितहास्यवदन । बोलेसलज्जअधोवदन । जेंऐकतांसुखसंपन्न । अजनंदनपैंहोय ६४ ह्मणेहेचआवडीबहुवस । कौसल्यागर्भीजगन्निवास । अवतरेल
आदिपुरुष । जगद्वंद्यजगदात्मा ६५ त्याचीअहोरात्रसेवाबरवी । वाटेममपुत्रेंचिकरावी । जाणीवशाहाणीवआघवी । ओंवाळावीतयावरुनी ६६ सेवेपरतेंथोरसा
धन । ममपुत्रासिनमानेआन । आपुलेआंगाचेंहातरुण । ज्येष्ठसेवेलागींकरूं ६७ त्रिभुवनराज्यतृणासमान । त्याहूनिअधिकज्येष्ठभजन । चारीमुक्तीवाटतीगौ
ण । ज्येष्ठसेवेकारणें ६८ सुधारसत्यजोनिनिर्मळ । कोणासआवडेहाळाहळ । उत्तमसांडोनितंदुळ । सिकताकांहोशिजवावी ६९ त्यजोनिसुंदररायकेळें । कोण
भक्षीलअर्कीफळें । कल्पद्रुमींजोविहंगमखेळे । तोनातळेबाभुळेसीं ७० मानससरोवरींचाराजहंसपाहीं । तोकदांनराहेउल्रकगृहीं । बुडीदिघलीक्षीराब्धिडोहीं ।
दग्धवननावडेत्या ७१ नंदनवनींचाभ्रमरकदाकाळीं । अर्कपुष्पींरुंजीनघाली । जेणेंइंद्रभुवनींनिद्राकेली । खदिरांगारींननिजेतो ७२ रंभेतुल्यजार्याचांगली । सां
डोनिप्रेतकोणकवळी । तैसीमनींआवडीधरिली । कदाविषयींनरमेतो ७३ ह्मणोनिराजचक्रचूडामणी । माझीआवडीज्येष्ठभजनीं । ऐसेसुमित्रेचेशब्दऐकोनी ।
आलिंगनदीधलेंदशरथें ७४ वाटेअमृतप्राशनकेलें । कींत्रिभुवनराज्यहातासिआलें । तैसेंनृपाचेंमनसंतोषलें । आलिंगनेंसुमित्रेचे ७५ ह्मणेऐकसुकुमारेराजसे ।
चंपककळिकेडोळसे । तुवांसांगीतलेडोहळेसुरसे । पूर्णहोतीलनिर्धारें ७६ नानाभूषणेंअलंकार । ओंवाळीतिजवरूननृपवर । दानेंदेवविलींअपार । सुमित्रेहातींया
चकां ७७ याउपरीज्येष्ठराणी । कौसल्यानामेंज्ञानखाणी । जीपुराणपुरुषाचीजननी । त्रिभुवनींविख्यात ७८ जेपरब्रह्मरसाचीमूस । कींनिजप्रकाशरत्नमांदुस ।
क्षीराब्धिहृदयविलास । जिणेंअंतरींसांठविला ७९ जोइंदिरावरात्रिभुवनेश्वर । ज्याचेआज्ञाधारविधिशचीवर । हृदयींध्यायअपर्णावर । कौसल्याउदारनि
वासीजो ८० असोकौसल्येचेमंदिरीं । प्रवेशताझालाश्रावणारी । सेवकराहाविलेबाहेरी । द्वारमर्यादाधरूनियां ८१ कौसल्याज्ञानकळापरम । ती
सअंतर्बाह्यव्यापिलाराम । आचरणअवघेंपरब्रह्म । नदिसेविषमकदांही ८२ सांडोनिजागृतीसुषुप्तीस्वप्न । नयनींलाविलेंज्ञानांजन । चराचरअवघेंनिरं
जन । रूपदिसेकौसल्या ८३ दशरथप्रवेशोनिअंतरीं । पाहेस्थूळवोसरीवरी । मगसूक्ष्मदेहमाजघरीं । नदिसेकदांकौसल्या ८४ कारणकोठडांतपाहेसादर । तंवतेथे

१ हंसगति । २ पति । ३ दशरथ । ४ अज्ञान । ५ दुसरें । ६ सलोकता, समीपता सरूपता, व सायुज्जता । ७ वाळू । ८ स्त्री । ९ पेटी । १० हृदयांत । ११ लक्ष्मीचा पति विष्णु ।

अवघाअंधकार । मगमहाकारणउपरीथोर । त्यावरीनृपचाढियेला ८५ तेथेंनदिसेकौसल्यासती । मगचकितपाहेनृपती । जेउदरींसांठवलाजगत्पती । तिची
स्थितीकळेना ८६ मगपरात्परघरांत । प्रवेशेतेव्हांअजपाळसुत । तोंबैसलीसमाधिस्थ । निर्विकल्पवृक्षातळीं ८७ अंतरदृष्टीमुरडली । दरदळस्वनामविसरली ।
ब्रह्मानंदरूपझाली । नचालेबोलींद्वैताची ८८ जैसासतेजपरमपवित्र । तेथेंडागनलागेअणुमात्र । स्वरूपींरमतांयोगेश्वर । ज्ञानराहेऐलीकडे ८९ कल्पांतवीज
मशकगिळी । पिपीलिकामेरूकक्षेसिघाली । धेनूवत्समृगेंद्राआकळी । एकवेळेघडेलंह ९० परिचतुराविश्वरूपावरी । नचालेनहालेनिर्धारीं । श्रोत्रियांयज्ञशाळे
भीतरी । कोणमहारप्रवेशेल ९१ वडवानळापुढेंकर्पूरजाण । कींजळनिधींमाजीलवण । तैसीबुद्धीआणिमन । स्वसुखावरीविराली ९२ असोस्वानंदसागरांत । कौस
ल्यापूर्णसमाधिस्थ । जवळीउभाठाकलादशरथ । पाहेतटस्थउगाची ९३ कौसल्यास्वरूपींलीन । हेदशरथासिनेणवेखूण । ह्मणे हेरुसलीसंपूर्ण । तरीवचननबोले ९४
ह्मणोनिराजचक्रचूडामणी । कौसल्येजवळीबैसोनी । स्नेहेंतीसहृदयींधरूनी । समाधानकरितसे ९५ तरीतेनउघडीनयनें । नाहींशरीराचेंतियेसिभान । मीस्त्रीपुरुषस्म
रण । गेलीविसरूनकौसल्या ९६ अळंकारकेंचेएकसुवर्ण । तरंगलटकेअवघेंजीवन । तैसेंविश्वनाथहींरघुनंदन । आनंदघनविस्तारला ९७ ऐसीकौसल्येचीस्थि
तीझाली । राजाह्मणेभूतेंझडपिली । कींमहद्भूतेंघेतली । वोळखीमोडलीइयेची ९८ राजाह्मणेदेवऋषिसिद्ध । इहींदीधलाआशीर्वाद । कींपोटायेईलब्रह्मानंद ।
आदिपुरुषश्रीराम ९९ ऐकतांरामनामस्मरण । कौसल्येनेंउघडिलेनयन । तोंजगदाभाससंपूर्ण । रघुनंदनरूपदिसे १०० राजाह्मणेनितंबिनी । कुरंगनेत्रेगजगा
मिनी । कायजीआवडअसेलमनीं । तेडोहळेपुरवीनसर्व १ भ्रमटांकींबोलेवचन । तोंकौसल्याबोलेगर्जोन । मीजगदात्मारघुनंदन । कैंचेंअज्ञानमजपासीं २ स्थू
ळलिंगआणिकारण । याहूनिमाझेंरूपभिन्न । महाकारणहेंनिरसून । आत्मारामवेगळामी ३ द्वैताद्वैतमहाद्वैत । त्याहुनिवेगळामीअतीत । सच्चिदानंदशब्दजेथ ।
खुंटोनियांराहिला ४ जीवशिवदोनपक्षी । ध्याताध्यानलयलक्षी । यावेगळामीसर्वसाक्षी । अचिंत्यअलक्ष्यश्रीराम ५ राजाह्मणेकौसल्येऐकें । कोणआहेमीमजवो
ळखें । डोहळेपुसावयामहासुखें । तुजजवळीबैसलों ६ येरीह्मणेज्ञाताज्ञेयज्ञान । हेंसर्वगेलेंआटोन । नाहींस्त्रीपुरुषनपुंसकपूर्ण । मीतूंपणतेथेंकैंचें ७ नृपह्मणेहेमह
द्भूतेंघेतली । वोळखीसर्वसोडिली । मगपुसेगोष्टमागली । धाकुटपणीचीतियेतें ८ राजाह्मणेशशांकवदने । गुणसरितेपद्मनननयने । वऱ्हाडबुडवोनरावणें । नेलेंहोतेंआठव
तेंकीं ९ शत्रूचेंनामऐकतांकर्णीं । हाकफोडिलीभुजाठोकोनी । ह्मणेधनुष्यबाणदेआणूनी । टांकीनछेदूनिदाहीशिरें ११० ताटिकामारूनियांआधीं । ऋषियागपाववी
नसिद्धी । महाराक्षसवधोनियुद्धीं । गाधितनयतोषवीन ११ शिवचापपरमप्रचंड । मोडूनिकरीनदुखंड । माझीज्ञानशक्तीजेअखंड । पर्णेजिंकोनिआणितों १२ जेणें
निक्षत्रींकेलीअवनीपूर्ण । त्याचागर्वहरीननलागतांक्षण । मीएकपत्नीरघुनंदन । पितृवचनपाळक १३ मीसेवीनघोरविपिन । परिवारेंसीत्रिशिराखरदूषण । क्षणमात्रेंटां

१ समुद्र । २ मीठ । ३ ब्रह्मानंद । ४ डोळे । ५ स्मरण । ६ जळ । ७ अज्ञान । ८ जाणणारा । ९ जाणण्यास योग्य । १० चंद्रमुखी । ११ गुणाची नदी । १२ कमलनेत्री ।

कीनवधोन । अग्नितृणजाळीजैसें ११४ रीसवानरांहातीं । लंकाघालीनपालथी । माझावज्रदेहीमारुती । परमपुरुषार्थीमहावीर १५ क्षणेंजाळूनिलंकानगर । श
त्रूंचींशिरेंछेदूनिसाचार । पाषाणींपालाणोनिसमुद्र । लंकापुरघेईनमी १६ कौसल्याहाकफोडीदारुण । लंकेपुढेंमाजवीनरण । महाढिसाळकुंभकर्ण । टांकीनछेदू
निक्षणार्धें १७ सहपरिवारेंछेदूनिदशशिर । बंदीचेसोडवीनसुरवर । माझाविभीषणप्रियकर । छत्रधरीनतयावरी १८ स्वपदींस्थापूनिनिजभक्त । मीअयोध्येसि
येईनरघुनाथ । आधिव्याधिजराम्रुत्य । त्याविरहितकरीनप्रजा १९ स्त्रीपुरुषनपुंसकभेद । यावेगळामीब्रह्मानंद । मायाचक्रचाळकशुद्ध । निष्कलंकअभेदपैं २०
मीप्रळयकाळासिशासनकर्ता । आदिमायेचानिजभर्ता । कर्ताहर्तापाळिता । मजपरतानसेची २१ मीअजअजितसर्वेश्वर । मीचनटलोंचराचर । धरूनिनाना
अवतार । मजमाजीसामावे २२ ऐसेंऐकतांदशरथ । ह्मणेंभूतेंघेतलीयथार्थ । फांटाफुटलाबहुत । बडबडीतभलतेंची २३ पंचाक्षरीआणापाचारून । महाराजसद्गुरू
ज्ञानघन । तोसररसिजोद्भवनंदन । बोलावूनआणावेगें १२४ जेणेंदर्भावरीधरिलीअवनी । कमंडलूठेविलासूर्यासिनीं । इंद्रसभेसिनेलावासरमणी । अद्भुतकरणीजया
ची २५ वसिष्ठआलाधांवून । राजादृढधरीचरण । कौसल्येसारिखेंनिधान । भूतेंसंपूर्णग्रासिलें १२६ म्यांयागकेलासायासीं । कींपुत्रहोईलकौसल्येसी । तोंम
ध्येंचहेविवसी । उठलीऋषीकायकरूं १२७ मगह्मणेब्रह्मसुत । इच्यापोटायेईलरघुनाथ । तीसगोष्टीहेविपरीत । काळत्रयींघडेना १२८ अंधकूपींपडेलतरणी ।
कोराव्नमागेलचिंतामणी । सुधारसगेलाकडवटोनी । काळत्रयींघडेना २९ क्षुधेनेंपीडिलाक्षीरसागर । सुरतंरूसियेईलदरिद्र । तीव्रतपेलरोहिणीवर । काळत्रयींघ
डेना १३० असोवसिष्ठकौसल्येजवळी । येऊनिविलोकीतेवेळीं । तंवतीश्रीरामरूपझाली । अंतर्बाह्यसमूळ १३१ नदिसेस्त्रियेचीआकृती । धनुष्यबाणघेऊनिहा
तीं । आकर्णनयनविराजती । देखेमूर्तीजगद्वंद्य ३२ पाहतांरूपआनंदघन । सद्गदजाहलाब्रह्मनंदन । अष्टभावेंदाटलापूर्ण । गेलाविसरूनदेहभाव १३३ वसिष्ठ
कौसल्यातेअवसरीं । मुरालींब्रह्मानंदसागरीं । दशरथपरमअंतरीं । घाबराझालानेणोनियां १३४ वसिष्ठासारिखामहामुनी । भूतेंझडपिलायेक्षणीं । याभूताचीक
रताझाडणी । कोणीत्रिभुवनींदिसेना ३५ मीहतभाग्यसंपूर्ण । मजकैंचेंपुत्रसंतान । कौसल्याहीगेलीझडपोन । ब्रह्मानंदेंमूर्छित ३६ निरापराधवधिलाश्रावण ।
तोदुःखदेतोदारुण । ऐसातोमहाराजअजनंदन । ज्याकळेपूर्णअंतरीं ३७ तोंस्वानंदलहरीजिरवून । वसिष्ठेंउघडिलेनयन । राजाधांवोनिधरीचरण । आनंदन
मायअंतरीं ३८ रायासिकैसीपरिझाली । पूरींबुडतांनौकाआली । अंधकूपींपडतांतत्काळीं । हस्तसूर्येंदीधला ३९ सर्पदंखितांगरुडधांवे । गर्जीकोंडितांकेसरी
पावे । क्षुधितापुढेंहेलावे । क्षीरसागरयेउनी १४० कींवणव्यांतजळतांघन । कींहुडहुडीभरतांधांवेकृशान । कींदरिद्रेंपीडितांलक्ष्मीआपण । घरींयेऊनिबैस
ली १४१ ऐसाआनंदलाराजानिश्चित । ह्मणेसद्गुरुस्वामीतूंसमर्थ । मजनवलहेंवाटत । तुजहींभूतेंझडपिती १४२ आह्मीअत्यंतभाग्यहीन । कैंचेंदेखोपुत्रसंतान ।

१ मजमध्यें । २ ब्रह्मदेवाचा पुत्र वसिष्ठ । ३ सूर्यमंडलस्थानीं । ४ यज्ञ । ५ सूर्य । ६ समुद्र । ७ कल्पवृक्षास । ८ चंद्र । ९ वसिष्ठ ऋषि । १० स्तंभ स्वेद रोमांच लय वैस्वर्य वेपथु अश्रुवैवर्ण्य ।

मगहांसलाब्रह्मनंदन । कायगर्जोनबोलत ४३ जोनीलग्रीवहृदयरत्न । जेंकमलोद्भवाचेंदेवतार्चन । सनकादिककरूनियत्न । हृदयसांवळींसवाहती ४४ जोवैकुंठपुरविलासी । आलाकौसल्येच्यागर्भासी । मारूनसकळदुष्टांसी । देवसोडवीलवंदीचे ४५ जेंजेंकौसल्याबोलिलीसत्य । तेंतेंपुढेंहोईलयथार्थ । तुजहोतीलचारसुत । सत्यवचनराजेंद्रा ४६ शंखचक्रशेषनारायण । चतुर्थरूपेंप्रकटेलजगज्जीवन । पुण्यप्रतापहोयजाण । ज्याचीकथाऐकतां ४७ ऐसींवसिष्ठाचींवचनें । स्वानंदनभींचींउडुगणें । कौसल्यवैरागिरीचींरत्नें । निवडोनिदिधलींदशरथा ४८ माध्यान्हायेयीलचंडकिरण । पुष्यनक्षत्रसाधून । अवतरेलरघुनंदन । पूर्णब्रह्मजगद्गुरू ४९ तेणेंकर्णद्वारांतत्वरित । सांठविलीहृदयसंदुकेंत । धांवोनिश्रीगुरूचेपायधरित । ह्मणेकृतार्थझालोंमी १५० असोभरलियानवमास । प्रसूतिसमयकौसल्येस । कवणऋतुकवणादिवस । सावकाशऐकातें ५१ वसंतऋतुचैत्रमास । शुद्धपक्षनवमीदिवस । सूर्यवंशींजगन्निवास । सूर्यवारींजन्मला ५२ माध्यान्हाआलाचंडकिरण । पुष्यनक्षत्रसाधून । अवतरलारघुनंदन । पूर्णब्रह्मजगद्गुरू १५३ श्रीरामकेवळपरब्रह्म । त्यासझालाह्मणतांजन्म । संतहांसतीलपरम । तत्वज्ञानवेत्तेजे १५४ ज्याचीलीलाऐकतांअपार । खंडेजन्ममृत्युदुर्धर । त्यारामासिजन्मसंसार । कालत्रयींघडेना ५५ दावीलौकीकिककरणी । कींकौसल्याझालीगर्भिणी । तोब्रह्मानंदमोक्षदानी । जन्मकर्मत्याकैंचें ५६ क्षीरसागरींहूननारायण । येऊनिअयोध्येसिझालासगुण । परीशेषलक्ष्मीसहितजगज्जीवन । तैसाचतेथेंसंचला ५७ जोअनंतकल्याणदायक । अजअजितनिष्कलंक । भक्तताराावयासिदेख । जगन्नायकअवतरला ५८ असोअयोध्यापुरींतेवेळीं । दुंदुभीचीघाईलागली । विमानाचीदाटीझाली । पुष्पेंवर्षतीअपार ५९ देवकरितीजयजयकार । करीलराक्षससंहार । अवतरलाहारघुवीर । बंधमुक्तकरीलआह्मां १६० असोतेकौसल्यासती । बैसलीअसतांएकांतीं । तोंआठवर्षांचीमूर्ती । सन्मुखदेखेअकस्मात १६१ निमासुरवदनसुंदर । तेजेंभरलेंनिजमंदिर । ज्यातेजांतशशिमित्रें । लपोनिजातीविलोकितां ६२ पदकमलमकरंदसेवना । भ्रमरीझालीक्षीराब्धिकन्यां । कदानविसंबेचरणा । कृपणधनालागींजैसा १६३ संध्यारागअरुणबालार्क । दिव्यरत्नांचेरंगकाढिलेदेख । तळवेतैसेसुरेख । श्रीरामाचेवाटती ६४ चंद्रक्षयरोगेंकष्टीहोउनी । निजांगाचींदशशकलेंकरूनी । सुखाडलाश्रीरामचरणीं । स्वानंदघनीघेतसे ६५ रामपदींरंगलीदिवसनिशि । बंधुपाहुणाआलाशशी । तोराहिलाअक्षयव्हावयासी । नजायचीमाघारा ६६ ध्वजवज्रांकुशपद्म । ऊर्ध्वरेखादिचिन्हेंउत्तम । त्याचाअर्थऐकतांपरम । सुखहोयभक्तांसी ६७ सात्विकप्रेमळांदेखा । ऊर्ध्वसंकेतऊर्ध्वरेखा । सत्यशीलभादिकां । ऊर्ध्वपंथदावित ६८ विद्यामदेंमत्तगज । भाग्यमदेंडुल्लतसहज । त्यासिआकर्षावयासतेज । पायींअंकुशझळकत ६९ पायींझळकेदिव्यपद्म । जेजगमाउलीउत्तम । तेंपद्मेचेराहातेंपद्म । तयेपदींसुखाडली ७० अहंकारजडपर्वत । शरणागतांबाधकयथार्थ । तोफोडावयाझळकत । वज्रपायींरामाचे ७१ भवसागरतरावयागहन । जाहाजअद्भुतरामचरण । त्यावरीध्वजविराजमान । रात्रदिवसतळपतसे ७२ काम

१ ब्रह्मानंदरूप अकाश । २ नक्षत्रें । ३ सूर्य । ४ हृदयरूपी पेटींत । ५ असंख्यात । ६ लोकाचा आचार । ७ जन्मरहित । ८ चंद्र । ९ सूर्य । १० क्षीरसागराची कन्या लक्ष्मी । ११ खंडे ।

क्रोधदुर्धरअसुर । त्यांचेंछेदावयाशिरं । दैदीप्यमानदिव्यचक्र । श्रीरामतळवाझळकतसे ७३ मळरहितपदसुंदर । घोटींत्रिगुणपत्राकार । इंद्रनीळउपमासाचार ।
नपुरतीह्मणोनियां ७४ पदतळेंआरक्तसाजिरीं । तेथेंवसेसरसिजोद्भवकुमरी । विश्रांतीघ्यावयाअहोरात्रीं । रामचरणींरंगलीहो ७५ कितीपापेंहरावींदिवसरजनीं ।
ह्मणोनिश्रमलीजन्हूनंदिनी । शुभ्रवांकीरूपहोउनी । रामचरणींविराजे ७६ मांडचासुकुमारसांवळिया । तेथेंसुरवाडलीमित्रतनया । वीयमानुजाअपवादचुकवाव
या । महदाश्रयधरियेला ७७ ऐसीरामपदींत्रिवेणीसाचार । प्रयागतीर्थराजेश्वर । प्रेममाघमासींभाग्यवंतनर । प्रातःस्नानांधांवती ७८ भक्तमुमुक्षुसाधकसंत ।
होचिराजहंसविराजित । वांकीवरीरत्नेंतळपत । तेचितपरवीतपताती ७९ चरणरजझळकेस्पष्ट । तोचजाणिजेअक्षयवट । जेथेंसनकादिकवरिष्ठ । क्षेत्रसंन्यासी
जाहले १८० प्रयागींमोक्षदेहत्यागितां । येथेंमोक्षश्रवणकरितां । देहींअसतांविदेहता । येतहाताभक्तांच्या ८१ प्रयागींकष्टबहुत । येतांजातांभोगितीअमित ।
हाप्रयागध्यानींअकस्मात । प्रकटेसत्वरभक्तांच्या ८२ तोडरवांकीनेपुरें । असुरांवरगर्जतीगजरें । वाटेनभागाळोनिएकसरें । पोटऱ्याजानुवोतिल्या ८३ कींसरळ
कर्दळीचेस्तंभ । कींगरुडपाचूचेउगवलेकोंभ । इंद्रनीळगाळूनिसुप्रभ । जानुजंघवोतिले ८४ मिळाल्यासहस्रचंपळा । पीतांबरकासेझळकेपिवळा । वरीतळपेक
टिमेखळा । पाहतांडोळांआल्हाद ८५ कटिमेखळेवरीमहामणी । कींपंक्तीबैसलेमहाअग्नी । दाहकत्वसांडोनिजघनीं । श्रीरामाचेलागले ८६ वेदांताच्याश्रुती
गर्जोन । अर्थबोलतीजेविशोधून । तैशाक्षुद्रघंटारुणझुण । शब्दकरितीरसाळ ८७ देखोनिकटीसुकुमार । लाजोनिगेलामृगेंद्र । वाटेत्यादुःखेंशरीर । वाहनकेलेंदुर्गे
चें ८८ गंभीरावृत्तीनाभीस्थान । जेथेंजन्मलाचतुरानन । सत्वरजतमगाळून । त्रिवळीवरीविराजे ८९ कौस्तुभतेजअपार । पाहतांभुलतीशशिमित्र । गु
णींवोविलींनक्षत्रेंसमग्र । मुक्ताहारडोलती १९० कींत्यामुक्तींच्यामाळाबहुत । रघुपतीच्यागळांडोलत । कींमुक्तरूपेंसमस्त । अनंतब्रह्मांडेंगुंफि
लीं ९१ मुक्ताफळांच्यामाळागहन । परीत्याचापालटलावर्ण । दिसतींइंद्रनीळासमान । श्यामलांगींरघुपतीच्या ९२ नीळगगनावरीसुंदर । मंदा
किनीवोघादिसेशुभ्र । तैसीमाळामनोहर । श्यामतनूवरीशोभतसे ९३ कोमळांगींअतिनिर्मळ । वरीडोलेवैजयंतीमाळ । पुष्करींशक्रचापसुढाळ । सुरंगजैसेंविराजे
९४ कींमेघींस्थिरावेजैसीप्रभा । तैसीवैजयंतीचीशोभा । सहस्रमुखाचियाजिभा । गुणवर्णितांशीणल्या ९५ अनंतभक्तहृदयींधरिले । तरीचवक्षस्थळरुंदावलें ।
ब्रह्मानंदसुरोनिवोतिलें । हृदयस्थानसत्यपैं ९६ श्रीवत्सझळकेसव्यांगीं । श्रीनिकेतनवामभागीं । उटीशोभेश्यामलांगीं । कोणदृष्टांततेऐका ९७ मित्रकन्येवरीजा
न्हवीजळ । कींराकाइंदुप्रभेंनिराळ । दैदीप्यमणीइंद्रनीळ । आवरणत्यावरीकांशिमराचें ९८ सूर्यप्रभेचींचक्रेंतळपती । तैशामुद्रिकाझळकती । औपासकयंत्रेंरे
खिती । तेचिगतीतेथेंदिसे ९९ प्रळयींअग्नीनेंउघडिलेनयन । तेविकीर्तिमुखींदंडपूर्ण । निष्कळंकरोहिणीरमण । पदकहृदयींडोलतसे २०० कंबुकंठअतिशोभि

१ दैत्य । २ मस्तक । ३ सरस्वती । ४ नाश करावी । ५ दिवसरात्र । ६ गंगा । ७ सूर्याची कन्या यमुना । ८ वीज । ९ दोन्यांत । १० शेष । ११ यमुना । १२ पौर्णिमेचा चंद्र ।

वंस । नासिकसरळसुकुमारबहुत । मंदस्मितवदनविराजित । कोटिमन्मथशोभामुखीं १ विद्रुमवर्णअधरसुतेज । मर्गजवळीनेंझळकतीद्विज । त्यातेजेंशशिनक्षत्रें
तेजःपुंज । झांकोळतीपहातां २ त्रैलोकींचागोठोनिआनंद । वोतिलेंश्रीराममुखारविंद । आकर्णनयनभ्रुकुटीविशद । धनुष्याकृतीशोभती ३ स्वानंदसरोवरींचीं
कमलदळें । तैसेआकर्णनयनविराजले । ज्याकृपादृष्टीनेंनिवाले । प्रेमळजनसर्वही ४ कुंडलेंतळपतीमकराकार । जडिलेमित्रआणिरोहिणीवर । कींअंगिरापुत्रभृगुपु
त्र । विचारपुसतीरामातें ५ कींवेदसागरींचीरत्नज्योती । पूर्वउत्तरमीमांसानिश्चिती । कुंडलरूपेंजाणविती । अर्थविशदस्वामीतें ६ श्रीरामतनुसुकुमार । तेणें
शोभतीअलंकार । पीतवर्णतिलकसुंदर । अनुपम्यरेखिला ७ स्वर्णनदीचापूर । नीळगिरीवरीनिरंतर । तैसातिलकसुंदर । विशाळभाळींझळकतसे ८ जैसाकल्पां
तींचादिनकर । तैसामुगुटदिसेजाज्वल्यथोर । तेजतळपतसेअपार । दिग्गजचक्रींनसमाये ९ दावाग्नीचेकल्लोळभडकत । तैसेंउत्तरीयवस्त्रझळकत । दशांप्रतिमुक्तेंरु
ळत । कृत्तिकापुंजासारिखीं २१० परमतेजाळक्षीरोदक । कींशुभ्रयशाचढलेंविक । शुभ्रश्वेतमृडानीनायक । कर्पूरेंकरूनिउटिला ११ दिव्यरजततगटउघडलें । कीं
पारिजातेंकैलासडवरलें । कींजान्हवीतोयेंओपविलें । दिनकरनाथेंस्वहस्तें १२ सच्चिदानंदतनुसगुण । अतसिकुसुमाभासपूर्ण । त्याचिरंगेंकरून । नीलोत्पलेंराब
विलीं १३ नभासिचढलातोचरंग । त्याचियाप्रभेनेंमेघांसिरंग । इंद्रनीळहीसुरंग । त्याचप्रकाशेंजाहले १४ तेथींचेंसौंदर्यअद्भुत । गरुडपाचूचेंतेजदिसत । मग
जासिबीकचढत । तनुसांवळीदेखोनियां १५ जोवैकुंठींचावेल्हाळसुंदर । भक्तमंदिरांगणमंदार । कुरवंडीकरीवेगींसाचार । कोटिमकरध्वजवरूनियां १६ ब्रह्मांडो
दराबाहेरी । आंगींचासुवासधांवणेंकरी । लीलामृतसागरकैटभारी । भक्तजनमनोवेधकजो १७ पूर्णब्रह्मानंदरघुवीर । लीलाविग्रहीश्रीधर । हृदयींरेखितीनिरंतर ।
निजभक्तिप्रेमबळें १८ असोकौसल्याबोलेतेअवसरीं । भक्तवत्सलामधुकैटभारी । तूंआतांबाळवेषधरीं । माझेउदरींअवतरे १९ लोकह्मणतीकौसल्यानंदन । ऐसा
होयींतूंमनमोहन । अमलदलराजीवनयन । हास्यवदनविलोकी २२० सजलजलदवर्णकोमळ । कौसल्येपुढेंझालाबाळ । तंवतेपरमसुवेळ । पुष्यार्कयोगतेसमयीं
२१ जोक्षीरसागरवासीतमालनीळ । तोकौसल्येपुढेंझालाबाळ । चरणांगुष्ठधरूनिकोमळ । मुखकमळींघालीतसे २२ भक्तचरणींलागलेबहुत । गोडगोडह्मणोनि
वाखाणीत । यालागींगोडीरघुनाथ । स्वयेंपाहातचाखोनी २३ स्वचरणींचीगोडीकांचोंखित । भक्तांसिलोभलागावयाबहुत । ह्मणोनियांकौसल्यासुत । कौतुका
र्थदाखवीतसे २४ पुत्रझालाकौसल्येस । लागलावाद्यांचाघोष । सुरांसहितसुरेश । जयजयकारनभींकरिती २५ सुमनसंभारतेअवसरीं । देववर्षतीअयोध्येवरी ।
दुंदुभीचानादअंबरीं । नसमायेचितेधवां २६ हळदीकुंकुमेंताटेंभरुनी । बिदोबिदींधांवतीसुवासिनी । पावल्याकौसल्येच्यासदनीं । वेगेंकरूनितेधवां २७ मंगळ
तुरांचाएकचिनाद । घरोघरींहोतसेब्रह्मानंद । तेसमयींचाआनंद । भोगेंद्रवर्णूंशकेना २८ आनंदलाब्रह्मनंदन । चहूंकडूनधांवलेब्राह्मण । जैसाक्षीरसागरदेखोन ।

१ पोवळीं । २ सूर्य, व चंद्र । ३ बृहस्पति । ४ शुक्र । ५ पार्वतीचा पति शंकर । ६ रुपें । ७ गंगेच्या उदकानें । ८ अळशीचें फुल । ९ मदन । १० मेघ । ११ पुष्प । १२ शेष ।

क्षुधार्थीवेगेंधांवती २९ कींमहापर्वकाळप्रगटला । प्रयागासिधांवेभक्तमेळा । कींगांवांसमीपपरीसानिघाला । दुर्बळधांवतीघ्यावया २३० कींतृषाक्रांतगोभारसकळी ।
धांवतीजैसेगंगाजळीं । कींवृक्षदाटलेदेखोनिफळीं । विहंगमतेथेंझेंपावती २३१ तैसीब्राह्मणाचीतेकाळीं । दाटीझालीराजाजवळीं । पुत्रमुखपाहावयातेकाळीं । द
शरथरावचालिला ३२ दशरथह्मणेयाचकांसी । जेजेइच्छाअसेलमानसीं । तेंतेंमागामजपासीं । येचसमर्योदेईन ३३ भांडारेंफोडिलींबहुत । याचकांसिबोलेदशर
थ । मोटाबांधोनअमितं । आवडेतितकेंन्यांआतां ३४ समागमेंघेऊनब्राह्मण । महाराजतोअजपाळनंदनं । प्रवेशलाआनंदेंकरून । सदनाप्रतिआपुल्या ३५ द
शरथेंकरूनियांस्नान । केलेंआदिपुण्याहवाचन । पहावयासिपुत्रवर्दन । राजाजवळीपातला ३६ श्रीरामवदनतेअवसरीं । न्याहाळितांतोषलाअंतरीं । मधुबिंदुघा
लोनिमुखाभीतरीं । मधुकैटभारीतोषविला ३७ श्रीरामाचेंजातक । करीतेव्हांनृपनायक । गोभूरत्नेंअसंख्य । मगदेतयाचकासी ३८ रत्नजडितसिंहासन । त्यावरी
मायबैसेश्रीरामघेऊन । भृगांकवर्णचामरेंजाण । दोघीढाळितीदोहींकडे ३९ पीकपात्रधरूनिहातीं । समीपबैसेंएकदूती । कनकांबरांचींघेऊनिबुंथी । बैसलीसतीकौस
ल्या २४० भोंवतेवेष्टिलेविद्वज्जन । जाणतीजेभविष्यज्ञान । सातशतेंस्त्रियाधांवोन । येत्याझाल्यादशरथाच्या ४१ जैशाकेवळविद्युल्लता । तैशाअलंकारवस्त्रांसहि
ता । पाळाकौसल्याभोंवत्या । शोभल्याकैशातेवेळीं ४२ महामायाआणिभगवती । तिजभोंवत्यामिळाल्याअनंतशक्ती । कींसूर्यचक्रासिवेष्टिती । किरणेंजैसींतयाप
रीं ४३ वसिष्ठगुरूहोऊनिपुढें । विलोकीश्रीरामाचेंरूपडें । जेंजन्मकर्तृत्वनिवाडें । रायापुढेंसांगत ४४ ह्मणेहाक्षीरसागरविहारी । जन्मलाकौसल्येचेउदरीं । निजज
नतारावयासिनिर्धारीं । अवतरलाआदिपुरुष ४५ द्वादशवर्षेंयासभरतां । एकद्विजयेईलअवचितां । प्रार्थूनियांदशरथा । यासिघेऊनिजाईल ४६ आरंभींसोडूनिए
कबाण । वधीलराक्षसीदारुण । गोब्राह्मणमखपाळण । करीलजाणपुत्रतुझा ४७ कंशानप्रवेशेशुष्कविपिनीं । तैसाजाळिलराक्षसमखरक्षणीं । पुढेंचरणस्पर्शेंकरू
नी । एकललनाउद्धरील ४८ परमप्रचंडकोदंड । तेंबाहुदंडबळेंकरीलदुखंड । एकपत्नीव्रतअखंड । वीरहोईलत्रिभुवनीं ४९ महायोद्धाएकब्राह्मण । त्यासजिंकी
लनलागतांक्षण । बंधूमहितपरतोन । अयोध्येसीयेईल ५० राज्यींबैसतांहावरिष्ठ । महाएकहोईलअरिष्ट । नगरलोकपावतीलकष्ट । खेदमहानकरितील ५१ हा
नरवीरपंचानन । प्रेमेंपाळीलपितृवचन । मगस्त्रीसमवेतकानन । चतुर्दशवर्षेंसेवील ५२ हानसतांआश्रमांत । एकराक्षसयेईलअकस्मात । याचेस्त्रियेसनेईलसत्य ।
षण्मासपर्यंतनिर्धारें ५३ मगहास्त्रीशोधीलअरण्यांत । वानरमिळतीलअकस्मात । एकवानरउन्मत्त । त्यासमारीलनकळतां ५४ ब्रह्मांडनाचवीलनखाग्रीं । ऐ
साएकवानरकेसरी । जाळोनियांलंकापुरी । महाप्रळयकरील ५५ शुद्धीआणितांराघवेंद्र । पाषाणींपालाणीलसमुद्र । शरणयेईलएकरजनीचर । चिरंजीवकरील
त्यासी ५६ मारूनिराक्षसांसकळां । सोडवीलसुरांच्याबंदिशाळा । मागुतीयेईलस्वस्थळा । अयोध्यापुरागजरेंसी ५७ अकरासहस्रसंवत्सर । राज्यकरीलराजें

१ पक्षी । २ असंख्यात, अपार । ३ दशरथ । ४ पुत्रमुख । ५ चंद्रासारखां शुभ्र वर्ण । ६ पिकदाणी । ७ भरजरीचें वस्त्र । ८ यज्ञ । ९ अग्नि । १० स्त्री । ११ धनुष्य । १२ परशुराम ।

द्र । पुढेंपुत्रांसीयुद्धथोर । करीलकौतुकेंकरूनियां ५८ शेवटींअयोध्याविमानींघालोनी । नेऊनठेवीलवैकुंठभुवनीं । ऐसेंजातकऐकोनिवर्णी । रावदशरथतोषला । ५९ स्तनपानकरितांरघुनंदन । पाहेवसिष्टाकडेपरतोन । कींवाल्मिकभाष्यसंपूर्ण । कथिलेंयेणेंअवलीलें २६० तोंसुमित्रेसिझालापुत्र । ह्मणोनिधांवतआलेवि प्र । क्षीराब्धीहूनिश्रीधर । कौसल्येमंदिरींपावला ६१ तंवतोभोगींद्रपाठघेत । पाठिराखापावलात्वरित । सुमित्रेचेशेजेनिघत । बाल्यदशाधरूनियां ६२ सु मित्रास्वप्नदेखत । कींमजझालासुलक्षणसुत । सावधहोऊनियांपाहात । पुढेंखेळतबाळकतो ६३ ऐसाझालासुमित्रानंदन । विप्रांसहतेथेंदशरथयेऊन । तत्काळ केलेंपुण्याहवाचन । जातकर्मसर्वही ६४ कैकेयीसझालेदोनकुमर । तेविष्णूचेशंखचक्रअवतार । परिकैसेजन्मलेतोविचार । कैकेयीसनेणवे ६५ सुषुप्तीमाजीकैके यीनिमग्न । जैसापंकगर्तेंतपाषाण । पुत्रहोऊनिदोघेजण । दोहींबाजूसखेळती ६६ दासीयेऊनिकैकेयीप्रती । थापटोनिजागीकरिती । दोघेपुत्रझालेनिश्चिती । साव धहोऊनिपाहेंपां ६७ कैकेयीपाहेपुत्रमुख । तोंमित्रआणिमृगांक । तेविदोघेखेळतीबाळक । देखतांसुखवाटलें ६८ रावतेथेंहीयेऊन । अवलोकिलेदोघेनंदन । सु खीकेलेयाचकजन । वस्त्राभरणेंकरूनियां ६९ बारादिवसपर्यंत । रावमहोत्साहकरित । मंगळतुरेंगर्जत । रात्रंदिवसराजगृहीं २७० तेरावेदिवसींवसिष्ठऋषी । ना मकरणठेवीचवघांसी । कौसल्येचारामतेजोराशी । वैकुंठवासीजगदात्मा ७१ सुमित्रेचाजोनंदनं । त्याचेंनामठेविलेंलक्ष्मण । जोकाद्रवेयकुळभूषण । विष्णुशयन ज्यावरीकरी ७२ कैकेयीचेजेकांसुत । भरतशत्रुघ्ननिश्चित । चौघेदाशरथीविख्यात । ऐकाचरित्रतयांचें ७३ ज्यांचीजन्मकर्मलीलाऐकतां । पळसुटेसर्वदुरितां । जैसामहाप्रभंजनसुटतां । जळदजाळवितळेपैं ७४ श्रीरामकथामानससरोवर । तुह्मींसंतश्रोतेपरमचतुर । साहित्यमुक्तेंसुढाळथोर । सेवानिरंतरआवडी ७५ श्री रामकथासुधारस । तुह्मीपंडितश्रोतेत्रिदश । प्राशनकरासावकाश । अतिसुरसग्रंथहा ७६ पुराणपुरुषपरात्पर । तोब्रह्मानंदश्रीधरवर । अयोध्येंतअवतरलासाचा र । त्याचेंचरित्रपरिसापुढें ७७ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथप्रचंड । संमतवाल्मीकीनाटकाधार । सदापरिसोतपंडितचतुर । चतुर्थाध्यायगोडहा ॥ २७८ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ ४ ॥ ओव्या ॥ २७८ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥

१ शेष । २ गाढझोंपंत । ३ चिखलांत । ४ सूर्य । ५ चंद्र । ६ वाद्यें । ७ पुत्र । ८ सर्पकुलामध्यें श्रेष्ठ । ९ दशरथाचे पुत्र । १० पातकांस । ११ तुफानवारा । १२ मेघ ।

अध्याय ५वा
विश्वामित्र.
दशरथ राजा.

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीरामकथातेजःपुंज । हेंचिविशाळदिव्यजहाज । यासिनवखणसहज । नवविधाभक्तीचें १ एकएकाखणाआंत । बैसलेअनुतापीम
हाभक्त । प्रेमाचेंसीडवरीफडकत । पालवितमोक्षातें २ येथेंकर्णधारनिश्चित । स्वयेंजाणिजेश्रीरघुनाथ । तोचिपैलपारानेत । निजदासांबैसउनी ३ त्याश्रीरामाचें
नामगोड । कथाज्याचीगगनाहूनिवाड । जेलीलाऐकतांपुरेकोड । नलगेचाडआणिकाची ४ जोंजोंश्रोतेकथेसीसादर । तोंतोंरसवाढेअपार । जैसापुष्करींदेखतांरोहि
णीवर । चंद्रकांतापाझरसुटे ५ बृहस्पतीसारिखावक्ता । मतिमंदमिळालाजरीश्रोता । तरीव्यर्थगेलीतेकथा । जरीनाहींसादरताश्रोतया ६ जैसेंकाननामाजीरुदन ।
कोणीचनपुसेतयालागुन । तैसेंमतिमंदापुढेंश्रवण । करणेंत्याचप्रकारें ७ जैसेंअन्नकेलेंस्वादिष्ट । परीजेवणारबैसलेरोगिष्ट । तरीतेसुग्रणीचेकष्ट । शून्यस्थानींपडिले
कीं ८ षड्रसअन्नेंपरिकर । परितेंजेऊंजाणेकायखर । पंकगर्तेंतसुंदर । हिरानेऊनिरोविला ९ कवित्वसागरींरत्नेंदृष्टांत । त्याचेपरीक्षकज्ञातेपंडित । मतिमंदकुटि
लनिश्चित । त्यासपरीक्षानकळेहे १० सुधारसउकरडांवोतिला । गर्भांधासीआरसादाखविला । कींदिव्यमंचकघातला । चिताभूमीसनेउनी ११ कागासंमर्पिलींअम्र
तफळें । उंष्ट्रापुढेंसोलीवकेळें । कींजेमृत्युप्रायनिजेले । त्यांसिपूजिलेंव्यर्थजेवी १२ कींअनर्घ्यरत्नमाळा । घातलीदिवाभीताचेगळां । कींकस्तूरीटिळकरेखिला ।
सूकराचेललाटीं १३ तैसीमतिमंदापुढेंकथा । वाग्देवीसंतापेबोलतां । जैसीपद्मिणीराजदुहिता । षंढाप्रतिदीधली १४ भग्नपात्रामाजीनीर । कदाकाळींनराहेस्थिर ।
तरीतुळसीभक्तवरिष्ठचतुर । कथासादरपरिसाहो १५ आधींचमुक्ताफळवरीसुवास । आधींचहिरात्यावरीपरिस । तैसाचतुरावरीप्रेमरस । श्रीरामासीआवडेतो १६
असोचतुर्थाध्यायाचेअंतीं । कथासुरसपरिसिलीश्रोतीं । सांगीतलीश्रीरामाचीजन्मस्थिती । बंधूंसहितसर्वही १७ जोसरसिजोद्भवाचापिता । त्यासिदशरथबापकौ
सल्यामाता । भक्ततारावयातत्वता । अयोध्येमाजीप्रकटला १८ दशरथाचेंभाग्यथोर । रत्नजडितपालखसुंदर । चारीलांबविलेपरिकर । चवघेकुमरनिजतीते
थें १९ तेरावेदिवशींपाळणां । पहुडविलारामराणा । जोअगम्यवेदपुराणा । त्यासिजोजोह्मणोनिहालविती २० जोआदिमायेचानिजवर । जोपुराणपुरुषपरात्प
र । जोमायाचक्रचाळकचतुर । जोजोह्मणोनिहालविती २१ जोअगम्यदशशतवदना । प्रेमपाळणींतोरामराणा । जवळीज्याउभ्याललना । सुवासिनीकोण
त्याऐका २२ पाळण्यासभोवत्याकामिनी । शांतीक्षमादयाउन्मनी । उपरतीसद्विद्याकामिनी । जोजोशब्देंहालविती २३ जेंसनकादिकांचेंध्यान । जेंमृडा
नीपतीचेंचिंतन । जेंचतुरास्याचेंदेवतार्चन । जे.जोह्मणोनिहालविती २४ निर्वाणदीक्षास्वरूपस्थिती । मुमुक्षुनिष्कामनाप्रतीती । सुलीनतासमाधिसद्वृत्ती । ली
लागातीस्वानंदें २५ परापश्यंतीमध्यमावैखरी । गजरेंगातीचारीनारी । चारीमुक्तीनिर्धारीं । चारीकोनींतटस्थ २६ घरांतमुख्ययासुंदरी । इतरबैसवित्याबा
हेरी । जागृतीस्वप्नसुषुप्तीनारी । त्यांसीरावणारीदिसेना २७ असंभावनाविपरीतभावना । विक्षेपतागतायाताजाणा । तुर्यादावीशाहाणपणा । बहुतजाणतीअ

१ नावाडी । २ इच्छा । ३ अरण्यांत रडणें । ४ कथन करणे । ५ गाढव । ६ चिखलांत । ७ कावळा । ८ उंट । ९ अमोल ।

सेंभी २८ बारासोळाचवदानारी । गलबलाकरतीबाहेरी । चौसष्टीदावितीकळाकुसरी । अंतरींप्रवेशनव्हेची २९ असोरुकळनितंबिनी । वोंटीकौसल्येचीभरूनी । वह्निंअलंकारसमर्पुनी । आपुलेसदनांत्यागेल्या ३० अयोध्येसजन्मलारघुपती । विघ्नेंराक्षसांजाणविती । प्रळयविजाकडकडूनपडती । लंकेवरीअकरमात ३१ कांपोंलागलेंलंकानगर । भूकंपहोयवारंवार । उगेंचमोडलेंराजछत्र । सभाप्रेतवतादिसतसे ३२ महाद्वारेंउलथोनिपडत । रावणजोंभद्रींचटत । दाहीमस्तकांचेको सळत । मुगुटखालींउगेची ३३ शक्रारीआरसापाहेनिर्मळ । तोंआंतनदिसेशिरकमळ । राजमंदिरावरीअमंगळ । दिवाभीतेंबोभाती ३४ स्वप्नदेखेमंदोदरी । म र्कटेंतोडिलीगळसरी । विगतधवाज्यानारी । त्यावोटीभरितीधुळीनें ३५ ललाटशून्यलोचना । देखतीजाहलीमयकन्या । चिंतापडलीदशकंठप्राणा । ह्मणेईश्वरक्षो भला ३६ ईश्वरझालियापाठमोरा । नसतीविघ्नेंयेतीघरा । महारत्नेंहोतीगारा । नपुसेकोणीतयातें ३७ आपुलेंद्रव्यलोकांवरी । बुडोनिजायनलाभेकरीं । ज्याचें ध्यावेंतेद्वारीं । बैसतीआणघालोनी ३८ वैरियाकरींसांपडेवर्म । आळसबहुतयेऊनबुडेधर्म । विशेषवाटेक्रोधकाम । तरीदेवक्षोभलाजाणिजे ३९ आपुलेजेकांशत्रु पूर्ण । त्यासआपणपीडिलेंदारुण । अडल्याधरणेंत्यांचेचरण । तरीदेवक्षोभजाणिजे ४० लाभाकारणेंनिवेडदिमास । तोंहानीचहोयदिवसेंदिवस । पूज्यस्थानीं अपमानविशेष । तरीदेवक्षोभजाणिजे ४१ सुहृदअत्यंतद्वेषकरिती । नसतेचिव्यवहारगळांपडती । सदांतळमळवाटेचित्तीं । तरीदेवक्षोभजाणिजे ४२ आपली स्त्रीराज्यधन । शत्रूभोगूंपाहेआपण । देहींपीडितव्याधिपूर्ण । तरीदेवक्षोभजाणिजे ४३ विद्याजवळीबहुतअसे । बोलूंजातांमतिभ्रंशे । कोणीतयासिनपुसे । तरीदेवक्षो भजाणिजे ४४ ठेविलाठेवानसांपडे । नसतीचव्याधिआंगाजडे । सदांभयवाटेचहूंकडे । तरीदेवक्षोभजाणिजे ४५ वृद्धपणीयेईलदारिद्र । स्त्रीमृत्युपावेगेलेनेत्र । हेळसुनीउपे क्षितपुत्र । तरीदेवक्षोभजाणिजे ४६ असोलंकेमाजीरावण । सांगेप्रधानासिबोलावून । अहोरात्रसावधान । लंकानगररक्षावें ४७ अयोध्येसिरामतांजन्मतात्काळ । वृक्षविरा जतीसदाफळ । गाईदुभतीतत्काळ । क्षीरतुंबळनसांवरे ४८ आधिव्याधीरहितलोक । नाहींचिंतादरिद्रदुःख । शुष्कधरणीसअपारपीक । येऊंलागलेंतेधवां ४९ अवतरतां जगज्जीवन । जरारहितझालेजन । अविद्यापापमुळींहून । देशधडीजाहलें ५० दरिद्रीझालेभाग्यवंत । मूर्खतेबोलकेपंडित । कुरूपतेसुरूपवंत । दैदीप्यमानतेजस्वी ५१ अवतरतांचश्रीराम । निःशेषगेलेक्रोधकाम । अयोध्यावासियांसुकाळपरम । स्वानंदाचाजाहला ५२ ग्रहींप्रकाशतांभास्कर । मगकैंचाअंधकार । जाग्रतअ सतांवरधर्निसाचार । चोराप्रवेशनव्हेची ५३ कींबोलतांज्ञानवेदांत । सकळमतेंहोतीकुंठित । कींसद्विवेकहोतांप्राप्त । संसारदुःखवितळेपैं ५४ कींप्रवेशतांवैराग्य शांती । दृढकामक्रोधपळती । तैसाअवतरतांरघुपती । दोषदुष्काळनिमाले ५५ असोदशरथाचेसुत । एकामागेंएकरांगत । हळुहळूचवघेचालत । संतोषतीमा तापिता ५६ पाचुबंदआंगणांत । परस्परेंहातधरूनचालत । एकासिएकपाहूनहांसत । बाळभावेंकरूनियां ५७ कौसल्याउभीराहूनियां । चौघांबोलावीजेवाव

१ सिंहासन । २ इंद्रजित । ३ तोंड । ४ मंदोदरी । ५ ह्यातरपण । ६ अज्ञान ।

या । तंवतेजातीपळोनियां । धांवूनिमायाघरीमागें ५८ चौघांचेंमुखधुवोनियां । बैसवीभोजनासमाया । निवतदशरथाचीकाया । पुत्रालागींपाहातां ५९ ह्मणे कोणपुण्याचेपर्वत । पूर्वीआचरलोंबहुत । तरीचचवघेआदित्य । अवतरलेमाझेपोटीं ६० चिमणीमूर्तीचिमणेंठाण । चिमणींधनुष्येंचिमणेबाण । चिमणीनेपु रेंरुणझुण । पायींगर्जतीचौघांचे ६१ झालेअष्टवर्षांचेसुंदर । चौघांसमानवस्त्रेंअळंकार । चिमणीधनुष्येंपरिकर । चिमणेशरसोडिती ६२ ।चमणापीतांबरकटीं मेखळा । चिमणींपदकेंमुक्तामाळा । चिमण्यासेवकांचामेळा । रामाभोंवताशोभला ६३ उन्हांतखेळतांरघुपती । सेवकमित्रपत्रेंधरिती । एकचामरेंढाळिती । रा जनीतीकरूनियां ६४ श्रीरामसोडीबाण । पाठींसोडीतलक्ष्मण । त्यामागेंभरतशत्रुघ्न । भेदितीसंधानतैसेंचि ६५ दुरूनपाहेदशरथवीर । चवघेएकदांचटाकितीशर । असुरप्रतिमाकरूनथोर । शिरत्यांचींउडविती ६६ वेदांतींच्यादिव्यश्रुती । सर्वांवरीगर्जती । तैसेबाणसोडीरघुपती । अचुकआणिचपळवें ६७ असोचौघां चेंमौंजीबंधन । श्रीगुरुवसिष्ठातेंपुसोन । मेळवूनिअपारब्राह्मण । अजनंदनकरिताझाला ६८ श्रीरामाचाव्रतबंधहोत । अष्टमहासिद्धीतेथेंराबत । चारदिवसपर्यं त । न्यूनपदार्थनादिसेकांहीं ६९ यज्ञभोक्तारघुनाथ । त्यासब्राह्मणघालितीयज्ञोपवीत । गायत्रीमंत्रजपजपत । वेदवंद्यमहाराजतो ७० ऐसेंझालियावरीव्रतबंधन । वसिष्ठापासूनअनुदिन । चहूंवेदांचेंअध्ययन । करविलेंसंपूर्णचवघांसी ७१ जयासिवर्णितांवेदवेडे । तोश्रीरामगुरूपासींवेदपढे । अध्ययनसांगतांसांकडें । गुरुसि नपडेसर्वथा ७२ यापरीद्वादशवर्षैंतत्वता । संपूर्णजाहलीरघुनाथा । मगपुसोनिवसिष्ठदशरथा । श्रीरामतीर्थानिघाला ७३ तीर्थाटणाचवघेजण । निघालेसवेंअपार सैन्य । समागमेंदिधलासुमंतप्रधान । असंख्यधनवांटावया ७४ ब्रह्मचर्येंतीर्थाटण । करावेंहेंशास्त्रांचेंप्रमाण । हेंजाणोनिरघुनंदन । तीर्थाटणासीनिघाला ७५ सवत्स गाईचेभार । नानावस्त्रेंअळंकार । तीर्थींवांटीश्रीरघुवीर । याचकांसीसन्मानें ७६ ज्यातीर्थाचामहिमाजैसापूर्ण । श्रीरामकरीतैसेंविधान । ज्याचेनिलकळतीर्थैंपावनें । तोरघुनंदनतीर्थैंहिंडे ७७ लोकसंग्रहाकारण । तीर्थींहिंडेराममनमोहन । तितुकींतीर्थैंकराश्रवण । संतश्रोतेसर्वही ७८ काशीविश्वेश्वरनिर्मळ । त्र्यंबकउज्जनीमहांकाळ । ओंकारअमलेश्वरजांश्वनीळ । बदरिकेदारघृष्णेश्वर ७९ नागनाथवैजनाथथोर । मल्लिकार्जुनभीमाशंकर । सोमनाथरामेश्वर । ज्योतिर्लिंगेंद्वादशहीं ८० अयोध्याम थुराहरिहर । काशीअवंतिकानगर । द्वारावतीगोमतीतीर । सप्तपुऱ्याअनुक्रमें ८१ तीर्थराजमुख्यात्रिवेणी । पंचप्रयागपुण्यखाणी । ब्रह्मप्रयागकर्णप्रयागमहारणी । गुप्तप्र यागसमर्थ ८२ देवप्रयागशिवप्रयागपापहरण । नैमिषारण्यधर्मारण्यपंचकारण्य । ब्रह्मारण्यवेदारण्य । बदरिकाश्रमपावनतो ८३ यमुनासरस्वतीभागीरथी । गौतमीकृष्णा भोगावती । तापीनर्मदागोदावरी । प्रवरापुण्यवतीमंदाकिनी ८४ आनंदवर्धनीपयोष्णी । पिनाकीतुंगाकल्मषनाशिनी । कृतमालाकावेरीप्रकाशवाहिनी । सुवर्ण मुखीसुमाळा ८५ कपिलाताम्रपर्णीसिरावती । तुंगभद्रासोमवती । सावित्रीरेवाकुंकुमवती । वेण्यावेदवतीमलप्रभा ८६ घटप्रभानदीनालिनी । गंडकीशरयूवैतरणी ।

१ छत्र । २ दैत्यांचे पुतळे । ३ नित्य । ४ त्रास । ५ कळप । ६ विधि । ७ पवित्र । ८ मनाला मोहित करणारा । ९ शंकर । १० उज्जनी । ११ प्रयाग । १२ पातकांचा नाश करणारी नदी ।

सोमनदीशिवनदतापहरणी । सोमभद्रनदेश्वर ८७ करुणाअरुणाप्राचीपुरंधरी । वेत्रवतीसप्तउरगाकर्णकुमरी । स्वामीकार्तिकीपंचघृतापृथ्वीवरी । विख्यातप्रवा
हयांचे ८८ वंजराकाळिकाश्रमहारिणी । महिंद्राकाळिमंत्रवैडूरणी । इरावतीनदीशंखोद्धारिणी । जयंतीआणिअहिर्णवी ८९ नाटकीआणिअलकनंदा । फल्गूसर्वां
तकात्रिपदा । शांतिवाणनदीसुखदा । अनुक्रमेंनद्यासर्व ९० शेषाद्रीआणिब्रह्माद्री । मूळपीठसिंहाद्री । विंध्याद्रीआहिमाद्री । मानससरोवरींस्नानदान ९१
अरुणाचळनंदनवन । कमळांलयाचिदंबरीपूर्ण । अगस्त्याश्रमपावन । श्रीरंगपट्टणशोभिवंत ९२ जनार्दनकन्याकुमारी । शिवकांचीविष्णुकांचीसुंदरी । मत्स्यतीर्थकच्छ
तीर्थपृथ्वीवरी । शंखोद्धारवेदोद्धार ९३ हिरण्यनदीसंध्यावट । ब्रह्मवर्तधर्मस्तंभसुभट । ब्रह्मयोनीपृथक्वरिष्ठ । कुरुक्षेत्रबिंदुतीर्थपैं ९४ धर्मालयकलापग्राम ।
अमरावतीअंबिकाधाम । गंगासागरसिंधुसंगम । प्रेमपूरमार्तंड ९५ बाळाबगळाकाळकेश्वरी । विश्वरूपिणीरक्तांबरी । भ्रमरांबिकाज्वालामुखीसुंदरी ।
पीतांबरीमहाशक्ती ९६ जोगळादेवीभैरवी । करवीरवासिनीशांभवी । सप्तशृंगरुद्रादेवी । हिंगुळजाआणिकमळजा ९७ चांगदेवमोरेश्वर । गुप्तकेदारवटेश्वर । अ
क्षयवटकक्षतीर्थपवित्र । त्रिकुटाचळसौंदर्य ९८ हरिहरेश्वरनृसिंहपुर । मूळमाधवीज्ञानेश्वर । चक्रपाणीकदंबभुलेश्वर । जुनाटनागेश्वरगौतमेश्वरतो ९९ सप्तयोजनेंकोटेश्व
र । सिद्धवटरामेश्वर । धूतपापसिद्धेश्वर । पूर्वसागरतीर्थराज १०० वैराटपुष्करमहाबलेश्वर । धूळखेटशंकरनारायणेश्वर । मलयेश्वरपांचाळेश्वर । सत्यनाथपर्णालय १
शिवकांचीविष्णुकांची । मोक्षमठआश्रमकाळरती । वेदपुरगयाअरुणावती । उडुपीशेषशायीसर्वेश्वर २ त्रिपतिअहोबळस्वामीकार्तिक । सुब्रह्मण्यकिष्किंधामातंगपर्व
त । हंपीविरुपाक्षमूर्तिमंत । पंपासरोवरनिर्मळ ३ त्रिकूटसूक्ष्मकूटलोणार । अंबूअयोध्यामहंकार । काळचंद्रिकाअर्धोदयपवित्र । गोकर्णकृष्णसागरपैं ४ हरि
हरतीर्थजंबुकेश्वर । अनंतशायीविमळेश्वर । मथुराविकर्णप्रभाकर । विश्रांतीवनतपोवन ५ कुंभकोणमंजरथ । मातुलिंगत्रिविक्रमतीर्थ । मुद्गलमांधातावोढ्याना
गनाथ । पंढरीक्षेत्रचंद्रभागा ६ त्रिकोणआणिकर्णमूळ । नानागौरेरंगेजुंगाळ । आशापुरीनेपाळत्रिमल्ल । मंथनकाळेश्वरशतपर्ण ७ मीनाक्षीकामाक्षीमातुलिंगथो
र । सिताअसिताचिदंबरेश्वर । ब्रह्मकटाहरिद्वार । आदित्यवैश्वानरमहातीर्थ ८ ब्रह्मानंदेंह्मणेश्रीधर । इतुकींतिर्थेंकरूनिरघुवीर । अयोध्येसिदीनोद्धार । परतो
निआलागजरेंसी ९ वसिष्ठासिसाष्टांगनमन । दशरथासीअनन्यशरण । तिघीमातांसीरघुनंदन । करीनमनअभेदत्वें ११० तीर्थेंकरूनिआलियाश्रीराम । सदांवि
रक्तआणिनिष्काम । नावडेलौकिकसंभ्रम । वैराग्यपरमबाणलें ११ षड्रसान्नउत्तमासन । हास्यविनोदशृंगारगायन । नावडेमृगयागमनागमन । एकांतपूर्णनावडे १२
नावडेस्त्रीसीसंभाषण । नेणेकामिनीचेंविलोकन । नासाग्रींदृष्टीदेऊन । आनंदघनडोलतसे १३ याचिप्रकारेंतिघेबंधू । महावीरनिष्कामसाधू । श्रीरामसेवाकारितां
आनंदू । तिघांसहीसर्वथा १४ तंवतोप्रतिसृष्टीकरणार । सिद्धाश्रमींगाधीकुमर । महातपस्वीविश्वामित्र । अयोध्येसीपातला १५ आलाऐकोनिगाधिसुत । सा

१ हिमाचल । २ हिमालयावरील इंद्राचा बाग । ३ लक्ष्मीचें स्थान । ४ कच्छावतार संबंधीं । ५ धर्मालय नावाचे तीर्थस्थान ।

मोराघविदशरथ । साष्टांगकरूनिप्रणिपात । क्षेमालिंगनदीधलें ११६ दृष्टींदेखोनिब्राह्मण । जोतयानकरीअभ्युत्थान । त्याचेंआयुष्यहोयखंडण । आलेंमरणजव
ळीत्याचें १७ जोब्राह्मणासिनेदीअभ्युत्थान । तोदुसरेजन्मींहोयश्वान । विघ्नेंशोधीतजातत्याचेंसदन । कोठेंनांदतोह्मणोनियां १८ तैसानव्हेराजादशरथ । महा
राजकेवळब्राह्मणभक्त । कौशिकाचाधरूनिहात । सिंहासनींबैसविला १९ वस्त्रालंकारादिउपचार । देऊनिपूजिलाविश्वामित्र । मानसींभावीअजपाळपुत्र । धन्य
दिवसआजिचा १२० ऋषीसह्मणेदशरथ । आजिमजहर्षवाटेबहुत । तुमचेपुरवीनमनोरथ । कांहींइच्छितमागावें २१ ह्मणोनिकेलानमस्कार । मगआशीर्वाददे
तविश्वामित्र । सूर्यवंशभूषणतूंउदार । अनंतकल्याणतुजलाहो २२ तुष्टिपुष्टीतुजलागींबहुत । धर्मऐश्वर्यवृद्धीअद्भुत । आयुष्यस्वार्थसुखसमस्त । तुजप्रतिहोदशरथा
२३ विवेकज्ञानसमृद्धीबहुत । विप्रविष्णुभक्तिघडोसतत । प्रतापप्रतिज्ञायशवंत । भद्रअत्यंततुजलागींहो २४ तवशत्रुक्षयहोकांबहुत । अक्षयकल्याणअसोतुजप्राप्त ।
भूतमात्रींदयासतत । रविकुलवंशध्वजारे २५ चिंतितपूर्णहोमनोरथ । सर्वअरिष्टहोकांशांत । सर्वाभीष्टहोतुजप्राप्त । कुळवृद्धीहोबहुतूतें २६ निर्दोषयशवाढोबहुत ।
तवकीर्तिवर्णोंतसाधुसंत । याचकांचिमनोरथ । पुरोतसर्वतुझेनी २७ अनाचारींनसोआदर । परद्वेषनसोसाचार । माझेआशीर्वादसमग्र । सुफळहोकांतुजराया २८
सुबुद्धीअसोतवहृदयीं । ब्राह्मणाचाआशीर्वादवेयीं । चिंतितकार्यमाझेंसर्वही । होतुझेनीसमस्त २९ मीमागतनाहींसंपत्तिधन । मागतनाहींराज्यसिंहासन ।
माझामखमोडितीराक्षसयेऊन । देयींनंदनरक्षावया १३० कुंडवेदिकामोडून । यज्ञपात्रेंटांकितीफोडून । गिळियेलेबहुतब्राह्मण । देरघुनंदनरक्षावया ३१ सिद्धीनपावे
चियज्ञ । मारिचताटिकासुबाहूयेऊन । जातीहोमद्रव्यैंभक्षून । देयींरघुनंदनरक्षावया ३२ मनुष्यांच्याअस्थिमांसआणून । अकस्मातटांकितीवरून । मंडपासिला
वितीअग्न । देरघुनंदनरक्षावया ३३ ऐकोनिऋषीचावचनार्थ । भयाभीतझालादशरथ । वाटेआंगावरीकोसळलापर्वत । कींविद्युत्पातजाहला ३४ वाटेहृदयींखोंचलेंतस
शस्त्र । कींअकस्मातगेलेनेत्र । कींउभेठाकलेतस्कर । धनहरावयाकारणें ३५ पाहेराजाअधोवदन । कांहींनबोलेप्रतिवचन । विवेकचातुर्यगेलेंलपोन । भयेंकरूनतेधवां
३६ बोलेहळूचभिऊन । महाराक्षसमोडितीयज्ञ । केवळबाळकरघुनंदन । कैसादेऊंयुद्धासी ३७ लीलाकार्मुकघेऊनिहातीं । मजपुढेंखेळेरघुपती । नाहींदेखिलीयुद्धरीती ।
[illegible]पवरीश्रीरामें ३८ धनुर्विद्येचाअभ्यास । अद्यापिनाहींश्रीरामास । कोमळतनूडोळस । कैसायुद्धासदेऊंतूतें ३९ राज्यसंपत्तीग्रहगोधन । सर्वहीदेयींनतुजलागून ।
परीमीनेदींरघुनंदन । राजीवनयनसुकुमार १४० राक्षसमारावयासमस्त । मीसिनेसहितयेयींनतेथ । तुझियाकार्यावेंचीनजीवित । परीमीरघुनाथदेयींना ४१ कृपणासिनदे
ववेधन । मीनासनसोडवेजीवन । तैसामजनदेववेरघुनंदन । युद्धकंदनकरावया ४२ श्रीराममाझेंतान्हेंअत्यंत । कर्धीनेणेउष्णवात । ऐसेंबोलतांअश्रुपात । नेत्रींलोटले
रायाचे ४३ ऐसेंबोलतांअजनंदन । ऋषिझालाकोपायमान । ह्मणेतूंकांबोलिलासिवचन । इच्छितपूर्णदेयींनऐसें ४४ मीनमागतांनिश्चित । तूंबोललासिमागइच्छित ।

१ उत्थापन । २ कुत्रें । ३ वंशश्रेष्ठा । ४ वीजपडणें । ५ चोर । ६ उत्तर । ७ खेळण्याचें धनुष्य । ८ माझास । ९ उदक । १० ऊन,वारा । ११ दशरथ

अरेतूंसूर्यवंशीनृपनाथ । डागलाविलाकुळासी ४५ हेचिवंशींहरिश्चंद्रजाण । लटिकेंसाचकरूनिरवम्र । राज्यमजदींधलेंदान । घेतलेंविकूनडोंबाघरीं ४६ तेचिवंशींतूं
जन्मोन । कैसेंअसत्यकेलेंवचन । सूर्यवंशासीदूषण । तुझेनिपूर्णलागलें ४७ येचिवंशींशिबीआपण । कपोतपक्षीसमसमान । आपुलेंमांसतुकिलेंपूर्ण । मिथ्यावचननकरी
च ४८ येचिवंशींरुक्मांगद । एकादशीव्रतसाधीतशुद्ध । केलापुत्राचाशिरच्छेद । मिथ्याशद्धनकरीच ४९ पैलशेजारींश्रियाळ । त्यासिदानमागेजाश्वनीळ । केलापुत्रव
धतत्काळ । सत्वासिचळहोऊंनेदी १५० तूंश्रीरामाचामहिमानेणसी । हाअवतरलावैकुंठवासी । वृत्तांतपुसेंवसिष्ठासी । साचकींमिथ्याअसेतो ५१ जोकाळासीशा
सनकर्ता । जोआदिमायेचानिजभर्ता । जोकमलोद्भवाचापिता । त्यासिबाळह्मणसीतूं ५२ जोनीलग्रीवाचेंध्यान । जेंसनकादिकांचेंगुह्यज्ञान । ज्यासिशरणसहस्रनय
न । त्यासिबाळकह्मणसीतूं ५३ वेदांतशास्त्रसर्वनिरसून । स्थापितीपरब्रह्मनिधान । तोहाश्रीरामपरिपूर्ण । त्यासीबाळह्मणसीतूं ५४ मीमांसकाचाकर्ममार्ग । ज्या
कारणेंआचरतीसांग । तोहाभक्तहृदयारविंदभृंग । त्यासीबाळह्मणणसीतूं ५५ नैयायिकह्मणतीजीवअनित्य । ईश्वरकर्ताएकसत्य । तोहाजगद्वंद्यरघुनाथ । त्यासी
बाळह्मणसीतूं ५६ व्याकरणकारसाधितीशब्दार्थ । याच्यानामाचाकरितीअर्थ । तोहाअवतरलावैकुंठनाथ । त्यासीबाळह्मणसीतूं ५७ प्रकृतिपुरुषविभाग ।
सांख्यशास्त्रींज्ञानयोग । तोरामअक्षयअभंग । त्यासीबाळह्मणसीतूं ५८ पातंजलयोगशास्त्रसाधन । अष्टांगयोगआचरोन । ज्याचेंपदपावावेंनिर्वाण । त्यासीबा
ळह्मणसीतूं ५९ आतांकल्याणअसोश्रीरामा । मीजातोंआपल्याआश्रमा । उल्लंघोनिद्वारसीमा । बाहेरगेलागाधिसुत १६० घाबराझालानृपवर । गृहांतजाऊनसत्व
र । वसिष्ठासिसांगेसमाचार । नमस्कारकरूनियां ६१ ह्मणेकोपलागाधिसुत । नेयीनह्मणतोरघुनाथ । महाराजतूंगुरुसमर्थ । सांगयथार्थकायकरूं ६२ तुझेअनुग्र
हाचेंफळ । तोहारामतमाळनीळ । हाविश्वामित्रनव्हेकाळ । नेऊंआलाराघवातें ६३ जेंमागेलतेंयासदेयीं । समाधानकरींयेसमयीं । रामासिजीवदानलवलाहीं । दे
यिआतांमहाराजा ६४ मगवसिष्ठबोलेगोष्टी । हाविश्वामित्रमहाहटी । येणेंकेलीप्रतिसृष्टी । परमेष्ठीसजिंकावया ६५ येणेंलोहचूर्णभक्षून । साठसहस्रवर्षेंपुरश्चरण ।
केलेंगायत्रीचेंआराधन । त्रिभुवनभीतजयातें ६६ सदांजवळीधनुष्यबाण । महायोद्धागाधिनंदन । तत्काळशापदेऊन । भस्मकरीलकुळातें ६७ तुजसांगतोंयथार्थ
वचन । त्यासिदेयींरामलक्ष्मण । भरतआणिशत्रुघ्न । तुजपासींअसोंदे ६८ ऐसेंबोलतांगुरुनाथ । दीर्घस्वरेंरडेदशरथ । मगहृदयींधरीब्रह्मसुत । दशरथासीउठोनी ।
६९ रायाचेमस्तकींहस्तठेवून । श्रीरामाकडेपाहेविलोकून । तोंशंखचक्रगदासंपूर्ण । आदिनारायणदेखिला ७० सांगेकर्णींमूळकाव्यार्थ । अवतरलावैकुंठनाथ ।
देखोनितोषलातोदशरथ । जोयथार्थजाणतां ७१ सौमित्रतोभोगींद्रनाथ । देखोनिसंतोषेदशरथ । गुरूह्मणेयांसमानवसत्य । सर्वथानह्मणेराजेंद्रा ७२ यालागींराम
लक्ष्मण । देयींत्यासपाचारून । शिरींवंदोनिगुरुचरण । गेलाधांवूनतयापासीं ७३ करूनिसाष्टांगनमन । ह्मणेन्याजीरामलक्ष्मण । आनंदलागाधिनंदन । काय

१ वजन करुन दिलें । २ शंकर । ३ इंद्र । ४ शेष ।

वचनबोलत १७४ ह्मणेमीमागतहोतोंरघुनंदन । सवेंदिधलातुवांलक्ष्मण । माझेंभाग्यपरिपूर्ण । लाभद्विगुणजाहला ७५ माझेपुण्याचेगिरिवर । मेरूहूनवाढलेअ
पार । तेआजिफळाआलेसाचार । रघुवीरप्राप्तजाहला ७६ विश्वामित्रआलापरतोनी । बैसलाआपलेस्वस्थानीं । बाहेरआलावसिष्ठमुनी । सभास्थानीं बैसला ७७
सभेसिबैसलाथोरमहंत । आनंदमयझालादशरथ । विश्वामित्रह्मणेरघुनाथ । मजआतांदाविजेहो ७८ धन्यझालेआजिनयन । पाहीनतोरघुनंदन । जयावरूनिमी
नंकेतन । कोट्यावधीओंवाळिजे ७९ नृपसांगोनिपाठवीरामासी । विश्वामित्रआलान्यावयासी । आपणयावेंसभेसी । सुखसर्वांसिद्यावया १८० ऐसेंऐकतांशु
वनसुंदर । सभेसिचालिलारघुवीर । विद्युत्प्रायप्रावर्णचीर । रुळतीपदरमुक्तलग ८१ निशासंपतांतत्काळ । उदयाचळावरीरविमंडळ । तैसारामतमाळनीळ ।
सभेमाजीपातला ८२ कौसल्याहृदयारविंदभ्रमर । दृष्टींदेखोनिविश्वामित्र । करूनियांजयजयकार । भेटावयापुढारला ८३ विश्वामित्राचेचरण । प्रेमेंवंदीरघुनं
दन । तोंऋषीनेंहस्तधरून । आलिंगनासीमिसळला ८४ नीळजीमूंतवर्णरघुवीर । प्रेमेंधरीविश्वामित्र । ह्मणेजन्माचेंसार्थकसमग्र । आजिझालेंपैंमाझें ८५ विश्वा
मित्रासिआलिंगुनी । वसिष्ठासनमीचापपाणी । मगश्रीरामबैसलानिजस्थानीं । वेदपुराणींवंद्यजो ८६ मगश्रीरामासिह्मणेविश्वामित्र । माझाक्रतुविध्वंसितीअसुर ।
तुजवीणकोणरक्षणार । दुजानाहींत्रिभुवनीं ८७ ऐकोनिविश्वामित्राचेंवचन । कमळविकासेमित्रदेखोन । तैसारघुवीरसुहास्यवदन । बोलताझालातेवेळीं ८८ ते
कौतुककथारसबहुत । ऐकोतआतांसाधुसंत । जेकथाऐकतांसमस्त । महापातकेंनासती ८९ जैसेंकांवेदांतज्ञानशास्त्र । सर्वांसीमान्यकरीपवित्र । तैसाअध्यायहा
साचार । रसअपारबोलिला १९० केवळजेंवेदांतज्ञान । श्रीरामासीउपदेशीब्रह्मनंदन । तेंऐकतांनिवतीलपूर्ण । श्रवणजाणब्रह्मरसें ९१ षष्ठमाध्यायींपरमसुंदर ।
वसिष्ठज्ञानाचासागर । कींचातकदेखोनिसादर । वर्षेउदारमेघजैसा ९२ त्यावसिष्ठगोत्रींउद्भवलापूर्ण । ब्रह्मानंदनस्वामीज्ञानसंपन्न । कींवसिष्ठचिआपण ।
आपलेकुळींअवतरला ९३ ऐसामहाराजब्रह्मानंद । तयाचेंजेचरणारविंद । तेथेंश्रीधरहोवोनिमिलिंद । दिव्यआमोदसेवितसे ९४ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । सं
मतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । पंचमाध्यायगोडहा १९५ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ५ ॥ ॥ ओंव्या ॥ १९५ ॥

---

१ मदन । २ विजेसारखे । ३ मेघवर्ण । ४ वसिष्ट । ५ कान ।

अध्याय ६वा
रामचंद्र व लक्ष्मण विश्वामित्रासह यागरक्षणास जातात.
घोडे.
सारथी

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जयजयजगद्वंद्यावेदसारा । अनंगदहनहृदयविहारा । कमलोद्भवजनकापरात्परा । अगोचरानिरुपाधि
का १ तुझ्याइच्छेंप्रचंड । मायेनेंरचिलेंब्रह्मांड । चौऱ्यायशींलक्षयोनीउदंड । जीवआंतभरियेले २ तेजीवविसरूनतूतें । भुललेदेखोनिविषयांतें । ह्मणोनिमुकले
निजपदातें । अहंमतेंभुलोनियां ३ शद्वविषयघेतांकान । कुरंगवेंचीआपुलाप्राण । स्पर्शविषयसेवीवारण । अंकुशेंआकर्षोनिहिंडविती ४ रूपविषयदेखतांपतं
ग । करीआपलादेहत्याग । रसविषयासवेग । मीननंमुकेप्राणासी ५ गंधविषयेंमिलिंदभुलोन । कमळकोशींवेंचीप्राण । तेपांचहीविषयसंपूर्ण । भोगितीजाणमानव
हे ६ तुजविसरूनिश्रीरामा । जीवभुललेदेहादिधनकामा । त्यांसितारावयापरब्रह्मा । दशरथात्मजझालासी ७ पंचमाध्यायाचेअंतींकथा । दशरथेंरामदीधलागा
धिसुता । यावरीवर्तलेंतत्वता । ऐकाआतांसावध ८ गुरूसिशरणनिघालागुरुनाथ । हेकथाकथिलीवाल्मिकेंअद्भुत । बृहद्वासिष्ठथोरग्रंथ । छत्तीससहस्रअसेपैं ९
समुद्राऐसाथोरग्रंथ । त्यांतीलसारसांगेनमथितार्थ । जैसेंभागीरथींतीलतृषार्त । पाणीसेवीअंजुळीनें १० सागरामाजीबुडीदेउन । काढितीसतेजमुक्तेंवेंचून । कीं
साधकासीसांपडेअपारधन । परियथाशक्तीमोटबांधी ११ देखिलाअन्नाचापर्वत । परीआपणापुरतेंघेयीक्षुधित । तैसाबृहद्वासिष्ठथोरग्रंथ । त्यांतीलगुह्यार्थऐकाहो
१२ वाल्मिकउच्छिष्टउत्तरें । तींचपरिसातुह्मीसादरें । श्रोतेह्मणतीउच्छिष्टखरें । तरितेंचकांहोसांगतां १३ पराचेउच्छिष्टअंगिकार । कदानकरितीश्रोतेचतुर ।
संदेहधनुष्यघेऊनिथोर । प्रश्नाक्षरशरसोडिती १४ तोंवक्त्यानेंस्फूर्तिधनुष्यघेऊन । शास्त्रसंमतटांकोनिबाण । प्रश्नाक्षरशरनिर्वाण । संदेहधनुष्यछेदिलें १५ वक्ता
ह्मणेऐकासावधान । कोणतेंउच्छिष्टघेतीसज्जन तरितेंमधुमक्षिकाउच्छिष्टपूर्ण । मधुआवडेदेवातें १६ वत्सआधींकरीदुग्धपान । तेंघ्यावेंनकरितांअनुमान । भ्रमर
आधींजायपुष्पसेऊन । परितेंशास्त्रअंगिकारी १७ मेघाचेमुखींचेंजीवन । उच्छिष्टनव्हेजाण । यागींचापुरोडाशपूर्ण । उच्छिष्टकोणह्मणेलत्यासी १८ गौतमें
गोदाआणिलीप्रार्थून । तेणेंआधींकेलेंस्नानपान । व्यासाचेंतेंउच्छिष्टपुराण । उच्छिष्टपूर्णनव्हेतें १९ विष्णुनैवेद्यपावन । त्यासउच्छिष्टह्मणेलकोण । वाल्मीकका
व्यह्मणोन । उच्छिष्टनव्हेसर्वथा २० व्याघ्रचर्मग्रहण । तैसेचसूकरकेशजाण । हस्तिदंतगवाशृंगआपण । इतुकींब्राह्मणपवित्रह्मणती २१ असोआतांपूर्वानुसंधा
न । यागरक्षणार्थजातांरघुनंदन । कौशिकाप्रतिराजीवनयन । बोलताझालातेधवां २२ श्रीरामह्मणेमहाऋषी । मजतुह्मीनेतांयुद्धासी । क्षणभंगुरदेहासी । आत्म
प्राप्तीमजनाहीं २३ आत्मप्राप्तीविणसाधन । जैसेअलंकारगळसरीविण । कींदीपाविणशून्यसदन । जीवनेंवीणसरिताजैसी २४ कींप्राणावीणकलेवर । कींआवडी
वीणआदर । कींइंद्रियांविणआचार । अनाचारतोचिपैं २५ कींभ्रतारावीणकामिनी । कींअत्रिसुतावीणरजनी । तैसेआत्मप्राप्तीवीणप्राणी । व्यर्थनाडलेसंसा
रीं २६ आत्मप्राप्तीसीकारण । धरावेश्रीगुरूचेचरण । गुरुकृपेवीणज्ञान । कल्पांतींहीसाधेना २७ पदार्थनदिसेनेत्रेंवीण । मोडनवाढेजीवनावीण । परिसावीणसु

१ मदनाचा नाश करणारा शंकर त्याचे हृदयांत क्रीडा करणारा । २ ब्रह्मदेवाचा बाप । ३ अगम्य, अप्राप्त । ४ मुक्तीला । ५ हरिण । ६ हत्ति । ७ मत्स्य । ८ भ्रमर । ९ विश्वामित्रास ।

वर्णे । लोहाचेंनोहेसर्वथा २८ जोगुरुसेवेसीसादर । आत्मज्ञानेंजोडोनिकर । उभेत्यापुढेंनिरंतर । अहोरात्रतिष्ठतसे २९ गुरुसेवाजयासीनावडे । त्याचेंज्ञानासिपड
लेंकिडे । जन्ममरणाचेंसांकडे । नसरेकल्पांतीं ३० जयासिनावडेगुरुसेवन । तोझालाचतुःषष्टिकलाप्रवीण । साहीशास्त्रेंमूखोद्गतपूर्ण । परितेंभाषणमद्यपीयाचें
३१ तेणेंकेलेंजरीकीर्तन । दावीवरपांगडोलोन । परीगुरुदास्यनावडेपूर्ण । त्यासबंधनचुकेना ३२ जळोत्याचाप्रताप । कायचाटावेंकोरडेंतप । जैसेंविगतधवेचें
स्वरूप । यौवनकायजाळावें ३३ गर्भांधाचेविशाळनेत्र । अदातयाचेंउंचमंदिरें । कींधनलुब्धाचातत्वविचार । कींरम्यगृहअंत्यजाचें ३४ भ्रष्टासिकायकुळगोत्र ।
श्वाननेणेपवित्रापवित्र । जैसेंमद्यपीयाचेंपात्र । श्रौतीनशिवेसर्वथा ३५ तैसेगुरुकृपेवीणजेनर । तेदेहासिआलेजैसेंखर । सदांविषयव्यापारींसादर । आपपरनाव
डेजयां ३६ उत्तममनुष्यदेहपावून । तेथेंसाधावेंआत्मज्ञान । ज्ञानहीनतेमूढपूर्ण । गूढनरकभोगिती ३७ रघुपतीचेबोलऐकुनी । सभासदसुखावलेमनीं । वि
श्वामित्रतेव्हांआनंदोनी । ब्रह्मनंदनाप्रतिबोले ३८ जगद्वंद्यरविकुलभूषण । त्यासउपदेशींदिव्यज्ञान । जोअनंतब्रह्मांडांसींसांठवण । लीलावेषधारकजो ३९ जो
कमळोद्भवाचातात । तोउठोनिरघुनाथ । वसिष्ठासिसाष्टांगनमित । शरणागतझालाअसे ४० ह्मणेतनुमनधनेंसीअनन्य । श्रीवसिष्ठातुजशरण । ऐसेंऐकतांब्रह्मनं
दन । हृदयींधरीराघवातें ४१ ह्मणेजगद्वंद्याश्रीरामा । अवतारपुरुषापूर्णकामा । तूंसच्चिदानंदपरमात्मा । तुजमीकायउपदेशूं ४२ आदिनारायणनिष्कलंक । भो
गींद्रझालातुझातल्पक । वेदशास्त्रांसीपडलेठक । तुझेंस्वरूपवर्णितां ४३ तुझेंनामजपतांसादर । शीतळझालापार्वतीवर । गरुमहिमावर्णावयासाचार । शरण
मजतूंआलासी ४४ देवभक्तांचीपूचाकरियथार्थ । याचकांसींराजादानमागत । सागरजैसास्तवकरित । सरोवराचेंप्रीतीनें ४५ वाचस्पतीमुक्यासीपुसेविचार ।
दीपप्रकाशइच्छीदिनकर । चकोरासीह्मणेअत्रिपुत्र । मजतृप्तकरातुह्मी ४६ कल्पतरूमागेदुर्बळासिदान । जलदचातकासीमागेजीवन । चक्रवाकाचेंदर्शन । तरे
णीइच्छीनवलहें ४७ प्रीतीनेंमाताबाळकासीह्मणत । मीतुझेंस्तनपानकरीनसत्य । कींतृषाक्रांतासीमागत । उदकजैसेंजान्हवी ४८ वनस्पतीसह्मणेवसंत । मजतु
ह्मींनिववासमस्त । तैसातूंजगद्गुरूरघुनाथ । गुरूसीशरणआलासी ४९ संतोषोनिब्रह्मनंदन । श्रीरामासन्मुखबैसवून । गुरुसांप्रदायशास्त्रप्रमाण । महावाक्यदीक्षा
विधी ५० जोमायानियंताजगद्भूषण । तोवसिष्ठापुढेंवोढवीकर्ण । चहूंवेदांचेंजीवन । तेंमहावाक्यऋषिसांगे ५१ वसिष्ठह्मणेसप्रेम । सर्वद्रष्टातूंआत्माराम । सर्वव्याप
कतूंपूर्णब्रह्म । अतींद्रियवेगळा ५२ जगडंबरभासमसकळ । हातुझेमायेचाखेळ । मिथ्याभूतमृगजळ । साचनव्हेसर्वथा ५३ तूंअलिप्तसर्वांसीतत्वता । कींकाष्ठामाजीअग्नि
पाहातां । जैसासर्वांघटींबिंबलासविता । अलिप्ततैसासंसारीं ५४ कींवाद्यांमाजीध्वनीउमटती । कींकंठींरागउठती । परितेथेंअसोनिनसती । तैसासर्वांभूतींराघवतूं ५५
कींदर्पणींस्वरूप । दिसेपरीमिथ्यारूप । तैसाश्रीरामतूंविश्वरूप । व्यापूनियांअलिप्त ५६ बीजामाजीतरुवर । कींतंतूमाजीवस्त्र । कींउदकींतरंगअपार । विश्वसमग्रतु

१ विश्ववेचें । २ तारुण्य । ३ कडूचा वाडा । ४ कुत्रा । ५ अग्निहोत्री । ६ गर्दभ । ७ वसिष्ठाप्रत । ८ ब्रह्मदेवाचा । ९ शेष । १० शय्या । ११ शंकर । १२ बृहस्पति । १३ चंद्र । १४ सूर्य ।

जवरी ५७ अनंतब्रह्मांडांच्याकोडी । जीवासिभुरळेंघालोनिपाडी । अहंममतें[१]भूलोनिवेडी । विषयावर्तीपडलीसदां ५८ मायेचाअवघाविचार । कींमृगजळाचादाटला
पूर । कींगंधर्वनगरसविस्तर । रचिलेंदिसेपरिमिथ्या ५९ वोडंबरीचेंलेणेंसंपूर्ण । कींस्वप्नींचेंराज्यसिंहासन । कींचित्रींचाहुताशन[२] । ज्वाळाअद्भुतादिसतपैं ६०
कींदर्पणामाजीलदिव्यहार । कींमृगजळामाजींवंध्यापुत्र । शुक्तिकरजता[३]चेकरूनिपात्र । रात्रींसमीनें[४]धरीतसे ६१ नयनांतीलपुतळी । गर्भांधेंपदरींधरिली ।
कींकल्पांतविजुगिळी । मशककेंवीघडेहें ६२ पांगळाधांवेअंतराळीं । तेणेंआकाशाचीसालकाढिली । प्रभंजनाची[६]चिंधीफाडिली । साचबोलीकायहोय ६३ कींकुं
हूचेकाळोखेंभरिलें । तोंदिवादोंप्रहरावाळूंघातलें । कींउरगाचेपायबांधिले । सिकतां[९]तंतूकरूनियां ६४ काढोनिदिव्याचारंग । वस्त्रेंरंगविलींसुरंग । कींवडवान
ळामाजीकाग । लोळतीकायघडेहें ६५ हेंजैसेंसर्वअसत्य । तैसीमायामिथ्याभूत । साचकींलटकीयथार्थ । ब्रह्मादिकांनकळेची ६६ मायेचेंपरमविंदाण । थोर
थोरांसींनकळेपूर्ण । तरीमायेचीकथासांगेन । ऐकसादरश्रीरामा ६७ जेणेंन्यायशास्त्रनिर्मिलेंपूर्ण । तोगौतमऋषीपरमप्रवीण । त्याचाशिष्यअतिसुजाण ।
गाधीनामतयाचें ६८ त्यासिचहूंवेदांचेंअध्ययन । षड्शास्त्रींपरमनिपुण । तेणेंकेलेंदिव्यअनुष्ठान । झालाप्रसन्नश्रीविष्णू ६९ मगबोलेइंदिरानाथ । प्रसन्नझालों
मागइच्छित । यावरीतोब्राह्मणबोलत । कायतेंऐकश्रीरामा ७० गाधीह्मणेहृषीकेशी । मजदावींतुझीमायाकैसी । तिणेंठकविलेंसर्वांसी । मजवेगेंसीपाहूंदे ७१ ऐकोनि
हांसलानारायण । मायापाशपरमदारुण । तोडीह्मणोनियेतीशरण । तूंतीसपाहींनकांह्मणसी ७२ दिसेतेंतेंअवघेंअसत्य । हेंचिमायेचेंस्वरूपयथार्थ । जैसादोराचि
सर्पभासत । कींशुक्तिकेवरीरंजतजैसें ७३ कींखुंटतोचिचोर । भ्रांतासिभासेसाचार[११] । जेंस्वप्नींचेंसैन्यअपार । जाग्रती[१२]सामिथ्यातें ७४ गाधीह्मणेवैकुंठराया । तूंमि
थ्यारूपसांगसीमाया । तरीमार्कंडेयऋषिवर्या । ब्रह्मादिकांभुलविलें ७५ तरीतेमजक्षणभरी । सर्वोत्तमादावींनेत्रीं । हांसतसेवैकुंठविहारी । बोलऐकोनितयाचे ७६
हरीह्मणेमायादेखून । समूळजासीतूंभुलोन । तुझेकासावीसहोतीलप्राण । मगकोणसोडवील ७७ तुझीभ्रंशेलमती । पडसीलमहाआवर्तीं । मगगाधीह्मणेजगत्प
ती । वरनिश्चितदेईंमातें ७८ मीकासावीसजेव्हांहोयीन । तेव्हांआठवणमजदेऊन । तुझेंकरितांचिनामस्मरण । पुढतीभेटऐसाची ७९ अवश्यह्मणेजगन्निवास ।
जाताझालास्वस्थानास । कांहींएकझालेदिवस । ऐकसर्वेशाराघवा ८० जान्हवीतीरींअरण्यांत । गाधीराहिलास्त्रियेसहित । एकदांमाध्यान्हांयेतांआदित्य । ऋषी
जातस्नानातें ८१ प्रवेशतांगंगाजीवनीं । मनांतह्मणेमायाअझुनी । मजकांनदावीचक्रपाणी । कैसीकरणीतयाची ८२ अघमर्षणकरितांब्राह्मण । तोंमायेनेंमांडिलें
विंदान । गाधीसवाटेआलेंमरण । व्यथादारुणजाहली ८३ तोंपातलेयमदूत । तिहींप्राणकाढिलेत्वरित । यमापासींमारीतमारीत । गाधीनेलातेधवां ८४ तेथेंयम
जाचणीदारुण । कुंभीपाकींघालितीनेऊन । असिपत्रवनींहिंडवून । तप्तस्तंभींबांधिती ८५ इतुकेंदुःखविप्रभोगित । तरीआपणउभाजान्हवींत । मगतोजन्मला

१ मीं माझेपणाने । २ अग्नि । ३ शिंपल्यासंबंधिरुप्याचें । ४ मासे । ५ आकाशीं । ६ वायूची । ७ अमावास्येचे । ८ सर्पांचे । ९ वाळूचादोर । १० रुपें । ११ खरा । १२ जागेपणीं ।

चांडाळयोनींत । कंटजनामतयाचें ८६ पंचवीसवर्षेंपर्यंत । स्त्रीपुरुषझालेबहुत । वाटपाडोनिअसंख्यात । द्रव्यतेथेंजोडिलें ८७ नानापरीच्याहिंसाकरी । गोब्राह्मणजिवेंमारी । तोंतेथेंआलीमहामारी । मेलींसर्वकुटुंबाचीं ८८ बापमायस्त्रीसुत । एकदांचिपावलींमृत्य । कंटजविचारीमनात । होऊंविरक्तयेथोनियां ८९ रडेकंटजनाममाहार । ह्मणेनामिळेआतांसंसार । मगअतीतहोऊनिदुराचार । देशोदेशींहिंडतसे ९० आलाकेरळदेशाप्रती । तोंतेथीलमृत्युपावलानृपती । त्यासिनाहींपुत्रसंतती । मगप्रधानकरितीविचार ९१ शृंगारूनएकहस्तीण । तिच्याशुंडादंडींमाळदेऊन । अकस्माततिणेंजाऊन । घातलीमाळकंटजगळां ९२ सहावर्षेंराज्यकरूनिदेख । भ्रष्टविलेसकळलोक । घरींजेऊंघातलेसकाळिक । सोयरेकेलेबहुतचीं ९३ एकेदिवशींतोनिर्लज्ज । एकलाजातबाहेरकंटज । प्रधानादिसेवकसहज । पाठींधांवतीरायाचे ९४ अवघियांसदटाविलेंरागें । ह्मणेयेऊंनकामजसंगें । प्रधानगुप्तजातमागें । कोठेंजातोह्मणोनियां ९५ तोंतेगांवींचेअंनामिक । परमउन्मत्तमद्यप्राशक । तेवाटेसिभेटलेसकळिक । कंटजासीतेधवां ९६ त्याणींकंटजवोळखिलासत्वरा । ह्मणेआमच्यागांवींचासोयरा । येणेंलोकभ्रष्टविलेएकसरा । नाहींकळलेंकोणासिहें ९७ त्यासकळांसिदावितोंदेखा । ह्मणेहेगोष्टीबोलूंनका । नाहींतरीसकळिकां । शिक्षाकरीनसाक्षेपें ९८ तेंप्रधानवर्गीऐकिलें । ह्मणतीसमस्तराज्यबुडविलें । कंटजामारूनबाहेरघातलें । विचारींबैसलेसमस्त ९९ शेवटींकाढिलाशास्त्रार्थ । घ्यावेंदेहांतप्रायश्चित्त । मगअग्निप्रवेशसमस्त । लोककरितीनगरींचे १०० प्रधानादिअष्टाधिकारी । स्त्रीपुरुषतेअवसरीं । भस्मझालेअग्नीभीतरी । बाळेंनगरींउरलींपैं १ ऐसेंकंटजेंदेखिलें । ह्मणेथोरपापमजघडलें । तेव्हांतयानेंसरणरचिलें । वरताआपणनिजेला २ तोंअग्निशिखातेवेळीं । वामांगींयेऊनझगटली । कंटजेंहांकफोडिली । उडीघातलीखालती ३ तोंइकडेगाधीब्राह्मण । बाहेरनिघेहांकफोडून । फोडआलेतरतरून । वामांगासीदेखिले ४ ह्मणेमीगाधीब्राह्मण । जान्हवींतकरितांस्नान । करीतअसतांअघमर्षण । दुःखदारुणभोगिलेंकीं ५ सूर्यसुतेंमजगांजिलें । चांडाळयोनींतजन्मविलें । साहावर्षेंराज्यकेलें । लोकभ्रष्टविलेसर्वही ६ मृत्युपावलेअसंख्यजन । जरीअसत्यमानावेंस्वप्न । तरीहेफोडतरतरून । करीरुदनविप्रतो ७ विसरलासर्वअनुष्ठान । नाठवेसंध्यावेदाध्ययन । आश्रमासिआलापरतोन । चिंतार्णवींपडियेला ८ स्त्रीविनवीभ्रतारालागून । तुमचेवामांगींकांझोंबलाअग्न । तंवतोविलापेब्राह्मण । ह्मणेमाझेनहेंनसोसवे ९ तोंगाधीचागुरुबंधुतेथ । अकस्मातआलातीर्थेंकरित । गाधीतयासीक्षेमदेत । ह्मणेक्लेशकांझालासी १० तेणेंसांगितलेंसर्ववर्तमान । एकमजपापघडलेंदारुण । केरळदेशींसंपूर्ण । बाळेंतेथेंनांदती ११ एकाचेघरींम्यांघेतलेंअन्न । मगत्यासिपुसिलेंवर्तमान । तेह्मणतीकंटजमाहारयेऊन । ग्रामआमचाभ्रष्टविला १२ समस्तांचेघेऊनप्राण । मगतोगेलायेथोन । ऐसेंपापीनगरतेंसंपूर्ण । तेथेंभोजनघडलेंमज १३ तोदोषजावयापूर्ण । द्वादशवर्षेंकरितोंतीर्थाटण । ऐसेंगुरुबंधूससांगोन । गेलापुढेंवाराणसीये १४ प्रचीतपाहावयासमस्त । गाधीआपणआलातेथ । तोंअवघ्याखुणायथास्थित । प्रत्यया

१ पुत्र । २ राजा । ३ धेड । ४ पाटिल, देशमुख, महाजन, धर्माधिकारी, उपाध्याय, जोशी, फौजदार । ५ यमानें । ६ आलिंगन । ७ बारा वर्षें । ८ तीर्थयात्रा । ९ अनुभव ।

आल्यासर्वही ११९ आपणजेथेंजन्मलाहोतामाहार। तेथेंघेतलासमाचार । अनामिकसांगतीसमग्र। कंटजयेथेंजन्मलाहोता १६ तेणेंसाहावर्षेंराज्यकरून । केरळनगर भ्रष्टवून । मगकाळेंतोंडकरून । गेलानेणोंकोणींकडे १७ गाधीआश्रमासिआलापरतोन । घेतलेंक्षितीवरघालून । आतांकैंचेंब्राह्मणपण । गेलोंबुडोनरौरवीं १८ शोकैंकपाळआपटीक्षितीं । ह्मणेमीगौतमशिष्यविख्यातजगतीं । मजकैसीघडलीगती । कोणाप्रतिसांगूंहे १९ असत्यजरीह्मणावेंवहिलें । तरीसर्वप्रत्ययासआलें । जेंजन्मकर्मसुकृतवहिलें । पाहोनिआलोंस्वनयनीं १२० सत्यकींअसत्यपूर्ण । मजकोणसांगेलउकलोन । कोणासमीजाऊंशरण । कैंचेंब्राह्मणपणमजआतां २१ धांवधांव इंदिरावरा । वैकुंठवासियाकमळावरा । पतितपावनासर्वेश्वरा । राजीवनेत्राजगद्गुरू २२ तत्काळप्रगटलाजगज्जीवन । ह्मणेगाधीसावधान । माझीमायापरमगहन । ब्रह्मादिकांअतर्क्य २३ तूंह्मणविसीसर्वजाणता । सत्यकींअसत्यमायासांगआतां । बहुतऋषितर्ककरितां । निर्वाहसर्वथानव्हेची २४ जेकथितीसर्वदाज्ञान । सांगती मायालटिकीह्मणून । तेहीमायेंतगेलेमिळून । झालेदीनसर्वही २५ तुजमायादाविलीकिंचित । पुढेंकायपाहासीअद्भुत । गाधीधांवोनचरणधरित । ह्मणेमजसोडवींयेथूनी २६ मगभगवंतेंहृदयींधरिला । वरदहस्तमस्तकींठेविला । निजात्मबोधप्रकटकेला । सावधझालाब्राह्मणतो २७ जैसास्वप्नदेखतांजागाहोय । कींयामिनी अंतींउगवेसूर्य । तैसेंप्रकटलेंजेंमहाभय । विरूनगेलेंसर्वही २८ असोगाधीचाउद्धारझाला । आपुलेस्वरूपींमेळविला । हाइतिहाससांगीतला । हेंचस्वरूपसांगीतलें २९ मगबोलेरघुनंदन । मायाव्हावयाकायकारण । स्वरूपनिर्विकारनिर्गुण । तेथेंस्फुरणकांझालें ३० पिंडब्रह्मांडनानायोनी । नानावर्णनानाखाणी । ही मुळींहूनमायेचीकरणी । मिथ्याभूतसर्वही ३१ कींनिर्गुणासिगुणलागले । अव्यक्ततेंव्यक्तीसआलें । अनामिकासनामठेविलें । आंगींलाविलेंसगुणत्व ३२ ऐकोनिश्रीरामाचेप्रश्न । आनंदलाब्रह्मनंदन । ह्मणेबारेतूंचैतन्यघन । जाणोनिप्रश्नकरितोसी ३३ श्रीरामातुझेंदिव्यज्ञान । तुजलागिसांगतोंपरतोन । जैसेंसुरतरूचें फळघेऊन । त्यासचिनैवेद्यदाविजे ३४ कींकनकाद्रीचेंसुवर्णघेऊन । त्यावरीचअळंकारघातलेघडून । कींक्षीरसिंधूचेंदुग्धघेऊन । पुनःत्यासीचसमर्पिलें ३५ कीं सागरींचेंउदकनेती । पुनरपित्यासचिमेघसमर्पिती । तैसेंश्रीरामातुजप्रती । तुझेंज्ञानसांगतों ३६ तरींतुवांकेलाजोप्रश्न । स्वरूपींकांझालेंस्फुरण । तरियेविषयीं दृष्टांतसांगेन । ऐकरामानिर्धारें ३७ जैसाकोणीएकपुरुषनिद्रिस्थ । पडिलाअसेचिंतारहित । स्वेच्छाहोऊनजागृत । कार्यकांहींआठवी ३८ कींसमुद्रींउठिल्या लहरी । तैसीध्वनीउठेचिदंबरीं । मीब्रह्मह्मणोनिनिर्धारीं । हांकथोरजाहली ३९ एकअसतांब्रह्मानंद । निःशब्दींउठिलाशब्द । तेध्वनीरामामायाप्रसिद्ध । वेदांतशास्त्रगर्जतसे १४० जीचेंनाममूळप्रकृती । जेआदिपुरुषाचीचिच्छक्ती । तिणेंशेजेवरीनिजवूनिपती । सृष्टिकार्यआरंभिलें ४१ एवढेंब्रह्मांडकेलेंनिर्माण । परीपतीसकळोंनेदीवर्तमान । तेपरमकौटाळीन । नसतींदैवतेंउभींकेलीं ४२ विधिविष्णुउमाकांत । हींतिनीबाळेंजीचेआज्ञेंत । नेत्रउघडोनिनिश्चित । पाहूंनेदीस्वरूपाकडे ४३

१ भूमीवर । २ नरकीं । ३ प्रसिद्ध । ४ ब्रह्मदेवाचा पुत्र वसिष्ठऋषि । ५ चैतन्यस्वरूपी । ६ कल्पवृक्षाचें । ७ मेरुपर्वताचें । ८ समुद्राचें । ९ चिदाकाशीं । १० आदिमाया । ११ ईश्वराची ।

ब्रह्मसुखाचेसमुद्रांत । बुडालिहेजीवसमस्त । परितीगोडीकिंचित । चाखोंनेदीकोणातें ४४ चैतन्यइणेंचिझांकिलें । इणेंअरूपतेंरूपाआणिलें । अनंतब्रह्मां
डींचेपुतळे । एक्याचसूत्रेंनाचवी हे ४५ इणेंचिनिर्गुणासीगुणलाविले । निराकारआकारासीआणिलें । आनामासीनामठेविलें । जीविवासीलाविलेंपैं ४६ हेपर
मपतिव्रतासाचार । पतीसनकळतांझालीगरोदर । ब्रह्मांडरचिलेंसमग्र । नानाविकारेंकरूनियां ४७ नानायोनीयातीभाव । इणेंफासांपाडिलेअवघेजीव । गाधी
सकैसेंकेलेंलाघव । मिथ्याकर्तृत्वनसतेंची ४८ कोणीमुरडेस्वरूपाकडे । त्यासनसतेंचिघालीसांकडें । अथवास्वर्गसुखरोकडें । पुढेंदाउनभुलवीतसे ४९ निजात्म
गोडीनिःसीम । तीजीवासकेलीकडूपरम । विषयविषरूपमोहभ्रम । तेथेंगोडीआणिली १५० असोऐसीतेआदिशक्ती । तिणेंइच्छाधरिलीचित्तीं । तिसीचगुणक्षो
भिणीह्मणती । त्रिगुणनिश्चितीकेलेहिणें ५१ सत्वरजतमजाण । तेचिविधिविष्णुईशान । त्रिशक्तिरूपेंधरून । अवतरणपैंकेलें ५२ क्रियाशक्तीचाअर्धरज
जाण । प्रसवलातोपंचकेंतीन । एकज्ञानेंद्रियपंचकपूर्ण । कर्मेंद्रियपंचकदुसरें पैं ५३ तिसरेंजाणवायुँपंचक । तमद्रव्यशक्तीआधारदेख । पिषयपंचकैनेमिलेंसुरेख ।
पंचतन्मात्रह्मणतीज्यातें ५४ ऐसींपंचवीसतत्वेंविशेष । मगकेलापरस्परानुप्रवेश । कर्दमकरूनिविशेष । ब्रह्मांडहेंरचियेलें ५५ ब्रह्मांडहींपेंठपूर्ण । नानारीतींकमळा
सन । चारखाणीकरूनिनिर्माण । चौऱ्यायशींलक्षजीवकेले ५६ ऐसीब्रह्मापेंठभरित । विष्णुतयाचाप्रतिपाळकरित । दशावतारघेरिटीघेत । संकटींभक्तांतारितसे
१५७ सृष्टींतदोषहोतांअपार । परमक्रोधीतोपार्वतीवरें । तत्काळकरीसंहार । टांकीसर्वांमारुनी १५८ विराटजेंरचिलेंढिसाळ । हेंशिवाचेंदेहस्थूळ । तरी
पायांचेतळवेआद्यपाताळ । प्रपदैरसातळजाणिजे १५९ याचासांगतोंनिर्णय । ज्ञानजेणेंप्राप्तहोय । सकळसंतांचेसमुदाय । ऐकोनिबहुतआनंदती १६०
गुल्फद्वयतेंमहातळ । पोटरियाजानुयुगुल । तळातळआणिपाणिंधुगुल । विराटाचेजाणपां १६१ जठरामाजीपोकळ । तेंअवघेंनभमंडळ । जठराग्नीतोवडवनळ ।
महाकल्लोळधडकतसे १६२ कटिप्रदेशतेंमहीतळंजाण । नैर्ऋत्यलोकतेंगुह्यस्थान । दक्षप्रजापतीशिश्न । विराटाचेंजाणपां ६३ सप्तसमुद्रउदरकेवळ । ज्योति
र्लिंगतेंवक्षस्थळ । महर्लोकतेंकंठनाळ । वदनकमळजनलोक ६४ वरुणलोकतेजिव्हाजाण । यमलोकतोदंतदाढातीक्ष्ण अश्विनौदेवतेंघ्राण । भ्रुकुटी
स्थानभूलोक ६५ तपोलोकतेंकपाळ । मस्तकब्रह्मभुवननिर्मळ । वासरमणीनेत्रतेजाळ । प्रकाशलोकब्रह्मांडभरी ६६ पातींउघडतांत्यानावदिवस । झांकितांरात्रह्मणती
त्यास । उभयहस्तरूपेंअमरेश । कर्तव्यकरीसर्वही ६७ चंद्रमातयाचेंमन । वनस्पतीरोमावळीपूर्ण । त्वचातेप्रभंजन । द्रुमपूर्णमांसतें ६८ नाडीचक्रगंगानि
श्चिती । पृष्ठीजिकडेअधोगती । कनकाचळतोसुमती । शिरोभागजाणिजे ६९ अस्थित्याजाणपाषाण । फेणलाळवोळखेंखूण । दहिवरतेंमूत्रपूर्ण । जलतोंचिरेतजा
णिजे ७० पाषाणभागमांडद्यासत्य । पर्जन्यतेंशिवाचेंरेत । दुर्भिक्षतीक्षुधाअत्यंत । जळशोषणअद्भुततृषा ७१ आळसशीतळकाळ । पर्जन्यकाळनिद्रासबळ । उष्ण

---

१ जाति । २ स्वस्वरूपसाक्षात्कार । ३ प्राण, अपान, व्यान, उदान, समान । ४ शब्द, स्पर्श, रूप, रस, गंध । ५ महेश्वर । ६ पायांचें अग्र । ७ दोन हात । ८ पृथ्वीतळ । ९ मुखकमल ।

काळमैथुनकेवळ । वृष्टीव्हावयातावीतसे १७२ झुंझाटवायूतेंधांवण । वाटतीतयाचेचरण । दशदिशापसरल्यासंपूर्ण । तेंपसारणतयाचें ७३ स्तब्धवायुतेंआकुंचन ।
उकाडातोनिरोधन । जलवृष्टीइच्छाकामपूर्ण । सृष्टिसंहारक्रोधतो ७४ शोकतोमहाअनर्थ । मोहसृष्टिपालनयथार्थ । भयतेंमृत्युबोळखेंसत्य । विराटपुरुषाचें
राघवा ७५ पीतवसनतेंअंतःकरण । रमाबंधूतयाचेंमन । विरिंचीबुद्धीसंपूर्ण । चित्तनारायणजाणिजे ७६ देवदैत्यतेमुख्यप्राण । धनंजयपाताळींआपण । दिशा
तयाचेकर्ण । पवनसंपूर्णत्वचाज्याची ७७ अग्नीतयाचेंवदन । चरणपाताळींवामन । ऐसाविराटपुरुषसंपूर्ण । सप्तार्णवमयअसे ७८ भूगोळदशगुणप्रबळ ।
वायुवोळखेंपृथ्वीमंडळ । याचेदशगुणसमुद्रजळ । असंभाव्यपसरलें १७९ उदकाचेदशगुण । धडाडीतसेअग्न । त्यादशगुणप्रभंजन । आवर्षणपैंजाणिजे १८०
समीरदशगुणसाचार । वाढआहेअंबर । नभादशगुणअहंकार । वेष्टिलाअसेसघनपैं १८१ अहंकारदशगुणानिश्चित । व्यापलेंअसेमहतत्व । यादशगुणअद्भुत ।
मायावरणशेवटीं ८२ त्यापलीकडेजेंउरेजाण । तेंकेवळस्वरूपनिर्वाण । तेंइतुकेंतितुकेंथोरलहान । व्यक्तिवर्णनाहींतेथें ८३ ऐसामहाखटाटोप । आतांऐकायाचाशे
वट । पंचप्रळयस्पष्ट । वेदशास्त्रींनिवडिले १८४ पिंडींनित्यप्रळयसंपूर्ण । निद्राह्मणतीत्यालागून । तत्वासमवेतस्थूळलिंगजाण । बुडोनिजायनिद्रार्णवीं १८५
हानित्यप्रळयजाण । आतांमहाप्रळयतोमरण । जायस्थूळदेहसंहारून । सर्वजनदेखती १८६ आतांब्रह्मांडींचाप्रळ्यनिश्चित । चारीयुगेंसहस्रवेळांजात । तोंवरी
ब्रह्माहोयनिद्रिस्थ । मगराहतोसृष्टिक्रम १८७ अवघीसृष्टीजायसंहारुनी । सर्वजळमयहोयतेक्षणीं । बत्तीसलक्षगांवचढेपाणी । जायबुडोनब्रह्मांड १८८
सप्तचिरंजीवबुडोनिजात । सत्यलोकींपाणीआदळत । तेव्हांवटपत्रशायीभगवंत । ब्रह्मानिद्रिस्थनाभिस्थानीं १८९ मगकमळोद्भवहोयजागृत । जळजाय
आटोनिसमस्त । यथापूर्वक्ककल्पित । वेदनिश्चितबोलतसे १९० पूर्वील्यासारिखेंहोयसकळ । मागुताअवतारधरीघननीळ । अवतारचारित्रसकळ । पूर्वी
ल्याऐसेंदावित ९१ हानित्यप्रळयसंपूर्ण । ऐकमहाप्रळयदारुण । आर्धीशतसहस्रवर्षेंघन । नवर्षेचिकदापी ९२ तेणेंजीवसृष्टीसंहार । सवेंचउगवतीद्वादशमित्र ।
वडवानळतोमहातीव्र । भूमंडळजाळीलपैं ९३ तापेलतप्तभूमंडळ । भोगींद्रमुखांतूनिनिघेज्वाळ । तेणेंसप्तपाताळेंसकळ । भस्महोतीएकदांची ९४ मगशतसह
स्रवर्षेंपर्यंत । हस्तीशुंडाधारींमेघवर्षत । जैसीजळींगारविरत । जगतीसमस्तवितळेतेवीं ९५ मगअद्भुततोअनिळ । क्षणेंगिळीलनिराळ । त्यागगनासिसमूळ ।
तमोगुणग्रासील ९६ तमासिग्रासीलरजोगुण । रजसत्वींहोयलीन । सत्वासमहातत्वगिळोन । समरसेलमायेंत ९७ मायाहोयस्वरूपींलीन । स्वरूपस्वरूपींसमाधान । जें
ब्रह्मानंदपरिपूर्ण । बोलतांमौनवेदशास्त्रां ९८ निर्गुणनिर्विकारनिरुपम । पूर्णशांतीयोगक्षेम । असतांपूणझालेंनिःसीम । केलाक्रमविस्मयें ९९ तेंतूंस्वरूपनिर्वाण । राघ
वानटलासीपरिपूर्ण । सच्चिदानंदसत्यज्ञान । हेंहीबोलणेंनसाहे २०० आटोनिसर्वअलंकार । एकसरझालानिर्विकार । आटलेंपिंडब्रह्मांडसमग्र । तोचितूंसाचार

१ लक्ष्मीचा बंधु चंद्र । २ धनंजयनामें अग्नि । ३ मुख । ४ वायु । ५ आकाश । ६ कृत, त्रेत, द्वापार, कलि । ७ ब्रह्मदेव । ८ मेघासारखा नीलवर्ण भगवान् । ९ बारा सूर्य । १० शेषाच्या ।

श्रीरामा २०१ कैंचाविष्णुकैंचाकैलास । लोपलाअवघामायाविलास । शेषशायीजगन्निवास । हाहीभासमावळला २ बटपत्रशायीसर्वेश्वर । हेनित्यकल्पितीगोष्टसाचा र १ ब्रह्माविष्णुमहेश्वर । स्वस्वरूपींमिळाले ३ उरलेंनिर्विकारस्वरूप । तेंतूंराघवानिर्विकल्प । अच्छेद्यअभेदअरूप । आत्मारामपरिपूर्ण ४ स्वरूपनिर्धारहो तांपूर्ण । श्रीरामेंझांकिलेनयन । ब्रह्मानंदसागरींलीन । रघुनंदनजाहला ५ वसिष्ठआनंदेंडोलत । खुंटलाबोलराहिलीमात । गुरुशिष्यदेवभक्त । एकरूपजाहले ६ विराल्यारघुनाथाच्याशक्ती । स्वस्वरूपींपावलाविश्रांती । शक्तिपातबोधनिश्चिती । श्रीरघुनाथबिंबला ७ अठरादिवसपर्यंत । श्रीरामजाहलासमाधिस्थ । विसरलाअवतारकारणहेत । रामसमरसलाआत्मरूपीं ८ शरीरजाहलेंअचेतन । हृदयींआकर्षिलेप्राण । गजबजिलेंदशरथाचेंमन । ह्मणेअनर्थपूर्णजाहला ९ गज बजिलाविश्वामित्र । ह्मणेकायसंपलाअवतार । बंदीपडलेसुरवर । सोडवीलकोणतयांतें २१० आतांकैंचेंयागरक्षण । तात्काळदशरथदेयीलप्राण । आजिजाहलेअ ष्टादशदिन । रघुनंदनसावधनव्हे ११ ऐकतांनिर्वाणज्ञानथोर । रामजाहलानिर्विकार । मगवसिष्ठासिविश्वामित्र । घालीनमस्कारतेधवां १२ ऐकमहाराजब्रह्मसुता । सावधकरींरघुनाथा । पुढेंअवतारकार्यतत्वता । बहुतअसेजाणसीतूं १३ मगवसिष्ठह्मणेश्रीरामा । सावधहोयींमेघश्यामा । सच्चिदानंदापूर्णब्रह्मा । यागरक्षणाआतां जायिजे १४ जाणोनियांस्वरूपातें । क्षात्रधर्मरीतींवर्ते । पाळोनियांसज्जनातें । दुष्टक्षयातेंपाववीं २१५ जैसींकेशनखेंआंगीं वाढती । आपलींआपणारुपती । तेकाढिलियानिश्चिती । तैसेदुष्टदुर्मतींवधावे २१६ समाधीआणिध्यान । दोनीअंतरींजिरवून । तुर्याउन्मनीवोलांडून । आनंदघननवर्णवे १७ तटस्थतादेखोनि वेगीं । रामाउवडसमाधिभोगीं । श्रीरामातूंराजयोगी । सर्वसंगींनिःसंग १८ जोआपुलेठायींभ्रमवर्तत । तयाजगचिभ्रमभासत । ब्रह्मस्वरूपेंब्रह्मांडदिसत । भ्रमेंचभ्र त्युजवळहोय १९ ईश्वराचेंरूपनिर्वाण । भ्रमेंकरूनझालादिन । आपणआहेकोणाचाकोण । भ्रमेंपूर्णनोळखे २२० भ्रमेंकरूनिजन्ममरण । भ्रमेंकरूनअधःपतन । तोभ्रमगेलासंपूर्ण । आपणाविणेंदुजेंनसे २१ आपणब्रह्मरूपहोतांपूर्ण । ब्रह्मरूपदिसेत्रिभुवन । मित्रशत्रुथोरलहान । ब्रह्मस्वरूपसर्वदिसे २२ घागरीमडकींरांझण । आंतबिंबलाचंद्रकिरण । परिसूर्यासिस्त्रीपुरुषनपुंसकपण । कल्पांतींहीघडेना २३ सोनेंसाचलटकेअलंकार । तरंगमिथ्याएकसमुद्र । पंटमिथ्यातंतूचानिर्धार । तैं सेंचराचरब्रह्मस्वरूप २४ नानाघटएकचिअंबर । नानामणीएकसूत्र । नानामातृकाएकओंकार । ब्रह्मसर्वत्रतैसेंची २५ ह्मणोनसोडींहृदयग्रंथी । सर्वसंशयाचीहो यनिवृत्ती । कर्मीचहोयब्रह्मप्राप्ती । त्रिजगतीब्रह्मरूप २६ उभयपक्षांचेबळेंकरूनी । विहंगमसंचरेगगनीं । तैसेंकर्मब्रह्मऐक्यरूपकरूनी । स्वानंदसदनींसंचरावें २७ जेथेंनिमाल्यासकळव्याधी । श्रीरामासितेसमाधी । तटस्थताहेउपाधी । एकदेशीजाणपां २८ अंतरींजाणोनिनिर्वाणज्ञान । बाहेरदाविजेभिन्नाभिन्न । अंतरीं बोधपरिपूर्ण । बाहेरजडपणदाविजे २९ अंतरींकरूनिपूर्णत्याग । बाहेरदाविजेलौकीकमार्ग । अंतरींहोवूनिनिःसंग । विषयांचारागधरावा २३० बाहेरलटकेंचक

१ शेषावर निद्रा करणारा भगवान् । २ छेद करण्याला अशक्य । ३ ब्रह्मसाक्षात्काराचा निश्चय । ४ देव । ५ यज्ञाचें संरक्षण । ६ अठरा दिवस । ७ अंतःकरणांत । ८ सूर्य । ९ वस्त्र ।

पणपण । परीअंतरींसमसमान । रामतोचसाधकपूर्ण । लोकसंगतीवर्जित ३३१ जैसाबीजाहूनिवटथोर । निघेअद्भुतप्रतापकर । तैसेंआत्मरूपींचराचर । झालें
जाणोनिवर्तावें ३२ तंतूआणिपटपूर्ण । दोघांसिनव्हेवेगळेपण । घटमृत्तिकेसटांकोन । वेगळानव्हेसर्वथा ३३ तैसेंजगआणिजगदीश्वर । भिन्ननोहेसाचार ।
हेंज्ञानजाणोनिनिर्विकार । वर्तेंसदाराघवा ३४ अविद्याविवसीद्वाड । निजात्मधनाचेआड । तिचेगुरुकृपेंछेदोनिबंड । अखंडवर्तेंराघवा ३५ प्रपंचसमुद्रनसतां
दिसे । गुरुकृपेंनावेंतबैसे । निवृत्तितटींसमरसें । आत्मप्रकाशेंकरूनियां ३६ अभ्यासावीणविद्यासकळा । तात्काळहोतीराघवाविकळा । तैसीनव्हेज्ञानकळा ।
तारीअबळांनिजस्पर्शें ३७ लोहासझगटतांपरिसपूर्ण । मगतेंजन्मवरीझालेंसुवर्ण । तैसेंहोतांआत्मज्ञान । जन्ममरणत्यासिकैंचें ३८ ह्मणूनजेसाधुसज्ञान । ति
हींपाळावेंगुरुवचन । सकळकुमार्गटांकून । सन्मार्गेंचवर्तावें ३९ रामातोगुरुह्मणसीकोण । जोतत्ववेत्ताअनुभवीपूर्ण । शिष्यव्हावाज्ञाननिपुण । ऐसीमतीतयाची
४० साधकेंहेंचिकरावेंत्वरित । बोधवज्रघेऊनिनिश्चित । जन्ममरणहेदुःखपर्वत । चूर्णकरूनिटांकावे ४१ मोक्षतरूचेंबीजहेंसत्य । अद्वैतज्ञानक्रियासहित । सदां
चालिजेधर्मपंथ । सर्वकुमतेंटांकूनी ४२ ज्याचेंमनशुद्धतोचिशुचिष्मंत । सद्विवेकवसेतोचिपंडित । जोगुरूसींनव्हेरत । तरीविषयविषतोप्याला ४३ कासयासी
ग्रंथसहस्र । मुख्यधर्मपरोपकार । अधर्मनामसाचार । परपीडाकरणेंहें ४४ याकारणेंवत्सारघुनाथा । तूंसमाधीग्रासोनियांआतां । धनुष्यबाणघेऊनितत्वता ।
मखरक्षणाजायिजे ४५ ऐकतांसद्गुरूचेंवचन । श्रीरामकरीहास्यवदन । उघडीनेत्रराजीवनयन । जेकांआकर्णविकासले ४६ करूनिसद्गुरूसिनमस्कार ।
करीप्रदक्षिणात्रिवार । सद्गदझालेंहृदयमंदिर । अष्टभावेंकरूनियां ४७ मगह्मणेतोब्रह्मपुत्र । बरवेंदावीआतांलीलाचरित्र । तोंगुरुआज्ञाराजीवनेत्र । मस्त
कींवंदूनिनिघाला ४८ दिव्यरथींबैसलारघुनाथ । सवेंकौशिकआणिसुमित्रासुत । लक्षोनिसिद्धाश्रमाचापंथ । सुमुहूर्तेंसीचालिला ४९ दशरथआणिब्रह्मसु
त । भागीरथीपर्यंतबोळवित । जातांशकुनउत्तमहोत । श्रीरामासीतेधवां २५० त्याशकुनाचाकरूनिअर्थ । रायासिसांगेविरिंचीसुतें । विजयश्रियेसीरघुनाथ ।
अयोध्येसीयेयील ५१ सुखेंबोळवूनितेव्हांरघुनाथ । माघारेआलेवसिष्ठदशरथ । पुढेंकथागोडबहुत । अमृताहूनिविशेषें ५२ रामविजयवैरागरसुरेख । षष्ठाध्या
यहिराअमोलिक । हृदयपदकींजडोनिदेख । संतश्रोतेअनुभविती ५३ ब्रह्मानंदाश्रीरामचंद्रा । श्रीधरवरदागुणसमुद्रा । हाषष्ठाध्यायरघुवीरा । सदां
हृदयींवसोमाझे ५४ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । षष्ठाध्यायगोडहा २५५ ॥ श्रीकृष्णार्प
णमस्तु ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ अध्याय ६ ॥ ॥ ओव्या ३५५ ॥ ॥

---

१ कमल । २ हृदयरूप गृह । ३ स्तंभ, स्वेद, रोमांच, लय, वैस्वर्य, वपथु (कंप), अश्रु, वैवर्ण्य । ४ ब्रह्मदेवाचा पुत्र वसिष्ठऋषि ।

अध्याय ७वा

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः । चंडकिरणकुलमंडणा । कमलदळाक्षाराजीवनयना । जलजोद्भवजनकाजगजीवना । पतितपावनाश्रीरामा १ विद्वज्जनमानसमराळा । कामांतकध्येयभक्तवत्सला । अनंतवेषात्रिभुवनपाळा । दीनदयाळारघुवीरा २ जयजयअविद्याविपिनदहना । निजभक्तमानसहृदयरत्ना । जगदोद्धारासुनिजनरंजना । दुर्जनभंजनाराघवेशा ३ मागेंषष्ठमाध्यायींकथन । वसिष्ठेंरामासउपदेशून । मगविश्वामित्रगेलाघेऊन । यांगरक्षणाचेनिकाजें ४ भागी रथीतीरींकरूनिस्नान । कौशिकरामलक्ष्मण । सारोनियांनेमअनुष्ठान । सत्कर्माचरणवेदोक्त ५ धनुर्वेदनानामंत्र । कोणेसमर्थीकैसेंप्रेरावेंशस्त्र । रामासिअवघेंमंत्र शास्त्र । विश्वामित्रउपदेशी ६ युद्धींनानायुक्तीकळा । विश्वामित्रसांगेसकळा । राघवेंआकळिल्यात्यावेळा । जैसाआंवळाकरतळींचा ७ मूर्तिमंतशस्त्रदेवता । श्री रामचरणींठेवितीमाथा । मगहृदयींप्रवेशतीतत्वता । जळींजळज्यापरि ८ पाहावयाश्रीरामाचेंधैर्यमानस । विश्वामित्रह्मणेत्यासमयास । येणेंमार्गेंजेगेलेसिद्धाश्रमास । ताटिकेनेंतयांभक्षिले ९ येणेंमार्गेंरघुपती । भयवाटेजावयाचित्तीं । ह्यामार्गंचुकवूनत्वरितगती । जावेंपैंसिद्धाश्रमातें १० ऐकतांकौशिकाचेंवचन । रामबोलेसुहास्य वदन । जेणेंविश्वामित्राचेकर्ण । तृप्तहोऊनिसुखावती ११ स्वामीतुमचेदयेंकरूनी । महाकाळउभाचफोडीनरणीं । तेथेंताटिकेसकोणगणीं । येचक्षणींमारीनभी १२ कौशिकाचेमनींसंदेहहोता । कींहेबाळकेवींझुंजतीलआतां । यासंशयाचीसमूळकथा । रामवचनेंविसरला १३ मगरथावरीबैसोन । ताटिकेचेंपाहातकानन । त्याचमा र्गेंतिघेजण । जातेझालेतेधवां १४ वातवेगेंजातस्यंदनें । अपारभूमीटाकिलीक्रमोन । जैसेंऐकतांहरिकीर्तन । पापेंखंडोनिभस्महोती १५ पुढेंदेखिलेंघोरअरण्य । वृक्षलागलेमहादारुण । चालावयासिस्यंदन । पुढेंमार्गफुटेना १६ रामासिह्मणेगाधिनंदन । राघवाहेंताटिकारण्य । आतांयेयीलतीधांवोन । वासकाढीतमनुष्याचा १७ तोंहांकफोडिलीअकस्मात । जेऐकतांदचकेकृतांत । विश्वामित्रझालाभयाभीत । रक्षींरक्षींराघवाह्मणे १८ उन्मत्तदशसहस्रगजांचेंबळ । ऐसीताटिकापरमसब ळ । पर्वतसांठवींविशाळ । ऐसेंउदरातियेचें १९ तेकुंभकर्णाचीभगिनी । बहुतविशाळराक्षसिणी । शताचेशतगोद्विजधरूनी । दाढेखालींरगडीतसे २० ताटिकामा र्गींजातांसहज । मुखींघालोनिरगडीगज । वनोपवनींशोधूनिद्विज । नित्यभक्षीसाक्षेपें २१ प्रेतरक्तेंवस्त्रेंभरलीं । तींआपणाभोंवतींवेष्टिलीं । मनुष्याशिरेंकानींबांधिलीं । बहुतदाटओळीनें २२ नरशिरांच्याआपादमाळा । शोणितेंचर्चिंतपैंगळा । कपाळींसेंदूरचर्चिला । बाबरझोंटीमोकळ्याअसती २३ द्वादशगांवपसरिलेंवदन । पांच गांवएकेकस्तन । अगणितराक्षसीसंगेंघेऊन । रामावरीलोटल्या २४ सखियांसताटिकाह्मणेवचनीं । यापंथेंयेतमनुष्यघाणी । नरमांसाचीआजिवांटणी । तुह्मांसकरीन निर्धारें २५ विश्वामित्रह्मणेचापपाणी । हेवृक्षविशाळगगनीं । आंतगर्जनाकरितातिराक्षसिणी । ताटिकेसहितपाहेपां २६ रामकाढीकोदंडगवसणी । जैसायाज्ञिकेंफुं किजेअग्नी । कींअकस्मातउगवेवासरमणी । यामिनीअंतींपूर्वेसी २७ मौर्वीवोढितांआकर्ण । कडकडाटघोषउठेदारुण । झालासर्वेंचियोजिताबाण । प्रळयचपळेसारि

---

१ सूर्यवंशाला शोभविणारा । २ कमलपत्राक्षा । ३ कमलनेत्र । ४ ब्रह्मदेवाचा पिता । ५ राजहंस । ६ शंकर । ७ यज्ञ । ८ विश्वामित्राचें । ९ अरण्य । १० रथ । ११ धनुष्याची दोरी ।

खा २८ बाणाचेंअर्धचंद्रकारवदन । करीधांवत्यावायूचेंखंडण । रामेंवोढोनिआकर्ण । सोडिलाबाणतेसमयीं २९ वृक्षांसहितराक्षसिणी । मुख्यताटिकाहृदयापासोनी । छेदोनिपाडिलीतेक्षणीं । घोषगगनींनसमाये ३० प्राणजातांराक्षसिणी । ताटिकागर्जिन्नलीतेक्षणीं । तोघोषऐकतांकानीं । सर्वदेवगजबजिले ३१ ह्मणतीविजयीश्रीरघु वीर । देववर्षतिसुमनसंभार । ब्रह्मांनंदेंविश्वामित्र । रामालागींआलिंगी ३२ ह्मणेरविकुलभूषणारघुवीरा । राजीवनेत्रासुकुमारा । तुझीधनुर्विद्याश्रीरामचंद्रा । आजि म्यांदृष्टींदेखिली ३३ जैसेंएकेचिनामेंकरून । कोट्यावधीपापेंजातीजळोन । तैसेंताटिकेसहराक्षसीवधून । एकेचिबाणेंटाकिल्या ३४ ताटिकेच्यारक्तेंकरूनी । असंभा व्यरंगलीमेदिनी । देवदुंदुभीवाजतीगगनीं । आलाचापपाणीसिद्धाश्रमा ३५ जैसेवर्षाकाळींगंगेचेपूर । तैसेचहूंकडोनधांवतीऋषीश्वर । समस्तांसिवंदोनिरघुवीर । भे टताझालातेकाळीं ३६ यज्ञमंडपशास्त्रप्रमाण । कुंडवेदिकाभूमीसाधून । चारीद्वारेंअष्टकोन । करितीसाधनविप्रतेव्हां ३७ सकळसामग्रीसिद्धकरून । आरंभिलामहाय ज्ञ । श्रीरामासिह्मणेगाधिनंदन । मखरक्षणकरीआतां ३८ ताटिकावधिलीहासमाचार । ऐकोनिधांवतीलरजनीचर । मारीचसुबाहूभयंकर । प्रलयथोरकरितील ३९ या लागींनरवीरपंचानना । सांभाळींचहूंकडेरघुनंदना । परमकपटीराक्षसगणा । वधोनियांटाकावें ४० श्रीरामह्मणेहोऋषी । तुह्मीचिंतानकरावीमानसीं । शिक्षालावीनकुतां ताँसि । विघ्नकरूंआलिया ४१ ऐकोनिश्रीरामाचेंवचन । उल्हासलेंऋषींचेंमन । मगदीक्षाग्रहणगाधिनंदन । आरंभकरीयज्ञासी ४२ चंद्रवेष्टिततारागण । मित्रवेष्टितजैसे किरण । तैसाऋषींवेष्टितगाधिनंदन । कुंडासहविराजे ४३ ओंकारासहितस्वाहाकार । अवदानटांकीतसत्वर । उठिलामंत्रांचागजर । वषट्कारघोषपैं ४४ तोंअस्तागेलावा सरमणी । दोनप्रहरजाहलीरजनी । पिशिताशनआलेधांवोनी । ताटिकेच्याकैवारा ४५ वीसकोटीरजनीचर । त्यांतमुख्यबाणासुर । सिद्धाश्रमासमीपसत्वर । हांकफोडीतपा तले ४६ हाकऐकोनिदारुण । भयाभीतजाहलेब्राह्मण । गळालेंहातींचेंअवदान । वदनींबोबडीवळतसे ४७ ह्मणतीरक्षींरक्षींगारघुनंदना । नरवीरश्रेष्ठागोविप्रपालना । श्रीरा मह्मणेहोब्राह्मणा । चिंताकांहींनकरावी ४८ एकह्मणेब्राह्मण । रक्षणाररामलक्ष्मण । पर्वताकारराक्षसपूर्ण । वीसकोटीपातले ४९ एकद्वारेंहेरक्षिती । दुजेद्वारेंरा क्षससंचरती । कैसीआतांहोयीलगती । पळावयाठावनाहीं ५० विश्वामित्रह्मणेस्वस्थकरामन । मानवनव्हेरघुनंदन । पुराणपुरुषनारायण । राक्षसवधावयाअव तरला ५१ तोंपर्वतआणिपाषाण । यज्ञमंडपावरीपडतीयेऊन । हांकफोडितीदारुण । मगरघुनंदनकायकरी ५२ कोदंडवोढोनिआकर्ण । सोडीबाणापाठींबाण । राक्षसांचींशिरेंकरचरणें । तटतटांतुटताती ५३ राक्षसपरमअतुर्बळी । ज्याहींसुरांचेमुकुटपाडिलेतळीं । हांकादेतीअंतराळीं । यज्ञमंडपवेष्टिला ५४ एकउडती अंबरीं । प्रेतेंटांकितीयज्ञावरी । मगरघूत्तमअयोध्याविहारी । सर्वद्वारेंव्यापक ५५ जिकडेतिकडेरघुनंदन । चारीद्वारेंअष्टकोण । अष्टदिशाव्यापून । सोडीबाण श्रीराम ५६ मंडपाचियाकळसावरी । उभारामकोदंडधारी । बाणाचापर्जन्यतयाअवसरीं । चहूंकडोनिपाडित ५७ रामरूपअसंख्यात । यागमंडपापुढेंवेष्टित ।

---

१ पृथ्वी । २ आकाशांत । ३ गाधिराजाचा पुत्र विश्वामित्र । ४ यज्ञ । ५ राक्षस । ६ वीर श्रेष्ठ । ७ यमधर्मास । ८ सूर्य । ९ रात्र । १० आहुति । ११ हात, पाय । १२ देवांचे ।

बाणाचापूरवर्षत । संहारहोतअसुरांचा ५८ मंडपावरीआणिखालतें । सर्वव्यापिलेंरघुनाथें । तीळठेवावयापुरतें । रामाविणस्थळरितेंनसे ५९ तूंणीरांतूनिकि
तीओढीशर । शेषासित्याचानकळेपार । कींलेखकापासावअक्षर । कितीनिघतीकळेना ६० कींमुखांतूनिशद्बनिघती । त्यांचीनकळेगणती । कींमेघधारावर्ष
ती । नाहींगणतीतयांची ६१ कींमहाकवीचीपद्यरचना । कितीझालीहेंकळेना । कींकुबेरभांडारींचीगणना । कदानकळेकोणातें ६२ मेरुपाठारींरत्नखाणीनि
श्चिती । त्यांतूनरत्नेंकितीनिघती । कींपृथ्वीवरीतृणांकुरफुटती । नाहींगणतीतयांची ६३ कींशास्त्रसंमतेंअनेकअर्थ । बुद्धिबळेंकरितींपंडित । तैसारामबाणासि
नाहींअंत । तूणीरनिश्चितरितानोहे ६४ मेघसमुद्रजळनेतां । परितोरितानोहेसर्वथा । कींविष्णुमहिमावर्णितां । नसरेसर्वथाकल्पांतीं ६५ तैसाउणानोहेतूणीर
कोट्यानकोटीनिघतीशर । होतराक्षसांचासंहार । समरधीरश्रीराम ६६ वीसकोटीराक्षसदेख । एकलारामअयोध्यानायक । परितेमृगेंद्रांवरीजंबुक । अपारजै
सेपातले ६७ कींदंदशूकमिळोनिअपार । धरूंआलेखगेश्वर । मलयाग्निवरीपतंगभार । विझवावयाझेंपावती ६८ कींबहुतमिळोनिखद्योत । धरूंह्मणतीआं
दित्य । कींशलभमिळोनसमस्त । महामेरूउचलूंह्मणती ६९ एकलाचिपरशधर । परीअवनीकेलीनिर्वीर । एकलाचिनृसिंहसाचार । परीदैत्यभारसर्वआटी
७० असोराक्षसांच्यालाखोल्या । श्रीरामेंभूलिंगासीसमर्पिल्या । मारीचसुबाहूतेवेळां । गदाघेऊनिधांविन्नले ७१ रामेंकाढिलेनिर्वाणबाण । ज्याशरमुखींसूर्य
बैसवून । सुबाहूचाकंठलक्षून । केलेंसंधानराघवें ७२ जैसेविहंगमवेगेंकरून । वृक्षींधांवतीफळेंदेखोन । तैसावेगेंगेलाबाण । शिरउडविलेंसुबाहूचें ७३ त्या
बाणाचापिसारार्किचित । मारीचासलागलाअकस्मात । त्याशरवातेंअद्भुत । मारीचउडोनिपैंगेला ७४ कींखगेश्वराचेफडत्कारीं । अचळउडोनिजातीदिगंत
रीं । तैसामारीचसमुद्राभीतरीं । जाऊनियांपडियेला ७५ परमहोऊनिभ्रमित । लंकेसिगेलाधांवत । वाटेपाठींलागलारघुनाथ । परतोनिपाहातसेघडोघडी ७६ लं
केमाजीप्रवेशोन । राक्षसेंद्रातेंसांगेवर्तमान । ह्मणेमानवनव्हेरघुनंदन । आदिपुरुषअवतरला ७७ अवघाऐकोनिवृत्तांत । रावणदचकलामनांत । जैसासुपर्णाचा
ऐकोनिपुरुषार्थ । सर्पबहुतसंतापती ७८ कींऐकोनिसंतांचेंस्तवन । मनांतकष्टीहोयदुर्जन । कींपतिव्रतेचाधर्मदेखोन । व्यभिचारणीविटती पैं ७९ असोसकळ
आटोनिरजनीचर । सिद्धाश्रमींरणरंगधीर । रणमंडळींरघुवीर । कैसाएकलाशोभला ८० जैसामहाकल्पाचेसंहारें । मगएकलेंपरब्रह्मउरे । कींसमस्तलोपोनिनक्ष
त्रें । एकलादिनंकरउगवेजैसा ८१ कींशुंक्तिकेवेगळेंमुक्ताफळ । दिसेजैसेंपरमतेजाळ । कींप्रपंचात्यागोनिनिर्मळ । योगेश्वरविलसेजेवी ८२ जैसीरात्रनिरसतांपक्षी
जातउडोन । तैसेयज्ञमंडपांतूनिब्राह्मण । भेटतीरामासयेऊन । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ८३ जठरींअन्नपाकहोयवेगें । परिगर्भासढकानलागे । कींज्ञानवेष्टितांतापत्रय
भंगे । परिअंतरनभंगेसर्वथा ८४ तैसेयज्ञमंडपासहितविप्र । रघूत्तमेंरक्षिलेसाचार । पूर्णझालामखसमग्र । श्रीरघुवीरप्रसादें ८५ विश्वामित्रासिनावरेंप्रेमा । ह्म

१ भात्यांतून । २ बाण । ३ संख्या, अंत । ४ कवितेची रचना । ५ जामदारखाना । ६ भाता । ७ सिंहावर । ८ कोल्हे । ९ सर्प । १० सूर्य । ११ शिंपी । १२ मोतीं । १३ यज्ञ ।

णेवत्सामाझियाश्रीरामा । सहस्रवदनातुझामहिमा । नवर्णवेचिसर्वदा ८६ कौशिंकासिह्मणतीऋषिजन । श्रीराममूर्तींधाकुटीसगुण । पर्वताकारराक्षससंहारून । कैसेंक्षणमात्रेंटाकिले ८७ विश्वामित्रहास्यवदन । ऋषींसदेतसेप्रतिवचन । ह्मणेआदित्यमंडळदिसेलहान । पडेपृथ्वीवरप्रकाश ८८ धाकुटाअसेंकलशोद्भव । परि उदरींसाठविलाजलार्णव । कींवामनरूपधरीकेशव । परिदोनपाउलेंब्रह्मांडकेलें ८९ दिसेइंद्राचेंवज्रलहान । परिकेलेंपर्वताचेपक्षचूर्ण । पंडितबुद्धीदिसेसान । परि आब्रह्मभुवनव्यापिलें ९० तैसाश्रीरामधाकुटादिसेतुह्मां । परिब्रह्मादिकांनकळेमहिमा । पुराणपुरुषपरमात्मा । भक्तरक्षणाअवतरला ९१ असोभूतावळीपातल्या तेथें । त्यांहींभक्षिलींराक्षसप्रेतें । यज्ञमंडपाभोंवतें । शुद्धकेलेंभूमंडळ ९२ तोंआलेंमिथिलेश्वराचेंपत्र । तेंस्वयेंवाचीविश्वामित्र । सवेंघेऊनिसर्वविप्र । स्वयंवरा लागींयेयिजे ९३ त्यादिवसींबहुतसोहळा । सिद्धाश्रमींकौशिकेंकेला । ब्राह्मणभोजनझालियासकळा । वस्त्रेंअलंकारदीधले ९४ जेथेंसाह्यश्रीरामआपण । तेथेंकां हींनदिसेअपूर्ण । बहुदक्षिणादेऊनिब्राह्मण । विश्वामित्रेंसंतोषविले ९५ असोझालियारजनी । कौशिकनिजलास्वसदनीं । रामलक्ष्मणपुढेंघेऊनी । सुखेंकरूनिप हुडला ९६ साक्षात्शेषनारायण । कौशिकनिजपुढेंघेऊन । निद्रानव्हेसमाधीपूर्ण । उन्मनीओवाळूनटाकिजे ९७ हृदयींनधरितांरमाकांता । शेजेनिजतीजेत त्वता । तेकेवळपशूचपाहतां । मानवयोनींतजन्मोनी ९८ रामस्मरणावीणभोजन । जैसेंभस्मींघातलेंअवदान । जेंयज्ञपुरुषासीनअर्पण । धर्मतोअधर्मजाणिजे ९९ श्रीरामप्राप्तीवीणदेख । नाशितीकुशमृत्तिकाउदक । तरीतेपिशाचनरवोळख । भुललेमूर्खजाणिजे १०० श्रीरामप्राप्तीवीणज्ञान । त्याचेंनांवअज्ञान । वि द्यातेचअविद्यापूर्ण । धर्मतोअधर्मजाणिजे १ असोधन्यभाग्यकौशिकाचें । पुढेंघेऊनिनिधानवैकुंठींचें । घेऊनपहुडलासाचें । नाहींचिंतेचेंवास्तव्य २ निद्रापड लीऋषीसनिश्चिती । तोंदोघेजागेझालेदाशरथी । श्रीरामह्मणेसौमित्राप्रती । परियेसींएकजिवलगा ३ ह्मणेकधींजाऊंअयोध्येसी । पाहूंदशरथाचेवदनासी । बोल तांश्रीरामाचेनेत्रासी । अश्रुआलेतेधवां ४ तोंजागाझालागाधिसुत । दोघांच्यागोष्टीऐकत । स्फुंदस्फुंदोनबोलेरघुनाथ । श्रीदशरथदेखोंकधीं ५ सकळरायांचेमु कुटएकसरीं । नमस्कारकरितांअवसरीं । पडतांदशरथाचेपदावरी । खिणीपडलीचरणासितेणें ६ तेचरणकधींमीदेखेन । दशरथाच्यापादुकाघेऊन । दिव्यरत्न मंडितपूर्ण । मीठाकेनउभाकधीं ७ जेअयोध्यापतीचीपट्टराणी । कौसल्याआमचीजननी । तेअत्यंतकृशहोऊनी । वाटपाहातअसेलपैं ८ ऐसेंविश्वामित्रेंऐकिलें । उठोनिरामासिहृदयींधरिलें । ह्मणेबारेजनकाचेंपत्रआलें । उदयींकजाऊंमिथिलेसी ९ तेथेंकेवळविजयश्रीसीता । तेतुजमाळघालीलरघुनाथा । कौसल्येसहितदशर था । तेथेंचतुह्मांभेटवीन १० तूंजगद्गुरूश्रीरामचंद्र । दावीकौतुकलीलाचरित्र । असोउदयाचळींरविचक्र । विप्रसारितीनिजप्रेम ११ घेऊनऋषीश्वरांचेभार । श्रीरामआणिसौमित्र । निघताझालाविश्वामित्र । मिथिलापंथेंतेकाळीं १२ चरणचालीऋषिचालती । ह्मणोनिरथटाकूनिरघुपती । चरणींचालतांजगती । धन्य

१ शेषास । २ विश्वामित्रास । ३ अगस्तिऋषि । ४ समुद्र । ५ अल्प । ६ पिशाचांचा समुदाय । ७ स्थान । ८ आहुति । ९ दर्भ । १० माति । ११ नारायण । १२ दशरथाचे पुत्र ।

झाल्येंह्मणतसे १३ दोहींबाहींऋषिआणिसौमित्र । मध्येंजगद्वंद्यराजीवनेत्र । जोघनःश्यामचारुगात्र । कैसाशोभलातेकाळीं १४ पूर्वींमंथावयाक्षीरसमुद्र । निघालातेव्हांक्षी
राब्धिजावर । तेव्हांब्रह्माआणिउमावर । तेवींदोहींबाहींशोभले १५ कींशशिमंडळदोभागींलखलखित । शोभतीभृगुतनयअंगिरासुत । कींशंखचक्रविराजित । श्रीविष्णू
सदोहींभागीं १६ असोऐसाचालिलारघुनाथ । ऋषीआपुलालेआश्रमदावित । ठायींठायींबैसेरघुनाथ । पूजाकरितीआदरें १७ समस्तांचाकरीतउद्धार । पुढेंजातजगदो
द्धार । तोंपुढेंचंडशिळादुर्धर । दृष्टींदेखिलीराघवें १८ श्रीरामचरणरजतेवेळे । वायुसंगेंधांविन्नले । शिळेवरीजाऊनिबैसले । नवलझालेंअद्भुत १९ अहिल्येसिलाविलाच
रण । ऐसेंऐकविर्तीकविजन । तरीअहल्याब्रह्मकन्यापूर्ण । गौतमाचीनिजप्रिया २० ब्राह्मणपत्नीतेमहासती । तीसपायलावीरघुपती । हेंनघडेनिश्चिती । बरवेंसंतींविचा
रिजे २१ असोचरणरजेंतेवेळां । कांपोंलागलीप्रचंडशिळा । विश्वामित्राप्रतिघनसांवळा । पुसताझालावृत्तांत २२ ह्मणेऋषीनवलवर्तत । थरथरांशिळाकांपत । जैसाचं
द्रोदयहळुहळुहोत । दिव्यरूपस्त्रियेचें २३ परमसुंदरविद्रुमाधर । जेचंपकवर्णसुकुमारगौर । उर्वशीरंभाह्मणतींसुंदर । परिइजवरूनिवोवाळिजे २४ मस्तकींचेरुळतीके
शभार । वल्कलेंवेष्टितसुंदर । मजवाटलेंइंद्रादिसुरवर । इचेपोटींजन्मले २५ कींहेआदिभवानीसाचार । आह्मांसआलीहोसमोर । कींहेऋषिपत्नीसुंदर ।
निद्राघेऊनिउठली २६ कींपडलीहोतीमूर्च्छायेऊनी । कींनिघालीपाताळींहूनी । कींकोणीटांकिलीवधोनी । प्राणयेऊनिउठलीआतां २७ कींकोणीकेलेंशासन ।
बैसलीहोतीरुसोन । कींतुमचीतपक्रियासंपूर्ण । येणेंरूपेंआकारली २८ मगविश्वामित्रह्मणेराजीवनेत्रा । हेब्रह्मकन्यापरमपवित्रा । पतीनेंशापिलेंमदनारिमित्रा ।
शिळारूपझालीते २९ श्रीरामह्मणेमहाऋषी । अहिल्याशिळाझालीकैसी । तोवृत्तांतमजपासीं । कृपाळूनिसांगिजे ३० ऋषिह्मणेविरंचीनेंब्रह्मांडरचिलें । चित्रविचित्र
रूपविस्तारिलें । सकळांमाजीविशेषकेलें । अहिल्येचेंस्वरूपहें ३१ देखोनिपरमसुंदर । तीसमागोंयेतीबहुतवर । कमळोद्भवासिपडलाविचार । स्वयंवरथोरआरंभिलें
३२ ब्रह्माबोलताझालाआपण । दोंप्रहरांतपृथ्वीप्रदक्षिण । करूनयेतीलपुढेंपूर्ण । त्यासींदेयीनअहिल्या ३३ ऐकोनिऐसियापणासी । धांवूंलागलेदेवऋषी । य
क्षगंधर्वतापसी । पृथ्वीप्रदक्षिणेचालिले ३४ त्यांतअवघ्यापुढेंअमरपती । ऐरावतारूढधांवेशीघ्रगती । इतरलोकपाळहीधांवती । आपलेवहनींबैसोनियां ३५
एकऊर्ध्वपंथेंपैंजाती । एकसमीरगतीभूमींधांवती । एकअडखळूनपडती । सवेंचिपळतीउठोनियां ३६ येरीकडेगौतममुनी । जान्हवींतस्नानकरूनी । बाहेरयेतां
नयनीं । द्विमुखकपिलादेखिली ३७ गायत्रीमंत्रजपोन । विधियुक्तकेल्याप्रदक्षिणातीन । त्यावरीनित्यअनुष्ठान । गौतमेंकेलेंसावकाश ३८ सत्यलोकासिपरतोन ।
ज्ञानीपाहेकमळासन । तोंप्रदक्षिणातीनकरून । आलागौतममुनीतो ३९ विधिह्मणेधन्यझालें । अहिल्येचेंभाग्यफळलें । तत्काळदोघांलग्नलाविलें । यथाविधीपा
णिग्रहण १४० तोंअवघ्यांपुढेंअमरपती । धांवतआलाशीघ्रगती । वधुवरेंदेखोनियांचित्तीं । परमक्रोधसंचरला ४१ विरिंचीसिह्मणेसहस्रनयन । वृद्धासकेलें

१ कमलनेत्र । २ लक्ष्मीपति विष्णु । ३ कमलनेत्र । ४ शंकर । ५ ब्रह्मदेवानें । ६ देवांचा राजा इंद्र । ७ वायु । ८ भागीरथी । ९ उभयतोमुखी गायी १० यथाशास्त्र । ११ ब्रह्मलोकास ।

कन्यादान । तूंअसत्यनाथपैंपूर्ण । कळोनिआलेंयेथूनिआह्मां ४२ विचारनकरितांबोलेवचन । सज्जनासिठेवीनसतेंदूषण । वेदवचननमानीप्रमाण । शत
मूर्खांहूनितोमूर्ख ४३ असोइंद्रेंद्वेषधरूनिमानसीं । ह्मणेएकवेळभोगीनअहिल्येसी । परतोनिगेलास्वस्थानासी । खेदअत्यंतपावोनियां ४४ घेऊनियांअहिल्येसी ।
गौतमआलानिजाश्रमासी । बहुतकाळअहिल्येसी । इंद्रफारजपतसे ४५ तंवआलेंसूर्यग्रहण । गौतमअहिल्यास्नानकरून । ऋषीध्यानींबैसलातल्लीन । अहिल्या
परतोनिगृहाआली ४६ ब्रह्मकन्याएकलीगृहांत । जाणोनिशक्रआलाधांवत । गौतमाचावेषधरित । सतीलागींभोगावया ४७ कपाटेंदेऊनिगृहांतरीं । आंतबैसलीब्र
ह्मकुमरी । तोंहाकपटवेषधारी । येऊनिद्वारींउभाठाके ४८ ह्मणेअहिल्येधांवधांवलवकरी । ह्मणोनिआंगटांकिलेंधरणीवरी । येरीधांवूनिआलीद्वारीं । हृदयींधरीतयातें
४९ कापटचनेणेमहासती । हृदयींनिर्मळजैसीभागीरथी । परमखेदकरीचित्तीं । नयनींवाहतीअश्रुपात १५० अहिल्येनेंवेगेंउचलिला । नेऊनिमंचकींपहुडविला ।
ह्मणेप्रियेप्राणचालिला । अंगसंगदेयीवेगें ५१ ह्मणेस्वामीआजिग्रहण । माध्यान्हाआलाचंडकिरण । महाराजतूंशास्त्रज्ञपूर्ण । विचारूनिपाहावें ५२ येरूह्मणेशास्त्रा
सीकारण । माझेंवचनतुजप्रमाण । तंवतेसतीशिरोरत्न । अवश्यह्मणेतेकाळीं ५३ अहिल्याइंद्रतेक्षणीं । शयनकरीतएकासनीं । तोंनित्यनेमसारुनी । मुनिआश्रमा
सीपातला ५४ ह्मणेअहिल्येउघडींद्वार । येरीघाबरेसांवरीवस्त्र । ह्मणेकोणरेतूंदुराचार । ह्मणेअमरेंद्रजाणमी ५५ अरेअपवित्राकायकेलें । श्रोत्रियपात्रकांस्पर्शिलें ।
तुझेंथोरपणदग्धजाहलें । कर्मकेलेंविपरीत ५६ रतीझालीकींपरिपूर्ण । वेगींजाययेथून । मगकपाटउघडीधांवोन । तंवगौतमेंदेखिलें ५७ अहिल्येसकैसाभासला ।
कींकल्पांतींचासूर्यप्रगटला । कींअपर्णावरकोपला । तृतीयनेत्रउघडोनियां ५८ इंद्राप्रतिशापीवेगें । तुझेआंगींहोसहस्त्रभगें । नपुंसकहोऊनिवागें । परद्वारियापतिता
५९ तंवतेअहिल्याकामिनी । थरथरांकांपेऋषिदेखोनि । जैसीमहावातेंकमळणी । तैसीउलथोनपडोंपाहे ६० ग्रहणींकाळवंडेवासरमणी । तैसीमुखींचीकळाउतरुनी ।
परमकोपायमानमुनी । अहिल्येसीशापिलें ६१ देहतुझाचंडशिळावत । जडहोऊनपडोअरण्यांत । साठसहस्त्रवर्षेंपर्यंत । राहेंमूर्च्छितहोऊनियां ६२ शापऐकतांल
वलाहे । सतीधरूंधांवेऋषीचेपाय । ह्मणेमहाराजविचारूनिपाहें । केलेंकापटचचांडाळें ६३ जाणोनियांपाकशासन । जरिम्यांदिलेंअसेलभोगदान । तरीमाझेंशरीर
होशतचूर्ण । ठकविलेंपूर्णपतितानें ६४ ऋषिह्मणेतुवांजाणोन । जरीनदिल्हेंसंभोगदान । तरीरतीहोतांसंपूर्ण । जायींतेथोनिबोललीसकां ६५ येरीह्मणेजाणोनिघड
लेंपाप । मजउपजलापश्चात्ताप । तपोनिधीपुण्यरूप । देयींउःशापसमर्था ६६ अहिल्यापरमदीनवदन । नेत्रींवाहेअश्रुजीवन । द्रवलेंगौतमाचेंमन । का
यवचनबोलला ६७ ह्मणेरविकुळींअवतरेलनारायण । कौसल्यात्मजरघुनंदन । त्याचेपदरजेंकरून । उद्धरोनमजपावसी ६८ आतांहोयींतूंचंडशिळ । जडपाषा
णसबळ । वचनऐकतांचितत्काळ । अहिल्यामूर्च्छितपडियेली ६९ शरीरपडलेंअचेतन । आंगझालेंपाषाण । केशनेत्रनासिकस्तन । झालीकठिणरूपतेधवां

१ अमरपुरीस । २ इंद्र । ३ अहिल्या । ४ पृथ्वीवर । ५ नेत्रीं । ६ उदकधारा । ७ सूर्य । ८ पतिव्रतेमध्यें श्रेष्ठ । ९ अग्निहोत्र्याचें । १० द्वार । ११ शंकर । १२ स्त्री (अहिल्या)

१७० प्राणगोळाऊनिसमस्त । आकर्षूनिराहिलीगुप्त । गौतमयेऊनिदृष्टींपाहात । पाषाणवतअहिल्या ७१ आठवूनिअहिल्येचेगुण । गौतमासीआलेंरुदन ।
ह्मणेपतिव्रतानिधान । टाकूनिजाऊंकैसामी ७२ तीसनेणोनिघडलेंपाप । म्यांतरदीधलादीर्घशाप । जरीकरावयाजायीनतप । इजसमीपकोणीनाहीं ७३ येथें
सर्पव्यघ्रादिकजीवजाती । ईसदेखोनपीडाकरिती । चंपककळिकाअहिल्यासती । परमखेदतेपावेल ७४ मगऋषिशापदेतवनासी । जेजीवमात्रयेतीलइजपासीं ।
तेगतप्राणहोतीलनिश्चयेसी । कोणीशिळेसीपाहातां ७५ ऐसेंऐकतांशापवचन । एकवेगळेवृक्षकरून । पिपीलिकागजव्याघ्रसंपूर्ण । गेलेपळोनतेकाळीं ७६
महाऋषीगौतम । सतीचाखेदकरीपरम । पावलातोबदरिकाश्रम । अनुष्ठानींबैसला ७७ ह्मणेकामेंनाडलापाकशासन । मजक्रोधेंनागविलेंपूर्ण । इंद्रअहिल्या
शापितांजाण । क्षयजाहलातपाचा ७८ इकडेमयूरहोऊनिअरण्यात । अनुतापेंहिंडेरुदत । मगसमस्तदेवींअमरनाथ । गौतमापासींआणिला ७९ सुरवरींबहुतप्रार्थू
न । केलेंगौतमाचेंसमाधान । गौतमबोलेप्रसन्नवदन । सहस्रनयनतूंहोसी ८० शक्रसहस्रनयनझाला । निजपदतत्काळपावला । तैंपासोनिअहिल्याशिळा । आजि
वरीझालीहोती १८१ रामापडतांतवचरणरज । अहिल्यादिव्यरूपझालीसहज । श्रीरामापहावयातुज । सजीवसतेजजाहली ८२ कौशिकेंसांगतांपूर्वकथन । आश्चर्य
करीरघुनंदन । कौशिकासित्रिभुवनपालन । कायबोलताजाहला ८३ म्यांकायकेलेंअसेआचरण । माझेनिउद्धरेपाषाण । कौशिकह्मणेतुझेरजःकण । त्याचेंवैभवरामा
हें ८४ असोरघुवीरतयेकाळीं । ऋषीसहितआलेतयेस्थळीं । पादरजावरूनिउठिली । अहिल्यादेवीतेधवां ८५ मस्तकींमोकळेंकबरीभार । सांवरूनिवीरगुंठीसत्वर ।
नेत्रींन्याहाळितांरघुवीर । विधिसुतासमोरपातली ८६ जोदशरथाचामहापुण्यमेरू । जोकांलावण्यामृतसागरू । जोजगद्वंद्यजगद्गुरू । अहिल्येनेंदेखिला ८७ जो
मृडानीपतीहृदयरत्न । जोइंद्रादिदेवांचेंदेवतार्चन । जोजलजोद्भवाचेंध्येयपूर्ण । नारदादिवंदितीजया ८८ जेसनकादिकांचीआराध्यमूर्ती । चारीसहावर्णितीज्याचीकीर्ती ।
तोनेत्रींदेखिलारघुपती । प्रेमचित्तींनसमाये ८९ अष्टभावदाटोनिब्रह्मकन्या । साष्टांगनमीराजीवनयना । तोंश्रीरामबोलेवचना । मातेऊठझडकरी ९० ऐसेंऐकतांतेवेळीं ।
कमळोद्भवकन्याउठिली । जैसीकोकिळागर्जेवसंतकाळीं । तैसीस्तवनकरीतसे ९१ ह्मणेजयजयरामाकरुणासमुद्रा । दाशरथीप्रतापरुद्रा । हेजगद्गुरूश्रीरामचंद्रा । मजच
कोरालागींतुझाउदय ९२ हेराघवापुराणपुरुषा । जगपाळकाअनंतवेषा । कौसल्यात्मजचंडांशा । विरसलीनिशातवउदयीं ९३ हेविद्वज्जनमानसरंजना । हेताटिकांतका
नरवीरपंचानना । तुझियानामप्रतापाचीऐकतांगर्जना । पापवारणासंहार ९४ रामातूंभवरोगवैद्यसुजाण । मात्रादेऊनिनिजचरण । दोषक्षयरोगनिवटोन । अक्ष
यकेलेंमजलागीं ९५ साठसहस्रवर्षेंपर्यंत । अहंदेहभूतेंझडपिलेंयथार्थ । तूंपंचाक्षरीयेतांरघुनाथ । भूतेंसमस्तपळालीं ९६ साठसहस्रवर्षेंवरी । जळतांचिंतेच्यावण
व्यामाभीतरी । तूंमेघवर्षतांनिर्धारीं । आजिपूर्णनिवाल्यें ९७ माझ्याकुरळकेशेंकरून । राघवातुझेझाडींनचरण । तुजवरूनओवाळून । कायाटाकीनहेमाझी ९८ अ
सोगौतमपाहेज्ञानी । तोंउद्धरलीआपलीकामिनी । तत्काळउभाठाकलायेउनी । वंदीचापपाणीतयातें ९९ श्रीरामउगवतांदिनमणी । हींचक्रवाकेंमिळालींदोनी ।

असोसकळऋषिमिळोनी । शेंसभारितीउभयतांची २०० अहिल्याह्मणेहोश्रीरामा । तुजअनंतकल्याणसर्वोत्तमा । हिमनगजामातमनविश्रामा । पूर्णब्रह्मापरात्परा
१ श्रीरामातुजस्वयंवरीं । प्राप्तहोयीलसीतानोवरी । तुजवांचूनिआणिकानवरी । तुजचिवरीलनिर्धारें २ अहिल्यागौतमदोघांजणीं । निजाश्रमींपूजिलाचापपा
णी । पुढेंश्रीरामआज्ञाघेउनी । मिथिलेसमीपपातला ३ शतानंदपुत्रअहिल्येचा । तोपुरोहितजनकाचा । संगधरूनिश्रीरामाचा । तोहिनिघालातेवेळीं ४ मिथि
लेचेबाहेरउपवनांत । ऋषीसहितराहिलारघुनाथ । तोंशहरांतूनिआलीमात । स्वयंवराचीतेधवां ५ उमाकांताचेंचापधरून । त्यासिजोबळियावाहीलगुण । त्या
सजानकीपाणिग्रहण । हाचिपणस्वयंवरीं ६ श्रीरामह्मणेविश्वामित्रासी । जानकीजन्मपावलीकैसी । पणकेलाधनुष्यासी । तरितेंचापकोणाचें ७ कौशिकसांगेपूर्व
कथन । पूर्वीराजापद्माक्षजाण । तेणेंकमलेसकरूनप्रसन्न । वरदानमागितलें ८ कींमाझीकन्याहोऊनिघरीं । खेळेमाझियेमांडीवरी । मगतेवैकुंठपतीचीअंतुरी ।
कायबोलेतेधवां ९ मीयेतांतुझियेमंदिरा । तुझेंबरवेंनव्हेनृपवरा । नसतींविघ्नेंयेतीलघरा । विचारबरवानोहेहा १० नृपह्मणेनिश्चयमाझेअंतरीं । तूंहोइजेमाझीकु
मरी । इंदिराह्मणेस्वामीमुरारी । तयाआधीनमीअसे ११ मगप्रसन्नकरूनिश्रीधर । पद्माक्षराजामागेवर । मजकन्यारमादेईसाचार । ऐकतांमुरहरहांसला १२ मगमातु
लिंगफळदीधलें । रायेंघरींनवमासठेविलें । त्यांतूनकन्यारत्ननिघालें । तेजप्रकटलेंअसंभाव्य १३ वाढतांझालीउपवर । तिजलामागोंयेतीबहुतवर । पद्माक्षराजाससुख
झालेंअपार । कन्यासुंदरदेखोनी १४ ऋषिगणगंधर्वनृपवर । यक्षचारणविद्याधर । एकवटलेसमग्र । पद्माक्षाचेमंदिरीं १५ ह्मणतीकरीपणएकवेगीं । कोपचढलापद्मा
क्षालागीं । ह्मणेनभसुनीळताजयाचेअंगीं । त्यासकन्यादेयीनहे १६ ऐकोनिसर्वहीकोपले । ह्मणतीकायव्यर्थबोले । एकसरिसेखवळले । युद्धमांडिलेंअसंभाव्य १७ अ
वघ्याराजयांसीएकला । पद्माक्षराजासप्तदिनझुंजला । शेवटींसर्वमिळूनिमारिला । पद्माक्षरावरणांगणीं १८ तेपद्माक्षीतेवेळीं । अग्निकुंडींगुप्तजाहली । पद्माक्षाचीसंप
दालुटिली । ग्रामविध्वंसुनींसर्वगेले १९ तयाब्रह्मारण्यामाझारी । पद्माक्षीनिघालीकुंडाबाहेरी । रावणविमानारूढतेअवसरीं । लावण्यसुंदरीदेखिली २२० देखो
निसौंदर्यरूपडें । रावणाचीउडीपडे । येरीयज्ञकुंडामाजीदडे । रावणेंकुंडविझविलें २१ तेथेंखणितांबहुतयत्नें । त्याससांपडलीपांचरत्नें । घरासिआणूनिदशान
नें । संदुकेमाजीठेविलीं २२ मगएकांतींचेअवसरीं । रावणसांगेमंदोदरी । अमोल्यरत्नेंपृथ्वीवरी । तुजलागींआणिलीं २२३ मंदोदरीउचलितांपेटी । तंवतेनढळेचि
तयेगोरटी । हांसोनिदशवक्रशेवटीं । आपणउठेउचलावया २४ तंवतीनढळेविसांकरीं । रावणविस्मयमानीअंतरीं । मगप्रधानआणिमंदोदरी । पेटीउघडि
तीतेधवां २५ तंवषण्मासाचेंकन्यारत्न । देखतांसंतुष्टहोयदशानन । मंदोदरीह्मणेविघ्न । रायाघरासआणिलें २६ जोमायावरणावेगळा । चैतन्यदेहीघनसांवळा ।
त्यासीचहेघालीलमाळा । इतरांज्वाळाअग्नीची २७ इणेंनिर्दाळिलापद्माक्षनृपवर । बहुतरायांचाकेलासंहार । हीयेथेंअसतांसाचार । लंकानगरनुरेची २२८ दशा
ननाहेंपरमविघ्न । आर्धीघालीबाहेरनेऊन । मगबोलावीसेवकजन । संदूकमस्तकींदीधली २९ पेटीउचलितांतेअवसरीं । हळूचआंतूनशब्दकरी । मीआणिकये

यीनलंकापुरीं । रावणासहपरिवारींवधावया २३० ऐकोनिऐसेंवचन । रावणाचेंदचकलेंमन । ह्मणेआतांचइचावधकरीन । मयजाचरणधरीतसे २३१ चरणीं
दृढठेऊनिमाथा । ह्मणेपुढीलविघ्नआतांचकांआणितां । मगशांतकेलेंपौलस्तीसुता । सकळमिळोनितेधवां ३२ रावणसांगेसेवकांसी । जनकराजाआहेमिथिलेसी । त्याचि
यागांवासहेविवसीं । धाडनेऊनघालावी ३३ मगरातोरातततात्काळीं । पेटीपुरिलीमिथिलेजवळी । तेंशेतकोणेकाळीं । जनकेंब्राह्मणासीदीधलें ३४ पद्माक्षराजापूर्वींचाजाण ।
पुनःअवतरलातोब्राह्मण । रायेंवेदवेत्ताह्मणोन । क्षेत्रदानदीधलें ३५ पाहोनमुहूर्तसुंदर । ब्राह्मणेंजुंपिलानागर । नागरदंतींपरिकर । पेटीअकस्मातलागली ३६ ब्रा
ह्मणसत्यसन्मार्गी । पेटीउचलिलीवेगीं । मगदाखविलीजनकालागीं । ह्मणेरायाठेवणेंघेआपुलें ३७ राजाह्मणेकायआहेभीतरीं । विप्रह्मणेमीनेणेंनिर्धारीं । जनकराजा
आश्चर्यकरी । पेटीउघडीतेधवां ३८ भोंवतेप्रधानपाहातीसकळी । तोंपांचवर्षांचीकन्यादेखिली । असंभाव्यप्रभापडली । आश्चर्यवाटेसकळिकां ३९ जनकासउपजला
स्नेहभावो । स्वामीकन्यारत्नमजद्याहो । ब्राह्मणह्मणेमहाबाहो । कन्यातुझीहेनिर्धारें २४० जनकात्मजासुंदर । सकळसौंदर्याचेंमाहेर । रायासजाहलेंसुखअपार । ह्मणेइं
दिरासाचारआलीहे ४१ एकवीसवेळांनिःक्षत्री । परशुरामेंकेलीधरित्री । सहस्रार्जुनवधोनिक्षणमात्रीं । सूडघेतलारेणुकेचा ४२ त्र्यंबकधनुष्यघेऊनिहातीं । आलाज
नकाचेगृहाप्रती । षोडशोपचारेंजनकनृपती । भार्गवरामासीपूजित ४३ भोजनाबैसलेगृहांतरीं । शिवधनुष्यठेवोनिबाहेरी । जानकीतेअवसरीं । घोडाकरीधनुष्या
चा ४४ परशुरामभोजनकरूनी । सभेबैसलायेउनी । तोंकोदंडनादिसेनयनीं । भार्गवमनींक्षोभला ४५ ह्मणेगजभारींनलोटेधनुष्य । तेंउचलीलकोणमनुष्य । परशुराम
आणिमिथिलेश । द्वाराबाहेरजंवआले ४६ तोंकोदंडाचाघोडाकरूनी । झ्यांझ्यांह्मणोनिवोढीमेदिनी । परशुरामेंतें देखोनीं । अंगुळीवदनींघातली ४७ पितादेखोनि
जनकबाळी । कोदंडसांडोनिपळाली । धनुष्यपडलेंतयेस्थळीं । नढळेचितेंकवणातें ४८ वीरलाविलेप्रचंड । परीनढळेचिकोदंड । भार्गवह्मणे हेंवितंड । सीतेवेगळे
चळेना ४९ मगजनकह्मणेकुमरी । मागुतीचापाचाघोडाकरीं । सीतेनें बैसोनित्यावरी । पूर्वस्थळासीठेविलें २५० मगबोलेपरशधर । संपलेंअवतारचरित्रसमग्र ।
धनुष्यठेवोनितेथेंसाचार । जनकाप्रतिबोलतसे ५१ आतांरायाहाचिपण । याधनुष्यासिवाहीलगुण । त्यासिसीतापाणिग्रहण । हेंतूंजाणमिथिलेशा ५२ ऐसेंसांगूनज
नकासी । भार्गवगेलाबदरिकाश्रमासी । विश्वामित्रसांगेश्रीरामासी । पूर्वकथाऐसीअसे ५३ कौशिकह्मणेश्रीरामासी । तुझेंचरित्रठाउकेंतुजसी । परिआमुचेमुखेंबोलविसी ।
जाणूनियांसर्वही ५४ श्रीरामविजयग्रंथसुंदर । पुढेंअष्टमाध्यायींसीतास्वयंवर । रामाचींविजयश्रीसाचार । त्यावीणआणिकानवरीच ५५ ब्रह्मानंदारघुवीरा । कमळो
द्भवजनकाश्रीधरवरा । पुराणपुरुषापरात्परा । अक्षयकीर्तनदेतुझें ५६ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । सप्तमा
ध्यायगोडहा ॥ २५७ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ अध्याय ॥ ७ ॥ ॥ ओंव्या ॥ २५७ ॥

अध्याय ८वा
राजे
ऋषि.
रावण
श्रीराम
ल.
सीता.

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ धन्यधन्यतुह्मींसंतसज्जन । राममहिमार्णवींचेमीन । त्यातीलअनुभवसंपूर्ण । दृश्यमानसर्वतुह्मा १ रा
जभांडारींचींरत्नेंबहुत । तींभांडारियाठाऊकसमस्त । कींमित्रप्रभेचाअंत । अरुणएकजाणतसे २ पृथ्वीचेंकितीवजन । हेंभोगींद्रजाणेसंपूर्ण । कींआकाशाचेंथोर
पण । प्रभंजनजाणतसे ३ कवीचीपद्यरचनाकिती । एकजाणेसरस्वती । चंद्रामृतबहुतवानिती । परीमहिमाजाणतीचकोर ४ प्रेमकळागोडबहुत । हेंएकजाणती
भोळेभक्त । कींरामकथेचापंथ । वाल्मीकएकजाणतसे ५ रामनामाचामहिमाअद्भुत । एकजाणेकैलासनाथ । कींचरणरजाचाप्रतापअद्भुत । विरिंचीतनयाजाणेपैं
६ रामकीर्तनगोडबहुत । येथींचासुरससेवितीसंत । असोसप्तमाध्यायींगतकथार्थ । मिथिलेसमीपराहिले ७ देशोदेशींचेसर्वनृप । त्यांसिमूळेंपाठवीमिथिलाधिप ।
परिवारांसहितअमुप । राजेलवलाहींपातले ८ मूळपाठविलेंदशरथा । परितोनयेचिसर्वथा । कौशिकघेऊनिगेलारघुनाथा । वियोगव्यथाथोरत्यासी ९ माझेकुमर
दोघेजण । कौशिकगेलाघेऊन । माझियाश्रीरामचंवदन । कैंमीदेखेनपुढती १० वियोगानळेंकरून । श्रावणारीआहाळेरात्रंदिन । मिथिलेनजावयाकारण । हें
चिपूर्णजाणिजे ११ इकडेऋषींसहितकौशिक । आलाऐकूनरावजनक । नगराबाहेरतत्काळिक । सामोराआलासमारंभें १२ मूर्तिमंतसूर्यनारायण । ऐसेएकएक
ब्राह्मण । देखतांजनकेंलोटांगण । समस्तांसिघातलें १३ जनकह्मणेभाग्यअद्भुत । जेघराआलेसाधुसंत । आजिमीझालोंपुनीत । पूर्वपुंण्यफळासिआलें १४ नृ
पसादरपाहेविलोकून । ह्मणेश्यामसुंदरदोघेजण । कौशिकाहेकोणाचेकोण । सुकुमारसगुणआणिले १५ कींशशीआणिचंडकिरण । कींवाचस्पतीआणिसहस्रनयन ।
कींरमापतीउमापतीदोघेजण । वेषधरोनिपातले १६ वाटेयांचियास्वरूपावरून । कोट्यानकोटीमीनकेतन । टांकावेकुरवंडीकरून । पाहतांमनउन्मनहोय १७ ज
नकासिह्मणेविश्वामित्र । हेरायादशरथाचेपुत्र । यांचेंवर्णावयाचरित्र । सहस्रवदनाशक्तीनोहे १८ येणेंमार्गीताटिकावधोन । सिद्धीसपावविलामाझायज्ञ । वींसको
टीपिशिताशन । सुबाहूसहितमारिले १९ मार्गीचरणरजेंकरूनी । उद्धरिलीसरसिजोद्भवनंदिनी । हेंपरशुरामकोदंडनयनीं । पहावयायेथेंपातले २० हेसाक्षात
शेषनारायण । रायातूंनकरितांयत्न । घराआलेमूळेंविण । भाग्यउदेलेंपैंतुझें २१ अवचितजैसानिधीभेटला । चिंतामणीयेऊनिपुढेंपडिला । कींकल्पद्रुमस्वये
आला । गृहशोधितदुर्बळाचें २२ शास्त्राभ्यासावांचून । भाग्येंझालेंअपरोक्षज्ञान । कींमृत्तिकाखणितांनिधान । अकस्मातलाधलें २३ जरीभाग्योद
येंहोइजेनृपती । तरीघरिंच्यादासीसिद्धीहोती । कल्पिलेंतत्काळदेती । आंगणींचेवृक्षजेकां २४ हातींपाषाणधरितां । तोचिंतामणीहोयतत्वतां । तृणघरेंक्षणनला
गतां । सुंदरमंदिरेंतींहोती २५ खडणगायीदुभती । वैरीतेचिमित्रहोती । विशेषप्रकाशेनिजमती । राजापूजीयेऊनिघरा २६ समयोचितहोयस्फूर्ती । देशांतरीं
जायकीर्ती । पदोपदींनिश्चिती । यशजोडेतयातें २७ असोजनकासिह्मणेविश्वामित्र । उदयापावलातुझाभाग्यमित्र । घरासिआलास्मरारिमित्र । सकळअमित्रां

१ मासे । २ सूर्य । ३ सूर्याचा सारथी । ४ शेष । ५ वायु । ६ अहिल्या । ७ बोलावणें । ८ जनकराजा । ९ विश्वामित्र । १० मुख । ११ दशरथ । १२ चंद्र । १३ सूर्य ।

त्रासकजो २८ जनकेंकरूनबहुआदर । विश्वामित्रश्रीरामसौमित्र । निजसभेसिआणोनिसत्वर । मानदेऊनिबैसविले २९ देशोदेशींचेनृपती । श्रीरामासदेखोनि आश्चर्यकरिती । सीताद्यावीयाजप्रती । नवरारघुपतीसाजिरा ३० एकह्मणतीस्वयंवरींकेलापण । भार्गवचापाचढवीलगुण । हेंकार्यपरमकठिण । रामासकेवीआकळे ३१ मनांतह्मणेजनकनृपवर । जरिजांवयीहोयीलरघुवीर । तरींमाझ्याभाग्यासनाहींपार । परीदुर्धरपणपुढेंअसे ३२ तंवतयामंडपांगणीं । परमचपळतरुणवारणीं । वरीचौरेंडोलतजडितरत्नीं । झळकतसेअत्यंत ३३ त्यामाजीबैसलीजनकबाळा । हातींघेऊनिचंपकमाळा । विलोकितसकळभूपाळां । ऋषिवृंदांसहितपैं ३४ जवळीसखयाबहुतअसती । श्वेतचामरेंवरीढाळिती । एकक्षणाक्षणाशृंगारसांवरिती । विडाद्यादेतीपैंएका ३५ जेत्रिभुवनपतीचीमुख्यराणी । आदिमाया प्रणवरूपिणी । इच्छामात्रेंकरूनी । ब्रह्मांडहेंघडीमोडी ३६ ब्रह्मादिकबाळेंआज्ञेंत । आपलेनिजसत्तेंचालवित । तिचेंस्वरूपलावण्यअद्भुत । कवणालागींवर्णवे ३७ अनंतशक्तीकरजोडून । जीपुढेंउभ्याठाकतीयेऊन । जिणेंआदिपुरुषजागाकरून । सगुणत्वासीआणिला ३८ ब्रह्मांडमंडपामाझारी । जनकात्मजाऐसीसुंदरी । उप माद्यावयादुसरी । कोणेअवतारींनसेची ३९ जैसेंजांबूनदसुवर्णतप्त । तैसेंसर्वांगतिचेंविराजित । आकर्णनेत्रविकाशत । मुखमृगांकनवर्णवेची ४० मुखींझळकतीदं तपंक्ती । बोलतांपडेफारदीप्ती । पाषाणतेपद्मरागहोती । रत्नेंविखुरतीबोलतां ४१ जानकीअंगींचासुवास । भेदोनजायमहदाकाश । जिणेंभुलविलाआदिपुरुष । आपुलेस्वरूपेंकरूनियां ४२ पदठेवितांधरणीं । पदमुद्राउमटेतयेस्थानीं । तेथेंवसंतयेउनी । लोळतभुलोनीसुवासा ४३ चंद्रसूर्याचीगाळूनिज्योती । तैसींकर्णपुष्पें झळकती । कर्णींमुक्तघोषढाळदेती । कृत्तिकामंडळासारिखे ४४ आकर्णपर्यंतविशाळनयन । माजीविलसेसोगियाचेंअंजन । कपाळींमृगमदरेखिलापूर्ण । वरीबिज वराझळकत ४५ शीतदाहकत्वासांडोनी । शशांकआणिवासरमणी । सदाविलसतातीदोनी । मुक्तजाळींतारांगणेंजैसीं ४६ विद्युत्प्रायपीतांबर । मुक्तलगचोळीविचित्र । वरीएकावळीमुक्ताहार । पदकींअपारतेजफांके ४७ दशांगुळींमुद्रिकायंत्राकार । वज्रचूडेमंडितकर । कंठींपदकावरीहिरेथोर । जैसेदिनकरजडियेले ४८ वांकिनेपुरें दिव्यचरणीं । रुणझुणतीचालतांधरणीं । जीचियास्वरूपावरूनी । कोटीअनंगवोवाळिजे ४९ असोऐसीतेचित्कळा । सकळसभाविलोकीडोळां । तोंऋषिपंक्तींतघ नसांवळा । परब्रह्मपुतळादेखिला ५० विजयानामेंसखीप्रती । सीताह्मणेपाहेंऋषिपंक्ती । त्यामाजीविलसेजीमूर्ती । माझीप्रीतीजडलीतेथें ५१ घनःश्यामसुंदररू पडें । देखतांकामाचीमुरकुंडीपडे । सखेऐसाजरीवरमजजोडे । तरींचधन्यमीसंसारीं ५२ बहुतजन्मेंपर्यंत । तपकेलेंअसेलजरीअत्यंत । तरींचमजहाहोईलकांत । विजयेनिश्चितजाणपा ५३ नवसकरूंकोणाप्रती । कोणपावेलमज शक्ती । रघुवीरजोडेलमजप्रती । तरित्रिजगतींधन्यमी ५४ राजीवनेत्रसांवळा । स्वरूपठसा सर्वांतआगळा । आपुलेहातींघालीनमाळा । मगतोसोहळानवर्णवे ५५ तोंविश्वामित्रह्मणेजनकाप्रती । आतांकोदंडआणावेंशीघ्रगती । मिळालेयेथेंनृपती । जेपु

१ अंत । २ हस्तिणीवर । ३ सीता । ४ चवऱ्या । ५ ओंकाररूपिणी । ६ जंबूनदींत उत्पन्न झालेलें सोनें । ७ मुखचंद्र । ८ श्रीविष्णु । ९ पृथ्वी । १० मोत्यांचे घोंस । ११ चंद्र । १२ सूर्य ।

रुषार्थीथोरथोर ९६ अष्टचक्रषट्चक्रप्रचंड । त्यावरीठेविलेंप्रचंडकोदंड । सहस्त्रवीरतेदोर्दंड । वोढितांभागलेनढळेची ९७ मगबहुतगजभारलाविले । रंगमंडपीं
वोढूनआणिलें । देखतांसर्वराजेदचकले । ह्मणतीहिंनुचलेकोणासीं ९८ एकह्मणतीहेंशिवचाप । उचलीलऐसानदिसेभूप । एकासुटलाचळकांप । गेलाबळदर्पग
ळोनियां ९९ एकमहावीरबोलत । आह्मींकौतुकपाहूंआलोंयेथ । एकह्मणतीजनकाचास्नेहबहुत । ह्मणोनिभेटीसपातलों ६० जनकसांगेसकळांतें । हेंविरूपाक्ष
चापघेऊनिस्वहस्तें । शिक्षालाविलीदक्षातें । सहस्त्राक्षानुचलेहें ६१ ऐसियासउचलोन । जोराजेंद्रलावीलगुण । त्यासिहेजानकीसुगुण । माळघालीलस्वहस्तें
६२ तटस्थपाहतीसकळवीर । कोणीनदेतीप्रत्युत्तर । कोणीसांवरूनियांधीर । चापउचलूंभांविती ६३ तोंमूळनपाठवितांरावण । प्रधानासहआलाधांवोन । स
भागजबजलीसंपूर्ण । ह्मणतीविघ्नआलेंहें ६४ आतांगतीनव्हेबरी । बळेंचिनेईलनोवरी । कोणीह्मणतीक्षणाभीतरी । चंडीशचापचढवील ६५ जनकासिह्मणेराव
ण । तुवांधनुष्याचाकेलापण । तरीक्षणमात्रेंमोडूनटांकीन । कुटकेंकरूनआतांची ६६ म्यांहालविलाकैलास । बंदींघातलेत्रिदश । ऐरावतीसमवेतदेवेश । समरभूमी
सउलथिला ६७ तोमीरावणप्रतापशूर । चापउचलावयाकायउशीर । उपडोनमेरुमांदार । कंदुकाऐसेंमेंडवीन ६८ पृथ्वीउचलोनअकस्मात । घालूंशकेंसमुद्रां
त । कींघटोद्भवाऐसाँसरितानाथ । क्षणमात्रेंशोषीनमी ६९ तरीआतांचहीप्रतिज्ञापाहीं । हेंचापमोडूनियांलवलाहीं । होईनजनकाचाजांवई । सकळरायांदेखतां
७० वस्त्रंभूषणेंसांवरून । चापाकडेचालिलारावण । गजबजिलेंजानकीचेंमन । अतिउद्विग्नतेजाहली ७१ ह्मणेअन्नपूर्णापतीत्रिनयना । त्रिपुरांतकामदनदहना ।
तुझेंचापनुचलेरावणा । गजास्यजनकापंचवक्त्रा ७२ यादुर्जनाचेंतोंडकाळें । सदाशिवाकरींशीघ्रकाळें । महादेवतेंप्रचंडसबळें । याधनुष्यावरीबैसवी ७३ अहोअंबे
मूळपीठनिवासिनी । मंगळकारकेआदिजननी । यारावणाचीशक्तीहिरूनी । नेईंमृडानीसत्वर ७४ ऐसीजानकीप्रार्थीतयेवेळे । दैवतेंधांविन्नलींसकळें । गुप्तरूपें
शीघ्रकाळें । येऊनबैसलीचापासनीं ७५ नवकोटीकात्यायनी । चौसष्टकोटीमहायोगिनी । त्यांसहितदेवतायेउनी । धनुष्यावरीबैसत ७६ धनुष्यउचलूंगेलादश
वक्त्र । तंवतेंनढळेचिअणुमात्र । बळेंलाविलेंवीसकर । झालेंशरीरनिस्तेज ७७ द्विजपंक्तीनेंअधरप्रांत । शक्रारिजनकबळेंरगडित । चापउभेंकरितांत्वरित । झा
लेंविपरीततेधवां ७८ जैसाद्रुमउन्मळे । तैसेंचापउलथलें । शरीरभूमीवरीपडिलें । चापबैसलेंउरावरी ७९ जैसापूर्वींगयासुरदैत्य । त्यावरीठेविलापर्वत । तैसा
पडिलालंकानाथ । धनुष्यअद्भुतउरावरी ८० रावणपडतांभूतळीं । सभेवरीउधळलीधुळी । दाहीमुखींमृत्तिकाभरिली । आनंदलीजनकात्मजा ८१ दाहीमुखीं
रुधिरवाहत । कासावीसझालाअत्यंत । ह्मणेधांवाधांवासमस्त । धनुष्यसत्वरकाढावें ८२ रावणह्मणेजनकाप्रती । माझाप्राणचाललानिश्चिती । परीइंद्रजितकुं
भकर्णअंतीं । तुजनिर्दाळितीजाणपां ८३ गजबजलीसभासमस्त । ह्मणतीकोणआहेबळवंत । हेंचापउचलीलअद्भुत । महाअनर्थवोटवला ८४ यासभेंतप्रतापवं

१ हात । २ त्र्यंबकधनुष्य । ३ इंद्रास । ४ दोरी । ५ मनांत आणितात । ६ शंकर । ७ समुद्र । ८ दांत ९ रक्त।

त । कोणीनाहींरणपंडित । कौशिकेंऐसीऐकतांमात । खुणावीतश्रीरामचंद्रा ८५ ह्मणेनरवीरपंचानना । त्रिभुवनवंद्याराजीवनयना । पुराणपुरुषारघुनंदना । ताटिकामर्दनाऊठवेगीं ८६ जैसानिद्रिस्थसिंहजागाकेला । कींयाज्ञिकेंजातवेदफुंकिला । तैसाविश्वामित्रतेवेळीं । खुणावीतश्रीरामचंद्रा ८७ कमळोद्भवजनकाउदारा । भक्तवत्सलाअहिल्योद्धारा । मखपाळकासमरधीरा । असुरसंहारकाऊठवेगीं ८८ जैसीनिशासंपतांतत्काळ । उदयाद्रीवरीयेरविमंडळ । तैसारामतमाळनीळ । उठोनिउभाठाकला ८९ कींमहायागींहोतांपूर्णाहुती । तत्काळप्रकटेआराध्यमूर्ती । तैसाउभाठाकलारघुपती । राजेपाहातीटकमकां ९० कींप्रल्हादाकारितांश्रीहरी । स्तंभांतूनप्रकटेनरहरी । कींवेदांतज्ञानहोतांअंतरीं । निजबोधहोऊनप्रकटे ९१ वंदोनिश्रीगुरूचेचरणा । तैसेंनमिलेंसकळब्राह्मणा । पूर्णब्रह्मानंदराराणा । वेदपुराणावंद्यजो ९२ श्रीरामविरक्तब्रह्मचारी । तेआपणावीणकोणानवरी । यालागींशरयूतीरविहारी । उठताजाहलातेधवां ९३ सभेसबैसलेनृपवर । केलेनानापरीचेशृंगार । परीसर्वांतश्रेष्ठश्रीरामचंद्र । भगणींतश्रेष्ठचंद्रजैसा ९४ कींशास्त्रांमाजीवेदांत । कींनिर्जरांमाजीशचीनाथ । श्रीरामतैसासमर्थ । सभेमाजीविराजे ९५ उठिलादेखोनिश्रीरामचंद्र । उचंबळलासीतामुखसमुद्र । नवमेघरंगरघुवीर । रंगमंडपाप्रतिआला ९६ कोटीअनंगवोंवाळून । टांकावेज्याचेमुखावरून । जोअरिचक्रवारणपंचानन । जातलक्षोनिधनुष्यातें ९७ देखतांरामसुकुमार । घाबरेसीतेचेंअंतर । ह्मणेकोमळगात्ररघुवीर । कैसेंउचलेलहेंयातें ९८ कूर्मपृष्ठीजैसीकठोर । तैसेंहेंकोदंडधनुष्यथोर । रघुनाथमूर्तिमंतमनोहर । प्रचंडथोरधनुष्यहें ९९ मदनारीचेंधनुष्यथोर । दशरथकुमारसुकुमार । अहातातपरमदुर्धर । अनिवारपणहातुझा १०० बळहतकेलादशकंधर । परमकोमलरघुपतीचेकर । अहातातपरमदुर्धर । अनिवारपणहातुझा १ घनश्यामकोमळगात्र । रामसुकुमारराजीवनेत्र । अहातातपरमदुस्तर । अनिवारपणहातुझा २ चंडीशकोदंडपरमथोर । लघुआकृतीरामनिर्विकार । पहातांपरमदुर्धर । अनिवारपणहातुझा ३ श्रीरामावांचूनिइतर । पुरुषतुजसमानसाचार । पाहातांपरमदुर्धर । अनिवारपणहातुझा ४ दुजावरावयायेतांवर । हादेहत्यागीननिर्धार । पाहतांपरमदुस्तर । अनिवारपणहातुझा ५ विजयेसीताह्मणेअवधारी । बापनव्हेहावाटतोवैरी । हापणत्यजोनिनिर्धारीं । मजरामासीकांअर्पिना ६ ऐसेंसीतेचेंअंतर । जाणोनियांजगदोद्धार । दंडपिटोनिप्रचंडवीर । कोदंडासमीपपातला ७ दशरथमहाराजदिग्गज । त्याचाछावाहारघुराज । धनुष्यइक्षुदंडासमसहज । देखोनिचपलधांविन्नला ८ श्रीरामसव्यबाहुप्रचंड । हाचिवरकेलाशुंडादंड । भवधनुष्यइक्षुदंड । दुखंडकरीलआतांनिर्धारें ९ दशकंधरहेंपद्मकानन । वीसहस्तींकमळेंचिसंपूर्ण । तीपाहातांरघुनंदन । कोदंडजाणाइक्षुतेथें ११० पद्मवर्नीगजनिघेललवलाहीं । मगत्यासींकमळांचीगणनाकाई । तैसींदशमुखाचीहस्तकमळेंपाहीं । तुडवीतआलारघुनंदन ११ तटस्थपाहतीसकळजन । ह्मणतीविजयीहोरघुनंदन । सीतानवरीहोसगुण । यासीचघालोनिजमाळा १२ आनंदमयसकळब्राह्मण । चिंतितीरामा

१ सिंह, श्रेष्ठ । २ कमललाक्षा । ३ अग्नि । ४ ब्रह्मदेवाचापिता । ५ रात्र । ६ यज्ञ । ७ मनांत । ८ स्वरूपसाक्षात्कार । ९ शरयूनदी । १० नक्षत्रगण । ११ देव । १२ मदन । १३ सखी ।

सीजयकल्याण । ह्मणतीहेंभवचापमोडून । टांकींलवकररघुवीरा १३ एकह्मणतीरामसुकुमार । नवपंकजदलदिसेकिशोर । भवकोदंडप्रचंडथोर । उचलेलकैसेंययातें
१४ एकह्मणतीचिमणेंरामाचेंठाण । एकह्मणतीसिंहदिसेलहान । परीपर्वताकारगजविदारून । नलगतांक्षणटांकीलपैं १५ घटोद्भवलहानदिसत । परिप्राशीसरि-
तानाथ । गगनींसविताल्घुदिसत । परीप्रभाअद्भुतनवर्णवे १६ असोतेवेळेरघुवीर । विद्युत्प्रायउत्तरीयचीर । तेंसरसावूनिसत्वर । कटिप्रदेशींवेष्टिलें १७ माथा
मुकुटरत्नखचित । आकर्णनेत्रविराजित । मस्तकींचेकेशनाभिपर्यंत । दोहींकडोनीउतरले १८ किशोरवयातीतभूषण । अलंकारसुवासेंभरलेंगगन । त्यासुवासावे
धून । मिलिंदचक्रभ्रमतसे १९ श्रीरामतनूचासुवासपूर्ण । जातसप्तार्णवभेदोन । असोतेंशिवधनुष्यरघुनंदन । करेंकरूनिस्पर्शित २० नीलवर्णकुंतलतेअवसरीं ।
पडलेदशकंठाचेउरावरी । विषकंठवंद्यतेअवसरीं । सांवरूनिमागेंटाकित २१ धनुष्यावरीघंटासतेज । वरीविद्युत्प्रायझळकेध्वज । त्यासमवेतरघुराज । उचलिताझा
लातेकाळीं २२ गजआक्रमीइक्षुदंड । त्यासमआकळीकोदंड । परमपराक्रमप्रचंड । दशमुंडविलोकीतसे २३ परमम्लानद्विपंचवदन । दृष्टींदेखोनिगाधिनंदन ।
ह्मणेनरवीरश्रेष्ठावेगेंकरून । संशयहरीसर्वांचे २४ जनकह्मणेकौशिकमुनी । ज्याचापेंदशकंठवोळलाधरणीं । तेंधनुष्यरामाचेनी । कैसेंउचलेलनकळेहो २५ जन
कासिह्मणेऋषिकौशिक । श्रीरामवैकुंठनायक । अद्भुतकरीलकौतुक । पाहेंनावेकउगाची २६ इकडेरामेंधनुष्यउचलोन । क्षणनलागतांचढविलागुण । वोढीवो
ढिलीआकर्ण । सुहास्यवदनतेधवां २७ श्रीरामाचेंबळप्रचंड । वोढीसनपुरेभवकोदंड । तडाडिलेंतेणेंब्रह्मांड । चापकरकरलेंतेधवां २८ मुष्टीमाजीतडाडित । जै
शाचपळाकडकडत । तैसाश्रीरामचापवोढित । वाटेकल्पांतजाहला २९ उर्वीमंडळडळमळित । भोगींद्रमानसरसावित । दंतबळेंउचलोनिदेत । आदिवराह
खालता १३० सभासकळमूर्छितझाली । महावीरांचींशस्त्रेंगळालीं । राजेभावितीउर्वीचालिली । रसातळाआतांची ३१ रामेंचापकेलेंदुखंड । प्रतापेंभरलेंब्रह्मां
ड । पुष्पसंभारउदंड । वृंदारकवर्षती ३२ सभाअवघीजाहलीमूर्छित । परीचववेसावधपाहात । जनकआणिगाधिसुत । सीतासौमित्रजाणिजे ३३ असोभवको
दंडमोडोनी । रामेंटाकिलेंदुखंडकरूनी । रावणउठोनितेक्षणीं । अधोवदनेंचालिला ३४ सभेबांधोनिआणितांतस्कर । तयाचेंम्लानदिसेवक्र । कीरणींअपयश
आलियामाहावीर । त्याचामुखचंद्रजेवीउतरे ३५ कींदिव्यदेतांखोटाहोत । मगतोमुखनदाखवीलोकांत । तैसाप्रधानेसींलंकानाथ । गेलात्वरितस्वस्थाना ३६
पुण्यसरतांस्वर्गींहूनिखचला । कींयाज्ञिकेंअंत्यजबाहेरघातला । कींद्विजजातींतभ्रष्टला । तोदवडिलापंडितीं ३७ याचप्रकारेंसभेंतूनी । राक्षसगेलाउठोनी । जै
साकेसरीचेक्वेंतुनी । जंबुकसुटलापूर्वभाग्यें ३८ असोइकडेविजयीरघुनंदन । जैसानिरभ्रनभींचंडकिरण । सुकुमारनवघनसगुण । भक्तजनपहाती ३९ सर्वांचेन
यनींअश्रुपात । ऋषिमंडळसद्गदित । हाकोमलगात्ररघुनाथ । कठिणचापकेवीभंगिलें १४० रामसुकुमारगुणराशी । विश्वामित्रधांवोनिवेगेंसी । रघुवीरआलिंगि

१ कोमल कमलपत्रें । २ बालक । ३ अगस्तिऋषि । ४ शंकरासपूज्य राम । ५ विजेसारिखा । ६ दहा मुखांचा रावण । ७ विश्वामित्र । ८ क्षणभर । ९ शेष । १० वराहावतारीईश्वर ।

लामानसीं । प्रेमपूरनसांवरे ४१ ह्मणेआदिपुरुषापरब्रह्मा । स्मरारिमित्राआत्मयारामा । भक्तकामकल्पद्रुमा । अद्भुतलीलादाविली ४२ तोंकारिणीवरूनिलावण्य
खाणी । खालतीउतरलीतेक्षणीं । माळघेऊनजनकनंदिनी । हंसगतीचमकत ४३ मेदिनीह्मणेमीधन्य । माझीकन्यावरीरघुनंदन । श्रीरामजामातसगुण । मनमोह
नजगद्वंद्य ४४ श्रीरामजगाचाजनिता । जानकीहेजगन्माता । तारावयानिजभक्तां । आलींउभयतांरूपासी ४५ श्रीरामसच्चिदानंदतनु । जोपुराणपुरुषभगवानु ।
जोपूर्णब्रह्मअचेतनु । सकळतनूचासाक्षीजो ४६ जोआदिमध्यअंतीं । परिहाचिसीतेचापती । तुच्छकरूनिसकळनृपती । वरीरघुपतीप्रियकर ४७ हंसगतीजान
कीचालत । पदभूषणेंमधुरगर्जत । गळांमाळघालूनित्वरित । मस्तकचरणींठेविला ४८ गळांघालितांचिमाळ । झालास्वानंदसुकाळ । वाद्यगजरेंकरूननिराळ ।
दुमदुमिलेंतेकाळीं ४९ संतोषलामिथिलेश्वर । ह्मणेमाझेभाग्यानाहींपार । जाहलाजांवईरघुवीर । भुवनसुंदरघनश्याम १५० जनकेंआणिविश्वामित्रें । लिहिलीं
अयोध्येसीपत्रें । तींघेऊनदूतत्वरें । अयोध्येसींपातले ५१ कुंकुममंडितपत्रें । लिहिलींहोतींविश्वामित्रें । तींउकलोनिअजपुत्रें । वसिष्ठाप्रतिदीधलीं ५२ दोहीं
तीलएकचिअभिप्राय । गूढपरमलिहिलेंचातुर्य । त्याचाअर्थकरूनिऋषिवर्य । ब्रह्मकुमारसांगतसे ५३ कींहिमनगजामातसायकासना । मोडूनिविजयीरामरा
णा । एकोनिदशरथाच्यामना । आनंदअपारजाहला ५४ आनंदेंयशवर्णितसारथी । जोंवरीशशिसूर्यअसती । आणिजोंवरीअक्षयजगती । तोंवरीवोहरेंनांदोत
हीं ५५ रथगर्भीहोतेंनिधान । तेंबाणप्रतापदेखोन । ऐक्यजाहलेंचरणींयेऊन । तुह्मींत्वरावरूनयेईजे ५६ अर्थसांगेवसिष्ठमुनी । साक्षलोकअसेमहीअग्नी । त्रि
पुरवधीजेव्हांशूलपाणी । बाणचक्रपाणीजाहलापैं ५७ पृथ्वीचाकेलातेव्हांरथ । शशिमित्रचाकेंअद्भुत । कनकाद्रीधनुष्यहोत । गुणतेथेंफणींद्र ५८ सारथी
जाहलाकमलासन । जानकीरथगर्भींचेंरत्न । बाणतोचिहारघुनंदन । जेणेंशिवधनुष्यभंगिलें ५९ असाअर्थसांगेब्रह्मसुत । आनंदलाराजादशरथ । दळभारसिद्धकर
वूनिसमस्त । घावनिशाणींघातला १६० सोळापद्मेंदळभार । चतुरंगनिघेसमग्र । सुमंतादिप्रधानराजकुमर । भरतशत्रुघ्ननिघाले ६१ कौसल्यासुमित्राकैक
यीराणी । निघाल्याआरूढोनिसुखासनीं । दूतकनकवेत्रपाणी । सहस्रावधीधांवतीपुढें ६२ सातशतेंदशरथगयाच्यायुवती । त्याहीश्रीरामलग्नपाहावयानिघती ।
सुखासनींबैसोनिजाती । अनुक्रमेंकरूनियां ६३ प्रजालोकनिघालेसमस्त । निजरथींबैसेदशरथ । मस्तकींआतपत्रविराजित । दोहींबाहींसमसमान ६४ पृथ्वी
पतीराजादशरथ । लक्षोनियांमिथिलापंथ । मित्रप्रभेंपरमशोभत । परमवेगेंचालिला ६५ मृगांकवर्णपैंचामरें । एकावरीविराजतीतुंगारपत्रे । एकउडवितीलघुचीरें ।
दोहींकडेश्वेतवर्ण ६६ मकरबिरुदेंपुढेंचालती । नभचुंबितध्वजउभारती । वाद्यगजरेंकरूनक्षिती । दुमदुमिलीतेधवां ६७ पुढेंशमदमाचेंपायदळभार । मार्गेसद्विवे
कतुरंगअपार । तयामार्गेनिजबोधाचेकुंजर । किंकाटतीरामनामें ६८ निजानुभवाचेदिव्यरथ । त्यावरावऱ्हाडीआरूढलेसमस्त । वारूतेचारीपुरुषार्थ । समानगती

१ जीवांचा । २ आकाश । ३ जनक । ४ दशरथ । ५ सायक ह्मणजे बाण त्याचें आसन (धनुष्य) । ६ चंद्र । ७ निरंतर । ८ पृथ्वी । ९ त्रिपुरासुर दैत्य । १० शंकर । ११ विष्णु ।

धांवती ६९ जागृतीप्रथमपेणेंसत्य । स्थूळपूरग्रामअद्भुत । तेथेंनराहेदशरथ । चित्तींश्रीरामभरलाअसे १७० पुढेंस्वप्नावस्थासूक्ष्मनगर । तेथेंनराहेअजराजपुत्र ।
ह्मणेजवळीकरावारघुवीर । आडवस्तीकरूनका ७१ पुढेंसुषुप्तीअवस्थाकरूनिदूर । सदांघोरआणिआंधार । रामउपासकवऱ्हाडीथोर । जातीसत्वरपुढेंची ७२ मि
थिलेबाहेरउपवनें । तुर्याअवस्थादिव्यज्ञानें । पुढेंरघुनाथप्राप्तीचींचिन्हें । राहिलींलक्षोनितेथेंची ७३ पुढेंविराजेविदेहीनगर । ऐकोंयेतअनुहतगजर । निजभारे
सींविदेहीनृपवर । सामोरायेतदशरथा ७४ असोदृष्टींदेखतांविदेहीनृप । परमानंदेंउठिलाअयोध्याभूप । क्षेमंदिधलेंसुखरूप । अनुक्रमेंसकाळिकांसी ७५ भरत
शत्रुघ्नदेखोन । ह्मणेहेआमुचेसदनींहून । रामसौमित्रआलेरुसोन । दशरथाजवळीनकळेची ७६ दशरथह्मणेशत्रुघ्नभरत । आश्चर्यकरीमिथिलानाथ । असोसमस्तगजरें
सीमिरवत । निजमंडपींआणिले १७७ चापखंडेंदेखतांतेवेळे । वीरांसीरोमांचउठिले । एकासीनेत्रींअश्रुआले । कोदंडखंडेंदेखतां १७८ तंवतोभक्तकामकल्पद्रुम ।
कौसल्येनेंदेखिलाश्रीराम । धांवोनिआलिंगिलापरम । हृदयींप्रेमनसमाये ७९ मांडीवरीघेतलारघुवीर । ह्मणेरामातूंकोमळसुकुमार । प्रचंडकोदंडपरमकठोर । कैसें
चढवोनिमोडिलें १८० दशरथेंआलिंगिलाश्रीराम । जोसच्चिदानंदघनश्याम । भरतशत्रुघ्नसप्रेम । श्रीरामचरणवंदिती ८१ असोजनकेंनिजमंदिरें । जानवशासी
दिधलींअपारें । दोहींकडेउभविलींतुरें । मंगळघोषेंवाजती १८२ रामलक्ष्मणभरतशत्रुघ्न । परमप्रतापीराजनंदन । जनकरायेंदेखोन । दशरथासीविनविलें ८३ ह्मणे
जानकीदिधलीरघुनंदना । ऊर्मिलादेयीनलक्ष्मणा । मालतीश्रुतकीर्तीबंधुकन्या । भरतशत्रुघ्नादेतोंमी ८४ दशरथासिमानलाविचार । देवकप्रतिष्ठाकेलीसत्वर । च
वघीकन्यापरिकर । हरिद्रालावितीतेधवां ८५ सीतेचीशेषहरिद्रा । तेपाठविलीश्रीरामचंद्रा । भरतशत्रुघ्नसौमित्रा । शेषआलेंतैसेंची ८६ असोयथाविधीझालेंनाहाणें ।
नवरेबैसविलेचौघेजण । जनकेंवऱ्हाडीघेऊन । मूळआलावरासी ८७ शांतीक्षमादयाउन्मनी । सद्बुद्धीसद्विद्याकामिनी । तितिक्षामुमुक्षाविलासिनी । तुर्याआणि
उपरती ८८ सुलीनतासमाधीसद्गती । रामसदनींवराडिणीप्रवेशती । तोंवराडीपावलेनिश्चिती । श्रीरामासीन्यावया ८९ बोधआनंदसद्विवेक । ज्ञानवैराग्यपरमार्थ
देख । निष्कामअक्रोधअनुतापचोख । रघुनायकविलोकीतसे १९० जनकेंपूजोनचवघेवर । तुरंगींबैसविलेसत्वर । पुढेंहोतवाद्यांचागजर । गगनींसुरवरगर्जती ९१
मिरवतआलेचौघेजण । मणिमयचौरंगसमसमान । मधुपर्कविधीपूजन । यथासांगकरीनृप ९२ रघुपतीचेचरणसुंदर । स्वयेंप्रक्षाळीनृपवर । सुमेधाघालीवरीनीर ।
कनकझारीघेऊनियां ९३ वेदांचानिर्मितारघुनाथ । त्यासिघालूनियज्ञोपवीत । रायेंषोडशोपचारयुक्त । पूजाकेलीतेधवां ९४ घटिकाप्रतिष्ठिलीअंतरीं । देशीकसर्वांसीसा
वधकरी । ह्मणेविवादशब्दकुसरी । टांकूनिझडकरीसावधव्हावें ९५ चवघीकन्याआणिल्याबाहेरी । गौरविल्यादिव्यवस्त्रालंकारीं । स्नुषादेखोनितेअवसरीं । आश्चर्यकरीदश
रथ ९६ अंतःपटमध्येंकरून । सुरसमंगळाष्टकेंह्मणून । पटफेडोनविद्वज्जन । सावधानह्मणताती ९७ जनकरायाचीजेपट्टराणी । सुमेधानामेंपुण्यखाणी । चवघेजामातदेखो

१ दशरथ । २ जनकराजा । ३ आलिंगन । ४ घराहून । ५ आपल्या । ६ धनुष्याचे तुकडे । ७ भक्तांचे मनोरथ परिपूर्ण करणारा कल्पतरु राम । ८ वाद्यें ।

नीं । आनंदमनींनसमाये ९८ ह्मणेश्रीरामाच्यामुखावरून । कोटिकामटाकावेवोवाळुन । जानकीचेंभाग्यगहन । ऐसेंनिधानजोडलें ९९ असोमंगळाष्टकेंब्राह्मणह्म
णत । लग्नघटिकासंपूर्णभरत । ओंपुण्याहआचार्यह्मणत । तोंअंतःपटफीटला २०० मंगळाकारचापपाणी । त्याचेमस्तकींमंगळैंभगिनी । मंगलाक्षताघालोनी ।
मस्तकठेवितचरणावरी १ सीतेचेमस्तकींरघुनाथ । लग्नाक्षताघालीत्वरित । तोचिमस्तकींहात । कल्याणदायकअक्षयी २ सीतेनेंवरितांरघुनंदन । ऊर्मिलेनेवरिला
लक्ष्मण । मालतीनेंभरतसगुण । शत्रुघ्नावरीश्रुतकीर्ती ३ तोंमंगळतुरांचाघोषआगळा । परमझालातेवेळां । तेथिंचावर्णावयासोहळा । सहस्रवदनानसरेजो ४ अ
क्षयभांडारेंबहुत । जनकरावरदक्षिणादेत । याचकजनसमस्त । तृप्तकेलेनिजधनें ५ विवाहहोमालागींनिर्धारीं । वेगींचलावेंबहुल्यावरी । नोवरीकडेघ्यावीझडकरी ।
ह्मणोनिसकळबोलती ६ ऐकूनहांसेरघुपती । ह्मणेप्रपंचाचीविपरीतगती । तोंवसिष्ठह्मणेसीतापती । कडेघेईसीतेतें ७ सीताउचलितांश्रीराम । तैसेचातिघेकारितीअ
नुक्रम । बहुल्यावरीआनंदेंपरम । चौघेजणबैसले ८ लाजाहोमादिकर्मविविध । करीअहिल्यासुतशतानंद । जनकासिझालापरमानंद । तोआल्हादनवर्णवे ९ तोअं
तरगृहींरघुवीर । पूजावयागौरीहर । सीतेसीकडियेघेऊनिसुंदर । त्वरेंकरूनिचालिला २१० गौरीहरपूजोनित्वरें । आंबासिंपितीचवघींवोहरें । निंबलोणनिजकरें ।
सुमेधाउतरीतेधवां ११ सुमेधेनेंजाऊनितेक्षणीं । प्रार्थूनिआणिल्यातिघीविहिणी । दिव्यवस्त्रालंकारेंगौरवूनी । मंडपांतबैसविल्या १२ देखोनियांचौघीसुना । आ
नंदझालातिघींचियामना । इकडेजनकविनवीरघुनंदना । विज्ञापनापरिसावी १३ चारदिवसपर्यंत । येथेंक्रमावेंमाझाहेत । साडेझालियात्वरित । मगअयोध्येसीजा
इजे १४ पुढीलजाणोनिवर्तमान । तेंनमानींरघुनंदन । ह्मणेआह्मीआतांयेथून । करूंगमनअयोध्येसी १५ कांत्वराकरीरघुवीर । आतांयुद्धासयेईलपरशधर । तरी
तोप्रचंडअनिवार । मिथिलानगरत्राशीलपैं १६ यालागींस्वभारेंसींरघुवीर । जाऊंइच्छीअतिसत्वर । पुढेंसंहारावयादशकंधर । जाणेंसत्वरलंकेसी १७ धेंडानाचऊंलं
केपुढें । राक्षसांचींअपारमुंडें । ओंवाळणीपडतीकोडें । कौतुकबिभीषणदेखेल १८ ऐसेंश्रीरामाचेंमनोगत । वसिष्ठेंजाणोनत्वरित । जनकासीसांगेमुख्यार्थ । वोहरें
आतांघिबोळवीं १९ मगजेअयोध्यावासीजन । समस्तांसीदिलेंभोजन । चवघेनवरेआणिअजनंदन । राण्यासमस्तजेविल्या १२० तात्काळसाडेकरून । वस्त्रालं
कारसर्वांपुरवून । चवघांजणासीआंदण । अपारदिधलेंतेधवां २१ अश्वगजदासदासी । तनमनधनअर्पीश्रीरामासी । जनकनिघालास्वभारेंसी । दशरथासीबोळवि
त २२ ऐसेंदेखोनिनारदऋषी । वेगेंधांवलाबदरिकाश्रमासी । देखोनिभृगुकुलटिळकासी । ह्मणेबैसलासीकायआतां २३ तूंद्विजकुळींमहाराजवीरेश । आणित्या
रामेंतुझेंभंगिलेंधनुष्य । तुजथोरआलेंअपयश । त्याचेंयशवाढलेंअसे २४ मगबोलेभृगुकुळदिवाकर । आमचेंअवतारकृत्यझालेंसमग्र । मगह्मणेकमलोद्भवपुत्र । तुज
अणुमात्रक्रोधकांनये २५ जमदग्नीनेंक्रोधटाकिला । तोतत्काळमृत्युपावला । तुजहीतैसीआलीवेळा । दाशरथीतुजलानसोडी २६ शिवेंतुजलादिलाएकबाण । ते

१ अपार । २ उपाध्याय (गौतमाचा मुलगा शतानंद) । ३ पृथ्वीचा पुत्र मंगळ त्याची भगिनी सीता । ४ वाद्यें । ५ शेष । ६ जनकाचा उपाध्याय । ७ अंतःपुरांत । ८ जनकाची स्त्री ।

णेंक्षत्रियांचाघेतलाप्राण । ऐसेंबोलतांब्रह्मनंदन । जमदग्नीवतक्षोभला २७ कींमृगेंद्रहोतानिजला । तोंपदेंहाणूनिजागाकेला । कींनरसिंहप्रकटला । स्तंभाबा
हेरदुसरियानें २८ घृतेंशिंपिलवैश्वानर । कींनासिकावरीताडिलाव्याघ्र । कींबळेंचिखवळिलाफणिवर । कींमहारुद्रकोपविला २९ विष्णुचापचढविलें । नारद
भार्गवदोघेनिघाले । श्रीरामासन्मुखआले । मनोवेगेंकरूनियां २३० सांवळापुरुषदेदीप्यमान । विशाळनेत्रसुहास्यवदन । जटामस्तकींमुकुटपूर्ण । यज्ञोपवी
तझळकतसे ३१ कांसेविराजेपीतांबर । तडित्प्रायउत्तरीयवस्त्र । परमआरक्तदिसतीनेत्र । कींसहस्रकरउतरला ३२ धनुष्यासबाणलाऊन । मार्गींउभाठाकलाये
ऊन । सोळापद्मेंदळसंपूर्ण । कांपोंलागलेंतेधवां ३३ तीनसप्तकेंजेणेंफिरूनी । निर्वीरकेलीअवनी । अवघेराजेटांकिलेवधोनी । प्रळयाग्नीप्रत्यक्षदुसरा ३४ ऐसा
तोमहाराजजामदग्न्य । क्षत्रियजलदजाळप्रभंजन । कींहाकुठारपाणीभृगुनंदन । वीरकाननर्निर्मूळकेलें ३५ मार्गींदेखतांमहाव्याघ्र । भयाभीतहोतीअजांचेभार । तैसा
देखतांरेणुकापुत्र । शस्त्रेंगळालींबहुतांचीं ३६ गजवाजिलेदळभारसमस्त । मिथिलेश्वरहोतभयाभीत । स्त्रियांमाजीलपालादशरथ । ह्मणेथोरअनर्थमांडला ३७ तोंवैराग्य
गजारूढरघुनाथ । वरीनिर्धारचवरडोलेशोभत । पुढेंअनुभवबैसलामहात । विवेकअंकुशघेऊनियां ३८ ज्ञानाचेध्वजझळकती । चपळेऐसेतळपती । कींज्ञानमकर
विरुदेंनिश्चिती । पुढेंचालतीस्वानंदें ३९ निवृत्तीच्यापताका । पालवितीमुमुक्षुसाधका । रामनामांकितचिन्हेंदेखा । दयावातेंफडकती ४० मनपवनाचेअश्वभारचालिले ।
अनुसंधानवाग्दोरेलाविले । विरक्तीपाखरेनेंझांकिले । अनुभवाचेसोडिलेमुक्तघोष ४१ चिद्रत्नजडितदिव्यरथ । चारीचक्रेंखडखडित । घोडेजुंपिलेचारीपुरुषार्थ । सारथी
तेथेंआनंदपैं ४२ नामशस्त्रेंघेऊनिहातीं । सोहंबीजशब्देंगर्जती । क्षणेंप्रपंचदळविध्वंसिती । नाटोपतीकाळिकाळातें ४३ रामावरीअद्वयछत्र । विराजेस्वानंदामित्रपत्र । तन्म
याचींचामरेंपरिकर । प्रेमकुंचेवरीढळती ४४ हडपेकरीशुद्धसत्व । निजभक्तीच्याविडचादेत । अष्टभावसेवकतेथ । राघवापुढेंधांवती ४५ अनुतापलघुचीरघेउनी । माईकधू
ळवारीतेक्षणीं । तन्मयपीकपात्रधरूनी । मुखविलोकितीरामाचें ४६ सौमित्रभरतशत्रुघ्नबंधु । हेसच्चिदानंदआनंदु । स्वरूपप्राप्तीचेकुंजरअभेदु । तयावरुतेआरूढले ४७
हिरेजडिलेदंतोदंतीं । वरीमुक्तजाळियामिरवती । कामक्रोधांचेतरूमोडिती । सहजजातांनिजपंथें ४८ आशातृष्णाकल्पनाभ्रांती । वाटेजातांगुल्मेंछेदिती । झडपहाणोनि
यांदेती । कडेफोडितीविषयांचे ४९ मदमत्सरदंभपर्वत । रथचक्रतळींपिष्टहोत । कुमत्तपाषाणपिष्टकरित । रगडोनिजातीघडघडां २५० धैर्यतुरंगअलोटचपळ । माया
रणांगणींतळपतीसबळ । वरीरामउपासकनिर्मळ । कळिकाळासीनगणिती ५१ शमदमाचेपायभार । निष्कामखड्गें अपार । भवदळभंजनप्रतापशूर । आत्मास्थितींचाल
ती ५२ अनुहतवाद्येंवाजती । तेणेंकुतर्कपक्षीपळती । कर्मजाळवनचरेंनिश्चिती । टाकूनिजातीस्वस्थाना ५३ चौंरीसाहीअठराजण । रामासीवानितीबंदीजन । चारीमुक्ती
आनंदेंकरून । नृत्यकरितीराघवापुढें ५४ वाटेसिअविद्यासरितां । तेकोरडीजाहलीदळचालतां । भयनिश्चियतत्वतां । वेत्रधारीपुढेंधांवती ५५ सोहंभाव

१ सिंह । २ अग्नि । ३ सर्प । ४ श्यामसुंदर । ५ मुख । ६ जानवें । ७ विजेसारखे । ८ सूर्य । ९ एकवीस वेळ । १० धर्म, अर्थ, काम, मोक्ष । ११ पश्चात्ताप । १२ वृक्ष । १३ वेदशास्त्रपुराणें ।

गर्जत । वाटेजनासद्वैतवारीत । पुढेंभक्तस्वानंदेंनाचत । गुणवर्णीतराघवाचे ५६ एकझालेनिजसुकें । ऐकतीरामाचींकौतुकें । एकअत्यंतबोलके । एकसमाधिसुखें डोलती ५७ ऐसानिजभारेंरघुनंदन जोकौसल्याहृदयरत्न । निजभारथोकलादेखोन । गजारूढपुढेंआला ५८ तंवक्षत्रियांतकमहावीर । वडीलअवतारऋषिपुत्र । करजोडोनिनमस्कार । राजीवनेत्रकरीतया ५९ किंचितनिवालापरशधर । मगबोलेपंकजोद्भवपुत्र । तुजदेखोनरामचंद्र । गजाखालींउतरेना २६० तूंवीरआणि विशेषेंब्राह्मण । हातुजकांहींनेदीमान । यथार्थह्मणोनिभृगुनंदन । लावीबाणचापासी ६१ रघुपतीसह्मणेभृगुनंदन । तूंक्षत्रियह्मणविसीनिपुण । अधमताटिकास्त्रीवधून। निंद्यकर्मपैंकेलें ६२ स्त्रीरोगीमूर्खबाळ । अधमयाचकअशक्तकेवळ । परँवार्तिकअंधपांगुळ । वृद्धब्राह्मणगायगुरू ६३ ज्येष्ठबंधुमातापिता । जोकांशस्त्रटाकूनिहोय पळता । इतक्यावरीशस्त्रउचलितां । महादोषबोलिलाअसे ६४ ह्मणोनितूंअधमवीर । स्त्रीहत्याकेलीसाचार । त्यावरीजानकीहृत्पद्मभ्रमर । झालाकायबोलता ६५ ह्मणेताटिकानव्हेमाझीमाता । त्वांमातृवधकेलातत्वता । यापरीसकायअधमता । उरलीअसेसांगपां ६६ तूंउंचवर्णब्राह्मण । तुजशस्त्रधरावयाकायकारण । सोडूनअनुष्ठानतपाचरण । राजहिंसाकांकेल्या ६७ तूंब्राह्मणपरमपवित्र । तुजवरीआह्मीधरावेंशस्त्र । हेंकर्मआह्मांअपवित्र । ऋषिपुत्राजाणपां ६८ ऐसेंऐकतांपरशुधर । सोडीतत्काळनिर्वाणशर । इकडेकोदंडासीरघुवीर । लावीबाणपरिसोडीना ६९ कल्पांतचपळेसमान । येतीभार्गवाचेबाण । तेदृष्टीनेंपाहतांसीताजीवन । जातीवितळूनक्षणार्धें २७० जैसाझगटतांचंडपवन । दीपसर्वेजातीविझोन । कींशिवदृष्टीपुढेंमदन । नलागतांक्षणभस्मकेला ७१ कींप्रगटतांनिर्वाणज्ञान । मदमत्सरजातीवितळून । कींअद्भुतवर्षतांघनँ । वणवाविझोनजायपैं ७२ जेंटाकीशस्त्रजाळ । तेंदृष्टीनेंचविरेसमूळ । भार्गवह्मणेतमाळनीळ । क्षीराब्धिवासीअवतरला ७३ आमुचीसीमाझालीयेथून । खालींठेवीधनुष्याबाण । गजाखालींउतरून । सीतावल्लभभेटोंआला ७४ जैशाक्षीराब्धीच्यालहरीधांवती । एकासीएकप्रीतीनेंभेटती । कींअद्वैतशास्त्रींश्रुती । दोनीयेतीऐक्यातें ७५ रामपरशधरजेव्हांभेटले । एकरूपदोहींचेंवोतिलें । कींदोनीएकचिरूपझाले । तैसेंभासलेंजनांसीं ७६ एकस्वरूपदोघेजण । कालत्रयींनहोतीभिन्न । भृगुपतीरघुपतीअभिधान । परिदुजेपणअसेना ७७ जेणेंनिर्दाळिलेसकळक्षत्री । तेक्रोधज्योतीअंतरीं । तीरघुपतीमुखाभीतरीं । प्रवेशलीअकस्मात ७८ मगभार्गवासह्मणेरघुनंदन । मीजोचापासीलाविलाबाण । यासकांहींसांगाकारण । कोणीकडेटाकूंआतां ७९ परशधरह्मणेस्वर्गमार्ग । निरोधोनिटाकीसवेग । मीचिरंजीवहोऊनिसांग । तपाचरणकरीन २८० एकनिमिषनलागतांबाण । टाकीमृत्युमार्गरोधून । चिरंजीवकेलाभृगुनंदन । हेकथानाटकींपूर्णअसे ८१ असोआज्ञाघेऊनतेवेळां । भार्गवबदरिकाश्रमागेला । जनकासीनिरोपदिधला । तोहीगेलामिथिलेसी ८२ इकडेनरवीरपंचानन । देवाधिदेवरघुनंदन । दळभारेसीसंपूर्ण । अयोध्येसीपातला ८३ नगरांतूनिधांवतीजन । दृष्टीभरिपाहिलारघुनंदन । साक्षातशेषनारायण । अयोध्येंतप्रवेशती ८४ तेंआत्मप्राप्तीचेंस्थान । अयोध्या

१ परशुराम । २ कमलनेत्र रामचंद्र । ३ पंकज ह्मणजे कमल त्यापासून उत्पन्न झालेला ब्रह्मदेव त्याचा मुलगा नारद । ४ दूत, वकील । ५ आई । ६ तुफानवारा । ७ मेघ ।

नगरदैदीप्यमान । प्रथमदुर्गस्थूळदेहजाण । सूक्ष्मआंतूनदूसरें २८५ कारणदुर्गजाणिजेतिजें । महाकारणदुर्गविराजे । षट्चक्रांचींगोपुरेंसतेजें । ठायींठायीं झळकत २८६ असतांनगराबाहेरुनी । चारीअवस्थाचारअभिमानी । हुडेचमकतीपाहातीदुरोनी । दिव्यतेजलखलखित ८७ स्थूळसूक्ष्मतत्वेंबहुत । या चर्याआंतझळकत । पंचप्राणेंद्रियेंतेथ । वीरगर्जतठायींठायीं ८८ भूनीरअनिळअनळ । हेचिभांडींवरीविशाळ । शमदमाचेवृक्षवरीनिर्मळ । सदांफळींविरा जती ८९ रजतमअविद्याकेर । नगरांतनाहींअणुमात्र । श्रवणचंदनसडेनिरंतर । चहूंकडेघातले २९० मननाचियारंगमाळा । घरोघरींघातल्यानिर्मळा । शां तिकस्तुरीसुवासटिळकां । चहूंकडेबहकतसे ९१ निजध्यासतोरणेंबहुत । साक्षात्कारकळसझळकत । कर्दळीस्तंभविराजत । मनोजयाचेचहूंकडे ९२ पूर्णानंदा चेकुंभ । निजबोधेंभरलेंस्वयंभ । आत्मप्रकाशेंसुप्रभ । चहूंकडेलखलखित ९३ अयोध्यावासियांच्यागळां । सदांडोलतीसुमनमाळा । दयेचातांबूलरंगला । च तुर्थमोक्षविशेष ९४ समाधिआणिसुलीनता । सर्वांसीलाविल्यागंधाक्षता । शुद्धसत्ववस्त्रेंसमस्तां । मोलतत्वतांनव्हेची ९५ चारीचौबारेबाराबिदी । सोळाबाजा रबाहात्तरसांदी । चवदादासीत्रिशुद्धी । पाणीवाहातीअयोध्येंत ९६ निरभिमानीचौसष्टजणी । सदांविलसतीश्रीरामसदनीं । आणिकएकअठराजणी । प्रीतीक रूनिराबती ९७ अष्टभावमकरेंकडोविकडी । नवमहाद्वारेंतेथेंउघडीं । ऊर्ध्वमुखनिजप्रौढी । दशमद्वारझांकिलें ९८ अष्टांगयोगीरामभक्त । त्याचिद्वारेंयेतजात । आणिकानसांपडेतोपंथ । असेगुप्तसर्वदां ९९ चतुर्दशरत्नेंसाधूनिवृत्रारी । जैसाप्रवेशेअमरपुरीं । कौसल्यात्मजतेअवसरीं । तेवींअयोध्येंतप्रवेशला ३०० सफळ देखोनिदिव्यद्रुम । बहुतधांवतीविहंगम । तैसापाहावयाआत्माराम । नगरजनपैंधांवती १ देववर्षतीसुमनसंभार । धडकतवाद्यांचागजर । मंडपघसणीहोतथो र । रामपहावयाकारणें २ देखोनजननयनचकोर । उचंबळलासुरंगसमुद्र । तृप्तहोऊनिसुरवर । प्रेमभरतेंदाटलें ३ कींश्रीरामदेखोनिदिनमणी । टवटविल्यानिज भक्तकमळिणी । सकळलोकांअळंकारलेणीं । राघवेंद्रेंदीधलीं ४ भांडारेंफोडूनिदशरथें । निजधनवांटिलेंयाचकांतें । गजारूढबंदीजनतेथें । सूर्यवंशवाखाणिती ५ निजात्मसदनींरघुनाथ । सीतेसहितप्रवेशलासमर्थ । तनमनधनयथार्थ । मुखावरूनवोंवाळिजे ६ रामविजयग्रंथप्रचंड । येथेंसंपलेंबालकांड । पुढेंअयोध्याकां डपरमगोड । श्रवणेंकोडपुरवीपैं ७ अग्राकडोनिइक्षुदंड । मूळापावेतोंपरमगोड । सप्तकांडतैसेइक्षुप्रचंड । बहुतरसाळपुढेंपुढें ८ पापपर्वतजडभार । रामविजय त्यावरीवज्र । संतश्रोतेपुरंदर । पूर्णकरितीनिजकरें ९ श्रीमद्भीमातटविलासा । ब्रह्मानंदापंढरीशा । श्रीधरवरदापुराणपुरुषा । अभंगअविनाशाअक्षया ३१० स्व स्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । अष्टमाध्यायगोडहा ३११ ॥ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीकृष्णा र्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ ८ ॥ ॥ ओव्या ॥ ३११ ॥ ॥

१ कोट । २ प्राण, अपान, व्यान, उदान, समान । ३ पृथ्वी, वायु, अग्नि । ४ कला । ५ पुराण । ६ मुख, कान, नाक, डोळे इत्यादि । ७ ब्रह्मरंध्र ।

अध्याय ९वा
कैकयी
दशरथराजा
दासी
श्रीराम
लक्ष्मण
सुमंतप्र०

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ नमूंश्रीगुरुब्रह्मानंद । जोजगदंकुरमूळकंद । जोनिजंजनतारकप्रसिद्ध । कैवल्यदायकसुखाब्धी १ जोयोगद्वीपीं
चेंनिधान । जोवैराग्यवल्लीचेंसुमन । जोवेदांतसमुद्रींचामीन । आत्मजीवनींतळपतसे २ कींतोधैर्यमेरूचेंशिखर । कींदयाकाशींचातोजलधर । कींकृपासागरींचासुं
दर । दिव्यरत्नेंप्रगटलीं ३ कींशांतीचेंचंद्रमंडळ । कींसत्यतेजेंसूर्यअढळ । कींसत्वसरोवरीचेंकमळ । किंवासफळआनंदवृक्ष ४ कींक्षमेचापर्वतपूर्ण । कींनिर्विकार
दिव्यचंदन । मुमुक्षुफणिवरवेष्टून । सर्वदांहीबैसले ५ कींशुद्धब्रह्मभागीरथीजळ । तेथिंचालोटअतिनिर्मळ । भक्तीविरक्तीज्ञानकेवळ । तीर्थराजअवतरला ६ ऐसासद्गु
रुमहाराजनाथ । त्यासिपरिसाचादेऊंदृष्टांत । तोलोहाचेंसुवर्णकरित । परीआपणाऐसेंनकरवे ७ सुरभीचिंतामणीसाचार । कल्पवृक्षह्मणावाउदार । तरितोकल्पिलें
देणार । परिआपणाऐसेंनकरवे ८ जनकजननीचीउपमाकैसी । द्यावीआतांसद्गुरूसी । तेउतराईउणीवत्यासी । हाजन्ममरणासीदूरकरी ९ चौऱ्यायशींलक्षयोनीअ
सुप । सर्वांठायींअसतीमायबाप । परीश्रीगुरूचेंस्वरूप । जन्मोजन्मींनसेची १० जोभवइंधनदाहकवैश्वानर । अज्ञानतिमिरछेदकदिवाकर । दुःखपर्वतभंजनपुरंदर ।
बोधवज्रझळकेकरीं ११ ऐसागुरुराजमहासमर्थ । त्यासिशिष्यविरक्तिशरणयेत । भ्रमरपद्मकोशींबैसत । तैसेंलुटितचरणरज १२ कींस्फुलिंगमिळेअग्नींत । जळबिंदु
पडेसरोवरांत । कींसरितासागरींऐक्यहोत । ऐसेभक्तगुरुचरणीं १३ कींमुसेंतआटिलेअलंकार । कींजळींविरालीजलगार । कींतरंगमोडूनसाचार । एकनीरडरलेंजैसें
१४ ऐसागुरुचरणींमिळोन । गुरुदास्यकरीअनुदिन । क्षीराब्धिमाजीउपमन्य । विलसेजैसासर्वदां १५ कींजान्हवींतमणिकर्णिकातीर्थ । कींभीमेंतचंद्रभागाविराजि
त । तैसेभजनगंगेंतयथार्थ । गुरुभक्तवंद्यपैं १६ ऐसेंऐकतांगुरुस्तवन । परमआनंदलेसंतसज्जन । धन्यरेधन्यह्मणोन । तर्जनीमस्तकडोलविती १७ ऐसेंदेखोनिश्री
धर । नमस्कारघातलाप्रेमादर । ह्मणेतुह्मीरामकथामृतपात्र । सादरश्रवणींबैसलां १८ तुह्मीज्ञानगंगेचेवोघनिर्मळ । कींविवेकभूमीचेंनिधानकेवळ । कींकृपार्णवींचेंजा
हाजसबळ । क्षमाशीडवरीतळपतसे १९ कींनवविधाभक्तिद्वीपींचेसुंदर । कींअनुभवशास्त्राचेंमंदिर । कींपिकलेंआनंदक्षेत्र । समसमानचहूंकडे २० परोपकारनभीं
चींनक्षत्रेंनिर्मळ । परगुणमुक्तप्रायमराळ । कींशब्दरत्नग्राहीकसकळ । याग्रंथवेष्टितामिळाले २१ कींरामकथाकमळींचेभ्रमर । किंवाजलदानींलुब्धलेजलधर । माझे
शब्दअरुषानिर्धार । परीतुह्मीप्रीतीठेविली २२ रानपक्षीशुकयथार्थ । त्याचेशब्दऐकतांतटस्थ । होतीशास्त्रज्ञपंडित । तैसेंचयेथेंजाहलें २३ कींबोबडेंबोलेबालक ।
अत्यंतसंतोषेजनक । तैसेंशब्दांचेंकौतुक । संतसज्जनकरितीपैं २४ तरीआतांइतुकेंचिकरासत्वर । सादरताहेदिव्यअलंकार । मजलागींदेऊनसाचार । संतसज्जनीं
गौरवावें २५ भक्तिक्षेत्रपिकलेंपरिपूर्ण । परीसादरतापाहिजेवरीघन । चित्तव्याकुलअवर्षण । तेणेंमोडकरपती २६ मगबोलतीसंतश्रोतेचतुर । तुझेंवचनसुधाकर ।
येणेंआमुचेकर्णचकोर । तृप्तझालेनिर्धारें २७ असोआतांवाग्वल्लीसुंदरी । चडेलअयोध्याकांडमांडवावरी । तेथीलफळेंनिर्धारी । भक्तचतुरींसेविजे २८ मागेंअष्टमा

---

१ भक्तजन । २ सुखसागर । ३ पुष्पें । ४ मासा । ५ मेघ । ६ सर्प । ७ कामधेनु । ८ प्रपंचरूप काष्ठास जाळणारा । ९ अग्नि । १० सूर्य । ११ इंद्र । १२ रात्रदिवस ।

ध्यायींकथन । जानकीपर्णिलीकोदंडखंडोन । त्यावरीभृगुपतीचादर्पहरून । रघुपतीआलाअयोध्यापुरा २९ कैकेयीचाबंधूविख्यात । परमप्रतापीसंग्रामजित ।
मानदेऊनियांबहुत । लग्नासआणिलादशरथें ३० मिथिलेचालग्नसोहळापाहून । अयोध्येसीआलापरतोन । कैकेयीसह्मणेभरतशत्रुघ्न । नेऊंआपुलेग्रामातें ३१ ऐ
कोनिबंधूचेंवचन । येरीह्मणेअवश्यजाघेऊन । परिरायासीपुसोन । मगदोघांसीनेइजे ३२ दशरथासह्मणेंसंग्रामजित । मासएकशत्रुघ्नभरत । स्वराज्यासींनेऊनि
त्वरित । मागुतीअयोध्येसीपाठवूं ३३ अवश्यह्मणोनिअजपालसुत । कैकेयीभरतासीसांगत । तुवांमातुळगृहासीजावेंत्वरित । शत्रुघ्नासीघेऊनियां ३४ भरतह्मणेश्री
रामावांचून । मजनगमेएकहीक्षण । रघुपतींचेसेवेविण । नरुचेमजआनकांहीं ३५ श्रीरामचंद्रमीचकोर । मीचातकरघुवीरअंबुधर । रामसुरभीमीवत्ससाचार ।
वियोगसहसासोसेना ३६ श्रीरामसेवासांडोन । इतरसुखइच्छींकोण । पीयुषातुल्यअन्नटांकून । कोणवमनविलोकी ३७ मुक्ताफळेंहंसटांकून । प्राणांतींहीनभ
क्षीशेण । कल्पद्रुमींचाविहंगमयेऊन । बाभुळेवरीनबैसे ३८ घृतमधुदुग्धसरोवर । जरीसुरसेंभरलींअपार । तरीजीवनसांडूनिजळचर । कदांतेथेंनजाय ३९ ऐ
सेंबोलतांभरत । नेत्रासीआलेअश्रुपात । माताह्मणेएकमासपर्यंत । क्रमोनियेईंसवेंचि ४० तेव्हांतुलेंवेमातृवचन । भरतश्रीरामासपुसेयेऊन । मगबोलेजानकीजी
वन । बारेलवकरयेइंजे ४१ भरतशत्रुघ्नतेवेळे । रघुवीरचरणवंदिले । चतुरंगदळसिद्धजाहलें । रथींबैसलेदोघेही ४२ रायादशरथाचेकुमर । श्रीरामचरणांबुजभ्र
मर । मातुळग्रामासीसत्वर । दळभारेंसींपावले ४३ इकडेअयोध्येसीरामलक्ष्मण । सर्वदांकरितीगुरुसेवन । तैसेंचदशरथाचेंभजन । रघुनंदनकरीसदां ४४ वसि
ष्ठमुखेंनित्यश्रवण । श्रीरामकरितआपण । चतुःषष्टिकळाप्रवीण । रघुनंदनजाहला ४५ मगधनुर्विद्याअभ्यास । करिताझालापुराणपुरुष । रंगभूमीसाधूनिविशेष ।
युद्धकळाशिकतसे ४६ वेळूवरीघालितांकुठार । चिरतजायजैसादूर । तैसीश्रीरामाचीबुद्धीतीव्र । तर्कअपारनगणवे ४७ वसिष्ठधनुष्यबाणघेऊन । जेजेसोडूनदा
वीबाण । त्याहूनिविशेषरघुनंदन । दावीकरूनगुरूसी ४८ शस्त्रास्त्रींविद्याप्रवीण । झालेरामलक्ष्मण । तीपरिक्षापाहावयाअजनंदन । रंगमंडपींबैसला ४९
त्यारंगमंडपाचीरचना । नवर्णवेचिसहस्रवदना । तेंतेजविलोकितांसहस्रकिरणा । परमाश्चर्यवाटतसे ५० शशांकप्रभासमपूर्ण । कोरिलेकाश्मिरीपाषाण । त्यांचीं
पोंवळींप्रभाघन । सभोंवतींरचियेलीं ५१ त्यामाजीसप्तरंगीपाषाण । चक्रजाळ्याचौकडीपूर्ण । माजीघातल्याढुरून । पाहातांआश्चर्यवाटतसे ५२ साधिलेंपाचुबं
धआंगण । गरुडपाचूचींजोतींपूर्ण । नीळ्याचेगजजोडोन । तेचितोळंबेदाविले ५३ त्यावरीहिऱ्याचेस्तंभ । वरिवैदूर्यउथाळींस्वयंभ । पेरोजाचेतुळवटसुलभ ।
लंबायमानपसरले ५४ गरुडपाचूचेदांडेविराजती । आरक्तमाणीककिलच्याझळकती । चर्याशेषफणाकृती । जैसेगभस्तीवळींनें ५५ एकावरीएकनवखण । तेथें
रात्रींदीपाचेंकायकारण । गरुडपाचूचेरावेपूर्ण । शब्दकरितीनवलहें ५६ निळ्याचेमयूरधांवती । रत्नाचींगोलांगुळेंनाचती । छप्पन्नदेशींच्यान्टपाकृती । चित्रें

१ दशरथ । २ दुसरें । ३ मेघ । ४ कामधेनु । ५ पक्षी । ६ रथ, हत्ति, घोडेस्वार, पायदळ, । ७ चरणकमल । ८ वसिष्ठ । ९ सेवा । १० युद्धाची कवाईत शिकण्याची जागा ।

भिंतीवरीपैंतेथें ५७ खांबसूत्रंपुतळिया । नाचतीगिरक्याघेऊनियां । नृसिंहमूर्तीस्तंभांतूनियां । हुंकारतीक्षणक्षणा ५८ ऐसियारंगमंडपांत । बैसताझालाद्विपंचर
थ । वसिष्ठादिऋषिसमस्त । अष्टाधिकारीआणिप्रजा ५९ जाळरंध्रवाटेतत्वतां । पाहातीकौसल्यादिमाता । श्रीरामेंविद्यासाधिल्यासमस्ता । पाहावयाआस्थासकळां
सी ६० जैसानक्षत्रांतअत्रिसुत । तैसासभेंतराजादशरथ । इंद्राजवळबृहस्पतीबुद्धिमंत । तैसावसिष्ठबैसला ६१ असोरंगमंडपापुढेंदोघेजण । श्रीरामआणिलक्ष्मण ।
पाचबंदआंगणींयेऊन । उभेठाकलेतेधवां ६२ जैसेशशीआणिचंडकिरण । कींअन्नपूर्णावरकींरमारमण । कींमेरुमंदाररूपधरून । उभेठाकलेरणांगणीं ६३ साक्षातशेष
नारायण । अवतारपुरुषदोघेजण । अनंतजन्मींचेंतपाचरण । दशरथाचेंफळाआलें ६४ कींकोटिकंदर्पलावण्यखाणी । तेजासीउणावासरमणी । कींअनंतविजापिळूनी ।
श्रीरामरूपवोतिलें ६५ तोंलावण्यामृतसागर । आजानुबाहुश्रीरघुवीर । गुरुआणिपित्यासिनमस्कार । करूनिशस्त्रेंवंदिलीं ६६ नानावाहनींआरूढोनिरघुपती ।
दावीयुद्धाचीअगाधगती । रथफेरीनानारीतीं । विस्मितपाहतीसर्वजन ६७ कुंजरावरीबैसोनिफेरी । सवेंचितुरंगारूढहोयझडकरी । चपळतादावीनानापरी । अ
लातचक्रासारिखी ६८ चरणयुद्धशस्त्रयुद्ध । अनेकशस्त्रेंनानाविध । मल्लमेषकुंजरयुद्ध । व्याघ्रसिंहयुद्धनानागती ६९ वृकवृषभनक्रयुद्ध । जलमंडळयुद्धविशद ।
अंतरिक्षभूमीतदाप्रसिद्ध । समदळकळायुद्धदाविलें ७० शक्तीपाशुपततोमर । शूलपरिघलहुडीचक्र । कंदुकभिंडिमाळावज्र । दावीरघुवीरगतीतयांची ७१ पा
षाणअसिलतामुद्गल । शतघ्नीफरशकुंतसरळ । यमदंष्ट्राशब्दयुद्धसबळ । मंत्रशास्त्रयुद्धगती ७२ एकसोडितांचिबाण । कोट्यावधीव्हावेतयापासून । सकळचमू
चेंछेदन । एकाचिबाणेंकरावें ७३ अग्न्यस्त्रपर्जन्यास्त्र । वातपर्वतआणिवज्र । मायाब्रह्ममाहेश्वर । भूतहनुमंतभैरवास्त्र ७४ सिंहपर्वतगरुडास्त्र । कामवैराग्यतार
कासुर । पावकनामगंधर्वास्त्र । दावीरघुवीरसकळही ७५ ब्रह्मगिरीविश्वजित । याअस्त्रांच्यागतीदावीरघुनाथ । तेचिपरीसुमित्रासुत । मानदशरथडोलवी ७६
वसिष्ठउठोनितेअवसरीं । श्रीरामसौमित्रांहृदयींधरी । दशरथाचाआनंदअंबरीं । नमायेतेव्हांसर्वथा ७७ सभाविसर्जूनिदशरथ । वसिष्ठसौमित्ररघुनाथ । प्रवेशते
झालेसदनांत । आनंदयुक्तसर्वही ७८ एकेदिवसींअजपाळनंदन । दर्पणींविलोकिनिजवदन । तोंदाढींतशुभ्रकेंशदेखोन । कायबोलताजाहला ७९ ह्मणेशीघ्रबोल
वाब्रह्मनंदन । अष्टाधिकारीप्रजाजन । सकळव्यवहारीबैसासघन । विवेकसंपन्नथोरथोर ८० सकळबैसवोनिएकांतीं । निजगुह्यपुसेकौसल्यापती । ह्मणेराज्यद्यावें
रामाप्रती । ऐसेंचित्तींवाटतसे ८१ राज्यासियोग्यरघुनायक । जोगुणंसमुद्रप्रतापार्क । जोधीरवीरउदारदेख । लावण्यसागरश्रीराम ८२ अनंतजन्मतपाचेंफळ ।
तोहाश्रीरामतमाळनीळ । राज्यद्यावेंहें तात्काळ । सुमुहूर्तपाहोनियां ८३ ऐकोनिदशरथाचेंवचन । संतोषलाब्रह्मनंदन । मानवलेप्रजाजन । ह्मणतीधन्यदशरथा ।
८४ वसिष्ठादिऋषिसमस्त । पाहूनियांसुमुहूर्त । चैत्रमासअतिविख्यात । गुरुपुष्ययोगसाधी ८५ श्रीरामासिद्यावयाराज्यपट । सुमुहूर्तनेमिलाअतिवरिष्ठ । स

१ कळसूत्री बाहुलीं । २ दशरथ । ३ जाळ्यांतून । ४ चंद्र । ५ गोफण । ६ तरवार । ७ शौर्यौदार्यादिगुण । ८ प्रतापरूप सूर्य । ९ वसिष्ठऋषि ।

वैसामग्रीवसिष्ठ । सिद्धकरितांपैं झाला ८६ श्वेतवर्णचौदंतगज । क्षीरवर्णआणिलाहयराज । छत्रचामरतेजःपुंज । मृगांकवर्णासारिखीं ८७ सप्तमृत्तिकापंचपल्लव परिकर । सप्तसमुद्रींचेंआणिलेंनीरें । दिव्यरत्नेंअळंकार । नूतनछत्रनिर्मिलें ८८ दिव्यमंडपनिर्मून । तेथेंमांडिलेंसिंहासन । जपासिघातलेदिव्यब्राह्मण । वेदो नारायणसाक्षात ८९ छप्पन्नदेशींचेराजेश्वर । शाहाण्णवकुळींचेराजकुमर । तेथेंयेतेझालेसमग्र । अपारकरभारघेउनी ९० आनंदमयअयोध्यानगर । सदनेंशृंगा रिलींसुंदर । अयोध्यावासीनारीनर । समग्रअळंकारमंडित ९१ राजमंदिरेंशृंगारिलींविशेष । वरीझळकतीरत्नजडितकळस । उणेंआणितीउडुगणास । रजनी माजीसतेज ९२ एकांतींबोलावूनिरघुनाथ । गुह्यगोष्टीसांगेदशरथ । ह्मणेमजग्रहपीडाआलीयथार्थ । काळविपरीतपुढेंदिसे ९३ अष्टमस्थानींशनैश्वरनिश्चिती । द्वादशस्थानींबृहस्पती । मजमृत्युचिन्हेंजाणविती । बैसेंरघुपतीसिंहासनीं ९४ रामामजवाटेखंती । मजटाकूनियारघुपती । दूरजासीलनिश्चिती । ऐसेंचित्तीं वाटतसे ९५ तरीलावण्यामृतसागरा । तमाळनीळाचारुगात्रा । रामाघनश्यामसुंदरा । राज्यभाराचालवीं ९६ श्रीरामेंवंदिलेपितृचरण । ह्मणेमजआज्ञाचिप्रमा ण । श्रीरामासिकरविलेंउपोषण । श्रीवसिष्ठेंतेदिवसीं ९७ रघुनाथाहातींदानें । अपारकरविलींब्रह्मनंदनें । रामजानकीदोघेंजणें । कुशासनींपहुडलीं ९८ जोपु राणपुरुषपरब्रह्म । तयाहातींकरवीहोम । आहुतीघालितांपुरुषोत्तम । दृष्टांतउत्तमऐकातें ९९ चकोराचेमुखींअमृतधार । वर्षेजैसारोहिणीवरँ । कींधेनूपान्हासो डीसत्वर । वत्सासीतृप्तकरावया १०० कींबाळकाचियामुखांत । मातास्तनघालूनिकरीतृप्त । कींमेघबिंदूटाकीअकस्मात । चातकमुखींकृपेनें १ ऐसेंअवदान रामटांकित । धूम्रेंनेत्रझालेआरक्त । यज्ञनारायणझालातृप्त । राघवहस्तेंकरूनियां २ जैसीगौतमीआणिभागीरथी । तैसीकौसल्याआणिसुमित्रासती । विप्रांसि दानेंअर्पिती । आनंदचित्तींनसमाये ३ दशरथासीविनवीलक्ष्मण । श्रीरामसेवामीकरीन । ऐकोनिसंतोषेअजनंदन । कुरवाळीवदनसौमित्राचें ४ अयोध्यानगरवे ष्ठुनिजाणा । उतरल्याराजयांच्यासेना । कोणकरीतयांचीगणना । पाहतांनयनाधणीनपुरे ५ श्रीरामबैसतोराज्यपटीं । तोसोहळापाहावयादृष्टीं । सकळसुरवं रांच्याकोटी । विमानारूढपाहतीतेधवां ६ तंतवितंतघनसुस्वर । चतुर्विधवाद्यांचागजर । नादेंकोंदलेंअंबर । चिंतातुरसुरवरजाहले ७ निर्जरविनवितीकमळोद्भ वा । दशरथराज्यसमर्पीराघवा । आमुचेबंदसुटकेचाबरा । विचारकांहींदिसेना १०८ इंद्रपदातुल्यअपूर्व । तेंसोडोनिसीताधव । कासयायेईलदशग्रीव । वधाव याकारणें १०९ तोमंगळभगिनीचावर । भक्तांलागींजाहलासाकार । तरीतपोवनायेईरघुवीर । ऐसाविचारयोजावा ११० मगविरंचीसांगेविकल्पासी । तुवांजावें अयोध्येसी । प्रवेशोनिकैकेयीचेमानसीं । विघ्नराज्यासीकरावें १११ विकल्पह्मणेतेवेळां । अयोध्येमाजीपरमसोहळा । दुःखद्यावयासकळां । माझेनतेथेंनजा वें ११२ माझाप्रवेशहोतांतेथ । बहुतांसीहोईलप्राणांत । मांडेलएकचिअनर्थ । ह्मणूनमीतेथेंनजाय ११३ शीतळहोईलवडवानळ । मधुरताधरीलहळाहळ ।

१ चंद्र । २ उदक । ३ विद्वान् । ४ नक्षत्रांस । ५ रात्रीस । ६ निःसंशय । ७ चंद्र । ८ गोदावरी । ९ तृप्ति । १० देवांच्या । ११ चार प्रकारचीं वाद्यें । १२ आकाश । १३ ब्रह्मदेवास ।

परीमजविकल्पाचेंबळ। क्षीणनव्हेकल्पांतीं ११४ देवह्मणतीतुजविण। हेंकार्यसाधीलकवण। आह्मांसोडवींबंदींतून। घेईंपुंण्यएवढें ११५ ऐसेंऐकतांचिवचन।
विकल्पनिघालातेथून। जवळकेलेंअयोध्यापट्टण। परिआंतप्रवेशनकरवे ११६ अयोध्यावासीपुंण्यशील। सत्यवादीसात्विकप्रेमळ। जयांकडेपाहूंनशकेकाळ। तेथें
विकल्पप्रवेशेना ११७ ज्यांसिवेदाज्ञावाटेप्रमाण। नेणतीपरांचेदोषगुण। सदांसारासारविचारश्रवण। तेथेंविकल्पप्रवेशेना १८ जेनिःसीमगुरुभक्त। जेमातापित्यां
सीभजत। जेअनन्यब्राह्मणासींवंदित। तेथें विकल्पप्रवेशेना १९ दयाउपजेदेखतांदीन। अंधपंगुवृद्धक्षीण। त्यांसीदेईजोवस्त्रअन्न। तेथें विकल्पप्रवेशेना १२० सदां
आवडेहरिभजन। श्रवणमननहरिकीर्त्तन। परद्रव्यतृणासमान। तेथें विकल्पप्रवेशेना १२१ सर्वांभूतींएकरघुनाथ। ऐसीजयासीपूर्णप्रचीत। प्रपंचींवर्त्ततांविरक्त।
तेथें विकल्पप्रवेशेना २२ जेपूर्णब्रह्मानंदेंधाले। जेआपणाआपणांविसरले। तेथेंविकल्पाचेंबळनचाले। कल्पांतींहीसर्वथा २३ परललनामातृवत। जेथेंवादप्रति
वादींमुकेहोत। जेविश्वरूपपाहातीसंत। तेथें विकल्पप्रवेशेना २४ असोपुंण्यवंतअयोध्येचेजन। त्यांसीदेखतांविकल्पजायपळून। प्रवेशावयाअयोध्यापट्टण। धी
रनोहेसर्वथा १२५ तोंकैकेयीचीदासीमंथरा। तीपूर्वींचद्वेषीरघुवीरा। परमपापीणतेसीतावरा। सर्वदांहीनिंदित १२६ प्रातःकाळींअयोध्याधीशउदार। सेजे
सीअसतांश्रीरामचंद्र। झाडितांबळेंचिकेर। रामावरीघालित १२७ तोआंगावरीयेतांकेर। दैवहतहोईलरघुवीर। ह्मणोनिदासीतेअपवित्र। रामावरीरजउडवी
१२८ प्रतिदीनींऐसेंचिकरित। देखतांक्रोधावलाजनकजामात। ह्मणेतूंहोसीलयथार्थ। कुरूपवक्रसवांगीं १२९ मगलागेश्रीरामाचेपायीं। ह्मणेमजलागींउःशापदे
ई। मगतोजगदानंदतेसमयीं। कायबोलतापैंझाला १३० ह्मणेपुढीलअवतारींपूर्ण। कंसवधावयायेईन। तेव्हांतुजउद्धरीन। दिव्यकरीनरूपतुझें १३१ असो
अयोध्येबाहेर। पुष्पवाटिकापरमसुंदर। सदांसफळेतरुवर। विकल्पसत्वरतेथेंआला १३२ जोभजनवनछेदककुठार। स्नेहदाहकर्पूरवैश्वानर। कींप्रीतिमेघ
विदारकसमीर। परमतीव्ररूपज्याचें १३३ हाभजनमार्गीचामारकमांग। परद्वेषीविष्ठाभक्षककाग। द्वेषवारुळांतीलभुजंग। घुसघुसीतविकल्पहा १३४ तोम
त्सरवनींचावृक्षथोर। कींनिर्दयसमुद्रींचानक्र। कींपरनिंदाजल्पकखर। विकल्पसाचारजाणिजे १३५ विकल्पनव्हेतोश्वान। धांवेभक्तांवरीवसवसून। आनंद
रसपात्रउलंडून। क्षणमात्रेंटांकित ३६ असोहिंवरवृक्षींतोविकल्प। बैसलासंतोषेंसुखरूप। तंवतेथेंमंथरापापरूप। पुष्पेंन्यावयापातली १३७ हिंवरछायेसितेअ
वसरीं। मंथराबैसलीक्षणभरी। विकल्पप्रवेशलातिच्याअंतरीं। अत्यंतकुपात्रदेखोनियां १३८ जोकांनिर्दयअविचारीहीन। नावडेहरिकथापुराणश्रवण। सदांज
ल्पतपरदोषगुण। विकल्पयेऊनितेथेंराहे १३९ साधुसंतब्राह्मण। त्यांसद्वेषीरात्रदिन। भूतदयानावडेमनांतून। विकल्पयेऊनितेथेंराहे १४० वेदविरुद्धजेवर्त्तत।
नसतेंचिवाढवितीकुमत। कोठेंविश्वासनधरीचित्त। विकल्पनित्यतेथेंराहे ४१ असोमंथरेचेमनीं। विकल्पसंचरलातेक्षणीं। तोंपक्वकालिंगणदेखियेलेंनयनीं।
प्रीतीकरूनीभक्षित ४२ पुष्पेंवेंचितांकुश्चळ। मनींउठतीद्वेषकल्लोळ। गृहासपरतलीतत्काळ। कलहप्रबळलावावया ४३ तोंकैकयीचेगृहींसोहळाहोत। मंडपउ

भविलानभचुंबित । जनअवघेआनंदभरित । चिंतारहितसर्वेही १४४ ऐसेंमंथरेनेंदेखतां । परमद्वेषवाटेचित्ता । जैसेंवसंतकाळींकोकिळागर्जतां । वायसांदुःखउप
जेपैं ४५ चूतयेतांपाडास । मुखरोगप्राप्तहोतीकागांस । दृष्टींदेखतांराजहंस । दुःखविशेषवाटेतया ४६ कींदेखोनसंतांच्यामूर्ती । निंदकसंतापतीचित्तीं । कींदे
खोनियांव्युत्पत्ती । अनक्षराचित्तींखेदवाटे ४७ कींदेखोनमृगेंद्राचाप्रताप । सृगालासिचढेसंताप । कींदेखोनिश्रीमंताचेंस्वरूप । जेवींदुर्जनचरफडती ४८ कीं
देखोनिधार्मिकाचीलीला । अपवित्रासिद्वेषआगळा । कींपतिव्रतादेखोनिडोळां । व्यभिचारणीवीटती ४९ शशीदेखोनिवीटतीकागथोर । दिवाभीतानावडेदिन
कर । कींहिंसकासतत्वविचार । मनींहूनिनावडे १५० तैसोहळादेखोनिमानसीं । परमसंतापलीमंथरादासी । रामनिधानासीविवसी । आडआलीसाक्षेपें ५१
तेकलहपीठींचीदेवता । दुःखकल्लोळप्रवाहसरिता । गृहासीअग्निलागेअवचिता । तैसीआंतप्रवेशली ५२ शरीरधरणीवरीटाकीतत्काळ । धबधबांपिटीतवक्षस्थ
ळ । कैकेयीसिह्मणेतूंकेवळ । अभागीणसर्वस्वें ५३ अगेतूंबुद्धिहीनसर्वांत । तुझेंतुजलानकळेहित । मातळकुळापाठविलेतुझेसुत । राज्यींरघुनाथस्थापिती १५४
तुजअवदसाआलीयथार्थ । सौभाग्यझालेंवाताहत । देशधडीकेलाभरत । तुजअनर्थसमजेना ५५ राज्यींबैसतांरघुनंदन । तुझेपुत्रटाकीलवधोन । कैकेयीतुजलाशि
कवीलकवण । मजवांचूनिबुद्धीआतां ५६ जरीहेगोष्टीमाझीनऐकसी । तरीराज्यनमिळेभरतासी । श्रीरामचालवीलस्वराज्यासी । हेंतोंबरवेंदिसेना ५७ मगतिज
प्रतकैकेयीबोलत । मजभरततैसाचरघुनाथ । तूंहाखेदनकरींयथार्थ । कदांअनर्थकरूंनको ५८ ऐसेंबोलतांसत्वर । कंठींचेंपदकआणिहार । तिच्यागळ्यांतघाली
परिकर । दासीआपलीह्मणोनि ५९ पदकआणिमुक्तामाळा । मंथरेनेंतोडूनिटाकिल्यातेवेळां । तोंडघेतलेंअतिविकळा । राज्यबुडालेंह्मणोनि १६० स्नेहेंधांवोनी
कैकेयी । तीसधरितिजाहलीहृदयीं । विकल्पप्रवेशलातेसमयीं । चित्तगृहींकैकेयीच्या ६१ कैकेयीह्मणेतेसमयीं । बरीयुक्तिआठवलीलवलाहीं । तूंप्राणसखीहोसी
पाहीं । करूंकायसांगआतां ६२ भरतशत्रुघ्ननाहींजवळी । रामासीराज्यदेतीप्रातःकाळीं । अयोध्यावासीलोकसकळी । रामाकडेमुरडले ६३ वसिष्ठआणिदशरथ ।
यांसिप्राणाहूनिआवडेरघुनाथ । तेतोंमाझावचनार्थ । नमानितीकदांही ६४ मंथराह्मणेऐकसाचार । पूर्वींचेमागेंदोनीवर । तुवांरथसांवरिलाघालोनिकर । शक्रा
चेयुद्धसमयीं ६५ ऐसेंगांठीसअसतांशस्त्र । तुजभयनाहींअणुमात्र । राज्यींस्थापूनतुझापुत्र । रामचंद्रावनाधाडीं ६६ मनुसंख्यासंवत्सर । वनापाठवींरघुवीर ।
चतुर्दशवर्षांततुझापुत्र । चतुर्दशभुवनेंजिंकील ६७ वनानिघतांरामचंद्र । सवेंजाईलसौमित्र । काननींराक्षसदुर्धर । रामलक्ष्मणाभक्षितील ६८ राक्षसेंभक्षि
ल्यारघुनंदन । मगभरतासीसहजकल्याण । यालागींदोनवरघेमागून । रायापासींआतांची ६९ वनासीनिघतांरघुनाथ । प्राणत्यागीलराजादशरथ । तेहीगोष्टतु
जहित । राज्यींभरतस्थापावया १७० रामाचेआवडतेभक्त । तेबाहेरघालूंदेखतांचिसमस्त । आतांयेईलदशरथ । करीअनर्थयेथेंची ७१ ऐसींतेदासीचींवचनें । ह
दयींधरिलींकैकेयीनें । जैसेंवमनहोतांश्वानें । त्वरेंकरूनीचाटिती ७२ कींसिंदीवृक्षापासून । किंचितनिघेमद्यजीवन । मद्यपीजैसाओढवीवदन । तैसेंवचनमानलें ७३

मर्कटासीमद्यरसपाजिला । त्यांतवृश्चिकेंदंशकेला । त्यामाजीभूतसंचारझाला । कैकेयीसतेवीजाहालें १७४ ऐसानानाप्रकारेंबोधकरून । कैकेयीचेंमनघेतलें
हिरून । जैसाग्रहासीलागेअग्र । तैसेंझालेंकैकेयीसी ७५ अळंकारकाढिलेझडकरी । तोडूनटाकिलीगळसरी । केशमुक्तउर्वीवरी । निद्राकरीसक्रोधें ७६ तंव
तेभोगसमयाचीवेळ । कैकेयीग्रहाआलभूपाळ । राजाकुब्जेसीपुसेउतावीळ । राणीआमुचीकोठेंपां ७७ तंवतेबोलेपापखाणी । पैलतेपडलीसेतुमचीराणी । काय
आहेतियेचेमनीं । तेंनकळेमजलागीं ७८ मगकैकेयीजवळयेऊन । करेंकुरवाळीतिचेंवदन । दिधलेंदशरथासीलोटून । झिडकाऊनएकीकडे ७९ ह्मणेपरताहोईं
नृपानष्टा । असत्यवादियाक्रियाभ्रष्टा । तुझेअंतरींचाभावखोटा । सर्वहीम्यांवोळखिला १८० राज्यींस्थापूनिरघुनाथ । वनवासासीपाठवावेशत्रुघ्नभरत । ऐ
शागोष्टीतुझियामनांत । कपटविद्याकरूनी ८१ जैमारामआणिसौमित्र । तैसेचिशत्रुघ्नभरततुझेपुत्र । सर्वांवरीक्रपाठेवावीपवित्र । हीगोष्टमनींनआणिसी ८२ ऐसे
शब्दऐकतांतीव्र । धगधगिलेंरायाचेंअंतर । चरणतिचेधरीसत्वर । येरीलोटीपरतेंची ८३ राजाह्मणेसंभ्रमहोत । राज्यींस्थापितोंरघुनाथ । तूंविघ्नकरिसीयेथ । शर
णांगतमीतुझा ८४ वस्त्रेंभूषणेंअळंकार । अपेक्षितदेईनसमग्र । तुझियावचनेंमीनिर्धार । प्राणवेंचीनआपुला ८५ मीअसतांगळसरी । तोडूनिटाकिलीभूमीवरी ।
मगतोधांवोनिचरणधरी । लोटीकरींकैकेयी ८६ स्त्रीलोभाचीआवडी । प्राणीनाडलेलक्षकोडी । जन्ममरणाचियावोढी । माजीपडिलेबहुतपैं ८७ स्त्रीलोभपरमदारुण ।
पूर्वींनागविलेबहुतजन । मूर्तिमंतभवव्याधीकामिन । भुलविलेसज्ञानजाणते ८८ संसारअनर्थाचेंमूळ । तोस्त्रीसंबंधजाणकेवळ । स्त्रीलोभेंपापेंसकळ । आंगींयेऊन
झगटती ८९ असोतोराजादशरथ । स्त्रीलोभेंझालाभ्रांत । कैकेयीसह्मणेमागइच्छित । तेंमीयथार्थपुरवीन १९० कैकेयीससंकेतदावीमंथरा । सांडूंनकोपूर्वीलनिर्धारा ।
मागोनघेईंदोनीवरा । वनारघुवीरापाठवीं ९१ कैकेयीह्मणेनृपनायका । माझ्यास्वर्गीच्यादोनभाका । नदेसीतरीउणेंदेखा । येईलवंशातुमच्यापैं ९२ राजाह्मणेमा
गसत्वर । अपेक्षितदोनीवर । तीह्मणेवनापाठवींरघुवीर । राज्यभरतासीसमर्पी ९३ जवळअसतांरघुनायक । त्याकडेहोतीलप्रजासकळिक । यालागींदूरवनासी
देख । आतांचिरामासपाठवावें ९४ मनुसंख्यासंवत्सर । राज्यकरीलमाझापुत्र । मगतुह्मीआणावारघुवीर । अथवातिकडेचिठेविजे ९५ ऐसेंऐकतांचिवचन । गज
बजिलेंरायाचेंमन । वाटेविद्युल्लतायेऊन । आंगावरीपडियेली ९६ कींशरीरअग्नींतपडलें । कींकाळिजींकर्वतघातलें । कींविशाळपर्वतकोसळले । आंगावरीअक
स्मात ९७ कैकेयीवचनप्रळयाग्र । जाळीतचालिलाआयुष्यकानन । मगतिचेधांवोतिधरिलेचरण । पदरपसरूनमागतसे ९८ जेजेमागसीलपदार्थ । तेतेपुरवीन
समस्त । परिसुकुमारमाझारघुनाथ । वनाप्रतिधाडूंनको ९९ लावण्यामृतसागर । उदारधीरगुणगंभीर । कोमलगात्ररघुवीर । वनाप्रतिधाडूंनको २०० कायर
रघुनाथानेंअन्यायकेला । डोळसतमाळनीळसांवळा । एवढात्यावरीकोपधरिला । वनाप्रतिपाठवूंनको १ मीपृथ्वीपतीदशरथ । परितुझाअसेंशरणांगत । सुकु
मारमाझारघुनाथ । वनाप्रतिपाठवूंनको २ पट्टराणियासमस्त । तुझेसेवेसीलावीनयथार्थ । परीसुकुमारमाझारघुनाथ । पाठवूंनकोवनाप्रती ३ भरतापरीरघुनं

दन । तुजप्रियहोतामनांतून । आतांकांकठिणकेलेंमन । मजलागूनसांगतें २०४ कैकेयीपुढेंपसरीपदर । वनापाठवूंनकोशतपत्रनेत्र । येरीह्मणेतूंअधमसाचार । मा
झेंवचननदेसी ५ आपुलेंकार्यसाधावेंह्मणोन । हातजोडोनिबोलसीलीन । हीकापटयविद्यासंपूर्ण । मजकळोंआलीतुझी ६ तुझेपूर्वजसंपूर्ण । भाकेकारणेंवेंचिती
प्राण । त्याचियेवंशींजन्मोन । डागलाविलाकुळासी ७ कैकेयीचेशब्दपरमकठिण । रायाचेंहृदयझालेंचूर्ण । भूमीवरीमूर्च्छायेऊन । निचेष्टितपडियेला ८ रात्री
सइतकावर्तलावृत्तांत । तोंप्रातःकाळींआलाप्रधानसुमंत । रायासिकरूनप्रणिपात । वचनबोलताजाहलासे ९ सर्वसामग्रीजाहलीपूर्ण । वाटपाहातब्रह्मनंदन । अ
रुणोदयजाहलाचंडकिरण । उदयकरूंपाहातो २१० तरीतुह्मीयेऊनतेथ । राज्यींस्थापावारघुनाथ । वचननबोलेचदशरथ । चकितसुमंतविलोकी ११ मनींवि
चारीअजपाळसुत । हीमातऐकतांरघुनाथ । वनाजाईलयथार्थ । थोरअनर्थवोढवला १२ कैकेयीह्मणेसुमंता । येथवरीआणींरघुनाथा । मीत्यासांगेनअवघीवार्ता ।
जाहलीकथापूर्वींची १३ रायासीनिद्रालागलीजाण । यालागींनबोलेवचन । तोंइकडेब्रह्मपुत्रेंसंपूर्ण । सामग्रीसिद्धकेलीअसे १४ सुमंतह्मणेकैकेयीलागून । रायेंभू
मीवरकांकेलेंशयन । तोंदशरथस्फुंदस्फुंदोन । रुदनकरूंलागला १५ ह्मणेसुमंताऐकवचन । माझेंजवळीआलेंमरण । येथवरीआणीरघुनंदन । कोणासीवर्तमान
नसांगावें १६ सुमंतआज्ञावंदून । निघालातेव्हांम्लानवदन । जैसासूर्यग्रहणींकळाहीन । तैसायेतरामसदना १७ विचारकरीतसुमंत । रामधामाकडेजात । जै
सासंसारतापेंसंतप्त । वेगेंयेतसंतसदना २१८ केवळआत्मप्राप्तीचेंस्थान । तैसें दिसेरामसदन । चारीमहाद्वारेंवोलांडून । सुमंतगेलातेधवां २१९ दृष्टींपाहावयारघु
वीर । क्रमोनगेलास्थूळदेहद्वार । दुसरेंसूक्ष्मसुंदर । तत्वांसहितवोलांडिलें २२० पुढेंक्रमोनियांकारण । वेगेंनिघालाप्रधान । तोंमहाकारणदैदीप्यमान । द्वारचव
थेंदेखिलें २२१ चतुर्थद्वारींचीरचना । पाहातांब्रह्मानंदझालामना । तुर्याचौबारावोलांडूनिजाणा । पुढेंसत्वरचालिला २२ तोंमणिमयमंडपप्रभाघन । त्यासनव
पायऱ्यादेदीप्यमान । श्रवणकीर्तनस्मरण । पादसेवनतेंचवथें २३ अर्चनवंदनदास्यसख्य । चढतसेप्रधानदेख । तोंस्वानंदचौकीवरीसीतानायक । प्रधानोत्तमेंविलो
किला २४ मगनवविधाभक्तीआत्मनिवेदन । केलेंसुमंतेंसाष्टांगनमन । तंवतोकमलदलाक्षसुहास्यवदन । यायतेव्हांबोलत २५ सुमंतातूंमुख्यप्रधान । आह्मांसज्येष्ठ
बंधुसमान । तुझेनिर्मळसुगुणपाहून । ब्रह्मानंदमजवाटे २६ मगजोडोनियांदोनीकर । उभाराघवासमोर । सां दिशरथाचानिरोपसत्वर । कैकेयीसदनाबोलाविलें
२७ आतांकैकेयीसदनाश्रीराम । कैसाजाईलपूर्णब्रह्म । तेकथाकौतुकसप्रेम । संतसज्जनऐकोतपां २२८ श्रीरामविजयग्रंथसुंदर । भक्तिज्ञानवैराग्यभांडार । दृष्टांतर
त्नेंअपार । माजीसतेजझगमगित २२९ जैसेंअमृतप्राशनकरितां । संतोषवाटेजयाच्याचित्ता । त्याहूनविशेषगोडहेरामकथा । संतसज्जनींसेवावी २३० ब्रह्मानंदाश्री
धरवरा । श्रीमद्भीमातटविहारा । पुराणपुरुषानिर्विकारा । जगद्वंद्याअभंगा ३१ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतु
र । नवमाध्यायगोडहा २३२ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ओव्या ॥ २३२ ॥ ॥ अध्याय ॥ ९ ॥

अध्याय १०.
कौसल्यादि स्त्रिया.
जनसमुदाय.
सी:
ल:
राम
सारथी

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ संतसज्जनांचिमांदीमिळाली । देखोनिवाग्देवीधांविन्नली । शब्दरत्नांचींभरणीभरली । वेगेंआणिलींभक्तीपें
ठे १ पाहूनिग्राहिकांचीआवडी । परीक्षकतैसेंचिरत्नकाढी । कींसुगरणीजैसीवाढी । अपेक्षापाहूनिक्षुधितांची २ गात्रेंपाहूनभूषणें । लेववितीपैशाहणे । कींदिनमा
नपाहूनऊष्णांकिरणे । उदयजैसापाविजे ३ कींपाहूनियांसमयघटिका । उदयहोयजेवींशशांका । कींवर्षावकाळींचेदेखा । मेघजैसेवर्षती ४ कींऋतुकाळींयेतीफळें ।
कींउत्तमकाळपाहूनिभले । सत्कर्मेंकरितीसकळें । निष्कामबुद्धीकरूनियां ५ कींवेदांचेंअंतरपाहूनिदेख । चालतातीशास्त्रांचेतर्क । कींलवणपाहूनिउदक । धांवेजैसें
त्वरेनें ६ तैसेंश्रोत्यांचेंजाणोनिअंतर । रामकथाआरंभिलीसाचार । बोलिलावाल्मीकऋषीश्वर । तोंचिचरित्रपरिसापां ७ शद्वभवाब्धीभरलाअपार । कवितालक्षता
रूंथोर । स्फूर्तीवायूच्याबळेंसत्वर । जाहाजचालेत्वरेनें ८ सद्गुरुरूपाचिबंदर । तेथेंशद्वरत्नेंभरलींअपारँ । संतपेंठेसींआणिलींसाचार । ग्राहींकथोरह्मणोनियां ९ तरीं
सादरतादेऊनिधन । घ्याजीशद्वरत्नेंपरीक्षाकरून । असोपूर्वाध्यायींसुमंतप्रधान । श्रीरामगृहासिपातला १० शोकाकुळितहोउनी । दशरथपडिलाकैकेयीसदनीं ।
कींअग्निसंगेंकरूनी । मुक्तचैसेंआहाळलें ११ ग्रहणकाळींसूर्यचंद्र । दिसतीकळाहीनसाचार । कींपंकगतैंतसुकुमार । हंसजैसारूतला १२ तैसाजाणद्विपंचरथं । प
डिलाअसेशोकग्रस्त । सुमंतपाठविलात्वरित । श्रीरामासीआणावया १३ असोसुमंतह्मणेजीश्रीरामा । रायेंबोलाविलेंकैकेयीधामा । पुराणपुरुषसर्वात्मा । तत्काळउ
ठोनिचालिला १४ रथींबैसलातेक्षणीं । नवमेघरंगचापपाणी । भक्तकैवारीकैवल्यदानी । वेदपुराणींवंद्यजो १५ वस्त्रालंकारमंडितपूर्ण । पाहातीसर्वअयोध्याजन । ह्मण
तीकोटद्यानकोटीमीनकेतन । श्रीरामावरूनिओवाळिजे १६ श्रीराममुकुटींचीदिव्यकळा । तेणेंरविमंडळउजळला । त्यातेजांतसूर्यबुचकळला । प्रकाशपडलापृ
थ्वीवरी १७ मकराकारशोभतीकुंडलें । कींप्रळयाग्नीनेंनेत्रउघडिले । कींकल्पांतविजूचेंउमाळे । शीतळझालेसर्वेही १८ अनंतबाळसूर्याच्याकळा । श्रीरामरू
पींलोपल्यासकळा । कींब्रह्मानंदरसवोतिला । सगुणलीलाधरूनियां १९ सुवर्णोदकनदीनिर्मळ । मेरुपाठारींवाहेसदांकाळ । तैसाकेंशरदिव्यतिलकभाळ । श्रीरामा
च्याशोभतसे २० आंगींदिव्यचंदनचर्चित । अयोध्येमाजीसुवासबहकत । तेणेंघ्राणदेवतानाचत । निजानंदेंकरूनियां २१ गुणींवोंविलींभगणेंसकळें । तैसेमुक्ताहा
रशोभतीचांगले । अनंतब्रह्मांडेंएकेचवेळे । एकसरेंडोलतीं २२ अपारराहिलेभक्तप्रेमळ । ह्मणोनिरुंदावलेंवक्षस्थळ । दिव्यतेजपदकनिर्मळ । प्रभेनेंनिराळकोंदलें २३
आजानुबाहुहारघुनंदन । करींविराजतचापबाण । कटींमेखळापीतवसन । चपळेहूनझळकतसे २४ असोऐसारघुनाथ । रथारूढविरिंचीतात । छप्पन्नदेशींचेराजेसम
स्त । देखोनियांआनंदले २५ पुढेंचालतचतुरंगदळ । धडकतवाद्यांचाकल्लोळ । श्रीरामपाहावयासकळ उतावेळजनजाहले २६ पाहतांश्रीरामाचेंमुखकमळ । रा
जेआनंदलेसकळ । ह्मणतीजन्मजाहलेंसफळ । तमालनीळदेखिला २७ धन्यधन्यतोदशरथ । जयाच्याउदरींअवतरलारघुनाथ । यासीराज्यपदयथार्थ । देतीलआ

१ मंडळी । २ दिवसमान । ३ सूर्य । ४ चंद्र । ५ उतरती बाजू । ६ शद्वरूपसमुद्र । ७ असंख्य । ८ आदरसत्कार । ९ गृहीं । १० मोतीं । ११ चिखल । १२ दशरथ । १३ मोक्ष देणारा ।

तांसंभ्रमें २८ तोसोहळापाहूनिनयना । जाऊंआपुल्यास्वस्थाना । असोऐसामिरवतरामराणा । कैकेयीसदनासमीपआला २९ जवळीआलाऐकोनिरघुनाथ । स्फुंद स्फुंदोनिरडेदशरथ । लोकांबाहेरटांकूनजात । श्रीरामदशरथाजवळीपैं ३० लक्ष्मणआणिसुमंत । यांसहितप्रवेशेरघुनाथ । तोंमूर्छितपडिलादशरथ। नयनींवाहतअ श्रुधारा ३१ रामेंदशरथासीकेलेंनमन । वंदिलेंकैकेयीचेचरण । येरीह्मणेविजयीपूर्ण । सर्वदांहीहोसीतूं ३२ श्रीरामपुसेकैकेयीसी । कायव्यथारायाचेमानसीं । कांशय नकेलेंभूमीसी । मजप्रतिसांगिजे ३३ कैकेयीसांगेसमाचार । रायेंमजदिधलेदोनवर । तेमीमागतांसाचार । दुःखथोरवाटलें ३४ मगबोलेरघुनंदन । तेमीभाकेंपुर वीन । येरीह्मणेतूंवनासिकरींगमन । चतुर्दशवर्षेंपर्यंत ३४ सांगातेंनेईंसुमित्रासुत । राज्यकरीलमाझाभरत । तूंवनींहोसीलयशवंत । सीताकांतअवश्यह्मणे ३६ मा तेचीआज्ञासर्वथा । नमोडावीप्रमाणशास्त्रार्था । संन्यासजरीघेतलातरीमाता । वंदावीहेंसाचार ३७ प्राणाहूनपलीकडे । माझाभरतमजआवडे । त्यासराज्यदेतां मजसांकडें । सर्वथाहीवाटेना ३८ भूधरअवतरलालक्ष्मण । परमक्रोधावलाजाण । भ्रुकुटियेआंठीघालोन । नेत्रयुग्मलवटारिलें ३९ जैसाविवेकबळेंकरून । क्रोधआ वरितीसाधकजन । तैसाचिउगाराहिलालक्ष्मण । भीडधरूनरायाची ४० असोकैकेयीसनमूनरामराणा । आलाकौसल्येच्यासदनां । परमानंदपावलामना । तपो वनाजावया ४१ दैत्यवधावयाजातांस्वानंद । गजवंदनआणिवीरस्कंद । नमिलेंअन्नपूर्णेचेंचरणारविंद । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ४२ कींजातांअमृतहरण । सुपर्णेवं दिलेजननीचरण । त्याचपरीरघुनंदन । कौसल्येसिनमीतसे ४३ सांगीतलेंसकळवर्तमान । धगधगिलेंकौसल्येचेंमन । भूमीसपडलीमूर्छायेऊन । वाटेप्राणचालिला ४४ किंवाहृदयींशस्त्रखोंचलें । कींलोभियाचेंधनहारवलें । तैसेंकौसल्येसिवाटलें । आज्ञामागतांश्रीरामें ४५ मगह्मणेघनश्यामगात्रा । रामामाझ्याराजीवनेत्रा । मजसांडोनिपवित्रा । कैसावनाजासिल ४६ माझेपुष्पवाटिकेआंत । राहेचतुर्दशवर्षेंपर्यंत । कोणासीतूंनभेटेंयथार्थ । राहेंगुप्तराघवा ४७ श्रीरामह्मणेमाते। तैसेंनव्हे जाणेंवनातें । सत्यकरावयापितृवचनातें । दंडकारण्याजाईनमी ४८ पश्चिमेसउगवेलचंडकिरण । परिनमोडींपितृवचन । होईनभाकेसीउत्तीर्ण । नसेअनुमानसर्व था ४९ जन्मोनियांजनकपोटीं । साचनकरवेत्याचीगोष्टी । तरीअपकीर्तीनेंसृष्टी । भरोनियांउचंबळे ५० साचनकरवेपितृवचन । व्यर्थकायजन्मासयेऊन । विग तधवेचेंसुंदरपण । किंवाज्ञानदांभिकाचें ५१ कींवोडंबरीचेंशूरत्वजाण । कींअजाकंठींचेजैसेस्तन । कींनटामाजीलकामिन । कींकंटकवनसघनपैं ५२ कींजन्मां धाचेविशाळनेत्र । कींमद्यपियाचेंअपवित्रपात्र । कींअदात्याचेंउंचमंदिर । व्यर्थकायजाळावें ५३ यालागींपुत्रतोचिधन्य । जोसाचकरीपितृवचन । तरीमजवनाजा वयालागुन । आज्ञादेईअंबेतूं ५४ ह्मणोनिश्रीरामेंधरिलेचरण । उभाराहिलाकरजोडून । धबधबांवक्षस्थळबडवून । कौसल्येनेंघेतलें ५५ नगरींतेव्हांफुटलीमात । कींवनाजातोश्रीरघुनाथ । वर्तलाएकचिआकांत । पडिलेमूर्च्छितलोकतेव्हां ५६ कौसल्याह्मणेरघुनंदना । सुकुमाराजगन्मोहना । माझीमोडोनियांआ

१ आधि, मानसीव्यथा । २ निश्चय । ३ वचन । ४ चौदा । ५ लक्ष्मण । ६ संकट । ७ शेष । ८ दोन नेत्र । ९ घरीं । १० गणपती । ११ कार्तिकस्वामी । १२ गरुड । १३ विनता ।

ज्ञा । कैसावनाजातोसी ५७ श्रीरामासिह्मणेलक्ष्मण । मजआज्ञादेईंअणुप्रमाण । कैकेयीचेंशिरच्छेदून । संतोषवीनसकळांसी ५८ रघुपतीतूंवनाजातांय
थार्थ । प्राणत्यजीलदशरथ । राज्यबुडेलसमस्त । अयोध्यावोसहोईल ५९ परमप्रेमळबंधूभरत । राज्यनकरीयथार्थ । इचावधकरितांसत्य । तोहीसुखपा
वेल ६० सकळअनर्थाचेंकारण । कैकेयीअसत्याचेंभाजन । इजलाटांकितांवधून । सकळजनआनंदती ६१ जैसीसमूळटांकितांदुर्वासना । साधकपावतीआत्म
सदना । कींरजनीसरतांसकळजना । सूर्योदयींआनंद ६२ मगबोलेश्रीराम । प्राणांतझालियाविपरीतकर्म । सहसानकरावेंहेंवर्म । हृदयींधरीलक्ष्मणा ६३ कौस
ल्यासुमित्राजैशामाता । तैसीचकैकेयीजाणतत्वतां । तियेचावधकरितां । मगयशकैंचेंआह्मांतें ६४ लक्ष्मणह्मणेश्रीरामातें । तरीमजन्यावेंसांगातें । नाहींतरीप्राण
त्यागीनयेथें । मगतूंवनासुखेंजाय ६५ तोंसुमित्राह्मणेरघुनंदना । माझालक्ष्मणनेईंवना । सेवीलतुझियानिजचरणा । प्रेमभावेंकरूनियां ६६ रामातुजवेगळाए
कक्षण । सर्वथानोहेलक्ष्मण । वनींफळजीवनआणून । शय्येसीतृणनिजावया ६७ तुझीसेवाकरीललक्ष्मणस्वकरें । तेणेंआनंदमजथोर । ऐसेंबोलतांसुमित्रेचेनेत्र ।
प्रेमोदकेंभरूनआले ६८ मगउर्मिळेचेंसमाधान । करूनियांलक्ष्मण । सिद्धझालाप्रयाण । वनाप्रतिकरावया ६९ कौसल्याह्मणेरघुनंदना । बारेमजटाकूनिजासीवना ।
कांटेपाषाणतुझियाचरणा । चालतांरजखुपतील ७० जडितांबरेंसर्वसांडोनी । कैसाराहाशीलवल्कलेंवेष्टुनी । भ्रमरपर्यंकत्यजोनी । भूमींशयनकेंविकरिसी ७१ त्यजु
निरत्नजडितकोटीर । कैसाराखसीजटाभार । रामातुझीतनुसुकुमार । वातउष्णेंश्रमेलकीं ७२ सुगंधपरिमळत्यजूनिपरम । कैसेंअंगींचर्चिसीभस्म । वनींराक्षसदुर्ध
रपरम । छळावयातुजयेतील ७३ वनींसांपडसीतूंजगजेठी । मगतुझीकोणराखीलपाठी । शोकेंकौसल्याहृदयपिटी । ह्मणेकायकरूंआतां ७४ मगऔषधीमोहरेअने
कआणुनी । रामाचेदंडींबांधीजननी । रामासिपाणीलागेलवनीं । औषधीमणीकरींबांधी ७५ वनींदृष्टावेलरघुनाथ । ह्मणोनिमोहरेकरींबांधित । कांहींएकपीडानहो
ययथार्थ । ऐशावस्तूदेतमाता ७६ तेआदिपुरुषाचीजननी । वनासिनिघतांचापपाणी । पंचभूतांसिकरजोडोनी । प्रार्थनाकरीभावार्थें ७७ धरणीसकौसल्याविन
वित । मातेतुझाश्रीरामजामात । यासींरक्षींतूंयथार्थ । निजस्नेहेंकरूनियां ७८ ज्यापंथेंजाईलकमळपत्राक्ष । त्याचपंथेंअसोतसुफलवृक्ष । नानासंकटींविरूपाक्ष ।
रक्षोयासीसर्वदां ७९ रातोत्पलकमलेंपूर्ण । त्याहूनिसुकुमाररामचरण । त्याचियाचरणींखडेपाषाण । रुतोंनेदीअवनीये ८० उदकासिकौसल्याह्मणत । रघुवीरहो
ईलतृषाक्रांत । नदीसरोवरेंसमस्त । पूर्णोदकेंठेवींकां ८१ ह्मणेविश्वप्रकाशकाचंडकिरणा । तूंरक्षींआपुलेकुलभूषणा । तुझींकिरणेंमनमोहना । स्पर्शोंनेदींसर्व
था ८२ लोकप्राणेशप्रभंजना । लघुमाझियारघुनंदना । तुझियागुणेंधुळीनयना । माजीनजावीसर्वथा ८३ उष्णेंशिणतांरघुनाथ । तूंमंदमंदयेईंमारुत । जेणेंसुखवा
वेअवनिजाकांत । करींऐसेंप्राणेशा ८४ अंबरातूंनिर्विकारपाहीं । शब्दविषयतुझेठायीं । मंजूळशब्दतुझेहृदयीं । अंडजकरोतसर्वदां ८५ ब्रह्माशिवइंदिरावर ।
अष्टदिक्पाळएकादशरुद्र । नवग्रहअष्टवसूद्वादशमित्र । माझारघुवीररक्षावा ८६ यक्षगणगंधर्वकिन्नर । सिद्धचारणऋषीश्वर । मरुद्गणपितृगणसाचार । माझारघुवीररक्षावा

८७ देवउपदेवकर्मजदेव । पाताळभोगीसर्वमानव । जलचरजलार्णव । माझारघुवीररक्षावा ८८ चराचरप्राणीजेवहिले । चहूंखाणीमाजीजन्मले । वेदशास्त्रेंपुराणेंसकळें । ब्रह्म
सांवळेंरक्षाहें ८९ करजोडोनिकौसल्यासती । चराचरजीवांसीप्रार्थिती । परिहाआदिपुरुषरघुपती । नेणवेचितयेतें ९० जोदानवकुळवैश्वानर । साधुहृत्पद्मभ्रमर । अज्ञानत
मछेदकदिवाकर । नेणेंसाचारकौसल्या ९१ जोअरिचक्रवारणपंचानन । कींदुःखपर्वतभंजनसहस्रनयन । कींविघ्नफणिपाळदारुण । त्यावरीसुपर्णरघुवीर ९२ तोसज्जनच
कोराम्रतकर । भक्तचातकसजलजलधर । कींसाधुनयनाब्जमित्र । तोहासाचारअवतरला ९३ असोयाउपरीकौसल्याह्मणत । चतुर्दशवर्षेंपर्यंत । व्यर्थदेहहाप्रेतवत । कैसापा
ळूंमीआतां ९४ कैसेंपूर्वकर्मगहन । फळाआलेंमुळीहून । अमळदळराजीवनयन । वनासजातोयेवेळे ९५ तूंवनाजातोसिरघुनंदना । स्तनींदाटलाप्रेमपान्हा । माझ्याविसा
वियामनमोहना । गुणनिधानाजाऊंनको ९६ श्रीरामाभुवनसुंदरा । डोळसासुकुमाराराजीवनेत्रा । मुनिजनरंजनागुणसमुद्रा । जाऊंनकोवनातें ९७ हृदयींनसतांरघुनंदन ।
संपत्तीत्याविपत्तीजाण । कळात्याविकळासंपूर्ण । विद्याहोतअविद्या ९८ श्रीरामाविणकरितीकर्म । तोचतयांसपडलाभ्रम । सच्चिदानंदमेघःश्याम । मजटाकूनिजातोकीं ९९
तंवदेववाणीगर्जिन्नलीपाहीं । सर्वांठायींरामविजयी । कल्पांतींतयासींभयनाहीं । हाशेषशायीअवतरला १०० जैसार्जविजातांवैद्ययेऊन । ह्मणेमीतुजवांचवीन । तैसेंमाये
सवाटलेंपूर्ण । आकाशवाणीऐकतां १ आदिपुरुषनिर्विकार । कौसल्येसघालीनमस्कार । प्रदक्षिणाकरूनिवारंवार । मुखविलोकीजननीचें २ जोमायातीतअगोचर ।
तेणेंआसुवेंभरलेनेत्र । विमळांबुधारापवित्र । मुखावरूनउतरल्या ३ मायेनेंधांऊनतयेवेळीं । रामाचेगळांमिठीघातली । तोशोकऐकतांउर्वीमंडळीं । कवीसिबोलोंन
वर्णवे ४ ह्मणेकमलपत्राक्षारघुनंदना । तुवांकैकेयीचीपाळिलीआज्ञा । मानदीधलापितृवचना । माझीअवज्ञाकांकरिसी ५ मगतोजगद्वंद्यरघुनायक । मातेसिह्मणेनकरीं
शोक । मीसत्वरपरतोनिदेख । जननीयेतोंतुजपासीं ६ असोसीतेचियामंदिरांत । प्रवेशलाजनकजामात । सीताझालीआनंदभरित । मुदओवाळीवरूनियां ७ म
नींजगन्माताविचारित । कांएकलेचिआलेश्रीरघुनाथ । संगेंराजचिन्हेंनाहींत । चिंताक्रांतजानकी ८ वृत्तांतसांगेरघुनंदन । आह्मीवनाप्रतिकरितोंगमन । तुवांकौसल्येचीसे
वाकरून । सुखेंराहेंयेथेंची ९ सुमित्राआणिकैकेयी । समानभजेसर्वांठायीं । जनकग्रहानजायकदांही । कुरंगनेत्रेजानकीये ११० वनासियेसीतरीबहुत । दंडकारण्यक
ठिणपंथ । वातउष्णशीतयथार्थ । नसोसवेतुझेनी ११ तंवतेसुंदरशृंगारमराळी । गुणसरिताजनकबाळी । सुकुमारराजसचंपककळी । कायबोलेतेधवां १२ अहाजग
द्वंद्याश्रीरामा । निजभक्तकामकल्पद्रुमा । गजास्यजनकाविश्रामा । टाकूनिमजलानजावें १३ जगज्जनकारघुवीरा । जनकजामाताजगदोद्धारा । जगरक्षकाजलजने
त्रा । जळजगात्रारघुराजा १४ जलचरेंजलसांडून । वेगळींहोतांत्यजितीलप्राण । द्विजकुळांसिआकाशावांचून । नव्हेभ्रमणकोठेंही १५ दीपसांडूनिनिश्चिती । प्र
भानराहेकल्पांतीं । कनकासिटाकूनिकांती । कदांपरतीनव्हेचि १६ शिवावेगळीनोहेअंबिका । किरणेंनसोडितीकदांअर्का । साधुहृदयसांडोनिसद्विवेका । कोठेंजाणेंघ
डेना १७ रत्नावेगळीकळा । गोडीनसोडीगुळा । कस्तुरीनसोडीपरिमळा । तेवींमीवेगळीनव्हेची १८ ह्मणोनिरघुपतीकोमलांगा । दयाळामहृदयाब्जभृंगा । ताटि

कांतकानवमेघरंगा । मजटाकूनिनवजावें ११९ सिंहसखाअसतांपाहीं । मगकांतारींहिंडतांभयनाहीं । सीतेचेशब्दऐकोनिहृदयीं । जगदात्मासंतोषला १२० जान कीवचनसुधाकर । तेणेंतोषलेरामकर्णचकोर । कींवचनमेघगर्जतांगंभीर । मनमयूरनृत्यकरी २१ रघुपतीह्मणेइंदुवदने । श्रीवसिष्ठाचेचरणधरणें । मजवनाप्रतिपाठ वणें । हेंचिविनवीतयाप्रती २२ तुजनेतांवनाप्रती । नानाशब्देंलोकनिंदिती । यालागींपुसोनिवसिष्ठाप्रती । समागमेंनिघावें २३ मगवसिष्ठाचियेचरणीं । नमनक रीजगत्रयजननी । ह्मणेमीराघवाचीसांगातिणी । वनवासीहोईन २४ मगवसिष्ठह्मणेरघुनाथा । संगेंनेईंजनकदुहिता । सर्वेंअसोंद्यावेंसुमित्रासुता । रक्षणार्थतुह्मांतें २५ असोसौमित्रासह्मणेराघवेश । वसिष्ठगृहींआहेममधनुष्य । अक्षयभातेनिःशेष । वरदशस्त्रेंआणावीं २६ आपुलेंसंग्रहधनरघुवीर । याचकांवांटीउदार । गुरु गृहासद्रव्यअपार । वस्त्रेंभूषणेंधाडिलीं २७ आणिनानावस्तुसंपत्ती । पाठविल्यागुरुगृहाप्रती । सद्गुरूसिजेनभजती । अभागीनिश्चितीतेचिपैं २८ तनमनधने सींशरण । श्रीगुरूसिजोनभजेआपण । तोझालाजरीशास्त्रप्रवीण । नकरितांगुरुभजनतरेना २९ व्यर्थगेलेंतयाचेंतप । जळोजळोतयाचाजप । व्यर्थकायको रडाप्रताप । गुरुवचननावडेजया १३० सद्गुरूचेघरींआपदा । आपणभोगीसर्वसंपदा । त्याअपवित्राचेंमुखकदां । दृष्टींनपाहावेंकल्पांतीं ३१ तरीतैसानव्हेरघु वीर । गुरुगृहाप्रतिअपार । द्रव्यवस्त्रेंअलंकार । पाठविलींतेधवां ३२ गुरुपुत्रपरमसूज्ञ । आदरेंआणिलाबोलाऊन । आपुलींवस्त्रेंभूषणेंकाढून । तयासंपूर्णलेववि लीं ३३ सीतेनेंवस्त्रेंभूषणेअपार । सुयज्ञेसिदिधलींसत्वर । रथदेऊनियांगुरुपुत्र । निजगृहासपाठविला ३४ सकळऋषींच्यागृहाप्रती । द्रव्यपाठवीरघुपती । चौदावर्षेंनिश्चिती । पुरोनउरेअपार ३५ विश्वामित्रअसितकण्व । दुर्वासाभृगुवामदेव । अंगिरादिद्विजसर्व । द्रव्यराघवपाठवीत्यांतें ३६ कौसल्यासुमित्रामाता जाणा । द्रव्यपाठवीतयांच्यासदना- । रामेंआपुलेसेवकजना । द्रव्यअपारदीधलें ३७ दरिद्रीदीनकुटुंबवत्सल । अशक्तपंगुकेवळ । तयांसिद्रव्यतमाळनीळ । आणूनिदेताजाहला ३८ इष्टअत्यंतगौरवून । सर्वांसह्मणेरघुनंदन । स्नेहनसांडावामजवरून । सुखेंकरूननांदाहो ३९ मगकैकेयीच्यागृहास । येताझालाजग न्निवास । तेवेळेअयोध्येच्यालोकांस । कल्पांतचिवाटला १४० अयोध्येच्यानरनारी । अश्रुवाहतीतयांचेनेत्रीं । गोब्राह्मणांचाकैवारी । वनाजातोह्मणोनी ४१ इकडे कैकेयीच्यासदनांत । रामेंनमिलादशरथ । प्रदक्षिणाकरूनिविलोकित । वदनारविंदपितयाचें १४२ दशरथह्मणेरघुनंदना । राजीवनयनाजातोसिवना । मीनठेवींआ पुल्याप्राणा । कुळभूषणारघुवीरा १४३ राजाह्मणेश्रीरामातें । दळभारनेईंसांगातें । वनामाजीसुखेंवर्ते । चौदावर्षेंपर्यंत १४४ तोंरामचंद्रबोलेवचन । मीत पालागींसेवितोंकानन । तेथेंदळभाराचेंकारण । सर्वथाहीनसेची ४५ वल्कलेंवेष्टूनिवनांत । तपकरीनयथार्थ । ऐसींकैकेयीनेंऐकोनिमात । वल्कलेंपुढेंठेविलीं ४६ तींवेष्टोनिश्रीराम । श्यामलांगींलाविलेंभस्म । केशभारसुवासपरम । आकर्षोनिबांधिले ४७ सौमित्रेंवल्कलेंवेष्टून । वंदिलेदशरथाचेचरण । तोंकैकेयीह्मणेसीतेझड करून । वस्त्रेंभूषणेंफेडींकां ४८ ऐसेंऐकतांजनकबाळी । तडिदंबरभूषणेंत्यागिलीं । तींसर्वकैकेयीनेंआवरिलीं । वल्कलेंदिधलींनेसावया ४९ तंववल्कलेंकडक

डीतकठिण । नेसतांनयेसीतेलागून । मगआपुलेकरेंरघुनंदन । नेसवीतजानकीतें १५० जानकीसुकुमारअत्यंत । वल्कलेंनेसतांआंगासरुपत । तेंदेखोनिब्रह्मसुत । निर्भर्त्सितकैकेयीतें ५१ परमनिर्दयतूंपापिणी । घेसीसीतेचींवस्त्रेंहिरूनी । तूंजाहलीसराज्यभ्रुडवणी । रामासिवनींधाडिसी ५२ दशरथह्मणेतेअवसरीं । गृहांतूनिनी घजाबाहेरी । तीनकाठ्यामांडोनिबाजारीं । द्वाडेबैसेंआतांची ५३ माझींबाळेंसुकुमार । निर्दयेघालिसीबाहेर । मीभाकेंबांधिलोंसाचार । नाहींतरीशिरच्छेदितों ५४ आडांतपडलामृगेंद्र । कींसांपळ्यांतगोंविलाव्याघ्र । कींवणव्यांतसांपडलाफणिवर । तैसासाचारगुंतलोंमी ५५ कींगळींसांपडलामीन । कींपारधीयेंकोंडिलेंहरण । कींतस्करेंवाटेसिसज्जन । गोवोनिहरिलेसर्वस्वें ५६ ऐसेंबोलतांनृपवर । हृदयींदाटलागहिंवर । पोटासिधरूनसीतासुंदर । ह्मणेमायेशीणलीस ५७ सुकुमारतूंचं पककळी । वातउष्णेंशिणशीलवेल्हाळी । गुणसरितेजनकबाळी । सांगसीशीणकोणातें ५८ सुमंतासांगेराजेंद्र । आणादिव्यअलंकार । सीतेसिदेऊनिसत्वर । जग न्मातागौरवीं ५९ त्यावरीतेमंगळभगिनी । मस्तकठेवीश्वशुरचरणीं । वसिष्ठनमिलास्नेहेंकरूनी । ह्मणेकृपाबहुतअसोंद्या १६ जैसाद्वितीयेचाचंद्र । दिवसेंदिवसहोय थोर । तैसास्वामीस्नेहादर । अपारवर्धमानहोऊंदे ६१ वसिष्ठदेतआशीर्वचन । जोंवरीसूर्यगांकचंडकिरण । तोंवरीचिरंजीवदोघेंजण । अक्षयीराज्यकरावें ६२ असोव सिष्ठआणिदशरथ । रामलक्ष्मणनिघतांत्वरित । सव्यघालूनिहातजोडित । काननामाजीजावया ६३ मुनिह्मणेतूंपूर्णसती । त्रिभुवनींवाढेलतुझीकीर्ती । विजयी होईलरघुपती । वनांतरींजाऊनियां ६४ सप्तशतराजयुवती । तयांसाष्टांगनमीरघुपती । मातेंवाढवावीप्रीती । श्रीकौसल्येसमानसर्वदा ६५ तोंएकचिहाकझालीते वेळे । सर्वमातापिटितिवक्षस्थळें । एकमूर्च्छितकाघेऊनिबळें । मुखामाजीघालिती ६६ एकभूमीसिआपटतीशिरें । एककेशतोडितीनिजकरें । एकहाकफोडितीएकसरें । रामाराहारेह्मणोनियां ६७ दशरथह्मणेचापपाणी । ग्रामांतूननजावेंचरणी । जान्हवीपर्यंतषड्गुणीं । माझ्यारथनेईंकां ६८ अवश्यह्मणेरघुनाथ । तत्काळआणविलारथ । करजोडूनिसुमंत । पुढेंउभाठाकला ६९ दशरथाचेचरणींभाळ । ठेऊनियांतमालनीळ । निघालातेव्हांतत्काळ । झालाकोल्हाळएकची ७० सीतारथावरीघालू न । निघतीवेगेंरामलक्ष्मण । तेव्हांवक्षस्थळबडवून । दशरथरायेंघेतलें ७१ उठोनिरावदशरथ । द्वाराबाहेरीधांवत । लोकांसिह्मणेरघुनाथ । रहावाअतांत्वकरी ७२ कोठेंगेलेंमाझेंपाडस । कोणीकडेगेलामाझाराजहंस । भेटावयाआणाडोळस ! मीवनासजाऊंनेदीं ७३ मीआपुलीघालीनआण । रथापुढेंआडवायेऊन । राघ वापुढेंपदरसपरून । वनासिगमनकरूंनेदीं ७४ गोपुरावरीचढेदशरथ । चांचरीजायखालेंपडत । मागुतीबिदोबिदींधांवत । दीनवदनेंकरूनियां ७५ लोकांसिपु सेदशरथ । रामकोठेंदावात्वरित । वाटेसिअडखळूनपडत । मस्तकपिटींअवनीये ७६ लोकांसिह्मणेम्लानवदन । अयोध्येसीलावारेअग्न । माझाजाईलआतांप्रा ण । दावावदनरामाचें ७७ प्राणाविणेंजैसेंप्रेत । तैसेंअयोध्यापुरदिसत । तरीअग्नीलावूनित्वरित । मजसहितभस्मकरा ७८ दाहिदिशादिसतीउदास । अयोध्या नगरझालेंवोस । राघवगेलावनवासास । मुखलोकांसकायदाऊं ७९ झालेंमाझेंकाळेंवदन । आतांमाझाजडदेहत्यागीन । वायुवेगेंजाईन । काननींरामशोधावया १८०

लोकांसिह्मणेतेवेळां । मजराघवदाखवासांवळा । स्त्रियाह्मणतीवनागेला । आज्ञाघेऊनितुमचीपैं ८१ एकत्वदेवेशींतआहेरथ । ऐकतांधांविंदशरथ । तोंदूरगेलाजनक
जामात । ध्वजहीपरतूनदिसेना ८२ तोंआरडतकौसल्याधांवे । वरतीकरूनियांबाहे । ह्मणेकोमलांगाउभाराहे । वदनतुझेंपाहूंदे ८३ कैकेयीभाष्यअमावास्याथो
र । मार्जीनदिसेरामचंद्र । त्यावियोगेंआह्मींचकोर । चिंताग्नींतपडिलोंकीं ८४ कींकैकेयींविरकेतूजाण । रामझांकिलाचंडकिरण । चतुर्दशवर्षींमुक्तस्नान । तोंव
रीउपोषणपडियेलें ८५ राममाझामेघपूर्ण । कैकेयीविरदुष्टप्रभंजन । दूरनेलाझडपोन । जीवनावीणसुकलोंआह्मीं ८६ मजअंधाचीकाठीहिरून । कोणेंवनींटाकि
लीनेऊन । मजदारिद्रियाचींगांठपूर्ण । कोणेनिर्दयेंसोडिली ८७ माझेंदवडिलेंनिधान । चिंतामणीदिधलाभिरकावून । माझापारिसनेऊन । कोण्यानिर्दयेंभिरका
विला ८८ मजपान्हांदाटलास्तनीं । माझेंतान्हेंदावाहोनयनीं । माझासुकुमारघोरवनीं । भोजनमागेलकोणातें ८९ गेलावल्कलेंवेष्टून । कैंचेंतयांमंगलस्नान ।
रातोत्पलाहूनकोमलचरण । कंटकपाषाणखुपतील १९० आंधळेंजातांवनांतरीं । सांगातीटाकूनिगेलादुरी । तेतळमळूनशोककरी । माझीपरीतेविझाली १९१
कींतान्हेंटांकूनपरदेशीं । माताजायसहगमनासी । तेंतळमळीजेविपरदेशीं । झालेंतैसेंरामाविण ९२ वनींनिघतांरविकुळमंडण । दुःखेंउलथतीकठीणपाषाण ।
गजतुरंगपशुपक्षीसंपूर्ण । तृणजीवनघेती ९३ वनाजातांजनकजामात । वनींपक्षीरुदनकरित । अयोध्येच्याप्रजासमस्त । पाठींधांवतीरामाचे ९४ श्रीरामा
चेआवडतेब्राह्मण । भक्तमित्रसेवकजन । चर्मकअनामिकआदिकरून । कुटुंबेंघेऊनचालिले ९५ ओसपडलेंअयोध्यापूर । आबालवृद्धधांवतीसमग्र । ह्मणतीसेऊं
कांतार । श्रीरामचंद्रासांगातें ९६ कैकेयीचांडाळीणखरी । सीतेचींवस्त्रेंभूषणेंहरी । तिजखालींदुराचारी । कोणयेथेंनांदेल ९७ दशरथआतांदेईलप्राण । ओ
सपडेलअयोध्यापट्टण । कैकेयीचेंशिरवपनकरून । छत्रधरोतकोणीही ९८ एकह्मणतीहादशरथ । दग्धझालायाचापुरुषार्थ । कैकेयीसवधूनरघुनाथ । कांहोरा
ज्यींस्थापीना ९९ स्त्रीलिंभेंझालादीन । वनासिपाठविलाश्रीरामनिधान । एकह्मणतीवनासिगमन । करावेंहानिर्धार २०० दूरटाकिलेंअयोध्यापूर । धांवतीन
गरजनांचेसंभार । माघारापाहेरघुवीर । तोंलोकसत्वरधांवती १ तात्काळउभाकेलारथ । सकळजनांसिहातजोडित । ह्मणेशिरींआहेराजादशरथ । निजगृहींस्वस्थरा
हावें २ आह्मींसेवितोंघोरकानन । तुह्मांसितेथेंनघडेआगमन । आह्मींयेतोंसत्वरपरतोन । चतुर्दशवर्षेंहोतांची ३ ऐसेंश्रीरामेंविनविलें । लोकभिडेनेंअवघेपरतले ।
रुदनकरीतअयोध्येसआले । शोकेंझालेनिस्तेज ४ तरीश्रीरामभक्तब्राह्मण । अग्निहोत्रीपंडितसज्ञान । त्यांवरीप्रळयचिवर्तलापूर्ण । प्रियप्राणराघवाचेजे ५ तेसर्व
थानसोडितीरामातें । ह्मणतीआह्मीयेऊंकाननातें । बहुतप्रार्थिलेंरघुनाथें । परीकदानराहती ६ रथाखालींउतरून । धरीब्राह्मणांचेचरण । तेह्मणतीगेलियाप्राण ।
तुजनसोडूंराघवा ७ रघुनाथासिह्मणेसुमित्रासुत । ब्राह्मणश्रमपावलेसमस्त । आजयांसाठींराहावेंयेथ । अहिल्योद्धारारारघवा ८ असोवासरमणीगेलाअस्ता । अ
योध्येंतकायझालीअवस्था । स्त्रियानींधरूनदशरथा । कैकेयीसदनाप्रतिगेल्या ९ कौसल्यासुमित्राआदिकरून । बैसतीदशरथासवेष्टून । सदनेंसमस्तदीपेंविण ।

भणभणीतदिसतीपैं २१० बाहेरजातांरघुनाथ । अवदसाप्रवेशलीनगरांत । जैसाविवेकजातांयथार्थ । अज्ञानहृदयींप्रवेशे ११ राण्याआणिदशरथ । प्राणद्यावया
होऊनिउदित । महाविषआणिलेंत्वरित । जेंस्पर्शतांघातकरीप्राणाचा १२ तंवतोवसिष्ठश्रीगुरुनाथ । ह्मणेसहसानकीजेआत्मघात । मगवाल्मीकाचामूळकाव्यार्थ ।
समस्तांसीसांगीतला १३ महपरिवारेंदशग्रीव । वधोनबंदीचेसोडवीलदेव । चतुर्दशवर्षानींराघव । गजरेंयेईलस्वधामा १४ जरीमीअसत्यबोलेन । तरीश्रीरघुनाथा
चीआण । गुरुवचनमानूनिप्रमाण । विषपानवर्जियेलें १५ इकडेवनींराहिलाजगदोद्धार । तोपद्मोद्भवजनकउदार । स्मरारिमित्ररघुवीर । सकळविप्रवेष्टित २१६
रात्रझालीतीनप्रहर । रथवेष्टितनिजलेद्विजवर । जैसाउडुगणवेष्टितरोहिणीवर । कींकिरणचक्रींचंडांश १७ निद्रार्णवींनिमग्नब्राह्मण । ऐसेंजाणोनिसीतारमण । सौ
मित्रासीह्मणेरथवेगेंकरून । येथोनिर्यांकाढींकां १८ कायातैसीचअसोन । केव्हांजायनकळेप्राण । तैसारथारूढरघुनंदन । नलागतांक्षणपैंगेला १९ अयोध्येकडेदावो
नमाग । मगरथमुरडिलासवेग । जैसाअमृतहरणींस्वर्ग । खगनायकआक्रमी २२० असोआकाशमार्गीरथ । शृंगवेरपासींउतरत । मानससरोवरींअकस्मात । रा
जहंसबैसलेतैसे २१ तेथेंगुहकाचाआश्रमनिर्मळ । पुढेंवाहेजान्हवीजळ । देखोनियांप्रातःकाळ । घननीळस्नानकरी २२ पाहूनियांभागीरथी । ह्मणेसूर्यवंशींभगीर
थनृपती । तेणेंप्रार्थूनिनानारीतीं । जगदोद्धाराआणिली २३ कींशिवमुकुटींचीशुभ्रमाळा । प्रसाददिधलाशीघ्रकाळा । फोडूनब्रह्मकटाहसकळा । परब्रह्मजललोटलें २४
ब्रह्मापुरंदरउमावर । ऋषिगणगंधर्वफणिवर । देखतांजान्हवीचेंनीर । स्तुतीअपारकरितीते २५ दृष्टींपाहातांजान्हवीनीर । सहस्रजन्मीचेंपातकसमग्र । शुष्कदग्ध
वनवैश्वानर । अघसर्वजळेतेवी २६ ऐसीतेसगरकुळतारिणी । रामलक्ष्मणस्तवोनि । स्नानकरितीतेक्षणीं । सीतासुमंतसर्वही २७ नित्यकर्मसारूनिसकळी । न्यग्रो
धवृक्षाचियेतळीं । श्रीरामबैसेतेवेळीं । तृणशेजघालूनियां २८ वटदुग्धघालूनितयेवळीं । रघुवीरमस्तकींजटावळी । भस्मचर्चितचंद्रमौळी । तैसातेकाळींरामदिसे
२९ असोइकडेब्राह्मणसमस्त । जागेहोऊनिजंवपाहात । तोंरथासहितरघुनाथ । गेलानिश्चितसमजलें २३० परमखेदकरितीब्राह्मण । निद्रानव्हेहाअनर्थपूर्ण । हातीं
चागेलारघुनंदन । आनंदघनजगद्गुरू ३१ अज्ञानपांघरूणपडलिया । मगआत्मारामनयेप्रत्यया । नदिसेजवळअसोनियां । दुर्घटमायापडलीहे ३२ एकह्मणतीराम
करुणाघन । दशरथरावसोडीलप्राण । ह्मणोनिगेलापरतोन । सीताजीवनजगदात्मा ३३ तोंरथचक्रांचामार्ग । अयोध्येकडेदिसेसवेग । ब्राह्मणधांवतीकाढितीमाग ।
परमआनंदलेमनीं ३४ हर्षयुक्तहोऊनब्राह्मण । प्रवेशलेअयोध्यापट्टण । तोंतेथेंनाहींरघुनंदन । भवबंधनछेदकजो ३५ सकळमंगळभोगवर्ज्जुनी । ब्राह्मणबैसलेनिरंज
नीं । ह्मणतीश्रीरामदर्शनावांचोनीं । प्रवेशसदनींनकरूंची ३६ आतांजान्हवीजळलंघून । कैसाजाईलरघुनंदन । तींकथाकौतुकेंश्रवण । सज्जनकरोतआदरें ३७ अहो
श्रीरामविजयग्रंथ । हेंकेवळस्वानंदामृत । संतहेनिर्जरसमस्त । ब्रह्मानंदेंसेविती ३८ रविकुळमंडणाराघवेंद्रा । ब्रह्मानंदाज्ञानसमुद्रा । श्रीधरवरदाअतिउदारा । निर्वि
काराअभंगा ३९ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकींनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । दशमाध्यायगोडहा ॥ २४० ॥ अध्याय १० ॥ ओव्या २४० ॥

अध्याय ११

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ अध्यायापरीसअध्यायपरिकर । जैसापळोपळेंचढेदिनकर । कींशुक्लपक्षींहूनिचंद्र । कळाविशेषवाढती १ कीं
अभ्यासकरितांवाढेज्ञान । कींयोगसाधनेंसमाधान । कींवटबीजविस्तारेपूर्ण । दिवसेंदिवसअधिक २ कींबाळपणापासूनिपंडित । अधिकाधिकव्युत्पत्तिवाढत ।
कींकृष्णावेणीसंकीर्णदिसत । पुढेंविशाळहोतीजैशा ३ कींअग्रापासूनिमूळाकडे । इक्षुदंडाचीगोडीवाढे । कींगुरुभजनकरितांआतुडे । ज्ञानकळाविशेष ४ जों
जोंनेमशुचिष्मंत । तोंतोंतपश्चर्यावाढत । कींसाधुसमागमकरितांत्वरित । क्षमादयावाढती ५ कींकरितांनिष्कामदान । कीर्तीनेंभरेत्रिभुवन । कींवीरश्रीचीधरि
तांआंगवण । प्रतापविशेषपैंवाढे ६ किंवाधरितांस्नेहादर । मैत्रीवाढेअपार । किंवाकरितांपरोपकार । यशविशेषवाढत ७ तैसीरामकथागोडबहुत । विशेषपुढें
रसचढत । जेविवर्षावकाळींपूरयेत । गंगेसजैसाउल्हासें ८ गंगेचापूरमागुतावोहटे । हादिवसेंदिवसअधिकदाटे । चतुरप्रेमळजरीश्रोताभेटे । तरीवक्तयासिआनंद
९ श्रोताभेटलियामतिमंद । तरीमावळेव्युत्पत्तीचाआनंद । जैसेंसूर्यमावळतांअरविंद । संकोचोनिजायपैं १० असोदशमाध्यायींकथन । जान्हवीतीरींरघुनंदन ।
न्यग्रोधवृक्षातळींजाण । तृणशेजेपहुडला ११ त्यजोनियांमायाजाळ । निरंजनींयोगीजैसानिश्चळ । तैसारामतमाळनीळ । जान्हवीतीरींशोभला १२ तोंतेथेंगुह
कभक्तथोर । तयासिह्मणेराघवेंद्र । परतीरासीसत्वर । आह्मांआतांनेईंतूं १३ भवाब्धितारावयादुस्तर । नामनौकाजाणकींपवित्र । तोरघुवीरराजीवनेत्र । प्रार्थना
करीगुहकाची १४ भणंगापुढेंक्षीरसागर । ह्मणेमजभूकलागलीथोर । कींवाचस्पतीमूढासविचार । पुसतसेसाक्षेपें १५ कींथिल्लरासीजन्हुकुमरी । ह्मणेमाझीतृषाह
री । किंवादरिद्रियाचेद्वारीं । कल्पवृक्षयाचक १६ तैसारामगुहकातें । ह्मणेपरपारानेईंमातें । तंवतोजाणोनियांराघवातें । पुसेकौतुकेंकरूनियां १७ ह्मणेतुमचें
नांवकराश्रवण । कोठेंजातांकायकारण । मगमेदिनीगर्भरत्नभूषण । कायबोलताजाहला १८ रविकुळमंडणदशरथ । तोपिताआमुचायथार्थ । यादेहासनामरघुनाथ ।
जनसमस्तबोलती १९ ऐसेंबोलतांरघुनंदन । गुहकमाताकरीरुदन । ह्मणेयाचानौकेसीलागतांचरण । नारीसंपूर्णहोतील २० याचेंचरणरजझगटतां । शिळाउ
द्धरिलीमिथिलेसिजातां । आह्मींपूर्वींचऐकिलीकथा । भक्तसंताचेनिमुखें २१ कठिणपाषाणलागतांचरणीं । इंदिरेतुल्यजाहलीकामिनी । नौकाकाष्ठाचीतत्क्षणीं ।
चरणलागतांहोईल २१ वृद्धाह्मणेपुत्राअवधारीं । यासिनघालवेंनावेवरी । नौकेचीझालियानारी । कैसीजीविकातुझीहोय २३ एकवनितापोषितां । तुजसंकटहो
यतत्वतां । नावेवरीरघुनाथा । पुत्रासर्वथाबैसवूंनको २४ मगगुहकह्मणेसर्वोत्तमा । अगाधतुमचेचरणांचामहिमा । तरीतेचरणश्रीरामा । मीप्रक्षालीनस्वहस्तें २५
पाषाणाचीजाहालीनारी । हेतोंचरणरजाचीथोरी । तरीतेपदप्रक्षालीननिर्धारी । मगनावेवरीबैसवीन २६ मगगुहकेंआश्रमासनेऊन । बैसविलाजगन्मोहन । जो
मायातीतशुद्धचैतन्य । पद्माक्षीरमणजगद्गुरू २७ विधिहरसहस्रनयन । ज्याचेवांछितीरजःकण । सनकादिकांदुर्लभपूर्ण । करितांसाधनतळेंजो २८ जेथूनिज

१ सूर्य । २ वडाचें बीं । ३ ग्रंथार्थज्ञान । ४ शेंडा । ५ ऊंस । ६ प्राप्त होय । ७ पवित्र । ८ कमल । ९ भागीरथी । १० संसार हाच कोणी कए समुद्र । ११ बृहस्पती । १२ गंगा ।

न्मलीजन्हुकुमरी । तेचरणप्रक्षालीनस्वकरीं । फळेंमुळेंआणूनिझडकरी । जनकजामातपूजिला २९ तेवेळींगुहकाचाहर्षपाहें । ब्रह्मांडामाजीनसमाये । दृढधरू
नश्रीरामाचेपाय । प्रेमेंकरूनरुफुंदत ३० ह्मणेस्वामीरविकुळतिलका । दयाब्धीमायाचक्रचाळका । अयोध्यापतीताटिकांतका । झडकरयेईमागुती ३१ स्वामी
तूंपरतोनआलियावीण । मीकदापिनभक्षींअन्न । नानाभोगमंगलस्नान । नकरींयेथूनिश्रीरामा ३२ जाणोनियांप्रेमळभक्त । श्रीरामत्यासिहृदयींधरित । मगनौका
आणूनित्वरित । जनकजामातबैसविला ३३ सौमित्रआणिसीतासती । तिघेंनौकेवरीआरूढती । मगसुमंताप्रतिरघुपती । आज्ञादेताजाहला ३४ सुमंतातूंजायवेगें ।
सकळवृत्तांतरायासिसांगे । माझानमस्कारसाष्टांगें । वसिष्ठदशरथांसींकरींका ३५ चतुर्दशवर्षेंहोतांपूर्ण । मीसत्वरयेतोंपरतोन । सकळलोकांचेंसमाधान । करींसुमं
ताजाऊनियां ३६ तुवांजाऊनियांत्वरित । ग्रामासिआलियाबंधुभरत । क्रोधेंकरूनदशरथ । वधीलएकादातयासी ३७ याकारणेंतुवांसुमंता । वेगेंपरतोनिजाइजेआ
तां । सुमंतउतरूनरथाखालता । चरणींमाथाठेवितसे ३८ नयनोदकेंकरून । प्रक्षाळिलेश्रीरामचरण । सुमंतह्मणेमाझेन । अयोध्येसनजाववे ३९ मीसमागमेंये
ईन । अथवायेथेंप्राणदेईन । परिमीनजायपरतोन । दुःखद्यावयासमस्तां ४० देखतीजेव्हांरथरिता । दशरथआणिकौसल्यामाता । यांचीकरावयाहत्या । माझेनते
थेंनजाववे ४१ वनींसांडूनतुजरघुनायका । प्रवेशतांअयोध्येंतदेखा । मजह्मणतीलकाळमुखा । कांतूंयेथेंआलासी ४२ मगरघुनाथेंधरिलाहृदयीं । ह्मणेबारेचिंतानक
रींकांहीं । तूंअयोध्येसिशीघ्रजाईं । आज्ञामाझीपाळींकां ४३ माथांठेविलावरदहस्त । तेणेंशोकसस्तझालाशांत । जैसामेघवर्षतांअद्भुत । वणवात्वरितविझोनिजाय
४४ मगआज्ञाघेऊनिसुमंत । पैलतीरींउभाअवलोकित । नावेंतबैसलारघुनाथ । गुहकपैलतीरानेतपैं ४५ जैसानिर्वृत्तीतटाकींयोगीपावत । तैसापैलतीराउभारघुना
थ । सुमंतासीहातेंपालवित । जायत्वरितमाघारा ४६ यावरीपुढेंपुष्करिणी । तेथेंक्रमिलीएकरजनी । मगप्रयागाप्रतिचापपाणी । येताझालातेवेळे ४७ दृष्टींदेखोनिरघुनं
दन । प्रयागहीझालापावन । पुढेंभारद्वाजआश्रमारघुनंदन । येताझालासाक्षेपें ४८ आलाऐकोनिरघुराज । सामोराधांवलाभारद्वाज । रामेंनमस्कारिलाद्विजं । क्षेमालिं
गनादिधलें ४९ भारद्वाजबोलेसप्रेम । आजिमाझासुफळजन्म । त्रिभुवनपतीश्रीराम । गृहाआलाह्मणोनियां ५० माझियापुण्याचेगिरिवर । भेदोनिगेलेचिदंबरें ।
तरीचसीतावल्लभरघुवीर । मूळेंवीणपातला ५१ सकळमंगळरघुवीर । जोमंगळभगिनीचानिजवर । मंगळमातेचाउद्धार । करावयाजातदक्षिणे ५२ जोपंचद्वय
रघुनंदन । करावयासुरांचेंबंधमोचन । कमळणीमित्रकुळभूषण । येणेंपंथेंचालिला ५३ तोंऋषिधांवतीअपार । त्यांहीकैसावेष्टिलारघुवीर । जैसादेवींवेष्टिलासहस्र
नेत्र । कींकिरणांतमित्रविराजे ५४ कींचंदनेंवेष्टितमलयानिळ । कींविरक्तींवेष्टितजाश्वनीळ । कींवराभोंवतेसकळ । वऱ्हाडीजैसेमिरवती ५५ कींसाधकजैसेनिधानाजवळी ।
कींरत्नाभोंवतीपरीक्षकमंडळी । कींकनकाद्रीभोंवतीपाळी । कुळाचळाचीविराजे ५६ कींनक्षत्रींवेष्टिलाशशी । कींमानसवेष्टिलाराजहंसी । तैसाऋषींनींअयोध्यानिवासी ।

१ श्रीराम । २ प्रधान । ३ चवदा । ४ धुतले । ५ रिकामा । ६ त्वरित । ७ कृपायुक्त हात । ८ मोक्ष । ९ पुष्करिणी तीर्थ । १० भारद्वाजऋषि । ११ पर्वत । १२ आकाश । १३ सीता ।

भारद्वाजाश्रमींवेष्टिला ५७ भारद्वाजेंपूजिलारघुनंदन । तेथेंक्रमिलाएकदिन । ऋषिबोलतीसुवचन । अजनंदनपुत्राप्रती ५८ चतुर्दशवर्षेंपर्यंत । श्रीरामाराहाये थेंस्वस्थ । दंडकारण्याप्रतिव्यर्थ । कासयासीजावेंहो ५९ राघवह्मणेयेथेंराहतां । अयोध्येच्याप्रजायेतीसमस्ता । ब्राह्मणआणिमातापिता । येतीभेटीसीनिश्चयें ६० आह्मीगुप्तरूपेंयेथूनी । प्रवेशूंमहाकाननीं । पुढीलभविष्यार्थमनीं । मुनीहोतुह्मींजाणतसां ६१ असोऋषिआश्रमींक्रमोनिएकदिवस । पुढेंचालिलाजगन्निवास । ऋषीसपुसेअयोध्याधीश । मार्गआह्मांसदाविजेजी ६२ भारद्वाजह्मणेचित्रकूटपर्वतीं । विद्वज्जनबहुतराहती । तुह्मीतेथेंकरावीवस्ती । कांहींदिवसराघवा ६३ सिद्धव टपर्यंत । भारद्वाजेंबोलाविलारघुनाथ । आज्ञाघेऊनित्वरित । प्रयागासीपरतला ६४ सिद्धवटदेखोनिनमन । करीपद्माक्षीरमण । त्यासिद्धवटींसावित्रीपूर्ण । सीतादेखो ननमस्कारी ६५ विजयीहोऊनिरघुनंदन । वर्नीहूनिआलियापरतोन । दोनलक्षगोदानेंयेथेंदेईन । ब्राह्मणसंतर्पणयथाविधी ६६ पुढेंचित्रकूटपर्वतावरी । चढलाशरयूतीर विहारी । तेथेंवाल्मीकऋषितपकरी । बहुतऋषींसमवेत ६७ जेणेंनारदकृपेचेनिबळें । अवतारभविष्यकथियेलें । जैसेंकमळाअगोदरभरिलें । सरोवरींजळजेंवी ६७ अवताराआधींजन्मपत्र । केलेंशतकोटीविस्तार । तेणेंदृष्टींदेखतांरघुवीर । आश्रमाबाहेरधांवला ६९ वाल्मीकाचेनिजचरणीं । माथाठेवीमोक्षदानी । वाल्मीकेंवरउच लोनी । आलिंगनदिधलें ७० इतरांसमस्तांद्विजवरां । भेटलापरात्परसोयरा । सौमित्रेंचित्रकूटींतेअवसरां । पर्णकुटिकाबांधिली ७१ ऋषिमंडळींतरघुवीर । चित्रकू टींराहिलाजगदोद्धार । गुहकपाठवूनबाहेर । समाचारनेलाहो ७२ चित्रकूटींराहिलारघुनायक । सुमंतासिसांगेगुहक । राघववियोगेंदोघांसीदुःख । अत्यंतझालें तेधवां ७३ गुहकेंसुमंतघरासिनेला । ह्मणेमीआतांरामकैंदेखेनडोळां । असोरथासहितसुमंतपरतला । वेगींअयोध्येसीयेतसे ७४ अयोध्यादिसेप्रेतवत । रिता घेऊनिप्रवेशलारथ । सुमंतमुखावरीपल्लवघेत । झांकोनिमुखचालिला ७५ सुमंतह्मणेआपलेमनीं । श्रीरामटाकोनिआलोंवर्नीं । ऐसियामजअभाग्यासीजननी । का यव्यर्थप्रसवली ७६ कैकेयीसदनासमोर । सुमंतेंसोडोनिरहंवर । मंदिरांतप्रवेशेसत्वर । अतिमुखचंद्रउतरला ७७ रिताआणिलामाघारारथ । अयोध्येंतसमस्तां सीजाहलेंश्रुत । घरोघरींएकचिआकांत । सीताकांतवियोगें ७८ इकडेकंठींप्राणधरून । कैकेयीसदनींअजनंदन । सुमंतेंतयासिदेखोन । नमनकरूंलाजतसे ७९ राजाह्मणेसुमंतप्रधाना । कोठेंटाकिलेंराजीवनयना । मजवाटतेंमाझियाप्राणा । मूळआलासीसत्वर ८० जगद्वंद्यमाझीवस्तूजाण । टाकिलीकोणेवनीनेऊन । श्रीराममा झेंनिधान । कोणेंचोरेंचोरिलें ८१ राजहंसमाझारघुनंदन । पंकगर्तेंतठेविलारोवून । माझेंसुढाळमुक्तपूर्ण । भिरकाऊनदिधलेंकोठें ८२ अन्नपूर्णावरहृदयींचेंरत्न । म्यांतुझेहातींदिधलेंपूर्ण । घोरवनींतेंटाकून । कैसाआलसिमाघारा ८३ मजअंधाचीकाठीबळें । हिरोनिकोणीनेलीनकळे । अरण्यामाजीमाझींबाळें । उपवासी निराहार ८४ सुंदरसुकुमारसुमनकळी । माझीमाउलीजनकबाळी । सुमंतारथाखालींकैसीउतरली । कैसीचालिलीपंथींसांग ८५ तिहींभोजनेंकोठेंकेलींवनीं । शय

१ अरण्यांत । २ पदर । ३ रथ । ४ चिखलाची गार । ५ पाणीदार मोतीं । ६ शंकर । ७ फुलाची कळी ।

नकेलेंकोणीमेदिनीं । सुमंतासांगमजलागुनी । देहटाकूनजाईनमी ८६ मगतोसुमंतम्लानवदन । सांगेसकळवर्तमान । तीनदिवसनिराहारपूर्ण । तिघेंजणेंपैंहोतीं ८७ तृणासनींराजीवनेत्र । पहुडलाघनःश्यामगात्र । पांघरावयाअंबर । आपदासमस्तदेखिलीम्यां ८८ शृंगवेरापर्यंत । म्यांबोळविलारघुनाथ । ज्याचेनिनामेंजगतरत । तोगुहकेंनेलापरपारा ८९ मायानदीउल्लंघून । संतस्वरूपींहोतीलीन । तैसापैलतीरारघुनंदन । दैदीप्यमानपाहिलाम्यां ९० याउपरीकरुणाकरें । अयोध्येसीजायत्वरें । ऐसेंतेथोनियांजगदोद्धारें । निजकरेंमजपाळविलें ९१ राघवेंसाष्टांगनमन । घातलेंमगतेथोन । पुढेंचरणचालीरघुनंदन । करीतगमनवनवासा । जैसाअस्तागेला दिनकर । तैसावनींप्रवेशलारघुवीर । याज्ञिककुंडामाजीवैश्वानर । आच्छादितजैसाकां ९३ ऐसींसुमंताचींवचनेंभूपाळ । कर्णीऐकतांचितात्काळ । धबधबांतेव्हांवक्षस्थळ । पिटोनघेततेसमयीं ९४ सुमंतावनींरघुनंदन । कैसापरतलासिसोडून । अरेतुझेंहृदयनिर्दयपूर्ण । कैसाप्राणगेलानाहीं ९५ सुमंतातुझाधीरथोर । वज्रापर [illegible] तुझेंशरीर । वनींसांडोनिरघुवीर । कैसायेथवरीआलासी ९६ गळामाजीगुंतलामीनं । तैसातळमळीअजनंदनं । श्रीरामवियोगाचाअग्न । जाळीतपूर्णसर्वांगीं ९[illegible] ह्मणे धांवधांवबारेरघुनंदना । सरोजनेत्रासुहास्यवदना । कोमलांगामाझियाप्राणा । गेलासिवनाटाकूनी ९८ हांकफोडिलीदशरथें । धांवमाउलियेरघुनाथे । मजसांडोनियांतान्हयातें । गेलीसवनादूरदेशा ९९ रामाचालिलामाझाप्राण । अंतकाळींदावींतुझेंवदन । ऐसेंबोलतांवटारिलेनयन । सोडिलाप्राणरामस्मरणें १०० राम रामकरितांदशरथ । जाहलारामरूपयथार्थ । खुंटलाशोकसमस्तहेतें । मातसर्वराहिली १ पाहाशरीराचेंकर्मगहन । चवघेपुत्रदशरथासअसोन । जवळींनसतांसोडिलाप्राण । मगसुमंतप्रधानधांवला २ तेणेंउशासीमांडीदीधली । सुमित्राकौसल्याजवळीआली । तेव्हांएकचीहांकझाली । महाशब्देंकरूनियां ४ सप्तशतंराण्यास कळ । दुःखेंपिटितिवक्षस्थळ । हडबडलेंअयोध्यापूरसकळ । शोककुंबळलोकांतें ४ आक्रोशेंकौसल्यासुमित्रारडत । रामवियोगेंदुःखबहुत । त्यांतमृत्युपावलादशरथ । नाहींअंतशोकातें ५ जैसेंपायांसडंखिंजेमहाव्याळें । तोंमस्तकींवृश्चिकेंताडिलें । कींवणव्यांतप्राणीसांपडले । त्यावरीतोडिलेंतरकरानीं ६ आधींचबहुत धाकेंकरून । त्यावरीपडतीपाषाण । आधींचनवज्वरेंगेलाव्यापोन । त्यांतविषपानपैंजाहा[illegible] ७ आधींचगृहासलगलाअग्न । त्यावरीसाह्यझालाप्रभंजनं । कींपुरीं जातांबुडोन । तोंगळांपाषाणबांधिला ८ व्याघ्रभयेंपळतांउठाउठी । तोंरिसेंकंठींघातलीमिठी । तैसीकौसल्येसजाहलीगोष्टी । लल्लाटपिटीअवनीये ९ तोंतेथेंपातलाब्रह्मसुत । ह्मणेशोककांकरितांव्यर्थ । आतांवेगींआणोनिभरत । राज्यींतयास्थापावा ११० एकराजाउभाराहिल्याविण । करूनयेराजाचेंदहन । आणिसमीपनसतांनंदन । कदाअग्नदेऊंनये ११ मगतैलद्रोणींतसाचार । घातलेंदशरथाचेंशरीर । वसिष्ठह्मणेसुमंतासत्वर । रथघेवोनिधांवेंकां १२ सूर्योदयहोतांयेथें । वेगींघेऊनियावेंभरतातें । त्याचेकर्णींवोखटंतेथें । सर्वथाहीसांगूंनको १४ वनासगेलारघुनंदन । अथवादशरथेंसोडिलाप्राण । हेंगुह्यत्यासीनसांगोन । वेगेंघेऊनिये

१ आकाश । २ संकट । ३ आपले हातानें खुणाविलें । ४ सूर्य । ५ अग्नि । ६ मासा । ७ दशरथ । ८ कमलनेत्रा । ९ इच्छा । १० सातशें स्त्रिया । ११ डसणें, चावणें । १२ सर्प । १३ वारा ।

ईजे १४ भरतकेवळश्रीरामभक्त । हींगोष्टीऐकतांविपरीत । तत्काळदेहटांकीलतेथ । यालागींश्रुतनकरावें १९ भक्तविरक्तचतुरवरिष्ठ । जोज्ञानगंगेचानिर्मळलोट । जोविवेकरत्नांचामुकुट । एकनिष्ठसुभटजो १६ वैराग्यवैरागरपूर्ण । जोआनंदभूमीचेंनिधान । जोविरक्तवल्लीचेंसुमन । जोसमुद्रसत्त्याचा १७ जोशांतिवृक्षाचें पक्कफळ । जोदयेचासागरकेवळ । कींउपरतीचानिर्मळ । पूर्णकुंभउचंबळला १८ ऐसासर्वगुणीअलंकृत । वेगींघेऊनयेईंभरत । तैसाचिनिघालासुमंत । आचार्यचरणवंदुनी १९ वायुवेगेंचालिलासुमंत । स्वप्नदेखेमातुळींभरत । कृष्णवर्णवस्त्रवेष्टित ।·नारीएकदेखिली १२० तिणेंघेऊनियांकरीं । तैलजिरवीआपुलेशिरीं । भरतजागाहोऊनिझडकरी । रुदनकरीआक्रोशें २१ ह्मणेस्वप्नन्व्हेदिसतोअनर्थ । आह्मींचौघेबंधुआणिदशरथ । पांचांमाजीजीवघात । होईलएकाचानिर्धारें २२ आणिप्राणसखाअत्यंत । तोअंतरेलदूरबहुत । धरणीवरीमस्तकभरत । आपटीशोकेंतेधवां २३ आक्रंदोनिहांकदेत । केवींदृष्टींदेखेनरघुनाथ । राजाधिराजदशरथ । अंतरलाअसेंवाटतें २४ तोंमातुळसंग्रामजित । भरतासिस्नेहेंहृदयींधरित । शत्रुघ्नासीसमजावित । शोकव्यर्थकांकरितां २५ रजनीसरतांतत्काळ । सिद्धकरूनचतुरंगदळ । अयोध्येप्रतिउतावेळ । नेऊनघालवितोंतुह्मांतें २६ ऐसेंबोलतांसरलीरजनी । भरतशत्रुघ्नउठोनी । नगराबाहेरयेउनी । मार्गलक्षितीअयोध्येचा २७ ऊर्ध्ववदनेंकरूनचकोर । विलोकीजैसारोहिणीवर । कींचक्रवाकचिंतीदिवाकर । किंग्रामथुरमेघातें २८ ऐसाअयोध्येचामार्गलक्षित । तोंएकाएकींदेखिलारथ । वरीप्रधानसुमंत । आरूढोनियेतसे २९ मंदमंदयेतरहंवरं । अश्वांचेनेत्रींवाहेनीरं । ध्वजाचेंविद्युत्प्रायचीर । अतिमलीनदिसतसे १३० वरीसुमंतम्लानवदन । नेत्रींवाहातअश्रुजीवन । राघँवलीलाआठवून । क्षणक्षणांस्फुंदतसे ३१ मागुतीवस्त्रेंनेत्रपुसित । तोंशत्रुघ्नआणिभरत । जवळीआलेधांवोनित्वरित । चिन्हेंविपरीतदेखोनियां ३२ सुमंतेंदेखतांचिभरत । वेगेंरथाखालींउतरत । क्षेमालिंगनदोघांदेत । सांगेत्वरितबोलाविलें ३३ भरतसुमंताचेंवदन । क्षणक्षणांपाहेविलोकून । ह्मणेसख्यातुझेआरक्तनयन । शोकेंझालेदिसतीपैं ३४ कायअयोध्येचेंवर्तमान । सुखीआहेकींरघुनंदन । श्रीदशरथक्षेमकल्याण । सुखरूपआहेकीं ३५ सुमंतह्मणेसुखीरघुनंदन । तुह्मांसिबोलाविलेंत्वरेंकरून । मगरथींबैसतभरतशत्रुघ्न । त्वरेंनेंशीघ्रचालिले ३६ पुढेंधुरेबैसलासुमंत । घडिघडिनेत्रांसिवस्त्रलावीत । तेणेंभरतहोयसद्गदित । तोंपुढेंदेखतअयोध्या ३७ प्राणरहितजैसेंशरीर । तैसेंदिसेअयोध्यानगर । कींजीवनेंवीणसरोवर । कींकांतारदग्धजैसें ३८ कींनारीजैसीभ्रताराविण । कींजननीविणतान्हेंदीन । कींनासिकावांचोनिवदन । अयोध्याभुवनतेविदिसतसे ३९ राजमंदिराचेटळलेकळस । मंगळवाद्यांचानाहींघोष । घरोघरींनारीपुरुष । शोकआक्रोशेंकरितातीं १४० होतेंदशरथाचेंप्रेत । सुमंतेंतेथेंचिनेलारथ । छत्रभंगलेंदेखतांभरत । रथाखालींपाडियेला १४१ दशरथाचेंप्रेतदेखोनी । भरततेव्हांलोळेधरणीं । अश्रुधारावाहतीनयनीं । शोकगगनींनसमाये ४२ शोकसमुद्रींनिमग्न । झालाकैकेयीनंदन । भोंवतेसद्गदप्रजाजन । दुःखेंकरून

१ चंद्र । २ सूर्य । ३ रथ । ४ घोडे । ५ अश्रु । ६ विजेसारिखें वस्त्र । ७ रामाचे गुण । ८ अरण्य । ९ आई । १० बालक ।

बोलती ४३ मगसुमंतप्रधानेंसांवरूनी । भरतबैसविलाउठवोनी । भरतविचारकरीमनी । रामनयनींपाहीनआतां ४४ संसारमायासांडोन । दशरथपावलास्व
र्गभुवन । मीआतांराघवचरण । दृढधरीनानिजभावें ४५ विलोकितांश्रीरामवदन । मीशोकावेगळाहोईन । प्रधानासिह्मणेमजनेऊन । श्रीरामचरणावरीघालावें ४६
वडीलबंधुरघुनाथ । दशरथासमयथार्थ । रामसदनाकडेभरत । मुरडोनियांचालिला ४७ परीवनासगेलारघुनंदन । हेंकोणासीनबोलवेवचन । एकह्मणतीदेईलप्राण ।
सीतारमणनदेखतां ४८ तोंओरडतकौसल्यामाय । भरतधांवोनिधरीदृढपाय । मायेश्रीरामकोठेंआहे । तोलवलाहेंदावींकां ४९ तोंकौसल्येसिआलीमूर्च्छना ।
बोलतांनबोलवेवचना । बारेरामगेलातपोवना । मगरायेंप्राणत्यजियेला १५० भरतेंऐसेंऐकिलें । लल्लाटभूमीवरीआपटिलें । तेंदुःखनवजायवर्णिलें । कल्पांतमां
डलातेवेळीं ५१ आहारघुवीराराजीवनेत्रा । नवमेघरंगास्मरारिमित्रा । जगद्वंद्याकोमलगात्रा । कांउपेक्षिलेंआह्मांतें ५२ ऐसेंबोलोनियांभरत । मेदिनीवरीआंग
घालित । माझीमाउलीरघुनाथ । गेलीनिश्चितटांकोनी ५३ मेदिनीगर्भरत्नभूषण । वनासिनिघतांरघुनंदन । दशरथेंतेव्हांसोडिलाप्राण । तैसेंमरणमजकांनये
५४ अद्यापिनयेमजलामृत्य । कांमृत्यूचनिमालायथार्थ । रामवियोगाचेंदुःखअत्यंत । मृत्यूसहीनसोसवे ५५ धन्यधन्यराजादशरथ । कोमलहृदयप्रेमळयथार्थ ।
देहठेऊनिविदेहजामात । जवळकेलात्वरेनें ५६ तंवतोकमलोद्भवसुत । आचार्यपातलात्वरित । भरतजाऊनिचरणधरित । मजरघुनाथदाखवीं ५७ पाहावयाभर
ताचेंमन । वसिष्ठकायबोलेवचन । तुजराज्यदिधल्याविण । रायासअग्नदेऊंनये ५८ आणितुझियामातेच्यामनांत । तुजराज्यव्हावेंप्राप्त । वनासगेलाजनकजामा
त । तेंचनिमित्तजाणपां ५९ ऐसेंऐकतांतेअवसरीं । परमदुःखपावलाअंतरीं । भरतआक्रंदतदीर्घस्वरीं । राज्यकरींह्मणतांची १६० सुकुमारचंपककळिकेवरी ।
चंपळापडतांनउरेउरी । कींकर्पूरजननीचेशिरीं । शुंडाप्रहारींताडीगज ६१ कींशस्त्रघायेंतोडिलींबाळें । कींवज्रघायेंचूर्णकपाळें । कींअग्नींतपडलींमुक्ताफळें । तैसेंवाट
लेंभरतातें ६२ श्रीरामगेलावनांतरीं । जरीमीयेथेंराज्यकरीं । तरीजितुकेब्राह्मणपृथ्वीवरी । तेम्यांवधिलेस्वहस्तें ६३ जगद्वंद्यासवनींसांडोन । जरीमीअंगिकारींरा
ज्यासन । विगतधवाजेजारिण । तिचेगर्भस्थमीपावें ६४ रजस्वलेच्याशोणितासमान । राज्याभिषेकाचेंउदकपूर्ण । मीआपुल्याउदरींशस्त्रघालीन । राज्यासनघ्या
ह्मणतां ६५ ज्यासीमृडानविरध्यायमनीं । ज्याचीअयोध्याहेराजधानी । तेमीभोगितांचितेक्षणीं । महाचांडाळमीजाहलों ६६ रघुवीरसांडोनकाननीं । जरीमीभो
गीनराजधानी । तरीजिव्हाजावोझडोनी । कीटकपडोततत्काळ ६७ वनींसांडोनिजगन्मोहन । जरीमीघेईनराज्यासन । तरीगुरुवधमद्यपान । मात्रागमनघडेमज ६८
कलंकलागेलवासरमणीं । पापप्रवेशेलगंगाजीवनीं । मृगजळींघटोद्भवमुनी । जरीबुडोनजाईल ६९ मित्रकिरणाचियावरी । चढतीमुंगियांच्याहारी । कींवडवानळा
चेशिरीं । नृत्यकरीपतंग १७० कींऊर्णनाभीच्यातंतुसूत्रीं । जरीउचलेलधरित्री । कींतृणपाशेंमहाकेसरी । जरीगुंतोनपडेल १७१ कींमहीउचलेलमशका ।

१ राम । २ कपाळ । ३ शंकराचा मित्र । ४ पृथ्वीवर । ५ सीता । ६ नाहींसा झाला । ७ जनकाचा जांवई राम । ८ वसिष्ठ मुनि । ९ उपाध्याय । १० चांफेची कळी । ११ वीज ।

जरीसुपर्णासिबांधेलआळिका । कींदृष्टींदेखतांदीपका । मृगांकखालींपडेल १७२ जरीहेंघडेब्रह्मनंदना । तरीमजहोईलराज्यवासना । ऐकोनिभरताचियावचना । वसि
ष्ठजाहलासद्गद ७३ अहोतेंभरताचेंवचन । वैराग्यवल्लींचेंसुमन । कींविवेकनभींचेउडुगॅण । सप्रेमतेजेंझळकत १७४ कींहेंभक्तिपंथींचेंसरोवर । कींनिश्चयभावाचेंदि
व्यनगर । कींतेंविश्रांतीचेंमंदिर । वचनरूपप्रत्यक्ष १७५ असोतोकैकेयीनंदन । ह्मणेस्वामीशिवतोतुझेचरण । श्रीरघुवीराचीमजआण । राज्याभिषेककरूंनेदीं ७६
कैकेयीचेंकाळेंवदन । मातानव्हेतेलांवपूर्ण । तीसआवडेरांडपण । पतीचाप्राणघेतला ७७ मगवसिष्ठेंजेंजेंचिंतिलें । तेंतेंभरतासिनिवेदिलें । मंथरादासीचेंनिबोलें ।
कार्यनासलेंसर्वही ७८ कलहकल्लोळसरिता । तेहीमंथरादासीतत्वता । कुबुद्धीशिकवूनितुझियेमाता । इणेंचिपाहापांबोधिली ७९ ऐसीऐकतांचिमात । वेगेंधांवेवीर
भरत । मंथरेचीवेणीअकस्मात । धरूनिशस्त्रकाढिलें १८० मगधांवोनिब्रह्मसुत । भरताचाधरिलाहात । ह्मणेस्त्रीवधितांपापअद्भुत । कदाविपरीतकरूंनको ८१ म
गलत्ताप्रहारेंकरूनी । भरतेंताडिलेंतियेलागुनी । त्रिवक्रकुब्जातेथूनी । नामतियेसीजाहलें ८२ असोब्रह्मपुत्रतयेक्षणीं । रामपादुकासिंहासनीं । मणिमयजडितदिव्य
रत्नीं । सिंहासनींस्थापिल्या ८३ त्यावरीछत्रधरून । मगराजदेहउचलोन । अग्निमुखींसमर्पून । उत्तरकर्मभरतकरी ८४ सप्तशतराजाच्यायुवती । अग्निप्रवेशतत्का
ळकरिती । जैसींसूर्यकिरणेंसामावती । सूर्यासरसींअस्तमानी ८५ सुमित्राआणिकौसल्या । प्राणद्यावयासिद्धजाहल्या । मगत्यावसिष्ठेंवर्जिल्या । शास्त्रप्रमाणरीतीनें
८६ पुत्रवंत्यास्त्रियाविशेष । त्याहींनकरावाअग्निप्रवेश । तोंकौसल्याह्मणेआह्मांस । कशासव्यर्थठेवितां ८७ वनासगेलारघुनाथ । परत्रपावलादशरथ । आतांकायवांचूनि
व्यर्थ । कायाअग्नीतनिक्षेपूं ८८ मगवसिष्ठसांगेवाहूनिआण । तुह्मांसश्रीरामभेटवीन । मगवनासिकरीलगमन । पुढतीआगमनकरीलपैं ८९ निवटोनिअसुरसमस्त ।
अयोध्येसीयेईलरघुनाथ । हावाल्मीकाचामूळकाव्यार्थ । मानायथार्थसर्वही १९० गुरुवचनमानूनिप्रमाण । चित्रकूटींभेटेलरघुनंदन । अग्निप्रवेशह्मणून । वर्जकेला
तेकाळीं ९१ असोरात्रजाहलीदोनप्रहर । कैकेयीनेंऊनसत्वर । भरतासिएकांतविचार । सांगेकैसाऐकातें ९२ ह्मणेपुत्राऐकवहिलें । संकटेंम्यांराज्यसाधिलें । रामासि
वनवासापाठविलें । नानायत्नेंकरूनियां ९३ वनागेलेरामलक्ष्मण । हेंतूंमानीपरमकल्याण । सत्वरघेईंछत्रसिंहासन । कांहींअनमानकरूंनको ९४ पितृवचनकरावया
प्रमाण । वनासगेलारघुनंदन । त्याशोकास्तवरावपावलामरण । हेंहीजाणबरेंझालें ९५ सापत्नबंधुरामनिर्धारें । त्यासिवंचनकरितांबरें । देवदैत्यदायादवैरें । अद्यापी
हीवर्तती ९६ गरुडसर्पसापत्न । वैरेंवर्ततीदोघेजण । जरीतूंहोसीमाझानंदन । तरीचवचनपाळीहें ९७ भरतेंऐकतांचितिचीवाणी । ह्मणेउठेंयेथोनिचांडाळिणी ।
तुझावधकेलाअसतायेक्षणीं । परिमाताह्मणोनिराक्षिली ९८ परमनिर्दयतूंपापिण । अमंगळतूंलांवपूर्ण । घेतलादशरथाचाप्राण । जानकीजीवनधाडिलावना ९९ तूं
सर्पीणहोसीयथार्थ । डंखोनिमारिलाराजादशरथ । माझासखारघुनाथ । दूरवनासिधाडिला २०० पितावंधुदोघेजण । गेलेज्यापंथेंकरून । त्यामार्गेंमीजाईन । ऊ

१ गरुड । २ चंद्र । ३ वसिष्ठ । ४ नक्षत्रसमुदाय । ५ डांखीण । ६ वसिष्ठ । ७ स्त्रिया । ८ दशरथराजा । ९ सीतेचा पति राम ।

ठयेथोनिपापरूपे २०१ असोकैकेयीगेलीउठोन । तोंउदयापावलाचंडकिरणं । भरतेंवल्कलेंवेष्टून । भस्मलाविलेंसर्वांगीं २ सर्वअळंकारत्यागून । वटदुग्धेंजटावळून । वनाप्रतिकैकेयीनंदन । चरणचालीचालिला ३ षोडशपद्मेंदळभार । नगरलोकनिघालेसत्वर । वोसपडलेंअयोध्यापूर । जीवमात्रचालिले ४ कौसल्यासुमित्रादोघी जणी । शिबिकेंतबैसल्यातेक्षणीं । वरीवस्त्राभरणघालूनी । वहनासहितझांकिल्या ५ वसिष्ठादिसकळब्राह्मण । सर्वेनिघालेचारीवर्ण । आयोध्येंतकैकेयीवांचून । नाहीं कोणीराहिलें ६ जनह्मणतीवोसनगर । कैकेयीचेंवपनकरूंसत्वर । तिजवरीधरावेंछत्र । परमअपवित्रपापिणी ७ तिचेपोटींभरतजन्मला । जैसाकांगविष्ठेंतअश्वत्थ प्रगटला । कींकागिणीपोटींकोकिळा । निपजेअवचितांजैसीकां ८ असोभरतह्मणेसुमंतातें । रघुवीरगेलाकोण्यापंथें । तोचमार्गदावींआह्मांते । तुझेअनुमतेचालूंआह्मीं ९ मगभरतसमवेतदळभार । गुहकाश्रमापावलेसत्वर । वाजतवाद्यांचेगजर । नादेंअंबरेंकोंदलें १० गुहकविलोकीदुरून । ह्मणेमातेनेधाडिलेदोघेजण । दळभारसिद्धक रून । रामलक्ष्मणवधावया ११ मगसहस्रांचेसहस्रकिरात । गुहकेंमेळविलेसमस्त । धनुष्यवोढोनियांत्वरित । जान्हवीतीरबळकाविलें १२ भरतासिसांगतीसेवक । संग्रामासिसिद्धझालागुहक । जन्हुकुमरीचेंउदक । स्पर्शोंनदेतीकोणाते १३ मगशत्रुघ्नआणिदळपती । भरताप्रतिविचारपुसती । ह्मणतीआज्ञाद्यावीनिश्चितीं । शिक्षा लावूंतयांते १४ मगभरतह्मणेगुहकरामभक्त । म्यांऐकिलाहोतावृत्तांत । तरीसमाचारनघेतांयथार्थ । युद्धत्यासिनकरावें १५ मगभरतपुढेंहोऊन । गुहकाप्रतिबोलेवचन । त्वांयुद्धआरंभिलेंनिर्वाण । कायकारणसांगतें १६ गुहकह्मणेघेऊनदळभार । वधावयाजातोसिरघुवीर । तरीमीश्रीरामउपासकनिर्धार । वेंचीनप्राणस्वामिकार्जी १७ माझास्वामीरघुनंदन । निराहारीवनींनिर्वाण । तुह्मींमारावयादोघेजण । दळभारेंसीचालिलां १८ परमनिंदकदुर्जनखळ । जेरघुनाथद्वेषीचांडाळ । त्यांचींशिरेंछेदो नितत्काळ । पाठवीनयमलोका १९ मातेच्याबोलेंकरूनी । श्रीरामवधूंपाहसीवनीं । तरीतुह्मांसजान्हवीचेंपाणी । स्पर्शोनेदीअणुमात्र २२० ऐकतांगुहकाचेंवचन । भरतासिआलेंदीर्घरुदन । गुहकासह्मणेसोडोनिबाण । माझेंशिरछेदोनिटाकीं २१ मजपापियाचादेहत्वरित । गुहकाछेदींयथार्थ । कैकेयीनेंकेलाअनर्थ । सीताकांत धाडिलावना २२ जन्मलोंकैकेयीचेउदरीं । जनह्मणतीहारामचंद्राचावैरी । तरीगुहकाआतांवेगकरीं । छेदीझडकरीदेहमाझा २३ श्रीरामवियोगाचेंदुःख । मजनसो सेचिअणुमात्रदेख । निर्वाणबाणसोडोनिएक । मजरघुनायकपददावीं २४ भरताचेंअंतरवोळखून । गुहकधांवोनिधरीचरण । दोघांसिपडिलेंआलिंगन । गेलेविस रूनदेहभाव २५ कंठदाटलादोघांचा । उभारणीझालीरोमांचा । दोघांचेनेत्रींअश्रुधारांचा । पूरपडततेकाळीं २६ दोघेहीश्रीरामाचेभक्त । दोघेहीयोगीविरक्त । दो घेहीश्रीरामासआवडत । वल्कलेंवेष्टितदोघेही २७ दोघांहींकेलेंभस्मोद्धूलन । दोघांहींकेलेंजटावळण । दोघेहीनघेतीअन्न । रामदर्शनावांचोनी २८ गुहकह्मणेभरता वसिष्ठा । श्रीरामगेलाचित्रकूटा । आतांचलाजीउठाउठा । वेगींभेटारामातें २९ ऐकतांगुहकाचेंवचन । भरतधरूंधांवेचरण । गुहकघालीलोटांगण । प्रेमेंकरूनसद्गद ३०

१ सूर्य । २ झाडांच्या सालीचीं वस्त्रें । ३ वडाच्या झाडाचा चीक । ४ सैन्य । ५ कावळा । ६ पिंपळ । ७ गगन । ८ कोंळी । ९ भागीरथी । १० युद्धास । ११ सेनापति । १२ रामा करितां ।

भरतेंस्नानसंध्यासारून । गुहकासिह्मणेप्रीतीकरून । श्रीरामराहिलाएकदिन । तेंस्थळमजदाविजे ३१ गुहकह्मणेन्यग्रोधवृक्ष । त्याखालींराहिलाकमलपत्राक्ष । जयासीं
हृदयींध्यायविरूपाक्ष[2] । सहस्राक्ष[3]शरणज्यातें ३२ येतृणशेजेवरीजाण । पद्मनयनेंकेलेंशयन । याचपंथेंयेऊन । केलेंस्नानजान्हवी[4]चें ३३ सीतेच्यातगटवस्त्रांचिरज ।
तेणेंझगझगलीतृणशेज । देखतांभरतभक्तराज । साष्टांगनमनकरीतसे । रघुनाथपदमुद्रा[5]तेथ । उमटल्यादेखोनिभरत । तेधुळीकपाळालावित । सद्गदितहोवोनी ३५
असोनौकाआणोनिसहस्र । उतरलासकळदळभार । प्रयागासियेऊनिसत्वर । भारद्वाजदर्शनघेतलें ३६ लक्षोनिचित्रकूटाचापंथ । चालतीगुहकआणिभरत ।
तोंफळेंवेंचावयासुमित्रासुत । पर्वतातळींउतरला ३७ तोंपर्णकुटीमाजीरघुनंदन । करावयाबैसलाहवन । तेथेंउपसामग्रीआणोन । जनकात्मजादेतसे ३८ चकोर
मुखींएकसरां । अत्रिसुतसोडीअमृतधारा । तैशाआहुतीघालीवैश्वानरा । तृप्तहोयरामहस्तें ३९ तेव्हांआश्रमाबाहेरजनकबाळी । जेसुकुमारचंपककळी । तोंसु
दर्शनगंधर्वजातांनिराळीं । तेवेल्हाळीदेखिली २४० जानकीदेखोनियांसुंदर । चित्तींझालाकामातुर । भयलज्जासमग्र । सोडोनियांदीधली ४१ मंगळरूपतेमंग
ळभगिनी । गंधर्वधांवलातयेक्षणीं । अमंगळकागरूपधरूनी । सीतेलागींझडपीतसे ४२ जैसापतंगदीपदेखोन । उडीघालीविसरूनमरण । कींखदिरांगारा[6]सीव्र
श्विकयेऊन । पुच्छेंकरूनताडीजेवीं ४३ कींअंतरगृहींचेंदिव्यअन्न । स्पर्शोंधांवेजैसेंश्वान । यज्ञशाळेमाजीमळिण । अंत्यजजैसापातला ४४ असोजानकीचेंस्त
नयुग । धरूंपाहेंपतितकाग । जगन्माताधांवलीसवेग । आंगघालीधरणीवरी ४५ ह्मणेधांवधांवरघुराया । कागेंविटंबिलीमाझीकाया[9] । आक्रंदेपरमजनकतनया ।
रघुवर्यजाणवलें ४६ आहुतीटांकीरघुनाथ । जवळीनाहींसुमित्रासुत । मगदर्भमंत्रोनिस्वरित । रामचंद्रेंप्रेरिला ४७ कल्पांतविजूसमान । कागेंदर्भदेखिलादुरू
न । पळोंलागलाघेतलेंरान । पाठीसीबाणलागलाअसे ४८ गंधर्वभ्रमेसकळसृष्टी । परीकोणीनघालीतयापाठीं । हिंडतांझालाहिंपुटी । होयकष्टीदुरात्मा ४९ इं
द्रादिकदेवगण । समस्तांसिगेलाशरण । तेह्मणतीनदाखवींवदन । दुष्टाहोईंमाघारा २५० मगभेटलानारदमुनी । कागलागलातयाचेचरणीं । ह्मणेपाहाहोयात्रिभु
वनीं । ठावनेदीकोणीमज ५१ माझीपाठनसोडीबाण । मगनारदबोलेवचन । मूढारामासिजायशरण । तोचिमरणचुकवील ५२ मगह्मणेजगद्वंद्यारामचंद्रा । मी
तुजशरणकृपासागरा । दीनरक्षकाअतिउदारा । मजपामरानमारावें ५३ मजवरीटांकिलाबाण । हेंलोकांतनदिसेथोरपण । कमळावरीवज्रघेऊन । घातल्याकाय
पुरुषार्थ ५४ सूक्ष्मअळिकाधरीसुपर्ण । वडवानळजाळीतृण । भोगींद्र[12]उचलीसुमन । हेंकायअपूर्वबोलावें ५५ पर्जन्येंउठलेंतृण । अगस्तीप्यालाकिंचितजीवन ।
मेघेंनिजप्रतापेंकरून । घटींजीवनभरियेलें ५६ सूर्येंदीपतेजझांकिलें । गोवत्सविदारिलाशार्दूळें । रघुपतीत्वांमजतैसेंमारिलें । तरीथोरपणप्रकटेना ५७ मातेचि
यास्तनावरी । बालकहस्तठेवूनिक्रीडाकरी । तरीकायमाताजीवेंमारी । बाळकातेंसांगपां ५८ महाराजरविकुळभूषणा । ताटिकांतकाअहिल्योद्धारणा । द्विपंचमु

१ वडाचें झाड । २ शंकर । ३ इंद्र । ४ भागीरथीचें । ५ रामाचीं पाउलें । ६ खैराचा निखारा । ७ स्वयंपाकघर । ८ पापी दुष्ट । ९ शरीर । १० लक्ष्मण । ११ दुःखी । १२ शेष ।

खं[1]दर्पहरणा । शरणागतानमारावें ५९ मगबोलेरघुपती । माझाबाणअसत्यकल्पांतीं । नव्हेचजाणनिश्चितीं । महामलिनाअपवित्रा २६० मगबाणासआज्ञापि रघुनंदन । याचारक्षोनियांप्राण । वेगें छेदावासव्[2]यनयन । शिक्षायासजाणपैं ६१ नलागतांपातयापातें । दर्भें छेदिलेंनयनातें । कागह्मणेरघूत्तमातें । देंईवरातेंमजकांहीं ६२ मगदोहींकडेएकबुबुळ । खेळेऐसेंकेलेंचंचळ । कां[3]कदृष्टीअवघ्यांतचपळ । जनसकळदेखती ६३ सीतेसिद्यावयाचुंबन । तूंधांवलासीदुरात्मापूर्ण । तरितूंकरिसीविष्ठाभक्षण । कनिष्ठजाणपक्ष्यांततूं ६४ तुजवरएकदेतोंजाण । प्रेतपिंडतूंभक्षिल्याविण । सर्वथानोहेउद्धारण । हेंवरदानतुजदीधलें ६५ मगसुदर्शनगंधर्वतेव्हां । साष्टांगनमूनिश्रीराघवा । आपलेस्वस्थळाप्रतीतेधवां । जाताझालाआनंदें ६६ भरतप्राणसखाआतां । येऊनिभेटेलरघुनाथा । श्रोतींपरिसावीतेचिकथा । भव[4]व्यथानासेजेणें ६७ रामविजयग्रंथप्रचंड । रसभरितअयोध्याकांड । तेंश्रवणकरितांवितंड । विघ्नेंउदंडवि[5]तळती ६८ अयोध्याधीशारामचंद्रा । ब्रह्मानंदाज्ञानसमुद्रा । श्रीधरवरदाप्रतापरुद्रा । मजनाममुद्राअखंडदेंई ६९ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकिनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । एकादशाऽध्यायगोडहा २७० श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ ओव्या ॥ २७० ॥ ॥ अध्याय ॥ ११ ॥

१ गर्व । २ उजवा नेत्र । ३ कावळा । ४ संसारसंबंधी दुःख । ५ नाश पावतात ।

अध्याय १२
लक्ष्मण
श्रीराम
भरत
सुमंत
वसिष्ठ
सात्विक·
शत्रुघ्न·
कौसल्या·
सुमित्रा·

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ संतमंडळीबैसलीथोर । बृहस्पतीऐसेचतुर । आतांसाहित्यसुमनांचेहार । गुंफोनगळांघाल्रंत्यांचे १ अनर्घ्यश
ब्दरत्नेंप्रकाशवंत । त्यांचेग्राहिकचतुरपंडित । विशेषेंरघुनाथभक्तविरक्त । तेप्रेमभरेंडुल्लती २ मतिमंदबैसतांश्रोताश्रवणीं । तरीग्रंथरसजायावितळोनी । जैसेंभस्मा
माजीनेउनी । व्यर्थअवदानघालिजे ३ रत्नपरीक्षाकरितीचतुर । तेथेंगर्भांधविटेसाचार । गायनऐकतीसज्ञाननर । परीबधिरतेथेंविटतीपैं ४ कमलसुवाससेवितीभ्र
मर । परीतोस्वादनजाणेदर्दुर । हंसघेतीमुक्तांचाचार । परीतोबकासीप्राप्तनाहीं ५ दुग्धदोहोनिनेतीइतर । गोचीडतेथेंअहोरात्र । वसेपरिप्राप्तीत्यासरुधिर । नेणे
क्षीरमतिमंदतो ६ कींवसंतकाळींकोकिळा । पंचमस्वरेंआळवितीरसाळा । काकजातितैशासकळा । परीतयांतोस्वरनव्हेची ७ बलाहकगर्जनाकरितोगगनीं । मयूर
नाचतीपिच्छेंपसरुनी । परितेकळावृषभांनीं । नेणिजेजैसीसर्वथा ८ चकोरचंद्रामृतसेविती । परितेकळाकुक्कुटनेणती । ह्मणोनिश्रोतामंदमती । सहसाहीनभेटावा ९
श्रोताभेटलियाचतुर । ग्रंथरसवाढेअपार । जेवीवीरसंघटतांथोर । रणचक्रींरंगभरे १० असोएकादशाध्यायाचेअंतीं । चित्रकूटींराहिलारघुपती । सुदर्शनगंधर्वनिश्चि
तीं । काकरूपेंउद्धारिला ११ उपरीसिंहावलोकनेंकरूनतत्वता । श्रोतींपरिसावीमागीलकथा । दळभारेंसींभरततत्वतां । चित्रकूटासमीपआला १२ तंवतोभूधरअव
तार । चित्रकूटाखालींसौमित्र । फळेंवेंचितांतोदळभार । गजरेंयेतांदेखिला १३ वोळखिलाआपलाध्वजसंकेत । आलेकळलेंशत्रुघ्नभरत । ह्मणेकैकेयीनेंपाठविलेयथा
र्थ । वनींरघुनाथवधावया १४ हेयुद्धासीआलेयेथ । जरिरघुनाथासकरूंश्रुत । तरीहेंहीगोष्टअनुचित । युद्धअद्भुतकरीनमी १५ माझाश्रीरामएकलावनीं । हेआलेदळ
भारसिद्धकरूनी । तरीजैसावणवालागेवनीं । तैसेंजाळीनसैन्यहें १६ रवीच्याकिरणावरीदेखा । कैशाचढतीलपिपीलिका । कल्पांतविजूसमशकमुखा । माजीकेवी
सांठवील १७ चढूनप्रळयाग्नीचेशिरीं । पन्नगकैसानृत्यकरी । ऊर्णनाभीचेतंतुवाभीतरी । वारणकैसाबांधेल १८ तृणपाशेंकरून । कैसाबांधवेलपंचानन । द्विजेंद्रा
सीअळिकाधरून । कैसीनेईलआकाशा १९ दीपाचेंतेजदेखोन । कैसाआहाळेलचंडकिरण । तैसामीवीरलक्ष्मण । मजजिंकूंनशकती २० भारदेखोनिसमीप । क्ष
णनलागतांचढविलेंचाप । बाणसोडिलेअमुप । संख्येरहिततेकाळीं २१ वाटेगडगडितांमहाव्याघ्र । थोकतीजेवीअजांचेभार । तैसेंसोळापद्मेंदळभार । भयाभीतजा
हले २२ त्याबाणांचेंकरावयानिवारण । वीरसरसावलाशत्रुघ्न । दोघांचेंसमानसंधान । बाणेंबाणतोडित २३ एकचंद्रएकमित्र । कींरमावरआणिउमावर । कींवातेमे
रुमंदार । युद्धालागींमिसळले २४ एकसमुद्रएकनिराळ । एकदावाग्निएकवडवानळ । एकगदाएकचक्रनिर्मळ । विष्णुआयुधेंभीडती २५ एकवासुकीएकभोगींद्र ।
१८
एकवसिष्ठएकविश्वामित्र । तैसेशत्रुघ्नआणिसौमित्र । बाणसोडितीपरस्परें २६ एकात्तरीएकसोडितीबाण । तेवरचेवरउडवितीसंपूर्ण । बाणमंडपझालासघन । चं
डकिरणतेणेंनदिसेची २७ रामनामबीजांकित । बाणसुटतीसतेजमंडित । रघुनाथनामगर्जत । सुसाटेनिघतयेतांची २८ वाटेवोढवलाप्रळयकाळ । वनचरांसर्वांसुटला
पळ । ऋषीश्वरपळतीसकळ । कडेवेंघतीपर्वताचे २९ सांडोनिगुंफातपाचरण । पळतीआपुलाजीवघेऊन । एकधांवतांधांपादाटून । मूर्च्छायेऊनिपडियेले ३०

एकह्मणतीराक्षसदळ । आलेंरामावरीतुंबळ । येणेंमखरक्षणींराक्षसबळ । वीसकोटीनिवटले ३१ तेंवैरस्मरोनिअंतरीं । सत्यहेआलेराघवावरी । आतांसौमित्राची कैंचीउरी । अनर्थनिर्धारींवोढवला ३२ असोऋषीश्वरसमस्त । आलेजेथेंरघुनाथ । गोष्टीसांगतांबोबडीवळत । संकेतदावितीएककरें ३३ एकरुदनकरूनिफोडि तीहांका । वेगेंपळवींजनककन्यका । आतांगूढविवरींलपवींका । रघुनायकाऊठवेगीं ३४ नभरेजोंअर्धनिमिष । तोंचढविलेंरामेंधनुष्य । जैसाउगवलाचंडांश । गुं फेबाहेरतैसाआला ३५ ऋषींसह्मणेअयोध्यानाथ । तुह्मीमनींनव्हावेंदुःखित । काळहीविघ्नकरूंआलियायेथ । खंडविखंडकरीनबाणीं ३६ पडत्याआकाशादेईनधीर । रसातळाउर्वीजातांकरीनस्थीर । तुह्मीबैसाधरूनधीर । तपश्चर्याकरीतपैं ३७ अथवाकरावेंअध्ययन । न्यायमीमांसासांख्यज्ञान । पातंजलीअथवाव्याकरण । याची चर्चाकरावी ३८ अग्नोपाठींसीघालूनब्राह्मण । पुढेंचालिलारघुनंदन । तोंध्वजचिन्हेंवोळखिलींपूर्ण । शत्रुघ्नबाणटांकीतसे ३९ आपलेभेटीकारणेंउत्कंठित । सद्गदित झालाभरत । लक्ष्मणापाशींसीतानाथ । क्षणनलागतांपातला ४० मगह्मणेसौमित्रासी । बारेभरतआलाभेटीसी । तूंकिमर्थत्यासींयुद्धकरिसी । पाहामानसींविचारूनी ४१ ऐसेंबोलतांराजीवनेत्र । परिवीराश्रियेनेंवेष्टिलासौमित्र । सोडितांनराहेशर । मगरघुवीरकायकरी ४२ हातींचेंधनुष्यहिरूनी । श्रीरामेंघेतलेंतेक्षणीं । सौमित्रलागला श्रीरामचरणीं । हास्यवदनकरूनियां ४३ श्रीरामेंवारितांफणिपाळ । अवघेंवितळलेंबाणजाळ । जैसेंनिजज्ञानठसतांकेवळ । मायापडळजेवींविरे ४४ भरतासहित अयोध्येचेजन । सर्वी विलोकिलारघुनंदन । जैसानिशासंपतांचंडकिरण । उदयाचळींविराजे ४५ तोंभरतासीनधरवेधीर । सप्रेमेंधांवघेतलीसत्वर । वाटेंसीसाष्टांग नमस्कार । वारंवारघालीतसे ४६ कींबहुतदिवसमातागेली । तेबाळकेंसमीपदेखिली । कींगायवनींहूनिपरतली । वत्सेंआटोपिलीधांवोनियां ४७ कींक्षिराब्धी देखोनित्वरित । धांवघेतक्षुधाक्रांत । कींमृगजळदेखोनिनिश्चित । मृगधांवतीउष्णकाळीं ४८ कींसफळदेखोनिदिव्यद्रुम । झेंपावेजैसाविहंगम । भरतेंधरूनितै साराम । चरणसरोजींस्पर्शिला ४९ जैसेंलोभियाचेंजीवित्वधन । तैसेभरतेंधरिलेदृढचरण । नयनोदकेंकरून । केलेंक्षाळणरामपायां ५० मगउचलोनिदोनिदोहीं करीं । बंधूसीआदरेंहृदयींधरीं । जैसाजयंतपुत्रसहस्रनेत्रीं । प्रीतीकरूनिआलिंगिला ५१ कींक्षीरसागरींलहीरयाउठती । त्याएकांतएकमिसळती । कींवेदांतशा स्त्रींश्रुती । ऐक्यायेतीपरस्परें ५२ तैसाआलिंगिलाभरत । तोंशत्रुघ्नलोटांगणघालित । परमप्रीतींरघुनाथ । आलिंगनदेततयातें ५३ सकळअयोध्येचेब्राह्मण । रामासीभेटतीप्रीतीकरून । सर्वदळभारप्रजाजन । करितीनमनरामासी ५४ लक्ष्मणभरतशत्रुघ्न । परस्परेंदेतीक्षेमालिंगन । मगसुमंतप्रधानेंयेऊन । श्रीरामचर णवंदिले ५५ मगसुमंतह्मणेरघुराया । पैलवसिष्ठआणिदोघीमाया । तंवत्यादशरथकुळवर्या । धीरनधरवेतेकाळीं ५६ सामोराचालिलारघुनंदन । भोंवतेअपारअ योध्याजन । जैसाकांविंदोनारायण । अनेकश्रुतींवेष्टिला ५७ येऊनियांवसिष्ठाजवळीं । रामेंगुरुचरणवंदिलेभाळीं । जैसामदनदहनाचेचरणकमळीं । स्कंदठेवीमस्तक ५८ तोंकौसल्यासुमित्रामाता । त्यांचींवहनेंजवळींदेखतां । धांवोनियेतांरामसुमित्रासुता । उतरतीखालत्यादोघीजणी ५९ कौसल्येचेचरणींमस्तक । ठेऊनिबोले

रघुनायक । ह्मणेसुर्खीकींममजनक । श्रीदशरथदयाब्धी ६० तोंझालाएकाचिकल्लोळ । रुदनकरितीलोकसकळ । सुमित्राकौसल्येसीदुःखबहुसाल । नाहींपारतयातें
६१ वसिष्ठह्मणेरघुनाथा । तुझावियोगनसाहेदशरथा । रामरामह्मणतांमोक्षपंथा । गेलातत्काळजाणपां ६२ वचनऐसेंऐकतांकानीं । करुणासागरमोक्षदानी । वि
मळांबुधारानयनीं । तेचक्षणींचालिल्या ६३ स्फुंदस्फुंदोनिविलापथोर । पित्यालागींकरीरघुवीर । ह्मणेपूर्णसत्याचासागर । श्रीदशरथवीरजो ६४ ज्याचेयुद्धाची
ठेव । पाहातीमानवइंद्रादिदेव । वृषपर्वाशुक्रादिसर्व । दैत्ययुद्धींजिंकिले ६५ श्रोतेह्मणतीनवलयेथ । पुराणपुरुषरघुनाथ । तोशोकार्णवींपडिलाहीमात । असंमतदि
सतसे ६६ जोजगद्वंद्यआत्माराम । जोविश्वबीजफळांकितद्रुम । तोशोकाकुळितपरब्रह्म । पितयालागींकांजाहला ६७ विषकंठआलाकींक्षीरसागरा । उष्णताव्या
पिलीरोहिणीवरा । पक्षिवर्यात्याखगेंद्रा । सर्पबाधाकेविझाली ६८ चिंतामणीदारिद्रेंव्यापिला । कल्पवृक्षकेवींनिष्फळझाला । प्रळयाग्नीचेडोळां । अंधत्वकेवींपातलें
६९ तंववक्तादेतप्रत्युत्तर । श्रोतींऐकिजेसादर । पूर्णब्रह्मानंदरघुवीर । मानवलोकींअवतरला ७० जगद्गुरुदेवाधिदेव । दावीमायेचेंलाघव । अवतारकारणाचीठेव ।
लौकिकभावदाविला ७१ नटजोजोधरीवेष । त्याचीसंपादनीकरीविशेष । यालागींजगदात्माआदिपुरुष । दाखवीआवेशमायेचा ७२ ऐसीघडतांशद्बरत्नमांदू
स । गुणग्राहकश्रोतेपावलेसंतोष । संदेहरहितनिःशेष । जेवितमनासेसूर्योदयीं ७३ कींवैराग्येंनिरसेकाम । ज्ञानेंवितळेजेविभ्रम । जैसानिधानांतूनिपरम । दारुण
सर्पनिघाला ७४ करितांसंशयाचेंनिरसन । मागेंराहिलेंअनुसंधान । तरीयेगोष्टीसदूषण । सर्वथाहीनठेवावें ७५ ग्रासामाजीलागलाहरळ । तोकाढावयालागेल
वेळ । कींअनध्यायामाजीरसाळ । वेदाध्ययनराहिलें ७६ चोरवाटचुकवावयापूर्ण । अधिकलागलाएकादिन । तरितेगोष्टीतेंदूषण । कदांसज्ञाननठेविती ७७ रात्री
माजीसत्कर्मेंराहती । परिसूर्योदयींसर्वांचिचालती । छायेसपांथिकबैसती । सर्वेंचजातीनिजमार्गें ७८ समुद्राचेंभरतेंवोहटे । सवेंचमागुतीविशेषदाटे । कींचपळ
तुरंगचपेटे । विसावाघेऊनिमागुती ७९ तेवींपरिसापुढीलकथार्थ । आठवोनिपितादशरथ । शोकाकुळितजनकजामात । एकक्षणजाहला ८० मगवसिष्ठह्मणे
श्रीरामा । प्रयागाप्रतिजाऊनिगुणग्रामा । उत्तरक्रियाकरूनानिजधामा । दशरथासीबोळविजे ८१ कित्येकप्राकृतकवीबोलत । कींपतनींपडिलादशरथ । परिहे
गोष्टीअसंमत । बोलतांअनर्थवाचेसी ८२ जयाचेंनामघेतांआवडीं । जीवउद्धरतीलक्षकोडी । तोआपुलापितापतनींपाडी । काळत्रयींनघडेहें ८२ असोगयेप्रति
येऊन । उत्तरक्रियासर्वसारून । पितानिजपदींस्थापून । आलेपरतोनिचित्रकूटा ८४ सकळऋषिआणिअयोध्याजन । बैसलेश्रीरामासीवेष्टून । मगभरतेंघा
लोनिलोटांगण । करजोडूनिउभाठाकला ८५ ह्मणेजयजयाजीपुरुषोत्तमा । मायाचक्रचाळकापूर्णब्रह्मा । विरिंचिजनकासुखविश्रामा । मंगळधामारघुराया ८६
हेरामकरुणासमुद्रा । हेरविकुळभूषणाराघवेंद्रा । सर्वानंदसदनारामचंद्रा । प्रतापरुद्राजगद्गुरू ८७ हेरामरावणदर्पहरणा । हेरामभवहृदयमोचना । हेरामअहि
ल्योद्धारणा । मखरक्षणासीताधवा ८८ हेरामकौसल्यागर्भरत्ना । हेराममायाअपारश्रममोचना । सनकसनंदनमानसरंजना । निरंजनानिजरूपा ८९ दानवकान

नवैश्वानरा । ममहृदयारविंदभ्रमरा । अज्ञानतिमिरछेदकदिवाकरा । समरधीरासर्वेशा ९० हेरामभक्तचातकजलधरा । प्रेमचकोरवेधकचंद्रा । संसारगजछेदक
मृगेंद्रा । अनंगमोहनाअनंगा ९१ उपवासीमरतांचकोर । त्याचेधांवण्याधांवेचंद्र । कींअवर्षणपडतांजलधर । चातकालागींधांवेकां ९२ कींचिंताक्रांतासीचिंता
मणी । सांपडेपूर्वभाग्येंकरूनी । कींदरिद्रियाचेअंगणीं । कल्पवृक्षउगवला ९३ कींपतिव्रतेसप्राणनाथभेटला । कींक्षुधितापुढेंक्षिराब्धिआला । कींसाधकासी
निधीजोडला । आनंदझालातैसाआह्मां ९४ हंसेंदेखिलेंमानससरोवर । कींप्रेमळाभेटलाउमावर । कींसंकल्पींद्रव्यअपार । दुर्बळब्राह्मणासीदीधलें ९५ तैसाआनंद
झालाजनांसी । आतांसत्वरचलावेंअयोध्येसी । सांभाळावेंबंधुवाआह्मांसी । श्रीदशरथाचेनिन्यायें ९६ आपुलेंराज्यसांभाळावें । गोब्राह्मणाप्रतिपाळावें । आमुचेमनो
रथपूर्णकरावे । आतांपरतावेंसत्वर ९७ जननीआमचीपरमचतुर । मजदेतहोतीराज्यभार । जैसेंछेदोनियांशिर । गुडघ्यासपूजाबांधिली ९८ पूज्यमूर्तीवोसंडोन ।
जैसेंगुरवाचेधरितीचरण । राजकुमरसांडोन । कन्यादिधलीअजारक्षका ९९ पाडोनिदेवळाचेंशिखर । घातलेंभोंवतेंआवार । नागवूनियात्रासमग्र । अन्नसत्रघातलें
१०० फणसटाकोनिरसाळ । प्रीतीनेंघेतलेंकनकफळ । मुक्तसांडोनितेजाळ । गुंजजैसीघेतली १ गारघेऊनिटाकिलाहिरा । अंधकारघेऊनित्यजिलेंदिनकरा । पाचभि
रकावूनिसत्वरा । कांचबळेंरक्षिली २ परिसत्यागूनिघेतलाखडा । पंडितदवडूनिआणिलावेडा । चिंतामणीटाकूनिरोकडा । पलांडूघेतलाबळेंची ३ अमृतटाकूनिघे
तलीकांजी । कल्पवृक्षतोडोनिलाविलीभाजी । कामधेनूदवडोनिसहर्जी । अजापूजीआदरें ४ निजसुखटाकूनिघेतलेंदुःख । कस्तूरीटाकूनिघेतलीराख । सोनेंटाकू
निसुरेख । शेणजैसेंघेतलें ५ सांडोनियांरायकेळें । आदरेंभक्षिलींअर्कीफळें । ज्ञानसांडोनिघेतलें । अज्ञानजाणबळेंची ६ तैसेंकैकेयीनेंकेलेंसाचार । वनादवडोनिज
गदोद्धार । मजद्यावयाराज्यभार । सिद्धझालीसाक्षेपें ७ सर्वअपराधकरूनिक्षमा । अयोध्येसीचलावेंश्रीरामा । याउपरीजगदात्मा । कायबोलिलातेंऐका ८ सूर्यमा
र्गेचुकेकरितांभ्रमण । नेत्रींअंधत्वपावेअग्न । मशकाचीथडकलागून । जरीमेरूपडेल ९ पाषाणप्रहारलागून । वायूपडेलमोडोनिचरण । कींपिपीलिकाशोषीसिंधुजीव
न । विजूसीधांवूनिमशकधरी ११० धडधडीतअग्निज्वाळ । कर्पूरतुषारेंहोयशीतळ । हेंहीघडेलएकवेळ । परिवचनासचळनोहेमाझे ११ एकुबाणएकवचन । एकप
त्नीव्रतपूर्ण । चौदावर्षेंभरल्याविण । कदापिआगमनघडेना १२ ऐसेंनिश्चयाचेंवचन । बोलताजाहलारघुनंदन । अग्नीनेंआहाळेजैसेंसुमन । तैसेंभरताजाहलें १३ म
गभरतेंचेतविलाजातवेद । प्राणद्यावयाजाहलासिद्ध । ह्मणेहादेहकरीनदग्ध । रामवियोगमजनसोसवे १४ तंवमहाराजवाल्मीकमुनी । भरतासएकांतींनेउनी । मूळका
व्यार्थअवघाकार्नी । भविष्यार्थसांगितला ११५ तोऐकतांकैकेयीसुत । उगाचराहिलानिवांत । मगयेऊनिजनकजामात । हृदयींधरीभरतातें १६ आपुल्याहस्तेंकरून ।
पुसिलेभरताचेनयन । करेंकुरवाळिलेंवदन । समाधानकरितसे १७ देवबंदीचेसोडवून । चौदावर्षांतयेतोंपरतोन । मगवरदहस्तउचलून । भाषदिधलीभरतातें १८
चौदावर्षेंचौदादिन । पंधरावेदिवसींपूर्ण । मध्यन्हायेतांचंडकिरण । भेटेनयेऊनतुजलागीं १९ भरतह्मणेहानेमटळतां । मगदेहत्यागीनतत्वता । श्रीराम

चरणींठेविलामाथा । प्रेमावस्थाअधिक १२० भरतमागुताउठोन । विलोकीश्रीरामाचेंवदन । अमलदळराजीवनयन । तैसाचिहृदयींरेखिला २१ भरतसद्गद
बोलेवचन । मीअयोध्येसीनजायपरतोन । सकळमंगळभोगस्नान । त्यजूनिराहीननंदिग्रामीं २२ अवश्यह्मणेरघुनायक । मणिमयपादुकासुरेख । भरतासीदिधल्या
शोकहरक । येरमस्तकींवंदिल्या २३ शिवमस्तकींविराजेचंद्र । तैशाशिरींपादुकासुंदर । शोकहरपलासमग्र । शरीरशीतळजाहलें २४ जैसेंकंठींधरितांनामस्मरण ।
शीतळजाहलापार्वतीरमण । तैसाचप्रेमळभरतजाण । अंतरींपूर्णनिवाला २५ शत्रुघ्नासिह्मणेरघुनाथ । तूंआणिप्रधानसुमंत । राज्यकारभारचालवासमस्त । यथान्या
येंकरूनियां २६ सदास्तवावेसंतसज्जन । श्रीगुरुभजनींसावधान । दूरत्यागावेदुर्जन । त्याचेंअवलोकननकरावें २७ परदाराआणिपरधन । तेथेंकदांनठेविजे
मन । वेदमर्यादानुलंघावीपूर्ण । प्राणांतहीझालिया २८ जरीक्लेशकाळपातलाबहुत । परिधैर्यनसांडावेंयथार्थ । गुरुभजनपुण्यपंथ । नसोडावासर्वथा २९ साधुसंत
गोब्राह्मण । त्यांचेंसदांकरावेंपाळण । सकळदुष्टांसदवडोन । स्वधर्मपूर्णरक्षावा १३० कथाकीर्तनपुराणश्रवण । काळक्रमावायेणेंकरून । आपुलावर्णाश्रमधर्म
पूर्ण । सर्वथाहीनत्यजावा १३१ संतांचानकरावामानभंग । हरिभजनींझिजवावेंअंग । सांडोनिसर्वकुमार्ग । सन्मार्गेंचिवर्तावें १३२ ऋषींचेआशीर्वादघ्यावे ।
वर्मकोणाचेंनबोलावें । विश्वअवघेंजाणावें । आत्मरूपीनिर्धारें १३३ सत्संगधरावाआधीं । नायकावीदुर्जनाचीबुद्धी । कामक्रोधादिकवादी । दमवावेनिजपराक्र
में ३४ मीझालोंसज्ञान । हानकरावाअभिमान । विनोदेंहीपराचेंछळण । नकरावेंसहसाही ३५ शमदमादिकसाधनें । दूरनकरावींसाधकानें । जनजातीआडवा
टेनें । त्यांसीसुमार्गदाविजे ३६ शोकमोहाचेचपेटेपूर्ण । अंगींआदळतीयेऊन । विवेकवोडणपुढेंकरून । ज्ञानशस्त्रयोजावें ३७ कामक्रोधमदमत्सर । हेगृहासी
येऊंनद्यावेतस्कर । आयुष्यक्षणिकजाणोनिसाचार । सारासारविचारावें ३८ क्षणेकजाणोनिसंसार । सोडावाविषयावरीआदर । सद्गुरुवचनींसादर । सदांचित्तठे
विजे ३९ दैवेंआलेंभाग्यथोर । त्याचागर्वनधरावाअणुमात्र । एकदांचिगेलेंजरीसमग्र । कदांधीरनसांडावा ४० कमलपत्राक्षकृपानिधान । वर्षतस्वातीजलपूर्ण ।
तेंसुमंतआणिशत्रुघ्न । कर्णशुक्तिकेंतसाठविती ४१ शब्दाष्टतवर्षेंरामचंद्र । निवालेभरतकर्णचकोर । कींरामवचनक्षीरसागर । उपमन्युभरतसाचारतेथें ४२ सूर्य
उगवतांनिरसेतमजाळ । तैसेंश्रीरामवचनेंझालेंहृदयनिर्मळ । मगभरतपरतोनितत्काळ । नंदिग्रामींराहिला ४३ करूनिमातेचेंसमाधान । सकळब्राह्मणप्रजाजन ।
सुमंतआणिशत्रुघ्न । पाठवीपरतोनअयोध्ये ४४ श्रीरामपादुकासिंहासनीं । शत्रुघ्नेंवरीछत्रधरूनी । मगराज्यचालवीअनुदिनीं । नामस्मरणींसावध ४५ क्षणक्षणांयेत
नंदिग्रामासी । मागुताजायअयोध्येसी । सकळपृथ्वीच्याराजांसी । धाकभरतशत्रुघ्नांचा ४६ प्रतिसंवत्सरींकरभार । भूपाळदेतीसमग्र । असोनंदिग्रामींभरतवीर ।
निर्विकारबैसला ४७ नंदिग्रामाजवळअरण्यांत । पर्णकुटीकरूनराहेभरत । श्रीरामपादुकाविराजत । रात्रदिवसमस्तकीं ४८ जेआवडतेश्रीरामभक्त । तेहीभरताऐसे
विरक्त । कनककामिनीगृहसुत । त्यागकरूनीबैसले ४९ बटदुग्धींजटावळूनी । सकळमंगळभोगत्यजोनि । वल्कलेंवेष्टूनितृणासनीं । बैसलेध्यानींश्रीरामाचे ५० न

क्षत्रांतजैसाचंद्र । तैसामध्यंभरतसाचार । रात्रदिवसरामचरित्र । भरतसांगेसमस्तांतें ५१ किंवामानससरोवरीं । बैसतीराजहंसांच्याहारी । भरतासभोंवतेतैशापरी ।
वेष्टूनियांबैसले ५२ श्रीधरह्मणेश्रोतयांसमस्तां । चित्तद्यावेंपुढिल्याश्लोकार्था । रघुनाथचित्रकूटींअसतां । कायकथावर्तली ५३ कवीचीशब्दरत्नमांदुस । उघडितां
पंडितपावतीसंतोष । इतरकुबुद्धिमतिमंदास । रत्नपरीक्षानकळेहो ५४ असोचित्रकूटींअसतांरघुनंदन । मिळोनिबहिर्मुखब्राह्मण । ह्मणतीरामातूंजाईंयेथून । आ
ह्मासींविघ्नेंतुझेनी ५५ तुझीस्त्रीपरमसुंदर । न्यावयाजपतीअनेकअसुर । वाल्मीकभाष्यहीसाचार । ऐसेंचअसेजाणपां ५६ वनींहूनिवार्ताआलीसाचार । त्रिशिरादू
षणआणिखर । दळभारेंसींयेथेंयेणार । तुजकरितांरघुवीरा ५७ ह्मणोनिसांगतोंआह्मीतुजसी । येथोनिजाईंनिश्चयेसीं । नाहींतरीआह्मीस्वआश्रमासी । त्यजोनिजा
ऊंनिर्धारें ५८ श्रीरामह्मणेब्राह्मणालागुनी । तुह्मींनिश्चितअसावेंअंतःकरणीं । मीकाळहीफोडीनसमरंगणीं । राक्षसांतेंगणीकोण ५९ परमअविश्वासीब्राह्मण । ह्मण
तीविघ्नेंयेतीदारुण । हाआपलीस्त्रीरक्षीलजाण । कींआह्मांसीरक्षील १६० हात्यांसीनपुरेसमरंगणीं । चारीबाणजातीसरूनी । याच्याबोलाचाविश्वासधरूनी । कदां
येथेंनराहावें ६१ मगसकळींकरूनिएकविचार । रात्रींचउठोनियांसमग्र । कुटुंबेंघेउनीसत्वर । गेलेविप्रपळोनियां ६२ उपरीप्रातःकाळींउठोन । श्रीरामपाहेऋषिज
न । तंवतेरात्रींचगेलेपळून । राजीवनयनकायकरी ६३ एकवाल्मीकउरलापूर्ण । तोमहाराजतपोधन । भूतभविष्यवर्तमान । त्रिकाळज्ञानजयासी ६४ वायुसंगेंउडे
तृण । परिअचळनसोडीकदास्थान । किंवारणमंडळसोडून । रणशूरकदांपळेना ६५ तैसावाल्मीकउरलाजाण । तेणेंआधींचकथिलेंरामायण । इतरबहिर्मुखब्राह्मण ।
श्रीरामनिधाननोळखती ६६ प्रत्ययानयेतांरघुवीर । आचारतितकाअनाचार । कर्मतोचभ्रमथोर । पिशाचनरतेचिपैं ६७ तेणेंकेलेंवेदपठण । करतळामळशास्त्रंप्र
माण । परितेंमद्यपियाचेंभाषण । राघवाशरणनजातां ६८ जैसीमुग्धाबत्तीसलक्षणी । परमसौंदर्यलावण्यखाणी । परीमननाहींपतिभजनीं । तरीतेंसर्वहीवृथागेलें ६९
खरपृष्ठीसचंदनदेख । परीतोनेणेसुवाससुख । षड्रसींफिरविजेदर्वीपाक । रसस्वादनेणेती ७० कृपानकरितांसीतावर । कायसाऽयर्थतत्वविचार । त्याचेंज्ञाननव्हेसा
चार । जैसेंकीरअनुवादती ७२ तेणेंकेलेंतीर्थाटण । होयचौसष्टिकळाप्रवीण । तेणेंकेलेंजरीकीर्तन । तेंजाणगायनगोरियाचें ७२ असोरघुपतीसांडोनिविप्र । पळोनगेले
समग्र । जगद्वंद्यरघुवीर । त्याचेंस्वरूपनेणोनियां ७३ असोआतांबहुभाषण । श्रीरामचित्रकूटत्यागोन । वाल्मीकऋषीसनमून । दंडकारण्याचालिला ७४ श्रीराम
विजयग्रंथप्रचंड । येथेंसंपलेंअयोध्याकांड । आतांअरण्यकांडइक्षुदंड । अतिअपूर्वसुरसपुढें ७५ रामविजयग्रंथक्षीरसागर । दृष्टांतरत्नेंनिघतीअपार । संतश्रोतेनि
र्जर । अंगीकारोतसर्वदां ७६ ब्रह्मानंदारविकुळभूषणा । श्रीधरवरदासीताजीवना । पुढेंअरण्यकांडरचना । बोलवींआतांयेथोनि ७७ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर ।
संमतवाल्मीकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । द्वादशाध्यायगोडहा १७८ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ १२ ॥ ॥ ओव्या ॥ १७८ ॥

अध्याय १३
श्रीदत्तात्रेय
श्रीराम
ल॰
सीता॰

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ संस्कृतापासावकेवळ। झालीप्राकृतभाषारसाळ। स्वातींजलापासूनमुक्ताफळें। अतितेजाळनिपजेपैं १ चंद्राचे
आंगींनिपजेचांदिणें। कींदिनकरापासावजेविकिरणें। कींजंबुफळापासावसुवर्ण । दिव्यबावन्नकसींनिपजतसे २ कींदह्यापासावनवनीत । अभ्यासापासावज्ञानअद्भुत ।
कींइक्षुदंडापासावनिपजत । रसभरितशर्करा ३ कींपुष्पापासावपरिमळें। कींरंभेपांसावकर्पूरशीतळ । मृगापासावपरिमळ। मृगमदजेविनिपजे ४ कथालक्षण
सरितानाथ। साहित्यतरंगअपरिमित। प्रेमळलहरियाअद्भुत। ऐक्यायेतपरस्परें ५ अमृताहूनगोडअन्न। परिरुचीनयेशाखेविण। दृष्टांताविणग्रंथसंपूर्ण। रसींन
चढेसर्वथा ६ अलंकारेंशोभेनितंबिनी। कींगगनमंडितउडुगणीं । कींमानससरोवरराजहंसावांचोनी। शोभानदिसेसर्वथा ७ कींमननाविणश्रवण। कींसद्भावावी
णकीर्तन। कींक्षेत्रजैसेंबीजेंवीण । दृष्टांताविणग्रंथतैसा ८ कींसभाजैसीपंडिताविण । कींसुस्वराविणगायन । कींशुचीविणतपाचरण। दृष्टांताविणग्रंथतैसा ९
कींविरक्तीविणज्ञान। कींप्रेमेंवीणव्यर्थभजन। कींदानेंवीणभाग्यपूर्ण। दृष्टांताविणग्रंथतैसा १० अरण्यकांडअरण्यांत। दृष्टांतवृक्षविराजत। तेथेंआनंदफळेंपंडित।
सदांसेवोतस्वानंदें ११ आतांअरण्यकांडवसंतवन। तेथेंवाग्देवीचिच्छक्तीपूर्ण । क्रीडाकरीतउल्हासेंकरून । संतसज्जनपरिसोतकां १२ असोचित्रकूटाहूनिरघु
नाथ। सीतासौमित्रासमवेत। निजभक्तांसीउद्धरित। जगन्नाथजातसे १३ दक्षिणपंथेंजनकजामात । सकळऋषींचेआश्रमपाहात। त्रयोदशवर्षेंपर्यंत। रघुनाथ
क्रमीतऐसेंची १४ कोठेंवर्षकोठेंअयनें। कोठेंमासकोठेंपक्षपूर्णें। कोठेंएकरात्रकोठेंएकदिन । कोठेंपंचरात्रीक्रमियेल्या १५ मगअत्रीचियाआश्रमाप्रती । येता
झालाजनकजापती । तोंदेखिलीदत्तात्रेयमूर्ती । अविनाशस्थितीजयाची १६ सह्याद्रीवरीश्रीराम। अजअजितघनश्याम । श्रीदत्तात्रेयपूर्णब्रह्म। देतक्षेमत
यातें १७ क्षीरसागरींच्यालहरिया। उचंबळतीएकवटलिया। कींजान्हवीआणिमित्रतनया। एकेठायींमिळताती १८ नानावर्णगाई। परिदुग्धासदुजावर्णनाहीं।
तैसाजनकजांवई। अत्रितनयसमरसले १९ अवतारहीउदंडहोती। सवेंचमागुतीलयासजाती। तैसीनव्हेश्रीदत्तात्रेयमूर्ती। नाशकल्पांतींनव्हेची २० पूर्णब्रह्मसुसाव
लें। तेंहेंदत्तात्रेयरूपावोतिलें। ज्याचेविलोकनेंमात्रतरले । जीवअपारत्रिभुवनीं २१ सकळसिद्धऋषीनिर्जर। विधीवाचस्पतीशचीवर। दत्तात्रेयदर्शनासादर। त्रिका
ळयेतीनिजभावें २२ अद्यापिसह्याद्रीपर्वतीं। देवांचेभारउभेराहाती। सर्वब्रह्मांडींचींदैवतेंधांवती। अवधूतमूर्तीपाहावया २३ घेतांदत्तात्रेयदर्शन। देवांसीचढेसा
मर्थ्यपूर्ण। मगतेइतराहोतीप्रसन्न। वरदानद्यावयातें २४ ज्यासीप्रयागींप्रातःस्नान । पांचाळेश्वरींअनुष्ठान। करवीरपुरांतयेऊन । भिक्षाटणमाध्यान्हीं २५ अ
स्ताजातांवासरमणी। सह्याद्रीसजायपरतोनी। तोंदेवांचेभारकरजोडोनी। वाटपाहातीअगोदर २६ दृष्टींदेखतांदिगंबर । एकचिहोयजयजयकार। असंख्यवाद्यां
चेगजर । अद्यापिभक्तऐकती २७ दत्तात्रेयभक्तदेखतांदृष्टीं। सकळदैवतेंजेंजींसृष्टीं। तींतींघालितीमिठी । पुढेंठाकतीकरजोडूनी २८ करितांदत्तात्रेयस्मरण ।

१ स्वातीच्या पाण्यानें। २ मोत्यें। ३ जांभळीचें फळ। ४ लोणी। ५ ऊंस। ६ सुवास। ७ केळ। ८ कस्तुरी। ९ समुद्र। १० स्त्री। ११ नक्षत्रानीं। १२ सहा महिने। १३ पंधरा दिवस।

भूतेंप्रेतेंपळतीउठोन । मगउपासकांसींविघ्न । कवणकरूंशकेल २९ असोऐसास्वामीअवधूत । जोअत्रीचामहापुण्यपर्वत । तयासवंदोनीरघुनाथ । अत्रिदर्शनघे
तलें ३० तंवतेअनुसूयासती । सीतारामातियेसीवंदिती । सीतेसीआलिंगूनिप्रीतीं । वरदेतीजाहली ३१ आपुलेनिढळीचेंकुंकुमकाढिलें । सीतेच्यामस्तकींलावि
लें । अमलवस्त्रनेसविलें । नमळेनविटेकल्पांतीं ३२ गळांघातलासुमनहार । जोकर्धीनसुकेसाचार । तैसानित्यनूतनदिवाकर । तेजअणुमात्रढळेना ३३ सीतेचें
सुवासशरीर । अनुसूयाकरीनिरंतर । जेसुवासेंअंबर । परिपूर्णहोयपैं ३४ भेटतांराक्षसदुर्धर । सीतेसिभयनवाटेअणुमात्र । ऐसादिधलाअभयवर । अनुसूयेनें
तेधवां ३५ सवेंचिरेणुकेचेंदर्शन । घेतरविकुळभूषण । जीच्यावरदेंभार्गवेंपूर्ण । निःक्षत्रीकेलीधरित्री ३६ तेमूळपीठनिवासिनीशक्ती । तीसिवंदीअयोध्यापती ।
श्रीरामाचीमूळप्रकृती । आदिमायानिर्धारें ३७ तेप्रथमअवताराचीजननी । जेकौसल्याझालीदुसरेनी । श्रीरामस्तवीह्मणोनी । ऐकाश्रवणींसादर ३८ जयजय
आदिकुमारिके । जयजयमूळपीठनायके । सकळसौभाग्यदायके । जगदंबिकेमूळप्रकृती ३९ जयजयभार्गवप्रियभवानी । भवमोचकभक्तवरदायिनी । सुभद्रकार
केहिमनगनंदिनी । त्रिपुरसुंदरीमहामाये ४० जयजयआनंदकासारमराळिके । जयजयचातुर्यचंपककळिके । जयजयशुंभनिशुंभदैत्यांतके । सर्वव्यापकेमृडानी
४१ जयजयशिवमानसकनकलतिके । पद्मनयनेदुरितवनपावके । जयजयत्रिविधतापमोचके । निजजनपाळकेअन्नपूर्णे ४२ तवमुखकमळशोभादेखोनी । इंदुबिंब
गेलेंविरोनी । ब्रह्मादिकेंबाळेंतीन्हीं । स्वानंदसदनींनिजविसी ४३ जीवशिवदोनीबाळकें । अंबेतुवांनिर्मिलींकौतुकें । जीवतुझेंस्वरूपनोळखे । ह्मणोनिपडियेला
आवर्तीं ४४ शिवतुझेस्वरूपींसावचित । ह्मणोनितोनित्यमुक्त । ब्रह्मानंदपदहातायेत । तुझेकृपेनेंजननीये ४५ मेळवूनिपंचभूतांचामेळ । तुवांरचिलाब्रह्मांडगो
ळ । इच्छापरततांतत्काळ । क्षणेंनिर्मूळकरिसीहें ४६ ऐसेंस्तवोनिचापपाणी । सह्याद्रीवरीदिनत्रयक्रमोनी । अत्रिऋषिचीआज्ञाघेउनी । दक्षिणपंथेंचालिले ४७
अत्रीह्मणेरघुपती । येवनींराक्षसबहूवसती । जतनकरीसीतासती । क्षणहीपरतीनकीजे ४८ अवश्यह्मणोनीजलजनेत्र । पुढेंचालिलास्मरारिमित्र । पाठीसीभोगींद्रअव
तार । वीरसौमित्रयेतसे ४९ त्यामागेंमंगळभगिनी । मंगलकारकविश्वजननी । स्थीरस्थीरहंसगमनी । मंगळजननीवरीचाले ५० दूरावतांभूमिकन्या । सौमित्र
ह्मणेराजीवनयना । जानकीमार्गेराहिलीजगन्मोहना । उभाराहेंक्षणभरी ५१ वचनऐकतांजगन्नायक । उभाराहिलाक्षणएक । परमउदारसुहास्यवदन । परतोन
पाहेसीतेकडे ५२ तंवतेसुकुमारजनकबाळी । हळूहळूआलीजवळी । जेवींसारासारविचारनव्हाळी । आत्मसुखासीपाविजे ५३ असोतेपतिव्रतामंडण । विलोकीश्री
रामाचेंवदन । जयावरूनकोटिमदन । ओंवाळूनटांकावे ५४ परमसलज्जहोऊन । केलेंकिंचितहास्यवदन । जेणेंनिवतीराघवकर्ण । ऐसेंवचनबोलिली ५५ ह्मणेज
गद्वंद्यारविकूळभूषणा । विषकंठहृदयचिन्मयलोचना । चरणींचालतांरघुनंदना । बहुतश्रमातेंपावलेती ५६ परमसुकुमारलक्ष्मण । चरणींचालतांपावलाशीण

---

१ फुलांची माळ । २ परशुरामाची आई । ३ परशुराम । ४ हिमालयाची कन्या । (पार्वती) ५ सरोवर । ६ भवानी । ७ पाप । ८ भवचक्रीं । ९ श्रीराम । १० शंकराचा मित्र श्रीराम ।

वृक्षछायेसीजाऊन । गुणसागराबैसावें ५७ रातोत्पलसुकुमार । त्याहूनिपदतुमचेअरुवार । अरुणसंध्यारागाहूनिमित्र । चरणतळवेसुरवाडले ५८ जेंजान्हवीचेंज
न्मस्थान । तेंमीनिजकेशींझाडीन । शीतळउदकेंधुवोन । मगचुरीनक्षणभरी ५९ आजिचेंपेणेंकितीदूर । आहेनकळेसाचार । ऐकतांपद्माक्षीचेंउत्तर । द्रवलारघुवीर
अंतरीं ६० ह्मणेसुकुमारचंपककळी । चरणींचालतांबहुश्रमली । ऐसेंबोलतांनेत्रकमळीं । अश्रुआलेराघवाचे ६१ मगआपुलेहस्तेंकरून । कुरवाळीसीतेचें
वदन । मस्तकावरीकरठेवून । श्रमसंपूर्णहरियेला ६२ परमसुखाबलीजनकनंदिनी । पूजोनियांदिव्यसुमनीं । मगआपुल्यामुक्तकेशेंकरूनी । प्रक्षाळूनिचरण
चुरीतसे ६३ मगउठोनिचालिलारघुवीर । पाठीसीउभाभोगींद्रअवतार । त्याचेमागेंसीतासुंदर । हंसगतिचमकतसे ६४ तोंवैरभावसांडोनी । वनचरेंपळतीभयेंक
रूनी । विराधराक्षसतेक्षणीं । आलाधांवोनिअकस्मात ६५ महाभयानकविशाळशरीर । खदिरांगाराऐसेनेत्र । कपाळींचर्चिलासेंदुर । बाबरझोटीमोकळ्या ६६
जैसाअग्नीचाओघथोर । तैसीजिव्हालळलळीतम्यासुर । काजळाचापर्वतथोर । तैसेंशरीरदिसतसे ६७ गळांनरशिरांच्यामाळा । हातींऊर्ध्वशूळधरिला । सिंहगजवन
चरांचामेळा । टोंचिल्यामाळाशूळावरी ६८ शतांचेशतब्राह्मण । रगडीदाढेखालींधरून । वाटेसीलत्ताप्रहारेंकरून । वृक्षपाडीसमूळीं ६९ पुढेंजातजोंरघुनाथ । मा
गोनिविराधआलाधांवत । जानकीसधरूनअकस्मात । जाताझालातेवेळीं ७० जैसाग्रहींतस्कररिघोनी । धनकुंभजायघेउनी । कींअकस्मातव्याघ्रयेउनी । नेत
उचलोनिहरिणीतें ७१ कींहोमशाळेंतरिघेश्वान । जायचोरूनिपात्रघेऊन । तैसाविराधदुर्जन । जातवेगेंकरूनियां ७२ करुणास्वरेंकरूनिदेखा । जानकीह्मणेमित्र
कुळटिळका । धांवधांवअयोध्यानायका । जगद्वंद्यादीनबंधू ७३ परतोनिपाहेराजीवाक्ष । तोंसघनलागलेवृक्ष । नयनींनदिसेप्रत्यक्ष । कोणीकडेगेलातो ७४ क्षणन
लगतांलक्ष्मण । धनुष्यासियोजीअर्धचंद्रबाण । तात्काळवृक्षछेदून । केलेंवननिर्मूळ ७५ धनुष्यवोढोनिजनकजामातें । पाचारिलेंविराधातें । जैसामृगेंद्रमहागजातें ।
तैसीलक्ष्मणेंहाकफोडिली ७६ अरेराक्षसाधरीधीर । माझाबाणघटोद्भवथोर । तुझेआयुष्याचेंनीर । प्राशीलआजनिर्धारें ७७ महाव्याघ्राचाविभागदेख ।
कैसानेऊनवांचेलजंबुक । आदित्याच्याकळामशक । तोडीलकैसानिजांगें ७८ काळाचेहातींचादंडअभंग । केवींनेऊंशकेझोटिंग । वासुकीचाविषदंतसवेग । दुर्दुर
केवीपाडील ७९ विराधह्मणेतूंमानवधीट । गोष्टीसांगसीअचाट । तरीतुझेंकरीनपीठ । मुष्टिघातेंआतांची ८० ऐसेंराक्षसबोलोन । जानकीसखालींठेऊन । धांविन्न
लापसरूनवदन । रामसौमित्रावरीतेधवां ८१ करितीधांवत्यावायूचेंखंडण । रामेंसोडिलेऐसेदोनबाण । तिहींदोनीभुजाउडवून । गेलेनिघोनिनिराळपंथें ८२ सवें
चिसूर्यमुखशरें । तेणेंशिरच्छेदिलेंकौसल्याकुमरें । विमानींदेवजयजयकारें । पुष्पवर्षावर्षिती ८३ विराधपावलादिव्यशरीर । रामासिविनवीजोडोनिकर । ह्मणे
मीगंधर्वतुंबर । नाममाझेंरघुवीरा ८४ गायनकरावयाविहिलें । यक्षपतीनेंबोलाविलें । तंवम्यांमद्यपानअसेंकेलें । भ्रांतझालेंशरीर ८५ कंठींनउमटतांस्वर । मग
कुबेरेंसोडिलेंशापशस्त्र । ह्मणेतूंहोईंनिशाचर । महाघोरवनांतरीं ८६ मगम्यांकरुणाभाकितांथोर । प्रसन्नजाहलाकुबेर । तुजवनींवधीरघुवीर । तैंउद्धारहोयतुझा ८७

राघवावर्षेंदाहासहस्र । मीविचरेंयेथेंरजनीचर । माझ्यानिभेणेंदशशिर । चळचळांकांपतसे ८८ असोमाझाउद्धारझालायेथें । ह्मणोनिवंदिलेंरघुनाथातें । विमा
नींबैसोनित्वरितें । स्वस्थानासिपातला ८९ विराधरामेंमारितांवनीं । चहूंकडेपसरेकीर्तिध्वनी । जैसेंतैलपडतांजीवनीं । पसरोनिजायक्षणार्धे ९० कींसत्पात्रींदान
देतांनिर्मळ । कीर्तीनेंभरेभूमंडळ । कींदुर्जनासिगुह्यकेवळ । सांगतांविस्तारेचहूंकडे ९१ कींकुलवंतासिकरितांउपकार । कीर्तिजैसीवाढेअपार । कींसंतसमागमेंथोर ।
दिव्यज्ञानप्रकटेपैं ९२ असोजानकीप्रेमेंयेऊन । वंदीश्रीरामाचेचरण । ह्मणेतुमचापराक्रमआणिसंधान । आजिम्यांदृष्टींपाहिलें ९३ विराधउद्धरूनिजातां । ते
णेंप्रार्थिलेंरघुनाथा । स्वामीतवदर्शनींआस्था । शरभंगऋषीनेंधरिलीअसे ९४ हंसविमानघेऊनिइंद्र । त्यासमूळआलासाचार । परीतुजपाहिल्यावांचूनमुनी
श्वर । नजायचिब्रह्मपदा ९५ केव्हांउगवेलरोहिणीवर । ह्मणोनिइच्छीतचकोर । तैसेंदृष्टींपाहावयारामचंद्र । शरभंगऋषीइच्छित ९६ ऐसेंविराधेंसांगून । मगतो
गेलाउद्धरोन । त्याचेआश्रमासिरघुनंदन । जाताझालातेकाळीं ९७ मगपुढेंजातारघुनंदन । मागेंचालतजानकीरत्न । त्याचेपाठींसीतालक्ष्मण । चहूंकडेपाहत ९८
आणीकयेतीलरजनीचर । ह्मणोनिचापासिलाविलाशर । बळियासुमित्रेचाकुमर । पाठिराखायेतसे ९९ तोंवृक्षछायेसिक्षणक्षणां । ठायींठायींबैसेपद्मनयना । श्वास
टांकूनिलक्ष्मणा । ह्मणेकांहोराहानाआजिकोठें १०० तोंवृक्षातळींसर्वसाक्षी । जोचराचरचित्तपरीक्षी । तोपद्माक्षीचामार्गलक्षी । उभाराहूनिक्षणेक १ पुढेंशरभंगा
च्याआश्रमारमावर । येताझालाकृपासागर । चहूंकडोनिधांवलेऋषीश्वर । जैसेपूरगंगेचे २ सांडूनिसमाधितपाचरण । लगबगांधांवलेब्राह्मण । शरभंगनिघेवेगेंकरून ।
रामदर्शनातेकाळीं ३ शरभंगतोमहाऋषी । परीगलितकुष्टभरलेंत्यासी । दिव्यशरिरधरूनभेटीसी । येताझालाश्रीरामाचे ४ पहिलेंशरिरझांकून । घरींठेवीतोब्राह्म
ण । क्षणभरीदिव्यरूपधरून । श्रीरामदर्शनापातला ५ असोदेखोनिऋषीश्वरांचिभार । साष्टांगनमितीसीतारामसौमित्र । शरभंगसहितविप्र । राघवेंद्रेंआलिंगिले ६
शरभंगाच्याआश्रमांत । राहताझालारघुनाथ । सीतासौमित्रासमवेत । श्रीरामपूजिलाशरभंगें ७ लक्ष्मणऋषीतेंपुसत । कंथेखालींकायकांपत । शरभंगउघडोनिदा
वित । सौमित्रातेंतेधवां ८ ह्मणेहेंकर्मशरीरभोगिल्याविण । नसुटेकदादेहबंधन । राजाहोकांसज्ञान । कर्मगहनसोडीना ८ चिळसउपजलीलक्ष्मणा । ह्मणेवरमागा
जीरघुनंदना । ऋषीह्मणेउष्णोदकस्नाना । मजनमिळेसर्वथा ११० शीतोदकेंस्नाननित्य । तेणेंशरीरहेंउलत । ऐसेंऐकोनिअवनिजाकांत । कायबोलेऋषीतें ११
असोतुह्मांसिउदकदेऊन । प्रातःकाळींकरूंगमन । तोंरात्रसंपतांचंडकिरण । उदयाचळींउगवला १२ ऋषिआज्ञाघेऊनित्वरित । पुढेंचालेरघुनाथ । ऋषि
वचनाचाविसरपडत । श्रीरामयेतगौतमीतीरा १३ तोंगौतमींतकरितांस्नान । तेव्हांआठविलेंऋषीचेंवचन । मगधनुष्यासिअग्निबाण । लावूनसोडिलाक्षणांत १४
चपळेऐसाबाणआला । ऋषीआश्रमापुढेंकूपकेला । बाणप्रवेशलापाताळा । कूपउचंबळलाउष्णोदकें १५ तेथेंस्नानकेल्यासाचार । ऋषीचेंझालेंदिव्यशरीर । भग
विमानींबैसवूनिविप्र । शक्रेंनेलासत्यलोका १६ मगसुतीक्ष्णाच्याआश्रमाप्रती । जाताझालाजनकजापती । मार्गींतापसीबहुतमिळती । श्रीरामाच्यासमागमें १७

नानाप्रकारचेसर्वतापसी । कित्येकअसतीवृक्षाग्रवासी । एकवृद्धअत्यंतवाचेसी । शब्दनफुटेबोलतां १८ एकदंतहीनदुर्बळ । फळेंठेंचावयाकाखेंसिमुसळ । नग्नमौनी
जटाधारीसकळ । दुग्धाहारीफळाहारी १९ असोसुतीक्ष्णआश्रमासी । आलाशरयूतीरनिवासी । मगपरमानंदहोतविप्रांसी । रघुपतीसभेटतां १२० तेथेंक्रमोनिदिव
सतीन । जेंत्रिनेत्रांचेंजीवन । त्रिभुवनपतीरघुनंदन । पुढेंतेथोनिचालिला २१ तोंगौतमीतीरींपावन । पाहतांपांचाळेश्वररम्यस्थान । तेथेंभूमीतूनगायन । रामचं
द्रेंऐकिलें २२ रघूत्तमातेंसांगतीतापसी । येथेंदुर्मीमंदकर्णमहाऋषी । परमतपियातेजोराशी । जैसाआकाशींभास्कर २३ क्षयकरावयातपातें । पांचअप्सराअमरनाथें ।
पाठवितांऋषीत्यातें । देखोनियांभाळला २४ भूगर्भविवरकोरून । त्यांतसर्वदाऐकेगायन । त्याकरितांऊर्वीमधून । ध्वनीउमटतराघवा २५ असोऋषीपाहेज्ञानी ।
श्रीरामआलाकळलेंमनीं । मगतेंविवरउघडोनी । बाहेरआलाभेटावया २६ रामेंवंदिलेऋषीचेचरण । आदरेंभेटलेदोघेजण । मगआश्रमांतयेऊन । मित्रकुळभूषणापू
जिलें २७ तेथेंक्रमोनीएकरात्र । पुढेंचालिलामदनारिमित्र । नवमेघरंगरघुवीर । सुतीक्ष्णआश्रमापावला २८ मगअगस्तीचेंदर्शन । घ्यावयाउदितरघुनंदन ।
तोमहाऋषीसुतीक्ष्ण । पुरुषार्थसांगेअगस्तीचा २९ आतापीवातापीइल्वल । तिघेदैत्यपरमसबळ । शिववरदेंमहाखळ । कापट्यसकळजाणती १३० अन्नरूपहो
यएक । दुजानिजांगेंहोयउदक । तिजाअन्नदातादेख । होऊनिबैसलेवनांतरीं ३१ आतापीअन्नदातापूर्ण । प्रार्थूनिआणीतब्राह्मण । पूजाकरूनउदकअन्न । उदारें
सिंसमर्पित ३२ मगआतापीबाहेनामघेऊन । वातापीइल्वलदोघेजण । तयाविप्राचेंपोटफोडून । येतीधांवोनिबाहेरी ३३ ऐसेअसंख्यातद्विजगण । भक्षिलेति
हींमारून । मगकलशोद्भवासिशरण । सकळब्राह्मणगेलेपैं ३४ मगतोऋषीकलशोद्भव । जयासिभितीस्वर्गींचेदेव । ऋषिकैवारेंकरुणार्णव । दैत्यस्थानापावला १३५
तंवतोधरीअगस्तीचेचरण । ह्मणेआश्रमकराजीपावन । अन्नअथवाफळसेवून । शीतळजीवनप्राशिजे ३६ मुखींसदावेदाध्ययन । पाठीसिसदाधनुष्यबाण । तंवआ
तापीब्राह्मण । कापट्यवेषेंपातला ३७ शुभ्रधोत्रेंयज्ञोपवीत । टिळेकुशमुद्रामिरवत । धोत्रेंवोलींसरसावित । क्षमाबहुतधरिलीअसे ३८ लटिकाचिदावीतआचार ।
परिअंतरींदुसराविचार । अंतरकडूवरीसुंदर । वृंदावनफळजैसें ३९ कींवरपांगेंजारिण । दावीभ्रताराचीसेवाकरून । कींशठमित्राचेंलक्षण । आरंभींवचनगोडजैसें ४०
बचनागमुखींघालितां । प्रथमगोडवाटेतत्वतां । सावचोरगांवींअसतां । बहुतस्नेहवाढविती ४१ विषकुंभभरलासमस्त । वरीअमृतघातलेंकिंचित । कींदांभिकशिष्य
दावित । गुरुसेवाकरूनिवरिवरी ४२ कुसुंब्याचाआरक्तरंग । आरंभींदावीतसुरंग । किंवानटेंधरिलेंसोंग । विरक्ताचेंव्यर्थजैसें ४३ ऐसाआतापीमावकर । ऋषीसदावी
आदर । वरीशब्दरसाळफार । अंतरींजैसादुरात्मा १४४ असोआतापीकापट्यवेषी । आश्रमानेतअगस्तीसी । वातापीफळेंवेगेंसीं । होऊनियांबैसला १४५
अगस्तिनेंभक्षिलींफळें । उदकनाहींजोंप्राशिलें । कापट्यअवघेंसमजलें । कायकेलेंकलशोद्भवें १४६ उदरावरीफिरवूनिहस्त । दैत्यभस्मकेलापोटांत । दोघेनामघे
ऊनिबाहत । बाहेरत्वरितयेआतां ४७ तंवतोनेदीप्रत्युत्तर । मगदोघेरूपधरितीथोर । महाविक्राळभयंकर । धांवलेसत्वरऋषीवरी १४८ धनुष्यासिचढवोनिगुण ।

अगस्तीनेंसोडिलाबाण । आतापीचेंशिरछेदून । नेलेंउडवूनिआकाशीं ४९ दोघेनिमालेदेखोन । इल्वलपळालातेथून । तंवतोकलशोद्भवक्रोधायमान । पाठीलाग
लातयाचे १५० पळतांसरलीअवघीजगती । परीपाठनसोडीचअगस्ती । तंवतोउदकहोऊनिकापटचगती । समुद्रोदकींमिसळला ५१ परीतोक्रोधायमानऋषीश्व
र । तात्काळपसरूनिदोनीकर । आचमनकरूनिसागर । उदरामाजीसांठविला ५२ ह्मणेउदाररघुपती । ऐसापुरुषार्थीअगस्ती । त्याचीभेटीघेऊनिपुढती । सीता
पतीजायतूं ५३ मगसुतीक्ष्णाचीआज्ञा । घेऊनियांरामराणा । चालिलातोकर्दळीवना । अगस्तीच्याआश्रमासी ५४ तोंमार्गीअगस्तीचाबंधू । महामतिनामतप
सिंधु । त्याचेआश्रमींआनंदकंदू । सीतावल्लभराहिला ५५ तेथेंक्रमोनिएकदिन । पुढेंजातरविकुळभूषण । तोंदेखिलेंअगस्तीचेंवन । शोभायमानसदांफळीं ५६
छायाशीतळसघन । मार्जीनदिसेसूर्यकिरण । नारळीपोफळीरातांजन । गेलेभेदोनिगगनातें ५७ अशोकवृक्षउतोतिया । रायआंवळीखिरणिया । निंबवटपिंपळवा
ढोनियां । सुंदरडाहाळियाशोभती ५८ दाळिंबेंशेंवरीपारिजातकमांदार । चंदनमोहवृक्षअंजिर । चंपकजाईजुईपरिकर । पोवळवेलीआरक्त ५९ तुलसीबिल्वदेवदार ।
कनकवेलीनागवेलीसुंदर । शेंवंतीचंपावृक्षपरिकर । बकुळमोगरेचमेली १६० कल्पवृक्षआणिचंदन । गरुडवृक्षआणिकांचन । वाळियाचींबेटें सुवासिकपूर्ण । कर्पूर
कर्दळीडोलती ६१ शालतमालपारिजातक । शिरीषरायचंपकअशोक । फणसनंबोळीमातुलिंगीसुरेख । अगरकृष्णागरसुवास ६२ मयूरबदकेंचातकें । कस्तूरीमृ
गजवादीबिडाल्कें । राजहंसबहिरीचक्रवाकें । कोकिळाकौतुकेंबोलती ६३ धन्यधन्यऋषीअगस्ती । श्वापदेंनिर्वैरविचरती । पक्षीशास्त्रचर्चाकरिती । पंडितबोलती
जेरीतीनें ६४ ठायींठायींवनांत । शिष्यवेदाध्ययनकरित । न्यायमीमांसासांख्यपढत । तर्कघेतनानापरी ६५ पातंजलीव्याकरण । एकवेदांतशास्त्रप्रवीण । एक
समाधिसुखींतल्लीन । एकमौनेंचडोलती ६६ नानाग्रंथींचेंपुराणश्रवण । ठायींठायींहोतअध्ययन । अष्टांगयोगनानासाधन । मनोजयकरिताती ६७ असोशिष्य
गेलेधांवून । अगस्तीसीसांगतीहर्षेंकरून । श्रीरामसीतालक्ष्मण । जवळीआलेगुरुवर्या ६८ ऐसेंऐकतांतिअवसरीं । ऋषीचाआनंदनमायेअंबरीं । सकळिकांसिह्मणेउ
ठाझडकरी । जाऊंराघवासमोर ६९ समाधिजपतपअनुष्ठान । करूनियांपावावेजयाचेचरण । तोरघुवीरराजीवनयन । आश्रमाआपणपातला १७० जोजगद्वंद्यआ
दिसोयरा । जोअगम्यविधिशक्रकर्पूरगौरा । मूळनजातांआमचेमंदिरा । पूर्वभाग्येंपातलातो ७१ जैसानदनदीभरूनियां । जायनदेश्वरासीभेटावया । तैसाअगस्तील
वलाह्यां । श्रीरामाजवळींपातला ७२ देखोनियांऋषींचेभार । रामसौमित्रघालितीनमस्कार । घटोद्भवेंधांवोनिसत्वर । श्रीरामासीआलिंगिलें ७३ रमापतीआणिउ
मापती । प्रीतीनेंजैसेभेटती । कींइंद्रआणिबृहस्पती । आलिंगितीपरस्परें ७४ परमसद्गदऋषींचेंमन । ह्मणेधन्यधन्यआजिचादिन । कौसल्यागर्भरघुनंदन । नेत्रीं
देखिलाधरणीवरी ७५ असोइतरहीमुनीश्वरां । भेटलाअनादिसोयरा । ब्राह्मणींवेष्टिलेंजनकजावरा । याचकींवेष्टिलादाताजैसा ७६ कींचंदनवेष्टितफणिवर । कींभूप
तीभोंवतादळभार । कींतेबहुतमिळोनिचकोर । निशापतीसविलोकिती ७७ कींविलोकितांसौदामिनीपती । नीलकंठआनंदेंनाचती । कींमहावैद्यदेखोनिधांवती । व्य

थाभूतजैसेकां १७८ कींउगवतांसहस्रकर । चक्रवाकेंतोषतीअपार । तैसादेखतांजगदोद्धार । मुनीश्वरसंतोषले ७९ देखोनियांऋषिमंडळी । परमलज्जितजनकबाळी । मगजाऊनिनिराळीं । उभीठाकलीएकक्षण १८० तंवऋषिपत्न्याअसंख्यात । पाहूंधांवल्यारघुनाथ । तोंऋषींमाजीसीताकांत । कोणतोनयेप्रत्यया ८१ जगींअसो निजगदीश्वर । नेणतीजैसेभ्रांतनर । तैसाऋषींतअसोनिश्रीरामचंद्र । ऋषिपत्न्यांसींदिसेना ८२ साधकशरणसद्गुरूसी । तैशात्यायेतीसीतेपासीं । ह्मणतीरघुवीरप्र त्ययासी । आणूनिदेईआह्मांतें ८३ जैसीअदिमायाभगवती । तीसवेष्टितअनंतशक्ती । तैशाऋषिपत्न्यासीतासती । वेष्टोनियांपुसतीतीतें ८४ पुराणपुरुषरघुनंदन । ऋषिवृंदांतआहेपूर्ण । परीअमुकाचिरामह्मणोन । दावींआह्मांसीजननीये ८५ अवघेजटाजूटतापसी । एकाहूनिएकतेजोराशी । परीतवनेत्रचकोरशशी । दावींआ ह्मांसीजननीये ८६ जवळीअसोनिराघवेंद्र । नव्हेआह्मांसीकांगोचर । तरींमंगळभगिनीतुझावर । मंगलकारकदावींकां १८७ चौऱ्यायशींलक्षयोनीगर्भवास । हिंड तांश्रमपावलोंबहुवस । परीतोविश्वपाळकसर्वेश । आदिपुरुषदावींकां ८८ मृगनाभीसअसोनिमृगमद । परीतोनेणेचिमतिमंद । कींजवळींरत्नअसोनिगर्भांध । नेणेजै साअभाग्यें ८९ जेंवेदवल्लीचेंदिव्यफलजाण । जोसरासिजोद्भवाचेंआराधन । जोनारदादिकांचेंगायन । ध्येयध्यानविषकंठाचें १९० ऐशानानापरीपुसती । परिन बोलेसीतासती । मगऋषिस्त्रियाध्यानेंवर्णिती । नानाऋषींचींतेवेळीं ९१ ज्याज्याऋषीचेंवर्णितीध्यान । तोंतोंजनकात्मजाहालवीमान । जैसाद्दश्यपदार्थसंपूर्ण । वेदश्रुतीनिरसिती ९२ जेंजेंदिसेतेंतेंनाशिवंत । तेंचिन्मयनव्हेअशाश्वत । ऋषिस्त्रियास्वरूपवर्णित । मानहालवितसीतातेथें ९३ वेदशास्त्रांपडलेंमौन । तोकेंविबो लिजेलशब्देंकरून । यालागींनबोलेवचन । हालवीमानजानकी ९४ हस्तसंकेतेंकरून । जरीदावावारघुनंदन । तरीतोएकदेशीनव्हेपूर्ण । जोनिर्गुणनिर्विकार ९५ योगयागसाधनेंअपार । करितांशिणतातिसाधकनर । तेवींऋषिस्त्रियाशिणल्यासाचार । रूपेंवर्णितांऋषींचीं ९६ जैसीवेदाचियेशेवटीं । स्वरूपींपडेऐक्यामिठी । तै साश्रीरामदेखिलादृष्टीं । ऋषिस्त्रियांनींअकस्मात ९७ ह्मणतीसजलजलदवर्ण । आकर्णनेत्रसुहास्यवदन । वाटेब्रह्मानंदचिमुरोन । मूर्तिवोतिलीचिन्मय ९८ जटाजूट मुकुटपूर्ण । आजानुबाहूवल्कलवसन । हातींविराजितचापबाण । पतीहोयकींहातुझा ९९ ऐसेंऐकतांवचन । सीतेनेंकेलेंहास्यवदन । हालवितांराहिलीमान । उन्मी लितनयनजाहले २०० ऋषिपत्न्यांसिकळलीखूण । प्रत्ययाआलारघुनंदन । विलोकितांराघवध्यान । धाल्यापूर्णब्रह्मानंदें १ मगसीतेचियाचरणींमिठी । घालिती सकळत्यागोरटी । ह्मणतीमातेधन्यसृष्टी । रामजगजेठीदाखविला २ जैसामौनेंचिकरूनिवेद । संतांसिदावीब्रह्मशुद्ध । तैसासीतेनेंपरमानंद । ऋषिपत्न्यांसीदाविला ३ आतांअसोहाविस्तार । अगस्तीनेंश्रीरामचंद्र । आश्रमानेऊनिसाचार । परमानंदेंपूजिला ४ अक्षयचापअक्षयभाते । अक्षयकवचरघूत्तमातें । शस्त्रास्त्रेंमंत्रसाम र्थ्यें । दाशरथीतेंदीधली ५ जैसानवग्रहांतचंडकिरण । तैसादीधलाएकबाण । ह्मणेयाचशरेंरावण । शेवटींधाडींनिजधामा ६ एकमासपर्यंत । तेथेंकाळक्रमीरघुनाथ । मगघटोद्भवासिपुसत । आह्मींआतांराहावेंकोठें ७ अगस्तीह्मणेगोदातटीं । वस्तीसिस्थानपंचवटी । तेथेंतूंराहावेंजगजेठी । सीतागोरटीजतनकरीं ८ आज्ञाघेऊनिते वेळां । पंचवटीसश्रीरामचालिला । तंववाटेसजटायूदेखिला । राघवेंद्रेंअकस्मात ९ वृक्षींबैसलाजैसापर्वत । श्रीरामसौमित्रासदावित । ह्मणेहाराक्षसयथार्थ । आणीं

त्वरितधनुष्यबाण २१० दोनीतूणीरघननीळें । पाठींसिदोहींकडेआकर्षिले । तंवतोजटायूतेवेळे । कायबोलेदुरूनियां ११ ह्मणेतूंयावनांतरींकोण । टाकूंइच्छितोसि
मजवरीबाण । सांगतुझीनामखूण । मगरघुनंदनबोलत १२ रविकुळमंडणदशरथ । त्याचापुत्रमीरघुनाथ । ऐसीऐकतांचिमात । जटायूजवळीपातला १३ कश्यपसुतअरु
ण । तोमाझाजनिताजाण । पितृव्यमाझासुपर्ण । जटायूजाणनाममाझें १४ माझाज्येष्ठबंधूसंपाती । तोदक्षिणसागरींकरीवस्ती । तुझापितादशरथनृपती । मजबंधुत्वमानी
तसे १५ शक्रासियुद्धकरितां । मीसाह्यजाहलोंदशरथा । मजबंधुत्वमानीतत्वता । अजराजपुत्रतेकाळीं १६ ऐसीऐकतांचिमात । सद्गदितझालारघुनाथ । जटायूचेकंठींमि
ठीघालित । ह्मणेतूंनिश्चितपितृव्यमाझा १७ मगजटायूचेनिअनुमतें । श्रीरामजायपंचवटीतें । पर्णशाळासुमित्रासुतें । विशाळरचिलीतेवेळे १८ फळेंमूळेंआणून । नित्य
देईसुमित्रानंदन । आपणनिराहारनिर्वाण । चतुर्दशवर्षेंपर्यंत १९ जानकीभावीऐसेंमनीं । लक्ष्मणफळेंभक्षितोवनीं । मगआणितोआह्मांलागुनी । फळेंभक्षावयाकारणें २०
सीतेचेआज्ञेविण । सौमित्रनकरीफळेंभक्षण । नित्यउपवासीनिर्वाण । तोलक्ष्मणमहाराज २१ पुढीलजाणोनिभविष्यार्थ । फळघेनह्मणेरघुनाथ । याचिप्रकारेंदिवसबहुत । उ
पवासझालेतयासी २२ पर्णकुटीचाद्वारपाळ । सर्वकाळसुमित्राबाळ । तोविष्णुशयनफणिपाळ । सेवाप्रबळकरीतसे २३ रात्रींमाजीलक्ष्मण । हातींघेऊनिधनुष्यबाण । राक्ष
सयेतीलह्मणून । सावधानसर्वदा २४ निद्राआणिआहार । कधींनस्पर्शेसौमित्र । भक्तराजपरमपवित्र । जैसामित्रनिर्मळसदा २५ पंचवटीसराहिलारघुनाथ । चहूंकडेप्रकट
लीमात । तोंवनींभिल्लस्त्रियामिळोनिबहुत । ह्मणतीराघवपाहूंचला २६ अयोध्याधीशरघुपती । बहुतऐकतोंत्याचीकीर्ती । एकवचनएकपत्नीव्रती । चलानिश्चितींपाहूंतो
२७ निरंजनींराहिलारघुनाथ । तोडोळेभरीपाहावयायथार्थ । अरिदर्पहरणसीताकांत । पाहूंचलाएकदां २८ जोनिर्विकारपरब्रह्म । तोसगुणवेषश्रीराम । ज्याचेंश्रुतीनेणतीव
र्म । तोपूर्णकामपाहूंचला २९ ह्मणतीपरब्रह्मसांवळें । भेटींसन्यावींअपूर्वफळें । पूर्वपुण्यअसेलआगळें । तोरामडोळांदेखोंपैं ३० अपारमिळोनिभिल्लिणी । उत्तमफळेंवेंचि
तीवनीं । नाचनाचतकामिनी । गुणगातीश्रीरामाचे ३१ ज्याचेंनामघेतांनिर्मळ । शीतळझालाजाश्वनीळ । चरणरजेंतत्काळ । गौतमललनातारिली ३२ एकजानकीवेग
ळीकरून । सकळस्त्रियाकौसल्येसमान । जोदशकंठदर्पहरण । मखरक्षणमखभोक्ता ३३ अहोपूर्वकर्मनिर्मळ । हेंचउत्तमसांचवोनिफळ । पाहावयापरब्रह्मउतावेळ । पंचवटी
सपातल्या ३४ पंचभूतात्मकपंचवटी । नरदेहासआल्यागोरटी । श्रीरामदेखतांदृष्टीं । घालितीसृष्टींलोटांगण ३५ आपुलींपूर्वफळेंजींहोतीं । समस्तअर्पिलींरघुपतीप्रती ।
देखोनितयांचीदृढभक्ती । फळेंभक्षितसीताराम ३६ नित्यकाळभिल्लिणी । फळेंदेतीरामासआणोनी । येथेंकितीएककविजनानीं । विपरीतवाणीबोलिजे ३७ ह्मणतीउच्छिष्ट
फळेंभक्षिली । हेसर्वथाअसत्यबोलीं । तरीत्यांहींउत्तमफळेंरक्षिलीं । श्रीरामभेटीकारणें ३८ मूळनपाहतांयथार्थ । भलतेंचिकवित्वजोस्थापित । त्यासिबंधनहोयनिश्चित । चं
द्रार्कवरीजाणिजे ३९ असोश्रीरामविजयग्रंथ । हाचिअद्भुतवृक्षयथार्थ । येथींचींफळेंरघुनाथभक्त । सदांभक्षितीप्रीतीनें २४० ब्रह्मानंदाजगदोद्धारा । पंचवटीवासियाश्रीधरव
रा । आदिपुरुषानिर्विकारा । अचळअभंगानिश्चया ४१ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकिनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । त्रयोदशाऽध्यायगोडहा
२४२ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ १३ ॥ ॥ ओव्या ॥ २४२ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अध्याय १४
राक्षस
श्रीराम
शूर्पणखा

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनभः ॥ श्रीरामकथाऐकतांसादर । सुखउपजेअपार । शशांकदेखतांसाचार । सिंधुजैसाउचंबळे १ कींसद्गुरुवर्षतांकृपाघन । शिष्यसरितेसियेस्वानंदजीवन । कींउगवतांसूर्यनारायण । अरविंदेंजेवींविकासती २ कींदुर्बळासीसांपडेधन । कींवणव्यांतजळतांवर्षेघन । कींवसंतकाळदेखोन । वृक्षजैसेफुलती ३ ऐसीकथाऐकतांउपजेसुख । जेकथेसिभुललाकैलासनायक । पार्वतीसप्रेमदेख । रामकथाहृदयींधरी ४ जेमोक्षतरूचेंबीजदेखा । जेभवनदीमाजीतारकनौका । अज्ञानतिमिरदीपिका । वाल्मिकानेंपाजळली ५ कींअविद्याकाननवैश्वानर । कींऐश्वर्यपीठींचीदेवीसुंदर । कींमनोरथकल्पलतासाचार । कींआनंदजळसरिताहे ६ कींपुण्यवैरागराचीखाणी । कींधर्मार्थकाममोक्षाचीजननी । कींपापतापभंजनी । मंदाकिनीप्रत्यक्षहे ७ श्रीरामकथाअत्यंतपावन । श्रवणकरोतपंडितजन । तेरावेअध्यायींकथन । आलारघुनंदनपंचवटीये ८ जोद्विपंचमुखदर्पहरण । जोकमळणीमित्रकुळमंडण । जोमेदिनीगर्भरत्नजीवन । पंचवटीयेराहिला ९ जोभूधरअवतारलक्ष्मण । जोनरवीरपंचानन । सुरसफळेंनित्यनूतन । काननींहूनआणीतसे १० ऐसेंऐकतांकोणेएकेकाळीं । लक्ष्मणविलोकीवनस्थळीं । तोंदेखिलीवंशजाळी । सरळगगनचुंबित ११ तेवंशजाळियेभीतरी । दशकंठाचाभाचाशंबरी । विषकंठाचेंआराधनकरी । काळखड्गप्राप्तीकारणें १२ साठसहस्रवर्षेपर्यंत । तपदारुणकरितेथ । वंशजाळीमाजीगुप्त । बाहेरनदिसेकोणांतें १४ माध्यान्हासिआलाआदित्य । तोंकाळखड्गअकस्मात । गगनपंथेंउतरत । सुमित्रासुतेंदेखिलें १४ तंवतोभावीशस्त्रदेवता । मीनवजायशंबराच्याहाता । शरणजाईनसुमित्रासुता । हरीनजीविताशंबरीच्या १५ सभाग्यापुढेंचिंतामणी । पडेअकस्मातयेउनी । तैसेंकाळखड्गतेक्षणीं । सौमित्राजवळीपातलें १६ सौमित्रेंहातींघेतलेंशस्त्र । ह्मणेकृपाळूतोत्रिनेत्र । ऐसेंह्मणूनिअजराजपौत्र । परमानंदेंतोषला १७ मगउर्मिळाप्राणप्रियकर । वस्त्रेंपुसिलेंकाळशस्त्र । ह्मणेयाचाप्रतापथोर । पाहूंधारकैसीते । जेणेंपुष्पप्रायधरिलीधरणी । तेणेंनिजबळेंशस्त्रउचलोनी । वंशजाळीतयेक्षणीं । दुखंडकेलीतत्काळ १९ तंवशोणिताचाचाललापूर । साशंकितपाहेउर्मिळावर । ह्मणेकवणहोतायेथेंविप्र । नेणोनिसाचारवधिलाम्यां २० चिंतातुरराघवानुज । तापसीवधिलानेणोनिसहज । आतांकोपेलरघुराज । मुखांबुजकोमाइलें २१ असोयावरीसौमित्रपरतला । जानकीमार्गलक्षीवेळोवेळां । ह्मणेमाध्यान्हकाळटळला । सौमित्रेंलाविलाउशीरकां २२ ऐसेंविलोकीक्षणक्षणां । तोंयेतांदेखिलेंलक्ष्मणा । शस्त्रदेखोनिमृगनयना । अहिल्योद्धारणाकडेपाहे २३ ह्मणेस्वामीरघुनंदना । लक्ष्मणयेतसेम्लानवदना । तंवतोपूर्णसाक्षअंतरखुणा । समजलावृत्तअंतरीं २४ तंवतोपातलामहावीर । रघुपतीपुढेंठेविलेंशस्त्र । जोडोनियांदोनीकर । समाचारसांगतसे २५ ह्मणेअयोध्याधीशासमर्था । अकस्मातखड्गआलेंहाता । वंशजाळीहाणोनिपाहातां । तपस्वीघातपावला २६ मगसुहास्यवदनजनकजामात । ह्मणेद्विजनव्हेतोराक्षससत्य । शूर्पनखेचापुत्रयथार्थ । दशग्रीवाचाभाचाओळखें २७ तोबहुतदिवसतपकरीतहोता । काळखड्गयावेंहाता । मगइंद्रादिदेवांसमस्तां । अजिंक्यव्हावेंयाहेतू २८ दुजयाचाचिंतीघात । त्यासिनिर्दाळीउमाकांत । ज्याचीक्रियात्यासबाधित । अतिअनर्थसूचकजो २९ जैसेंखणूंजातांवारूळ । महासर्पडंखिलेंतत्काळ । कींहातींधरितांत

तलोहगोळ । भस्महोयतेधवां ३० जैसाशुष्ककाष्ठछिद्रींचरण । बळेंचिघालीनेऊन । वरीखीळबैसविलीठोकून । मगकरितांरुदननिघेची ३१ जैसीआपणक्रिया करावी । तेतेसवेंचिलगेभोगावी । परीसौमित्राआतांसीतारक्षावी । वर्नीनविसंबावीक्षणएक ३२ आतांयेथूनमहाद्वंद्व । मांडेलअसावेंसावध । राक्षसीमावनानाविध । ब्रह्मादिकांनकळेते ३३ हंएकवरवेंझालें । काळखड्ग हातासिआलें । ऐसेंऐकतांतेवेळे । मनसंतोषलेंसौमित्राचें ३४ तंवतेरावणाचीभगिनी । शूर्पनखाशंबराचीजननी । रात्रींदुष्टस्वप्नदेखोनी । सावधझालीतत्काळ ३५ मगविचारकरूनमानसीं । सवेंचौघीघेतल्याराक्षसी । वेगेंचालिलीवनासी । निजपुत्रासीपाहावया ३६ लंकेबाहेरजोंआली । तोंदिनकरेंप्रभाकेली । मार्गचालतांवेळोवेळीं । वंशजाळीविलोकी ३७ तंवतोनदिसेचिपाहातां । देखेगृध्रमंडळफेरेघालितां । धापादाटेधांवतां । स्थळबीभत्सदेखोनी ३८ जवळीयेऊनजंवपाहे । तोंपुत्रासहितजाळीघायें । द्विखंडहोऊनिपडिलीआहे । रुधिरवाहेभडभडा ३९ मगधायमोकलोनिकैसी । गडबडांलोळेभूमीसी । जळावेगळीमासोळीजैसी । तडफडितअतिशोकें ४० मगउठवोनिसखियानीं । बैसविलीसावधकरूनी । ह्मणेपुढीलकार्यार्थमनासिआणी । कोणेंसुतवनींवधियेला ४१ मगतेराक्षसीउठोन । भोंवतेंपाहेविलोकून । तोंमानवीपदमुद्रावोळखून । विस्मयकरीमानसीं ४२ शंबरासहितवंशजाळी । एकेघायींदुखंडकेली । तरीकायराक्षसांचीसीमाझाली । आयुष्याचीयेथोनियां ४३ असोदहनकरूनशंबरासी । वनशोधीततेव्हांराक्षसी । तोंदूरदेखिलेंसौमित्रासी । जैसातेजस्वीचंडांशू ४४ शूर्पनखाह्मणेहाचिकाळ । येणेंग्रासिलेंमाझेंबाळ । मगकापटयवेषतत्काळ । धरित्याझाल्याराक्षसी ४५ रंभेहूनिसुंदरदेखा । स्वरूपेंनटलीशूर्पनखा । सवेंचौघीजणीसख्या । भुलवितीज्याअनंगा ४६ चौघीजणीदोहींकडे । मध्येंशूर्पनखादिव्यरूपडें । जिच्यास्वरूपाचाप्रकाशपडे । काननामाजीहिंडतां ४७ चौघीचियास्कंधावरीहात । पादुकापायींरत्नजडित । हावभावकटाक्षदावित । गायनकरीतमधुरस्वरें ४८ आल्हादकारकचंद्रवदन । वदनींबोलतांझळकतीदशन । चालेगजगतीमोडीनयन । उर्मिळाजीवनदेखोनियां ४९ हळूचसख्यांसीबोलत । येणेंचवधिलामाझासुत । तरीयासिसगळेंचिमुखांत । घालोनिगिळीननिर्धारें ५० तोंसौमित्रकरीतश्रीरामस्मरण । काननामाजीकरीभ्रमण । जैसेकमळावरीभ्रमरपूर्ण । ठायींठायींरुणझुणती ५१ तोंशूर्पनखातेवेळीं । वेगेंपातलीसौमित्राजवळी । कामचेष्टाकरीवेळोवेळीं । वचनमाधुर्यबोलोनियां ५२ ह्मणेजीसुंदराअवधारा । बहुतांहिंडल्येंवसुंधरा । परीनमिळेमजयोग्यनवरा । कुशळचतुरप्रतापी ५३ तरीआजिमाझेंधन्यभाग्य । पावलेंस्वामीचेंअर्धांग । आजितपफळाआलेंसांग । ह्मणोनिआल्येंपुढारी ५४ घेऊनिनवरत्नाचीमाळा । घालावयाआलीगळां । तंवतोमहाराजसत्वागळा । जोअवतरलाभोगींद्र ५५ गुणसिंधूजानकीजीवन । त्याचीकृपात्यावरीपूर्ण । विषयसंगेंत्याचेंमन । काळत्रयींमळेना ५६ जेणेंप्राशिलासुधारस । त्यासकायबाधेलमहाविष । जोसूर्यासमीपकरीलवास । तयासतमकायबाधी ५७ कामधेनुज्याचेमंदिरीं । तोकधींचनव्हेदरिद्री । जोपहुडलास्वानंदसमुद्रीं । कर्मबंधनींनपडेतो ५८ कल्पवृक्षआंगणींदेख । तोकशासमागेलभीक । जयासिभेटलावैकुंठनायक । तोनपूजीभूतेंप्रेतें ५९ उर्वशीसमानज्याचीललना । तो

कदांहिप्रेतकवळीना । नंदनवनींचाभ्रमरजाणा । अर्कीवरीनबैसे ६० जोभ्रमरमंचकावरी । पहुडणारअहोरात्रीं । तोनिजेलखदिरांगारीं । हेंकालत्रयींघडेना ६१
ज्याचेआंगींमृगमदाचीउटी । तोकाकविष्ठानपाहेदृष्टीं । जोबैसलाक्षीराब्धीच्यातटीं । तोकांजीनइच्छीकदां ६२ असोऐसाजोलक्ष्मण । जोआहाररहितनिर्वाण ।
तोशूर्पनखेप्रतिवचन । कायबोलताजाहला ६३ मगह्मणेवोसुंदरीपाहें । आह्मांससीतारामवडीलआहे । पैलवस्तीहेंपंचवटीये । उमामहेशजयापरी ६४ माय
बापगुरुबंधु । रघुवीरमाझाकृपासिंधु । त्याचेआज्ञेवीणसंबंधु । कालत्रयींघडेना ६५ शेषसांडीलधराभार । पूर्वेसमावळेलदिनकर । परीरामआज्ञेवीणसा
चार । तुजमीनवरींसर्वथा ६६ तांशूर्पनखाबोलेवचन । तरीमीआणित्येंरामाचीखूण । अवश्यह्मणेलक्ष्मण । येरीतेथोनिचालिली ६७ सांगातेंसखियाचौघी
जणी । विचारसांगेत्यांलागुनी । रामलक्ष्मणसीतातीनी । रात्रींगिळूनजाऊंलंके ६८ आमचीकार्यसिद्धीयेथोन । सख्यानोझालीपरिपूर्ण । मगयेवनींब्राह्मण ।
भक्षूंशोधूनिसाक्षेपें ६९ ऐसेंविचारूनिमानसीं । वेगेंआलीपंचवटीसी । देखोनिसीतारामासी । साष्टांगनमनपैकेलें ७० आजिमाझेंभाग्यपूर्ण । देखिलेभावोजी
चेजरण । बाईमीतुह्मांसीशरण । जाऊतुमचीजाहल्येंजी ७१ मजस्नेहकरावाबहुत । भावोजीसप्रार्थोनित्वरित । मजजवळद्यावेंलिखित । प्राणनाथेंवरावया ७२ चर
णत्यांचेकोमलचांगले । वनींहिंडतातिएकले । तळहातीनकरकमळें । सुमनशेजेघालूनियां ७३ भावोजीचेआज्ञेवीणपाहें । मजतेनवरीतकरूंकाये । आहात्यां
चावियोगनसाहे । विरहेंजायप्राणमाझा ७४ डोळांअश्रुआलेलवलाहीं । परीत्यांसमाझाविश्वासनाहीं । पुढेंजन्मकंठणेंएकेठायीं । भावोजीसबाईसांगातुह्मीं ७५
मीकेवळपतिव्रतासाचार । कर्णकुमारीपरमपवित्र । मजएकहीपुरुषाचाकर । बाईनसेलागला ७६ त्याविणपुरुषनवरींसाचार । मागुतीउदकेंभरलेनेत्र । सलज्जपत्र
वारंवार । ह्मणेमजद्यावेंआतां ७७ सीतेसिसुखवाटलेंफार । ह्मणेबरवाझालाविचार । मजजाऊमिळालीसुंदर । ईससौमित्रवरसाजे ७८ मगह्मणेजीरघुराया । ईसखूण
द्यावीजीलवलाह्यां । स्वामीसौमित्रायोग्यजाया । मिळालीहेनिर्धारें ७९ मगसर्वात्मारघुनायक । चराचरचित्तपरीक्षक । जोमायाचक्रचाळक । कर्ताहर्तापाळिताजो ८०
तिच्याउलटबाहुल्यानेत्रांत । न्याहाळूनपाहेजनकजामात । ह्मणेनिशाचरीहेयथार्थ । छळावयासआलीअसे ८१ नेत्रवक्राचेविकार । तयावरूनसमजेअंतर । सुमना
वरूनसाचार । वृक्षचतुरओळखिती ८२ बोलावरूनकळेचित्त । आचरणावरूनपूर्वार्जित । क्रियेवरूनवर्णाश्रमसत्य । परीक्षकजाणती ८३ रहणीवरूनपरमार्थ ।
शब्दाशब्दींकळेपांडित्य । प्रेमावरूनिभक्त । जाणतीचतुरपरीक्षक ८४ दानावरूनिकळेउदार । रणींसमजेप्रतापशूर । लक्षणांवरूननृपवर । जाणतीचतुरपरीक्षक
८५ वासयेतांकळेकाष्ठ । स्वरावरूनसमजेकंठ । कींकोंभावरूनिस्पष्ट । भूमीचेंमार्दवजाणिजे ८६ अंगणावरूनसमजेसदन । भूतदयेवरूनब्रह्मज्ञान । प्रभेवरूनकळे
रत्न । परीक्षकजाणती ८७ असोसर्वांतरात्माश्रीरघुवीर । शूर्पनखेचेंवोळखिलंअंतर । आंतशठत्वमृदुत्वबाहेर । जाणताचतुरश्रीराम ८८ मुखशोभेजैसेंकमल । प
रीअंतरींकुतर्ककुटिळ । शब्दचंदनशीतळ । तमालनीळेंवोळखिलें ८९ श्रीरामह्मणेतेअवसरीं । लग्नपत्रिकालिहूंदेपाठीवरी । ऐकतांभयाभीतनिशाचरी । विश्वासअं

तरींउपजेना ९० सीतेसह्मणेबाईऐकआर्ता । भावोजीसमोरमजबोलतां । लज्जावाटेतत्वतां । तुह्मीप्रार्थातयांसी ९१ भावोजीचतुरआणितरुण । मीलज्जांवेष्टितका मिन । त्यांपुढेंबैसतांजाण । जाईलप्राणवाटतसे ९२ मगबोलेरघुनंदन । पाठीवरीलिहिल्यावीण । आणिकआह्मापार्शीखूण । दुजीनाहींसर्वथा ९३ मगशूर्पनखाबो लेवचन । तरींपाठीवरीलिहाजीखूण । अवश्यह्मणोनीरघुनंदन । लिहिलीखूणपाठीवरी ९४ श्रीरामह्मणेजायसत्वर । उशीरनलावीसौमित्र । ऐसेंबोलतांशतपत्रनेत्र । पवनवेगेंचालिली ९५ मगलक्ष्मणाजवळीयेऊन । सांगेपरमहर्षेकरून । भावोजीनींमजदेऊनिमान । मुख्यवचनसांगीतलें ९६ अवश्यरामेंतुह्मांसी । ऐसेंसांगीतलें मजपासीं । गांधर्वलग्ननिश्चयेसीं । तत्काळचिलावावें ९७ मगबोलेलक्ष्मण । नदेखतांश्रीरामाचीखूण । तुजमीनवरींचपूर्ण । सत्यवचनहेंमाझें ९८ येरीह्मणेतेसमयीं माझाविश्वासतुह्मांनाहीं । पुढेंजन्मकंठणेंएकेठायीं । दुजेंकांहींनसेचि ९९ येथेंलटिकेंबोलोन । भावोजीसकायदाखवूंवदन । मीतयांलागींभेटोन । आल्येंआतांतत्व तां १०० भावोजीजलदवर्णसुंदर । बाईचंपककळीसुकुमार । जवळिहावयानवतेंपत्र । सांगीतलेंतुह्मांवरावें १ तुह्मासिश्रमझालेफार । चरणचुरीनमीक्षणभर । व नींशीणलेतीसाचार । निद्राकराक्षणभरी २ परिनमानीचलक्ष्मण । शूर्पनखाबोलिलीहांसोन । म्यांतोंआणिलीआहेखूण । परीतुमचेंमनपाहिलें १०३ येरीखुणदा खवीपाठीची । तोंआज्ञाऐसीश्रीरामाची । शूर्पनखाभगिनीदशमुखाची । इचेंनासीकर्णशांतीकरीं ४ कर्णआणिनासिकसकळ । सपाटकरींनलावींवेळ । नवरीशृं गारूनअमंगळ । लंकेकडेपाठवावी ५ स्त्रीवधनकरावाजाण । यालागींराखेंइचाप्राण । ऐसेंलक्ष्मणेंपत्रवाचून । ह्मणेचलाजाऊंएकांता ६ दूरकेल्याचौघीजणी । धरिलीशूर्पनखेचीवेणी । सौमित्रपाडीतिजलाधरणीं । पापखाणितेंतत्काळ ७ मगतीह्मणेप्राणनाथा । मीसिद्धआहेंयाअर्था । झोंबोनिकांहोपाडितां । नवल मजवाटतसे ८ लक्ष्मणेंनलावितांक्षणमात्र । छेदिलेंनासिकआणिश्रोत्र । तोंतेआक्रंदेअपवित्र । विशाळशरीरधरियेलें ९ अत्यंतविशाळभयंकर । कपाळींचर्चि लासेंदुर । नासिकापासोनिपूर । अशुद्धाचाभडकतसे १० चौघीजणीसमवेत । पळतांवाटेसशंखकरित । ह्मणतीधांवाधांवारेसमस्त । राक्षसहोशीघ्रकाळ ११ पळतां पाहातीमागेंपुढें । तोंसौमित्रचिदृष्टीपडे । भोंवतादिसेचहूंकडे । कोणीकडेजाऊंह्मणती १२ अडखळूनभूमींसपडती । मुखींनासिकींभरलीमाती । पद्मपुराजवळीये ती । शंखकरीतत्याकाळीं १३ आक्रोशऐकतांथोर । त्रिशिराआणिदूषणखर । सिद्धकरूनिदळभार । आलेसत्वरबाहेरी १४ असुरपायींचेनटकें । पुढेंचमकतींकौतु कें । हातींआसिलतावरीखेटकें । कटीझळकेयमदंष्ट्रा १५ चालिलेचतुरंगदळभार । जैसेलिहिलेचित्राकार । याहूनअतिसादर । सर्वालंकारडवरिले १६ वीरभयंकररण रगडे । जैसेकाळाचेसंवगडे । एकधांवतीएकापुढें । सिंहनादेंगर्जती १७ निघालेगजभारउन्मत्त । कींतेऐरावतीचेसुत । श्वेतवर्णआणिचौदंत । किंकाटतधांवती १८ जिहींयुद्धसमरंगणीं । सुरांचेमुकुटपाडिलेधरणीं । तेगजस्कंधावरीबैसोनी । शस्त्रेंतुळितीअपार १९ त्यामागेंरथांचेभार । वरीशस्त्रसामग्रीअपार । चौदासहस्रमहा वीर । एकवटलेतेकाळीं १२० त्रिशिराखरदूषण । दळभारींमुख्यतिघेजण । तोंशूर्पनखापुढेंयेऊन । शंखकरीतउभीठाके २१ जैसासेंदुरेंमाखिलापर्वत । तैसीरक्त

चर्चिंआरक्त । ह्मणेराक्षसआटावयासमस्त । आलारघुनाथपंचवटींये १२२ नवमेघरंगरघुवीर । सौमित्रगौरवर्णसुकुमार । सीतास्वरूपपाहातांसुंदर । पंचशरवरूनि
ओंवाळिजे २३ तरीआतांबहुतअरुवारलक्ष्मण । त्याचेगळ्याचाघोटघेईन । तुह्मीसंगेंयाअवघेजण । रक्तपानकरवामज २४ तेणेंमाझेंनासिकछेदिलें । आतांतयामी
गिळीनसगळें । त्रिशिराखरदूषणहांसले । बीभत्सरूपदेखोनी २५ ह्मणतीमानवरघुनंदन । त्यावरीआह्मींजावेंहेंनवलपूर्ण । मगराक्षसचौदाजण । निवडोनियांका
ढिले २६ तेशूर्पनखेसंगेंदेऊन । ह्मणतीमारूनरामलक्ष्मण । ईसकरबारक्तपान । समाधानहोयतों २७ मगशूर्पनखाआणिराक्षस । वेगेंजातीपंचवटीस । ह्मणतीधरूं
रामसौमित्रास । जीवंतनेऊंखरापासीं २८ एकह्मणतीयेथेंचमारून । आह्मीकरूंमांसभक्षण । करवावेंआर्धीरक्तपान । शूर्पनखेसीसाक्षेपें २९ जैसीमृगेंद्राचीनिंदादे
ख । मार्गेंकरितीजंबुक । अळिकाह्मणेपक्षिनायक । धरूनआणूंक्षणार्धें १३० घृतपुतळेमिळोनिसमस्त । वडवानळासिधरूंह्मणत । कींहृदयींभावीखद्योत । आदि
त्याखालींपाडीनमी ३१ शलभह्मणतीमिळोनी । कल्पांतवीजघालूंवदनीं । तोंराक्षसआलेधांवोनी । पंचवटीसतेधवां ३२ रघुपतीसजाणवीलक्ष्मण । राक्षसआलेचौदाज
ण । ऐसेंऐकतांरविकुळभूषण । वाहातगुणधनुष्यासी ३३ पर्वतदरींमधून । अकस्मातनिघेपंचानन । तैसाकौशिकमखरक्षण । गुंफेबाहेरपातला ३४ श्रीरामनरवीरपंचा
नन । चतुर्दशगजलक्षिलेपूर्ण । कींशार्दूळलक्षीदुरून । तेवींरघुनंदनपाहतसे ३५ तंवतेचौदानिशाचर । भोंवतेफिरतीभयंकर । दारुणशस्त्रेंअनिवार । सोडितेजा
हलेतेधवां ३६ जैसेंमूर्खाचेंवाग्जाळसमस्त । एकेचिशब्देंवारीपंडित । तैसींअरिशस्त्रेंवारूनिसमस्त । केलेंअद्भुतश्रीरामें ३७ वोढीकाढूनिआकर्ण । सोडिलातेव्हां
सूर्यमुखबाण । चौदाजणाचींशिरेंछेदून । धरणीवरीपाडिलीं ३८ मृगेंद्रविदारीवारण । तैसेपाडिलेचौदाजण । कींअरुणानुजेंदारुण । भुजंगपाडिलेजैसेंकां ३९
रामसाक्षातप्रळयाग्न । त्यांतचतुर्दअसुरांचेंअवदान । प्रथमारंभींतेंजाण । शूर्पनखेनेंसमर्पिलें १४० सौमित्रेंकाढिलाएकशर । शूर्पनखेचेंछेदावयाशिर । तंवतीह्म
णेदावेदार । अद्यापिमजसोडीना ४१ श्रीरामह्मणेसुमित्रासुता । तूंनवधावेंईसआतां । हेसांगोनिराक्षसांसमस्तां । आणीलयेथेंवधावया ४२ असोनिर्नासिकाशंखक
रीत । येऊनखरदूषणासीसांगत । राक्षसमारिलेसमस्त । तुह्मीसत्वरचलातेथें ४३ ऐसेंशूर्पनखासांगेंसरे । तोंरणतुरेंवाजतीगजरें । भारनिघालेअतित्वरें । पवनवेगेंक
रूनी ४४ खरतोअसेखरमुख । दूषणाचेंपांढरेंनाक । शुभ्रकुष्ठनिःशेषदेख । दूषणनामत्याकरितां ४५ त्रिशिरायासशिरेंतीन । तींव्हावयाकायकारण । त्याचे
मातेनेंवाणेंविस्तारून । तीनएकासदीधलीं ४६ दूषणाचेपुत्रतिघेजण । कपाळींप्रथमीस्थूळलोचन । वाटेसिजाहलेअपशकुन । विघ्नसूचकतेधवां ४७ सुटलाअद्भु
तप्रभंजन । धुळीनेंभरलेंअसेवदन । रथध्वजमोडून । पडिलेखालींबहुसाल ४८ रामेंभारदेखिलादुरीं । गगनगर्जेरणतुरीं । नादभरलादिशांतरीं । कांपेधरित्रीते
वेळीं ४९ सौमित्रासिह्मणेरघुनंदन । तूंसीतेसीकरींजतन । आजयुद्धकरूनदारुण । वधीनसर्वराक्षसां १५० यापर्वतमस्तकींजाण । सीतेसहितराहेंएकक्षण । आज्ञा
वंदोनिलक्ष्मण । चढेघेऊनजानकीतें ५१ पर्वतशिखरींजनकनंदिनी । जैसीमूळपीठआदिभवानी । जवळीपरशुरामकरजोडोनी । सौमित्रतेवींदिसतसे ५२ असोयेरी

२१

कडेरघुनंदन । धनुष्यासिचढवोनिगुण । कानाडीवोढितांआकर्ण । झणत्कारितीकिंकिणी ९३ तोंयेरीकडेराक्षस । सिंहनादकरितीकर्कश । भोंवतावेष्टिलाअयोध्या
धीश । पुराणपुरुषजगदात्मा ९४ राक्षसभारींकडकडाट । वाद्यांचेहोतीदणदणाट । तेणेंमंगळजननीचेंपोट । उलोंपाहेतेकाळीं ९५ अपारउठावलेभार । रणकर्कशभ
यंकर । जैसाव्रृषभींकोंडिलामृगेंद्र । तैसारामवेष्टिला ९६ कींदेखोनिदीपाचारंग । झेंपावतीजेविपतंग । कींवासुकीमहाभुजंग । मुषकींजैसावेढिला ९७ किंवाराम
रणरंगधीर । कैसालक्षशिशूंचाभार । कलशोद्भवेंलक्षिलासागर । कींसूर्येंआंधारजैसा १९८ कींव्याघ्रेंलक्षिलेअजाकळप । कींकुठारपाणीविलोकीपादप । कींसुपर्णें
लक्षिलेसर्प । अयोध्याधीशतेविपाहे ९९ तोंअसुरेंवोढोनिवोढी । सोडिल्याबाणांच्याकोडी । कींबैसलींसातवांकडीं । सायकांचींतेवेळीं १६० सिंहनादकरिती
वेळोवेळां । लोटलावाहिनीचामेळा । जैसासागरखवळला । प्रळयींलोटलाभूमीवरी ६१ जैशाजलकल्लोळीं । चपळाझळकतीनिराळीं । तैशातळपतीवेळोवेळीं । असि
लताअतिसतेज ६२ शस्त्रास्त्रांचेसंभार । रघुपतीवरीहोतीअपार । राक्षसम्हणतींकैंचारघुवीर । खंडविखंडपैंझाला ६३ एकम्हणतीरक्तपान । शूर्पनखाकरीलकोठून ।
तिच्यातोंडींमृत्तिकापूर्ण । पडलीऐसेंवाटतें ६४ इतकाहोतोशस्त्रमार । परिरणरंगधीररघुवीर । ठाणनचळवीनिर्धार । ऐकाचतुरदृष्टांत ६५ हाणितांकुठारप्रहा
र । बैठकनसांडीतरुवर । कींपर्जन्यवर्षतांअपार । अचळनचळेसर्वथा ६६ कींनिंदकनिंदितांअपार । नचळेसाधूचेंअंतर । कींप्रल्हादासिलाविलेविखार । परीसा
चारडळमळीना ६७ ज्यासिलागलेंअंतरसुख । तोनमानीचसंसारदुःख । अयोध्यानाथतैसादेख । बाणेंसुरेखचळेना ६८ असोयावरीजानकीरंग । ठाणमांडीसु
रंग । जैसापक्षियांचापाळासवेग । उडतअसेआकाशीं ६९ आवेशेंधांवताबीण । जैसेंसफळतरुदेखोन । विहंगमांचेपाळेउडोन । अकस्मातपैंयेती १७० जैसेंक्र
षीवळएकसरें । कणसेंसंवगीतअपारें । तैसींराक्षसांचींशिरें । बहुततेव्हांपाडिलीं ७१ वरीकोणीकरितीहस्त । तेव्हांभुजातोडितीशस्त्रासहित । लक्षाचेलक्षबाणसु
टत । चापापासूनतेवेळीं ७२ श्रीरामाचातूणीर । अक्षयींभरलासेसाचार । कुंडामाजीवैश्वानर । संदीप्तजैसाझांकिला ७३ कींवासुकीचेमुखींहाळाहळ । कींसरिताप
तीमाजीवडवानळ । कींमेघींविद्युल्लतातेजाळ । तूणीरांतशरत्याचपरी ७४ कपटीराक्षसबाराजण । रामावरीआलेधांवोन । अग्नीसविझवावयाप्रभंजन । आवेशेंकरू
नलोटला ७५ कींवारणविदारणापुढें । मार्जारदाऊंआलेपवाडे । कींब्रहस्पतीपुढेंमूढें । वादकरूंधांवती ८६ कींरासभेंभ्रीदबांधोन । गंधर्वसभेसीआरंभिलेंगायन ।
तैसेराक्षसबाराजण । रामावरीधांवले ७७ क्षणनलागतांरणरंगधीरें । छेदिलींबाराजणांचींशिरें । जैसींघेऊनीतीक्ष्णशस्त्रें । अरविंदेंजेवींछेदिजेती ७८ ऐसेंदेखतांचिदूष
ण । पुढेंधांवलावर्षतबाण । जैसावर्षतपर्जन्य । योद्धानिपुणराक्षस ७९ दूषणाचेंबाणजाळथोर । साहोनरामेंवारिलेंसाचार । जैसाउगवतांदिनकर । उडुगणेंजेवी
लोपती १८० कींअनुतापहोतांअपार । होयपापाचासंहार । कींसिद्धांतज्ञानेंसाचार । दुःखजैसेंवितळेपैं ८१ तैसेदूषणाचेशरतोडून । अश्वासहिततोडिलास्यं
दन । मगराक्षसगदाघेऊन । चरणचालीधांविन्नला ८२ मगरावणदर्पहरण । वेगेंसोडीअर्धचंद्रबाण । गदाहातींचीछेदून । एकीकडेपाडिली ८३ मगपरिघवीरभद्र

दत्त । घेऊनदूषणधांवत । देवझालेचिंताक्रांत । ह्मणतीअनर्थमांडला ८४ यापरिघाचेंनिवारण । केवींकरीलरघुनंदन । श्रीरामेंकाढिलादिव्यबाण । वायूचेंखं
डणकरणारजो ८५ परिघासहितहाततेथें । छेदूनपाडिलारघुनाथें । सवेंचबाणसीताकांतें । चंडांशमुखकाढिला ८६ दूषणाचाकंठलक्षून । श्रीरामेंसोडिलाबाण ।
शिरउडविलेंनलागतांक्षण । पडलादूषणतेकाळीं ८७ मगदूषणाचेतिघेसुत । त्यांहींरणमांडिलेंबहुत । पित्याचासूडघेऊंयथार्थ । ऐसापुरुषार्थधरियेला १८८
तिघेकरितीशरसंधान । रामनरवीरपंचानन । बाणेंखिळिलेतिघेजण । परितेआंगवणनसांडिती ८९ बिळींप्रवेशतांविखार । अर्धेंदिसतीबाहेर । तैसेराक्षसांचेआं
गींशर । श्रीरामाचेखडतरले १९० कींपक्षपसरतीनीलकंठ । कींफणसफळावरीकांटेदाट । तैसेबाणरुतलेसघट । प्रतापउद्भटरामाचा ९१ असोतयांचींशिरेंरघु
नाथें । उडवोनिधाडिलींनिराळपंथें । मगत्रिशिराआवेशेंबहुतें । रामावरीलोटला ९२ रथारूढनिशाचर । सोडितबाणांचापूर । रघुवीरतोडीजैसासमीर । जलदजा
ळविभांडी ९३ रघुपतींचेबाणतीक्ष्ण । त्रिशिऱ्याचाछेदिलास्यंदन । मगकुमारदत्तशक्तीघेऊन । पिशिताशनधांवला ९४ निजबळेंशक्तीझोंकिली । परीतेरामासिविश
झाली । चरणाजवळीजाऊनिपडली । दासीमीतुमचीह्मणोनी ९५ रंभापर्णवतज्याबाणाचेंमुख । लक्षोनिसोडीअयोध्यानायक । त्याबाणतेजेंसकळिक । पद्मभवांड
उजळिलें ९६ त्रिशिऱ्याचींतीनशिरें । तत्काळछेदिलींरघुवीरें । ऐसेंदेखोनियांखरें । रथारूढधांविन्नला ९७ असंख्यबाणतेअवसरीं । खरेंसोडिलेरामावरी । श्री
रामएकलारणचक्रीं । रजनीचरींवेष्टिला ९८ चहूंकडोनिबाण । रामावरीयेतीदारुण । परीतितक्यांचेंहीसंधान । रघुनंदनछेदीतसे ९९ जैसेंयोगेश्वरेंमायाजाळ ।
कींसहस्रकिरणेंतपेरविमंडळ । कींअरुणानुजेंसर्पकुळ । विदारूनसांडीजैसा २०० कींशुष्कवनहुताशन । भस्मकरीनलागतांक्षण । कींजलदजाळप्रभंजन । विदारून
सांडीजैसें १ खरबाणसोडीरणरंगीं । अगस्तीदत्तकवचरामाचेअंगीं । त्याचेंबिरडेंछेदूनिसवेगीं । खालींपाडिलेंराक्षसें २ ऐसेंविपरीतदेखिलें । विमानींदेवगजबजिले ।
समस्तहीचिंतूंलागले । रघुवीरासीकल्याण ३ राक्षसेंमांडिलेंविंदाण । शक्तीवरदचारबाण । सहस्राक्षहीनिवारण । करूंनशकेजयांचें ४ प्रळयींच्याचार
सौदामिनी । तैसेंबाणसुटलेतेक्षणीं । परीनवलझालेंतेंनयनीं । भूचरखेचरपाहाती ५ चारीबाणतेवेळे । रघुपतीचेभात्यांतरिघाले । ब्रह्मयाचेमुखींस्थिरावले । चारीवेद
जैसेकां ६ कींचारीनद्यासमुद्रांत । येऊनिमिळतीअकस्मात । कींआनंदवनींच्याकमळांत । भ्रमरचारीबैसले ७ असोदेवकरितीजयजयकार । पुढेंअसिलताघेऊनि
खर । सुरकैवारियावरीअसुर । चपळेऐसाधांविन्नला ८ मगचंडीशकोदंडभंजन । प्रचंडदोर्दंडेंकरून । सोडिलावसिष्ठदत्तबाण । अनिवारअखंडजो ९ तेणेंखराचेंशिर
छेदून । तत्काळपरतलादिव्यबाण । श्रीरामतूणीरामाजीयेऊन । आपलेआपणप्रवेशला २१० विजयीझालारघुनंदन । वृंदारकटांकितीसुमन । विषकंठहृदयमनमो
हन । निजभावेंपूजिला ११ चौदासहस्रराक्षसअद्भुत । त्यांतउरलानाहींएकजीवंत । रणींउभाएकरघुनाथ । सीतासौमित्रपाहती १२ महाप्रळयनिरसून । एकपरब्र
ह्मउरेनिर्वाण । तैसादशकंठदर्पहरण । एकलारणींविराजे १३ कींसर्वनिरसोनिकर्मजाळ । निवृत्तीतटींसंतनिर्मळ । तैसाश्रीरामतमाळनीळ । एकलारणींविराजे १४

बहुतकाष्ठेंजाळूनअग्न । एकलाउरेदैदीप्यमान । त्याचपरीकौसल्यानंदन । एकलाविपिनींविराजे १५ शब्दध्वनीनिरसूनी । एकलाचअर्थबैसेमनीं । कींजडत्वसांडोनिधरणी । क्षमारूपेंउरेजेवीं १६ कींशीतळत्वसांडोनिजल । जीवनउरेनिर्मळ । दाहकत्वसांडोनिसोज्वळ । प्रकाशउरेपैंजैसा १७ कींसमीरेंसांडोनिचंचळपण । एकपवनत्वउरेनिश्चलपूर्ण । कींशून्यत्वसांडोनिगगन । व्यापकत्वउरेजैसें १८ कींशब्दजाळनिरसोनिसमस्त । वेदस्वरूपींहोयसमाधिस्थ । तैसाअसुरसंहारूनिरघुनाथ । उभानिःशब्दउगाची १९ कामक्रोधआणिमत्सर । हेचित्रिशिरदूषणखर । हेसंहारूनिसमग्र । निजभक्तसुखीरक्षिले २२० दुर्वासनाहेशूर्पनखा । विरक्तशस्त्रेंघेऊनिदेखा । बोधलक्ष्मणरावसखा । निर्नासिकाकेलीतेणें २१ आशामनशाममताकल्पना । भ्रांतीभूलीइच्छातृष्णा । ह्यादेखोनिबोधलक्ष्मणा । पळत्याजाहल्याराक्षसी २२ झाडलियाजैसाकेर । शुद्धदिसेजेवींमंदिर । तैसेंदंडकारण्यगोदातीर । असुररहितजाहलें २३ स्थूळलिंगआणिकारण । निरसोनिउरेशुद्धचैतन्य । तैसेस्वस्थानींब्राह्मण । सुखेंनांदोंलागले २४ ब्राह्मणमारितीलह्मणूनी । शूर्पनखाघेऊनिराक्षसिणी । भिऊनपळालीतेक्षणीं । लंकेसजाऊनशंखकरी २५ सेवकर्सागर्तादशमुखा । निर्नासिकजाहलीशूर्पनखा । शंखकरीतेणेंलंका । दुमदुमिलीसमग्र २६ मगतीसपाचारूनिरावण । एकांतींपुसेवर्तमान । तीह्मणेसीताराम लक्ष्मण । जनस्थानासीआलारे २७ लक्ष्मणेंगौरविलेंमजलागुनी । तुह्मांसिहोत्येंभगिनीह्मणोनी । त्रिशिराखरदूषणसमरंगणीं । सहपरिवारेंवधियेले २८ शंबरीवधोनिसवेग । सौमित्रेंनेलेंकाळखड्ग । चालोंलागलेसन्मार्ग । यागजपतपआणिव्रतें २९ गोदातीरजनस्थान । तेथेंसुखेंनांदतीब्राह्मण । अखंडकरितीवेदाध्ययन । निःशंकपूर्णसर्वदा २३० आतांतुझीलंकाघेऊन । तींहीब्राह्मणासिदेतीलदान । जळोतुझीआंगवण । कशासवदनदावितोसी ३१ तुझेउरावरीधनुष्यपडलें । तेंक्षणमात्रेंरामेंभंगिलें । तेव्हांचतुझेंकाळेंवदनझालें । सकळरायांदेखतां ३२ सीतेसारिखीनोवरी । नाहींब्रह्मांडमंडपामाझारी । तेहातींचीदवडोनिनिर्धारी । पळोनियेथेंआलासी ३३ तरीपुरुषार्थतुझाजनीं । जरीसीताआणिसीधरूनी । तिचेंसौंदर्यरूपपाह्नी । वनचरेंहीभूलतीपैं ३४ ऐसीशूर्पनखाअनुवादली । मगरावणेंतीसंबोखिली । तेव्हांमनामाजीतेवेळीं । युक्तीसुचवितापैंझाला ३५ ह्मणेमृगवेषधरूनिनिर्मळ । पाठवूंमारीचमातुळ । मृगवधावयातत्काळ । काकुत्स्थयेईलवनातें ३६ मगमीआणीनजानकीचिद्रत्न । ऐसेंबोलेद्विपंचवदन । असोइकडेजानकीलक्ष्मण । पर्वताखालींउतरलीं ३७ सद्गदहोऊनजनकनंदिनी । मिठीघालीश्रीरामचरणीं । ह्मणेधन्यधन्यलीलादाविलीनयनीं । जेकांअतर्क्यवेदशास्त्रां ३८ झालेउदंडअवतार । परिकोणाचेपरतलेनाहींतशर । तोंऋषिभारवलेसमग्र । श्रीरामचंद्रवेष्टिला ३९ ह्मणतीजयजयकौसल्यागर्भरत्ना । जलदगात्राशतपत्रनयना । ताटिकांतकामखरक्षणा । भवमोचनाभवहृदया २४० जयजयकारकरितीऋषीश्वर । पूर्णब्रह्मानंदरघुवीर । अभंगविजयीश्रीधरवर । शरयूतीरविहारीजो २४१ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकिनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । चतुर्दशाध्यायगोडहा ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ १४ ॥ ओंव्या ॥ २४२ ॥ ॥ ॥ ॥

अध्याय १५

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ भवाब्धिभरलापरमतुंबळ । द्वैतभावाचातटाकसबळ । माजीकुबुद्धीचेकल्लोळ । मोहजाळअसंभाव्य १ मदम
त्सरथोरआवर्त । कामक्रोधादिसमस्त । आशातृष्णाभ्रांतीतेथ । मगरीथोरतळपती २ लोभमोहनक्रथोर । ममतेच्यालाटाअतिदुर्धर । दंभआणिअहंकार । विरोळेहे
तळपती ३ अविवेकहेडांकिणीतत्वतां । अविद्याभ्रांतीजळदेवता । पीडितजीवांसमस्तां । आशातृष्णाकल्पना ४ ऐसाअगाधभवनिधीथोर । तेथेंरामकथाजाहाजसुंद
र । शिल्पिकारवाल्मिकऋषीश्वर । तारूंतेणेंनिर्मिलें ५ नानाचरित्रेंसुंदर । याचिकळाद्दढथोर । विवेकजोडूनिसमग्र । अभेदत्वसाधिलें ६ साहित्यतगडेंलोहबंध ।
आनंदपदखिळेविविध । दृष्टांतदोरप्रसिद्ध । ठायींठायींआंवळले ७ अर्थरसतेलनिखिळ । तेणेंसांधेबुझिलेसकळ । रामप्रसादस्तंभविशाळ । कीर्तीशीडफडकतसे ८
सप्तकांडसप्तखण । लोटितभावप्रभंजन । निजबोधकर्णधारपूर्ण । सकळसुजाणदेखणा ९ ज्ञानवैराग्यआणिभक्ती । हींचआवलींआंवलिती । याजाहजावरीतेचिबैसती ।
अद्भुतग्रंथींपुण्यज्यांचें १० रामनामघोषथोर । हेचियंत्राचेभडमार । नादेंजळचरसमग्र । भयाभीतपळताती ११ ऐसेंभवसागरींतारूंथोर । गुरुकृपेचेंकेणेंअपार ।
भरूनमोक्षद्वीपांतर । लागवेगेंपाविजे १२ तरीतुह्मीश्रोतेसज्जन । याचिजाहजावरीबैसोन । भवाब्धीहाउल्लंघून । जावेंसत्वरपैलतीरा १३ चौदावेअध्यायींकथन । शूर्
पंनखेचेंवर्तमान । निमालेत्रिशिराखरदूषण । दशकंठासीश्रुतकेलें १४ श्रीरामप्रतापअद्भुत । ऐकतांसचिंतलंकानाथ । सद्भक्तांचीस्तुतिऐकोनिसमस्त । दुर्जनकैसेक्षो
भती १५ पतिव्रतेचीऐकोनिराहाटी । जारीणहोयजेविकष्टी । कींमृगेंद्रगर्जनाऐकोनिपोटीं । वारणजैसेदचकती १६ कींविष्णुमहिमाऐकतांअद्भुत । क्रोधावतीजैसेदै
त्य । असोतेवेळेमयजाकांत । मारिचगृहाप्रवेशला १७ मारीचानेंसन्मानदेउनी । रावणातेंबैसविलाआसनीं । त्याउपरीमधुरवचनीं । दशकंठबोलताजाहला १८
ह्मणेपंचवटीसआलारघुनंदन । मारिलेत्रिशिराखरदूषण । शूर्पनखाविटंबून । शंबरीहीमारिला १९ शत्रूनागकृशान । हेह्मणोंनयेलहान । क्षणेंहरितीलप्राण । यास्तव
सावधअसावें २० यास्तवमातुळाविचारऐसा । तुवांधरूनमृगवेषा । पंचवटीसजाऊनराघवेशा । भुलवूनदूरनेईजे २१ राघवनेलियादूरवनीं । मगपद्माक्षीआणीनका
ढूनी । हेंकार्यसाधल्यातुजलागोनी । गौरवीनबहुसाल २२ जैसेंमूढाचेंवाग्जाळ । पंडीतछेदीतत्काळ । तैसेंवचनरसाळ । बोलेमातुळरावणाचा २३ पूर्वीकरितांयाग
रक्षण । सुबाहूटाकिलामारून । त्याच्याबाणवातेंकरून । मीपडलोंसागरीं २४ वीसकोटीमारिलेपिशिताशन । तेणेंरामप्रतापआठवून । मारिचपडलामूर्छायेऊन ।
करीरावणसावधतया २५ मारीचह्मणेरावणा । अभिलाषितांसीतापरांगना । तूंमुकशीलआपुल्याप्राणा । सत्यनिर्धारजाणपां २६ सद्विवेकहृदयींधरून । अनुचित
कर्मींनघालीमन । सद्गुरूसांगेतेंवचन । अवश्यहृदयींधरावें २७ नकरींकोणाचेंहेळण । कदानबोलावेंदुष्टवचन । पराचीवेदनाजाणून । परोपकारकरावा २८ सर्वा
भूतींएकभगवंत । हावेदशास्त्राचामथितार्थ । ह्मणोनिद्वेषनकरावासत्य । साधिजेपरमार्थअवश्य २९ क्षणिकजाणोनिशरीर । साधावासारासारविचार । मीभाग्येंज्ञानें
थोर । हाअभिमाननधरावा ३० कामक्रोधमदमत्सर । हेशत्रुजिंकावेअनिवार । दशमुखातूंज्ञानसंपन्नथोर । सखारघुवीरकरींवेगें ३२ सखाकरितांचापपाणी । मगसु

खासीनार्हीवाणी । जोंवरीशशीआणितरणी । तोंवरीसुखेंनांदसी ३२ रामकेवळपरमपुरुष । आदिनारायणसर्वेश । तुझेउरावरीपडिलेंधनुष्य । सीतास्वयंवरी आठवीतें ३३ तुझाचालिलाजेव्हांप्राण । मगउठिलारामपंचानन । चंडीशकोदंडभंगून । जीवदानतुजदीधलें ३४ तेव्हांश्रीरामेंवांचविलें । त्याचेंकायहेंफळझा लें । जेणेंउपकारबहुतकेले । त्यासीकायमारावेंशस्त्रघेउनी ३५ जेणेंपाजिलासुधारस । त्यासीपाजिजेमहाविष । जेणेंरणींहूनसोडविलेंनिःशेष । त्याचेगृहासअग्न लावावा ३६ जन्मवरीजेणेंकेलेंपालन । आपत्काळींराक्षिलेंपूर्ण । तोनिद्रिस्थअसतांपाषाण । कैसावरीघालावा ३७ नौकाबुडतांकांसेलाविलें । कींजळत्यागृहांतून काढिलें । शिरछेदितांसोडविलें । तोपित्यातुल्यवेदह्मणे ३८ त्यालागींदशकंठातूंसुबुद्ध । रामासींनकरावाविरोध । रामकेवळब्रह्मानंद । आनंदकंदजगद्गुरू ३९ तुझास्वामीजोशंकर । तोहीरामभजनींसादर । तयाचीभार्यातूंपामर । हिरूनिआणूंइच्छिसी ४० ऐसींमातुळानेंस्ववचनें । सुधारसाहूनिगोडगहनें । कींविवेकसाग रींचींचिद्रत्नें । रावणाहातींदीधलीं ४१ परममतिमंदकुलालदेख । परीक्षानेणेमहामूर्ख । रोगिष्टापुढेंअन्नेंसुरेख । व्यर्थजैसींवाढिलीं ४२ अवदानसमर्पिलेंभस्मांत । कींउकरडांवोतिलेंअमृत । कींमद्यपानींउन्मत्त । त्यासपरमार्थकासया ४२ असोपरमक्रोधायमान । रावणबोलततयातीक्ष्ण । जैसेंसाधूचेंछळण । निंदककरींसाक्षेपें ४४ माझियाप्रतापापुढें । राममनुष्यकायबापुडें । करीनचूर्णदेहाचींहाडें । तुजदेखतांसमरंगणीं ४५ त्याचाप्रतापतूंवानिसी । तरीतुजवधीननिश्चयेसी । ह्मणोनि हातघातलाशस्त्रासी । मारीचमनींविटलासे ४६ ह्मणेतूंपरमअधमदुर्जन । होयमार्गेनबोलेवचन । मीआतांमृगवेषधरून । जातोंशरणराघवा ४७ रामबा णेंहोतांमरण । मीअक्षयीसुखभोगीन । तुझेहातेंकरून । अधःपातजन्मवरी ४८ आतांपंचवटीसचलावेंलौकरी । मगदोघेंबैसोनिरथावरी । वायुवेगेंते अवसरीं । जनस्थानासीपातले ४९ वनींगुप्तउभारावण । मारीचानेंमृगवेषधरून । अंतरींरामस्मरण । ह्मणेधन्यधन्यआजिमी ५० आलाचमकतपंचवटी । श्री रामरूपन्याहाळीदृष्टीं । जाहलापरमसंतुष्टी । अंतरींकष्टीनव्हेची ५१ जैसेंसुवर्णतगटसुरंग । तैसेंमृगाचेंदिसेअंग । ऐसेंदेखतांसीतारंग । हातघालीधनुष्या ५२ मृग क्षणक्षणांपरतोन । पाहेराघवाकडेविलोकून । तंवतेपद्माक्षीबोलेवचन । पद्मजातजनकाप्रती ५३ ह्मणेऐसामृगआजपर्यंत । म्यांदेखिलानाहींयथार्थ । याचेत्वचेचींकं चुकीसत्य । उत्तमहोईलकेलिया ५४ अयोध्येसीप्रवेशकरितां । तेकंचुकीलेईनसर्वथा । षण्मासउरलेआतां । मनुसंवत्सरामाजीपैं ५५ सीतेच्छासरितासाचार । कर्म हाचितुंबळपूर । दुःखसमुद्राप्रतीसादर । भेटावयाजाऊंपाहे ५६ जाणोनिजानकीचेंमानस । आणिपुढेंहोणारभविष्य । सत्वरचालिलाअयोध्याधीश । धनुष्यासीबा णलाउनी ५७ ह्मणेसौमित्रासावधान । रक्षींजानकीचिद्रत्न । परमकपटीपिशिताशन । नसतींचविघ्नेंकरितील ५८ असोगुंफेंतसीतारत्न । द्वारींरक्षपाळलक्ष्मण । जैसामहाभुजंगअनुदिन । निधानकुंभरक्षितसे ५९ पार्वतीजवळीजैसाकुमार । इंदिरेपासींखगेश्वर । तैसातोभूधरावतार । रक्षीद्वारगुंफेचें ६० इकडेमृगाचापाठिला ग । राघवजातलागवेग । गौतमीतीराचापूर्वमार्ग । करीतमृगपलायन ६१ मनाहूनिवेगअत्यंत । त्याहूनमनमोहनत्वरेंजात । ध्वजवज्ररेखामंडित । पदउमटतधरणी

वरी ६२ पद्मोद्भवआणिभोगींद्र । नीलग्रीवआणिवज्रधर । चरणरजइच्छितीनिरंतर । दुर्लभसाचारसर्वांसी ६३ मृगाचेंवर्मीगलक्षून । रामेंसोडिलादिव्यबाण । भू
मीवरीपडिलाहरिण । अचुकसंधानरघुपतीचें ६४ सादरपाहेरघुवीर । तोंपडलेंराक्षसाचेंशरीर । श्रीरामबाणेंनिशाचर । पावलापरत्रनिर्धारें ६५ आश्चर्यकरीअयो
ध्याधीश । ह्मणेकपटीपरमराक्षस । असोअश्वत्थाखालींपुराणपुरुष । श्रमोनियांबैसला ६६ इकडेकायझालेंवर्तमान । वनींगुप्तउभारावण । गुंफेद्वारींलक्ष्मण । बैस
लारक्षकअव्यग्र ६७ शांतींजवळपरमार्थ । कींतपासीरक्षीशुचित्व । तैसाद्वारींसुमित्रासुत । मगलंकानाथकायकरी ६८ श्रीरामासारिखीशब्दध्वनी । राक्षसउठवीका
ननीं । सौमित्राधांवधांवह्मणोनी । सीताश्रवणींऐकत ६९ सौमित्राधांवबालवकरी । वनींवेढिलेंरजनीचरीं । संकटपडियेलेंमजवरी । तूंकैवारीपाठिराखा ७० रणभूमी
सबंधूविण । उडीघालीलसांगकोण । राक्षसींघेतलामाझाप्राण । मगयेऊनिकायपाहसी ७१ ऐसेंऐकतांजनकनंदिनी । परमघाबरलीअंतःकरणीं । ह्मणेश्रीरामसांपडले
वनीं । करुणावाणीबाहतीतुह्मां ७२ रणींबंधूसंकटींमित्र । वृद्धापकाळींनोळखिजेकलत्र । विषमकाळींसत्पुत्र । सांभाळितीपितयातें ७३ कींशस्त्रमारहोतांअत्यंत ।
करींचेंवोढणपुढेंहोत । कींसंसारतापेंसंतप्त । तेसाधुसंगेंनिवताती ७४ मगबोलेलक्ष्मण । जानकीहेंकापटयवचन । संकटींपडेलरघुनंदन । हेंकदापीघडेना ७५
तोदेवाधिदेवसर्वोत्तम । चराचरविजयफलांकितद्रुम । त्यांसिसंकटपडेलहेंदुर्गम । कल्पांतींहीघडेना ७६ जरीतमेंझांकिलचंडांश । जरीशीतज्वरबाधेलअग्नीस । जग
द्रक्षककाळास । भूतबाधाजरीहोय ७७ ऊर्णनाभीचितंतुवेंसहज । जरीबांधिजेलमहागज । तरीसंकटींपडेलमहाराज । जनकतनयेजाणपां ७८ ऐसेंबोलतां
लक्ष्मण । सीताझालीक्रोधायमान । तीक्ष्णशब्देंकरून । लक्ष्मणासिताडिलें ७९ ह्मणेतुमचेंकळलेंबंधूपण । वोळखिलीम्यांमनींचींखूण । माझाअभिलाषधरून
पूर्ण । पत्नीकरूंपाहासी ८० रामासिराक्षसेंवधिल्यावरी । मगकरूंइच्छिसीमातेंपत्नी । जैसामैंदक्षमाधरूनी । सेवाकरीसाक्षेपें ८१ सन्मुखदेखोनिरघुनाथा । ह्म
णसीजानकीजगन्माता । कींवनींरामवधावयातत्वतां । तुजकैकेयीनेंपाठविला ८२ तूंदायादपरमदुर्जन । सापत्नबंधूकपटीपूर्ण । जळोतुझेंकाळेंवदन । कळलेंज्ञान
वैराग्य ८३ रघुपतीसविपरीतहोतां । प्राणत्यजीनमीतत्वतां । निर्दयपाहतांतुजपरता । भुवनत्रयींदिसेना ८४ माझाअभिलाषधरून । रामासिइच्छिसीमरण ।
ऐसेजानकीनेवाग्बाण । सौमित्रावरीसोडिले ८५ तप्तशस्त्राचेघायपूर्ण । त्याहूनितेबोलअतितीक्ष्ण । कींपर्वताचेकडेजाण । आंगावरीकोसळले ८६ वचनेंतप्ततीव्र
बहुत । दुःखवल्लीचींफळेंनिश्चित । परमदुःखीसुमित्रासुत । प्रत्युत्तरदेतसे ८७ ह्मणेमातेजनकनंदिनी । मीनिष्कपटबोलिलोंवाणी । कींविजयीसदाचापपाणी । दुःख
वनींत्यासकैचें ८८ पृथ्वीआपतेजवायुआकाश । तूंजमजसाक्षचंडांश । मीबोलिलोंनिर्दोष । जैसेंयशसोज्वळ ८९ मीबालकतूंजननी । हाचिभावमाझेमनीं । तुझीतु
जफळेलकरणी । पडसीपतनींषण्मास १९० पुढेंजंभेटेरघुनाथ । तोंभोगिसीमहाअनर्थ । ऐसेंबोलोनिसुमित्रासुत । चालिलात्वरितवनासी ९१ मगतोऊर्मिळाप्राणना
थ । जनकाचाकनिष्ठजामात । गुंफेद्वारिरेषावोढित । धनुष्यानेंतेधवां ९२ ह्मणेतूंयारेघेबाहेरजासी । तरीपरमअनर्थपावसी । जोरघुवीरअयोध्यावासी । त्याचीचआ

णतुजअसे ९३ मगशोधीतघोरअरण्य । सौमित्रकरीतजायरुदन । ह्मणेहोतांचश्रीरामदर्शन । प्राणत्यागीनसर्वथा ९४ श्रीरामपदांकितमुद्रादिसत । ध्वजवज्रादिचि
न्हेंमंडित । मार्गकाढितसुमित्रासुत । ऐकादृष्टांतयेथेंकैसे ९५ जैसेश्रुतीच्याआधारेनिश्चित । स्वस्वरूपींप्रवेशतीसंत । त्याचपरिसुमित्रासुत । रघुनाथासी
पाहातसे ९६ कींसंसारतापेंसंतप्तपूर्ण । तोसद्गुरूसीजायशरण । कींतृषितजान्हवीजळलक्षून । जातधांवोनित्वरेनें ९७ तैसासत्वरजातलक्ष्मण । तोंअश्वत्थाखालींम
नमोहन । श्यामसुंदरदेदीप्यमान । मखपाळणबैसलाअसे ९८ कोमाइलेंश्रीरामाचेंवदन । तोंयेतांदेखिलालक्ष्मण । शोकेंदिसेम्लानवदन । मगलोटांगणघात
लें ९९ कंठझालासद्गदित । नयनींवाहतीअश्रुपात । श्रीरामचरणक्षाळित । पाहेतटस्थरघुवीर १०० श्रीरामह्मणेलक्ष्मणा । कांसीताटाकोनिआलासीवना । येरू
ह्मणेरघुनंदना । माझावधकरीवेगें १ ऐसेंवाटेमाझेमनीं । देहसमर्पावारामचरणीं । रामेंहृदयींधरिलातेक्षणीं । कायसामनींखेदसांगे २ सौमित्रसद्गदितहोऊनि
बोले । सीतेनेंवाग्बाणसोडिले । तेणेंसर्वांगमाझेंखोंचलें । तेंबोलिलेंनवजाय ३ मगबहुतप्रकारेंसमाधान । सौमित्राचेंकरीसीताजीवन । तैसेंचपरतलेदोघेजण । आश्र
मपंथलक्षूनियां ४ इकडेकथानवलकैसेंझालें । मागेंदशग्रीवेंकायकेलें । रूपअतीताचेंधरिलें । कापटवेषकरूनीतेधवां ५ जानकीचंद्रमंडळसुंदर । तेथेंराहूआलादश
शिर । उभाराहिलारेषेबाहेर । अतीतवेषकरूनियां ६ कींहरिणीदेखोनिसुकुमार । न्यावयासीजपेव्याघ्र । तैसाराक्षसउभारेषेबाहेर । दुराचारदुरात्मा ७ रावणपरम
भयाभीत । रेखानुलंघवेयथार्थ । जैसावडवानळअद्भुत । शलभजैसावोलांडी ८ पुढेंउभादशमुख । परीजानकीनिर्भयानिःशंक । जैसामहेशापुढेंरंक । तैसादशकंठउ
भाअसे ९ इंद्रापुढेंजैसारंक । कींज्ञानियापुढेंमहामूर्ख । कींकेसरीपुढेंजंबुक । कींखद्योतसूर्यापुढें ११० कींअग्नीपुढेंपतंग । कींखगेंद्रापुढेंउरग । कींराजहंसासमो
रकाग । तैसाखळउभातेथें ११ नामापुढेंपापदेख । कींवेदापुढेंचार्वाक । कींशंकरापुढेंमशक । मीनकेतनजेविंदिसे १२ पंडितापुढेंअजापालक । कींश्रोत्रिया
पुढेंहिंसक । कींवासुकीपुढेंमूषक । लक्ष्मणपाहूंपातला १३ कींअग्नीपुढेंजैसेंतृण । कींज्ञानापुढेंअज्ञान । कींमहाव्रातापुढेंजाण । जलदजाळवितळे १४ तैसासीते
पुढेंरावण । न्याहाळूनपाहेतिचेंवदन । मनींह्मणेऐसेंनिधान । त्रिभुवनामाजीदिसेना १५ जगन्माताआदिशक्ती । तिचाअभिलाषधरितांचित्तीं । अवदसाआलीराव
णाप्रती । झोळीहातींघेतली १६ कामधेनूअभिलाषितांजाण । क्षयपावलासहस्रार्जुन । जालंधरपार्वतीलागुन । अभिलाषितांभस्मझाला १७ तृणाचेवळयीं
माजीदेखा । कैसीराहीलदीपिका । तैसेंवाटेदशमुखा । स्पर्शकदांनकरवे १८ कर्पूराचापुतळा । केवींगिळीलप्रळयज्वाळा । तैसीनस्पर्शवेजनकबाळा । रावणा
चेनीसर्वथा १९ सीतेप्रतीपुसेरावण । येवनींतूंकोणाचीकोण । कावसविलेंघोरविपिन । कायकारणपुढेंअसे १२० मगजगन्माताबोलेवचन । अयोध्याप्रभुरघुनंदन ।
मीत्याचीललनापूर्ण । कन्यकाजाणजनकाची २१ चंडीशकोदंडदारुण । रामेंभंगिलेंनलागतांक्षण । जेंरावणदर्पहरण । मखरक्षणताटिकांतक २२ पाळावयापितृवच
न । वनासिआलारघुनंदन । शूर्पनखेसीविटंबून । त्रिशिराखरदूषणमारिले २३ आतांरावणकुंभकर्ण । यादोघांदुष्टांसवधून । बंदिचेवृंदारकसोडवून । अयोध्येसीम

गजाऊं १२४ वनागेलेरामलक्ष्मण । तेआतांयेतीलनलागतांक्षण । तोंवरीबैसावेंआपण । मनस्वस्थकरोनियां २५ मगस्वहस्तेंकरून । तुह्मासीपुजितीलरघुनंदन ।
नावेंकबैसावेंह्मणोन । तृणासनघातलें २६ भयाभीतलंकानाथ । प्रवेशनकरवेगुंफेंत । सीताबाहेरनयेसत्य । चापरेषाउल्लंघोनी २७ अतीतह्मणेहेंराक्षसवन । तूंएकली
येथेंकामिन । बहुतेकआहेसराक्षसीण । आंतनेऊनगिळिसीमज २८ त्वांआसनघातलेंगुंफेंत । तरिमीआंतनयेंयथार्थ । मजतूंखासीहानिश्चितार्थ । कळलेंमतसर्वतु
झें २९ मगसीताह्मणेशिवहरहर । आह्मीनव्हेराक्षससाचार । असोंअतीताचेकिंकर । सत्यनिर्धारजाणपां १३० रावणविचारीअंतरीं । हीनयेचिगुंफेबाहेरी । मगमूर्च्छा
येऊनिउर्वीवरी । लटिकाचतोपडियेला ३१ ह्मणेआतांफळाहारेंवीण । माझायेथेंजातोप्राण । तूंगुंफेबाहेरयेऊन । वदनींमाझ्याफळघालीं ३२ तोंगुप्तरूपेंदेवसमस्त ।
जगन्मातेचेंस्तवनकरित । त्वांलंकेसजाऊनत्वरित । बंदमोचनकरींआह्मां ३३ तुजस्पर्शकरितांरावण । भस्महोईलनलागतांक्षण । मगआह्मांसबंदींतून । सर्वथाको
णीनसोडवी ३४ तुझेंकरूनिनिमित्त । लंकेसयेईलरघुनाथ । तरीमुख्यरूपतुझेंअग्नींत । गुप्तकरींजननीये ३५ तुझेंप्रतिबिंबस्वरूपजाण । स्वयेंनटेलहुताशन । राव
णासीभस्मकरून । कार्यसिद्धिकरीलपैं ३६ तरीमुख्यरूपगुप्तव्हावें । छायारूपतेथेंजावें । ऐसेंदेवविनवितीसद्भावें । अवश्यह्मणेजानकी ३७ असोइकडेरावण । ह्मणे
धांवधांवजातोप्राण । मगजगन्माताफळघेऊन । रेषेजवळीपातली ३८ भिक्षाघालावयासाचार । सीतेनेंहातकेलारेषेबाहेर । तैसीचवोढोनियांसत्वर । निशाचरेंउच
लिली ३९ आपुलेंस्वरूपलंकेश । दावितांझालाजानकीस । ह्मणेम्यांबंदींघातलेत्रिदश । वरीनिःशेषमजआतां ४० सीतेलागींआलिंगिन । द्यावयाइच्छीमनीं
रावण । सीताह्मणेजासीभस्महोऊन । नलागतांक्षणआतांची ४१ अग्नीसवोळंबाकेवींलागे । पतंगनुरेदीपसंगें । तुझामृत्युलागवेगें । जवळीआलाराक्षसा ४२ राम
पंचाननाचीवस्तुपूर्ण । जंबुकानेंशीचोरून । जैसेंअन्नसदनींनिघेश्वान । तैसाजाणदशमुखातूं ४३ खदिरांगारातेंवृश्चिक । पुच्छहाणूंजातांदेख । तैसातूंभस्महो
सीनिःशंक । सोडींमजराक्षसा ४४ परीनसोडीचरावण । घातलीरथावरीनेऊन । गुंफेभोंवतेब्राह्मण । तेभयेंकरूनपळाले ४५ गृहस्थासीपडतांविषमकाळ । आश्रि
तपळतीजैसेसकळ । तैसेब्राह्मणरानोमाळ । भयेंकरूनपळतीपैं ४६ सीताझालीदीनवदन । ह्मणेकोठेंरामलक्ष्मण । करुणास्वरेंहांकफोडोन । धांवाकरीराघवाचा ४७
तोंनिराळमार्गेंरथ । घेऊनिजायलंकानाथ । दीर्घस्वरेंआक्रंदत । जनकदुहितातेकाळीं ४८ नानावृक्षवनचरांप्रति । हांकफोडोनिसीतासती । ह्मणेसत्वरसांगारघु
पती । राक्षसनेतोमजलाहें ४९ सीतेचीकरुणादेखोनी । पशुपक्षीअश्रुवाहतीनयनीं । वृक्षआणिपाषाणी । दुःखेंकरूनउलतातीं १५० सीताह्मणेश्रीरामा । अप
र्णावरमनविश्रामा । पद्मजातजनकापूर्णब्रह्मा । धांवेंआतांलवकरी ५१ हेताटिकांतकारघुवीरा । हेमखपालकासमरधीरा । अहिल्योद्धारापरमउदारा । धांवेंसत्वरये
वेळे ५२ रावणहासर्पदारुण । जिव्हेसिझोंबलाजातोप्राण । त्वांसुपर्णवहनागारुडीहोऊन । अतिसत्वरधांववेगीं ५३ रावणनव्हेकेवळमातंग । पंचाननाधांवतूंसवेग । वि
योगानळजाळितोसर्वांग । करुणाघनवर्षेंतूं ५४ परमसाधूसुमित्रासुत । पवित्रपणेंकेवळआदित्य । त्यासिछळितांरघुनाथ । मजअंतरलाआतांची ५५ जोकरीलसा

धूर्तेंछळण । त्यावरीठेवीलनसतेंचिदूषण । तरीत्यान्नेंहोईलवंशखंडण । नरकदारुणभोगीलतो ५६ साधूंछळकदुराचारी । त्याचेभारेंकांपेधरित्री । ईश्वरसर्वदोषक्षमा
करी । तारिभवसागरींपतितासी १५७ परीपतितजोकांसंतछळक । त्यासदुःखेंभोगवीअनेक । त्यादुष्टाचेंनपाहावेंमुख । पापीनिष्टंकसाधुद्रोही १५८ दरिद्रदुःखविघ्नें
बहुत । त्यावरीचकोसळतीसमस्त । सध्यामजचिआलीप्रचीत । नेतोराक्षसधरूनियां ५९ जानकीचाविलापऐकोन । चराचरजीवकरितीरुदन । जटायूधांवलादे
खोन । क्षोभलापूर्णकाळजैसा १६० कायाथोरगिरीसमान । वज्रचंचूपरमतीक्ष्ण । तिखटनखेंविद्रुमवर्ण । रावणावरीकोसळला ६१ जटायूह्मणेरेदुर्जना । महानिष्ठु
राखळामलिना । सोडवेगींरामललना । नातरीप्राणामुकशील ६२ दीपाचेपोटींहोयकाजळ । तैसाब्रह्मवंशींतूंचांडाळ । तुझेंछेदीनशिरकमळ । सोडिवेल्हाळजानकी
६३ कशासकेलेंवेदाध्ययन । कायकोरडेंब्रह्मज्ञान । जळोतुझेंतपाचरण । शिवभजनव्यर्थगेलें ६४ जोजगद्वंद्यजगदोद्धार । त्याचीललनातूंनेतोसितस्कर । तुझेंकर्ण
नासिकसत्वर । छेदोनिआजटाकीन ६५ असोधनुष्यघेऊनिरावण । जटायूवरीसोडीबाण । येरेंचंचुघातेंकरून । शरमोडोनिटाकिले ६६ तोंरिताझालातूणीर । जटा
यूसनलागेएकशर । परमप्रतापीअरुणपुत्र । केलेंविचित्रतेकाळीं ६७ चंचुघातेंकरून । मारिलेअश्वपोडिलास्यंदन । सारथ्याचेंशिरछेदून ।
नलगतांक्षणटाकिलें ६८ मुकुटधनुष्यतूणीर । झडपाघालोनिनेलेसमग्र । चूर्णकेलेवस्त्रालंकार । दशकंधरनग्नउभा ६९ रावणमस्तकींचेकेश । उपटो
निटाकिलेनिःशेष । क्षपणिकजैसालंकेश । निःशस्त्रीउभाअसे १७० गगनांतूनअकस्मात । रावणावरपडेजैसापर्वत । चंचुघातेंसमस्त । शिरेंतेव्हांफोडिलीं ७१ रु
धिरेंझालाबंबाळ । जैसाकुंकुमेंमाखिलाशैल । सांडोनिजानकीवेल्हाळ । घेतलापळरावणें ७२ हृदयींबोधठसावतांसमग्र । निःशेषपळेअहंकार । सीताटाकोनिदश
कंधर । पळेतैसाभयानें ७३ मनींविचारिलंकानाथ । पाखरेंमजगांजिलेंबहुत । मगउभाराहूनितेथ । पाचारीतजटायूसी ७४ ह्मणेतुजरघुनाथाचीआण । सांगेंतुझें
मृत्यंगकोण । मीहीसांगतोंआपुलेंमरण । युद्धकंदनकरूंमग ७५ जटायूह्मणेपक्षउपटितां । मजमृत्युयेततत्वतां । तुझेंमरणलंकानाथा । तैसेंचसांगत्वरेनें ७६ येरू
ह्मणेचरणांगुष्टफोडितां । मीमृत्युपावेनक्षणनलागतां । जटायुधरावयासितत्वता । राक्षसेंकेलाउपाय ७७ जटायूनेंधांवोनिआंवळिला । दशमुखाचाचरणांगुष्टफोडि
ला । येरेंझडपघालोनितेवेळां । दोनीपक्षउपटिले ७८ भडभडांचालिलेंरुधिर । कासावीसझालाद्विजवर । ह्मणेकेंव्हांयेईलरघुवीर । हासमाचारसांगेनतया ७९ स्कंद
तातमित्रांगना । स्कंधींघेऊनराक्षसराणा । गतीथोडीवाटेपवना । निराळमार्गेंतेविजाय १८० जटायूकारणेंअत्यंत । जनकतनयाशोककरित । निजकरेंलल्लाटपिटि
त । आक्रंदतदीर्घस्वरें ८१ ह्मणेजटायूभक्तपूर्ण । मजकारणेंवेंचिलाप्राण । रामेंपितृव्यह्मणोन । दशरथासमानमानिला ८२ ऐसीसीताशोककरित । रावणनिराळ
मार्गेंजात । तोंमातंगपर्वतावरीअद्भुत । पांचवानरउभेअसती ८३ सुग्रीवनळनीळजांबुवंत । पांचवामहारुद्रहनुमंत । व्यासवाल्मीकादिवर्णित । ख्यातीजयाचीअ
भिनव ८४ उपजतांचिबाळपणीं । क्षणेंआकळिलाजेणेंतरणी । इंद्रादिनिर्जरसमरंगणीं । जर्जरकेलेप्रतापें ८५ अंतरिक्षजातांदशकंधर । जानकीफाडीचीरपदर । अ

लंकारबांधोनिसमग्र । मारुतीकडेटांकिलें १८६ तेग्रंथीघेऊनहनुमंतें । निराळमार्गेंलक्षिलेंवरुतें । तोंराक्षसगगनपंथें । जानकीघेऊनजातसे ८७ हांकफोडितसुंदरा ।
ह्मणधांवश्रीरामराजीवनेत्रा । घनश्यामाकोमलगात्रा । वंद्यत्रिनेत्राविधीतें ८८ हेरामजगदंकुरकंदा । हेताटिकांतकाब्रह्मानंदा । हेराक्षसांतकाजगद्वंद्या । पावेंएकदां
मजलागीं ८९ ऐसेंऐकतांहनुमंत । मनींआवेशलाअत्यंत । ह्मणेकोणेसभाग्याचीवस्त । राक्षसनेतोचोरूनी १९० मारूनियांरजनीचर । सोडवूंआतांहेसुंदर । ति
च्याशोधासयेईलभ्रतार । देऊंतयासिसाक्षेपें ९१ जैसादेखतांवारण । अकस्मातउठेपंचानन । तंवभयाभीतझालारावण । ह्मणेहेंविघ्नदुसरेंअसे ९२ मारुतीउड्डाणघे
ऊनअद्भुत । गेलाध्रुवमंडळापर्यंत । तोंरावणप्रवेशलालंकेंत । अदृश्यहोयक्षणमात्रें ९३ काळाचेदाढेंतपडतांउरला । सर्पमुखींचामूषकपळाला । मृगेंद्रकवेंतूनवांचला ।
पूर्वभाग्येंजंबुक ९४ व्यर्थगेलेंकपीचेंउड्डाण । मनींह्मणेअंजनीनंदन । पुढेंयाचासूडघेईन । बहुगांजीनराक्षसां ९५ मगअवनिजेचेअलंकार । अवनीगर्भीठेवीवानर । इ
कडेलंकेंतदशकंधर । कायकरिताजाहला ९६ परमसबळअठराराक्षस । त्यांसिआज्ञापीलंकेश । ह्मणेजाऊनपंचवटीस । शोधारामासीसाक्षेपें ९७ रामआणिलक्ष्मणा ।
वधोनियांवेंदोघांजणा । त्यांणींमस्तकींवंदोनिआज्ञा । उत्तरपंथेंचालिले ९८ काळेंबोलावूंपाठविलें । आयुष्यसिंधूचेंजळआटलें । कींमृत्युपुरीसचालिले । स्थळपाहा
वयारावणा ९९ रावणसीतेसएकांतीं । नेऊनियाबहुतप्रार्थी । पायींलागेलंकापती । काकुळतीयेतसे २०० वैभवसंपत्तीदाखवीसमस्त । आपुलावर्णीपुरुषार्थ ।
म्यांबंदींघातलेदेवसमस्त । मजत्वरितवरींकां १ लज्जानधरीकामातुर । मरणनेणेप्रतापशूर । मद्यपियाससारासार । कांहींविचारसमजेना २ कामिकासिनहोयवि
रक्ती । मैंदासिकायहरिभक्ती । व्याघ्रासिउपजेशांती । कालत्रयींघडेना ३ असोलाजसोडूनिदशवदन । एकराशीरामरावण । ह्मणेजानकीऐकवचन । लावीलग्न
ऐक्यत्वें ४ चित्रानक्षत्रतूळराशी । समानरामरावणासी । तरीतूंअवज्ञाकांकरिसी । बोलवेगींशुभानने ५ जानकीह्मणेदशमुखा । तस्करामहामलिनामूर्खा । आलिं
गितांपतंगदीपिका । कैसामगवांचेल ६ प्रळयाग्नींतस्नानकरुनी । कैसामशकयेईलवांचोनी । वासुकीचाविषदंतपाडुनी । मूषककैसायेईल ७ मृगेंद्रजिव्हेचेंमांस
देख । तोडोनिकेवीराहेजंबुक । आदित्यमंडळमंडूक । पाडीकसाभूमीतें ८ सौंदणीआणिसमुद्र । दोनीएकराशीसाचार । वायसआणिवैनतेयपक्षींद्र । एकराशीहो
तसे ९ सिंहआणीसृगालजाण । मशकमहेश्वरासीसमान । तमआणितरणीपूर्ण । केवींसमानसांगपां २१० रजकआणिरमावर । कुक्कुटआणिकुंजर । रजनीचरआ
णिरघुवीर । केवींसमानसांगपां ११ कीकटआणिकमललोचन । कविठआणिकमलासन । तैसारामआणिरावण । राशीगुणकायसा १२ मदनेंसर्वांसीजिंकिलें ।
परीशिवापुढेंतेंनचाले । अग्नीनेंसर्वांसीजाळिलें । परीमेघापुढेंबळहीन १३ सर्वांसिगांजिसीतूंपरम । परीमजस्पर्शतांहोसीभस्म । आतांतुजवधावयारघूत्तम । पूर्ण
कामयेईल १४ मनींभावीतसेरावण । हिचेंजोंस्थिरावेमन । तोंवरीअशोकवनींठेवून । रक्षावीहेबहुतांपरी १५ मगअशोकवनींठेवूनजानकीतें । रक्षावयाबहुतें
विलेभोंवते । त्रिजटेचेअनुमतें । ठायींठायींरक्षक १६ अशोकवनाबाहेर । पांचकोटीरजनीचर । अव्यग्रबैसलेअहोरात्र । नव्हेसंचारवायूचा १७ निधानाभोंवत्या

भूतावळी । रक्षितीजैशासर्वकाळीं । तैशाराक्षसीसीतेजवळी । वेष्टोनियांबैसल्या १८ सत्वशीळविभीषण । परमपुण्यपरायण । ह्मणेसीतारावणेंआणून । कुळ क्षयमांडिला १९ रावणपरमकामातुर । झालाउन्मत्तअविचार । तप्तझालेंशरीर । नावडेउपचारविलास २० ब्रह्मचासिह्मणेरावण । पुरेतुझेंवेदाध्ययन । अंगिरा पतीतुझेंज्ञान । ठेवींझांकोनक्षणभरी २१ किन्नरहोपुरेगायन । नकाचेतवूंपंचबाण । सीतेच्याभोगालागींप्राण । कासावीसहोताती २२ सकळगंगाघरींराबत । तयांसीह्मणेलंकानाथ । शीतळउपचारबहुत । करावाआधींमजलागीं २२ बोलावूनिराक्षसिणी । रावणसांगेत्यांचेकर्णीं । सीतेसितुह्मीभिडसाउनी । मजशयनींव शकरा २४ अवश्यह्मणतीनिशाचरी । अमंगळाधांवल्यालवकरी । ह्मणतीतूंरावणासीवरीं । नाहींतरीतुजआह्मीभक्षूं २५ विकटरूपविशाळकर्ण । एकवक्रएकलंब स्तन । बाबरझोंटीआरक्तनयन । भेडसावितीसीतेतें २६ खरमुखव्याघ्रवदन । सूकरमुखलंबचरण । ज्यांच्यानासिकांतजाण । केशींगजगुंतले २७ एकीस्तन चपेटेंकरूनी । झाडेंटाकितीमोडोनी । एकपदाद्विपदात्रिचरणी । खाऊंह्मणतीसीतेतें २८ परमकुश्चितकुरूपवर्ण । अमंगळदुर्गंधीविटेमन । एकह्मणेइचेंनरडेंपि ळोन । घोटघेऊंआतांची २९ एकह्मणतीशिराकाढा । दांतखातीकडकडा । डोळेवटारितीपुढां । हांकादेतीआक्रोशें ३० ऐसेंकरितीराक्षसिणी । परीतेत्रिभुव नपतीचीराणी । निर्भयपरमअंतःकरणीं । कदांनगणीतयांसी ३१ संसारदुःखेंनानारीती । ज्ञानियाआंगींआदळती । परीतेसहसानगणिती । सीतासतीतैसीच ३२ बहुतभुंकतीश्वान । परीनभीकदावारण । कींजंबुकभयेंपंचानन । कदांदचकोनिउठेना ३३ कींसुटलाझंझामारुत । धुळीनेंतृणबहुतउडत । परीबैठकनसांडीपर्वत । तैसीनिर्भयसीतासती ३४ जैसीकागामाजीकोकिळा । तैसीत्रिजटापुण्यशीळा । राक्षसींदटाऊनिसकळा । दूरकेल्याप्रतापें ३५ त्रिजटाह्मणेजनकनंदिनी । तूंचिंतास हसानकरींमनीं । तुजभेटेलकोदंडपाणी । अल्पकाळेंकरूनियां ३६ वर्तमानअयोध्येपासोनी । जेंजेंझालेंजनस्थानीं । त्रिजटेप्रतिजनकनंदिनी । सांगेसकळप्रीतीनें ३७ सिंहावलोकनेंकरून । परिसामागीलचरित्रगहन । मृगवधोनिरामलक्ष्मण । आश्रमासीपरतले ३८ तेकथागोडअत्यंत । श्रवणकरोतज्ञातेपंडित । रासिकश्रीराम विजयग्रंथ । श्रवणेंसमस्तकोडपुरे ३९ अयोध्याधीशाब्रह्मानंदा । श्रीधरवरदाअनंदकंदा । अभंगअक्षयअभेदा । वेदवंद्यासुखाब्धी ४० स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । पंचदशाध्यायगोडहा २४१ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ओव्या ॥ २४१ ॥ अध्याय ॥ १९ ॥

अध्याय १६

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ रामकथाअतिसुरस । सकळतीर्थांहूनिविशेष । गंगेपरीसनिर्दोष । निजभक्तांसीप्रियहोय १ इहपरत्रेंतीरसाचार । रघुवीरचरित्रनिर्मळनीरें । दाटलापूर्णप्रेमपूर । गर्जेथोररामनामें २ गंगेमाजीवाहेजीवन । कथासरितेंतजगज्जीवन । चित्तवृत्तीजळचरेंपूर्ण । माजीनिमग्नतळपती ३ तेथें हळूहळूडहुळेपाणी । येथेंरामकथानिर्मळअनुदिनीं । ब्रह्मानंदडचंबळोनी । पुनीतकरीत्रिभुवना ४ गंगेमाजीबुडतांमरावें । येथेंबुडीदेतांतरावें । हें विशेषकर्तृत्वस्वभावें । गंगेहूनिअधिक ५ श्रीरामकथाकरितांश्रवण । सकळहीतीर्थेंकरितीस्नान । तेंफळहाताआलेंपूर्ण । विशेषजाणरामकथा ६ ऐसीरघुवीरकथापावन । करितांसंतश्रोतेसा वधान । तरीवक्ताहर्षपूर्ण । गगनामध्येंनसमाये ७ पंधरावेअध्यायींसुंदर । सीतेसघेऊनगेलादशकंधर । मृगवधोनिरामसौमित्र । पंचवटीसपरतले ८ मार्गीहोतीअप शकुन । चालतांजडझालेचरण । आश्रमांतपाहातींयेऊन । दिसेशून्यभणभणित ९ जैसेंप्राणाविणकलेवर । कींउदकाविणसरोवर । कींनासिकाविणवक्त्र । शोभिवंतन दिसेपैं १० कींफळेंविणतरुवर । कींसैन्याविणनृपवर । कींनसतांस्वाहास्वधांकार । व्यर्थमंदिरज्यापरी ११ कींभूतदयेवीणज्ञान । कींप्रेमेंवीणकीर्त्तन । कींबुबुळा वीणनयन । गुंफाशून्यतेवींदिसे १२ ऋषीप्रतिपुसावेंवर्त्तमान । परीतेपळालेकुटुंबघेऊन । दशदिशादिसतींशून्य । रघुनंदनगहिंवरे १३ नेत्रींचालिल्याविमळांबुधा रा । सीताकोठेंसांगसौमित्रा । ऐसेंबोलतांनवपंकजनेत्रा । मूर्छनाआलीतेवेळीं १४ निचेष्टितपडेरघुनंदन । वाराघालीलक्ष्मण । नेत्रींसलावूनियांजीवन । जग ज्जीवनसावधकेला १५ देवाधिदेवआत्माराम । नीलग्रीवजपेज्याचेंनाम । त्यासिकांजडलामोहभ्रम । नवलपरमहेंवाटे १६ अंधकारीबुडालादिनकर । प्रळयाग्नीस बाधीशीतज्वर । कल्पवृक्षदारोदार । मागेभिक्षानवलहें १७ काळासिभूतेंझडपिती । मृगजळींबुडालाअगस्ती । ह्मणोनिसीतेकरितांरघुपती । करीखंतीनवलहें १८ तरीपुराणपुरुषरघुनंदन । मायातीतशुद्धचैतन्य । परीमायेचाअभिप्रायपूर्ण । दावीवर्नीजगद्गुरू १९ असोवसिष्ठेंउपदेशिलेंज्ञान । कींसर्वद्रष्टाएकआपण । हाज गडंबरभासपूर्ण । मायामयलटिकाची २० जैशास्वप्नीच्याजन्मपंक्ती । यातनाभोगीनानागती । जागाहोतांनिश्चिती । मिथ्यामयसर्वही २१ स्वप्नामाजीपाति व्रता । मरणदेखेप्राणनाथा । परीसवेंचिजागेंहोतां । सौभाग्यपाहतांतैसेंची २२ घटफुटतांचंद्रबिंब । तैसेंचिअसेस्वयंभ । तरीलीलासीतावल्लभ । संपादोनीदा वितसे २३ असोसौमित्रह्मणेरघुनाथा । भोंवतालियांवृक्षपर्वतां । यांसिपुसावेंयथार्था । सीताशुद्धीसांगतीते २४ गिरिकंदरींगवाक्षमाळ । शोधीतजाततमाळ नीळ । गोदेचेतीरींनिर्मळ । शोधीसकळसौमित्र २५ वनोवर्नीरामधांवत । सीतेसीतेह्मणोनिआळवित । कुरंगनयनेभेटत्वरित । शोकेंबहुव्यापिलों २६ बदकचातक राजहंस । मयूररावेसाळ्यांस । तयांसिपुसेअयोध्याधीश । कोठेंडोळसजानकी २७ गजसिंहशार्दूळकुरंग । नकुळशुककस्तूरीमृग । कोकिळाचक्रवाकभृंग । सीतारं गपुसेतयां २८ कोणीनदेतींउत्तर । त्यांवरीकोपलारघुवीर । ह्मणेसौमित्राआणींधनुष्यशर । छेदीनकांतारसर्वहें २९ सौमित्रह्मणेरघुनंदना । हेकेवींजाणतीतुझीअं

१ मृत्युलोक आणि स्वर्गलोक । २ उदक । ३ नदी । ४ मासे वगैरे । ५ पवित्र । ६ रावण । ७ शरीर । ८ मुख । ९ वृक्ष । १० वैश्वदेवादि पंचमहायज्ञ । ११ शंकर । १२ सूर्य ।

गना । यांवरीकोपराजीवनयना । नकरावात्वांसहसाही ३० सीताविरहेंरघुनंदन । भुलोनिबोलेकायवचन । लक्ष्मणासिह्मणेतूंकोण । कायकारणउभायेथें ३१ तेव्हां
सौमित्रबोलेवचन । श्रीरामाचाबंधुपूर्ण । मगबोलेरघुनंदन । रामतोकोणकोठील ३२ भवकोदंडभंगिलेंथोर । तोचिराममममरधीर । मगबोलेसीतावर । धनुष्यकोठें
भंगिलें ३३ जनकाच्यामंडपांत । धनुष्यभंगिलेंयथार्थ । जनककोणाचाकोणयेथ । ह्मणेसांगआतांची ३४ जानकीचाजोपिता । तोजनकजाणतत्वता । आहाजान
कीगुणसरिता । मजआतांचिदावींत्वरें ३५ सौमित्रासिह्मणेरघुवीर । आमुचेंकोठेंग्राम[2]मंदिर । येरूह्मणेअयोध्यापूर । सेविलेंकांतारप्रितृआज्ञें ३६ वनाआलोंकोण
कोण । उत्तरदेतलक्ष्मण । तुह्मीआह्मीसीताचिद्रत्न । तिघेजणआलोंवना ३७ तरीजानकीदावींत्वरित । ऐसेंबोलतांरघुनाथ । भूमीसीपडेमूर्छागत । सौमित्रेंमग
सांवरिला ३८ तोंअस्तासगेलादिनकर[4] । रात्रीमाजीप्रकटेरोहिणीवर । रामह्मणेरेजाळितोमित्र । अतितीव्रबहुतकां ३९ मगबोलेसुमित्रासुत[6] । स्वामीहाआदित्यन
व्हेचंद्रसत्य । शीतळकिरणतावीतप्त । सीताविरहेंकरूनियां ४० श्रीरघुनाथदेवाधिदेव । दावीइत्यादिनानाभाव । जोअजअजितस्वयमेव । उमाधवध्यायजया ४१ सी
तेसीतेह्मणोन । आलिंगितवृक्षपाषाण । तोंतत्काळतेउद्धरून । जातबैसोनविमानीं ४२ सौमित्रासिह्मणेरघुनंदन । चलाघेऊंअगस्तीचेंदर्शन । त्यासिसांगोंवर्तमा
न । बुद्धीपूर्णसांगेलतो ४३ अगस्तीचेआश्रमाप्रती । रामसौमित्रदोघेजाती । तोंद्वारपाळजाऊंनदेती । उभेराहतीतेथेंची ४४ कळशोद्भवासीवर्तमान । शिष्यसांग
तीजाऊन । तोंसीताघेऊनिगेलारावण । ऋषीसज्ञानेंसमजविलें ४५ अंतरींविचारीमुनी । श्रीरामराज्यसांडोनिहिंडतोवनीं । हारविलीजनकनंदिनी । शोकेंकरूनावि
व्हेळ ४६ स्त्रीविरहितरघुनंदन । आतांनघ्यावेंत्याचेंदर्शन । मगसेवकाहातींसांगोन । पाठविलेंतेकाळीं ४७ आजिदर्शननहोयतुह्मांतें । मागेंजावेंआलियापंथें । हां
सेंआलेंरघूत्तमातें । हृद्गतजाणोनिऋषीचें ४८ परतोनिचालिलारघुवीर । परीक्रोधावलासौमित्र । ह्मणेनिर्दयकठिणविप्र । जगदोद्धारपरतविला ४९ ज्योतिर्लिंगजा
णोन । लत्ताप्रहारेंकेलेंताडण । कामधेनूआलीआपण । शुष्ककाष्ठेंमारिलेंतिये ५० कल्पतरूदारींउगवला । देखतांअभाग्येंउपडिला । परीसजाणोनिगोफणिला ।
चिंतामणीघातलापायरीस ५१ अमृतकुंभदैवेंलाभला । तोजाणोनिबळेंउलंडिला । तैसाजगद्वंद्यघरासिआला । माघारादवडिलासमजोनी ५२ मगह्मणेरघुनंदन । अ
गस्तीपरमसज्ञान । तोसीतेविणमाझेंदर्शन । सहसाहीनघेची ५३ मीनिर्विकारनिर्गुण । सीतासर्वांसीकारण । तिणेंमजजागाकरून । सगुणत्वासीआणिलें ५४ ति
णेंनिर्मूनपंचभूतें । त्रिगुणआणितत्वेंसमस्तें । अवतारखेळकौतुकेंबहुतें । नानापरीदावीतसे ५५ मीअरूपअनामानिश्चिती । हेंसर्वजाणेअगस्ती । तोऋषीमाजीके
वळगभस्ती । तपेंज्ञानेंतेजस्वीजो ५६ असोश्रीरामजगजेठी । परतोनिआलापंचवटी । वृक्षलताक्वळीपोटीं । सीतासीताह्मणोनियां ५७ पंचवटीचात्यागकरून ।
तत्काळचालिलारघुनंदन । जैसाअहंदेहबुद्धीसांडोन । योगीविचरेनिरंजनीं ५८ कींप्राणत्यागीकायाजैसी । कींकोपत्यागीजमदग्नीऋषी । कींसंसारमायानिश्चये

१ बाप । २ गांव घर । ३ अरण्य । ४ सूर्य । ५ चंद्र । ६ लक्ष्मण । ७ शंकर । ८ अगस्तिऋषीस । ९ अंतःकरण । १० व्याप्त । ११ पृथ्वि उदक अग्नि वायु आकाश ।

सीं । विरक्तत्यागीमनींहुनी ५९ जीर्णदेहत्यागितीउरंग । कींतपोधनकरीकर्मत्याग । कींपवित्रत्यागीकुमार्ग । भ्रष्टकर्मजाणोनियां ६० कींपरनिंदासज्जनटांकिती । आत्म
स्तुतीसांडिजेसंतीं । कींअमंगळाचीसंगती । नकरितीश्रोत्रीकदांही ६१ कींसंसारदुःखेंदारुण । विवेकीत्यागीजेसेंवमन । पंचवटीतैसीत्यागून । रामलक्ष्मणचालिले ६२
तोंमागदेखेरघुनंदन । द्वादशहातलांबपूर्ण । चारहातरुंदप्रमाण । राक्षसपाउलेंउमटलीं ६३ त्याजवळीकुंकुमांकितजाण । उमटलेसीतेचेचरण । मुक्तेंविद्रुमपडलींगळोन ।
लक्ष्मणविस्मितपाहतसे ६४ कमळमित्रकुळभूषण । शोधीतजातघोरविपिनं । तोंजटायूदेखिलादुरोन । रक्तेंकरूनबंबाळ ६५ किंशुकफुललाबहुत । तोदुरूनआरक्तनगदिस
त । तैसाजटायूपडिलातेथ । रामस्मरणकरीतची ६६ रघुनाथेंधनुष्यघेतलें । शीतवेगींचढविलें । श्रीरामासीऐसेंभासलें । कींहाराक्षसबैसला ६७ भक्षोनियांजनकनंदिनी ।
बैसलातृप्तहोउनी । रक्तवाहातचहूंकडोनी । पर्वतजैसापाझरत ६८ जवळीआलाचापपाणी । तोंरामनामाचीमधुरध्वनी । तीरघूत्तमेंऐकतांश्रवणीं । येतधांऊनतयापासीं
६९ डोळांउरलासेप्राण । जटायूपडिलासेकरीतस्मरण । रघुनाथेंतोभक्तदेखोन । हृदयींपूर्णगहिंवरला ७० जटायूसपुढेंघेऊनदेख । शोककरीअयोध्यानायक । जैसेंए
कुलतेंमरतांबालक । मातातळमळीज्यापरी ७१ कींपरमआप्तबंधुजनीं । रणींपडिलियावाटेहानी । त्याचपरीचापपाणी । हृदयींधरूनिविलपत ७२ परमखेदकरी
सौमित्र । ह्मणेजटायूभक्तआणिमित्र । जोमित्रसोरथीयाचापुत्र । ऐसापवित्रनाढळे ७३ जटायूसह्मणेरघुवीर । बारेकायझालासमाचार । तोमजसांगेंअणुमात्र । जरी
शक्तीअसेलबोलावया ७४ श्रीरामाचेश्रवणकमळीं । हळूहळूजटायूसांगेतेवेळीं । रावणानेंसीतानेली । म्यांसोडविलीहोतीयेथें ७५ भोंवतेंपाहेरघुनंदन । तोंअश्वसार
थीआणिस्यंदन । रावणाचींवस्त्रेंअलंकारपूर्ण । चूर्णहोऊनिपडियेलीं ७६ पाहतांजटायूचापराक्रम । पुढतीगहिंवरेरघूत्तम । सीतेचेशोकाहूनिपरम । शोकवाटेजटा
यूचा ७७ जटायूबोलेवचन । रघुपतीतुझीघालोनिआण । राक्षसेंघेतलामाझाप्राण । पक्षउपडोनिटाकिले ७८ माझेनआतांनबोलवेदेख । ह्मणोनिपडींठेविलामस्त
क । रामाचेंस्त्रवेनेत्रोदक । अभिषेकझालाजटायूसी ७९ मगबोलेरघुनंदन । जटायूमीतुजउठवीन । मजतूंसाह्यहोईंपूर्ण । दशरथाऐसासत्वर ८० मगबोलेअरुण
नंदन । ऐसेंपुढेंमजनयेमरण । तुझेनिजांगावरीजाण । सोडीनप्राणआतांची ८१ जटायूविलोकीरामवदन । तैसेंचिहृदयींरेखियेलेंध्यान । मुखेंकरीनामस्मरण । चा
लिलाप्राणतेकाळीं ८२ श्रीरामेंहोताहृदयींधरिला । तेथेंजटायूनेंप्राणसोडिला । ब्रह्माहंसविमानघेऊनिआला । वरीबैसविलाजटायू ८३ जटायूसह्मणेरघुनंदन । तुज
लास्वर्गींदशरथभेटेलजाण । त्यासिसीतानेलीहेंवर्तमान । सहसाहीनसांगावें ८४ परमप्रतापीदशरथपिता । कर्मभूमीसयेईलमागुता । यालागींनसांगावीवार्ता । जाण
तत्वताजटायू ८५ मीरावणासिवधोनी । माठवीनस्वर्गभुवनीं । मगतोस्वमुखेंकरूनी । वृत्तांतसर्वसांगेल ८६ असोजटायूस्वर्गींपातला । रघुनाथेंपितृव्यमानिला ।
दशरथेंबंधूह्मणविला । शक्राचियायुद्धकाळीं ८७ यालागींजनकजामातें । पितृव्यमानिलाजटायूतें । त्याचेनिसंगेंसीताकांतें । पंचवटीसकाळक्रमियेला ८८ घडिघडी

१ उरस्थलानें चालतो ह्मणून उरग (सर्प) । २ मोत्यें व पोवळीं । ३ अरण्य । ४ पळस । ५ अरुणाचा । ६ रथ । ७ गळे । ८ अरुणाचा पुत्र जटायू । ९ ब्रह्मदेव । १० मृत्युलोकास ।

येऊनियांबैसे । श्रीरामत्यासींगोष्टीपुसे । जटायूभक्तविशेषें । रघुपतीसआवडता ८९ त्याचीउत्तरक्रियासमस्त । करिताझालाकौसल्यासुत । सौमित्रेंकाष्ठेंमेळवूनिब हुत । अग्नीदीधलातयासी ९० ऐसाभक्तकरुणाकर । शरणागतावज्रपंजर । पुढेंचालिलाराघवेंद्र । सीतासुंदरशोधावया ९१ दक्षिणपंथेंदंडकारण्यांत । जेथेंजे थेंराहिलारघुनाथ । शिवलिंगस्थापिलेंतेथ । बाणचिन्हांकितअद्यापी ९२ मयूरगिरिपरमगहन । तेथेंराहिलाअहिल्योद्धारण । आहासीताह्मणोन । वृक्षपाषाणआलिं गी ९३ तोंकैलासींवर्तलेंनवल । बैसलाअसतांजाश्वनीळ । हातींघेउनिजपमाळ । जपेकोमलरामनाम ९४ जेणेंशमलेंहाळाहळ । तेंसहस्रनामांहूनिअतिनिर्मळ । चं द्रापरीसअतिशीतळ । अमृताहूनगोडपैं ९५ दिनकरांपरीसतेजाळ । जेंकांआकाशापरीविशाळ । जेंसकळआनंदाचेंमूळ । नामकेवळपरब्रह्म ९६ रूपसगुणनाम निर्गुण । रूपमायामयनामआनंदघन । रूपझांकेनामपूर्ण । अनंतयुगींठसावे ९७ रूपसवेंचनामनिर्वेच । रूपक्षणिकनामसाच । नामअर्थकरितांउगेच । वेदतट स्थराहिले ९८ असोतेंनामसर्वांतसार । अखंडजपतकर्पूरगौर । तेथेंहिमाद्रीकन्याजोडोनिकर । विनवीसादरशिवातें ९९ ह्मणेस्वामीजपआणिध्यान । कोणाचेंकरि तांरात्रंदिन । कोणताथोरअसेतुह्मांहून । मजलागोनिसांगातें १०० शिवह्मणेऐकशुभकल्याणी । सकळगुणसरितेलावण्यखाणी । जोरविकुळदिव्यमुगुटमणी । मीध्यातों मनींतयातें १ जोराक्षसकाननवैश्वानर । जोभक्तहृदयारविंदभ्रमर । जोअज्ञानतमनाशकदिवाकर । जोउदारधीरश्रीराम २ जोत्रैलोक्यस्तंभविशाळ । जोनिगमवल्ली चेंपक्वफळ । जोजगदंकुरकंदनिर्मळ । तमाळनीळश्रीराम ३ जोद्विपंचमुखदर्पहरण । जोभवगजपंचानन । जोजनकजामातमखपाळण । त्याचेंध्यानकरितोंमी ४ ऐ कतांहांसलीभवानी । तोरामहिंडतोवनोवनीं । सीतासीताह्मणोनी । वृक्षपाषाणआलिंगितो ५ रावणेंनेलीत्याचीयुवती स्त्रीचेवियोगेंभ्रंशलीमती । त्याचेंध्यानअहो रात्रीं । करितांतुह्मीनवलहें ६ शिवह्मणेतोरघुवीर । लीलावतारीनिर्विकार । वेदआणिभोगींद्र । नेणतीपारजयाचा ७ तोपूर्णब्रह्मानंदनिर्गुण । देवांचीकरावयासोडव ण । सगुणलीलावेषपूर्ण । भक्तांलागींदावीतसे ८ विश्वरूपएकरघुवीर । जेवीसुवर्णएकबहुअलंकार । कींबहुतसदनेंएकअंबर । सीतावरव्यापकतैसा ९ कींबहुलहारि याएकसमुद्र । लोहएकशस्त्रेंअपार । तंतुएकपटविचित्र । तैसारघुवीरव्यापकत्वें १० बहुबिंदुएकजलधर । घृतएकगाईअपार । अनेकवाद्येंसाचार । परिनादएकची ११ एकउर्वीबहुतवनस्पती । एकवेदबहुतश्रुती । कींएकाचनभीझळकती । भगणेंजैसीअपार १२ तैसारामव्यापकतत्वता । मगबोलेहिमनगसुता । तुह्मीएवढामाहे मावर्णितां । त्यारघुनाथाभुलवीनमी १३ मगजनकजेचेंरूपधरूनी । रामासन्मुखआलीकाननीं । कांचनवर्णीसुहास्यवदनी । पद्मनयनीसुरेख १४ बोलतांझळकती दंतपंक्ती । तेजतळपतसेक्षितीं । अन्नपूर्णातेआदिशक्ती । अतर्क्यगतीतियेची १५ आंगींचासुगंधअपार । त्यासुवासेंतृप्तकांतार । सुगंधासीवेधोनिसमग्र । षट्पद चक्रेंधांवती १६ विद्युत्प्रायपीतवसन । सर्वालंकारमंडितपूर्ण । राघवेंतेदृष्टींदेखोन । मुखमुरडोनिचालिला १७ तिकडेनपाहेचिसर्वथा । तंवतेपुढेंयेतजगन्माता ।

१ शंकर । २ विष । ३ सूर्य । ४ मुख्य । ५ शंकर । ६ पार्वती । ७ श्रेष्ठ श्रीराम । ८ अग्नि । ९ सूर्य । १० रावणाचा गर्व । ११ यज्ञरक्षक । १२ स्त्री (सीता) । १३ मेघ । १४ नक्षत्रें ।

ह्मणेस्वामीरघुनाथा । आल्येंमीसीतापाहामज ११८ मागुतीतियेसटांकून । रामआलिंगीवृक्षपाषाण । आश्चर्यकरीलक्ष्मण । जानकीसुटोनआलीकीं १९ मग
ह्मणेआत्मारामा । विषकंठहृदयापूर्णकामा । जानकीलागींपूर्णब्रह्मा । आलिंगनद्यावेंजी १२० व्याघ्राचियेकवेंतूनी । पूर्वभाग्येंवांचेकुरंगिणी । अयोध्यानाथातुझी
राणी । आलीतेवीसुटोनियां २१ सुरवरपाहातीगगनीं । ह्मणतीजानकीजवळीअसोनी । तिकडेनपाहेचमोक्षदानी । कोपमनींकांधरियेला २२ सौमित्रह्मणेपद्मद
लाक्षा । मनमोहनानिर्विकल्पवृक्षा । सीतेसीआलिंगीसर्वसाक्षा । पुरवीअपेक्षातियेची २३ मगबोलेरघुवीर । तूंनेणसीकापटचविचार । हेअपर्णादेवीसाचार । ठकवा
वयाआलीआह्मां २४ शिवासिकरूनियांपण । ठकवावयाआलीआपण । तुह्मांसनेणवेहीखूण । मीअंतरींजाणतसें २५ कैलासींच्याखुणासमस्त । सौमित्रासिसां
गेरघुनाथ । स्कंदमाताझालीतटस्थ । ह्मणेहाअजितपूर्णब्रह्म २६ मगतेमूळपीठनायिका । प्रकटरूपदावीअंबिका । विश्वजनकाचियाजनका । वरद्यावयापुढेंआ
ली २७ श्रीरामह्मणेहोमाते । ज्ञानगंगेहिमनगसुते । शिवआज्ञामोडोनियेथें । किमर्थकेलेंआगमन २८ ऐसेंबोलोनिकौसल्यासुत । सीतेसीतेह्मणोनिबाहत ।
तोंवृक्षपाषाणआलिंगित । पाहेतटस्थअंबिका २९ दुर्गाह्मणेरघुनंदना । भार्गवजिताशिवमनरंजना । नरश्रेष्ठाआनंदसदना । जगद्वंद्याजगद्गुरू १३० तूंनिर्विकार
ज्ञानघन । तरिकांआलिंगिसीवृक्षपाषाण । श्रीरामह्मणेहेंवर्तमान । पूसजाऊनशिवासी ३१ तुझेअंतरींनाहींविश्वास । नेणसीअध्यात्मज्ञानास । मीकांआलिंगितोंवृ
क्षांस । परमपुरुषशिवजाणे ३२ मगअंबिकाबोलेवचन । तुह्मींएकरूपदोघेजण । एकएकाचींअंतरखूण । परस्परेंजाणतां ३३ आकाशाचेंथोरपण । एकजाणेप्रभं
जन । कींसमीराचेंसर्वगमन । अंबरपूर्णजाणतसे ३४ सर्वसांडूनिअभिमान । विरिंचीजनकातुजमीशरण । कांआलिंगिसीवृक्षपाषाण । सांगखूणएवढी ३५
मगअन्नपूर्णेचेहृदयींपूर्ण । रामेंप्रगटविलेंदिव्यज्ञान । ह्मणेआतांवृक्षपाषाण । पाहेंनिरखोनिकोणहे ३६ सावधपाहेभवानी । तोंतेमहापुरुषबैसलेध्यानीं । श्रीराम
त्यांसीआलिंगोनी । कैवल्यपदापाववी १३७ सीतेचेंकरूनियांमिष । उद्धरिलेरामेंतापसें । मगह्मणेहापुराणपुरुष । लीलावेषदावीतसे ६८ असोअंबिकेचेंपू
जन । स्वयेंकरीरविकुळभूषण । मगदेवीनेंवरदान । रघुवरादीधलें ३९ ह्मणेराजीवाक्षारघुनंदना । तूंसत्वरवधिसीलदशानना । जानकीघेऊनिनिजसदना । अयो
ध्येसीजासील ४० अहोतेचिहेरामवरदायिनी । अंबातुळजापुरवासिनी । रघुनाथपुढेंचालिलातेथोनी । दक्षिणपंथेंशोधित ४१ तोंपुढेंदेखिलीकृष्णावेणी । तेथेंबैस
लेमहाऋषीध्यानीं । दोषनुरेचिस्मरणीं । कोदंडपाणीतेथेंबैसला ४२ स्नानकरावयारघुनंदन । कृष्णेंतप्रवेशलाजगज्जीवन । करूनियांअघमर्षण । जगन्मोहनबुडी
देत ४३ विष्णुतनूकृष्णासाचार । देखोनियांराजीवनेत्र । क्षणेकउदकमयझालेंशरीर । कडेसीसौमित्रपाहातसे ४४ तनुझालीउदकमय । तंवसौमित्रतेथेंघाबरा
होय । घटिकाएवाटपाहे । ह्मणेकायकरूंआतां ४५ कायझालीमूर्तीसांवळी । कोठेंगेलीअनाथाचीमाउली । श्रीरामातूंजगाचीसाउली । माझीकेलीकांउपेक्षा ४६

१ वायु । २ आकाश । ३ न्याहाळून । ४ मोक्षपदास । ५ ऋषि, तपस्वी । ६ रावणास । ७ आपुल्या घरास । ८ रामास वर देणारी । ९ तुळजापुरची देवी । १० राम । ११ विष्णुस्वरूप ।

सौमित्रें आंग घातलें धरणीं । ह्मणे रामा धांव पाव येक्षणीं । तूं माझी जनकजननी । मज वनीं सांडिलें कां ४७ कां राघवा उबगलासी । मज सांडिलें घोरवनासी । मी त्यागीन आतां प्राणासी । निश्चये सीराघवेंद्रा ४८ जानकी माता उबगली । ती ही मज टाकूनि गेली । रघुपती तव आशा धरिली । तुवां ही केली उपेक्षा ४९ मग उठोनि सुमित्रासुत । चहूंकडे पाहे तटस्थ । धनुष्यबाण करीं घेत । क्रोध अद्भुत नावरे १५० ह्मणे कृष्णे तुज मूळापासूनी । निर्जल[2] करीन येक्षणीं । बाण काढिला विचारूनी । मुखीं प्रळ्याग्नी तयाच्या ५१ आणोनि दे माझा रघुवीर । नवमेघरंग राजीवनेत्र । तें जाणोनि अहिल्योद्धार । निघे बाहेर तेकाळीं ५२ सुमित्रासुत चरणीं लागला । तेस्थळीं शंकर स्थापिला । बाहो क्षेत्र ह्मणती त्याला । पुढें चालिला रामचंद्र ५३ अठरा राक्षस रावणें पाठविले । रामासि मारावया वाहिले । ते कबंधाचे कवेआंत सांपडले । क्षण एक न लागतां ५४ त्या कबंधाचे कवेआंत । सांपडले रामसुमित्रा[3]सुत । सांचल एकतां दोनी हात । पसरूनियां आवरिले ५५ द्वादश[4] योजनें दोन्ही हस्त । जैसे आड पडिले पर्वत । शिर उतरलें हृदयांत । वज्रघातें करूनियां ५६ नाहीं तयासी शिरें चरण । बैसला दोन्ही हस्त पसरून । त्याचे कवेंत राम लक्ष्मण । अकस्मात सांपडले १५७ आश्चर्य जाणोनि अद्भुत । धनुष्य सज्जोनि अयोध्यानाथ । तीक्ष्ण शरें दोनी हात । छेदोनियां पाडिले ५८ श्रीरामें कबंध उद्धरिला । तंव तो दिव्यदेह पावला । रघुपतीच्या चरणांसी लागला । उभा राहिला कर जोडूनियां ५९ मी दनू[6]चे उदरीं कश्यपें सुत । मद्यपानें झालों उन्मत्त । स्थूळ शिरा कंपित पकरित । सेविलें एकांत कानन ६० त्या सिम्यांहां क फोडून । भेडसाविला तपोधन । तेणें शाप शस्त्रें करून । मज ताडिलें तेकाळीं ६१ ह्मणे तूं चांडाळ पापखाणी । कबंध होऊनि पडें वनीं । मग लागलों त्याचे चरणीं । उश्शाप वाणी बोलिला ६२ दशरथसुत दंडकारण्यांत । दशमुखवधावया जातां सत्य । दशा तुझी उजळेल यथार्थ । दनुपुत्रा जाण पां ६३ इंद्रपद घ्यावया जाण । मी जप तप होतों बहुत दिन । वज्रधरें वज्र उचलून । मस्तकीं माझे ताडिलें ६४ मस्तक उदरांत उतरलें । दोन्ही चरण छेदिले । पूर्वकर्म फळासि आलें । कष्ट भोगिले बहु दिवस ६५ जाहला माझा उद्धार । रामा पडिलें माझें शरीर । यासि देऊनि वैश्वानर । भस्म करीं आतां ची ६६ काष्ठें मेळवूनि सौमित्र । अग्नींत घाली कलेवर । मग तो पावोनि दिव्य शरीर । विमानांत बैसला ६७ परिस झगटतां जाण । होय लोहाचें सुवर्ण । तैसा कबंध उद्धरून । वैकुंठधामा चालिला ६८ शंखचक्रादि चिन्हांकित । चतुर्भुज विष्णुभक्त । कबंध उद्धरोनि यथार्थ । तोही जाहला तैसाची ६९ तो विमानीं बैसोनि जातां । ह्मणे अयोध्याप्रभु रघुनाथा । सुग्रीवासी मैत्री तत्वतां । करीं आतां येथोनियां १७० जगद्वंद्या जनकजामाता । जलदगात्रा जन्मरहिता । जलजनेत्रा जलजासनताता । जनार्दना जगद्गुरू ७१ असो नमस्कार करूनि रघूत्तमा । कबंध पावला निजधामा । नंतर शबरीच्या आश्रमा । जगदात्मा येता जाहला ७२ परम तपस्वी शबरी । तप करितां जाहली ह्मातारी । तिच्या आश्रमीं रावणारी । राहता जाहला दिनत्रय ७३ तिणें फळमूळ आणून । भावें अर्चिला रघुनंदन । ह्मणे तप फळ जाहलें पूर्ण । राजीवनयन देखिला ७४ शबरीस उपदेशिलें ज्ञान । ती तत्काळ गेली उद्धरोन ।

१ कंटाळणें, रुसणें । २ उदकरहित । ३ रामलक्ष्मण । ४ अठेचाळीस कोस । ५ मस्तक आणि पाय । ६ कश्यपाची स्त्री । ८ कश्यपाचा पुत्र । ८ अरण्य । ९ तपस्वी । १० शिररहित देह ।

शरीरसांडोनिकैवल्यसदन । पावलीपूर्णतत्काळीं १७९ सौमित्रह्मणेपुराणपुरुषा । मजनिजज्ञानअयोध्याधीशा । जगदोद्धाराजगदीशा । कृपाकरूनउपदेशीं ७६
मगरामगीताजेंआत्मज्ञान । सारासारविचारनिरूपण । लक्ष्मणाप्रतिसांगून । निःसंशयतयाकेला ७७ मायिकजगदाभासपूर्ण । सत्यशाश्वतरूपनिर्वाण । तेचिन्मयवस्तू
आपण । निजज्ञानजाणपां ७८ असोयाउपरीरघुपती । आलाहंपीविरूपाक्षाप्रती । पुढेंपंपासरोवरनिश्चिती । विश्रांतिस्थानशिवाचें ७९ दिव्यवल्लीदिव्यद्रुम ।
सदांसुफळभेदीतव्योम । तेथेंस्फटिकगुहाउत्तम । परमआरांमस्थळजेंकां १८० स्फटिकशिळेवरीश्रीराम । बैसलातेव्हांघनश्याम । जेवींकैलासाद्यावयाक्षेम ।
बलाहकउतरला ८१ सौमित्राचेमांडीवरी । शिरठेवूनिरावणारी । श्रमोनियांनिद्राकरी । निर्विकारीअजितजो ८२ शेषशायीनारायण । तोचरामइंदिरारम
ण । सौमित्राचेअंकींशिरठेऊन । त्याचपरीशोभला ८३ असोतेसमयींरघुनंदन । मनींजानकीआठवूनिपूर्ण । श्वासोश्वासघालून । कायबोलताजाहला ८४
आहाजानकीमृगांकवदने । गुणसरितेपद्मलोचने । सकळलावण्यगुणनिधाने । कधींभेटसीमजलागीं ८५ रामासिजाहलाविरहज्वर । तंवकोकिळाबाहातीसुंदर
स्वर । तयांसीह्मणेसर्वेश्वर । खुंटोस्वरसदातुमचा ८६ तयेवेळींतमाळनीळा । शरणआल्यासर्वकोकिळा । श्रीरामह्मणेवसंतकाळा । मार्जीशब्दफुटेल ८७
मृगमृगीसह्मणेरघुनाथ । तुह्मांसघाटपारधीवधितीलसत्य । तंवतीजाहलींशरणागत । उःशापदेततयांसी ८८ तुह्मांसरात्रीसवधितीलसत्य । वरकडदिवसांतुह्मीमु
क्त । तोंदेखिलींगजगजीरमत । कायबोलतत्यांप्रती ८९ दोघांसीसंयोगहोतांयथार्थ । गजपडेलमूर्च्छागत । सातदिवसपर्यंत । अचेतनप्रेतापरी १९० तंव
तींआलींश्रीरामासीशरण । उःशापबोलेराजीवनयन । जळांतकरितांमैथुन । मूर्च्छनानयेसर्वथा १९१ मयूरांसीह्मणेरघुनायक । तुह्मीव्हारेनपुंसक । तंवतीं
शरणयेतीदेख । कायबोलेजगद्गुरू ९२ नयनींजेअश्रुस्रवती । तेणेंचिवाढेतुमचीसंतती । चक्रवाकांसह्मणेरघुपती । सूर्योदयींभेटतुह्मां ९३ रात्रींहोयतुह्मांवि
योग । तोंदृष्टींदेखेकागिणीकाग । त्यांसीह्मणेजन्मांतसंग । एकदांचसंसारीं ९४ मीसीतेवीणभ्रमतोंदेख । तुह्मीभोगितांरतिसुख । यालागींदंडहानिःशंक । तु
ह्मांसीकेलानिर्धारें ९५ सीतावियोगेंरघुनाथ । ह्मणेराक्षसयेऊनबहुत । यांच्यास्त्रियाहरूनिसमस्त । नेईनातकांसीतेऐशा ९६ रतिचेष्टांमजसमोर । कांहेकरि
तीवारंवार । माझीजानकीसुकुमार । तीमजभेटलीनाहींजों ९७ इत्यादिभावतेसमयीं । दावीजनकाचाजांवई । ह्मणेसीतेचेगुणासगणनानाहीं । कोटीवरुषेंशो
धितां ९८ असोऋष्यमूकपर्वतावरूनी । वानरविलोकीतचापपाणी । नळनीळजांबुवंततरणी- । कुमरपाहेसुग्रीव ९९ आणिपांचवातोहनुमंत । जोअवतरला
उमाकांत । त्याचेंजन्मकर्मअद्भुत । तृतीयाध्यायींवर्णिलें २०० श्रीरामविजयग्रंथराशी । हेचिकेवळवाराणसी । रामकथाविश्वेश्वरासी । प्रियह्मणूनराहिला
१ रामकथाकरितांश्रवण । सकळपातकेंजातीझडोन । संतींएकाग्रचित्तेंकरून । ग्रंथपठणकरावा २ कष्टनहोतांअपार । यात्रेसीधांवतीमुमुक्षुनर । श्रवणींबैस

१ कल्पवृक्ष । २ आकाश । ३ विश्रांति । ४ लक्ष्मीचा पति श्रीराम । ५ चंद्रवदनें । ६ हरिण व हरिणी । ७ हत्तीण । ८ उदकांत । ९ विषयक्रीडा । १० तरणी—कुमर—सूर्यपुत्र । ११ शंकर ।

तीसादर । संसारकार्यटाकुनी २०३ येथोनिअरण्यकांडसंपलें । पुढेंकिष्किंधाकांडआरंभिलें । जैसेंरत्नाहूनिरत्नआगळें । वैरागरींनिपजेपैं ४ याचेपरीक्षकसंतजन । जेब्रह्मरसेंचिपरिपूर्ण । श्रीधरतयांसीअनन्यशरण । अभंगअक्षयीसर्वदा ५ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । षोडशाध्यायगोडहा २०६ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ ओंव्या २०६ ॥ ॥ अध्याय ॥ १६ ॥

अध्याय १७

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ संतआणिइतरजन । दिसतीजैसेसमसमान । परीसंतसदाआनंदघन । ब्रह्मानंदेंडोलती १ बकासंगेंअसती
मरांळ । दिसतीसारिखेशुद्धधवळ । परीक्षीरेंआणिजल । करितीविगळेंहंसची २ वायसांतवसेकोकिळ । त्यांचसारिखीदिसेकेवळ । परीयेतांवसंतकाळ । पंच
मस्वरआळवी ३ जंबुकवनांतवाढलाकेसरी । परीकायतोपावेजंबुकपरी । क्षणमात्रेंगजविदारी । हांकेंभरीनिराळं ४ स्फटिकांतमुक्ताफळजाण । दिसेसारिखेंसमस
मान । मुक्तजोहरीकाढितीनिवडोन । करितीजतनजीवेंसी ५ पाषाणांतपरिसपूर्ण । दिसेतैसाचिजडकठिण । परीतोकरीलोहाचेंसुवर्ण । कृष्णवर्णातेंलपवोनी ६
कस्तूरीआणिमृत्तिका । दिसेरंगएकसारिखा । परीमृगमंदसुवासेंसकाळिका । श्रीमंतांसीनिववीतसे ७ तक्रदुग्धएकवर्ण । परीदुग्धगोडसकळांसीमान्य । तैसेंसंतां
चेंरूपजाण । इतरांसमाननगणावें ८ ऐसेसंतआनंदघन । रामविजयपरमपावन । करावयाबैसलेश्रवण । अतिआदरेंकरूनियां ९ आतांकिष्किंधाकांडकमलाव
री । क्रीडेलवाग्देवीभ्रमरी । तरीतोसुरसअंतरीं । सदांचतुरींसाठविजे १० षोडशाध्यायींपरिकर । पंपासरोवरासीरघुवीर । आलासजलजलदगात्र । ध्यायत्रिने
त्रेंजयातें ११ तोंऋष्यमूकपर्वतावरी । उभेपांचवानरतेअवसरीं । किंवातेपंचकेसरी । स्वेच्छाउभेठाकले १२ कनकाद्रीचींरत्नेंमंडित । पंचशृंगेंविराजित । कींउग
वलेपंचआदित्य । उदयाचळींएकदांची १३ कींसाह्यव्हावयारघूत्तमातें । अवतरलींपंचमहाभूतें । कींपंचायतनेंशोभिवंतें । ऋष्यमूकपर्वतावरी १४ तोंपंपासरोव
राचेतीरीं । श्रीरामस्फटिकशिळेवरी । सौमित्राचेमांडिवरी । शिरठेऊनिपहुडला १५ देखतांसौमित्रराघव । भयाभीतझालासुग्रीव । ह्मणेवालीनेंहेदोघेमानव ।
वीरयेथेंपाठविले १६ माझाघातकरावया । शत्रूनेंदीधलेपाठवूनियां । ह्मणोनिसुग्रीवतेथोनियां । जाताझालासत्वर १७ चौघांसनपुसतांतेथोन । पळेवेगेंमित्रनंद
न । वनोपवनेंलंघोन । समीरवेगेंचालिला १८ मगसवेगधांवोनिहनुमंत । उभाकेलासूर्यसुत । ह्मणेतूंकांभीतोसियेथ । कायविपरीतदेखिलें १९ सुग्रीवह्मणेदोघेध
नुर्धर । दिसतीपरमप्रचंडवीर । त्यांसिविलोकितांभयअपार । माझेहृदयींसंचरलें २० आजिम्यांस्वप्नदेखिलें । दोघेधनुर्धरसाह्यझाले । वालीसवधोनिराज्यदीधलें ।
किष्किंधेचेंमजहनुमंता २१ अरुणोदयींदेखिलेंस्वप्न । सर्वेचिपातलेदोघेजण । परीमजवीरनधरवेजाण । भयेंकरूनव्यापिलों २२ यावरीबोलेवायुनंदन । आह्मी
असतांचौघेजणप्रधान । कृतांतासीशिक्षालाऊन । तुजलारक्षूंसुग्रीवा २३ तरीहेपंपातीरींदोघेजण । बैसलेवीरदेदीप्यमान । कींबृहस्पतिआणिसहस्रनयन । तैसे
दोघेदिसताती २४ कींएकतपस्वीएकउदास । एकऔदार्यएकधैर्यविशेष । कींएकपुण्यएकयश । तैसेदोघेदिसतीपैं २५ कींएकज्ञानएकविज्ञान । एकआनंदएक
कसमाधान । एकसगुणएकनिर्गुण । दोनीस्वरूपेंहरीचीं २६ एकसाधकएकसिद्ध । एकवैराग्यएकबोध । एकमोक्षएकब्रह्मानंद । तैसेदोघेदीसती २७ यांचि
याआगमनेंपाहीं । आनंददाटलामाझेहृदयीं । त्यांचासमाचारलवलाहीं । जाऊनिआतांआणितों २८ त्यांचियाबोलावरून । कळेलत्यांचेंअंतरज्ञान । कींदाहक

१ हंस । २ शुभ्र । ३ दुध । ४ कावळे । ५ सिंह । ६ फाडी । ७ आकाश । ८ मोत्यें । ९ काळारंग । १० कस्तूरी । ११ शंकर । १२ आपले इच्छेनें, सहज । १३ मेरुपर्वत ।

त्वनिरसतांपूर्णअग्र । शांतझालाजाणिजे २९ अरुणोदयावरून । रजनीचेंकळेलज्ञान । स्वादघेतांरसपूर्ण । चतुरजैसेजाणती ३० कींअनर्थसमयावरून । जाणे जेबंधुमित्रजन । कींइंद्रियनिग्रहेंपूर्ण । योगेश्वरजाणिजे ३१ कींदयेवरूनकळेशांती । कींतर्कावरूनसमजेद्युती । कींवेदांतश्रवणेंनिवृत्ती । दशाबाणलीजाणिजे ३२ कींप्रेमरसावरूनिभक्ती । कींनिरपेक्षतेवरूनविरक्ती । तोपावलाअद्वयमुक्ती । इहपरत्रींजाणिजे ३३ तैसेंत्यांचेंअंतरसमस्त । मीजाणितोंतूंराहेंस्वस्थ । जरीतेथें असेलविपरीत । हस्तसंकेतदावीनतूतें ३४ ऐसेंबोलोनिहनुमंत । पंपातीराआलात्वरित । वटवृक्षातळींरघुनाथ । पहुडलासेश्रमोनियां ३५ स्फटिकशिळादैदीप्य मान । जेवींशेषतल्पकशुभ्रवर्ण । त्यावरीश्रावणारिनंदन । विराजमानदिसतसे ३६ तंवत्यावटवृक्षावरीहनुमंत । कौतुकेंकरूनउड्डाणकरित । लक्षोनियांरघुनाथ । हर्षेंदावितवांकुल्या ३७ ऐसादेखोनिवानर । सौमित्रासिदावीरघुवीर । पैलपाहेंतोकपिवीर । पंचशरतोंडरींअसे ४८ झळकताहेहेमंकौपीन । वज्रबंधननचळेमद न । माझेंचित्तस्नेहेंकरून । यासिदेखोनिपूर्णअसे ३९ मातेचेंवचनहनुमंत । आठवीतेव्हांहृदयांत । जोवोळखेकौपीनगुप्त । तोचिस्वामितुझाअसे ४० तेंप्रत्यया आलेंसकळ । परिमाझेंअद्भुतबळ । हादिसतसेकोमल । तमाळनीळसाजिरा ४१ शिष्यापरीसआगळेंबळ । स्वामीसअसावेंबहुसाल । मगवटशाखामोडोनि सकळ । रामावरीटांकिल्या ४२ तेंदेखतांऊर्मिळाजीवन । चापासिवेगेंचढवीगुण । मगबोलेकौसल्यानंदन । स्थीरराहेंनावेक ४३ बाळकौतुकपाहेसाचार । त्यावरी कायटांकिसीशर । तोंउतताणापहुडलारघुवीर । शाखासत्वरआलीवरी ४४ कोदंडदंडेंतेअवसरीं । शाखाउडविलीवरचेवरी । तेउडोनिगेलीअंबरीं । तृणासारखीतेधवां ४५ आणीकहीवृक्षपाषाण । वरीटांकितवायुनंदन । तेहीकौसल्यागर्भरत्न । कोदंडेंकरूनियांउडवित ४६ मगगर्जोनियांहनुमंत । सोडीतेव्हांपांचपर्वत । तरीनउठे चिरघुनाथ । कौतुकेंहांसततेकाळीं ४७ मगरघुनाथेंएकबाण । चापासीलाविलानलागतांक्षण । पांचपर्वतपीठकरून । गगनभेदितबाणगेला ४८ शरपिसारालागला किंचित । तेणेंउडोनिगेलाहनुमंत । गगनींगरगरांभोंवत । प्राणहोतकासाविस ४९ वातचक्रींपडतांतृण । तेंभूमीसनपडेमागुतेन । त्यापरीवायुनंदन । कासावीसहोत से ५० पवनेंधांऊनतेसमयीं । आत्मजधरिलादृढहृदयीं । ह्मणेबारेशरणलवलाहीं । श्रीरामचंद्रासीजाईंकां ५१ हाअवतरलाशेषशायी । जाणक्षीराब्धीचाजांवई । हृ ढलागेंत्याचेपायीं । कायावाचामानसें ५२ मगश्रीरामासहनुमंत । येऊनलोटांगणघालित । मागुतीउठोनिधरित । श्रीरामचरणप्रीतीनें ५३ उठोनियांरघुवीर । हृ दयींधरिलावायुकुमर । एकजाहलेहरिहर । जयजयकारदेवकरिती ५४ श्रीरामह्मणेहनुमंता । जोंवरीशशीआणिसविता । तोंवरीअक्षयीहोसीतत्वता । बलार्णवआणि विजयी ५५ कैकेयीहस्तींचापूर्णपिंड । अंजनीहातींपडिलाअखंड । तोहावीरजन्मलाप्रचंड । राघवाहूनिपूर्वींच ५६ असोजोडूनदोनीकर । हनुमंतउभाराहेसमोर । ह्मणेहेरामकरुणासमुद्र । दीनोद्धारदीनबंधू ५७ हेरामभुवनसुंदरा । हेरामजनकजावरा । हेरामनवपंकजनेत्रा । पुराणपुरुषाजगदात्मया ९८ परमभक्तजाणोन । हनु

१ पलंग । २ दशरथाचा पुत्र राम । ३ मदन । ४ पायांतील वाळ्यास । ५ सुवर्णाची लंगोटी । ६ गुरु । ७ वडाच्या फांद्या । ८ लक्ष्मण । ९ क्षणभरी । १० बाण । ११ मारुति ।

मंतासिभेटलालक्ष्मण । करींधरूनिवायुनंदन । सीतावल्लभेंबैसविला ५९ श्रीरामचरणतुरितमारुती । ह्मणेरघुवीराऐकविनंती । पैलऋष्यमूकपर्वतीं । वसेकपिपतीसु
ग्रीव ६० अभयवरदेसीलत्यातें । तरीआतांभेटवीनतयातें । बहुतकामतयाचेहातें । पुढेंसाधेलश्रीरामा ६१ मगबोलेरघुनंदन । सुग्रीवहाकोणाचाकोण । हनुमंतसां
गेपूर्वकथन । तेंसावधानपरिसावें ६२ कमलोद्भवकरितांध्यान । प्रेमोदकबिंदुनेत्रींहून । अंजुळींतपडतांचिपूर्ण । ऋक्षराजजन्मला ६३ तोब्रह्मयाचाप्रियनंदन । वा
नरवेषबळगहन । हिंडतांवनोपवन । शिवलोकाप्रतिगेला ६४ तंवदेखिलेंरम्यसरोवर । भोंवतेसफळतरुवर । परीतेथेंशापदुर्धर । अपर्णेचाहोतापूर्वीं ६५ जोनरसेवी
लयेथींचेंपाणी । तोनारीहोईलतत्क्षणीं । हेंऋक्षराजेंनेणोनी । उडीजीवनीं घातली ६६ स्नानकरूननिघतांबाहेर । झालेंस्त्रियेचेंशरीर । रंभेहूनपरमसुंदर । होयवि
चित्रतेकाळीं ६७ तोंमित्रइंद्रदोघेजण । आलेसुंदरस्त्रीवरूंह्मणोन । तंवतोब्रह्मपुत्रलाजोन । स्त्रीहोऊनिबैसलाअसे ६८ नघडेतयांसींसुरत । दोघींत्यागिलेंतेथेंरेत ।
आर्धीशक्रवीर्यमस्तकींपडत । वालीतेथेंजन्मला ६९ मागूनसूर्यवीर्यपडिलेंग्रीवेवरी । तेथेंसुग्रीवजन्मलातेअवसरीं । विरिंचिपातलाझडकरी । तोंपुत्रनारीझालाअसे
७० मगतेणेंप्रार्थूनिपार्वती । उश्शापमागेपुत्राप्रती । कामिनीभावहरूनिमागुती । पुत्रकेलापूर्ववत ७१ दोघेपौत्रआणिसुत । घेऊनिचालिलापद्मजात । मगवस्ती
करावयाअद्भुत । किष्किंधानगररचियेलें ७२ धाकुटासुग्रीववडिलवाली । ऋक्षराजघेऊनितेकाळीं । किष्किंधेचेंराज्यभूमंडळीं । केलेंतेणेंबहुकाळ ७३ वालीसुग्रीवासी
तत्वता । ऋक्षराजचिमातापिता । पुढेंवालीसदेऊनिराज्यार्था । धरिलेंछत्रसुमुहूर्तें ७४ करूनियांयोगसाधन । ऋक्षराजपावलाब्रह्मभुवन । पुढेंवालीसुग्रीवदोघेजण ।
बंधूसमानसारिखे ७५ इंद्रेंवालीसविजयमाळ । दिधलीह्मणोनितोसबळ । समरींशत्रुहोयनिर्बळ । वालीप्रतापदेखतां ७६ सूर्येंसुग्रीवधरिला । आणोनिमाझेहातींदि
धला । तूंसदांसांभाळींयाला । ह्मणोनियांप्रार्थिलें ७७ सुग्रीवआणिवालीमध्यें । वैरलागलेंराज्यसंबंधें । पुढेंसुग्रीवासीवालीक्रोधें । वधावयाधांविन्नला ७८ सुग्रीवाची
स्त्रीरुमारूपवंत । वालीनेंघेतलीआहेघरांत । सुग्रीवेंधरिलाऋष्यमूकपर्वत । युद्धहोतेंषण्मासा ७९ माझीसूर्येंघेतलीभाक । तूंसुग्रीवाचीपाठीराख । ऐसेंऐकतांअयो
ध्यानायक । कायबोलताजाहला ८० हनुमंतामाझीभाकघेपूर्ण । मजअत्यंतप्रियसूर्यनंदन । सत्वरआणीबोलावून । भेटींसमीउतावेळ ८१ तयाचाशत्रूवधोन । त्या
सीदेईनछत्रसिंहासन । याउपरिजानकीचिद्रत्न । शोधूनकाढूंसाक्षेपें ८२ ऐसेंबोलतांजनकजामात । तेथूनिउडोनिआलाहनुमंत । येऊनिसुग्रीवाससांगत । भाग्यअ
द्भुतउदेलें ८३ सीतावियोगेंदुःखीरघुराज । रुमावियोगेंदुःखीतूंसहज । तरीएकएकाचेंपूर्णकाज । कराआतांपरस्परें ८४ ऐकोनिमारुतीचेंवचन । आनंदेंनाचेसूर्य
नंदन । हनुमंतासीआलिंगनदेऊन । पाठीत्याचीथापटिली ८५ रघुनाथप्राप्तीसीतत्वतां । तूंसद्गुरुझालासीमजआतां । तुझेउपकारसर्वथा । कदाकाळींनविसरेंमी
८६ दशरथात्मजरघुपती । त्याचीपूर्वींऐकिलीकीर्ती । पंचवटीसकरूनवस्ती । पिशितांशनसंहारिले ८७ असोघेऊनवानरदळसमग्र । नळनीळजांबुवंतवीर । सुग्री

१ सीतापति । २ वानरांचा राजा । ३ ब्रह्मदेव । ४ ओंजळींत । ५ वृक्ष । ६ पिशित ह्मणजे मांस त्याचें अशन ह्मणजे भक्षण करितात सबब राक्षसांस पिशिताशन ह्मणतात ।

वआलाजेथेंरघुवीर । त्रिभुवनसुंदरदेखिला ८८ कोटचानकोटीमीनकेतनं । वोवाळावेजयावरून । तमाळनीळचैतन्यघन । नेत्रींसुग्रीवेंविलोकिला ८९ लोटांगणघा
लीतसुग्रीव । नळनीळादिवानरसर्व । ऐसेंदेखोनिसीताधवं । पुढेंधांवतभेटावया ९० धरूनियांदोनीकरं । उठविलाभानुकुमर । हृदयींधरितांरघुवीर । सुखअपारसु
ग्रीवासी ९१ अत्यंतझालाक्षुधातुर । तयाभेटलाक्षीरसागर । कींदरिद्रियासुखअपार । द्रव्यंघटसांपडतां ९२ कींआळशाचेंगृहशोधित । कल्पवृक्षआलाअकस्मा
त । कींचुकलेंबाळकभेटत । जननीसयेऊनप्रीतीनें ९३ कींतृषाक्रांतपडिलावनीं । त्यापुढेंलोटेमंदाकिनी । ऐसासुग्रीवाचेमनीं । ब्रह्मानंदउचंबळला ९४ जीवशिवएक
भाव । तैसेंचभेटीचेंवैभव । तेव्हांविमानारूढदेव । सुमनसंभारवर्षती ९५ नळनीळजांबुवंत । आणिकहीवानरसमस्त । तयांसीरामआलिंगित । आनंदगगनींनस
माये ९६ हनुमंतेंतयेवेळे । पसरिलेंवृक्षटाहाळे । मध्येंअग्नीससाक्षठेविलें । दोघांबैसविलेंदोहींकडे ९७ सुग्रीवआणिरघुनाथ । उभयतांतेंह्मणेहनुमंत । एकमेकांचाका
र्यार्थ । साह्यहोऊनिसाधावा ९८ रघुवीरह्मणेराज्यआणिदारा । सोडवूनिदेतोंरविकुमरा । हामाझानिर्धारखरा । उदयीकचिपाहाल ९९ अर्कजह्मणेजेणेंनेलीसीता ।
त्याससंहारूनितत्वता । अयोध्येसीनेईनरघुनाथा । मंगलभगिनींसमवेत १०० ऐसेंऐकतांचिउत्तर । भुभुःकारेंगर्जतीवानर । तेणेंनादेंपैंअंबरं । दणाणिलेंतेसमयीं १
सुग्रीवह्मणेरघुनंदना । कालचिएकसुंदरललना । राक्षसघेऊनिगेलाजाणा । निराळमार्गेंत्वरेनें २ आह्मींसमस्तींदेखिलीनयनीं । आक्रंदेतेकरुणावचनीं । ह्मणेरामाधां
वधांवनिर्वाणीं । चापपाणीकरुणाकरा ३ क्षणभरीह्मणेसौमित्रा । धांववेगींपरमपवित्रा । मागुतीह्मणेस्मरांरिमित्रा । राजीवनेत्राधांववेगीं ४ तिणेंउत्तरीयवस्त्रफाडोनी ।
आभरणेंटांकिलींबांधोनी । आह्मींतींठेविलीजतनकरूनी । रामऐकूनविस्मित ५ ह्मणेनवलसांगतीवानर । त्वरेंआणलेअलंकार । घेऊनिआलावायुकुमरं । रघुवीरक
रींदेततेव्हां ६ लवलाहेंग्रंथीसोडित । आभरणेंवोळखिलींसमस्त । आहाप्रियेह्मणूनिरघुनाथ । शरीरटांकितधरणीवरीं ७ हृदयींधरूनिअलंकार । शोकार्णवींपडिलार
घुवीर । सद्गदहोतीसकळवानर । नयनींनीरलोटलें ८ आठवोनिसीतेचेगुण । विलापकरीरघुनंदन । धांवोनियांलक्ष्मण । धरीचरणरघुपतीचे ९ लक्ष्मणासिह्मणेरघु
वीर । सखयावोळखींअलंकार । होयकींनहोयसाचार । पाहेंबरवेंविलोकुनी १० सौमित्रेंअलंकारघेउनी । सादरहोऊनिपाहेनयनीं । ह्मणेहींनेपुरेसीतेचेचरणीं । वोळ
खिलींम्यांसाचपैं ११ नेपुरेंवोळखिलींसाचार । वरकडनेणेंमीअलंकार । रामह्मणेनिरंतर । जनकजालेतहोतीहे १२ सौमित्रह्मणेसीतामाउली । म्यांकधींनाहींपूर्णपा
हिली । त्रिकाळनमनाचेवेळीं । नेपुरेंचरणींदेखिलींम्यां १३ ऐसेंबोलतांलक्ष्मण । आनंदलारघुनंदन । ह्मणेबारेतूंदिव्यरत्न । वैराग्यवैरागरींचें १४ तूंभक्तसरोवरीं
चाराजहंस । कींज्ञानमुक्ताफळमांदुस । कींशत्रुविपिनदाहकहुताश । सदांनिर्दोषसूर्यजैसा १५ सुग्रीवह्मणेरविकुळमंडणा । जरीतुजजानकीभेटवीना । तरीभोगीनयम
यातना । कल्पपर्यंतनिर्धारें १६ नळनीळजांबुवंत । माझेप्रधानजगविख्यात । भूगोळहाक्षणनलागतांयेथ । उचलोनिघालीनपालथा १७ आतांरघुपतीतुझीच

१ मदन । २ राम । ३ हात । ४ द्रव्याची घागर । ५ माता । ६ भागिरथी । ७ सीता । ८ आकाश । ९ ओरडे । १० शंकराचा मित्र राम । ११ आंगावरील वस्त्र । १२ अलंकार । १३ हनुमंत ।

आण । स्वर्गमृत्युपाताळशोधून । जानकीआणीमिहेंप्रमाण । सत्यसत्यत्रिवाचा ११८ मगबोलेमखपाळण । तुजराज्यतारादिधल्यावांचून । सीताशुद्धीनकरींआण । श्रा
वणारीचीजाणपां १९ तुझेंकार्यनहोतांआधीं । कदांनकरींमीसीताशुद्धी । ऐसानेमबोलिलाविधी । तोकाळत्रयींटळेना १२० गुरुकृपेवीणज्ञान । कींआवडीवीणभज
न । कींप्रेमावीणकीर्तन । स्नानावीणअनुष्ठानपैं २१ कींअतिथीवीणभोजन । कींवीरश्रीवीणरण । कींविप्रैजैसाविद्येवीण । सर्वजननिंदिती २२ तैसेंतुझेंकार्यनहोतां ।
सीताशुद्धीनकरींसर्वथा । ऐसेंबोलतांरघुनाथा । वीरश्रीअंगींदाटली २३ चढविलाचापासीगुण । ह्मणेबोलावींशक्रनंदन । सुग्रीवधांवोनिधरीचरण । करजोडोनिविन
वीतस २४ ह्मणेवालीचामारअनिवार । आपणयुद्धनकरावेंसमोर । अकस्मातटांकिसीशर । तरीसंहारहोयत्यांचा २५ मंगळजननीजामात । सुग्रीवत्रासीपुसेवृत्तांत ।
त्यासइतुकेंबळप्राप्त । कैसें नियांपैंझालें २६ सुग्रीवातुजवालीसवैर । पडावयासकायविचार । तेंचिसांगावेंसविस्तर । येरूसांगताजाहला २७ सुग्रीवतेव्हांसांगत । म
हिषासुरनामेंदैत्यअद्भुत । त्याचेपोटींदुंदुभीसुत । परमबळिष्ठजन्मला २८ महाउन्मत्तमद्यपानीं । कलहमाजवावयाहिंडेवनीं । परीत्यासीसमरंगणीं । योद्धाकोणीभे
टेना २९ मगदैत्यगेलायमाजवळी । ह्मणेमजसींमाजवींयुद्धफळी । येरूह्मणेकिष्किंधेसीवाली । तयाजवळीजायतूं १३० रागेंआलाकिष्किंधेजवळी । जैसासूर्यकनिघे
व्याळबिळीं । कींव्याघ्राचीपाहावयाजाळी । जैसाजंबुकपातला ३१ दैत्यहांकफोडीतयेवेळीं । ऐकतांधांविन्नलावीरवाली । जैसामृगेंद्रकवघाली । मातंगदूरदेखतां
३२ शतयोजनेंशरीरविशाळ । वालीनेंपदींधरिलातत्काळ । फिरवूनिआपटिलासबळ । भूमंडळदणाणिलें ३३ कांयेंतूनिगेलाप्राण । मगत्याचेंप्रेतभवंडून । रागेंदीध
लेंभिरकावून । ऋष्यमूकपर्वतावरी ३४ शतयोजनेंकलेवर । ऋषीचेआश्रममोडलेसमग्र । तेथेंमातंगऋषीश्वर । तेणेंशापदीधला ३५ यापर्वतासस्पर्शतांशक्रनंदन ।
तत्काळतयाचाजाईलप्राण । दुंदुभीचिंप्रेततेथेंजाण । पडिलेंआहेअद्यापी ३६ मगमयासुरदुंदुभीचासुत । पितृसूडघ्यावयापातलातेथ । पतंगअग्नीसमागत । सूड
खांडववनाचा ३७ सर्पाचासूडसमूळीं । सुपर्णासिमागतसेअंळी । तैसामयासुरतेकाळीं । बाहेवालीसयुद्धातें ३८ शक्रसुतधांविन्नलात्वरित । जैसेंपर्वतावरीवज्रपड
त । तैसामयासुरासमुष्टिघात । देतांवर्मीरिक्तासी ३९ पाताळविवरद्वारें । मयासुरपळालात्वरें । त्याचेपाठिमागेंशक्रकुमरें । धांवघेतलीपाताळीं १४० विवरद्वारींमी
रक्षण । राघवाबैसलोंबहुतादिन । तोंयक्षगंधर्वमिळून । किष्किंधाघेऊंधांवले ४१ रायावीणकोणराखेपुरी । धाकेंदुर्गवोलांडिलेवानरीं । प्रधानप्रजातेअवसरीं । मज
सांगतीगाऱ्हाणें ४२ मगविवरद्वारींटांकिलापर्वत । किष्किंधेसीपावलोंत्वरित । शत्रूआटोनिसमस्त । प्रजासुखीराखिल्या ४३ विंशतिमासपर्यंत । वालीविवरांतझाला
गुप्त । मगप्रधानप्रजासमस्त । ह्मणतीशक्रसुतनिमाला ४४ सकळीआग्रहकरूनिबळें । राज्यछत्रमजदीधलें । तोंमयासुराचेंशिरतेवेळे । वालीघेऊनपातला ४५
वीसमासतोनिराहार । दृष्टींनदिसेविवरद्वार । परमउतरलामुखचंद्र । घाबरावीरजाहला ४६ उगउलाअसतांउष्णकर । किंचितदिसोंलागलेंछिद्र । मगनखाग्रींचनग

१ युद्ध । २ ब्राह्मण । ३ वाली । ४ पृथ्वीचा जांवई ५ उंदीर । ६ सर्प । ७ कोल्हा । ८ सिंह । ९ हत्ति । १० शरीर । ११ घरें । १२ मरुडास । १३ कीड । १४ वमनकरी ।

समग्र । उलथोनियांपाडिला ४७ हर्षेंगर्जनाकेलीथोर । तेणेंनादावलेंअंबर । परीमजलागींचिंतातुर । बहुतझालातेकाळीं ४८ ह्मणेबंधूदैत्यांनींमारिला । घाबराकि ष्किंधेसीपातला । तोंमजराज्यपर्दीदे खिळेंडोळां । परमक्षोभलातेवेळीं ४९ ह्मणेमहापर्वतघालुनी । मजकोंडिलेंदाटोनी । म्यांमरावेंतुझेंमनीं । सिंहासनींबैसावेंत्वां १५० स्नेहेंवीणबंधुवर्गजाण । त्यागावेहेंशास्त्रप्रमाण । दुर्मुखस्त्रियाटांकून । संन्यासग्रहणकरावें ५१ गुरुत्यजिजेज्ञानहीन । प्रीतीविणमित्रजन । ऐसेंबोलोनिशक्रनंद दन । शस्त्रघेऊनिधाविन्नला ५२ मगनळनीळजांबुवंत । प्राणसखामाझाहनुमंत । मजघेऊनिपळालेत्वरित । ठावनिश्चितनेदींकोणी ५३ हिरूनिघेतलीबळेंचिदारा । नित्ययेऊनिकरीमारा । मगऋष्यमूकपर्वतींसीतावरा । केलाथाराआह्मीयेथें ५४ वालीसअसेंयेथेंशाप । यालागींमीराहेंसुखरूप । साहामासांयुद्धअमूप । दोघांसीहो तरघूत्तमा ५५ आह्मांदोघांसमानबळ । परीत्याचेंगळांविजयमाळ । तेणेंप्रतापत्याचासबळ । शत्रूसपळसुटतसे ५६ विकटविषमताडसात । एकेचबाणेंजोछेदित । त्याचेहातेवालीसमृत्य । भविष्यपूर्वींकेलेंअसे ५७ ऐसेंबोलतांसूर्यसुतं । धनुष्ययोजीअवनिजाकांत । अर्धचंद्रबाणत्वरित । आकर्णवरीवोढिला ५८ मांडोनिदृढदेहु डांठाण । पाठींउभाकेळालक्ष्मण । त्याचाचरणांगुष्ठरघुनंदन । पायाखालींरगडित ५९ दडपितांशेषचरणांगुष्ठ । सातहीताडजाहलेनीट । मगएकाचिबाणेंसपाट । सातहीकेलेराघवें १६० सातताडशेषपृष्ठीवरी । यालागींनिटावलेझडकरी । तोंदुंदुभीचेंप्रेततेअवसरीं । मित्रसुतेंदाखविलें १६१ हेंजोउचलीलपुरुषार्थी । वालिचामृ त्युत्याचेहातीं । चरणांगुष्ठेंरघुपती । प्रेतढकलीतेधवां १६२ तेंहीतृणप्रायउडून । पडिलेंदिगंतरींजाऊन । अद्भुतप्रतापदेखोन । सुग्रीवचरणींलागला १६३ मगह्म णेचापपाणी । सुग्रीवातूंकिष्किंधेसीजाउनी । वालीसशीघ्रबाहेरआणीं । समरंगणींयुद्धातें ६४ कमलदलाक्षकळपावन । वर्षेस्वानंदजीवन । तेंकर्णद्वारींसेवून । सूर्यसु ततृप्तझाला ६५ रामचंद्रामृतबोलें । सुग्रीवकर्णचकोरधाले । कींतेकर्गयाचकतृप्तझाले । श्रीरामवचननिधानें ६६ मगवासरमणीचासुत । दशकंठरिपूसविनवित । ह्मणेविषंकंठवंद्याएकहेत । पूर्णमाझाकरींकां ६७ तरीअकस्मातटाकूनिबाण । घ्यावाजीवालीचाप्राण । अवश्यह्मणेजगन्मोहन । भक्तवचनपाळकजो ६८ मगकिष्किं धेसमीपसूर्यकुमर । करीतथोरबुभुःकार । दणाणिलेंअवघेंनगर । इंद्रपुत्रदचकला ६९ गळांघालूनिविजयमाळ । वेगेंधाविन्नलावालीसबळ । ह्मणेअरीचाआजिथोरक ह्लोळ । कोणसाह्यझालाअसे १७० ताराह्मणेस्वामीपरियेसीं । अंगदगेलाहोतापारधीसी । तेथेंबोलतहोतेऋषी । रामसुग्रीवासीसाह्यझाला ७१ तरीराजेंद्राअवधारा । आपणनजावेंआजिसमरा । ह्मणोनिचरणालागलीतारा । तरीशक्रपुत्रानमानेतें ७२ ऐकूनिकुंजराचेंगर्जन । कैसाउगाराहेपंचानन । बळेंचमृगआलाचालून । मगशा र्दूळकैसास्थिरावे ७३ शुष्ककाननींप्रळयाग्न । कैसाराहीलशांतीधरून । असोसहस्राक्षनंदन । तारेप्रतिबोलत ७४ ह्मणेप्राणप्रियेपरियेसीं । षण्मासांयेतहोतायुद्धा सीं । आजिआलातिसरेदिवशीं । उह्लाळेसीगर्जत ७५ घायेंशरीरत्याचेंजर्जर । तैसेंचमाझेंझालेंचूर । त्याससाह्यझालावायुकुमर । तेणेंवीरआणिलाकोणी ७६ तरी

१ राम । २ फार मोठे व वाकडे । ३ सुग्रीव । ४ शेषावतार लक्ष्मण । ५ श्रीरामाच्या शद्धरूप द्रव्यानें । ६ रावणाचा शत्रु राम । ७ शंकर । ८ वाली ।

तारेतूं आणिअंगद । सुखेंभोगींराज्यपद । आजिसुग्रीवाचाकरीनवध । तरीचयेईनमाघारा ७७ नाहींतरीभेटीहेची । बोलूनवालीउठेतैसाची । जैसीउडीपंचानाची । येतहस्तीलक्षोनियां ७८ जैसापर्वतावरीपर्वतपडियेला । तैसासुग्रीवावरीआदळला । आवेशेंकरूनझोंबतीतेवेळां । कांपोंलागलीधरित्री ७९ मल्लयुद्धहोतांअनिवार । गुप्तपाहेअवनिजावर । तोंदोघेसारिखेदिसतीवीर । कोणावरशरटांकावा १८० मारुतीह्मणेअयोध्यापती । हेदोघेसारिखेचिदिसती । मगसुमनहारत्वरितगती । समीरसुतेंगुंफिला ८१ सुग्रीवाचेगळांघालीतेक्षणीं । दुरूनविलोकीकैवल्यदानी । दोघेहाकादेतत्यांचीगगनीं । प्रतिध्वनीउठतसे ८२ वज्राऐसेकठोर । हाणितीतेव्हांमुष्टिप्रहार । भूगोळकांपेसमग्र । दणाणिलेंपाताळ ८३ शतयोजनांतीलझाडेंउपडोनी । निजबळेंघालितीउचलोनी । वातेंतरूधांवतीगगनीं । जैसेपक्षीतळपती ८४ चक्राकारफिरवितीपर्वत । नकळतांटांकितीअकस्मात । क्षणक्षणांभूकंपहोत । ग्रींवांभोगींद्रसरसावी ८५ हृदयींसमर्पितवज्रमुष्टी । तेणेंउडुगणाचीहोतवृष्टी । गगनींदेवांचीझालीदाटी । युद्धदृष्टींपाहावया ८६ असोतोसहस्राक्षाचासुत । सुग्रीवासीहाणीमुष्टिघात । कासावीससूर्यसुत । मागेंपाहेमुरडोनी ८७ वीरसांपडलारणमंडळीं बंधूचीवाटपाहेतेवेळीं । तैसासुग्रीवहृदयकमळीं । दीनबंधूसीआठवी ८८ ह्मणेकांनपुरेमाझाभोग । कृपानकरीअवनिजारंग । जोविषकंठहृदयपद्मभृंग । दशकंठदमनजो ८९ असोइकडेकौसल्यानंदन । तूणीरांतूनवोढीदिव्यबाण । जैसीकल्पांतीचेमेघांतून । चपळानिघेबाहेरी १९० धनुष्यावरीलावूनिबाण । लक्षसाधिलेंदुरून । वालीचेहृदयींयेऊन । अकस्मातखडतरला १९१ बाणकैसालागलासतेज । जैसीगिरिवरीपडेवीज । कींकाद्रवेयदेखतांअरुणानुज । येऊनिझडपीजैसाकां १९२ कीं अभाग्यावरीविघ्नपडे । कींराहुमुखींशशीसांपडे । कींतपस्वियांवरीसांकडें । व्यसनपडेकामाचें १९३ कींहतीयनेत्रींचाअग्न । मन्मथावरीपडेयेऊन । तैसावालीचेहृदयींबाण । एकाएकींसंचरला १९४ महावृक्षउन्मळिला । कींपर्वतपातगजासिझाला । तैसावालीनेंदेहटांकिला । भूमंडळींतेकाळीं १९५ वालीचादेहांतजाणोनी । जवळीआलाचापपाणी । इंद्रतनुजतेक्षणीं । कायबोलताजाहला १९६ तूंक्षत्रियएकपत्नीव्रती । दुसरीकांवरिलीअपकीर्ती । अन्यायनसतांरघुपती । बाणव्यर्थकांटांकिला १९७ तूंसत्यवचनीयशवंत । महाप्रतापीरणपंडित । तुझीअपकीर्तीत्रिभुवनांत । झालीसत्यराघवेशा १९८ नहटकितांटांकिलाशर । मगबोलतजानकीवर । मर्कटातूंपालाखाणार । तुजकायरेहटकावें ९९ वीरअसेलत्यासीहटकावें । वनचरांसीगुप्तचिवधावें । पारधींयेंमृगसाधावे । पाचारावेंकासया २०० तूंपरमअन्यायीवानर । बंधुस्त्रीअभिलाषीसाचार । म्यांदुष्टदंडावयाअवतार । घेतलाअसेमर्कटा १ ऐसेंऐकतांतेकाळीं । हृदयींसद्गदझालावाली । ह्मणेंमीपावनझालोंयेवेळीं । तुझेनिहस्तेंराघवा २ थोरसुकृताचेपर्वत । दृष्टींदेखिलारघुनाथ । माझेंसार्थकझालेंयथार्थ । नाहींअंतनिजभाग्या ३ येचमार्गींजनकनंदिनी । दशग्रीवगेलाघेउनी । मीत्यासिआणितोंबांधोनी । एकक्षणनलगतां ४ कक्षेमाजीदाटून । चतुःसमुद्रींकेलेंस्नान । पाळण्यावरीबांधून । अंगदासीखेळविला ५ मगपौलस्ती

१ बारशें कोश । २ मान । ३ शेष । ४ नक्षत्रांचा । ५ वाली । ६ सुग्रीव । ७ श्रीराम । ८ सीतापति । ९ शंकर । १० रावणास मारणारा । ११ सर्प । १२ गरुड । १३ मदन ।

नेंभिक्षामागोन । नेलादशकंठसोडवून । त्यामशकाचापाडकोण । कायउशीरआणावया ६ माझेंकर्ममहाबळी । तुझीसेवानाहींघडली । राजीवाक्षतेवेळीं । स्नेहेंकरूनबोलिला ७ तुझेंहृदयींचाउपडोनिबाण । आतांतुजसावधकरीन । मगह्मणेइंद्रनंदन । ऐसेंमरणपुढेंनये ८ तुझेनिहातेंदेहांत । तूंदृष्टीपुढेंरघुनाथ । ऐसें बोलेशक्रसुत । तंवसुग्रीवजवळीपातला ९ नेत्रींस्रवतीजलबिंदू । उचंबळलाशोकसिंधू । मगवालीनेंकनिष्ठबंधू । प्रीतीनेंजवळीबैसविला २१० काढोनियांविजय माळा । घातलीसुग्रीवाचेगळां । ह्मणेधन्यअनुजावेल्हाळा । दृष्टींदाविलाश्रीराम ११ धन्यधन्यतुझेंवैर । अंतींदाविलारघुवीर । वैरनव्हेहास्नेहथोर । मजलागींतुवां केला १२ आतांरघुनाथसेवाप्रीतीं । तुह्मींकरावीसमस्तीं । साह्यहोऊनिसर्वार्थी । सीतासतीसोडवीजे १३ ऐसेंशक्रतनुजबोलोन । विलोकिलेंराघवध्यान । तत्का ळदेहसोडून । वालीझालाविदेही १४ विष्णुदूतयेऊन । नेलाविमानींबैसवून । यावरितारेचेंसमाधान । रघुनंदनकरील १५ तेसुरसकथाअपार । संतींपरिसावीसाद र । ब्रह्मानंदेंश्रीधरवर । अभंगचरित्रवर्णीका १६ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । सप्तदशाध्यायगोडहा । २१७ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ १७ ॥ ॥ ओंव्या ॥ २१७ ॥ ॥ छ ॥ ॥ छ ॥

१ राम । २ वाली । ३ वाहणें । ४ कनिष्ठबंधु ।

अध्याय १८
हनुमंत
श्रीराम
लक्ष्मण
वानर
रीस

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ अखिलरघुनाथगुणसमुद्र । रामउपासकतेथेंजलचर । ब्रह्मानंदेंक्रीडतीसाचार । प्रेमबळेंमाजोनियां १ स्वानं
दाचेउमाळेदेती । सारासारविचारेंतळपती । जीवनावांचूनियांगती । दुर्जीनसेतयांतें २ अविद्याविपिनशुष्कबहुत । तेथेंवासकदांनकरित । नंदनवनींचामिलिंदस
त्य । अर्कीपुष्पींनबैसे ३ जोकरीसुधारसपान । तोकंटाळेदेखोनिवमन । जेणेंआत्मशय्येकेलेंशयन । तोभवकाननसेवीना ४ कल्पद्रुमज्याचेआंगणीं । कामधेनूदुभेस
दनीं । तोतृणबीजकाढोनी । कदांकाळींभक्षीना ५ तैसेरघुवीरभजनींसादर । तेविषयींनधरितीआदर । प्रारब्धभोगेंवावरेशरीर । हेंहीनेणतीकदांते ६ सत्रावेअध्या
यींगतकथार्थ । श्रीरामेंमारिलाशक्रसुत । सुग्रीवउसांमांडीदेत । देहांतसमयींवालीच्या ७ तोंअंगदसमवेततारासती । सत्वरआलीजेथेंपती । मगह्मणेअयोध्यापती ।
कायऐसेंतुवांकेलें ८ आतांटाकूनिएकबाण । राघवाघेईमाझाप्राण । मीपतिसमागमेंजाईन । कायवांचोनिव्यर्थआतां ९ कवळोनिवालीचेंप्रेत । ताराअत्यंतशोकक
रित । ऐसेंजाणोनिजनकजाकांत । कायबोलेतेंऐका १० कोण्याअर्थालागींदेख । तारेतूंकरिसीशोक । येरीह्मणेपतिवियोगपावक । तेणेंदग्धझाल्येंमी ११ तार्टिकां
तकह्मणेतेवेळीं । कलेवराचेंनामवाली । तरितेंपडिलेंतुजजवळी । जैसेंतैसेंसंचलें १२ ज्यालागींशोककरिसीबहुत । तरितेंपडलेंवालीचेंप्रेत । येरीह्मणेहृदयस्थ । आ
त्मागेलानिघोनियां १३ शरीरतंवनाशिवंत । आत्माअविनाशशाश्वत । तरीशोककरावाकिमर्थ । पाहेंबरवेंविचारुनी १४ मगबोलेअयोध्याविहारी । तूंकायआत्म्या
चीअंतुरी । कींशरिराचीनिर्धारी । सांगेमजविचारुनी १५ जैसाघटींआणिरांजणीं । बिंबलाएकवासरमणी । तैसास्त्रीपुरुषअभिमानी । आत्माएकअव्यंग १६ घट
मठमोडितांनिःशेष । जेविनमोडेचिआकाश । कींतरंगमोडतांसागरास । नाशनसेसहसाही १७ मायामयलटिकाखेळ । जैसेंनसतांचिदिसेमृगजळ । कींगंधर्वनगरके
वळ । मिथ्याभासआभासे १८ सुधापानीस्वर्गीअसती । तेहीनाशपावतीकल्पांतीं । जेंजेंदिसेआकाररीतीं । नाशनिश्चितीअसेतेथें १९ भग्नपात्रींचेंगळेनीर । माजी
बिंबलारोहिणीवर । तोनदिसेह्मणोनिअपार । शोककरितीअज्ञानें २० मळेपिकवावयाअपार । आपणतपेरोहिणीवर । तोगुप्तहोतांसाचार । शोककरितीमूर्खत्वें २१
सकळपिंडांसमवेत । ब्रह्मांडअवघेंमिथ्याभूत । आत्माअक्षयशाश्वत । शोककिमर्थकरिसीतूं २२ ऐसीरावणारीचींवचनें । अमृताहूनिगोडगहनें । कींबोधसमुद्रींचीं
चिद्रत्नें । तारेलागींदीधलीं २३ कींतींविश्रांतीचींमंदिरें । कींअनुभवनभींचींनक्षत्रें । कींस्वानंदाचींपूर्णपात्रें । मुखावरीउचंबळती २४ कींश्रीरामवचनअगस्तीथोर ।
शोषिलातारेचाशोकसागर । कींवचनरूपेंदिनकर । अज्ञानतिमिरनाशक २५ मगमदनारिमित्राचेचरण । तारेनेंधरिलेप्रीतीकरून । श्वासोच्छ्वासटाकून ।
तटस्थरूपेंराहिली २६ श्रीरामह्मणेतारेलागुन । माझेंवचनमानीप्रमाण । सुग्रीवासीमाळघालून । सुखेंकरूनवर्त्तावें २७ ताराह्मणेचापपाणी । हीवेदविरुद्धदिसे
करणी । मगह्मणेकैवल्यदानी । वचनमानींमाझेंहें २८ तूंपतिव्रतेमाजीविख्यात । तारेहोशीलयथार्थ । अघटितघडवीरघुनाथ । महिमाअद्भुतजयाचा २९ देवाचें
आचरणअघटित । तेंमानवआपणकरूंह्मणत । तरीनरकासीकारणनिश्चित । होईलऐसेंजाणिजे ३० अघटितघडवीरघुनंदन । स्तंभाविणराहिलेंगगन । उदका

वरीपृथ्वीसंपूर्ण । नवुडेजाणसहसाही ३१ त्याचेंकर्तृत्वकरितीइतर । तरीअनर्थासीनसेपार । स्वेच्छावर्तेसर्वेश्वर । नव्हेकोणह्मणेतया ३२ असोतेतारासुंदरी । रामें बोधिलीऐशियापरी । सुग्रीवासीद्यावीनिर्धारी । निश्चयपूर्णकेलाहा ३३ यावरीउत्तरक्रियासमस्त । वालीचीकरीसूर्यसुत । अंगदावरीरघुनाथ । प्रीतीअत्यंतकरित से ३४ मगतारेनेंसुमनमाळ । सुग्रीवासीघातलीतत्काळ । जेणेंप्रसन्नहोयतमाळनीळ । आचरणतेंचिउत्तम ३५ सकळकपीजयजयकारें । गर्जनाकरितीबहुथोरें । नभनादावलेंभुभुःकारें । महागजरेंदुमदुमिलें ३६ राघवह्मणेसुग्रीवास । आह्मीयेथेंराहिलोंचारमास । तुह्मीभोगूनिराज्यविलास । सत्वरपरतोनियेईजे ३७ अर्कजह्मणेर घुनाथा । आपणकिष्किंधेसीचलावेंआतां । श्रीरामह्मणेमाझियाभरता । कारणेंमीव्रतस्थ ३८ माझियाजिवलगाविण । मीनकरींमंगळस्नान । आठवोनिभरताचेगु ण । रघुनंदनगहिंवरला ३९ मीचित्रकूटींहूनिनिघतां । भरतासीझालीजेअवस्था । सुग्रीवातेंनयेसांगतां । धीरचित्तानधरवे ४० जैसेंबालकपरदेशी । मातार्टाकून जायदूरदेशीं । मजविणेंमाझ्याभरतासी । तैसेंझालेंअसेल ४१ सांगतांभरताचेगुण । सद्गदझालारघुनंदन । सुग्रीवेंधांवूनिधरिलेचरण । लक्ष्मणहीगहिंवरला ४२ असो यावरीराजीवनेत्र । बोलताझालानीरदगात्र । ह्मणेसुग्रीवावरीधरींछत्र । सौमित्रासत्वरजाऊनियां ४३ रघुपतीचेंचरणांबुज । वंदीतेव्हांसुमित्रातनुज । आशीर्वाददेतभर ताग्रज । विजयीहोईसर्वदां ४४ मगसौमित्रिंजाऊनिसत्वर । सुग्रीवावरीधरिलेंछत्र । अमात्यपदविचित्र । वालीपुत्रासीदीधलें ४५ सर्वेचिपरतोनिलक्ष्मण । आलाजेथेंजा नकीजीवन । जवळीउभावायुनंदन । करजोडोनिसर्वदां ४६ किष्किंधेसीनित्यजाऊन । राघवापासींयेईपरतोन । तोंचातुर्मास्यलोटलेंपूर्ण । सुग्रीवास्मरणन्व्हेची । ४७ देखोनियांशरत्काळ । बोलताझालातमाळनीळ । ह्मणेसुग्रीवमदांधकेवळ । राज्यमदेंकरूनियां ४८ विषयसंगेंरमलेंमन । धनविद्यामदेंगेलेंभुलोन । तरीस ज्जनींत्यासदंडोन । सन्मार्गीतेंलावावें ४९ तरीकिष्किंधेसीजाईलक्ष्मणा । आठवदेईंसूर्यनंदना । तोजरीनमानीमाझियेवचना । तरीवधोनित्यातेंयेईजे ५० तारारुमादोघीघेऊन । नित्यकरीमद्यपान । जोनकरीमाझेंस्मरण । त्यासअवश्यदंडावें ५१ जोब्राह्मणदेखोनिउपहासकरी । संतभक्तांसींद्वेषधरी । दुरु क्तीबोलेनानापरी । त्यासीअवश्यदंडावें ५२ निंदीहरिहरांचींचरित्रें । अपमानीजोसत्पात्रें । अपूज्यासीपूजीआदरें । त्यासीअवश्यदंडावें ५३ ऐश्वर्यमदेंजेमात ले । हिंसाकरितांजोनकंटाळे । धर्मपंथजेणेंमोडिले । त्यासीअवश्यदंडावें ५४ कमळाआणिचक्रपाणी । भेटोंइच्छितीधर्मसदनीं । कार्पण्यदोषेंविघडीदोनी । त्यासी अवश्यदंडावें ५५ यालागींवीरचक्रचूडामणी । किष्किंधेसीजाईंयेचक्षणीं । तोजरीमाझेंवचनअवगणी । तरीतेचक्षणींवधावा ५६ वालीनिर्दाळिलाज्याबाणें । त्याच शरेंत्याचाप्राणघेणें । ऐसेंऐकतांलक्ष्मणें । राघवचरणवंदिले ५७ धनुष्यासीचढवोनिगुण । वेगेंचालिलाउर्मिळाजीवन । किष्किंधेसमीपयेऊन । लाविलाबाणचापा सी ५८ तोंइकडेपूर्वीचमारुती । सूचनाजाणवीसुग्रीवाप्रती । ह्मणेएकलावर्णीरघुपती । चालवेगींदर्शना ५९ सीताशुद्धीसत्वरित । वानरधाडावेनिश्चित । तूंझा लासीबहुतउन्मत्त । रामकार्यार्थनाठविसी ६० तारुण्यमदेंआधींचउन्मत्त । त्यावरीमद्यपानीरत । उपरीधनमददाटलाबहुत । मान्यविशेषत्याहीवरी ६१ जाणतअ

त्यंतवाचाळपण। कोणासीबोलेंनेदीवचन । जेवीमद्यपियाचेंभाषण । सव्यापसव्यनेणेंची ६२ तैसातूंझालासिनिश्चित । स्त्रियांच्यासंगेंअतिउन्मत्त । विसरलासीराम
कार्यार्थ । सूर्यसुतमगबोले ६३ झालेघूर्णितलोचन । बोलेउदासीनवचन । ह्मणेवानरसेनामिळऊन । सिद्धकराहळूहळू ६४ ऐसेंबोलोनिसूर्यसुत । राणीवसामार्जी
प्रवेशत । तोंनगरद्वारींउर्मिळानाथ । येऊनिउभाठाकला ६५ धनुष्यासीलावूनिबाण । क्षोभलाजैसाप्रळयाग्न । पळोंलागलेवानरगण । जातीशरणसुग्रीवा ६६ सु
ग्रीवतेव्हांगजबजिला । ह्मणेहनुमंतारक्षींमजला । येरूह्मणेसौमित्रकोपला । तोनाटोपेकवणातें ६७ मगउभयदारांसमवेत । शरणयेतसूर्यसुत । आणिकवानरभारसम
स्त । संगेंहनुमंतघेतला ६८ हनुमंतह्मणेनम्रताधरून । अवघेघालालोटांगण । तैसेंचकरितीवानरगण । सुग्रीवासहिततेधवां ६९ तारारुमापुढेंहोऊन । सौमित्रासी
मागतीचुडेदान । सुग्रीवधरीदृढचणर । उर्मिळापतीचेतेधवां ७० सौमित्रह्मणेक्रोधायमान । ऐसेतुह्मीनिर्दयपूर्ण । श्रीरामसच्चिदानंदघन । वनींसांडोनिराज्यकरितां
७१ जोअनंतब्रह्मांडनायक । अयोध्यानाथपुण्यश्लोक । त्यासवनींसांडोनिराज्यसुख । गोडकैसेंवाटतसे ७२ हनुमंतबोलेनम्रवचनें । सर्वअपराधक्षमाकरणें । सुग्रीवा
उठवोनिआलिंगनदेणें । प्रीतीकरूनयेसमयीं ७३ मगउठवोनिसूर्यसुत । राघवानुजआलिंगित । तंववानरभारअद्भुत । चहूंकडोनिधांविन्नले ७४ वानरचमूसमवेत ।
चालिलातेव्हांतमारिसुत । जैसीनदीउचंबळोनिबहुत । मिळूंजायजलार्णवा ७५ आवेशेंवानरगणधांवत । गोकळपजैसेतृषाक्रांत । सरितापंथेंजलपानार्थ । वेगेंकरू
नलोटती ७६ कींदात्याचेंगृहलक्षोन । धांवतीजैसेयाचकजन । कींपाहावयासद्गुरुचरण । सच्छिष्ययेतीत्वरेनें ७७ कींलग्नघडीउरलीथोडी । देखोनिधांवतीजैसेवऱ्हा
डी । कींमिलिंदंचक्रेंधांवतीतांतडी । पद्ममकरंदसेवावया ७८ तैसेआलेरघुपतीजवळी । लोटांगणेंघालितीसकळी । रामेंआलिंगिलाहृदयकमळीं । मित्रतनुजआदरें
७९ आणीकहीसकळवानरां । भेटलापरात्परसोयरा । करजोडोनिपुढारा । किष्किंधेशस्तवीतसे ८० जयनिगमागमवंद्यरघुवीरा । भक्तकैवारियाआनंदसमुद्रा । पंच
द्वयरथराजपुत्रा । विश्वनेत्राविश्वपाळका ८१ शरणागतासीतूंवज्रपंजर । कदांनुपेक्षीशाङ्गधर । जैसेंसबळकाष्ठातारीनीर । आपणवाढविलेंह्मणोनी ८२ तिळभरपाषा
णनतरेजळीं । वृक्षासीतारीसर्वकाळीं । शरणागताचीमाउली । तैसाकेवळतूंश्रीरामा ८३ पद्मासीढकानलावीभ्रमर । काष्ठेंतत्काळकरीचूर । तेवींभक्तपाळणअभक्त
संहार । सीतावल्लभाकरिसीतूं ८४ असोभूगर्भरत्नशुद्धीसीवानर । जावयाइच्छितीसमग्र । मगबोलेविषकंठमित्र । जाऊंद्यासत्वरचहूंकडे ८५ अर्कसुतेंपाठवूनिदूत ।
आणविलेवानरसमस्त । अष्टादशपद्मेंबलाद्भुत । समरींकृतांतजिंकिती ८६ सुग्रीवेंघालोनिआण । आणविलेसप्तद्वीपींचेंहरिगण । समस्तांसीह्मणेसूर्यनंदन । ऐकाव
चनसत्यमाझें ८७ सीताशुद्धीकरूनितत्वता । जानकीभेटवूंरघुनाथा । हेंकार्यसिद्धीसनपावतां । निजनगरासीनजावें ८८ सीतानभेटवितांरघुवीरा । जोकोणीजाईल
माघारा । तोमात्राागमनीअवधरा । ब्रह्महत्यारीपापिष्ठ ८९ त्यासरांसंभावरीबैसवून । तत्काळछेदीननासिककर्ण । पृथ्वीवरीफिरवीन । स्वामीद्रोहीह्मणोनियां ९०

१ डावेंउजवेपण । २ सुग्रीव । ३ लक्ष्मण । ४ सैन्य । ५ सुग्रीव । ६ समुद्र । ७ भ्रमर । ८ कमळ । ९ सीता । १० गाढवावर ।

सीताशुद्धीनोहेह्मणून । जोकोणीयेईलपरतोन । त्यासीमीस्वहस्तेंदंडीन । खंडीनचरणपैंत्याचे ९१ तोंद्वीपींद्वीपींचेवानर । गिरिकंदरींजेराहाणार । मेरुपाठारवासी समग्र । देतभुभुःकारपातले ९२ नादनमायेगगनीं । चालतांदणाणिलीमंगळजननी । शेषकूर्मदचकलेमनीं । भुभुःकारध्वनीऐकूनियां ९३ एकहरीपर्वतउचलोनी । कंदुकवतझेलितसेगगनीं । एकवरचेवरझेलोनी । दुसरीकडेभिरकाविती ९४ एकमहावृक्षउपडोनिबळें । झोडोनियांभाक्षितीसुरसफळें । पृथ्वीअंबरसमग्रभरलें । रीसवानरींतेधवां ९५ एकगगनपंथेंउडियाघेती । खालतापाडूंह्मणतीगभस्ती । खुंटलीसमिराचीगती । वाटनफुटेचालवया ९६ एकपश्चिमसमुद्राधांवती । तोंअस्तासीगेलादिनपती । एकसमुद्रींपुच्छेंबुडविती । वोढूनिकाढितीजलचरें ९७ दशलक्षयोनीउदकांत । जलचरांच्याजातीबहुत । आणोनिराघवासीदाखवित । चतुःसमुद्रधुंडोनियां ९८ नानाजातीचेवानर । बहुरंगीबहुतक्रूर । एकउभेराघवासमोर । वांकुल्यादावितीविनोदें ९९ हातींधरूनिविशाळद्रुम । आनंदेंनाचतीप्लवंगम । एकगायनकरितीसप्रेम । श्रीरामउल्हतऐकोनियां १०० रागउपरागभार्येसहित । मूर्च्छनाशरीरकंपित । सप्ततालअतिसंगीत । गीतप्रबंधखंडरचना १ गद्यपद्यछंदगती । ऐकतांतटस्थहोयगभस्ती । ठायींचेठायींशिळाविरती । गायनऐकतांतयांचें २ असोयावरीमित्रपुत्र । मित्रकुळमंडणासीसमग्र । दावीतसेसकळदळभार । पृथ्विअंबरभरलेंतें ३ जैसेकांजलतरंग । सागरींतळपतीसवेग । परीतोपाहातांचिसांग । एकलाचीसागर ४ तैसाब्रह्मानंदसागररघुवीर । तेथीललहरियाहेवानर । असोपृथ्वीदिशाअंबर । वानरमयदिसतसे ५ तेरघुनाथाचेमनोवृत्ती । सकळसुरअवतरलेक्षितीं । वानरवेषेंअपारशक्ती । उचलूंभावितीभूगोळें ६ नळकेलादळाधीश । अठरापद्में वानरविशेष । बाहात्तरकोटीरीसि । छप्पन्नकोटीगोलांगूळें ७ सीतावल्लभह्मणेकिष्किंधानाथा । बहुतमजवाटतेचिंता । अन्नवस्त्रेंयासमस्तां । कोठूनअतांपुरवावीं ८ अर्कजह्मणेजनकजावरा । यांसीफळमूळकंदआहारा । नभिळेतरीभाक्षितीसमीरा । तेंणें चित्ततृप्तहोतीहे ९ अंबरेंवस्त्रयांसीसाचार । शस्त्रेंपर्वतकिंवातरुवर । ऐकतांमंगळभगिनीचावर । आश्चर्यतेव्हांकरीबहू ११० सुग्रीवह्मणेराजीवनेत्रा । हाखेळतुझाकोमलगात्रा । जाणोनिपुससीविचारा । पदवीवानरांदेऊनियां ११ असोयावरीताराकांत । सकळवानरांआज्ञापित । त्रिभुवनधुंडोनिसमस्त । सीताशुद्धीकरावी १२ विलोकावेचतुर्दशलोक । वैकुंठकैलासादिसकळिक । धुंडोनियांअवश्यक । सीताशोधकरावा १३ महीतळअतळवितळ । सुतळतळातळमहातळ । सातवेंतेंरसातळ । शोधघ्यावयाधाडिलें १४ कैलासादिब्रह्मलोक । इंद्रचंद्रसूर्यलोक । जनलोकतपोलोक । सकळशोधूंधाडिले १५ वरुणलोकभूर्लोक । यमलोकपितृलोक । मृत्युलोकांसीविशेषदेख । लोकचतुर्दशधुंडावे १६ भरतखंडरमणकखंड । हरितसत्यविधीप्रचंड । केतुसुवर्णद्राक्षवितंड । हरिखंडनववेपैं १७ जंबुद्वीपशाकलद्वीप । शाल्मलीक्रौंचद्राक्षद्वीप । अंगवंगादिदक्षद्वीप । छप्पन्नदेशधुंडावे १८ वनोपवनेंपर्वत । ऋषिआश्रमविवरेंबहुत । भक्तांचींस्थानेंमठसमस्त । शोधावयाधाडिले १९ तीर्थेंक्षेत्रेंशोधिलींनाना । परीरामांगना कोठेंदिसेना । तिचेंस्वरूपसमजेना । कष्टतीवान

---

१ चंद्र । २ सूर्य । ३ पृथ्वी । ४ सेनापती । ५ वानरांची जात । ६ वारा । ७ आकाश । ८ सुग्रीव । ९ सीता ।

रबहुसाल १२० सीतारामाचीज्ञानशक्ती । तिचींकैशीआहेस्थिती । नपुसतांव्यर्थचिभ्रमती । अहंमतींभुलोनियां २१ सद्गुरूसीनरिघतांशरण । कदापिनोहेआत्म
ज्ञान । दधिमंथिल्यावाचून । नवनीतसहसानसांपडे २२ हिंडतांव्यर्थभागलेवानर । ठायींनपडेसीतासुंदर । परतोनियेतीसमग्र। अधोवदनलज्जित २३ मगतयांचेंसमा
धान । स्वयेंकरीतरघुनंदन । दक्षिणादिशेसकोणकोण । गेलेतेंहीऐकावें २४ मुख्यअंगदवालीसुत । नळनीळऋषभजांबुवंत । पांचवातोहनुमंत । जोउमाकांतअवतर
ला २५ आणीकशतएकवानरगण । रघुपतीचीआज्ञाघेऊन । आक्रमिलेंसकळींगगन । वायुवेगेंकरूनियां २६ तंवतोकृतांतासीशिक्षाकरणार । माहाराजतोवायुकु
मर । अंगदासीह्मणेक्षणेकस्थिर । राहावेंतुह्मींसमस्तीं २७ कांहींआठवलेंमानसीं । पुसोनियेतोंरघुपतीसी । ऐसेंबोलोनित्वरेंसी । वायुसुतपातला २८ येऊनदृढधरिले
श्रीरामचरण । उभाठाकलाकरजोडून । जेवींविष्णूजवळीसुपर्ण । तद्वतलीनझालाअसे २९ तोबोलेमंजुळउत्तरीं । ह्मणेभार्गवजिताअवधारीं । सीताशुद्धीवानरीं । कै
सीकरावीतेंसांग १३० सीतेचेंस्वरूपकैसेंस्वामी । कैसीवोळखिजेप्लवंगमीं । रूपरेखाकैसीआह्मीं । जाणावीजीराघवा १३१ ऐसेंहनुमंतबोलतां । संतोषलाकमलोद्भव
पिता । ह्मणेतुझियाबुद्धीसतुळितां । वाचस्पतीहलुवट ३२ तुवांपुसिलेंसीतास्वरूप । तरितेंजाणमाझेंचिरूप । जैसीप्रभाआणिदीप । एकरूपदोहींचें ३३ जैसीकन
कआणिकांती । कींरत्नआणित्याचीदीप्ती । तैसीजाणसीतासती । स्वरूपमाझेंअभेद ३४ सीतेच्याअंगींचासुवास । मृगमदाहूनिशेष । अर्धयोजन
आसमास । घ्राणदेवीसींसंघटे ३५ खूणऐकावीमारुती । मुखींकर्पूराचीवसेदीप्ती । माझेंस्मरणअहोरात्रीं । सीतासतीकरीतसे ३६ द्वादशहस्तप्रमाणसाचार । सीतेस
मीपपाषाणतरुवर । त्यांसीमाझेंस्मरणनिरंतर । खूणसाचारवोळखे ३७ अंतरखूणसांगसीतेतें । कैकेयीग्रहांतम्यांस्वहस्तें । वल्कलेंनेसविलींसमस्तें । वनवासासी
निघतांपैं ३८ मगविनवीसमीरात्मज । ऐसीखूणद्यावीमज । जेणेंअवनिजामानीसहज । दासमीतुमचासत्यकीं १३९ ऐकूनिमारुतीचेवचन । तोषलें
रघुपतीचेंमन । धन्यधन्यह्मणोन । शब्दरत्नेंगौरविला १४० धन्यतेअंजनीसज्ञान । ऐसेंप्रसवलीनिधान । ज्याचियाप्रतापाखालींसंपूर्ण । ब्रह्मांडहींठेंगणें ४१
प्रेमनावरेरघुनाथा । हृदयींआलिंगिलेंहनुमंता । वरदहस्तठेऊनिमाथां । करींमुद्रिकाघातली ४२ खूणदिधलीअवतारमुद्रिका । जेणेंमानीजनककन्यका । मगसा
ष्टांगेंरघुनायका । हनुमंतवंदीतेकाळीं ४३ पुढतींविलोकीरामवदन । हृदयींरेखिलेंतैसेंचिध्यान । श्रीरामसद्गदहोउन । बोलताझालातेकाळीं ४४ कधींयेसील
परतोन । मगह्मणेवायुनंदन । एकमासभरतांपूर्ण । सीताशुद्धीघेऊनियेतों ४५ ऐसेंबोलूनहनुमंत । जययशस्वीअयोध्यानाथ । आनंदेंगर्जोनिअकस्मात । गग
नपंथेंउडाला ४६ जैसायोगभ्रष्टजन्मपावत । मागुतीस्वरूपींऐक्यहोत । तैसेकपीवाटपाहतीतेथ । तोंकपिवरपोंचला ४७ रामस्मरणेंअवघेगर्जती । सपक्षनगजैसेउडती ।
तैसेनिराळमार्गेंसर्वजाती । अगस्तीदिशालक्षोनी ४८ चपळपाणिद्वयआणिचरण । गगनींझेंपावतीहरिगण । यशस्वीअयोध्याप्रभुह्मणोन । वारंवारगर्जती ४९ अंत

१ शंकर । २ यम । ३ गरुड । ४ तुलना करितां । ५ बृहस्पती । ६ आसपास । ७ मारुती । ८ आकाशांतून । ९ दक्षिण । १० हात ।

रिक्षजातीकपिगण । तेंदेखिलेंशापदग्धवन । वानरांचींकिरणेंअडखळून । मुरकुंडीवळूनपडियेले १५० मागतीउड्डाणघेऊंजाती । समस्तांच्याआकर्षिल्याशक्ती । ए
काकडेएकपाहती । तटस्थमारुतीजाहला ५१ कायकारणऐसेंव्हावयासी । तरीतेथेंपूर्वींदंडकऋषी । महातापसीतेजोराशी । पुत्रत्यासीएकहोता ५२ अष्टादशवर्षां
चासुत । वनींक्रीडतांअकस्मात । वनदेवताअद्भुत । भयानकधांविन्नली ५३ तिणेंभक्षिलाऋषिनंदन । दंडकऋषीनेंजाणोन । शापिलेंतेंव्हांतेंकानन । महाक्रोधें
करूनियां ५४ जोयावनांतसंचरेलप्राणी । तोमरणपावेलतत्क्षणीं । कपिसावधश्रीरामस्मरणीं । ह्मणूनियांवांचले ५५ असोतोदंडकाचानंदन । विशाळब्रह्मराक्षस
होऊन । नित्यभक्षीजीवमारून । द्वादशयोजनेपर्यंत ५६ तेणेंदेखतांवानरभार । मुखपसरोनिभयंकर । भक्षावयाआलासत्वर । कपिवीरगजबाजिले ५७ ऐसेंदेखोनि
वालीकुमर । परमप्रतापीप्रचंडशूर । निःशंकधाऊनसत्वर । राक्षसचरणींधरियेला ५८ गगनींगरगरांभोंवंडिला । उर्वीवरीआपटिला । शरीरचूरझालेंतेवेळां । मृ
त्तिकाघटज्यापरी ५९ ऐसातोदंडकाचापुत्र । पावलातत्काळपूर्वशरीर । मगतेणेंआपुलासमाचार । वानरांसीसांगितला १६० वंदोनियांवानरगणा । तत्काळगेलापि
तृदर्शना । पुढेंरामदूतांसीपंथसुचेना । दिशासमजेनाकोणती १६१ वृक्षफळनाजळ । दग्धवनदिसेसकळ । क्षुधेतृषेनेंवानरसकळ । अतिविव्हळतळमाळिती
६२ वेढवलेंपरमदुःखकठिण । शोधूंलागलेशुष्कविपिनें । तंवएकाविवरांतून । पक्षीफळेंआणिती ६३ त्याविवरद्वारींयेऊन । थोकलेतेंव्हांवानरगण । एकयो
जनलंबायमान । तमेंव्याप्तदेखिलें ६४ पुढेंझालावायुकुमर । मागेंयेतीसमस्तवानर । जैसीसंतांचीकांसमुमुक्षुनर । धरितीआत्मसाधनासी ६५ कींवेदाध्ययनें
करून । वर्ततीजैसेविद्वज्जन । कींशास्त्राधारेंकरून । पुण्यवंतनरचालती ६६ हनुमंतआधारेंकरूनसमस्त । तैसेवानरविराजित । परीकासावीसझालेतेथ ।
मूर्च्छनायेऊनिपडताती ६७ श्वासोश्वासकोंडोन । आकर्षलेसर्वांचेप्राण । मगहनुमंतेंपुच्छेंकरून । सकळबांधोनउचलिले ६८ योजनएकक्रमोनिविवर । मारु
तीगेलापैंसत्वर । पुढेंप्रकाशदेखिलाअपार । वनसुंदरसफलतरू ६९ पुष्पफलांकितद्रुम । वाढिन्नलेभेदीतव्योम । त्यावृक्षांवरीप्लवंगमें । शक्यनहोतीचढावया १७०
शरीरेंझालींपरमक्षीण । यालागींउर्ध्वनकरितीकिरण । तोंसुप्रभाखेचरीयेऊन । उभीठाकलीअकस्मात ७१ तियेप्रतिपुसेवायुनंदन । हेममनगरपूर्ण । फलोदकअमृ
तासमान । कवणेंहेंस्थाननिर्मिलें ७२ सुप्रभासांगेपूर्ववृत्तांत । येस्थळींहोतामयदैत्य । तेणेंतपकरूनअद्भुत । विष्णुसुतप्रसन्नकेला ७३ त्याकारणेंहेंस्थान । विरिंचीनें
निर्मिलेंयेऊन । त्यासीदीधलेंवरदान । विवरींराहेंचिरंजीव ७४ विवराबाहेर[illegible]जाण । तत्काळचिपावसीमरण । तोनानाकौटिल्यविंदाण । मंत्रहवनजाणतसे ७५
बहुततपआचरून । दैत्यांचेंइच्छितकल्याण । मगइंद्रेंविधीसप्रार्थून । हेमा[illegible]रीनिर्मिली ७६ स्वरूपेंलावण्यआगळी । त्याविवरांतप्रवेशली । मयदैत्येंदेखोनितेवेळीं । आसक्तहोऊनभाळला ७७ ह्मणेमजतूंवरीसुंदरी । तेह्मणतचालविवराबाहेरी । मरणविसरूनदुराचारी । ऊर्वीवरीपातला ७८ तोंइंद्रेंघालोनि

१ अरण्य । २ मातीचें भांडें । ३ वाळलेले । ४ अरण्य । ५ गुहा । ६ ब्राह्मण । ७ वानर । ८ उडी ।

वज्रप्रहार । तेथेंचिमारिलामयासुर । मगत्याहेमेलागोंनगर । ब्रह्मदेवेंदीधलें ७९ मगकित्येककाळक्रमोनिदेखा । हेमागेलीसत्यलोका । मीतिचीपरिचारिका ।
वननगररक्षीतसें ८० देवासदुर्गमहेंस्थान । मजहेमाबोलिलीवचन । येथेंयेतीलवानरगण । तुजउद्धरोनिजातीलते ८१ हनुमंतसांगेसर्ववृत्तांत । सीताशुद्धीसजातों
समस्त । क्षुधाक्रांततृषाक्रांत । याविवरांतप्रवेशलों ८२ मगतिणेंघातलानमस्कार । फलेंपुष्पेंआणोनिसत्वर । वानरांसहितवायुकुमर । षोडशोपचारींपूजिला ८३
फलेंपुष्पेंउदकसेऊन । तृप्तझालेवानरगण । मगपरतलेतेथून । परीविवरद्वारनसांपडे ८४ मगसुप्रभेसिह्मणेहनुमंत । मातेआह्मांदावींपंथ । तेव्हांतेखेचरीबोलत ।
नेत्रसमस्तझांकातुह्मीं ८५ ऐसेंऐकतांचिवचन । समस्तांनींझांकिलेनयन । सुमुहूर्तेंएकमंत्रजपोन । कायतेव्हांबोलिली ८६ तंवतेह्मणेउघडानेत्र । तोंसमुद्रतीरींउभे
वानर । सुप्रभानादिसेसाचार । नवलथोरवर्त्तलें ८७ कपिआश्चर्यकरितीतेक्षणीं । जैसेसंसारदुःखेंवेष्टिलेप्राणी । त्यांसीनिजज्ञानउपदेशुनी । सद्गुरुकाढीबाहेर ८८ कींज
ळतेघरांतूनकाढिलें । कींपुरींबुडतांवांचविलें । कींशिरछेदितांसोडविलें । तैसेंकेलेंसुप्रभेनें ८९ कृपाळूतोरविकुळभूषण[2] । तेणेंचतेदिधलीधाडोन । समुद्रतीरींवानरग
ण । ब्रह्मांनंदेंनाचती[1] ९० इकडेतेविवरांतसुप्रभा । किष्किंधेसिजाऊनसीतावल्लभा । दृष्टींन्याहाळींकैवल्यगाभा । आनंदलीअपार ९१ ह्मणेब्रह्मानंदाआत्मारामा । मज
पावनकरींमेघश्यामा । तीसज्ञानसांगूनबदरिकाश्रमा । राघवेंद्रेंपाठविली ९२ कालांतरेंबदरिकाश्रमीं । देहठेऊनिकैवल्यधामीं । सुवर्णप्रभाजडलीहेमीं । तैसीचस्व
रूपीसमरसली ९३ इकडेसमुद्रतीरींवानर । चिंताक्रांतकरितीविचार । ह्मणतीशुद्धीनलागेअणुमात्र । कैसाप्रकारकरावा ९४ एकह्मणतीपरतोनिजावें । कायरघुवीरा
ससांगावें । आमुचेनिहेंकदापिनोहे । सीताशुद्धीचेंकार्यपैं ९५ तरिआतांद्यावेजीप्राण । परीनजावेंपरतोन । व्यर्थकायवांचून । प्रेतवतसंसारीं ९६ मगआणूनकाष्ठ
भार । ढीगरचिलेपर्वताकार । तत्काळचिवैश्वानर[3] । वानरवीरींचेतविला ९७ तोंजांबुवंतबोलेवचन । मीचआधींसेवीनकृशान । यावरीअंजनीहृदयरत्न । ऋक्षराजाप्रति[4]
बोले ९८ ह्मणेजांबुवंतासर्वज्ञा । मजद्यावींपूर्वीआज्ञा । यावरीतोऋक्षराणा । प्रत्युत्तरदेतसे ९९ मीबहुवडीलतुह्मांहून । मजआधींदेइजेमान । मगबोलेवायुनंदन । वडील
आयुष्येंमीअसें २०० ज्याचेगांठीसआयुष्यफार । तोचिवृद्धह्मणावासाचार । ज्याचेंमरणजवळीनिर्धार । तोचधाकटाबोलिजे १ तुझेंआयुष्यमागेंसरलें । माझेंबहुतपुढें
उरलें । ज्याचेगांठीचेंधनवेंचलें । तरितोभाग्यवंतनव्हेची २ असोमगजांबुवंताप्रती । सकळवानरविनविती । श्रीराममुद्रांकितमारुती । त्यासआज्ञादेइजे ३ मग
हनुमंतेंझांकूनिनेत्र । हृदयींआठविलाकामांतकमित्रें[5] । जोजीमूतवर्णकोमलगात्र । अतिपवित्रनामज्याचें ४ स्मरणकरूनहनुमंत । लोटलातेव्हांअग्नीआंत । उडीसर
साअग्निशांत । तत्कालचिपैंझाला ५ वानरह्मणतीकच्चेंझालें । काष्ठढीगपुढतीरचिले । आकाशकवळिजेज्वाळें । दशदिशाधूम्रेंदाटल्या ६ सपक्षनगयेतअकस्मात । ते
लोटलाहनुमंत । मागुतीअग्नीझालाशांत । नदिसेकोठेंकिंचितपैं ७ ऐसेंचकेलेंतीनवेळ । परीनमरेअंजनीचाबाळ[6] । आश्चर्यकरितीकपीसकळ । वर्णितीबळमारुती

१ दासी । २ श्रीराम । ३ अग्नी । ४ जांबुवंत । ५ रामचंद्र । ६ मारुती । ७ वानर ।

चें २०८ कपीह्मणतीहनुमंता । आह्मांसीमरोंदेतरीआर्ता । येरूह्मणेसागरींतल्वता । प्राणदेऊंचलाहो ९ तेथोंनिनिघालेवानर । तोंसमीपदेखिलानंदेश्वर । चिंताक्रांत वायुकुमर । ध्यानस्थबैसलाएकीकडे २१० वरकडजेकांवानरगण । चिंतातुरकारितीशयन । तोंसंपातीमुखपसरून । भक्षावयापातला ११ अरुणपुत्रतोपक्षीथोर । जटायूचाज्येष्ठसहोदर । वदनपसरूनिभयंकर । वानरांसीभेडसावी १२ जवळदेखोनिसंपाती । कपीएकासएकबोलती । हाजटायूसारिखानिश्चिती । द्विजराजदि सतसे १३ ह्मणतीअनायासेंकरून । आह्मांसीआलेंजवळीमरण । मगआठवूनिरघुपतीचेचरण । नामस्मरणेंगर्जती १४ ज्याचेंनामघेतांसंकटीं । निर्विघ्नहोयसकळ सृष्टी । अपायतेचिउपायशेवटीं । दुःखतेंसुखहोतसे १५ असोनामघोषेंकपीगर्जती । तोंपक्षफुटलेसंपातीप्रती । तेणेंलोटांगणघातलेंक्षितीं । जयजयकारकरूनियां १६ ह्मणेधन्यधन्यतुह्मीवानर । केलाआजिमाझाउद्धार । कोठेंआहेरघुवीर । माझासहोदरतेथेंअसे १७ त्यासबहुतदिवसजाहले । परीसमाचारत्याचानकळे । तोंक पिवीरबोलिले । जटायूरावणेंमारिला १८ पितृव्यह्मणोनिरघुनाथ । जटायूसहोतामानित । त्याचीउत्तरक्रियासमस्त । राघवेंकेलीनिजांगें १९ जटायूचेंसार्थकके लें । संपातीनेंआंगधरणीवरीटाकिलें । ह्मणेअहाफारवोखटेंजाहलें । दिशाशून्यबंधूविणें २२० सूर्यमंडळपाहावयालागोनी । दोघेगेलोंहोतोंउडोनी । तैंम्यांपक्षाखा लींरक्षुनी । जिवलगआपुलावांचविला २१ माझेपक्षदग्धजाहलेतेवेळीं । मगमीभयेंहाकफोडिली । सूर्यरथींअरुणेंऐकिली । स्नेहेंकरूनकळवळला २२ मगसूर्यास प्रार्थून । वरदीधलामजलागून । रामदूतांचेंहोतांदर्शन । पक्षसंपूर्णफुटतील २३ जैसापक्षहीनपर्वत । तैसापडिलोंहोतोंयेथ । आजिपक्षआलेनिश्चित । तुमच्याप्र तापेंकरूनियां २४ हाचंद्रगिरीपर्वत । येथेंचंद्रनामाआहेमहंत । तोसद्गुरुमाझायथार्थ । मजवेदांतज्ञानसांगे २५ असोसंपातीपुसेवानरांतें । कोठेंजातांयेणेंपंथें । कपीह्मणतीसीताशुद्धीतें । करूंजातोंपक्षींद्रा २६ तेव्हांसंपातीत्यांबोलत । पैलतेमजलंकादिसत । सीतासतीअशोकवनांत । ध्यानस्थअसेबैसली २७ तरीतुह्मी समस्तवानरीं । बैसावेंमाझेपाठीवरी । नेऊनघालीनपैलपारीं । लंकेमाजीयेसमर्यो २८ अथवाएकोत्तरशतमाझेसुत । पृथक्पृथक्बैसासमस्त । मगजांबुवंतबोलत । मार्गचिसांगआह्मांतें २९ तंवसंपातीबोलेवचन । ऐलतीरींमलयागिरीचंदन । त्याचीशाखाशतयोजन । लंकेमाजीप्रवेशली २३० परीतेथेंमहासर्पअसती । यास्त वतुमचीनचलेगती । शतयोजनेंसरितापती । लंकेसपरिघआडवा ३१ नमस्कारूनिवानरांसी । संपातीगेलानिजआश्रमासी । मगकपीबैसलेविचारासी । जांबुवंता सहितपैं ३२ सागराचेंजीवन । रुंदअसेशतयोजन । उडावयासामर्थ्यपूर्ण । कोणासकितीसांगातें ३३ मगपरस्परेंवानर । करितीउडावयाचाविचार । शतयोजनस मुद्र । उडवेकोणासीएकदां ३४ जांबुवंतह्मणेमीजाईन । परीभागलेमाझेचरण । मीआणीवैद्यसुषेण । दोघेश्रमलोंबहुतपैं ३५ बळीचेग्रहींपैंअद्भुत । त्रिविक्रमझा लावैकुंठनाथ । सातप्रदक्षिणाएकेदिवसांत । केल्याआह्मीसाक्षेपें ३६ तेणेंभागलेबहुचरण । त्याहीवरीवृद्धपण । आणीकएकदांमेरूवरून । उडीघातलीतळवटीं ३७

१ समुद्र । २ चुलता । ३ वाईट । ४ सूर्याचे सारथ्यानें । ५ साधु । ६ दुसऱ्या तिरी । ७ फांदी । ८ समुद्र । ९ वेढा ।

तेव्हांसूर्यरथींचेंचक्र । मांडिसिझगटलेंजेवींवज्र । तेणेंव्यथाअहोरात्र । वृद्धपर्णीहोतसे २३८ यास्तवनवजायउड्डाण । मगबोलेवालीनंदन । मीतेथेंजाईनउडोन । परी बालकनेणतें ३९ वानरह्मणतीकरावेंकाय । यापैलतीराकोणजाय । जांबुवंतह्मणेवायुतनय । त्याचेपायधराआतां २४० तंवतोअंजनीचानंदन । करीतबैसलाराघव ध्यान । वानरघालितीलोटांगण । करितीस्तवनमारुतीचें ४१ वानरह्मणतीहनुमंतासी । तूंसांगसख्याकितीउडसी । हांसेंआलेंमारुतीसी । कायतयांसिबोलिला ४२ अंजनीजैंमजप्रसवली । बाळभूकमजतैंलागली । लक्षयोजनेंउडीगेली । गभस्तीवरीअकस्मात ४३ ऐसेंवचनऐकिलें । वानरचरणासीलागले । राघवेंबळसंपूर्णवोळ खिलें । तरीचदीधलेंमुद्रेसी ४४ तरीआपुलेंकार्यआतां । सत्वरसाधींहनुमंता । ऐसेंसर्वांनींप्रार्थितां । स्फुरणआलेंमारुतीसी ४५ हनुमंतह्मणेवानरांसी । तुह्मीपर्वत धरापोटींसी । माझियाआंगवातेसी । समुद्रांतपडाल ४६ झाडेंखोडेंवानरकवळित । महेंद्रपर्वतींउभाहनुमंत । जांबुवंतादिवानरसमस्त । कौतुकपाहातीमारुतीचें ४७ अवघेजेकांवानर । त्यांसिपुसोनवायुकुमर । आधींपुच्छाचाफडत्कार । गाजविलामारुतीनें ४८ हृदयींकेलेंश्रीरामस्मरणरण । शक्तिदातातूंह्मणोन । अहंकर्ता भावगाळून । मननिमग्नरघुनाथीं ४९ ब्रह्मानंदपुराणपुरुष । जोरविकुळकमलदिनेश । तोपरात्परराजहंस । हृदयींआठविलामारुतीनें २५० रामविजयग्रंथवरिष्ठ । षड्रसान्नाचेंभरलेंताट । ज्यांसिश्रवणाचीक्षुधाउत्कट । तेजेवोतआदरें ५१ किष्किंधाकांडयेथेंसंपलें । पुढेंसुंदरकांडआरंभिलें । ग्रंथाचेंपूर्वार्धझालें । उत्तरार्धपरिसा आतां ५२ ब्रह्मानंदाजानकीजीवना । श्रीधरवरदाजगद्भूषणा । अजअजितनिर्गुणा । अक्षयअभंगाअव्यया ५३ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकि नाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । अष्टादशाध्यायगोडहा २५४ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ अध्याय ॥ १८ ॥ ॥ ओव्या ॥ २५४ ॥

अध्याय १९
सिंहिका
मारुती
मैनाक पर्वत

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीरामकथेचाथोरमहिमा ॥ देऊंगोदावरीचीउपमा । तरीस्नानकरितांकर्मअकर्मा । पासूनमुक्तहोईजे १ उभयलोकींइच्छाअधिक । हींच दोनीतटाकेंसुरेख । मनोरम्यप्रवाहदेख । उचंबळेलब्रह्मानंदें २ रामकथामृतजीवन । प्रेमळतेथेंजलचरेंपूर्ण । देवगंधर्वमुनिजन । तीरींसघनतरूहेची ३ अनेकचरि त्रेंतत्वता । त्याचयेथेंमिळाल्यासरिता । भक्तिज्ञानवैराग्यपाहतां । ऊर्मियेथेंविलसती ४ वोघचालिलाअद्भुत । फोडोनियांपापपर्वत । सप्तकांडसप्तमुखेंमिळत । भ क्तहृदयसागरीं ५ जेत्रिविधतापेंतापले । जेतीर्थव्रतेंकरितांभागले । तेयेथेंस्नानकरितांनिवाले । नाहींपरतलेसंसारा ६ यागंगेंतकरितांस्नान । आंगींसंचरेब्रह्मसज्ञान। सकलचातुर्येंएकवटून । पायांलागतीअपार ७ सुंदरकांडइंद्रभुवन । प्रेमरसतोसहस्रनयन । वाग्देवीहेरंभापूर्ण । नृत्यकरीकुशलत्वें ८ अंतरींउघडोनिश्रवण । श्रवण करोतपंडितजन । सप्तकांडोत्तरसंपूर्ण । सुंदरकांडरसभरित ९ अठरावेअध्यायींकथाअद्भुत । समुद्रतीरींउभाहनुमंत । लंकेमाजीजावयाउदित । वानरसमस्तपाहती १० लोकप्राणेशसुततेवेळां । महेंद्राचळींउभाठाकला । भुभुःकारेंगर्जिन्नला । तेणेंडळमळिलाभूगोल ११ सुटलात्याचाआंगवात । ह्मणोनिवानरभयाभीत । पोटा सीधरूनपर्वत । अगोदरबैसले १२ यशस्वीश्रीरघुवीरह्मणोन । समीरात्मजेंकेलेंउड्डाण । त्याचेआंगवातेंकरून । प्रळयवर्त्तलासर्वांसी १३ महातरुवरउन्मळोनी । द्विजांऐसेफिरतीगगनीं । अचंळचळतीठायींहूनी । भुभुःकारासरसेची १४ नक्षत्रेंरिचवतीभूमंडळीं । बैसलीमेघाचीदांतखिळी । कृतांतासहीतेवेळीं । भयअत्यंतवाट लें १५ उचंबळलेंसमुद्रजळ । डळमळलेंउर्वीमंडळ । हेलावलेंसप्तपाताळ । आंगवातेंकरूनियां १६ भोगींद्रदचकलाअंतरीं । कूर्मखालींपृष्ठीसांवरी । आदिवराहधरि त्री । उचलोनिदेतदाढेसीं १७ दिग्गजचळचळांकांपती । मेरुमंदारडळमळिती । सुधापानीपरमचित्तीं । भयपावलेतेधवां १८ शचीवरमनींदचकला । पार्वतीपडे शिवाचेगळां । भयाभीतझालीकमला । विष्णूतीससावरी १९ विरिंचीसांगेसकळांप्रती । सीताशुद्धीसजातोमारुती । सुरवरविमानींबैसोनिधांवती । अद्भुतकौतुकपाहा वया २० कौतुकपाहतीसुरसकळ । प्रतापरुद्रअंजनीबाळ । कींवासरमणीनिर्मळ । वानरवेषेंजातसे २१ कल्पांतविजांचेउमाळेफडकती । तैसींकुंडलेंकानींतळपती। वज्रकौपीननिश्चिती । कटीप्रदेशींमौंजीझळके २२ त्रिगुणरूपकल्पांतचपळा । तेवियज्ञोपवीतरुळेगळां । उणेंआणीदिव्यप्रवाळा । मुखींपुच्छाग्रींरंगतैसा २३ अं गीच्यारोमावळीपिंजारत । घोरभुभुःकारेंनभगर्जत । दिग्गजांचींटाळीबैसत । आंदोळतब्रह्मांड २४ गाजवीपुच्छाचाफडत्कार । प्रतिशब्ददेतअंबर । दणाणीतलं कानगर । दशवदनहडबडला २५ चपळपदद्वयआणिपाणी । झेंपावतधांवेगगनीं । उड्डाणावरीउड्डाणघेउनी । रुद्रावतारजातसे २६ अंतरिक्षजायसपक्षपर्वत । कीं क्षीराब्धीप्रतिपक्षींद्रजात । कींमानसलक्षोनियेत । राजहंसज्यापरी २७ कींचिंतामणीवारूसवेग । चपळत्वेंक्रमीनभमार्ग । अंजनीहृदयारविंदभृंग । जातचपळते साची २८ पित्यांचेंबहूतगमन । तयाहूनिसवेगकपीचेंउड्डाण । किंनारघुनाथाचाबाण । चापापासूनिसूटला २९ कींमनाचेंचपळपण । पावेजैसेंचिंतिलेंस्थान । तैसालो

१ काठ, तीर । २ कळप । ३ वृक्ष । ४ नद्या । ५ लाटा । ६ इंद्र । ७ मारुति । ८ शरीराचा वारा । ९ पक्ष्यांप्रमाणें । १० पर्वत वृक्ष । ११ शेष । १२ रावण । १३ गरुड । १४ वायूनें ।

कप्राणेशनंदन । यमदिशालक्षोनिजातसे ३० ऐसाअंतरिक्षजातांहनुमंत । आश्चर्यकरितीदेवसमस्त । ह्मणतीपाहोंयाचेंसामर्थ्य । रंभात्वरितपाठविली ३१ साधितां परमार्थज्ञान । आडवेंयेतमायाविघ्न । कींसाधूंजाताविपान । विवशीयेतआडवी ३२ तैसीरंभादेवीधाडिली । मुखपसरोनिउभीराहिली । तिच्यावदनांतउडीपडली । हनुमंताचीअकस्मात ३३ तिच्याकर्णद्वारेंमारुती । निघोनिगेलात्वरितगती । तिणेंहनुमंतस्तविलाप्रीतीं । स्वर्गाप्रतिगेलीमग ३४ समुद्रेंपाठविलापर्वत । मैनाकनामेंअद्भुत । तोऊर्ध्वपंथेंआडवायेत । हनुमंतासीत्याकाळीं ३५ जोंजोंवाढेपर्वत । तोंतोंउंचजायहनुमंत । मगतोअचळप्रार्थित । हनुमंतासीतिकाळीं ३६ ह्मणेमहापुरुषामजवरी । विश्रांतिघेईक्षणभरी । मगएकाचहस्तभारीं । नगपाताळींघातला ३७ शांतिसुखेंजोडोलत । त्यासदेखोनिक्रोधपळत । तैसाहस्तभारेंपर्वत । सागरांतदडपिला ३८ तेथो निउड्डाणपुढेंचालिलें । तोंसिंहिकेनेंवदनपसरिलें । छायासूत्रसाधिलें । कापट्यकेलेंअद्भुत ३९ राहूकेतूचीजेमाता । तेचसिंहिकाजाणतत्वता । तीग्रासावयाहनुमंता । पूर्वीचतेथेंहोतीपैं ४० उतार्णासमुद्रांतनिजोन । बारायोजनेंपसरिलेंवदन । छायापडतांवायुनंदन । तिच्यावदनांतकोसळला ४१ स्वर्गींचाबुरुडाअकस्मात । उर्वीवरीजेविपडत । सिंहिकेच्यावदनींहनुमंत । पडिलासत्यत्यापरी ४२ दंतासींदंतमेळवित । तोंउदरांतगेलाहनुमंत । पोटफोडोनित्वरित । आलाबाहेरतेकाळीं ४३ विषयपाशतोडोनि समस्त । परमार्थीनिघेजेवीविरक्त । तैसाबाहेरआलाहनुमंत । सिंहिकातेथेंनिमाली ४४ पुढेंचालिलेंउड्डाण । तोंलंकादेवीआलीधांवोन । तिणेंआडवापायघालून । हनुमंतासीपाडिलें ४५ करितांश्रीरामभजन । नसतीविघ्नेंयेतीधांवोन । परीसाधकेंतितुकींलोटून । सावधानवर्त्तावें ४६ असोलंकादेवीसमुष्टिप्रहार । वज्रप्रायदेतवायुकुमर । तिणेंस्तवनकेलेंअपार । ह्मणेत्वांमजनमारावें ४७ तूंविजयीहोसीलसाचार । तंवपुढेंउडीजातअपार । पडलंकेसीसत्वर । उडीजाऊनपडियेली ४८ उडीसरसीतेवेळीं । पडलंकातेदणाणिली । क्रौंचाअसेतयेस्थळीं । कनिष्ठभगिनीरावणाची ४९ तिचाघर्घरनामेंभ्रतार । इंद्रेंमारिलातोअसुर । यालागींक्रौंचेसीदशकंधर । पडलंकेसीस्थापित । ५० असोदणाणिलेंलंकानगर । ह्मणोनिक्रौंचाघेतसमाचार । असुरीपाठविल्याअपार । धरिलावानरतेसमयीं ५१ तोंहनुमंतेंतेवेळे । संकीर्णरूपधरिलेंकोंवळें । क्रौंचेनेंतें डोळांदेखिलें । हातींधरिलेंदृढतेंव्हां ५२ ह्मणेहाचिरागेवानर । पाककरूनिआणासत्वर । हनुमंतह्मणेमाझेंशरिर । उदकमयसर्वही ५३ पाककरितांनुरेकांहीं । यालागीं तूंतैसाचिखाईं । असुरीनेंउचलोनिलवलाहीं । मुखांतघातलाहनुमंत ५४ दांतांसिदांतमिळवीयेरी । तंवतोप्रवेशलाअंतरीं । काळिजधरूनिदोहींकरीं । झोळंबे घेतमारुती ५५ तंवतेचडफडेतेवेळे । भवंडीतसेनेत्रबुबुळें । गडबडांभूमीवरीलोळे । वांचवाह्मणेमजअतां ५६ सूकरविष्ठाआणोनिबहुत । असुरीक्रौंचेसीपाजित । हनुमंतआंतकंटाळत । मगनिघोंपाहातबाहेरी ५७ तिचेनासिकद्वारींहनुमंत । पुच्छाग्रबाहेरदावित । असुरीधरूनिवोढित । रोगबीजह्मणोनियां ५८ वोढीवोढितांअपार । पुच्छाचापडिलाढिगार । मगहनुमंतेंअसुरीसमग्र । बांधोनियांआसुडिल्या ५९ हनुमंताचेंअद्भुतबळ । क्रौंचेचीआंतडीतोडलीसकळ । उदरफोडोनितत्काळ ।

---

१ दक्षिण । २ पर्वत । ३ राहू व केतू या दैत्यांची आई । ४ मुख । ५ मारुति । ६ बुरूज । ७ पृथ्वीवर । ८ मृत्युपावली । ९ रावण । १० राक्षसिणी । ११ सूक्ष्म । १२ हृदयांत ।

गर्जतआलाबाहेर ६० असंख्यातराक्षसिणी । बांधोनिभाराआपटीमेदिनीं । भिरकावीतसमुद्रजीवनीं । झालींपारणींजलचरांचीं ६१ जैशामनाच्याअनंतवृत्ती । मनोजें
येंयोगीआकर्षिती । तैशाअसुरीसंहारूनिमारुती । विजयीजाहलापडलंके ६२ अत्यंतवृद्धाअसुरी । उरल्याहोत्यानगरांतरीं । तयांसिह्मणेरुद्रावतारी । लंकाकोणती
दावागे ६३ नाहींतरीतुह्मांसिभक्षीन । ह्मणोनतेव्हांपसरीवदन । वृद्धाबोलतीभिऊन । पैलतीलंकादिसतसे ६४ तोंअस्तागेलादिनकर । निकुंबळेंतप्रवेशेवायुकुमर ।
शोधीतचालिलासीतासुंदर । धांडोळिलींगोपुरेंसमस्त ६५ कींयात्रेंतचुकलीजननी । तीससत्पुत्रकाढीशोधुनी । कींमहावैद्यकाननीं । संजीवनीशोधूंनिघे ६६ कीं
समुद्रींशंखरिघेघेऊनिवेद । तोमत्स्यरूपींशोधीमुकुंद । तैसाराघवचरणाब्जमिलिंद । निकुंबळेंतसीताशोधी ६७ तोंदेखिलेंशक्रजिताचेंमंदिर । हेममयरत्नखचितसुंदर ।
त्यांतप्रवेशलावायुकुमर । राघवप्रियापाहावया ६८ तोंशक्रजितसुलोचनाउभयतां । सेजेपहुडलींहोयदेखता । मगह्मणेहीचहोयसीता । रतझालीपरपुरुषाशीं ६९ आतां
घालोनिपाषाण । घेईनदोघांचाहीप्राण । मगह्मणेऐकावेंभाषण । बोलतीकायपरस्परें ७० तंवतेशेषकन्यासहजतेथ । पतीसतेव्हांकायबोलत । तुमचापितालंकानाथ । अ
नुचितकर्मेंवर्ततसे ७१ अणुमात्रहीवैरनसतां । व्यर्थआणिलीजनकदुहिता । कुलक्षयासतत्वतां । कारणकेलेंगमताहे ७२ परसतीचाअभिलाषकरी । साधुसंतांसींद्वेषधरी ।
गुरुद्रोहज्यामाझारी । अल्पायुषीतोसाच ७३ मातापित्याचाद्वेषकरी । ब्राह्मणासिनिंदीनिरंतरी । हिंसकदुष्टदुराचारी । अल्पआयुषीजाणिजे ७४ हरिहरचरित्रें
उच्छेदित । निंदीमहापुरुषांचेग्रंथ । नसतेंचिकाढीपाखंडमत । अल्पआयुषीतोसाच ७५ ह्मणेश्रावणारितनयवनिता । आणोनिअनर्थकेलावृथा । आतांलंकेचीग
तीतत्वता । नदिसेपाहतांबरीकांहीं ७६ ऐकतांचिऐशीमात । लंकेंतप्रवेशेहनुमंत । विभीषणाचेमंदिरांत । वायुसुतसंचरला ७७ सत्वशीळविभीषण । करीतश्रीवि
ष्णूचेंउपासन । सदांहोतसेहरिकीर्तन । नादेंसदनदुमदुमित ७८ नाहींरजतमाचीवार्ता । नदिसेद्वेषहिंसातत्वता । पुराणश्रवणहरिकथा । यावीणचर्चानसेची ७९
मननशीळप्रेमअद्भुत । दशेंद्रियेंहरुषेंवोसंडत । जीवन्मुक्ततेभगवंत । झालेनकळतीइतरांतें ८० दयाक्षमाआणिशांती । विभीषणाचेहृदयींनांदती । असोतेथेंकीर्त
नींमारुती । निजानंदेंनाचतसे ८१ कीर्तनकल्लोळरंगांत । गडबडांलोळेहनुमंत । कंठहोऊनसद्गदित । ब्रह्मानंदेंडोलतसे ८२ घेऊनिभक्तांचेचरणरज । कपाळींलावी
वायुतनुज । ह्मणेहोयराक्षसवंशज । परीभक्तराजसात्विकहा ८३ वायसांतकोकिळाउपजत । कींदैत्यकुळींप्रल्हादभक्त । कींकागविष्ठेंतजन्मलाअश्वत्थ । वास्तव्यस्थ
ळविष्णूचें ८४ कींपरिसजैसापाषाणांत । कींशुक्तिकेंतदिव्यमुक्त । तैसाराक्षसकुळींहाभक्त । अलंकृतउत्तमगुणीं ८५ लंकेसआलियारघुनंदन । सहपरिवारेंसीमारून
निरावण । मगरघुपतीसप्रार्थून । राज्यसंपूर्णदेईनयासी ८६ जैसेदवडोनमत्सरकामक्रोध । साधूसाधितीनिजबोध । तैसाविभीषणभक्तप्रसिद्ध । अक्षयीस्थापीनलं
केसी ८७ विभीषणाचेमंदिरांत । परमतोषलाहनुमंत । जैसेंतृषेनेंपीडितांअकस्मात । गंगादृष्टींदेखिली ८८ चकोरांसिपावेरोहिणीवर । कींचातकासिवोळलाअंबु

१ पृथ्वीवर । २ मनाच्या निग्रहानें । ३ शंकराचा अवतार मारुति । ४ सूर्य । ५ माता । ६ अरण्यांत । ७ मारुति । ८ कावळ्यांत । ९ पिंपळाचा वृक्ष । १० शिंपल्यांत । ११ मोत्यें ।

धर। तैसेंदेखोनिविभीषणाचेंमंदिर। वायुपुत्रआनंदला ८९ मगचालिलापुढारा। देखेकुंभकर्णाचेमंदिरा। तोंदुर्गंधीआलीएकसरा। कंटाळलेंमनमारुतीचें ९० जैसामेघगडगडीत। तैसाकुंभकर्णघोरत। कुंजरह्मेसेखरबह्वत। नासिकाबिळांतगुंतले ९१ श्वासासरिसेबाहेरी। आरडतपडतीएकसरी। कींतोमंदराचळपृथ्वीवरी। निद्रिस्थहोऊनिपडियेला ९२ मातेचियाउदरांतून। जेव्हांपडलाकुंभकर्ण। तेव्हांपसरूनियांवदन। तीससहस्रस्त्रियागिळियेल्या ९३ असोदेखोनकुंभकर्ण। आश्चर्यकरीवायुनंदन। ह्मणेहावृथापुष्टजन्मोन। व्यर्थयेथेंपडियेला ९४ देखोनिअंत्यजाचेंघर। पळेजैसाश्रोत्रियपवित्र। तैसाअंजनीचापुत्र। सांडोनिचालिलापुढारा ९५ जोकल्पद्रुमींद्विजेंराहणार। तोबाभुळेवरीनबैसेसाचार। तैसेंत्यजोनिघटश्रोत्राचेंघर। रामकिंकरपुढेंजाय ९६ कोठेंनुमगेमंगळभगिनी। मारुतीविचारकरीमनीं। कोणतेंस्वरूपधरोनी। लंकेमाजीहिंडावें ९६ वानररूपेंकरूनी। जरीविचरूंलंकाभुवनीं। तरीराक्षसविनोदेंधरूनी। नानाचेष्टाकरितील। राक्षसरूपधरावेंकूर। तरीकरवितीलमांसाहार। द्विजमांसभक्षितांसाचार। पुण्यसमग्रभस्महोय ९९ कींकरूंजाऊंशिष्टाई। तरीरावणनमानीकाळत्रयीं। राक्षसांसिभेदकरितांपाहीं। विनोदमाझाकरितील १०० असोवानररूपपालटोनी। अणुप्रमाणवेषधरूनी। नखुपेमुंगीचेनयनीं। घरोघरींहिंडतसे १०१ जैसाजनांतअसोनिर्जनार्दन। जीवांसिनव्हेद्दश्यमान। तैसानिराळोंद्भवनंदन। व्यंक्तनदिसेकोणातें २ घरोघरींचर्यापाहात। तोंअवघेदेखिलेअधर्मरत। वरिवरिआचारदावित। जैसीशांतीमैंदाची ३ घरोघरींअग्निहोत्रेंपूर्ण। मुखिसदांवेदाध्ययन। परीदृष्टींदेखतांगोब्राह्मण। मुखींघालोनिरगडिती ४ जारकर्मरतनारीनर। रुद्राक्षमाळाघेऊनिथोर। जपतीसदांकौटाल्यमंत्र। जारणमारणमोहनादी ५ लटिकेचिडोळेझांकून। दावितीशांतीअवलंबून। रक्तमांसमद्यपान। घूर्णितनयनडुल्लती ६ हृदयींमदमत्सरदुमदुमिती। वाचाबळेंजनासिगोविती। आह्मीकर्मातीतझालोंह्मणती। सदाचारभ्रष्टक्रिया ७ आह्मीज्ञानीसदांमुक्त। झालोंधर्मकर्माविरहित। मनाआवडेतोभोगभोगित। महाउन्मत्तविषयांध ८ व्यर्थराक्षसांचाआचार। जैसेंस्नानकरूनिआलेकुंजर। कींभस्मांतलोळतीखर। त्यांसियोगेश्वरकोणह्मणे ९ एकराक्षससंन्यासघेऊन। करितीगोमांसभक्षण। सवेंचसंपादूनिआचमन। कर्ताकोणह्मणतीपैं १० विरजाहोमकरून। तीळघृतगेलेजळोन। कामक्रोधादिसाहीजण। अधिकाधिकमाजले ११ नानाजीवजातीभक्षोनी। ह्मणतीवरिष्ठसर्वांहूनी। एकगोचर्मपांघरूनी। जटाधारीबैसले १२ वनांतहिंडतीवानप्रस्थ। गोहननालागींबैसतीगुप्त। ब्राह्मणासिमारूनिभक्षित। कर्तायेथेंकोणह्मणती १३ आह्मीब्रह्मचारीविरक्त। ह्मणोनइंद्रियेंसोडिलींमुक्त। ग्रहस्थपडिलेग्रहगर्तांत। पापेंअमितकरिताती १४ क्षत्रीअधर्मीतेथेंवसती। समरींपाठीदेऊनपळती। वाढिवेच्यागोष्टीबोलती। घायघालितीअधर्मं १५ वैश्याचेंअधर्मीचित्त। जोखोनिदुसऱ्यासीनाडवित। अशुद्धधर्मवाढवित। विप्रसेवासांडोनियां १६ वाण्यांनींउदीमतळासिआणिला। सर्वत्रांचागुंडाळाकेला। सोनारींवरकोलमांडिला। सर्वझिजविलेअलंकार १७ सर्वदांठकठकह्मणती।

१ हत्ति। २ गाढवें। ३ अग्निहोत्र। ४ पक्षी। ५ कुंभकर्ण। ६ सीता। ७ वकिली। ८ भगवान्। ९ वायुपुत्र मारुति। १० स्पष्ट। ११ भ्रमिष्ठ। १२ हत्ति। १३ गाढव।

तेथेंकैंचीसीतासती । नाव्हिककरोनिकांसाराविकिती । चिच्छक्तीतेथेंकैंचीहो ११८ व्यवहारेंकालांतरींप्राप्ती । लक्षोनिपरहस्तींवोपिती । खतहातींलिहूनघेती । पाहूनर
डतजन्मवरी १९ तेलीभोंविघाण्याभोंवता । तेथेंकैंचीशक्तीसीता । साळीकोष्टीपाजणीकरितां । जन्मवृथापैंगेला २० गारींतनिघालेजीवेंजीत । शिंपीअखंडतेखंडि
त । तांबोळीशायशींपंचायशींकरित । तेथेंचिच्छक्तींकैंचीपैं २१ रंगारीजेंवस्त्रश्वेत । तेंकाळेंकरितीनिश्चित । नसतेचिचटकेलावित । शुद्धावरीमूर्खपैं २२ भुसाऱ्या
नींधान्यसंग्रहकेला । मोजितांव्यर्थजन्मगेला । तेथेंनाहींजनकबाळा । जेचित्कळाअवतरली २३ वेदपढतींवेदपाठक । तेथेंनिष्ठानधरितीअभाविक । प्रति[2]ग्रहाखालीं
जन्मदेख । गेलानिश्चिततयांचा २४ इदंभवतिइदंनभवति । पंडितहेचिखटपटकरिती । आपणकोणहेंनेणती । सीतासतीतेथेंकैंची २५ ज्योतिषीगोंविलेग्रहगती ।
ग्रहांतपडिलेतेननिघती । परनिंदाजल्पती[3] । सीतासतीतेथेंकैंची २६ ताठलेसदांगायक । अभिमानेंहुंबतीअधिक । प्रेमसांडूनिगातीशृंगारिक[4] । सीतासतीतेथेंकैंची
२७ प्रहस्तादिप्रधानघरें । शोधिलींसर्वअंतःपुरें । पद्मिणीसमस्वरूपेंसुंदरें । पदनखाभृंगेंरुणझुणती २८ हनुमंतनानातर्ककरी । कोठेंनुमगेजनककुमरी[6] । ह्मणेयोगग
तीनेंनिर्धारी । प्राणदीधलाजानकीनें २९ कींसरितापतीमाजी[7]बुडाली । कींरावणेंसक्रोधेंभक्षिली । कींअंतरिक्षाहूनखालींपडली । गेलीचूरहोऊनियां ३० कींरावणेंदृ
ढधरिली । कळालागूनिसुकुमारमेली । कींरावणपत्न्यांनीं[9]मारिली । सवतीमत्सरकरूनियां ३१ हनुमंतदुःखेंगडबडांलोळे । आसुवेंपूर्णभरलेडोळे । वृथासमुद्रलंघन
गेलें । शून्यपडिलेंसर्वकार्य ३२ सीतेकारणेंरघुनंदन । वृक्षआलिंगीराजीवनयन । सीतासीताह्मणोन । हृदयींपाषाणधरीतसे ३३ मींगेलियारघुनाथ । प्राणत्यागील
यथार्थ । सुग्रीवनळनीळजांबुवंत । सुमित्रासुत[10]नवांचेची ६४ जाईलअयोध्येसीसमाचार । भक्तशिरोमणीभरतवीर । शत्रुघ्नआणिमातासमग्र । प्राणदेतीलनिर्धारें
३५ वृथाकष्टगेलेमूळींहूनी । ठायींनपडेजनकनंदिनी । नवजायमीपरतोनी । चापपाणीवाटपाहातील ३६ करितांरघुपतीचेंस्मरण । विघ्नेंपळतीमूळींहून । जैसा
अद्भुतसुटतांप्रभंजन[11] । जलदजाळवितळेपैं ३७ कींपडतांकिंचितअग्न । तृणपर्वतींचेंजायजळोन । कींगृहस्वामीजागादेखोन । तस्करउठोनियांपळती ३८ कींउगव
तांदिनपती । भगणें[12]सर्वलोपती । कींमृगेंद्रदेखतांनिश्चिती । अचेतनहोत्तीवारण ३९ तैसेंरघुपतीचेंकरितांस्मरण । विघ्नेंसर्वपळतीउठोन । करूनिलंकेचेंरणकंदन ।
पालथीघालीनसागरीं १४० ऐसेंबोलोनिहनुमंत । कलहमाजविलालंकेंत । घरोघरींलोकांसआक्रांत । वोढविलावायुसुतें ४१ रत्नजडितगोपुरेंदेखा । विद्युत्प्रायझळक
तीपताका । कनककळसांनाहींसंख्या । दिव्यलंकानगरतें ४२ अंजनीसुतमत्तवारण । पुच्छहेंवज्रशुंडाजाण । कनकगोपुरेंवोढून । अकस्मातपाडित ४३ मध्यरात्र
झालीपूर्ण । निद्रार्णवींलोकनिमग्न । तोंअकस्मातघरेंकोसळून । पडोनिजनदडपती ४४ जैसेपर्वताचेकडेखचती । तैसींगोपुरेंखालींपडती । महाद्वारेंवोढूनिमारुती
झुगारीतगगनपंथें ४५ गवाक्षद्वारेंपुच्छघालून । गृहस्तंभपाडीआकर्षून । लत्ताप्रहारेंकरून । कपाटेंमोडूनटाकित ४६ नगरतळदणाणित । भयंकरघोषेंकिंकाटत ।

१ पांढरें शुभ्र । २ दान घेणें । ३ बडबड करणें बोलतात । ४ शृंगारिकगायन । ५ भ्रमर । ६ सीता । ७ समुद्रांत । ८ आकाशाहून । ९ स्त्रियांनीं । १० लक्ष्मण । ११ वायु । १२ नक्षत्रें ।

वृक्षउन्मळीअकस्मात । भयाभीतलोकजाहले १४७ एकचिनगरींकोल्हाळझाला । एकह्मणतीपळारेपळा । ऐसेंबोलतांअकस्मातशिळा । येऊनिपडतीमस्तकीं ४८
राक्षसिणींचींबाळेंधरूनी । भिरकाऊनदेतगगनीं । राक्षसीवक्षस्थळेंबडवोनी । हांकाफोडितीआक्रोशें ४९ स्त्रीपुरुषदोघेंनग्न । एकांतींकेलेंशयन । तींजागींनहोतांउ
चलोन । बिदीसिसेजठेवित १५० भांडारगृहेंफोडून । नानावस्तूंच्यामोडुंसाआणोन । राजबिदीसिटांकीपूर्ण । एकेचठायींसर्वांच्या ५१ पुच्छाचेचपेटेंथोर । रात्रींगा
जवीवारंवार । भयाभीतझालेअवघेअसुर । उत्तरबोलोंनशकती ५२ ऐसेंनगरगांजोनिपूर्ण । मगराजद्वारावरीजाऊन । बैसलातोअंजनीनंदन । कलहपूर्णमाजवावया
५३ हृदयींपुच्छधरूनिहनुमंत । वारंवारतयाचुंबनदेत । डोळेमोडूनवांकुल्यादावित । घुलकावितमानपैं ५४ तोंनगरनारीअसंख्यात । कलशघेऊनिउदकआणित ।
पुच्छगोवूनअकस्मात । कलशफोडीएकदांची ५५ नारीदचकल्यासमस्त । कोणयेथेंघागरीफोडित । त्याचेकर्णनासिकींहनुमंत । पुच्छघालीतहळूची ५६ तेणेंनारी
भयपावती । एकपटसटांशिंकादेती । भरलाघटमारुती । जाऊंनेदीनगरांत ५७ घटस्फोटझालेराजद्वारीं । शिव्यादेतीनगरींच्याअसुरी । दशमुखातुझीनडरेडरी ।
जनककुंमरीक्षोभली ५८ सीतेनेंहेंचेतविलेंभूत । तेंनगरांतहिंडेगुप्त । हेंलंकेचाकरीलनिःपात । दशकंठयथार्थनिर्मेल ५९ तोंराजदर्शनासिमहावीर । तुरंगारूढयेतीस
त्वर । ऐपेंदेखोनियांवानर । कायकरितांजाहला ३० मागिलेपायींतुरंगधरूनी । गरगरांफिरवोनिआपटीमेदिनीं । एकावरीएकउचलोनी । अश्वांसहीतस्वारटांकी
६१ तोंगजभारआलेउन्मत्त । त्याचेउपडोनियांदंत । वरीबैसलेअसुरसमस्त । त्यांसिझोडोनिपाडिले ६२ गुढारांसहितगजउचलोनी । भिरकावीतसमुद्रजीवनीं ।
तोंरथारूढहोवोनी । राजकुंमारपातले ६३ तंतवितंतघनसुस्वर । वाजवीतवाद्यांचागजर । देखतांक्षोभलावानर । पुच्छसत्वरसोडिलें ६४ शतांचेशतरथवोढोनी ।
कुमरपालथेघालीमेदिनीं । सारथीभिरकाविलेगगनीं । घोडेमारूनटांकिले ६५ पुच्छघायेंकरूनी । वाजंत्रीझोडिलेतेक्षणीं । वाद्येंगेलींसकळगळोनी । शंखकरीतपळ
तीते ६६ तोंपालखींतबैसोनिप्रधान । आलेदेखोनिवायुनंदन । सूक्ष्मपुच्छकरून । भोयांचेकानींसूदलें ६७ भोयीदचकलेएकाएकीं । खालतीआपटिलीपालखी ।
भोईधरूनजवळिकीं । ताडणकरितीतयांतें ६८ तेह्मणतीकांमारितांव्यर्थ । जानकीनेंचेतविलेंभूत । तेंतुमचाअपमानकरित । शिबिकाबहुतमोडिल्या ६९ पाल
ख्यागजरथघोडे । झोडूनपाडिलेएकीकडे । नयेकोणीराजद्वारापुढें । जोतोदडेसांदोसांदीं १७० सर्वेचिउठोनिमारुती । घरोघरींचेतपाळती । सीतेचीगोष्टकोणकरि
ती । कैसीबोलतीह्मणूनियां ७१ असोअस्तागेलाचंडकिरणें । सभामंडपींबैसलारावण । तेव्हांसभेंतअंजनीनंदन । प्रवेशतापैंझाला ७२ सिंहासनींबैसलालंकानाथ ।
पाठींउभागुप्तरामदूत । तोंसभेसघरटिकारैसांगत । रावणासन्मुखवर्त्तलेंतें ७३ ह्मणतीशक्रारिजनकाअवधारीं । दृढविघ्नदिसतसेनगरीं । लक्षानुलक्षफुटल्याघागरी ।
नगरद्वारींलंकेशा ७४ उगीचपडतीगोपुरें । बहुतरिचवतीमंदिरें । गगनमार्गींटांकिलींलेंकुरें । कपाटेंसमग्रफोडिलीं ७५ बहुतवीरपाडिलेक्षिती । निद्रिस्थजनवोसणती ।

१ पलंग । २ जामदारखानें । ३ पेट्या । ४ राक्षस । ५ स्त्रिया । ६ घागर । ७ सीता । ८ मरेल । ९ घोड्यांवर बसून । १० हत्तींचा समुदाय । ११ राजपुत्र । १२ सूर्य । १३ हेर ।

दुश्चिन्हेंबहुतलंकापती । शंकावाटेसांगतां १७६ ताटिकांतकाचींकांताझडकरी । नेऊनिसोडावीकांतारीं । इतुकेनेंस्वस्थलंकापुरी । चिरकालनांदेल ७७ इतुकेंबोलतां
घरटीकार । क्रोधावलाद्विपंचवक्र । ह्मणेयाचीजिव्हाआणिश्रोत्र । छेदूनियांटाकारे ७८ नसतींचकल्पितीदुश्चिन्हें । प्राप्तझालींकाळगतीनें । ऐसींऐकतांवचनें ।
राघवप्रियकरक्षोभला ७९ ह्मणेलटिकेंमानितोदुश्चिन्ह । यासिखरेंकरूनदावीन । माझेपुच्छासिहोकल्याण । करीनकंदनसभेचें १८० तोंरावणाचानापिकयेत । शस्त्रें
श्मश्रूनीटकरीत । नापिककर्णींहनुमंत । पुच्छघालीहळूची ८१ तोंनापिकभयेंदचकला । तेणेंहातचांचरीगेला । मिशीभादरलीतेवेळां । एकभागअवघाची ८२
तेणेंक्षोभलालंकानायक । हस्तेंताडिलानापिक । रावणाचेपृष्ठीवरीदेख । हनुमंतेंमुष्टीवोपिली ८३ वामहस्तचपेटेंकरूनी । दाहीछत्रेंपाडिलींधरणीं । सर्वेचिदाहीमुगु
टहाणोनी । सव्यहस्तेंपाडिले ८४ छत्रदंडघेऊनिनिजकरीं । घालीरावणाचेअपानद्वारीं । येरूमागेंपाहेतेअवसरीं । तोंदंडामाघारींदडाला ८५ चौदागां
वेंमंडपविस्तीर्ण । सुगंधस्नेहेंदीपिकाशोभायमान । चौदासहस्रलाविल्यापूर्ण । ठायींठायींसुरेख ८६ कर्पूरदीपसतेजथोर । अठरालक्षसभेसमोर । पाजळोन
उभेअसतीअसुर । विशाळशरीरेंजयांचीं ८७ पुच्छवातेंवायुकुमरें । दीपिकाविझविल्याएकसरें । एकहीदीपतेथेंनउरे । झालेंचाबरेसभालोक ८८ अंधारपड
तांचतेथ । नागवूंलागलाहनुमंत । वस्त्रेंशस्त्रेंसमस्त । अलंकारघेतहिरोनी ८९ मुकुटघेऊनिसत्वर । मस्तकींहाणीपुच्छप्रहार । जैसासपक्षनगावरीपुरंदर ।
वज्रबळेंप्रेरीपैं १९० बोटेंतोडोनिमुद्रिकासकळ । काढूनघेतअंजनीचाबाळ । कंठपिळोनिकाढीमाळ । करितीकोल्हाळअसुरतेव्हां ९१ मुष्टिघातेंहृदयफोडो
नी । मगघेतपदकाकाढुनी । पादप्रहारेंमाजमोडोनी । मगत्रोढीतकटिसूत्र ९२ नेसलींवस्त्रेंघेतहिरूनी । सर्वेचलिंगटाकीतोडोनी । कित्येकांचेकरचरणमोडो
नी । धरणीवरीआपटित ९३ एकह्मणतीआयुष्यझालेंजरी । वस्त्रालंकारदेखोंसहस्रावरी । परीलिंगावीणसंसारीं । कायदिवसकाढावे ९४ राक्षसांचेचरणमो
डोनी । मगश्रीदघेतवोढोनी । एकशंकफोडितीतेक्षणीं । घ्राणछेदोनिटाकीतसे ९५ एकासिएकदावितीखुण । बोलूंनकारेवांचवाप्राण । एकह्मणतीनिर्मूळक
रावयापूर्ण । अद्भुतभूतउदेलें ९६ आणिलीश्रीरामाचीकांतां । सतियांशिरोमणीपतिव्रता । तिणेंचिहेंभूतचेतवितां । प्रळयझालालंकेसी ९७ आंधारपडला
दारुण । सुटलाअद्भुतप्रभंजन । दीपिकालावितांजातीविझोन । अनर्थपूर्णवोढवला ९८ एकह्मणतीकोठेंलंकानाथ । एकह्मणतीमेलाकींजीत । जवळअसतांन
कळेमात । थोरप्राणांतवोढवला ९९ देवांतकनरांतकराजसुत । अतिकायइंद्रजित । मत्तमहामत्तयुद्धोन्मत्त । प्रहस्तादिसमस्तनागविले २०० उल्लंघोनिसभा
द्वार । कोणीजाऊंनशकेबाहेर । होतपुच्छाचाथोरमार । दडतीअसुरठायींठायीं १ भयाभीतदशकंधर । ह्मणेसत्यबोलिलाघरटिकार । प्रचंडविघ्नेंदुर्धर । आ
लेंमाझ्याप्रत्ययां २ रावणाचेपृष्ठीवरीमार । वज्रप्रायहोतथोर । बोलूंनशकेअणुमात्र । घ्राणछेदीलह्मणोनियां ३ रावणाचेकानींहनुमंत । हळूचजाऊनसांगेमा

१ रामाची । २ स्त्री । ३ अरण्यांत । ४ कान । ५ पश्चिमद्वार । ६ समया । ७ राक्षस । ८ मारुत । ९ पंखयुक्त पर्वत । १० स्त्री । ११ रावण । १२ हेर । १३ अनुभवास । १४ नाक ।

त । जनकजापतीचामीदूत । त्रासीननगरसमस्तहें २०४ तुझींछेदोनदाहीशिरें । किष्किंधेसिनेईनक्षणमात्रें । परीअयोध्याधीशेंनिर्धारें । आज्ञादीधलीमज
नाहीं ५ ऐसेंसांगतांवायुनंदन । परिभ्रांतझालारावण । कर्णींसांगीतलेंवर्तमान । रावणातेंकळेना ६ ऐसाप्रळयकरूनिथोर । निघोनिगेलावायुकुमर । नाग
विलेप्रतापवीर । दशवक्रादिकरूनियां ७ दीपिकाआणिल्यातत्काळ । तोंनागवेचिअसुरसकळ । कित्येकमूर्च्छायेऊनिविकळ । बहुतपडिलेधरणीये ८ कि
त्येकांचेमोडलेकरचरण । बहुतांचेतोडिलेकर्णघ्राण । एकलिंगतोडिलेंह्मणोन । रावणासीदाखविती ९ दुःखेंव्याप्तपिशिताशन[3] । स्वसदनासिगेलेउठोन । चिं
ताक्रांतदशवदन । राणीवसांत[4]प्रवेशला २१० रामविजयग्रंथसुंदर । विश्रांतीचेंदिव्यमंदिर । येथेंपहुडलेसज्ञाननर । जेरघुवीरउपासक ११ जेमतिमंदअज्ञान
जन । सेवितीतेअविद्यारण्य । त्यांसिहेंरामविजयसदन । प्राप्तनोहेसहसाही १२ विषकंठहृदयारघुनंदना[5] । श्रीरामदशकंठदर्पहरणा । श्रीधरवरदाजगद्भूषणा ।
ब्रह्मानंदासुखाब्धी १३ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकिनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । एकोनविंशतितमोध्यायगोडहा २१४ श्रीकृ
ष्णार्पणमस्तु । श्रीअवनिजारमणार्पणमस्तु ॥ श्रीगिरिजारमणार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥ अध्याय ॥ १९ ॥ ॥ ओव्या ॥ २१४ ॥

१ श्रीरामानें । २ समया । ३ राक्षस । ४ अंतःपुरांत । ५ शंकरासप्रियराम ।

अध्याय २०

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जैसेंदुर्बळाचेगृहाप्रती । समर्थसोयरेआदरेंयेती । त्यांसिपाहुणेरकरायानिश्चिती । नाहींशक्तीतयातें १ तोमग
कंदमूळेंआणून । पुढेंठेवीप्रीतीकरून । तैसेंहेंप्राकृतभाषण । संतांपुढेंसमर्पिलें २ पयोब्धीपुढेंठेविलेंतक्र । कींसुरभीपुढेंअजाक्षिर । अमृतापुढेंसाखर । नेऊनियांस
मर्पिली ३ कुबेरापुढेंकवडीजाण । रंकेंठेविलीनेऊन । शीतळव्हावयारोहिणीरमण । नवनीतपुढेंठेविलें ४ कल्पद्रुमापुढेंबदरीफळ । वैरागराचेकंठींस्फटिकमाळ । म
लयागिरीसिगंधशीतळ । निंबकाष्ठाचेंचर्चिलें ५ जोब्रह्मांडप्रकाशकगभस्ती । त्यासिवोवाळिजेएकारती । परितोमान्यकरीभक्ती । ऐसेंचियेथेंसंतींकेलें ६ तैसेंहेंरस
हीनबोलणेंजाण । परिसंतांसिआवडेपूर्ण । एकुणिसावेअध्यायींकथन । कायझालेंपरिसावें ७ असुरांसित्रासूनिहनुमंत । सभानागविलीसमस्त । पुरुषार्थदाखवोनि
अद्भुत । गेलागुप्तरूपेंची ८ लंकेचींमंदिरेंसमस्त । सीतेलागींशोधीहनुमंत । जैसारत्नपरीक्षकनिरीक्षितं । रत्नहारपलेंआपुलें ९ धांडोळिलीसमस्तनगरी । कोठेंनु
मगेजनककुमरी । जेथेंहोतीरावणमंदोदरी । तेथेंहनुमंतपातला १० तंवतोशक्रारिजनक । हवनकरीविघ्ननाशक । सेजेवरीनिजेलीनिःशंक । पट्टराणीमंदोदरी ११ उ
परमाडियागोपुरें । राणिवसाचींमंदिरें । ऐशींसहस्रअंतःपुरें । सीतेलागींशोधिलीं १२ सकळस्त्रियांचेमंदिरांत । रिघोनपाहेहनुमंत । परीतोमहाराजइंद्रियजित ।
कामरुळततोडरीं १३ रावणेंआणिल्यांनारी । नागिणीपाद्मिणीकिन्नरी । ज्यांचियापादनखांवरी । भ्रमररुंजेतीसुवासा १४ ऐशासुंदुरीदेखत । परीकाममोहितनव्हे
हनुमंत । राघवप्रियअतिविरक्त । ऊर्ध्वरेतावज्रदेही १५ घटमठामाजीव्यापून । वेगळेंअसेजैसेंगगन । तैसाअंजनीचानंदन । लोकांतवर्तूनवेगळा १६ स्त्रियाशोधि
ल्यासमस्त । तंवमंदोदरीजेथेंनिद्रिस्थ । तेथेंयेऊनहनुमंत । उभाराहिलाक्षणभरी १७ रूपेंदेखोनिमंदोदरी । ह्मणेहेचिहोयजनककुमरी । निजेलीपवित्रपणेंसेजेवरी ।
पतिव्रताह्मणोनियां १८ सतियांशिरोरत्नसीतासती । परमपुरुषाचीचिच्छक्ती । मजआजिभेटलीनिश्चिती । ह्मणोनिमारुतीनाचत १९ तोंहोमविधीसंपादन । तेथें
आलाद्विपंचवदन । तंवमंदोदरीउठोन । पायधूतरावणाचे २० ऐसेंदेखोनिहनुमंत । क्षोभलाजैसाप्रळयकृतांत । ह्मणेजानकीहेयथार्थ । वश्यझालीरावणातें २१ श्री
रामवचनआठवीमारुती । सीतेचेवदनींकर्पूरदीप्ती । मगमुखाजवळीत्वरितगती । मंदोदरीच्यापातला २२ मुखतिचेंअवघ्राणिलें । तोंदुर्गंधीनेंमनविटलें । ह्मणेमद्य
पानअसेकेलें । उभयवर्गींमिळूनियां २३ भिंतीसलावितांकान । होतनाहींरामस्मरण । हेरावणासिमीनलीपूर्ण । येथेंस्मरणकायसें २४ तोंरावणआणिमंदोदरी । दो
घेंनिजलीशेजेवरी । सुषुप्तींअवस्थेमाझारी । निमग्नझालींतेकाळीं २५ मनींविचारीहनुमंत । यादोघांसिउचलोनिअकस्मात । किष्किंधेसिन्यावींयथार्थ । पाहीलर
घुनाथदोघांतें २६ किंवाघालूनिचंडपाषाण । दोघांचायेथेंचघेऊंप्राण । ऐसेंविचारीवायुनंदन । तोंतेथेंअपूर्ववर्तलें २७ अकस्मातगजबजोनी । मंदोदरीबैसलीउठो
नी । आक्रोशेंहांकफोडोनी । वक्षस्थळबडवीत २८ सवेंचिमहाशब्दकरित । दशकंठतिचाहस्तधरित । मयजाह्मणेअतित्वरित । सीताद्याहोरामाची २९ आजिवि

१ श्रीमंत धनवान् । २ क्षीरसमुद्र । ३ ताक । ४ कामधेनु । ५ शेळींचें दूध । ६ दरिद्यानें । ७ चंद्र । ८ बोर । ९ सूर्य । १० न्याहाळित । ११ बायका । १२ शद्ब करितात ।

लोकिलेंदुष्टस्वप्न । माझीगळसरीगेलीजळोन । एकबळियावानरयेऊन । अशोकवनविध्वंसिलें ३० तेणेंवधिलाअखयासुत । समरींगांजिलाइंद्राजित । घेऊनिआलाज नकजामात । दळअद्भुतनवर्णवे ३१ शिळींबुजोनियांसरितानाथ । सुवेळेसीआलाअवनिजाकांत । रावणकुंभकर्णइंद्राजित । वधोनिविजयीजाहला ३२ लंकेचेंराज्य बिभीषणाप्रती । दीधलेंअसेत्वरितगती । सीताघेऊनिमहासती । दळभारेंसींपरतला ३३ स्वप्ननव्हेहेंब्रह्मवचन । तरीमंगळभगिनीद्यावीनेऊन । मंगळदायकरघुनंद न । त्यासिशरणजावेंजी ३४ करितांपरदारेचाअभिलाष । कोणकधींपावलायश । मानवनव्हेराघवेश । पुराणपुरुषअवतरला ३५ उदरींबांधोनिदृढपाषाण । केवी तरेलअगाधजीवन । बळेंचिकेलेंविषप्राशन । त्यासिकल्याणमगकैंचें ३६ खदिरांगाराचेसेजेवरी । कैसाप्राणीसुखेंनिद्राकरी । महासर्पाचेमुखाभीतरी । हस्तघालि तांउरेकैसा ३७ शार्दूलकरूंगेलापर्यटण । त्याचेजाळीमाजीजाऊन । नांदेनह्मणेक्षेमकल्याण । तोप्राणीकैसावांचेल ३८ तुह्मीसर्वांसिजिलें । परीराघवासीतैसेंनच ले । पूर्णब्रह्महेंअवतरलें । भक्तजनांसीरक्षावया ३९ यालागींद्विपंचवदना । मीशरणजात्येंरघुनंदना । देऊनितयाचीअंगना । चुडेदानमागेन ४० मनींविचारीलंका पती । हिचेंवचनसर्वमानिती । नेऊनिदेईलसीताअवचित्तीं । भलत्यासीआज्ञाकरूनियां ४१ रावणह्मणेमंदोदरी । तूंसर्वथाचिंतानकरीं । उदयीकनेऊनिजनककुमरी । जनकजामाताअर्पीन ४२ पांचकोटीराक्षसगण । अशोकवनाभोंवतेरक्षण । तयांसिसांगूनिपाठवीरावण । रात्रंदिवसजपतअसावें ४३ बिभीषणकुंभकर्णइंद्राजित । हेम यँजेसिमानितीबहुत । यांचाविश्वासनधरावायथार्थ । नेऊनदेतीलजानकीतें ४४ ऐसेंसमस्तवर्तमान । वायुसुतेंकेलेंश्रवण । ह्मणेमंदोदरीसतीधन्य । इच्यास्मरणेंदोष नुरे ४५ तोंदूतीसह्मणेदशकंधर । अशोकवनाजाऊनसत्वर । जनकात्मजेचासमाचार । घेऊनयेईंत्वरेनें ४६ तत्काळचालिलीतेदूती । तिच्यामागेंजातमारुती । आलाअशोकवनाप्रती । आनंदचित्तींनसमाये ४७ तोंअशोकवृक्षाचेतळीं । ध्यानस्थबैसलीमैथिली । दूतीपरतलीतत्काळीं । हनुमंततेथेंराहिला ४८ जयजयश्रीअ योध्यानाथ । ह्मणोनिनाचोंलागलाहनुमंत । ह्मणेमीधन्यआजिजेथ । जगन्मातादेखिली ४९ पुच्छनाचवीकडोविकडी । तोंडमिटकावीडोळेमोडी । चक्राकारमारी उडी । रामनामेंगर्जोनियां ५० चहूंकडेपाहेमारुती । तोंरामनामेंवृक्षगर्जती । पंचभूतेंपक्षीघुमती । राघवस्मरणेंकरूनियां ५१ ह्मणेहेहोयसीतासती । पुराणपुरुषा चीचिच्छक्ती । सुटलीकर्पूराचीदीप्ती । पाषाणस्मरतीरामनाम ५२ मृगमदाहूनविशेष । सीतेच्याअंगींचासुवास । अशोकवनआसभोंस । दुमदुमिलेंतेणेंची ५३ ते थेंरक्षणअसेत्रिजटा । तिणेंराघवींधरिलीनिष्ठा । सत्समागमाचामहिमामोठा । दुष्टपापिष्ठासद्भावउपजे ५४ यापरीअंजनीहृदयरत्न । गुप्तरूपेंजवळ्येऊन । जानकी चेवंदोनिचरण । मुद्रिकापुढेंठेविली ५५ ध्यानस्थबैसलीसीतासती । मानसींचिंतीरघुपती । पुढेंउभाअसेमारुती । बद्धांजुळीकरूनियां ५६ इंदिरेपासींखगेंद्र । कींअपर्णेपासींनंदिकेश्वर । कींशचीपुढेंजयंतपुत्र । उभाठाकेप्रीतीनें ५७ असोकनकदंडपडेपृथ्वीवरी । तैसाजानकीसनमस्कारी । मगत्याअशोकवृक्षावरी । राघव

१ सीता । २ स्त्री । ३ गंभीर खोल पाणी । ४ खैराचे निखारे । ५ व्याघ्र । ६ रावण । ७ मंदोदरी । ८ मारुतीनें । ९ दासीस । १० कस्तुरी । ११ चोहोंकडून । १२ मारुति ।

प्रियवोळंघला ९८ इकडेतमाळनीळसांवळा । ध्यानींविलोकीजनकबाळा । तोंअवतारमुद्रिकातेवेळां । सव्यकरांगुळींदिसेना ९९ मुद्रिकानदिसेह्मणोन । श्रावणा
रिस्तुषाउघडीनयन । तोंमुद्रिकापुढेंचिजाण । देदीप्यमानपडिलीअसे ६० मुद्रिकादेखतांचितेवेळीं । हृदयींआलिंगीजनकबाळी । विमळांबुधारानेत्रकमळीं । जान
कीच्यासूटल्या ६१ ह्मणेसांडोनिरघूत्तमातें । मायेकैसीआलीसयेथें । रामआणिसौमित्रातें । त्यजोनिकैसीआलीस ६२ जगद्वंद्यतोश्रीराम । जोचराचरफलांकितद्रुम ।
त्याचीवार्तास्वस्तिक्षेम । सांगमुद्रिकेमजपासीं ६३ तोंत्यावनींनिशाचरी । रक्षणाहोत्यादुराचारी । विक्राळरूपेंतेअवसरीं । सीतेजवळीधांविन्नल्या ६४ कांगेरडती
सह्मणोन । पसरूनिआल्याविक्राळवदन । तुजआह्मीभक्षूंतोडून । कुटकेकरूनतिळप्राय ६५ कचारामतमाळनीळ । तूंरावणासिघालीमाळ । राक्षसीकिरितीकोल्हा
ळ । सीतेभोंवत्यामिळोनियां ६६ बाबरझोटीभयंकर । कपाळींचर्चिलासेंदूर । लंबस्तनविशाळउदर । पर्वतआंतसांठवती ६७ ऐसेंदेखोनिहनुमंत । पुच्छसोडीअ
कस्मात । राक्षसीझोडिल्यासमस्त । प्राणासबहुतमूकल्या ६८ राक्षसिणीफिरवितीडोळे । पुच्छेंआंवळिलेदृढगळे । एकह्मणतीजनकबाळे । रक्षींमातेआह्मांसी ६९
निमाल्याबहुतराक्षसिणी । उरल्यालागसीतेचेचरणीं । कित्येकगेल्यापळोनी । दशकंठासीसांगावया ७० हृदयींबोधठसतांजाणा । भ्रांतीभुलीइच्छावासना । आशा
मनशातृष्णाकल्पना । पळतीजैशाक्षणार्धें ७१ तैशापळाल्यानिशाचरी । जानकीमुद्रिकेसविचारी । जोशरयूतीरविहारी । कोठेंसांगमुद्रिके ७१ मजआलिंगितांश्री
रामचंद्र । तेव्हांकंठींनसाहेचिहार । आतांगिरिकाननसमुद्र । दोघांमध्येंपडियेला ७३ वाल्मीकानेंभाष्यकथिलें । कायसर्वतेंव्यर्थगेलें । एककपिबळियायेऊनिवाहि
लें । लंकानगरजाळील ७४ मजदेऊनसमाधान । सवेंचआणीलरघुनंदन । पाषाणींसमुद्रबुजोन । दशवदनासीमारील ७५ तोंमुद्रिकानेदीप्रतिवचन । ह्मणेमजकळली
खूण । माझियाविरहेंकरून । देहराघवेंत्यागिला ७६ कींयोगियांचेध्यानींगुंतला । कींभक्तांच्याधांवण्याधांवला । कींसौमित्रेंमाघारानेला । म्यांछळिलेंह्मणोनी ७७
कपानकरवेमजवरी । तरीयेऊनमाझावधकरीं । मीबुडाल्येंचिंतासागरीं । काढींबाहेरीत्वरेनें ७८ आहारामाराजीवनेत्रा । दशकंठरिपुविषकंठमित्रा । पुढेंपाठविली
कांहोमुद्रा । कोण्याविचारेंकरूनी ७९ मृगत्वचेचीकंचुकीइच्छिली । हाचअन्यायघडलामूळीं । म्यांपापिणीनेंतेवेळीं । सौमित्रवीरछळियेला ८० म्यांसाधूचेंछळण
केलें । ह्मणोनराक्षसाहातींसांपडलें । मजलावियोगदुःखघडलें । याचदोषेंकरूनियां ८१ जेसाधूचेंछळणकरिती । तेमजऐसेंचदुःखपावती । अंतींपावोनिअधोगती ।
महाअनर्थींपडतील ८२ इत्यादिभावतयेक्षणीं । दावीत्रिभुवनपतीचीराणी । ह्मणेहादेहठेवूनी । काययाचेंसार्थक ८३ सीतादेखोनिविव्हळ । वृक्षगर्भींअंजनीबाळ ।
गायनआरंभीरसाळ । राघवलीलानिर्मळजे ८४ तोसाक्षातरुद्रावतार । रुद्रविणाजैसासुस्वर । तैसाकंठअत्यंतमधुर । कंपितस्वरगातसे ८५ कपीचेंगायनमंजुळ ।
तटस्थझालेंरविमंडळ । पाताळसांडूनिफणिपाळ । बरियेऊंभावित ८६ तटस्थझालाप्रभंजन । वेधलाचंद्राचाहीरण । अशोकवनींचेद्विजगण । चाराघेऊंविसरले

१ श्रावणाचा शत्रु दशरथ त्याची सून सीता । २ लक्ष्मणास । ३ वृक्ष । ४ सीता । ५ मारुति । ६ शेष । ७ वायु । ८ पक्षी ।

८७ अयोध्यापतीचीराणी । तन्मयहोऊनिऐकेश्रवणीं । अशोकवनामधोनी । मंजुळध्वनीउमटत ८८ जोअजअजितनिर्गुण । कमळणीमित्रकुळभूषण । भक्तहृद याब्जमिलिंदपूर्ण । जलदवर्णसर्वसाक्षी ८९ जोमंगळधाममंगळकारक । जोमंगळभगिनीप्राणनायक । मंगळजननीउद्धारक । प्रतापार्कश्रीराम ९० जोद्विपंचमुखद पैहरण । जोचंडीशकोदंडभंजन । भवगजविदारणपंचानन । नरवीरांतकजो ९१ जानकीजयाचीचित्कळा । रचीअनंतब्रह्मांडमाळा । तोरघुवीरपरब्रह्मसांवळा । अ तर्क्यलीलाजयाची ९२ सच्चितानंदतनूनिष्कळंक । जोपितृआज्ञाप्रतिपाळक । जोमायाचक्रचाळक । जगद्वंद्यजगद्गुरू ९३ जोपंचभूतांवेगळासाचार । जोपंचवटी वासीरघुवीर । तोतेथेंद्विपंचरथराजपुत्र । कपटमृगवधूंगेला ९४ तोद्विपंचवदनदुराचार । पर्णकुटींतप्रवेशलातस्कर । भूगर्भीचेंरत्नसुंदर । हिरोनिनेलेंतत्वता ९५ त्यातस्कराचामागकाढित । किष्किंधेसिआलारघुनाथ । शक्रसुतवधोनिअकस्मात । राज्यींअर्कजस्थापिला ९६ त्यासीतावल्लभाचाकिंकर । दासानुदासएकवानर । ते णेंगांजोनिलंकानगर । अशोकवनाआलाअसे ९७ ऐसेंऐकतांगायन । आनंदमयभूतनयेचेंमन । मगवृक्षातळींउभीराहून । करीनमनतयातें ९८ ह्मणेधन्यतूंतरुवरा पूर्ण । कोणकरितोतुजमाजीगायन । त्याचेंपाहीनमीवदन । धरीनचरणआदरें ९९ जोकरितोतुजमाजीकीर्तन । त्याचीजननीधन्यधन्य । त्याससदांअसोकल्याण । नलागोविघ्नकल्पांती १०० ज्यासिरामकीर्तनआवडे । त्यासिंसांकडेंकदींनपडे । चारीमुक्तीतयापुढें । दासीहोऊनराबती १ ऐसेंजगन्माताबोलत । तोंउगाचिराहि लाहनुमंत । नबोलेकांहींचमात । पाहेतटस्थजानकी २ ह्मणेयेथेंकापटचदिसेपूर्ण । कोणकरितोनकळेकीर्तन । बाहेरनभेटेयेऊन । तरीआतांप्राणत्यजीनमी ३ अ त्यंतकुशझालीगोरटी । मुद्रिकाघातलीमणगटीं । ह्मणेअयोध्यापतीजगजेठी । नव्हेभेटीतुझीआतां ४ मगजनकात्मजेनेंतेवेळां । वेणीदंडवेगेंकाढिला । गळांपाशमग घातला । प्राणद्यावयाकारणें ५ ह्मणेअयोध्यापतीतुजवीण । मीक्षणएकनठेवींप्राण । ऐसेबोलोनियांवचन । जनकात्मजासरसावली ६ वेणीदंडकाढोनी । वृक्षडाहा ळीसबांधीतयेक्षणीं । राघवप्रियतेंदेखोनी । बहुतमनींगजबजला ७ जानकीनेंत्यागिल्याप्राणा । ह्मणेकायसांगोंरघुनंदना । भरताग्रजाजगन्मोहना । धांविंलवकरीये वेळे ८ अंतरींआठविलेश्रीरामचरण । बुद्धिप्रवर्तकह्मणोन । मगतैसेंचकेलेंउड्डाण । गगनपंथेंतेवेळां ९ हनुमंतह्मणेसीतासती । पैलआलाहोरघुपती । ऐसेंऐकतांचि च्छक्ती । ऊर्ध्वपंथविलोकी १० मगमारुतीखालींउतरून । करिताझालासाष्टांगनमन । जगन्मातावोलेवचन । होकल्याणचंद्रार्कवरी ११ जोडूनियांदोनीकर । उ भाराहिलासीतेसमोर । ह्मणेकल्याणरूपरघुवीर । किष्किंधेसिसुखीअसे १२ मीश्रीरामाचाअनुचर । हनुमंतनामावायुकुमर । मातेतुजकारणेंलंकानगर । धांडोळिलें सर्वही १३ सीतेसिआनंदझालाथोर । जैसाबहुतदिवसगेलाकुमर । तोभेटतांहर्षअपार । तैसीनिर्भरजाहली १४ जैसाअवर्षणींवर्षेघन । कींमृत्युसमयींसुधारसपान । कींदुष्काळियाझालेंदर्शन । क्षीरसिंधूचेंअकस्मात १५ असोपंचवटीपासूनवर्तमान । श्रीरामेंलीलाजेकेलीपूर्ण । तेसीतासतीसवायुनंदन । कथिताझालातेवेळीं १६

१ पृथ्वी । २ सिंह श्रेष्ठ । ३ दशरथराजाचा पुत्र राम । ४ रावण । ५ वाळी । ६ सुग्रीव । ७ सीतेचें । ८ वृक्ष । ९ माता । १० संकट । ११ रॉड । १२ वेणी घातलेले केस ।

जटायूउद्धरूनिकबंधवधिला । वालींमारूनिसुग्रीवस्थापिला । अपारमेळवूनिहरिमेळा । सिद्धझालाश्रीराम १७ आठवूनितवगुणरूप । रामसर्वदांकरीविलाप । श्वापदेंपाषाणपादप । सीताह्मणोनिआलिंगी १८ तुवांजेअलंकारटांकिले । तेम्यांश्रीरामापुढेंठेविले । श्रीरामेंशोककेलातेवेळे । तोमजसर्वथानवर्णवे १९ तुजकारणें सौमित्र । दुःखकरीतअहोरात्र । जैसीमातेचीवाटनिरंतर । बालकपाहेप्रीतीनें २० ऐसाऐकतांसमाचार । जानकीसदाटलागहिंवर । ह्मणेपरमकृपाळूरघुवीर । मज कारणेंश्रमतसे २१ अयोध्येहूनयेतांहनुमंता । मीमार्गेंराहेंचालतां । श्रीरामतरूखालींतत्वतां । उभेराहतीमजकारणें २२ बहूश्रमलीसह्मणोन । रामकुरवाळीमाझेंवद न । बोलतांसीतेसिआलेंरुदन । सद्गदहोऊनिस्फुंदतसे २३ जानकीसह्मणेहनुमंत । आतांशोककरिसीकिमर्थ । सत्वरयेईलरघुनाथ । दशमुखासिवधावया २४ तूंआदि पुरुषाचीचिच्छक्ती । प्रणवरूपिणीमूळप्रकृती । तुझेआज्ञेनेंवर्तती । विरिंचीरुद्रइंद्रादी २५ भक्तारावयानिर्धारीं । दोघेंअवतरलींपृथ्वीवरी । आर्धीवियोगदोघांभी तरीं । झालाचनाहींतत्वतां २६ यावरीभूमिजाबोलेवचन । तूंश्रीरामाचाविश्वासुपूर्ण । तुजप्रतिअंतरखूण । राघवेंकायसांगितली २७ येरूह्मणेकैकेयीच्यागृहांतरीं । ताटिकांतकेंआपलेकरीं । तुजवल्कलेंनेसविलींनिर्धारी । खूणबरीबोळखेंही २८ ऐसेंऐकतांजनकदुहिता । ह्मणेसखयाहनुमंता । तूंश्रीरामाचाआवडता । कोटिगुणेंअ ससीकीं २९ परितूंदिससीसूक्ष्म । ऐसेचअसतीलप्लवंगम । हेलंकानगरदुर्गमपरम । तुह्मांकैसेंआटोपे ३० ऐसेंसीतेचेंवचनऐकिलें । हनुमंतेंभीमरूपप्रकटकेलें । मंद राचळातुल्यदेखिलें । विशाळरूपमारुतीचें ३१ कींमहामेरूअद्भुत । किंवाराक्षसवधावयासमस्त । अवतरलाप्रळयकृतांत । वानरवेषधरूनियां ३२ ऐसादेखोनिरु द्रअवतार । सीताह्मणेहाकेवळईश्वर । रामकार्यालागींनिर्धार । अवतरलायेणेंरूपें ३३ हनुमंतह्मणेमहासती । हेलंकाघालीनपालथी । परीकोपेलत्रिभुवनपती । आ ज्ञादिधलीनाहींमज ३४ जगन्मातेमंगळभगिनी । मजहूनियांप्रतापतरणी । ऐसेवानरकिष्किंधाभुवनीं । राघवाजवळआहेत ३५ जाम्बुवंतनळनीळरविकुमर । रणपंडि तप्रतापशूर । काळासिशिक्षाकरणार । राघवासवेंअसतीपैं ३६ सीताह्मणेहनुमंतासी । एवढासागरकैसातरलासी । येरूह्मणेमुद्रेनेंअनायासीं । आणिलेंमजऐलतीरा । ३७ मार्गींझालेश्रमबहुत । तझेदर्शनेंहरलेसमस्त । परिझालोंअसेंक्षुधाक्रांत । फळेंयेथेंदिसतीबहु ३८ परहस्तेंजीफळेंस्पर्शित । तींमीसर्वथानघेंनिश्चित । तरीआ ज्ञादीजेत्वरित । निजहस्तेंघेईनमी ३९ उपरीबोलेश्रीरामललना । समीरस्पर्शोनशकेयावना । साठसहस्रराक्षसरक्षणा । ठेविलेयेथेंलंकेशें ४० हनुमंतऐकतांतेअवस रीं । गडबडांलोळेधरणीवरी । फळआहारावीणबाहेरी । निघोंपाहातीप्राणमाझे ४१ आहामध्येंचआलेंमरण । अंतरलेरघुपतीचेचरण । आतांसीताशुद्धीसांगेलको ण । कौसल्यात्मजासीजाउनी ४२ सफळवृक्षदेखोनिदृष्टीं । माझेंचित्तहोतसेकष्टी । ऐसेंवाटतसेपोटीं । वनचिअवघेंसांठवावें ४४ ऐसेंबोलूनिहनुमंत । क्षणएकपड लानिचेष्टित । नेत्रगरगरांभोंवंडित । मुखपसरीतफळांलागीं ४४ ऐसेंदेखोनितेवेळीं । जगन्मातासद्गदितझाली । आहाह्मणोनिधांविन्नली । कुरवाळीतकृपाकरें ४५

१ विक्राळ, भयंकर । २ यम । ३ मारुति । ४ प्रतापरूप सूर्य । ५ सुग्रीव । ६ स्त्री (सीता) । ७ वायु । ८ रामास ।

ह्मणेकपींद्राउठींउठीं । पडलींफळेंतरुतळवटीं । तींपाहूनिएकमुष्टी । उदरतृप्तीपुरतींची ४६ बारेवरीचढसीजाण । तरीतुजअसेमाझीआण । पडलींफळेंतींवेंचू
न । उदरनिर्वाहकरींकां ४७ ऐसेंजानकीबोलतांवचन । मारुतीउठिलाझडकरून । चरणवरीधांवोन । ह्मणेप्रमाणआज्ञातुझी ४८ मगजेवृक्षकरितीरामस्मरण । सीं
तेवरीछायाकेलीसघन । तेरामउपासकपूर्ण । करीवंदनकपीत्यांतें ४९ जेरामउपासकनिर्मळ । त्यांसिविघ्नकरूंनशकेकाळ । ह्मणोनिअंजनीचाबाळ । तरुतेसकळर
क्षितसे ५० जेतरुनकरितीरामस्मरण । तेचउपटिलेमूळींहून । भुजाबळेंत्राहाटून । उर्वीवरीझोडिले ५१ मगपाडिलींफळेंएकवटोनी । हस्तद्वयेंटांकीवदनीं । हनुवटी
हालेतेक्षणीं । फळेंतांतडीचावितां ५२ चंचळदृष्टींकरून । मागेंपुढेंपाहेअवलोकून । तंवतेवनरक्षकसंपूर्ण । निद्रार्णवींबुडाले ५३ राक्षसानींमद्यप्राशिलें । हनुमंतें
वनविध्वंसिलें । पुच्छेंपुढेंवोढूनआणिले । वृक्षराक्षसांसभोंवते ५४ हनुमंतबैसलाफळाहारासी । पुच्छपाहुणेरकरीत्यासी । नसोडीबैसल्याठायासी । आपोशनमो
डेलह्मणोनी ५५ पुच्छासिहनुमंतबोले । गोडगोडआणींकांफळें । आजित्वांतृप्तआह्मांकेलें । चिरंजीवराहेंतूं ५६ नंदनवनाहूनसुंदर । अशोकवनींचेतरुवर ।
फणसइक्षुदंडलवंगपरिकर । उपडीसमग्रएकदांची ५७ केळीनारळीदेवदार । जंबुकपित्थअंजीर । ज्यांचेरसलागतीमधुर । हनुमंतवीरसेवीतसे ५८ असोतरुवर
लक्षकोडी । भुजाबळेंउपडोनिउर्वीझाडी । राघवस्मरणेंतांतडीं । फळेंवदनींटांकीतसे ५९ हनुमंतकरीतयजन । रामनाममंत्रेंकरून । वदनकुंडींआहुतीपूर्ण ।
घालोनिजठराग्नीतृप्तकरी ६० सीतेनेंघातलीआपुलीआण । वृक्षावरीनचढावेंपूर्ण । यालागींवृक्षझोडून । फळेंपाडीधरणीये ६१ जैसीकांचपळाकडाडी । तैसे
लक्षानुलक्षवृक्षमोडी । तोंराक्षसउठिलेतांतडीं । भीमकोल्हाळकरितची ६२ चक्रेंडांगाभिंडिमाळा । घेऊनिधांवलेएकचिवेळां । सीताशोकहरणकोंडिला । सक
ळींमिळोनिएकदांची ६३ कींवृषभींकोंडिलामहाव्याघ्र । कींबहुतविखारीखगेश्वर । कींशृगालींवेढिलामृगेंद्र । खद्योतदिनकराधरूंह्मणती १६४ कीं
नभींउडतांपैद्विज । धरूंह्मणतीप्रळयवीज । कींआर्द्रमृत्तिकेचेअश्वगज । प्राशूंह्मणतीजलसिंधू १६५ कर्पूरपुतळेह्मणतीएकवेळा । धरूनिआणूंवडवानळा ।
मक्षिकामिळोनिसकळा । भूगोलउचलूंभाविती १६६ उष्ट्रांनींब्रीदबांधोन । तुंबरापुढेंमांडिलेंगायन । कींवृश्चिकपुच्छेंकरून । ताडीनह्मणेवज्रातें १६७ तैसे
हनुमंतावरीवनरक्षक । एकदांचधांवलेसकळिक । यावरीलोकप्राणेशबालक । कायकरिताजाहला ६८ विशाळवृक्षउपडोनी । सव्यकरींघेततेक्षणीं । जैसा
पावकप्रकटेशुष्कवनीं । संहारिराक्षसांतैसाची १६९ साठीसहस्रवनपाळ । पुच्छेंभारबांधिलेसकळ । फिरवूनियांतात्काळ । भूमीवरीआपटिले १७० जैसींतुंबिनी
चींओलींफळें । बळेंआपटितांहोतीशकलें । तैसेवनरक्षकतेवेळे । चूर्णझालेसकळही १७१ सवेंचसमुद्रजीवनीं । प्रेतेंदेतभिरकाउनी । भुभुःकारेंगर्जतांध्वनी । गगन
गर्भीनसमाये १७२ घायाळउरलेकिंचित । तेरावणासमीपआलेधांवत । ह्मणतीएकवानरअद्भुत । अशोकवनींप्रकटला १७३ सकळवनविध्वंसून । वनरक्षक

१ दोनी हातांनीं । २ ऊंस । ३ जांबुळ । ४ कवठें । ५ वीज । ६ मारुति । ७ काल्हे । ८ उजवे हातांत । ९ पाण्यांत ।

मारिलेसंपूर्ण । ऐसेंराक्षसेंद्रेंपरिसोन । परमविषाद[1]पावला १७४ घृतेंशिंपिलवैश्वानर । तैसाक्रोधायमानदशकंधर । ह्मणेकोणरेतोवानर । माराजाऊनवेगेंसी १७५ तेव्हांऐशींसहस्रमहावीर । पाठविताझालादशकंधर । ह्मणेधरूनआणारेवानर । नानाप्रकारेंकरूनियां १७६ जरीप्ल[2]वंगमनाटोपेतुह्मांलागून । तरीमज दाऊंनकारेवदन । असोऐशींसहस्रपिशि[3]ताशन । गर्जतवनापातले ७७ नानाशस्त्रेंघेतलींहातीं । हांकिंनिराळगाजविती । ऐसेंदेखोनिमारुती । विशाळरूपजाहला १७८ जैसामंदराचळविशाळ । तैसादिसेअंजनीचाबाळ । वासुकीऐसेंपुच्छसबळ । लंबायमानसोडिलें १७९ लंकेचेमहाद्वारींचीअर्गळा[4] । लोहबंदींवेष्टिलीतेवेळां । मारुतीमारीतउठिला । सिंहनादेंगर्जत १८० वृक्षावरूनिपक्षीउडोनी । प्रातःकाळींभरतीगगनीं । तैसींअरिमस्तकेंतुटोनी । उसळोनधरणींपडताती ८१ बांधोनशत्रुसमुदायभार । गगनींफिरवीवायुकुमर । आपटितांचहोतीचूर । करचरणादिअवयव ८२ तोंत्यांतमुख्यजंबुमाळी । हांकदेतपातलातेवेळीं । ह्मणेवानरारणमंडळीं । तुजआजिमारीन ८३ शूळघेऊनितेवेळां । त्वरेंमारुतीवरीधांवला । तोंहनुमंतेंलत्ताप्रहारदिधला । कोथ[5]ळाफुटलातेक्षणीं ८४ जैसेंशस्त्रबैसतांप्रबळ । चूर्णहोयफळसफळ । कींवज्रघातेंमहाशैल । चूर्णजैसाहोयपैं ८५ तैसाजंबुमाळीपडिला । चिरूनहनुमंतेंभिरकाविला । दशमुखासमाचारकळला । अत्यंतकोपलातेकाळीं ८६ मगपाठविलेलक्षवीर । पांचसेनाधिपतीथोर । मल्लप्रतिमल्लनामेंअसुर । प्रचंडचंडजघनपैं ८७ रावणाचीआज्ञाघेऊन । वेगेंपावलेअशोकवन । हेंदेखोनिवायुनंदन । अगळाहातींतुळितसे ८८ करोनिपुच्छाचेंउखळ । हातींघेऊनिलोहमुसळ । कांडीतसेलंकेशाचेंदळ । साळीं[6]ऐसेंतेधवां ८९ असुरदेहपडतीअचेतन । हाचिसाळींचाकोंडाझाडून । सूक्ष्मदेहतांदूळपूर्ण । जातउद्धरूनकपिहस्तें १९० करकरांकपीदाढाखात । नेत्रगरगरांभोंवंडित । शस्त्रास्त्रेंएकदांचिवर्षत । पिशिताशनतेकाळीं ९१ मेरूऐसापैंसबळ । असेतोअंजनीचाबाळ । तोंतेथेंदोखिलेंदेऊळ । सहस्रस्तंभीदेवीचें ९२ तेरावणेंदेवीस्थापिली । ब्राह्मणाचादेतनित्यबळी । वायुसुतेंतेवेळीं । तोंविदारिलेंदेवालय ९३ पायासहडपडोनी । आकाशपंथेंभिरकावुनी । पाषाणगेलेदशदिशांनीं । पक्ष्याऐसेउडोनियां ९४ असोयावरीहनुमंतें । लोहार्गळाघेऊनिहातें । मांडिलेंवीरकंदनातें । रामगीतआळवूनी ९५ अशोकवनतेंखळेंकेवळ । माजीवीरहेंधान्यसकळ । हनुमंततिव[7]डामध्येंसबळ । पुच्छपोतेंपिळीतसे १९६ तयाखळियाजवळी । खेचरदेवीजनकबाळी । महावीरांचेदीधलेबळी । राशीकेल्याशिरांच्या ९७ रेणुकेच्याकैवारेंपरशधरें । सर्वक्षत्रियांचींछेदिलींशिरें । तैसींसीतेकारणेंराघवकिंकरें । पाडिलींशिरेंराक्षसांची ९८ असोहनुमंतेंतेवेळां । पुच्छेंराक्षसकरूनिगोळा । आपटोनिसमुद्रजळा । माजीनिक्षेपीसाक्षेपें ९९ लक्षवीरमृत्युपंथागेले । मगसातपुत्रपाठविले । तेहीहनुमंतेंचूर्णकेले । आर्गळाघातेंकरूनियां २०० हांकगेलीरावणापासीं । वानरेंसंहारिलेंसमस्तांसी । मगपाठविलेंअखयासी । दळभारेंसींतेधवां १ अखयादेखोनिहनुमंत । अर्गळाघेऊनिनाचत । गदगदांहांसूनबोलत । लंकेशात्मजासी

१ खेद । २ वानर । ३ राक्षस । ४ अडसर । ५ कोठा । ६ भात । ७ खळ्यांतील मधला खांब ।

तेधवां २ अरेअखयातुझेंनामव्यर्थ । जैसेअजागळींचेस्तनयथार्थ । कींमूर्खासिअलंकारघातलेसत्य । श्रोत्रजैसेबधिराचे ३ कींगर्भांधाचेनयन । व्यर्थकायाविशाळ दिसोन । कींनासिकाविणवदन । नामकरणतैसेंतुझें ४ रासभासीभद्रासन । श्वानासीअग्रपूजामान । कींदिव्यांबरपरिधान । व्यर्थप्रेतासकरविलें ५ तैसेंअखयानाम दशमुखें । तुजठेविलेंव्यर्थशतमूर्खें । आतांचितुझाक्षणेकें । करीनसंहारपाहेपां ६ तोंअखयाधनुष्यघेऊन । सोडीबाणापाठींबाण । क्षणएकवायुनंदन । उगाच उभाराहिला ७ काडियापडतांबहुत । बैसकानसांडीपर्वत । कींसुमनवृष्टीनेंमदोन्मत्त । खेदसहसानमानी ८ तैसेअखयाचेबाण । येतांनशंकेवायुनंदन । मगलोहार्ग ळाघेऊन । कृतांतवतधांविन्नला ९ बैसतांलोहार्गळेचाघाय । अखयाचाझालाक्षय । समीरात्मजपावलाजय । सुरसमुदायआनंदला १० ऐकोनिअखयाचासमाचा र । शोकार्णवींपडिलालंकेश्वर । आसाळीराक्षसीभयंकर । अशोकवनाधाडिली ११ दाहासहस्रगजांचेंबळ । उदरांतसांठवीअचळ । एकयोजनमुखविशाळ । पसरू नियांधांविन्नली १२ कपाळींचर्चिलासेंदूर । बाबरझोटीभयंकर । तिणेंधांवोनिसत्वर । वायुसुतधरियेला १३ उचलोनिघातलामुखांत । दांतांसिदांतजोंमेळवित्त । तंवतोउतरलाउदरांत । क्षणमात्रनलगतां १४ लंकेशासीसांगतीहेर । आसाळीनेंगिळिलानर । ऐकतांआनंदलादशकंधर । असुरसभेसीतेधवां १५ रावणशर्करावांटि त । तोंदूतआलेशंखकरित । आसाळीचाझालाअंत । पोटहनुमंतेंफाडिलें १६ शंकाकुलितद्विपंचवदन । ह्मणेहेंअद्भुतप्रकटलेंविघ्न । यावरीशक्रजितजाऊन । युद्ध करीलऐकातें १७ रामविजयग्रंथसुरस । सुंदरकांडकौतुकविशेष । श्रवणकरितीसावकाश । रघुवीरभक्तआदरें १८ रविकुळमंडणापुराणपुरुषा । श्रीमद्भीमातटनिवा सा । ब्रह्मानंदाअविनाशा । श्रीधरवरदाजगद्गुरू १९ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकिनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । विंशतितमोध्यायगो डहा २२० ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ अध्याय ॥ २० ॥ ॥ ओव्या ॥ २२० ॥ ॥ ॥ ॥

१ सिंहासन । २ कुत्रे ।

अध्याय २१

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ क्षीराब्धितटींबैसलासर्वकाळ । त्यासींक्षुधाकासयाबाधील । दीपाचींचिंताकांलागेल । दिनमणिसमीपअसतां
पैं १ राहातांकल्पतरूजवळी । कांदुःखितकामनाव्याळीं । गंगाजळींशेजजेणेंकेली । त्यासवणवाकरीलकाय २ वारणविदारकाचेसंगतीं । जोबैसलाअहोराती । जंबु
कत्यासीबाधाकरिती । कल्पांतींहीघडेना ३ जोनित्यकरीसुधारसपान । त्यासीविषबाधेलकायदारुण । स्वरूपींसदांसावधान । दुष्कृतकैचेंत्यापासीं ४ कामधेनुघरीं
असतां । मगकल्पनानबाधीतत्वतां । हुताशनसतेजधडकतां । शीतकैंचेंडरेल ५ तैसारघुवीरकृपाज्यावरीपूर्ण । त्यासनबाधीविषयहुताशन । रामचरित्रींगुंतलेंमन ।
इतरश्रवणनावडे ६ असोविसावाअध्यायसंपतांतेथें । आसाळीविदारिलीहनुमंतें । त्यावरीइंद्रजितासीलंकानाथें । आज्ञापिलेंसत्वर ७ तोंनम्रकुमारीशिंकेपाठीसी ।
शकुनपुसेब्रह्मदेवासी । विधिह्मणेदोघांतूनएकासी । अपयशयेईलदिसतसे ८ रावणपाहेक्रोधयुक्त । विधिह्मणेहोईलहस्तगत । तैसाचचालिलाइंद्रजित । अशोकवना
सीतेवेळे ९ [illegible]घेऊनिचतुरंगसेना । शक्रारिनिघालाअशोकवना । शायशींअयुतेंगजजाणा । रथतुरंगमागणनानाहीं १० देवबैसोनिविमानीं । कौतुकपाहातीतेचक्ष
णीं । अ[illegible]वनांतरावणी । निजभारेंसींप्रवेशला ११ तोंपाठमोराहनुमंत । बैसलासेफळेंझेलित । असुरगर्जतीबहुत । परितोतिकडेनपाहे १२ क्षणक्षणापाठकुरवा
ळित । परतोनवांकल्यादावित । राक्षसशस्त्रेंअसंख्यात । वर्षतेझालेकपीवरी १३ इंद्रजितेंशरटांकिले । हनुमंतेंवरचेवरझेलिले । मुष्टीमाजीआकळिले । बहुसालतेघ
वां १४ अकस्मातपुच्छसोडिलें । रावणीचेंधनुष्यहरिलें । हनुमंतेंआकर्णवोढिलें । बाणलाऊनतेसमयीं १५ अचुकमारुतीचेंसंधान । सोडिताझालाअसंख्यबाण ।
जैसेशब्दामागेंशब्दपूर्ण । मुखांतूनिघतीपैं १६ तोंविमानारूढसुर्धापानी । पुष्पेंवर्षतीक्षणक्षणीं । ह्मणतीमारुतीधन्यअंजनी । तुजचिएकप्रसवली १७ राक्षसांचीं
शिरेंतेकाळीं । हनुमंतेंअसंभाव्यउडविलीं । रावणीचामुकुटतळीं । छेदोनियांपाडिला १८ बाणसरलेतयेवेळा । सवेंचघेतलीअर्गळा । वायुवेगेंधांवूनआला । शक्रा
रीचेरथापासीं १९ अर्गळाघालोनितेवेळा । अश्वासहितरथभंगिला । इंद्रजितविरथजाहला । घाबरलापाहातसे २० लोहार्गळाचेघायसबळ । झोडिलेंइंद्रजिताचें
दळ । वाहातीरक्ताचेकल्लोळ । समुद्राजातीभेटावया २१ जैसेंअलातचक्रफिरे । तैसाहनुमंतअसुरांतवावरे । रावणीअर्गळाप्रहारें । झोडिताजाहलातेधवां २२ रावणा
त्मजेंतेअवसरीं । पाशटांकिलाहनुमंतावरी । तोंमारुतीहोयमोहरी । उडोनिजायएकीकडे २३ मागुतीलहानपाशकरून । कपीवरीटांकीआणून । पर्वताकारसीता
शोकहरण । होऊनिपाशतोडित २४ शस्त्रास्त्रेंबहुसाल । टांकितांनाटोपेकपीसबळ । यावरीअंजनीचाबाळ । इंद्रजितावरीलोटला २५ मल्लयुद्धासीप्रवर्तला । इंद्रजि
तबळेंआपटिला । नग्नकरूनिभिरकाविला । चरणींधरूनहनुमंतें २६ इंद्रजिततेव्हांरडत । ह्मणेमजकायआलामृत्य । दळसंहारिलेंसमस्त । नादिसेयेथेंकोणीही २७
ह्मणेमजनिराहारीयाचेहातेंमरण । हातोंकरीफळभक्षण । परीरामापासींनेईलधरून । विटंबीलनानापरी २८ सुटेजोंजनकनंदिनी । मजतोघालीलबंदिखानीं । जैसा

१ हत्तीचें विदारण करणारा सिंह । २ कोल्हे । ३ हत्ती घोडेस्वार रथ आणि पायदळ । ४ इंद्रजित । ५ एक अयुत ह्मणजे दहा हजार । ६ घोडे । ७ राक्षस । ८ देव । ९ लोह अडसर ।

रावणासींधरूनी । पांचपाटकाढिले २९ मगनग्रइंद्रजितपळाला । विवरामाजीदडाला । कपींनेंद्वारींपाषाणठेविला । विवरींकोंडिलातयासी ३० इंद्रजितकासावीस
होय । ह्मणेकांमरणमजनये । शस्त्रनाहींकरूंकाय । प्राणत्यागकरावया ३१ विवरींकोंडिलाइंद्रजित । हेंदशमुखामीजाहलेंश्रुत । परमझालाभयाभीत । विनवितसे
विरिंचीतें ३२ ह्मणेतुझेंवचनसाचार । हस्तगतहोईलवानर । तरीतुवांजाऊनिसत्वर । धरूनत्वरेंदेईआह्मां ३३ तरींतूंतेथवरीजाऊन । मजद्यावेंपुत्रदान । काळरूप
तोवानरजाण । तुजवीणकोणानाटोपे ३४ मगकमलोद्भवगातलातेथ । तंवतोनग्नचिइंद्रजित । दडालाअसेविवरांत । भयाभीतहोवोनियां ३५ मगरावणीबोलेकरुणा
वचन । आतांमजसोडवींयेथून । त्यावानरासींधरिल्यावांचोन । मीविवराबाहेरनयेंची ३६ कमलासनह्मणेतेअवसरीं । तूंआतांनिघेविवराबाहेरी । ब्रह्मपाशघालोनि
झडकरी । कपीबळेंचधरावा ३७ रावणीदेतप्रत्युत्तर । ब्रह्मपाशेंनावरेवानर । विरिंचीह्मणेतूंअपवित्र । तरींचअस्त्रनचाले ३८ मगविष्णुसुतेंतेवेळीं । राघवप्रियाची
स्तुतीकेली । तूंवज्रशरीरीमहाबळी । निर्जरचळचळांकांपतीतूतें ३९ आमुचेंवचनसाचकरावें । ब्रह्मपाशींसांपडावे । सभेपर्यंतउगेचयावे । मगदावावापराक्रम ४०
ऐसेकमलोद्भवेंविनविलें । समीरात्मजेमान्यकेले । मगविरंचीनेपाशमांडिले । माजीबांधिलेहनुमंता ४१ हनुमंतबांधिलापाशीं । शक्रारीधांवलावेगेंसीं । दृढबांधिताझा
लाकपीसी । निजहस्तेंकरूनियां ४२ एकत्रणवेटीनेपायबांधिती । एकवृक्षसालीनेआंवळिती । एकदोरआणावयाधांवती । नगरामाजीसत्वर ४३ हनुमंतदिसेबां
धिला । परीसर्वदांहीमोकळा । जैसाज्ञानीसंसारींगुंतला । परीसर्वदामुक्तअसे ४४ नलिनीपत्रजळींखेळे । परीत्यावरिंबिंदूनातळे । कींशीतोष्णधुळीनेंनमळे । नि
राळजैसेंसर्वदां ४५ समीरसर्वांवरूनजात । परिकोठेंहीनव्हेलिप्त । तैसाचिवीरहनुमंत । बंधमोक्षातीतजो ४६ असोपरमेष्ठीआणिइंद्रजित । सभेसिआणिलाहनुमंत ।
वाटेसीराक्षसठोकित । नानाप्रकारशस्त्रांनीं ४७ शस्त्रेंभंगिलींसमग्र । वज्रशरीरतोवानर । असुरींउचलोनितोसत्वर । सभेसमोरआणिला ४८ दृष्टींदेखतांहनुमंत ।
रावणकरकरांदांतखात । याउपरीरघुनाथभक्त । कायकरिताजाहला ४९ बंधनेंतोडोनिसमस्त । पुच्छासनींबैसलाहनुमंत । रावणाहूनएकहस्त । उंचआसनींमारु
ती ५० मगपुसेप्रधानप्रहस्त । तूंकोणाचाआहेसदूत । ऐसेंविचारूननिश्चित । पाहेचकचकितचहूंकडे ५१ मगपुसेद्विपंचवदनें । तूंआहेसकोणाचाकोण । यावरी
जनकजाशोकहरण । कायवचनबोलिला ५२ ह्मणेरेमशकारजनीचरा । महादुर्जनापामरा । मीकोणआहेंरेतस्करा । नकळेचतुजअद्यापी ५३ जेणेंसीतास्वयंवरींतु
जवांचविलें । उरावरीलचापकाढिलें । त्याचादासजाणवहिलें । शिरकमळेंछेदीनतुझीं ५४ जेणेंताटिकासुबाहूमारून । केलेंकौशिकमखरक्षण । त्याचादासमीआहें
पूर्ण । करीनकंदनलंकेचें ५५ तुझेभगिनीचेंनासीकछेदिलें । खरदूषणत्रिशिरामारिले । त्याचादूतमीआलोंबळें । शिक्षातुजलावावया ५६ जैसेंअन्नसदनींरिघेश्वा
न । तैसापंचवटीसियेऊन । चोरिलीजानकीचिद्रत्न । महामलिनाअपवित्रा ५७ रामपंचाननाचीवस्त । कैशीतुजजिरेलनिश्चित । पाडूनवासुकीचादंत । मंडूककै

१ ब्रह्मदेवास । २ इंद्रजित । ३ रामभक्त मारुतीचो । ४ देव । ५ मारुतीनें । ६ कमळिणाचें । ७ आकाश । ८ वायु । ९ राक्षसानीं । १० दशमुखी रावण । ११ सीता । १२ यज्ञ ।

सावांचेल ९८ व्याघ्रअसतांनिद्रिस्थ । बाहेरजिव्हालोंबत । तींजंबुकेंतोडिलियायथार्थ । कैसावांचेलसांगपां ५९ तुझाअखयामारोन । विध्वंसिलेंम्यांअशोकवन ।
तुझेंदळसंहारून । इंद्रजितगांजिला ६० राक्षसकुळवैश्वानर । अहिल्योद्धारकौसल्याकुमर । तुझेंछेदावयाशिर । समरधीरयेतोआतां ६१ तोविषकंठवंद्यरघुनंदन ।
तुझेदशकंठछेदून । दशदिशांसीबळीदेऊन । सीताघेऊनजाईल ६२ ऐसेंऐकतांद्विपंचवदन । झालापरमक्रोधायमान । याचेंपुच्छनासीककर्ण । जिव्हाछेदूनटां
कारे ६३ ऐसेंबोलतांलंकेश । चौताळलेमहाराक्षस । पुच्छावरीआसमास । शस्त्रघायमारिती ६४ धापादाटलेहाणतांवेंभेवें । त्याचेंरोमहीवक्रनव्हे । भयघेतलेंदश
ग्रीवें । ह्मणेबरवेंदिसेना ६५ मगविचारीनिजमनीं । हारामउपासकसत्यवचनी । तरीयाचामृत्युकैसेनी । आणघालूनिविचारूं ६६ ह्मणेतुजरघुपतीचीआण । सत्य
सांगतुझेंमृत्यांगकोण । येरूह्मणेमजनाहींमरण । ऐकोनिरावणहांसत ६७ ब्रह्मयासहीआहेमरण । तेथेंतुझापाडकोण । येरूह्मणेपुच्छासिहोईलदहन । तेंचिमरणआ
ह्मासीं ६८ तैलेंवस्त्रेंभिजवून । पुच्छागुंडाळूनिलावाअग्न । क्षणामाजीभस्महोऊन । सर्वजाईलनिर्धारें ६९ वस्त्रेंगुंडाळाबहुत । अग्नीकराप्रदीप्त । क्षणामध्येंहोईल
अंत । उशीरयेथेंनलगेची ७० रावणह्मणेहेंसाचार । मगस्नेहेंसहितवस्त्रभार । पुच्छागुंडाळितांसमग्र । वायुकुमरकायबोले ७१ ह्मणेंपुच्छउघडेंराहतां । मगनाटोपें
मीसर्वथा । राक्षसभागलेवस्त्रेंगुंडाळितां । पुच्छसर्वथानसरेची ७२ वस्त्रराशीआटल्यासमग्र । अधिकाधिकवाढेपुच्छाग्र । जैसींपंडितबुद्धीचापार । बोलतांबहुतनसरे
ची ७३ कींमहाकवीचीपद्यरचना । अपारलिहितांतिसरेना । रामगुणाचीवर्णना । वर्णितांशेषानाटोपे ७४ तैसेंमारुतीचेंपुच्छअद्भुत । राक्षसांसीनगणवेगणित । जै
सेंअजारक्षकांसीनिश्चित । वेदार्थपारसमजेना ७५ असोसरल्यावस्त्रांच्याराशी । शेवटींनग्रकेलेनगरवासी । कोठेंनमिळेएकदशी । बहुतप्रयासेंशोधितां ७६ राणीव
सानग्रकेला । तरीपुच्छाग्रउघडाठेला । शेषतंतुमात्रउरला । नाहींकोठेंनगरांत ७७ हनुमंतह्मणेअणुमात्ररितें । राहतांबोलनाहींमातें । एककाढूनियज्ञोपवीतें । भ
येंगुंडाळितीपुच्छासी ७८ तैलघृतनवनीत । शोधितांनमिळेनिश्चित । विंशतिचक्षूसीसांगतीदूत । स्नेहवस्त्रेंनमिळतीकोठें ७९ राजसेवकफिरतीनग्न । उभयद्वारेंमु
क्तसोडून । कोणीकोणानबोलेवचन । कपाटेंझांकूनबैसले ८० एकनिघालेआंधारीं । एकनिघालेविवरीं । एकनेत्रलाऊनिरात्रीं । दिवसअसतांकेलीहो ८१ वृद्धवृद्धा
एकाबोलती । पुढेंनदिसेबरीगती । हेंलंकानगरअंतीं । भस्महोईलदिसतसे ८२ असोवस्त्रेंनमिळतीनिश्चित । पुच्छउघडेंएकहस्त । रावणह्मणेअशोकवनांत । वस्त्रें
असतीसीतेपासीं ८३ ऐकोनितयाच्याउत्तरा । हनुमंतआवरीपुच्छाग्रा । दूतसांगतीदशकंधरा । अणुमात्रपुच्छउरलेंनसे ८४ तेथेंकासयापाहिजेवस्त्र । लंकेशह्मणे
लावारेवैश्वानर । चुडघापाजळतीरजनीचर । अंनलसाचारस्पर्शेना ८५ नानाउपाययोजिती । परीनलागेअग्रज्योती । रावणपुसेमारुती । अनलकांरेस्पर्शेना ८६
मगबोलेअंशोकवनारी । पुच्छयज्ञहोतोतुझेद्वारीं । तरीसेवकांहातींनिर्धारीं । मूर्खाकिमर्थफ़ुकविसी ८७ तरीतूंस्वमुखेंकरून । चेतवींसत्वरकृशान । नलागतांएकक्ष

१ शंकर । २ धनगरांस । ३ अंतःपुरांतील स्त्रिया । ४ लोणी । ५ रावणास । ६ रावणास । ७ अल्पक्षुद्रां । ८ अग्नि । ९ राक्षस । १० अग्नि । ११ अशोकवनाचा नाश करणारा ।

ण । ज्वाळायेथेंऊठती ८८ ऐसेंबोलतांअंजनीसुतें । तेंमानलेंदशमुखातें । परीअंतरींपावलाभयातें । मगधैर्यधरूनऊठला ८९ तेवेळेनिजमुखेंदाहक । बळेंफुंकीलं कानायक । हनुमंतेंबंधुआणिजनक । अनलअनिलस्मरियेला ९० तोंएकाएकींअग्निधडकला । दाहीमुखेंज्वाळापेटल्या । दाढ्यामिशातेव्हांसकळा । भस्मकेल्या जाळुनी ९१ रावणेंपापकेलेंबहुत । पुढेंरामबाणेंयासीदेहांत । यालागींअगोदरप्रायश्चित्त । राघवप्रियेंदधिलें ९२ दशमुखींपोळलादशकंधर । दिसेजैसेंदग्धकांतार । असोमुखासीलाऊनियांवस्त्र । निजासनींबैसला ९३ तंवधडकलापुच्छवन्ही । हनुमंतगडबडांलोळेधरणीं । काकुळतीयेतह्मणेसोडाकोणी । असुरमनींआनंदले ९४ ह्मणतीहेंबरवेंझालें । अखयादिकांसियेणेंमारिलें । मर्कटेंबहुताशींसंहारिलें । विटंबिलेंइंद्रजिता ९५ मगविरिंचीनेंधरिलायुक्तीं । दशमुखेंऐसीयोजिलीगती । अग्नीला विलापुच्छाप्रती । मरेलआतांचिनिश्चितहा ९६ येरूचडफडीतडफडी । रडेभूमीवरीलोळेगडबडी । आपलीमांडीथापटोनीदाढी । रावणाचीगेलाधरावया ९७ तोंदाढीचनाहींनिःशंक । तेणेंरावणासिबैसलादचक । देखोनकरीहास्यमुख । ह्मणेअनर्थदिसतोपुढें ९८ हनुमंतह्मणेअसुरांप्रती । मजसोडवावेंसमस्तीं । ऐकामाजी एकविनंती । धांवेमारुतीपुढेंची ९९ तंवतेपळतीदूरसमग्र । पुच्छेंआकर्षितअसुर । दाढ्याजाळियेल्यासमग्र । प्रळयथोरमांडिला १०० गरगरांपुच्छतयेवेळां । भवंडितांझळकतीप्रळयज्वाळा । राक्षसकरूनियांगोळा । पुच्छाग्नीनेंभस्मकरी १ सभासांडोनिपळतीअसुर । हनुमंतह्मणेउभेस्थीर । मजसोडवातुह्मीसमग्र । ह्मणो निभेटेतयांतें २ शत्रांचीशतेंतेक्षणीं । यामिनीचरआणीबांधोनी । रावणापासींनेउनी । ह्मणेकांहेपळताती ३ असोसीतिसराक्षसीसांगत । तुझावानरमेलागेयथार्थ । ऐकतांजानकीशोककरीत । ह्मणेविपरीतकेवीघडे ४ मशकेंसागरशोषिला । जंबुकानींसिंहकेवींधरिला । खद्योतानींसूर्यपाडिला । खालींकैसाआसडोनी ५ वज्रभंग लेंतात्काळ । पतंगेंग्रासिलावडवानळ । भोगींद्राचेंफणीमंडळ । वटबीजभारेंदडपलें ६ मक्षिकेच्यापक्षवातेंकरूनी । प्रळयमेघगेलाविदारुनी । पिपीलिकाभारेंदडपो नी । कैंनकाद्रीकैसापडेल ७ पुष्पप्रहाराचेवृष्टीं । केवींदणाणेलकूर्मपृष्ठी । चित्रींचालेपउठाउठी । प्रळयर्चपळाग्रासोलकाय ८ असोरुद्रावतारहनुमंत । तोराक्षसीं जाळिलाअग्नींत । कैसेंघडेलहीमात । विचारितराघवप्रियां ९ जठराग्नीसस्नीतापुसत । तोह्मणेक्षेमआहेहनुमंत । नगरमीजाळीनसमस्त । बंधुसाह्याकारणें १० असो इकडेसमस्तअसुर । हनुमंतावरीकरितीशस्त्रमार । तोंपुच्छाग्नीधडकलासमग्र । पळतीअसुरचहूंकडे ११ नानाशस्त्रेंबाणशक्ती । दुरोनिकपींद्रावरीटाकिती । मगमि षंघेऊनमारुती । गतप्राणपडियेला १२ मूर्छितपडतांचिवानर । जवळींयेतीमगअसुर । जोतोह्मणेम्यांघायथोर । वर्मपाहूनदीधला १३ ह्मणोनिमेलाहावानर । जो तोह्मणेहाप्रचंडवीर । सांगतीरावणासीबडिवार । सुखेंनिद्राकरीआतां १४ मेलियासारिखेंमिषघेउनी । दोनघटिकापडिलामेदिनीं । राक्षसबहुतमिळोनी । सभोंवते विलोकिती १५ फेंसवाहतसेवदनीं । वैद्यनाडीपाहतीविलोकूनी । ह्मणतीकेवढापुरुषार्थकरूनी । वानरशेवटींनिमाला १६ ऐसेंसमस्तजोंपाहत । तोंहनुमंतउडाला

१ वायु । २ राक्षस । ३ कोल्ह्यानीं । ४ काजवे । ५ शेष । ६ मुंग्याच्या । ७ मेरुपर्वत । ८ वीज । ९ सीता । १० सांग । ११ पृथ्वी । १२ मुखांतून ।

अकस्मात । पुच्छेंबांधलेसमस्त । राक्षसजळतधडधडां १७ कितेकपळालेअसुर । एकलाउरलादशकंधर । त्यासीह्मणेरक्षणार । तुजकोणअसेआतां १८ मगइंद्र
जितेंपाशघालून । बांधिलातेव्हांवायुनंदन । नगरामाजीनेऊन । हिंडविलेंहनुमंता १९ जैसेंपुटींपडतांसुवर्ण । तेंजेवीदिसेदेदीप्यमान । त्यापरीसीताशोकहरण ।
अग्निसंगेंशुद्धदिसे २० आळोआळींफिरवित । हनुमंतसहजपाळतीघेत । निंदकांचींतोंडेंलासित । लोकपळतीबिदोबिदीं २१ जाहलाएकचिहाहाःकार । स्त्रियाह्मण
तीभलत्यासीभ्रतार । मजयेथूनकाढीबाहेर । लावीलवानरअग्नीआतां २२ हनुमंतह्मणेसमस्तअसुरां । ह्मणेमजतुह्मीदृढधरा । सर्पप्रायहोऊनिसत्वरा । निघोनिगेलाक्ष
मात्रें २३ हनुमंतगदगदांहांसत । राक्षसांसीवांकुल्यादावित । लंकेसीअग्निलावित । सुटलाअद्भुतप्रभंजन २४ माडचागोपुरेंधवळारें । राणीवसाचींसुंदरमंदिरें । स
कळरम्यमहाद्वारें । एकसरेंधडकलीं २५ कपीनेंमांडिलेंलंकादहन । त्यासीसाह्यजाहलापवन । नग्नहोऊनिनगरजन । सदनेंसोडूनपळाले २६ थोरविषयसंसारींधन ।
त्याहूनआगळेंअपत्यपूर्ण । त्याहूनदाराविशेषजाण । त्याहूनआस्थाप्राणाची २७ त्याहूनविशेषनिजप्राणत्याग । इंद्रियांवरीउदारमग । देहममताधरीनिःसंग । विष
यभोगसांडिलिया २८ त्यासिनसेमोहममता । मगइतरजनाचीकायकथा । कोणीकोणाचीनधरीआस्था । पळतीजीवघेऊनियां २९ पुरुषांहूनमोहेअत्यंतनारी ।
उडीघालीजळतेघरीं । बळेंवोढूनकाढितांबाहेरी । जीवित्वावरीउदासत्या ३० असंभाव्यदाटल्याज्वाळा । ग्रासूंइच्छितीनभमंडळा । कींकल्पांतरुद्रक्षोभला । राव
णावरीतेकाळीं ३१ धूम्राचीदशदिशादाटी । कोणीकोणासनदिसेदृष्टी । वंशनळेंनभाच्यापोटीं । असंख्यातउडतीहो ३२ आतांअसोहीबहुतबोली । तृतीयभागलंका
जाळिली । परीसुवर्णमयझाली । श्रीरामभक्तप्रतापें ३३ लोहघणेंपरिसताडिला । परितोअवघाचिसुवर्णझाला । तेवीलंकानगरतेवेळां । हेममयओतिलें ३४ हनुमं
तलंकादहनकेलियावरी । निजमानसींविचारकरी । श्रीरामदर्शनासीझडकरी । जावेंआतांत्वरेनें ३५ मगउडालावायुकुमर । समुद्रतीराआलाबळसागर । पुच्छविझ
वितांनदेश्वर । काकुळतीबहुआला ३६ जलधरेंउकडोनिमरती । तूंकडेसबैसेंगामारुती । यावरीअवनिजापती । दासतीरींबैसला ३७ सरितापतीनेंनिजबळें । नि
जलाटेनेंपुच्छविझविलें । कींयाज्ञिकेंअग्नीसआच्छादिलें । कुंडामाजीस्वकरेंसी ३८ कपाळींचास्वेदपुसोनीटांकिला । तोपुढेंमकरध्वजजन्मला । असोकपीमागेंपाहूं
लागला । तोंलंकाभडभडांजळतसे ३९ असंभाव्यचेतलाअग्न । जनकजाजाईलभस्महोउन । कार्यनासेलह्मणून । वायुनंदनशोककरी ४० मगह्मणेकरितांनामस्मर
ण । मजनबाधीकदाअग्न । माझेजगन्मातेसीविघ्न । केवीकृशानकरूंशके ४१ स्मरतांरघुवीरनामनिर्मळ । शिवकंठींचेंहाळाहळ । शीतळझालेंतत्काळ । नामामृतें
करूनियां ४२ तोंवायुदेवसांगेतेवेळां । सुखीआहेजनकबाळा । जेत्रिभुवनपतीचीचित्कळा । ब्रह्मांडमाळाघडमोडी ४३ यावरीलोकप्राणेशनंदन । ह्मणेक्षुधितझा
लेनयन । मित्रकुळभूषणाचेचरण । पाहावयालागींउदित ४४ तोमंगळभगिनीजीवन । मजपुसेलवर्तमान । तरिकीर्तीस्वमुखेंकरून । वर्णितांदूषणलागेल ४५ यश

---

१ रावण । २ मारुती । ३ मोहरी । ४ बकसमुद्र । ५ समुद्र । ६ सीतापति राम । ७ समुद्र । ८ घाम । ९ अग्नी । १० आदिमाया । ११ मारुति । १२ मंगळाची बहिण सीता ।

रा. वि. ॥ ३ ॥

धर्मविद्यापुरुषार्थ । बळपराक्रमआणितीर्थ । हेंस्वमुखेंजोवर्णित । तरीहानीसत्यशास्त्रह्मणे ४६ मगगुप्तरूपेंवायुनंदन । घेतपरमेष्ठीचेंदर्शन । ह्मणेमीअयोध्यापतीचे
चरण । पाहावयाजातसे ४७ तरीयेथेंवर्त्तलाजोवृत्तांत । तोपत्रींलिहावासाद्यंत । ऐकतांविष्णुनाभसुत । ब्रह्मानंदेंउचंबळला ४८ ह्मणेधन्यहनुमंतसज्ञान । मजहीतु
वांकेलेंपावन । मगतत्काळपत्रलिहून । हनुमंतापासींदीधलें ४९ ब्रह्मयाचीआज्ञाघेउनी । प्रवेशलाअशोकवनीं । साष्टांगेंसीजनकनंदिनी । सद्गदहोवोनिनमियेली
५० मगबोलेजनकबाळा । आतांकधींयेशीविल्हाळा । विमलांबुधारातेवेळां । नेत्रींआल्याजानकीचे ५१ जोदशरथाचामहापुण्यमेरू । जोब्रह्मांडनायकजगद्गुरू । जोभ
क्तमंदिरांगणसुरतरू । तयाचेदर्शनाजातोंआतां ५२ हनुमंतह्मणेजगन्माते । राघववल्लभेगुणसरिते । कमळप्रियेकमळोद्भूते । चिंतानकरिजेसर्वथा ५३ मातेउदईकजाण
दोनप्रहरां । राघवआणितोंसमुद्रतीरा । तोराक्षसांसहदैत्येंद्रा । वधूनतुजसोडवील ५४ मजकांहींखूणद्यावीयथार्थ । जेणेंधन्यह्मणेरघुनाथ । मगवेणीचामणीदेदीप्यवंत । मा
रुतीचेहातींदीधला ५५ मारुतीअंजनीहृदयरत्न । ह्मणेकांहींअंतरखुण । तोताटिकांतकमख[2]पाळण । जेणेंकरूनसंतोषे ५६ जानकीह्मणेचित्रकूटपर्वतीं । जैंआह्मींकाळक्रमि
लामारुती । सुमित्रात्म[3]जवनाप्रती । गेलाहोताएकदां ५७ एकांतींचेअवसरीं । रघुपतीच्याअंकावरी । शिरठेऊनिनिर्धारीं । हनुमंतामीनिजल्येंपैं ५८ प्रीतीकरूनतमाळ
नीळ । परमसुवासजोमलयानीळ । तोगाळूनस्वकरेंतात्काळ । टिळकरेखिलाभाळींमाझे ५९ हीगोष्टीजाणेरघुनंदन । मारुतीसांगहेअंतरखुण । ऐसेंऐकतांवायुनंदन ।
परमसंतोषपावला ६० जानकीह्मणेसमुद्रजळ । शतयोजनेंभरलेंतुंबळ । असंख्यातवानरदळ । कैसेंयेईलऐलतीरा ६१ येरूह्मणेराघवशरीं । सेतुबांधीलसमुद्रावरी ।
अथवामाझियापुच्छदोरी । सेतूबांधीलअभंग ६२ नातरीराघवबाणवडवानळ । शोषूनटांकीलसमुद्रजल । अथवाउड्डाणकरूनसकळ । सुवेळेसीपैंयेऊं ६३ जेणेंस्तं
भाविणेंधरिलेंनभ । जीवनावरीपृथ्वीठेवीस्वयंभ । तोजानकीतुझावल्लभ । कायएककरूंनशके ६४ जननीं[4]चेजठरकुहरीं । प्राणीअसेनवमासवरी । तेथेंरक्षीनानापरी ।
तोकायएककरूंनशके ६५ बाहेरउपजतांचअवधारा । मातेचेस्तनींदुग्धधारा । लावितोपरात्परसोयरा । कायएककरूंनशके ६६ क्षणेंहेंब्रह्मांडदावी । सवेंचमागुतें
लपवी । तोरामत्रिभुवनगोसावी । कायएककरूंनशके ६७ जैसागगनीं[5]एकचिमित्र[6] । परीप्रकाशकरीसर्वत्र । तैसाजगद्व्यापकरघुवीर । कायएककरूंनशके ६८ वपु[7]नव
च्छिद्रभग्न । परीमर्यादेवेगळानजायप्राण । तोअयोध्यानाथजगन्मोहन । कायएककरूंनशके ६९ गोष्टीअसोतबहुआतां । वेदशिणलेकीर्तीगातां । उदईकदोंप्रहरांरघुना
था । समुद्रतीराआणितों ७० तुजमीआतांनेतोंमाते । परिशुद्धीसांगीतलीरघुनाथें । पुढीलभविष्याचींमतें । ठाउकअसतीतुजलागीं ७१ असोसीतेचीआज्ञाघेऊन । साष्टां
गेंनमीवायु[8]नंदन । यशस्वीरघुनाथह्मणोन । गगनपंथेंउडाला ७२ सकळदेवह्मणतीहनुमंता । त्वरितगतीआणावारघुनाथा । तूंआमचाप्राणदाता । सोडवीयेथूनआह्मांसी ।
७३ हनुमंतह्मणेदेवांसी । नकाचिंताकरूंमानसीं । उदईकरामसमुद्रतीरासीं । निर्धारेंसीआणितों ७४ यावरीलंकागिरिशिखरीं । उभाराहिलावानरकेसरी[9] । भुभुःकारऐलती

अ० २१ ॥ ३ ॥

---

१ मारुति । २ विश्वामित्राचा यज्ञ रक्षण करणारा श्रीराम । ३ लक्ष्मण । ४ आईचे । ५ आकाशीं । ६ सूर्य । ७ देह । ८ वायुपुत्र मारुति । ९ वानरश्रेष्ठ मारुति ।

रीं । सकळवानरींऐकिला ७५ लंकागिरीहूनिउडाला । योजनद्वयपाठारदडपिला । उड्डाणासरसासमुद्रभ्याला । मारुतीआलाऐलतीरा ७६ निशांतींउगवेचंडकिर
ण । कींवैकुंठींहूनउतरेसुपर्ण । कींमानससरोवरलक्षून । राजहंसउतरला ७७ महेंद्रपर्वतावरीहनुमंत । उभाठाकलाअकस्मात । जांबुवंतादिवानरसमस्त । भेटावया
धांवती ७८ थोरथोरवानरभेटती । एकजघनासीआलिंगिती । एकजानुजंघाआवळती । एकलागतीपायांतें ७९ एकपुच्छासीदेतीआलिंगन । एकपुच्छासीदेतीचुंबन ।
एकमानघुलकाउन । वांकुल्यादावितीउर्ध्वपंथें ८० एककरताळियावाजवूननिवाडें । गायनकरितीमारुतीपुढें । एकचक्राकारउडे । वर्णितीपवाडेश्रीरामाचे ८१ एकदेती
भुभुःक्कार । एकसाष्टांगघालितीनमस्कार । एकह्मणतीजेथेंश्रीरामचंद्र । तेथेंसत्वरजाऊंचला ८२ पुष्पेंआणूनितेअवसरीं । हनुमंतपूजिलावानरीं । जैसासकळसुरवरीं । अ
न्नपूर्णावरपूजियेला ८३ मारुतीचेआंगावरीलमळ । देखोनिकपिपुसतीसकळ । लंकेंतप्रतापकेलासमूळ । सांगआह्मांहनुमंता ८४ परिकदांनसांगेमारुती । ब्रह्मलिखितदेत
हातीं । परितेंवानरनउकलिती । विरिंचीमुद्रांकितजें ८५ मगह्मणतीवानर । कळेलकिष्किंधेसीसमाचार । मध्येंउकलोंनिपाहतांपत्र । चतुरसर्वहांसती ८६ असोमारुतीसह
वानरगण । किष्किंधेसीआलेनलगतांक्षण । सुग्रीवाचेंमधुवन । मोडिलेंतेव्हांक्षणमात्रें ८७ सुग्रीवासिसांगतीवानरगण । वानरांसहआलावायुनंदन । तुझेंआवडतें
क्रीडास्थान । तेंमधुवनमोडिलें ८८ ऐकतांतारापतीसीतापती । ह्मणतीविजयीझालामारुती । जयजयकारपरमकरिती । आनंदेंकरूनवानर ८९ असोमधुरवनींहूनअं
जनीसुत । वानरांसहउडालाअकस्मात । पंपासरोवरींअसेरघुनाथ । आलातेथेंस्वानंदें १९० सपक्षउतरलापर्वत । कींभूमीवरीआलाआदित्य । कींमायाचक्रनिरसोनि
समस्त । योगीपावेस्वस्वरूपीं ९१ लंकेमाजीविजयीजाहला । ह्मणूनदक्षिणबाहूउभारिला । रघुनाथेंहनुमंतदेखिला । प्रसन्नवदनतेकाळीं ९२ साधकसाधूनिमहानिधान ।
दिसेतैसासुप्रसन्न । कींसुधारसहरलियासुपर्ण । विराजमानपरतेंजैसा ९३ कींसंजीवनीअद्भुत । साधूनआलागुरुसुत । सहस्राक्षजैसाआनंदत । सीतानाथतोषेतैसा
१९४ अयोध्यापतीकिष्किंधापती । आसनेंसोडूनपुढेंधांवती । तोंलोटांगणघालीमारुती । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ९५ परमस्नेहाळूरघुनंदन । मारुतीचेहस्तधरून ।
देताझालाआलिंगन । भरलेंगगनआनंदें ९६ प्राणसखाहनुमंत । हृदयींधरीरघुनाथ । पुढतीसोडावाहाहेत । मनामाजीउपजेना ९७ असोहनुमंतासीक्षेमदेउनी ।
सकळकपीसीभेटेचापपाणी । जांबुवंतअंगदप्रीतीकरूनी । हृदयींधरिलेरघूत्तमें ९८ सुग्रीवबंधोनिप्रीतीं । हृदयींधरिलामारुती । इंद्रासिभेटलाबृहस्पती । आ
लिंगनशोभलेंतैसें ९९ मगराजाधिराजसमर्थ । सभाकरूनिबैसलारघुनाथ । तेव्हांमणीआणिब्रह्मलिखित । पुढेंठेवितहनुमंतपैं २०० मगआनंदेंसकळवर्तमान । दं
डीऋषीच्यापुत्रापासून । पुढेंसुप्रभेचेंउद्धरण । तेंहीकथिलेंतेधवां १ पुढेंसमुद्रतीरपर्यंत । अंगदेंकथिलेंसमस्त । शुद्धीनव्हेह्मणोनिअद्भुत । अग्निचेतविलावानरीं ।
२ प्राणदेतांसकळवानरीं । हनुमंतेंरक्षिलेतेअवसरीं । मगसंपातीभेटलासमुद्रतीरीं । तेणेंशुद्धीसांगीतली ३ यापरीवायुकुमर । शतंयोजनेंउडालासागर । पुढेंलंकें

१ आठकोश । २ सूर्य । ३ गरुड । ४ बृहस्पतीचा पुत्र कच । ५ इंद्र । ६ आकाश । ७ आलिंगन । ८ धनुर्धारी रामचंद्र । ९ जटायूचा बंधु । १० चारशें कोस ।

तझालासमाचार । तोहनुमंतनसांगेची ४ मगरामेंहनुमंताकडेपाहिलें । तंवयेरूह्मणेजेंवर्तमानझालें । विरंचीनें[1]असेपत्रलिहिलें । निजहस्तेंकरूनियां ५ जगद्वंद्याअयोध्यापती । सुखरूपअसेसीतासती । मणीखूणादिधलीमाझेहातीं । परमसद्गदहोऊनियां ६ अंतरखूणसांगीतली । मनशीळलाविलाआपणभाळीं । रघूत्तमेंऐकतांहृदयकमळीं । तयेकाळींगहिंवरला ७ मणीधरूनरघुनाथ । अत्यंतझालाशोकाकुलित । आहासीतासीताह्मणत । देखतां[2]अर्कजगहिंवरला ८ हनुमंतह्मणेरघुराजा । सुखीआहेजनकात्मजा । परितुझियावियोगेंभरताग्रजा । अत्यंतकृशजाहलीअसे ९ म्यांमुद्रिकादिधलीनेऊन । तेमनगटींखेळेजैसेंकंकण । मगह्मणेरघुनंदन । केवींप्राणउरलाअसे २१० रघुपतीचेंनामामृत । तेणेंजानकीवांचलीसत्य । जैसाशशांकराहुग्रस्त । चिंतेनेंतैसीझांकली ११ मगबोलेतमालनीळ । कैसातरलासीसमुद्रजल । त्यावरीअंजनीचाबाळ । कायबोलताजाहला १२ तुझियेमुद्रिकेचेंअद्भुतबळ । क्षणेंजिंकेलकळिकाळ । नखाग्रींसमुद्रजल । सांठविजेलसर्वही १३ मगविरंचीचेंपत्र । सौमित्राजवळीदेतराजीवनेत्र । वाचिताझालाभो[3]गींद्र । सावधानवानरऐकती १४ स्थीरराहिलास[4]मीर । ऐकावयाविरंचीचेंपत्र । सौमित्रेंउकलिलेंसाचार । जेवींचंद्रपौर्णिमेचा १५ जोसरस्वतीचाजनिता । त्याचियाअक्षराचीकौशल्यता । कोणासीनवर्णवेतत्वता । तेंश्रोतींआतांपरिसावें १६ परब्रह्मकेवळरघुवीर । त्यासब्रह्मदेवेंलिहिलेंपत्र । तेंब्रह्मानंदरूपश्रीधर । अतिपवित्रवर्णिलेंपैं १७ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मीकिनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । एकविंशतितमोध्यायगोडहा २१८ ॥ ॥ ओव्या ॥ २१८ ॥ ॥ अध्याय ॥ २१ ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ ७ ॥

१ ब्रह्मदेवानें । २ सुग्रीव । ३ लक्ष्मण । ४ वारा ।

अध्याय २२
वानरसेना
मारुती
लक्ष्मण
पत्र
श्रीराम
वानर
रीस

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसितारामचंद्राभ्यांनमः ॥ उकलोनिकमलोद्भवाचेंपत्र । वाचिताझालासौमित्र । सावधऐकेराजीवनेत्रं । सूर्यपुत्रादिकपीसर्वही १ अनंत कोटीब्रह्मांडनायका । हेदयार्णवाविश्वपाळका । वैकुंठपतीसुखदायका । प्राणप्रियाश्रीरामा २ हेरामासकळबंधछेदका । हेरामासज्जनप्रतिपाळका । रजनीचरदुष्टसं हारका । जानकीनायकाजगद्गुरू ३ श्रीरामाजगदंकुरमूळकंदा । साधुहृदयारविंदमिलिंदा । निर्जनचातकजलदा । ब्रह्मानंदापरात्परा ४ संसारगजविदारकमृगेंद्रा । दुःखपर्वतभंजनवज्रधरा । निजभक्तरक्षकासुधाकरा । अतिउदारासीताधवा ५ त्रिभुवनजनकादुःखहरणा । जनकजामातजगपाळणा । जनकजापतिजलजनयना । जलदवर्णाजगत्पती ६ जयरामवेदोद्धारका । कमठरूपासृष्टिपाळका । नमोसकळदैत्यांतका । वराहवेषादीनबंधू ७ नमोहिरण्यकशिपुमर्दना । नमोत्रिविक्रमबलिबं धना । नमोब्राह्मणकुळपालना । भार्गवकुळदिवाकरा ८ नमोपौलस्तिकुळवनदहना । मीनकेतनारीहृदयजीवना । नमोचतुर्दशलोकपालना । मखरक्षणारघुवीरा ९ जयजयविश्वपालना । विश्वव्यापकाविश्वकारणा । विश्वमतिचाळकाविश्वजीवना । विश्वरक्षणाविश्वेशा १० नमोमायाचक्रचाळका । नमोअज्ञानतिमिरांतका । न मोवेदरूपावेदपाळका । वेदस्थापकावेदवंद्या ११ नमोकमलनाभाकमलजीवना । नमोपापारण्यकुठारतीक्ष्णा । नमोत्रिविधदाहतापशमना । अनंतशयनाअनंता १२ नमोदशावतारचरित्रचाळका । नमोअनंतब्रह्मांडनायका । नमोअनंतवेषकारका । ताटिकांतकापापहरणा १३ नमोजननमरणरोगवैद्या । सच्चिदानंदासर्ववेद्या । मायातीताजगद्वंद्या । भेदाभेदातीततत्वं १४ नमोसर्गस्थित्यंतकारका । नमोकैवल्यपददायका । अजअजितसर्वात्मका । करुणालयासुखाब्धी १५ जयजयषड्विकार रहिता । नमोषड्गुणअलंकृता । अरिषड्वर्गप्रतापवंता । शब्दातीतानिरंजना १६ तूंनिर्विकारनिरंजन । आह्मांलागींझालासिसगुण । बंदीचेसोडवावेसुरगण । पि शिताशनवधोनियां १७ पितृआज्ञेचेंकरूनिव्याज । काननाआलासिरघुराज । पंचवटीसराहूनसहज । बहुतराक्षसवधियेले १८ दशमुखेंकेलेंसीताहरण । त्याचेंकरा वयाशोषण । ह्मणोनिकिष्किंधेसिआगमन । जाहालेंतुझेंश्रीरामचंद्रा १९ शुद्धीलागींरुद्रावतार । अंजनीहृदयारविंदभ्रमर । तोब्रह्मांडासीदेणारधीर । तरलासागर निमिषार्धें २० अगाधमारुतीचेंउड्डाण । बहुतींवाटेसकेलेंविघ्न । परितोअनिवारकिराण । कोणासीहीनाटोपे २१ पडेलंकेसीयेऊनहनुमंत । राक्षससंहारिलेबहुत । प्रवेशलाकौंचेच्यामुखांत । दंतांसिदंतमेळवीते २२ उदरफोडोनिआलाबाहेर । मगशोधिलेंनिकुंबलनगर । सुलोचनादेखोनिसुंदर । ह्मणेहेचहोईजानकी २३ तिज वरीघालावयापाषाण । सिद्धझालावायुनंदन । मगतिचेशब्दपरिसतांपूर्ण । सीतानव्हेकळलेंहें २४ मगअणुप्रमाणहोऊन । प्रवेशलालंकाभुवन । विटंबिलेसकलज न । करूननग्राबिदीसी २५ पत्रऐकतांजनकजापती । ह्मणेधन्यधन्यवीरमारुती । अद्भुतकर्तव्यअगाधकीर्ती । त्रिजगतींऐसानाहीं २६ ऐकोनियांविनोदरीती । वानरगदगदांहांसती । एकावरीएकपडती । मुरकुंडयावळतींऐकोनियां २७ नानावस्तुउत्तमआणून । वानरटांकितीओवाळून । एकसप्रेमेंहृदयींधरून । ह्मणती

१ ब्रह्मदेवाचें । २ लक्ष्मण । ३ रामचंद्र । ४ सुग्रीवादिक । ५ राक्षस । ६ भक्तरूप चातकांस मेघ । ७ मदनाचा शत्रु शंकर त्याचें हृदयजीवन । ८ यश, श्री, कीर्ति, विज्ञान, औदार्य वैराग्य ।

धन्यबलाढ्यतूं २८ पत्रवाचितांउर्मिळाजीवन । क्षणक्षणाकरीहास्यवदन । मारुतीतटस्थझालेंहरिगण । पत्रपुढेंपरिसती २९ शोधिलेंबिभीषणाचेंघर । कीर्तनऐ कोनिझालानिर्भर । मगकुंभकर्णाचेंमंदिर । देखोनियांकंटाळला ३० रावणस्त्रियाऐशींसहस्र । तितुक्याशोधूनिवायुकुमर । राक्षससभाविटंबिलीसमग्र । तेंअगाधच रित्रनवर्णवे ३१ रावणशेजेमंदोदरी । ह्मणेहीचहोईलसीतासुंदरी । तंवतेझालीघावरी । दुष्टस्वप्नदेखोनियां ३२ दशकंठासीसांगेवर्त्तमान । विषकंठप्रियरघुनंदन । त्याचीसीताघ्याहोसोडून । परीरावणनमानीतें ३३ सीतापाहावयापाठविलीदूती । तिच्यामागेंगेलामारुती । तोंअशोकवृक्षातळींसीतासती । देखोनियांकपिनमि तसे ३४ पुढेंमुद्रिकाठेऊन । वृक्षावरीबैसलाजाऊन । अपारराक्षसीझोडून । पाडिल्यातेथेंपराक्रमें ३५ मुद्रिकादेखोनिसीतासती । शोकसमुद्रींकरीवस्ती । मगपु ढेंयेऊनमारुती । प्रत्यक्षभेटलातेधवां ३६ सांगीतलेंसकळवर्तमान । मगक्षुधेचेंमिषकरून । विध्वंसिलेंअशोकवन । जेंविस्तीर्णयोजनत्रयोदश ३७ रावणेंपाठविला दळभार । त्याचातत्क्षणींकेलासंहार । मारूनिरावणाचापुत्र । शक्रजितविटंबिला ३८ मगमीहनुमंतासीप्रार्थून । ब्रह्मपाशींनेलाबांधोन । रावणासीशब्दशस्त्रेंकरून । सभेसीनिर्भर्त्सिलेंहनुमंतें ३९ मारुतीसमारावयासत्वर । पुच्छासीलाविलवैश्वानर । स्नेहेंसहितवस्त्रेंअपार । गुंडाळोनिसाक्षेपें ४० पुच्छपेटवितांसत्वर । उडोनिगे लावायुपुत्र । तृतीयभागलंकानगर । जाळिलेंक्षणनलागतां ४१ परीनवलवर्तलेंअद्भुत । लंकासुवर्णमयझालीसमस्त । धन्यतोलोकप्राणेशसुत । थोरसामर्थ्यदाविलें ४२ मगसागरींपुच्छविझवून । पुन्हांघेतलेंजानकीचेंदर्शन । जैमेंबाळखेळतांश्रमून । जननीपासींयेतपैं ४३ ऐसेंपत्रवाचितांचिसौमित्रे । ऐकतांघनश्यामगात्र । रा मेंधांवूनवायुपुत्र । हृदयींधरिलासप्रेमें ४४ धन्यधन्यतेअंजनी । ऐसेंरत्ननिपजलेंषड्गुणी । मारुतीचेंमुखकुर्वाळोनी । निजासनींरामबैसे ४५ किष्किंधेहूनिरत्नेंआ णूनी । ओंवाळिलींमारुतीवरूनी । ह्मणेधन्यमारुतात्मजअवनीं । ब्रह्मांडभरलेंकीर्तीनें ४६ धन्यधन्यतोदिवस । स्वामीस्वमुखेंगौरवीविशेष । तुच्छत्यापुढेंसुधारस । स्व र्गभोगादिसर्वही ४७ असोयावरीचापपाणी । हृदयींधरीदिव्यमणी । श्रीरामासिवाटलेंतेक्षणीं । कींजनकजाआणिलीहनुमंतें ४८ ह्मणेधन्यमारुतीस्नेहाळा । मजभेटविली जनकबाळा । तुझाप्रतापउजळला । निराळमंडपींअवघाची ४९ एवढासागरउल्लंघुनी । जानकीआलासीघेउनी । तुवांउपकारऋणेंकरूनी । मजबांधिलेंहनुमंता ५० हनु मंतविचारीमनीं । म्यांखूणआणिलीसीतिचामणी । यालागींकोदंडपाणी । आनंदलाअत्यंत ५१ मजथोरचूकपडलीतेथें । जरीसीताचआणितोंयेथें । तरीआनंदेंश्रावणारि सुतें । भरलेंअसतेंब्रह्मांड ५२ मगमनींविचारीसीताशोकहरण । आतांकायमाझेंबळक्षीण । नलोटतांयामिनीअर्धपूर्ण । घेऊनयेईनपद्माक्षी ५३ मगह्मणेगाररघुनाथा । क्ष णेकधीरधरींआतां । घेऊनयेतोंजनकदुहिता । सकळराक्षसांनिवटोनियां ५४ हनुमंतकरीउड्डाण । सावधजाहलासीतारमण । ह्मणेहनुमंतानकरीगमन । आहेकारणपुढेंबहू ५५ आवेशेंनिघालामारुती । नाटोपेचतोकवणाप्रती । मगस्वयेंधांऊनिरघुपती । आवरीतहनुमंता ५६ उचलोनियांरघुनाथ । निजस्कंधींवाहेहनुमंत । ह्मणेलंकेसीनेतों

१ लक्ष्मण । २ वानरसमुदाय । ३ मारुति । ४ शंकर । ५ निमित्त । ६ तेरा योजनें ह्मणजे बावन्न कोस । ७ अग्नि । ८ तेल । ९ लक्ष्मण । १० मेघासारखा श्यामवर्ण राम । ११ पृथ्वी ।

त्वरित । रावणासीवधावया ५७ तोंउर्मिळापतिआणिअर्कसुत । धांविन्नलेअंगदजांबुवंत । चौघेहनुमंतासीआवरीत । परितोसर्वथानाटोपे ५८ चौघांसहीतउचलून । उडों
पाहेसीताशोकहरण । ह्मणेइतकेचलंकेसीजाउन । असुरमर्दूनयेऊंआतां ५९ वरकडन्यावेजरीवानर । तरितेकैसेतरतीलसागर । यालागींनिवडकथोरथोर । पांचजणनेऊंहे
६० पांचजणासीउचलून । स्कंधींवाहेवायुनंदन । कींतोपंचशृंगांचापूर्ण । नगोत्तमचिशोभला ६१ कींपंचफळेंलागलींवृक्षासी । तींजडकदांनहोतीतयासी । कींउद
याद्रीवरीतेजोराशी । पंचसूर्यउगवले ६२ असोघेऊनपांचजण । हनुमंतकरूंपाहेगमन । यावरीमंगलभगिनीचारमण । हनुमंतासीविनवीतसे ६३ मारुतीऐकेप्राण
सखया । विचाराविणेंभलतीक्रिया । नकरावीहेश्रेष्ठवर्या । असेनीतिपूर्वींची ६४ ऐसेंविनवितांरघुनंदन । मगउतरलेपांचहीजण । जनकजापतीचेचरण । सप्रेमधरि
लेमारुतीनें ६५ सुग्रीवजांबुवंतनळनीळ । वर्णितीअनिळात्मजाचेंबळ । यावरीतोतमाळनीळ । सभाकरूनीबैसला ६६ श्रीरामपुसेमारुतीप्रती । कैसीअसेलंकेची
गती । राक्षसवर्ततीकोणेरितीं । कायआचरतीपुण्यकर्म ६७ यावरींचातुर्यरत्नाकर । बोलेलोकप्राणेशकुमर । जैसाशक्रआणिअंगिराकुमर । करितीविचारएकांती
६८ तीनशेंगांवअसेलंका । रेखोनिदाविलीरघुनायका । सकळसदनांचीसंख्या । ठायींठायींदाखविली ६९ जेकांमर्गजपाषण । त्यांचींपंचलक्षगृहेंजाण । आणिसात
लक्षदैदीप्यमान । विटेबंदीमंदिरें ७० ताम्रआणिकांसेनिखिळ । पंचकोटिसदनेंनिर्मळ । सुवर्णाचींअत्यंतसबळ । सातकोटिराघवेंद्रा ७१ हेमरत्नींअळंकृत । नव
कोटीशिवालयेंतेथ । रुद्राभिषेकनैवेद्यबहुत । त्रिकाळचालवितीराक्षस ७२ असुरांच्यागृहींपूर्ण । अग्निहोत्रवेदाध्ययन । रुद्राक्षमाळाभूषण । विभूतीचर्चनकरिती
पैं ७३ मुख्यरावणसुबुद्धीपूर्ण । टाकिलींवेदांचींखंडेंकरून । तपआचरतीदारुण । ठायींठायींराक्षस ७४ ऐसेंबोलतांवायुनंदन । रघुनाथझालाउद्विग्न । ऐसीलंका
पुण्यपरायण । तेमजसर्वथानाटोपे ७५ ऐसेंजेथेंसत्कर्माचरण । तेथेंनांदेयशकीर्तिकल्याण । तरितेंनयेलंकाभुवन । बहुयत्नकरितांही ७६ तेंव्हांक्षणएकरघुनाथ ।
उगाचनबोलेचिंताक्रांत । भोंवतेवानरतटस्थ । पाहूंलागलेतेकाळीं ७७ मगश्रीरामह्मणेमारुती । तुवांसांगितलीराक्षसांचीस्थिती । परीदयाक्षमाउपरती । शांतीवि
रक्तीमुख्यज्या ७८ शौचआणिधर्मदान । असुरकरितीकींअनुदिन । यावरीसीतासंतापहरण । कायवचनबोलिला ७९ क्षमादयाशुद्धअंतर । शौचदानपवित्र । हेंलं
केमाजीअणुमात्र । सर्वथाहीनसेची ८० परमअधर्मीनिर्दयअसुर । कपटाचारतपेंक्रूर । अत्यंतखळदुराचार । मद्यप्राशकउन्मत्तते ८१ मारुतीचेंवचनऐकुनी । हा
स्यमुखहोयचापपाणी । तरीलंकाघेईनयेक्षणीं । पापखाणीवसतीते ८२ अंतरींक्षमादयानाहीं । मगव्रतेंतपेंजाळिसीकाई । तोजरीपढिलाशास्त्रेंसाही । व्यर्थकायते
वटवट ८३ नटामाजीलकामिन । कींकोलाटियाचेंशूरत्वपूर्ण । कींभ्रष्टाचेंतत्वज्ञान । कींशांतीपूर्णभैंदाची ८४ कींविधवेचेंनवयौवन । कींग्रामथिल्लरीचेंजीवन । कीं
अनामिकाचेंरम्यसदन । कींमुखमंडणवेश्येचें ८५ कींगर्भांधाचेविशाळनयन । कींबधिराचेशोभामात्रकर्ण । कींअजाकंठीचेस्तन । कींआचरणजाराचें ८६ कींसाव

१ कर्म । २ मारुती । ३ पाचूचे । ४ नूतन तारुण्य । ५ गावदरीच्या ओहोळाचें पाणी । ६ चांडाळ । ७ बकरी ।

चोराचेगोडबोल । कींवाटपाडियाचीशांतिखोल । कींपाशपारधीनिर्मळ । निरंजनींबैसले ८७ कींदाटलागलेंकंटकवन । कींदांभिकाचेंव्यर्थभजन । तैसेंभूतदयेवांचून । ज्ञानसर्वव्यर्थची ८८ त्याचाएकांतव्यर्थदेख । जैसेबिळींबैसलेमूषक । शांतीधरूनबैसलाबक । जपतमत्स्यधरावया ८९ भस्मआंगींचर्चितसाचार । जैसाउकरडां लोळेखर । कींअरण्यांतवसतीनिरंतर । वृकव्याघ्रजैसेकां ९० तेणेंतीर्थीकेलावास । तरीकायथोडेआहेतवायस । कींतीर्थजळींमंडूकविशेष । वटवटतीविशेषें ९१ ते णेंपाहिल्याचौसष्टीकळा । तितुक्याहीजाणव्यर्थसकळा । दयाक्षमेचानसतांजिव्हाळा । कळात्याविकळाजाणिजे ९२ तेणेंकेलेंवेदाध्ययन । जैसाखरपृष्ठींवाहिलाचंद न । कींषड्रसींदर्वीफिरवून । परितीस्वादनेणेंची ९३ जैसेंमद्यपियाचेंभाषण । कींभक्तिरहितांचेंकीर्तन । कींगोरियाचेंगायन । शब्दजाणतैसेत्याचें ९४ जैसेंवृंदावन फळ । वरिवरीदिसेनिर्मळ । कींकनकफळेंदिसतीरसाळ । फणसफळासारिखीं ९५ अवघावेळचुनाघुसळितां । परीनवनीतनलाभेहाता । सिकताहरळशिजवितां । मवाळनव्हेकल्पांतीं ९६ तुंबीचेंअत्यंतकडूफळ । शर्करेंतठेविल्यासर्वकाळ । परीअंतरींगोडहोईल । हेंकल्पांतींहीघडेना ९७ चुनामाखोनिवायस । बळेंचकेलाराजहं स । तोजायविष्ठाशोधावयास । स्वभावसर्वथानजाय ९८ यालागींऐकगाहनुमंता । दयाक्षमाहृदयींसनतां । जपतपध्यानतत्वतां । व्यर्थगेलेंनिर्धारें ९९ तरिते लंकावासीअसुर । करीनत्याअवघ्यांचासंहार । ऐकतांहर्षलेवानर । देतीभुभुःकारएकदांची १०० असोब्रह्मपत्रंमागेंवाचिलें । त्यांतविरंचीनेंहोतेंलिहिलें । हनुमंतेंलं कादहनकेलें । परीनगरझालेंसुवर्णाचें १ तीऐकोनियांमात । आश्चर्यकरीकौसल्यासुत । मगजांबुवंतासीपुसत । हावृत्तांतकैसाअसे २ तूंबहुकाळांचापुरुष । देखि लेंऐकिलेंबहुवस । तोब्रह्मयाचाअंश । अयोध्याधीशह्मणोनिपुसे ३ वयेंगुणेंतपेंबहुत । वडीलअसेजांबुवंत । सांगेपूर्वीलवृत्तांत । जैंलंकावस्तीनव्हतीपैं ४ जैंकेलेंगजें द्रोद्धारण । तैंपरतलारमारमण । तोंकरजोडूनिसुपर्ण । क्षुधेनेंबहुव्यापिलोंह्मणे ५ तोंबोलेश्रीकरधर । गजेंद्रनक्राचींकलेवरेंथोर । तींभक्षूनयेईंसत्वर । तोंपक्षींद्रसत्व रउडाला ६ नक्रगजेंद्रांचींकलेवरेंदोनी । उरगारीघेऊनउडेगगनीं । तोंभृंगपक्षीयेउनी । विभागमागेखगेंद्रा ७ गरुडेंनलागतांएकक्षण । भृंगाचाघेतलाप्राण । जंबुवृक्षाचीशाखाविस्तीर्णपाहून । विनतातनयबैसला ८ तोंसाठीसहस्रवालखिल्ले । तिहींशाखेप्रतिटांगूनघेतलें । अरुणानुजेंबळतुकिलें । तोंशाखाविशाळमोडिली ९ शतयोजनेंशाखाथोर । पडतांमृत्युपावतीलविप्र । शाखाहातींगजनक्र । कश्यपसुतउडाला १० मगबोलेविष्णुवाहन । ह्मणेमीकोणासजाऊंशरण । शाखासोडितां ब्राह्मण । साठसहस्रपडतील ११ कश्यपबैसलाअनुष्ठानीं । त्यावरीपक्षछायाधरिलीगगनीं । तोवरुतेंपाहेविलोकुनी । तंवसुतसंकटींपडियेला १२ तेव्हांकश्यपऋषी नेंप्रार्थून । खालींउतरविलेब्राह्मण । मगह्मणतपुत्रालागून । येथूनलंकागिरीजवळअसे १३ शाखासोडूनगेलेब्राह्मण । मगविहंगोत्तमेंशाखाउचलोन । आकाशपंथेंउ डोन । लंकागिरीवरीआला १४ तेवढापायत्याचारुतला । तोचिहाचित्रकूटाचळजाहला । गरुडेंआहारतेथेंघेतला । टांकूनिगेलाशाखातेथें १५ त्यावरीमगलंकावसिन्न

---

१ कावळे । २ बेडूक । ३ गर्दभ । ४ पळी । ५ कंवडळ । ६ धोत्र्याचीं । ७ लोणी । ८ खडे । ९ राक्षस । १० ब्रह्मलिखित । ११ गरुड । १२ सर्पाचा शत्रु गरुड । १३ आकाशीं ।

ली । तेसुवर्णशाखाअसेंतळीं । हनुमंतेंलंकाजाळिली । मूसवोतिलीशाखेची १६ यालागींसुवर्णाचीलंका । झालीजाणअयोध्यानायका । तोंअर्कसुतह्मणेऐका । मुहू र्तअसेयावरी १७ विजयादशमीनक्षत्रश्रवण । तेदिवसींनिघालारघुनंदन । पूर्वीरघूनेंहाचिमुहूर्तपाहोन । दिग्विजयासीगेलाहोता १८ सर्वशुभयोगतेक्षणीं । जयतिथी माळाघेउनी । दशकंठरिपूचेचरणीं । घालितीमिठीतेधवां १९ साह्यसुग्रीवकिष्किंधेश्वर । उठलेअठरापद्मेंवानर । बाहात्तरकोटीलक्षवीर । त्यांचान्रुपवरजांबुवंत २० छपन्नकोटीगोलांगुळ । भुभुःकारदेतीएकचिवेळ । दणाणिलेंउर्वीमंडळ । धाकेंनिराळकांपतसे २१ काद्रवेयकुळभूषणतेव्हां । सरसावीतखालतीग्रीवा । वराहेंदंतबर वा । दृढधरिलासरसाउनी २२ कूर्मपृष्ठीसरसावित । दिग्गजझालेभयाभीत । मंगळजननीकांपत । भुभुःकारकानींऐकतां २३ वनचरआणिखेचर । भयाभीतजाहा लींथोर । धडकेवाद्यांचागजर । नादेंअंबरकोंदलें २४ रथारूढजैसासहस्रकर । श्रीकरधरगरुडावर । हनुमंतस्कंधींरघुवीर । त्याचियेपरीशोभला २५ नंदीवरीबैसेक र्पूरगौर । कींऐरावतारूढसहस्रनेत्र । अंगदस्कंधावरीसौमित्र । त्याचपरीशोभला २६ किरणचक्रींविराजेतमारी । कींकुळाचळांमाजीकनकाद्री । कींभूतगणामाजी स्मरारी । तैसावानरींवेष्टिलाराम २७ कींमंथावयाक्षीरसागर । जैसेनिघालेसुरासुर । तैसेचगर्जतवानर । दक्षिणपंथेंचालिले २८ शालतमालवृक्षउपडिती । छत्राका रशमावरीधरिती । वृक्षपल्लवघेऊनिहातीं । चवरेंवारितीरामावरी २९ दशयोजनेंरुंदसेनाजातां । मार्गीवानरह्मणतीरघुनाथा । आह्मीरावणघालूंआजपालथा । जनकदु हिताभेटवूंतुह्मां १३० एकबोलेवानरवीर । मीजाऊनमारीनदशवक्त्र । एकवदेनलागतांक्षणमात्र । मोटबांधूनआणीन ३१ एकह्मणेस्वामीरघुनंदना । ऐसेंवाटतेमाझि यामना । रावणाच्यानासिकाकर्णा । छेदूनयेईनझडकरी ३२ एकह्मणेएकलाचिजाईन । द्विपदेंहस्तखंडीन । ऐकोनिसुखावेरघुनंदन । ह्मणेहेसुरगणअवतरले ३३ दक्षिणपंथेंभारजात । मार्गींकपीउचलितीपर्वत । कंदुकाऐसेझेलित । धांवतातीआवेशें ३४ समुद्रतीरासआलेभार । भुभुःकारदेतीवानर । तेणेंभयाभीतसरितावर । झालापरमतेकाळीं ३५ जैसावेदबोलतगेलाअद्भुत । स्वरूपदेखोनिझालातटस्थ । तैसेवानरवीरसमस्त । समुद्रतीरींस्थिरावले ३६ प्राप्तहोतांआत्मज्ञान । भ्रांतीत मजायनिरसोन । स्वयंप्रकाशअमृतघन । होयसिंचनउपरती ३७ अखंडलागलीअसेधार । खंडनसेगंगापसर । स्नानपानमुनीश्वर । नित्यनिरंतरकरिताती ३८ बहु तपुण्याचीजोडी । प्रेमेंहोयसुरवाडी । भेदोनटांकीमुखप्रौढी । चुंबिफळचैतन्य ३९ कींराजहंसाच्यायेऊनहारी । स्थिरावतीमानससरोवरी । मेदिनीवसनाचेतीरीं । तेवींकपिकेसरीतटस्थ १४० दशयोजनेंअद्भुत । सेनाउतरलीओतप्रोत । असोलंकेमाजीवृत्तांत । वर्त्तलातोचिपरिसावा ४१ कपीसहितअयोध्याविहारी । पातलासा गराचेपैलतीरीं । ऐसीध्वनीलंकेमाझारीं । राक्षसेंद्रेंआकर्णिली ४२ शक्रजितादिसकळकुमर । प्रहस्तादिप्रधानथोरथोर । त्यांसहितविंशतिनेत्र । बैसेविचारकरावया ४३ परमदुश्चित्तद्विपंचवदन । ह्मणेशत्रुदंदशूककशान । हेसर्वथानह्मणावेलहान । नलागतांक्षणविघ्नकरिती ४४ तरीसहपरिवारेंसीयेऊन । परतीरींउतरलारघुनंदन ।

१ सुग्रीव । २ आश्विनशुद्ध दशमी । ३ पृथ्वीमंडल । ४ आकाश । ५ शेष । ६ सूर्य । ७ महादेव । ८ इंद्र । ९ देवदैत्य । १० रावण । ११ चंद्र । १२ समुद्र । १३ श्रेष्ठ वानर ।

हाआकळेऐसामंत्रकोण । विचारूनिसांगाआतां १४५ एकळायेऊनिवानर । जाळूनगेलालंकानगर । शुद्धीसांगोनिरामचंद्र । घेऊनिआलावेगेंसी ४६ ऐसेंबोलतांद्दि
पंचवदन । सकळकुमरआणिप्रधान । झालेअत्यंतक्रोधायमान । शस्त्रेंतुळोनिबोलती ४७ तेनरआणिवानररक्षस । आलेतरीआमुचेभक्ष । कृपाळूआह्मावरीविरूपा
क्ष । तेणेंधाडोनीदीधले ४८ तुह्मींचिंतानकरावीसाचार । शत्रूंचाआह्मींकरूंसंहार । रणकरूंनलागतांक्षणमात्र । ह्मणोनिशस्त्रेंझाडिती ४९ शक्रजितादिसर्वकुमर ।
देवांतकनरांतकमहोदर । धूम्राक्षवज्रदंष्ट्रीमहाशूर । ह्मणतीनरवानरक्षणेंजिंकूं १५० दूरअसतांमृगनायक । मार्गेंनिंदाजल्पतीजंबुक । कींमिळोनियांबहुतदंदशूक ।
वासुकीजिंकूंइच्छिती ५१ तंवतेसभेंतविभीषण । धर्मार्थीपुण्यपरायण । जैसावायससभेंतयेऊन । राजहंसबैसला ५२ जोविवेकरत्नाचाकिरीट । कींषड्गुणगंगेचालो
ट । कींभाववैरागरींचामुगुट । दिव्यहिराप्रगटला ५३ कींविवेकभूमींचेंनिधान । भक्तिसरोवरींचेंभरतेंपूर्ण । कींपरमार्थवनींचेंसुमन । अम्लानसुंदरविकाशलें ५४ अ
सोऐसाबिभीषणथोर । न्यायसिंधूअतिचतुर । सकळखळांसीप्रत्युत्तर । देताझालातेवेळे ५५ ह्मणेवाचाळतुह्मीपरमदुर्जन । महाकपटीअंतरमलिन । दशमुखाभोंवते
मिळोन । नानाकुतर्ककरीतसा ५६ यशधैर्यसकळषड्गुण । सभाग्याचीकीर्तीऐकोन । परमखेदमानितीदुर्जन । नसतेंदूषणलाविती ५७ परमकुमतीजोबळहीन ।
निंदाजल्पेरात्रंदिन । समरभूमीसीपळेउठोन । हेंतोंलक्षणश्वानाचे ५८ सकळदळासमवेत । जिंकूंह्मणतांअयोध्यानाथ । तरीएकलाचिहनुमंत । आलाहोतानिजब
ळें ५९ जैसेंकरतळींचेंआचमन । कींवत्सपदींचेंजीवन । तैसाज्याचेदृष्टीसमुद्रपूर्ण । लंघोनिक्षणेंआलातो ६० तेणेंविध्वंसिलेंसकळनगर । रावणसभानागविली
समग्र । कोट्यानकोटीनिशाचर । अशोकवनींसंहारिले ६१ राजसुतमारिलेसप्त । विवरींकोंडिलाशक्रजित । लंकाजाळूनअद्भुत । पुरुषार्थतेणेंदाविला ६२ तेवेळेतु
मचेंबळ । कायझालेंहोतेंविकळ । आतांरावणाभोंवतेसकळ । पुरुषार्थआपुलासांगता ६३ नानापाखंडीदुर्जनयवन । इहींवेदांसीठेविलेंदूषण । परीवंदितीकींविद्वज्ज
न । ज्ञानसंपन्नधर्मात्मे ६४ कमळासींनिंदितीदर्दुर । परिसहमानविटेचिभ्रमर । चंद्रासींनिंदितीतस्कर । परीचकोरआनंदती ६५ पंडितासीखळनिंदित । परीकु
शळवंदितीसमस्त । वायसमुक्तेंवोसंडित । परीमराळनविटती ६६ मूढांसिनकळेकस्तुरी । पंकह्मणोनटाकितीदूरी । परीतीसश्रीमंतअहोरात्रीं । हृदयींशिरींधरिती
कीं ६७ दिवाभीतानावडेअर्क । परीआनंदतीचक्रवाक । अंधअव्हेरीरत्नेंसुरेख । परिपरीक्षकसंरक्षिती ६८ तैसाजगद्वंद्यरघुवीर । जयासीहृदयींध्यायउमावर । क
मलोद्भवसहस्रनेत्र । सहस्रवक्रस्तवीजया ६९ सनकादिकहृदयींध्याती । जोउदयाचळींचागभस्ती । तोपुराणपुरुषअव्यक्ती । मूळप्रकृतीसमवेत १७० ब्रह्मांडनर
स्तंभअद्भुत । दशरथाचेमहत्पुण्यपर्वत । मायाचक्रचाळकशाश्वत । श्रीरामरूपेंप्रगटला ७१ तैसावेदवंद्यरघुवीर । त्यासितुह्मींनिंदितांपामर । रावणासीझोंबलाकाम
विखार । भुललासाचारह्मणोनी ७२ सहस्रार्जुनाचेबंदींजाऊन । पडिलाहोताद्विपंचवदन । परमपुरुषार्थीसहस्रार्जुन । भृगुपतीतयासवधी ७३ जोक्षत्रियांतकप्रळय
रुद्र । त्यासजिंकीहारामचंद्र । मतिहीनझालाविंशतिनेत्र । नोळखेस्वरूपतयाचें ७४ वनचरनव्हतीद्रुमपाणी । अवघेअवतरलेसुधापानी । अजूनतरीहेंमनींजाणो

नी । जानकीद्यावीरामचंद्रा ७५ चंडकोदंडअद्भुत । रावणासीनुचलेजडबहुत । तेंदुखंडकरीरघुनाथ । सकळरायांदेखतां ७६ यालागींसमुद्रतीराचेपैलपारीं । राम
समुदायआहेजोंवरी । तोंमंगळजननीचीकुमरी । राघवासीसमर्पारे ७७ उन्मिळाजीवनाचीचापरेखा । नलंघवेचितुजदशमुखा । यालागींत्रिभुवननायका । जानकी
नेऊनभेटवीं ७८ जानकीसभेटवीरघुनंदन । बंदीचेसोडीसुरगण । मगचंद्रार्कवरीकल्याण । पुत्रपौत्रींनांदाल ७९ माझींवचनेंवाटतीकठिण । परिपुढेंगोडअमृताहून ।
औषधकडुवाटेजाण । परीरोगहरणपुढेंकरी १८० गोडअत्यंतनाबदीसाखर । मुखींघालितांकडकडफार । पुढेंगोडीतेअपार । तैसींसाचारवचनेंमाझी ८१ तुरटवाटे
आमलक । परिपुढेगोडीदेअधिक । तैसींमाझींवचनेंदुःखमोचक । हृदयींधरीदशकंधरा ८२ पितापढवीपुत्रालागुन । त्यासवाटेविषासमान । परिपुढेंगोडसुधेहून ।
महिमाविशेषजाणिजे ८३ अशुभचिन्हेंअत्यंत । लंकेमाजीहोतातिबहुत । क्षणक्षणाउल्कापात । नभथरथरतेंवाटतसे ८४ जलदजाळनसेचिंकित । रुधिरधारामेघव
र्षत । दुष्टस्वप्नेंअत्यंत । मंदोदरीसजाणविती ८५ विगतधवास्त्रियायेऊन । ओंटीभरतीमृत्तिकाघेऊन । मंगळसूत्रतोडून । कृष्णवर्णपुरुषनेतसे ८६ यालागींदशवद
नातूंसूज्ञ । टाकिलींवेदांचींखंडेंकरून । तरीजाणतजाणतकुशान । पदरींकैसाबांधिसी ८७ समजोनियांविषदारुण । कांकरावेंबळेंप्राशन । दंदशूकवोळखून ।
मगकांउसांत्याघ्यावा ८८ खदिरांगारजाणोन । मगकांवरीकरावेंशयन । उदरींपाषाणबांधोन । महाडोहींकांनिघावें ८९ ऐसेंबोलतांबिभीषण । तटस्थजाहालेसभा
जन । क्रोधेंव्याप्तरावण । मौनधरूनउगाची १९० बिभीषणासिह्मणेप्रहस्त । उमेचबैसाहोनिश्चित । सभेंतबोलतांअनुचित । मृत्युपावालनिर्धारें ९१ तुह्मीराजबं
धुह्मणवितांजाण । परिशतमूर्खाहुनिबुद्धिहीन । तुह्मासनाहींचातुर्यज्ञान । तरीउठोनिगृहाजावें ९२ सक्रोधबोलेइंद्रजित । तूंअनुचितबोलिलासीसभेंत । तुजआतां
चिवधितोंयथार्थ । परीपितृव्यह्मणोनीशंकलों ९३ शक्रजितह्मणेदशमुखा । हातुमचाबंधूसखा । परिहाशत्रुपक्षपातीदेखा । अनर्थकारकदिसतसे ९४ बिभीषणह्म
णेतूंचांडाळ । महाकपटीकृतघ्नखळ । तुझेसंगतींनेंभूपाळ । मतिमंदजाहला ९५ अंकुशेंआकर्षिजेवारण । भुजंगआकळिजेमंत्रेंकरून । राजमतीआकळितीप्रधान ।
परमसज्ञानचतुरसे ९६ मातलाअत्यंतकृशान । तोविझविजेजलेंकरून । क्रोधोर्मीअतिदारुण । सद्विवेकेंआकर्षिजे ९७ नृपेंकरितांअनुचितकरणी । तत्काळआवरि
जेप्रधानीं । परितुह्मीअवघेपापखाणी । निर्भयआणिकृतघ्न ९८ राजाआधीचखळ । प्रधानमिळालाअमंगळ । मगअविवेकवाढेप्रबळ । कुबुद्धीकल्लोळउठतीपैं ९९
शंखकरावयाचीहौसगहन । त्यांतपातलामासफाल्गुन । कींस्त्रीराज्यांतीलपारपत्यपूर्ण । जारासिप्राप्तजाहलें २०० आधींचचहाडतस्कर । त्यावरीपाठिराखानृपवर ।
कींउन्मत्तासीसरोवर । प्राप्तजाहलेंमद्याचें १ तैसाकुबुद्धीनेंवेष्टिलादशवदन । तैसेचतुह्मीमिळालेतप्रधान । जैसेंवृकाचेसदनींश्वान । कारभारीजाहलें २ अरेतुझेंमरण
आलेंजवळी । ह्मणोनिआणिलीजनकबाळी । अयोध्याप्रभूप्रतापबळी । आलानिकटकाळतुझा ३ रावणेंअनुचितकर्ममांडिलें । ह्मणोनिमातेंनमजप्रेरिलें । यालागीं
तुह्मातेंबोधिलें । मर्नीधरालह्मणोनी ४ परिहोणारबळिवंत । तुह्मीनायकाचिउन्मत्त । सीतानद्यालतरीनिश्चित । कुळक्षयहोईल ५ ऐसेंऐकतांरावण । क्रोधेंव्यापि

ळापरिपूर्ण । बिभीषणावरीशस्त्रघेऊन । परमआवेशेंधांवला ६ बिभीषणकेवळभक्त । तयासिरक्षितारघुनाथ । तोंरावणाचाउखळलाहात । शस्त्रपडलेंधरेवरी ७
मागुताधांवेरावण । इंद्रजितेंधरिलाआवरून । मगझाडिलावामचरण । तोलागलाबिभीषणा ८ बिभीषणकेवळशांत । निर्मत्सरभेदरहित । रावणासीमागुतीह्मणत ।
सखारघुनाथनकरींकारे ९ बिभीषणक्षमाशीळ । वानितीराजेसकळ । तोंकैकसीमातायेऊनतात्काळ । सांगेहितार्थबिभीषणा २१० पुत्रासिह्मणेतूंऊठआतां । शरण
जाईंरघुनाथा । वज्रपंजरशरणागता । भवव्यथावारीलतो ११ ममउदराआलासीसाचार । तरीकरीमाझाउद्धार । तनुमनधनेंसीसत्वर । शरणजाईंरघुनाथा १२ सां
डोनसकळमायाचिंता । शरणजावेंरघुनाथा । रावणेंक्षयकेलातत्वतां । तूंजायपरतायेधूनी १३ जेबळेंचविषभाक्षिती । शाहाणेनबैसतीत्यांचेपंक्तीं । तरीतूंसखाकरीं
रघुपती । नाशकल्पांतींनव्हेतूतें १४ ऐकोनिमातेचेंवचन । बिभीषणेंकेलेंसाष्टांगनमन । घेऊनिचौघेप्रधान । ऊभाठाकलातेकाळीं २१५ रावणासिह्मणेबिभी
षण । मीश्रीरामासीजातोंशरण । तूंजेष्ठबंधुह्मणोन । पुसतोंतुजमागुती १६ ऐसेंबोलोनित्वरित । बिभीषणउडालाअकस्मात । चौघांप्रधानासमवेत । सर्वांदेखतां
तेकाळीं १७ जैसेंकलेवरसांडून । एकदांचनिघतीपंचप्राण । कींपांचहीदिवाकरामेळोन । अस्ताचळावरीचालिले १८ कींकल्पांतींपंचमहाभूतें । जातीस्वरूपासी
मिळावयातें । तैसेशरणजनकजापतीतें । पांचहीजातीत्वरेनें १९ श्रीरामविजयग्रंथसुंदर । हाचिकेवळरामेश्वर । आवडीच्याकावडीसत्वर । सद्भक्तनरघालिती २२०
भावप्रयागींचेंप्रेमोदक । जेरामेश्वरावरीकरितीअभिषेक । त्यांचेमनोरथअयोध्यानायक । सत्यपरिपूर्णकरील २१ अयोध्याधीशाब्रह्मानंदा । श्रीधरवरदावेदवंद्या ।
छेदोनियांअविद्याभेदा । अभंगपददेशीकीं २२ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । द्वाविंशतितमोध्यायगो
डहा २२३ ॥ अध्याय ॥ २२ ॥ ॥ ओव्या ॥ २२३ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अध्याय २३
वानर
मारुती
नळ

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ ॥ दुर्धर[1]अहंकारदशानन । अहंबुद्धीलंकागहन । तेथेंवास्तव्यअनुदिन । क्रोधकुंभकर्णबंधुसखा १ अन
र्थकारककामइंद्रजित । मदहामुख्यप्रधानप्रहस्त । मत्सरदंभतेनिश्चित । देवांतकनरांतक २ शोकमोहआणिअनर्थ । भेदवादअसुरबहुत । खळकुटिळकुतर्कसम
स्त । देहलंकेंतदुमदुमित ३ याचपरीमाजोनीरावण । बंदींघातलेसुरगण । आदिदैवतअध्यात्महोऊन । देहलंकेंतबंदींपडले ४ रमेशतोअंतःकरण । रमाबंधूतेंचि
मन । बुद्धिविरिंचीचित्तनारायण । रावणेंबंदींघातले ५ चक्षूच्याठायींसूर्यनारायण । रसना[2]तेरसनायकवरुण । अश्विनौदेवदोघेघ्राण । रावणेंबंदीघातले ६ वाचा
केवळवैश्वानर[3] । पाणीतेजाणपुरंदर[4] । असोदेवआकळोनिसमग्र । सेवककरूनीरक्षिले ७ मायामृग[5]छेदावयालागुन । निरंजनींप्रवेशलारघुनंदन । कापटयशब्दउठ
वून । विवेकलक्ष्मणदवडिला ८ सद्बुद्धीजानकीचेंहरण । अहंकारेंकेलेंनलगतांक्षण । अहंदेहलंकेंतआणून । दुराचारेंकोंडिलें ९ मगधांविन्नलावैराग्यहनुमंत । तेणेंदे
हलंकाजाळूनसमस्त । कामक्रोधादिराक्षसांसहित । अहंलंकानाथगांजिला १० सद्बुद्धीचेंकरूनसमाधान । घेऊनआलारघुनंदन । तोकेवळसद्भावबिभीषण । रावणें
त्रासिलासभास्थानीं ११ आत्मारामसद्गुरुपूर्ण । त्यासशरणचाललाबिभीषण । बाविसावेअध्यायींजाण । हेंचिकथनसांगीतलें १२ देखोनिवायसांचामेळ । त्रासोनि
निघेमराळ । कींदेखोनीदुष्टनिंदकखळ । साधूउठेतेथोनी १३ तैसाप्रधानासहबिभीषण । ऊर्ध्वपंथेंक्रमीतगगनं । भवसिंधूउल्लंघोनिचरण । गुणसिंधूचेपाहूंइच्छी
१४ हिरण्यकशपेंगांजितांप्रल्हाद । तेणेंहृदयींधरिलागोविंद । तैसाचिजानकीहृदयाब्जमिलिंद । बिभीषणेंजवळकेला १५ वानरअंतरिक्षविलोकिती । तोंपांचहीअ
सुरउतरलेक्षितीं । सेनाप्रदेशींउभेराहती । हस्तजोडूनितेधवां १६ कित्येकधांवलेवानरगण । घेऊनियांवृक्षपाषाण । तोंबिभीषणह्मणेतुह्मासीशरण । दावाचरणरघुप
तीचे १७ रावणबंधुमीबिभीषण । तेणेंअपमानिलेंमजलागून । आलोंसीतावल्लभासीशरण । त्याचेचरणदाखवामज १८ जेसनकादिकांचीध्येयमूर्ती । नारदादिगाती
ज्याचीकीर्ती । तोब्रह्मानंदअयोध्यापती । त्याचेचरणदावामज १९ जेंनिगमवल्लीचेंपक्वफळपूर्ण । जोविषकंठमनमांदुसरत्न । जेंपद्मोद्भवाचेंदेवतार्चन । त्याचेचरण
दाखवामज २० प्रतापमित्ररघुनंदन । जोअरिचक्रवारणपंचानन । जोखरदूषणप्राणहरण । त्याचेचरणदावामज २१ वेदांतीह्मणतीपरब्रह्म । अजअजितपूर्णका
म । तोचिहादशरथात्मजराम । त्याचेचरणदावामज २२ व्याकरणकारशब्दसाधिती । ज्याचेनामाचेअर्थकरिती । तोचिहामंगळभागिनीचापती । त्याचेचरणदा
वामज २३ पातांजलीयोगसाधून । योगीपावतीनिरंजन । तोचिहाचंडकिरणकुळभूषण । त्याचेचरणदावामज २४ प्रकृतिपुरुषसांगत । सांख्यशास्त्रअसेगर्जत ।
तोचिहाजानकीनाथ । त्याचेचरणदावामज २५ नैयायिकह्मणतीकर्ताईश्वर । जीवासिनकळेत्याचापार । तोचिहाअजराजकुमर । त्याचेचरणदावामज २६ मीमां
सकस्थापितीकर्म । कर्माचारेंपाविजेपरब्रह्म । तोपरात्परविश्रांतिधाम । त्याचेचरणदावामज २७ ऐसींबिभीषणाचींशब्दरत्नें । कींतेभक्तिनभींचींउडुगणें । कींतेवै

१ अहंकार रूप रावण । २ जिव्हा । ३ अग्नि । ४ इंद्र । ५ मायारूपी मृग । ६ कावळे । ७ राजहंस । ८ आकाश । ९ गुणसमुद्र रामचंद्र । १० रामचंद्र ।

राग्यवल्लीचींसुमनें । प्रेमसुवासेंघमघमिती २८ श्रीरामसुग्रीवासिजाऊन । कितेकसांगतीवर्तमान । चौघेप्रधानासहशरण । राक्षसएकआलाअसे २९ आपलाज्येष्ठ बंधूरावण । आपुलेंनामसांगेबिभीषण । ऐसेंऐकतांजानकीजीवन । सुग्रीवाकडेपाहात ३० अर्कजबोलेउत्तर । वरीभाविकदिसतीसाचार । परीनोळखतांतयाचेंअंतर । जवळीसहसाठेवूंनये ३१ दिवाभीताचीसेवाकरून । कागेंलाविलाजैसाअग्र । तैसाजरीगेलाकरून । तरिमगकायविचार ३२ जांबुवंतह्मणेमारूनिवाली । किष्किंधातु ह्मीसुग्रीवादीधली । हेकीर्तीऐकोनितत्काळीं । शरणआलातुह्मातें ३३ मारूनियांरावणा । लंकाराज्यद्यावेंआपणा । हेचिमनींधरूनवासना । शरणआलातुह्मातें ३४ सुषेणह्मणेसमयकठिण । देखोनिसाह्यकरीबंधुजन । हारावणासंसोडूनआलाशरण । हेंचनवलवाटतें ३५ बहुतर्कबहुविचार । करितेझालेतेव्हांवानर । मगअंजनीचाकु मर । निश्चयवचनबोलिला ३६ लंकेतशोधितांजनककुमरी । मीप्रवेशलोंयाचेमंदिरीं । महासाधूनिष्कपटअंतरीं । तेचसमयींवोळखिला ३७ वरीतुह्मासदिसतोराक्ष स । परीअंतरींप्रेमळनिर्दोष । कंटकमयदिसतोफणस । परीअंतरींसुरसजैसा ३८ शरणांगतासीवज्रपंजर । रघुपतीब्रीदतुझेंसाचार । तरीजवळबोलाऊनअसुर । अ भयतयातेंदेईजे ३९ इतरशास्त्रींचेबोलबहुत । एकाचवचनेंदमवीवेदांत । तैसेंबोलिलाहनुमंत । तेंचसकळांमानलें ४० अंगदासिभ्रूसंकेत । दावीतेव्हांताराकांत । बिभीषणासआणावयात्वरित । येरूनिघालावायुवेगें ४१ बिभीषणासीबोलेवालिपुत्र । उदेलातुझाभाग्यमित्र । तुजबोलावितोस्मरारिमित्र । राजीवनेत्रअजितजो ४२ बिभीषणाचाधरूनहात । रामाजवळीआलातारासुत । जेवींसाधकासिसद्विवेकदावित । स्वरूपनिर्धारनिश्चयें ४३ असोबिभीषणेंपाहिलाश्रीराम । जोचराचरफ लांकितद्रुम । जयजयकारकरूनपरम । लोटांगणघातलें ४४ दृष्टींपाहूनिरामचंद्र । उचंबळेबिभीषणभक्तसागर । प्रेमाचेंभरतेंअपार । दाटतेंझालेंतेधवां ४५ श्रीरा मचरणारविंदसुगंध । तेथेंबिभीषणजडलामिलिंद । अष्टभावेंहोऊनसद्गद । आनंदमयजाहला ४६ रामचरणींठेविलामस्तक । संतोषोनिब्रह्मांडनायक । शिरींठेविला वरदहस्तक । अक्षयकल्याणदायकजो ४७ ह्मणेजोंवरीशशीआणितरणी । जोंवरीरामकथाआहेधरणीं । तोंवरीलंकाभुवनीं । बळीध्रुवासारिखें ४८ जेवींचिरंजीववायुनंद न । त्याचपरीराहेंतूंबिभीषण । कळिकाळातोडरींबांधोन । लंकेसीसुखेंनादेंकां ४९ ऐसाआसीर्वाददेऊन । रामेंठेविलाबिभीषण । सप्रेमेंदिधलेंआलिंगन । वानरगण आनंदले ५० मगसौमित्रआणिअष्टजुत्पती । तेहींबिभीषणासीभेटती । पुष्पवर्षावकरिती । वृंदारकतेधवां ५१ मगबिभीषणजोडूनिकर । उभाराहिलाश्रीरामासमो र । ह्मणेजयजयरामकरुणासमुद्र । जगदोद्धारदीनबंधू ५२ जयजयरामकमलपत्राक्षा । हेताटिकांतकासर्वसाक्षा । मखपालकानिर्विकल्पवृक्षा । कर्माध्यक्षाकर्ममोच का ५३ जयरामचंडीशकोदंडभंजना । हेरामदशकंठदर्पहरणा । हेरामविषकंठदाहशमना । भक्तरंजनाजगद्वंद्या ५४ हेरामपद्मजातजनका । हेरामविबुधबंधछेदका । हेरामदुष्टअसुरांतका । सहस्रमुखानवर्णवेची ५५ ऐसीबिभीषणेंकरितांस्तुती । त्यासिहातींधरीसीतापती । आपणाजवळबैसविलाप्रीतीं । बहुमानदेऊनियां ५६

१ सीता । २ अंगद । ३ स्मर ह्मणजे काम त्याचा शत्रु शंकर त्याचा मित्र राम । ४ जगताला कल्प वृक्ष । ५ समुद्र । ६ कमल । ७ भ्रमर । ८ चंद्र । ९ सूर्य । १० पृथ्वी ।

संतोषोनिबोलेरघुनंदन । आमुचापांचवाबंधुबिभीषण । वानरह्मणतीधन्यधन्य । भाग्यरावणानुजाचें ५७ मगचतुःसमुद्रींचीउदकेंआणुनी । बिभीषणासिरामेंबैसउनी । लंकापतीहाह्मणूनी । अभिषेककेलायथाविधी ५८ लंकानगरींचान्रूपपूर्ण । येथूनअक्षयीबिभीषण । यावरीलोकप्राणेशनंदन । कायकरिताजाहला ५९ वाळूचीलंका विशाळकेली । कपीचींकिराणेंबाहेरपडलीं । तींबिभीषणाजवळगाहाणठेविलीं । राघवेंद्रेंतेधवां ६० माझ्याहनुमंताच्यालंकेवरून । तेलंकासांडीनओंवाळून । परम प्रीतींसीताजीवन । लंकाविलोकीमारुतीची ६१ असोयावरीबिभीषणाप्रती । विचारीतजनकजापती । ह्मणेसागरतरावयानिश्चिती । कायउपायकरावा ६२ यावरी बोलिलाबिभीषण । सागराचीपूजाकरून । मागावामार्गप्रार्थून । वानरदं[3]ळउतरावया ६३ मगसमुद्रतीरींरघुनंदन । बैसलादर्भासनघालून । पूजासागराचीकरून । मि[4]त्रकुळभूषणमार्गमागे ६४ फळतोयेंवर्जूनिसमस्त । निराहारबैसलासीतानाथ । हिमाचळींहि[6]मनगजामात । तपकरीतज्यापरी ६५ तोंतेथेंरावणाचाहेर । शार्दूळ नामेंहोताअसुर । जाऊनलंकेसीसत्वर । वार्तासांगेतेकाळीं ६६ ह्मणेकमळणीप्रियकुळभूषण । अगाधवानरसमुदायघेऊन । प्रताप्रासिंधूरघुनंदन । जळसिंधुतीरींराहि ला ६७ ऐसासमाचारऐकतांसाचार । चिंतेनेंव्यापिलादशकंधर । मगशुकनामेंअसुर । दशकंधरत्यासिसांगे ६८ तूंआमचाबंधूहोसी । जाऊनसांगसुग्रीवासी । तुज कायकारणसीतेसी । परतोनजाईमाघारां ६९ मगतोशुकनिघाला । क्षणेंसिंधूउल्लंघोनिआला । अंतरिक्षउभाराहिला । बोलोंलागलाधीटपणें ७० ह्मणेमजपाठविलें रावणें । वानरेश्वराऐकवचनें । तुवांशीघ्रपरतोनिजाणें । मर्कटसेनाघेऊनियां ७१ आह्मीजानकीआणिलीहिरून । तरितुह्मासियावयाकायकारण । वृथावेचूंनकाप्राण । जावेंपरतोनिकिष्किंधे ७२ जरीनजायपरतोन । तरीमीशुकस्वकरेंकरून । तुमचींशिरकमलेंछेदून । नेईनआतांलंकेसी ७३ ऐसेंबोलतांशुकनिशाचर । क्रोधावलेपरम वानर । बहुतजाऊनपालेखाइर । धरूनआणिलाशुकासी ७४ बहुतमिळोनिवानर । ताडितीजैसेमार्जार । पाणिप्रहारेंतैसाअसुर । वानरवीरींताडिला ७५ परमका सावीसहोऊन । ह्मणेमजराघवासोडवीयेथून । कृपासागररघुनंदन । पाहेविलोकूनत्याकडे ७६ सुमित्रासुतह्मणेसोडासत्वर । तत्काळमुक्तकरितीवानर । सवेंचिगगनींउडो निअसुर । निंद्योत्तरबोलतसे ७७ ह्मणेयेथूनजाकिष्किंधापती । नधरीयारामाचीसंगती । जैसेदेवांचेबुद्धींछळीउमापती । पुष्पचापभस्मजाहला ७८ तुह्मासिमारावया देख । घेऊनिआलारघुनायक । तुह्मीवानरशतमूर्ख । नेणाहितआपुलें ७९ ऋषभह्मणेरेशुका । दुर्बुद्धीमळिनामूर्खा । जाऊनिसांगेदशमुखा । जनकात्मजासोडींवेगीं ८० तूंआमुचाशत्रुसाचार । तुजवधावयाआलारघुवीर । तुझींदाहींशिरेंछेदूनसत्वर । बळीदेईलदशदिशां ८१ शुकह्मणेसीतागोरटी । पुन्हांनपडेतुमचेदृष्टी । मर्कट होंव्यर्थकष्टी । कासयाहोतांउगेंची ८२ ऐसेंऐकतांवालिनंदन । ह्मणेधराधरामागुतेन । तोंतत्कालवानरींआसुडोन । केलेंताडणतेवेळे ८३ मगकरचरणबांधोन । शुक ठेविलारक्षून । असोइकडेरघुनंदन । समुद्रासीमार्गमागे ८४ तीनदिवसपर्यंत । गुणसमुद्ररघुनाथ । समुद्राचीवाटपाहत । परितोउन्मत्तसर्वदां ८५ परमक्षोभलारघु

१ बिभीषण । २ वायुपुत्र मारुती । ३ सेना । ४ सूर्य । ५ उदक । ६ हिमालयाचा जांवई महादेव । ७ मदन । ८ अंगद ।

नाथ । समयनोळखेचह्मणेयथार्थ । यासमानमीदिल्हाबहुत । सागरंनिर्मितह्मणोनियां ८६ लवणजलविषकरून । सर्पहापसरलालेंबायमान । आतांयावरीबाणसुप
र्ण । सोडितांभक्षीलक्षणार्धं ८७ माझाबाणवडवानळ । क्षणेंशोषिलसमुद्रजळ । जैसेंज्ञानप्रवेशतांसकळ । अज्ञानजायनिरसोनी ८८ कींमाझाबाणकलशोद्भव । क्षणें
शोषीलजलार्णव । सूर्यउगवतांतमसर्व । जायजैसेंवोसरूनी ८९ मागुतीक्षणएकवाटपाहून । उभाठाकलारघुनंदन । धनुष्यावरीयोजिलाबाण । अर्धक्षणनलागतां
९० बाणाचेमुखींब्रह्मास्त्र । जाहलास्थापिताराजीवनेत्रें । कींक्षोभलाप्रळयरुद्र । अन्यायीसमुद्रदेखतां ९१ आकर्णशरवोढितांप्रचंड । भयेंतडतडींविरिंचीअंडें । ज
ळचरखेचरेंडदंड । मूर्च्छनायेऊनपडियेली ९२ निशैंसंपतांसमग्र । उदयाद्रीवरीयेमित्रचक्र । तैसादिव्यरूपसमुद्र । सरितासहितप्रगटला ९३ यागींहोतांपूर्णआहु
ती । तत्काळप्रगटेआराध्यमूर्ती । तैसाप्रगटलासरितापती । परिवारेंसीतेधवां ९४ वंदूनिरघुवीरचरणा । ह्मणेराजीवाक्षारघुनंदना । स्मरारिमित्राआनंदसदना ।
जानकीजीवनारघुपती ९५ तूंकृपासमुद्ररघुवीर । वरीलहरीकांआलीक्रूर । माझाअन्यायनसतांशर । धनुष्यावरीघातला ९६ माझास्वभावरघुनंदना । सर्वदांहीकरी
गर्जना । तुजसींगर्वदर्पहरणा । सर्वथाहीकेलानाहीं ९७ मगह्मणेरघुनंदन । म्यांधनुष्यासीयोजिलाबाण । पुन्हांकाढितांनयेपूर्ण । यासीकारणसांगकांहीं ९८ यावरी
बोलेसरितानाथ । पश्चिमेसअसेमरुदैत्य । तोमाझींजलचरेंभक्षित । सदांपीडितोगोब्राह्मणा ९९ तरीटाकूनियांबाण । मरूचाध्यावाजीप्राण । तोंशरगेलानलागतां
क्षण । कल्पांतचंपळेसारिखा १०० जलींजीववधितांमरुदैत्य । शिरछेदीअकस्मात । जीवनशोषिलेंतेथेंबहुत । मारवाडदेशवसिन्नला १ अद्यापितिकडेअल्पजल ।
परीवृक्षवल्लीसदांसुफळ । असोसागरेंतमाळनीळ । जामातह्मणोनिपूजिला २ मगसर्वपूजाआणून । घनःश्यामगात्ररघुनंदन । अपर्णावराचेंमनरंजन । हर्षेंपूजीश्री
रामचंद्रा ३ दिव्यालंकारदिव्यवस्त्र । अमोलिकरत्नेंप्रभाकर । राघवापुढेंनदेश्वर । समर्पिततेकाळीं ४ सागरह्मणेअयोध्यानाथा । वस्त्रेंभूषणेंलेईसमर्था । नृपासवल्क
लेंतत्वता । रिपुसन्मुखयोग्यनव्हे ५ सीतानाथनृपवरा । करूनियाच्याअंगिकारा । मगसमरंगणींदशकंधरा । खंडविखंडकरावें ६ बैसावयादिव्यरथ । समरींपाठ
वीलशचीनाथ । वानरसुग्रीवादिसमस्त । विनवितीरघूत्तमातें ७ स्वामीआह्मासमस्तांचेमनीं । वस्त्रेंभूषणेंघ्यावींयेक्षणीं । भक्तवचनेंचापपाणी । मानिताझालातेवेळे
८ कल्पांतचपळेसमान । राघवनेसलापीतवसन । उत्तरीयवस्त्रदेदीप्यमान । कींचंडकिरणप्रकाशला ९ सारूनियांजटाभार । वरीमुकुटघातलासुंदर । तेजतळपतसे
अपार । दिक्चक्रामाजीनसमाये ११० प्रळयचपळेचेडमाळेडठती । तेवीदिव्यकुंडलेंतळपती । कींकविआणिअंगिरापती । कर्णींशोभतीसाचार ११ मुक्ताफळमा
ळाबहुत । रघुपतीच्यागळांडोलत । कींमुक्तरूपेंसमस्त । अनंतब्रह्मांडेंगुंफिलीं १२ मुक्ताफळांचेंतेजगहन । परीत्यांचापालटलावर्ण । दिसतीइंद्रनीळसमान ।
श्यामलांगीरघुपतीच्या १३ जेवीनिष्कलंकमृगांक । तेवीहृदयींझळकेपदक । कटिमेखलेचेंतेजअधिक । देखतांअर्कभुलेपैं १४ वेदांतींच्याश्रुतीगहन । अर्थबोलती

---

१ सगरपुत्रांनीं । २ गरुडरूपबाण । ३ वडवाग्नि । ४ अगस्ती । ५ कमलनेत्र । ६ ब्रह्मांड । ७ रात्र । ८ सूर्यमंडल । ९ नद्या । १० वीज । ११ पार्वतीपती शंकर । १२ अत्यंत देदीप्यमान ।

जेवीशोधून । तैशाक्षुद्रघंटारुणझुण । शब्दकरितीरसाळ १९ तीक्ष्णप्रभेचींचक्रेंतळपती । तैशामुद्रिकाकरींशोभती । पदींनेपुरेंगर्जती । असुरांवरीप्रतापें १६ नीळ
गगनावरीसुंदर । मंदाकिनीवोघदिसेशुभ्र । तैसाअम्लानसुमनहार । श्यामलांगींडोलतसे १७ असोदिव्यगंधदिव्यसुमनीं । सागरेंपूजिलाचापपाणी । तैसाचिलक्ष्म
णतयेक्षणीं । वस्त्रालंकारेंगौरविला १८ त्रिविष्टपकरितीजयजयकार । वर्षतीदिव्यपुष्पसंभार । भुभुःकारेंगर्जतीवानर । नादेंअंबरकोंदलें १९ असोजगदात्मारघुवीर ।
जोकांसर्वानंदमंदिर । सागराप्रतिराजीवनेत्र । कायबोलताजाहला १२० ह्मणेसुवेळेसीजावयादळभार । उपायसांगेंकांहींसत्वर । सागरह्मणेनळवानर । ऋषीचावर
त्यासअसे २१ नळकपीबाळपणीं । शाळिग्रामटाकीजळींनेउनी । मगऋषिह्मणेजीवनीं । पाषाणतरोततत्वहस्तें २२ याउपरीकौसल्यानंदन । नळकपीजवळबोलाउन ।
ह्मणेधन्यधन्यवरदान । जळींपाषाणतारींआतां २३ यालागींसुवेळेपर्यंत । नळाचेहातेंबांधवींसेत । ऐसेंसांगोनिसरितानाथ । झालागुप्तस्वस्थानीं २४ ऐसेंऐकोनि
रघुनंदन । सुग्रीवादिवानरजवळबोलावून । ह्मणेनळहस्तेंसेतूबांधोन । कार्यत्वरितसाधावें २५ धन्यधन्यतुझीमाउली । तुजऐसेंरत्नप्रसवली । तरीसखयाआतां
येकाळीं । प्रकटकरींसामर्थ्यतुझें २६ ऐसेंबोलतांजनकजावर । भुभुःकारेंगर्जतीवानर । पाषाणपर्वतअपार । समुद्रजळींटांकिती २७ लागतांनळाचावरदहस्त ।
समुद्रींतरतीकाष्ठवत । कींतुंबिनीफळतरत । पाषाणतरतीत्यापरी २८ सद्गुरूचेकृपेकरूनी । भव[2]जळींतरतीबहुतप्राणी । तैसीचनळाचीकरणी । पाषाणजळींतरलेहो २९
इकडेअठरापद्मेंवानर । बाहात्तरकोटीऋक्षवीर । पर्वतपाषाणतरुवर । संख्यारहितआणिती ३० असंभाव्यउचलितीपर्वत । वरीग्रामगंगातटाकांसहित । ऐशानगां
च्याउतरडीबहुत । धांवतीघेऊनत्वरेनें ३१ भारवानरांचेधांवती । चालतांनदिसेखालींक्षिती । लक्षाचेलक्षपर्वतटांकिती । नव्हेगणितशेषातें ३२ तरितोमहाराज
हनुमंत । विशाळरूपधरीअद्भुत । कींमंदराचळचिधांवत । रामकार्याकारणें ३३ त्याहीमाजीहनुमंत । तेणेंकितीवाहिलेपर्वत । मूळकाव्यामाजीगणित । केलेंऐकास
जनहो ३४ वेदें[3]संख्यालक्षपर्वत । पुच्छेंवेष्टितहनुमंत । शास्त्रसंख्यालक्षाशिरींठेवित । हातींधरीलक्षद्वय ३५ बहुतनगांच्यापंक्ती । स्कंधींबैसवीहोमारुती । मागेंसां
डोनिवानरसंगती । आकाशपंथेंधांवतसे ३६ वानरश्रमलेअसंख्यात । ठायींठायींपडतीनिद्रिस्थ । परीश्रमरहितहनुमंत । अनंतखेपाकरीतसे ३७ आश्चर्यकरीअयो
ध्यापाळ । ह्मणेअगाधमारुतीचेंबळ । संख्यारहितअचळ । रिचवीनेऊनसागरीं ३८ प्रथमदिवसींनळेंअद्भुत । चौदागांवेंबांधिलासेत । परिअभिमानधरिलासेकिंचित । मा
झेनितरतीपाषाणहे ३९ तंवनिमिषामाजीएकमीनआला । केलासेतूसर्वगिळिला । सर्वेंचदि[6]नमणीउगवला । तोंसेतूनाहींत्यास्थानीं १४० सुग्रीवादिवानरतर्क
करिती । राक्षसेंनेलासेतूह्मणती । मगरघुपतीसजाणविती । सेतूनाहींह्मणोनियां ४१ मगश्रीरामेंशरभासिसांगुनी । तिमिंगिलमत्स्यआणविलातत्क्षणीं ।
शरभह्मणेसेतुशोधुनी । वेगेंआणूनदेईजे ४२ नाहींतरींअयोध्यानाथ । तुह्मासशिक्षाकरीलबहुत । यावरीतिमिंगिलबोलत । राघवापुढेंतेवेळां ४३ मीदर्शनासये

१ समुद्र । २ संसाररूप समुद्र । ३ धार । ४ सहा । ५ नग ह्मणजे गमन न करणारे ह्मणून पर्वतांस नग असें ह्मणतात । ६ सूर्य ।

तेवेळे । मागेंयेतहोतींलघुबाळें । त्याहींगिळिलाशीघ्रकाळें । बाळभावेंअसेल ४४ तयाहातेंबांधवीनक्षणांत । अथवास्वपृष्ठींचाकरूनसेत । हास्यवदनकरीरघुनाथ । करणींअगाधबाळांची ४५ मगगर्वहतनळहोउन । खालींपाहेअधोवदन । असोमत्स्यशिशूनेंसेतूउचलोन । आणूनठेविलापूर्वस्थळीं ४६ मगत्यापुढेंकपीनळ । सेतूबांधीतविशाळ । परीजळींपडतांतेअचळ । मत्स्यगिळितीसवेगें ४७ मत्स्यगिळितीअचळ । उगाचतटस्थपाहेनळ । तोंमत्स्यरूपीकेसरीविशाळ । जळचरां प्रतिसांगतसे ४८ ह्मणेमीआणिरघुवीर । दोघेएकरूपसाचार । सेतुबंधनासीनिर्धार । तुह्मीविघ्नकरूंनका ४९ नळासीसाह्यहोउन । तळींपृष्ठींद्यावीअवघे जण । असोपर्वतगिळितांराहिलेमीन । नवलझालेंतेवेळे १५० परीपर्वतशिळाउसळोन । दूरजातीवाहून । नळाचीविकळगतीहोऊन । तटस्थरूपेंराहिला ५१ मगनळासीह्मणेहनुमंत । सखयागर्वनधरीकिंचित । अवघाकर्तारघुनाथ । अभिमानतेथेंकायसा ५२ स्तंभावीणआकाशधरी । उदकावरीतारिलीधरित्री । मित्रें शशीउडुगणेंनिर्धारी । वायुचक्रींचालवीजो ५३ अनंतब्रह्मांडेंमोडोन । सवेंचिरचीनलागतांक्षण । त्याश्रीरामापुढेंअभिमान । कायचालेलजीवाचा ५४ जैसाउगव तांवासरमणी । मृगांकतेजलोपेक्षणीं । तेथेंखद्योतस्वतेजेंकरूनी । उजळीलकायनभातें ५५ यालागींगर्वसांडोनी । सांगतोंतेंवर्मधरीमनीं । रकारएकेशिळेवरीरेखुनी । का न्हादेऊनिकरीगुरू ५६ दुजेशिळेवरीरेखींमकार । दोहींसदेईएकसिर । तूंह्मणसीनामपवित्र । सेतूवरीकेंविलिहूं ५७ कपीदेतीलवरचरण । हासंशयधरीतुझेंमन । बारे मुख्यभेदासीकारण । तोअभिमानसांडींकां ५८ मुख्यरामनामपाहीं । हृदयींअभेदरुळेदेहीं । मगतेपाषाणसहसाही । भेदभावनधरिती ५९ हनुमंतवचनतीक्ष्णकु ठार । समूळछेदिलाअभिमानतरुवर । मगनिराभिमानेंनळवीर । तैसेंचकरिताझालापैं ६० करितांचश्रीरामाचेंस्मरण । नळकपीजोडीतपाषाण । तोंतेथेंसमविषम थोरलाहान । भेदआननसेची ६१ हनुमंतकाव्यांतीलहृद्गत । चतुरींजाणावाहाभावार्थ । सेतुपंथेंनामयथार्थ । नळेंनाहींलिहिलेंतें ६२ दुजयांसीपाषाणजेबुडवित । तेसागरीं तरतीतारुवत । हानळाचागुणनव्हेनिश्चित । महिमाअद्भुतदाशरथीचा ६३ सेतुबांधावयासकायकारण । नळरामेंकेलानिर्माण । भक्तवत्सलरघुनंदन । महिमावाढवितदासां चा ६४ असोबाणंसंख्यादिवसांत । सुवेळापर्यंतबांधिलासेत । शतयोजनेंलांबगणित । दशयोजनेंरुंदपैं ६५ गगनींपाहातीसुरवर । सेतूदिसेजैसाभोगींद्र । रघुपतीतेंसांगती वानर । सेतूसंपूर्णकेलानळें ६६ नळासबोलाऊनरघुनंदनें । हृदयींधरिलापरमप्रीतीनें । धन्यधन्यतुझेंजिणें । कीर्तीत्रिभुवनींभरियेली ६७ सखयात्वांअद्भुतकार्यकेलें । अघ टितेंचिघडविलें । असोरघुवीरह्मणेतेवेळे । चलासकळजाऊंआतां ६८ कुंचाफिरविलातेवेळेनळें । तात्काळउठलींकपींदळें । भुभुःकारनादेंतेवेळे । डळमळिलाभूगो ळपैं ६९ सुमुहूर्तवेळापाहून । उठोनिचालिलेरामलक्ष्मण । दशयोजनेंरुंदप्रमाण । सेनादाटलीचालतां ७० कडेचेकोसळतीवानर । सवेंचिउडीघेतीचक्राकार । वरीये ऊनसत्वर । सेतुपंथेंचालती ७१ रघुवीरचरणचालींजात । धांवतीसुग्रीवहनुमंत । ह्मणतीरघूत्तमाविपरीत । होईलऐसेंवाटतें ७२ तुमचेपादलगतांयेवेळा । उद्धरतीलसेतू

१ जाग्यापासून हालत नाहींत सबब पर्वतांस अचल असेंहीं ह्मणतात । २ मोठा । ३ उदकांतील जीव । ४ मासे । ५ पृथ्वी । ६ सूर्य । ७ चंद्र । ८ नक्षत्रें । ९ काजवा । १० पांच ।

च्याशिळा । होतीलअहिल्येऐशाअबला । पडतीलगळांकपींचे ७३ कुटिळभावसोडून । विनोदेंहांसेसूर्यनंदनं । हनुमंतस्कंधींरघुनंदन । आरूढलातेवेळां ७४ अंग
दाच्यास्कंधावरीं । सौमित्रबसेतेअवसरीं । बाळसूर्यउदयाद्रीवरी । त्याचपरीशोभतसे ७५ नभरतांअर्धप्रहर । सुवेळेसीआलारघुवीर । सेनाउतरलीअपार । लंकानगर
गजबाजिलें ७६ शुकासकेलेंहोतेंबंधन । तेंराघवेंकरविलेंमोचन । तेणेंरघुपतीचेवंदोनिचरण । लंकेमाजीप्रवेशला ७७ मगरावणापुढेंअद्भुत । राघवप्रतापशुकसांगत ।
ह्मणेजयासीसमुद्रसरितांसहित । मूर्तिमंतभेटला ७८ धन्यप्रतापीरघुनंदन । जळींतारिलेपाषाण । परमशक्तिवंतनारायण । कळिकाळासीनगणीतो ७९ तुह्मींजेंजें
सांगीतलें । तितुकेंमित्रपुत्रासीकथिलें । तंवतिहींधांवोनिमजधरिलें । बंधनींपाडिलेंआजिवरी. १८० करुणासागररघुनंदन । तेणेंमजआजदिधलेंसोडून । आतांरा
जाजानकीनेऊन । सत्वररामासीसमर्पीं ८१ सखाकरितांरघुनंदन । तेणेंचंद्रार्कवरीकल्याण । ऐकतांक्षोभलारावण । ह्मणेकेलेंताडणातिहींतुज ८२ भयघेतलेंमानसीं ।
ह्मणोनिभलतेंचावळसी । शत्रुप्रतापमजपुढेंवानिसी । तरीमृत्यूपावसीनिर्धारें ८३ मगशुकआणिसारण । दोघांसांगेदशवदन । ह्मणेसुवेळेसीजाऊन । सैन्यगणोनि
यावेगीं ८४ मुख्यमुख्यकोणवानर । कोणासवेंकितीभार । ऐसेंपाहुनीसत्वर । परतारक्षूनीआपणा ८५ आज्ञावंदोनिदोघांजणीं । कपिसेनेंतआलेतेक्षणीं । वानरवे
षधरुनी । सैरावैराहिंडती ८६ सेनाधुंडोनीसकळ । मगजेथेंअसेअयोध्यापाळ । लक्षीततेंसभामंडळ । उभेदूरराहुनी ८७ तोंबिभीषणाचीदृष्टीतेकाळीं । अकस्मा
तदोघांवरीपडली । धांवोनिधरिलेतेवेळीं । राघवाजवळीआणिले ८८ ह्मणेहेरावणाचेहेर । याणीसेनागणिलीसमग्र । वेषपालटोनिवानर । होऊनीहिंडतीस्वइच्छा
८९ चुनामाखोनिवायस । झालेजैसेराजहंस । कींधरूनिब्राह्मणाचावेष । मैंदजैसेहिंडती १९० कींखोटेंनाणेंकरून । खऱ्यांतमिळवितीकुजन । परीक्षककाढितीनि
वडून । दोघेजणतैसेधरिले ९१ मगराजाधिराजरघुनंदन । सुहास्यवदनबोलेवचन । ह्मणेयादोघांसकरींधरून । दाखवासैन्यसमस्तही ९२ सकळवृत्तांतआणूनि
मना । जाऊनिसांगादशवदना । तंवतेह्मणतीरघुनंदना । मखपाळकाविश्वेशा ९३ आह्मीमहिमाऐकलाकर्णीं । तोरामआजिदेखिलानयनीं । असोश्रीरामाचीआज्ञा
घेउनी । दोघेपरतलेलंकेसी ९४ आलेदेखोनिदोघेहेर । षोडशखणाचेंदामोदर । त्यावरीचढलादशकंधर । सेवकअपारभोंवते ९५ हेरांप्रतिपुसेरावण । सांगायेथून
कोणाचेकोण । मगतेदावितीदोघेजण । संकेतवर्णलक्षूनियां ९६ वानरसेनादशयोजन । सभोंवतीउतरलीविस्तीर्ण । एकएकवीरदैदीप्यमान । बळवंतआणिप्रतापी
९७ वानरसिंधूचेंमध्यमंडळ । जुत्पतीउभेभोंवतेसकळ । त्यामाजीतमाळनीळ । वस्त्राभरणींमंडितदिसे ९८ कनकहरिणचर्मेंपूर्ण । पहुडलासेरघुनंदन । सुग्रीवाचे
मांडीवरीशिरठेऊन । गोष्टीसांगेकौतुकें ९९ जाळूनगेलालंकानगर । सवेंचघेऊनआलारघुवीर । तोहनुमंतवायुकुमर । चरणचुरीरामाचे २०० तुमचाबंधूबिभीषण ।
रघुनाथानिकटबैसोन । जेंजेंझालेंवर्तमान । गोष्टीसांगेरामकर्णीं १ दैदीप्यमानादिवाकर । तैसारामाचेपाठीसीसौमित्र । पैलअंगदमहावीर । क्रोधेंपाहेआह्मांकडे २

१ सुग्रीव । २ लक्ष्मण । ३ सूर्याचा पुत्र सुग्रीव । ४ रावण । ५ बातमीदार । ६ कावळे । ७ वाटपाडे । ८ विश्वामित्राचा यज्ञ रक्षणकरणारा । ९ विश्वाचा स्वामी । १० वानररूप सागर ।

पैलसुषेणवैद्यमहावीर । सूर्यसुतासीहोयश्वशुर । वीसकोटीवानरभार । त्यासांगातेंपुरुषार्थी २ पैलजांबुवंतऋक्षवीर । तयाचाबाहात्तरकोटीदळभार । पैलसेनाधिपतीनळवीर । सामर्थ्यअपारपैंत्याचें ४ जेणेंशिळींबांधिलासागर । नळनामबळसमुद्र । शरभऋषभपर्वताकार । युद्धसमयवांछिती ५ असो आतांहेवानरगण । यांचींनामेंसांगतांपूर्ण । उर्वीनपुरेकरितांलेखन । बळसागरकपीते ६ यालागींदशकंधराअवधारीं । त्यांसींयुद्धकरितांसमरीं । काळाचीहीनउरेउरी । मगइतरातेथेंकवणपाड ७ ऐसेंबोलतांशुकसारण । अत्यंतक्रोधावलारावण । ह्मणेतुमचाशिरच्छेदकरून । टांकावाऐसेंवाटतसे ८ येरूह्मणतीआह्मींतुमचेहेरें । सत्यसांगावासमाचार । असत्यबोलूंतरीसाचार । दंडकरावाआह्मांतें ९ असोइकडेबिभीषण । समस्तांसीदावीतर्जनीउचलून । ह्मणेपैलपाहारावण । गोपुरावरीचढलासे २१० दाहाशिरांवरीदाहीछत्रें । दाहाविलसतीमित्रपत्रें । सेवकवरीढाळितीचामरें । एकींपिकपात्रेंधरियेली ११ जैसामेघउतरेपर्वताशिखरीं । तैसारावणभासतोगोपुरीं । अलंकारदीप्तींमहीवरी । विद्युत्प्रायझळकतसे १२ ऐसीआपुलीसंपदापूर्ण । शत्रुलागींदाखवीरावण । छत्रछायेखालींरामसैन्य । झांकूनगेलेंतेसमयीं १३ जैसेंउठतांमेघडंबर । खालींआच्छादेजनसमग्र । सेनेसहितरामचंद्र । छत्रछायेतळींतैसादिसे १४ ऐसादेखोनिलंकापती । कपिवीरक्षोभलेचित्तीं । सौमित्रेंचापघेतलेंहातीं । क्षणमात्रनलागतां १५ लाविलाअर्धचंद्रबाण । ओढीओढिलीआकर्ण । कल्पांतचपळेसमान । चापापासूनिसूटला १६ मुकुटछत्रेंतेअवसरी । तोडूनिपाडिलींधरणीवरी । रावणघाबरलाअंतरीं । खालींछडकरीउतरत १७ ह्मणे[illegible]ण्यावीराचेंसंधान । पाडिलींदाहाहीछत्रेंतोडून । अन्नपाणीशयन । गोडनलागेरावणातें १८ कपाळशूळेंआरंबळेव्याघ्र । कींवणव्यांतआहाळेअजगर । तैसाव्याप्तदशकंधर । चिंताक्रांतसर्वदा १९ रामविजयग्रंथसुंदर । हाचिकेवळक्षीरसमुद्र । साहित्यशेषशयनअरुवार । वरीसर्वेश्वरपहुडला २० तेथेंसप्रेमकळालक्ष्मी । सदांविलसेपादपद्मीं । तरीसद्भाविकश्रोतेतुह्मी । पार्षदगणहरीचे २१ सुंदरकांडयेथोनसंपूर्ण । पुढेंयुद्धकांडसुरससंपूर्ण । तेंरसभरितपंडितजन । करोतश्रवणसर्वदा २२ जोअयोध्यापतीरघुनंदन । तेणेंचटांकूनधनुष्यबाण । दोनींकरजघनींठेऊन । भीमातीरींउभाअसे २३ श्रीधरवरदाब्रह्मानंदा । पांडुरंगापुंडरीकवरदा । भक्तहृदयारविंदमिलिंदा । अभंगअभेदाजगद्गुरू २४ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । त्रयोविंशतितमोध्यायगोडहा २२५ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पमस्तु ॥ अध्याय ॥ २३ ॥ ओव्या ॥ २२५ ॥

१ पृथ्वी । २ बाकी । ३ दूत । ४ पृथ्वी । ५ विजेसारखी । ६ धनुष्य । ७ हस्त । ८ कंबर । ९ भक्तांच्या हृदयकमलांत राहणारा रामरूपी भ्रमर ।

अध्याय २४
रावण
मंदोदरी
अशोकवन
सीता
शरमा
दासी
राक्षस

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ कळेलसमुद्राचाअंत । सांपडेलअंबराचेंगणित । याहूनिरामकथाअद्भुत । नलागेअंतकोणातें १ चपळधनुत्रिप्रे
भंजन । त्याचीमोटबांधवेलआकर्षून । परीयाराघवाचेगुण । वर्णितांअंतनलागेची २ सहस्रवदनेंकरून । वर्णीकाद्रवेयकुळभूषण । नेतिनेतिह्मणोन । आम्नायजेथेंत
टस्थ ३ रघुवीरगुणहेंचिनिराळ । तेथेंव्यासवाल्मीकमराळ । ज्याचेमतिमाजीसकळ । ब्रह्मांडहेंहेंठेंगणें ४ तिहींगुणवर्णितांअपार । अंतनलागेचिसाचार । तेथेंमान
वंशलभपामर । गुणांबरकेवींक्रमी ५ तरींसांडूनिअभिमान । वर्णावेरघुपतीचेगुण । गंगोदकनप्राशवेह्मणून । तृषाक्रांतनराहवें ६ तैसेसीतावल्लभाचेगुण । वर्णावेयथा
मतीकरून । असोपूर्वाध्यायींनिरूपण । आलारघुनंदनसुवेळे ७ आतांवाग्देवीपरमडोळसे । उघडिलींयुद्धकांडमांदुसें । त्यांतीलरत्नेंविशेषें । ग्राहकपंडिततयां ८ रा
वणाचींदाहींछत्रें । छेदोनपाडिलींसौमित्रें । परमम्लानदाहींवक्त्रें । मयजापतीचींजाहलीं ९ सकळप्रधानासहित । विचारींबैसलालंकानाथ । ह्मणेमाझेंअंतरींचेदोनहे
त । कधींपुरतीलनेणवे १० रामलक्ष्मणसंहारुनी । वशव्हावीजनकनंदिनी । यावेगळेंमाझियेमनीं । अन्यकांहींनसेची ११ तोंवज्रदंष्ट्रह्मणेलंकानाथा । सीतेचीकास
याभीडधरितां । बळेंचआणोनितत्वता । कामनाआपुलीपुरवावी १२ मगबोलेदशकंधर । मजविरंचीशापथोर । परस्त्रीलागींकरितांबलात्कार । शतचूर्णतनुहोय १३
मृगपतीचेफुटकेनयन । कींव्याघ्रहस्तटांकिलेछेदून । कींभुजंगाचेदंतपाडून । करितीदीनगारुडी १४ वनींसर्वांतश्रेष्ठवारण । परिसिंहदेखतांपावेमरण । तैसामीशाप
बंधनेंपूर्ण । बळक्षीणजाहलों १५ तरीतेजनकात्मजामनांतुनी । वशहोईलमजशयनीं । ऐसीकोणीकरावीकरणी । राघवींमनविटेतिचें १६ मगविद्युज्जिव्हप्रधान ।
तोकपटविद्येमाजीप्रवीण । तोह्मणेमीनिर्मीन । रघूत्तमाचेंशिरकमळ १७ आणिराघवहस्तींचेंकोदंड । मायामयनिर्मीनप्रचंड । जेणेंसीतेचेंहृदयदुखंड । असत्यसह
सानवाटे १८ ऐसेंऐकतांलंकापती । परमसंतोषपावलाचित्तीं । जैसामद्यपीटिषितपंथीं । तोंसिंदीवनदेखिलें १९ आधींचजारकर्मीरत । तयासीस्त्रीराज्यजाहलेंप्राप्त ।
कींश्वानेंवमनअकस्मात । दृष्टींदेखिलेंधांवतां २० किंनिंबोळ्यादेखतांबहुवस । परमसंतोषतीवायस । तैसाहर्षलालंकेश । वचनत्याचेंऐकोनी २१ विद्युज्जिव्हातेंबो
लेलंकापती । तूंकेवळरेबृहस्पती । तरीधनुशीर्षशीघ्रगती । घेऊनयेईंअशोकवना २२ कापटचवेषीविद्युज्जिव्हा । वस्त्राभरणींगौरविलातेव्हां । कृत्रिमनिर्मिलेंजेंमघवा ।
तर्ककरितांनेणेची २३ इकडेआधींलंकानाथ । प्रवेशलाअशोकवनांत । तोंअधोवदनतटस्थ । जगन्माताबैसली २४ सीतेजवळींउभारावण । जैसाकमळणीजवळवा
रण । कींहरिणीजवळयेऊन । व्याघ्रउभाठाकला २५ याउपरीराक्षसपाळ । सीतेसिबोलेअमंगळ । ह्मणेत्वांधैर्यधरिलेंसबळ । परीनिष्फळझालेंतें २६ मजलागींतूं
आतांवरी । तुझेसेवेसिलांवीनमंदोदरी । तवआज्ञेंतलंकानगरी । वर्तवीनजानकीये २७ तुझियापतीसझालेंमरण । आधींऐकतेंवर्तमान । सागरींसेतूबांधोन । सुवेळे
सीसर्वआले २८ तोंआमुचाप्रधानप्रहस्त । निशींगेलासेनेसहित । रामसौमित्रहोतेनिद्रिस्थ । तोंवरीघालाघातला २९ तुझ्यापतीचेंशिरकमळ । प्रहस्तेंछेदिलेंत

---

१ आकाश । २ वायु । ३ शेष । ४ वेद ५ राजहंस । ६ मनुष्यरूप टोळ । ७ गुणरूप आकाश । ८ मयासुराची कन्या मंदोदरी तिचा पतिरावण । ९ जनकराजाची कन्या सीता ।

त्काळ । सांवळेंकबंधविशाळ । सुवेळेसीपडलेंअसे ३० वधावाजोंलक्ष्मण । तंवतोअयोध्येसगेलापळोन । आमचाबंधूबिभीषण । तोहीतेथेंपडलाअसे ३१ सुग्रीवआ णिअंगद । त्यांचाहिकेलाशिरच्छेद । जांबुवंतआणिमैंद । त्यांचेजाणचरणखंडिले ३२ नळनीळअंजनीसुतजाण । निजेलेठायींठायींकेलेचूर्ण । वरकडमर्कटसैन्य । राक्षसींजाऊनगिळियेलें ३३ सेतुआह्मींपाडिलासमग्र । मगकोठेंपळतीलवानर । शोणिताचेवाहातीपूर । गेलेभेटोंसागरा ३४ हेंजरीतूंअसत्यमानिसी । तेंआतांयेई लप्रत्ययासी । तोंविद्युज्जिव्हवेगेंसी । शिरघेऊनिपातला ३५ तेणेंधनुष्यआणीशिरतेवेळे । रामवल्लभेपुढेंठेविलें । मुखराजससांवळें । शोणितेंमाखिलेंकंठनाळ ३६ किरीटकुंडलेंमंडितवदन । सरळनासिकझळकतीदशन । कपाळींकेशरआकर्णनयन । आरक्तरेखांकितजे ३७ ऐसेंदेखतांजनकनंदिनी । मूर्च्छायेऊनपडेधरणी । कीं अग्नीनेंआहाळेकमळिणी । जायकरपोनज्यांपरी ३८ तंवतेदशकंठरिपूचीजायां । उठेमूर्च्छनासांवरूनियां । शिरकमळहृदयींधरूनियां । शोककरितअपार ३९ त्रि भुवनपतीचीराणी । शोकार्णवींबुडालीतेक्षणीं । तोशोकसांगतांउलेधरणी । कवीचीवाणीकुंठित ४० ह्मणेराजीवाक्षारघुनंदना । स्मरारिमित्राजगन्मोहना । अनंतगुण संपन्ना । कायअसेंकेलेंहें ४१ चतुर्दशवर्षेंपर्यंत । वनांतश्रमलेतीबहुत । कोमलचरणअत्यंत । कंटकहरळरूपले ४२ मजकारणेंश्रमलेतिकाननीं । आहासीतासीताह्म णोनी । तृणपाषाणहृदयींधरूनी । उद्धरिलेरघुपती ४३ मजकारणेंवालीमारिला । सूर्यसुतमित्रजोडिला । हनुमंतशुद्धीसधाडिला । शिळीबांधिलासागर ४४ सुवे ळेसीयेऊनसत्वर । वैरियांयशदिधलेंअपार । कांसंपविलाअवतार । भवपुरींमजलोटिलें ४५ रविकुळवंशींश्रावणारी । त्याचीस्नुषामीजनककुमरी । अयोध्याधीशातु झीअंतुरी । सोडवीलआतांमजकोण ४६ मीपरदेशीयेथेंदीन । रघुवीराकोणासीजाऊंशरण । सूर्यवंशींसंपूर्ण । डागलागलायावरी ४७ वाल्मीकानेंभविष्यकेलें । तेंअ वघेंचिआजिबुडालें । जंबुकेंजाऊनमारिलें । पंचाननासीलाहेंलाहें ४८ अजापदजीवनीं । कळशोद्भवगेलाबुडोनी । दीपतेजेंवासरमणी । अडखळूनपडियेला ४९ क पूराचेपुतळेकेवळ । त्यांणीगिळिलावडवानळ । जगभक्षकजोकाळ । त्यासीभूतेंगिळियेलें ५० मशकाचीझडपलागतां । कनकाद्रीपडलापालथा । मृगनाळपाशीं तत्वतां । बांधलाकेवीऐरावत ५१ खद्योततेजेंकरूनी । कैसेंब्रह्मांडगेलेंजळोनी । कींपिपीलिकेचेउदरींजाउनी । सिंधूकैसासांठवला ५२ लागतांमक्षिकेचापक्षवात । भयाभीतझालाभोगीनाथ । चित्रींच्यासर्पेंअकस्मात । अरुणानुजगिळियेला ५३ तैसेंअघटितघडलेंयेथ । राक्षसींजिंकिलारघुनाथ । कर्माचीगतीगहनबहुत । कैसा अर्थकरूंआतां ५४ भूधरावतारलक्ष्मण । कैसाश्रीरामासिगेलाटाकून । तोअयोध्येसिजाऊन । कायसांगेलभरतातें ५५ तत्काळकौसल्यात्यजीलप्राण । होईलकैकेयी चेंसमाधान । लागेलसूर्यवंशादूषण । जाहलेंखंडनवंशासी ५६ ऐसाशोककरीमंगळभगिनी । मुखावरीमुखठेउनी । अश्रुधारास्रवतीनयनीं । भिजेअवनीतेकाळीं ५७ असोजानकीह्मणेदशमुखा । होणारनचुकेकर्मरेखा । तरींमिथिलानाथजनका । समानमजअससीतूं ५८ आतांमाहेरइतकेंचकरीं । वन्हिशेजरचोनिझडकरी । याशि

१ रक्त । २ गळा । ३ मुख । ४ दांत । ५ सीता । ६ भूमीवर । ७ स्त्री (सीता) । ८ महादेव । ९ सुग्रीव । १० श्रावणाचा अरिह्मणजे शत्रु दशरथ । ११ स्त्री । १२ शेळीचे पायाचेपाण्यांत ।

रासमवेतनिर्धारीं । अग्निगर्भीप्रवेशेन ५९ सत्वनसांडीजनकनंदिनी । हेंरावणासिकळलेंमनीं । परमम्लानमुखहोउनी । गेलानिघोनसभेंत ६० रावणगेलियाजनक
नंदिनी । बुडालीशोकार्णवजीवनीं । तंवतेंबिभीषणाचीराणी । सरमाआलीगुप्तरूपें ६१ तेक्षणक्षणायेऊन । घेतजानकीचेंदर्शन । सांगेसकळवर्तमान । जेंजेंलंकेंतवर्त
लेंपैं ६२ रघुपतीचेंजेंकांहित । तेंबिभीषणासिकरणेंअगत्य । तसीचसरमायेऊनितेथ । सांभाळीतजानकीतें ६३ नानासूक्ष्मरूपधरीत । राक्षसकापटचहीजाणत ।
तितुकेंजानकीसश्रुतकरीत । क्षणक्षणायेऊनियां ६४ असोसरमाह्मणेजानकीसी । मायेशोककिमर्थकरिसी । रामसुखीआहेसुवेळेसी । सकळसेनेसहितपैं ६५ तुजवश
करावयायेक्षर्णी । रावणेंकृत्रिमकेलीकरणी । बरवेंपाहेंविचारुनी । मूळदृष्टीघालोनियां ६६ जनकात्मजेतवस्वयंवरीं । चापबैसलेंरावणाचेउरीं । तेंतुझ्यापतीनेंझडक
रीं । द्विखंडकरूनिटाकिलें ६७ त्याहूनिषापजडयेवेळे । प्रहस्तेंजाऊनकैसेंआणिलें । कृत्रिमधनुमुंडआणिलें । निर्मूनत्याचसारिखें ६८ ऐसेंसरमाजोंबोलत । तों
धनुष्यशिरजाहलेंगुप्त । जैसावातलागतांअकस्मात । दीपजायविझोनी ६९ कींजलदजाळाभीतरी । इंद्रधनुष्यउमटेक्षणभरी । तैसेंकोदंडहीझडकरी । गुप्तझालेंतेघवां
७० असोजानकीह्मणेसरमेप्रती । धन्यहोमायेतुझीमती । राक्षसांचीकापटचगती । तुजसमजतीसर्वही ७१ मगअयोध्यापतीचीराणी । सरमाजवळबोलाउनी । हृ
दर्यीधरिलीप्रीतीकरुनी । ह्मणेस्वामिणीहोसीलंकेची ७२ तोंदेववाणीजाहलीअकस्मात । सुखरूपआहेअयोध्यानाथ । सीतेचाआनंदअद्भुत । अंबरामाजीनसमाये
७३ असोइकडेलंकापती । परमचिंताक्रांतएकांतीं । बोलतसेमंदोदरीप्रती । तेंचश्रोतींपरिसिजे ७४ मंदोदरीपरमसज्ञान । पतिव्रतागुणसंपन्न । जीचेंसौंदर्यपाहून ।
मीनकेतनतटस्थ ७५ मयजेचेंइच्छीतमन । घ्यावेंजानकीचेंदर्शन । तोंमंदोदरीसदशवदन । बोलताझालातेवेळे ७६ रावणह्मणेशुभकल्याणी । तुवांजाउनीअशोक
वनीं । बोधोनियांजनकनंदिनी । मजशयनींवशकरीं ७७ तूंपतिव्रतेमाजीमंडण । एवढेंकार्यदेसाधून । तंवतेमंदोदरीहास्यवदन । अवश्यह्मणोनऊठली ७८ चंद्राचे
ठायींकलंक । त्याहूनविशेषमयजेचेंमुख । अशोकवनतात्काळिक । येतीझालीपतिव्रता ७९ त्रिजटाह्मणेभूमिकुमरी । तवदर्शनाआलीमंदोदरी । ऐसेंऐकतांअंतरीं ।
परमसंतोषलीजगन्माता ८० तेचातुर्यसरोवरमराळिका । मयजासुगंधचंपककळिका । जैसीसिंहस्थीजान्हवीदेखा । भेटोंजायगौतमीतें ८१ सीतेचियाचरणावरी ।
मयजाजोंनमस्कारकरी । तोंसीतेनेंधरूनिझडकरी । हृदयींधरिलीप्रीतीनें ८२ कींत्यासितांअसितां । एकेठायींमीनल्यातत्वता । कींइंदिराआणिशिवकांता । एकी
सएकभेटती ८३ एकशचीएकसरस्वती । एककृष्णाएकगोमती । एकमंदाकिनीएकभोगावती । मूर्तिमंतपातल्या ८४ असोवरदभाकविसरून । स्वानंदसमुद्रींझा
ल्यालीन । चतुःषष्टिअंतःकरण । विरूनगेलेंरघुनाथीं ८५ कींवेदशास्त्रींच्याश्रुती । ऐक्यत्वींऐक्यासयेती । तैशाआलिंगोनिबैसती । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ८६ जेकां
विषकंठवंद्यप्रिया । तिजप्रतिबोलेदशकंठजाया । आजिसुदिनह्मणोनियां । दर्शनजाहालेंमायेतुझें ८७ क्षणएकनिवांतराहून । मयजाबोलेसुवचन । ह्मणेसर्वांभूतींस

१ मेघजाळ । २ धनुष्य । ३ आकाशवाणी । ४ हंसी । ५ गंगा । ६ गोदावरी । ७ गंगा । ८ यमुना । ९ लक्ष्मी । १० पार्वती । ११ इंद्राणी ।

मसमान । रघुनंदनएकअसे ८८ अनेकतरंगएकसागर । बहुतघरेंएकअंबर । अनेकमणीएकसूत्र । तैसारघुवीरव्यापकअसे ८९ एकसुवर्णबहुअलंकार । बहुतरंग- कनीर । बहुतमात्रकाएकओंकार । तैसारघुवीरव्यापकत्वें ९० एकशरिरअवयवअपार । बहुतपत्रेंएकतरुवर । बहुजलचरेंएकनीर । तैसारघुवीरव्यापकअसे ९१ एकचराचरसर्वांभूतीं । तोचनांदेअयोध्यापती । तरीदशमुखाचीकेलियाप्रीती । कायस्थितीउणेंहोय ९२ सकळदेहींअयोध्याधीश । तरीवेगळाकांभाविसीलंकेश । सीतेदुराग्रहविशेष । व्यर्थकांकरिशीसांगपां ९३ मयजेचाशब्दऐकुनी । हंसूनबोलेजनकनंदिनी । अभेदएकचापपाणी । सर्वांभूतींभरलासे ९४ सर्वहीघटमठजाण । कायफोडूनघातलेंगगन । अभेदएकरघुनंदन । दुजेपणतेथेंकैचें ९५ मायीकभासेजगडंबर । जैसामृगजलाचामिथ्यापूर । वंध्यावल्लीचेंपद्मफळविचित्र । मिथ्यामयल टिकेंची ९६ स्वप्नींचीसंपदापूर्ण । किंवाआरन्नांतीलधन । कींदरिद्रीयाचेमनोरथपूर्ण। मिथ्यामयसर्वची ९७ मिथ्याअलंकारएकसुवर्ण । भिथ्यातरंगएकजीवन । अ भेदएकरघुनंदन । तेथेंरावणकोणकैंचा ९८ ब्रह्मानंदस्वरूपावरी । नदिसेदुजेपणाचीकुसरी । तेथेंसीताआणिमंदोदरी । मिथ्याभासलटिकाची ९९ कैंचीपृथ्वीकैंचेंग गॆन । कैंचेंआपतेजपवन । मिथ्यामायाकचेत्रिगुण । तेथें रावणकोठेंआहे १०० जितकेंथोरब्रह्मांड । तैसेंचआकाशप्रचंड । तेथें घटमठहेंबंड । वेगळेंव्यर्थभावावें १ तैसानिर्विकारजगजेठी । नचलतींद्वैतभावाच्यागोष्टी । तेथें कैंचीरावणाचीभेटी । बाह्यदृष्टीत्यजीकां २ मयजाह्मणेजानकीसी । सर्वव्यापकअयोध्यावासी । किंवाआहे एकदेशी । सांगमजपासींनिश्चयें ३ यावरीत्रिभुवनपतीचीराणी । बोलेविदेहराजनंदिनी । ह्मणेत्रिपुटीगेल्याजेथेंविरूनी । तटस्थवाणीनिगमाची ४ ध्येयंध्याताध्या न । ज्ञेयज्ञाताज्ञान । नुरेभजकभज्यभजन । सांगरावणतेथेंकैंचा ५ जेंजेंदिसेतेंतें नाशिवंत । वस्तुएकअभेदशाश्वत । मंदोदरीआणिसीतातेथ । कोणीकडेपाहाव्या ६ दोरावरीदिसेविखार । शुक्तिकेचेठायींरजतसाचार । तैसाचमायेचाप्रकार । मिथ्याविकारजाणपां ७ मयकन्यासावधहोय । दृष्टीनेंसर्वपाहेअद्वय । निर्विकारवस्तु निरामय । हाहीनसाहेशब्दजेथें ८ वस्तुअव्यक्तअनाम । तेथेंरामहेंहीनसाहेनाम । ऐसेंजयासीकळेवर्म । आत्मारामतोचिपैं ९ ऐसाजोजाहलापरिपूर्ण । त्याससमा धीआणिविधान । बोलणेंआणिमौन । दोनीत्याचींविरालीं १० ऐसेंजगन्माताबोलत । मयजाब्रह्मानंदेंडुल्लत । समाधीग्रासोनितटस्थ । विरालाहेतसर्वही ११ बोल णेंआणिसंवाद । खुंटोनिझालाअभेद । वोतलाएकब्रह्मानंद । आनंदकंदजगद्गुरू १२ आनंदजिरऊनअतरीं । सावधझालीमंदोदरी । जगन्मातेचेचरणधरी । सद्गदअं तरींहोऊनियां १३ ह्मणेसंशयनिरसलापूर्ण । धन्यधन्यआजिचादिन । विदेहकन्येचेचरण । वारंवारधरीमग १४ ब्रह्मानंदें ह्मणेश्रीधर । धन्यतोदिवससाचार । सत्सं गेंआत्मविचार । सारासारहोयपैं १५ भागीरथीसर्वत्रपवित्र । परीप्रयागमहिमाअपार । तैसारामविजयपरिकर । मंदोदरीसंवादहा १६ सर्वत्रांसुलभतेभीमा । परीपं ढरीसअगाधमहिमा । स्नानकरितांकर्माअकर्मा । पासूनिमुक्तहोइजे १७ असोसीतेचीआज्ञाघेउनी । स्वधामागेलीमयनंदिनी । रावणाप्रतिजाउनी । वर्तमानसांग

१ लहरी । २ समुद्र । ३ आकाश । ४ पाणी अग्नि व वायु । ५ सत्व रज व तम । ६ जनककन्या । ७ ध्यान करण्यास योग्य व ध्यान करणारा । ८ जाणण्यास योग्य । ९ दर्प । १० मंदोदरी ।

सावैवस्वत तप्तलोहावरीउदकपडलें । तेंमाघारेंनिघेएकवेळे । परीजानकीकदाकाळें । वशनव्हेतुह्मासी १९ मृगजळींबुडतांअगस्ती । तमकूपींपडेलगभस्ती । हेंही
७९ ईश्वरींतासती । वशनोव्हेतुह्मातें १२० जेगोष्टीनेंहोयअनर्थ । आपुल्याकुळाचाहोयघात । ऐशियाबुद्धीतेंपंडित । काळत्रयींनवर्ततीं २१ हातींचेंटांकूनिसुवर्ण ।
घ्यावीसपाठवविंशेण । गोडशर्करावोसंडून । राखकांमुखींघालावी २२ मुक्तेंसांडोनिपरिकरें । कांपदरींबांधावींखापरें । वोसंडोनिरायकेळेंआदरें । अर्कींफळेंकांभक्षावीं
तरिघोन । रितांद्विपंचवदना । सोडावीरामाचीअंगना । कायावाचामनेंजाण्म । रघुनंदनाशरणरिघावें २४ परसतीचाअभिलाष । महापुरुषासठेवणेंदोष । बळवंताव
रुद्रावतार फांस । मगअनर्थासकायउणें २५ विवसींहेपरमसीता । अनर्थकारकघोरवनिता । हेनेऊनद्यावीरघुनाथा । तरीचतुह्मांकल्याण २६ महासर्पडसांघेउनी ।
मसंतोषलार लसुशयनीं । बळेंचगृहालाविलाअग्नी । मगनअर्थासीकायउणें २७ परद्रव्याचाअभिलाष । जाणोनिप्राशनकरणेंविष । करितांपरनिंदाद्वेष । मगअनर्था
लिपुत्रकाढिणें २८ परमसाधूबिभीषण । तुमचाअविवेकदेखोन । अयोध्यापतीसिगेलाशरण । जन्ममरणचुकविलें २९ परमप्रतापीरघुनंदन । उदधीवरीतारिलेपाषा
नवग्रहांतुप्रितापतुह्मीजाणून । द्वेषबुद्धीकांधरितां ३० ऐशियाशब्दसुमनेंकरून । मयजेनेंपूजिलारावण । मगप्रत्युत्तरहांसोन । देताझालातेकाळीं ३१ प्रियेतूंबोलसी
ळअद्भुत । तींमजमानलीबहुतगुणें । परीआपुलापुरुषार्थटांकणें । तरीजिणेंव्यर्थलोकीं ३२ चिरंजीवजाहलाबिभीषण । प्रळयींतरीपावेलमरण । तोंवरीदेहलोभधरून ।
भक्तहतांकायसार्थक ३३ कल्पपर्यंतजीउनी । पडिलेंशरीरबंदिखानीं । यापुरुषार्थासीशुभकल्याणी । मानीकोणसांगपां ३४ आदिपुरुषरघुनंदन । हें मीजाणेंसर्ववर्त
ज्ञाकान । तोमजसींयुद्धकामनाधरून । सागरउतरूनिआलाआहे ३५ त्याचीवासनानपुरवितां । कदामाघारीनेदींसीता । तरीमीआपल्यापुरुषार्था । दावोनिराघवा
येथेंजिंकीन ३६ ऐसेंऐकोनितेअवसरीं । चिंताक्रांतहोऊनिमंदोदरी । प्रवेशलीनिजमंदिरीं । क्लेशचक्रींपडियेली ३७ असोआतांयावरी । रावणचढलागोपुरीं । जैसाव
लोहकपर्वतशिखरीं । कृष्णवर्णउतरला ३८ चपळेहूनतेजआगळें । आंगींअळंकारमिरवले । दाहीछत्रेंतेवेळे । मस्तकावरीविराजती ३९ भोंवतेसेवकजनबहुत । उ
पभोगदेतीसमस्त । इकडेबिभीषणरामासीदावित । रावणगोपुरींचढलातो ४० श्रीरामह्मणेतेअवसरीं । हापरमउंचसुवेळगिरी । अवघेमिळोनियांवरी । लंकापुरीपा
हूंचला ४१ ऐसेंबोलतांअयोध्याधीश । उठलेतत्काळकपीपुरुष । सुवेळाचळींआसमास । चढलेतेव्हांवायुवेगें ४२ जैशाकनकाचळावरी । चढल्यानिर्जरांच्याहारी ।
तैसावानरांसहतेअवसरीं । अयोध्याविहारीचढतसे ४३ रघुपतीचेदोनीकरं । धरितीबिभीषणसूर्यकुमर । सुवेळाचळींरघुवीर । कैसाशोभलातेकाळीं ४४ उदयाचळा
वरीबाळमित्र । ऐरावतावरीसहस्रनेत्र । कैलासावरीकर्पूरगौर । त्रिभुवनेश्वरदिसेतेवी ४५ जोलावण्यामृतसागर । स्मरारिमित्रमनोहर । झळकतीसमुद्रदत्तअलंकार ।
चपळेहूनितेजआगळे ४६ तेणेंशोभलाअयोध्यानाथ । दिव्यपीतवसनविराजित । असोगोपुरावरीलंकानाथ । विलोकितरामाकडे ४७ वानरांसहितरावणारी । शोभत

१ दुःखरूपीभोंवरा । २ नगरचा दरवाजा । ३ मेघ । ४ वीज । ५ अधिक । ६ शोभती । ७ मेरुपर्वत । ८ देव । ९ हात । १० सुग्रीव । ११ इंद्र । १२ शंकराचा मित्र राम ।

मसमान । रघुनंदनएकअसे ८८ अनेकतरंगएकसागर । बहुतघरेंएकअंबर । अनेकमणीएकसूत्र । तैसारघुवीरव्यापकअसे ८९ एकसुवर्णबहुअलंकार । बहुतरंग
कनीर । बहुतमातृकाएकओंकार । तैसारघुवीरव्यापकत्वें ९० एकशरीरअवयवअपार । बहुतपत्रेंएकतरुवर । बहुजलचरेंएकनीर । तैसारघुवीरव्यापकअसे ९१
एकचराचरसर्वांभूतीं । तोचनांदेअयोध्यापती । तरीदशमुखाचीकेलियाप्रीती । कायस्थितीउणेंहोय ९२ सकळदेहींअयोध्याधीश । तरीवेगळाकांभाविसीलंकेश ।
सीतेदुराग्रहविशेष । व्यर्थकांकरिशीसांगपां ९३ मयजेचाशब्दऐकुनी । हंसूनबोलेजनकनंदिनी । अभेदएकचापपाणी । सर्वांभूतींभरलासे ९४ सर्वहीघटमठजाण ।
कायफोडूनघातलेंगगन । अभेदएकरघुनंदन । दुजेपणतेथेंकैचें ९५ मायीकभासेजगडंबर । जैसामृगजलाचामिथ्यापूर । वंध्यावल्लीचेंपल्लवफळविचित्र । मिथ्यामयल
टिकेंची ९६ स्वप्नींचीसंपदापूर्ण । किंवाआरशांतीलधन । कींदरिद्रीयाचेमनोरथपूर्ण । मिथ्यामयसर्वची ९७ मिथ्याअलंकारएकसुवर्ण । मिथ्यातरंगएकजीवन । अ
भेदएकरघुनंदन । तेथेंरावणकोणकैंचा ९८ ब्रह्मानंदस्वरूपावरी । नदिसेदुजेपणाचीकुसरी । तेथेंसीताआणिमंदोदरी । मिथ्याभासलटिकाची ९९ कैचीपृथ्वीकैंचेंग
गैन । कैंचेंआपतेजपवन । मिथ्यामायाकचेत्रिगुण । तेथें रावणकोठेंआहे १०० जितकेंथोरब्रह्मांड । तैसेंचआकाशप्रचंड । तेथें घटमठहेंबंड । वेगळेंव्यर्थभावावें १
तैसानिर्विकारजगजेठी । नचलतीद्वैतभावाच्यागोष्टी । तेथें कैंचीरावणाचीभेटी । बाह्यदृष्टीत्यजींकां २ मयजाह्मणेजानकीसी । सर्वव्यापकअयोध्यावासी । किंवाआहे
एकदेशी । सांगमजपासींनिश्चयें ३ यावरीत्रिभुवनपतीचीराणी । बोलेविदेहराजनंदिनी । ह्मणेत्रिपुटीगेल्याजेथेंविरूनी । तटस्थवाणीनिगमाची ४ ध्येयंध्याताध्या
न । ज्ञेयज्ञाताज्ञान । नुरेभजकभज्यभजन । सांगरावणतेथेंकैंचा ५ जेंजेंदिसेतेंतें नाशिवंत । वस्तुएकअभेदशाश्वत । मंदोदरीआणिसीतातेथ । कोणीकडेपाहाव्या
६ दोरावरींदिसेविखार । शुक्तिकेचेठायींरजतसाचार । तैसाचमायेचाप्रकार । मिथ्याविकारजाणपां ७ मयकन्यासावधहोय । दृष्टीनेंसर्वपाहेअद्वय । निर्विकारवस्तु
निरामय । हाहीनसाहेशब्दजेथें ८ वस्तुअव्यक्तअनाम । तेथेंरामहेंहीनसाहेनाम । ऐसेंजयासीकळेवर्म । आत्मारामतोचिपैं ९ ऐसाजोजाहलापरिपूर्ण । त्याससमा
धीआणिविधान । बोलणेंआणिमौन । दोनीत्याचींविरालीं १० ऐसेंजगन्मातावोलत । मयजाब्रह्मानंदेंडुल्लत । समाधीग्रासोनितटस्थ । विरालाहेतसर्वही ११ बोल
णेंआणिसंवाद । खुंटोनिझालाअभेद । वोतलाएकब्रह्मानंद । आनंदकंदजगद्गुरू १२ आनंदजिरऊनअंतरीं । सावधझालीमंदोदरी । जगन्मातेचेचरणधरी । सद्गदअं
तरींहोऊनियां १३ ह्मणेसंशयनिरसलापूर्ण । धन्यधन्यआजिचादिन । विदेहकन्येचेचरण । वारंवारधरीमग १४ ब्रह्मानंदें ह्मणेश्रीधर । धन्यतोदिवससाचार । सत्सं
गेंआत्मविचार । सारासारहोयपैं १५ भागीरथीसर्वत्रपवित्र । परीप्रयागमहिमाअपार । तैसारामविजयपरिकर । मंदोदरीसंवादहा १६ सर्वत्रांसुलभतेभीमा । परीपं
ढरीसअगाधमहिमा । स्नानकरितांकर्माअकर्मा । पासूनिमुक्तहोइजे १७ असोसीतेचीआज्ञाघेउनी । स्वधामागेलीमयनंदिनी । रावणाप्रतिजाउनी । वर्तमानसांग

१ लहरी । २ समुद्र । ३ आकाश । ४ पाणी अग्नि व वायु । ५ सत्व रज व तम । ६ जनककन्या । ७ ध्यान करण्यास योग्य व ध्यान करणारा । ८ जाणण्यास योग्य । ९ रूपें । १० मंदोदरी ।

तत्तलोहावरीउदकपडलें । तेंमाघारेंनिघेएकवेळे । परीजानकीकदाकाळें । वशनव्हेतुह्मासी १९ मृगजळींबुडतांअगस्ती । तमकूपींपडेलगभस्ती । हेंही
तासती । वशनोव्हेतुह्मातें १२० जेगोष्टीनेंहोयअनर्थ । आपुल्याकुळाचाहोयघात । ऐशियाबुद्धीतेंपंडित । काळत्रयींनवर्तती २१ हातींचेंटांकूनिसुवर्ण ।
विंशेण । गोडशर्करावोसंडून । राखकांमुखींघालावी २२ मुक्तेंसांडोनिपरिकरें । कांपदरींबांधावींखापरें । वोसंडोनिरायकेळेंआदरें । अर्कींफळेंकांभक्षावीं
रितांद्विपंचवदना । सोडावीरामाचीअंगना । कायावाचामनेंजाण्म । रघुनंदनाशरणरिघावें २४ परसतीचाअभिलाष । महापुरुषास़ठेवणेंदोष । बळवंताव
कांस । मगअनर्थासकायउणें २५ विवसींहेपरमसीता । अनर्थकारकघोरवनिता । हेनेऊनद्यावीरघुनाथा । तरीचतुह्मांकल्याण २६ महासर्पउसांघेउनी ।
ल्सुशयनीं । बळेंचगृहालाविलाअग्नी । मगनअर्थासीकायउणें २७ परद्रव्याचाअभिलाष । जाणोनिप्राशनकरणेंविष । करितांपरनिंदाद्वेष । मगअनर्था
उणें २८ परमसाधूबिभीषण । तुमचाअविवेकदेखोन । अयोध्यापतीसगेलाशरण । जन्ममरणचुकविलें २९ परमप्रतापीरघुनंदन । उदधीवरीतारिलेपाषा
प्रतापतुह्मीजाणून । द्वेषबुद्धीकांधरितां ३० ऐशियाशब्दसुमनेंकरून । मयजेनेंपूजिलारावण । मगप्रत्युत्तरहांसोन । देताझालातेकाळीं ३१ प्रियेतूंबोलसी
। तींमजमानलीबहुतगुणें । परीआपुलापुरुषार्थटांकणें । तरीजिणेंव्यर्थलोकीं ३२ चिरंजीवजाहलाबिभीषण । प्रळयींतरींपावेलमरण । तोंवरीदेहलोभधरून ।
तांकायसार्थक ३३ कल्पपर्यंतजोडनी । पडिलेंशरीरबंदिखानीं । यापुरुषार्थासीशुभकल्याणी । मानीकोणसांगपां ३४ आदिपुरुषरघुनंदन । हेंमीजाणेंसर्ववर्त
ान । तोमजसींयुद्धकामनाधरून । सागरउतरूनिआलाआहे ३५ त्याचींवासनानपुरवितां । कदामाघारेंनेदीसीता । तरीमीआपल्यापुरुषार्था । दावोनिराघवा
जिंकीन ३६ ऐसेंऐकोनितेअवसरीं । चिंताक्रांतहोऊनिमंदोदरी । प्रवेशलीनिजमंदिरीं । क्लेशचक्रींपडियेली ३७ असोआतांयावरी । रावणचढलागोपुरीं । जैसात्र
लोहकपर्वतशिखरीं । कृष्णवर्णउतरला ३८ चपळेहूनतेजआगळें । आंगींअळंकारमिरवले । दाहीछत्रेंतेवेळे । मस्तकावरीविराजती ३९ भोंवतेसेवकजनबहुत । उ
पभोगदेतीसमस्त । इकडेबिभीषणरामासीदावित । रावणगोपुरींचढलातो ४० श्रीरामह्मणेतेअवसरीं । हापरमउंचसुवेळगिरी । अवघेमिळोनियांवरी । लंकापुरीपा
हूंचला ४१ ऐसेंबोलतांअयोध्याधीश । उठलेतत्काळकपीपुरुष । सुवेळाचळींआसमास । चढलेतेव्हांवायुवेगें ४२ जैशाकनकाचळावरी । चढल्यानिर्जरांच्याहारी ।
तैसावानरांसहतेअवसरीं । अयोध्याविहारीचढतसे ४३ रघुपतीचेदोनीकरें । धरितीबिभीषणसूर्यकुमरें । सुवेळाचळींरघुवीर । कैसाशोभलातेकाळीं ४४ उदयाचळा
वरीबाळमित्र । ऐरावतावरीसहस्रनेत्र । कैलासावरीकर्पूरगौर । त्रिभुवनेश्वरदिसेतेवीं ४५ जोलावण्यामृतसागर । स्मरारिमित्रमनोहर । झळकतीसमुद्रदत्तअलंकार ।
चपळेहूनितेजआगळे ४६ तेणेंशोभलाअयोध्यानाथ । दिव्यपीतवसनविराजित । असोगोपुरावरीलंकानाथ । विलोकितरामाकडे ४७ वानरांसहितरावणारी । शोभत

१ दुःखरूपीभोंवरा । २ नगरचा दरवाजा । ३ मेघ । ४ वीज । ५ अधिक । ६ शोभती । ७ मेरुपर्वत । ८ देव । ९ हात । १० सुग्रीव । ११ इंद्र । १२ शंकराचा मित्र राम ।

सेसुवेळाद्रीवरी । जैसाइंद्रसकळसुरवरीं । वैकुंठपतीवेष्टिला १४८ कींअनंतश्रुत्यर्थसमवेत । तोवेदोरायणविराजित । कींबहुतवृक्षांसहित । कल्पद्रुमविराजे ४९ तैसा महावीरींवेष्टित । शोभतसेसीताकांत । परीतेसमर्यासूर्यसुत । कर्मअद्भुतकरिताझाला ५० कुंजरदृष्टींदेखोन । उगानराहेपंचानन । कोणासनपुसतांमित्रनंदन । अ कस्मातउडाला ५१ वज्रपडेपर्वतशिखरीं । तैसासुग्रीवतेअवसरीं । येऊनआदळलारावणारी । परमआवेशेंकरूनियां ५२ सव्यहस्तचपेटेंतळीं । दाहीछत्रेंखालींपा डिलीं । वामहस्तघायेंतळीं । मुगुटसर्वपाडिले ५३ जैसीविंध्यांद्रीवरीअकस्मात । विद्युल्लतायेऊनपडत । तैसेंअर्कजेंकेलेंविपरीत । लंकानाथंघाबरला ५४ मगलत्ता प्रहारतेवेळां । सुग्रीवानेंसमर्पिला । सर्वेंचहृदयींदीधला । मुष्टिघाततेवेळीं ५५ मल्लयुद्धपरमअद्भुत । झालेंएकघटिकापर्यंत । रावणह्मणेवालीऐसेंत्वरित । धरूनिनें ईलसुग्रीवहा ५६ रामापासींनेऊनत्वरित । विटंबीलसूर्यसुत । पळावयासीनिश्चित । मार्गकोठेंदिसेना ५७ षोडशखणांचेंगोपुर । तयावरूनिमहावीर । कोसळलेंते व्हांलंकानगर । गजबजिलेंएकदां ५८ एकह्मणतीआलाहनुमंत । नगरजाळावयासमस्त । एकह्मणतीसमुद्रांत । लंकाघालीलपालथी ५९ असोतेव्हांदशकंधर । चुक वोनियांपैंसत्वर । पळालावेगेंतस्कर । जागाहोतांगृहस्वामी ६० मृगेंद्राचेकवेंतूनदेख । पूर्वभाग्येंसुटलाजंबुक । कींभुजंगकवेंतूनमूषक । पळोनिजायस्वस्थळा ३१ असोसुग्रीवतेथोनीउडाला । सुवेळागिरींपावला । एकचजयजयकारझाला । हृदयींधरिलारघुनाथें ६२ वृंदारंकगगनींहुनी । पुष्पेंवर्षतीक्षणक्षणीं । धन्यसुग्रीवह्मणो । तर्जनीमस्तकडोलविती ६३ श्रीरामह्मणेसूर्यकुमरा । आजिबृहस्पतीचेवलाविचारा । तैसातूंमहावीरा । केलेंहोतेंसविपरित ६४ समीपअसतांसर्वदळें । पुढेंउ चालावीभूपाळें । असोजयदावलाशीघ्रकाळें । हाचलाभथोरआह्मां ६५ तेव्हांआणोनिपुष्पजाती । वानरींपूजिलाकिष्किंधापती । दळभारेंसींसीतापती । पूर्व पउतरला ६६ सकळजुत्पतीसहरघुनंदन । बैसलातेव्हांसभाकरून । सुग्रीवआणिबिभीषण । निकटजवळीबैसला ६७ राजाधिराजरामचंद्र । जोचातुर्यगुणस ...राजनीतिबहुतविचार । करिताझालातेसमयीं ६८ ह्मणेआतांद्विपंचवदन । सीतानेदींयुद्धाविण । यावरीमगबिभीषण । बोलताझालातेधवां ६९ ह्मणेसामदंड ... । शत्रुकीजेआपणाधीन । वोळखूनिसमयाचेंचिन्ह । तैसेंचतुरींवर्तावें १७० मंत्रेंआकर्षिजेविखार । उदकेंशांतविजेवैश्वानर । वेदांतज्ञानेंभवसमुद्र । उतरून ...िरा ७१ कामक्रोधादिशत्रुथोर । विवेकेंजिंकावेसाचार । भक्तिबळेंसर्वेश्वर । आपणाधीनकरावा ७२ शमदमबळेंकरून । मनोजयकरितीसज्ञान । व्युपत्ती करून । अर्थकाढितिपंडित ७३ पाषाणाखालींसांपडेहात । तोयुक्तीनेंकाढावाअकस्मात । बळेंकरूनओढितांप्राप्त । व्यथामात्रहोयपैं ७४ तैसेंआर्धीसाम ...वशकरावाद्विपंचवदन । समयोचितजाणेज्ञान । ऐसाशिष्टाईसपाठवावा ७५ सभेसींबैसतांजाऊन । दिसेजैसाबृहस्पतीप्रवीण । सरस्वतीतयासीप्रसन्न । ...तशब्ददेत ७६ वेदशास्त्रपुराण । हींजयासीकरतलामळपूर्ण । तेजस्वीजैसाचंडकिरण । सभास्थानींतेविदिसे ७७ जरीत्ररीलोटलेशत्रुसमस्त । तेसमर्यींजै

...त्ति । २ सिंह । ३ पर्वत । ४ वीज । ५ रावण । ६ सुग्रीव । ७ कोल्हा । ८ सर्प । ९ उंदीर । १० देव । ११ आकाश । १२ सत्वर । १३ रावण ।

सावैवस्वत । जैसाकलशोद्भवनिश्चित । शत्रुसागरप्राशावया १७८ हृदयनिर्मळकपटरहित । भोळाजैसाउमाकांत । श्रेष्ठत्वेंसभेंतविराजत । शचीनाथज्यापरी
७९ ईश्वरींजयाचेंप्रेम । संतासींमित्रभावपरम । आचरेसदांसत्कर्म । क्रोधकामदवडोनियां १८० यालागींजगद्वंद्याराघवा । याचिन्हींमंडितबरवा । ऐसाशि
ष्टायीसपाठवावा । मयजाधवाजवळिकें ८१ तरीनरवानररीस । कोणासपाठवूंशिष्टायीस । तुह्मीआह्मीकिष्किंधाधीश । विचारूनएककाढावा ८२ वारणचक्रीं
तरिघोन । स्वकार्यसाधीपंचानन । कींएकलाचिजाऊनसुपर्ण । अमृतकुंभघेऊनआला ८३ एकलाचजाऊनगुरुपुत्र । साधूनसंजीवनीमंत्र । कींसागरउडोनि
रुद्रावतार । शुद्धीकरूनिपातला ८४ तैसेंचिकार्यसाधून । सत्वरयेईपरतोन । ऐसापाठवावानिवडोन । शीघ्रकाळींतत्वतां ८५ ऐसेंबोलतांबिभीषण । पर
मसंतोषलारघुनंदन । ह्मणेधन्यतुझेंज्ञान । सकळकळाप्रवीणहोसी ८६ रत्नराशीपडल्याअपार । त्यांतअनर्घरत्नप्रभाकर । परीक्षकनिवडितांतैसावीर । वा
लिपुत्रकाढिला ८७ बिभीषणह्मणेराजीवनेत्रा । जलदवर्णाचारुगात्रा । पद्मोद्भवजनकास्मरारिमित्रा । अंगदासीपाठवावें ८८ हासर्वलक्षणींआहेचतुर । जैसा
नवग्रहांतदिनकर । कींविखारांतधरणीर । तैसावानरांतअंगदहा ८९ कींशास्त्रांमाजीवेदांत । कींशस्त्रांतसुदर्शनलखलखित । कींपक्ष्यांमाजीविनतासुत । ब
ळअद्भुततैसाहा १९० ऐकतांतोषलारघुनंदन । ह्मणेहेंतुह्मीउत्तमनिवडिलेंरत्न । तंवतोअंगदकरजोडून । रघुपतीप्रतिबोलत ९१ ह्मणेपुराणपुरुषापरमानंदा ।
भक्तहृत्पद्मकोशमिलिंदा । जगदंकुरमूळकंदा । आज्ञाकायतेमजद्यावी ९२ राजीवाक्षारणरंगधीरा । असुरकाननवैश्वानरा । जनकजामाताअतिउदारा । आ
ज्ञाकायतेमजसांग ९३ चराचरफलांकिद्रुमा । विशाळभाळपूर्णकामा । अजअजितआत्मारामा । आज्ञाकायतीमजसांग ९४ रावणआणिकुंभकर्ण । येक्षणीं
येथेंआणूंबांधोन । कींहेलंकाउचलोन । घालूंपालथीसागरीं ९५ ऐकोनअंगदाचेबोल । संतोषलातमाळनीळ । ह्मणेधन्यतोवालीपुण्यशीळ । अद्भुतबळजया
चें ९६ कक्षेसीदाटोनिरावण । चतुःसमुद्रींकेलेंस्नान । त्यापोटींपुत्रनिधान । बळगहनतैसेंचतुझें ९७ तरींलंकेसींजाऊनयेसमर्यीं । ह्मणावेंजानकीसदेईं । रा
वणासीकरीशिष्टाई । सामोपचारेंकरूनियां ९८ तुझांमजनकळतांयेवून । चोरिलेंजानकीचिद्रत्न । तरीतेक्षमाकेलीपूर्ण । देयींआणोनिझडकरी ९९ सीतादे
तांचतत्काळ । तूंलंकेसीनांदसीअचळ । नाहींतरीनिर्मूळकुळ । तुझेंकरीननिर्धारें २०० ऐसेंऐकतांवालीसुत । नमस्कारिलाजनकजामात । आज्ञाघेऊनत्वरि
त । गगनपंथेंउडालाहो १ दशमुखाचेसभेआंत । उतरताझालाअकस्मात । कींवानररूपेंजैसाआदित्य । एकाएकींप्रगटला २ कींवैकुंठावरूनिसपर्ीरी । अ
वचितांयेतउर्वीवरी । कींकर्मभूमीसानिर्धारीं । योगभ्रष्टउतरला ३ दृष्टींदेखतांअंगदवीर । चमकलेसभेचेअसुर । शस्त्रेंउभारूनिसमग्र । सरसावलेठायींठायीं
४ ह्मणतीएकचिआलावानर । तेणेंपूर्वींजाळिलेंलंकानगर । सुग्रीवेंगोपुरींयेऊनिसमग्र । छत्रेंपाडिलीरावणाचीं ५ हानिर्भयनिःशंकबहुत । एकलाचिआलास

१ हत्तींचा समुदाय । २ सिंह । ३ गरुड । ४ मारुति । ५ सत्वर । ६ अमूल्य रत्न । ७ मेघवर्ण । ८ ब्रह्मदेवाचा पिता । ९ महादेव । १० सूर्य । ११ शेष । १२ जन्मरहित । १३ सूर्य ।

भेआंत । असोचहूंकडेतारासुत । पाहेन्याहाळूनिसभेतें ६ मगबोलेवालिनंदन । सभेसआलाजोपरस्थळींहून । त्यासिनपुसतीसभाजन । तरीतेशतमूर्खजाणावे ७ सृगालसभेंतपंचानन । येतांदचकतीअवघेजन । कींदेखतांविनतानंदन । विखारजैसेदचकती ८ कींउदयायेतांदिनकर । दिवाभीतेंविटतीसमग्र । कींइंदुविलोकितांतस्कर । कंटाळतीजैसेकां ९ कींपंडितयेतांसभेप्रती । मनींविटतीअल्पमती । कींतेकोकिळगर्जतीवसंतीं । वायसमानितीसंताप २१० हृष्टींदेखतांसंतभक्त । निंदकविटतीसमस्त । तैसेतुह्मीराक्षसउन्मत्त । मजदेखतांत्रासलेती ११ मगसभास्तंभपृष्ठींघालून । पुच्छासनींबैसेवालीनंदन । उंचदिसेरावणाहून । तेजेंकरूनिविशेष १२ ह्मणेगर्विष्ठादशवदना । मीआलोंअसेंकवण्याकारणा । तेंकांनपुससीमलिना । कोणेविचारेंसांगपां १३ मीआहेंशक्रात्मजसुत । अयोध्यापतीचाअसेंदूत । तरीमीशिष्टायीसआलोंयेथ । अंतरतुझेंपाहावया १४ याउपरीवीरअंगद । रावणासीकरीलबोध । तेंसंतींपरिसावेंविशद । ब्रह्मानंदेंकरूनियां १५ रविकुळभूषणरघुवीर । जोसाधुहृदयपंजरकीर । तोब्रह्मानंदश्रीधर । अभंगसाचारनविटेकदां १६ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । चतुर्विंशतितमोध्यायगोडहा २१७ ॥ शुभंभवतु ॥ अध्याय ॥ २४ ॥ ॥ ओव्या ॥ २१७ ॥

---

१ कोल्हा । २ सिंह । ३ इंद्राचा पुत्र वाली त्याचा पुत्र मी अंगद । ४ रामाचा । ५ मन ।

अध्याय २५
राक्षस
रावण
अंगद
राक्षस

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ पूर्वीक्षीरसिंधुमंथुनी । चतुर्दशरत्नेंकाढिलींनिवडूनी । तेवीरामकथार्णवशोधुनी । रामविजयकाढिला १ दह्यां
पासूनिनिघेनवनीत । कींस्वातीतोयापासावमुक्त । कींदशरथापासावरघुनाथ । महिमाअद्भुतत्याचा २ कींज्ञानापासोनिशांती । शांतीपासूनिविरक्ती । कींविरक्ती
पासोनिनिवृत्ती । पदविशेषपाविजे ३ तैसावाल्मीकमतीचाविस्तार । तोहारामकथाब्धिसाचार । याचापावावयापैलपार । वक्ताशक्तनव्हेची ४ जोपीडिलादरिद्रें
करून । त्यासमार्गीसांपडेबहुतधन । परीतोयथाशक्तीकरून । मोटबांधीजैसीकां ५ तैसायथामतीकरून । रामविजयनिवडिलासंपूर्ण । असोपूर्वाध्यायींवालीनंदन ।
रावणासन्मुखबैसला ६ मुकुटावरीशोभेदिव्यमणी । तैसाअंगदविराजेपुच्छासनीं । ह्मणेदशमुखाऐकेंश्रवणीं । शब्दरत्नेंअतिसुरस ७ नरदेहासीयेऊनपाहीं । कीर्तिउ
रवावीभुवनत्रयीं । जनधन्यह्मणतीसर्वही । मागुतीपाहींबहुकाळ ८ विवेकसद्बुद्धीच्याबळें । दुर्बुद्धीत्यजावीकुशळें । संतसंगतींरसाळें । वचनेंहृदयींधरावीं ९ कोणा
चेंहेळणनकरावें । दुष्टवचननबोलावें । पराचेगुणजाणोनबरवे । परोपकारकरावा १० यापरीवर्तणूकदेखोन । संतुष्टहोतीब्राह्मण । तेसदांचिंतितीकल्याण । तरीचध
न्यसंसारीं ११ सर्वांभूतींजगन्निवास । यास्तवनकीजेकवणाचाद्वेष । वर्मशब्दानेंमनविरस । कोणाचेंहीनकरावें १२ कामक्रोधमदमत्सर । हेशत्रुघालावेबाहेर । नाशवं
तजाणोनिशरीर । सारासारजाणिजे १३ सकळसत्कर्माचरण । करावेंवेदाधारेंकरून । मीकर्ताहाअभिमान । सहसाहीनधरावा १४ जैसेंजलावरीजलजपत्र । परीनभि
जेअणुमात्र । तैसींसत्कर्मेंकरूनपवित्र । नलिंपावेंकोठेंहो १५ मनोजयातेंकरुनी । मतियोजावीभगवद्भजनीं । जगदाभासमिथ्यामानोनी । आत्मस्वरूपींरमावें १६
परधनआणिपरदारा । येथेंचित्तनघालीराजेंद्रा । सद्भावधरिजेबरा । सद्गुरुवचनींसर्वदां १७ सत्समागमींचित्तठेऊन । त्यागावेदूरदुर्जन । क्लेशकाळआलियापूर्ण ।
स्वधर्माचरणनसांडावें १८ यथान्यायराज्यकरीं । दुष्टतितुकेआधासंहारीं । भगवद्भजनींअहोरात्रीं । आपलीतनुझिजवावी १९ शमदमादिउपरती । दयाक्षमातिति
क्षाशांती । याजवळरक्षाव्यान्नृपती । अहोरात्रप्रीतीनें २० भक्तिवैराग्यज्ञान । आनंदसाद्विद्यासमाधान । जवळीरक्षावींअनुदिन । आत्मप्राप्तीकारणें २१ दैवेंभाग्य
विद्याहोयअपार । त्याचागर्वनधराअणुमात्र । अथवाकाळांतरींआलियादरिद्र । परीधीरनसांडावा २२ यालागींदशमुखाअवधारीं । माझींशब्दरत्नेंश्रवणकरीं । तरी
त्वांअयोध्यापतीचीमैत्री । सर्वभावेंकरावी २३ श्रीरामकेवळगुणनिधान । दुजयाचेअपराधदोषगुण । तात्काळजायविसरून । अंतःकरणशुद्धीसदा २४ पराचेऐको
निसद्गुण । स्वयेंवाखाणीरघुनंदन । एकबाणएकवचन । एकपत्नीव्रतीजो २५ त्यारघुपतीससखाकरुनी । अर्पिजेआतांजनकनंदिनी । मगतूंअक्षयीलंकाभुवनीं ।
चंद्रार्कवरीनांदेंकां २६ तूंजयाचाब्राह्मणवंशीभक्त । तोशिवरघुपतीसध्यात । त्यासीवैरकरितांव्यर्थ । स्वामिद्रोहीहोसीतूं २७ सनकसनंदनसनत्कुमार । मुख्यविरंची
आणिपुरंदर । हेरघुपतीचेआज्ञाधार । तरितोमित्रनकरीकांरे २८ जोवेदउदयाचळदिनकर । जोमहामायेचानिजवर । तोहाअयोध्यानाथउदार । तरीतोमित्रकरी
तूं २९ जोसुनीळचिद्गनगर्भ । जोअनंतब्रह्मांडांचाआरंभ । गुणसागरसीतावल्लभ । तरीतोमित्रनकरीकांरे ३० कमलोद्भवकमलावर । कपाळधरतिघेज्याचेमित्र ।

३५

तोहाजगद्वंद्यरघुवीर । तरितोमित्रत्वांकरावा ३१ वेदशास्त्रपुराणेंजाण । नारदादिगातीजयाचेगुण । तोहादशशतमुखांगशयन । तरितोमित्रनकरीकांरे ३२ शतकोटी
अपराधकरून । तोजरीपरतोनआलाशरण । तरितयावरीरघुनंदन । सर्वंहूनिप्रीतिकरी ३३ भक्तिभावेंअर्पितांतीळ । राममानीजैसाकनकाचळ । जोभक्ताचाहोऊ
नद्वारपाळ । अंतरबाह्यरक्षीतपैं ३४ तरीत्याद्विपंचरथनंदना । शरणरिघेद्विपंचवदना । जनकजाहेममकन्या । भावेंअर्पीरघूत्तमा ३५ दशकंठातूंपरमसज्ञान । टां
किलींवेदांचींखंडेंकरून । तरीपाद्मिणीकुळभूषण । सखाकरींसर्वस्वें ३६ ऐसींअंगदाचींवचनें । जींविवेकभूमीचींनिधानें । कींभक्तिसागरींचींरत्नें । दशकंठासीसमर्पि
लीं ३७ यावरितोदशकंधर । परमदुर्बुद्धीअविचार । घृतेंशिंपिजेवैश्वानर । तैसाक्षोभलातेकाळीं ३८ साधूचेंवर्मलक्षून । छळितीजेकांदुर्जन । तैसाअंगदाप्रतिराव
ण । बोलताझालातेकाळीं ३९ ह्मणेरेमर्कटाअविचारा । कोणाचातूंपालेखाइरा । मजरावणासीपामरा । शिष्टाईकरूंआलासी ४० जैसेंअग्नीपुढेंतृण । कींशिवापु
ढेंपंचबाण । कींमृगेंद्रासीशुण । शिकवूंजंबुकपातला ४१ मर्कटातुझापिताकोण । तेंतूंसांगमजलगुन । यावरितारहृदयरत्न । प्रतिवचनदेतसे ४२ माझापितापुससी
कोण । तेंतूंनेणसीदुर्जनाअझून । जेणेंतुजकक्षेंतदाटून । चतुःसमुद्रींस्नानकेलें ४३ मगमाझेपालखावरीदेख । तुजबांधिलाजैसामशक । तुझ्यादाढ्यामिशासकळि
क । म्यांचउपाडिल्याबाळपणीं ४४ माझ्यामूत्रोदकेंकरून । मशकातुझेंदाटलेंवदन । मगतुझापितायेऊन । भिक्षामागेवालीतें ४५ तैंतुझेमुखासीमसीलाऊन । शि
रींपांचपाटकाढून । लंकेंतदिधलातुजभिरकाऊन । पायींधरूनतेकाळीं ४६ ऐसाशक्रसुतमहाबळी । तूंगुंतलासीज्याचेकक्षेतळीं । तयाचासुतयेकाळीं । शिक्षा
तुजकरूंआलों ४७ तूंपुसिलेंकवणाचादूत । तरीअयोध्यापतीरघुनाथ । तुझेउरावरीलचापअद्भुत । जेणेंउचलोनिमोडिलें ४८ तेणेंताटिकामर्दून । वीसकोटीपिशि
ताशन । सेनेसहितसुबाहूमारून । मारीचउडविलाबाणघातें ४९ तुझीभगिनीशूर्पनखा । जेणेंकेलीनिर्नासिका । तोसुमित्रात्मजस्मरारिसखा । त्याचादूतमीअसें
५० वधोनियांखरदूषण । निष्कंटककेलेंजनस्थान । त्यारामपंचाननाचीवस्तूचोरून । घेऊनआलासीजंबुका ५१ होमशाळेंतरिघोनश्वान । पळेपुरोडाशघेऊन ।
कींदेवगृहांतमलिन । हिंसकजैसासंचरे ५२ कींघरांतनसतांघरधनी । तस्करसंचरेकोशसदनीं । तैसीजानकीसउचलोनी । आलासिघेऊनपतिता ५३ त्यातुजचोराचा
काढीतमाग । सुवेळेसीआलासीतारंग । तुझेआयुष्याचीभरलीसीग । तेंतूंनेणसीशतमूर्खा ५४ पुच्छींपददेतांदेख । खवळेजैसादंदशूक । तैसाप्रतिउत्तरदेख । अंग
दासीदेतसे ५५ ह्मणेरेमर्कटासहसैन्य । वानरांसहराममलक्ष्मण । क्षणेंटाकवीनागिळोन । कुंभकर्णाससांगोनियां ५६ सुरांसहसहस्रनयन । बंदींघातलाआकर्षून । तेथें
मानवराममलक्ष्मण । जीतचिआणीनधरुनी ५७ गरुडेंसर्पमस्तकींचामणी । नेलातोजरीदेईलआणोनी । तरितुह्मासजनकनंदिनी । प्राप्तहोईलमाघारी ५८ गजमस्त
कविदारून । मुक्तेंघेऊनगेलापंचानन । तोभिऊनदेईलपरतोन । तरीजानकीनेदींमी ५९ अरविंदमाळागुंफोन । इंद्रदेईमजलागून । छत्रधरीरोहिणीरमण । सहस्र
किरणदीपिकाधरी ६० रसनायकवाहेपाणी । वस्त्रेंधूतसदांअग्नी । गृहींचाकेरकाढुनी । लोकप्राणेशटाकीतसे ६१ ऐसामीसमर्थदशवक्त्र । तेथेंकायसेनरवानर । मागेंए

कपालेखाइर । चोरूनलंकेंतआलाहोता ६२ तेणेंउपडितांअशोकवन । आह्मींसभेसआणिलाधरून । पुच्छासलावितांअग्न । नगरजाळूनिपळाला ६३ तोपुढेंभेट लाजरीवानर । तरीतत्काळआधींकरीनचूर । मगह्मणेवालिपुत्र । ऐकमशकाराक्षसा ६४ तुझेंअसंख्यदळसंहारून । टांकिलेसातपुत्रमारून । इंद्रजितविवरींकोंडून । अशोकवनविध्वंसिलें ६५ तैंतुझेंबळरावणा । कोठेंगेलेंहोतेंखळामलिना । तुजशिक्षाकरावयादुर्जना । पुनःआलासेमारुती ६६ त्रिभुवनपतीसीतावल्लभ । जोत्रैलो क्यारंभस्तंभ । त्यासमानवमानितोसीतूंरासभ । दशमुखाहोयथार्थतूं ६७ इतरवोहळआणिभागीरथी । वरकडगजआणिऐरावती । चिंतामणीसूर्यरथीं । इतरअ श्वांसमाननोहे ६८ खद्योतआणिचंडकिरण । कींवायसआणिसुपर्ण । तैसेवानरआणिवायुनंदन । समाननहोयसर्वथा ६९ परिसआणिइतरपाषाण । वरकडपशूआ णिशिववहन । भगणेंआणिरोहिणिरमण । नव्हेसमानराक्षसा ७० इतरपर्वतआणिकनकाचळ । इतरकिरडेंआणिफणिपाळ । तैसामनुष्यासमानतमाळनीळ । अप वित्रातूंकेंविह्मणसी ७१ दशमुखातूंबस्तहोसी । शिववरदेंमातलासी । सीतादेवीनिश्चयेंसी । आदिमायाभवानी ७२ रणमंडळहेंहोमकुंड । राक्षसआहुतीपडतीलउदं ड । शेवटींपूर्णाहुतीप्रचंड । तुझीपडेलदशमुखा ७३ तुवांकेलेंवेदाध्ययन । जैसारासभपृष्ठींचंदन । कींषड्रसांमाजीनेऊन । दर्वीपाकींफिरविजे ७४ दशमुखातूंवनच र । तुजवधावयापारधीरघुवीर । सुवेळाचळींप्रतापशूर । येऊनउभाठाकला ७५ अंगदशब्दपरमतीक्ष्ण । खोंचतहृदयींजैसेबाण । परमक्रोधेंरावण । वालिनंदनाप्र तिबोले ७६ ह्मणेरेमर्कटावनचरा । भूभारअससीतूंखरा । तुझेपित्यासमारूनितारा । रामेंसुग्रीवासीदीधली ७७ पितृसूडनघेववेतुझेनी । तरीप्राणदेसमुद्रजीवनीं । अथवामाझेपाठीसीयेउनी । रिघेंवेगींमशकारें ७८ वधोनीसूर्यनंदन । तुजाकिष्किंधेचेंराज्यदेईन । तुझीमाताव्यभिचारिण । सुग्रीवासीतिणेंवरिलें ७९ सुग्रीवआणि रघुवीर । तुझेसुख्यशत्रुसाचार । अंगदह्मणेशक्रकुमर । रामबाणेंमुक्तजाहला ८० राघवप्रसादेंकरुनी । वालीअक्षयसायुज्यसदनीं । दशमुखातुजयेक्षणीं । शिक्षाला वीनजाणपां ८१ माझियापाणिप्रहारेंकरुनी । दाहीमुखेंटांकीनछेदुनी । तुझापुरुषार्थत्रिभुवनीं । जाणअसेअपवित्रा ८२ सहस्रार्जुनाचेबंदींजाऊन । पडिलासितूंकि तेकदिन । आतांदावावयावदन । लाजकैसीनवाटे ८३ मगबळीगृहासजाऊनदेखा । बंदींपडलासितूंमशका । तुजदासीझेलितीकिटका । कक्षेसदाटितीघडिघडी ८४ ऐसापुरुषार्थीतूंदेख । नलाजसींदावितांमुख । तुझेछेदावयादाहीमस्तक । रघुवीरसिद्धजाहलासे ८५ ऐसेंऐकोनिदशकंधर । द्विजपंक्तीनेंचाविलेअधर । सवेगवोढिलें शस्त्र । विद्युत्प्रायतेकाळीं ८६ सेवकांसिह्मणेदशकंठ । धराधरारेमर्कट । तोंचौघेराक्षसबळकट । धांवोनियांधरितेजाहले ८७ अंगदजाऊनदृढधरिला । वालिपुत्रेंदेखो नितेवेळां । अद्भुतपराक्रमप्रकटकेला । क्षणमात्रनलागतां ८८ कृतांतकिंकाळीसमान । हांकेसरसेंगाजवीगगन । रावणाचेहृदयींपूर्ण । पुच्छघायदीधला ८९ रावण मस्तकींचामुगुटतेजाळ । पदांगुष्ठेंउडविलातात्काळ । उर्ध्वपंथेंउडतावेळ । मंडपमस्तकींबैसला ९० चौदागांवेंजोविस्तीर्ण । प्रभेसउणाचंडकिरण । तोघेऊनवालि नंदन । गेलाक्षणनलागतां ९१ भुजींचढलेचौघेजण । त्यांचेअंतरिक्षींगेलेप्राण । लोंबतीप्रेतेंहोऊन । वालीनंदनपुढेंजाय ९२ आलादेखोनिवालिसुत । आश्चर्यकरी

जनकजामात । अंगदउतरलाअकस्मात । कपिनाथहर्षला ९३ दंडींचींभ्रेतेंसोडवुनी । मंडपतेव्हांठेविलीधरणीं । त्रिभुवनपतीचेचरणीं । मस्तकअंगदेंठेविला ९४ प्रीतीनेंयेऊनिमिलिंद । सेवीपद्मकोशींचासुगंध । तैसाचवीरअंगद । रघुवीरपदाब्जींमीनला ९५ मगतोजगदानंदकंद । हृदयींआलिंगीअंगद । सकळकपीसीआनंद । अंगदासीभेटतां ९६ रावणाचामुकुटतेवेळां । अंगदेंरामापुढेंठेविला । तोबिभीषणाचेमस्तकींघातला । रघुनाथेंतेसमयीं ९७ अंगदासह्मणेरघुनंदन । मंडपयेथेंआणिला सउचलोन । पुढेंकोठेंबैसेलबिभीषण । सिंहासनघालूनियां ९८ ऐसेंवालिसुतेंऐकोनी । मंडपउचलिलातेक्षणीं । शेषमस्तकींधरीअवनी । तैसाघेऊनजातसे ९९ जे थिचातेथेंमंडपठेविला । सुवेळेसीपरतोनआला । राक्षससमुदायतेवेळां । परमाश्चर्यमानित १०० ह्मणतीयेवढापुरुषार्थकरूनी । राक्षसेंद्रासीगांजोनी । मंडपगेला घेउनी । सवेंचआणूनठेविला १ असोराघवापुढेंवालिनंदन । सांगेलंकेचेंवर्तमान । नानापरीबोधिलारावण । परितोनमानीचदुष्टात्मा २ गिरिवरीवर्षेजलधर । परि तेथेंनराहेनीर । तैसाबोधिलादशकंधर । परिकाहींचनुपतिष्ठे ३ दुग्धेंन्हाणिलावायस । परितोनहोयराजहंस । दह्यांमाजीकोळसावहुवस । घालितांउजळनव्हेची ४ सिकतासिजविलीबहुसाल । परितेनव्हेचमवाळ । कींपरिसनेऊनतात्काळ । खापराव्यर्थलाविला ५ जन्मांधापुढेंदर्पणा । कींबधिरापुढेंहृद्रवीणा । परीसारासारसम जेना । शतमूर्खासीजैसेंकां ६ कींशर्करेमाजीनेऊन । वृंदावनठेविलेंबहुदिन । परीत्याचेंअंतरपूर्ण । गोडनव्हेअणुमात्र ७ षोडशोपचारेंपूजिलेंप्रेत । तेंसर्वगेलेंजैसें व्यर्थ । तैसाबोधिलालंकानाथ । परितोनायकेसर्वथा ८ जोंवरीशशीचंडकिरण । तोंवरीकेलाराजाबिभीषण । एकवचनजेंसीतारमण । बोलिलातेंव्यर्थनव्हे ९ युद्धके लियावांचोनी । कदांनेदीमीजनकनंदिनी । राघवेंद्रेंऐसें ऐकोनी । चंडदोर्दंडपीटिले १० जैसानिशांतीवासरमणी । अकस्मातपूर्वेसदेखिजेनयनीं । तैसीकोदंडाचीअव सणी । नरवीरोत्तमेंकाढिली ११ कींतेमेघांतूनिवेगळी । प्रळयचपळानिघाली । तैसीगवसणीकाढितांप्रभापडली । कोदंडाचीअकस्मात १२ क्षणनलागतांचढविला गुण । उभाठाकलासीतारमण । वोढीवोढोनिआकर्ण । झणत्कारिलीसमर्थें १३ काळाचेमनींबैसेदचक । ऐसीसुग्रीवेंदिधलीहांक । अठरापद्मेंवानरदेख । गर्जनाकरी तउठलेपै १४ बाहात्तरकोटीरीस । हांकेसरिसेंभरितीआकाश । पृथ्वी[illegible]तांनागेश । ग्रीवाखालींसरसावी १५ दिग्गजांचीबैसलीटाळी । कूर्मपृष्ठीतेव्हांथरारि ली । आदिवराहतळीं । सरसाऊनिदेदाढा १६ एकदांचिकर्पीचेभुभुःकार । ऐकतांदचकलेनिर्जर । धुळीनेंदाटलेंअंबर । मेरुमंदारकांपती १७ वीसकोटीवानरघेऊ न । लंकेवरीधांवलासुषेण । जेवींवारणचक्रावरीपंचानन । गर्जतधांवे निःशंक १८ सकळपापासीएकनाम । जैसेंजाळूनिकरीभस्म । तैसातोवानरोत्तम । अंजनीतन यधांविन्नला १९ सकळवानरांसीसेनापती । नीळधांविन्नलासमीरगती । धुळीनेंलोपलागभस्ती । वाटेकल्पांतमांडला २० झालाएकचिहाहाःकार । गजबाजिलेंलंका नगर । मर्यादासांडोनिनदेश्वर । बुडवूंपाहेपृथ्वीतें २१ उदकावरीतुंबिनीफळ । तैसें उन्मळेभूमंडळ । वरीआसुडतनिराळ । भगणेंभडभडांरिचवती २२ मेरूऐसेलं केचेहुडे । वरीरचिलेशस्त्रांचेजुंबाडे । प्रळयविजूचेनिपाडें । नग्नशस्त्रेंझळकती २३ लंकादुर्गावरीसत्वर । बळेंचचढतीप्रतापशूर । केशींधरूनिरजनीचर । आसुडो

निखार्लीपाडिती १२४ उल्लाटयंत्रांचिभडमार । कोटद्यानकोटीकरितीअसुर । भिंडिमाळाशस्त्रेंअपार । दुर्गावरूनभिरकाविती २५ कोटद्यानकोटीपर्वतथोर । एकदां
चटाकितीवानर । वरीलयंत्रेंहोतीचूर । रजनीचरांसाहेतपैं २६ दुर्गावरूनराक्षसपाहीं । वानरझोडितीशस्त्रघाईं । दुर्गपरिघतेसमयीं । राक्षसप्रेतांनींबुजियेले १२७
पुच्छदुर्गावरिटाकोनी । असुरांचेग्रीवेसओढुनी । एकदांचपाडितीआसुडोनी । खंदकामाजीप्रेतवत १२८ एकअकस्मातउडोनी । राक्षसांसपायींधरुनी । गरगरां
भिरकावितीगगनीं । आपटोनिधरणींमारिती १२९ एकराक्षसांचींपोटेंफोडिती । एकचरणकरनासिकतोडिती । एकप्रेतउचलोनिमागुती । भिरकावितीलंकेंत १३०
आटलेबहुतरजनीचर । गोपुरावरूनिदशकंधर । विलोकितादिशाअंबर । तोंवानरमयदिसतसे ३१ स्वसैन्यासीदशकंधर । ह्मणेकायपाहातांनिघाबाहेर । कोटद्यानको
टीअसुर । पाईंचेपुढेंतळपती ३२ चतुरंगदळसागर । निघालालंकेबाहेर । आपटोनिसमस्तवानर । माजवासमरभूमीवेगें ३३ पर्वतासमानरजनीचर । विक्राळभाळ
तोंडींसेंदूर । बाबरझोटीदाढीशुभ्र । जिव्हाअपारलळलळित ३४ खदिरांगारधगधगित । तैसेनेत्रत्यांचेआरक्त । मद्यपीमहाउन्मत्त । शस्त्रेंघेऊनउसळती ३५ सुरां
चींशिरेंरेखुनी । ब्रिदेंबांधिलींचरणीं । यमदंष्ट्राझळकतीजघनीं । आवेशेंकरूनधांवती ३६ वोडणअसिलताशक्ती । एकशूळतोमरघेऊनिहातीं । गदापरिघचक्रेंझळक
ती । दाढीपिंजारितीचामरें ३७ वानरांचेकरूनपुतळे । रुळतचरणींघातले । हांकादेतपरमबळें । एकदांचिसर्वही ३८ दणाणतउर्वीमंडळ । ह्मणतीदेवहोधांवासक
ळ । तुमच्यारामासहितसकळदळ । रणांगणींग्रासिलें ३९ त्याचेपाठींअश्वभार । नानाजातीचेमनोहर । वरीबैसेराऊतअसुर । असिलताघेऊनियां ४० तयापाठीं
गजभार । ऐरावतीसमानथोर । वरीशूळघेऊनिबैसलेअसुर । ध्वनीनेंअंबरगाजविती ४१ तयापाठींसींचालिलेरथ । रत्नजडितचाकेंझळकत । तुरंगजुंफिलेचपळबहु
त । गगनचुंबितध्वजबहु ४२ संग्रामभेरीगजभारीं । असुरींठोकिल्यातेअवसरीं । रणतुरेंएकसरी । नानापरीगर्जती ४३ वैरियांचींआणिस्वदळें । एकवटलींसर्वदळें ।
एकाचिघनचक्रमांडिलें । नादेंकोंदलेंअंबर ४४ जययशस्वीअयोध्यानृपवर । ह्मणोनिधांवतीवानरवीर । वृक्षघायेंरजनीचर । झोडूनिसमरींपाडिती ४५ कृतांतवतधांव
तीवानर । टाकितीपर्वतपाषाणअपार । असुरांचेअस्थिपंजर । चूर्णहोतीलागतां ४६ उठावलेराक्षसबळें । तोडितीकपींचींशिरकमळें । किंवाउसळतीनारिकेळें ।
कोटद्यानकोटीआकाशीं ४७ जैसींइक्षुदंडाचींखंडें । तैसींपाणिचरणाचींदुखंडें । एकदांचपडतीप्रचंडें । असुरहस्तेंकरूनियां ४८ खेटकाआडअसुरदडती । कुंतश
क्तीनेंबळेंखोंचिती । वानरांनिघोनपाडिती । ठायींठायींअसंख्य ४९ असंख्यातकपीधांवती । काळिजेंराक्षसांचींकाढिती । प्रेतेंतेथेंपडलींकिती । नव्हेगणितशेषातें
१५० आवेशेंकपीशिळाटाकिती । असुरांचेमुखावरीआदळती । रक्तेंभडभडांउसळती । मस्तकेंउडतीतडतडा ५१ उर्ध्वपंथेंशिरेंगदगदाहांसती । स्वर्गपंथभेदीत
जाती । नाशवंतह्मणोनियेती । सीतापतीसपहावया ५२ रणींभ्याडजेतयाप्रती । तुटलींशिरेंगदगदाहांसती । आह्मीपावलोंमोक्षगती । तुह्मांसनाहींहोसर्वथा ५३ स
मरभूमीसधडेंनाचती । दोनीहस्तेंटाळियापिटिती । आह्मासगेथेंचिआहेगती । नृत्यकरितीह्मणोनियां ५४ असोवानरवीरप्रचंड । तोंगजभारलोटलेवितंड । कपीओ

३६

डोनिशुंडादंड । आकाशपंथेंभोंवंडिती ५५ गजदंतमोडोनिलवलाहें । वरिल्याताडितीत्याचियाघायें । शुंडापिळोनियांपाहें । कुंभस्थळेंफोडिती ५६ गजपुच्छत्र
रून । गगनींदेतीभिरकाऊन । दुजावरुताझुगारून । तयावरुताटाकिती ५७ वृक्षमंडितपर्वत । रथावरीटाकितीअकस्मात । रथसारथियासमवेत । पिष्टहोतीतया
घातें ५८ ऐसेंलक्षांचिलक्षवारण । गगनींकरितातिभ्रमण । एकतुरंगपायींधरून । स्वारांसहितआपटिती ५९ अहोरात्रतीनदिवस । युद्धझालेंआसमास । सुरअवता
रकपीपुरुष । लोटिलेराक्षसमाघारे १६० ऐसेंदेखोनिवीरधूम्राक्ष । रथारूढधांवलादक्ष । तेणेंनिजबाणींलक्षानुलक्ष । वानरवीरपाडिले १६१ शिळापर्वतएकसरीं ।
कपीटाकितीधूम्राक्षावरी । परितोचपळबाणधारी । पिष्टकरूनिटाकित १६२ असंख्यातवानरगण । धूम्राक्षेंमारिलेनलागतांक्षण । कपींचेभारपळोन । पराजयपाव
ले १६३ उणेंदेखतांचिसत्वर । वेगेंधांवलारुद्रावतार । उचलोनियांगिरिवर । धूम्राक्षावरीटाकिला ६४ अश्वसारथीरथपूर्ण । पर्वताखालींझालेंचूर्ण । धूम्राक्षाचेंचप
लउड्डाण । तेथोनिगेलाएकीकडे ६५ शूलघेऊनतेअवसरीं । धूम्राक्षधांविन्नलामारुतीवरी । मरावयासपारीं । अळीजैसाचपेटे ६६ वारणावरीधांवेमृगेंद्र । तैसाधांव
लावायुपुत्र । मुष्टिघातेंत्याचेंशिर । मृत्तिकाघटवतचूर्णकेलें ६७ गजासिपर्वतपातजाहला । कींमहावृक्षउन्मळिला । तैसाधूम्राक्षपडिला । गतप्राणहोऊनियां ६८
धूम्राक्षपडतांचितत्काळ । पळोंलागलेघायाळ । जैसेंमनआकळितांबळ । इंद्रियेंचिंनचलेकांहीं ६९ जेथोनिमनउठेनिश्चिती । तेथेंकैंचीराहिलीप्रीती । कींदेखणिया
चीगती । नेत्रगेलियामावळे १७० तैसाधूम्राक्षपडतांतेवेळीं । घायाळेंलंकेंतप्रवेशलीं । रावणेंवार्ताऐकिली । हृदयींवाटेपरमचिंता ७१ मगदळभारेंसीवज्रदंष्ट्री । द
शमुखतयासीआज्ञाकरी । तोसमरभूमीसझडकरी । वातवेगेंपातला ७२ वानरराक्षसतेसमयीं । मिसळलेएकेठायीं । एकमेकांतेंहाणितीघाईं । प्रेतेंठायींपडियेलीं
७३ रथारूढवज्रदंष्ट्री । हरिदळींमिळालाझडकरी । दोनलक्षकपीभूमीवरी । प्रेतेंहोउनिपडियेले ७४ ऐसेंदेखोनिवालीसुत । वेगेंधांवलाकृतांतवत । शतांचेशतपर्व
त । अरिवरीटाकीतसे ७५ पर्वतासारिखेतेक्षणीं । राक्षसपडलेएकअक्षौहिणी । अशुद्धेंकरूनिधरणी । पूरवाहातभडभडां ७६ मगतारातनयेंतेअवसरीं । उचलि
लाबहुशृंगांचागिरी । भिरकाविलावज्रदंष्ट्रावरी । परमावेशेंतेधवां ७७ तोंराक्षसेंसोडोनियांबाण । क्षणनलागतांकेलाचूर्ण । तेंअंगदेंदेखोन । महावृक्षउन्मळिला ७८
परमप्रतापीवालिनंदन । भुभुःकारेंगर्जवीगगन । वृक्षघायासरसाप्राण । वज्रदंष्ट्रीचाघेतला ७९ शरीरजाहलेंशतचूर्ण । महीभिजलीअशुद्धेंकरून । जैसारगडितांमत्कु
ण । नउरेचकांहींउरी ८० तोंअकंपनदळभारघेऊन । रणासिआलानलागतांक्षण । तेणेंसोडिलेअसंख्यबाण । कपिचक्रावरीपैं ८१ सिंहचपेटेंदेखोनिवारण । तेवीं
धांवलासीताशोकहरण । वृक्षघातेंकरून । रणींअकंपनविदारिला ८२ राक्षसदळींहाहाःकार । शोकार्णवींदशकंधर । मगतयासशांतवीज्येष्ठकुमर । शक्रजितनामत
याचें ८३ ह्मणेरायातूंचिंतानकरीं । तुझेशत्रुसमरभूमीवरी । आजिपहुडवीननिर्धारीं । शक्रजितनामतरीचसाचें ८४ नाहींतरीमीजैसाजंत । तवपोटींआलोंमीव्यर्थ ।
मगअसंख्यदळासहइंद्रजित । जनकासनमोनीनिघाला ८५ असंभाव्यसेनासागर । रणमंडळासिआलासत्वर । तंवतेअपारवानरवीर । रणपंडितप्रतापी ८६ घेऊनि

शिळातरुवर । असुरांतमिसळलेवानर । जैसेवायसांमाजीसुंदर । राजहंसमिळाले १८७ किंवागारांमध्येंहिरा । मिसळेजैसा एकसरां । तैसावानरप्रतापेंथोरा । असुर
दळींचौताळला ८८ देखोनिकपिप्रतापआगळा । इंद्राजितेंरथलोटिला । तंवतोवालीपुत्रधांवला । महापर्वतघेउनी ८९ जंबुमाळीप्रतापीवीर । त्यावरीधांवलावायुकु
मर । जोविद्युन्माळीत्यावरीश्वशुर । सुग्रीवाचाउठावला ९० जंघनामाअसुरप्रबळ । त्यावरीधांवलावीरनळ । परममांडलेंरणमंडळ । हाकेंनिराळगाजविती ९१ वान
रराक्षसांचींप्रेतें । ठायींठायापडलींअसंख्यातें । जैसेखडेआणिमुक्तें । एकेठायींविखुरलीं ९२ हनुमंतेंपायांतळीं । घालोनीचिरिलाजंबुमाळी । विद्युन्माळीतेकाळीं ।
सुषेणेंआपटोनिमारिला ९३ नीळेंजंघमारिलातेक्षणीं । तोंअस्तागेलावासरमणी । अंधकारेंदाटलीधरणी । कोणीकोणासीनदेखे ९४ कोणरेकोणअसुरपुसत । कपि
ह्मणतीआह्मीरामदूत । असुरवीरअकस्मात । घावहाणितीसरसाची १९५ कोणरेकोणह्मणतीकपिवर । तेह्मणतीआह्मीअसुर । घायहाणोनीकपिवीर । करितीचूरराक्षसांचा ९६ सर्वेंचउदयपावेमित्र । आनंदलेसकळांचेनेत्र । परीवानरवीरअनिवार । आटिलेअसुरपराक्रमें ९७ मगशक्रजिततेवेळां । रथासहसेनेंतूनउडाला । ज
लदजाळाआडलपाला । वर्षोंलागलासर्पबाण ९८ राक्षसांचेंकापट्यअद्भुत । बाणतेचसर्पहोत । कपिआंगींसंचरत । विकळपडतीवीरतेणें ९९ मगरामलक्ष्मणावरी ।
सर्पबाणसोडीशक्रारी । अयोध्यापतीतेअवसरीं । पाहेतटस्थचहूंकडे २०० ह्मणेहेबाणयेतातकोठुनी । संधानकर्तानदिसेकोणी । जरीदिसतासमरंगणीं । तरीबाणींफो
डितों १ वेढवलेंदुःखपरमदुस्तर । कितेकउडालेऊर्ध्ववानर । शोधिलेंबहुतअंबर । परितोवीरदिसेना २ वानरआलेपरतोन । अवघेपाहातीम्लानवदन । रामलक्ष्म
णासीबाण । बहुसालखडतरले ३ तेसमयींमूर्च्छायेऊन । भूमींपडलेदोघेजण । तोंइंद्रजितबोलेवरून । कांहोनिवांतराहिलां ४ मारूनियांदूषणखर । शिळींबांधिलासा
गर । ह्मणविताक्षत्रीराजकुमर । कांरेशरसोडाना ५ वरकडकपीवरबाण । इंद्रजितेंटांकिलेवरून । तरूउन्मळितीमूळींहून । तैसेहरिगणपडियेले ६ किंशुकफुलतां
बहुत । सिंदूरवर्णदिसेपर्वत । तैसींकपींचींशरीरेंआरक्त । असंख्यातपडियेलीं ७ शक्रजितखालींउतरून । मुख्यजेपडलेराक्षसगण । त्यांचींकुणपेंउचलून । लंकेंत
नेताजाहला ८ जयवाद्यांचाहोतघोष । परमआनंदलालंकेश । हृदयींआलिंगोनिपुत्रास । ह्मणेधन्यमीतुझेनी ९ त्रिजटेसह्मणेरावण । पुष्पकींसीतेसबैसऊन । दृष्टीस
दावीसकळरण । रामसौमित्रांसमवेत २१० त्यांचींविलोकितांप्रेतें । मगतीवशहोईलआह्मातें । अवश्यह्मणोनिसीतेतें । विमानींबैसवीत्रिजटा ११ सकळमंडळ
विलोकित । तोंअनुजासहितरघुनाथ । दृष्टींदेखतांमूर्छित । जनकात्मजापडियेली १२ मगत्रिजटेनेंसीताधरूनी । उठवोनिबैसविलीआसनीं । ह्मणेमायेधै
र्यधरींमनीं । चापपाणीउठेलआतां १३ तंवतेबिभीषणाचीराणी । सरमागुप्तरूपेंयेउनी । विदेहतनयेचेकर्णीं । निजगुजबोलतसे १४ ह्मणेजगन्मा
तेधरींधीर । आतांउठतीलरामसौमित्र । असुरांचाकरितीलसंहार । आनविचारतेथेंनाहीं १५ मीअनृतबोलेनसाचार । तरीमाझेंखालींपडेलशिर । मा
झेपूर्वजअपार । नरकभोगितीकल्पांतवरी १६ त्रिजटाह्मणेजानकीसी । भातेंचिंतानकरींमानसीं । पुष्पकअशोकवनासीं । वेगेंकरूनपातलें १७

सीतेसबैसऊनस्वस्थानीं । त्रिजटासांगेरावणालागुनी । ह्मणेसीतेचेसत्वाचीहानी । कल्पांतींहीनव्हेची १८ त्रिजटामगपरतोनी । सीतेपासींबैसलीयेउनी ।
जैसीचित्तवृत्तिमुरडोनी । साधकरमतीस्वरूपीं १९ सरमाह्मणेजनकनंदिनी । तूंचिंताकांहींनकरींमनीं । पुराणपुरुषचापपाणी । त्याचीकरणीजाणसीतूं
२० आपलाप्रतापविशेष । वाढवावयाअयोध्याधीश । आधींशत्रूसदेघलेंयश । कांहींएकआरंभीं २१ हेंब्रह्मांडसकळिक । बाणींजाळीलरघुनायक । ते
थेंइंद्रजितकायरंक । उशीरकायवधावया २२ रावणकुंभकर्णइंद्रजित । हेंबाहुलींतोचिनिर्मित । खेळमांडलाजोअद्भुत । जाणसीकींतुझातूं २३ निशासं
पतांचंडकिरण । उगवेनुगवेह्मणोन । याचिंतेचेंकारण । कांहींचनसेजाणपां २४ करितांरघुनाथस्मरण । पापेंजातीनजातीजळोन । यासंदेहाचेंकारण ।
कांहींचनसेजाणपा २५ हृदयींप्रगटतांशुद्धज्ञान । चुकेकींनचुकेजन्ममरण । याचिंतेचेंकारण । कांहींचनसेजाणपां २६ क्षमाशांतीधरितांजाण । कलहहोय
नहोयह्मणोन । याचिंतेचेंकारण । कांहींचनसेजाणपां २७ अयोध्यानाथरघुनंदन । यासिजयकींअपजयह्मणोन । याचिंतेचेंकारण । कांहींचनसेजाणपां
२८ ज्यारामाचेंकरितांस्मरण । भक्तपावतीजयकल्याण । जोजगदानंदपूर्ण । विजयीअसेजानकी २९ असोइकडेबिभीषण । सूर्यसुतासीबोलेवचन । ह्म
णेराक्षसपर्वतआणून । रामावरीटांकितील २३० उदयपावेजंवगभस्ती । तंवजतनकराव्यादोनीमूर्ती । अश्रुआलेबोलतांनेत्रीं । रावणानुजाचेतेधवां ३१
मगजीवंतहोतेजेवानर । तिहींपुच्छमंडपकरूनिसत्वर । दोनीस्वरूपेंसकुमार । रक्षितीतेव्हांअंतरिक्ष ३२ कींपुच्छपेटीकरून । ब्रह्मादिकांचेंदेवतार्चन । वा
नरबैसलेसांठऊन । सभोंवतेसद्गद ३३ सूर्यवंशमंडणदशरथ । त्याचेमहत्पुण्याचापर्वत । तोवानरींवेष्टुनीबहुत । सावधपणेंरक्षिती ३४ मारुतीबिभीषण
रणशोधित । तोंमहावीरपडलेबहुत । सावधहोऊनतेपुसत । बिभीषणासतेकाळीं ३५ ह्मणतीचराचराचेंजीवन । सुखीअसेकींरघुनंदन । सद्गदबोलेबिभी
षण । ह्मणेचिंतानकाकरूं ३६ तोंघायेंजांबुवंतविह्वळत । बिभीषणासीजवळीबोलावित । ह्मणेक्षेमआहेकींरघुनाथ । पुराणपुरुषजगदात्मा ३७ स्फुंदस्फुं
दोनिसांगेबिभीषण । नागपाशींबांधिलेदोघेजण । तोंमूर्च्छनासावरूनिसुषेण । उघडोनिनेत्रबोलत ३८ ह्मणेद्रोणाचळींऔषधीबहुत । जरींकोणीआणील
बळवंत । तरीरामलक्ष्मणदळासहित । आतांउठवीनसर्वही ३९ मगबोलेबिभीषण । ऐसाबळवंतआहेकोण । रात्रीमाजीजाऊन । औषधींयेथेंआणिल ।
४० जांबुवंतबोलेवचन । एकसीताशोकहरण । त्यावांचोनिगिरिद्रोण । कोणीआणूंशकेना ४१ मगसुषेणआणीजांबुवंत । बिभीषणतयांसिहातींधरित ।
श्रीरामापासींबोलतबोलत । येतेझालेतेधवां ४२ तंवरणशोधूनिहनुमंत । तोहीआलाअकस्मात । याउपरीकिष्किंधानाथ । बोलताझालातेधवां २४३ ह्म
णेरामसौमित्रांउचलून । तुह्मीजाकिष्किंधेसघेऊन । मीरावणकुळसकळमारून । घेऊनयेईनजानकी ४४ राजास्थापीनबिभीषण । बंदीचेसोडवीनसुरगण ।
सर्वांजावेंपरतोन । किष्किंधेसीआतांची ४५ तेव्हांआकाशींवदलीवाणी । आतांचिउठेलचापपाणी । नेत्रउघडिलेतयेक्षणीं । अयोध्याधीशेंराघवें ४६ भों

वतेंपाहेराघवेश । तोंनिकटबैसलेनिजदास । मानसवेष्टोनिराजहंस । बैसलेजैसेप्रीतीनें ४७ कींकमलवेष्टितभ्रमर । कींअहिवेष्टितमलयागर । कींदिव्यमुक्ता
भोंवतेचतुर । परीक्षकजेविमिळती ४८ असोसुग्रीवासह्मणेरघुनंदन । बारेतूंआपलादळभारघेऊन । किष्किंधेसिजायपरतोन । येथेंदोघेराहुंआह्मी ४९ ऐ
सेंउदासबोलेरघुनाथ । सर्वांसीआलेअश्रुपात । सुग्रीवसद्गदबोलत । ह्मणेविपरीतकेवीघडे २५० सांडोनियांदिनपती । किरणेंकोणीकडेजाती । कनकावेग
ळीकांती । भिन्ननव्हेकल्पांतीं ५१ घटासमृत्तिकासांडोन । कोणीकडेराहीलभिन्न । पटासतंतूत्यागोन । वेगळानोहेचसर्वथा ५२ लहरीसागरासीसांडुनी ।
कायबैसतीलकाननीं । तुजसांडूनचापपाणी । आह्मींकेवीरहावें ५३ बिभीषणबोलेअयोध्यापती । जरींतमकूपींपडेलगभस्ती । शेषहीसांडेलजगती । प
रीसामर्थ्यतुझेंडणेंनोहे ५४ रसहीनबोलसीमात । जेनमानितीरणपंडित । तोंनवलवर्तलेंअद्भुत । वायुगुप्तरूपेंपैंआला ५५ सीतावल्लभाचेकर्णीं । गरुडमं
त्रगेलासांगोनी । रघुवीरेंजपतांतिक्षणीं । सुपर्णवेगेंधांविन्नला ५६ जैसेआंगींकेंशअमुप । तैसेरामासीजडलेसर्प । तोंविष्णुवाहनदर्प । देखतांसर्पपळाले ५७
तत्काळउठलेरामसौमित्र । अष्टादशपद्मेंवानर । उठोनिकरितीभुभुःकार । तेणेंलंकानगरदणाणिलें ५८ निरभ्रनभींदिवाकर । तैसेदैदीप्यमानरामसौमित्र ।
देवकरितीजयजयकार । सुमनसंभारवर्षती ५९ सुग्रीवादिकपीबोलती । लंकाआजिघालूंपालथी । कोदंडउचलोनिसीतापती । अरिपंथलक्षीतसे ६० यु
द्धकांडरसभरित । तेथेंवीररसअद्भुत । तेकथाऐकतांसमस्त । शत्रुक्षयहोयपैं ६१ ब्रह्मानंदाश्रीरघुवीरा । दशमुखांतकासमरधीरा । भक्तपालकाश्रीधरवरा ।
निर्विकाराअभंगा ६२ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरितोतभक्तचतुर । पंचविंशतितमोध्यायगोडहा २६३ श्रीराधा
कृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ अध्याय ॥ २५ ॥ ॥ ओव्या २६३ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अध्याय २६

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जयजयसौभद्रकारकेभवानी । मूळपीठअयोध्यावासिनी । आदिमायेचीकुळस्वामिणी । प्रणवरूपिणीरघुना
थे १ नारदव्यासवाल्मिक । विरंचीअमरेंद्रसनकादिक । वेदशास्त्रेंसहस्रमुख । कीर्तिगातीअंबेतुझी २ सुग्रीवनळनीळजांबुवंत । बिभीषणअंगदहनुमंत । तेहींदिवटे
नाचतीसमस्त । प्रतापदीपिकावेउनी ३ अठरापद्मेंवानरगण । भूतावळियासंगेंघेऊन । सुवेळाचळींयेऊन । गोंधळमांडिलास्वानंदें ४ रणमंडळहेंहोमकुंड । द्वेषा
ग्नीप्रज्वळलाप्रचंड । राक्षसबस्तउदंड । आहुतीमाजीपडताती ५ देवांतकनरांतकमहोदर । प्रहस्तअतिकायघटश्रोत्र । इंद्रजितआणिदशवक्त्र । आहुतीसमग्रदेती
त्या ६ निजदासदिवटाबिभीषण । अक्षयीलंकेसीस्थापून । निजभक्तीजानकीघेऊन । मूळपीठअयोध्येसीजासील ७ हनुमंतदिवटातुझाबळी । बळेंपुच्छपोतपाज
ळी । क्षणांतलंकाजाळिली । केलीहोळीबहुसाल ८ ऐसेतुझेदिवटेअपार । त्यामाजीदासानुदासश्रीधर । तेणेंरामविजयदीपिकापरिकर । पाजळिलीयथामती ९ बाळ
भोळेभक्तअज्ञान । प्रपंचरजनींतपडलेजाण । त्यांसहेग्रंथदीपिकापाजळून । मार्गसुगमदाविला १० असोपूर्वाध्यायींरामलक्ष्मण । इंद्रजितेंनागपाशघालून । आक
ळिलेमगवायुयेऊन । सावधकेलेंसर्वेंची ११ यावरीतोरणरंगधीर । प्रतापार्क रिघुवीर । धनुष्यसज्जोनिसत्वर । वाटपाहेशत्रूंची १२ कोट्यानकोटीवानरगण । सिंह
नादेंगर्जतीपूर्ण । तेणेंलंकेचेपिशिताशन । भयेंकरूनगजबजिले १३ निर्मळदेखोनिश्रीरामचंद्र । उचंबळतवानरसमुद्र । भरतेंदाटलेंअपार । लंकापरिघंपर्यंत १४
उचलोनिपाषाणपर्वत । कपीभिरकावितीलंकेंत । राक्षसांचींमंदिरेंमोडत । प्रळयबहुतवर्षला १५ रावणाससांगतीसमाचार । दुर्गासझगटलेवानर । रणींउभेरामसौ
मित्र । शशीमित्रज्यापरी १६ प्रहस्तासिह्मणेलंकानाथ । पुत्रेंशत्रुवनजाळिलेंसमस्त । पुनरपिपूर्ववत । अंकुरतेथेंफुटलेपैं १७ बीजभाजूनदग्धकेलें । तेंपुनरपिअंकु
रलें । मृत्यूनेंगिळूनउगळिलें । अघटितघडलेंप्रहस्ता १८ मगतोप्रधानप्रहस्त । सेनापतीप्रतापवंत । रावणासिआज्ञामागत । शत्रुसमस्तआटीनमी १९ कायसेते
नरवानर । माझेकेवींसाहातीशर । ऐसेंऐकतांविंशतिनेत्र । परमसंतोषपावला २० उत्तमवस्त्रेंभूषणें । प्रहस्तासीदीधलींआभरणें । तयासिगौरऊनह्मणे । विजयीहोई
रणांगणीं २१ स्वामीगौरवीस्वमुखेंकरून । धन्यधन्यतोचिदिन । वीसअक्षौहिणीदळघेऊन । प्रहस्तप्रधाननिघाला २२ चतुरंगसेनासमुद्र । उत्तरद्वारेंलोटलासमग्र ।
तंवअद्भुतसुटलासमीर । धुळीनेंअंबरदाटलें २३ रथींचाध्वजउन्मळला । शोणितचर्चितभुजखंडला । प्रहस्तापुढेंआणूनिटाकिला । निराळपंथेंपक्ष्यानीं २४ मनां
तदचकलाप्रहस्त । परीवीरश्रीनेंवेष्टित । अपशकुनाचीखंत । टाकूनियांचालिला २५ दृष्टीदेखोनिराक्षसभार । सिंहनादेंगर्जतीवानर । तेणेंदुर्गींचेहुडेसमग्र । येऊंपा
तीधरणीये २६ दोनीदळेंएकवटलीं । संग्रामाचीझडलागली । शस्त्रास्त्रेंतयेकाळीं । यामिनीचरवर्षती २७ तीक्ष्णप्रभानभमंडळीं । तैसींशस्त्रास्त्रेंझळकतीतेकाळीं ।
गदापाशशक्तीशूळीं । खोंचितीबळेंकपीतें २८ पिशिताशनअनिवार । साहूनवानरांचामार । कपिसेनेवरीअपार । येऊनियांकोसळती २९ तंवतेप्रतापमित्रहरिग

१ देवांचा राजा इंद्र । २ शेष । ३ बोकड । ४ कुंभकर्ण । ५ मांसभक्षक राक्षस । ६ रामरूप चंद्र । ७ तट । ८ चंद्र । ९ सूर्य । १० बाण । ११ रावण ।

ण । पर्वतआणिवृक्षपाषाण । बळेंदेतीभिरकाऊन । होतीचूर्णरजनीचर ३० जैसाअग्नीलागेपर्वती । त्यावरीपतंगअसंख्यझेंपावती । तैसेराक्षसमिसळती । वानरच
मूंतयेउनी ३१ वानरचतुररणपंडित । निशाचरआटिलेबहुत । मगतोसेनापतीप्रहस्त । रथलोटितवायुवेगें ३२ जैसीपर्वतींवीजपडत । तैसाकपींतआलाअकस्मा
त । बाणसोडिलेबहुत । नाहींगणिततयांसी ३३ तंवतोनूतनलंकापती । बोलताझालारामाप्रती । ह्मणेप्रहस्तसेनापती । पट्टप्रधानरावणाचा ३४ तरीयासी
सेनापतीनीळ । प्रतियोद्धाधाडावासबळ । तोप्रहस्तेंवानरदळ । बहुतआटिलेंतेकाळीं ३५ अनिवारप्रहस्ताचामार । साहोंनशकतीवानर । महायोद्धेसमरधीर ।
माघारलेतेकाळीं ३६ हष्टींदेखोनिरघुनंदन । प्रहस्तेंलोटिलास्यंदन । तेंदेखोनिराजीवनयन । लाविलाबाणचापासीं ३७ क्षणांतचढविलागुणं । तोंरामापुढेंनीळये
ऊन । विनवीतसेकरजोडून । वानरगणऐकती ३८ ह्मणेजगद्वंद्याादुःखहरणा । जनकजापतीजगन्मोहना । मायाचक्रचाळकानिरंजना । मजआज्ञादेईजे ३९ नलाग
तांएकक्षण । प्रहस्ताचाघेईनप्राण । अवश्यह्मणेसीतारमण । विजयीहोऊनयेईंपां ४० घेऊनमहापर्वत । नीळधांवेअकस्मात । जैसेपाखंडियांसीपंडित । सरसाव
लेबोलावया ४१ प्रहस्तासीबोलेनळवीर । तुह्मीह्मणवितांझुंजणार । शर्वेंजवळीरक्षितांअपार । मिथ्याभारकासया ४२ बाह्यवृत्तीव्याघ्रअसे । अंतरींजंबुकाभीतसे ।
जेवीनटविरक्तसोंगघेतसे । परीअंतरींत्यागनोहे ४३ वरीवैराग्यमिथ्यादावित । परीमनींतृष्णावाढवित । जैसेंवृंदावनदिसत । रेखांकितउत्तमवरी ४४ तैसातूंसेनाप
तीप्रहस्त । मृत्यूनेंतुजआणिलेंयेथ । तुझेपितृगणसमस्त । कायकरितीयमपुरीं ४५ त्यांचासमाचारघ्यावयासी । तुजपाठवितोंयमपुरीसी । आतांपरतोनलंकेसी ।
कैसाजासीपाहेंपां ४६ शतमूर्खदशमुखतत्वतां । पद्मजातजनकाचीकांता । तीआणूनियांवृथा । कुळक्षयकेलारे ४७ प्रहस्तह्मणेमर्कटानीळा । तुजमृत्युकाळींफांटा
फुटला । ऐसेंबोलोनलाविला । बाणचापासीप्रहस्तें ४८ नीळहस्तींचापर्वत । प्रहस्तावरीटांकीअकस्मात । तेणेंबाणसोडूनिक्षणांत । पर्वतफोडिलातेसमयीं ४९
सवेंचदुसराशैलसबळ । प्रहस्तावरीटांकीनीळ । तेणेंफोडूनितात्काळ । पर्वतकेलापिष्टवत ५० मगनीळेंएकशत । टांकिलेप्रहस्तावरीपर्वत । येरूतितुकेहीछेदीत ।
सीतानाथपाहातसे ५१ प्रहस्ताचेंसबळबळ । सर्वांगींखिळीवीरनीळ । परीतोवैश्वानराचाबाळ । भिडतांमागेसरेना ५२ याउपरीनीळदक्ष । शतयोजनेंताडवृक्ष ।
मोडूनिधांवेजेवीविरूपाक्ष । कल्पांतकाळींक्षोभला ५३ भुजाबळेंभोवंडून । वृक्षघातलाउचलोन । रथासहितप्रहस्तचूर्ण । रणमंडळींजाहला ५४ जाहलाएकचिजय
जयकार । सुमनवृष्टीकरितीसुरवर । रावणापासींसत्वर । घायाळजाऊनसांगती ५५ पडलाएकलाप्रहस्त । शोककरीलंकानाथ । ह्मणेव्याघ्रप्रतापवंत । गोवत्सांनीं
मारिला ५६ कमळगर्भीचाघेऊनतंत । मशकेंबांधिलाऐरावत । खद्योततेजेंआदित्य । आहाळलाकैसाआजितो ५७ सैन्यकासीह्मणेलंकानाथ । सेनासिद्धकरावीत्व
रित । आजयुद्धकरीनअद्भुत । जिंकीनरघुनाथकपीसी ५८ घावनिशाणींदिधलासत्वर । दणाणिलेंलंकानगर । कोटद्यानकोटीमहावीर । सिद्धजाहलेशस्त्रास्त्रीं ५९

१ बिभीषण । २ रथ । ३ कमलनेत्र रामचंद्र । ४ दोरी । ५ कोल्हा । ६ वृंदावन फळ (कंवडळ) । ७ ब्रह्मदेवाचा पिता राम । ८ अग्नि । ९ महारुद्र शंकर । १० पुष्पवृष्टी । ११ देव ।

तोंलंकापतीचीराणी । मंदोदरीविवेकखाणी । तियेचेदूतसभास्थानीं । परमधूर्तबैसलेहोते ६० समयदेखोनिविपरीत । मंदोदरीपासींगेलेत्वरित । वर्षाकाळींधां
वत । सरितांसपूरजैसेकां ६१ कोंशरासनापासोन । सायकधांवतीत्वरेंकरून । अस्ताजातांउष्णकिरण । पक्षीआश्रमाधांवती ६२ तैसेस्वामिणीपासींयेऊन । हस्त
जोडूनकरितिनमन । मगअधोदृष्टींवर्तमान । सांगतीसकळसभेचे ६३ रणींपडलाप्रहस्तप्रधान । ह्मणोनियांदशानन । सकळसेनासिद्धकरून । आतांचिजातोसंग्रा
मा ६४ ऐसासमाचारऐकोनी । मंदोदरीलावण्यखाणी । जीच्यास्वरूपावरूनी । रतिवरओंवाळिजे ६५ जिचीमुखशोभादेखोनी । विधुबिंबगेलेंविरूनी । चंपक
कळिकागौरवर्णीं । सुकुमारत्याहूनिबहुतअसे ६६ आंगींचीप्रभाअत्यंत । तेणेंअलंकारशोभत । त्रिभुवनहिंडोनिरतिकांत । श्रमोनियेथेंविसांवला ६७ हास्यकरितां
कौतुकें । दंततेजमंदिरींझळके । बोलतांरत्नेंअनेकें । भूमीवरीविखुरती ६८ अंगींचेसुवासेंकरून । कोंदलेंअसेअवघेंसदन । तडिदंबरेंवेष्टिलेंपूर्ण । सुवासमृद्धनिर्मळ
६९ चपळेचाप्रकाशपडे । तैसेझळकतीहातींचेचुडे । वीसनेत्रहोऊनिवेडे । रावणाचेपाहती ७० लावण्यसागराचीलहरी । वार्ताऐकोनिमंदोदरी । सुखासनींबैसोन
झडकरी । सभेसतेव्हांचालिली ७१ समागमेंदासींचेंचक्र । जाणवितीनानाउपचार । सर्वेमाल्यवंतप्रधानचतुर । बहुतवृद्धजाणता ७२ आणिअतिकायापुत्रसुंदर । जै
सापार्वतीसीस्कंदकुमर । कीं शचीजवळीजयंतपुत्र । अतिकायाशोभेतैसा ७३ सहस्रांचेसहस्रदूत । वेत्रपाणीपुढेंधांवत । जनवारूनिसमस्त । वावकरितीचालावया
७४ अंगींच्याप्रभाफांकती । तेणेंगोपुरचर्याउजळती । असोतेमंदोदरीसती । सभाद्वारींप्रवेशे ७५ अधोवदनेंसभाजन । सकळपरतेगेलेउठोन । तेव्हांमंदोदरीयेऊन ।
पतींचेंपदनमियेलें ७६ दशमुखबोलेहांसोन । आपलेंकांझालेंआगमन । मगक्षणएकनिवांतबैसोन । मयजावचनबोलत ७७ टाकोनियांशुद्धपंथ । आडमार्गेंजोगम
नकरीत । तयाअपाययेतीबहुत । याससंदेहअसेना ७८ सर्वांसीविरोधकरून । आपुलेंव्हावेंकल्याण । तोअनर्थींपडेआपण । यासीसंदेहअसेना ७९ वेदशास्त्रींजेंअ
नुचित । तेथेंबळेंघालीचित्त । तेणेंआपुलाकेलाघात । यासीसंदेहअसेना ८० विवेकसद्बुद्धीचेबळें । अनर्थटाळावाकुशळें । वचनेंसंतांचींनिर्मळें । हृदयींसदांधरावीं
८१ रायापुरुषार्थहाचिपूर्ण । परदाराआणिपरधन । येथेंजोनघालीमन । तोचधन्यशास्त्रह्मणे ८२ नंदनवनींचामिलिंद । दिव्यसुमनाचासुगंध । त्यापलांडुपुष्पीं
लागलावेध । नवलथोरवाटतेंहें ८३ सुरतरूच्यासुमनावरी । जोनिद्राकरीमंदिरीं । तोनिद्राकरीलखदिरांगारीं । नवलपरमवाटतें ८४ ज्याचीललनासुंदरबहुत । जी
तेंअष्टनायकालाजत । तोपुरुषआलिंगीप्रेत । नवलपरमवाटतें ८५ सुरभीसुरतरुचिंतामणी । इच्छिलेंतेंपुरवीसदनीं । तोकोराान्नइच्छीतमनीं । नवलपरमवाटतें
८६ अंतरींजाणूनियथार्थ । अन्यथाबळेंप्रतिपादित । नकरावेंतेंबळेंचिकरीत । तरीअनर्थजवळीआला ८७ मीजाणतासर्वज्ञ । ऐसापोटींवाहेजोअभिमान । शतमू
र्खांहूनिनीचपूर्ण । कर्मआचरेबळेंची ८८ यालागींलंकेश्वरा । कामासीकदांनेदीथारा । कामसंगेंथोरथोरां । अनर्थींपूर्वींपाडिलें ८९ तुमचास्वामीत्रिनेत्र । त्याचाश

१ धनुष्य । २ बाण । ३ सूर्य । ४ मदन । ५ चंद्रबिंब । ६ गृह । ७ समूह । ८ इंद्राणी । ९ मयासुराची कन्या मंदोदरी । १० भ्रमर । ११ उत्तम फुलांचा । १२ कांदा । १३ कल्पवृक्ष ।

तुकामअपवित्र । ह्मोतुह्मींकेलामित्र । तरीउमावरक्षोभला ९० स्मरारिमित्ररामचंद्र । त्यासिसख्यकरासाचार । मगतोसंतोषोनिकर्पूरगौर । अक्षयीपददेयील ९१ सीतापरमपतिव्रता । हेरामापासींचगुणभरिता । कलहकल्लोळसरिता । आणिकाचेगृहींहे ९२ हेकाळानळाचीतीव्रज्वाळा । क्षणेंरचीलब्रह्मांडमाळा । लंकेसीआणि तांक्षयकुळा । करीलआमुच्यानिर्धारें ९३ सहस्रार्जुनेंनेऊनबळें । रायातुह्मांबंदींरक्षिलें । त्यासभृगुपतीनेंमारिलें । त्यासहीजिंकिलेंराघवें ९४ ऐसाबळियारघुनंदन । जेणेंजळींतारिलेपाषाण । तरीत्यासींसख्यकरून । आपणाधीनकरावा ९५ हिरण्यकश्यपानाटोपेहरी । प्रल्हादजन्मलात्याचेउदरीं । तेणेंसख्यकरूनमुरारी । आप णाधीनपैंकेला ९६ चिरंजीवकरूनिकुलवल्ली । जगींकीर्तीवाढविली । तैसारामसखायेकाळीं । करूनवाढवासत्कीर्ती ९७ तुह्मासघरिलेंवालीनें । तोजेणेंनिवटिलाए काबाणें । त्यासीआतांसख्यकरणें । मनींधरूनिहीगोष्टी ९८ भक्तीविणेंरघुनाथ । तुह्मासवशनव्हेयथार्थ । सीतादेऊनसीताकांत । आपणाधीनकरावा ९९ जीहींपु रुषार्थकरूनी । सुरांचेमुगुटपाडिलेधरणीं । तेराक्षसपाडिलेरणीं । कोट्यानकोटीपाहेंपां १०० महाबळीभक्तराजपरम । तेणेंवशकेलापुरुषोत्तम । तैसाचतुह्मीश्रीरा म । आपणाधीनकरावा १ यावरीह्मणेदशकंधर । प्रियेबोलसीसारांशोत्तर । परिमीपुरुषार्थीअसुर । राममित्रकदांनकरीं २ आतांजाऊनसमरंगणीं । नरवानरआटीन रणीं । तेव्हांतूंएकसीकर्णीं । पुरुषार्थमाझाकैसातो ३ कैलासहालविलाबळें । बंदींसकळदेवघातले । आतांपाहेशिरकमळें । शङ्करचींआणितोंसत्वर ४ मैंयजाह्मणेजी उदारा । बळेंचअनर्थआणितांघरा । हिरासांडोनियांगारा । संग्रहितांकासया ५ कल्पवृक्षउपडून । कांवाढवितांकंटकवन । राजहंसदवडून । दिवाभीतेंकांपाळितां ६ सुधारससांडोनिदेख । कांजीपितांकायसार्थक । सुरभीदवडूनिसुरेख । अजांकासयापाळावी ७ वृंदावनदिसेसुंदरवहिलें । परीकाळकूटआंतभरलें । तेंनसेविजेकदाका ळें । विवेकीयानेंसहसाही ८ फणसफळासमान । कनकफळदिसेपूर्ण । परितेंभुलीसकारण । विवेकीयाणेंवोळखावें ९ सर्पमस्तकींचामणी । घेऊंजातांप्राणहानी । तैसीश्रीरामाचीराणी । समूळकुलनिर्दाळील ११० मगबोलेलंकापती । तमकूपींपडेलगभस्ती । मृगजळींबुडेलअगस्ती । कल्पांतींहीघडेना ११ क्रोधेंखवळलामृगें नायक । त्यासीकेवींमारीलजंबुक । वडवानळासीमशक । विझवीघृतघेऊनियां १२ तरीआतांवल्लभेआपण । गृहाप्रतिजावेंउठोन । स्वस्थअसोंद्यावेंमन । चिंताकां हींनकरावी १३ मंदोदरीसारवचनें । जींविवेकनभींचींभगणें । सद्बुद्धीसा रींचींरत्नें । परीतींरावणेंउपेक्षिलीं १४ कमळसुवासपरमसुंदर । परीतोकायजाणेंदर्दुर । मुक्ताफळांचाआहार । बककायघेऊंजाणें १५ कस्तूरीचाअत्यंतसुवास । कायजाणेवायस । तत्वविचारमद्यपीयास । कायसांगूनव्यर्थसा १६ जन्मांधापुढेंनेऊन । व्यर्थकायरत्नेंठेऊन । कींउत्तमसुस्वरगायन । बधिरापुढेंव्यर्थजैसें १७ पतिव्रतेचेधर्मसकळ । जारिणीसकायसांगोनियांफळ । धर्मशास्त्रश्रवणरसाळ । वाटपाडयास कायसें १८ तैसींमयजेचींउत्तरें । उपेक्षिलींपौलस्तीपुत्रें । मगतेपतिव्रताअतिसत्वरें । निजगृहासीचालिली १९ चित्तींझोंबलाचिंताग्र । गोंडनवाटेभोजनशयन ।

१ परशुराम । २ देव । ३ पृथ्वी । ४ मयासुराची कन्या मंदोदरी । ५ कामधेनु । ६ बकरी । ७ कंवडळ । ८ धोत्र्याचें फळ । ९ सूर्य । १० सिंह । ११ कोल्हा । १२ नक्षत्रें । १३ बेडूक ।

भूपणेंभोगविलाससंपूर्ण । बोसंडूनटाकित १२० असोसंग्रामसंकेतभेरी । धडकल्यातेअवसरीं । अवघ्यापरिवारासहबाहेरी । निघालातेव्हांरावण २१ सर्वेप्रधानआ
णिकुमर । अवघालंकेतीलदळभार । निघताझालाअपार । सेनासमुद्रतेकाळीं २२ लंकेचींमहाद्वारें । तींउघडिलींएकसरें । दळेंनिघालींअपारें । प्रळयींसमुद्रफुटेजे
वी २३ पायदळनिघालेंअपार । प्रचंडपर्वतासमानवीर । शृंगारिलेचित्रविचित्र । आंगींकवचेंवाहिलीं २४ आपादमस्तकपर्यंत । खेटकेंविशाळझळकत । असिल
ताशक्तिकुंतबहुत । शूळतोमरआयुधें २५ लोहार्गळाखड्गमुद्गल । कायतेगदाविशाळ । फरशयमदंष्ट्राभिंडिमाळ । घेऊनिचपळधांवती २६ तयापाठींविचित्र । लो
टलेतुरंगांचेभार । कींतेअश्वरत्नांचेंभांडार । एकसरेंउघडिलें २७ असंख्यश्यामसुंदर । पुच्छपिवळेंआरक्तखुर । डोळेताम्रवर्णसुंदर । तिहींलोकींजातीजया २८ सूर्य
रथींचिंतामणी । त्याचिवेगेंक्रमितीअवनीं । एकनीळपिवळेहिंसतीगगनीं । प्रतिशब्दऊठती २९ एकपारवेपरमचपळ । एकमाणिकाऐसेतेजाळ । सांवळेनीळेचप
ळ । चांदणेंअंगकांतीऐसें १३० एकसिंहमुखसुंदर । चकोरेचंद्रवर्णसुकुमार । क्षीरकेशरकुंकुमसेंदुर । वर्णाचेएकधांवती ३१ शशिवर्णहिंसतीक्रूर । शाल्मलीद्वीपीं
चेसुकुमार । शाकद्वीपींचेचित्रविचित्र । कुशद्वीपींचेसबळपै ३२ पुष्करींचेश्यामकर्ण । उदकावरीजातीजैसेपवन । जबडारुंदआखूडमान । तेबदकश्यामनिघाले
३३ रणांगणींपरमधीर । तेआरबीवारूसुंदर । कपिशचंचळसुकुमार । समरींधीरधरितीजे ३४ खगेश्वरासमानगती । पक्ष्याऐसेअंतरिक्षउडती । खुणावितांप्रवेशती ।
परदळींपवनासारिखे ३५ जैसींकांअलांतचक्रें । तैसेराउतफिरतीत्वरें । असिलताझळकतीएकसरें । चपळेऐशातळपती ३६ अश्वखड्गक्षेत्रीपूर्ण । तिहींचेंहोयएक
मन । रावणाचेतैसेचपूर्ण । असंख्यवारूचालिले ३७ पंजरींपाखरिलेबहुत । अलंकाररत्नखचित । मुक्तघोषझळकत । जातीनाचतरणभूमीं ३८ नेपुरेंगर्जतीचरणीं ।
पुढीलखुरनलागतीअवनीं । रत्नखचितमोहाळीवदनीं । झळकतीचपळेसमान ३९ वज्रकवचेंसीबाळिवंत । वरीआरूढलेराउत । त्यांचेपाठीसीउन्मत्त । गजभारकिं
काटती १४० जैसेऐरावतीचेसुत । चपळश्वेतआणिचौदंत । झुलीघातल्यारत्नजडित । पृष्ठउदरींआंवळिले ४१ वरीरत्नजडितचवरडोल । ध्वजभेदितीनिराळ ।
घंटावाजतीसबळ । चामरेंथोररुळती ४२ वरीगजआकर्षकबैसले । तिहींअंकुशकरींघेतले । संकेतदावीचपळबळें । परचमूंतमिसळती ४३ त्यांचेपाठींदिव्यरथ ।
चपळेऐसींचक्रेंझळकत । वरीध्वजगँगनचुंबित । नानावर्णीतळपती ४४ धनुष्येंशक्तीनानाशस्त्रें । रथावरीरचिलींअपारें । कुशलदूतबैसलेधुरे । वाग्दोरेहातींधरूनी
४५ असोसुवेळपंथेंअपार । चालिलेतुरंगदळभार । रणवाद्येंपरमघोर । एकदांचिखोंकाती ४६ शशिवदनोभेरीधडकती । वाटेनादेंबुडेलजगती । शंखवाजतांदुमदु
मिती । दिशांचींउदरेंतेधवां ४७ ढोलगिडबिडींकैताळ । त्यांतसनयागर्जतीरसाळ । शृंगेंबुरंगेंकाव्हाळ । चौंडकींदुटाळवाजती ४८ रामासदावीबिभीषण । आजि
सकळसेनाघेऊन । युद्धासिआलारावण । पुत्रपौत्रांसहित ४९ एकलक्षपुत्रसंतती । सवालक्षपौत्रगणती । धन्यरावणाचीसंपत्ती । कपीपाहतीआदरें १५० पुत्रप्रधा

१ ढाला । २ पिंगट । ३ वुडी, कोलतें । ४ तल्वारी । ५ लगाम । ६ हत्तींचें आकर्षण करणारे (महात) । ७ आकाशास स्पर्श करणारे । ८ अग्रभागीं । ९ चंद्रासारख्या वाटोळ्या ।

नांचींनांवें । बिभीषणसांगेअनुक्रमें । दृष्टींदेखोनरघूत्तमें । आश्चर्यमानिलेंतेसमयीं ९१ मध्येंरावणाचारथ । प्रभेसन्यूनसहस्रआदित्य । विरिंचीहस्तेंनिर्मित । दिव्य
अनुपम्यजो ९२ त्यारथासमदुजारथ । नसेत्रिभुवनींयथार्थ । त्यावरीमंदोदरीकांत । आरोहणकरीतेसमयीं ९३ वरीत्राहाटिलींदाहीछत्रें । झळकतीचामरेंमित्रपत्रें ।
ऐसेंदेखोनिमित्रपुत्रें । द्विजेंअधरेंरगडिले ९४ शत्रूचेंवैभवअगाध । देखोनिसुग्रीवानावरेक्रोध । ऐकोनिवारणाचाशब्द । जैसाम्रुगेंद्रहुंकारे ९५ तृणसंघटतांजवळी ।
कैसाडगाराहेज्वाळमाळी । सिंहदृष्टींन्याहाळी । मगगजकेवींस्थिरावे ९६ असोतैसाकिष्किंधानाथ । धांवेघेऊनपर्वत । रावणावरीअकस्मात । परमआवेशेंटाकिला
९७ तोंदशमुखेंसोडोनिबाण । पिष्टकेलापर्वतजाण । सवेंचसोडिलेदशबाण । सुग्रीवहृदयींखिळियेला ९८ क्रोधावलासूर्यसुत । उपडोनविशाळपर्वत । रावणावरी
अकस्मात । गगनपंथेंटाकिला ९९ तोहिरावणेंफोडिला । शतबाणींसुग्रीवखिळिला । रक्तधारातयेवेळां । भडभडांसूटल्या १६० मूर्च्छायेऊनतयेक्षणीं । सुग्रीव
स्वीकारीधरणी । मगवानरअठराअक्षौहिणी । एकदांचउठावले ६१ शिळावृक्षपाषाण । कपीनींयांचापाडिलापर्जन्य । परीतितुक्यांसीरावण । एकलाचपुरलाअसे
६२ जैसापाखंडीकुतर्कघेतां । नावरेचबहुपंडितां । तेवींसकळकपीभिडतां । लंकानाथनगणीच ६३ असंख्यातसोडूनिशरं । जर्जरकेलेसर्ववानर । थोरथोरकपिश्वर ।
उभेहोतेरामापासीं ६४ त्यामाजींसातजण । धांवतीजैसेपंचानन । शरभगवयवगंधमादन । मैंदकुमुदद्विविद ६५ गवाक्षसातवावीर । पर्वतघेऊनिसत्वर । हाकेंगर्जे
वितीअंबर । रावणावरीटाकिती ६६ रावणेंपर्वतफोडोनिसमस्त । शरींखिळिलेवानरसप्त । भूमीसपडलेआक्रंदत । परमअनर्थवोढवला ६७ अनिवारदशमुखाचामार ।
देखोनिपळतीकपिभार । पाहूनरामरणरंगधीर । सत्वरचापवोढिलें ६८ तंवविनवीउर्मिळापती । माझेबाहूबहुस्फुरती । आज्ञाद्यावीमजप्रती । समरंगणींजावया
६९ अवश्यह्मणेरघुनंदन । सौमित्रेंसज्जोनियांबाण । जैसाउठेपंचानन । रावणासन्मुखलोटला १७० ह्मणेरेतस्करादशमुखा । बुद्धिहीनाशतमूर्खा । आणूनियांजन
ककन्यका । कुळक्षयकेलारे ७१ कृतांताचेदाढेसी । सांपडलासीनिश्चयेंसी । आतांकोणीकडेपळसी । जीवघेऊनमाघारा ७२ ऐसेंबोलेलक्ष्मण । तोंविशाळपर्वतघे
ऊन । धांवेनिराळोद्भवनंदन । द्विदशनेत्रावरीतेधवां ७३ जैसीकडकडोनिपडेचपळा । तैसापर्वतरावणावरीटाकिला । रावणेंफोडोनितेवेळां । पिष्टकेलाअंतरिक्ष
७४ रथावरीचढलाहनुमंत । रावणेंमारिलीलाथ । मूर्च्छनासांवरूनवायुसुत । उसणेंरावणादिधलें ७५ रावणहृदयींतेकाळीं । कपीनेंवज्रमुष्टिदीधली । रावणतेणेंतळ
मळी । मूर्च्छनासांवरीसवेंची ७६ मगसबळमुष्टिघात । मारुतीसीमारीलंकानाथ । तोंविशाळघेऊनपर्वत । नळवानरधांविन्नला ७७ पर्वतटाकीरावणावरी । तेणेंपि
ष्टकेलाअंतरीं । नीळखिळिलापंचशरीं । हृदयावरीतेधवां ७८ तोंनळेंकेलेंअद्भुत । मंत्रजपेब्रह्मदत्त । कोटच्यानकोटीनळतेथ । प्रकटझालेतेधवां ७९ घेऊनपाषाणप
र्वत । रावणावरीटाकितीसमस्त । दोन्हीदळेंझालींविस्मित । सीतानाथनवलकरी १८० ऐसेंझालेंएकमुहूर्त । ब्रह्मास्त्रप्रेरीलंकानाथ । नळमावळलेसमस्त । जेवींन

१ सुग्रीव । २ दांतानीं । ३ ओंठ । ४ हत्तीचा । ५ सिंह । ६ आकाशमार्गानें । ७ भूमि । ८ बाण । ९ धनुष्य । १० लक्ष्मण । ११ वायु पुत्र मारुति । १२ दोन घटिका ।

क्षत्रेंसूर्योदयीं १८१ कींपारदाचीखोटीफुटली । तीमिळूनएकजाहली । मुख्यनळतेवेळीं । रणांगणींउरलासे ८२ असोसिंहनादेंगर्जोन । पुढेंधांवेलक्ष्मण । त्याप्रति
रावण । बोलताझालाअतिगर्वें ८३ ह्मणेतूंमनुष्याचाकुमार । अजूनमुखींचावाळलानाहींजार । तुवांसंग्रामतरीनिर्धार । केलाकोठेंसांगपां ८४ सौमित्रह्मणेरेमश
का । माझासंग्रामपाहेनिका । तुझेंआयुष्यसरलेंमूर्खा । आह्मीलंकादिधलीबिभीषणा ८५ सिंहदरीआलकुंजर । तोकेवींजीवंतजाईलबाहेर । सुपर्णेंधरिलाफणिवर ।
तोकेवींप्रवेशेवारुळीं ८६ भुजंगेंधरिलामूषकदंतीं । तोकैसासुटेलपुढती । समुद्रतीरींअगस्ती । उगाकैसाबैसेल ८७ तृतीयनेत्रींचादावाग्न । चालिलारतिपतीलक्षून ।
मगराहिलाविझोन । हेंकालत्रयींघडेना ८८ तैसाश्रीरामलावण्यराशी । चालोनिआलालंकेसी । तूंपुत्रपौत्रेंनांदसी । हेंकालत्रयींघडेना ८९ ऐसेंबोलोनिलक्ष्मण । सोडी
बाणापाठींबाण । शब्दामागेंशब्दपूर्ण । वदनींहूनजेवींनिघतीपैं १९० लेखकापासावएकसरें । निघतीअक्षरापासावअक्षरें । तैसेबाणसुमित्राकुमरें । रावणावरीसोडिले
९१ रावणाचेआंगींतेवेळे । सपक्षबाणरूतले । पांचबाणरावणेंसोडिले । सौमित्रावरीतेधवां ९२ जैशापंचविद्युल्लता । तैसेसौमित्रेंदेखिलेशरयेतां । मगतेवरचावरीचतत्व
ता । निजशरेंमोडिले ९३ परमक्रोधेंदशमौळी । ब्रह्मशक्तीबाहेरकाढिली । अभिमंत्रोनसोडिली । राघवानुजालक्षूनी ९४ तेअनिवारशक्तीपूर्ण । सुमित्रासुतेंसोडिलाबा
ण । अर्धटाकिलीखंडोन । अर्धहृदयींबैसली ९५ तेणेंसौमित्रनिचेष्टितपडिला । श्वासोछ्वासबंदजाहला । ऐसेंदेखोनिरावणधांविन्नला । रथाखालींउतरूनी ९६ निचेष्टि
तअसतांसौमित्र । वरीहाणीमुष्टिप्रहार । जैसेनिजल्यावरीतस्कर । बहुतघायघालिती ९७ तेमारुतीनेंदेखोनिडोळां । कृतांतापरीधांविन्नला । लत्ताप्रहारतेवेळां ! सबळ
दिधलारावणा ९८ पादरक्षेनेंजैसेंदेख । लोकताडितीवृश्चिक । कींदंशशृंकाचेंमुख । पाषाणेंचूर्णकरितीपैं ९९ तैसेंलत्ताप्रहारेंकरून । असुरहृदयकेलेंचूर्ण । रक्तवोकीत
रावण । रथावरगेलाआपुल्या २०० तोंसावधझालालक्ष्मण । वेगेंसोडीनिर्वाणबाण । रावणाचेंहृदयफोडून । पलीकडेशरगेला १ व्यथासौमित्राचीदेखोन । क्षोभेरामजै
साप्रळयाग्न । अनुजपाठीसीघालून । आपणपुढेंजाहला २ रावणआरूढलारथावरी । जैसाजलदनगशिखरीं । ऐसेंदेखतांरावणारी । कायकरिताजाहला
३ हनुमंतस्कंधावरीरघुवीर । उभाठाकेरावणासमोर । जैसाउदयाचळींदिनकर । किंवाश्रीधरगरुडावरी ४ ऐरावतारूढशचीनायक । कींनंदीवरीमदनांत
क । तयापरीअयोध्यानायक । हनुमंतस्कंधींबैसला ५ क्रोधायमानरघुनंदन । प्रथमसोडीएकबाण । रावणाचींदाहीछत्रेंछेदुन । अकस्मातपाडिलीं ६
मित्रपत्रेंआणिचामरें । सवेंचछेदिलींदुसऱ्याशरें । मुकुटभूमीसएकसरें । चूरकरूनपाडिले ७ सवेंचभातेदाहाहीधनुष्यें । छेदोनपाडिलींअयोध्याधीशें ।
विचित्रकेलेंपरमपुरुषें । प्रथमारंभीतिकाळीं ८ राघवबोलेगर्जोनी । दशमुखातुजसोडिलेंरणीं । आजश्रमलासिरणांगणीं । जायसत्वरमाघारा ९ आपलीसं
पदाभोगून । सकळस्त्रियांसयेईपुसोन । पुत्रपौत्रआप्तजन । निरोपघेऊनयेईत्यांचा २१० मगतुजसमरंगणीं । देहखंडविखंडकरुनी । तत्काळपाडीनधर

१ पारा । २ गरुड । ३ सर्प । ४ उंदीर । ५ मदन । ६ मुखांतून । ७ काळ । ८ पायांतील जोडयानें वाहाणेनें । ९ विंचू । १० सर्प । ११ मेघ । १२ पर्वत । १३ इंद्र । १४ शंकर ।

र्णी । निश्चयमनींजाणहा २११ इतकीजवळअसतांसेना । तूंकांअलासिसमरंगणा । दुर्जनाबुद्धिहीनामलिना । मुखयेथेंनदाखवी १२ ऐसेंबोलतांजानकी जीवन । दशमुखझालादर्पभग्न । अजासर्पन्यायेंकरून । उगाचितटस्थपाहतसे १३ जो[1]पीडेदरिद्रेंकरून । तोदेशत्यागीजायउठोन । तैसारावणरणसांडू न । लंकेमाजीप्रवेशला १४ जोजातींतूनभ्रष्टझाला । तोजेवींद्विजींदवडिला । कींदि[2]व्यदेतांखोटाझाला । तोलाजलानिघेजैसा १५ असोऐसाप्रळयकरू न । कुंभकर्णासउठवीलरावण । तीकौतुककथागहन । श्रवणकरोतपंडित १६ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथअं[3]बर । नानादृष्टांतभ[4]र्गणेंसाचार । तेथेंउदयपावला रामचंद्र । निष्कलंकअक्षयी १७ ब्रह्मानंदश्रीरामचंद्र । जोनिर्मळशीतळउदार । तेथेंअनन्यश्रीधरच[5]कोर । स्वानंदामृतसेवीतसे १८ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । षड्विंशतितमोध्यायगोडहा २१९ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ २६ ॥ ओव्या २१९ ॥

---

१ ब्राह्मणानें । २ शपत । ३ आकाश । ४ नक्षत्रें । ५ पक्षी ।

अध्याय २७

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ आळसीकदांउदीमनकरी । नवजायमंदिराबाहेरी । तोंजगन्निवाससाहाकारी । घरींचनिर्धारींभाग्येंआला १ मृ
त्तिकाखणावयाजात । तोंमांदुससांपडेअकस्मात । तैसेंआह्मासिझालेंयथार्थ । सद्गुरुनाथप्रसादें २ अभ्यासनकरितांबहुवस । सांपडलीरामविजयमांदुस । मगगगनीं
माइनाहर्ष । उपरतीजाहली ३ मांदुसउघडोनिजोंन्याहाळी । तोंआंतहोतींसातकोहळीं । तींहींसप्तकांडरसाळीं । एकाहूनिएकविशेषें ४ कोहळींजोंन्याहाळूनपाह
त । तंवदिव्यआंतदीप्तिमंत । भक्तिज्ञानवैराग्ययुक्त । घवघवीतविराजती ५ चतुरश्रोतेज्ञानसंपन्न । तेबंधुआलेधांवोन । ह्मणतीआह्मांसवांटादेसमान । मांडलेंभांड
णप्रेमभरें ६ ह्मणतीहींवाल्मिकाचींकोहळीं । तुजपूर्वभाग्येंलाभलीं । तरीवांटाआह्मासयेवेळीं । देईंसर्वांससारिखा ७ मगचतुरसंतजन । श्रवणासबैसलेघालोनि
आसन । कोहळींत्यांपुढेंनेऊन । एक्सेंररचियेलीं ८ मगतिहींकर्णद्वारेंउघडोन । हृदयभांडरींसांठविलेंघन । श्रोतेवक्तेसावधान । निजखूणपूर्णपावले ९ पांचकोहळीं
दाविलींफोडून । साहावेंयुद्धकांडगहन । असोगताध्यायींकथानिरूपण । राघवेंरावणनिर्भर्त्सिला १० छत्रमुकुटाकिलेछेदून । अपमानपावलारावण । मगलंकेंतगेला
परतोन । चिंतार्णवींबुडाला ११ जैसाराहुग्रस्तनिशाकर । कींकाळवंडेदग्धकांतार । कपाळशूळेंमहाव्याघ्र । तैसादशकंठउडतरला १२ नावडेछत्रसिंहासन । जेंजेंपा
हूंजायरावण । तेंतेंरामरूपदिसेपूर्ण । नाठवेआनपदार्थ १३ सभेसबैसलारावण । अत्यंतदिसेकळाहीन । महोदराप्रतिवचन । बोलताझालातेवेळां १४ ह्मणेकैसावि
परीतकाळ । मक्षिकेनेंहालविलाभूगोळ । चिर्त्रीच्यासर्पेंखगपाळ । गिळिलानवलवाटतें १५ खद्योततेजेंकरून । आहाळोनिगेलाचंडकिरण । तैसामीआजिरावण ।
युद्धींपावलोंपराजय १६ मगबोलतीप्रधान । आतांउठविजेकुंभकर्ण । तोरामसौमित्रांसहितसैन्य । गिळीलक्षणनलागतां १७ तीरावणासिमानलीमात । ह्मणेघटश्रो
त्रासउठवात्वरित । मगविरूपाक्षमहोदरनिघत्त । दहालक्षराक्षससंगेंघेउनी १८ मद्यपखालाचारसहस्र । कुंजरींघातल्यासत्वर । देखोनिभयानकशरीर । कंपसुटला
राक्षसां १९ शूळघेतलेअपार । वाद्येंवाजवितीभयासुर । गजरेंसीपावलेसत्वर । अन्नाचेपर्वतघेउनी २० वनगजह्मैसेतरस । नासिकांतगुंतलेबहुवस । टांकितांश्वासउ
श्वास । निर्गमननव्हेतयांसी २१ सवालक्षगांवेंखोल । सरितापतीचेंतुंबळजळ । तेंनाभीप्रमाणेंकेवळ । कुंभकर्णासीहोयपैं २२ असोराक्षससर्वमिळती । द्वारींएकचि
हाकाफोडिती । सकळवापीकूपआटती । महागजेंरकरूनी २३ स्वर्गापर्यंतएकोंजाती । ऐशाभेरीत्राहाटिती । उरावरीगजचालविती । परिजागानोहेसर्वथा २४ ग
गनचुंबितवृक्षघेऊन । नासिकींचढवितीपूर्ण । एकनाकपुडीअवरोधून । श्वासोश्वासकोंडिती २५ एकवृक्षपाषाणघेती । वर्मस्थळींबळेंटांकिती । कडूतीक्षणऔषधेंओ
तिती । नासिकापुटींतेकाळीं २६ उपायकेलेबहुतपूर्ण । जागानोहेचकुंभकर्ग । विरूपाक्षेंकिन्नरीआणून । कर्णामाजीबैसविल्या २७ त्यांचेंपरमसुस्वरगायन । ऐके
तांशशीयेईलधांवोन । जागाहोऊनकुंभकर्ण । सावधानबैसला २८ जांभईदीधलीभयानक । मद्यप्राशिलेंसकळिक । दाढेखालींपशूदेख । अपारघालूनरगडिले २९
अन्नमांसाचेपर्वत । गिळिलेराक्षसबहुत । मगनेत्रपुसोनपाहात । प्रधानाकडेतेकाळीं ३० तंवतिहींप्रणिपातकरून । सांगतेझालेसर्ववर्तमान । सीताआणिलीहिरून ।

तेथूनसर्वकथियेलें ३१ हनुमंतलंकाजाळून । रामसौमित्राआलघेऊन । कालचेयुद्धींरावण । पराजयपावला ३२ रावणपरमचिंताक्रांत । यालागींतुह्मांउठविलेंत्वरि
त । मांडलाबहुतकल्पांत । आटलेसमस्तराक्षस ३३ उभाठाकलाकुंभकर्ण । ह्मणेऐसाचरणाजाईन । मगविनवितीप्रधान । राजदर्शनघेईजे ३४ सभेसिचालिलाकुं
भकर्ण । लंकादुर्गगुल्फप्रमाण । आश्चर्यकरिरघुनंदन । विमानेंसुरगणपळविती ३५ लंकावेष्टितजेवानर । तेथूनपळालेसमग्र । देखोनकुंभकर्णाचेंशरीर । कपिमूर्च्छि
तपडियेले ३६ रामासिबोलेबिभीषण । हाउठलाकुंभकर्ण । त्रासतीशशीआणिचंडकिरण । शरीरदेखोनतयाचें ३७ विभीषणह्मणेतेकाळीं । रामायाचियाजन्मकाळीं ।
प्रळयवर्तलाभूमंडळीं । हांकझालीचूहूंकडे ३८ मातेचेउदरांतून । भूमीसीपडलाकुंभकर्ण । तीससहस्रस्त्रियाजाण । वदनपसरूनगिळियेल्या ३९ इंद्राचाऐरावतध
रूनी । येणेंआपटिलाधरणीं । ऐरावतीचेदांतमोडूनी । इंद्रासियेंगेंताडिलें ४० शक्रेंवज्रउचलोनिघातलें । याचेंरोमनाहींवक्रजाहलें । यासिनिद्रावरणपडलें । ह्मणो
निवांचलेंहेंजग ४१ असोकुंभकर्णदृष्टींदेखोन । हिमज्वरेंव्यापलेवानरगण । एकमुरकुंडीवळून । दांतखिळियाबैसबिती ४२ भोंवतेंपाहेचापपाणी । तोंभयाभीतवानर
वाहिनी । सर्वांचेंअंतरजाणोनी । मारुतीकडेपाहिलें ४३ तोंनिमिषांतहनुमंत । अकस्मातगेलालंकेंत । कुंभकर्णसभेसीजात । केलेंअद्भुतवायुसुतें ४४ कुंभकर्णतीन
वेळा । कटीपर्यंतउचलिला । रामआणिकपीडोळां । तटस्थहोऊनपाहती ४५ मद्यपानेंकुंभकर्ण । अत्यंतगेलासेभुलून । आपणासउचालितोकोण । हेंहीत्यासीनेण
वे ४६ मगतोसीताशोकहरण । पुढतीउचलूनकुंभकर्ण । भुजाबळेंभोवंडून । टांकीतहोतासुवेळेसी ४७ मागुतीकेलेंअनुमान । ह्मणेगगनींदेऊंभिरकाऊन । कींलंकेवरी
आपटून । चूर्णकरूंसकळहीं ४८ मगह्मणेंनव्हेविचार । लंकाचूर्णहोईलसमग्र । मगतोविभीषणनृपवर । नांदेलकैसायेस्थळीं ४९ सुवेळेसीद्यावाटाकून । तरींवानर
होतीचूर्ण । भूमंडळींआपटूंधरून । तरीधराजाईलपाताळा ५० ऊर्ध्वपंथेंचिठेवीन । भुजाबळेंभोवंडून । वृक्षावरीघातलानेऊन । राघवापासींपरतला ५१ भयआ
णिशाहारेंपूर्ण । गेलेंकपींचेंनिघोन । जैसाउगवतांसहस्रकिरण । तमजायनिरसोनी ५२ हनुमंतेंबळदाऊन । वानरांदीधलेंरसायण । हिमज्वरदारुण । निघोनगेलेस
र्वही ५३ असोश्रीरामचरणींभाळ । ठेवीअंजनीचाबाळ । मगसुग्रीवादिकपिसकळ । धांवोनभेटतीहनुमंता ५४ शब्दसुमनेंस्तुतिमाळा । घालितीमारुतीचेगळां ।
ह्मणतीकुंभकर्णसांपडला । तरीकांसोडिलाकळेना ५५ मारुतीचेअंतरार्थ । कपींतेंसांगेरघुनाथ । त्यासमाझेहातींमृत्य । हेंहनुमंतजाणतसे ५६ सिंहावलोकनेंनिश्चि
तीं । मागीलकथाऐकावीश्रोतीं । कुंभकर्णजातसभेप्रती । रावणासीभेटावया ५७ बंधूसन्मुखदेखोन । हरुषेंकोंदलादशानन । कुंभकर्णेंप्रणिपातकरून । निजस्थाना
सीबैसला ५८ जेवींमेघकरीगर्जन । तेवींबोलेकुंभकर्ण । कायसंकटपडिलेंयेऊन । ह्मणोनिमजजागविलें ५९ महाप्रळयमांडला । कींउर्वीजातहोतीरसातळा । कींक्ष
तांतचालूनआला । ह्मणोनिमजजागविलें ६० सांगेरावणवर्तमान । जानकीआणिलीहिरून । यालागींवानरदळघेऊन । सुवेळेसीरामआला ६१ धूम्राक्षआणिवज्र
दंष्ट्री । प्रहस्तप्रधानपडलासमरीं । मगमीयुद्धागेलोंझडकरी । परिपावलोंपराजय ६२ परमसंकटपडलें । ह्मणोनिबंधूतुजजागविलें । मजचिंताव्याधीनेंपीडिलें । त्या

सिऔषधदेईतूं ६३ संकटींबंधूपावेसाचार । दरिद्रकाळींजाणिजेमित्र । संशयनिरसावयासमग्र । सद्गुरुचरणधरावे ६४ तमदाटलेंजरीघोर । दीपिकापाजळाव्यासत्व
र । येतांवैरियाचेंशस्त्र । वोडणपुढेंकरावें ६५ दुष्काळपडतांअत्यंत । दात्यापासींजावेंत्वरित । संकटआह्मांपडलेंबहुत । ह्मणोनितुजजागविलें ६६ यावरीबोलेकुंभ
कर्ण । बुद्धीकर्मानुसारिणीपूर्ण । जानकीव्यर्थआणून । कुळक्षयमांडिला ६७ रामहावैकुंठवासीनारायण । सुरांचेअवतारवानरपूर्ण । हेंनारदेंवर्तमान । पूर्वीचमज
सांगितलें ६८ असोजेंशुभाशुभकर्महोत । तेंभोगल्याविणनचुकत । पुढीलहोणारभविष्यार्थ । तोनचुकेकदांही ६९ करूनयेतेंरायाकेलें । शेवटींसीतेसतरीभोगिलें । ये
रूह्मणेबहुतयत्नकेले । परितेवशनहोय ७० तीरामावेगळीतत्वता । आणिकावशनव्हेसर्वथा । कुंभकर्णह्मणेलंकानाथा । राघवरूपधरीतूं ७१ जपोनियांकापटचमंत्र ।
होईसुंदररघुवीर । सीताहोईलवशसाचार । क्षणमात्रनलागतां ७२ मगबोलेलंकेश्वर । मीनिजांगेंहोतांरघुवीर । तेव्हांदुर्वासनासमग्र । मावळेलमाझीसमूळीं ७३ घराये
तांवासरमणी । तमनउरेतेक्षणीं । कींगरुडयेतांसर्पश्रेणी । पळतीउठोनिनिजभयें ७४ तैसामीरामहोतांजाण । वाटेलपरनारीमातेसमान । एकवचनएकबाण । एक
पत्नीव्रतीजो ७५ याचलागींबंधुवाजाण । रामसौमित्रवानरगण । यांसीसंहारिल्याविण । वशनोहेसर्वथा ७६ यावरीबोलेकुंभकर्ण । आतांगिळीनसकळसैन्य । क्षणां
तरामलक्ष्मण । धरूनआणीनपुरुषार्थें ७७ अपारसैन्यसमुद्र । सवेंदेतदशकंधर । रावणासनमूनसत्वर । कुंभकर्णनिघाला ७८ रणायेतांकुंभकर्ण । तेथेंहोतेवानरगण ।
तेअवघेगेलेपळोन । रामचंद्रासीसांगावया ७९ कुंभकर्णविचारीअंतरीं । मीकायलोटूंवानरांवरी । जंबुकावरीजैसाकेसरी । धांवतांपुरुषार्थदिसेना ८० पिपीलिकांवरी
धांवेगज । अळिकेवरीधांवेद्विजराज । मूढसभेंततेजःपुंज । पंडितशोभानपावे ८१ आरंभींराक्षसदळतुंबळ । वानरांवरीउठावलेचपळ । कपीधांवलेसकळ । शिळावृ
क्षघेउनी ८२ युद्धझालेंअपार । लोटलेशोणिताचेपूर । परीतेंनमानीघटश्रोत्र । ह्मणेहेंयुद्धकायसें ८३ मूढअपारबोलती । तेंनभेदेपंडितचित्तीं । जैसेवृषभपरस्परेंभां
डती । नमानेतेंमहाव्याघ्रा ८४ असोतेव्हांमुद्गलघेऊन । रामावरीलोटलाकुंभकर्ण । अठरापद्मेंवानरगण । पर्वतपाषाणभिरकाविती ८५ पर्वतावरीपर्जन्यपडत । त
थापिनमानीतोकिंचित । कींकूर्मपृष्ठीवरीबहुत । सुमनेंवर्षतांनढळेची ८६ तोंशतशृंगांचामंडितपर्वत । घेऊनभिरकावीहनुमंत । तोमुष्टीघातेंत्वरित । फोडूनटांकी
कुंभकर्ण ८७ ह्मणेरेमर्कटाधरींधीर । तुवांजाळिलेंमाझेंनगर । ह्मणोनियांधांवेघटश्रोत्र । हनुमंतावरीतेधवां ८८ बळेंशूळभोवंडोनी । मारुतीवरीघालीउचलोनी । ते
वेळेवायुसुतधरणीं । मूर्च्छायेऊनपडियेला ८९ तेंदेखोनिवाहिनीपती । नीळधांवेसमीरगती । कुंभकर्णाचीयुद्धगती । देवपाहतीविमानीं ९० नीळेंपर्वतटांकिला ।
तोमुष्टिघातेंचूर्णकेला । नीळासिमुष्टिघातदीधला । मूर्छितपडलाधरेवरी ९१ तोंधांवलेचौघेवानर । जेकाळासिशिक्षाकरणार । ऋषभशरभगवाक्षवीर । गंधमादनच
वथातो ९२ चौघांजणींचारपर्वत । टांकिलेतेव्हांअकस्मात । तेमुष्टिघातेंपिष्टवत । करूनियांटांकिले ९३ शरभगवाक्षधरणीवरी । कुंभकर्णेंआपटिलेस्वकरीं । दोघे
भिरकाविलेअंबरीं । जगतीवरीपडियेले ९४ मगरणीगर्जेकुंभकर्ण । वाटेब्रह्मांडजायढळोन । मगवानरांतेंदेखोन । ग्रासावयाधांवला ९५ कवळोनिअकस्मात । ए

कदांचवानरांसधरित । मुखींघालूनिचावित । गिळिलेगणितऐकातें ९६ ऐशींसहस्रद्रुमपाणी । असुरेंगिळिलेमुखपसरुनी । कितेककर्णरंध्रींनिघोनी । पळतेझालेएकसरें
९७ उरलेवानरतेवेळे । रणसांडोमीपळाले । गिरिकंदरींदडाले । कुंभकर्णभयेंकरूनी ९८ कितेकतेव्हांवानरगण । सूर्यसुतासिगेलेशरण । तेवेळींपर्वतघेऊन । सुग्री
ववीरधांविन्नला ९९ विशाळपर्वतटाकिला । येरेंमुद्गलेंचूर्णकेला । सुग्रीवह्मणेअमंगळा । वृथापुष्टराक्षसा १०० तुझेंनासिकआणिकर्ण । क्षणनलागतांछेदीन । विमा
नींवृंदारकगण । जेणेंकरूनतोषती १ तुझाअग्रजदशकंधर । पंचवटीसयेऊनतस्कर । जानकीरत्नसुंदर । घेउनिआलाचोरूनी २ तरीतस्करातेंदंडपूर्ण । छेदावेना
सिककर्ण । तूंरावणाचाअनुजपूर्ण । शिक्षालावीनतुजआतां ३ कुंभकर्णह्मणेसुग्रीवासी । मशकाआगळेंबहुतबोलसी । जैसापतंगवडवानळासी । विझवावयाधांवत ४
मूषकझालाक्रोधायमान । ह्मणेसगळापर्वतागिळीन । वृश्चिकस्वपुच्छेंकरून । ताडीनह्मणेखदिरांगारा ५ ऊर्णनाभीचाउदरतंतू । तेणेंबांधिलाऐरावतू । सूर्यमंडळध
गधगितू । खद्योतकेवींगिळीलपां ६ तैसातूंबळहीनवानर । रागेंआलासिमजसमोर । मत्कुणप्रायशरीर । चूर्णकरीनतुझेंमी ७ ऐसेंबोलतांरावणानुज । पर्वतघेऊन
अर्कज । कुंभकर्णाचेहृदयींसहज । येऊनियांआदळला ८ पर्वतगेलाचूर्णहोऊन । क्रोधेंधांवेकुंभकर्ण । सुग्रीवासिचरणींधरून । भोवंडिलागरगरां ९ पृथ्वीवरीआपटूं
पाहत । तोप्रतापीसूर्यसुत । पिळिलाकुंभकर्णाचाहात । ऊर्ध्वपंथेंउडाला ११० ग्रहमंडळपर्यंत । उडोनिगेलाकपिनाथ । त्याहूनकुंभकर्णाचाहात । उंचावलातेका
ळीं ११ मागुतीवानरेश्वरधरिला । बळेंचकक्षेंतदाटिला । कक्षावळींतगुंडाळला । कंटाळिलादुर्गंधीनें १२ ह्मणेवालीनेंरावण । कक्षेंतघालूनकेलेंस्नान । तोसूडआ
जिघेतलाजाण । टाकीनरगडोनिमर्कटासी १३ जयवाद्यांचागजर । होताझालापैंअपार । रणींसाधिलावानरेश्वर । घटश्रोत्रपरतला १४ संसारजाळेंपरमथोर । त्यां
तगुंतलासाधनकर । तोपळावयापाहेरंध्र । तेवींवानरनिघोंइच्छि १५ दुर्गंधींतपडेमुक्ताफळ । कींपंकगर्तेंतमराळ । कींब्राह्मणश्रोत्रीनिर्मळ । हिंसकगृहींकोंडिला १६
असोमस्तझालाकुंभकर्ण । नसेतयादेहस्मरण । तोंकक्षेंतूनसूर्यनंदन । नलागतांक्षणनिसटला १७ जंवहालेनेत्रपात । इतुक्यांतसाधिलेंकृत्य । कुंभकर्णस्कंधींउभाठाक
त । तारानाथतेधवा १८ दोनीकर्णविशाळ । दोनींकरींधरिलेसबळ । दंतसंधींतअढळ । नासिककुंभकर्णाचें १९ कर्णनासिकउपडोनी । सुग्रीवउडालागगनीं । राम
चरणावरीयेउनीं । मस्तकठेवीसप्रेमें २० एकचिझालाजयजयकार । देववर्षतीसुमनसंभार । यशस्वीझालासूर्यकुमर । आलिंगीरघुवीरतयातें २१ घ्राणकर्णनेलेसू
र्यसुतें । शुद्धीनाहिकुंभकर्णातें । वर्तमानकळलेंरावणातें । घटश्रोत्रातेंविटंबिलें २२ परमचिंताक्रांतरावण । नापीकदीधलापाठवून । गगनचुंबितवंशघेऊन । तयासि
दर्पणबांधिलें २३ सप्तखणीमहाद्वारदेख । त्यावरीउभाठाकेनापिक । कुंभकर्णाचेसन्मुख । आदर्शतेव्हांदाविला २४ छेदोनिनेलेंनासिककर्ण । दर्पणींदेखेकुंभकर्ण । सु
ग्रीवगेलाकक्षेंतून । झालेंस्मरणतेकाळीं २५ जैसाकिंशुककींफुललापर्वत । तैसादिसेपैंआरक्त । परमविटलामनांत । स्वरूपआपलेंदेखतां २६ मनांतह्मणेकुंभकर्ण ।
आतांकायव्यर्थवांचून । दशग्रीवासपरतोन । कायहेंवदनदाखवूं २७ कपीसहराममलक्ष्मण । गिळीनमीनलागताएकक्षण । पृथ्वीपालथीघालीन । निर्दाळीनसर्वांसी २८

कुंभकर्णपरतलादळीं । दांतिंरगडीअधरपाळी । कृतांतवत्रहांकदीधली । डळमळीतउर्वीतेव्हां २९ परतलादेखोनिकुंभकर्ण । पळोंलागलेवानरगण । आलेरघुपतीस
शरण । आह्मांरक्षीह्मणोनियां ३० दृष्टींदेखोनिराघव । कुंभकर्णघेतलीधांव । तंवतोसौमित्रबलार्णव । पाचारीततयातें ३१ ह्मणेउभाराहेंएकक्षण । पाहेमाझेंशरसंधा
न । परीतोनमानूनिकुंभकर्ण । रामाकडेधांविन्नला ३२ परमकोपेंसुमित्राकुमर । कुंभकर्णावरीटाकीतशर । तोसपक्षबुडालासमग्र । देहामध्येंगुप्तझाला ३३ सौमित्रें
टाकिलेबहुतबाण । परीतेनमानीकुंभकर्ण । पर्वतावरीपुष्पयेऊन । पडतांअचळनढळेची ३४ पंडितवचनेंरसागळीं । पाखंडीनमानीकदाकाळीं । तैसाकुंभकर्णतेवे
ळीं । नगणीशरसौमित्राचे ३५ तोंगदाघेऊनिबिभीषण । बंधूवरीआलाधांवोन । ह्मणेनिर्नासिकाएकक्षण । मजसीआतांयुद्धकरीं ३६ म्यांपूर्वींबोधिलादशवक्र । त्या
सिझोंबलाकामविखार । तेणेंभुललातोसमग्र । शुद्धीअणुमात्रनसेची ३७ गोडवचनेंकडूवाटती । कडूतींगोडअतिप्रीतीं । ऐश्वर्यमदनिश्चिती । कंठींदाटलाजयाचे ३८
रावणदुष्कृतवल्लीचींफळें । तींतुजप्राप्तझालींशीघ्रकाळें । त्याचेंप्रत्युत्तरतेवेळे । कुंभकर्णदेतसे ३९ ह्मणेविभीषणाशतमूर्खा । हांससीमाझ्याकर्णनासिका । मीकोणहेंतु
जदेखा । नाहींकळलेंअद्यापी १४० कुळक्षयासकारण । तूंमिळालासइकडेयेऊन । मजपुढेंदाऊंनकोवदन । क्षणेंप्राणघेईनतुझा ४१ राक्षससिंहकुळामाजीदेख । तूं
जन्मलासिजंबुक । कपटियानदाखवीमुख । कुळवनछेदककुठारा ४२ तुझींशतखंडेंकरितोंयेवेळीं । परीद्यावयातिळांजुळी । तुजरक्षिलेंयेकाळीं । कुळउत्पत्तीसकार
ण ४३ होईंमाघारावेगेंसीं । निघेरामाचेपाठीसीं । कपिसेनानिश्चयेंसी । मीग्रासीनक्षणार्धें ४४ ऐकूनिबंधूचेंवचन । माघारलाबिभीषण । पुढेंरामावरीकुंभकर्ण । क्रो
धेंकरूनपातला ४५ तयासिबोलेरामराणा । तुझींपीडिलेंत्रिभुवना । ह्मणोनिअवतरलोंजाणा । वधावयाकारणें ४६ तुवांजेगिळिलेवानरगण । तेपोटफोडोनिबाहेर
काढीन । तुझेंजवळीआलेंमरण । पाहेंसावधानमजकडे ४७ ऐसेंबोलोनिरामचंद्र । चापशरघेऊनसत्वर । आकर्णपर्यंतवोढोनिशर । क्रोधेंकरूनपुनःबोले ४८ तूंआ
हेसशतमूर्ख । तुजऐसादुजानसेपापिष्ट । तरीतुजकरितोंआतांपिष्ठ । मृत्युपुरीसधाडितों ४९ मृत्युपुरीसराहेजाऊन । सवेंचपाठवितोंरावण । लंकेसस्थापिलाबिभीष
ण । चंद्रार्कवरीशाश्वत १५० यावरीबोलेकुंभकर्ण । तूंजन्मांतरींचाशत्रुपूर्ण । हेंआह्मासिआहेज्ञान । मूळचीखुणासर्वही ५१ आपुलेंसामर्थ्यवर्णिलें । परीमजपुढेंकदां
नचाले । कपिदळगिळीनसगळें । दंतांदंतनलावितां ५२ तुवांवधिलेखरदूषण । वालीमारिलाकपटेंकरून । परीमजपुढेंतोअभिमान । नचालेकदांमानवीया ५३
निद्रार्णवींजाहलोंनिमग्न । नातरींनुरतोंत्रिभुवन । तुजवीरह्मणतांजाण । हांसेंपूर्णयेतसे ५४ वनचरांसीपीडीकुंजर । परीमृगेंद्रापुढेंमार्जार । मेवापुढेंवणवाअपार । वि
झोनिजायक्षणार्धें ५५ तैसेंतुजयेथेंकरीन । सोडीतुझेंनिर्वाणबाण । हेंऐकोनिरघुनंदन । वोढीआकर्णशरतेव्हां ५६ जैशाप्रळयविजाअनिवार । तैसेराघवाचेयेतीशर ।
असुरेंमुखपसरिलेंथोर । गिळीअपारबाणातें ५७ भयाभीतवानरतेथें । विलोकितीकुंभकर्णातें । बाणगिळिलेअसंख्यातें । नव्हेगणिततयांचें ५८ सागरींमिळतीगंगा
पूर । तैसासुखींसांठवीशर । हातींघेऊनमुद्गलतोमर । रामावरीधांविन्नला ५९ हांकफोडिलीप्रचंड । तेणेंडळमळिलेंब्रह्मांड । जलचरेंवनचरेंउदंड । गतप्राणजाहली

१६० मुद्गलभोवंडीचक्राकार । रामावरीघालूंपाहेअसुर । मगतोरणरंगधीर । दिव्यशरकाढित ६१ मंत्राच्याअवृत्तीकरुनी । बाणींस्थापीप्रळयाग्नी । आकर्णवोढी वोढुनी । बाणसोडीराघव ६२ मुद्गलासहितहस्त । बाणेंतोडिलाअकस्मात । गगनपंथेंभेदीतजात । सपक्षउरगजयापरी ६३ रामबाणहाचिसुपर्ण । गेलाहस्तसर्प घेऊन । सर्वेंचसूर्यबीजजपोन । रघुनंदनशरसोडी ६४ तेणेंखंडिलादुजाहस्त । गेलागगनींअकस्मात । दुसरीभुजापडत । विंध्याचळाचियापरी ६५ परिभुजाहोऊ निजित । जातकपीभाररगडित । वानरउचलोनीपर्वत । हस्तठेंचितीअसुराचे ६६ सांडूनिसंग्रामाचीभूमी । कपीजातीगिरिगुल्मीं । परीअचळठाणसंग्रामीं । रघू त्तमाचेंचळेना ६७ मगकाढिलेदोनशर । गुणींयोजोनियांसत्वर । तेदोनीचरणसमग्र । कटीपासूनखंडिले ६८ चरणगडबडाटथोर । खालींपाषाणहोतीचूर । महाट्ट क्षघेऊनिवानर । ताडितीबळेंठायींठायीं ६९ असोमुखपसरूनतेकाळी । राक्षसधांवेपोटचाली । विमानींसुरवरतेवेळीं । आश्चर्यकरितीतयाचें १७० नासिकींलोच नीवदनीं । ज्वाळासोडीक्रोधेंकरुनी । इकडेभीमकाळशस्त्रबाणी । अयोध्यानाथेंस्थापिलें ७१ करीवायूचेंखंडण । ऐसाराघवाचादिव्यबाण । आकर्णवोढीवोढून । नलागतांक्षणसोडिला ७२ वज्रेंतुटेशैलशिखर । तैसेंबाणेंउडविलेंशिर । भेदीतगेलेंअंबर । करीतप्रळयगर्जना ७३ विमानेंपळवितीसुरवर । भयाभीतशशिमित्र । तोंशिरउतरोनीसत्वर । लंकेवरीपडियेलें ७४ बहुतसदनेंमोडुन । कित्येकअसुरपावलेमरण । तेवेळींवृंदारकगण । पुष्पेंवर्षतीश्रीरामावरी ७५ झालाएकचिजयजय कार । विजयीझालारघुवीर । दुंदुभीवाजवीसुरेश्वर । आनंदअंबरींनसमाये ७६ धांवतीसकळवानरगण । वंदितीरघुपतीचेचरण । कुंभकर्णाचेंउरलेंसैन्य । लंकेमाजीप्रवे शलें ७७ सभेसयेऊनिघायाळ । वर्तमानसांगतीसकळ । ऐकतांरावणपडिलाविकळ । सिंहासनावरूनी ७८ ह्मणेगेलेंकुंभकर्णाऐसेंनिधान । बंधूविणेंदिसेंशून्य । शो कसमुद्रींपडतांरावण । आलाधावूनिइंद्रजित ७९ रावणासीसांवरून । ह्मणेरायापाहेंविचारून । यामृत्युलोकासियेऊन । चिरंजीवकोणराहिला ८० यावरीविपरीत काळवेळा । वानरमारितीराक्षसदळा । खद्योतगिळीसूर्यमंडळा । मशकभूगोळहालवी ८१ पतंगपक्षवातेंकरूनी । कैसाविझालाप्रळयाग्नी । भूतानीकाळनेउनी । कुटकेकरूनभक्षिला ८२ कुंभकर्णवीरकेसरी । रणींमारिलानरवानरीं । विपरीतकाळाचीपरी । ऐसीचअसेविचारा ८३ रावणाचेविंशतिनेत्र । पाझरतीदुःखनीर । त्या काळींसाहाजणवीर । उभेठाकलेसंग्रामा ८४ रामविजयग्रंथविशेष । युद्धकांडमाजलारस । तोश्रवणकरावासावकाश । ब्राह्मानंदेंकरूनियां ८५ रणरंगधीररघुवीर । भ क्तवत्सलपरमउदार । अभंगअक्षयश्रीधर । विजयसाचारसर्वदां ८६ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । सप्तविंश तितमोध्यायगोडहा १८७ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीराधाकृष्णार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥ अध्याय ॥ २७ ॥ ॥ ओव्या ॥ १८७ ॥ ॥

अध्याय २८

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसितारामचंद्राभ्यांनमः ॥ श्रीरामचरित्रअतिसुरस । परिसतांअंतःकरणींउल्हास । सोडोनिआठवविसरास । राममयजाहलें १ रघुवीर
महिमाविशेष । शोधावयाधाविन्नलेंमानस । तंव्रतेंउन्मनहोऊनिनिःशेष । राममयजाहलें २ बुद्धीधांवलीवेगेंकरून । गणावयाजगद्वंद्याचेगुण । तंवतेबौद्धरूपहोऊन ।
राममयजाहली ३ तोंचित्तासआलाआवेश । वर्णावयाअयोध्याधीश । तेंचैतन्यरूपहोऊनिविशेष । राममयजाहलें ४ कांसघालीअहंकार । पावेनरामकथाब्धीचापा
र । तोब्रह्मानंदींबुडेसाचार । निरहंकारहोऊनी ५ ऐकतांरघुनाथचरित्र । होऊनिठेलेंश्रवणींचित्त । त्वचाआनंदमयहोत । इतररुपर्शटाकूनियां ६ रामपहावयावेळो
वेळीं । चक्षुनें[2]घेतलीआळी । रसना[3]आनंदेंनाचोंलागली । रामचरित्रवर्णावया ७ रामचरणकमळींचाआमोद । सेवावयाघ्राणझालेंमिलिंद[4] । एवंसर्वइंद्रियेंवृंद । रघु
नाथींलीनजाहलें ८ वक्ताह्मणेंदशइंद्रियांतें । जिव्हेसिभाग्यआलेंअद्भुतें । रघुपतीचेगुणवर्णिते । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ९ श्रोतेह्मणतीआमुचेश्रवण । दशइंद्रियांमाजीध
न्य । पुढेंबोलेकथानुसंधान । युद्धकांडजेंसुरसअसे १० सत्ताविसावेअध्यायींकथन । रामेंवधिलाकुंभकर्ण । उद्विग्नझालारावण । तोंवीरसाहाजणउठिले ११ महापार्श्व
महोदर । देवांतकनरांतकत्रिशिर । अतिकायाराजपुत्र । शक्रजिताचा[6]कनिष्ठबंधू १२ घेऊनचतुरंगसेना । साहीचालिलेरणांगणा । रणवाद्येंवाजतीनाना । ऐकतांम
नाभयउपजे १३ महाद्वारउल्लंघून । बाहेरनिघालेसाहीजण । तोंसाहीरथावरीआणून । शिरेंटांकिलींगृध्रांनीं १४ ऐसाहोतांअपशकुन । मनींविरालेसाहीजण । परि
वीरश्रीनावरेपूर्ण । वेगींरणांगणींपावले १५ देखतांअमित्रांचेभार । स्मरारिमित्राचेउठिलेवीर । घेऊनपर्वततरुवर । समरंगणींमिसळले १६ अनिवारकपींचामार ।
क्षणेंमाघारलेअसुर । तंवतोनरांतकपुत्र । तुरंगारूढधांविन्नला १७ राक्षसांचेअस्थिपंजर । बळेंविदारितीवानर । मृत्तिकाघटवतफोडितीशिर । कींपूगीफळंचूर्णकेलें
१८ तोतुरंगश्यामकर्ण । क्षीरार्णवाचेंहृदयरत्न । कींमुसेंतआटोंनिचंद्रकिरण । तुरंगोत्तमनिर्मिला १९ कींजान्हवीचेतोयेंघडिला । सुपर्णाहूनवेगआगळा । कींउ
चैःश्रव्याचाबंधूआला । प्रवेशलापरदळीं २० जैसीप्रळयविद्युल्लता । तैसीझळकेअसिलता । अलातचक्रवतफिरतां । दृष्टींनदिसेकवणातें २१ अश्वखड्ग[12]क्षत्रीपाहीं ।
तीनीमिळालींएकेठायीं । नरांतकेंतेसमयीं । ख्यातीकेलीअद्भुत २२ अठरालक्षतेक्षणीं । वानरमारिलेरणांगणीं । किंचितमाघारलेद्रुमपाणी । तेंअंगदेंदुरोनीलक्षिलें
२३ अनिवारनरांतकाचामार । वानरवीरहोतांसमोर । सहस्रांचेसहस्र । घायासरिसेपाडीतसे २४ धांवेजैसाकृतांत । तैसापेटलावालीसुत । कींवृक्षावरीअकस्मात ।
सौदामिनीपडियेली २५ तैसाअंगदसन्मुखआला । कठोरपाणिप्रहारदिधला । नरांतकाचाअंतझाला । अश्वासहिततेकाळीं २६ नरांकतपडतांचौघेजण । अंगदाव
रीधांवलेचहूंकडून । महापार्श्वमहोदरजाण । देवांतकआणित्रिशिर २७ दोनपर्वतकरींघेऊन । उभाठाकलावालिनंदन । चौघांसीयुद्धकरितांपूर्ण । अंगदसंकटींपाडिये
ला २८ तंवतेधांवतीतिघेजण । ऋषभनळवायुनंदन । नळेंपर्वतघायेंकरून । महोदररणींमारिला २९ देवांतकासमीपहनुमंत । येऊनतयासीबोलत । तुजदेवांतक

१ श्रवणाविषयीं । २ नेत्र । ३ जिव्हा । ४ भ्रमर । ५ इंद्रियसमुदाय । ६ इंद्रजित । ७ गिधाड । ८ युद्धाचे ठायीं । ९ शत्रु । १० सुपारी । ११ वीज । १२ तरवार ।

नाममत्य । कोण्यामूढेंठेविलें ३० निर्नासिकानांवरतिकांत । जारासनामब्रह्मचारीसत्य । कींज्याचेंनांवआदित्य । तोअंधारींपडियेला ३१ जंबुकेंदेखतांजोपळे । त्यासीकेंसरीनामठेविलें । दोनीनेत्रसंकोचझाले । कमलनेत्रनामतया ३२ अमंगळेनामभागिरथी । अनुसूयानामजारिणीप्रती । कींबाळविधवेनिश्चिती । जन्मसावित्रीहेंनाम ३३ कोरान्नमागतांनमिळेकण । तयासीइंद्रनामठेविलेंपूर्ण । जयाक्षीरसिंधूनामाभिधान । परीतक्रनमिळेतृषार्थ ३४ अजारक्षकानामपंडित । काष्ठवाहकानामनृपनाथ । कींदरिद्रीयासीनामदेख । कुबेरऐसेंप्राप्तझालें ३५ जैसेअजागळींचेस्तन । कींबधिराचेथोरकर्ण । गर्भांधाचेविशाळनयन । तैसेंनामजाणतुझें ३६ वृषभासीसिंहासन । श्वानासिअग्रपूजापूर्ण । कींदिव्यांबरपरिधान । जैसेंउष्ट्राकरविलें ३७ कनकवृक्षधोत्र्यासीह्मणती । कींचर्माचाकेलाहस्ती । पक्ष्यासीभारद्वाजह्मणती । देवांतकतवनामतैसें ३८ ऐसेंबोलोनिवायुकुमर । हृदयींदिघलालत्ताप्रहार । संपलादेवांतकाचासंसार । तोंत्रिशिराधांविन्नला ३९ हनुमंतेंवृक्षघेऊन । त्रिशिरामारिलानलगतांक्षण । ऋषभेंपर्वतघेऊन । महापार्श्वमारिला ४० ऐसेंअतिकायादेखोन । सारथीयासीह्मणेप्रेरीस्यंदन । सर्वांसीअलक्षकरून । रामावरीचालिला ४१ सहस्रघोडेज्याचेरथीं । अरुणासहीनव्हेगती । एकेसूत्रेंआवरीसारथी । नवलकपीकरितीपैं ४२ अतिकायाचेंस्थूळशरीर । इंद्रजिताऐसाप्रचंडवीर । तयासमोरजाहलेपांचवानर । पर्वतहातींघेऊनियां ४३ गवयगवाक्षकुमुद । शरभआणिपांचवामैंद । पर्वतटांकितीसुबद्ध । एकदांचतेकाळीं ४४ अतिकायेंसोडूनबाण । पर्वतटाकिलेफोडून । शरींखिळिलेपांचहीजण । आरंबळतपडियेले ४५ बिभीषणासीपुसेरघुनंदन । अहोहाकोणाचाकोण । तोह्मणेरावणाचानंदन । नामयाचेंअतिकाया ४६ हादिव्यरथतेजागळां । ब्रह्मदेवेंयासीदीधला । हाअनिवारअसेयाला । पुरुषार्थयाचाअद्भुत ४७ हाकोणासनाटोपेपूर्ण । तुह्मीउठावेंघेऊनबाण । कींपाठवावाउर्मिळाजीवन । याचाप्राणघ्यावया ४८ काढिलीचापाचीगवसणी । जेवींनिशांतींप्रगटेतरणी । कींकुंडांतीलमहाअग्नी । याज्ञिकेंफुंकोनिचेतविला ४९ तोंविनवीसुमित्रानंदन । मीयासीयुद्धकरीन । अवश्यह्मणेनसीताजीवन । आज्ञादेतसेतेधवां ५० चापचढवूनसत्वर । पुढेंधांवेसुमित्रकुमर । ह्मणेरेतुझेंस्थूळशरीर । विटंबीनशरपंथीं ५१ तुझेंशरीरआजिबाणीं । मीफोडीनसमरंगणीं । आतांलंकेंतपरतोनी । कैसाजासीलमाघारा ५२ कृतांताचियामुखांत । सांपडलासीराक्षसबेस्त । कुंजरजाऊनसिंहदरींत । तोकैसायेईलमाघारा ५३ काळेंपाशघालूनी । ओढूनआणिलेंरणीं । भुजंगाचेकवेंतुनी । मूषककैसाजाईल ५४ अतिकायाह्मणेतेसमयीं । तूंवीरह्मणसीपाहीं । महाव्याघ्राचेंसोंगकांहीं । जंबुकासशोभेना ५५ नटआलानृपवेषधरून । परीत्यानभितीकोणीजन । वरीवैराग्यदावीपूर्ण । अंतरींमनतळमळी ५६ आयुष्यसांडोनिलवलाहीं । प्रारब्धेंआणिलेंयेथेंपाहीं । आतांकोणतेपायीं । जाशीलरेमाघारा ५७ स्वर्गींतुमचेपितृगण । कायकरितीबैसोन । त्यांचेसमाचारापाठवीन । तुह्मांसआतांयेकाळीं ५८ ऐकोनिअतिकायाचेंवचन । सौमित्रह्मणेसावधान । आतांसांभाळीमाझेबाण । तुझेप्राणहरतेजे ५९ तोंअतिकायालोटीस्यंदन । जोशतखणीमंडित

१ मदन । २ आदितीचा पुत्र ह्मणून सूर्यास आदित्य असें ह्मणतात । ३ कोल्हा । ४ सिंह । ५ बकरी । ६ उत्तम । ७ उंट । ८ रथ । ९ पुत्र । १० तेजानें श्रेष्ठ । ११ यम । १२ बोकड ।

पूर्ण । मित्रकरसंख्याजाण । घोडेश्वेतवर्णयोजिले ६० सौमित्रेंसोडीपांचबाण । पंचचपैळामेघांतून । लंकेशपुत्रेंदेखोन । योजिलाबाणतेकाळीं ६१ चापापासून सुटतांबाण । पांचशेंरटांकिलेखंडून । मगसोडीतसहस्रबाण । सुमित्रानंदनतेकाळीं ६२ परमचपळअतिकाया । तितुकेशरतोडीलवलाह्या । प्रळयमेघगर्जोनियां । सहस्रबाणसोडिले ६३ मगलक्षाचेलक्षबाण । सोडीसुमित्रानंदन । बाणाचाचपर्जन्य । वर्षतसेतयेवेळीं ६४ गजमस्तकेंविदारित । मुक्तेंत्याचिगाराउसळत । शक्तीविद्युल्लताअद्भुत । पूरवाहतअशुद्धाचे ६५ तेथेंशस्त्रेंजातीवाहोन । प्रेतेंवृक्षआदिकरून । वीरांचेहस्तविरोळेपूर्ण । तळपतातीठायींठायीं ६६ वीरांचे दंतविखुरलेबहुत । तेचिवाळूअसंख्यात । खेटकेंजीतेथेंतरत । तेचिकूर्मजाणावे ६७ गजशुंडादंडवाहती । तेचिनाडेसावजेंतळपती । ऐशीसौमित्रेंकेलीख्याती । मानतुकावितीवानर ६८ असोअनेकशस्त्रास्त्रें । सौमित्रावरीलंकेशपुत्रें । टाकिलीपरीसौमित्रें । छेदोनियांपाडिलीं ६९ सौमित्रेंकाढिलादिव्यबाण । मुखींब्रह्मास्त्र स्थापून । कल्पांतविजेसमान । चापापासूनसुटलाअसे ७० निमिषनलागतांसत्वर । छेदिलेंअतिकायाचेंशिर । झालाएकचिजयजयकार । सुमनेंसुरवरवर्षती ७१ बहुसालआटलेंदळ । लंकेंतप्रवेशलेघायाळ । रावणापुढेंसकळ । समाचारसांगती ७२ सिंहासनावरूनरावण । खालींपडेमूर्च्छायेऊन । मगइंद्रजितेंधांवोन । सांवरू नबैसविला ७३ ह्मणेमाझींसाहीनिधानेंगेलीं । पुनःपरतोनिनाहींदेखिलीं । अतिकायासारिखाबळी । पाठिराखातुझागेला ७४ इंद्रजितह्मणेरायाप्रती । होणारनचु केकल्पांतीं । आतांयुद्धासिजातोंमीनिश्चिती । शत्रुक्षयकरावया ७५ चतुरंगदळेंसत्वरीं । रणमंडळींआलाशक्रारी । सेनादुर्गतेअवसरीं । आपणाभोंवतेरक्षियेले ७६ रक्तेंकरूनियांस्नान । रक्तवर्णवस्त्रेंनेसुन । भल्लातकसमिधाआणून । सर्षपधान्यसंयुक्त ७७ रणमंडळींकेलेंहवन । आंतूननिघालास्यंदन । धनुष्यतूणीर शस्त्रेंपूर्ण । सारथीअश्वसमवेत ७८ त्यारथींबैसोनझडकरी । मेघाआडगेलाशक्रारी । दुर्धरशरतेअवसरीं । वर्षताझालाअपार ७९ तेबाणनव्हतीसंपूर्ण । वर्षतविजा पर्जन्य । शिरेंआणिकरचरण । कपींचींतुटतींतटतटां ८० कोट्यानकोटीपडिलेवानर । झालाएकचिहाहाःकार । एकाआडएकदडतीवीर । परमदुस्तरवोढवलें ८१ एकपळावयायोजिती । तत्काळकरचरणखंडिती । रामसौमित्रतटस्थपाहती । आंगींआदळतीसायक ८२ धनुष्येंहातींचींगळालीं । रामसौमित्रपडिलेधरणीं । लीला वतारीचापपाणी । दाखवीकरणीशत्रूची ८३ शतबाणेंइंद्रजितें । खिळिलेंरामसौमित्रांतें । पुराणसंख्याअर्कजातें । विंधोनभूमीपाडिलें ८४ शास्त्रसंख्याबाणी । गंधमा दनपाडिलाधरणी । रविसंख्येनेंधरणी । ऋषभमैंदपाडिले ८५ चंद्रसंख्याबाणींनील । सागरसंख्येनेंऋक्षपाळ । स्कंदमुखसंख्येनेंनळ । प्रेतवतपाडिला ८६ ऋतुअर्धदिवससंख्याबाणीं । अंगदपाडिलासमरंगणीं । गवयगवाक्षशरभतीनी । संवत्सरसंख्यानीखिळिलेपैं ८७ कळासंख्यामार्गण । दधिमुखपावकलोचन । विद्यासंख्यासायकपूर्ण । सुषेणावरीटांकिले ८८ रुद्रनेत्रसंख्याटाकूनशर । खिळिलेगजकेसरीवानर । हेमकूटगोरमुखवीर । युगसंख्यानीखिळिले ८९ सुमुखदुर्मुख

१ एक हजार । २ लक्ष्मण । ३ विजा । ४ धनुष्य । ५ बाण । ६ मोत्यें । ७ रक्ताचे । ८ इंद्रजित । ९ भिलाव्याचा वृक्ष । १० शिरस । ११ रथ । १२ भाते । १३ अठरा । १४ सहा।

ज्योतिर्मुख । यावरीअवतारसंख्यासायक । वरकडवानरजेअसंख्य । तेबाणसंख्यानींखिळिले ९० ऐसाकरूनियांअर्थ । खालींउतरेइंद्रजित । जयवाद्येवाजवित । लंकेमाजींप्रवेशला ९१ परमहर्षयुक्तरावण । पुत्रासिदेतआलिंगन । ह्मणेमाझाप्रतापपूर्ण । तुजकरितांपुत्रराया ९२ असोवानरपाडिलेसर्व । परिदोघेउरलेचिरंजीव । बिभीषणहनुमंतबळार्णव । प्रियप्राणराघवाचे ९३ दोघेअत्यंतम्लानवदन । स्फुंदस्फुदोनिकरितीरुदन । ह्मणतीकाळकैसाकठिण । विचारकायकरावा ९४ अस्तागेलावासरमणी । प्रवर्तलीघोररजनी । मगचुडियापाजळोनी । रणशोधूंनिघाले ९५ महावृक्षउन्मळिले । तैसेठायींठायींवीरपडिले । रणबहुतअसेतेवेळे । दोघेजणदेखती ९६ तंवतोवीरजांबुवंत । पडलासेआरंबळत । तयासांवरूनिहनुमंत । बैसविताजाहला ९७ जांबुवंतबोलेवचन । याचराचराचेंजीवन । सुखीअसेकीं रघुनंदन । अनुजासहितसांगपां ९८ सद्गदसांगेबिभीषण । निचेष्टितरामलक्ष्मण । त्याचपरीसकळसैन्य । प्राणहीनपडिलेंअसे ९९ मगबोलेऋक्षपाळ । कोणीआणीलद्रोणाचळ । तरीत्यावल्लीसुवासेंसकळ । वीरआतांउठतील १०० उगवलानसतांवासरमणी । औषधीआणाव्यात्वरेंकरूनी । ऐसेंऐकतांतयेक्षणीं । मारुतात्मजआवेशला १ क्षीराब्धीचेपैलतीरीं । चारिकोटीयोजनेंदूरी । मारुतिह्मणेतृतीयप्रहरीं । औषधीवेगींआणितों २ बिभीषणासींहनुमंत । बोलेहोऊनसद्गदित । जतनकरावारघुनाथ । सौमित्रासहितजीवांसी ३ ऐसेंबोलोनिहनुमंत । वेगेंउडालाआकाशपंथ । ह्मणेयशस्वीअयोध्यानाथ । शक्तिदाताहोईंतूं ४ चपळपाणिद्वयचरण । घेतउड्डाणावरीउड्डाण । कींक्षीराब्धीप्रतिसुपर्ण । वैकुंठींहूनजातसे ५ लक्षूनमानससरोवर । मराळझेपावेसत्वर । त्याचपरीअंजनीकुमर । सप्तद्वीपेंवोलांडी ६ सप्तसमुद्रओलांडून । द्रोणाचळाजवळीयेऊन । जानकीशोकहरण । उभाठाकलातेवेळीं ७ आगस्तीसागराचेतीरीं । कींत्रिविक्रमबळीचेद्वारीं । कींनृपाचियाभांडारीं । तस्करजैसासंचरे ८ कींतरूजवळीयेउनी । उभाठाकलाकुठारपाणी । कींनिधानापासींजाऊनी । परीक्षकउभाठाके ९ असोकरजोडूनिहनुमंत । द्रोणाचळातेंस्तवित । ह्मणेतूंपरोपकारीपर्वत । पुण्यरूपनांदसी १० तुझेंकरितांस्मरण । सकळरोगजातीपळोन । शरजाळींरामलक्ष्मण । इंद्रजितेंपाडियेले ११ तूंजीवदानदेतांसत्य । त्रिभुवनामाजीयथार्थ । कीर्तिऐकोनियांयेथ । मीयाचकआलोंअसें १२ औषधीदेऊनियांनिर्मळ । मजबोळवावेंतात्काळ । तोंप्रत्यक्षमूर्तिमंतशैल । बोलतसेकपीसीं १३ ह्मणेमर्कटाआलासिकोठून । कैंचारामकैंचालक्ष्मण । देवांसदुर्लभऔषधीपूर्ण । तुजकोठूनप्राप्तहोती १४ धरूनमाझाआश्रय । मर्कटातूंयेथेंचिराहें । त्यावरीतोराघवप्रिय । कायबोलताजाहला १५ ह्मणेपाषाणहृदयतूंद्रोण । मंदबुद्धीमूढमलिन । कार्याकार्यतुजलागोन । निर्दयाकैसेंसमजेना १६ वायसाकायमुक्ताहार । मद्यपीयासकायतत्वविचार । निर्दयासीधर्मशास्त्र । सारासारसमजेना १७ मांसभक्षकानुपजेदया । हिंसकासकैंचीमाया । उपरतीपैशून्यवादिया । कदाकाळनसेची १८ कृपणासीनावडेधर्म । जारासीनावडेसत्कर्म । निंदकासीनावडेप्रेम । भजनमार्गकदांही १९ कीर्तननावडेभूतप्रेता । दुग्धनावडेनवज्वरितां । टवाळासीपैंतत्व

---

१ दहा । २ पांच । ३ वामन । ४ चोर । ५ वृक्ष । ६ कुराड हातामध्यें घेणारा । ७ रत्नें । ८ पर्वत । ९ कावळ्यास । १० मोत्यें ।

तां । तपानुष्ठाननावडे १२० ऐसातूंअत्यंतनिष्ठुर । रामभजननेणसीपामर । तुजनलागतांक्षणमात्र । उचलोनिनेतोंलंकेसी २१ शेषाकारपुच्छपसरोन । द्रोणाचळ
बांधिलाआंवळून । तत्काळचिउपडोन । करावरीघेतला २२ जैशाअसंख्यातसौदामिनी । तैसापर्वतदिसेदुरूनी । कींघेऊनियांतरणी । हनुमंतवीरजातसे २३ कीं
सुधारसनेतांसुपर्ण । लीलाकमळउचलीपूर्ण । कींसहस्त्रवदनेंउर्वीउचलोन । सर्षपप्रायधरियेली २४ कींकनकताटद्रोणाचळ । वल्लीतोचिदीपतेजाळ । पाजळूनियां
अंजनीबाळ । ओवाळूंयेतरामातें २५ चतुर्थप्रहरींसुमुहूर्तीं । सुवेळेसीआलामारुती । तंवतोनूतनलंकापती । सामोराधांवेआनंदें २६ तोंसुटलाशीतप्रभंजन । चा
लिलावल्लीचासुवासघेऊन । त्यावातेंरामलक्ष्मण । सेनेसहऊठले २७ रंजनीसंपतांतत्काळ । पूर्वेसउगवेरविमंडळ । तैसारामतमाळनीळ । वानरांसमवेतऊठला २८
कोणाचेंतनुवरीसाचार । घायनदिसेअणुमात्र । असोद्रोणाचळासिवायुपुत्र । घेऊनिमागुतीउडाला २९ लीलाकंदुकखेळेबाळ । तैसापर्वतझेलीविशाळ । पूर्वस्थळीं
ठेऊनतत्काळ । सुवेळेसीपातला ३० शक्रबैसेदेवांसहित । तैसाकपिवेष्टितरघुनाथ । सद्गदहोऊनिहनुमंत । रामचरणींलागला ३१ जाहलाएकचिजयजयकार । प्रे
मेंदाटलारघुवीर । हृदयींधरिलावायुकुमर । तोनसोडीचसर्वथा ३२ स्कंदासिभेटेउमावर । कींइंद्रासीआलिंगीजयंतपुत्र । कींसंजीवनीसाधितांपवित्र । गुरुकचासी
आलिंगी ३३ हनुमंताचेंवदन । कुरवाळीतरघुनंदन । सकळकपीह्मणतीधन्य । स्वामीगौरवपावला ३४ श्रीरामह्मणेमारुतीसी । सर्वांचाप्राणदातातूंहोसी । सरली
नाहींजोंनिशी । तंवतूंपर्वतआणिला ३५ बाळकहोतांव्यथाभूत । जननीऔषधेंपाजित । बारेतैसेंकेलेंनिश्चित । प्रतापअद्भुतनवर्णवे ३६ ऐसेंबोलतांरघुनंदन ।
सकळकपीह्मणतीधन्य । स्वामीगौरवापुढेंपूर्ण । सुधारसपानतुच्छपैं ३७ सुग्रीवादिकपीधांवती । हनुमंतासीदृढहृदयींधरिती । वानरांसीह्मणेकिष्किंधापती । यावरी
कायपाहातां ३८ आतांलंकेवरीजाऊन । सकळसर्दनालावाअग्न । अष्टादशपद्मेंहरिगण । नळनीळमारुतीधांविन्नले ३९ गर्गनचुंबिततैलकाष्ठें । चुडीपाजाळिल्याने
टें । कींतेरामभवानीचेदिवटे । गोंधळघालितीरणांगणीं १४० चुडीघेऊनसमग्र । भुभुःकारेंगर्जेअंबरं । जययशस्वीरघुवीर । ह्मणोनिधांवतीसर्वही ४१ लंकादुर्गवो
लांडून । आंतप्रवेशलेवानरगण । तोंअद्भुतसुटलाप्रभंजनं । चुडियालाविताएकसरें ४२ वायूचेअद्भुतकल्होळ । आकाशपंथेंचालिलीज्वाळ । लंकेमाजीहलकल्लोळ ।
पळतीलोकसर्वपैं ४३ धूरअद्भुतदाटलासे । तेथेंकोणाकोणींनदिसे । ज्वाळाधांवतीआवेशें । लंकासर्वग्रासावया ४४ कोटचावधीघरेंजळती । राक्षसस्त्रियाआहाळती ।
आळोआळीउभेअसती । चुडीघेऊनवानर ४५ दृष्टींदेखतांरजनीचर । चुडीनेंभाजितीवानर । तोंदशमुखासिसमाचार । दूतसत्वरसांगती ४६ हनुमंतेंआणूनिद्रो
णाचळ । सजीवकेलेवैरीसकळ । लंकेंतप्रवेशलेंकपीदळ । जाळिलींसकळमंदिरें ४७ मगजंघप्रजंघक्रोधन । विरूपाक्षशोणिताक्षराजनंदन । कुंभनिकुंभाप्रतिरावण ।
ह्मणेधांवासत्वर ४८ सिद्धकरूनियांदळभार । कुंभनिकुंभधांवतीसत्वर । घालोनियांपर्जन्यास्त्र । अग्निसमग्रविझविला ४९ सांडोनियांलंकाभुवन । वेगींपरतलेवानर

१ सूर्य । २ रात्र । ३ शरीरावर । ४ चेंडू । ५ आई । ६ घरांस । ७ वानर । ८ आकाशास स्पर्श करणारीं । ९ आकाश । १० वायु । २१ राक्षस ।

गण । रणभूमीसीसर्वेमिळोन । युद्धालागींसरसावले ५९० आलेदेखोनिअसुरभार । सेनामुखींहोतावालिपुत्र । पर्वतघेऊनसत्वर । क्रोधनावरीधांविन्नला ९१ पर्वत
दीधलाटाकोन । रथासहितझालाचूर्ण । तोंजंघप्रजंघविरूपाक्षधांवोन । आलेसत्वरअंगदावरी ९२ अंगदेंविशाळवृक्षउपडोनी । दोघेझोडूनपाडिलेधरणीं । मगविरू
पाक्षेंनिजबाणीं । वानरबहुताखिळिले ९३ तोंमैंदसत्वरधांविन्नला । पर्वतअसुरावरीटाकिला । विरूपाक्षप्राणासमुकला । शरभेंवधिलाशोणिताक्ष ९४ मगतोकुंभक
र्णाचानंदन । कुंभआलाधांवोन । धनुष्यवोढूनआकर्ण । नवबाणसोडिले ९५त्यानवशरेंकरूनीं । मैंदकपीखिळिलारणीं । शरभविंधिलादोनबाणी । मूर्छितधरणींपडि
येला ९६ तोंधांवेवालिसुत । घेऊनिविशाळपर्वत । त्याचेकुंभेंखिळिलेहस्त । अचळासहितरणभूमीं ९७ संकटपडिलेंबहुत । अंगदराहिलातटस्थ । वानरांनींहांक
केलीत्वरित । राघवापासींतेकाळीं ९८ ऐकोनिकुंजरांचीमात । आवेशेंचपेटेशृंगनाथ । तयापरीकिष्किंधानाथ । कुंभहृदयींआदळला ९९ चापघेतलेंहिरून । मो
डूनकुटकेकेलेपूर्ण । मल्लयुद्धासीदोघेजण । प्रवर्तलेतेकाळीं ६० एकमुहूर्तपर्यंत । मल्लयुद्धझालेंअद्भुत । अर्केजेंहृदयींमुष्टिघात । कुंभासिबळेंदीधला ६१ तेणेंहृदयझा
लेंचूर्ण । कुंभाचातेथेंचगेलाप्राण । तंवतोनिकुंभआवेशोन । सुग्रीवावरीधाविन्नला ६२ तोंपर्वतउचलून । वेगेंधांवेसीताशोकहरण । अचळदिधलाभिरकाऊन । निकुं
भेंतोचूर्णकेला ६३ हनुमंतपरमक्षोभला । विशाळतरूउपडोनीटाकिला । तोंहीनिकुंभेंमोडिला । क्षणमात्रनलागतां ६४ निकुंभेंपरिघलवलाही । घेऊनिताडिलामा
रुतीहृदयीं । पळमात्रमूर्छनातेसमयीं । आलीहनुमंतासतेकाळीं ६५ सर्वेंचिधांवेअंजनीबाळ । शतशृंगांचामहाअचळ । वरीटाकिलातत्काळ । चूर्णझालानिकुंभ
६६ घायाळपळतीलंकेंत । रावणासीकरितीश्रुत । ऐकतांचितोचिंताक्रांत । दशवक्त्रझालातेधवां ६७ मगतेणेंतिघेवीर । परमप्रतापीसमरधीर । खराक्षविशालाक्ष
असुर । मकराक्षतोतीसरा ६८ तिघांसिह्मणेदशवदन । तुह्मीमाजवावेंरण । तेतत्काळरथारूढहोऊन । सेनेसहितनिघाले ६९ रणतुरंगर्जतीअपार । रणमंडळींपावले
सत्वर । तोंशिळाद्रुमघेऊनिवानर । एकदाचिपुढावले १७० येरयेरांपाचारिती । उसणेघायसवेंचदेती । असुरांचीपोटेंफाडिती । वानरनखांनींतेधवां ७१ कुंतअसि
लतापरिघ । असुरटाकितीसवेग । तेणेंविदारूनअंग । कपीपडतीसमरंगणीं ७२ कपिवीरींकेलेंआगळें । असुरभारमागेंलोटले । हेंदेखोनिमकराक्षतेवेळे । बाणवर्षे
तधांवला ७३ जैशापर्जन्यधाराअपार । तैसामकराक्षवर्षेशर । अपारभंगलेवानर । पाहेरघुवीरदुरूनी ७४ मानतुकावीसीतारमण । ह्मणेहावीरप्रवीण । कोदंडच
ढवोनीआपण । जगद्वंद्यऊठिला ७५ कोदंडवोढितांतयेक्षणीं । झणत्कारिल्यालघुकिंकिणी । एकचबाणतेक्षणीं । दशकंठरिपूनेंसोडिला ७६ मकराक्षाचेंबाणजाळ ।
एकेचिशरेंछेदीतत्काळ । जेवींउगवतासूर्यमंडळ । भगणेंसकळलोपती ७७ एकउठतांविनायक । अपारसंहारीदंदशूक । कींसुटतांचंडवातदेख । जलदजाळवितळेपैं
७८ एकविष्णुनामेंकरून । असंख्यदुरितंजातीपळोन । कींचेततांकृशान । असंख्यवनेंदग्धहोती ७९ कींमूर्खांचेशब्दबहुत । एकाचशब्देंखंडीपांडित । कींसिंहनादें

१ पृथ्वीवर । २ कानापर्यंत धनुष्याची दोरी ओढून । ३ बाणांनीं । ४ अंगद । ५ हत्ती । ६ सिंह । ७ धनुष्य । ८ रावण । ९ रणवाद्यें । १० भाला । ११ तलवारी । १२ गरुड । १३ सर्प ।

गजसमस्त । गतप्राणहोतीपैं १८० हृदयींप्रगटतांबोध । सहजपळेकामक्रोध । कींप्रत्ययायेतांब्रह्मानंद । क्षुद्रानंदसर्वविरती ८१ तेवींरामबाणेंएकेंचिसब
ळ । तोडिलेंमकराक्षाचेंशरजाळ । मगत्यासमुक्तीद्यावयातत्काळ । दिव्यशरकाढिला ८२ मकराक्षाचाकंठलक्षून । शरचालिलाजैसासुपर्ण । क्षणमात्रेंकंठछे
दून । आकाशपंथेंउडविला १८३ तोंविशाळाक्षआणिखराक्ष । त्यांहींपाचारिलाकमलाक्ष । जोसर्वात्मासर्वसाक्ष । विरूपाक्षध्यायजया ८४ असुरधांवतील
वलाहे । ह्मणतीसर्वदातुजकैंचाजय । अकस्मातकाकतालीयन्याय । मकराक्षतुवांमारिला ८५ ऐसेंबोलोनिदोघेजण । सोडितीरामावरीबाण । जैसेंमृगेंद्रापुढें
येऊन । मांडिलेंठाणमांर्जारें ८६ कींसज्ञानपंडितापुढें । बोलावयाआलीमूढें । कींजंबुकआपलेपवाडे । व्याघ्रापुढेंदावीतसे ८७ कींउष्ट्रींब्रीदबांधोन । तुंब
रापुढेंमांडिलेंगायन । तैसेंराक्षसींसंधान । रामापुढेंआरंभिलें ८८ दोघांहींशरसोडिलेअपार । तितुकेनिवारीश्रीरघुवीर । प्रळयचपळेऐसेंथोर । दोनशरकाढि
ले ८९ तेधनुष्यावरीयोजून । अकस्मातसोडीरघुनंदन । दोघांचीकंठनाळेंछेदून । निराळमार्गीनेलींपैं १९० कळलारावणासीसमाचार । परत्रपावलेत्रयअसु
र । तत्काळशक्रारिमहावीर । सेनेसहितधांविन्नला १९१ होमकरूनरणमंडळीं । त्यांतूनएककृत्यानिघाली । रथींबैसवोनतेवेळीं । अकस्मातउडाला ९२ त्या
कृत्येआडबैसोन । शक्रारिसोडीतेव्हांबाण । ह्मणेसर्वांसीखिळीन । वानरगणभयाभीत ९३ मगलोकप्राणेशयेउनी । सांगेजगद्वंद्याचेकर्णीं । ह्मणेअंगिरास्त्रेंकरु
नी । कृत्याछेदोनीटाकिजे ९४ कृत्येआडबैसोन । इंद्रजितकरीसंधान । रामेंतत्काळमंत्रजपोन । अंगिरास्त्रसोडिलें ९५ तेणेंकृत्याभस्मझालीझडकरी । जै
साबोधप्रवेशतांअंतरीं । दुर्वासनापळेबाहेरी । तृष्णाकल्पनाघेउनी ९६ कींप्रगटतांवासरमणी । तमनिरसेमुळींहूनी । तैसीकृत्याछेदितांधरणीं । इंद्रजितउ
तरला ९७ रणींप्रगटउभाराहुनीं । अपारशरसोडीरावणी । तोदुरात्मापापखाणी । देखतांवानरक्षोभले ९८ घेऊनियांमहापर्वत । रागेंधांवेअंजनीसुत । ग
दाघेऊनियांत्वरित । बिभीषणचौताळला ९९ परिघहातींघेउनी । मैंदधांवेक्रोधेंकरुनी । कौमोदकीआकळोनी । धन्वंतरीपुढेंजाहला २०० शतघ्नीघेऊनस
त्वर । धांवेतोऋषभवानर । शरभघेऊनिधांवेचक्र । गंधमादनशक्तीपैं १ जांबुवंतघेगिरीथोर । अंगदेंडपडिलातरुवर । नीळेंघेऊनियांतोमर । शत्रूवरीधावि
न्नला २ नळउचलीतमहाशिला । सुग्रीवेंपर्वतघेतला । कुमुदघेऊनिपुढेंझाला । लोहपट्टिशतेवेळीं ३ सौमित्रेंचापवोढून । टाकिलेतेव्हांतीनबाण । शतशर
दारुण । रघूत्तमेंटाकिले ४ इतकीशस्त्रवृष्टीहोत । परीतेनगणीचइंद्रजित । शस्त्रेंतोडूनसमस्त । बाणअनेकसोडिले ५ अष्टादशपद्मेंवानर । निजबाणींकेले
जर्जर । लक्षोनियांरामसौमित्र । दारुणशरसोडिले ६ रामसौमित्रसकळ । कपिदळकेलेंविकळ । पुरुषार्थकरूनतत्काळ । इंद्राजितपरतला ७ जयवाद्येंवाज
वित । लंकाप्रवेशेशक्रजित । पित्यासकरूनंप्रणिपात । वार्तासकळसांगितली ८ रावणह्मणेशक्रजितासी । तूंक्षणक्षणाशत्रुमारिसी । निशीअंतींसूर्यप्रकाशी ।

१ शंकर । २ कावळा बसायाला डाहाळी मोडायाला गाठ । ३ सिंह । ४ मांजर । ५ कोल्हा । ६ धनुष्य । ७ शंभर । ८ इंद्रजित । ९ नमस्कार । १० रात्र संपता ।

मागुतीतैसेऊठती ९ वरिवरिजळेजैसेंतृण । मागुतीअंकुरफुटतीजाण । त्यावरीशक्रजितवचन । कायबोलताजाहला २१० आतांरामलक्ष्मण । सेनेसहितवधीन । तरीचतुह्मादाविनवदन । प्रतिज्ञापूर्णमाझीहे ११ हेनघडेजरीगोष्टी । तरीतुमचीआमुचीहेचभेटी । पित्यासीनमूनउठाउठी । इंद्रजितचालिला १२ मगसिद्धकरूनि चतुरंगदळ । युद्धासिचालिलाउतावेळ । जैसेसरितांपूरतुंबळ । वर्षाकाळींधांवती १३ तीनवेळसंग्रामकरुनी । इंद्रजितगेलाजयघेउनी । मागुतीआलाचौताळोनी । रणमेदिनीमाजवावया १४ युद्धकांडपरमसुरस । जेथेंमाजेवीररस । तेंचतुरश्रोतेसावकाश । अत्यंतप्रेमेंपरिसापुढें १५ रणरंगधीरारामचंद्रा । सुवेळाचळवासी प्रतापरुद्रा । श्रीधरवरदाआनंदसमुद्रा । ब्रह्मानंदाजगद्गुरू १६ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । अष्टाविंशतितमोध्यायगोडहा २१७ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ श्रीभूमिजारमणार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ २८ ॥ ॥ ओंव्या ॥ २१७ ॥ ॥ ॥

---

१ गवत । २ मुख । ३ हत्ती घोडे रथ पायदळ । ४ नदी । ५ युद्ध ।

अध्याय २९
इंद्रजीत
वानर

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ रामकथापरमपावन । सुधारसाहूनिगोडगहन । देवकरितीसुधारसपान । परीकल्पांतींमरणनचुकेची १ अमृ
तगोडलागेरसनेसी । तेंतृप्तनकरीश्रोत्रनेत्रांसी । रामकथानव्हेतैसी । सर्वइंद्रियांसितृप्तकरी २ सुधारससेवितांमदचढे । कथामृतेंमदमत्सरझडे । त्रिविधतापदुःखसां
कडें । सहसानपडेसद्भक्तां ३ कथामृतकरितांश्रवण । जोकरणारसुधारसपान । त्याचेमस्तकींठेऊनिचरण । कथानेतपलीकडे ४ अमृतसदांइंद्रलोकींवसत । सर्वलो
कींरामकथामृत । स्वर्गींराहाणारसमस्त । सदांइच्छितीरामकथा ५ तेकथासुधारसपान । श्रवणकरोतभक्तजन । गतकथाध्यायींरावणीयेऊन । रणींउभाठाकला ६
परमदुरात्मातोरावणी । अंतरींकापट्यविद्यास्मरूनी । कृत्रिमजानकीनिर्मूनी । रथावरीबैसविली ७ घेऊनिशिळातरुवर । वर्षोंलागलेरीसवानर । सेनामुखींरुद्रांवता
र । उभादेखिलाइंद्रजितें ८ तप्तकांचनवर्णीतेवेल्हाळ । वस्त्राभरणींमंडितसकळ । मुखशशांकअतिनिर्मळ । सर्वलक्षणींविराजे ९ हेंकृत्रिमरूपनिर्मिलें । ऐसेंकदांक
वणानकळे । बहुविचक्षणजरीआले । तेहीसत्यमानिती १० असोकृत्रिमरूपनिर्मूनी । इंद्रजितह्मणेमारुतीलागुनी । अरेपाहाहेजनकनंदिनी । तुझीस्वामिणीवान
रा ११ हेरामाचीअंगनाहोय । इणेआमुचाकेलाकुळक्षय । त्रेतायुगामाजीपाहें । कृत्याकेवळजन्मली १२ पंचवटीपासूनसाचार । इजकरितांसंहारिलेअसुर । प्रहस्त
अतिकायमहोदर । देवांतकनरांतक १३ कुंभकर्णादियामिनीचर । इणेंचग्रासिलेसमग्र । हेअत्यंतसुंदर । ह्मणोनिरायेंआणिली १४ वृंदावनवरीदिसेसुढाळ । फणसा
ऐसेंकनकफळ । मुक्ताहारह्मणोनिबरळ । सर्पहातींधरियेला १५ कींरत्नेंसुंदरह्मणोन । खदिरांगारघेतलेभरून । शशिबिंबजळींदेखोन । व्यर्थजाळेंपसरिलें १६ हेपा
पिणीकलहकारण । ईतेंलंकेसिआणून । व्यर्थकष्टलादशानन । राक्षसवनजाळिलें १७ ऐसीहीपरमचांडाळीण । इसीकायव्यर्थठेऊन । तत्काळशस्त्रघातेंकरून । कृ
त्रिमसीतावधियेली १८ सीतेचेंशिरखंडून । दाखवीमारुतीलागुन । ह्मणेरामासिसांगजाऊन । जाईउठोनअयोध्ये १९ ऐसेंबोलोनिइंद्रजित । निकुंबळेसिगेलात्वरि
त । हवनआरंभिलेंअद्भुत । अक्षयरथकाढावया २० असोइकडेअंजनीनंदन । हीजानकीचवधिलीजाणून । वक्षस्थळबडऊन । मूर्छितपडेधरणीसी २१ एकघटि
कापर्यंत । निचेष्टितपडलाहनुमंत । सावधहोऊनिकिंचित । शोककरीआक्रोशें २२ स्फुंदस्फुंदोनिरडेमारुती । आतांकायसांगोंरघुपतीसी । सीतेकारणेंअहोराती ।
स्वामीमाझाकष्टतसे २३ सीतेचेंस्वरूपह्मणोन । हृदयींधरीवृक्षपाषाण । मित्रैंसुतमित्रकरून । शक्रसुतवधियेला २४ प्रयत्नकरूनबहुत । म्यांसीताशोधिलीव्यर्थ ।
वार्तासांगोनियथार्थ । सुखीकेलातेकाळीं २५ तैंपासोनिसीताशोकहरण । मजनांवठेवीरघुनंदन । तोहामीसमाचारघेऊन । कोण्यामुखेंतेथेंजाऊं २६ शरजाळींपाडि
लेंशक्रजितें । तैंघेऊनआलोंद्रोणपर्वतातें । संतोषोनिरघुनाथें । मजबहुतगौरविलें २७ तेकष्टसर्वगेलेव्यर्थ । मीअभागीहोययथार्थ । वार्ताऐकतांरघुनाथ । कायकरी
लकळेना २८ पूर्वींसांगीतलेंरघुनाथा । सुखीआहेजनकदुहिता । आतांजानकीवधियेलीहीवार्ता । रामचंद्रासीकेवींसांगूं २९ जेणेंपूर्वींदीधलेंधन । तेणेंपुनःघेतलेंहि

१ जिव्हा । २ रावणाचा पुत्र इंद्रजित । ३ मारुति । ४ मुख चंद्र । ५ स्त्री । ६ यामिनी ह्मणजे रात्र तिच्या ठायीं संचार करितात सबब राक्षसांस यामिनीचर ह्मणतात । ७ सुग्रीव ।

रून । जेणेंकेलेंबहुतपाळण । तेणेंचिमरणयोजिलें ३० तृषाक्रांतवनींपडियेला । तयाजीवनदेऊनवांचविला । सवेंचत्याचावधकेला । शस्त्रघेऊनस्वहस्तें ३१ सुख दिधलेंजन्मवरी । तेणेंचिलोटिलेंदुःखसमुद्रीं । जळतघरांतूनकाढिलेंबाहेरी । तेणेंचिशिरछेदिलें ३२ तैसामीरामाप्रतिजाऊन । कायसांगूंवर्तमान । मध्येंचगोष्टीझ्रां कीन । तरींदूषणलागतसे ३३ ऐसेंविचारीहनुमंत । सत्वरआलाजेथेंरघुनाथ । अधोवदनींस्फुंदत । भयाभीतकपीझाले ३४ गजबजिलेरामलक्ष्मण । तेपुसतीवर्तमा न । हनुमंतवक्षस्थळबडऊन । आक्रंदोनीसांगत ३५ जानकीआणूनिरणांगणीं । इंद्रजितेंटाकिलीवधोनी । ऐसेंऐकतांचापपाणी । दुःखेंकरूनिउचंबळे ३६ आक र्णनयनचांगले । तेअश्रुस्रवोंलागले । हाहाःकारतेवेळे । रामसेनेंतजाहला ३७ मंगळरूपरघुनंदन । मंगळभगिनीचेआठवीगुण । विलापकरितांलक्ष्मण । येऊनिच रणींलागला ३८ ह्मणेब्रह्मांडनायकारघुपती । मिथ्यामयकायसीखंती । आकाराआलेंतेंपुढती । नाशपावेनिर्धारें ३९ विवेकवज्रघेऊन । मोहपर्वतकरावाचूर्ण । स द्रूपवसिष्ठेंपूर्ण । हेंचपूर्वींशिकविलें ४० तूंदेवाधिदेवपरब्रह्म । अजअजितआत्माराम । तवमायेचाहासंभ्रम । मिथ्यामयलटिकाची ४१ जानकीपावलीमरण । तुज कोठेंजाईलटांकोन । दीपासीप्रभावोसंडोन । जाईलऐसेंनघडेची ४२ कनककासटाकूनिकांती । राहीलजाऊनकेउती । रत्नासरांडूनिदीप्ती । केवीपरतीजाईल ४३ तूंअनादितिचानाथ । तुजचितेपावेलयथार्थ । जैसापार्वतीनेंकैलासनाथ । पुनःउपजोनिवरियेला ४४ आतांयावरीऐसेंकरीन । सहपरिवारेंवधीनरावण । बंदीचेदेवसो डवीन । स्थापीनलंकेपीबिभीषण ४५ ऐसेंबोलतांलक्ष्मण । रामपाहेअधोवदन । चिंताक्रांतवानरगण । तटस्थरूपपाहती ४६ तोंबिभीषणाचेप्रधान । आलेजान कीचीशुद्धीघेऊन । हांसतचिबिभीषण । आलारामातेंसांगावया ४७ ह्मणेजगद्वंद्याचापपाणी । सुखीआहेजनकनंदिनी । म्यांलंकेसदूतपाठवूनी । समाचारआतांआ णविला ४८ इंद्रजितपरमकपटी । लटिकीचवधिलीगोरटी । हनुमंतनिष्कपटी । त्यासतेंसत्यवाटलें ४९ ऐकतांबिभीषणाचेंवचन । जयजयकारकरितीकपिगण । वद नेंटवटविलींपूर्ण । आनंदगगनींनसमाये ५० उदयाचळींउगवेगभस्ती । तेव्हांनिवारेतमाचीवुंथी । तैसीविरालीदुःखवृत्ती । बिभीषणवाणीऐकतां ५१ हृदयींप्रगटतां ज्ञान । सहपरिवारेंजायअज्ञान । कींगृहस्वामीउठतांदेखोन । तस्करपळतीअवघेही ५२ क्षुधितपीडिलाअन्नाविण । त्यापुढेंक्षीराब्धियेईधांवोन । कींगजेंगांजितांपंचा नन । हांकदेऊनधांविन्नला ५३ रोगेंव्यापिलेंबहुवस । त्यासअकस्मातमिळेसुधारस । तैसेंबिभीषणबोलतांरामास । मिथ्यादुःखवितळलें ५४ बिभीषणवचनपौर्णिमा थोर । कळायुक्तदिसेरामचंद्र । उचंबळलाआनंदसमुद्र । सुखभरतेंदाटलें ५५ बिभीषणासह्मणेरघुनंदन । तुझेउपकारामीनव्हेउत्तीर्ण । क्षणक्षणाआह्मांलागुन । सां भाळिसीप्राणसखया ५६ असोश्रीरामाचेकानीं । बिभीषणसांगेतेक्षणीं । इंद्रजितेंनिकुंबळभुवनीं । कपटहोमआरंभिला ५७ होमधूम्रेंनिराळ । आहुतींचादाटलापरि मळ । अग्नींतूनरथसबळ । अर्धाबाहेरनिघाला ५८ अश्वसारथीधनुष्यबाण । यांसहनिघेस्यंदन । कार्यसिद्धीझालियापूर्ण । मगरावणीनाटोपे ५९ तोचारखेळायेऊन ।

१ मंगळाची बहीण सीता । २ विचाररूप वज्र । ३ अज्ञानरूप पर्वत । ४ जन्मरहित । ५ सुवर्ण । ६ सर्वांच्या पूर्वी असणरा । ७ खालीं तोंड करून । ८ सूर्य । ९ अंधार । १० चोर । ११ हत्ति ।

रणींगेलाजयघेऊन । आतांहोमविध्वंसून । आधींसत्वरटाकावा ६० विलंबकरितांयेथ । तिकडेनिघेलअवघारथ । रथनिघाल्याइंद्रजित । कालत्रयींनाटोपे ६१ द्वा
दशवर्षेनिराहारी । असेलजोब्रह्मचारी । तयाचेहातेंशक्रारी । मरेलअसेंभाष्यआहे ६२ ऐसेंऐकतांरघुनंदन । सौमित्राकडेपाहेविलोकून । धनुष्यासचढऊनगुणें ।
वेगेंलक्ष्मणऊठिला ६३ बंधूचीबाल्यदशादेखोनी । स्नेहभरितहोयचापपाणी । अनुजासहृदयींधरुनी । मंत्रकर्णींसांगतसे ६४ कोण्यामंत्रेंकोणतेंअस्त्र । समयींप्रेरावें
कोणतेंशस्त्र । तेंसर्वराजीवनेत्र । सौमित्रासिदेताजाहला ६५ मस्तकींठेविलाव्हपाहस्त । ह्मणेसत्वरवधोनिइंद्रजित । विजयश्रीघेऊनअद्भुत । कल्याणरूपयेईजे ६६
सवेंमारुतीविभीषण । बुद्धिमंतकळाप्रवीण । रामेंधरूनिलक्ष्मण । तयांचेहातींदीधला ६७ नळनीळजांबुवंतअंगद । गवयगवाक्षऋषभमैंद । पनसकेसरीद्विविद ।
वीरअगाधनिघाले ६८ आणिअसंख्यवानरगण । पुढेंमार्गदावीविभीषण । निकुंबळागडपरमकठिण । मगविभीषणबोलत ६९ अंगदस्कंधींलक्ष्मण । जैसागजेंद्राव
रीसहस्रनयन । पुढेंकडेलागलेकठिण । लंकेहूनिअगाध ७० ह्मणेअवघेघ्याउड्डाण । निकुंबळावोलांडून । शक्रजितकरीहवन । आधींविध्वंसोनिटाकावें ७१ मगनिराळपं
थेंतेचालले । निकुंबळेंतप्रवेशले । तोंसैन्यदुर्गसबळें । सातभोंवतेरक्षिती ७२ ऋषभगवयहनुमंत । घेऊनियांविशाळपर्वत । जेथेंहवनकरीइंद्रजित । त्याविवरांतप्रवे
शले ७३ तोंसभोंवतींभूतेंरक्षिती । तयांसपळवीमारुती । तंवइंद्रजितपापमूर्ती । वज्रासनींबैसला ७४ रक्तोदकेंस्नानकरुनी । रक्तवस्त्रेंनेसलारावणी । सप्तप्रेतेंपसरु
नी । त्यावरीआसनघातलें ७५ पिंगटजटामोकळ्यादिसती । रक्तेंथपथपांगळती । नेत्रलाऊनिआहुती । टाकीतसेअवदानें ७६ ब्राह्मणांचींशरीरेंबहुत । त्यांचाजव
ळीकेलापर्वत । अस्थिमाळागळांडोलत । मृतउरगशिरींवेष्टिले ७७ द्विजदंतांच्यालाह्याकरुनी । साजुकमासघालीहवनीं । रथनिघालाअग्नींतुनी । रणीहूनितेजाळ ।
७८ प्राप्तहोतांदिव्यनिधान । अभाग्यावरीपडेविघ्न । तैसेंहनुमंतेंपर्वतटाकून । होमकुंडविध्वंसिलें ७९ अग्नीचहूंकडेविखुरत । कोपलेंआराध्यदैवत । अग्नीनेंगिळिला
रथ । परमअनर्थझालाअसे ८० इंद्रजिताच्यापृष्ठीवरी । ऋषभदेहेंधर्मातेंकरी । यज्ञपात्रेंफोडीझडकरी । होमद्रव्यउलंडी ८१ गजरकार्नींपडतांबहुत । सावधजाह
लाशक्रजित । देखोनियांतेंविपरीत । परमदुःखीतेवेळे ८२ ह्मणेदैवतक्षोभलेंसबळ । कैसीवैरियानींसाधलीवेळ । माझेंआयुष्यसिंधुजल । आजपासूनिआटलें ८३
वानरतेथेंगेलेसमस्त । परमकोपलाइंद्रजित । वेगेंआणूनिदिव्यरथ । वरीआरूढेतेकाळीं ८४ अद्भुतघेऊनियांदळा । निकुंबळेबाहेरआला । तोंकपिभारेंसीडभाठा
कळा । सौमित्रदेखिलातेवेळे ८५ भगणामाजीरोहिणीवर । कींकिरणचक्रींदिवाकर । तैसावानरांतसौमित्र । सिद्धउभायुद्धासी ८६ जैसामेरूकुळाचळांत । तैसार
थींइंद्रजित । तोंराक्षसलोटलेसमस्त । वानरांवरीतेकाळीं ८७ शिळाद्रुमपर्वतघेउनी । कपिधांवलेतेक्षणीं । राक्षसदळाहोयआटणी । प्रेतेंरणींपाडिती ८८ शूळअसि
लताशक्ती । हींआयुधेंघेऊनिहातीं । वानरांअसुरखोंचिती । कपिपळतीविकळपैं ८९ तोंनळनीळजांबुवंत । प्रतापरुद्रअंजनीसुत । यांचामारअतिअद्भुत । आटले

१ आहाराशिवाय । २ दोरी । ३ इंद्र । ४ रावणाचा पुत्र इंद्रजित । ५ मलमूत्र विसर्जन । ६ नक्षत्रें । ७ चंद्र ।८ सूर्य । ९ तलवार ।

बहुतनिशाचर ९० अरिप्रतापदेखोनिअत्यद्भुत । परमक्रोधावळाइंद्रजित । विषादवाढलाअसेबहुत । दांतखातकरकरां ९१ लाथेनेंताडितांउरग । कींशुंडापिळितां
मातंग । नासिकींताडितांसवेग । महाव्याघ्रजेविंखवळे ९२ कींतपस्वीअपमानिला । हुताशनघृतेंशिंपिला । तैसाइंद्रजितक्षोभला । वेगेंलोटिलारथपुढें ९३ दृष्टींदे
खतांवारण । खवळेजैसापंचानन । तैसाक्षोभलालक्ष्मण । जोभोगींद्रअवतार ९४ विद्युत्प्रायचापचढवून । वरीयोजिलादिव्यबाण । सिंहनादेंगर्जोन । रामानुजसर
सावला ९५ मांडिलेंतेव्हांवज्रठाण । कौतुकपाहतीसुरगण । सौमित्रासहोवोकल्याण । हेंचदेवचिंतिती ९६ इंद्रजितह्मणेसौमित्रासी । मजसींयुद्धकरूंपाहसी । जैसा
हरिणशार्दूलासी । झोंबीघ्यावयापातला ९७ सुपर्णावरीधांवेअळिका । कींमातंगावरीगोवत्सदेखा । कींबळेंधांवेपिपीलिका । कनकाचळउचलावया ९८ ऊर्णनाभी
इच्छीमनीं । स्वतंतूनेंझांकीनमेदिनी । वृश्चिकपुच्छउभारुनी । ताडीनह्मणेखदिरांगारा ९९ सूर्यजिंकीनह्मणेखद्योत । मक्षिकाभूगोलहालवूंपाहत । वडवानळधग
धगित । पतंगधांवेग्रासावया १०० मजसींतैसायुद्धासी । मानववंशींतूं आलासी । माझेबाणकेवींसाहसी । समरंगणींनकळेतें १ यावरीबोलेलक्ष्मण । तुझेदृष्टींदिसतो
लहान । भस्मेंआच्छादिलाअग्न । क्षणेंकाननंजाळीत २ दृष्टीसनभरेकेसरी । परीक्षणेंगजविदारी । वज्रधाकुटेंपरिकरी । चूर्णसकळनगांचें ३ खुजटदिसेवामन । प
रीढेंगेंतआटीत्रिभुवन । घटोद्भवाचीतनूसान । परीसागरप्राशिला ४ चिमणाचदिसेचंडांश । परीसकळसृष्टींकरीप्रकाश । तेवींनरवीरराघवेश । त्याचादासमीअसें ५
तुजआजिसमरंगणीं । खंडविखंडकरीनबाणीं । इंद्रादिदेवपाहतीगगनीं । मनोरथत्यांचापुरवीन ६ ऐकतांक्षोभलाशक्रारी । दिव्यबाणतेअवसरीं । सोडीरामानुजाव
री । प्रळयचपळेसारिखा ७ जैसेंविवेकेंकरून । ज्ञानीक्रोधघटांकीखंडून । तैसातोडिलातोबाण । निजशरेंसौमित्रें ८ परमक्षोभलाइंद्रजित । पर्जन्यबाणाचापाडित ।
एकेबाणेंचसुमित्रासुत । पीठकरूनटांकितसे ९ उगवतांवासरमणी । भंगणेंलोपतीजेवींगगनीं । कींजलदजाळतत्क्षणीं । प्रभंजनविध्वंसी ११० बोधप्रगटतांअंतरीं ।
सर्वपातकेंसंहारी । कींआत्मज्ञानीजेवींहरी । संसारदुःखेंअनेक ११ तैसेशत्रूचेशरपाहीं । जनकाचाकनिष्ठजांवई । समस्तछेदूनिलवलाहीं । पाडीतसेएकीकडे १२
सौमित्रसोडीएकशर । त्यापासूनबाणनिघतीअपार । जैसाएकुलताएकपुत्र । संततीवाढेबहुत्याची १३ कींतैलबिंदुजळींपडतां । पसरेचहूंकडेतत्वतां । कींसत्पात्रीं
दानदेतां । कीर्तिप्रगटेसर्वत्र १४ कुलवंतावरीउपकारकरितां । यशप्रगटेनसांगतां । तैसाएकबाणसोडितां । अनेकहोऊनपसरती १५ लक्षांचेलक्षबाण । सोडीसुमि
त्रानंदन । इंद्रजिततितुकेछेदून । एकीकडेपाडित १६ इंद्रजिततुकावीमान । ह्मणेधन्यवीरलक्ष्मण । रणधीरनचळेठाण । योद्धानिपुणहोयहा १७ असोइंद्रजितज
पोनीमंत्र । सोडीतेव्हांपर्जन्यास्त्र । हस्तीशुंडेऐसीधार । मेघअपारवर्षत १८ ऐसेंदेखोनिलक्ष्मण । वातास्त्रजपोनिउडवीपर्जन्य । जैसेंवैराग्यप्रगटतांपूर्ण । संसार
दुःखवितुळेपैं १९ वातसुटलाअद्भुत । इंद्रजिताचेंकटकउडत । रावणीजपेपर्वतास्त्र । आडघातलावायूसी १२० जैसेंमायाजाळअद्भुत । तैसेआडदिसतीपर्वत । म

१ सर्प । २ हत्ति । ३ अग्नि । ४ सिंह । ५ भोगी ह्मणजे सर्प त्यांचा इंद्र ह्मणजे स्वामी शेष । ६ रामाचा लहान भाऊ लक्ष्मण । ७ अरण्य । ८ सिंह । ९ पर्वत । १० अगस्ति ऋषि । ११ नक्षत्रें ।

गसौमित्रेंप्रेरूनिवज्रास्त्र । नग[1]समस्तफोडिले २१ करितांसारासारश्रवण । कामक्रोधजातीपळोन । तैसेसौमित्रेंपर्वतफोडून । पिष्टवतचूर्णकेलेपैं २२ मगतोसुलोचना
वर । सोडीवडवानळास्त्र । त्यावरीदाशरथीवीर । सागरास्त्रसोडीतसे २३ अगस्तीमंत्रजपेरावणी । सागरशोषिलासुर्ळीहुनी । निःशेषजलआटोनी । क्षणमात्रेंटाकिले
२४ पापास्त्रसोडीइंद्रजित । नाममंत्रजपेसुमित्रासुत । माहेश्वरीरावणीप्रेरित । सौमित्रजपेब्रह्मास्त्र २५ ब्रह्मास्त्रश्रेष्ठसर्वांत । तेणेंमाहेश्वरीग्रासिलीसमस्त । जांबुवंत
आणिहनुमंत । तटस्थकौतुकपाहाती २६ परमक्रोधावलारावणी । पांचबाणकाढीनिवडुनी । किंवापांचसौदामिनी । मेघाबाहेरनिघाल्या २७ तेअनिवारपांचबा
ण । सोडिलेआकर्णवोढून । तेअकस्मातयेऊन । सौमित्रहृदयींसंचरले २८ मेरुमांदारहोतीचूर्ण । तैसेकठोरपांचबाण । भोगींद्रावतारलक्ष्मण । तेणेंचतेसाहिले २९
सवेंचितोलक्ष्मण । सोडिताजाहलानवबाण । इंद्रजिताचेंकपाळफोडून । आंतसंपूर्णरूतले १३० इंद्रजितयोद्धादारुण । बाल्यदशालक्ष्मण । स्नेहदाटोनिबिभीषण ।
गदाझेलीतपुढेंआला ३१ गदाफिरऊनतेवेळीं । इंद्रजितावरीटाकिली । येरेंशरसोडोनिपाडिली । एकीकडेआडवींते ३२ मेघनादेंसोडूनिपांचबाण । हृदयींखिळि
लाबिभीषण । जांबुवंतेंतेंदेखोन । पुढेंधांवेकाळजैसा ३३ पर्वतींवज्रपडेअकस्मात । तैसाधांवेजांबुवंत । हस्तचपेटेंत्याचारथ । अश्वांसहितचूर्णकेला ३४ विरथहोऊ
नइंद्राजित । भूमींसउभायुद्धकरीत । तोंहनुमंतेंविशाळपर्वत । रावणीवरटाकिला ३५ नळनीळऋषभअंगद । शरभगवयगवाक्षकुमुद । केसरीपावकलोचनमैंद । ए
कदांचउठावले ३६ शिळापर्वततेअवसरीं । टाकितीबळेंचिशक्रारीवरी । देवपाहतीअंबरीं[2] । कौतुकपरमयुद्धाचें ३७ इंद्राजितचतुरबहुत । पराक्रमीरणपंडित । तितु
क्यांचेफोडीपर्वत । बाणजाळ[3]घालूनियां ३८ तंवइंद्रजितउडाला । मेघाआडजाऊनिलपाला । तेथोनियांवर्षो[5]लागला । बाणजाळकपी[4]वरी ३९ सौमित्राचेंउड्डाणगो
जिर । मगकायकरीवायुकुमर । तळहातींसुमित्राकुमर । उभाकरूनिउडाला १४० द्वादशशृंगावें[6]इंद्रजित । शतयोजनें[7]उंचहनुमंत । संग्रामकेलाअद्भुत । उतरेइंद्राजि
तपृथ्वीवरी ४१ खालींउतरलालक्ष्मण । तोंसमस्तदेवऋषिगण । सौमित्रासिचिंतितीकल्याण । विजयीपूर्णहोआजी ४२ पाठीसीवानरांचेभार । आवेशेंगर्जतीवारं
वार । मांडलेंपरमघनचक्र । अनिवारवीरदोघेही ४३ सिंहनादेंकरून । दोघेहीगाजवितीगगन । माहाशब्देंसंपूर्ण । ब्रह्मांडग्रासूंधांवती ४४ दोघांआंगींरुपलेशरें[8] ।
जैसींपिच्छेंपसरीमयूर । कींपर्वतावरीतृणांकुर । तैसेवीरदिसतीदोघे ४५ याउपरीसौमित्रवीर । तूणीरां[9]तूनकाढीतादिव्यशर । जैसातृतीयनेत्रींचा[10]वैश्वानर । अकस्मा
तप्रगटला ४६ जैसामध्यान्हींचागभस्ती । तैसीबाणमुखींदीप्ती । तयाचेकिरणनिश्चिती । नलक्षवतीकोणातें ४७ रामनाममुद्रांकित । दैदीप्यमानसमर्थ । सुमित्रासु
ताचेमनोरथ । पूर्णकर्तानिर्धारें ४८ तोबाणधनुष्यावरी । सौमित्रेंयोजिलाझडकरी । आकर्णवोढोनिसत्वरीं । कार्यचिंतिताजाहला ४९ ह्मणेपूर्णब्रह्मसनातन । माया
तीतशुद्धचैतन्य । तोसूर्यवंशीरघुनंदन । जरीहेंसाचअसेल १५० मीस्त्रीसहअसोनिब्रह्मचारी । चतुर्दशवर्षोंनिराहारी । कायावाचामनेंअंतरीं । रामउपासकजरीअसे

१ पर्वत । २ आकाश । ३ समूह । ४ वानर । ५ मारुति । ६ गाव ह्मणजे साधारण कए कोस । ७ चारशें कोस । ८ बाण । ९ भाता । १० शंकराचे तिसरे डोळ्यांतील ।

१५१ मंगळभगिनीजगन्माता । सत्यअसेलपतिव्रता । रामदास्यत्वहनुमंता । जरीघडलेंअसेल ५२ शिवकंठींचेंहाळाहळ । नामेंशमलेंअसेलसकळ । तरीयाबाणें
शिरकमळ । इंद्रजिताचेंखंडेल ५३ ऐसेंचिंतोनिनिजमनीं । बाणसोडिलातत्क्षणीं । शक्रारिचाकंठलक्षूनी । गगनमार्गजातसे ५४ यावरीविंशतिनेत्रपुत्र । बाणदे
खोनिपरमतीव्र । धनुष्यावरीघालीशर । आकर्णवोढोनिसोडिला ५५ तंवइतक्यांतअकस्मात । बाणपावलाकृतांतवत । तेणेंकंठआणिभुजात्वरित । छेदोनिगेलेगग
नातें ५६ वक्रसुरीनेंत्वरित । कृषीवलकणसेंछेदीत । तैसेंशिरंभुजेसहित । बाणेंनेलेंतेकाळीं ५७ भुजंडसळूनअद्भुत । लंकेवरजाऊनपडत । शिरभूमंडळींउतरत ।
कंदुकवततेकाळीं ५८ तोंऋषभेंधांवोनिसत्वर । वरिचावरीझेलिलेंशिर । झालाएकचिजयजयकार । सुमनेंसुरवरवर्षती ५९ इंद्रसंतोषलाबहुत । ह्मणेआजिभाग्यउ
दित । दशापावलोंयथार्थ । सुमित्रासुतप्रसादें १६० शक्राचाहर्षतेकाळीं । नमायेचनभमंडळीं । दुंदुभीचीघाईलागली । ऋषिमंडळीआनंदत ६१ पुष्पवृष्टीवारं
वार । सौमित्रावरीकरीदेवेंद्र । इंद्राचाआनंदलासुखचंद्र । निष्कलंकभयरहित ६२ इंद्रजितपडिलामेदिनीं । दीनवदनपळेवाहिनी । प्राणजातांतेक्षणीं । अवयवजै
सेनिस्तेज ६३ दीपगेलियाप्रभाहारपे । शशीमावळतांचांदिणेंलोपे । कींगायनराहतांसंपे । स्वराकारसर्वही ६४ कींवृक्षउन्मळतांक्षितीं । अंडजस्थानसोडूनिपळती
शक्रारीपडतांतेरीतीं । सेनासमुदायफुटलाअसे ६५ जयपावोनसंपूर्ण । परतलावीरलक्ष्मण । वारंवारबिभीषण । स्तुतिकरीसौमित्राची ६६ मगहनुमंताचेस्कंधावरी ।
सौमित्रबैसलातेअवसरीं । तनुजर्जरशरप्रहारीं । झालीअसेतेधवां ६७ सुवेळागिरीलक्षून । चालिलेतेव्हांवानरगण । समस्तांसांगेबिभीषण । आल्यापंथेंचलावें ६८
इंद्रजिताचेंविशाळशिर । झेलीतनेतऋषभवानर । दृष्टीनेंपाहीलरघुवीर । ह्मणोनसंगेंघेतलें ६९ असोइकडेश्रीराम । स्कंदतातमनविश्राम । सौमित्राकारणेंपरम ।
चिंताक्रांतजाहला ७० सुग्रीवाप्रतिरघुनंदन । ह्मणेनिकुंबळेंसिलक्ष्मण । तेथेंकैसेंवर्तमान । झालेंअसेकळेना ७१ इंद्रजिताचेंयुद्धकठीण । आह्मांसमवेतपैंजाण । शर
जाळींसेनासंपूर्ण । खिळोनियांपाडिली ७२ योद्धाइंद्रजितविशेष । बाळदशासौमित्रास । ऐसेंबोलोनिअयोध्याधीश । अश्रुनयनींआणिले ७३ सुग्रीवह्मणेरघुपती ।
खेदनकरावाचित्तीं । शत्रूसवधोनित्वरितगती । आतांयेईलसौमित्र ७४ ऐसींचिंताकरितांअकस्मात । वानरआलेपुढेंधांवत । सांगतीआलासौमित्र । इंद्रजितवधो
नियां ७५ परमआनंदलारघुवीर । सामोराधांवेसूर्यकुमर । तोंसमीपदेखिलासौमित्र । बाळसूर्यजयापरी ७६ हनुमंताचेस्कंधावरून । खालींउतरलालक्ष्मण । सु
ग्रीवआणिबिभीषण । हस्तधरूनिचालत ७७ हळूहळूचालेलक्ष्मण । शरआंगींरुतलेतीक्ष्ण । दृष्टींदेखोनिरघुनंदन । केलेंनमनसाष्टांगीं ७८ मगउठोनिराजीवनेत्र ।
प्रीतीनेंहृदयींधरीसौमित्र । वृत्रवधितांसहस्रनेत्र । गुरुजैसाआलिंगी ७९ श्रीरामह्मणेसौमित्रातें । तुवांवधोनिइंद्रजितातें । ब्रह्मांडभरिलेंपुरुषार्थें । पराक्रमकरूनियां
८० कोणासनाटोपेरावणी । तोत्वांवधिलासमरंगणीं । देवांसहितवज्रपाणी । आनंदमयझालातेवेळीं ८१ ऐसेंबोलोनिरघुनाथ । सौमित्रमस्तकींठेवीहस्त । तेणेंश्रम

१ सीता । २ रावणाचा पुत्र इंद्रजित । ३ काळासारखा । ४ शेतकरी । ५ मस्तक व बाहु । ६ हात । ७ चेंडु । ८ पुष्पें । ९ देव । १० भूमि । ११ सेना । १२ चंद्र । १३ पक्षी ।

हारपलासमस्त । आनंदभरितलक्ष्मण ८२ विभिषणजांबुवंत । समस्तांसिभेटेरघुनाथ । शब्दवचनेंगौरवित । धन्यपुरुषार्थंतुमचापैं ८३ पुढेंठेऊनिशत्रूचेंशिर । ऋ
षभेंकेलानमस्कार । मगह्मणेसीतामनोहर । धन्यधन्यऋषभातूं ८४ आरक्तपुष्पेंपूजाकरून । हेंशिरठेवावेंजतन । मार्गेंयेईलतियेलागुन । द्यावेंलागेलशिरहें ८५
सुषेणासिह्मणेरघुवीर । तूंवैद्यआणिप्रतापशूर । करींसौमित्रासिउपचार । देहजर्जरबाणेंजाहला १८६ मगसुषेणेंऔषधीआणून । दिव्यदेहधारीकेलालक्ष्मण । असोया
वरीविभीषण । वर्तमानसर्वसांगे १८७ कैसाझालासंग्राम । कोणीकायकेलापराक्रम । तेंऐकोनमेघश्याम । आश्चर्यपरमकरीतसे ८८ ह्मणेधन्यइंद्रजितवीर । पुरुषार्थो
सिनाहींपार । दीनकरूनिदेवसमग्र । बंदींजेणेंघातलें ८९ याउपरीसुलोचना । शिरमागेलराजीवनयना । तेसुरसकथाऐकतांश्रवणा । सौख्यहोईलसमस्तां १९०
रामविजयग्रंथप्रचंड । त्यांतरसभरितयुद्धकांड । श्रवणेंपुरेसर्वकोड । नाहींचाडआणिकांची ९१ ब्रह्मानंदा[2]श्रीरामा । जगद्वंद्या[3]पूर्णब्रह्मा । श्रीधरवरदाअनामा[4] । पूर्ण
कामासर्वेशा[5] ९२ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । एकोनत्रिंशतितमोध्यायगोडहा १९३ श्रीसीतारामचंद्रार्प
णमस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ ॥ ॥ अध्याय ॥ २९ ॥ ॥ ॥ ॥ ओव्या ॥ १९३ ॥ ॥ ॥ ॥

१ इच्छा । २ निराकाररूपीं आनंद मानणारा । ३ विश्वामध्यें पूज्य । ४ नामरहित । ५ सर्वलोकांचा स्वामी ।

अध्याय ३०
सुलोचना.
राम.
ल.
लक्ष्मणाचे बाणानें शिर पडलें तें हातानें पत्रावर लिहून.
दाखविलें.
सुलोचना व तिच्या सख्या

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जोपद्मिणीवल्लभकुळभूषण । पद्मजातजनकपद्मलोचन । विषकंठहृदयदशकंठदळण । सच्चिदानंदतनूजो १
जोरविकुळकमलदिवाकर । जोदशमुखकुळविपिनवैश्वानर । जोभक्तहृदयाब्जभ्रमर । लीलावतारधरीजो २ जोषड्गुणैश्वर्यसंपन्न । यशश्रीकीर्तिविज्ञान । जोऔदार्य
वैराग्यपूर्ण । सत्यज्ञानशाश्वतजो ३ जोनिर्विकल्पअनंत । हेतवदृष्टांतविवर्जित । तोसुवेळाचळींरघुनाथ । राक्षसवधार्थपातला ४ भवगजविदारकमृगनायक । मोक्ष
फळाचापरिपाक । तोरामताटिकांतक । सुरपाळजगद्गुरू ५ गतकथाध्यायींनिरूपण । गुणसिंधूचाबंधुलक्ष्मण । इंद्रजिताचावधकरून । शिरघेऊनपैंआला ६ श
क्रारिचिंप्राक्तनविचित्र । ऋषभानेंसुवेळसनेलेंशिर । धडधरणींभुजसत्वर । लंकेवरीपडियेला ७ भुजआपटोनिमागुतीउडत । जैसाकंदुकआदळत । तैसाभुजदंडअक
स्मात । निकुंबळेंतपडियेला ८ सुलोचनेचेअंगणीं । भुजदंडपडिलातेक्षणीं । तोंरावणस्नुषाअंतरसदनीं । सुखरूपबैसलीअसे ९ तेदशशतवदनाचीकुमरी । कींला
वण्यसागरींचीलहरी । ज्येष्ठस्नुषानिर्धारी । राघवारीचीतीहोय १० जेनगारिशत्रूचीराणी । निशाचरांचीस्वामिणी । जीचेंस्वरूपलावण्यदेखोनी । सुरांगनालज्जित
११ देवगणगंधर्वराजकुमरी । सेवाकरितीअहोरात्री । सहस्रनेत्राचीअंतुरी । नपवेसरिइयेची १२ अंगींचासुवासअद्भुत । धांवेएकक्रोशपर्यंत । विषकंठरिपूचीकांताय
थार्थ । तुळतांनपुरेइयेसी १३ नैषधजायापरमसुंदर । वर्णितीकाव्यकर्तेचतुर । परिशेषकन्येसिसाचार । उपमाद्यावयापुरेना १४ अंगींच्याप्रभेनेंभूषणें । झळकती
अत्यंतदिव्यरत्नें । किन्नरकन्यागायनें । मधुरस्वरेंजवळकरिती १५ एकशृंगारसांवरिती । एकचामरेंवारिती । एकउपभोगआणोनिदेती । संतोषवितीनानाशब्दें १६
सुलोचनेंग्रहाआनंदू । तोंअमृतींपडेविषबिंदू । तैसातोभुजसुबुद्धू । अंगणींयेऊनपडियेला १७ टणत्कारहोतांतेक्षणीं । दूतीआल्याधांवोनी । येऊनिपाहातीतंवअं
गणीं । भुजअद्भुतदेखिला १८ तेकांचबंदअंगणांत । वीरपाणीपाडेलाअद्भुत । देखोनिदासीभयाभीत । आल्यासत्वरसांगावया १९ ह्मणतीनवलवर्तलेंहोसाजणी । महा
वीराचातुटोनिपाणी । येऊनपडिलासेअंगणीं । निराळमार्गेंअकस्मात २० ऐकोनिदासींचेंवचन । दचकलेंसुलोचनेचेंमन । रत्नपादुकात्वरेंकरून । अंघ्रियुगुलींले
इली २१ तडित्प्रायझळकेअंबर । अंगणांतआलीसत्वर । उतरलाअसेसुखचंद्र । विव्हळनेत्रजाहले २२ अंगझालेंसेविकळ । पुढेंनघालवेचिपाउल । वदनींचेंकाढो
नितांबूल । एकीकडेभिरकाविलें २३ सखियांसिह्मणेसुलोचना । प्राणपतीआजगेलेरणा । सीतेलागींअयोध्याराणा । सुवेळाचळींबैसला २४ ऐसेंबोलताशेषनंदिनी ।
भुजेसमीपयेतांक्षणीं । तंवतोशक्रजिताचापाणी । पतिव्रतेनेंओळखिला २५ पंचांगुळींमुद्रिकांमंडित । वरीकंकणेंविराजत । दंडींकीर्तीमुखझळकत । चपळेहूनिविशे
ष २६ ह्मणेआजिजहाजबुडालें । ह्मणोनिवदनहातींपिटिलें । परमआकांततेवेळे । वाटेबुडालेंब्रह्मांड २७ सुमनकळिकेवरीसौदामिनी । पडतांउरीनउरेतेक्षणी । तैसी
निस्तेजहोउनी । भोगींद्रनंदिनीपडियेली २८ लोभियाचेंगेलेंधन । कींजलचरेंजीवनाविण । तैसीपतिवियोगेंकरून । सुलोचनातळमळी २९ ह्मणेविपरीतकाळाची

१ सूर्यवंशशोभविणारा । २ शेषकन्या । ३ इंद्रजित । ४ इंद्राणी । ५ रति । ६ दमयंती । ७ आंगठी । ८ पुष्प । ९ वीज । १० भोगी ह्मणजे शेष त्याची मुलगी सुलोचना । ११ पाणी ।

गती । मृगजळींबुडालाअगस्ती । दीपतेजेंरोहिणीपती । आहाळोनिपडियेला ३० तमकूपींबुडालातरणी । पाडसेंसिंहधरिलावनीं । पिपीलिकेंमुखेंधरूनी । मेरू
कैसारगाडेला ३१ अळिकेनेंगिळिलासुपर्ण । मशकींग्रासिलामहाअग्न । भूतांनींकाळधरून । समरंगणींमारिला ३२ मगसुलोचनेंसउचलोनी । दासीबैसवितीसांवरुनी ।
पतीचाभुजहृदयींधरूनी । आक्रंदेसुलोचना ३३ भुजेप्रतिबोलेवचन । कैसेंप्राणपतीसआलेंमरण । तरितेंसर्ववर्तमान । लिहूनमजविदितकरी ३४ पतिचरणींमाझें
मन । जरीअसेलरात्रदिन । तरींचपत्रींलिहून । वर्तमानश्रुतकरीं ३५ मषीपात्रपुढेंठेविलें । भूर्जपत्रसरसावलें । लेखणीहातींदेतांशीघ्रकाळें । भुजेनेंलिहिलेंतेसमयीं
३६ नवलअद्भुतवर्तलें । सर्ववर्तमानपत्रींलिहिलें । सुलोचनेनेंपत्रघेतलें । मस्तकींवंदिलेंतेवेळे ३७ नयनींलोटलेअश्रुपात । शेषकन्यापत्रवाचित । भोंवत्याललनास
मस्त । ऐकतीनिवांततेकाळीं ३८ ऐकेंदशशतमुखकन्यके । सुकुमारचंपककळिके । ममानससरोवरमराळिके । प्राणवल्लभेसुलोचने ३९ जयआशाअंतरींधरून ।
गूढस्थळींकरितांहवन । अग्नींतूनदिव्यस्यंदन । अर्धाबाहेरनिघाला ४० फळप्राप्तीचासमयलक्षून । शत्रुआलाधांवून । चंडशिळावरीघालोन । आराध्यदैवतक्षोभ
विलें ४१ पर्वतचढलासंपूर्ण । शिखराहूनदिधलाढकलून । कींनदीअवघीउतरून । तीरासमीपबुडाला ४२ प्रगटतांवैराग्यज्ञान । वरीविषयघालापडेयेऊन । प्राप्त
होतांनिधान । विवसीयेऊनिवरीपडे ४३ कष्टेंकेलेंवेदाध्ययन । वरीधाडघालीअभिमान । सूर्यसर्वअंबरक्रमून । पडलाराहुमुखासी ४४ वल्लभेतैसेंयेथेंजाहलें । शत्रूनीं
शेवटींवैरसाधिलें । प्रारब्धबळउणेंपडलें । होणारनटळेकल्पांतीं ४५ पुढेंदारुणसंग्राममांडला । परीजयआह्मांसपारखाझाला । जाऊनिसौमित्रासिमिळाला । शत्रू
चावाढलापराक्रम ४६ सौमित्रपरमनिधडावीर । धनुर्विद्यात्याचीअपार । देखोनिउचितदिधलेंशिर । राममित्रजोडला ४७ देहआशाधरून । भयेंशरणगेलाविभीषण ।
म्यांदेहत्रयनिरसून । विदेहजामातमित्रकेला ४८ मगमीकृपणतार्टाकून । निजशरीराचेंकेलेंदान । तेणेंरामचरणींनेऊन । शिरमाझेंसमर्पिलें ४९ सौमित्रतपस्वीपूर्ण
विप्रें । बहुतदिवसनिराहार । उतरूनियांसिंधुसमग्र । मार्गेंशिरपातला ५० शरीरउभेंआहेरणीं । शिरपांहूंगेलेचापपाणी । तुजमूळधाडिलापाणी । विवेकेंकरूनयेईं
कां ५१ मायानदीउल्लंघूनिदुर्घट । पाहेंपैलतीरींतुझीवाट । प्राणवल्लभेयेऊनिभेट । सत्वरआतांमजलागीं ५२ दुःखरूपपरमसंसार । रामचरणींसुखअपार । हेंजाणो
निधाडिलाकर । येईंसत्वरप्राणप्रिये ५३ असोतेधराधरकुमरी । पत्रवाचूनतेअवसरीं । शरीरटांकूनिधरित्रीवरी । शोककरीअपार ५४ आजिबळाचासमुद्रआटला ।
कींधैर्याचामेरूखचला । प्रतापवृक्षउन्मळला । समरभूमीसिअकस्मात ५५ इंद्रजितसूर्याचेकिरणें । मावळतीशत्रूचींतारागणें । तोआजिसौमित्राहूनें । खग्रासके
लासमूळीं ५६ रणसरोवरींशिरकमळें । त्वांवारणेंछेदिलींनिजबळें । सौमित्रसिंहेंस्वबळें । विदारूननेलेंशिरंमुक्त ५७ ऐरावतीसहपाकशासन । संमरींपाडिलाउलथो
न । तयाआजिमानवलक्ष्मण । येऊनमारीसमरभूमीं ५८ माझेंसौभाग्यभांडार । वरीसौमित्रपडिलातस्कर । माझेभाग्याचासमुद्र । सौमित्रअगस्तीनेंप्राशिला ५९

१ शाईचीदौत । २ एकांतीं । ३ आकाश । ४ द्विज । ५ राम । ६ हात । ७ मस्तकरूप मोतीं । ८ इंद्र । ९ युद्ध ।

इंद्रजितमाझारोहिणींवर । सौमित्रप्रतापराहूथोर । कळांसहितलोपलाचंद्र । नदिसेपुनःमागुती ६० वृत्रारिशत्रूचीअंतुरी । ऐसानानाविलापकरी । पशुपक्षीतेअवस
रीं । रडतीकरुणाऐकोनी ६१ सख्याह्मणतीसुलोचने । आतांव्यर्थशोकक्कांकरणें । आपुलेंपरत्रसाधनदेखणें । संसारमायात्यजूनी ६२ जेंदिसेतेंनाशिवंत । मिथ्याअ
हिकुंडलवत । पर्दीनेंपुरेंबांधोनिनाचत । मीनभूमींसींमिथ्यापैं ६३ उदिमासगेलावंध्यासुत । मृगजळींमत्स्यधरीत । गंधर्वनगरवाटत । मिथ्यासमस्ततैसेंहें ६४ अ
सोनगारिशत्रूचीगृहिणी । प्रवेशोनिआत्मसदनीं । नानासंपत्तीदेखोनी । मनविटेतत्काळ ६५ परापवादेंविटतीसज्जन । कींचिळसयेदेखोनिवमन । कींसुंदरललनादे
खोन । विटेजैसाविरक्त ६६ तैसीनानावस्तुदेखतां । विटलीशक्रारीचीकांता । शुकपक्ष्यादिसमस्तां । मुक्तकेलेंस्वहस्तें ६७ सदनासिनमनकरूनी । शिबिकेभ्रतारह
स्तघालोनी । चपळअ[3]श्विनीवरीबैसोनी । लंकेसतेव्हांचालिली ६८ तोंपुढेंदूतयेऊन । सांगतीसर्ववर्तमान । मगलघुकपाटेंउघडून । सुलोचनाप्रवेशली ६९ अस्ता
गेलावासरमणी । प्रवर्तलीघोररजनी । रजनीचरतेक्षणीं । नगरदुर्गींचेगजबजिले ७० सभेसबैसलालंकानाथ । तोंस्नुषादेखेअकस्मात । गजबजिलामयजानाथ । चि
न्हविपरीतदेखोनी ७१ सुलोचनासद्गदहोउनी । मस्तकठेवीश्वशुरचरणीं । रावणह्मणेवोसाजणी । मायेकिमर्थआलीस ७२ तोंभुजेसहितपत्र । श्वशुरापुढेंठेविलेंसत्वर ।
ह्मणेस्वर्गागेलेभ्रतार । त्यांसमागमेंजाईनमी ७३ ऐसेंऐकतांचिरावण । घेतवक्षस्थळबडवून । खालतापडेसिंहासनावरून । महाद्रुमउन्मळेजेवी ७४ मूत्तिकाघेऊनि
लंकानाथ । दाहाहिमुखींतेव्हांघालित । वर्तलाएकचिआकांत । नाहींअंतमहाशब्दा ७५ गजरऐकोनितयेवेळीं । मयकन्यातेथेंपावली । वार्तापुत्राचीऐकिली । मू
र्च्छितपडलीधरणीये ७६ ऐशींसहस्त्रराजअंगना । आल्यामहामंडपस्थाना । शोककरीमयकन्या । सर्वहितियेससांवरिती ७७ मंदोदरीह्मणेस्नेहाळा । मेघनादामाझिया
बाळा । मजनपुसतांरणमंडळा । सखयाकैसागेलासी ७८ त्रिभुवनशोधितांसमग्र । नदेखेंतुजऐसाधनुर्धर । बंदींघातलेसमस्तसुरवर । शत्रूसमग्रग्रासिले ७९ पूर्वीं
तीव्रतपेंआचरलीं । पूर्णनहोतांमध्येंसोडिलीं । ह्मणूनिऐसीहानीझाली । आड[4]ठाकलेंपूर्वकर्म ८० कींम्यांकेलापंक्तिभेद । संतांसबोलिल्येंदोषशब्द । कींअपर्णावरआ
णिमुकुंद । वेगळेदोघेभाविले ८१ हरिकीर्तनरंगमोडिला । क्षुधार्थीपात्रींचाउठविला । कींपरद्रव्याचाअभिलाषकेला । किंवाघडलागुरुद्रोह ८२ परलाभाचीकेलीहा
नी । कींदूषणदिल्हेंगंगेलागुनी । कींकुरं[5]गिणीपाँ[6]डसावनीं । विघडपूर्वीम्यांकेला ८३ भिक्षानघालितांसाचार । दारींचादवडिलायतीश्वर । ह्मणोनिइंद्रजिताऐसापुत्र ।
गेलानिश्चितत्यादोषें ८४ असोदशशतमुखकुमारी । दशकंठजायाहृदयींधरी । शोककेलातेणेंधरित्री । कंपितझालीतेधवां ८५ मगशेषकन्याह्मणेतयालागुन । मजद्या
वेंजीशिरआणून । पतीचीवाटपाहतांनयन । शिणलेजाईनसांगातीं ८६ ऐसेंबोलतांसुलोचना । क्रोधआलादशवदना । घावघातलानिशाणा । ह्मणेसनासिद्धकरा
८७ आजसंग्रामकरूनानिर्वाण । रामसौमित्रांचींशिरेंआणीन । अथवापुत्रपंथलक्षून । मीजाईनआतांची ८८ दशमुखकोपलादेखोनी । मैं[7]यजासांगेसुनेच्याकर्णीं ।

१ चंद्र । २ इंद्रजित । ३ घोडी । ४ आले । ५ हरिणी । ६ हरिणीचे बालक । ७ मंदोदरी ।

ह्मणेतूंचतेथेंजाऊनी । शिरमागोनघेईंकां ८९ मंगळजननींकुपरीवर । तयापासींतूंमागेंशिर । तोभक्तवत्सलपरमउदार । दयासिंधूदीनबंधू ९० जोचराचराचेंजीवन । जनकजावेगळीकरून । सकळस्त्रियामातेसमान । एकबाणीएकवचनी ९१ दुःखामाजींसुखथोर । दृष्टींपाहेंवैदेहीवर । इतुकेंनसार्थकसंसार । इहपरत्रसर्वही ९२ पुण्यपरायणश्रीरामभक्त । सुग्रीवजांबुवंतहनुमंत । न्यायसिंधूबिभीषणतेथ । पाठिराखेसर्वस्वें ९३ ऐसेंबोलतांमयकन्या । आलेंसुलोचनेच्यामना । मगश्वशुरासिमागे आज्ञा । सुवेळाचळाजावया ९४ दशद्वयनेत्रबोले । तुजजरीत्यांहींठेऊनघेतलें । कैसेंकरावेंतयेवेळे । सांगवहिलेंआह्मांतें ९५ उरगबैसलाघुसधुसीत । तयामुखींकेंवींघालवेहात । यावरीशेषकन्याबोलत । दशकंठासीतेंऐका ९६ परसतीचाअभिलाषसमूळ । करीऐसाकोणचांडाळ । त्याचावंशभस्महोईल । विपरीतकर्मआचरितां ९७ परस्त्रीचाअभिलाषधरून । कोणपावलाजयकल्याण । रावणबोलेअधोवदन । तरीअवश्यजाईजे ९८ तुजसींविपरीतकरितांजाण । शत्रूअवघेभस्मकरीन । शेषतनयानिकेंह्मणून । तत्काळतेनिघाली ९९ बृहस्पतीऐसेविचक्षण । घेतलेशिष्टबंदिजन । सहस्त्रार्धदासीघेऊन । अश्विनीवरीआरूढली १०० संसारमायाटाकून । संतस्वरूपींहोतीलीन । तैसीलंकाउपेक्षून । चालिलीशरणश्रीरामचंद्रा १ परमवेगेंतेवेळीं । आलीरामसभेजवळी । कृपाब्धीसमिळोंआली । पुण्यगंगासुलोचना २ कींसंताचेगृहाप्रती । विश्रांतीसयेईशांती । तैसीशेषकन्याझालीयेती । सीतापतीलक्षूनियां ३ कनकाद्रिभोंवतेतरुवर । तैसेराघवावेष्टितवानर । कोटिकंदर्पलावण्यसुंदर । अवनिजावरदेखिला ४ भोंवतेकपियंत्राकार । उभेअसतीजोडूनिकर । मध्येंरघुनाथपीठपवित्र । घवघवितविराजमान ५ अश्विनीखालींउतरूनिजाणा । मनींआठवीकैलासराणा । हंसगतीसुलोचना । शेषकन्याचालत ६ एकधांवोनिवानरयेती । हर्षेंश्रीरामासीसांगती । रावणेंपाठविलीसीतासती । भयाभीतहोऊनियां ७ मगबोले चापपाणी । रावणपडिलानाहींजोंरणीं । तोंवरीजनकनंदिनी । दृष्टीनपडेतुमच्यापैं ८ शेषकुमरीजवळदेखोन । बिभीषणाकडेपाहेरघुनंदन । तेणेंआसुवेंभरिलेनयन । सद्गदकंठजाहला ९ ह्मणेजगद्वंद्याराजीवनेत्रा । हीशक्रजितललनासत्पात्रा । इचेंनामघेतांविषकंठमित्रा । सर्वदोषहरतील ११० कर्मगतीपरमगहन । जीचेअंगुष्ठींनपडेसूर्यकिरण । शेषकन्यासुकुमारपूर्ण । आलीधांवूनशिरालागीं ११ तें सुलोचनाजवळयेऊन । विलोकूनश्रीरामध्यान । जयजयकारेंलोटांगण । राघवचरणींघातलें १२ रामचरणकमळावरी । शेषकन्याझालीभ्रमरी । ज्याचेचरणरजेंनिर्धारीं । पद्मजाततनयाउद्धरली १३ दरिद्रीयाससांपडेधन । कींजन्मांधासिआलेनयन । कींमेघवळलादेखोन । मयूरजैसाआनंदे १४ कींप्रवाहींबुडोनजातसे । त्यासप्राणसखालावींकांसे । कींयोगीपावेनिवृत्तिदशे । निजमनजिंकोनी १५ तैसादेखोनिश्रीरामचंद्र । उल्हासेसुलोचनाचकोर । कींरघुनाथहोयदिनकर । कमळिणीतेसुलोचना १६ संसाँरतापेंतापोनी । दृढजडलीश्रीरामचरणीं । तेथोनिउठावयामनीं । आळसयेतसुलोचने १७ आतांहेंसुखसांडोनी । पुढतीकायपाहूंनयनीं । सुलोचनारामपदावरूनी । भाळसहसानुचलीच १८ जैसाअमृताचाबिंदू । तेविद्रवलाकृपासिंधू । जोज

१ सीतापती । २ पाचशे । ३ मेरुपर्वत । ४ सुलोचना । ५ अहिल्या । ६ कडेला । ७ जन्ममृत्युरूप संसार । ८ कपाळ ।

गदीशदीनबंधू । लाविलावेधूंत्रिनेत्रां १९ ह्मणेमातेउठींझडकरी । परमश्रमलीससंसारीं । आतांसुखरूपराहेंपरत्रीं । अक्षयसुखभोगींतूं २० ऐसेंऐकोनिझडकरी । उ
भीठाकलीशेषकुमरी । पाणिद्वयजोडूनितेअवसरीं । स्तवनकरीसद्भावें २१ ह्मणेजयजयरामाविषकंठमित्रा । रघूत्तमाराजीवनेत्रा । जलदवर्णाचारुगात्रा । मित्रकुळमुकुटम
णी २२ जगद्वंद्याजगन्नायका । जनकजापतिजगरक्षका । जन्ममरणभयमोचका । जनकजामाताजगद्गुरू २३ भार्गवजिताजलजनयना । जगव्यापकादुःखहरणा । जगदी
श्वराजलजलोचना । जन्मजराराहिततूं २४ पुराणपुरुषारघुनंदना । भक्तवत्सलाजगन्मोहना । मायाचक्रचाळकानिरंजना । निष्कलंकानिर्गुणातूं २५ अयोध्यापुर
विहारा । वेदवंद्यावेदसारा । परमउदाराराघुवीरा । अहिल्योद्धारामखपाळका २६ जयजयरामाविश्वपाळणा । विश्वव्यापकाविश्वकारणा । विश्वचाळकाजगज्जीवना ।
विश्वरक्षणाविश्वेशा २७ विबुधलल्लाटपटलेखना । सनकसनंदनमनरंजना । हेरघुवीरादानवदळणा । भवभंजनाभवहृदया २८ मंगळरूपामंगळकारका । जयमंगळजननी
उद्धारका । मंगळभगिनीप्राणनायका । मंगळरहितामंगळधामा २९ कमलोद्भवजनकाकमलनयना । कमलनायकाकमलशयना । कमलनाभाकमलवदना । कमलसदनाक
मलप्रिया १३० नमोभववारणविदारकपंचनाना । नमोपापारण्यकुठारतीक्ष्णा । हेश्रीरामत्रिविधतापशमना । अनंतशयनाअनंता ३१ तुजस्तवितांचापपाणी ।
शिणलीसहस्रवदनाचीवाणी । नेतिनेतिह्मणोनी । चारिवेदतटस्थ ३२ तेथेंएकजिव्हेचेंस्तवन । मांडिलमाझेंकोठून । जैसेंभागीरथीससंमार्जन । थिल्लरोदकेंमांडिलें ३३
पितळेचेंपुष्पनेऊन । केलेंकनकाद्रीचेंपूजन । कींजलार्णवासिअर्घ्यदान । कूपोदकेंपैंकेलें ३४ अर्कासवाहिलेंअर्कसुमन । मलयानिलासिअंचलपवन । किंवाक्षीराब्धी
पुढेंनेऊन । तक्रजैसेंसमर्पिलें ३५ केवींहोयधरेचेंवजन । स्तंभकैंचाटेंकावयागगन । सप्तसमुद्रींचेंजीवन । टिटवीसकेवींमोजवे ३६ सकळप्रकाशकरोहिणीवर । त्यासदशी
वाहिलीअणुमात्र । कींधत्तूरपुष्पींउमावर । दरिद्रीयानेंपूजिला १३७ तुझेदेखतांचिचरण । माझादेहजाहालापावन । होऊनठेलेंमनउन्मन । जन्ममरणचुकलेंअसे ३८
घागरींआणियारांझणीं । एकाचिबिंबलावासरमणी । तैसास्त्रीपुरुषअभिधानीं । चापपाणीव्यापकतूं ३९ तरीयास्त्रीदेहाकृती । शक्रजिताचीअंगनाह्मणती । पति
शिरासवेंरघुपती । अग्नीमाजीघालिजे ४० हेअयोध्याधीशाउदारा । अनाथयाचकमीमागेंशिरा । मीचातकतूंजलधरा । कृपानिधीवर्षैंकां ४१ जेव्हांउदयपावे
गभस्ती । तेव्हांचक्रवाकांहोयतृप्ती । तैसेंचआतांकरीरघुपती । मित्रकुळप्रकाशका ४२ क्षीरआणिजळ । वेगळेंकाढितीमराळ । तैसाश्रीरामतमाळनीळ । भवपुरीहूनि
मजकाढींकां ४३ पतीचेंएकिलेंवर्तमान । तेव्हांचगेलेमाझेपंचप्राण । परिशिराचेंनिमित्तकरून । तुझेचरणपाहूंआल्यें ४४ तूंचित्तपरिक्षकरघुनाथ । जाणसीसर्वांचे
मनोरथ । ऐसेंसुलोचनाह्मणत । जगन्नायकतटस्थजाहला ४५ ह्मणेधन्यधन्यसहस्रवदन । ऐसेंहृदयींजन्मलेंरत्न । कींभोगींद्राचेंतपपूर्ण । कन्यारत्नप्रकटलें ४६ सु
लोचनेचेंचातुर्यदेखोन । सर्वकपीतुकावितीमान । श्रीरामासिह्मणेमित्रनंदन । ईतेंशिरदेऊनिबोळवा ४७ जांबुवंतह्मणेहेपुण्यसरिता । अंगदह्मणेधन्यपतिव्रता । मा

१ छंद । २ शंकरास । ३ कमळनेत्रा । ४ समुद्र । ५ आड । ६ सूर्यास । ७ रुईचे । ८ पदराचा वारा । ९ हंस । १० शेष ।

रुातेह्मणेइचेंनावघेतां । पापनुरेसहसाही १४८ सायुज्यमुक्तीसमवेत । इसींशिरद्यावेंत्वरित । असोयावरीजनकजामात । पुसेदशकंठस्नुषेतें ४९ आह्मीयेथेंआणिलें
शिर । तुजकळलाकेवीसमाचार । येरीह्मणेपतिकरेंसाचार । पत्रलिहूनदीधलें ५० भूर्जपत्रदाखविलेंत्वरित । आश्चर्यकरीकौसल्यासुत । तोंवानरह्मणतीसमस्त ।
आह्मासिसत्यनवाटे ५१ निर्जीवहस्तेंलिहिलेंपत्र । तरीचआह्मीमानूंसाचार । जरीहेंहांसवीलशिर । प्राणपतीचेंयेकाळीं ५२ रामह्मणेइचामहिमाथोर । कायएकन
करीनिर्धार । ऋषभहस्तेंआणविलेंशिर । अर्कपुत्रेंतेकाळीं ५३ महाविशाळभयंकर । जिव्हालोळेमुखाबाहेर । झांकिलाअसेसव्यनेत्र । भाळींसेंदुरचर्चिला ५४
बाबरझोटीधरून । ऋषभेंठेविलेंआणोन । तेंसुलोचनेनेंधरून । हृदयींतेव्हांआलिंगिलें ५५ स्फुंदस्फुंदोनिसतीरडत । त्रिभुवनींबाळियाइंद्रजित । त्याचेंशिरपडि
लेंयेथ । कर्मविचित्रपूर्वींचें ५६ खालींपसरीउत्तरीयवस्त्र । त्यावरीबैसविलेंतेव्हांशिर । सतीनेंकरूनिनमस्कार । विनवीकरजोडूनियां ५७ अयोध्यानाथश्रीरामचं
द्र । पाहतीस्वर्गींचेसुरवर । तरीतुह्मींहास्यकरावेंसत्वर । जेणेंश्रीरामधन्यह्मणे ५८ मजसींविनोदनानारीतीं । करीतसाप्राणपती । तरीआजिक्रोधाचित्तीं । कायह्म
णोनिधरियेला ५९ आजिअपराधसमस्त । समर्थेंघालावेपोटांत । माझापतिव्रताधर्मसत्य । रघुपतीसीदाविजे ६० होमविध्वंसिलाह्मणोन । तेणेंक्रोधेंधरिलेंमौन ।
समरींजयनदेखोन । ह्मणोनिखेदमनींवाटला ६१ कींरामदर्शनाशिरआणिलें । सायुज्यपदप्राप्तझालें । ह्मणोनिबोलणेंखुंटलें । जन्ममरणचुकलेंपैं ६२ इत्यादिभावते
अवसरीं । बोलिलीफणिपाळकुमरी । किंचितविनोदहीकरी । सुलोचनाहंसवावया ६३ शूर्पनखातुमचीआत । जनस्थानींगौरविलीबहुत । कर्णनासिकसुमित्रासुत ।
घेऊनिगेलाआरंभीं ६४ भगिनीचेंदेखोनिभूषण । आनंदलापितृव्यकुंभकर्ण । तेणेंनासिकआणिकर्ण । सुग्रीवासिसमर्पिले ६५ ऐसाविनोदकरितां । परिशिरनहांसे
सर्वथा । मगसहस्रवदनदुहिता । खेदपरमकरितसे ६६ ह्मणेमीपूर्वींचुकल्येंयथार्थ ! जरीपितांसाह्यआणित्येंयेथ । तरीतुमचेशत्रूसमस्त । पराभविताक्षणार्धें ६७ ऐ
सीऐकर्तांचमात । गदगदांतेव्हांशिरहांसत । सव्यनेत्रउघडोनिपाहत । जेवीविकासेकमळणी ६८ श्रीरामासपुसतीवानर । कायगोष्टीसहांसलेंशिर । याउपरीराजी
वनेत्र । कायबोलताजाहला ६९ ह्मणेइचापितासहस्रवदन । तोचिअवतरलालक्ष्मण । त्याश्वशुरेंमजमारिलेंपूर्ण । शिरहांसलेंगदगदां १७० अज्ञानरूपवामनयन ।
मीत्यासनदिसेंसगुण । ज्ञानमयसव्यनयन । उघडोनिमजविलोकी ७१ वानरडोलवितीमान । सुलोचनादेवीधन्य । हीसतियांमाजीनिधान । शिरअचेतनहांसविलें
७२ तंवतोवीरलक्ष्मण । व्यापिलामायामोहेंकरून । सुलोचनेकडेपाहोन । अश्रुनयनींभरियेले ७३ रघूत्तमाप्रतिबोलत । अन्यायकेलाम्यांयथार्थ । प्रत्यक्षमारूनजा
मात । कन्यासुलोचनाश्रमविली ७४ ऐसाशोकार्णवींलक्ष्मण । पडतांदेखोनिरघुनंदन । ह्मणेबारेक्षात्रियधर्मदारुण । देवेंपूर्वींचनिर्मिला १७५ बंधुअथवापितापुत्र ।
समरींआलियासमोर । त्यासिवधितांअणुमात्र । दोषनसेसहसाही ७६ सौमित्रह्मणेश्रीरामा । विश्वफळांकितद्रुमा । अजअजितपूर्णब्रह्मा । तुह्मीबोलिलांतेंसत्य ७७

१ सुग्रीव । २ पदर । ३ शेष । ४ मृत । ५ जन्मरहित । ६ पराजय न पावणारा ।

अध्याय ३१

मायाचक्रमोहदुर्गम । प्रियवियोगेंवाटेश्रम । सीतेलागींतुह्मींपरम । वृक्षपाषाणआलिंगिले ७८ ऐसींऐकतांचिमात । कृपेनेंद्रवलारघुनाथ । ह्मणेमीउठवीनइंद्रजित । करी
नऐक्यउभयतांसी ७९ इंद्रकरींआणूनअमृत । आतांचिउठवूंशेषजामात । ऐकतांमहावीरतेथ । गजबजिलेतेकाळीं १८० ह्मणदावीसूर्यनंदन । हेंमनींनधरावेंआपण ।
विमानींदेवसंपूर्ण । भयाभीतजाहाले ८१ अंगददावीकरपल्लवीं । बिभीषणमानहालवी । जांबुवंतनेत्रसंकेतदावी । नकाहेंकरूंअघटित ८२ निर्भीडउत्तरदेतवायुतनय । बोलि
लाजेंसर्वांसिप्रिय । ह्मणेतुमचेंठेवाऔदार्य । एकीकडेनेउनी ८३ अजाह्मणोनिपाळिजेव्यक्र । मित्रह्मणोनयेदंदशूक । विषतरूचेंकायसार्थक । दुग्धघालोनिवाढवितां ८४ इंद्र
जिताचेबळेंदेव । रावणेघातलेबंदींसर्व । याचींकापटचेंवासव । तोहीनेणेसर्वथा ८५ सौमित्रबोलिलावचन । जेणेंहोयसर्वांचेंसमाधान । तैसेंकरावेंआपण । रघुनंदनअवश्यह्म
णे ८६ सुलोचनेसिह्मणेमित्रपुत्र । पतीचेंशिरनेईंसत्वर । निराशादेखोनिउत्तर । सतीसुलोचनाबोलतसे ८७ दृष्टींदेखिलारघुनाथ । इतुकेनसर्वकृतकृत्य ।
ह्मणोनिचरणींठेवित । मस्तकआपुलेंसुलोचना ८८ सव्यघालोनिरघुवीर । मागुताघालीनमस्कार । उभीराहेजोडूनिकर । कायबोलेतेधवां ८९ आदि
पुरुषावैकुंठनायका । मत्स्यरूपावेदोद्धारका । कमठरूपासृष्टिपाळका । आदिवराहकूर्मरूपावूं ९० तोतूंस्तंभोद्भवनरहरी । वामनरूपामधुकैटभारी । ती
नसप्तकेवेळधरित्री । केलीनिःक्षत्रीतुवांची ९१ तोतूंचिआतांरघुनाथ । कौसल्यात्मजजनकजामात । मातापितावंधुवित्त । तूंचिमाझेंजगद्वंद्या ९२ मद
नशत्रुहृदयआरामा । परत्रींचासोयराश्रीरामा । दीनबंधूसर्वोत्तमा । पूर्णब्रह्माजगद्गुरू ९३ लंकेकडेआजितत्वतां । कपीनपाठवावेसर्वथा । मजअग्निप्रवे
शकरितां । विक्षेपकोणीनकरावा ९४ अवश्यह्मणेजगदोद्धार । तिचेमस्तकींठेऊनिकर । सुलोचनावारंवार । करीनमस्कारराघवा ९५ नेत्रद्वारेंन्याहा
ळून । हृदयींरेखिलारघुनंदन । जयजयरामह्मणोन । शिरघेऊनिचालिली ९६ मगरणासियेऊनसत्वर । घेतलेंपतीचेंशरीर । समुद्रतीरींभयंकर । वि
स्तीर्णकुंडरचियेलें ९७ मंदोदरीसहितलंकानाथ । सहपरिवारेंपातलातेथ । विमानींदेवसमस्त । पाहातीकौतुकसतीचें ९८ सुलोचनेनेंकरूनिस्नान ।
सौभाग्यकारकदेतवाण । कुंडींपतीचीतनूघाळून । महाअग्निचेतविला ९९ प्रदक्षिणाकरूनयेरी । धर्मशिळेवरीशेषकुमरी । उभीठाकूनितेअवसरीं । अं
बरींन्याहाळूनिपाहे २०० धडकतदुंदुभीचीध्वनी । सुरांचीदाटीझालीविमानीं । सकळसुरांगनागगनीं । अक्षयवाणेंघेऊनिउभ्या १ तोंदिव्यशरीरहोउ
नी । इंद्रजितदेखेंविमानीं । ऐसेंदेखतांचिनयनीं । प्राणझालाकासाविस २ शरीरटाकूनित्वरितगती । आंतूननिघालीआत्मज्योती । दिव्यदेहपावो
निनिश्चिती । पतिसंगेंपावली ३ मगशिरकमलउचलोन । अग्निमुखींघातलेंनेऊन । तेव्हांमंदोदरीआणिरावण । शोककरितीअत्यंत ४ सिंधुसंगमीं
करूनिस्नान । सहपरिवारेंपरतलारावण । सकळस्त्रियाकरितीरुदन । लंकेमाजीप्रवेशला ५ घरोघरींलोकवानित । ह्मणतीयशस्वीश्रीरघुनाथ । एकपत्नी

---

१ लांडगा । २ सर्प । ३ इंद्र । ४ सुग्रीव । ५ परशुराम अवतारीं ।

व्रतसत्य । केलेंसार्थकसुलोचनेचें ६ अग्निपुराणींसत्यवतीसुत । बोलिलाकथाहेसमस्त । तेचिबोलिलोंयेथ । नाहींविपरीतसर्वथा ७ कथारसिकबहुपाहीं । ह्मणूनियोजिलीश्रीरामविजयीं । श्रोतेधरोतसदांहृदयीं । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ८ पुढेंकथागोडगहन । अहिरावणमहिरावणआख्यान । पाताळासिरामलक्ष्मण । चोरूनियांनेतील ९ तेथेंधांवण्याधांवेलहनुमंत । तेकथापरिसाप्रेमळभक्त । परमानंदअद्भुत । होईलश्रवणकेलिया २१० श्रीधरवरदाब्रह्मानंदा । पुराणपुरुषाअनादिसिद्धा । निर्गुणाजगदंकुरकंदा । जगद्वंद्याअभंगा ११ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । त्रिंशतितमोध्यायगोडहा २१२ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ३० ॥ ॥ ओव्या २१२ ॥ ॥ ॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जोरणरंगधीररघुवीर । रविकुळमंडणराजीवनेत्र । रजनीचरांतकरमणीयगात्र । राजेश्वररमापती १ आत्मारा
मअयोध्यानाथा । आनंदरूपाअव्यक्ता । अपरपारअमलअनित्या । आद्यअनंतअनादीजो २ कर्ममोचककैवल्यदानी । करुणासमुद्रकार्मुकपाणी । बंधछेदककल्म
षजाळूनी । करीकल्याणभक्तांचें ३ परमानंदापुराणपुरुषा । पद्मजाँतजनकार्पयोनिधिवासा । पंकजनेत्रापरमहंसा । शिवहृदयजीवना ४ मनमोहनामंगळधामा ।
मुनिजनहृदयमनविश्रामा । मायातीतामेघश्यामा । मानववेषधारका ५ दीनदयाळादशरथनंदना । दशमुखांतकादुष्टदलना । दानवकुळच्छेदना । दशावतारधा
रका ६ तिसावेअध्यायींअनुसंधान । सुलोचनाप्रवेशलीअग्न । यावरीविंशतिनयन । चिंताक्रांतशोककरी ७ बंधुपुत्रपडिलेरणीं । आतांपाठिराखेनाहींकोणी । तों
विद्युज्जिव्हतयेक्षणीं । प्रधानबोलताजाहलासे ८ ह्मणेअहिरावणमहिरावण । पाताळींआहेतदोघेजण । तेकपटविद्येकरून । रामसौमित्रांनेतील ९ काळिकेपुढेंतत्का
ळीं । समर्पितीलदोघांचाबळी । ऐसेंऐकतांदशमौळी । परमसंतोषपावला १० पत्रपाठविलेंलिहून । तत्काळप्रकटलेदोघेजण । कींतेकामक्रोधचियेऊन । अहंकारा
सीभेटले ११ त्यादोघांसिआलिंगून । मयजापतीकरीरुदन । इंद्रजिताचेंवर्तमान । दोघांजणासीसांगीतलें १२ यावरीतेदोघेबोलत । आतांगतशोकतेबहुतअसोत ।
सौमित्रआणिरघुनाथ । रजनीमाजीनेऊंतयां १३ मगवरकडसेनेचासंहार । करावयाकायउशीर । ऐकतांदशद्वयनेत्र । परमसंतोषपावला १४ तोंविभीषणाचेदोघेप्र
धान । गुप्तरूपेंगोष्टीऐकून । तयांनींवेगेंजाऊन । कथिलेंरावणानुजासी १५ तेणेंनळनीळजांबुवंत । मारुतीसकेलेंश्रुत । तयानेंपुच्छदुर्गअद्भुत । सेनेभोंवता
रचियेला १६ वेढियावरीवेढेघालूनी । वज्रदुर्गउंचविलागगनीं । वरीठायींठायींद्रुमपाणी । गातबैसलेसावध १७ निशाग्रहणीतेकाळीं । पांघुरलीकाळपुरुषाचीकां
बळी । गजावरीखोळघातली । अज्ञानाचीअविद्येनें १८ निशीमाजीपक्षीबहुत । वृक्षींनानाशब्दकरित । रीसवाघुळेंतेथ । ओळकंबतीशाखेवरी १९ भूतेंआणिय
क्षिणी । गोंधळघालितीमहावनीं । महाज्वाळारूपदाउनी । गुप्तहोतीतेधवां २ श्मशानींमातलेप्रेतगण । भयांतकरूपेंदारुण । छळितीअपवित्रालागोन । पवित्रदे
खोनिपळताती २१ पिंगळेथोरकिलबिलती । भालुवादिवाभीतेंबोभाती । चक्रवाकांचेशब्दउमटती । टिटवेशब्दकरितीपैं २२ कुमुदिनींमिळोनिसवेग । मस्तकींम
ण्याचेनिघतीउरग । निधानेंप्रगटोनिसांग । येऊंह्मणतीसभाग्यगृहा २३ असोऐसीनिशाघोर । तोंपातलेदोघेअसुर । दुर्गावरीगर्जतीवानर । मार्गअणुमात्रदिसेना २४ अ
सुरकरींतीक्ष्णशूळ । फोडोंपाहतीदुर्गसबळ । तोंशूळमोडलेतत्काळ । नव्हेवाटवज्रासी २५ मगतेऊर्ध्वपंथेंउडोनी । दुर्गमर्यादावोलांडूनी । जेथेंनिजलेलक्ष्मणकोदंडपाणी ।
उतरलेतेथेंअकस्मात २६ तोंकनकहरिणचर्मावरी । निद्रिस्थदोघेलीलावतारी । कींशिवआणिविष्णुशेजारी । अवनीवरीनिजेले २७ आधींचनिद्रासुखघन । वरी
राक्षसेंघातलेंमौन । शय्येसहितउचलोन । मस्तकींघेऊनचालिले २८ तेथेंचकोरिलेंविवर । लांबयोजनेंसप्तसहस्र । सप्तघटिकेंतयामिनीचर । घेऊनिगेलेदो

१ राक्षस । २ सुंदर शरीर । ३ सर्वांच्या अगोदर असणारा । ४ मोक्ष देणारा । ५ मनुष्य । ६ पातक । ७ ब्रह्मदेवाचा पिता । ८ क्षीर समुद्र । ९ अतिक्रमण । १० रावण । ११ रात्र । १२ आकाशीं ।

घांसी २९ पुढेंतेरासहस्रयोजन । दधिसमुद्रवोलांडून । महिकावतीनगरपूर्ण । लंकेहूनिविशेष ३० कामक्रोधदोघेजण । आत्मयासिघालितीआवरण । तैसेराम लक्ष्मण । सदनींद्दढराक्षियेले ३१ नगरामध्यभागींदेऊळ । दशयोजनेंउंचसबळ । तेंभद्रकाळीचेंमुख्यस्थळ । महाविशाळभयानक ३२ असोदधिसमुद्रतीरींजाण । वीस कोटीपिशिताशन । मकरध्वजबलिवंतपूर्ण । द्दढरक्षणठेविला ३३ महिकावतींउभयरत्नें । निद्रिस्थआणिवरीमौन्य । त्यावरीनागपाशींबांधून । बैसतीरक्षणअहिमही ३४ असोइकडेसुवेळेसिजाण । कायझालेंवर्तमान । निशीसंपतांचंडकिरण । उदयाचळापातला ३५ घ्यावयाश्रीरघुनाथाचेंदर्शन । समस्तपातलेवानरगण । तोंशय्येसहितपू र्ण । दोन्हींनिधानेंनदिसतीपैं ३६ तोंदेखिलेंभयानकविवर । घाबरेपाहातीवानर । सुग्रीवादिकपीसमग्र । गजबजिलेदेखोनी ३७ मगपाहातीवानर । तोंद्वादशगावेंपायथोर । असुरांचेउमटलेभयंकर । श्रीरामभक्तपाहती ३८ याचराचरांचेंजीवन । कमलोद्भवाचेंदेवतार्चन । निशाचरींचोरिलेंजाण । हृदयपिटीसुग्रीव ३९ सकळवानरतैंआ क्रंदती । धरणीवरीअंगघालिती । आक्रोशेंहांकफोडिती । धांवरघुपतीह्मणोनी ४० जगद्वंद्याराजीवनेत्रा । कांउबगलासिआह्मांवानरां । तूंपैरात्परविश्वाचासोयरा । कोठें गेलासिउपेक्षुनी ४१ तोंविभीषणआलाधांवोन । ह्मणेस्थीरस्थीरअवघेजण । हीगोष्टजातांबाहेरपूर्ण । येईलरावणयुद्धासी ४२ रामावीणसेनासमग्र । जैसेंप्राणा वीणशरीर । तरीफुटोंनद्यावासमाचार । पुढेंविचारकराआतां ४३ पिंडब्रह्मांडत्वांसहित । शोधीतजैसासद्गुरुनाथ । ममवस्तूजीशाश्वत । सीताकांतशोधातैसा ४४ कींधुर्ळीतहारपलेंमुक्त । झारीनिवडीसावचित्त । कींवेदार्थपंडित । उकलोनियांकाढीजेवी ४५ कींसमुद्रांतपडिलेवेद । तेमत्स्यरूपेंसाधीमुकुंद । तैसासीताहृदयाब्ज मिलिंद । शोधोनियांकाढावा ४६ तुह्मींरघुपतीचेप्राणमित्र । भगीरथप्रयत्नकरूनिथोर । तुमचाप्रतापरोहिणीवर । निष्कळंकउदयपावूंद्या ४७ तुमचेभाग्यासिनाहीं पार । जोसुखरूपआहेवायुपुत्र । तोक्षणमात्रेंरघुवीर । काढीलआतांशोधूनी ४८ मगमारुतीपुढेंवानर । घालितीसाष्टांगनमस्कार । ह्मणतीतुजवीणरघुवीर । ठायीं नपडेसर्वथा ४९ रामप्राप्तीसिकारण । तूंसद्गुरूआह्मांसिपूर्ण । कामक्रोधअहिमहीनिवटोन । आत्मारामदाखवीं ५० पूर्वींसीताशुद्धीकेलीपाहीं । आतांश्रीरामासिपार्डी ठायीं । ऐसेंऐकतांतेसमयीं । राघवप्रियबोलत ५१ ह्मणेनलागतांएकक्षण । विरंचीगोळहाशोधीन । उभयतांरामलक्ष्मण । सुवेळेसिआणितों ५२ मगह्मणेसुग्रीवा विभीषणा । तुह्मींरक्षावीकपिसेना । विजयश्रीअयोध्याराणा । असुरनिवटोनिआणितों ५३ नळनीळअंगदजांबुवंत । घेऊनप्रवेशेविवरांत । सातसहस्रयोजनेंतेथ । अंधकारथोरपैं ५४ चौघेकासावीसहोऊन । मार्गीपडिलेमूर्च्छयेऊन । मगतेमारुतीनेंबांधोन । आणिलेउचलोनबाहेरी ५५ लागतांशीतलपवन । सावधझालेचौघे जण । मकरध्वजबैसलारक्षण । द्वारींतेव्हांविवराचे ५६ वीसकोटीराक्षसगण । मकरध्वजेसींरक्षण । तंवयांहींविषपालटून । कांपडीहोऊनचालिले ५७ असुर दटावितीतयांतें । कोठेंजातांयेणेंपथें । तेह्मणतीजातोंतीर्थातें । महिकावतीपाहावया ५८ अंतरिक्षकरूंउडाण । घेऊंकालिकेचेंदर्शन । ऐसेंऐकतांचिवचन । सर्वराक्षस

१ घरीं । २ चाळीस कोस । ३ राक्षस । ४ रामलक्ष्मण । ५ ब्रह्मदेव । ६ पृथ्वी । ७ मायातीत । ८ सीतापति श्रीराम । ९ ब्रह्मांडगोल । १० गार वारा । ११ वाट्सरु ।

क्षोभले ५९ सबळदंडउचलून । कपिसींकरितीताडण । मगहनुमंतेंपायींधरून । आपटोनिमारिले ६० ऐसेंदेखतांविपरीत । राक्षसधांवलेसमस्त । प्रतापरुद्रह
नुमंत । जैसाकृतांतक्षोभला ६१ असंख्यातकुंजर[2]भारीं । प्रवेशतीपांचकेसरी[3] । तैसेपांचजणवीरीं । राक्षससर्वमारिले ६२ पांचवीरींभारेबांधोन । पृथ्वीवरीआपटो
न । चक्राकारभोवंडोन । समुद्रांतभिरकाविले ६३ तोंमकरध्वजधांवून । भिडलामारुतीसीयेऊन । मुष्टिप्रहारेंकरून । एकएकाताडिती ६४ सप्तपाताळेंदणाणित ।
परमक्षोभलाहनुमंत । हृदयींदेऊनिमुष्टिघात । मकरध्वजपाडिला ६५ मारुतीवक्षस्थळींबैसोन । ह्मणेआतांसोडवीलकोण । येरूह्मणेअंजनीनंदनें[4] । जवळीनाहींये
काळीं ६६ तोजरीयेताधांवोन । तरीतुजकरिताशतचूर्ण । तोमाझापिताजाण । ऐकोनिमारुतीशंकला ६७ मगत्यासहातींधरून । ह्मणेसांगकैसेंवर्तमान । ब्रह्मचारी
वायुनंदन । तूंसुत[6]कैसाजाहलासी ६८ येरूह्मणेलंकादहन । करूनिस्वेदेंटाकिलाजाण । तोगिळिलामगरीनेंयेऊन । मीजन्मलोंतियेउदरीं ६९ मगह्मणेमीचहनुमंतरु
द्रावतार । तूंह्मणविसीमाझाकुमर । सांगातीहांसतीसाचार । मारुतीचकितपाहातसे ७० ऐसावृत्तांतसांगोनी । पुत्रमस्तकठेवीचरणीं । तोंमगरीआलीधांवुनी । व
ळ्भासिपाहावया ७१ ह्मणेआतांस्वरूपादिसतेंलाहान । जेव्हांकेलेंलंकादहन । त्याकाळींचेंस्वरूपपूर्ण । प्रकटोनिसंशयफेडावा ७२ मगभीमरूपधरितांतेक्षणीं । मग
रीलागेदृढचरणीं । ह्मणेचिंतानकरावीमनीं । आयोध्यानाथसुखीअसे ७३ अहिमहीकपटीदोघेजण । घेऊनिआलेरामलक्ष्मण । उदयीकदेवीपुढेंनेऊन । बाळिसमर्पि
तीदोनप्रहरां ७४ आपणदेवळांतजाऊन । बैसावेंगुप्तरूपेंकरून । त्यास्थळींरामलक्ष्मण । भेटतीलतुह्मांसी ७५ ऐसेंऐकतांचिवचन । वधूचेमस्तकींहस्तठेऊन । ह्मणेअ
सुरांतेंवधून । तुझानंदनस्थापीन ७६ येरीह्मणेमहिकावतीनगर । त्रयोदशसहस्रयोजनेंदूर । आडवासमुद्रदुस्तर । तरीविचारमाझाएकऐका ७७ तुह्मींपांचहीबालिवंत ।
बसावेंमाझेवदननौकेंत । महिकावतीसनेऊनत्वरित । पुढतीआणीनयास्थळीं ७८ नळनीळअंगदजांबुवंत । ऐकतांझालेभयाभीत । ह्मणतीमगरामिठीअद्भुत । भक्षीलउद
कांतनेउनी ७९ तरीमारुतीऐकवचन । आह्मींरक्षितोंहेंस्थान । तुजवांचूनिसिंधुलंघन । सर्वथानव्हेकोणासी ८० मगसिंधुतीरायेऊन । हनुमंतेंचिंतिलेश्रीरामचरण ।
जयजययशस्वीश्रीरामह्मणोन । अकस्मातउडाला ८१ मनोवेगेंहनुमंत । आलामहिकावतींत । परीकोणाएकासमांत । रक्षकांसनकळेची ८२ अणुरेणूहूनिलहान ।
झालासीताशोकहरण । भद्रकाळीचेंस्थळदेखोन । आंतसंचरलातेकाळीं ८३ कापट्यअनुष्ठानेंबहुत । राक्षसकरितीदेउळांत । मद्यमांसविप्रप्रेत । पूजनासीठेविलें
८४ भ्रष्टशास्त्रेंकाढिती । एकासिएकवचनदेती । ऐसेंकरितांमोक्षप्राप्ती । कोणग्रंथींलिहिलेंअसे ८५ ऐसेंऐकतांश्रीरामभक्त । ह्मणेयांसिकैंचामोक्षप्राप्त । आतांकपाळमो
क्षत्वरित । पावतीहस्तेंमाझिया ८६ असोदेवालयींमहारुद्र । जाऊनिदेवीउचलोनिसत्वर । नाहाणींतटाकूनिद्वार । दृढझांकिलेंहनुमंतें ८७ वज्रकपाटेंदेउनी । आपण
बैसलादेवीस्थानीं । सर्वांगींसेंदुरचर्चोनी । झालाभवानीहनुमंत ८८ देवीमारुतीकडेपाहात । तोंभयानकरूपादिसेअद्भुत । जैसाहरिणीचेगृहांत । महाव्याघ्रप्रवेशला

१ काळ । २ हस्ति । ३ सिंह । ४ अंजनीपुत्र मारुति । ५ आश्चर्य वाटलें । ६ पुत्र । ७ मकरध्वज । ८ घाम । ९ पतीस । १० भयंकर । ११ गोष्ट ।

८९ तोंयेरीकडेअसुरबहुत । षड्रसअन्नाचेपर्वत । पूजासामग्रीसमस्त । घेऊनिदैत्यपातले ९० तोंवज्रकपाटेंदीधली । तींनउघडतीकदाकाळीं । एकह्मणतीदेवीक्षोभली । ह्मणूनिस्तुतीकरितातीं ९१ ऐसालोटलाएकमुहूर्त । तोंरुद्ररूपिणीआंतबोलत । ह्मणेधन्यतुह्मींभक्त । बळीसीरघुनाथआणितां ९२ लंकेपुढेंबहुतांचेप्राण । मीचघेतलेसत्यवचन । तुमचेंकरावयाभोजन । येथेंसाक्षेपेंपातलें ९३ माझेंस्वरूपबहुततीव्र । पाहातांजातीलतुमचेनेत्र । तरीपाडूनिगवाक्षद्वार । पूजाआर्धीसमर्पा ९४ ऐसेंदेवीबोलेआंतुनी । अहिमहीहर्षलेतेक्षणीं । ह्मणतीआह्मींत्रिभुवनीं । भक्तशिरोमणीदोघेही ९५ मगदेऊळमस्तकींविशाळ । गवाक्षपाडिलेंतत्काळ । पंचामृताचेघटसकळ । स्नानालागींवोतिले ९६ तोंमुखपसरोनिहनुमंत । घटघटांप्राशीपंचामृत । पाठींशुद्धोदकवोतित । प्रक्षाळितमुखतेणें ९७ धूपदीपवाहातांतेसमयीं । देवीतेंह्मणेहेंतूंघेईं । सर्वेंचह्मणेलवलाहीं । नैवेद्यझडकरीयेऊंद्या ९८ अन्नेंओतितीएकसरें । जयजयदेवीह्मणोनिगजरें । राक्षसगर्जतीएकसरें । मगमारुतीकायकरी ९९ सव्यअपसव्यहस्तेंकरुनी । स्वाहाकरीरुद्ररूपिणी । जैसादावाग्नीचेतवुनी । तोनानाकाष्ठेंभाक्षेत १०० पंचभक्षपरमान्न । बहुतरंगांचेंओदन । शाकालवणशाकाआणून । असंख्यातरिचवती १ दधिघृतनवनीतें । त्याचेपाटसोडिलेबहुत । जैशावर्षाकाळींसरितांधांवत । सागरासिभेटावया २ पुजारेलोहदंडेंकरूनी । मोकळीकरितीतेव्हांनाहाणी । प्रसादबाहेरयावाह्मणोनी । प्रयत्नकरितीबहुसाल ३ देवीबैसलीतेथ । तिजवरीलोहदंडआदळत । तीह्मणेसंकटबहुत । मजयेथेंवोढवलें ४ असुरींआणिलेदशरथसुत । नैवेद्यग्रासितोहनुमंत । मजलागींताडणहोत । अनर्थथोरमांडला ५ नाहाणीमोकळीकरितीअसुर । परीकांहींचनयेबाहेर । ह्मणतीआजिदेवीनेंसमग्र । अन्नसर्वग्रासिलें ६ वृद्धवृद्धअसुरबोलत । कैंचीदेवीमांडिलाअनर्थ । चोरूनिआणिलारघुनाथ । बरवाअर्थदिसेना ७ रावणेंचोरिलीसीतासुंदर । तेथेंएकआलावानर । तेणेंनगरजाळूनिसमग्र । केलासंहारबहुतांचा ८ तैसेंचमांडलेंयेथ । ऐसेंबोलेनिबुद्धिमंत । निजस्थानासित्वरित । जातेझालेतेधवां ९ असोइकडेअन्नाचेपर्वत । वोतितांअसुरभागलेसमस्त । परिदेवीनव्हेतृप्त । पुरेनह्मणेसर्वथा ११० मगघातलेंशुद्धजल । सर्वेंचिअर्पिलेंतांबूल । तेव्हांहांकफोडोनिप्रबळ । रुद्ररूपिणीबोलतसे ११ ह्मणेमीतुष्टल्येंआजिपूर्ण । तुह्मासिअक्षयपददेईन । तुह्मीआणिलंकापतीरावण । करीनसमानदोहींचें १२ माझीप्रसन्नतालवलाह्यां । आतांचयेईलप्रत्यया । ऐसेशब्दपरिसोनियां । शाहाणेचालिलेगृहासी १३ देवीह्मणेयाउपरी । रामसौमित्रआणाझडकरी । सगळेचिघालादेउळाभीतरी । याउपरीकौतुकपहा १४ सच्चिदानंदरघुवीर । जयाचियास्वरूपानाहींपार । जोवेदशास्त्रांअगोचर । त्यासिगिळीनसगळेंची १५ ऐसेशब्ददेवीचेऐकोन । हर्षलेअहिमहिदोघेजण । तीसकोटीअसुरघेऊन । चालिलेरामसौमित्रआणावया १६ रविकुळींचींनिधानेंदोनी । ठेविलींनागपाशीं आकर्षुनी । तेसोडोनियांतेक्षणीं । रथासीदृढबांधिले १७ मगकाढिलेंमोहनास्त्र । सावधझालेरामसौमित्र । राजीवाक्षउघडीनेत्र । तोंसभोंवतेअसुरदाटले १८ श्रीरामसौमित्रासिबोले । बारेशत्रूनींआपणाआणिलें । धनुष्य

१ दोन घटिका । २ उग्र । ३ लोणचीं । ४ लोणी । ५ नद्या । ६ समुद्रास । ७ तीर्थ नैवेद्य । ८ राम लक्ष्मण । ९ राक्षस । १० मारुति । ११ सत्वर ।

बाणहिरूननेलें। रथींबांधिलेदृढआह्मां ११९ जानकीसारिखेंचिरत्न । गेलेंदुःखसागरींबुडोन । भरतत्यागीलआतांप्राण । वर्तमानहेंजातांची १२० कौसल्यासु
मित्रादोघीजणी । प्राणदेतीलऐकतांक्षणीं । वसिष्ठादिमहामुनी । दुःखचक्रींपडतील २१ बिभीषणसुग्रीवहनुमंत । नळनीळअंगदजांबुवंत । माझेप्राणसखेसमस्त ।
प्राणदेतीलऐकतां २२ देवसमस्तबंदींपडिले । त्यांचेंधैर्यदुर्गखचलें । क्षुधितपात्रावरूनउठविले । ऐसेंझालेंदेवांसीं २३ आतांअसावेंधैर्यधरून । संकटींपावेल
उमारमण । तरीहेंक्षणमात्रेंविघ्न । निरसोनियांजाईल २४ जोसाक्षातरुद्रावतार । आमुचाहनुमंतसाचार । येथेंजरीपावतासत्वर । तरीअसुरसंहारिता २५ सा
क्षातशेषनारायण । लीलावतारीरामलक्ष्मण । समयासारिखेवर्तून । दावीतखुणदाशरथी २६ असोराक्षसींरामसौमित्र । रथींबांधिलेदृढसत्वर । सिंदूरवर्णपुष्पहार ।
गळांघातलेतेधवां २७ वरीउधळितींसेंदूर । पुढेंहोतवाद्यांचागजर । नग्नशस्त्रेंकरूनिसमग्र । असुरहांकाफोडिती २८ चालविलेमिरवित । नगरलोकआलेसमस्त ।
पहावयाश्रीरघुनाथ । एकचढतीगोपुरीं २९ देखतांदोघेसुकुमार । लोकांसिनधरवेगहिंवर । नेत्रींस्रवोंलागलेंनीर । हाहाकारजाहला ३० नरनारीआक्रंदत । एक
चिवर्तलाआकांत । चराचरजीवनसमस्त । पाहूनिशोककरिताती ३१ तीनप्रदक्षणाकरून । देउळींआणिलेदोघेजण । देवीचींकपाटेंउघडोन । आंतलोटून
दीधले ३२ कपाटेंदेऊनपुढती । राक्षसगोंधळघालिती । हातींदिवट्याघेऊनिनाचती । मद्यप्राशितीउन्मत्त ३३ इकडेदेउळांतरामलक्ष्मण । पाहातीजंवविलोकून ।
देवीनेंपसरिलेंवदन । मुखजैसेंकाळाचें ३४ हाकदिधलीभयंकर । ह्मणेदोघेराजपुत्र । तुह्मासिगिळित्येंसत्वर । तरीस्मरणकराआपुलें ३५ तुमचाप्राणसखा
असेलपाहीं । त्यासचिंतादेहांतसमयीं । ऐसेंऐकोनिलवलाहीं । रघुवीरबोलतसे ३६ जरीअनर्थींपडिलेभक्त । तरीतेमाझेंस्मरणकरित । तोमीआजिरघुनाथ। संकटीं
स्मरूंकोणातें ३७ तरीमाझियाप्राणाचाप्राण । जिवलगसखावायुनंदन । तोअसतातरीविघ्न । कदानहोतेंआह्मांसी ३८ आतांअसोबोलणेंविशेष । मातेआतां
करिकृपाकटाक्ष । कींजननीपाळीबाळकास । प्रीतीबहुतधरूनियां ३९ ऐकतांरघुपतीचेंवचन । कपीचेनेत्रींलोटलेंजीवन । स्फुंदस्फुंदोनिवायुनंदन । धरीचरणश्री
रामाचे १४० तेणेंनयनोदकेंकरून । प्रक्षाळिलेश्रीरामचरण । मगतोसीताशोकहरण । रूपआपुलेंप्रकटकरी १४१ दृष्टींदेखतांवायुनंदन । प्रेमेंदाटलारघुकुळभूषण
हृदयींधरिलाआलिंगून । कायदृष्टांतदेऊंयेथें १४२ कवीनींतर्कंकाढिलेबहुत । परित्यासुखासनाहींदृष्टांत । पाठिराखाकैवारीभक्त । मारुतीऐसानव्हेची १४३ मारु
तीसह्मणेरघुवीर । म्यांघेतलेअनंतअवतार । परीतुझेनविसरेंउपकार । कल्पांतींहिहनुमंता ४४ तुझियाउपकारानाहींमिती । कायकायआठवूंमारुती । असो
यावरीउर्मिळापती । हनुमंतासीभेटला ४५ श्रीरामह्मणेहनुमंता । कैसेंशत्रुवधावेआतां । येरूह्मणेतुह्मींचिंता । नकराकांहींमानसीं ४६ तुह्मींमामेंअसालपोन । एक
एकअसुरबोलावून । तयांचींशिरेंछेदून । करीनचूर्णयेथेंची ४७ श्रीरामह्मणेधनुष्यबाण । जरीदेशीलमाझेंआणून । तरिहेअसुरसंहारीन । क्षणमात्रनलागतां ४८
तंवबोलेवायुनंदन । मीमारीनअहिरावण । मगकपाटेंउघडोन । महिरावणवधातुह्मीं ४९ तेव्हांगुप्तरूपेंजाऊन । दोघांचेआणिलेधनुष्यबाण । पाठीसीलपवोनिदोघे

जण । आपणदेवीजाहला १९० मगह्मणेअहिरावणा । तूंआर्धींघेईंमाझियादर्शना । ऐकतांचिऐसियावचना । संतोषेंप्रवेशेदेउळीं ९१ जैसापंचाननाचेजाळींत । वा
रणप्रवेशेउन्मत्त । कींव्याघ्राचेविवरांत । मृगअकस्मातसंचरे ९२ भुजंगाचेबिळींदेख । प्रवेशलाजैसामूषक । कींमरणदेखोनिपतंगमूर्ख । दीपासिभेटींपातला ९३
तैसाप्रवेशेअहिरावण । भयानकदेवीदेखोन । धाकेंधाकेंचिनमन । करिताझालातेधवां ९४ देवीचरणीमस्तकठेविला । देखोनिमहारुद्रक्षोभला । असुरपायींरग
डिला । शतचूर्णकेलामस्तक ९५ हस्तपादझाडीतेक्षणीं । तेणेंदणाणिलीमंगळजननी । तोदणाणभयंकरऐकोनी । शाहाणेउठोनिपळाले ९६ अहिरावणाचागेला
प्राण । मगमहिरावणबोलेवचन । चारघटिकाझाल्यापूर्ण । बंधूबाहेरनयेची ९७ कायतोपाहावयावृत्तांत । पुजारीजायदेऊळांत । तयाचादायादहीजात । त्याचेपा
ठींहळूहळू ९८ देऊळींअन्नप्रसादसमूळ । तोचिअवघापैंनेईल । ह्मणोनियांउतावेळ । तोदेउळींउतरला ९९ पुढीलपुजारीतेवेळां । देवीसनमावयागेला । मत्कुण
प्रायरगडिला । पायांतळींहनुमंते १६० ऐसेंदेखोनिविपरीत । दुसराचळचळांकांपत । ह्मणेहाहोयहनुमंत । लंकाजेणेंजाळिली ६१ आंगींमुरकुंडीवळोन । द्वारांत
आपटलायेऊन । दोहींहस्तेंकरून । शंखकरीआक्रोशें ६२ ह्मणेजेणेंलंकाजाळिली । तोचकाळबैसलादेउळीं । देवीमोरींतसारिली । पूजाघेतलीसर्वतेणें ६३ पुजारी
सांगेमहिरावणा । बंधूयमसदनपावलाजाणा । ऐसेंऐकतांराक्षसगणां । पळसुटलातेकाळीं ६४ राक्षसांझालाआकांत । एकएकातेंधरूनिहनुमंत । चूर्णकरूनिटाकित ।
एकपळतीदशदिशां ६५ मगशस्त्रेंकवचेंबांधोन । सेनासमग्रएकवटोन । सिद्धझालामहिरावण । युद्धालागींतेकाळीं ६६ ह्मणेबाहेरयेरेमर्कटा । कोठेंप्रवेशलासीमहा
धीटा । आजिमृत्युपुरींचावांटा । रामासहितुह्मांअसे ६७ तोंदेउळामाजीवायुपुत्र । स्कंधींघेतरामसौमित्र । कींतिविष्णुकर्पूरगौर । एकत्रहर्नींबैसले ६८ कींशशी
आणिदिनपती । बैसलेदिसतीएकरथीं । कींपाकशासनअणिवाचस्पती । एकत्रहर्नींआरूढले ६९ तैसेदोघेस्कंधींबैसोन । बाहेरयेतवायुनंदन । पादप्रहारेंकरून ।
कपाटेंफोडिर्लीतत्काळ ७० बाहेरप्रगटतांतत्काळ । पुच्छेंडडवूनिदेउळ । आकाशींभिरकाविलेंसकळ । जेवींबाळकंदुकटाकी ७१ देवालयविदारुनी । देवीसहितस
मुद्रजीवनीं । टाकितांराक्षसमिळूनी । अंजनीतनयवेढिला ७२ खालींरामसौमित्रउतरले । श्रीरामेंकोदंडचढविलें । अचळठाणमांडिलें । बाणलाविलाचापासीं ७३
महिरावणासिरामह्मणे । करीनजर्जरतुलाआपुलेबाणें । कपटियातुझेंकरवीनपेणें । अहिरावणासमीप ७४ तोंराक्षसेंधनुष्यवोढून । रामावरीसोडीतबाण । रघुनाथेंश
रछेदोन । क्षणमात्रेंटाकिले ७५ नरवीरश्रेष्ठरघुनंदन । महिवरीसोडीतशतबाण । त्याचेलल्हाटींजाऊन । एकपंक्तीसबैसले ७६ परीनवलवर्तलेंअद्भुत । रुधिरबिंदूखा
लींपडत । त्याचेमहिरावणहोत । एकसारिखेसर्वही ७७ लक्षाचेलक्षमहिरावण । त्यावरीरामटाकीबाण । त्यांचियाबिंदूपासून । कोट्यानकोटीनिपजती ७८ तितु
केहीरामावरीअसुर । करितेझालेशस्त्रमार । मगघायटाळीतरघुवीर । चकितपाहेचहूंकडे ७९ मगबोलेचापपाणी । वैरीवधावेशस्त्रेंकरुनी । तंवआगळेचिहोतीतेक्ष
णीं । नकळेकरणीकैसीहे ८० तंवतोनिर्वाणींचाभक्त । वज्रदेहीवीरहनुमंत । दृष्टींदेखिलेंसर्वविपरीत । चिंताक्रांतपडियेला ८१ मगतोलोकप्राणेशनंदन । मगरीपा

सींआलाउठोन । तींसपुसेवर्तमान । समूळमहिरावणाचें ८२ तीह्मणेरंभादेवांगना । जातहोतीइंद्रभुवना । तंवभ्रगुऋषीतेंजाणा । तिनेंअकस्मातदेखिलें ८३ ह्मणेहा
वृद्धकुरूपब्राह्मण । तंवतोश्रेष्ठतपोधन । ऐसेंऐकतांचिवचन । शापदारुणदिधलातीतें ८४ ह्मणेतूंहोसीलसर्पिणी । विचरसीसदांघोरवनीं । धांवूनयेरीलागेचरणीं । ह्म
णेमजउःशापदेईजे ८५ येरूह्मणेतूंहोसीलसर्पिणी । क्षणएकदिससीपाद्मिणी । सूर्यरेतपडतांक्षणीं । जासीत्वरितनिजपदा ८६ मगतेअहिरूपहिंडेवनीं । क्षणएकझाली
असेपद्मिणी । तोंसूर्याचेंवीर्यवरुनी । अकस्मातपडतांउद्धरली ८७ रंभागेलीउद्धरून । परीरक्तबिंदूचेहोतीमहिरावण । हेंचंद्रसेनेसवर्तमान । जाऊनियांपुसावें ८८
अहीचेमुखींवीर्यपडत । तोअहिरावणझालायथार्थ । महीवरीपडलेंरेत । महिरावणतोझाला ८९ महिरावणाचीपत्नी । चंद्रसेनासत्यवचनी । हेंहनुमंतेंऐकोनी । उ
डेमारुतीतेथोनियां १९० महिकावतीसयेउनी । प्रवेशलाराजसदनीं । तोंचंद्रसेनाबैसलीध्यानीं । चापपाणीआठवीत ९१ दृष्टींदेखोनिरघुवीर । तीसवाढलाकामज्व
र । श्रीरामाऐसावर । जन्मोजन्मीभोगावा ९२ त्याचिवेधेंकरूनिजाण । तीतेंलागलेंश्रीरामध्यान । सकळविसरलीदेहभान । गुंतलेंमनराघवीं ९३ तंवतिजजवळी
आलाहनुमंत । हस्तटाळीवाजवित । येरीनेत्रउघडोनिपाहात । तोंरामदूतदेखिला ९४ हनुमंतेंकरूनिनमन । सांगेसर्ववर्तमान । पुराणपुरुषरघुनंदन । परमसंक
टींपडियेला ९५ येरीह्मणेंहेंवर्तमान । तुजअवघेंमीसांगेन । माझामनोरथपूर्ण । जरीतूंसिद्धीपाववसी ९६ रामप्रियह्मणेअवश्य । येरीह्मणेदेईभाष । पुढीलकार्यजा
णोनिविशेष । प्रमाणदिधलेंहनुमंतें ९७ येरीह्मणेऐकवचन । सुरतसुखेंरघुनंदन । एकदांतरीमीभोगीन । ह्मणोनिभाषघेतली ९८ आतांरामासिजयप्राप्त । तोऐक
सावधवृत्तांत । अहिरावर्णेतपअद्भुत । करूनिशिवतोषविला ९९ वरमागीतलात्वरित । युद्धसमयींवर्षावेअमृत । ऐक्यहोतांसुधारसरक्त । उद्भवतीमहिरावण २००
भ्रमरमाळाशिवकंठीं । तेमिलिंदपाताळाजाती । अमृतचंचूभरूनिवृष्टी । रक्तावरीकरितीत्या १ एकत्रहोतांरक्तआणिअमृत । महिरावणनिपजतीतेथ । ऐसेंऐकतां
चिहनुमंत । पाताळधुंडितगेलाअसे २ तोंअमृतकुंडगहन । तेथेंलोकपाळांचेंरक्षण । तेंतोडीतवायुनंदन । अमृताजवळीपातला ३ तोंचंचूभरूनअपार । असंख्या
तजातीभ्रमर । पर्वताऐसेंतयांचेंशरीर । केलेचूरसर्वही ४ त्यामाजीश्रेष्ठभ्रमर । मेरुपर्वताऐसेंत्याचेंशरीर । ऐसेंदेखूनिवायुकुमर । कायकरिताजाहला ५ हृदयीं
मुष्टिघातदिधला । भ्रमरपृथ्वीवरीपाडिला । पक्षउपडितांतिवेळां । काकुळतीयेतसे ६ मगभ्रमरबोलेवचन । मजदेईंप्राणदान । मीतुझ्याकार्यासाह्यकरीन । तेव्हां
भ्रमरासोडिलें ७ मगहनुमंतेंभाषघेऊन । सवेंचउडालातेथोन । राघवाजवळीयेऊन । ह्मणेंब्रह्मास्त्रसोडावें ८ ऐसेंबोलतांवायुसुत । रघुनाथबाणींब्रह्मास्त्रस्थापित ।
शरसुटतांचसमस्त । भस्मझालेमहिरावण ९ जैसीहोतांब्रह्मप्राप्ती । संसारदुःखेंवितळती । कींउगवतांगभस्ती । जेवीलपतीतारागण २१० तैसेंसुटतांब्रह्मास्त्र । मु
ख्यरूपसहितअसुर । भस्मझालेसमग्र । सुरवरजयजयकारकरिताती ११ पडलीदेखतांमुख्यधुर । पळोंलागलेतेअसुर । हनुमंतेंपुच्छसमग्र । सेनेंभोंवतेंवेष्टिलें १२
मगलोहार्गळाघेउनी । सैन्यझोडीतयेक्षणीं । कित्येकअंतरिक्षउडोनी । राक्षसपळतीतेवेळे १३ तोंवरूनपुच्छेंसत्वर । बांधिलेसर्वनिशाचरांचेभार । सागरींबुडविले
समग्र । पुच्छेंघुसळूनआणिले १४ एकजातीदिशाउल्लंघून । तोंपुच्छयेततिकडून । ब्रह्मांडव्यापिलेंपूर्ण । पुच्छेंकरूनहनुमंतें १५ मारुतीकेवळईश्वर । त्याचेपु

च्छासनार्हीपार । ब्रह्मांडाबाहेरूनसमग्र । आठवेढेहोऊनिपुच्छउरलें १६ असोदशदिशाधुंडोन । पुच्छेंअसुरआणिलेत्रोडून । महिकावतीसजाऊन । पुच्छनिवेघरो घरीं १७ पुरुषवोढोनिबाहेरी । अर्गळाघायेंचूर्णकरी । भ्रतारालपवोनिनारी । दारींउभ्याराहती १८ परीपुच्छनसोडीसाचार । गूढस्थळाहूनिकाढीअसुर । आकां तवर्तलासेथोर । सांगतीहेरचंद्रसेनेसी १९ तीह्मणेघालाजानकीचीआण । तेणेंनिरसेलआतांचिहेंविघ्न । मगत्याचयुक्तीकरून । जनसकळवांचले २२० जयजयकार करूनसुरवर । वर्षतीपुष्पसंभार । रामसौमित्रवायुकुमर । एकेठायींमिळाले २१ शत्रुक्षयाचेंकारण । लयागेलाअहिरावण । सौमित्रासिह्मणेसीतारमण । अंजनीनंद नधन्यहा २२ ह्मणेंहनुमंतेंजाऊन । शत्रुक्षयहोयजेणेंपूर्ण । तेंसाधूनिआलाकारण । त्यासवर्तमानपुसोंवेंहें २३ मगमारुतींचेगळांसप्रेमें । मिठीघातलीश्रीरामें । तंव तोदुश्चितभ्रमें । पडलाअसेमारुती २४ मगश्रीरामह्मणेप्राणसखया । दुश्चितकांअंजनीतनया । ऐसेंऐकतांलवलाह्या । कायबोलेमारुती २५ मगसर्ववर्तमान । रामा सिसांगेहस्तजोडून । ह्मणेचंद्रसेनेसीभाषदान । दढदेऊनिमीआलों २६ ऐकोनिहांसेरामचंद्र । ह्मणेतूं चातुर्यसमुद्र । मीएकपत्नीव्रतीवीर । हेंतुजकायनठाउकें २७ तरीभाषनव्हेअप्रमाण । मजहीनलागेदूषण । तूंचतुरमुकुटरत्न । युक्तीकरूनटाळींहें २८ मगचंद्रसेनेच्यागृहाप्रती । आलातत्काळमारुती । ह्मणेआणितोंअयोध्या पती । मंचकदढघालीकां २९ चंद्रसेनाहर्षलीचित्तीं । मंचकघातलाएकांतीं । सुमनशेजरचूनियुक्तीं । नानाउपभोगठेविले २३० मगबोलेहनुमंत । मंचकमोडतां अकस्मात । तरीनबैसेचिरघुनाथ । बोलममजनाहीं ३१ मगजोभ्रमरराक्षिलाहोता । त्यासह्मणेत्वरितआतां । मंचककोरूनितत्वतां । आपुलेंवचनसत्यकरी ३२ रंभापत्रप्रमाण । मंचककोरावासंपूर्ण । तेणेंतत्काळआज्ञावंदून । तैसाचिकेलातेकाळीं ३३ चंद्रसेनेचेगृहींसत्वर । हनुमंतेंआणिलारघुवीर । मंचकींबैसतांजगदोद्धा र । तत्काळचूर्णजाहला २३४ उठोनिचालिलारघुनंदन । येरीविलोकीदीनवदन । वायुसुताकडेपाहून । चंद्रसेनाबोलत ३५ ह्मणेकपटीतूंवानरदेख । तुवांचिकोर विलामंचक । वेगेंनेतोसिरघुनाथ । मनोरथमाझानपुरतां ३६ तूंतेंशापदेईनआतां । ऐकतांकृपाउपजलीरघुनाथा । हस्तठेवितिचेमाथां । ह्मणेचिंतानकरावी ३७ माझेंध्यानसुंदर । हृदयींआठवीनिरंतर । पुढेंसत्यभामाचतुर । कृष्णावतारींहोसीतूं ३८ ऐसेंबोलतांरघुनाथ । तीराहिलीसमाधिस्थ । पुढेंमहिकावतींरघुनाथ । म करध्वजातेंस्थापिला ३९ स्कंधींवाहूनरामलक्ष्मण । मारुतीकरीउड्डाण । नळनीळअंगदजांबुवंतपूर्ण । तेहीपुढेंभेटले २४० जैसाउदयपावेआदित्य । तैसासुवेळेसि येतरघुनाथ । विभीषणआणिकिष्किंधानाथ । सामोरेधांवतीसैन्येंसी ४१ सप्रेमेंसुग्रीवविभीषण । आलेहनुमंतासींदेखोन । ह्मणतीहादेहवोंवाळून । तुजवरूनटाकावा ४२ सुग्रीवआणिविभीषण । आश्चर्यकरितीदोघेजण । ह्मणतीधन्यधन्यवायुनंदन । भरिलेंत्रिभुवनकीर्तीनें ४३ झालाएकचिजयजयकार । सर्वांसिभेटलाश्रीरघुवीर । हनुमंताचाप्रतापसमग्र । राजीवनेत्रस्वयेंवर्णी ४४ याब्रह्मांडमंडपांत । मारुतीऐसानाहींभक्त । याचेप्रतापेंआह्मींसमस्त । वानरधन्यजाहालों ४५ ब्रह्मानंदह्मणेश्री धर । अग्निपुराणींहेकथासुंदर । बोलिलासत्यवतीकुमर । तेंचिसाचारकथियेलें ४६ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदापरिसोतपंडि तचतुर । एकत्रिंशतितमोध्यायगोडहा २४७ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥ शुभंभवतु ॥ ओंव्या २४७ ॥ अध्याय ३१ ॥

अध्याय ३२

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ भक्तवल्लभत्रिभुवनेश्वर । सुवेळाचळींरणरंगधीर । जैसानिरभ्रनभींपूर्णचंद्र । तैसारघुवीरशोभला १ रावणा
सिकळलासमाचार । करूनिअहिमहीचासंहार । सुवेळेसिआलारघुवीर । जयजयकारकपीकरिती २ रावणपरमचिंताक्रांत । हृदयींआठवीइंद्रजित । तळमळवाटेम
नांत । ह्मणेकायव्यर्थवांचोनी ३ दीपाविणजैसेंसदन । कींबुबुळाविणनयन । नासिकाविणवदन । शोभानपावेकदांही ४ इंद्रजिताविणलंका । तैसीशून्यदिसेदेखा ।
ऐसेंबोलतांराक्षसनायका । आवेशबहुतचढियेला ५ ह्मणेलंकेमाजीदळ । अवघेंसिद्धकरासकळ । ऐशीआज्ञाहोतांप्रबळ । रणतुरेंवाजोंलागलीं ६ सर्वेनिघाले
राहिलेलेप्रधान । जैसानक्षत्रांमाजीरोहिणीरमण । चतुरंगदळसिद्धकरून । लंकेबाहेरनिघाले ७ पदातीदळअश्वरथ । पर्वतासमानगजअद्भुत । त्यांचेंकोणकरीलग
णित । कोटचानकोटीचालिले ८ सहस्रसूर्यांचेंतेजलपत । तैसारावणाचामुख्यरथ । त्यावरीबैसलालंकानाथ । सवेंराक्षसकोटचावधी ९ रणासिआलादशकंधर । देख
तांक्रोधावलेवानर । घेऊनिशिळातरुवर । हांकादेतधांवले १० चपळेहूनिबाणतीक्ष्ण । दशमुखेंसोडिलेदारुण । शरीरींखोंचतांचिजाण । वानरदळमाघारलें ११
रावणेंचापासिलाऊनिगुण । करिताझालाघोरसंधान । वानरींअरिसैन्यावरीपर्जन्य । पर्वताचापाडिला १२ असंख्यातसोडिलेबाण । तितुकेहीपर्वतफोडून । यद्यपि
ध्वतकरून । सैन्याबाहेरपाडिले १३ ऐसेंदेखोनिरणरंगधीर । अयोध्यानाथप्रचंडवीर । कोदंडचढवूनिसत्वर । लाविलाशरतेकाळीं १४ अग्निसंगेंठेविलाकर्पूर । उ
गानराहेवैश्वानर । वृषभेंटोंचितांव्याघ्र । सहसास्थिरनराहे १५ तैसाप्रतापीरघुनंदन । विषकंठवंद्यजगन्मोहन । दशकंठासिलक्षून । सोडीबाणतेकाळीं १६ असं
भाव्यरामाचेबाण । सुटलेअमोघचापापासून । जैसेचतुराच्यामुखांतून । अपारशब्दनिघती पैं १७ कींमेघापासूनअब्धारा । अपारपडतीतोयधारा । कींओंका
रापासूनिअपारा । ध्वनीजैशाउठतीपैं १८ कींमूळमायेपासूनिएकसरें । असंख्यजीवसृष्टीउभारे । तैसेबाणएकसोडितांत्वरें । असंख्यबाणपैंहोती १९ सुटतांअद्भुत
प्रभंजन । जलदजाळजायवितळोन । तैसेराक्षसछिन्नभिन्न । बहुतझालेतेकाळीं २० ऐसेंदेखतांदशकंधरें । प्रेरिलींतेव्हांअनेकशस्त्रें । तितुकींहीराजीवनेत्रें । क्षणमा
त्रेंनिवारिलीं २१ जेंजेंशस्त्रटाकीदशकंधर । त्याहूनिविशेषरघुवीर । जैसाप्रवृत्तिशास्त्रींचाविचार । वेदांतीउडवीएकाचशब्दें २२ कींलहरियांसमवेतसरितापती ।
एकदांचप्राशीअगस्ती । कींतिमिरजाळाचीवस्ती । उगवतांगभस्तीउरेना २३ जैसामेघवर्षतांअपार । वणवाविझोनजायसमग्र । तैसेंरामापुढेंनचलेशस्त्र । दशकंधर
तटस्थपाहे २४ भूतेंचेष्टाबहुतकरिती । परिकृतांतासीनचलती । सुटतांमारुतगती । मेघपटलकेंविबाधे २५ ऐसेंदेखोनिरावण । कोपायमानझालादारुण । विचा
रूनकाढिलेपांचबाण । करणारखंडणकृतांताचें २६ कींपंचाग्नीचींस्वरूपेंतत्वतां । किंवापांचकाढिल्याविद्युल्लता । लक्षूनियांजनकजामाता । सोडिताझालारावण २७
राघवेंयोजिलेंनिरवाण । तोंअकस्मातआलेपांचबाण । सच्चिदानंदतनुभेदून । बाणगेलेपलीकडे २८ पंचशरभेदोनिगेले । परीरामाचेंवज्रठाणनचळे । जैसेपंचबाणाचे
निमेळें । मारुतीनढळेकल्पांतीं २९ हाणितांकुठारतीक्ष्ण । वृक्षनजायसोडूनिस्थान । कींवर्षतांअपारघन । अचळस्थाननसोडी ३० निंदकनिंदितीअपार ।

नढळेसाधूंचेंअंतर । कींप्रल्हादासिलाविर्तांविखार । परितोधीरनसोडी ३१ तैसेंश्रीरामठाणअतिगंभीर । चलननहोयअणुमात्र । रामासिभेदलेपांचशर । ह्मणोनि
राघवतोषला ३२ यावरीराजाधिराजरघुनाथ । परमचतुररणपंडित । चापासिबाणलाऊनिसत्त । दशकंठावरीसोडिले ३३ दशमुखाचेंहृदयफोडून । पडलेंकेसिगेले
सप्तबाण । तयांच्याव्यथेनेंरावण । मूर्च्छायेऊनपडेंपाहे ३४ राघवतनूपरमसुकुमार । भेदोनगेलेपंचशर । तेंदेखोनिसौमित्र । स्नेहेंकरूनउचंबळला ३५ पाठिसी
घालूनिरघुनंदन । सौमित्रेंमांडिलेंवज्रठाण । सोडोनिअर्धचंद्रबाण । सारथीमारिलारावणाचा ३६ आणीकसोडिलेशतबाण । दाहीधनुष्येंपाडिलींछेदोन । तोंपुढें
धांवूनिबिभीषण । अष्टबाणसोडिले ३७ रावणरथींचेअष्टतुरंग । बिभीषणेंमारिलेसवेग । सर्वेचिएकबाणेंअव्यंग । ध्वजहीखालींपाडिला ३८ दुसराआणूनस्यंदन ।
त्यावरीबैसलारावण । क्षोभलाजैसाप्रळयाग्न । तप्तपूर्णतेवींजाहला ३९ मगब्रह्मशक्तीपरमदारुण । बिभीषणावरीप्रेरीदशानन । अनिवारशक्तीजाणून । लक्ष्मणपुढें
जाहला ४० जैसेंशस्त्रपडतांदारुण । पुढेंहोयकरींचेंवोडण । तैसातोऊर्मिळाजीवन । बिभीषणापुढेंजाहला ४१ शक्तीयेतजैसीसौदामिनी । राघवानुजेंबाणसोडोनी ।
गगनींभागत्रयकरूनी । असुरवाहिनीवरीपाडीत ४२ जैसाअविधीनेंजपतांमंत्र । होयजेवीआपुलाचिसंहार । तैसीशक्तीपडतांअसुर । दग्धबहुतजाहले ४३ शक्ती
व्यर्थगेलीजाणून । बिभीषणासिबोलेरावण । सौमित्राचेपाठीसिदडोन । कांरेसंग्रामकरितोसी ४४ आह्मीराक्षसमृगनायक । आह्मांतजन्मलासितूंजंबुक । कुळाभि
मानसांडोनिदेख । शरणगेलासिशत्रूतें ४५ आह्मींपाळिलेंइतुकेदिन । जैसेंभस्मातघातलेंअवदान । किंश्वप्रेतशृंगारून । व्यर्थजैसेंतैसातूं ४६ कींनारीसुंदरपाक्षिण ।
षंढासिदिधलीनेऊन । तैसेंतुझेंपाळण । व्यर्थआह्मींकेलें पैं ४७ अरेबिभीषणाशतमूर्खा । वैरियाचाझालासिसखा । दीनवचनबोलोनकीटका । कुळक्षयकेलारे ४८
बिभीषणह्मणेरेबुद्धिहीना । दशग्रीवाकपटीयामलिना । मीमिळोनिश्रीरामचरणा । जन्ममरणातीतझालों ४९ मीतुजसांगितलेंहित । परितूंनायकसीउन्मत्त । कुळ
क्षयझालासमस्त । तुजहीरघुनाथवधील पैं ५० ऐसेंबिभीषणबोलत । रावणझालाक्रोधयुक्त । करकरांचावीतसेदांत । श्वासोश्वासटांकितसे ५१ तुजराखीतसेसौमित्र ।
तरीत्यासीकरीनचूर । माझाइंद्रजितविजयीपुत्र । येणेंचमारिलानिकुंबळें ५२ अतिकायाऐसेंनिधान । येणेंचमारिलेंनलागतांक्षण । तरीयासौमित्राचाआजिप्राण ।
समरंगणींघेईनमी ५३ ऐसेंबोलोनिलंकापती । धगधगीतकाढिलीशक्ती । गवसणीकाढितांचिजगतीं । तेजअद्भुतपसरिलें ५४ कींउगवलेसहस्त्रमार्तंड । तैसीशक्ती
दिसेप्रचंड । किंवाउभारिलाकाळदंड । संहारावयाविश्वातें ५५ कींप्रळयाग्नीचीशिखाप्रबळ । किंवाकृतांताचीजिव्हातेजाळ । किंवाप्रळयमेघांतील । मुख्यचपळा
निवडिली ५६ कींसप्तकोटीमंत्रतेजपाहीं । एकवटलेंशक्तीचेठायीं । तेमयेंदशग्रीवजांवई । ह्मणोनिडचितदिधलें ५७ तेमयशक्तीकाढूनपाहीं । कधींकोणावरीघातली
नाहीं । तीसौमित्रावरीतेसमयीं । रावणप्रेरिताजाहला ५८ न्यासासहितजपोनिमंत्र । सोडोनिदिधलीसत्वर । नवखंडधरित्रीअंबर । तडाडिलेंतेकाळीं ५९ सहस्त्र
विजाकडकडती । तैसीआनिवारधांवेशक्ती । भयेंव्यापिलासरितापती । जळचरेंदडतीपोटांत ६० दिग्गजअंगटाकिती । देवविमानेंपळविती । कित्येकमूर्च्छायेऊन

पडती । वानरदडतीगिरिकंदरीं ६१ दोनीदळेंभयातुर । पळोंलागलेमहावीर । परितोब्रह्मांडासिदेणारधीर । रुद्रावतारधांविन्नला ६२ मारुतीबळियाजगजेठी । तेणेंधरिलीवाममुष्टी । मोडूनटाकावीतोंउठाउठी । दिव्यस्त्रीरूपजाहली ६३ मगतीह्मणेमारुतीसी । ब्रह्मचारीतूंह्मणविसी । परस्त्रीसकांझोंबसी । सोडीवेगेंसिजाऊंदे ६४ मीरावणकन्यासाचार । आजिवरीनसौमित्रवीर । सोडजाऊंदेसत्वर । मुहूर्तवेळाजातसे ६५ मारुतीयोगीइंद्रियजित । स्त्रीह्मणूनिसोडिलीत्वरित । तीझालीपूर्ववत । प्रळयकरितचालिली ६६ वानरदळींमांडलाआकांत । देवझालेभयाभीत । ह्मणतीमयशक्तीअद्भुत । कोणावरीपडेलहे ६७ तंवसौमित्रातेंलक्षित । मनोवेगेंशक्तीजात । छेदावयासुमित्रासुत । बाणआकर्णवोढीतसे ६८ जैसीचपळायेकडकडोनी । तैसीहृदयींबैसेयेउनी । वक्षस्थळचूर्णकरुनी । जायनिघोनपृष्ठीद्वारें ६९ पृथ्वीफोडूनिशक्तीगेली । तीपाताळोदकींविझाली । असोसौमित्राचीतनूपडली । भूमींवरीनिचेष्टित ७० मृत्तिकाघटजेवींहोयचूर्ण । फणसपडेपवनेंविदारून । तैसासुमित्रानंदन । छिन्नभिन्नपैंझाला ७१ मगएकचिझालाहाहाःकार । देवगजबजिलेसमग्र । रणींपडिलासौमित्र । वानरदळशोककरी ७२ अंगदनळनीळजांबुवंत । सुषेणशरभगवयहनुमंत । वानरमिळोनिसमस्त । धांविन्नलेतेकाळीं ७३ तोंहृदयविदारिलेंअत्यंत । पृष्ठीद्वारेंवाहेरक्त । नासिकासिलाविलाहस्त । तोंश्वासोच्छ्वासराहिला ७४ एकचिवर्तलाआकांत । मिळालेसौमित्रावेष्टित । निकटबैसोनिरघुनाथ । पाहताझालातेकाळीं ७५ तोंआरक्तझालेहस्तनयन । बाणतैसाचिवोढिलाआकर्ण । कानाडीसहितलक्ष्मण । निचेष्टितपडिला ७६ प्राणनदिसेअणुमात्र । ऐसेंदेखोनिराजीवनेत्र । वक्षस्थळपिटोनिशरीर । भूमीवरीटाकिलें ७७ सवेंचिविभीषणेंसांवरून । बैसविलासीतारमण । सौमित्रमांडीवरीघेऊन । रामबैसलातेकाळीं ७८ मुखावरीमुखठेऊन । शोककरीसीतारमण । ह्मणेप्राणसखयाएकक्षण । मजसींबोलएकदां ७९ बारेनेत्रउघडोन । पाहेंमजकडेविलोकून । तूंसुकुमारबाळपूर्ण । भरिलेंत्रिभुवनप्रतापें ८० चतुर्दशवर्षेंवनवासी । बारेफळेंपुरविलीं आह्मासी । म्यांमारिलातुजउपवासी । एकेदिवसींपुसलेंनाहीं ८१ तोचिरागधरूनिमनीं । सखयाजातोसिरुसोनी । मीआपलाप्राणत्यजुनी । येईनतुजसमागमें ८२ मीअयोध्येसिजातांजाण । सुमित्रापुसेलतुजलागून । तीतेंकायबोलूंवचन । नेत्रउघडूनपाहेंपां ८३ त्रिभुवनजिंकिलेंइंद्रजितें । जोनावरेकोणातें । तोरावणीतुवांशरपंथें । जर्जरकरूनमारिला ८४ तुजदेवचिंतितीकल्याण । आजिसमरींकेलेंशयन । तुजलागींभरतशत्रुघ्न । त्यजितीलप्राणसौमित्रा ८५ ऐसाशोककरितांरघुवीर । झालाएकचिहाहाःकार । तंवतोरावणानुजभक्तथोर । बोलताझालातेकाळीं ८६ शत्रूसमोरउभारणीं । शोककरितांजीयेक्षणीं । हाक्षात्रधर्मेचापपाणी । नव्हेमनींविचारिजे ८७ वैरीअसेउभासमोर । त्याचापराभवकरावासत्वर । मगसौमित्राचाविचार । कळेलतैसाकरावा ८८ नरवीरश्रेष्ठारघुनंदना । सर्वथाभयनाहींलक्ष्मणा । शरधारींछेदीरावणा । ह्मणोनिचापबाणदीधले ८९ उभाराहिलारणरंगधीर । जोराक्षसकुळवैश्वानर । कींग्रासावयाब्रह्मांडसमग्र । कृतांतक्षोभलाकल्पांतीं ९० चापफडत्कारतेवे

१ मारुती । २ वीज । ३ विभीषण । ४ अग्नि । ५ यम ।

ळीं । झणत्कारिल्याघंटासकळी । उर्वीसहशेषडळमळी । गजबजिलींसप्तपाताळें ९१ क्रोधश्रीरामाचादेखोन । गजशार्दूळभूतगण । गतप्राणबहुतहोऊन । कान नामाजीपडियेले ९२ दाशरथींचेहृदयांत । क्रोधसागरहेलावत । वज्रठाणमांडीरघुनाथ । जेंकृतांतपाहूंनशकेची ९३ रावणासिह्मणेरघुनंदन । सौमित्रावरीशक्तीटा कून । कोठेंजासीलतूंपळोन । करीनचूर्णबाणघातें ९४ सौमित्रपडिलाह्मणून । संतोषलामनींरावण । त्यावरीरामपंचानन । सरसावोनिधांवला ९५ भाताशरेंभर लासबळ । जैसेंशेषमुखींहळाहळ । कींसमुद्रामाजीवडवानळ । मेघींचपळाजयापरी ९६ तेशरसोडीतरघुपती । एकाशराचेकोटीहोती । तटतटांतुटोनिपडती । रा क्षसशिरेंतेकाळीं ९७ बिळींनिघतांविखार । तैसेरावणासिरुपतीशर । कींपुच्छपसरीमयूर । कींतृणांकुरपर्वतीं ९८ कनककफळावरीकंटकदाट । तैसेशररुतलेसघट । रावणसोडीशरतिखट । परीनिष्फळहोतीते ९९ मातेचियाकैवारें । क्षत्रीसंहारिलेपरशुधरें । तैसासौमित्रपडतांरघुवीरें । असुरदळतेव्हांसंहारिलें १०० उरगसंहारि लेवैनतें । कींशंकरेंसंहारिलेंत्रिपुरासुरातें । कींप्रळयाग्नीनेंसृष्टीतें । कल्पांतकाळींजाळिलें १ कींतारकासुराचेंदळ । षडाननेंमारिलेंसकळ । कींमार्तंडेंतिमिरजाळ । विध्वंसोनिटाकिलें २ कींशक्रेंकेलेनगचूर । कींज्ञानेंहरेभवभयसमग्र । कींनामेंपापसंहार । जैसाहोयएकदांचो ३ तैसींप्रतापार्करघुनंदनें । विध्वंसिलींअरितारागणें । जेवींप्रयागींएकस्नानें । कोटिजन्मांचींपापेंजळती ४ प्रभंजनरामतमालनीळ । विदारिलेंरिपुजलदजाळ । कितीपडिलेंराक्षसदळ । गणितकेलेंवाल्मीकें ५ दाहासह स्रवारणउन्मत्त । नितुयुतुरंगस्वारांसहित । पन्नाससहस्रमहारथ । रथियांसहितपडियेले ६ शतकोटीपडेपायदळ । तेव्हांएककबंधडठेसबळ । ऐसींकोटीकबंधेंविशा ळ । तेव्हांनाचतीरणांगणीं ७ तेव्हांरामधनुष्याचीकिंकिणी । एकदांवाजेतयेक्षणीं । चौदाहीघंटारणांगणीं । वाजोंलागल्यातेधवां ८ एकअर्धयामपर्यंत । घंटाझ णाणिल्यासमस्त । तेव्हांसैन्यपडिल्याचेंगणित । शेषातेंहीनकरवे ९ वेदांतशास्त्रगर्जेंप्रचंड । तैसेंझणत्काररामकोदंड । पाखांडीतर्कघेतीवितंड । रावणचापतेवि वाजे ११० जैसेसन्मार्गींवर्ततीसंत । तैसेश्रीरामाचेबाणजात । वाल्मीककोळीभक्त । तैसेशरयेतीरावणाचे ११ असोरामेंघालितांबाणजाळ । तटस्थझालाराक्षसपाळ । तयारामरूपसकळ । दोनीदळेंदिसताती १२ कोटयानकोटीरघुवीर । कोसळतातिबाणाचेपूर । दशादिशासर्वत्र । दशरथकुमरदिसती १३ मागेंपुढेंसव्यवाम । दिस तीधनुर्धरश्रीराम । राक्षसवानरघनःश्याम । स्वरूपेंदिसतीतेकाळीं १४ अंतरींपाहेजोंरावण । तोंउभाअसेजगन्मोहन । मनबुद्धिचित्तअंतःकरण । रामरूपजाहलें १५ दशइंद्रियपंचप्राण । पंचभूतेंपंचविषयजाण । चारीदेहअवस्थाभोगस्थान । श्रीरामरूपजाहलें १६ ऐसारामदिसेसर्वत्र । रावणउघडोनिपाहेनेत्र । तोंरथसार थीध्वजचापशर । रघुवीररूपदिसती १७ रथावरीरामसंघटले । अकस्मातचढूनिआले । अंतरबाह्यरामेंव्यापिलें । ठावनदिसेपळावया १८ अणुपासूनिरेणुपर्यंत । अवघाव्यापिलारघुनाथ । रथसोडूनिमयजाकांत । भूमीवरीउतरला १९ तोंरामरूपदिसेधरणी । मागेंरामरूपदिसेअसुरवाहिनी । भयेंपळततेक्षणीं । धांवतचीयेत

१ अरण्य । २ घोत्रा । ३ परशुराम । ४ गरुड । ५ अंधार । ६ पर्वत । ७ प्रहर । ८ पृथ्वी, आप, तेज, वायु, आकाश ।

से १२० हारामआलाह्मणून । भयेंहांकफोडीरावण । पुढेंपाहेविलोकून । तोंलंकारामरूपदिसतसे २१ दुर्गहुडेयांचेकळस । त्यावरीउभादिसेअयोध्याधीश । अड
खळूनपडेलंकेश । उठोनिपळेमागुता २२ असोरावणमंदिरांत । पळोनिगेलापिशाचवत । मंदोदरीजवळबैसत । सांगेसकळवर्तमान २३ ह्मणेप्रियेम्यांपुरुषार्थक
रून । रणींमारिलालक्ष्मण । रामेंव्यापिलेंजनवन । मीपळूनयेथेंआलों २४ माझेअंगींचिंभयवारें । अजूनिनजायसुंदरे । करंडचांतीलकस्तूरीसरे ।
परीमागेंउरेमकरंद २५ कींशुभाशुभकर्मेंकरिती । परीमागेंउरेत्यांचीकीर्ती । कींसायंकाळींबुडतांगभस्ती[2] । आरक्ततामागेंउरे २६ कींप्रचंडमारुत[3]वोसरे । परीतरुव
रीहेलावाउरे । कींनदीउतरतांएकपरें । दरडीउरेमागुती २७ असोआतांअसुरगुरुजोकांशुक्र । तेणेंमजमृत्युंजयमंत्र । दिधलाअसेपरमपवित्र । करीनत्याचेंअनुष्ठा
न २८ मंदोदरीह्मणेदशमुखा । व्यर्थअनुष्ठानकरूंनका । अद्यापीतरीमदनांतकसखा[4] । मित्रकराआपुला २९ अथवासमरींघालूनिकांस । युद्धचीकराबहुवस । परि
तेंनमानीलंकेश । घोरकर्मासप्रवर्तला १३० होमकरावयातेकाळीं । भूमींतगुहागुप्तकोरिली । त्यामाजीबैसलादशमौळी । सामग्रीसकळघेऊनी ३१ कालनेमीनि
शाचर । त्यातेंसांगेदशकंधर । द्रोणाद्रीआणीलवायुकुमर । तरितूंसत्वरजायपुढें ३२ त्यातेंवाटेसिविघ्नकरून । हिरूनघेईंगिरिद्रोण । अथवाहनुमंतासिमारून । वा
टेसटाकींपुरुषार्थें ३३ नानायत्नेंकरून । वाटेसिगोवा[5]वायुनंदन । उगवतांचंड[6]किरण । जायीलप्राणसौमित्राचा ३४ कालनेमीनिघालातेचवेळां । घेऊनिराक्षसांचा
मेळा । वाटेसिजाऊनबैसला । विप्रवेषधरूनियां ३५ असोइकडेरघुनंदन । सौमित्राजवळीयेऊन । टाकूनियांधनुष्यबाण । शोकथोरआरंभिला ३६ तंवतोवैद्यराज
सुषेण । विलोकीसौमित्राचेंचिन्ह । ह्मणेसूर्यउगवतांप्राण । तत्काळजायीलपैं[8]याचा ३७ द्रोणाचळींपीयूषवल्ली[7] । कोणीआणीलयेवेळीं । तरीसौमित्रयाचकाळीं । उ
ठेलजैसापूर्ववत ३८ चारीकोटीयोजनेंजाऊन । रात्रींपर्वतआणावापूर्ण । ऐसेंऐकतांरघुनंदन । विलोकीसर्वकपींतें ३९ कार्यनसाधेह्मणून । वानरपाहातीअधोवदन ।
तटस्थझालासीतारमण । नेत्रींजीवनपाझरे १४० समयदेखोनियांकठिण । निर्वाणींचासखापूर्ण । भूगर्भरत्नशोकहरण[9] । उभाठाकलातेकाळीं ४१ नमस्कारूनिज
नकजामाता । ह्मणेकांहींनकरावीचिंता । तृतीयप्रहरनभरतां । द्रोणाचळआणितों ४२ श्रीरामह्मणेहनुमंतालागून । सौमित्रतुझायाचकजाण । यासिदेऊनप्राणदान ।
झडकरीउठवींस्नेहाळा ४३ ऐसेंऐकतांहनुमंत । जयजययशस्वीअयोध्यानाथ । ह्मणोनिउडालाअकस्मात । उत्तरपंथलक्षूनियां ४४ मनासिप्रार्थूनितयेक्षणीं ।
ठेवियेलेंश्रीरामचरणीं । जेवींप्राणमित्राचेसदनीं । प्रियठेवणेंठेविलें ४५ सागरामाजीमिळेलवण । कींनभींलीनहोईपवन । तैसेंरामपदींठेऊनिमन । वायुनंदनधांविन्न
ला ४६ पित्याचीगतीसांडोनिमागें । हनुमंतनभींझेंपावेवेगें । कींतोउरगारि[10]लागवेगें । क्षीराब्धितटींजातसे ४७ मस्तकींलांगूलवाहून । घेतउड्डाणावरीउड्डाण । जय
जयरघुराजह्मणोन । वारंवारगर्जतसे ४८ एकघटिकानभरतांपूर्ण । गेलासप्तद्वीपेंवोलांडून । तोंद्रोणाचलाआलीकडेजाण । मंदराचलदेखिला ४९ प्रभात्याचीचंद्रा

१ सुवास । २ सूर्य । ३ वारा । ४ राम । ५ गुंतवावा । ६ सूर्य । ७ अमृतवल्ली । ८ पाणी । ९ सीताशोकहरण करणारा मारुती । १० गरुड ।

समान । कींकैलासपीठश्वेतवर्ण । कींतोकर्पूराचासंपूण । घडिलाअसेशीतळ ५० कींक्षीरसागरमंथोनिसकळ । काढिलाहानवनीतगोळ । कींशेषशायीतमालनीळ । तेणेंठेवणेंठेविलेंहें ५१ कींनिर्दोषयशआपुलें । क्षीरसिंधूनेंतेथेंठेविलें । कींपृथ्वींतूननूतनउगवलें । श्वेतोत्पलजयापरी ५२ असोत्याअलिकडेएकयोजन । कालनेमी झालाब्राह्मण । राक्षसांतांशिष्यकरून । आश्रमतेथेंरचियेला ५३ वृक्षअवघेसदाफळ । सरोवरभरलेंअसेनिर्मळ । यज्ञशाळातेथेंविशाळ । कुंडवेदिकायथाविधी ५४ यज्ञपात्रेंअसतीबहुत । कुंडाभोंवतीविराजित । समिधादर्भयथायुक्त । करूनिसिद्धठेविलें ५५ घातलेंअसेअन्नसत्र । ऐसातोकालनेमीनिशाचर । बकध्यानधरूनसा चार । वाटपाहेमारुतीची ५६ वरिवरिशोभेवृंदावन । किंवादांभिकाचेंव्यर्थज्ञान । कींकांसैरेंप्रतिमाठेऊन । त्रिकावयाबैसला ५७ तोंइतक्यांतवायुसुत । तृषाक्रांत पातलातेथ । तंवतोकपटीपुढेंधांवतयेत । नमनकरीतसेकपीसी ५८ आजिमाझेंभाग्यधन्य । झालेंमहापुरुषाचेंदर्शन । ह्मणेस्वामीदयाकरून । आजियेथेंक्रमावें ५९ तुमचेंदर्शनदुर्लभसत्य । राहावेंएकदिनपर्यंत । अथवानिरंतररहावेंयेथ । ऐकतांहनुमंतसंतोषला ६० हनुमंतबोलेरसाळ । पुढेंकार्यआहेउतावेळ । आतांउदकद्या जीशीतळ । सकळउपचारपावले ६१ कालनेमीबहुतप्रार्थी । परीकदानराहेमारुती । विटोनियांपरमचित्तीं । शिष्यांप्रतिसांगतसे ६२ ह्मणेउदकद्यारेमर्कटासी । दुस रेननमागेकोणासी । सरोवरदाखवामारुतीसी । जेथेंविवंसीवसतसे ६३ तेविवसीपरमदारुण । देहतिचापर्वतासमान । करूंजातांजलप्राशन । बहुतजीवभक्षिले ६४ तेथेंउदकप्यावयापूर्ण । बैसलासीताशोकहरण । तंवजलदेवतायेऊन । पायधरीमारुतीचा ६५ हनुमंतेंकंठींधरून । बाहेरकाढिलीवोढून । लत्ताप्रहारहृदयींदेऊन । मारिलीतेथेंतेकाळीं ६६ तिच्याशरीरांतूनतेवेळीं । दिव्यदेवांगनानिघाली । मारुतीचेचरणींलागली । वार्त्ताआपलीसांगतसे ६७ ह्मणेमीस्वर्गींचीदेवांगना । रूपा भिमानेंनमानीकोणा । हांसल्येंएकातपोधना । तेणेंमजशापिलें १६८ ह्मणेतूंविवसीहोयपापमती । मगउःशापमागतांतयाप्रती । तोह्मणेद्रोणाचलन्यावयामारुती । रातोरातींयेईल १६९ तोतुजउद्धरीलनिश्चिती । तेंआजिआलेंप्रचीती । आणिकमोष्टअसेमारुती । तीतुजप्रतिसांमत्यें १७० हानव्हेगामुनीश्वर । कपटीकालनेमी असुर । रावणेंप्रेरिलासाचार । त्याचासंहारकरीतूं १७१ ऐसेंमारुतीससांगोन । स्वर्गींगेलीउद्धरून । मारुतीआलापरतोन । कालनेमीजवळीपैं १७२ मनांत ह्मणेहनुमंत । हादुरात्माबैसलायेथ । याचाकरावानिःपात । तोंकपटीबोलेतेधवां १७३ ह्मणेआह्मांभल्याब्राह्मणा । कांहींद्यावीगुरुदक्षिणा । हनुमंतेंमुष्टीवळो निजाणा । हृदयावरीदीधली ७४ तोंपांचयोजनेंशरीर । उभाठाकलायुद्धासिअसुर । कपिह्मणेआतांउशीर । कासयायेथेंलावावा ७५ पायींधरूनिआपटिला । काल नेमीप्राणासिमुकला । वरकडशिष्यतेवेळां । पळोनिगेलेलंकेसी ७६ कालनेमीआपटितांतेध्वनी । गंधर्वींऐकतांचश्रवणीं । चवदासहस्रधांवोनीं । हनुमंतावरी लोटले ७७ कागमिळोनियांसमस्त । धरावयाधांवतीआदित्य । कींमूर्खमिळोनिबहुत । बाचस्पतीसिजिंकूंह्मणती ७८ असोहनुमंतेंतयेक्षणीं । गंधर्वांचा

१ पांढरे । २ पांढरेकमळ । ३ मूर्ति घडविणारा तांबट । ४ कृत्या । ५ बृहस्पती ।

भाराबांधोनी । फिरवूनिआपटिलेमेदिनीं । प्रेतेंकरूनटांकिले ७९ तेथूनिउडालाहनुमंत । सौमित्राचीचिंतामनींबहुत । द्रोणाद्रीसमीपत्वरित । त्वरेंकरून पातला ८० जैसेंबावन्नकसीसुवर्ण । तैसाद्रोणाद्रिपर्वताचावर्ण । वरीवल्लीदैदीप्यमान । तेजेंगगनउजळिलें ८१ दृष्टीदेखतांहनुमंत । द्रोणाद्रीझालाभयाभीत । ह्मणेंहामागुतीआलायेथ । मजलागींन्यावया ८२ कैंचारामकैंचारावण । एकदांगेलाहाघेऊन । मागुतीउभाठाकलायेऊन । आयुष्यांतींमृत्युजैसा ८३ उपाधीच्या गुणेंबहुत । नसतींविघ्नेंठाकूनियेत । वल्लीयोगेंहाअनर्थ । क्षणक्षणांहोतसे ८४ असोहनुमंतेंपर्वतासिनमून । उभाराहिलाकरजोडून । ह्मणेशक्तीनेंभेदलालक्ष्मण । आक्रांतपूर्णझालाअसे ८५ त्रिभुवननायकरावणारी । त्यावरीतूंउपकारकरीं । औषधीदेईझडकरी । अथवातेथवरीतूंचाल ८६ संतोषेलअयोध्याधीश । त्रिभुवनींवाढेलतुझेंयश । बोलतांआतांविशेष । उशीरकार्यांहोतसे ८७ द्रोणह्मणेमर्कटापामरा । कांकरिसीयेरझारा । औषधीनेदींवानरा । भीतंवतेथेंनयेची ८८ हनुमंतह्मणेरेद्रोणा । निर्दयाखळामहामलिना । तुजक्षणांतबुद्धिहीना । उपडोनिनेईनलंकेसी ८९ पुच्छपसरूनितेवेळे । गिरीतेंतीनवेढेघातले । उपडोनि यांनिजबळें । उचलूनिहातींघेतला ९० अंतरिक्षजातांहनुमंत । चंद्रपाहतांहोयचकित । ह्मणेकायहेंअद्भुत । आकाशमार्गेंजातसे ९१ तोंनंदिग्रामींभरतेंजाण । देखिलेंपरमदुष्टस्वप्न । एककाळपुरुषयेऊन । दक्षिण[2]बाहूपिळियेला ९२ गजबजोनिउठलाभरत । वसिष्ठासीस्वप्नसांगत । ह्मणेक्षेमअसोरघुनाथ । सीता सौमित्रासहितपैं ९३ गुरुह्मणेदुष्टस्वप्न । करावेंशांतिप्रदहवन । तत्काळहोमद्रव्येंआणून । कैकेयीनंदनहवनकरी ९४ आहुतीटाकीजोंभरत । तोंअंतरिक्ष जातहनुमंत । केवळअग्निकल्होळपर्वत । पडेलखालींवाटतसे ९५ वसिष्ठझालाभयाभीत । त्यासिधीरदेईभरत । ह्मणेहेंअरिष्टत्वरित । एकाचबाणेंछेदीन ९६ तुह्मी स्वस्थअसाचित्तीं । कींजेहवनाचीपूर्णाहुती । ऐसेंबोलूनत्वरितगती । चापभरतेंचढविलें ९७ जयाचेबाणासितेजअद्भुत । रामनामबीजांकित । आकर्णवोढोनि त्वरित । सोडिताझालातत्काळ ९८ कडकडोनिनिघेचपळा । तैसाऊर्ध्वपंथेंबाणगेला । पर्वतासहितखिळिला । हनुमंताचाहस्तपैं ९९ गजासिहोयपर्वतपात । तैसा कोसळलाहनुमंत । रामनाममुखींस्मरत । आरंबळतपडियेला २०० रामनामस्मरणध्वनी । ऐकतांभरतआलाधांवोनी । तोंमहापर्वतघेउनी । वानरएकपडियेला १ भरतप्रेमेंबोलेवचन । सखयातूंकोणाचाकोण । स्नेहउपजेतुजदेखोन । रामनामजपतोसी २ हाहाःकारकरीवायुनंदन । ह्मणेआतांकैसावांचेललक्ष्मण । प्राणत्य जीलरघुनंदन । सूर्योदयहोतांची ३ ऐसेंबोलतांहनुमंत । येरूह्मणेमीरामदासभरत । मारुतीह्मणेकेलाअनर्थ । रावणाहूनिआगळा ४ मगसद्गदितहोऊनि अंजनीसुत । भूमंडळींतनुटांकित । भरतह्मणेसखयायेथ । वार्ताविपरीतबोलसी ५ मगभरतासिवर्तमानसकळ । सांगेअंजनीचाबाळ । दशमुखाचेशक्तीनेंविकळ । वीरसौमित्रपडियेला ६ त्यासिजीववावयानिश्चित । नेतहोतोंद्रोणपर्वत । वाटपाहातसेरघुनाथ । तुवांविघ्नकेलेंयेथें ७ आतांनुगवतांआदित्य । तेथेंकोणनेईलपर्वत ।

---

१ उभी । २ उजवा ।

वाटपाहीलरघुनाथ । हेंतोंत्यासीकळेना ८ मगबोलेभरतवीर । मजवाटेतूंकेवळईश्वर । चारीकोटीयोजनेंदूर । पर्वतघेऊनिआलासी ९ आतांनउगवतांदिनकर । लंकेसिनगन्यावासत्वर । नाहींतरीअनर्थथोर । सांगतोसीकपीश्वरा २१० तरीतुजआणिपर्वतास । नभरतांएकनिमिषें । नेऊनठेवीनलंकेस । तरीचदासश्रीरामाचा २११ हेंजरीमाझेननव्हेकृत्य । तरीसूर्यवंशींजन्मोनिव्यर्थ । जननीश्रमविलीयथार्थ । हांसेलदशरथवैकुंठीं १२ पर्वतासहितहनुमंता । ह्मणेबाणाग्रींबैसेआतां । कार्मुकवोढोनि तत्वता । सुवेळेसीपाठवितों १३ ऐसेंबोलतांचिभरत । परमआश्चर्यकरीहनुमंत । ह्मणेश्रीरामभक्तहोययथार्थ । पुरुषार्थअद्भुतनवर्णवे १४ मगहनुमंतेंउठोन । वंदिले भरताचेचरण । ह्मणेवंशतुझाधन्य । भरलेंत्रिभुवनकीर्तीनें १५ स्वामीबोलिलायथार्थ । परीमीरामदासहनुमंत । माझेंबळआणिपुरुषार्थ । श्रीरामएकजाणतसे १६ हेंब्रह्मांडउचलून । कंदुकाऐसेंझेलीन । रामनामांकिततुमचाबाण । ह्मणोनित्यासीमानदीधला १७ पश्चिमेसउगवेलचंडकिरण । मेरुमंदारसोडितीस्थान । परीराम दास्यत्वकरितांपूर्ण । सामर्थ्यमाझेंभंगेना १८ आतांआज्ञाद्यावीसत्वर । उदयकरूंपाहेदिनकर । मगबोलेभरतवीर । विजयीहोईंसर्वदां १९ रामासीमाझेंसाष्टांगनमन । करूनिसांगावेंवर्तमान । सौमित्रसीतेसहितआपण । अयोध्येप्रतियेईजे २२० अवश्यह्मणेहनुमंत । करतळींघेऊनिपर्वत । जययशस्वीरघुनाथ । ह्मणोनियांउडाला २१ अमृतघटघेऊनिहातीं । पूर्वींगेलाखगपती । तैसाजातसेमारुती । देवपाहातीविमानीं २२ तोंइकडेजानकीनाथ । चिंताकरीवानरांसहित । ह्मणेअजूनकांनये चिहनुमंत । उशीरबहुतजाहला २३ तोंउगवेजैसाआदित्य । तैसादेखिलापर्वत । वानररामासिसांगत । स्वामीमित्रउदयपावला २४ ऐसेंवानरबोलती । तंवकोप लासीतापती । ह्मणेहाकुळघातकीयथार्थी । उत्तरेसिउदयपावला २५ साहाघटिकाअसेरजनी । आजिपूर्वदिशासांडोनी । ल्वकरीचकांतरणी । उत्तरेसिउगवला २६ धनुष्यचढविलेंसत्वर । राहुमुखकाढिलाशर । ह्मणेकांहाआयुष्यचोर । रजनीचरांसीमिळाला २७ तंवतोसुषेणवीरबोलत । सूर्यनव्हेआलाहनुमंत । ऐसेंऐकतांजन कजाकांत । परमआनंदपावला २८ पुरुषार्थीअंजनीचाबाळ । अवलीलेंझेलिजेजैसेंअद्भुतफळ । तैसाघेऊनियांअचळ । रामदर्शनायेतसे २९ कींअंधकारपडिलाअ सेघन । रावणपळालाजीवघेऊन । यालागींदीपिकापाजळून । शोधूंआलाहनुमंत २३० कींअमृतकुंभचिआणिला । कींयशाचाध्वजउभारिला । कींसौमित्राचाप्रा णपरतविला । रुसोनिजातहोतातो ३१ असोसुग्रीवादिवानर । वेगेंधावतीसमोर । करूनियांजयजयकार । पर्वतखालींउतरिला ३२ गिरिउतरूनहनुमंत । स्वामी सलोटांगणघालित । आसनावरूनिरघुनाथ । पुढेंधांवेभेटावया ३३ हनुमंतासिउचलोन । हृदयींधरीजगन्मोहन । रामेंनेत्रोदकेंकरून । अभिषेकिलामारुती ३४ ह नुमंताचावदनचंद्र । स्वकरेंकुरवाळीरघुवीर । तोंवैद्यसुषेणसत्वर । पर्वताजवळीपातला ३५ नमस्कारूनियांपर्वत । मंत्रेंऔषधीआकर्षित । चारिवल्लीघेऊनित्वरित । एकांतींरसकाढिला ३६ हर्षभरितसुषेण । चारीरसपात्रेंधरून । सौमित्रापासींधांवून । येताझालातत्काळीं ३७ संजीवनीचारसकाढिला । तोआधींमुखींवोतिला ।

१ पर्वत । २ डोळ्याचे पातें । ३ चेंडू । ४ सूर्य ।

ळीं । संधिनीरसघालित ३८ विशल्यालावितांचिजाण । कोठेंनदिसेघायव्रण । सुवर्णकांतीसमपूर्ण । दिव्यअंगजाहलें ३९ निजेलाउठेअकस्मात । तैसाउभाठेला सुमित्रासुत । बाणतैसाचिआकर्णपर्यंत । घेघेह्मणोनिधांविन्नला २४० पुसेकोठेंआहेरावण । त्यासिबाणेंकरीनचूर्ण । तोंरघुनाथेंकरींधरून । लक्ष्मणासिआलिंगिलें ४१ झालाएकचिजयजयकार । देववर्षतीपुष्पभार । मगसुषेणेंपडिलेवानर । तेहीउठविलेतेकाळीं ४२ सगरउद्धरावयालागुनी । भगीरथेंगंगाआणिलीमेदिनी । परी असंख्यजनउद्धरुनी । जातीबिंदुमात्रझगटतां ४३ चक्रवाकातेंरवीधांवत । परीसर्वांवरीप्रकाशपडत । कींचकोरासिशशीपावत । रसभरितऔषधीहोती ४४ चात कालागींमेघवर्षती । परीतृप्तहोयसर्वजगती । कींवराचियापंक्तीं । व्याहीवऱ्हाडीहोतीतृप्तजैसे ४५ तैसेंसौमित्राकारणेंसत्वर । औषधीआणीवायुकुमर । तेणेंअसंख्य वानर । सजीवकेलेतेकाळीं ४६ मारुतीचेंयशवैभव । क्षणक्षणांवानीराघव । विमानींइंद्रादिदेव । कीर्तिगातीमारुतीची ४७ असोपर्वतउचलूनितेवेळां । मारुती माघाराघेऊनिचालिला । दशमुखासिसमाचारकळला । सौमित्रउठलाह्मणोनियां ४८ शतराक्षसनिवडोन । तयांप्रतिसांगेरावण । हिरोनिघ्यागिरीद्रोण । मारुती सन्मुखहोउनी ४९ असुरपाठीलागती । वानरापर्वतटाकींह्मणती । हनुमंतेंपर्वतधरूनितळहातीं । असुरांवरीधांविन्नला ५० करचरणघातेंकरून । शतहीटाकिलेमा रून । स्वस्थळींठेवूनिगिरिद्रोण । सुवेळेसीपातला ५१ तोंउगवलेंसूर्यमंडळ । सूर्यकुळभूषणाचेंचरणकमळ । हनुमंतेंवंदोनितत्काळ । करजोडोनिउभाठाके ५२ मगनंदिग्रामींचेंवर्तमान । रामासिसांगेवायुनंदन । भरतेंसोडोनिदिव्यबाण । द्रोणाचळपाडिलाहोता ५३ मीक्षणभरीपाहिलाअंत । तरीतोप्रतापीवीरभरत । मजसम वेतपर्वत । बाणाग्रींस्थापीतहोतापैं ५४ ऐसेंबोलतांमारुती । आश्चर्यकरितीसकळजुत्पती । सद्गदहोऊनिरघुपती । बोलतसेप्रीतीनें ५५ ह्मणेरावणवधोनियां । जाई नभरतासिभेटावया । हनुमंतेंचरणवंदोनियां । राघवाप्रतिबोलत ५६ स्वामीनिःसीमभरताचेंभजन । सप्रेमअद्भुतवैराग्यज्ञान । चकोरइच्छीरोहिणीरमण । तैसावा टपाहतसे ५७ कींवनासिधेनूगेलीदूरी । वत्सवाटपाहेघरीं । ऊर्ध्वमुखेंनिर्धारीं । चातकइच्छीघनबिंदू ५८ सर्वभोगत्यजूनिनिर्धारीं । भरतवाटपाहेअहोरात्रीं । ऐसेंबो लतांअंतरीं । आत्मारामसंतोषला ५९ रामविजयग्रंथसुंदर । हाकल्पवृक्षउदार । दृष्टांतफळींसमग्र । लवोनिआलापडिभारें ६० श्रीधरवरदाआदिपुरुषा । श्रीमद्भी मातटविलासा । ब्रह्मानंदापंढरीशा । अक्षयभजनदेईंतुझें ६१ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतभक्तचतुर । द्वात्रिंशतितमो ध्यायगोडहा २६२ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ ओव्या ॥ २६२ ॥ ॥ अध्याय ॥ ३२ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अध्याय ३३
रावण
युद्ध
राक्षस
वानर
रावण.

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जानकीनेत्रसरोजमिंत्रा[1] । मित्रकुळभूषणस्कंदताते[2]मित्रा । मित्रपुत्रें[3]मित्राशक्रपुत्रें[4]अमित्रा । सौमित्राग्रजाश्री
रामा १ भक्तमानसचकोरचंद्रा । त्रिविधतापशमनाआनंदसमुद्रा । भरतहृदयारविंदभ्रमरा । भवभ्रमहराराजीवाक्षा २ मुमुक्षुचातकनवमेघरंगा । रंगातीतअजितअ
नंगा । आनंदमयअमलानिःसंगा । अक्षयअभंगानिरुपाधिका ३ रणरंगधीरारघुनंदना । बोलवींपुढेंग्रंथरचना । हनुमंतेंद्रोणाद्रिआणोनिजाणा । सौमित्रप्राणावांच
विले ४ यावरीबोलेविभीषण । बाहेरयुद्धानयेरावण । शक्रजिताऐसेंहवन । गुप्ततेणेंमांडिलें ५ सुटलेआहुतींचेपरिमळ । धूम्रेंकोंदलेंनभमंडळ । अग्नींतूनरथसबळ ।
अर्धाबाहेरनिघाला ६ पूर्णाहुतीहोतांसंपूर्ण । अवघानिघेलस्यंदन । तरीअगोदरचिजाऊन । उठवोनिरावणआणावा ७ ऐसेंबोलतांविभीषण । मुख्यकपिउठिले
दाहाजण । नळनीळजांबुवंतवालीनंदन । सीताशोकहरणपांचवा ८ गवयगवाक्षगंधमादन । शरभकेसरीपावकलोचन । दशरथात्मजासीवंदोन । दाहावीरऊठिले ९
तेदाहाहीपराक्रमेंकरून । दशदिशांजिंकितीनलगतांक्षण । दशसहस्रवानरघेऊन । दशमुखावरीचालिले १० जैसेविहंगमउडतीगगनीं । तैसेलंकेंतआलेतयेक्षणीं ।
घरोघरींरिघोनी । रावणासीशोधिती ११ जेजेभेटतीराक्षस । त्यांतेंकरितीताडणास । कोठेंबैसलालंकेश । दावाआह्मांसवेगेंसी १२ शोधिलेंअवघेंलंकाभुवन । परी
ठायींनपडेरावण । तोंविभीषणाचीराणीयेऊन । दावीखुणगुप्तत्वें १३ सरमासांगेसत्वर । नगरदुर्गाखालींविवर । त्यांतबैसलादशकंधर । दुराचारीकपटीतो १४ ऐसें
ऐकतांतिवेळां । विवरमुखींहोतीशिळा । वानरींतीफोडोनिमोकळा । मार्गकेलातेसमयीं १५ तेथेंराक्षसहोतेदारुण । तेवधिलेनलागतांक्षण । आंतप्रवेशलेवानरगण ।
विवरविस्तीर्णदेखिलें १६ तोंतेथेंशिवालयप्रचंड । पुढेंप्रज्वळिलेंहोमकुंड । आहुतीटाकीदशतुंड । अव्यग्रनेत्रझांकोनी १७ रक्तमद्यमांसपर्वत । नराशिरेंपडलींअसं
ख्यात । रक्तस्नानकरूनलंकानाथ । वज्रासनींबैसला १८ आश्चर्यकरितीवानरगण । अजूनिनसोडीहाप्रयत्न । कुळक्षयझालासंपूर्ण । तरीजयआशाधरितोहा १९
असोशिळाघालोनिप्रचंड । विध्वंसिलेंहोमकुंड । सामग्रीसांडूनिउदंड । यज्ञपात्रेंफोडिलीं २० सावधनहोयरावण । वस्त्रेंफेडोनिकेलानग्न । दाहीमुखांमाजीनेऊन ।
धुळीघालितीवानर २१ वक्षस्थळींवृक्षताडिती । आंगावरीलघुशंकाकरिती । तरीसावधनहोयलंकापती । नानाप्रयत्नकरूनियां २२ मगतेथोनिउडालावालीसुत ।
प्रवेशलाराणीवसांत । मंदोदरीसउचलूनित्वरित । रावणापाशींआणिली २३ परमसुंदरसुकुमार । रावणावरीलोटितीवानर । चीरकंचुकीअलंकार । केलेचूर्णवानरीं
२४ मंदोदरीह्मणेदशानना । आगलागोऐसियाअनुष्ठाना । वानरींगांजिलीअंगना । लाजकैसीनयेची २५ पतिव्रताकरूनिनग्न । रावणावरीदेतीढकलून । मयजाआ
क्रंदेदारुण । उघडीरावणनेत्रतेव्हां २६ तोंमंदोदरीअसेरडत । होमविध्वंसिलासमस्त । क्रोधेंउठोनलंकानाथ । वानरांवरीधांविन्नला २७ बहुतवानरतेवेळे । पायीं
धरूनआपटिले । अंगदमारुतीसीदिधले । मुष्टिघातसबळपैं २८ सकळवानरतेथून । सुवेळेसिआलेपरतोन । ह्मणतीउठिलाजीरावण । युद्धालागींयेतसे २९ सभा

१सीतेच्या नेत्ररूप कमलास प्रफुल्लित करणारा सूर्य । २ शंकर । ३ सुग्रीव । ४ वाली । ५ कमलनेत्र । ६ अंगरहित काम । ७ इंद्रजित । ८ मारुति । ९ पक्षी ।

मोडूनिरघुवीर । कोदंडचढविलेंसत्वर । ह्मणेमयजेचेंसौभाग्यसरोवर । आजपासूनिआटलें ३० इकडेमंदोदरीचेंसमाधान । करिताझालापैंरावण । वस्त्रेंभूषणेंदेऊन । हृदयींदृढधरियेली ३१ ह्मणेप्राक्तनभोगदारुण । प्रियेनसुटेभोगिल्याविण । आर्तास्वस्थजावेंगृहाआपण । मीतंवजातोंयुद्धासी ३२ आजिझुंजेनमीनिर्वाण । शिरेंश त्रूंचींछेदीन । नाहींतरीप्रियेयेथून । तुमचीआमचीहेचिभेटी ३३ गृहापाठविलींमंदोदरी । वस्त्रेंभूषणेंदेऊनिझडकरी । रावणनिघालाबाहेरी । ठोकल्याभेरीएकसरें ३४ राक्षसदळजेंउरलें । तेंसांगातेंसर्वघेतलें । अपाररणतुरेंतेवेळे । वाजोंलागलींभयंकर ३५ पदातीदळपुढेंजात । त्यापाठींस्वारचौताळत । त्यामागेंगजउन्मत्त । गुढारांसहितधांवती ३६ त्याचेपाठींरथजाती । रथींबैसलालंकापती । छत्रेंमित्रपत्रेंझळकती । पुढेंचालतीभाटब्रिंदें ३७ रावणरणनोवरासत्य । मुक्तीनोवरीपर्णूंजा त । वऱ्हाडीपुढेंगेलेबहुत । उरलेतेघेतसर्वसंगें ३८ मगबंधूविभीषण । लंकेसिठेविलासंरक्षण । असोरणभूमीसीरावण । वायुवेगेंपातला ३९ तोंशिळावृक्षघेऊन । धां विन्नलेवानरगण । रावणसैन्यावरीपर्जन्य । पर्वतांचापाडिला ४० दशधनुष्यांलावूनिबाण । एकदांचसोडीरावण । सर्वहीपर्वतफोडून । सैन्यबाहेरकाढिलें ४१ पराक्र मीलंकानाथ । वानरत्रासिलेसमस्त । ऐसेंदेखोनिरघुनाथ । पुढेंजाहलेतेक्षणीं ४२ रामह्मणेदशकंधरा । मलिनाशतमूर्खापामरा । सीताआणूनतस्करा । कुळक्षय केलारे ४३ संततीसंपतीविध्याधन । खंडेंटाकिलींवेदांचींकरून । जैसावृषभपृष्ठींचंदन । तैसेंज्ञानअसुरातुझें ४४ समरंगणींआजिजाण । तुजलाखंडविखंडकरीन । पुढीलअवतारींमुक्तिदेईन । असुरातुजनिश्चयें ४५ तवप्राणहर्तेमाझेशर । आलेहोईंसावधसत्वर । यावरीदशद्वयनेत्र । प्रत्युत्तरदेतसे ४६ तूंह्मणविसीरामचंद्र । परी मीराहूभयंकर । आजिखग्रासकरीनसमग्र । समरींतुझामानवीया ४७ माझेरणींसुटतांबाण । मेरुमांदारहोतीचूर्ण । तूंसुकुमारमानवनंदन । कैसेंसाहासीकळेना ४८ सीतासुंदरअत्यंत । कष्टतहोतीअरण्यांत । म्यांआणिलीतेतुजप्राप्त । पुनःसर्वथानहोय ४९ पश्चिमेसउगवेलतरणी । मशकउचलीलधरणी । गजमस्तकींचेंमोतींभि उनी । सिंहदेईलजंबुका ५० पाषाणवायेंकरून । जरीदुखवेलप्रभंजन । गरुडसर्पासियेईलशरण । पतंगअग्नीसगिळीलजरी ५१ हेंहीएकवेळघडे । परीतुजजानकी दृष्टीनपडे । रावणबोलेंध्वनीगडाडे । मेघगर्जतीजैसेकां ५२ रघूत्तमह्मणेदशकंठा । तुजमृत्युसमयींफुटलाफाटा । माझेबाणाचासपाटा । साहेंआजिसमरंगणीं ५३ रामेंचापटणत्कारूनप्रचंड । शरसोडीजैसाकाळदंड । दोघेवीरपरमप्रचंड । रणवितंडमाजविलें ५४ मांडलेंएकचिघनचक्र । रणतुरेंवाजतीअपार । सीताजननीथर थर । कंपितहोयक्षणक्षणां ५५ अलातचक्रेंजेंविफिरती । तेवींउभयचापेंझळकती । चंपळेंऐशातळपती । मुद्रिकाहातींदोघांचे ५६ भुजंगअस्त्राचाप्रयोग । रावण करितेव्हांसवेग । दशदिशांनींपन्नग । कपिकटकावरीआले ५७ जैसेंनिबिडजलदजाळ । तैसेंसर्पेंव्यापिलेंसकळ । ऐसेंदेखोनितमाळनीळ । गरुडास्त्रसत्वरजपे ५८ सोडितांसुपर्णास्त्रबाण । पृथ्वीआणिआकाशफोडून । असंख्यातधांवतीविनतानंदन । सर्पसंपूर्णभक्षिले ५९ सर्पसंहारूनिसमस्त । गरुडसर्वचिझालेगुप्त । जातवे

१ अब्दागिरी । २ स्तुतिपाठक । ३ वरायास । ४ बैलाच्या पाठीवर । ५ वीसनेत्रांचा रावण । ६ सूर्य । ७ पृथ्वी । ८ वायु । ९ रणवाद्यें । १० पृथ्वी । ११ विजेप्रमाणें । १२ सर्प । १३ मेघ ।

दास्त्रदीप्तिमंत । विंशतिनेत्रेंसोडिलें ६० पाखांडउच्छेदीपंडित । तेवींजलदास्त्रसोडीरघुनाथ । रावणेंवातास्त्रअद्भुत । तयावरीप्रेरिलें ६१ रामेंआडघालोनिपर्वत । प्रभंजनकोंडिलासमस्त । वज्रास्त्रप्रेरीलंकानाथ । फोडिलेपर्वततेकाळीं ६२ मगअसंभाव्यशस्त्रजाळ । रावणेंप्रेरिलेंतत्काळ । एकाचिबाणेंअयोध्यापाळ । छेदोनियां टाकितसे ६३ रावणेंयोजिलाएकशर । दिनकरमुखतेजअपार । चापींलावूनसत्वर । रामावरीसोडिला ६४ रघूत्तमेंकेलेंसंधान । परितोअनिवारशरपूर्ण । श्रीरामच रणासिलागलीयेऊन । भेदोनगेलापलीकडे ६५ राघवचरणसुकुमार । वामपादफोडोनिगेलाशर । ऐसेंदेखोनिवानर । उठिलेसर्वएकदांची ६६ रणींपडिलींहोतींश स्त्रें । तींवानरींघेतलींअपारें । मारितउठिलेएकसरें । अनिवारकाळासिजे ६७ परमार्थबळेंकरूनसबळ । ज्ञानींविध्वंसीप्रपंचदळ । तैसेरामउपासकनिर्मळ । असुर सकळरगडिती ६८ अभिमानाचेमुकुटथोर । परमार्थबाणेंकेलेचूर । त्रयावस्थांचींकवचेंअपार । सूर्यखड्गेंतोडिलीं ६९ समवृत्तीचींशस्त्रेंघेऊन । द्वेषधनुष्येंछेदिलीं पूर्ण । नैराश्यचक्रेंकरून । लोभभातेउडविले ७० स्वरूपसाक्षात्कारबाणीं । सिद्धपातकांसांडीखंडुनी । बोधपरशेंकरुनीमोहध्वजछेदिले ७१ अनुसंधानपरिघघेऊ न । अविद्यारथकेलाचूर्ण । विरक्तिगदाघेऊन । कामकुंजरविदारिले ७२ क्रोधमदमत्सरअहंकार । हेपुढेंहोतेपायभार । शमदमअस्त्रेंअनिवार । तेणेंचूर्णकेलेते ७३ संकल्पविकल्पद्वेषकुटिळ । हेअसुरांचेतुरंगसबळ । समाधानशक्तीनेंसकळ । विदारूनपाडिले ७४ आशामनशाकामनापूर्ण । यांभिंडिमालायेतीदारुण । मनोजयाचें पुढेंवोडण । रामभक्तकरितीहो ७५ आतांअसोहापाल्हाळ । वानरींरगडिलेंअसुरदळ । रावणघालीबाणजाळ । मायापडळज्यापरी ७६ रथारूढलंकानायक । जै सागजमस्तकींबलाहक । पृथ्वीवरीअयोध्यापालक । ठाणमांडोनिउभाअसे ७७ वाचस्पतीसिह्मणेइंद्र । राजाधिराजश्रीरामचंद्र । त्रिभुवनेश्वरगुणसमुद्र । उदारधीर परमात्मा ७८ सीतेचेंकरूनिनिमित्त । करावयाआह्मांबंधमुक्त । युद्धकरीतरघुनाथ । धाडावारथयेसमर्यी ७९ मातलीसारथीसुजाण । तयासिसांगेसहस्रनयन । शस्त्रां स्त्रींभरूनस्यंदन । अश्वरत्नेंदिव्यज्योती ८० तोमाझारथतेजागळा । सत्वरनेईसुवेळाचळा । आज्ञावंदोनितेवेळां । निघेमातलीवेगेंसी ८१ त्रुटीनवाजतांतात्काळीं । रथआणिलाश्रीरामाजवळीं । खालींउतरूनितेवेळीं । वंदीमातलीरामातें ८२ ह्मणेरामातमाळनीळा । सहस्राक्षेंरथपाठविला । यावरुतेंआरूढोनिदयाळा । युद्धाला गींप्रवर्तावें ८३ माझेंनाममातली । रथफेरीनरणमंडळीं । ऐसेंऐकतांतेवेळीं । जगदात्मासंतोषला ८४ ह्मणेधन्यधन्यशचीनाथ । समयपाहूनिकेलेंउचित । जैसादे खोनिक्षुधित । भोजनत्यासिदेईजे ८५ तृषाक्रांतासितोयशीतळ । कींरोगियासिरसायणनिर्मळ । कींमरतयासितत्काळ । सुधारसपाठविला ८६ दुर्बळासिदीजेधन । कींरणींपाठिराखायेघांवोन । तैसापुरंदरेंस्यंदन । समयोचितपाठविला ८७ मगप्रदक्षिणाकरून । रथींचढलारघुनंदन । उदयाचळींसहस्रकिरण । कींनारायणसुप र्णीं ८८ जगद्वंद्यतोदाशरथी । पुढेंमातलीचपळसारथी । रणमंडळींझालामहारथी । धुरेसीत्वरेंबैसला ८९ रघुनाथरथींदेखोन । आनंदलेवानरगण । ह्मणतीधन्यश

१ अग्नि । २ डावा पाय । ३ राक्षस । ४ जागृति स्वप्न सुषुप्ति । ५ इंद्र । ६ थंड पाणी । ७ अमृत । ८ सूर्य । ९ गरुडावर ।

चीरमण । पाठिराखापूर्णहीय ९० रामासिदे वेंद्रेंधाडिलारथ । दृष्टींदेखोनिलंकानाथ । दुःखेंदाटलाअत्यंत । दांतखायकरकरां ९१ दृष्टींदेखोनिराजहंस । परमसंतापे वायस । कींसभाग्यदेखोनिदुर्जनास । महाद्वेषउपजेपैं ९२ कींदेखोनिसंतलीला । निंदकासिउपजेकंटाळा । शिवप्रतिमादेखोनिडोळां । म्लेंच्छजैसेसंतापती ९३ कींहरिकीर्तनऐकून । विटेभूतप्रेतांचेंमन । तैसाक्षोभलारावण । रथदेखोनितेकाळीं ९४ इंद्रजितपडिलारणीं । त्याहूनिदुःखवाटलेंमनीं । प्रियाविटंबलीवानरगणीं । त्याहूनिदुःखवाटलें ९५ ऐसापरमक्रोधेंरावण । सोडीबाणापाठींबाण । अचुकरामाचेंसंधान । करीचूर्णसवेंची ९६ सिंहासारिखेदोघेजण । घेघे शब्दकरितीगर्जून । असंख्यातटाकूनिबाण । मंडपकरीघातला ९७ भयाभीतत्रिभुवन । आकाशनदिसेबाणेंकरून । विमानेंसोडोनिसुरगण[2] । पळोंलागलेतेघवां ९८ बाणदाटलेअद्भुत । नचालतीशशीमित्र[3]रथ । वायूसफिरावयातेथ । रीघनव्हेसर्वथा ९९ रुधिरें[4]धारामेघवर्षती । नक्षत्रेंखळखळांरिचवती । विद्युल्लताबहुतहोती । कांपे जंगतीचळचळां १०० सप्तपाताळेंआंदोळती । शेषकूर्मदचकतीचित्तीं । राक्षसवानरकांपती । युद्धपाहातीदोघांचें १ एककाळएकमहाकाळ । एकदावाग्नीएकवडवानळ । क्रोधेंकरूनभूमंडळ । दोघेहीगिळूंभाविती २ पदक्रमवर्णक्रमेंकरून । पंडितकरितीवेदाध्ययन । तैसेरघुनाथाचेबाण । परमवेगेंसुटती ३ दोनीरथघडघडिले । समरींएकेठायींमिळाले । अश्वअश्वांसिसंघटले । उभेराहिलेदोनचरणीं ४ सारथियाससारथीह्मणत । रणधुमाळीमांडलीअद्भुत । दोहींदळीं आक्रांत । थोरझालातेघवां ५ सारथीपरमचतुर । माघारिलेरहंवरें[6] । जैसेपंडितवादंकर । क्षणएकस्थिरावती ६ तैसेरथमाघारेंकरून । सवेंचकरितीसंधान । पर्जन्यजैसावोसरोन । सवेंचिमागुतीवृष्टीकरी ७ कींसागराचेंभरतेंवोहटत । सवेंचिमागुतीदाटत । तैसेंबाणजाळवर्षत । एकएकावरीपैं ८ सप्तदिवसअहोरात्र । होतयुद्धाचेंघनचक्र । परीरामरावणेंक्षणमात्र । विसावाघेतलाचनाहीं ९ रामेंकाढिलेचारबाण । सोडिलेचापासिलावून । रावणरथींचेवारूछेदोन । अकस्मातटाकिले ११० तंवरावणेंनलागतां क्षण । नूतनतुरंगजुंपिलेपूर्ण । मगवीरश्रेष्ठरघुनंदन । कायकरिताजाहला ११ काढिलाअर्धचंद्रबाण । जैसानवग्रहांतचंडांकिरण । तोशरासंनावरीयोजून । मनोवेगेंसोडिला १२ सवेंचरावणेंनलागतांक्षण । अर्धचंद्रबाणटाकावातोडून । ह्मणोनितीक्ष्णशक्तीयोजिलीपूर्ण । तोंबाणहृदयींआदळला १३ त्याबाणेंएकसरें । पाडिलीं रावणाचींदाहीशिरें । परिसवेंचिनिघालींसत्वरें । पहिल्याऐसींतेघवां १४ रविचक्रवदनशर । रामेंसोडिलाअनिवार । शिरेंछेदिलींसमग्र । मागुतींतैसींचउद्भवलीं १५ देवआणिवानर । अवघेझालेचिंतातुर । कैसामरेलदशकंधर । वारंवारशिरेंनिघती १६ राजाधिराजरघुनाथ । क्षणेकझालाचिंताक्रांत । तंवसारथिमातलीबोलत । राघवाप्रतितेकाळीं १७ ह्मणेअनंतब्रह्मांडनायका । सकळचित्तपरीक्षका । त्याच्याहृदयींअमृतकूपिका । असेतीबाणेंफोडिजे १८ ऐसेंमातलीबोलत । तयागौरवीरघुनाथ । मगबाणकाढिलात्वरित । अगस्तीदत्तमुख्यजो १९ जैसादेवांमाजीसहस्रनयन । अंडजांमाजीविष्णुवहनें[14] । कांद्रवेयांतसहस्रवदनें । तैसाबाणसमर्थतो १२०

१ कावळा । २ देव । ३ चंद्र व सूर्य । ४ रक्त । ५ पृथ्वी । ६ रथ । ७ बाद करणारे । ८ घोडे । ९ सूर्य । १० धनुष्यावर । ११ रावण । १२ शिशी कुपी । १३ इंद्र । १४ गरुड । १५ सर्प ।

कींवानरांमाजीहनुमंत । कींशास्त्रांमाजींवेदांत । कींनक्षत्रांसिझांकीआदित्य । तैसाबाणसमर्थतो २१ शस्त्रांमाजीसुदर्शन । कींतीर्थांमाजीप्रयागपूर्ण । क्षेत्रांमाजी नंदनवन । तैसाबाणसमर्थतो २२ शेषकूर्मवराहधरणी । सप्तसमुद्रशशीतरणी । इतुक्यांचींसत्वेंकाढोनी । बाणाठायींठेविलीं २३ अग्निवायुशचीरमण । चंडांशुकुबे रयमवरुण । त्रिदशांचींसामर्थ्येंपूर्ण । त्याबाणाग्रींवसिन्नली २४ तोकाढितांचिबाण । झांकलेसमस्तांचेनयन । सहस्रसूर्यांचाप्रकाशजाण । भूमंडळींदाटला २५ त्याबाणामुखींब्रह्मास्त्र । स्थापिताझालाराजीवनेत्र । तोचापासियोजिलाशर । विषकंठवंद्येंतेसमयीं २६ सीताधवेंतेवेळां । बाणआकर्णवोढिला । तेवेळींभासलेंसकळां । कायमांडिलामहाकल्पांत २७ ऐसाबाणतोसबळ । अत्यंततेजाचाकल्लोळ । शशीसूर्यलोपलेसकळ । सुरवरविमानेंपळविती २८ जळींरिताघटडळमळी । तैसी धराडोलेंलागली । प्रचंडवीरतेकाळीं । मूर्च्छितपडिलेधरणीये २९ जगद्वंद्याचेकर्णीयेऊन । तेव्हांसांगतसेबाण । कुपीसहितप्राण । दशाननाचामीनेतों ३० असो रावणाचेंवक्षस्थळ । लक्षूनियांतमाळनीळ । बाणसोडीतत्काळ । ब्रह्मांडगोळडचंबळला ३१ मिळोनियांअसंख्यचपळा । कडकडोनिएकदांचपडिल्या । तैसाबाण तेवेळां । हृदयींसंचरेरिपूच्या ३२ कुपीसहितवक्षस्थळ । बाणेंफोडिलेंतत्काळ । हृदयींछिद्रपाडिलेविशाळ । गवाक्षद्वारासारिखें ३३ सवेंचिपरतलाबाण । रावणा चींतीनशिरेंछेदोन । रघुपतीचेभातांयेऊन । आपुलेआपणसंचरला ३४ उरलींशिरेंछेदावयातें । शरकाढिलारघुनाथें । तेव्हांप्रार्थिलेंऊर्मिळाकांतें । युद्धअतांपुरे जी ३५ रावणेंसोडिलाप्राण । त्यासिनशिवतीतुझेबाण । आतांजाऊनअवघेजण । प्रेतपाहूंतयाचें ३६ धनुष्यतूणीरांसहित । सौमित्राजवळीरामदेत । आमुचेअवता राचेंकृत्य । आजपासूनिसंपलें ३७ झालाएकचिजयजयकार । वाद्येंगाजवितीसुरेश्वर । दुंदुभीच्यानादेंसमग्र । ब्रह्मांडसर्वदणाणिलें ३८ देवींपुष्पांचावर्षावतेवेळां । अयोध्यानाथावरीकेला । गणगंधर्वकिन्नरमेळा । सुवेळाचळींधांवती ३९ संतोषलेसकळऋषीश्वर । आनंदेंनाचतीवानर । त्रिभुवनआनंदलेंथोर । रामेंरावणवधिये ला १४० रघुनाथाचेवीरसकळ । दशमुखाभोंवतेमिळालेतत्काळ । जैसावृक्षउन्मळेसमूळ । तैसाविशाळपडिलाअसे ४१ मुखांवरीगृध्रबैसोन । रावणाचेफोडितीन यन । रक्तजातसेवाहून । सैरावैराचहूंकडे ४२ मुखींशिरींपडलीधुळी । मुकुटलोळतीभूतळीं । असोबिभीषणेंपाहूनितेवेळीं । दुःखार्णवींपडियेला ४३ शरीरटाकिलें धरणीवरी । हृदयपिटीदोहींकरीं । म्हणेदिशाशून्ययाउपरी । बंधूवीणजाहल्या ४४ अगाधजयाचेंप्रतापबळ । क्रोधीजैसावडवानळ । चातुर्याचासागरकेवळ । खंडें केलींवेदांचीं ४५ परमजयाचेंतपदारुण । संपत्तीसंततीयुक्तपूर्ण । जेणेंदेवांचेगर्वहरून । बंदींसर्वघातले ४६ जयाकारणेंआदिपुरुषें । अवतारधरिलाराघवेशें । अद्भु तकर्तव्यकेलेंलंकेशें । निर्गुणआणिलेंगुणत्वा ४७ जोपरमपुरुषनिर्विकार । तोप्रत्यक्षदाखविलासाकार । जानकीआणूनिउपकार । केलाआह्मांवरीरावणें ४८ जोवेद वंद्यराजीवनेत्र । तोआमुचाझालाप्राणमित्र । हारावणाचाकृतोपकार । सुग्रीवासहितआह्मांवरी ४९ श्रीरामपरब्रह्मअरूप । त्याच्यास्वरूपाचेंकेलेंरूप । आपुलावा

१ देव । २ लक्ष्मणानें । ३ भात्यासह । ४ गिधाड । ५ वडवाग्नि । ६ मूर्तिमंत ।

ढविळप्रताप । चंद्रार्कवरीरावणें १९० श्रीरामह्मणेविभीषणाप्रती । तूंकेवळविवेकमूर्ती । नाशिवंताचाशोकचित्तीं । कायनिमित्तधरियेला ९१ हाजगडंबरपसारास
कळ । मायिकजैसेंमृगजल । कींवंध्यावल्लीचेंफळ । मूळापासोनिलटिकेंची ९२ पिंडब्रह्मांडनाशिवंत । आकारतेथेंविकारसत्य । जेंमुळींचेंअशाश्वत । त्याचाशोक
कासया ९३ ऐसेंबोलतांरघुनंदन । उगाचिराहेविभीषण । तोंसकळस्त्रियाआल्याधांवून । मंदोदरीहीपातली ९४ कवळोनियांपतीचेंप्रेत । मंदोदरीशोककरित । ऐ
शींसहस्रस्त्रियाआल्यापिटित । वक्षस्थळधबधबां ९५ स्त्रियाह्मणतीप्राणनाथा । जयदेऊनिश्रीरघुनाथा । आह्मांसिटाकूनितत्वता । कैसाक्रमिलापरलोक ९६ लंका
गजमस्तकावरीअद्भुत । चढलाकेसरीश्रीरघुनाथ । काढोनियांदिव्यमुक्त । रणमंडळींटाकिलें ९७ मंदोदरीह्मणेलंकानाथा । तुजवीणआह्मीसर्वअनाथा । जयश्रीदेऊन
रघुनाथा । रामजामातपैंकेला ९८ सौभाग्यतारूलंकानाथ । आजिबुडालेंअकस्मात । कींवेदांचेंसांठवणसमस्त । फुटलेंआजिरणांगणीं ९९ सीतेचेंमिषकरून ।
जवळीआणिलारघुनंदन । बाह्यविरोधअंतरींभजन । दशकंधरेंपैंकेलें १६० फणसासिकांटेदिसतीवरी । परीअत्यंतगोडअंतरीं । तैसीरावणेंकेलीपरी । विरोधबाहेर
दाखवुनी ६१ ऐसीमंदोदरीशोककरीत । भोंवत्याविलोकितीस्त्रियासमस्त । मगविभीषणासिरघुनाथ । कायबोलताजाहला ६२ ज्येष्ठबंधूचीराणी । मंदोदरीहेज्ञान
खाणी । पतिव्रताशिरोमणी । जीचेस्मरणींदोषनुरे ६३ इचेंप्रातःकाळींस्मरण । करितांउद्धरतीपापीजन । विभीषणातूंकरींधरून । निजमंदिराप्रतिनेईंजे ६४ ऐसेंबो
लतांरघुनंदन । उठोनियांविभीषण । मयजेसिकरींधरून । ह्मणेमायेचालसदनासी ६५ मयजेसह्मणेचापपाणी । मायेतूंज्ञानविचारखाणी । मूळींदृष्टीघालोनी ।
अद्वयज्ञानेंपाहेंपां १६६ अहंकारतितुकानाशिवंत । आत्मस्वरूपपूर्णशाश्वत । ऐसेंजाणोनिकिमर्थ । शोकव्यर्थकरावा १६७ ऐसेंबोलतांसच्चिदानंद । मयकन्या
राहिलीउगीचस्तब्ध । नमोनिश्रीरामचरणारविंद । निजधामाचालिली ६८ मयकन्येसहसर्वअंगना । विभीषणेंपाठविल्यासदना । मगपुसोनिरघुनंदना । रावणदे
हउचलिला ६९ सर्वांतसरितांपावन । सिंधुसंगमींप्रेतनेऊन । प्रळयवन्हींचेतवून । आंतघातलेंकलेवर १७० तेथेंचउत्तरक्रियासमस्त । ब्रह्मदेवस्वयेंसांगत । विभी
षणआचरेयथार्थ । शास्त्ररीतीप्रमाणें ७१ असोत्यावरीविभीषण । सुवेळेसिआलापरतोन । तोंलंकेचेसर्वप्रजाजन । विभीषणाभेटींपातले ७२ विद्युज्जिव्हप्रधान । उर
लेंसकळराक्षससैन्य । श्रीरामापुढेंयेऊन । लोटांगणेंघालिती ७३ काष्ठभस्महोतांसमग्र । विझोनजायवैश्वानर । तैसेंसमस्तविरालेंवैर । रावणरणींपडतांची ७४ सू
र्योदयींनिरसेतम । ज्ञानोदयींनिरसेअज्ञान । तैसापडतांचिरावण । वैरनसेअणुमात्र ७५ सुवेळेसिआलेरजनीचर । ह्मणतीआह्मीविभीषणाचेकिंकर । लंकेंतजाऊन
वानर । पाहतनिगरचहूंकडे ७६ असोयावरीविभीषण । श्रीरामापुढेंकरजोडून । मृदुमंजूळवचन । प्रेमळयुक्तबोलतसे ७७ ह्मणेराजीवदलनयना । पुराणपुरुषा
सीतारमणा । ब्रह्मांडनायकागुणसंपन्ना । लंकेसिआतांचलावें ७८ विरिंचीहस्तनिर्मितनगर । दृष्टींपाहावेंसमग्र । मगघेऊनिसीतासुंदर । अयोध्येसजाईंजे ७९

१ चंद्र सूर्य आहेत तों पर्यंत । २ सिंहरूपीराम । ३ मोत्यें । ४ निमित्त । ५ द्वेष । ६ मंदोदरीस । ७ राम । ८ एक शुद्ध । ९ स्वकीय घरास । १० स्त्रिया । ११ नदी । १२ अग्नि । १३ प्रेत ।

ऐसेंबोलतांविभीषण । श्रीरामबोलेहर्षवदन । ह्मणेतुजलंकादिधलीदान । तेथेंआगमनआमचेंनव्हे १८० जैसेंकेलियाकन्यादान । तियेचेगृहींनघेतीअन्न । कींविप्रासीदि
धलेंसदन । तेथेंआपणनजावें ८१ कींसत्पात्रींदिधलियागोदान । तिचेंदुग्धनघ्यावेंकाढून । तैसेंलंकेंतआगमन । आह्मींसर्वथाकरूंनये ८२ त्यावरीभरतभेटीविण ।
मीनकरींचमंगळस्नान । नानाभोगतांबूलभोजन । व्रतसंपूर्णधरिलेंअसे ८३ मगसौमित्रआणिमित्रपुत्र । तयांसह्मणेशतपत्रनेत्र । तुह्मीवानरघेऊनसर्वत्र । लंकेंप्रतिजाईं
जे ८४ सुमुहूर्तपाहूनिसत्वर । धरावेंविभीषणावरीछत्र । देवआणिराजेबंदींचेसमग्र । सन्मानेंमुक्तकरावे ८५ बहुतांचियावस्तुहिरुनी । रावणेंठेविल्यालंकाभुवनीं ।
ज्यांचीवस्तूत्यांलागुनी । देऊनिसुखींकरावें ८६ ऐसीआज्ञाहोतांसत्वर । चालिलेसुग्रीवसौमित्र । विभीषणनमस्कार । घालीसाष्टांगरामातें ८७ श्रीरामदेतआशीर्वचन ।
जैसाबळीध्रुवउपमन्य । त्यांचेपंक्तींतूंविभीषण । चिरंजीवसुखीराहे ८८ आज्ञाघेऊनितेअवसरीं । प्रवेशलेलंकेभीतरी । मुहूर्तपाहूनझडकरीं । सर्वसामग्रीसिद्धकेली ८९
वेदघोषमंत्रेंकरून । राज्यींबैसविलाविभीषण । दिव्यछत्रेंवरीधरून । सोहळाबहुतकेलाहो ९० वस्त्रेंभूषणेंदेऊन । गौरविलेसुग्रीवलक्ष्मण । यावरीसकळवानरसैन्य ।
वस्त्राभरणेंगौरविलें ९१ मगलंकेचीरचना । दाविलीसुग्रीवलक्ष्मणा । पाहतांधणीनपुरेनयना । आनंदफारजाहला ९२ आज्ञामागोनिविभीषणासी । परतोनिआलेसु
वेळेसी । झालेंवर्तमानरामासी । सुग्रीवसांगेतेधवां ९३ तोंइंद्रआणिब्रह्मारुद्र । तेहतीसकोटीदेवसमग्र । दृष्टींपाहावयारघुवीर । सुवेळाचळींउतरले ९४ अष्टवसुएका
दशरुद्र । मरुद्गणादिद्वादशमित्र । गणगंधर्वयक्षकिन्नर । सिद्धचारणउतरले ९५ अष्टनायिकाअष्टदिग्पाळ । अठ्यायशींसहस्त्रऋषिमंडळ । छपन्नदेशींचेभूपाळ ।
रामदर्शनापातले ९६ सप्तद्वीपवनखंडींचेजन । पाताळवासीकाद्रवेयगण । उपदेवकर्मदेवसंपूर्ण । सुवेळेसीपातले ९७ असंख्यवाद्यांचागजर । दिशादणाणिती
समग्र । असोसुवेळेसीसुरेश्वर । चहूंकडूनमिळाले ९८ देवभारींमुख्यतिघेजण । ब्रह्माआणिइंद्रईशान । परीकोणीकैसारघुनंदन । देखिलातेंसांगतों १९९
दृष्टींदेखतांरघुवीर । मनांतभावीअपर्णावर । माझेहृदयींहासीतावर । नामेंशीतळझालोंमी २०० त्यावरीसत्यलोकनायक । तेणेंदेखूनिरावणांतक । त्यासभासलाहा
माझाजनक । क्षीराब्धिवासिजगदात्मा १ इंद्रासिवाटलेंतेअवसरीं । पाठिराखाआमुचाकैवारी । ऋषिभावितीअंतरीं । आराध्यदैवतआमचें २ कोटीकंदर्पांचाजनिता ।
ऐशासुरांगनाभावितीसमस्ता । पूर्णब्रह्मसनातनभक्तां । हृदयींभासलेंसेतेकाळीं ३ असोसदाशिवदेखोनी । श्रीरामआनंदलामनीं । आसनसोडूनिचापपाणी । सामोरा
पुढेंधांवत ४ त्रिपुरारीच्याचरणावरी । नमनजोकरीरावणारी । तोशिवेंधरूनिवरच्यावरी । दृढहृदयींआलिंगिला ५ श्रीरामजीमूर्तनीळवर्ण । कर्पूरगौरत्रिलोचन । इंदु
मंडळींमृगचिन्ह । तैसेंशोभलेतेकाळीं ६ क्षीराब्धिमाजीनीळवर्ण । शोभेजेवीआदिनारायण । कींजान्हवीजळींयमुनाजीवन । कृष्णवर्णमिसळलें ७ कींभक्तांचेसंपुष्टांत । शा
ळिग्राममूर्तिशोभत । तैसेशिवआणिसीताकांत । शोभतेझालेतेसमयीं ८ सेवावयासीतोत्पलमकरंद । प्रीतीनेंसंघटेमिलिंद । तैसाशिवआनंदकंद । सीताजीवनेंआलिंगिला ९

१ लक्ष्मण । २ सुग्रीव । शंकर । ४ द्रोण प्राण ध्रुव अर्क अग्नि दोष वसु विभावसु । ५ बारा सूर्य । ६ सर्प । ७ भावना करी । ८ मदन । ९ देवस्त्रिया । १० मेघ । ११ शकर । १२ भागीरथी ।

तेएकअसतीदोघेजण । शिवविष्णुनामेंचिभिन्न । अभेदअनामनिर्गुण । तेथींचेकोंभअसतीहे १० असोतयावरीकमलांसन[1] । देताझालाआलिंगन । माझापिताहानारा यण । ह्मणूनिहृदयींधरियेला ११ याउपरीदि[2]शशतनेत्र । घालीसाष्टांगनमस्कार । तप्तकांचनवर्णसुंदर । रघुवीरउठवीतयाते १२ सहस्रनेत्रासिचापपाणी । हृदयींधरी प्रीतीकरूनी । मगसुरांसकैवल्यदानी । भेटताझालाआनंदें १३ असंख्यस्वरूपेंदेखोन । देवऋषिथोरलहान । समस्तांसींसीताजीवन । समसमानभेटत १४ असो सकळदेवांसमवेत । सभेसिबैसलारघुनाथ । एकचिवाद्यांचागजरहोत । अष्टनायकानाचती १५ वीणाघेऊनसुंदर । गातीनारदतुंबर । सामगायनपरिकर । ऐकेरघुवी रनिवांत १६ रामविजयग्रंथपावन । युद्धकांडसंपलेंयेथून । उतरकांडरसगहन । आतांयेथूनिअव्वधारा १७ मुकुटवरीमणीशोभत । तेवींउत्तरकांडबहुतरसयुक्त । कीं शिखरावरीझळकत । कळसजैसासतेज १८ भोजनांतींदध्योदन । कींश्रवणांतींमनन । तपाचेअंतींफळपूर्ण । उत्तरकांडरासिकतैसें १९ आरंभींकथासुरसतेथ । भेट तीलजानकीरघुनाथ । मू[3]ळजाईलहनुमंत । राघवआज्ञाघेऊनियां २० तीकथागोडबहुत । श्रवणकरोतश्रीरामभक्त । जेब्रह्मांनंदेंडोलत । प्रेमळचित्तजयांचें २१ श्री मद्भीमातटविलासिया । श्रीब्रह्मानंदागुरुवर्या । श्रीधरशरणअनन्यपायां । कायावाचामनेसी २२ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकिनाटकाधार । सदा परिसोतपंडितचतुर । त्रयस्त्रिंशतितमोऽध्यायगोडहा ॥ २२३ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ अध्याय ३३ ॥ ओंव्या ॥ २२३ ॥ ॥

१ ब्रह्मदेव । २ इंद्र । ३ बोलावणें ।

अध्याय ३४

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः । जयजयजगद्वंद्यावेदसारा । प्रणवरूपाविश्वंभरा । करुणार्णवापरमउदारा । राघवेंद्राश्रीरामा १ मन्मथदहनहृद
यरत्ना । चतुरास्यजनकामनरंजाना । मंगळभगिनीमनमोहना । जगज्जीवनाभक्तवरदा २ लागतांप्रळयरूपआघात । शरीरप्रारब्धेंयेतीअनर्थ । तेथेंखेदनमानीचि
त्त । सीतानाथाकरींऐसें ३ बोधबैसोहृदयींअनुदिनीं । शांतिक्षमादयाउन्मनी । याविलसोतमानससदनीं । ऐसेंकरींश्रीरामा ४ विविधआकृतिचराचररचना । तुझीं
स्वरूपेंभासोतनयना । वमनदेखोनिवीटयेमना । विषयींवासनानरमोतैसी ५ श्रवणकीर्तनादिनवविधाभक्ती । सत्समागमघडोअहोरात्रीं । तुझींचरित्रेंलीला
ऐकतांसीतापती । चित्तवृत्तिआनंदो ६ माझेंमनआणिबुद्धिपाहीं । वांकीनेपुरेंहोवोततवपायीं । प्रेमपीतांबरसर्वदाही । जघनीं विलसोतुझिया ७ माझेंस्थूळदेहलिंगदेखा ।
तुझेपायींविलसोतपादुका । ताटिकांतकाअयोध्यानायका । सर्वदाकरीं ऐसेंपैं ८ माझियापंचप्राणांचामेळा । मुकुटकुंडलेंपदकमाळा । ब्रह्मानंदाभक्तवत्सला । सर्व
काळकरींऐसेंची ९ उत्तरकांडहेंचिभागीरथी । प्रवाहरूपेंचालेसरस्वती । तरीदृष्टांतक्षेत्रींविराजती । एकाहूनिएकविशेष १० असोगतकथाध्यायींदशकंधर । वधो
निविजयीजाहलारघुवीर । याउपरीसकळसुरवर । श्रीरामदर्शनापातले ११ सुरांचीदाटीजाहलीबहुत । मुकुटांसींमुकुटआदळत । रत्नेंझळकतीअमित । भगणाहूनि
तेजागळीं १२ गणगंधर्वयक्षकिन्नर । सुरासुरनरवानर । सुवेळाचळींजाहलेएकत्र । गजरथोरहोतसे १३ तोंमारुतीचेमनांत । केव्हांआज्ञादेईलरघुनाथ । कींजानकी
आणावीत्वरित । रावणांतकवदेलकेव्हां १४ क्षणक्षणांवायुकुमर । विलोकीश्रीरामवदनचंद्र । तोंमारुतीसीअयोध्याविहार । आज्ञापिताजाहला १५ ह्मणेप्राणसखया
हनुमंता । सत्वरजाऊनिगुणभरिता । जनकतनयासौभाग्यसरिता । भेटवींआतांमजलागीं १६ विभीषणातेंसांगून । सीतेसिघालावेंमंगळस्नान । वस्त्रेंअलंकारदेऊन ।
सुखासनारूढआणिजे १७ ऐसेंऐकतांहनुमंत । निराळपंथेंचालिलात्वरित । जैसेंताम्हेंवत्सवनांत । शोधीतजायधेनूसी १८ मानसाप्रतिमराळजात । कींजीवनशो
धीतृषाक्रांत । कींझेंपावेविनतासुत । दर्शनाजातांइंदिरेच्या १९ तैसाचअशोकवनांत । प्रवेशलातेव्हांहनुमंत । साष्टांगेंशीघ्रप्रणिपात । जानकीसघातला २० तान्हें
बाळचुकोनिगेलें । तेंजननीतेंअकस्मातभेटलें । कींहरपलेंरत्नसांपडलें । तैसेंवाटलेंजानकीतें २१ कींप्राणजातांनिःशेष । वदनींघालिजेसुधारस । तेवींदेखतां
मारुतीस । सीतापरमसंतोषली २२ करजोडोनिहनुमंत । सीतेपुढेंउभाराहत । ह्मणेसुखीआहेरघुनाथ । सेनेसहितसुवेळे २३ कंटकदशकंठवधून । राज्यींस्थापि
लाविभीषण । बंदीचेदेवसोडवून । भेटोंआलेरघूत्तमा २४ ऐसेंसांगतांहनुमंत । जगन्माताकायबोलत । बारेवचनेंतुझींगोडबहुत । अमृताहूनलागती २५ प्राणसख
यातूंयथार्थ । मजलागींश्रमलासिबहुत । तुझेउपकारअमित । अयोध्यानाथजाणतसे २६ षण्मासमींकंठिलेअद्भुत । आतांभेटवींश्रीरघुनाथ । ऐसेंऐकतांहनुमंत ।
विभीषणसदनींप्रवेशला २७ सांगेसकळवर्तमान । सीतेसिकरवूनिमंगळस्नान । वस्त्रेंभूषणेंदेऊन । चालघेऊनिसुवेळे २८ ऐकोनेआनंदेविभीषण । मारुतीसी

---

१ ब्रह्मदेव । २ असंख्य । ३ हंस । ४ पाणी । ५ गरुड । ६ लक्ष्मी ।

करींधरून । प्रवेशलाअशोकवन । सीतादर्शनध्यावया २९ चिरंजीवदोघेजण । रघुपतीचेप्रियप्राण । जानकीजवळयेऊन । बिभीषणेंलोटांगणघातलें ३० जग
न्मातावोलेवचन । जोंवरीशशीचंडकिरण । तांवरीचिरंजीवहोऊन । राज्यकरींलंकेचें ३१ बिभीषणजोडोनिकर । उभाराहेसीतेसमोर । जैसाअपर्णेजवळीकुमार । कींपर
शधररेणुकेपुढें ३२ बिभीषणह्मणेजगन्माते । प्रणवरूपिणीसद्गुणसरिते । अनादिसिद्धेअपरिमिते । आदिमायेइंदिरे ३३ तुवांआदिपुरुषजागाकरून । अनंतब्रह्मांडेंर
चिलींपूर्ण । ब्रह्माविष्णुउमारमण । तुझींबाळेंतिनीही ३४ उत्पत्तिस्थितिपालन । करविसीतिघांसिसांगून । इच्छापरततांपूर्ण । सर्वेचगोळाकरिसीतूं ३५ तुझेंतुजचि
सर्वठाउकें । नेणतपणधरिलेंकौतुकें । रावणेंतुजआणिलेंलंके । हेहीइच्छातुझीच ३६ बंदींचेसुटलेसुरवर । मारुतीसुग्रीवादिवानर । सर्वांसिझालारामामित्र । हा
उपकारतुझाची ३७ आतांकरूनमंगळस्नान । वस्त्रेंभूषणेंलेवून । पाहावयारघुनंदन । सुवेळास्थळींचलावें ३८ जगन्मातावोलेवचन । श्रीरामेंनकरितांमंगळस्नान ।
म्यांआर्घीकरितांपूर्ण । वाटेदूषणपरमहें ३९ मारुतिह्मणेजगन्माते । आज्ञादिधलीरघुनाथें । दुजेंबिभीषणवचनातें । मानदिधलापाहिजे ४० अवश्यह्मणेजनक
नंदिनी । तंवतेबिभीषणाचीराणी । सकळउपचारघेउनी । अशोकवनापातली ४१ सरमात्रिजटादोघीजणी । सीतेच्याप्राणसांगातिणी । दोघींनींजानकीचीवेणी ।
उकलिलीतेधवां ४२ हनुमंतआणिबिभीषण । बैसलेएकीकडेजाऊन । सरमेनेंजानकीचेंपूजन । आरंभिलेंस्वहस्तें ४३ उत्तमपट्टदुकूलआणुनी । सीतेसिदिधली
पडदणी । मणिमयचौकीघालुनी । पायधूतलेसरमेनें ४४ सुगंधतैलतेवेळीं । त्रिजटासीतेचेमस्तकींघाली । आशीर्वादवचनेंबोलिली । स्नेहआदरेंकरूनी ४५ अ
नंतकल्पपर्यंत । दोघेंनांदाआनंदभरित । मृगमदाचीउटीलावित । सरमाआपणस्वहस्तें ४६ मळीकाढितांह्मणेमाये । कृशझालीसजनकतनये । असोउष्णोदकलव
लाहें । सुगंधयुक्तआणिलें ४७ त्रिजटाउदकघालीसवेग । सरमाघांसीसीतेचेंअंग । चीरअलंकारसांग । बिभीषणेंपाठविले ४८ प्रळयविजेहूनितेजागळी । चीरनेस
लीजनकबाळी । दिव्यअलंकारलेइली । जेत्रिभुवनींदुर्लभ ४९ सूर्यमंडळतुल्यसुरेखें । कर्णीझळकतीताटंकें । सर्वअलंकारांचेंतेजफांके । दशदिशांतेकाळीं ५० कुंकु
ममळवटलाविलाभाळीं । मध्येंसुवासकस्तुरीरेखिली । दिव्यसुगंधतेकाळीं । सर्वांगींचर्चींत्रिजटा ५१ दिव्यफळांनींतेकाळीं । जानकीचीवोंटीभरिली । सरमा
ह्मणेमुखींघाली । मायेफळएकआतां ५२ मगतेंअमृतफळसुस्वाद । सुंदरआणिबहुसुगंध । बिभीषणमारुतीसीप्रसाद । जानकीलेंदीधला ५३ सरमाआणित्रिज
टेप्रती । फळेंदिधलींपरमप्रीतीं । मगएककरूळघेऊनिहातीं । वदनींघालीजानकी ५४ सर्वेचिप्रक्षाळिलेंवदन । तोंजवळींआलाबिभीषण । दिव्यमणिमाळा
आणून । जानकीपुढेंठेविली ५५ त्रिभुवनमोलएकएकमणी । रावणेंठेविलेहोतेकोशसदनीं । तेदेतांप्रीतीकरूनी । गळांघालीजानकी ५६ तोंलंकेचेंसकळदळ ।
सिद्धझालेंतत्काळ । अठराअक्षौहिणीवाद्येंप्रबळ । वाजोंलागलींतेधवां ५७ रत्नजडिताशिबिकाआणूनी । सीतेपुढेंठेविलीतेक्षणी । बिभीषणमारुतिलागेचरणीं ।

१ सूर्य । २ पार्वती । ३ षडानन । ४ अजाणपण । ५ पाठवा । ६ कस्तुरी । ७ भाण्डारात । ८ पालखी ।

सुखासनींबैसावें ५८ सरमात्रिजटायांचेकंठीं । जानकीघालीदृढमिठी । ह्मणेंप्राणसख्यानोदृष्टीं । तुह्मांसिकधींमीदेखेन ५९ सरमात्रिजटेचेनयनीं । अश्रुआले तयेक्षणीं । रुदनकरितीस्फुंदस्फुंदोनी । चरणींमिठीघालिती ६० मगकुरवंकेशेंकरून । झाडिलेजानकीचेचरण । सीतापालखींतबैसतांजाण । सद्गदहोऊनि बोलतीत्या ६१ प्राणसखेजनकनंदिनी । आह्मांसिनविसरावेंमनीं । जानकीह्मणेमायबहिणी । तुमचेउपकारनविसरेंमी ६२ तोंशिबिकेवरीआवरण । बिभी षणेंघातलेंपूर्ण । जैसापरीक्षकदिव्यरत्न । पेटीमाजीरक्षीतसे ६३ कींहृदयींचेंज्ञानसंत । बाहेरनदावितीलोकांत । कींधनाढ्यआच्छादित । निजधन आपुलें ६४ अतिउल्हासेंवायुसुत । सव्यभागेंजवळीचालत । वामभागींलंकानाथ । बिभीषणजायत्वरेनें ६५ वहनवाहकबहुतवेगें । चालिलेसुवेळेचेमार्गें । बिभीषणहनुमंतदोघे । हातलावितीवहनासी ६६ सेनाचालिलीअद्भुत । पुढेंवेत्रपाणीधांवत । वाद्यांचागजरहोत । दाटीबहुतजाहली ६७ स्कंद[1]आणिगजवदन । अंप र्णेजवळीदोघेजण । तैसेमारुतिआणिबिभीषण । प्रेमरंगेंधांवती ६८ प्रवेशलेरामसेनेंतसत्वर । तोंझालाएकचिगजर । पाहावयाधांवतीवानर । त्यांतेंवेत्रधारमारिती ६९ लंकापतीसीअयोध्याविहारी । सांगूनिपाठवीतेअवसरीं । आपुलेवेत्रधारआवरीं । वानरांतेंमारितीजे ७० यासीतेकारणेंकष्ट । वानरेंकेलेउत्कृष्ट । वहनउघडोनि स्पष्ट । सीताकपींतेंपाहूंद्या ७१ जवळीअसतांप्राणनाथ । स्त्रीउघडीसर्वजनांत । वागतांदोषयथार्थ । सर्वथानाहींतियेसीं ७२ ऐसीआज्ञाहोतांतेकाळीं । शिबिकाउ तरिलीभूमंडळीं । आवरणकाढितांजनकबाळी । सर्वांनींदेखिलीएकदां ७३ वहनाबाहेरनिघोनी । त्रिभुवनपतीचीराणी । उघडलीजैसीरत्नखाणी । वैदेहीउभीराहे तैसी ७४ पाहतांजियेचेंमुखकमळा । लोपतीकोटीमृगांककळा । कींलावण्यसागरींचाउमाळा । रूपाआलातेठायीं ७५ यापरीतेजनकनंदिनी । आदिमायाविश्वखा णी । पाहतेझालेभक्तशिरोमणी । जेकांअवतारदेवांचे ७६ जानकींदेखतांसाचार । देवगणगंधर्वअसुर । मानसींविकल्पसाचार । करितेझालेतेधवां ७७ हीस्वरूपें अतिसुंदर । असतांदुरात्मादशकंधर । षण्मासपर्यंतदुराचार । उगाकैसाअसेल ७८ तोजगदात्मारघुवीर । जाणेंसर्वांचेंअंतर । जानकीप्रतिउत्तर । कायबोलताजा हला ७९ वाद्येंवाजतांराहिलीं । तटस्थसुरासुरमंडळी । रीसवानरसकळी । निवांतरूपऐकती ८० व्यंकटांभ्रुकुटीकरूनिक्रूर । सीतेसिविलोकीरघुवीर । ह्मणेआपला विचार । पाहेंसत्वरयेथोनी ८१ तुजघेऊनिगेलाअसुर । हाअपवादवाढलाथोर । तोनिरसावयासमग्र । सोडवूनतुजआणिलें ८२ उतरलाउरावरीलपाषाण । औष धेंगुल्मरोगजायदारुण । कींजन्मांधासियेतीनयन । तेवींआतांसुखवाटे ८३ तुजआह्मींसोडवून । साचकेलेंआपुलेंवचन । आतांकरींवेगेंगमन । मनाआवडेतिकडेपैं ८४ मीसर्वसंगसोडुनी । उदासविचरेनकाननीं । कामकामनाकांहींमनीं । उरलीनाहींआमुच्या ८५ माझीवार्तासोडूनिसमस्त । मनाआवडेतोधरींपंथ । अथवाभल तान्रुपनाथ । वरींतुजआवडेतो ८६ उभेंराहूनव्यर्थकायी । विचरेंतूंभलतेठायीं । मोकळ्यातुजदिशादाही । केल्याआह्मीयेकाळीं ८७ मजकैकेयीनेंघातलेंबाहेर ।

१ द्रव्याचा ठेवा । २ उजव्या बाजूनें । ३ भालदार । ४ षडानन । ५ गणपति । पार्वती । ७ वांकडी । ८ अरण्यांत । ९ इच्छा ।

नाहींसिंहासनआतंपत्र । सेऊनियांघोरकांतार । वचनसाचारसत्यकेलें ८८ भक्षावयानमिळेअन्न । राहेंकंदमुळेंसेऊन । वल्कलेंपरिधानकरून । तृणासनींनिजलों असें ८९ याकरितांसीतेपाहीं । आमुचेसंगतींसुखनाहीं । तरीतूंभलत्यापंथेंजाई । व्यर्थकायराहुनीं ९० सकळउपाधीटाकून । राहिलोंनीरंजनींयेऊन । आह्मांनाव डेदुजेपण । प्रपंचवासनानसेची ९१ ऐसेंबोलतांरघुनाथ । सीतेसिवाटलाकल्पांत । कींशब्दरूपेंशस्त्रघात । अकस्मातजेवीखोंचे ९२ शब्दनव्हेतेसौदामिनी । आं गावरीपडेतेक्षणीं । कींशब्दशस्त्रेंकरुनी । तोडिलेंवाटेशरीर ९३ परमगाहिवरेंदाटोनी । बोलेतेव्हांमंगळभागिनी । अग्नींतकरपेकमळणी । तैसेंतेजडतरलें ९४ नय नींलोटल्याअश्रुधारा । ह्मणेजगद्वंद्याश्रीरामचंद्रा । आनंदकंदागुणसमुद्रा । करामाझावधआतां ९५ षण्मासकष्टीहोऊन । आजिदृष्टींदेखिलेचरण । तोंपूर्वकर्ममाझें गहन । आडवेंविघ्नेंहेंआलें ९६ आनंदाचाउगवलादिन । ह्मणोनिवाटलेंसमाधान । परिकर्माचेंनोरविंदाण । पुढेंठाकेयेउनी ९७ कामधेनूचीकाढितांधार । तोंरूचि केंभरलेंपात्र । अमृततार्टीघातलाकर । तोंविषदुर्धरभरलेंअसे ९८ परिसाव्यादेवासीयेऊन । लोहेंभक्तभेटलापूर्ण । परीतोनव्हेकदासुवर्ण । कर्मगहनपूर्वींचें ९९ मृ गेंद्रेंग्यासिकरींधरिलें । त्यासिजंबुकेंयेऊनफाडिलें । सुपर्णाश्रमींप्राणीराहिले । त्यांसिडंखिलेंविखारीं १०० याचकलवलाहेंधांवला । कल्पतरूखालींआला । त्यासि तेणेंमारकेला । शुष्ककाष्ठवेउनी १ व्याघ्रामारूनलवलाहीं । धन्यानेंसोडविलीगायी । मगकाष्ठप्रहारेंतीसराहीं । कायव्यर्थमारावें २ गंगापूरींबुडतांप्राणी । कडेसि काढिलाधांवोनी । मगत्यासिशस्त्रेंकरुनी । कांहोव्यर्थवधावें ३ भागिरथीभरूनिलवलाहीं । सागराशरणगेलीपाहीं । तोजरीह्मणेपोटींनराहीं । तरीकायगतीतियेसी ४ जलचरांठावनेदीनीरँ । तरीकायत्याणींकरावाविचार । पक्षियांवरीकोपेअंबर । त्यांचीगतीकायसी ५ जळत्यागृहांतूनिकाढिलें । सवेंचवणव्यांतटाकिलें । करुणेचेसा गरासआलें । क्रूरत्वभरतेंनवलहें ६ मातेनेंबाळकासदिधलेंविष । पित्यानेंमारिलेंपुत्रास । धन्यानेंदंडिलेंदासीस । तेथेंयत्नकायसा ७ कांसेसिलाविलेंकृपाकरून । म ध्येंचदिधलेंसोडून । तेणेंकोणासिजावेंशरण । तयावेगळेंसांगपां ८ अन्नार्थीपात्रेंबैसले । तेदातयानेंदवडिले । त्यांचेंबळकांहींचनचाले । तैसेंझालेंयेथेंहें ९ सूर्यकोप लाकिरणावरी । समुद्रलहरीवरीदावाकरी । अमृतमधुरताबाहेरी । आपलीघालूंइच्छीतसे ११० आपुल्याशाखेसींअबोला । कल्पद्रुमेंजैसाधरिला । चंद्रेंकळात्याग मांडिला । मेरुकोपलाशिखरावरी ११ जैसीगंगापावन । कींसर्वदाशुचीजैसाअग्न । यांसनठेववेंदूषण । हेतोंशुचिष्मंतनिजांगें १२ मजदशकंधरगेलाघेऊन । मोह रीहूनअन्यायसान । मेरूइतकादंडपूर्ण । समर्थेंहाआरंभिला १३ वातेंकांपेकमळणी । तीवरीवज्रटाकीउचलोनी । कींअन्यायनसतांकुरंगिणी । वनींव्यर्थमारिजेकां १४ जैसेंशुद्धसुवर्ण । अग्निसंगेंकळेपूर्ण । तैसेंआतांदिव्यघेईन । सर्वदेखतांयेथेंची १५ नयनींवाहतीअश्रुपात । सीतावानरांसिआज्ञापित । ह्मणेकुंडकरूनअद्भुत । अग्निसत्वरचेतवा १६ तंवकेलेंअद्भुतकुंड । काष्ठेंघातलींउदंड । अग्निज्वाळामाजल्याप्रचंड । निराळ्यासूंधांवती १७ जगन्माताबोलेवचन । जरीमीशुद्धअसेन ।

१ छत्र । २ वीज । ३ सीता । ४ रुईचा चीक । ५ लोखंडाचा । ६ गरुड । ७ उदक । ८ आकाश । ९ पवित्र । १० शुद्ध । ११ वाऱ्यानें । १२ हरिणी ।

तरीयेईनपरतोन । चरणपहावयास्वामीचे १८ जरीमींदोषीअसेन । तरीभस्मकरीलअग्न । ऐसेंतेव्हांबोलून । सरसावलीजगन्माता १९ देववानरसुरेश्वर । अवघे
झालेचिंतातुर । ह्मणतीहाअनर्थथोर । एकाएकींमांडला १२० असोरणमाजलेंदेखोनी । वीरनिर्भयअंतःकरणीं । तैसीनिर्भयविदेहनंदिनी । अग्नीसनमीतेधवां २१
कुंडासिकरूनिप्रदक्षिणा । दृष्टींभरीपाहिलेंरघुनंदना । कंठींचासुमनहारकाढोनिजाणा । अग्नीवरीटाकिला २२ सत्यजयसत्यह्मणोनी । त्रिवारगर्जेजगज्जननी । अग्नि
कुंडींतयेक्षणीं । उडीघालीअकस्मात २३ मंगळजननीहृदयरत्न । अग्निकुंडामाजीपडतांजाण । कन्यागांजिलीह्मणून । पृथ्वीकांपेथरथरां २४ झालीएकचिआरो
ळी । शोकार्णवींपडिलीमंडळीं । सकळसुरेश्वरतेकाळीं । प्रळयकाळभाविती २५ दशदिशांदाटलाधूर । कढोंलागलेसप्तसमुद्र । वैकुंठकैलासपर्देसमग्र । डोलोंलाग
लींतेधवां २६ थरथरांकांपेअंबर । नक्षत्रेंरिचवतीअपार । सौमित्रमारुतिआणिवानर । नेत्रोदकेंटाकिती २७ ह्मणतीअग्निमुखींहूनिपुढती । कैंचीदेखोंसीतासती ।
बोलतीहेकर्मगती । परमदुर्धरवाटतसे २८ एकघटिकापर्यंत । अग्निमाजीजानकीगुप्त । तोंमस्तकींपुष्पेंघवघवित । अकस्मातनिघाली २९ पहिल्यारूपाहूनिआगळें ।
शतगुणींरूपजाहलें । प्रभेनेंभूमंडळभरिलें । आश्चर्यजाहलेंतेवेळीं १३० मागेंअरण्यकांडींकथा । रेखेंतजाहलीगुप्तसीता । तेंस्वरूपप्रकटलेंआतां । मिषदिव्याचेंक
रूनी ३१ सीतास्वरूपजाहलाहोताअग्न । तेणेंराक्षसवनजाळून । आपल्यास्वरूपेंयेऊन । दिव्यमिषेंमिळाला ३२ सीतारामाचीशक्ती । तीगेलीचनाहींलंकेप्रती ।
हेखूणसंतजाणती । जेवेदांतीसज्ञानी ३३ असोजानकीदेखतांसाचार । झालाएकचिजयजयकार । अठरापद्मेंवानरसमग्र । नमस्कारघालिती ३४ मगपुष्पांचे
संभार । सीतेवरीटाकितीसुरवर । ह्मणतीसीतासतीपवित्र । सर्वदेवनमस्कारिती ३५ सौमित्रसुग्रीवविभीषण । जानकीसघालितीलोटांगण । हनुमंतेंनमूनचरण ।
आनंदेंपुर्णनाचतसे ३६ आसोश्रीरामाकडेसीतासती । चालिलीतेव्हांहंसगती । मगउठोनियांरघुपती । उभाठाकलातेवेळे ३७ श्रीराममुखविलोकून । सीताकरी
हास्यवदन । धांवूनिदृढधरिलेचरण । जगद्गुरूचेतेकाळीं ३८ मगजानकीसउठवोनी । क्षेमदेतकोदंडपाणी । वामांकावरीघेउनी । रघुनाथतेव्हांबैसला ३९ नवमेघ
रंगरघुवीरविराजत । जानकीविद्युल्लतातळपत । तयांसिदेखोनिसमस्त । जयजयकारकरितीहो १४० सुरासुरांचींवाद्येंसकळीं । महामजरेंगर्जोंलागलीं । आज्ञाघ्या
वयातेकाळीं । देवउदीतजाहले ४१ सदाशिवह्मणेरघूत्तमा । पुराणपुरुषापूर्णब्रह्मा । आनंदकंदानिजसुखधामा । पूर्णकामासर्वेशा १४२ रविकुळभूषणाजलजनेत्रा ।
जनकजामातानीळगात्रा । सच्चिदानंदासुहास्यवक्त्रा । धन्यलीलादाविली १४३ चराचरजीवपालका । अनंतब्रह्मांडनायका । तूंकृपाकटाक्षेंसकळिकां । निजभक्तां
सीजीववित्रिसी ४४ युगायुगींधरूनिअवतार । वधिलेपापीदुष्टअसुर । परिहेअवतारींचेंचरित्र । अगाधदाविलेंश्रीरामा ४५ माझ्यामनींचेंआर्तबहुत । केव्हांमीदेखेन
रघुनाथ । तुझेनामेंसकळशांत । हळाहळझालेंसे ४६ आतांसीतेसहितश्रीरामचंद्रा । सत्वरजावेंअयोध्यापुरा । ऐसेंबोलतांकर्पूरगौरा । रामचंद्रकायबोलत ४७ ह्म

१ इंद्र । २ सीता । ३ लक्ष्मण । ४ प्रगट । ५ कमळनेत्र । ६ इच्छा ।

णेमाझेंतूंआराध्यदैवत । अनादिसिद्धकैलासनाथ । विश्वंभरतूंविश्वातीत । करणीअद्भुतदाविसी १४८ ब्रह्मांडजाळीहळाहळ । तेंतुवांकंठींधरिलेंतत्काळ । लोकसु
खीरक्षिलेसकळ । परमदयाळूतूंहोसी ४९ माझीस्तुतिमांडिलीदयाळा । मीकायआहेंतुजवेगळा । ऐसेंश्रीरामवदतांतेवेळां । बोलताझालाकमलोद्भव ५० ह्मणेक्षी
राब्धिवासियानारायणा । मधुकैटभारीभवभंजना । अनंतवेषाअनंतवदना । अनंतनयनाअनंता ५१ परमात्मयातूंमाझातात । नाभिकमळींउपजलोंयथार्थ । सृष्टि
रचिलीहेसमस्त । तवआज्ञेकरूनी ५२ सृष्टीमाजीमाजलेअसुर । रावणकुंभकर्णक्रूर । मगतुवांधरिलाअवतार । अयोध्येमाजीराघवा ५३ पितृआज्ञेचेंकरूनमिषें ।
काननाआलासिपरमपुरुष । सीतेचेनिमित्तेंराक्षसांस । वधोनिभक्तरक्षिले ५४ राघवह्मणेकमलासना । विश्वजनकावेदपालना । सकळलल्हाटपटलेखना । जाणसीखु
णासर्वहीतूं ५५ तुह्मांआह्मांसिवेगळेंपण । मूळापासूनिनाहींपूर्ण । परस्परेंठाउकीखूण । तरीबाहेरस्तुतिकिमर्थ ५६ पौर्णिमेसउचंबळेसमुद्र । तैसाबोलताझालादे
वेंद्र । हेअयोध्यानाथजगदोद्धार । ब्रह्मानंदापरात्परा ५७ आह्मांवरीउपकारकेलेबहुत । तेंवेदांसहिनोहेगणित । बंधछेदकतूंरघुनाथ । अपरमितगुणतुझे ५८ तरी
माझियामनींचीआर्त । तेतूंपूर्णकरींरघुनाथ । कांहींआज्ञामजत्वरित । केलीपाहिजेयेकाळीं १५९ मीदासानुदासअनन्य । मजसांगावेंकांहींकारण । तुझीआज्ञाम
स्तकींवंदीन । मुकुटमणीजयापरी १६० ऐसेंबोलतांदेवेंद्र । परमसुखावेरामचंद्र । ह्मणेसहस्राक्षातूंबहुचतुर । समयींउपकारकेलाकीं १६१ रणींपाठविलादिव्यरथ ।
तोआह्मांसिउपकारबहुत । आह्मीजयपावलोंअद्भुत । त्याचरथींबैसोनी १६२ इंद्रह्मणेश्रीरामा । भक्तकामकल्पद्रुमा । तुझियाप्रसादेंमंगळधामा । आह्मींस्वपदींसु
खीअसों ६३ रथपाठविलासमयासी । ह्मणूनिउपकारमानिसी । चकोरांनींकायचंद्रासी । तृप्तकरावेंकवण्यागुणें ६४ चातकेंतृप्तकेलाजलधर । चक्रवाकांनींदिवाकर
समुद्राचीतृप्तिथिल्लर । कवण्यागुणेंकरीलपैं ६५ वैरागरापुढेंठेविलीगार । क्षीराब्धिपुढेंठेविलेंतक्र । परमधनाढ्यकुबेर । त्यासिकवडीसमर्पिली ६६ आतांअसोहेश
ब्दरचना । मजकांहींतरीद्यावीआज्ञा । ह्मणोनिइंद्रलागलाचरणा । प्रेमादरेंकरूनियां ६७ मगइंद्रासतेव्हांउठवून । बोलेश्रीरामचंद्रसुहास्यवदन । जेणेंकरूनियांक
र्ण । सकळांचितृप्तहोती ६८ ह्मणेवेदशास्त्रबहुत । धर्माधर्मींनिवडितीपंडित । परीएकचिगोष्टींतसमस्त । पापपुण्यनिवडिलें ६९ परोपकारपुंण्यअद्भुत । परपीडा
पापयथार्थ । शोधितांवेदशास्त्रेंबहुत । श्रुतिइत्यर्थहाचिपैं ७० तरीऐसाजोपरोपकार । वानरांघडलाअपार । मजसाह्यहोऊनिसमग्र । यशबहुतजोडलें ७१ समरां
गणींदिधलेप्राण । असंख्यपडिलेप्रेतेंहोऊन । परीत्यांचींकुटुंबेंआप्तजन । शोकार्णवींबुडतील ७२ तरीतेमाझेसखेवानर । पुनःजीववावेसमग्र । कोणाचेअंगावरीअ
णुमात्र । घायक्षतदिसोंनये ७३ अवघेआरोग्यहोऊन । सुखीअसोतबहुतादिन । त्यांचिंजेंजेंवसतेंवन । सदासुफळअसावें ७४ तरीहींचआज्ञासत्वरा । सिद्धीपाववीं
अमरेश्वरा । ऐसेंबोलतांपरात्परसोयरा । आनंदझालासमस्तांसी ७५ इंद्रेंचरणींमाथाठेवून । ह्मणेजीववितोंनलागतांक्षण । याउपरिसीतारमण । आज्ञादेतसकळां

१ ब्रह्मदेव । २ जनक । ३ निमित्त । ४ इंद्र । ५ मेघ । ६ सूर्य । ७ वेदाचें तात्पर्य ।

सी ७६ देवबैसोनिचालिलेविमानीं । धडकतीदुंदुभींच्याध्वनी । दिव्यघंटावाजतीगगनीं । नादेंअंबरकोंदलें ७७ शक्राचीआज्ञाहोतांसत्वरीं । पीयूषमेघवोळलाअं
बरीं । गंभीरगर्जनातेअवसरीं । करिताझालाबलाहक ७८ पश्चिमेसढगउचलत । त्यांतसौदामिनीलखलखित । रणमंडळलक्षोनिसमस्त । पीयूषवृष्टीजाह
ली ७९ घटिकाएकपर्यंत । अपारवर्षलेंअमृत । वानरउठिलेसमस्त । निद्रिस्थजागेहोतजैसे १८० श्रीरामापुढेंजाऊन । समस्तघालितीलोटांगण । पर्जन्य
गेलाउघडोन । सहस्रनयनआज्ञेनें ८१ आक्षेपघेतीश्रोतेचतुर । वानरआणिरजनीचर । एकेठायींपडिलेसमग्र । तरीअसुरकांनउठती ८२ वक्ताह्मणेनाटकरा
मायण । तेथेंहीकथाआहेसंपूर्ण । स्वयेंबोलिलाअंजनीनंदन । अप्रमाणकोणह्मणे ८३ तेंसमस्तपाहूनिसाचार । प्रत्युत्तरदेतश्रीधर । तरीशंकरेंभूतावळीसम
ग्र । आधींचहोत्यापाठविल्या ८४ त्यांसिआज्ञापिलेंशंकरें । नभक्षावींकर्पीचींशरीरें । राक्षसांचींचकलेवरें । तुह्मींनिवडूनभक्षिजे ८५ खोटचांतूनिखरेंनिवडे ।
कींतांदुळांतूनकाढिजेखडे । हिऱ्यांमधूनिगारतुकडे । परीक्षकनिवडिती ८६ तैसीभूतावळीनिश्चिती । राक्षसंकलेवरेंभक्षिती । सागरींभिरकाविल्याअस्थी । नउरे
क्षितींकांहींच ८७ पीयूषवृष्टिहोतांअपार । उठिलेअवघेहीवानर । ऐसेंऐकतांप्रत्युत्तर । श्रोतेपंडितसुखावती ८८ ह्मणतीवक्ताहोयचतुर । शोधकदृष्टीतुझीअपार ।
संशयनिरसलासमग्र । जैसाअंधारसूर्योदयीं ८९ ग्रासामाजीहरळकाढून । पुढेंचालेजैसेंभोजन । तैसासंशयनिरसलापूर्ण । अनुसंधानऐकापुढें १९० रघुनाथह्मणे
विभीषणा । आतांआह्मांसिद्यावीआज्ञा । ऐसेंबोलतांरामराणा । विभीषणदाटलागहिंवरें ९१ तोनूतनलंकानाथ । स्फुंदस्फुंदोनितेव्हांरडत । श्रीरामचरणींमिठी
घालित । पदेंक्षाळीतनयनोदकें ९२ ह्मणेलंकाराज्यमजदेऊन । श्रीरामातूंजातोसिटाकून । अनंतराज्येंओंवाळून । चरणांवरूनितुझियाटाकावीं ९३ तुझियाभ
जनावरून । मोक्षसांडावाओंवाळून । तेथेंलंकेचेंराज्यतृण । मजकायहेंकरावें ९४ मीअयोध्येसियेईनसांगातें । सेवाकरूनराहीनतेथें । ऐसेंबोलतांरघुनाथें ।
हृदयींधरिलेंविभीषणा ९५ प्राणसखयातुझेंहृदयीं । मीवसतोंसर्वदाही । परितूंअयोध्येसियेईं । समागमेंबोळवित ९६ अयोध्येचासोहळापाहून । तूंआणिमित्रनं
दन । मगतेथोनिपरतोनिदोघेजण । जावेंआपुल्यानगरासी ९७ परमसंतोषेविभीषण । आणविलेंपुष्पकविमान । अत्यंतविशाळगुणगहन । आज्ञापाळीतप्रभूची
९८ चंद्राहूनिप्रभाअत्यंत । मुख्यसिंहासनविराजित । दिव्यनवरत्नमंडित । झालरशोभतमुक्तांची ९९ पृथ्वीसांठवेसंपूर्ण । ऐसेंक्षणेंहोयविस्तीर्ण । इच्छाहोतां
चिसंकोचून । धाकुटेंहोयतेव्हांची २०० ऐसेंविमानतेकाळीं । सेवकेंआणिलेंरामाजवळी । निघावयाचीतयारीझाली । नगरलोकपाहती १ सीतेचीअंगुलीधरून ।
दिव्यहिऱ्याचेंसोपान । त्याचिमार्गेंरघुनंदन । वरिचढलातेकाळीं २ सीतेसमवेतरघुनाथ । मुख्यसिंहासनींबैसत । अष्टादशपद्मेंसमस्त । वानरवरीबैसले ३ छप्पन्नको
टीगोलांगुळ । बहात्तरकोटीरीसकळ । विभीषणाचेंअसंख्यदळ । वरीआरूढेतेधवां ४ अष्टादशमहाअक्षौहिणी । लागलीवाद्यांचीध्वनी । अष्टजुत्पतीअष्टकोणीं ।

१ मेघ । २ अमृत वर्षाव । ३ राक्षस । ४ मारुति । ५ प्रेतें । ६ खडे । ७ कस्पटा प्रमाणे । ८ सुग्रीव । ९ मोत्याची ।

राघवापासींउभेराहिले ५ मृगांकवर्णचामरेंघेऊन । अंगदआणिलक्ष्मण । वरीविराजतीदोघेजण । समसमानदोहींकडे ६ असोआतांरघुनाथ । लक्षोनियांअयोध्येचा पंथ । राजाधिराजसीताकांत । जाताझालातेकाळीं ७ रामविजयरत्नखाणी । उत्तरकांडमुकुटमणी । पुढेंश्रवणकरावेंसज्जनीं । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ८ ब्रह्मानंदयतीश्वर । पूर्णज्ञानाचासमुद्र । त्याचेचरणाब्जींभ्रमरश्रीधर । अभंगरुंजीघालित ९ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदा परिसोतपंडितचतुर । चतुस्त्रिंशतितमोध्यायगोडहा २१० ॥ ॥ अध्याय ॥ ३४ ॥ ॥ ओव्या ॥ २१० ॥ ॥ श्रीरामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥

१ चवऱ्या । २ एकावेळीं ।

अध्याय ३५

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ देहबुद्धीलंकाघेऊन । मारिलाअहंकृतीरावण । स्थापूनिभावविभीषण । छत्रधरिलेंतयावरी १ ज्ञानकळाजन
कतनया । भेटलीयेऊनरघुराया । मगस्वानंदविमानीं बैसोनियां । आत्मारामचालिला २ लागलावाद्यांचागजर । राघवकीर्तिगातीवानर । योजनेंदोनसहस्र । विमा
नतेव्हांउंचावलें ३ जैसापौर्णिमेचारोहिणीवर । पश्चिमेसजायसत्वर । कींसमुद्रींजाहाजथोर । लोटतसमीरवेगेंसी ४ तैसेंवेगेंजातविमान । घंटावाजतीघणघण । दि
व्यमणिमयप्रभाघन । उत्तरपंथेंजातसे ५ ऐसाजातसेरविकुळमंडण । जोअसुरकुळकाननखंडण । वामांगींअवनिजादिव्यरत्न । सौदामिनीमेघींजैसी ६ तीप्रतिबो
लेरघुनंदन । कांतेखालींपाहेंविलोकून । लंकादिसेदैदीप्यमान । हेमवर्णविशाळ ७ पैलपाहेंनिकुंबिळा । येथेंशक्रजितसौमित्रेंमारिला । आह्मींराहिलोंहोतोंतेचसुवेळा ।
प्राणवल्लभेविलोकीं ८ पैलपाहेंरणमंडळ । येथेंयुद्धझालेंतुंबळ । आटिलेराक्षससकळ । माहावीरपराक्रमी ९ वज्रदंष्ट्रीविरूपाक्षअकंपन । मत्तमहामत्तप्रहस्तप्रधान ।
भयानकविशाळकुंभकर्ण । येथेंचआटलेइंदुवदनें १० देवांतकनरांतकमहोदर । कुंभनिकुंभत्रिशिराअसुर । येथेंआटलेसमग्र । जनकतनयेपाहेंपां ११ युद्धकरूनिस
प्तदिन । येथेंचपडिलादशवदन । हासमुद्रपाहेंविलोकून । सेतुनळेंबांधिला १२ ऐलउत्तरतीरींदर्भशयन । येथेंसमुद्रभेटलायेऊन । पुढेंमलयाचलविंध्याद्रिपूर्ण ।
किष्किंधापाहेंराजसे १३ पैलतेंपंपासरोवर । येथेंभेटलावायुकुमर । येस्थळींवालीवीर । सुग्रीवकैवारेंवधियेला १४ येथेंशबरीचाकेलाउद्धार । येथेंकबंधवधिलासाचार ।
पैलदिसेगौतमीतीर । खरदूषणवधिलेयेथें १५ पैलपंचवटीआहेगजगमने । तेथोनितुजनेलेंद्विपंचवदनें । ऋषींचेंआश्रमपद्मनयने । पाहेंगौतमीतटींहे १६ शरभंग
सुतीक्षणमंदकर्णी । हासिंहाद्रीराजसेपाहेंनयनीं । येथेंदत्तात्रेयअनुसूयाअत्रिमुनी । भेटलींहोतींपाहेंपां १७ हाअगस्तीचाआश्रमपाहें । पुढेंचित्रकूटदिसताहे । भार
द्वाजआश्रमजनकतनये । पुढेंतीर्थराजप्रयाग १८ पैलनंदिग्रामदिसत । येथेंप्राणसखाआहेभरत । पैलशृंगवेरींमहाभक्त । किरातगुहकवसतसे १९ खंजनाक्षीपाहेंसा
दर । शरयूतीरींअयोध्यानगर । धवधवीतपरमसुंदर । वास्तव्यस्थळआमुचें २० परमस्नेहादरेंकरूनी । जानकीसदावीचापपाणी । तोंअगस्तीचेआश्रमींमोक्षदानीं ।
क्षणेकराहूंइच्छित २१ श्रीरामेंआज्ञापितांविमान । खालींआलेंनलगतांक्षण । पद्मजतातातेव्हांवचन । पद्माक्षीप्रतिबोलत २२ आजिभेटेलघटोद्भवमुनी । तुजलो
पामुद्रानेईलसदनीं । आणिकऋषिपत्न्यामिळोनी । तुजपुसतीलसाक्षेपें २३ रावणेंतुजनेलेंकैसेरीतीं । कैसालंकेसिआलारघुपती । पुसेललोपामुद्रातुजप्रती । कथा
कैसीवर्तलीते २४ सांगेंसकळवर्तमान । परिजेंकेलेंसागरबंधन । हीकथातिजलागून । सर्वथाहीसांगूंनको २५ हेकथासांगसीलपूर्ण । तुजसीयेईलहीनपण । ऐसेंराघ
वसांगेतंवविमान । आश्रमासमीपउतरलें २६ होतसेवाद्यांचागजर । दणाणिलेंतेणेंअंबर । शिष्यधांवूनियांसत्वर । अगस्तीप्रतिसांगती २७ स्वामीविमानआलेंपृथ्वी
वरी । भरलेंरीसअसुरवानरीं । तोंअगस्तीउठिलाझडकरी । ह्मणेरघुवीरपातला २८ मगशिष्यघेऊनअपार । रामचंद्रासआलासमोर । पातलाआश्रमाबाहेर ।

१ चंद्र । २ वायुच्या वेगानें । ३ सूर्यवंशास भूषणदेणारा राम । ४ अरण्य । ५ पृथ्वीची कन्या सीता । ६ इंद्रजित । ७ चंद्रवदने । ८ दर्भासन । ९ गोदावरी । १० दशमुखीरावण ।

कलशोद्भवतेधवां २९ ऋषिमेळाश्रीरामेंदेखतां । उतरलाविमानाखालता । पुढेंयेतांकमलोद्भवपिता । कलशोद्भवेंदेखिला ३० अगस्तीसनधरवेधीर । भूमंडळक्रमी सत्वर । तंवरघूत्तमेंनमस्कार । साष्टांगघातलाऋषीसी ३१ अगस्तीनेंधांवूनित्वरित । हृदयींधरिलाश्रीरघुनाथ । जैसावाचस्पतिआलिंगित । शचीवरासीआदरें ३२ सर्वे चिसौमित्रासिदिधलेंआलिंगन । तोंरघूत्तमबोलेहांसोन । आजिआश्रमसोडून । कांस्वामीआलेतबाहेरी ३३ मागेंअरण्यकांडींकथागहन । सीताघेऊनिगेलादशवदन । तेव्हां परतोनिरामलक्ष्मण । अगस्तीआश्रमापैंआले ३४ तेवेळींअगस्तीनेंजाणोन । घेतलेंनाहींश्रीरामदर्शन । परतविलेदारींहून । दोघेदाशरथीतेकाळीं ३५ तीगोष्टआठवूनि रघुपती । ह्मणेतोचमीरामतूंअगस्ती । तेव्हांअनादरआतांप्रीती । विशेषदिसेविप्रोत्तमा ३६ ऐसेंबोलतांसीताधव । प्रत्युत्तरदेतकलशोद्भव । तूंस्त्रीविरहितराघव । नाहींवैभक्तेधवां ३७ विपरीतकाळजाणोन । नाहींघेतलेंतुझेंदर्शन । आतांतूंस्त्रीयुक्तसीतारमण । ह्मणोनिआलोंसामोरा ३८ स्त्रियेसदेतीअवघेमान । तूंनिर्विकाररघुनंदन । मानापमानविरहितजाण । सच्चिदानंदपरब्रह्म ३९ तूंअजअजितनिष्काम । निरुपाधिकनिर्मळअनाम । नानाविकारसमविषम । स्त्रीचेसर्वहीराघवा ४० ऐकूनिअग स्तीचेंउत्तर । आनंदमयझालारघुवीर । मगआश्रमाप्रतिसीतावर । कलशोद्भवेंनेलापैं ४१ तोंतेलोपामुद्रायेऊन । जनकजेसीकरींधरून । गेलीआश्रमांतघेऊन । करू निपूजनपुसतसे ४२ विदेहतनयेतुजसींप्रीती । अत्यंतकरितोकींरघुपती । किंवाविरक्तअसेचित्तीं । सांगस्थितिकैसीते ४३ वनींविचरतांरघुनंदन । तोषवीतअसेकां तुझेंमन । तूंभागलीसह्मणोन । समाधानकरितसेकीं ४४ याउपरीविदेहनंदिनी । त्रिभुवनपतीचीपट्टराणी । श्रीरामप्रतापवाखाणी । ब्रह्मानंदेंकरूनियां ४५ ह्मणेपरम दयाळूरघुनाथ । मजवरीस्नेहकरीअत्यंत । तूंह्मणसीस्त्रीलंपटबहुत । जनकजामातैसानव्हे ४६ तरीअत्यंतदयाळूश्रीराम । मजवरीस्नेहकरीपरम । विरक्तसदानि ष्काम । रूपनामनाहींतया ४७ मगघेऊनिगेलारावण । दयासागरतोरघुनंदन । करूनियांनानाप्रयत्न । मजसोडविलेंश्रीरामें ४८ तोंलोपामुद्राह्मणेसीते । तुजकैसें नेलेंलंकानाथें । मगयेऊनजनकजामातें । सोडविलेंकैसेरीतीं ४९ हर्षेंसांगतसेजानकी । मींइच्छिलीमृगकंचुकी । तेंजाणोनिएकाएकीं । अयोध्याप्रभूधांविन्नला ५० मागेंअतिथिवेषेंयेऊन । मजघेऊनगेलारावण । माझियावियोगेंरामआपण । वृक्षपाषाणआलिंगी ५१ मजनिमित्तराजीवनेत्र । मित्रकरूनिचंडांशपुत्र । शक्रसु तावधोनिसर्वत्र । कपिवीरसखेकेले ५२ मगलोकप्राणेशनंदन । धाडिलामाझेशुद्धीलागून । तेणेंकरूनलंकादहन । रघुनंदनआणिला ५३ अष्टादशपद्मेंवानर । सं गेंघेऊनिआलाश्रीरामचंद्र । वेढोनियांलंकापूर । युद्धअपारपैंकेलें ५४ संततीसमवेतरावण । रणींमारीरविकुळभूषण । राज्यींस्थापूनियांबिभीषण । पुष्पकारूढमग झाले ५५ खालींमीजोंविलोकींपूर्ण । तोंअद्भुतकेलेंसेतुबंधन । लंबायमानशतयोजन । आणोनिपाषाणबांधिला ५६ समुद्रबांधिलापाषाणीं । आश्चर्यमजवाटलेंमनीं । ऐसेंजानकीनेंविसरुनी । सेतुचरित्रकथियेलें ५७ तंवतेलोपामुद्राबोलत । कायसांगसीगोष्टअद्भुत । पाषाणींबांधिलासरितानाथ । कायपुरुषार्थकेलाहा ५८ टाकोनियां

१ सुग्रीव । २ वाळीस । ३ मारुति । ४ पुष्पकनामेंविमान । ५ समुद्र ।

एकशर । कींशोषिलानाहींसागर । नलागतांक्षणमात्र । पतीनेंमाझेप्राशिला ५९ ऐसेंअगस्तीजायाबोलतां । क्षणेकहोयतटस्थसीता । ह्मणेइणेंउणेंआणिलेंरघुनाथा । आतांउत्तरइयेसदेऊं ६० ह्मणेरघूत्तमाचाजातांबाण । सप्तसमुद्रजातीलआटोन । बिंदुमात्रनउरेजीवन । जीवसंपूर्णमरतील ६१ रामाजवळीवानरगण । आहेतपरमबळसंपन्न । सप्तसमुद्रांचेंआचमन । एकदांचकरितील ६२ ह्मणसीकांकेलेंनाहींआचमन । तरीतुझ्यापतीचेंमूत्रपूर्ण । नशिवतीवानरगण । मगप्राशनकेवीकरितील ६३ रघुनाथदाससोवळेबहुत । ह्मणोनिशिळींबांधिलासेत । नाहींतरीसरितानाथ । प्राशितेक्षणनलगतां ६४ ऐसेंबोलतांजनकतनया । उगीचराहिलीऋषिजाया । असोजानकीचीपूजाकरूनियां । संतोषविलेंतेकाळीं ६५ अगस्तीनेंपूजोनिरघुनंदना । सर्वेचिऋषीचीघेऊनआज्ञा । पुष्पकींबैसेअयोध्याराणा । सीतेसहीततेकाळीं ६६ पुष्पकचालिलेंतेथोनी । अयोध्यापंथलक्षोनी । तोंभारद्वाजआश्रमींयेउनी । उतरलेंतेव्हांप्रयागीं ६७ मनांतविचारीरघुनंदन । घ्यावेंभारद्वाजदर्शन । यालागींउतरलेंविमान । इच्छाजाणोनिप्रभूची ६८ भारद्वाजासहितअपार । धांवतीचहूंकडोनिमुनीश्वर । जैसेमहानद्यांचेपूर । सिंधूसजातीभेटावया ६९ रघूत्तमेंखालतीउतरून । ऋषीससाष्टांगकेलेंनमन । भारद्वाजेंदिधलेंआलिंगन । प्रेमेंकरूनतेधवां ७० ह्मणेआजिधन्यदिवस । घराआलाअयोध्याधीश । झालींवर्षेचतुर्दश । चवदादिवसअधिकपैं ७१ लक्ष्मणादिकांलागून । भारद्वाजेंदिधलेंआलिंगन । तेदिवसींरघुनंदन । आपुलेआश्रमींराहविला ७२ मगतोजगदात्मारघुनाथ । स्नेहेंहनुमंतासीसांगत । ह्मणेआह्मीआजराहिलोंयेथ । प्रीतीस्तवऋषींचे ७३ तरीपुढेंजाऊनित्वरित । त्वांभरतासकरावेंश्रुत । शृंगवेरींगुहभक्त । त्यासहीविदितकरावें ७४ ऐसीआज्ञाहोतांचिपूर्ण । वंदोनियांरघुवीरचरण । वायुसुतेंकेलेंउड्डाण । पितयाहूनचपळत्वें ७५ गगनींहूनिरवीउतरत । तैसागुहकाश्रमींहनुमंत । येऊनिबोलेअकस्मात । अयोध्यानाथआलाहो ७६ जोजगदानंदमूळकंद । भरतहृदयारविंदमिलिंद । तोरघुनाथभक्तजनवरद । जवळीआलाजाणिजे ७७ परमनंदउदारघन । अंतरंगमनमोहन । परात्परसोयराजाण । तोजवळीआलाकीं ७८ विश्वात्मकविश्वपाळक । विश्वमनउदारक । जनहृदयचाळक । तोजवळीआलाकीं ७९ ऐसेंगुहकेंऐकतांवचन । वोसंडलाआनंदेंकरून । धांवूनिमारुतीचेचरण । धरिलेसद्गदहोऊनी ८० ओळखोनिपरमभक्त । त्यासिहृदयींधरीहनुमंत । गुहकमागुतीलोळत । चरणांवरीमारुतीचे ८१ ह्मणेहनुमंताधन्यधन्य । कायतुजहोऊंउत्तीर्ण । मगफळेंसुमनेंआणून । हनुमंतगुहकेंपूजिला ८२ गुहकासिह्मणेहनुमंत । चालनंदिग्रामासीत्वरित । स्वामीआलाकरूंश्रुत । भरताप्रतिजाऊनियां ८३ दोघेहीउठिलेतेचक्षणीं । एकमेकांचेहातधरूनी । दोघेहीभक्ताशिरोमणी । वेगेंकरूननिघाले ८४ तोंनंदिग्रामींभरत । बोटानेंदिवसमोजित । ह्मणेआतांनयेचिरघुनाथ । चतुर्दशवर्षेलोटलीं ८५ भरतसर्वगुणींसंपन्न । तोभजनसमुद्रींचामीन । कींवैराग्यरींचापूर्ण । अमोलिकहिराहा ८६ विवेकगंगेचालोटथोर । कींज्ञानाकाशींचाभास्कर । कींक्षमेंधरितांसहस्रवक्र । कींसरोवरनिश्चयाचा ८७ किंवादयेचा

१ लोपामुद्रा । २ सीता । ३ वायु । ४ उचंबळला । ५ उतराई । ६ फुलें । ७ मासा । ८ ज्ञानरूप आकाश । ९ सूर्य । १० पृथ्वीधारक । ११ शेष ।

पर्वतपूर्ण । कींगुणागुणानिर्गुण । कींउपरंतीचानंदनं । कींवामेघआकाशींचा ८८ ऐसातोभरततेवेळीं । ह्मणेयावयाचीसीमाझाली । रामप्रेमळाचीमाउली । अजून दृष्टीपडेना ८९ आतांहादेहटाकून । धुंडीतजाईनरघुनंदन । तत्काळचिकुंडरचून । चेतविलाअग्रकैकेयीसुतें ९० मार्गपाहिलादोनप्रहर । अग्नींतघालावयाशरीर । सिद्धझालाभरतवीर । परमप्रियकरराघवाचा ९१ कुंडापासींउभाराहून । अंतरींआठविलेंश्रीरामध्यान । मुकुटकुंडलेंआकर्णनयण । सुहास्यवदनसाजिरें ९२ उडी घालावीजोंआंत । तोंसमीपआलावायुसुत । ह्मणेआलाजीरघुनाथ । दशमुखांतकजगदात्मा ९३ आलासुरांचाकैवारी । आलाभक्तांचासाहाकारी । भरतनेत्रउ घडीतेअवसरीं । तोंमारुतीघालीनमस्कार ९४ उष्णकाळअत्यंत । घायाळरणींउदकस्मरत । त्यासिजीवनपाजिजेअकस्मात । तैसाभरतसुखावे ९५ चकोर असतांक्षुधाक्रांत । अवचितउगवेनिशानाथ । तैसाआनंदलाभरत । हनुमंतासिदेखोनी ९६ उचलोनियांपरमप्रीतीं । हृदयींआलिंगिलामारुती । ह्मणेकोठेंआहेरघु पती । दावींमजप्राणसखया ९७ प्राणजातांअमृत । एकाएकींघालिजेमुखांत । तैसीशुभवार्ताअकस्मात । आलासिघेऊनकपींद्रा ९८ मगहनुमंतासिबैसवून । पु सिलेंसकळवर्तमान । अमृतवर्षावकरीघन । तैसेंयेरेंकथियेलें ९० ह्मणेकृपासिंधूरघुनंदन । क्षणक्षणांतुमचीआठवण । करूनिह्मणेकेव्हांजाईन । भरताप्रतिभेटावया १०० धन्यतुमचेंबंधूपण । शक्रपदातुल्यराज्यटाकून । सकळमंगळभोगत्यजून । नंदिग्रामींबैसलेती १ भरतह्मणेहोमारुती । मृगेंजीवर्नींबुडेलअगस्ती । तंमार्णवींप डेलदिनपती । दोषेंभागीरथीजरीलिंपे २ शेषजरीभागेलधरितांक्षिती । मर्यादाटाकीलसरितांपती । तरीराज्यवासनामारुती । मजहोईलजाणपां ३ असोशत्रुघ्नासि ह्मणेभरत । तूंअयोध्येसिजायत्वरित । वसिष्ठमाताआणिसुमत । तयांतीश्रुतकरींवेगं ४ अरुणोदयहोतांसत्वर । प्रजासेनाघेऊनिसमग्र । जगद्वंद्यासीसामोर । गजरें करूनयेईंजे ५ ऐसीआज्ञाहोतांशत्रुघ्न । अयोध्येसिगेलाधांवून । टवटवीतप्रसन्नवदन । सुमंतासीभेटला ६ ह्मणेकायपाहतांउठात्वरित । जवळीआलेश्रीरघुनाथ । नंदिग्रामींआलाहनुमंत । पुढेंसत्वरसांगावया ७ हरुषेंधांवतसुमंत । आनंदनमायेगगनांत । दुंदुभीत्राहाठिल्यात्वरित । आलारघुनाथह्मणोनियां ८ दणाणिल्या रांजभेरी । नादनसमायेअंबरीं । शत्रुघ्नेंराजसदनावरी । कळसचढविलेलवलाहें ९ सूर्योदयींअकस्मात । पृथ्वीवरीकिरणेंधांवत । तैसीनगरींप्रगटलीमात । आलारघुना थह्मणोनियां १० आळोआळींजनधांवती । आंगींरोमांचउभारती । सुखनसमायेचित्तीं । नयर्नींलोटतीप्रेमबिंदु ११ सोळापद्मेंदळभार । सिद्धझालेतेव्हांसत्वर । कुंजर भेरीचवदासहस्र । एकसरेंठोकिल्या १२ शत्रुघ्नआणिसुमंत । आलेकौसल्येचेसदनांत । ह्मणे [illegible]तेआलेरघुनाथ । सीतासौमित्रासहितपैं १३ कौसल्यासुमित्रा दोघीजणी । उचंबळल्याआनंदेंकरूनी । सुखाश्रुलोटलेनयर्नीं । बैसल्यावहर्नींसत्वर १४ वसिष्ठा[illegible]जाऊन । आनंदेंसांगेशत्रुघ्न । स्वामीआलेजीरघुनंदन । चलासत्वर सामोरे १५ आलाऐकतांरघुनाथ । स्वानंदेंउचंबळेब्रह्मसुत । चतुरंगदळसमस्त । नगराबाहेरनिघालें १६ विद्युत्प्रायध्वजझळकती । मकरबिरुदेंपुढेंचालती । अष्टादशप्र

---

१ पश्चात्ताप । २ पुत्र । ३ आई । ४ देवांचा । ५ जखमी झालेला । ६ चंद्र । ७ मृगजळीं । ८ अंधाररूप समुद्रांत । ९ सूर्य । १० समुद्र । ११ प्रधान । १२ वाजविल्या । १३ नोबती ।

जाधांवती । नगराबाहेरसत्वर १७ कैकेयीसुमित्राकौसल्या । सुखासनारूढचालिल्या । मंगळवाद्यध्वनीलागल्या । तोसोहळानवर्णवे १८ वसिष्ठशत्रुघ्नसुमंत । दिव्य
रथींबैसलेत्वरित । आनंदमयजनसमस्त । श्रीरघुनाथपहावया १९ थोडीउरतांलग्नघडी । वेगींधांवतीजैसेवऱ्हाडी । कींगंगेचियाथडीं । तृषाक्रांतयेतीत्वरेनें २०
तेवींब्रह्मानंदेंकरून । पुढेंधांवतीअयोध्याजन । इकडेभरतसीताशोकहरण । सूर्योदयींऊठिलेपैं २१ नित्यनेमसारून । पुढेंचालिलेदोघेजण । भरतह्मणेआजिधन्यन
यन । श्रीरामनिधानदेखती २२ इकडेभारद्वाजाचीआज्ञाघेऊन । पुष्पकींबैसेरघुनंदन । सत्वरचालिलेंविमान । अयोध्यापट्टणलक्षित २३ तोंभरतासिह्मणेहनुमंत ।
ऊर्ध्वपंथेंपाहाजीत्वरित । भरतजोंऊर्ध्वविलोकित । तोंअद्भुतदेखिलें २४ भरतह्मणेहनुमंतासी । हेंकायअसंभाव्यआकाशीं । वाद्येंवाजतीमानसीं । आश्चर्यमजवाटतें
२५ हनुमंतह्मणेपुष्पकविमान । सेनेसहितसीतारमण । वरीयेतातिबैसोन । परमवेगेंकरूनियां २६ ऐसेंसांगतांवायुनंदन । भरतेंघातलेंलोटांगण । मारुतीऊर्ध्ववद
नकरून । पुनःविमानविलोकिलें २७ आणीकसाष्टांगनमस्कार । प्रेमेंघालीभरतवीर । चंद्राकडेपाहेचकोर । ऊर्ध्वपंथेंप्रीतीनें २८ मारुतीचाहस्तधरून । पुढेंचा
लेकैकेयीनंदन । तोंराघवइच्छेंकरून । पुष्पकउतरेभूमीवरी २९ सीतेसहितरघुनंदन । विमानाखालींउतरून । अयोध्येसिसाष्टांगनमन । राजीवनयनकरीतेव्हां
३० जन्मभूमीजान्हवीजननी । सद्गुरुस्थळपवित्रअवनी । शिवहरिप्रतिमासंतदेखोनी । साष्टांगनमनकरावें ३१ तपस्वीवेदज्ञवृद्धब्राह्मण । यज्ञप्रसिद्धध्वजदेखोन ।
वंदावेंसमाधिस्थान । महापुरुषवंदावे ३२ सत्यव्रतीश्रीरघुनाथ । ह्मणोनिअयोध्येसिनमस्कारित । तोंहनुमंतासमवेत । जवळीभरतदेखिला ३३ दाटलाअष्टभावेंकरू
न । घालीतयेतसेलोटांगण । श्रीरामवियोगेंकरून । शरीरकृशजाहलें ३४ भस्मलाविलेंशरीरासी । वल्कलेंवेष्टिततोतापसी । ऐसाभरतदेखोनिमानसीं । सीतावरक
ळवळला ३५ चरणींक्रमीतभूमंडळ । पुढेंचालेतमाळनीळ । तानयावत्सालागींस्नेहाळ । धेनुहंबरतजैसीकां ३६ भरतेंकैसेंदेखिलेंरघुनाथा । बहुतदिवसगेलापिता ।
तयासींकुमरदेखतां । धांवेजैसास्नेहभरें ३७ भरतेंवेगेंधांवोनी । मिठीघातलीश्रीरामचरणीं । जैसाधनलोभीधांवोनी । धनालागींआलिंगी ३८ कींजन्मांधासिआले
नयन । कींमृत्युसमयींअमृतपान । कींदरिद्रीयासीनिधान । अकस्मातप्राप्तझालें ३९ किंवामारितांतस्करीं । अकस्मातधांवलाकैवारी । तोजेवींसुखावेअंतरीं ।
भरतासीतैसेंवाटत १४० राघवेंउचलोनितेसमयीं । भरतहृढधरिलाहृदयीं । दोघांचेनयनींलवलाहीं । प्रेमोदकलोटलें ४१ हरिहरदोघेभेटले । शशिमित्रएकवटझाले ।
कींक्षीराब्धींचेएकवटले । लोटजैसेएकत्वें ४२ कींवेदांतग्रंथींचेअर्थ । ऐक्यत्वापरस्परेंयेत । तैसेश्रीरामआणिभरत । एकपणेंमिळाले ४३ समसंतोषसमप्रीती । सोडा
वेंहेंनवाटेचित्तीं । वियोगव्यथादिगंतराप्रती । जातीझालीतेधवां ४४ आलिंगनदेऊनिवेगळेहोती । परीअंतरींनव्हेचतृप्ती । तोसोहळाडोळांपाहती । सुग्रीवआणिवि
भीषण ४५ ह्मणतीभरतआणिरघुपती । अद्भुतयादोघांचीप्रीती । एकासिएकआवडती । प्राणाहूनिपलीकडे ४६ बंधुसाधूविरक्तभक्त । चारिप्रकारेंवंद्यभरत । राज्य

१ भरत । २ भागीरथी । ३ पुण्यभूमि । ४ मूर्ति । ५ वेद जाणणारा । ६ सालीचां वस्त्रें । ७ गाय । ८ पुत्र । ९ चंद्र व सूर्य । १० वियोगसंबंधीं दुःख । ११ देशांतरास ।

टाकूनिअरण्यांत । चतुर्दशवर्षेंबैसला ४७ नाहींतरीआमुचेंबंधुपण । एकमेकांचेघेतलेप्राण । आतांरघुनाथदासह्मणून । वंद्यझालोंत्रिलोकीं ४८ परीधन्यवालीआ
णिरावण । त्यांचेविरोधप्रसंगेंकरून । सखाजोडलारघुनंदन । सच्चिदानंदरूपजो ४९ असोभरतसप्रेमेंकरून । वंदीजनककंन्येचेचरण । जैसेंवत्सप्रीतीनेंधांवोन ।
रिघेधेनूचेकांसेसी १५० यावरीभरतआणिलक्ष्मण । उचंबळतीप्रेमरसेंकरून । एकमेकांसीआलिंगन । देतेझालेतेधवां ५१ सुग्रीवआणिविभीषण । उभयतांसि
ह्मणेरघुनंदन । भरतासिक्षेमालिंगन । द्यावेंआतांयेसमयीं ५२ ऐसेंऐकतांदोघेजण । भरतासिकरितीसाष्टांगनमन । सुग्रीवासिउठवून । भरतेंआधीआलिंगिला ५३
सवेंचिउठवोनिविभीषण । हृदयींधरिलाप्रीतीकरून । यावरीनळनीळवालिनंदन । जांबुवंतादिभेटले ५४ याउपरीगुहकभक्त । तोहीभरताऐसाव्रतस्थ । तेणेंप्रेमेंदं
डवत । केलेंतेव्हांरामासी ५५ सर्वांससमानरघुनाथ । गुहकासितेव्हांहृदयींधरित । आनंदनसमायेगगनांत । गुहकाच्यातेकाळीं ५६ मगगुहकभरतासमवेत ।
विमानींबैसलारघुनाथ । विमानमागुतींउंचावत । चालिलेंअद्भुतवायुवेगें ५७ क्षीराब्धितटींजाऊन । बैसेजैसाविष्णुवहन । तैसेंनंदिग्रामासमीपविमान । उतरलें
असेतेकाळीं ५८ सीताआणिश्रीरघुनाथ । पुष्पकाखालींउतरत । वानर[१]असुरसमस्त । क्षणनलागतांउतरले ५९ राघवह्मणेपुष्पकासी । आतांतुवांजावेंकुबे
रापासीं । चिंतिलेल्यासमयासी । आह्मांपासींयेईंजे ६० ऐसीआज्ञाहोतांतत्काळिक । ऊर्ध्वपंथेंगेलेंपुष्पक । धनपतीपासींजाऊनिदेख । स्थीरझालेंतेकाळीं ६१
नंदिग्रामासमीपअरण्यांत । उतरताझालारघुनाथ । वानरदळराक्षसदळसमस्त । सेनातेथेंबैसली ६२ इकडेअयोध्येबाहेर । निघालेंजाणदळपरिकर । रथशृंगा
रिलेसुंदर । आनंदेंबहुतचालिले ६३ चवदासहस्रकुंजरभेरी । दणाणिल्यातेअवसरीं । सोळापद्मेंदळेंसीझडकरी । शत्रुघ्नयेतभेटावया ६४ भरतह्मणेजीरघुराया ।
शत्रुघ्नसुमंतआलेभेटावया । आणिमातायेतीलवलाह्या । होऊनियांस्नेहभरित ६५ जोतपेंज्ञानेंसमर्थ । जोशांतिक्षमेचापर्वत । तोवसिष्ठमुनीसद्गुरुनाथ । भेटा
वयायेतत्वरेनें ६६ आणिअयोध्येचेसकळब्राह्मण । अष्टादशप्रजासैन्यसंपूर्ण । असंभाव्यप्रीतीकरून । भेटावयायेतसे ६७ तोंसुमंतआणिशत्रुघ्न । रथाखालींउतरून ।
अवलोकूनसीताजीवन । लोटांगणेंघालिती ६८ देखोनिशत्रुघ्नसुमंत । भेटावयाउठेरघुनाथ । शत्रुघ्नचरणींमिठीघालित । नेत्रींउदकस्रवतसे ६९ रावणारी
सद्गदहोऊन । शत्रुघ्नासिदेतआलिंगन । तोंसुमंतेंधरिलेचरण । श्रीरामाचेतेधवां ७० बंधूंचेपरीआदरें । तोहीआलिंगिलारघुवीरें । परमप्रीतींसौमित्रें । सुमंत
शत्रुघ्नआलिंगिले ७१ यावरीसकळजुत्पती । सुग्रीवविभीषणनृपती । सुमंतशत्रुघ्नापरमप्रीतीं । भेटतेझालेतेधवां ७२ अक्षयसौभाग्यसरिता । दोघांहींवंदिली
जनकदुहिता । यावरीसुमंतह्मणेरघुनाथा । सद्गुरुवसिष्ठसमीपआले ७३ ऐसेंबोलतांसुमंत । सामोराधांवेरघुनाथ । तोंवहनाखालींब्रह्मसुत । श्रीरामदेखोनि
उतरला ७४ नेत्रींदेखोनिसद्गुरुनाथ । सद्गदझालाजनकजामात । दंडन्यायेंनमस्कारघालित । धांऊनिवसिष्ठउचलीप्रेमें ७५ ह्मणेजगद्वंद्यारघुनाथा । तुझेंदर्शनदुर्लभ

१ अंगद । २ गरुड । ३ राक्षस । ४ कुबेर । ५ शोभायमान । ६ हत्तीवरील डंके (नौबती) ।

समस्तां । भूभारहरावयातत्वतां । अवतरलासीसूर्यवंशीं १७६ संसारमायाभ्रममोचना । रावणांतकाचिन्मयलोचना । पुराणपुरुषाजगन्मोहना । धन्यलीलादावि
ली ७७ मगबोलेजगदात्मा । सर्वतुमचेरूपेचामहिमा । गुरुभक्तासिशिवब्रह्मा । सनकादिकवंदिती ७८ रोगकाळभयमृत्य । त्यापासोनिरक्षीसद्गुरुनाथ । देवकेलेबंधन
मुक्त । हाप्रकारगुरुरूपेचा ७९ मगवसिष्ठमुनींचेचरण । वंदीप्रेमेंसुमित्रानंदन । त्यासिगुरुनेंहृदयींधरून । ह्मणेधन्यकीर्तितुझी ८० त्यावरीवसिष्ठमुनींचेचरण । जा
नकीवंदीप्रेमेंकरून । गुरुह्मणेअनंतकल्याण । सौभाग्यवर्धनतुझेंहोकां ८१ जनकात्मजेतूंपूर्णसती । वाढविलीराघवाचीकीर्ती । तूंप्रणवरूपिणीचिच्छक्ती । ब्रह्मांड
रचिसीस्वइच्छें ८२ असोसुग्रीवबिभीषणादिवानर । करितीसद्गुरूसिनमस्कार । तोंमाताआलीसत्वर । सुखासनीं बैसोनियां ८३ वहनापुढेंवेत्रैंधार । चालतीसहस्रांचे
सहस्र । वहनआच्छादिलेंसमग्र । हेमांबरेंकरूनियां ८४ सुमंतह्मणेरघुनाथा । स्वामीजवळीआलीमाता । तोंधीरनधरवेसीताकांता । सामोराजातत्वरेनें ८५ वहनठेविलें
भूमंडळीं । तोंराघवधांवोनिआलाजवळी । जैसेंतान्हेंबाळउडीघाली । धेनुजवळीदेखतां ८६ मातेचेचरणींमस्तक । ठेवीत्रिभुवननायक । मायेनेंउचलोनितत्का
ळिक । हृदयींधरिलातेकाळीं ८७ नेत्रींअश्रुधारावाहत । तेणेंअभिषेकिलारघुनाथ । स्नेहभरेंमातास्फुंदत । सद्गदकंठजाहला ८८ ह्मणेचतुर्दशवर्षेंपर्यंत । बाळेंमा
झींगेलींवनांत । सुकुमारचरणींचालत । शीतउष्णातेंसोशीतपैं ८९ श्रीराममाझाराजहंस । सोडोनिअयोध्यामानस । पाठविलाकंटकवनास । सांवळाडोळससुकु
मार १९० माझारामचंद्रनिर्मळ । अविवेकराहूमध्येंसबळ । चतुर्दशवर्षैंशुद्धमंडळ । वदनेंदुआजिदेखिला ९१ चतुर्दशवर्षैंक्रमिलीरजनी । आजिरामउगवलावासर
मणी । अयोध्याजनवदनकमळणी । टवटविल्याएकदांची ९२ नवमेघरंगरघुवीर । वियोगसमीरेंनेलादूर । देहक्षेत्रशोषिलेंसमग्र । आजिवरीआमुचें ९३ असोयाव
रीरघुनंदन । करीमातेचेंसमाधान । ह्मणेभाग्यआमचेंपरिपूर्ण । देखिलेचरणडोळांतुझे ९४ तोंयेऊनलक्ष्मण । वंदीकौसल्येचेचरण । कौसल्येनेंहृदयींधरून । बोले
वचनसद्गद ९५ दोघेमाझेचिंतामणी । गोफणिलेहोतेदूरवनीं । पूर्वभाग्येंकरूनी । पुढतीनयनींदेखिले ९६ सुमित्रेचेचरणसप्रेमें । वंदिलेतेव्हांआत्मारामें । हृदयीं
आलिंगिलासप्रेमें । सुमित्रेनेंतेधवां ९७ ह्मणेचतुर्दशवर्षेंपर्यंत । अयोध्याझालीहोतीप्रेतवत । आजिनिजप्राणरघुनाथ । मागुतीआंतसंचरला ९८ असोसुमित्रेसिवं
दून । रामेंकैकयीसकेलेंनमन । कौसल्येसप्रेमेंआलिंगन । तैसेंचतीसदीधलें ९९ कैकेयीह्मणेरघुनाथा । कल्याणरूपेंनांदेंआतां । अपेशआलेंमाझेमाथां । तेंआजि
सर्वनिरसले २०० शुष्ककासारींचेमीन । तळमळीतहोतेअयोध्याजन । आजिरामजगज्जीवन । येऊनिरमलेएकसरें १ इकडेसुमित्रेचेचरण । साष्टांगनमीलक्ष्मण ।
पुत्रासप्रेमेंउचलून । हृदयींधरितेधवां २ ह्मणेचवदावर्षैंनिराहार । वर्नीश्रमलासितूंथोर । सौमित्रदेतप्रत्युत्तर । रघुवीररूपेंनेंसुखीहोतों ३ मगकैकेयीसनमस्कार ।
करीतभोगींद्रअवतार । आलिंगोनियांसौमित्र । ह्मणेबारेविजयीहोई ४ यावरीकौसल्येचेचरणीं । लागेयेऊनमंगळभगिनी । हृदयींधरीआलिंगोनी । रामजननीबो

१ मुक्त करणारा । २ ज्ञानरूप नेत्र । ३ लक्ष्मण । ४ चोपदार । ५ भरजरी वस्त्र । ६ तिन्ही लोकांचा धनी । ७ मानससरोवर । ८ कांट्याचें रान । ९ मुखचंद्र । १० चवदा वर्षांची रात्र ।

लत ९ चतुर्दशवर्षेपर्यंत । मायेश्रमलीसतूंबहुत । स्नेहेंमुखकुरवाळीत । जानकीचेंतेधवां ६ नवरत्नमुद्रिकापरमप्रीतीं । घालीजानकीचेहातीं । तोंसीतेनेंसुमित्रास
ती । परमस्नेहेंनमियेली ७ सुमित्राह्मणेवोसाजणी । परमश्रमलीसकाननीं । आपलेकंठींचीमाळकाढून । गळांघालीजानकीच्या ८ स्नेहेंकरूनिधरिलीहृदयीं । मग
सीतेनेंवंदिलीकैकेयी । क्षेमजोंदिधलेंनाहीं । तोंवचनकायबोलत ९ वयतुझेंलहानसाचार । परिकिर्तिकेलीबहुतथोर । रावणाचीसंपदासमग्र । भोगूनियांआलीसी २१०
श्रोत्रियांचेंपात्रपूर्ण । नकळतांघेऊनिगेलेंश्वान । तेंश्वानमारिलेंक्रोधेंकरून । तरीपात्रतेंपवित्रनोहेची ११ तैसेंरामेंरावणमारून । तुजआणिलेंसोडवून । कोणेएके
प्रकारेंकरून । कीर्तित्रिभुवनींप्रगटली २१२ रामकष्टलावनासी । तरितूंसुखेंहोतीसलंकेसी । तेथींचासोहळामानसीं । आठवतअसेलतूतें १३ ऐसेंकैकेयीबोलतां ।
उगीचपरतोनिगेलीसीता । अपवित्रासिउत्तरदेतां । येतहीनताश्रेष्ठासी १४ ह्मणूनियांजनकबाळी । येऊनिबैसलीकौसल्येजवळी । शांतीपासींजैसीशोभली । क्षमा
निरंतरतैसीते १५ कींआवडीतेथेंभक्ती । राहेजैसीपरमप्रीतीं । कींधारणातेथेंवृत्ती । नसोडीचसर्वथा १६ तैसीकौसल्येपासींसीता । शोभलीतीजगन्माता । भाविक
दुर्जनात्यागूनितत्वतां । सत्संगेंसीजेवीवसे १७ श्रीरामविजयग्रंथसुरस । उत्तरकांडहाचिकळस । त्यावरीअयोध्याप्रवेश । सावकाशपरिसिजे १८ मंगळस्नानकरून ।
रघुवीरकरीलभोजन । मगसुमुहूर्तेंसींसंपूर्ण । अयोध्येंतप्रवेशती १९ श्रीधरवरदाराघवेशा । ब्रह्मानंदापुराणपुरुषा । अभंगपदनिजदासा । कृपाकरूनिदेईंतूं २२०
स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदापरिसोतभक्तचतुर । पंचत्रिंशतितमोऽध्यायगोडहा २२१ ॥ अध्याय ॥ ३५ ॥ ओंव्या २२१

१ रत्नांची आंगठी । २ अरण्यांत । ३ अग्निहोत्री । ४ कुत्रें । ५ लहानपणा ।

अध्याय ३६

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जोसद्गुरुआद्यनिर्विकार । जोब्रह्मादिकांचेंमाहेर । जोआदिमायेचानिजवर । तोहारघुवीररविकुळीं १ अनंत
ब्रह्मांडांचाकर्त्ता । जोप्रळयकाळासिशासनकर्ता । जोभरतांग्रजतत्वता । नंदिग्रामींराहिलातो २ अयोध्येचेजनसकळ । षोडशपद्मेंराजदळ । सैन्यउतरलेंतुंबळ । नं
दिग्रामवेष्टूनियां ३ अष्टादशपद्मेंवानरदळ । बाहत्तरकोटीरीससबळ । छप्पन्नकोटीगोलांगुळ । उतरलेयथावकाशें ४ यावरीविश्रव्याचासुत । जोकांविभीषणपुण्यपंडि
त । त्याचींअसुरसेनाअद्भुत । श्रीरघुनाथभक्तउतरले ५ अष्टादशअक्षौहिणीवाजंत्रें । विभीषणाचींगर्जतीगजरें । त्याहूनेअयोध्येचींपारिकेरें । अहोरात्रवाजतीहो ६
शत्रुघ्नआणिसुमंत । हेमांबरेंशिबिरेंबहुत । उभींकरितेझालेतेथ । लक्षानुलक्षतेकाळीं ७ त्यांसिरत्नजाडितस्तंभ । वरीरत्नखचितकळससुप्रभ । त्यातेजेंकरूनिनभँ । स
तेजत्वपावलें ८ सुग्रीवविभीषणनृपवर । आणीककपिराजथोर । त्याशिबिरगृहींसमग्र । राहातेझालेतेधवां ९ कुळाचळांतमेरूथोर । तैसेंमुख्यश्रीरामाचेंशिबिर ।
मातागुरुबंधूसहरघुवीर । तेथेंराहतापैंझाला १० अंतरगृहींसीतासती । उर्मिळामांडवीश्रुतकीर्ती । चवघीजावातेथेंराहाती । आनंदचित्तेंकरूनी ११ आलाऐकतांर
घुवीर । पातलाजनकराजाश्वशुर । संगेंदळभारअपार । वाद्यगजरेंयेतसे १२ छप्पन्नदेशींचेनृपती । पातलेतेव्हांशीघ्रगती । सप्तद्वीपींनवखंडींजेवसती । धांवतीक
रभारघेऊनिते १३ धांवलेसकळऋषीश्वर । नानासाधनींव्रतीथोर । योगयागटाकूनिसमग्र । येतीरघुवीरपाहावया १४ सप्तपुच्यागिरिकंदरीं । नानातीर्थींगूढविवरीं ।
वृक्षाग्रवासीवायुआहारी । आसनेंजयांचींनानाविध १५ शमदमादिकसाधनें । अष्टांगयोगदेहदंडणें । नानायोगव्रताचरणें । सोडूनवेगींधांवती १६ तितक्यांसही
रघुनंदन । उठोनिदेतआलिंगन । समस्तांसहितसीताजीवन । वस्त्रमंडपींबैसला १७ देहींविदेहीरघुवीर । त्यासिभेटोंआलाविदेहीश्वशुर । तोजगन्मातेचापितामि
थिलेश्वर । पद्मजजनकेंआलिंगिला १८ असुरवानरनृपवर । वसिष्ठादिसकळऋषीश्वर । त्यांसिमंगळस्नानरघुवीर । करविताझालातेधवां १९ लक्षानुलक्षसुवर्णकढ
या । उष्णोदकतापवूनियां । सुगंधतैलेंलावूनियां । मंगळस्नानेंकरविती २० सर्वांसवस्त्रेंअलंकार । नानारत्नभूषणेंअपार । देऊनियांजनकजावर । रघुवीरसर्वांपाठ
वी २१ विभीषणादिसुग्रीववानर । मंगळस्नानकरवितीसत्वर । अमूल्यवस्त्रेंअलंकार । रघुवीरदेताजाहला २२ वसिष्ठनाहातांसत्वर । अमूल्यवस्त्रेंअलंकार । स्वयेंये
ऊनिरघुवीर । देताझालाआनंदें २३ मणिमयपादुकाआणून । गुरुपुढेंठेवीरघुनंदन । त्यावसिष्ठेंपायींघालून । येऊनिबैसलेस्वस्थानीं २४ त्रयभगिनीसमवेतसीता ।
अंतरगृहींजगन्माता । नाहोनियांसमस्ता । लेईल्यावस्त्रेंभूषणें २५ सकळअयोध्यावासीजन । नारीनरआदिकरून । अवघ्यांसिगौरवसमसमान । जनकजामातेंदी
धला २६ मगबंधूसहितरघुनंदन । करिताझालामंगळस्नान । सुगंधतैलेंलावून । जटाउकलल्यामस्तकींच्या २७ चवदावर्षेंपर्यंत । भरताकारणेंधरिलेंव्रत । तेंआ
जिविसर्जिलेंसमस्त । सीताधवेंतेधवां २८ अभ्यंगझालियासमग्र । सुमंतेंवस्त्रेंअलंकार । आणोनियांसत्वर । रघूत्तमासीसमर्पिलीं २९ जोलावण्यामृतसागर । लेइ

१ पति । २ दंडकरणारा । ३ भरताचा वडीलबंधु राम । ४ पुत्र । ५ नानाप्रकारची । ६ भरजरीवस्त्रांचें तंबु । ७ आकाश । ८ पर्वतामध्यें । ९ सासरा । १० सोडिलें ।

लावल्रेंअलंकार । भरतेंपादुकासत्वर । मस्तकींच्यापुढेंठेविल्या ३० मगरघुनाथआज्ञेनें । सौमित्रभरतशत्रुघ्नें । आणिसुमंतप्रधानें । मंगळस्नानकेलेंतेसमयीं ३१ संध्यादिनित्यकर्मेंसारिलीं । तंवपाकनिष्पत्तिझाली । सकळऋषीतेकाळीं । भोजनासीबैसले ३२ बिभीषणसुग्रीववायुनंदन । नळनीळशरभगंधमादन । बंधूंसहितरघुनंदन । भोजनासीबैसले ३३ मणिमयकनकताटेंशोभलीं । रत्नखचितअडणियातळीं । उदकपात्रेंभरूनिठेविलीं । समसमानसर्वांसी ३४ रजताचळाचेभागकेवळ । तैसाभातवाढिलानिर्मळ । पंचभक्ष्येंपरमान्नेंसोज्वळ । शाखासाठीशोभती ३५ दधिमधुदुग्धघृत । शर्करापंचामृतवाढित । पंक्तीसजेथेंरघुनाथ । तेथेंकांहींन्यूननसे ३६ तीअन्नेंवर्णावींसमस्त । तरीकांवाढवावाग्रंथ । सकळजीवांसहितरघुनाथ । तृप्तझालेभोजनीं ३७ हस्तप्रक्षाळूनिनिर्मळ । त्रयोदशगुणीतांबूल । सर्वांसहिततमाळनीळ । घेताझालातेकाळीं ३८ श्रीरामकोटिमन्मथतात । तीनदीवसराहिलातेथ । वसिष्ठेंकाढिलादिव्यमुहूर्त । अयोध्याप्रवेशकरावया ३९ पुष्यार्कयोगमुहूर्तेंद्र । रामचंद्रासीउत्तमचंद्र । त्यासुमुहूर्तेंगुणसमुद्र । उठिलातत्काळराघव ४० झालाएकचिवाद्यांचागजर । भेरीठोकिल्याचवदासहस्र । विभीषणाचींवाद्येंसमग्र । वाजोंलागलींतेधवां ४१ विभीषणसुग्रीवादिनृपती । बैसलेतेव्हांदिव्यरथीं । वाद्येंगजरेंकरूनिक्षिती । हालोंलागलीतेसमयीं ४२ दिव्यरथींरघुनाथ । बैसलातेव्हांसीतेसहित । शत्रुघ्नआणिभरत । चामरेंवरीढाळिती ४३ सहस्रांचेसहस्रवेत्रधर । पुढेंमार्गकरितीसत्वर । नगरद्वाराजवळीरघुवीर । पावताझालातेधवां ४४ सप्तपुर्‍यांमाजीश्रेष्ठ । अयोध्यापुरीहेवरिष्ठ । सकळविद्यांमाजीसुभट । अध्यात्मविद्याजैसीकां ४५ अयोध्येचीरचनातेक्षणीं । कपीअसुरपाहातीनयनीं । देवराजपुरीउपमेदेउनी । तेहीअयोध्येसतुळेना ४६ अयोध्येभोंवतेंशोभेवन । उपमेसीउणेंनंदनवन । वृक्षपुष्पेंसुफळसंपूर्ण । गेलेगगनभेदित ४७ सूर्यकिरणनपडेतळीं । ऐसीनिबिडछायापडिली । कस्तूरीमृगसर्वकाळीं । क्रीडाकरितीनिवांत ४८ रावेसाळोंख्यामयूर । चातकलाहावेबदकेंतित्तिर । नानापक्षीनिरंतर । रामनामेंगर्जती ४९ स्फटिकनिबद्धसरोवरें । माजीरातोत्पलेंसुवासकरें । राजहंसआनंदेंथोरें । क्रीडाकरितीतयेस्थळीं ५० अयोध्येभोंवतींदुर्गेंपूर्ण । उंचसतेजअसतीगहन । नागफणाकृतीशोभायमान । चर्यासतेजझळकती ५१ कींओळीनेंजडलेगभस्ती । तैसेदुर्गांवरीवृक्षविराजती । तेसदाफळितानिरांळभेदिती । कपीपाहातीसमस्त ५२ जैसेकनकाद्रीचेसुत । तैसेहुडेभोंवतेविराजत । महाद्वारेंलखलखित । तेजअमितनगणवे ५३ ऐरावतावरीदेवपाळ । बैसोनमहाद्वारेंजायसबळ । चौवीसयोजनेंविशाळ । ओतप्रोतअयोध्या ५४ अयोध्येच्याचौहाटांत । मृगमदाचासुवासबहुत । मठमंडपचौबाराशोभत । रत्नजडितअपूर्व ५५ हिरियांच्यामदलसाझळकती । वरीमुक्तांचेहंसनाचती । पाचूचेरावेशब्दकरिती । घरोघरींनवलेंहें ५६ विणेटाळमृदंगवाजती । लेपेंसुस्वरगायनकरिती । रत्नपुतळ्यानाचती । हस्तसंकेतदावूनियां ५७ शतखणियागोपुरेंविशाळ । खणोखणींपुतळ्यातेजाळ । अणुमात्रलागतांअनिल । फिरफिरूननृत्यकरिती ५८ अवतारलेपेंरत्नजडित । गोपुरांवरीसतेजझळकत । तेउडुगणांस

१ स्वयंपाक । २ सुवर्ण । ३ रुप्याचा पर्वत । ४ मदनाचा बाप । ५ रविवारीं पुष्य नक्षत्र । ६ राजे । ७ चोपदार । ८ इंद्रभुवन । ९ सूर्य । १० आकाश । ११ सुवर्णाचा पर्वत मेरु ।

हिणावित । लक्षावधीचहूंकडे ५९ राजगृहींअत्यंतसुप्रभ । झळकतीहिरेयांचेस्तंभ । निळियांचींउथाळींस्वयंभ । जोतींवडलींपाचूचीं ६० सुवर्णतुळवटेंलंबायमा
न । वरीपाचूचेदांडेसघन । माणिकांच्याकिळच्यापूर्ण । तेजेंकरूनलखलखती ६१ अष्टमहासिद्धीघरोघरीं । नवनिधिराबतीद्वारीं । समानबुद्धीनरनारी । पुंण्यसु
हार्टींवर्तती ६२ मृत्यरोगदरिद्रदुःख । दुर्बुद्धिअवर्षणपापशोक । तस्करकापटचर्पीडानिंदक । अयोध्येमाजीनसेची ६३ छत्रासीएकदंडप्रसिद्ध । सुमनहारासीगुं
फितांबंध । सारिखेळतांमारिसुबद्ध । शूरत्वयुद्धींजाणिजे ६४ घरासनयेतांऋषिभिक्षुक । तरीलोकांसवाटेपरमदुःख । प्रजेसीसंपूर्णसुखदेख । देतीलतेंचघेइजे ६५ त्रि
काळगाईदुभती । इच्छिलेंतितुकेंदुग्धदेती । यथाकाळींमेघवर्षती । समयउचितपाहूनियां ६६ धर्मशाळामंडपविशाळ । हिऱ्यांचींलिंगेंशोभतीसोज्वळ । आरक्त
माणिकांच्यानिर्मळ । गणेशमूर्तींझगमगिती ६७ घरोघरींवेदाध्ययन । न्यायमीमांसासांख्यसंपूर्ण । पातंजलिवेदांतव्याकरण । हेचचर्चाहोतसे ६८ टाळमृदंगउपां
गेंसींतेथ । कीर्तनकरितीप्रेमळभक्त । रागउपरागभार्येसहित । सामगायनएककरिती ६९ लास्यकळाकुशळबहुत । एककरितीतांडवनृत्य । विद्युत्प्रायध्वजतेथ ।
देऊळावरीउभारिले ७० चंदनाचेसडेघालूनी । वाटारंगविल्याकुंकुमेंकरुनी । वृद्धदशाकोणालागुनी । अयोध्येमाजीनसेची ७१ नानातीर्थांचींकारंजींबहुत । घरो
घरींउफाळत । नीळांचेमयूरधांवत । बिदोबिदींलवलाहें ७२ आळोआळींपाहतांमंदिरें । एकाहूनिएकसुंदरें । तयांप्रतिउंचगोपुरें । एकाहूनिएकशोभती ७३ अ
सोऐसीअयोध्यादेखोन । तटस्थझालेवानरगण । तंवपूर्वद्वारेंरघुनंदन । अयोध्येच्यापातला ७४ महाद्वारींगणेशसरस्वती । त्यांचींपूजाकरूनश्रीरघुपती । आंतप्र
वेशलात्वरितगती । सकळनृपांसमवेत ७५ जैसानदसमुद्रींमिळाला । नंदनवनींभ्रमरसंचरला । चतुर्मुखाचेहृदयींभरला । वेदजैसाषडंगेंसी ७६ कींवृत्रासुरमर्दून ।
निजमंदिरींप्रवेशेशचीरमण । तेविसकळांसहितरघुनंदन । अयोध्येंतप्रवेशला ७७ विमानींदेवअंबरींपाहाती । असंख्यदाटलेनृपती । किरीटासकिरीटेंआदळती ।
रत्नेंविखुरतीचहूंकडे ७८ अयोध्येच्यासमस्तनारी । जैशादेवांगनासुंदरी । रत्नदीपघेऊनियांकरीं । ओंवाळूंआल्यारामातें ७९ लक्षानुलक्षनगरललना । ह्मणती
राघवाचिन्मयलोचना । जयलाभतुझियाचरणा । जवळीअखंडअसोत ८० ह्मणोनिआपुल्यागोपुरावरूनी । ओंवाळितीसकळकामिनी । राकाइंदुहूनिवदनी । प्र
भाविशेषविराजे ८१ त्यांकडेपाहूनिरघुनाथ । सुमंतासभ्रूसंकेतदावित । तोत्यासिसमजलाअर्थ । जेंकांहृद्गतरामाचें ८२ वस्त्रेंअलंकारआणुनी । तत्काळगौरविल्या
कामिनी । तोंनगरलोकधांवलेतेक्षणीं । मंडपघसणीजाहली ८३ तयांसिवेत्रधारमारित । तेंदृष्टींदेखोनिरघुनाथ । तत्काळपरतेकेलेदूत । ह्मणेजनसर्वत्रयेउंद्या ८४
ऐसीआज्ञाहोताचिजाण । जवळआलेसकळजन । पाहोनियांश्रीरामाचेवदन । चरणींमिठ्याघालिती ८५ लक्षूनियांश्रीरघुनाथा । नारीटाकितीवरीअक्षता । एकनिंब
लोणतत्वता । मुखावरूनउतरिती ८६ एकह्मणतीतुजवरून । राघवाजाऊंओंवाळून । एकह्मणतीहेंवदन । पुनःदृष्टीसपडेना ८७ दिव्यसुमनाचेसंभार । वर्षावक

१ दुष्काळ । २ ब्रह्मदेव । ३ सहा अंगासह । ४ इंद्र । ५ आकाशांत । ६ राजे । ७ मुगुट । ८ स्त्रिया । ९ पौर्णिमेचा चंद्र ।

रितीसुरवर । असोजगद्वंद्यरघुवीर । निजमंदिरींप्रवेशला ८८ जाऊनिअंतरगृहांत । देवासपुष्पांजळीसमर्पित । राजयांच्यासेनासमस्त । अयोध्याप्रदेशींउतरल्या
८९ अष्टादशपद्मेंवानर । आणिलंकेचेअसुर । तितुक्यांसिआदरउपचार । सुमंतशत्रुघ्नकरिताती ९० बिभीषणादिराजेसकळीं । तेसदांअसतीरामाजवळी । वसि
ष्ठेंसामग्रीसिद्धकेली । राज्यपदाचीतेधवां ९१ श्वेतचामरेंश्वेतच्छत्र । श्वेतगजश्वेततुरंगथोर । चतुःसमुद्रींचेंआणिलेंनीर । सप्तपल्लवपंचमृत्तिका ९२ सभामंडपदेदी
प्यमान । तेथेंमांडिलेंदिव्यसिंहासन । मिळालेसकळविद्वज्जन । आणिनृपतीसर्वही ९३ वसिष्ठह्मणेराजीवनयना । जलजगात्रामनमोहना । जगद्वंद्याअनंतशयना ।
राज्यआतांअंगिकारीं ९४ भरतरामाप्रतिबोले । चतुर्दशवर्षेंतपकेलें । तेंआजिशीघ्रकाळें । सुफळजाहलेंपाहिजे ९५ सिंहासनींबैसावेंआपण । मगअक्षय
भांडारेंफोडून । द्रव्यअपारदेऊनिदान । याचकसुखीकरावे ९६ मगवसिष्ठेंहातींधरून । मंडपासिआणिलारघुनंदन । सीतेसहितबैसवून । अभिषेककेलावेद
मंत्रीं ९७ घनश्यामपूर्णरघुवीर । तप्तकांचनवर्णपीतांबर । लेवविलेदिव्यअलंकार । मुकुटकुंडलेंकौस्तुभादी ९८ जानकीसहितरघुनंदन । सिंहासनींबैसलाआपण ।
सकळभूपतीयेऊन । अक्षताकपाळींलाविती ९९ सुमुहूर्तवेळासाधूनसत्वर । उभारिलेंदिव्यछत्र । सकळवाद्यांचागजर । होताझालातेकाळीं १०० झालाएकचि
जयजयकार । सुमनेंवर्षतीसुरवर । सकळराजयांनींकरभार । राघवापुढेंसमर्पिला १ सर्वनृपांनींकरूनिनमन । उभेठाकतीकरजोडून । भरतेंभांडारफोडून । याचक
जनगौरविले २ उदारधीररघुवीर । ज्याचाबंधूभरतवीर । मोटाबांधूनिअपार । याचकांसन्याहोह्मणतसे ३ पुरेपुरेहेचमात । याचकबोलतीसमग्र । हयगजरत्नेंरथ ।
दिधलेंबहुतयाचकां ४ गोदानेंभूदानेंअपार । जेंवेंदींबोलिलेंसाचार । तितकेंदेऊनिद्विजवर । सुखीकेलेंतेकाळीं ५ ऐसेंषोडशदिनपर्यंत । सोहळाहोतसेअद्भुत ।
कळापात्रेंयेऊनितेथ । विद्यादावितीरामापुढें ६ लक्ष्मणआणिभरत । शत्रुघ्नआणिसुमंत । युवराज्यचौघांसीदेत । श्रीरघुनाथतेसमयीं ७ वस्त्रेंभूषणेंदेऊन । चौघेके
लेमुख्यप्रधान । तुमचेअनुमतेंकरून । राज्यचालवीनरामह्मणे ८ असोदिव्यअन्नेंनिर्मून । सकळरायांसिदिधलेंभोजन । वस्त्रालंकारींपूर्ण । सेनेसहितगौरविले ९ मग
श्रीरामाचीआज्ञाघेती । सेनेसहितसकळनृपती । स्वदेशाप्रतितेव्हांजाती । गुणवर्णीतराघवाचे ११० सुग्रीवआणिबिभीषणास । रामेंठेविलेएकमास । नित्यभोजन
पंक्तीस । नानाविलासहोतीपैं ११ सिंहासनींबैसेश्रीरघुनाथ । भोंवतेबंधुआनंदभरित । भक्तिरसेंशत्रुघ्नभरत । चामरेंवरीवारिती ११२ तोंगवाक्षद्वारेंतेसमयीं । अव
लोकितीझालीकैकेयी । ह्मणेत्रिभुवनींशोधितांपाहीं । अभागीनाहींभरताऐसा ११३ चवदावर्षेंभिकारी । जाऊनिबैसलावनांतरीं । शेवटींबंधूचेंदास्यत्वकरी । चामरें
वरीवारितो १४ माझेंपूर्वपापफळासिआलें । ऐसेंभरताचीमाताबोले । वसिष्ठासबोलावूनतेवेळे । कैकेयीसांगेएकांतीं १५ ह्मणेमाझेपोटींभरत । दरिद्रीजन्मला
अत्यंत । बंधूचेंदास्यत्वकरित । मजहेंदुःखवाटतें १६ मगबोलेब्रह्मसुत । अजूनितरीराहेंनिवांत । ग्रासिलाराजादशरथ । वनारघुनाथदवडिला १७ सच्चिदानंदब्रह्म

१ खंडणी । २ गोष्ट । ३ घोडे व हत्ति । ४ ब्राह्मण । ५ महिना । ६ खिडकी । ७ वसिष्ठ ।

पूर्ण । तोहाअवतरलारघुनंदन । शतमुखेंतुजनाहींज्ञान । अद्यापकांहींचकळेना ११८ जेब्रह्मादिदेवांचीध्यानमूर्ती । हृदयींध्यातअपर्णापती । हृदयकमळींबाहाती ।
सनकादिकप्रीतीनें ११९ पुराणपुरुषरघुनंदन । त्याचेभजनींलावींमन । आपुलीमतीबुजवून । नसतींवचनेंबोलूंनको १२० तुजप्रतिसांगोंनज्ञान । जैसेंकाननामाजीरु
दन । कींबधिरांपुढेंगायन । लसणासिकपूरघांसिला १२१ पुष्पवाटिकेंतपलांडूउपजला । परितोगुणनसांडीआपुला । नित्यदुग्धेंवायसधुतला । परीकृष्णवर्णनजाय १२२
शर्करेचेंआळेंकेलें । त्यांतनिंबबीजपेरिलें । परीशेवटींकडूयेतीफळें । व्यर्थकेलेकष्टसर्व १२३ खापरासपरिसघांसतां । परीसुवर्णनहोयसर्वथा । कींदुग्धामाजीहरळघालितां ।
मवाळतानयेची १२४ तैसेंतुजप्रतिजेंशिकविलें । तेंसर्वहीव्यर्थगेलें । आतांमनकरूनिउगेंलें । भजेसर्वदारघुनाथा १२५ ऐसेंशिकवूनतियेसी । बाहेरआलावसिष्ठऋषी ।
यावरीविभीषणसुग्रीवासी । निरोपदेतसेश्रीराम १२६ वानरांसिश्रीरामह्मणे । भोजनकरूनगमनकरणें । ऐकतांऐसींसप्रेमवचनें । अवश्यह्मणतीतेधवां १२७ तेदिवसीं
मोठासोहाळा । मेळवूनिद्विजांचामेळा । वानरांसहितसकळां । भोजनविधीआरंभिला १२८ प्रेमाचियागंधाक्षता । लावीसर्वांसरसिजोद्भवपिता । सुमनमाळातत्वता ।
समस्तांअर्पीआदरें १२९ चैतन्यपरिमळद्रव्यबहुत । सर्वांसचर्चिलेंशोभिवंत । अत्तरधूपदीपयथार्थ । करूनिभोजनाबैसविले १३० श्रीरामगृहींचेंदिव्यान्न । त्यासु
वासालागींवेधोन । वसंतकरीप्रदक्षिण । इच्छाभोजनतेथींचें १३१ त्याअन्नाचासुवासबहुत । स्वर्गींदेवांसआवंतूंजात । विबुधलाळघोंटितीसमस्त । श्रीरामपंक्तीसजे
वावया १३२ बैसावयासुवर्णपाट । मांडिलेंदिव्यरत्नाचेंताट । जडितअडणियांचेथाट । पडेतेजचहूंकडे १३३ सुगंधउदकभरूनियां । जवळीठेविल्यारत्नजडितझारि
या । पात्राप्रतिशोभतीसमया । लावियेलेरत्नदीप १३४ प्रथमविश्वाससंपूर्ण । तेंचआधींवाढिलेंलवण । विरक्तीचींमिरगुंडेंजाण । नानासाधनेंत्याचिशाखा १३५ सत्क
र्मांचियाकोशिंबिरी । वाढिल्यानवविधाभक्तीक्षीरी । निश्चयशर्करात्यावरी । ऐसियापरीशुभ्रदिसे १३६ निजबोधाचाभातपूर्ण । अक्षयशांतीचेंवरीवरान्न । तेथेंअभेदव
डेकरून । नानापरींवाढिले १३७ पूर्णप्राप्तीचेमांडेथोर । भूतकृपेच्याघारियासुकुमार । स्नेहतेलवरियाअपार । मिष्टान्नेंऐशींवाढिलीं १३८ सत्वघृतांततळून । गुळवरि
याअतिगोडपूर्ण । क्षमाफेणियाशोभायमान । समसमानसर्वांसी १३९ विवेकपापडचांगले । वैराग्यअग्नीवरीभाजले । विज्ञानतेचींअमृतफळें । वाढियेलींकेळेंस
त्वाचीं १४० सर्वांभूतींसमताचोखडी । तेचघमघमीतवाढिलीकढी । सज्जनजाणतीतिचीगोडी । वेदांतशास्त्रवेत्तेजे १४१ मुख्यगुरुकृपेचेंघृत । त्याअन्नावरीसमस्त ।
प्रेमेंकरूनसद्यस्तप्त । शुद्धकरीतअन्नातें १४२ जेवणासबैसलेसद्भक्त । स्वानंदजळेंपात्रेंप्रोक्षित । देहबुद्धीच्याचित्राहुतीतेथ । पात्राबाहेरघातल्या १४३ सोहंगायत्रीजपो
नी । देहबुद्धीनांवेंसोडिलेंपाणी । निवृत्तिआपोशनघेऊनी । रामस्मरणीगर्जिन्नले १४४ पंचप्राणांच्याप्राणाहुती । योगाभ्यासेंआधींकरिती । शिखेचीकामग्रंथी । सत्वर
सोडितीनिजहस्तें १४५ निरभिमानसंपूर्ण । तेणेंचकेलेंकरक्षाळण । नेत्रांसिउाविलेंजीवन । जगज्जीवनसर्वदिसे १४६ श्रीरामभक्तक्षुधाक्रांत । स्वादघेऊनिप्रीतीनेंजेवित ।

१ शंकर । २ अरण्य । ३ बहिरा । ४ कांदा । ५ कावळा । ६ खडा । ७ स्वस्थ । ८ ब्रह्मदेवाचा पिता (राम) । ९ सुगंधयुक्त पदार्थ । १० वसंतऋतु । ११ आमंत्रण करणें ।

पद्मासनघालोनीनिश्चित । ग्रासामागेंग्रासघेती १४७ भवरोगेंजेवेष्टित । तेटकमकांउगेचपाहात । नाहींभावक्षुधापोटांत । ग्रासएकनघेववे ४८ चंद्रोदयींद्रवेसोमकांत । इतरपाषाणकोरडेसमस्त । तैसेश्रीरामपंक्तीसजेवलेभक्त । अभाग्यासीतेंप्राप्तकैंचें ४९ ऐसेजेवितीआनंदें । नामेंगर्जतीमहाशब्दें । भावेंचर्चाकरितीऋषिवेदें । ज्याचेस्मरणेंकरूनियां १५० जेदैवीसंपत्तीनेंसभाग्यहोती । तेचराघवपंक्तीसजेविती । तृप्तीचेढेकरदेती । ब्रह्मानंदेंकरूनियां १५१ जेत्रिभुवनपतीचीराणी । वाढीजानकीत्रिजगज्जननी । तेथेंन्यूनपदार्थाचीकांहाणी । कदाकाळींपडेना ५२ स्वानुभवजलसेऊन । कर्मधर्माचेंउत्तरापोशन । घेऊनउठिलेतेजन । आंचवलेसर्वसंसारा ५३ अमानित्वअदांभित्व । हेचविडेघेतीसमस्त । निजधननाममुद्रांकित । देतीदक्षिणायाचकां ५४ भक्तीचींभूषणेंवस्त्रें । सद्भक्तांसिदिधलींराजीवनेत्रें । तोंसोहळावर्णीयावक्रें । सहस्रवदनाशक्तीनव्हे ५५ ऐसेस्वपंक्तीसबैसऊन । दिधलेंसकळांसिभोजन । मगसभामंडपासयेऊन । रघुनंदनगौरवीतयां ५६ मुकुटकुंडलेंसर्वअलंकार । आपणस्वयेंदेतरघुवीर । तैसेचिइतरवानर । गौरविलेरघुनाथें ५७ विभीषणसुग्रीवजांबुवंत । यांच्यासेनाज्यासमस्त । तितुक्यागौरवीरघुनाथ । वस्त्रेंअलंकारदेऊनी ५८ दोनसिंहासनेंदोनछत्रें । विभीषणसुग्रीवादिधलींराजीवनेत्रें । आणिउत्तमोत्तमवस्त्रें । वस्तुनानाअपार ५९ परिपुढेंअसेहनुमंत । त्याकडेनपाहेरघुनाथ । वानरगणपाहतीसमस्त । विपरीतार्थदेखोनी १६० कांनपाहेरघुनंदन । तरिहनुमंताऐसेंनिधान । हेंब्रह्मांडओंवाळून । तयावरूनटाकावें ६१ ज्याचेउपकारअपार । मेरूपरिसझालेथोर । त्यासद्यावयाअलंकार । दृष्टीनभरेरामाची ६२ मगउठोनियांरघुपती । हृदयींदृढधरीमारुती । ह्मणेतवहृदयींनिश्चिती । मीचसर्वदाअसेन ६३ तुजवेगळाएकक्षण । जिवलगामीनसेजाण । हनुमंतेंदृढधरिलेचरण । ह्मणेमजहेंचदेईं ६४ सीतेनेंवस्त्रेंअलंकार । देऊनिगौरविलेसकळवानर । परिआपुलेनिजकंठींचाहार । हनुमंतासीदीधला ६५ तयाहारासीतत्वता । उपमानाहींसर्वथा । त्रिभुवनींचेंमोलदेतां । तेंहीउणेंतयासीं ६६ पृथ्वीचेंमोलसंपूर्ण । एकएकमणीजाण । तोहारजानकीनेंघेऊन । गळांघातलामारुतीचे ६७ हनुमंततात्काळउडाला । वृक्षावरीसमोरबैसला । एकएकमणीफोडिला । दाडेढेखालींघालूनि यां ६८ जोजोमणीपाहेफोडून । ह्मणेयांतनाहींरघुनंदन । ह्मणोनिदेतसेभिरकावून । व्यर्थपाषाणकायकरूं ६९ बोलतीसुग्रीवादिवानर । व्यर्थकांफोडिलासीदिव्यहार । मारुतीह्मणेरघुवीर । यांचेअंतरींदिसेना १७० वानरह्मणतीतुझेहृदयीं । रामदावींयासमयीं । ऐसेंबोलतांलवलाहीं । कायकेलेंहनुमतें ७१ हृदयकपाटउघडिलें । उदरविदारूनदाविलें । तोंआंतश्रीरामरूमसांवळें । समस्तींदेखिलेंएकदांची ७२ जैसासिंहासनींरघुनाथ । तैसाचिमारुतीचेंहृदयींदिसत । मगवानरउठोनिसमस्त । नमस्कारितीहनुमंता ७३ असोअयोध्येसीनिरंतर । राहिलाअंजनीचाकुमर । वरकडा[2]सिद्धझालेवानर । निजं[3]ग्रामासीजावया ७४ लक्ष्मणभरतशत्रुघ्न । यांहींसुग्रीवबिभीषण । वस्त्राभरणींगौरविलेपूर्ण । सें[4]दनाआपुलेनेऊनियां ७५ कौसल्यासुमित्रेप्रती । सुग्रीवबिभीषणआज्ञापुसती । ह्मणेमाताहोआह्मांवरिप्रीती । असोंद्यावीबहु

---

१ पोट फाडून । २ तयार । ३ आपले गावीं । ४ घरीं ।

साल ७६ कौसल्यासुमित्राबोलत । बारेतुमचेउपकारअमित । विजयीकरूनरघुनाथ । माझामजभेटविला ७७ अमूल्यअलंकारदेऊन । गौरविलेदोघेजण । मगसु
ग्रीवआणिविभीषण । कैकेयीसदनाचालिले ७८ तोंआडवायेऊनभरत । तिकडेनजावेंजीह्मणत । विपरीतकैकेयींबोलतांचित्त । खेदपावेलतुमचें ७९ ऐसेंभरतेंबोलो
न । परतविलेसुग्रीवविभीषण । रघुनाथाजवळींयेऊन । आज्ञामागतीजावया १८० उभेराहिलेजोडूनिकर । सर्वांचेअश्रूनेंभरलेनेत्र । ह्मणतीराघवानिरंतर । आह्मां
सर्वथानविसरावें १८१ त्रिभुवनींचेंराज्यटाकावें । राघवातवनिकटींअसावें । परिहेंप्राक्तननाहींबरवें । ओढूनिनेतेंबळेंची १८२ कायआठवावेतवउपकारू । जन्मव
रीआह्मीनविसरूं । तुझेंगोडबोलणेंअतिमधुरू । हृदयींराघवाआठवतें १८३ स्फुंदस्फुंदोनिदोघेजण । बोलतीसुग्रीवविभीषण । मगह्मणेरघुनंदन । तुमचेहृदयींवसें
मी १८४ मगउठोनियांरघुनाथ । दोघांचेमस्तकींठेवीहात । त्यांहींसव्यघालोनिसीताकांत । निघतेझालेतेकाळीं ८५ तयांसीबोळवीतरघुवीर । गेलाअयोध्येबा
हेर । मगसर्ववानरींनमस्कार । रघुनाथासीघातला ८६ बिभीषणसुग्रीवजांबुवंत । नळनीळशरभवालिसुत । यांहींसाष्टांगनमूनिरघुनाथ । जातेझालेतेकाळीं ८७
दक्षिणपंथेंचालिलेत्वरित । मागुतीराघवाकडेपाहात । तेथोनिनमस्कारघालित । सद्गदचित्तींहोऊनियां ८८ मगपवनवेगेंकरून । कपिअसुरनिघालेतेथून । किष्किं
धेसीसूर्यनंदन । राहिलाकपीसमवेत ८९ तेणेंबिभीषणगौरविला । मगघेऊनिअसुरमेळा । रावणानुजलंकेसिआला । स्वस्थराहिलानिजस्थानीं १९० इकडेअयोध्ये
सरघुनाथ । बंधूंसहितराज्यकरित । पृथ्वीसंपूर्णआनंदभरित । दुःखकिंचितअसेना ९१ अकरासहस्रवर्षेवरी । अयोध्यानाथराज्यकरी । लोकसर्वधर्माधिकारी । पा
पतिळभरीअसेना ९२ हरीअवतारउदंडधरी । परीबहुतसुखरामावतारीं । अकरासहस्रवर्षेवरी । अक्षयराज्यचालविलें ९३ जरामृत्युदुःखदरिद्र । राज्यांतनाहींअणु
मात्र । सीतेसहितराजीवनेत्र । ब्रह्मानंदेंवर्ततसे ९४ वसिष्ठविश्वामित्रअगस्ती । आणिकऋषीजैसेगभस्ती । अयोध्येमाजीसदांवसती । जनकजापतीचेसमीप ९५
अगस्तीमुखेंवेदांतश्रवण । नित्यकरीरघुनंदन । सदांतृप्तयाचकजन । सर्वांसतृप्तीदर्शनें ९६ सुरसरामविजयग्रंथ । उत्तरकांडकथाअद्भुत । राज्यींबैसलाराजीवनेत्र ।
यज्ञकार्यार्थपरिसापुढें ९७ रामविजयाचेंएकआवर्तन । करीसंपूर्णपापाचेंदहन । आणिशत्रुपराजयपूर्ण । ग्रंथश्रवणेंहोयपैं ९८ अज्ञानासहोयज्ञान । निपुत्रिकासपुत्र
संतान । भयरोगजायविरून । भावेंकरूनपरिसतां ९९ अयोध्याप्रवेशझालापूर्ण । पुढेंरसाळकथागहन । श्रवणकरोतपंडितजन । राघवींमनसमर्पुनियां २०० अयो
ध्यापुरवासियारामा । ब्रह्मानंदकल्याणधामा । श्रीधरवरदापूर्णकामा । नामाअनामातीततूं १ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरि
सोतभक्तचतुर । षट्‍त्रिंशतितमोऽध्यायगोडहा २०२ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ॥ ३६ ॥ ॥ ओव्या २०२ ॥

अध्याय ३७
स्त्रिया
वाल्मीकि
सीता.
लव
श्यामकर्ण

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जयजयराघवाकरुणाकरा । अवनिजाकुळभूषणमनविहारा । रावणानुजपालनासमरधीरा । मित्रपुत्रहितप्रि
या १ प्रतापसूर्यवंशविवर्धना । मयजाजामातकुलकाननच्छेदना । सकळवृंदारकबंधमोचना । आनंदकंदाअक्षया २ कौसल्याहृदयारविंदभ्रमरा । भरतनयनपद्मदि
वाकरा । सौमित्रप्राणआधारा । अतिउदाराअयोध्याप्रभू ३ ब्रह्मानंदारघुनंदना । वदवीपुढेंग्रंथरचना । तुझीलीलाजगन्मोहना । तूंचबोलवींयथार्थ ४ पंडितींऐका
वेंसावधान । छत्तिसावेअध्यायींजाण । राजाधिराजरघुनंदन । राज्यासनींबैसला ५ एकादशसहस्रवर्षें । निर्विघ्नराज्यपुराणपुरुषें । अयोध्येचेंकेलेंसंतोषें । विश्वसक
ळआनंदभरित ६ विदेहराजनंदिनी । जगन्माताप्रणवरूपिणी । तेअयोध्यापतीचीराणी । झालीगर्भिणीपहिल्यानें ७ साहामासभरतांजाण । वोटभरणकरीरघुनंदन ।
तोंसोहळावर्णितांपूर्ण । भागेवदनशेषाचें ८ वसंतकाळींक्रीडावनांत । राघवप्रवेशलासीतेसहित । अत्यंतवनतेंशोभिवंत । नंदनवनाहूनियां ९ वृक्षफळेंपुष्पेंयुक्तस
घन । मार्जीनदिसेसूर्यकिरण । तेथेंसीतेचीअंगुलीधरून । राजीवनयनविचरतसे १० नानावृक्षांच्याजाती । सीतेसदावीत्रिभुवनपती । एकांतपाहूनसीतेप्रती । राघव
पुसेप्रीतीनें ११ ह्मणेसुकुमारेजनकबाळे । तुजकायहोतातिअंतरींडोहळे । मनाआवडेतेंयावेळे । सांगसर्वहीपुरवीन १२ मगकिंचितहास्यवदन । जानकीदेतप्रति
वचन । ह्मणेएकआवडेरघुनंदन । नलगेआनपदार्थ १३ राजीवाक्षह्मणेलाजसांडुनी । डोहळेसांगमनींहुनी । जेंह्मणसीतेंयेक्षणीं । पुरवीनजाणराजसे १४ जनकजा
बोलेयाउपरी । ह्मणेगंगेचियेतीरीं । पवित्रऋषिपत्न्यामाझारीं । पंचरात्रींराहावें १५ घालोनियांतृणासन । करावेंभूमीवरीशयन । कंदमुळेंभक्षून । शुचिर्भूतअसावें
१६ मनांतह्मणेरघुनंदन । पूर्वींवनवासभोगिलेदारुण । अजूनिनधायेचिमन । आवडेकाननइयेतें १७ पुढीलभविष्यार्थजाणोन । अवश्यह्मणेरघुनंदन । मनकामना
पूर्णकरीन । तुझीजाणसुकुमारे १८ याउपरीएकदांरघुवीर । पुरींरक्षकजेहेर । त्यांसिपुसतसेश्रीधर । दृढभावेंनिर्धारें १९ तुह्मीनगरींहिंडतांनिरंतर । आकर्णितां
जनवार्तासमग्र । तरीतेंसांगावेंसाचार । लोककायह्मणतीआह्मां २० वानितीकिंवानिंदिती । यशकिंवाअपयशस्थापिती । अभयअसेतुह्मांप्रती । सांगानिश्चितीका
यतें २१ हेरह्मणतीनगरांत । राघवातुमचेसर्वभक्त । सकळलोकपुण्यवंत । यशवर्णितीसर्वदां २२ परीरजकएकदुर्जन । तेणेंस्त्रीसकेलेंताडण । त्यायोगेंतीस्त्रीरुसोन ।
पितृसदनाप्रतिगेली २३ माहेरींहोतीबहुतदिन । मगपित्यानेंहातींधरून । जामातगृहाप्रतिनेऊन । घालिताझालातेकाळीं २४ तंवतोरजकक्रोधायमान । श्वशुराप्र
तिबोलेवचन । ह्मणेईसमाझेंसदन । प्रवेशोंनेदींसर्वथा २५ मीतोरामनव्हेनिर्धारीं । रावणेंनेलीत्याचीअंतुरी । षण्मासहोतीअसुरघरीं । तेणेमाघारींआणिली २६
आह्मीरजकशुद्धसाचार । जगाचेडागकाढणार । आमुचेनातींतनिर्धार । विपरीतऐसेंसोसेना २७ हेंअनुचितकेलेंरघुनाथें । मागुतीनांदवितोसीतेतें । तैसालंपटमी
नव्हेयेथें । वदनइचेंनपाहेंची २८ ऐसाचांडाळतोरजक । बोलेलावूनकलंक । ऐसेंऐकतांरघुनायक । परमसंतप्तजाहाला २९ पाचारूनियांलक्ष्मण । त्याससांगेसर्ववर्त

१ रावण कुलरूप अरण्याचा नाश कर्ता । २ देवाना बन्धापासून मुक्त करणारा । ३ सूर्य । ४ अरण्य । ५ स्तवनकारितात । ६ परीट ।

मान । ह्मणेरजकेंनिंदिलेंमजलागून । जानकीत्यागीनसौमित्रा ३० दशमुखमारूनिसहकुळीं । सुवेळींआणिलीजनकबाळीं । विधिपुरंदरचंद्रमौळी । देवमंडळीसर्व
होती ३१ सकळांदेखतांतिवेळे । जानकीनेंदिव्यदिधलें । अद्यापिरजकलांछनबोले । तेंमजलासोसेना ३२ तनुत्यागीजैसाप्राण । कोपटाकीरेणुकारमण । कींसंसार
संकल्पतपोधन । त्यागींजैसासाक्षेपें ३३ संसारभयतत्वता । योगीटाकीजैसीममता । तैसीचत्यागीनमीसीता । सुमित्रासुतासत्यहें ३४ अहिंसकहिंसापूर्ण । कींमौ
नीत्यागीवाचाळपण । सत्पुरुषमनांतून । परनिंदात्यागीजैसा ३५ श्रोत्रियत्यागीदुष्टाचार । तैसीसीतात्यागीनसाचार । यावरीसुमित्राकुमर । कायबोलताजाहला
३६ पाखांडीदुष्टदुर्मती । सदांनिंदितीवेदश्रुती । परीपंडितकायत्यागिती । जनकजापतीसांगहें ३७ मुक्तासनिंदितीवायस । परीनटाकितीराजहंस । दर्दुरनिंदिती
भ्रमरास । परीतोपद्मिणीसटाकीना ३८ निंदकनिंदितीसंतास । परिविवेकीपूजीरात्रदिवस । तस्करनिंदितीइंदूस । परीचकोरविटेना ३९ याकारणेंजनकजामाता ।
सहसानत्यागींगुणसरिता । त्यारजकाचीतत्वता । जिव्हाआतांछेदीन ४० श्रीरामह्मणेविशेष । तरीलोकनिंदितीलरात्रदिवस । ह्मणतीदंडिलेंरजकास । आंगींदो
षह्मणोनियां ४१ आतांसौमित्राहेंचिजाण । सीताटाकीवनींनेऊन । नाहींतरीआपुलाप्राण । मीत्यागीनआतांची ४२ ऐसेंबोलतांनिर्वाण । तत्काळउठिलालक्ष्मण ।
ब्राह्मींमुहूर्तीतेव्हांसदन । जानकीचेंप्रवेशला ४३ परमविव्हळहोऊन । जगन्मातेचेवंदिलेचरण । ह्मणेपाहावयातापसारण्य । आज्ञादिधलीरघूत्तमें ४४ ऐसेंऐकतां
चित्रवर्णी । हर्षेंबोलेत्रिभुवनपतीचीराणी । मागेंबोलिलेचापपाणी । डोहळेपुरवीनह्मणोनिपैं ४५ साचकरावयावचना । तुह्मांसपाठविलेंलक्ष्मणा । तरीपंचरात्रक्र
मोनिजाणा । सत्वरयेऊंमाघारे ४६ ऐसेंसौमित्रेंऐकतांकर्णीं । अश्रुसांडीनयनींहुनी । मनींह्मणेआतांपरतोनी । कैंचेंयेणेंमाउलीये ४७ असोजानकीहर्षयुक्त । वस्त्रा
भरणेंबहुत । सौभाग्यद्रव्येंसवेंघेत । ऋषिअंगनापूजावया ४८ मंगळभागिनीसौभाग्यसरिता । रथींबैसलीक्षणनलागतां । लक्ष्मणेंरथझांकूनतत्वता । धुरेसआपणबै
सला ४९ कोणासचवार्तानकळत । जान्हवीतीरासआणिलारथ । तेव्हांअपशकुनबहुत । जगन्मातेसिजाणविती ५० आडवेमहाउरगधांवती । पतिवियोगपिंगळेव
दती । वायसवामभागेंजाती । शोकसांगतीअत्यंत ५१ ऐसेअपशकुनदेखतां । मनींदचकेजनकदुहिता । देवराप्रतिपुसेतत्वता । चिन्हेंहेंविपरीतकांदिसती ५२ तंवतो
भोगींद्रअवतार । सहसानेदीप्रत्युत्तर । नयनींवाहतसेनीर । कंठसद्गदितजाहला ५३ सीताह्मणेबंधूसहित । सुखरूपअसोजनकजामात । त्याचेंअशुभदुःखसमस्त ।
तेंमजवरीपडोकां ५४ मगह्मणेदेवरांसुमती । विलोकूनवनआणिभागीरथी । सत्वरजाऊंअयोध्येप्रती । रघुपतीसपहावया ५५ परीतोनबोलेचिसर्वथा । तटस्थपाहे
रघुवीरकांता । पुढेंनौकेमाजीजनकदुहिता । रथासहितघातली ५६ सुरनदीउतरूनितेवेळीं । सत्वरपैलपारानेली । मागुतीरथभूमंडळीं । पवनवेगेंचालविला ५७
परमभयंकरकाननन । नाहींमनुष्यांचेंदर्शन । सिंहसर्पव्याघ्रपूर्ण । वास्तव्यकारतीत्यास्थळीं ५८ ह्मणेजानकीसौमित्राप्रती । येथेंऋषिआश्रमकांनदिसती । कोणीकडे

१ जमदग्नी । २ लक्ष्मण । ३ मोती । ४ बेडूक । ५ पहाटेस चार घटकारात्रींस । ६ दीर । ७ वन ।

राहिलीभागीरथी । नेतांनिश्चितीमजकोठें ५९ विप्रवेदघोषकानीं । कांऐकूंनयेतीअजुनी । स्वाहास्वधावषट्कारध्वनीं । शब्दवनींनउठती ६० तोंगहनवनींने
ऊनिरथ । सौमित्रतृणसेजकरित । जानकीसउतरूनित्वरित । बैसविलीतयेठायीं ६१ भूगर्भींचेंदिव्यरत्न । वनितांचक्रांतमुख्यमंडण । लावण्यभूमीचेंनिधान । वनीं
लक्ष्मणटाकित ६२ तेंसौंदर्यनभींचेंनक्षत्र । कींत्रिभुवनींचेंरूपापात्र । अंगींच्यातेजेंअपार । वनतेंव्हांउजळलें ६३ चंद्रींवसेसदांकलंक । त्याहूनिसुंदरजानकीचेंमुख ।
चपळेहूनिअधिक । अलंकारशोभती ६४ असोतृणसेजेसीसीताबैसवून । सौमित्रकरीसाष्टांगनमन । खालतेंकरूनियांवदन । स्फुंदतउभाराहिला ६५ प्रदक्षिणाकरू
निलक्ष्मण । पुढतींदृढधरीचरण । देवैंराचेंशुभवचन । तटस्थऐकेजानकी ६६ सौमित्रह्मणेजगन्माते । तुजवनासोडिलेंरघुनाथें । त्याचीआज्ञाअलोटमाते । घेऊनि
आलोंह्मणोनी ६७ रजकेंनिंदिलेंह्मणोनी । तुजसांडिलेंघोरवनीं । आतांरघुपतीचेचरणमनीं । आठवीतरांहेंसुखें ६८ कमळणीसुकुमारअत्यंत । तयेवरीवीजपडे
अकस्मात । मगपद्मिणीचाहोयअंत । तेवींमूर्छितपडेसीता ६९ रुदनकरीसौमित्र । रथारूढझालासत्वर । तेथूनिपरतलाउर्मिळावर । कठिणमनकरूनियां ७० वन
देवतावृक्षपाषाण । वारणउरगपंचानन । तयांसिविनवीलक्ष्मण । जानकीजतनकराहे ७१ पृथ्वीआपतेजसमीर । अवघियांनोजतनकरासुकुमार । असोपवनवेगें
सौमित्र । अयोध्यापुरापावला ७२ इकडेसीतामूर्च्छेनासांवरून । उघडोनपाहेपद्मनयन । तोंदूरीगेलालक्ष्मण । उभीठाकूनहांकफोडी ७३ बाहुउभारूनतत्वता । ह्मणे
परतावेगेंसुमित्रासुता । माझाअन्यायकांहींनसतां । कांहोटाकूनजातांमज ७४ सत्वरमाझावधकरोनी । सांगारघुपतीसजाऊनी । मीएकलीदुस्तरवनी । कवण्या
ठायाजाऊंआतां ७५ ह्मणेधांवधांवरघुनाथा । ह्मणोनिहाकफोडीजगन्माता । वनींश्वापदेंवृक्षलता । त्यांसगहिंवरदाटला ७६ थरथरांकांपतमेदिनी । पर्वतपक्षीरडती
वनीं । नृत्यकळाविसरोनी । अतिशोककरिताती ७७ हंसमुक्तअहारसांडोनी । सीतादेखतांरडतीवनीं । गजव्याघ्रमूर्च्छेनायेऊनी । दुःखेंकरूनपडताती ७८ पक्षी
स्वपक्षेंतेवेळीं । सीतेवरीकरितीसाउली । जलेंचंचूभरूनितेकाळीं । जनकजेवरीशिंपिती ७९ वनगाईपुच्छेंकरून । सीतेवरीघालितीपवन । वनदेवताकरितीरुदन ।
सीतादेवीदेखोनियां ८० वनचरेंतयाकांतारीं । दुःखाश्रुढाळितीनेत्रीं । वैरभावटाकोनिदूरी । विचरतीमहाशोकें ८१ हेरामहेरामह्मणोन । सीताविलापेअतिगहन । गुल्म
लतावापीकूपजाण । सरिताशोकेंकांपिन्नल्या ८२ हेरामाराजीवनेत्रा । मजकांत्यागिलेंपवित्रा । तूंदीनदयाळसरोजनेत्रा । विसरलासीयेकाळीं ८३ कांहोमोक
लिलेंएकलीतें । आतांसांभाळीलकोणमातें । कोठेंथारानदिसेचियेथें । तुजवीणमजराघवा ८४ कायअन्यायझालामजपासुनी । मजटाकिलेंघोरवनीं । कृपासागराचा
पपाणी । श्रुतमजत्वांनकेलें ८५ जन्मोनिनेणेदोषातें । स्वप्नींनातळेदुर्बुद्धीतें । परीजन्मांतरींचेंनकळेमातें । तेंकांठाकूनिआलेंभोगा ८६ तूंअनाथबंधूकरुणाकर ।
मीदासीहीनपामर । माझानकीजेअव्हेर । सकळगणगोततूंमाझें ८७ अगायेश्रीदाशरथी । माझीकरुणानुपजेचित्तीं । कैसास्नेहसांडोनिरघुपती । सिद्धुरझालासी

१ ब्राह्मणांचे वेदध्वनी । २ स्त्रीसमाजांत । ३ दीर । ४ हत्ती, सर्प, सिंह ।

मजवरी ८८ मीअज्ञानबाळभोळें । सहजपुसिलेंक्षपाकल्होळें । त्याचेंफळकींत्यागिलें । महावनींएकटेंपैं ८९ आतांजाउंकोणाकडे । कवणजिवलगयेथेंसांपडे । जेंमा
झें जन्मसांकडें । निवारीलदर्शनीं ९० रामातूंचिबापमाय । बंधुसुहृदगोतहोय । ममअपराधविसरूनिजाय । अभयदेईंमजआतां ९१ करुणासागरारघुवीरा । मा
तेंउद्धरींदयाससुद्रा । तुझेंध्यानअसंख्यमुद्रा । चित्तींवसोमाझिया ९२ तंवअयोध्येसीलक्ष्मण । पावलातेव्हांम्लानवदन । तोंगुणसिंधुरघुनंदन । एकांतसदनींबैसला
असे ९३ तोंडींमळावरयेउनी । शोकाश्रुआणिलेनयनीं । रघुपतीचेचरणवंदोनी । बोलताझालातेधवां ९४ सौमित्रह्मणेरघुराया । चित्रींच्यावृक्षाचीछाया । स्वप्न
वतसंसारमाया । लटकीजैसीमुळींहुनी ९५ नावरेअत्यंतशोकसागर । परीअगस्तीझालारघुवीर । आचमनकरूनियांसमग्र । उगाचमौनबैसला ९६ असोइकडेजन
कनंदिनी । निघालीचालतदुःखेंवनीं । मूर्च्छनायेऊनिक्षणक्षणीं । अवनीवरीपडतसे ९७ मागुतीउठेहस्ततेंकूनी । रुदनकरीधायमोकलूनी । ह्मणेकोण्याठायांजा
उनी । राहुंआतांराघवेंद्रा ९८ मीअत्यंतअन्यायीदीन । जरीआतांचयेथेंदेऊंप्राण । तरीआत्महत्यायेतसेपूर्ण । दुसरीगर्भहत्यापडेल ९९ कळपांतूनधेनुचुकली ।
कींजीवनेंवीणमासोळी । कींहरिणीवनींएकली । तळमळेजैसीकां १०० कींनैषधरायाचीराणी । पूर्वींपडिलीघोरवनीं । कींभिल्लीवेषेंभवानी । एकलीकाननींजोवीहिंडे १
एकमार्गनदिसेतेथ । सव्यअपसव्यवनींहिंडत । दीर्घस्वरेंकरूनिरडत । तोंनवलवर्तलें २ तेथेंकंदमुळेंन्यावयासी । वनाआलेवाल्मिकऋषी । जोत्रिकाळज्ञानीतेजो
राशी । ज्याचेज्ञानासीसीमानाहीं ३ अवतारादिजन्मचरित्र । कथनकेलेंजेणेंपवित्र । तेणेंजगन्मातेचाशोकस्वर । कर्णींऐकिलाहिंडतां ४ सीतादेखिलीदुरोनी । ज
वळीआलावाल्मीकमुनी । ह्मणेकोणतूंयेवनीं । प्रगटलीसयेणेंरूपें ५ ह्मणेकोणहेशुभकल्याणी । कींमूळपुरुषस्वामिणी । कींअनादिपीठनिवासिनी । दर्शनद्यावयाप्र
कटलीहे ६ मगह्मणेजवळीयेऊन । सांगमातेआहेसतूंकोण । कांसेविलेंघोरवन । कोणेंदुःखेंकरूनियां ७ मगबोलेजगन्माता । मिथिलेश्वराचीमीदुहिता । रावणांत
काचीअसेंकांता । सौमित्रेंसोडिलेंयेवनीं ८ अन्यायनसतांकिंचित । टाकिलेंघोरअरण्यांत । मीपरदेशीआहेवनांत । तरीमाझातातकेवळतूं ९ मगऋषिह्मणेवो
जननी । माझेंनामवाल्मीकमुनी । अयोध्यानायककोदंडपाणी । मजबरवेंजाणतसे ११० याचेंभाष्यकरींनिरंतर । मजजाणतसेमिथिलेश्वर । तुझापिताआमुचामित्र ।
कन्यासाचारतूंमाझी ११ तुजहोतीलदोनपुत्र । पित्याहूनपराक्रमीथोर । तुजघातलेंजेंबाहेर । त्याचासूडघेतीलते १२ मगजानकीसहार्तीधरून । गेलाआश्रमा
घेऊन । भोंवतेंमिळालेऋषिजन । कायवचनबोलिलेते १३ ह्मणतीहेकोणआहेताता । येरूह्मणेजानकीजगन्माता । ऋषिह्मणतीअनर्थतत्वता । घराआणिलासाक्षेपें
१४ आह्मीअत्यंतभोळेब्राह्मण । टाकोनिग्रामकुटिळजन । वसविलेंघोरकानन । येथेंहीविघ्नआणिलें १५ इचेंसुंदरपणअत्यंत । इजवरीअपवादआलेबहुत । इचेपायीं
आमुचाघात । होईलअनर्थएखादा १६ एकह्मणतीसीतासती । जरीहेअसेलनिश्चिती । तरीयेथेंभागीरथी । अकस्मातआणील १७ हेंजरीनव्हेइचेनी । तरीदव

१ पृथ्वीवर । २ पाणी । ३ नळाची स्त्री दमयंती ।

डावीयेचक्षर्णी । ऐसेंऐकतांजनकनंदिनी । भागीरथीसप्रार्थित १८ ह्मणेसगरकुलतारकमाये । हरिचरणोद्भवजन्हुतनये । ब्रह्मकटाहफोडूनिस्वयें । प्रकटहोसीअद्भुत १९ कमलोद्भवकमलावर । शिवइंद्रादिसकळनिर्जर । सत्यवतीसुतसनत्कुमार । निरंतरतुजस्तविती १२० तुझेंअणुमात्रस्पर्शतांनीर । भस्महोतीपापेंअपार । शुभ्र सुमनांचादिव्यहार । मुकुटशुभ्रस्वच्छदिसे २१ हिमनगभेदोनिसाचार । एकसरेंभरलासागर । तरीमजकारणेंवेगवक्र । जननीधांवयापंथें २२ तोंओघलोटलाअद्भुत । जयामाजीबुडतीपर्वत । ऋषीझालेभयाभीत । पळतीआश्रमटाकुनी २३ मगऋषिसीतेसकरितीनमन । मातेआमुचेआश्रमजातीबुडोन । आह्मांसिरक्षावयातुजवीण । जगज्जननीकोणीदिसेना २४ मगसीतेनेंप्रार्थूनितेवेळां । ओघनिश्चळचालविला । सत्यसर्वीजनकबाळा । ऋषिगर्जतीसर्वही २५ सकळऋषीमिळोन । करितीजान कीचेंस्तवन । ह्मणतीमातेतुजछळून । जवळीआणिलीभागीरथी २६ असोआपलेआश्रमासी । वाल्मिकेंठेविलीसीतेसी । हेंवर्तमानकोणासी । बाह्यप्रकटनव्हेपैं २७ मगनवमासभरतांपूर्ण । शुभनक्षत्रशुभदिन । माध्यान्हींआलाचंडकिरण । तोंप्रसूतजाहालीजानकी २८ वृद्धऋषिपत्न्याधांवोनी । जवळीआल्यातयेक्षणीं । तोंदोनपुत्रदेखिलेनयनीं । शशिसूर्येज्यापरी २९ प्रथमउपजेतोधाकुटाबाळ । मागुतीउपजेतोवडील । असोदोघेजन्मलेबाळ । सांवळेजावळेतेक्षणीं १३० वाल्मी कगेलेहोतेस्नानासी । शिष्यधांवतगेलेतयांपासीं । दोघेपुत्रजानकीसीं । झालेह्मणूनसांगत ३१ ऐसेंऐकतांवचन । येरेकुशलवहातींघेऊन । जानकीजवळीयेऊन । केलेंविधानशास्त्रविधीं ३२ कुशेंकरूनअभिषेकीबाळ । त्याचेंनांवठेविलेंकुशनिर्मळ । आकर्णनेत्रघननीळ । प्रतिमाकेवळरामाची ३३ लवावरीनिजवूनी । अभिषे किलामंत्रेंकरूनी । तयानामलवठेऊनी । सोहळाकेलावाल्मिकें ३४ शुक्लपक्षींवाढेचंद्र । कींपळपळांवाढेदिनकर । तेवींदोघेरांघवेयसत्वर । वाढूंलागलेतेसमयीं ३५ दोघांचेंहीपालन । वाल्मीककरीअनुदिन । ऋषिबाळांतदोघेजण । क्रीडाकरितीनिरंतर ३६ सतसंवत्सरहोतांपूर्ण । वाल्मीकेंसुरभीआणोन । आरंभिलेंमौंजीबंधन । मेळऊनिऋषिमेळा ३७ चारदिवसपर्यंत । जोजोपाहिजेपदार्थ । सर्वहीकामधेनुपुरवित । झालेतृप्तअवघेऋषी ३८ बाळकेंसुंदरदेखोन । बहुऋषिदेतीवरदान । वाल्मीकेंवेदाध्ययन । दोघांकडूनकरविलें ३९ षट्शास्त्रींप्रवीणझाले । सकळपुराणेंकरतळामळें । मगरामचरित्रपढविलें । शतकोटीग्रंथकेलाजो १४० बाळांचेंज्ञानअत्य द्भुत । अधिकाधिकतर्कस्फुटत । मगमंत्रशास्त्रसमस्त । वाल्मीकमुनीसांगेतयां ४१ मगधनुर्वेदपढऊन । हातींदेतधनुष्यबाण । युद्धगतीसांगेसंपूर्ण । तेदोघेधरिती मनीं ४२ असोचतुर्दशविद्याचौसष्टीकळा । वाल्मीकशिकवीदोघांबाळां । ऋषिपुत्रांचासर्वेमेळा । घेऊनिदोघेहिंडती ४३ नानागोष्टीकौतुकेंबोलोन । रंजविती जानकीचेंमन । कंदमूळेंफळेंआणून । जगन्मातेपुढेंठेविती ४४ सत्समागमेंदेख । प्राणीविसरेसंसारदुःख । तैसेंजानकीविसरेसकळिक । खेदमागीलआपले १४५ दशवर्षेंहोतांपूर्ण । मृगयेसजातीदोघेजण । नानाश्वापदेंमारून । आणितीवोढूनदाखवावया ४६ एकेदिवसींवनींहिंडत । तोंपर्वतमस्तकींध्यानस्थ । एकशृंगी

१ देव । २ व्यास । ३ हिमाद्री पर्वत । ४ राघवाचीं मुलें ५ सात वर्षे । ६ कामधेनू ।

तपकरित । वाल्मीकीचावंधूतो ४७ तोम्रगवेषदेखोनिपूर्ण । कुशेंविंधिलाटाकूनबाण । त्याचातत्काळगेलाप्राण । प्रेतवोढूनदोघेनेती ४८ वाल्मीकपुसेजवळीयेऊन । तेंकायआणितांवोढून । येरूह्मणतीम्रगवधून । आणिलातुह्मांकारणें ४९ त्याचेंआतांचर्मकाढून । करूंतुह्मांकारणेंआसन । वाल्मीकपाहेविलोकून । तंवतोबंधूवधियेला ५०वाल्मीकह्मणेहेदोघेजण । अनिवारझालेपूर्ण । ब्रह्महत्याकरून । कैसेआलांवनांतरीं ५१ बंधूचेंउत्तरकार्यसकळिक । विधीयुक्तकरीवाल्मीक । जानकीजवळतत्काळिक । वर्तमानसांगीतलें ५२ तंवबोलेजानकीहांसोन । तातासूर्यवंशअतितीक्ष्ण । त्यावरीसकळकळाप्रवीण । तुह्मींचकेलींबाळकें ५३ परमधीटअनिवार । तुमचातुह्मां फळलामंत्र । आतांयादोषासपरिहार । करावाजीअविलंबें ५४ वाल्मीकबोलेवचन । ब्रह्मकमळेंसहस्रआणून । भावेंअर्चावाउमारमण । तरीचनिवारेब्रह्महत्या ५५ तंवतेदोघेबोलिले । ताताकोठेंतींब्रह्मकमळें । तींसांगावींयेवेळे । घेऊनयेऊंतत्काळ ५६ मगबोलेमुनीश्वर । अयोध्येसमीपब्रह्मसरोवर । परितींरक्षावयाअपार । वीरअसतीरामाचे ५७ तींकमळेंनेऊन । राघवकरितोशिवार्चन । महाबळवंतरक्षितीपूर्ण । रात्रदिवससभोंवते ५८ गदगदांहांसतीदोघेजण । कमळेंआणूंनलागतांक्षण । तरींचतुमचेशिष्यजाण । निश्चयेंसीऋषिवर्या ५९ तेथेंकृतांतअसेलरक्षण । त्यासहीशिक्षालावूंपूर्ण । जरीस्वयेंआलारघुनंदन । त्यासहीधरूनआणूंयेथें १६० धनुष्यासिलाऊनिबाण । चपळचालिलेदोघेजण । जैसेसिंहदिसतीलहान । परीप्रतापआगळा ६१ कींशशिसूर्यलघुदिसती । परीप्रकाशेंउजळेक्षिती । लहान दिसेविप्रअगस्ती । परिअपांपतीशोषिला ६२ तैसेतेधाकुटेवीर । वेगेंपावलेब्रह्मसरोवर । कुशआंतप्रवेशोनिसमग्र । कमळेंतेव्हांतोडिलीं ६३ तंवतेवीरखवळले । लवानेंतेव्हांशरसोडिले । रक्षकसर्वसंहारिले । उरलेगेलेअयोध्ये ६४ रामासिसांगतीवर्तमान । ऋषिबाळआलेदोघेजण । त्यांहींयुद्धकरूनिनिर्वाण । कमळेंजाण सर्वनेलीं ६५ आश्चर्यकरीरघुपती । केवढीबाळांचीहीशक्ती । असोइकडेदोघेनिघती । कमळेंघेऊनित्वरेनें ६६ वाल्मीकापुढेंकमळेंठेविती । ऋषिआश्चर्यकरीचित्तीं । तटस्थपाहेसीतासती । अद्भुतकर्तव्यबाळकांचें ६७ मगनूतनशिवलिंगनिर्मून । सहस्रकमळेंकेलेंपूजन । ब्रह्महत्येचेंपापपूर्ण । निरसोनिगेलेंतेधवां ६८ एकेदिवसीं दोघेजण । चुरीतजानकीचेचरण । तंवतोकुशकायवचन । बोलतसेतेकाळीं ६९ आह्मीजन्मलोंकोणेदेशीं । कोणग्रामकोणवंशीं । आमुचापितानिश्चयेसीं । सांगकोणअंबेतूं १७० सीताह्मणेअयोध्यानगर । सूर्यवंशीअजराजपुत्र । दशरथनामेंनृपवर । प्रचंडप्रतापजयाचा ७१ त्याचेरामलक्ष्मणभरत । चौथाशत्रुघ्नविख्यात । त्यांत रावणांतकप्रतापवंत । तुमचापिताजाणिजे ७२ रजकेंनिंदिलेंह्मणोनी । बारेमजसोडिलेंवनीं । तेव्हांजगन्मातेचेनयनीं । अश्रुआलेबोलतां ७३ वर्तमानऐकोनि समस्त । दोघेहीझालेपरमतप्त । मगसीतेचेंसमाधानबहुत । करितेझालेतेधवां ७४ तोंद्वादशवर्षेंपर्यंत । अवर्षणपडिलेंअयोध्येंत । सीताक्षोभलीबहुत । श्रीसमस्त गेलीपैं ७५ जैसेंकांदग्धकांतार । तैसेंकळाहीनअयोध्यानगर । घनेंनवर्षेअणुमात्र । गाईविप्रगांजले ७६ वसिष्ठासपुसेरघुनंदन । कांहोपडिलेंअवर्षण । येरूह्मणे

१ शंकर । २ समुद्र । ३ जळके । ४ मेघ ।

अपराधाविण । सीताबाहेरघातली ७७ जानकीऐसेंचिद्रत्न । सकळपतिव्रतांतमंडण । लंक्ष्मीगेलीनिघोन । अवर्षणतरीचपडलें ७८ तरीअश्वमेधमहायज्ञ । राघ
वाकरावासंपूर्ण । घोडापाहूनिश्यामकर्ण । पृथ्वीवरीसोडावा ७९ मगशरयूतीरींएकयोजन । मंडपघातलाविस्तीर्ण । दूतपाठवूनसंपूर्ण । मुनीश्वरमिळविले १८०
बिभीषणआणिसुग्रीवास । बोलावूंपाठवीराघवेश । तेदळासहितअयोध्येस । येतेझालेतेकाळीं ८१ नळनीळअंगदजांबुवंत । शरभगवाक्षबळअद्भुत । वानरपातले
समस्त । अष्टादशपद्मेंही ८२ सर्वसामग्रीकेलीपूर्ण । मगवसिष्ठआणिरघुनंदन । अश्वशाळेंतूनिश्यामकर्ण । निवडितीपूर्णसुलक्षणीं ८३ सुवर्णपत्रिकातेवेळीं । बां
धिलीश्यामकर्णाचेभाळीं । वसिष्ठेंत्यावरीलिहिल्यावोळी । ऐकासकळश्रोतेहो ८४ अयोध्याप्रभूदशरथनंदन । रावणांतकजगन्मोहन । सकळनृपश्रेष्ठरविकुळमं
डण । श्यामकर्णसोडिलातेणें ८५ जोकोणीअसेलबळिवंत । तेणेंहाघोडाधरावायथार्थ । षोडशपद्मेंदळासहित । शत्रुघ्नरक्षीतपाठीसीं ८६ घोडापूजोनिराजीवनेत्र।
मस्तकींबांधीदिव्यपत्र । शत्रुघ्नेंकरूनिनमस्कार । दळभारेंसींनिघाला ८७ शत्रुघ्नासिह्मणेरघुनंदन । सोळावेदिवसींयावेंपरतोन । सकळपृथ्वीजिंकोन । नृपसांगतीं
आणिजे ८८ मगसुवर्णप्रतिमासत्वर । जानकीचीनिर्मिलीपरिकर । मगतेप्रतिमेसहितरघुवीर । यज्ञदीक्षाघेतपैं ८९ जैसाकिरणचक्रांतदिवाकर । कींनिर्जरांतअ
मरेश्वर । तैसायज्ञमंडपींरघुवीर । ऋषींसहशोभला १९० सुग्रीवविभीषणमारुती । यज्ञमंडपाभोंवतेरक्षिती । सुमंतभरतउन्मिळापती । सदांतिष्ठतराघवापासीं
९१ जेजेसामग्रीलागेलपूर्ण । तेतेतत्काळदेतीआणून । तोसोहळादेवगण । विमानींबैसोनपाहती ९२ इकडेछप्पन्नदेशजिंकीतपूर्ण । जातमहावीरशत्रुघ्न । सकळ
राजेयेतीशरण । करभारदेऊनिसांगातें ९३ तेचकाळींपाताळींवरुण । आरंभिताझालायज्ञ । तेणेंवाल्मिकबोलावून । नेलाहोताआधींच ९४ पाताळासगेलाजेव्हां
ऋषी । तेणेंआज्ञाकेलीलवासी । बारेमाझियाउपवनासी । रक्षावेंत्वांनिरंतर ९५ ऐसेंबोलूनिपाताळा । वाल्मीकगेलेतयेवेळां । कुशहीदूरवनाप्रवेशला । कंदमूळें
आणावया ९६ लवउपवनरक्षित । सवेंअसतीबाळकेंबहुत । नानाक्रीडाविनोदकरित । वृक्षछायेसबैसले ९७ अष्टवर्षीदशवर्षींतेकुमर । कटींकौपीनमौंजी
सुंदर । मस्तकींशिखापरिकर । खेळतांउडेसाजिरी ९८ तोंश्यामकर्णधांवत । आलात्याचपंथेंअकस्मात । ऋषिपुत्रांसलहूदावित । पाहारेयेतोअश्वकैसा ९९
मगसीतांसुतेंधांवून । शीर्षींधरिलाश्यामकर्ण । कपाळींचेंपत्रतोडून । वाचीतसेतेकाळीं २०० पत्रार्थपाहूनिसमस्त । लहूगदगदांहांसत । बळियाकायरघुनाथ ।
त्रिभुवनींथोरजाहला २०१ कायत्यासचव्यालीजननी । कायनिर्वीरझालीअवनी । तरीकैसाअश्वसोडोनी । नेईलपुरुषार्थेंपाहूंपां २०२ माझीप्रतिज्ञाहेचआतां ।
धरिलाअश्वनसोडींमागुता । तरींचसीतेउदरींतत्वतां । जन्मघेऊनसार्थक २०३ अश्वाचेनेत्रपुसोन । कौतुकेंकरूनथापटीमान । उत्तरीयवस्त्रगळांघालून । बांधेने
ऊनकर्दळीं २०४ ऋषिपुत्रांसलहूह्मणत । पाहारेघोडाकैसानाचत । तोंऋषिबाळसमस्त । भयेंपोटबडविती २०५ कोण्यारायाचाघोडाआला । तोतुवांबळेंचिध

१ सीता रूप । २ क्षरयु नांवाची नदी । ३ सूर्य । ४ देवात इंद्र । ५ लवानें । ६ पत्रीका । ७ पृथ्वी । ८ पांघरावयाचें धोतर ।

रिला । तरीआह्मींसांगूंतयाला । लवानेंबांधिलाह्मणोनी २०६ लवतयांप्रतिबोलत । आमुचीचनिश्चयेंहेवस्त । आपुलीआपणघेतांसत्य । शंकायेथेंकायसी २०७
लवबोलेशिक्षाकरूनियां । लयापाववीनसर्वक्षत्रियां । तोंवीरआलेधांऊनियां । अश्वरक्षकपुढीलजे २०८ विप्रकुमारदेखोन । वीरपुसतीदटाऊन । कोणीरेहाश्यामकर्ण ।
कर्दळीसबांधिला २०९ तंवलेंकरेंबोलतींभिऊन । हापैलकिशोरआकर्णनयन । येणेंचबांधिलाआणून । त्याचेंकारणत्यासपुसा २१० रामविजयग्रंथपावन ।
त्यामाजीलवकुशआख्यान । कथागोडअमृताहून । भक्तचतुरींपरिसावी ११ ब्रह्मानंदश्रीधरवर । जानकीहृदयकमलभ्रमर । अगाधतयाचेंचरित्र । सविस्तार
शतकोटी २१२ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदापरिसोतभक्तचतुर । सप्तत्रिंशतितमोध्यायगोडहा ॥ २१३ ॥
॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ अध्याय ॥ ३७ ॥ ओव्या ॥ २१३ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

अध्याय ३८

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ हातींघेऊनिचापशर । उभामंगळभगिनीकुमर । तोंमागूनिचतुरंगदळभार । अतिगजरेंपातला १ सर्वेसकळ
पृथ्वीचेनृपवर । मध्येंशत्रुघ्नप्रचंडवीर । तंवमातऐकिलीसत्वर । घोडाधरिलाह्मणोनियां २ भूसंकेतदावीशत्रुघ्न । तंवलोटलेंअपारसैन्य । तेव्हांकर्देळीसश्यामकर्ण ।
वस्त्रेंकरूनबांधिलाअसे ३ तेथेंऋषींचींबाळेंखेळती । त्यांप्रतितेवीरपुसती । वारूंकोणीबांधिलाह्मणती । लेंकुरेंबोलतीभिऊनियां ३ कानांवरीहातठेविती । आह्मींध
रिलानाहींह्मणती । पैलदिसेधनुष्यहातीं । कलांगतीकरितोतो ५ तेणेंबांधिलाश्यामकर्ण । तोंवीरबोलतीहांसोन । ह्मणतीहेंबालकलहान । घोडाबांधिलाकौतुकें ६
सोडारेसोडाश्यामकर्ण । जवळउरलेंअयोध्यापट्टण । वाटपाहातसेरघुनंदन । सत्वरचलावेगेंसी ७ सोडावयापातलेवीर । तंवतोबोलेजानकीकुमर । कोणरेतुह्मीतस्कर ।
घोडासोडूंपातलां ८ घोडाधरिलातोचमीयेथ । उभालक्षीतयुद्धपंथ । तुमचाकोणआहेरघुनाथ । त्यासिजाऊनसांगारे ९ मजह्मणतांतुह्मीबाळ । परीमीआहेंसर्वांचा
काळ । तुमचींगर्वकवचेंसकळ । फोडीनआजसमरंगणीं १० तटस्थपाहातीसकळवीर । ह्मणतीहाबाळसुकुमार । लीलाचापघेऊनिपरिकरें । धीटगोष्टीबोलतो ११ याव
रीशस्त्रधरितांनिश्चितीं । सकळयोद्धेआह्मांहांसती । तुह्मीवारूसोडूनसत्वरगती । पुढेंचलासत्वर १२ घोडासोडूंधांवलेवीर । लहूचापवोढीसत्वर । शतां
चेशतसोडूनिशर । तोडिलेकरतितुक्यांचे १३ जैसींवटपत्रेंतुटोनिपडती । तैसींमनगटेंपडलीक्षितीं । तोंमागुतीवीरधांवती । घेघेशब्देंकरूनियां १४ खड्ग
सहभुजदंड । लहुनेंपाडिलेउदंड । जैसेशाखारहिततरूप्रचंड । तैसेवीरउभेतेथें १५ झालाएकचिहाहाःकार । सेनालोटलीतेव्हांअपार । लक्षांचेलक्षवीर । धांवतेझा
लेतेकाळीं १६ जैसाधारावर्षेजलधरें । तैसाशरवर्षेभूमिजाकुमर । शिरांच्याराशीअपार । पाडिल्यातेव्हांपुरुषार्थें १७ दुरोनिपाहातीवीरसकळ । बा
रावर्षांचादिसेबाळ । परीप्रचंडवीरसमोरकाळ । उभाठाकूनशकेची १८ एकह्मणतीगुरुसमर्थ । याचाअसेलयथार्थ । तरीचएवढेंसामर्थ्य । कोणासही
नाटोपेहा १९ मगसोळापद्मेंदळभार । एकदांचउठावलेसमग्र । परीत्यावीरांचेंसंधानथोर । खिळिलेंतत्काळसर्वांसी २० मयूरपिच्छेंपसरती । तैसेवीर
सकळदिसती । मगहांकदेऊनिमहारथीं । शत्रुघ्नपुढेंलोटला २१ गजकलेवरेंपडलींसधट । रथचालावयानाहींवाट । वीरपडिलेमहासुभट । नामांकितपुरुषार्थी २२
सकळप्रेतंमागेंटाकुन । पुढेंधांवलाशत्रुघ्न । बाळपाहेविलोकून । तंवरघुनंदनदुसरापैं २३ ह्मणेकोणाचातूंकिशोरयेथ । दळपाडिलेंअसंख्यात । शिक्षा
लावीनतुजयथार्थ । पाहेपुरुषार्थतूंमाझा २४ लहूह्मणेसिंहदरींतवारण । आलामदभरेंकरून । परितोक्षेमरूपवांचून । केवींजाईलमाघारा २५
विष्णुवाहनाचेकवेंतून । उरगकेवींजायवांचून । ऐसेंऐकतांशत्रुघ्न । लावीबाणचापासी २६ आकर्णवरीवोढीवोढून । लहूवरीसोडिलाबाण । सीतापुत्रें
नलागतांक्षण । तोडोनियांटाकिला २७ आणीकसोडिलेपांचबाण । तेहीटाकिलेछेदून । सवेंचरागेंशत्रुघ्न । शंभरशरसोडित २८ तेहीलहूतो

१ सीतेचा पुत्र लहु । २ राजे । ३ घोडा । ४ खोडया । ५ नगर । ६ खेळावयाचें धनुष्य । ७ सुंदर । ८ वडाचीं पानें । ९ बाहु । १० फांद्या । ११ वृक्ष । १२ मेघ । १३ गरुड । १४ सर्प ।

डीसत्वर । सर्वेंचकायकरीसीताकुमर । बाणसोडोनियांअपार । झांकिलेंअंबरप्रतापें २९ सेनेसहितकैकेयीनंदन । बाणींजर्जरकेलापूर्ण । जेंजेंप्रेरीशस्त्रशत्रुघ्न । तेंतें लहुसर्वेंचतोडी ३० मगनिर्वाणबाणजोशत्रुघ्नातें । दिधलाहोतारघुनाथें । परमसंकटदेखोनितेथें । तूणीरांतूनिकाढिला ३१ वीजनिघेनभाबाहेर । तैसाझळकतसेदि व्यशर । तोधनुष्यासियोजूनसत्वर । लहूवरीसोडिला ३२ तीक्ष्णबाणदेखोनिसीताकुमर । ह्मणेहाआलाअनिवार । याचेंनिवारणसमग्र । कुशएकजाणतसे ३३ फ ळेंआणावयाकुशगेला । माझापाठिराखादुरावला । हातोंअनिवारशरआला । निवारणमजनव्हे ३४ परमधीरवंतसीतानंदन । वेगींसोडिलादिव्यबाण । तेणेंशत्रुघ्ना चाशरनिर्वाण । अर्धखंडिलाअंतराळीं ३५ परीअर्धजोडरला । तोलहूचेहृदयींभरला । मूर्च्छनायेऊनिपडिला । बाळतेव्हांधरणीवरी ३६ भडभडांचालिलेंरुधिर । आरक्तवर्णझालेनेत्र । श्वासोश्वासकोंडलेसमग्र । शिखारुधिरेंथबथबिली ३७ लहूपासोनिउरलेवीर । त्यांणींसिंहनादकेलाथोर । पडिलापडिलाकिशोर । ह्मणोनिस मग्रधांविन्नले ३८ दुरोनिपाहातीतेवेळे । एकह्मणतीमिषेंघेतलें । मगशत्रुघ्नरथाखालें । उतरूनिजवळींपातला ३९ शत्रुघ्नजवळीबैसोन । पाहेबाळविलोकून । धन्य जननीप्रसवलीरत्न । ह्मणोनिउचलोनिघेतला ४० श्यामसुंदरआकर्णनयन । आजानुबाहुसुहास्यवदन । शत्रुघ्नेंउदकआणून । मुखाचेंअशुद्धधूतलें ४१ आश्चर्यक रितीअवघेवीर । ह्मणतीदुजाअवतरलारघुवीर । आतांयाचीमायअपार । शोकार्णवींबुडेलपैं ४२ स्नेहाचापूरअत्यंत । शत्रुघ्नाचेहृदयींदाटत । नयनींआलेअश्रुपात । बाळकदृष्टींविलोकितां ४३ रामचंद्रासिदाखवूंह्मणून । रथावरीघातलानेऊन । घेऊनियांश्यामकर्ण । शत्रुघ्नचालिलात्वरेनें ४४ लागलावाद्यांचाएकचिनाद । मनीं नसमायेआनंद । महासिद्धीसाधूसिसिद्ध । धवधवीतपरतेजैसा ४५ इकडेलेंकुरेंधांवोन । जानकीससांगतीजाऊन । मातेतुझालहूधरून । नेलाघालूनिरथावरी ४६ ऐकतांसकळवर्तमान । जानकीपडिलीमूर्च्छायेऊन । जैसेंलोभियाचेंगेलेंधन । तैसीगतीझालीपैं ४७ जैसीकाष्ठाचीबाहुली । तैसीनिचेष्टितसीतापडिली । पुढती आक्रंदतउठिली । वक्षस्थळबडवित ४८ मीअनाथअतिदुर्बळ । परदेशीभणंगकेवळ । माझेंधरूनियांबाळ । कोणींनिर्दयेंपैंनेलें ४९ माझींदुर्बळाचींदोनबाळें । त्यांतएकधरूनिनेलें । पूर्वकर्मफळासआलें । आहाझालेंवोखटेंकीं ५० बाळमाझेंअत्यंतकोमल । घायेंदुःखीझालेंअसेल । मुखचंद्रत्याचाअतिनिर्मळ । नयनविशाळ सुरेख ५१ तयालागोनियांबाण । फुटोनगेलेअसतीलनयन । सुहास्यवदनछिन्नभिन्न । झालेंअसेलबाळाचें ५२ माझींबाळेंअत्यंतदीन । असतींकंदमुळेंभक्षून । तयांसीबळकैंचेंपूर्ण । झुंजावयाकारणें ५३ बाळावरीशस्त्रउचलती । तेक्षत्रियनव्हतीपापीदुर्मती । परिकोणाचेचचित्तीं । दयाउपजलीनसेकीं ५४ माझेंदारिद्रि याचेंकिंचितधन । कोणेंनिर्दयेंनेलेंचोरून । मजअंधाचीकाठीहिरून । कोणीवर्नीभिरकाविली ५५ कोणीमाझापक्षछेदिला । कोणीमाझानेत्रफोडिला । माझा कल्पवृक्षउपडिला । कोण्यापापियेंयेउनी ५६ वाल्मीकिताततयेवेळां । तोहीगेलाअसेपाताळा । मजवरीअनर्थझाला । कोणाससांगूंजाउनी ५७ कुशवनासगेला

१ गगन । २ भाता । ३ रक्त । ४ लाल । ५ झोंडी । ६ निमित्त, सोंग । ७ श्रीराम । ८ आई । ९ शोकरूपसमुद्रांत । १० डोळे ।

तत्वता । कोणधांवणेंकरीलआतां । माझालहूबाळमागुता । कोणमजभेटवील ५८ तोंकुशपरतलावनींहून । मार्गीहोतातअपशकुन । जडझालेचालतांचरण । तैसा चधांवूनयेतसे ५९ कौपीनमाजीकटींशोभत । मस्तकींचीशिखावांतेंउघड । माताझालीअसेलक्षुधित । ह्मणोनधांवतयेतसे ६० पर्णकुटींतप्रवेशला । ह्मणेमातेबंधू कोठेंगेला । सामोरामजनाहींआला । कोठेंगुंतलाखेळावया ६१ मगत्रिभुवनपतीचीराणी । बोलेआक्रोशेंहांकफोडूनी । बारेआजिपरचक्रयेउनी । नेलाधरूनबंधूतु झा ६२ तूंत्याचापाठिराखापूर्ण । तुझेंकरीतगेलास्मरण । सांडिलाअसेलतेणेंप्राण । तूंलवकरीधांवआतां ६३ कुशेंघेतलेंधनुष्यबाण । जानकीसकेलेंसाष्टांगनमन जयजयगुरुवाल्मीकह्मणून । केलीगर्जनातेकाळी ६४ गुरुनाममंत्रेंतेवेळीं । सर्वांगींविभूतचर्चिली । उभाराहूनबाळबळी । जानकीप्रतिबोलत ६५ अंबेइंद्रचंद्रकु बेर । अथवाब्रह्माविष्णुमहेश्वर । जरीमीअसेनतुझाकुमर । बाणेंकरूनविभांडीन ६६ समरंगणींसर्ववीर । आटोनियांरथकुंजर । बंधूसोडवीनसत्वर । शिक्षालावीनवैरि यांसी । ६७ आजिदाखवीनबळाचीप्रौढी । तरीचजन्मलोंतुझेपोटीं । ह्मणोनिचालिलाउठाउठी । नमूनमातासत्वर ६८ कुंजरांचामार्गकाढीतपूर्ण । आवेशेंधांवेजै सापंचानन । कींसर्पशोधावयासुपर्ण । क्रोधेंकरूनधांवत ६९ असोदूरीदेखोनिदळभार । दिधलीहांकप्रचंडथोर । ह्मणेकोणरेतुह्मीतस्कर । चोरूननेतांवस्तूमाझी ७० तस्करासिहेंचिशासन । आतांखंडीनहस्तचरण । कर्णनासिकछेदोन । शिक्षालावीनयेथेंची ७१ खवळलासेनासमुद्र । अवघेमाघारेंपाहातीवीर । तोंराजसश्यामसुं दर । दिसेराघवदूसरा ७२ द्वादशवर्षांचाकिशोर । देखोनिचळचळांकांपतीवीर । एकह्मणतीसकळसंहार । करीलआतांउरलेयाचा ७३ तोंकुशेंकोदंडचढवून । सो डिताझालातीक्ष्णबाण । जैसावर्षतपर्जन्य । तेवीबाणसोडीत ७४ तंवसेनापतीदळघेऊन । मुरडलातेव्हांवर्षतबाण । ह्मणेबाळातुजनलागतांक्षण । धरूननेईनअयो ध्ये ७५ मगनिर्वाणीचेदाहाबाण । कुशावरीसोडीदारुण । येरेंएकशरसोडून । निवारिलेदाहाही ७६ जैसेमूढाचेबोलअपार । एकशब्देंछेदीचतुर । कींस्पर्शतांजान्ह वीनीर । पापेंसमस्तसंहारती ७७ तैसेकुशेंशरछेदून । तत्काळसोडिलेनवबाण । चारीवारूआणिस्यंदन । सेनापतीचातोडिला ७८ सर्वेंचतीनबाणसोडिले । चाप सेनापतीचेंछेदिलें । कवचआंगींचेंउडविलें । विरथकेलेंतेकाळीं ७९ पुढेंचरणचालीचालत । कुशावरीआलाअकस्मात । जैसागजउन्मत्त । मृगेंद्रावरीचौताळे ८० तोंकुशेंसोडूनिदोनबाण । दोनीहस्तटाकिलेछेदोन । सवेंचदिव्यबाणसोडून । शिरतयाचेंउडविलें ८१ सेनापतीपडतांतेवेळां । एकचिहाहाःकारजाहला । तोंत्याचा बंधूसरसावला । नागेंद्रनामतयाचें ८२ विद्युत्प्रायवीसबाण । नागेंद्रसोडीचापयोजून । त्याशरतेजेंप्रकाशलेंगगन । मगसीतानंदनकायकरी ८३ एकशरेंतेवेळे । वी सबाणपिष्टकेले । जैसींएकानामेंसकळें । महापातकेंभस्महोती ८४ मगसोडूनअर्धचंद्रशर । उडविलेंनागेंद्राचेंशिर । सोडितबहुबाणांचेपूर । नयेसमोरकोणीही ८५ तोंसेनामागेंटाकून । पुढेंधांवलाकैकेयीनंदंन । चपळेहूनसतेजबाण । वर्षताझालातेकाळीं ८६ तंवतोंराघवेयचतुर । येतांचपिष्टकरीतशर । सर्वेंचबाणअपार । वर्षत

१ लंगोटी । २ कंबर । ३ वारा । ४ पाल्याची झोंपडी, खोंप । ५ शत्रु । ६ भस्मलाविलें । ७ शिव । ८ पुत्र । ९ कुश । १० शत्रुघ्न । ११ रामाचापुत्र । १२ कुश ।

मेघासारिखा ८७ उरलेंशत्रुघ्नाचेंदळ । शिरिंछेदोनपाडीसकळ । जेवींअपारजलदंजाळ । प्रभंजनविभांडी ८८ मगआठवूनवाल्मीकाचेचरण । सद्गुरुदत्तकाढीबाण । सोडिलाजेवींपंचानन । वारणावरीचपेटे ८९ वज्रपडेशैलशिखरीं । तैसाशत्रुघ्नाचेहृदयावरी । बाणआदळतांतेअवसरीं । पडिलाधरणींशत्रुघ्न ९० मगभोंवतेंपाहेकुश वीर । तंवएकहीनयेसमोर । जैसादिनकरासअंधकार । मुखपरतोननदाखवी ९१ षोडशपद्मेंदळभार । आणिकदेशोदेशींचेनृपवर । तितुकेहीसंहारिलेसमग्र । जैसेंदट णअग्निसंगें ९२ मगकुशचापासीघालीगवसणी । जैसायाज्ञिकआच्छादीअग्नी । कींमेघामाजीसौदामिनी । गुप्तजैसीराहिली ९३ जैसीउद्वसंग्रामींचींमंदिरें । व्यर्थशू न्यादिसतीएकसरें । मगलहूकारणेंकुशेंद्रें । रणशोधिलेंतत्काळ ९४ व्हावयावस्तूचासाक्षात्कार । साधकशोधितीतत्त्वेंसमग्र । तैसेरथशोधीकुशेंद्र । बंधुरत्नाकारणें ९५ तोंशत्रुघ्नाचामुख्यरथ । त्यावरीलहुअसेमूर्च्छागत । तयासकुशेंउचलूनित्वरित । हृदयकमळींधरियेला ९६ तोंलहूनेंउघडोनिनयन । विलोकीनिजबंधूचेंवदन । तत्काळउभाठाकलाउठोन । ह्मणेशत्रुघ्नकोठेंगेला ९७ चारिदेहजाणोनिविशद । संतअंतरींबोधितीबोध । तैसाचकुशहोऊनिसद्गद । बंधूसहृदयींधरियेला ९८ मगकु शतयासिह्मणत । बारेश्रमलासितूंबहुत । येरूह्मणेकष्टसमस्त । हरलेतुजदेखतां ९९ मगह्मणेघेऊनिश्यामकर्ण । चलाआश्रमासकरूंगमन । तोंकुशबोलिलावचन । क दांयेथूनिजाऊंनये १०० आतांयुद्धासयेतीलबहुत । तेसमरींजिंकूनिसमस्त । मगवारूघेऊनित्वरित । जाऊंजननीदर्शना १ लहूह्मणेघालूनिपैज । घ्यावेंअयोध्येचें राज्य । धरूनिआणावारघुराज । वाल्मीकचरणाजवळींपैं २ असोवृक्षीं‍बांधोनिश्यामकर्ण । हातींघेऊनिधनुष्यबाण । अयोध्यापंथलक्षितपूर्ण । दोघेजणउभेअसती ३ घायाळउरलेकिंचित । तेअयोध्येसिगेलेधांवत । राघवासीसकळमात । श्रुतकेलींतेधवां ४ दळभारासहितपूर्ण । रणींपडिलावीरशत्रुघ्न । विप्रबाळकदोघेजण । द्वा दशवर्षांचेअसतीपैं ५ यज्ञमंडपींरघुनंदन । बंधूचासमाचारऐकोन । टाकोनिहातींचेंअवदान । भूमीवरीउलंडला ६ नेत्रींढळढळांवाहेनीर । गजबजिलेभरतसौ मित्र । विभीषणहनुमंतमित्रपुत्र । हडबडलेतेधवां ७ ह्मणतीयज्ञासिझालेंविघ्न । पडिलामहावीरशत्रुघ्न । सौमित्राप्रतिराजीवनयन । कायबोलेतेधवां ८ ह्मणेशत्रुघ्नाऐ सावीरराणा । ऋषिकिशोरेंआटिलारणां । तरीसवेंघेऊनिअपारसेना । धांवण्याधांवेंबंधूच्या ९ श्रीरामचरणांबुजनमून । वायुवेगेंनिघालालक्ष्मण ! सवेंचतुरंगसैन्य । अपारतेव्हांनिघालें ११० चवदागांवेंरुंदथोर । मार्गींचालिलासेनासागर । वायुवेगेंउन्मिळावर । रणमंडळासीपातला ११ तोंसेनापतीकाळजित । सौमित्रापासीं पावलात्वरित । तोंदोघेदेखिलेअकस्मात । शशिआदित्यजापरी १२ श्यामसुंदरदोघेजण । द्वादशवर्षांच्यामूर्तिलहान । हातींघेऊनिधनुष्यबाण । धीटदोघेविलो किती १३ पाहावयाबंधूचेंमानस । बोलताजाहलावीरकुश । ह्मणेसेनापतलीविशेष । प्रतापप्रखरदिसतसे १४ सेनापतीक्रोधायमान । चपळयेतसेत्याचास्यंदन । तोयुद्धकरीलदारुण । आह्मांसर्वथानाटोपे १५ मगबोलिलालहूवीर । तूंपाठिराखाआलासीसत्वर । आतांमजबळअपार । येथोनियांविशेष १६ जैसीसाह्यहोतांस

१ मेघ । २ वायु । ३ पर्वत । ४ सूर्य । ५ सुदामा पर्वतावर उत्पन्न होणारी सबब विजेस सौदामिनी ह्मणतात । ६ ओसाड गांव ।

रस्वती । सकळकठिणार्थउमजती । तेवीआजिकरीननिर्वीरक्षिती । तुझ्याबळेंकरूनियां १७ तुजसींयुद्धींराहेसमोर । ऐसाकोणआहेवीर । जरीस्वयेंआलारामचंद्र । तरितूंत्यासीकर्दानाटोपसी १८ तोंवरीगर्जेजलार्णव । जोंदेखिलानाहींकलशोद्भव । तूंपंचाननहेसर्व । जंबूकयुद्धापातले १९ जरीतमजिंकीलसूर्यासी । कींभूतेंगि ळतीलकाळासी । तरीसमरंगणींयुद्धासी । तुजसीहेपुरतीकेवी १२० जरीआकाशबुडेलमृगजळीं । वाराकोंडिजेलभूगोळीं । तरीचतुजसीरणमंडळीं । भिडोंश कतीबंधुराया २१ परीएकेंसंशयेंगोविलें । जेंमाझेंधनुष्यभंगिलें । उपवनाजवळीयुद्धझालें । आसमासप्रथमची २२ मगसकळसैन्यभार । धराभ्रराह्मणतीकिशो र । आतांजातीलहेकोठवर । पाहूंनयनींआह्मीचकीं २३ वीरदोघेउभेठाकुनी । दळभारविलोकितीनयनीं । सैन्यजैसेंतृणप्रायकरूनी । उभेठाकतीतैसेचते २४ कुशह्मणेऐसियेसमयासी । कोणचापदेईलआह्मांसी । तरीआतांप्रार्थूंसूर्यासी । धनुष्यप्राप्तीकारणें २५ मगराघवेयकरितीध्यान । एकनिष्ठेंमांडिलेंसूर्यस्तवन । ऊर्ध्ववदनेंकरून । सूर्यमंडळविलोकिती २६ जयजयतमनाशकासहस्रकिरणा । अंबरचूडामणीसूर्यनारायणा । राजीवमिलिंदबंधमोचना । हृदयकमलप्रकाश का २७ एकचक्रकनकभूषित । रथसुरेखवेगबहुत । निमिषार्धामाजीअपारपंथ । क्रमोनिजातमनोवृत्ती २८ आदिपुरुषतूंनिर्विकार । ब्रह्माविष्णुमहेश्वर । हीं स्वरूपेंतुझींचसाचार । सर्वप्रकाशकआदित्या २९ सकळरोगदुःखकारणा । विश्वपालनाविश्वदीपना । त्रिभुवनप्रकाशकागहना । काळात्मयाकाळरूपा १३० परिसोनिबालकांचीस्तुती । तत्काळप्रसन्नझालागभस्ती । अक्षयधनुष्याक्षितीं । उर्ध्वपंथेंटाकिलें ३१ सूर्यासप्सांष्टांगनमून । घेतलेंतत्काळधनुष्यबाण । ह्मणती वाल्मीकगुरूधन्य । सूर्यआराधनदिधलेंजेणें ३२ आह्मांसिसद्गुरुदयाअखंड । क्षणेंजिंकूंहेब्रह्मांड । लहूह्मणेआजिकोंड । पुरवीनयांचेसंग्रामीं ३३ सूर्यदत्तकोदंड घेऊनसत्वर । सरसावलातेव्हांलहूवीर । तोंसौमित्राचेंदळसमग्र । चतुरंगलोटलें ३४ अचुकलहूचेंसंधान । वार्यांनजायटाकिलाबाण । पदातीअश्वरथवारण । तो डूनिपाडितीएकसरें ३५ कोणीधनुष्याचीवोढीकाढित । तोंभुजतोडीअकस्मात । मणगटेंअसिलतेसहित । तोडोनिपाडितीक्षितीवरी १३६ शिरांच्यालाखोल्याते क्षणीं । भूलिंगासअर्पिल्यादोघांजणीं । रक्ताचेनद्यांतुनी । जातीवाहूनकलेवरें ३७ वीरसंहारिलेअपार । काळजितासह्मणेसौमित्र । हेदोघेअसतांएकत्र । काला सहीनाटोपती ३८ तरीबहूतकटकवेऊन । ज्येष्ठाधरींतूंवेढून । धाकट्याभोंवतेंआवरण । मीघालूनधरितोंतया ३९ मगदोनभागकटककेलें । दोघांसदोहींकडेफोडि ले । चोवीसवेढेघातले । सभोंवतेसैन्याचेतेधवां १४० सौमित्रेंवेढिलालहूवीर । जैसातृणेंझांकिलावैश्वानर । कींअजानींकोंडिलामहाव्याघ्र । कींखगेश्वरसर्पांनीं ४१ परितोलहुप्रतिरघुवीर । चापासलावूनसोडीशर । फिरतफिरतचक्राकार । सोडीपूरबाणांचा ४२ धन्यवाल्मीकाचेदिव्यमंत्र । एकाबाणाचेकोटीशर । होवोनिशिरें तोडितीसत्वर । धन्यवीरराघवी ४३ रघुपतीचामंत्रीविशेष । रुधीनामेंधांवलाराक्षस । तोमहाबलिष्ठगगनास । उडोनिगेलातेधवां ४४ खालींअकस्मातउतरुनी ।

१ इच्छा । २ पायदळ । ३ तलवार । ४ सैन्य । ५ वेढा । ६ अग्नि । ७ शेळ्या, बकऱ्या । ८ गरुड । ९ कारभारी, प्रधान ।

लहूचेंचापसत्वराहिरोनी । अंतरिक्षगेलाउडोनी । फळघेऊनपक्षीजैसा ४५ हातींचेंहिरूननेलेंचाप । लहुपाहेतटस्थरूप । तस्करापाठींलागतांसर्प । खंडीजैसाचरणा तें ४६ व्याळमूषकधरूंजातां । वणव्यांतसांपडेअवचितां । कौंरिसामागेंधांवतां । बोरांटीआंगीअडकली ४७ निधानसाधावयासगेला । तोंविवसीपडिलीयेऊनगळां । तैसेंलहुसझालेंतेधवां । धनुष्यनेतांरुधीनें ४८ असोसीतासुतपरमरणधीर । जैसानिराळींउडेखगेश्वर । तैसाउडोनियांसत्वर । रुधीराक्षसधरियेला ४९ हातींचेंधनुष्य हिरूनिघेतलें । असुराचीझोंटीधरिलीतेवेळे । गरगरांफिरवूनबळें । पृथ्वीवरिआपटिला १५० मृत्तिकेचाघटफुटला । तेवींअसुरदेहचूरझाला । रुधीनेंप्राणसोडिला । सकळांदेखतांतेकाळीं ५१ मागुतीकटकांतयेऊन । युद्धकरीसीतानंदन । चोवीसवेढेसंहारून । टाकिलेतेव्हांसैन्याचे ५२ महाझुंजारयेऊन । हातींचींशस्त्रेंदेतीटाकुन । धरूनितेव्हांलहूचेचरण । ह्मणतीआमचेप्राणरक्षीं ५३ एकपळतीरणसांडून । एकदांतींधरितीतृण । मगसिंहनादेंलक्ष्मण । गर्जोनपुढेंधांवला ५४ जैशापंच विजाअतितीक्ष्ण । तैसेसौमित्रेंपांचबाण । लहूवरीसोडिलेपूर्ण । महाक्रोधेंकरूनियां ५५ अतिचपळलहूवीर । तत्काळसोडीदिव्यशर । पांचबाणकेलेचूर । लोहेंपिष्टन्यायेंसी ५६ लहूसौमित्राप्रतिबोलत । त्वांपूर्वींमारिलाइंद्रजित । तीतुझीविद्यासमस्त । आजिदावींमजलागीं ५७ चतुर्दशवर्षेंनिराहार । कानंनीं श्रमलासितूंफार । आजसमरींसाचार । सावकाशनिद्राकरीं ५८ सौमित्रह्मणेतूंकोणाचाकोण । तंवलहूबोलेहांसोन । तुजपुसावयाकायकारण । आलाबाण सांभाळीं ५९ लहूनिंधडाप्रचंडवीर । सोडीएकसबळशर । रथासहितसौमित्र । आकाशपंथेंउडविला १६० गरगरांगगतींभोंवेरथ । भूमीवरीपडेअकस्मात । मगदुजेरथींसुमित्रासुत । आरूढलालवलाहें १६१ जैसाकांवर्षेघनँ । तैसाबाणसोडीलक्ष्मण । लहुत्याहूनित्रिगुण । शरसोडीतेकाळीं ६२ उर्मिळाप तीचेबाण । तटतटांटाकीतोडून । मगमंत्रजपोनिलक्ष्मण । शरसोडोनिदेतसे ६३ त्याशरापासूनिएकदां । निघाल्याकोटयावधीगदा । विमानारूढदेव वृंदा । आश्चर्यतेंव्हांवाटलें ६४ तोंलहुजपेगुरुमंत्र । चक्रेंसोडिलींतेव्हांअपार । गदाछेदोनिसमग्र । सवेंचगुप्तजाहलीं ६५ तोंसौमित्रेंसोडिलेंपर्वतास्त्र । त्यावरील हुसोडीवज्रास्त्र । फोडिलेअचलसमग्र । वज्रजातस्वस्थळा । ६६ मंगळाचाभाचालहुवीर । सूर्यवंशमंडणाचाकुमर । शरमुखींद्वादशदिनकर । स्थापोनियांबाणसोडी ६७ निघतांद्वादशादित्यतेजाळ । प्रतापेंडजळलाविरिंचीगोळ । तेंदेखतांफणिपाळ । राहुअस्त्रसोडीतसे ६८ सूर्यआणिराहूअस्त्र । दोनीझालींअसतांएकत्र । सवें चगुप्तझालींसमग्र । नलगतांक्षणतेकाळीं ६९ कामास्त्रसोडीअहिनायक । लहुवीरेंप्रेरिलेंकामांतक । कामास्त्रदग्धझालेंतात्काळिक । नामेंपातकहरेजापरी १७० सौ मित्रेंसोडिलेंतारकासुरास्त्र । लहुप्रेरीकार्तिकेयास्त्र । विघ्नास्त्रसोडीसौमित्र । हेरंबास्त्रलहुटाकी ७१ सौमित्रसोडीसरितापती । लहुत्यावरीप्रेरीअगस्ती । मगत्यावरीउ र्मिळापती । पावकास्त्रप्रेरित ७२ लहुनेंमेघास्त्रटाकुन । विझविलाप्रचंडअग्न । जैसेंप्रकटतांआत्मज्ञान । जायवितळोनप्रेममोह ७३ वातास्त्रप्रेरीउर्मिळानाथ । लहु

१ पाय । २ लोखंडाच्या पिठाप्रमाणें । ३ वनांत । ४ युद्धांत । ५ धैर्यवान् । ६ लक्ष्मण । ७ पर्जन्य ।

आडघालीपर्वत । साठअक्षौहिणीगणित । रामसेनापाडिली ७४ आश्चर्यकरीलक्ष्मण । ह्मणेयाचापारनकळेपूर्ण । हस्तासनयेश्यामकर्ण । आतांयज्ञकायसा ७५ हेअसतीकोणाचेकोण । हेंकदांनकळेवर्तमान । मजवाटेशिवआणिरमारमण । बाळवेषेंप्रकटले ७६ आणिकांचीनव्हेशक्ती । हेत्रिभुवनासिनाटोपती । लक्ष्मणेसौमित्राप्रती । कांरेनिवांतउगाचितूं ७७ तुझेसरलेअसतीलबाण । तूंजाईअयोध्येसपरतोन । तुझाकैवारीरघुनंदन । घेऊनियेईंसत्वर ७८ सौमित्रनेदीप्रत्युत्तर । विलोकीबाळांचामुखचंद्र । मागुतीक्रोधउपजलाअपार । सोडिलेशरसौमित्रें ७९ भोगींद्रअवतारलक्ष्मण । हेंभूमिजासुतेंजाणोन । प्रेरिताझालानादास्त्रबाण । नवलपूर्णवर्तलें ८० असंभाव्यनादमंजुळ । ध्वनीनेंभारलाब्रह्मांडगोळ । धनुष्यटाकूनिफणिपाळ । नादब्रह्मींमिसळला ८१ जेकनकबीजभक्षिती । त्यांचेअंगींसंचरेभ्रांती । उन्मिळापतीचीगती । तैशीचजाहलीतेधवां ८२ नादास्त्रबाणहृदयींभरला । जैसाविखारबिळींप्रवेशला । त्यावरीनादरंगेंव्यापिला । भूतळींपडिलामूर्च्छित ८३ इकडेसैन्याचेचोवीसआवर्त । कुशाभोंवतेघातलेअद्भुत । तेसंहारूनसमस्त । काळजितमारिला ८४ विभांडोनिदोनीदळें । दोघेबंधूएकवटले । रणअपारपाडिलें । कुंजरधांवतीसैरावैरा ८५ नाहींरथासीस्वामीसारथी । रितेरथतुरंगवोढिती । मनोवेगेंचौताळती । सव्यअपसव्यरणरंगीं ८६ अयोध्येंतकोदंडपाणी । सांगेभरताचेनिजकर्णी । ह्मणेआणिकसेनाघेउनी । साह्यजाईसौमित्रासी ८७ दारुणयोद्धालक्ष्मण । त्याप्रतिसांगेमाझेंवचन । तेबाळकदोघेजण । जितेचधरूनआणावे ८८ तयांजिवेंनमारावेंसर्वथा । आकांतकरीलत्यांचीमाता । तरीबाणआंगींनखुपतां । मोहनास्त्रघालोनिधरावे ८९ त्यांचीमातापिताकोण । धनुर्वेददातापूर्ण । कांहिंडतातिरानोरान । वर्तमानसर्वपुसावें १९० त्यांचेस्वरूपाचीआकृती । कोणासारिखेदोघेदिसती । धरूनिआणात्वरितगती । रथावरीघालोनियां ९१ सौमित्राचाक्रोधदारुण । घेईलबाळकांचाप्राण । त्यांनीअन्यायकेलापूर्ण । कृपाकरावीबाळकांवरी ९२ ज्याचेंहृदयपरमकोमल । तोदृष्टींदेखतांचिबाळ । स्नेहेंद्रवेलतात्काळ । अग्निसंगेंघृतजैसें ९३ बाळकाविणेंशून्यमंदिर । आमुचेंपडलेंकींसाचार । गुणसरितासीतासुंदर । विवेकनकरितांत्यागिली ९४ ऐसेंबोलतांरघुनाथ । कंठझालासद्गदित । नयनींवाहतीअश्रुपात । प्रियाहृदयांतआठवली ९५ ऐसेंराजीवनेत्रबोलत । तोंघायाळआलेधांवत । ह्मणतीसौमित्रआणिकाळजित । सैन्यासहितपाडिले ९६ ऐसेंएकतांकमळनेत्र । परमचिंतातुरझालेवानर । श्रीरामह्मणेसर्वेश्वर । अत्यंतकोपलाआह्मांवरी ९७ ब्रह्मानंदह्मणेश्रीधर । पुढेंवीरश्रीमाजेलअपार । तेंश्रवणकरोतश्रोतेचतुर । व्युत्पन्नआणिप्रेमळ ९८ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । अष्टत्रिंशतितमोऽध्यायगोडहा ॥ १९९ ॥
॥ अध्याय ३८ ॥ ॥ ओव्या १९९ ॥ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥

अध्याय ३९
लक्ष्मण
राम.
लव
कुश
ऋषि
अग्निकुंड
वानर
मा.
सीता
वाल्मीकि

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ देवाधिदेवराजीवनेत्र । पुराणपुरुषघनःश्यामगात्र । लीलादाखविलीविचित्र । भक्तजनतारावया १ सौमित्रपडिला
रणांगणीं । श्रवणींऐकतांकोदंडपाणी । शोकाकुलितपडिलाधरणीं । सुमंतेंसांवरूनउठविला २ तंवभरतआणिहनुमंत । दळघेऊनअपरिमित । रणाप्रतिधांवलेत्व
रित । पवनवेगेंकरूनियां ३ समागमेंघेऊनहनुमंत । रणविलोकीतभरत । तोंसीतासुतधांवत । दोघेहीपुढेंपातले ४ हनुमंताचेकर्णींत्वरित । भरतसांगेगुह्यमात ।
ह्मणेहेराघवाऐसेंदिसत । सीतासुतनिश्चयें ५ जानकीहोतीगर्भिणी । तेसीचरामचंद्रेंसोडिलीवनीं । हनुमंतह्मणेमजहीमनीं । ऐसेंचगमेनिश्चयें ६ वैरागरावांचोनि
रत्न । सहसानहोयनिर्माण । हेजानकीचेनंदन । मजहीपूर्णकळोंआलें ७ तोंलहूसिह्मणेकुशवीर । पैलतेनरआणिवानर । हळूचकरितीतविचार । तेंतुजकांहींसमज
लें ८ आह्मांदोघांसींयुद्धीगोवुनी । श्यामकर्णन्यावासोडोनी । हेंचत्याणींधरिलेंमनीं । सांगतीकानींएकमेकां ९ तरीतूंरक्षीश्यामकर्ण । त्यांसियुद्धकरितोंमीनिर्वाण ।
ऐसेंकुशवीरबोलोन । सरसावूनपुढेंआला १० धनुष्यासिलावूनबाण । भरताप्रतिबोलेवचन । तूंवडीलकायलक्ष्मणाहुन । तुझेंआंगवणथोरदिसे ११ तुझेंनामकाय
सांगसत्वर । पितातुझाकोठीलनृपवर । त्वांपूर्वींयुद्धदुर्धर । कोणासिकेलेंसांगपां १२ माझेंनामपुससीलयेक्षणीं । तरीमीवीरकुशेंद्रचूडामणी । याउपरीभरतवाणी ।
कायबोलताजाहला १३ ह्मणेलेंकुरातूंजाययेथोन । तुजमीदीधलेंजीवदान । भरतेंसोडिलेंह्मणोन । सांगआपुलेमातेसी १४ मगकुशबोलेहांसोन । तुझेबंधूपडलेदोघे
जण । त्याचासूडघ्यावयाश्रीरामेंपूर्ण । पाठविलेंतुजरणासी १५ युद्धसांडूनिसांगसीगोष्टी । बंधूचासूडघेउठाउठीं । आतांरणींदावूनपाठी । अयोध्येसीपळूनजा
१६ मीपाठमोऱ्यासीनमारींजाण । तुजसीअभयदीधलेंपूर्ण । कोणतुझाआहेरघुनंदन । त्यासघेऊनयेंईवेगें १७ ऐसेंबोलतांसीतानंदन । भरतेंचापासिलावूनिबाण ।
आकर्णपर्यंतवोढीवोढून । कुशावरीसोडिलावेगें १८ सीतात्मजेंशरटाकून । मध्येंचतोडिलातोबाण । सवेंचशरजाळघालून । कटकबहुतसंहारिलें १९ भरतजेंजेंअस्त्र
सोडित । तेंतेंनमानीसीतासुत । युद्धविद्याबळेंयथार्थ । सीतासुतनाटोपे २० भरतसोडीकार्तवीर्यास्त्र । सहस्रकरांचेप्रकटलेवीर । बाणसोडितीअपार । हांकेंअंबर
गाजविती २१ ऐसेंदेखोनिराघवकुमरें । भार्गवास्त्रसोडिलेंत्वरें । कार्तवीर्यएकसरें । आटोनिगेलेनिःशेष । मगभरतप्रेरीकाळरात्री । तमेंदाटलीसर्वधरित्री । तंवसी
तापुत्रेंतेअवसरीं । द्वादशसूर्यप्रकटविले । त्याप्रकाशेंतेवेळां । ब्रह्मांडगोळतापोंलागला । भरतह्मणेहाकळिकाळा । सर्वथाहीनाटोपे २४ भरतेंसोडिलेमहिषासुर । कु
शेंटाकिलीशक्तिअनिवार । भरतयोजीत्र्यंबकास्त्र । येरेंभस्मासुरास्त्रसोडिलें २५ मगकुशेंद्रेंतेवेळा । सूर्यमुखतोबाणकाढिला । जैसीमेघांतूननिघेचपळा । तैसागेला
त्वरेनें २६ भरताचेहृदयींयेऊन । खडतरलातोदिव्यबाण । स्यंदनावरूनउलथोन । भरतखालींपडियेला २७ दळपूर्वींचपाडिलेंबहुत । दृष्टींदेखोनिहनुमंत । घे
ऊनएकविशाळपर्वत । कुशेंद्रावरीधांवला २८ भोंवंडूनबळेंभिरकाविला । कुशेंद्रेंवज्रमुखबाणसोडिला । अचलफोडोनिपिष्ठकेला । धुळोराउडालाचहूंकडे २९ मा
रुतीचेंहृदयलक्षोन । सोडिलातेव्हांवज्रबाण । वज्रदेहीहीमूर्च्छायेऊन । धरणीवरीपडियेला ३० इकडेबिभीषणआणिरघुनंदन । विचारकरीतबैसलेपूर्ण । बाळकहे
कवणाचेकोण । युद्धनिर्वाणकरितातीं ३१ तोंअकस्मातआलीमात । रणींपडिलावीरभरत । मूर्च्छनायेऊनिहनुमंत । रणांगणींतळमळी ३२ तोंबिभीषणह्मणेरघुना

था । आतांकासयायज्ञकरितां । परमाश्चर्यतत्वतां । जाऊनियापाहावें ३३ रघुवीरतेव्हांबोलेवचन । काळकैसापरमकठिण । बंधूपडिलेतिघेजण । कुळक्षयपूर्णमां
डिला ३४ परमक्रोधावेरघुनंदन । तोडोनिटाकिलेंयज्ञकंकण । होमद्रव्येंडलंडून । सीतारमणउठिलासे ३५ हडबडलीअयोध्यासर्व । निशाणींघातलाघाव । रथा
रूढहोऊनिसर्व । पवनवेगेंधांवले ३६ विभीषणसुग्रीवजांबुवंत । नळनीळशरभवालीसुत । अयोध्येचेंदळसमस्त । परमवेगेंधांवतसे ३७ वर्षावकाळींगंगेचेपूर । साग
राप्रतिजातीसत्वर । तेवींनरवानरांचेभार । रणसिंधूजवळीआले ३८ तिघेबंधूपडिलेरणीं । नयनींविलोकीचापपाणी । कींनमस्कारघातलेधरणीं । तिघेमिळूनएं
कदां ३९ तुझेकन्येसगांजिलेंयथार्थ । ह्मणोनिपृथ्वीसनमस्कारकरित । असोप्रेतेंदेखोनिरघुनाथ । मनींपरमक्षोभला ४० तोंदोघेदेखिलेनयनीं । श्यामसुंदरबाळेंते
क्षणीं । एकाकडेएकपाहोनी । गोष्टीकरितीकौतुकें ४१ कौपीनमौंजीयज्ञोपवीत । शोभतीकिशोरअद्भुत । माथांचियाशिखाउडत । दृष्टीन्याहाळितीपरदळा ४२
असोवृक्षपाषाणघेऊन । धांवलेतेव्हांवानरगण । तोंदोहींधनुष्यचढवून । सरसावूनपुढेंआले ४३ आश्चर्यकरीरघुनंदन । सोडितबाणापाठींबाण । मृगेंद्राऐसेगर्जोन ।
दोघेवचनबोलती ४४ असंख्यघातलेंबाणजाळ । जर्जरकेलेंवानरदळ । शिळावृक्षफोडोनिसकळ । परदळावरीटाकिती ४५ अनिवारबाळकांचामार । नसोसवती
दारुणशर । प्रेतेंपडलींअपार । उरलेवानरपळतीभयें ४६ मगहनुमंतभावीमनांत । ऊर्ध्वपंथेंउतरूनअकस्मात । पुच्छेंबांधोनदोघेत्वरित । राघवापासींआ
णावे ४७ उडोनिपाहेजंवअंजनीकुमर । तोंकुशेंटाकिलासबळशर । त्याचेहृदयींआदळोनिसत्वर । बाणपृथ्वीवरीपाडियेला ४८ कुशेंद्रबोलेगर्जोन । मर्कटाउभाराहे
एकक्षण । त्वांविध्वंसिलेंअशोकवन । तेंयेथेंनचालेसर्वथा ४९ टाकावेवृक्षपाषाण । हेंराक्षसींयुद्धनव्हेजाण । तोनव्हेरेगिरिद्रोण । उपटोनिबळेंन्यावया ५० गोवत्स
पदजीवन । पुरुषार्थभोगिसीसमुद्रउडोन । रावणाचेंनगरजाळिलेंपूर्ण । तेंयेथेंनचालेआह्मासीं ५१ हासंग्राममसिंधुपरमदुर्धर । येथेंजयनपावसीतूंवानर । आमचे
जननीसअपार । स्नेहतुझालागलाअसे ५२ तेक्षणक्षणांआठवित । ह्मणोनितुजरक्षिलेंयथार्थ । उगाचराहेंनिवांत । अचलवतहनुमंता ५३ तोंवृक्षघेऊनिसत्वर । पुढेंधां
वलामित्रपुत्र । बाणघातेंतरुवर । लहूनेंतोडिलाहातींचा ५४ ह्मणेएकरेचंडांशुसुता । मागीलकाळराहिलाआतां । तुह्मांपतितांसीतत्वता । लावीनशिक्षाआजयेथें ५५
वालीज्येष्ठबंधूमारून । त्याचेस्त्रियेसींकरिसीगमन । ज्याचेबळेंकर्मकेलेंपूर्ण । त्याचेंज्ञानकळोंआलें ५६ तुह्मांमर्कटासिकैंचेंज्ञान । परीतजगुरुभेटलासुजाण । उत्तम
न्यायकरून । तारातुजदीधली ५७ गुरुअपंथेंचालेसदा । मगकैंचीशिष्यासमर्यादा । असोप्रायश्चित्तएकदां । घेईआजिरणांगणीं ५८ मगघालूनिसहस्रबाण । रणीं
पाडिलासूर्यनंदन । फणसफळावरीकंटकपूर्ण । तैसेशरभेदिले ५९ तोंपुढेंधांवलाजांबुवंत । तयाप्रतिकुशबोलत । ह्मणेआस्वलातूंनिर्बळबहुत । वृद्धअत्यंतदृष्टिहीन ६०
सोडानियांसहस्रबाण । तोहीपाडिलाउलथोन । तोंघेऊनिपाषाण । नळवानरधांविन्नला ६१ तयाप्रतिलहूबोलेवचन । हेंनव्हेसागरींसेतुबंधन । पांचबाणसोडून ।
तोहीपाडिलारणभूमीं ६२ तंवअंगदधांवलासकोप । तयासिबोलेरविकुळदीप । रावणाचासभामंडप । येथेंनाहींउचलावया ६३ आतांतूंयेईमजशरण । तुझेपित्याचासूड
घेईन । शत्रूचीसेवाकरितांपूर्ण । लाजनवाटेमर्कटा ६४ तुझेमातेनेंकेलाव्यभिचार । त्याचेंप्रायश्चित्तदेईनसत्वर । ह्मणोनि वेगेंपांचशर । टाकोनिअंगदपाडिला ६५ असो

अष्टजुत्पतीआणिहनुमंत । रणींपाडिलेवीरसमस्त । मगकोदंडचढवूनित्वरित । बाणलावीतराघव ६६ वेगेंसोडिलेदशबाण । कुशेंशतसोडिलेनिर्वाण । सहस्रसोडीरघुनंद
न । कुशेंद्रावरीतेधवां ६७ कुशेंलक्षबाणसोडिले । राघवेंकोटीमोकलिले । बाणमंडपेंतेवेळे । झांकिलेंदोर्घीसूर्यबिंब ६८ रघुपतीचाहस्तवेगबहुत । त्याहूनिविशेषकुशवीरदा
वित । बाणांचेंतेंव्हांगणित । शेषातेंहीनकरवे ६९ अनिवारतेबाळकदोनी । नाटोपतीरामासीरणीं । याउपरीकोदंडपाणी । कायबोलेतयांसी ७० ह्मणेऋषिबाळहोऐकावच
न । तुह्मांसभातुकेंदेईन । करावयासिदुग्धपान । धेनुदेईनसवत्स ७१ मीतुह्मांसिझालोंप्रसन्न । जेंमागालतेंदेईनपूर्ण । सकलदुःखदरिद्रहरून । देइनदानवाजीगज ७२ तंवते
देतीप्रतिवचना । आह्मांसमागावयानसेवासना । तूंचमागमनकामना । पूर्णकरूंतुझीआह्मीं ७३ तुझीतूंचभोगींसंपत्ती । आह्मीऐकिलीतुझीकीर्ती । शोधितांहेत्रिजगती ।
निर्दयनाहींतुजऐसा ७४ तुजऐसानाहींकठोरकोण । वालीमारिलाकपटेंकरून । जानकीसारिखेंचिद्रत्न । अन्यायाविणदवडिलें ७५ निष्पापजैसीभागीरथी । तैसीपवित्र
सातासती । घोरवनींटाकिलीहीख्याती । तुजनशोभेराघवा ७६ ऐसेंदोघेहीबाळबोलती । प्रत्युत्तरदेतरघुपती । मनांतउपजेबहूप्रीती । कींदोघांप्रतिआलिंगावें ७७
बाळभाषणऐकोन । वाटेतयांसिद्यावेंचुंबन । याउपरीतेदोघेजण । ह्मणतीबाणसोडींवेगें ७८ तूंक्षत्रियह्मणविसीपूर्ण । गोष्टीसांगसीयुद्धटाकून । लीलावतारीरघुनंदन ।
कायबोलेयावरी ७९ तुह्मींदोघेकोणाचेकोण । झालेतिकोणेंवंशींनिर्माण । मातापितयांचीनामखूण । सांगासंपूर्णआह्मांसी ८० दोघांचेंहीजेंव्हडेंठाण । विद्यादोघांचीसम
समान । वेदशास्त्रपुराणरामायण । कोण्यागुरूनेंपढविलें ८१ धनुर्वेदमंत्रास्त्र । कलाकौशल्ययुक्तीविचित्र । सद्गुरुकोणतुमचापवित्र । नामत्याचेंसांगपां ८२ ऐसें
बोलतांरघुनाथ । दोघेगदगदांहांसत । रणींबंधूपडिलेसमस्त । यांचाखेदसांडिलायेणें ८३ विद्यासरलीतुझीसकळिक । रणींपुससीआतांसोयरिक । कींबंधूपडिलेहा
धाक । मनींदचकबैसला ८४ तुजपुसावयाकायकारण । सोडींवेगेंनिर्वाणबाण । बंधूचासूडघेईंपूर्ण । मगसोयरीकविचारीं ८५ ह्मणतीअयोध्येचानृपवर । वधिलेरावणा
दिअसुर । तीअवघींविद्याबाहेर । काढींआजपाहूंदे ८६ आह्मींतंवअसोकिशोर । तूंपूर्वींचाजुनाटझुंजार । धनुर्वेदपढविलासमग्र । गुरुवसिष्ठेंतुजलागीं ८७ तुजए
कपत्नीव्रतपूर्ण । सत्कीर्तिजानकीतेसोडून । अपकीर्तिकांवरिलीदाटून । हेंतोदूषणजाहलें ८८ युद्धकेल्याविणसर्वथा । आह्मीतुजनसोडूंआतां । भयवाटतअसेलचि
त्ता । तरीपळूनजायअयोध्ये ८९ दाराकुटुंबतुजनाहीं । आतांसंन्यासघेऊनसुखेंराहीं । मगतोजनकाचाज्येष्ठजांवाई । कायबोलताजाहला ९० तुह्मीसांगाआपलें
वर्तमान । मगमीतुह्मांसींझुंजेन । यावरीकुशबोलेहांसोन । ऐकेंसावधानहोउनी ९१ जानकीउदरकमळशुद्ध । त्यांतदोघेजन्मलोंमिलिंद । शत्रुकाष्ठेंकोरूनसुबद्ध ।
पिष्टकरितोंरणांगणीं ९२ वाल्मीकतातगुरुपूर्ण । तेणेंआमुचेंकेलेंपालन । त्यानंतरेंमौंजीबंधन । करूनवेदपढविले ९३ सकळशास्त्रेंरामचरित्र । धनुर्वेदपढविलासमग्र ।
तोआमचेमातेचातातपवित्र । वाल्मीकऋषिजाणपां ९४ मातेचेंकैवारेंकरूनी । भार्गवेंकेलीनिःक्षत्रियअवनी । तैसेंचआह्मींधरिलेंमनीं । करूंअवनीअवनीनिर्वीर
९५ कींमातेचेकैवारेंविनतासुत । उरगसंहारीतेंव्हांसमस्त । तैसेंचकरणेंआजियेथ । आह्मांसहीनिर्धारें ९६ जैंवनींसांडिलीसीतासती । तैंचगळालीतुझीशक्ती ।
अविवेककेलानिश्चितीं । पुनःमागुतीआवरेना ९७ ऐसेंऐकतांरामचंद्र । सीताआठवूनिदयासमुद्र । हृदयपिटूनसर्वेश्वर । धरणीवरपडियेला ९८ मूर्च्छासांवरोनिपु

ढती । मागुतीउठिलारघुपती । तोंपुढेंबिभीषणमारुती । तयांप्रतिपुसतसे ९९ ह्मणेकवणाचेहेनंदन । तंवतेबोलतीविचारून । तुमचींप्रतिबिंबेंपरिपूर्ण । जानकी
उदरींजन्मलीं १०० चारघाटिकासंपूर्ण । निवांतराहिलारघुनंदन । सीतासोडिलीत्यादिवसापासून । संपूर्णदिवसमोजिले १ द्वादशवर्षेतीनमासपूर्ण । गणीतकरीजा
नकीजीवन । तोंलहुकुशदोघेजण । एकाप्रतिएकबोलती २ ह्मणतीवृक्षाआडबैसोन । कायकरीतंरघुनंदन । तोंकुशेंसोडिलाएकबाण । वृक्षछेदोनिपाडिला ३ हस्त
कौसल्यदेखोन । हास्यकरीजगन्मोहन । ह्मणेहेआह्मांलागुन । वशनव्हेतकदापी ४ आतांयुद्धचिकरावेंयथार्थ । ह्मणोनिउभाराहिलारघुनाथ । जेजेबाणसोडित । ते
तेनिष्फळजातआकाशीं ५ विमानींइंद्रादिसुरवर । आश्चर्यकरितीतेव्हांथोर । ह्मणतीरामाचेंसामर्थ्यअपार । कायझालेंयासमयीं ६ अकाळीचींअभ्रेंव्यर्थपूर्ण ।
तैसेनिष्फळजातीरामबाण । मगकुशेंमोहनास्त्रजाण । निजबाणींस्थापिलें ७ तेंमोहनास्त्रयेऊन । रघुनाथहृदयींभरिलेंपूर्ण । मोहेंविलोकितांपुत्रवदन । मूर्च्छायेऊन
पडियेला ८ रघुनाथपडतांभूमंडळीं । एकचिहांकचहूंकडेझाली । पर्वतघेऊनितेवेळीं । हनुमंतपुढेंधांविन्नला ९ त्यावरीटाकोनिवज्रबाण । मूर्च्छागतपाडिलानला
गतांक्षण । तोंगदाघेऊनबिभीषण । हांकदेतपुढेंआला ११० तंवकुशेंबाणसोडिला । लंकापतीचेहृदयींबैसला । तोहीमूर्च्छायेऊनपडियेला । नाहींउरलाकोणीतेथें
११ मगलहुकुशदोघेजण । आलेरामाजवळीधांवोन । पितापाहिलाअवलोकून । वंदिलेचरणप्रेमभावें १२ रघुपतीचामुगुटकाढिला । कुशेंआपुलेमस्तकींघातला ।
कुंडलेंकौस्तुभकटींमेखळा । सर्वहीलेइलाकुशतेव्हां १३ सौमित्राचीभूषणेंकाढोनी । लहुलेइलातेचक्षणीं । मगश्यामकर्णघेऊनी । दिव्यरथींबैसले १४ लहुह्मणेदादा
परियेसी । वानरधरूनआश्रमासी । नेऊनदाखवूंमातेसी । खेळावयासहोतीलआह्मां १५ मगनळनीळसुग्रीवमारुती । यांचींपुच्छेंधरूनहातीं । जांबुवंतअंगदतेच
रीतीं । वोढीतत्यांसीचालविलें १६ आंगेंखरडतीभूमीवरी । जांबुवंतह्मणेमारुतीअवधारीं । ऊठवेगेंझडकरी । युद्धकरूंतयांसी १७ मगह्मणेहनुमंत । पुढेंआहेबहुत
कार्यार्थ । त्रिभुवननाथसीताकांत । तोहीमूर्च्छितपडियेला १८ आतांमेलियाचेंमिषघेऊन । राहाहोईलसीतादर्शन । शक्तीचेंसामर्थ्यदारुण । केलेंविंदाणअतर्क्य
१९ आश्रमासआलेकिशोर । रथाखालींसत्वर । अलंकारमंडितसुंदर । आश्रमामाजीप्रवेशले १२० कुशसन्मुखदेखिला । जानकीसऐसाभावगमला । कींरघुनाथचि
आला । सरसावलामगअंचल २१ तंवतेदोघेहीकुमर । साष्टांगघालितीनमस्कार । सीतेसीदाटलागहिंवर । दोघेहीहृदयींधरियेले २२ सीतेचेकंठींमिठीघालून ।
दोघेसांगतीवर्तमान । रामासहितबंधूचौघेजण । रणांगणींपाडिले २३ ऐकतांचिऐसीमात । सीतापडिलीमूर्च्छागत । सवेंचउठलीआक्रंदत । हृदयपिटीततेवेळे
२४ ह्मणेत्रिभुवनेश्वरसांवळा । तोरणींतुह्मांकैसापडिला । अरेपितृवधकैसाकेला । जाणोनियांबाळहो २५ मत्स्येंकैसासागरशोषिला । मृगेंद्रजंबुकेंकैसावधियेला ।
दीपतेजेंकाळवंडिला । वासरमणीकैसाहो २६ तृणप्रहारेंभंगिलेंवज्र । कींपतंगेंगिळिलावैश्वानर । सर्षपभारेंभोगींद्र । ग्रीवाकैसीदडपली २७ मक्षिकेचापक्षवातसूट
ला । तेणेंमेरूकैसाउलथोनिपाडिला । मुंगीचेमुखवातेंविदारला । प्रळयमेघजैसाकां २८ तंदुळभारेंऐरावत । कैसापडिलाउलथोनदंत । पुष्पप्रहारेंअद्भुत । पाताळीं
कूर्मदुखावला २९ तोंकुशतेव्हांबोलत । मातेतेआहेतमूर्च्छागत । आतांउठतीलसमस्त । चिंताकांहींनकरावी १३० आह्मींआणिलेंवानरें । उडचाघेतीबहुतसुंदरें ।

वृक्षासबांधिलींसमग्रें । पाहींबाहेरींअंबेतूं ३१ मगजगन्मातायेऊनपहात । तोंहनुमंतनळनीळजांबुवंत । वीरदेखोनिसमस्त । आश्चर्यकरीअंतरीं ३२ ह्मणेबाळ
कांचेंसामर्थ्यदारुण । महावीरआणिलेधरून । आतांयांसवोळखोदेतांपूर्ण । लज्जायमानहोतीलहे ३३ मगपुत्रांसिह्मणेतेअवसरीं । अरेहेवानरठेवूंनयेघरीं । सोडजा
ऊंदेवनांतरीं । आपुलियास्वस्थाना ३४ मगभोंवंडिलेपुच्छेंधरून । दूरदीधलेंभिरकाऊन । मगतेमहावीरउठोन । राघवाकडेपळाले ३५ रणींसावधझालारघुवीर ।
तोंपळतचिआलेवानर । सांगतीसर्वसमाचार । वाल्मीकाचेआश्रमींचा १३६ आह्मींमूर्च्छेचेंमिषघेउनी । जाऊनिपाहिलीजनकनंदिनी । श्यामकर्णदोघींनेउनी ।
आश्रमांगणींपूजिला ३७ तुमचामुकुटअलंकार । घेऊनिगेलेदोघेकुमर । जैसासुपर्णेंजिंकिलाश्रीधर । तैसेंचयेथेंजाहलें ३८ कींनंदीनेंजिंकिलाउमारमण । कींआपुलेफळभारें
करून । वृक्षजायजैसामोडोन । तैसेंचयेथेंजाहलें ३९ सूर्यापासूनझालेंआभाळ । तेणेंत्यासआच्छादिलेंतत्काळ । ऐसेंबोलतांतमाळनीळ । उगाचराहिलाक्षणभरी १४०
इकडेवर्तलावृत्तांत । राजासींझुंजलेसुत । उपवनाजवळीबहुत । अपाररणपडियेलें ४१ समाचारऐकोनिविपरीत । तोंपाताळाहूनअकस्मात । वाल्मीकमुनीआलाधांवत ।
आश्रमापासींआपुल्या ४२ सीतेनेंसांगीतलेंसर्ववर्तमान । श्यामकर्णआणिलाधरून । मगवाल्मीकमुनीहांसोन । तेक्षणींऊठिला ४३ रणांगणाप्रतियेऊन । अद्भुतकरणीके
लीपूर्ण । कमंडलूचेंउदकशिंपोन । दळअवघेंउठविलें ४४ लक्ष्मणभरतशत्रुघ्न । आदिकरूनथोरलहान । निद्रिस्थापरीउठोन । उभेठाकलेतेकाळीं ४५ यावरीवाल्मीकेंयेऊ
न । श्रीरामासिदिधलेंआलिंगन । ह्मणेराघवातूंसर्वज्ञ । कर्तृत्वपूर्णतुझेंचहें ४६ सर्वांचागर्वझाडावया । लीलाकेलीत्वांरघुराया । येरवीसीतातुजपासोनियां । दूरकोठेंगेलीपां
४७ अनंतब्रह्मांडांचाकर्ता । तोतूंपुराणपुरुषरघुनाथा । लटकेंचबाहेरआतां । नेणतपणधरिसीतूं ४८ श्रीरामह्मणेयुद्धकरूनी । दोघांमजिंकीनसमरंगणीं । म्यांआपुलीनि
वाणकरणी । दाविलीनाहींतयातें ४९ हांसोनिबोलेवाल्मीकऋषी । हस्ताचाढकालागलानेत्रासी । तरीक्रोधधरूनमानसीं । हस्तकायछेदावा ५० भोजनकरितांनकळत ।
जिव्हेसिरुतलादंत । तरीकोणावरीक्षोभतेथ । करावासांगराघवा ५१ कनकरुसेकांतीवरी । रत्नप्रभाघालूंइच्छीबाहेरी । काष्टघेऊनियांमारी । वृक्षकायफळातें ५२ गूळगो
डीवरीरुसला । प्रवाहासिगंगाधरीअबोला । प्रभेवरीदीपकोपला । तैसादिसेविचारहा ५३ हेजगदात्मयाअयोध्यापती । तववीर्याचीअगाधगती । आत्मावैपुत्रवदेनिश्चिती ।
वेदश्रुतीराघवा ५४ वाल्मीकाचेबोलऐकोन । झालेंराघवाचेंसमाधान । तेदिवसींसीतारमण । राहिलातेथेंपरिवारेंसीं ५५ कुशलवभेटतीलरघुनंदना । तोसोहळापाहावयान
यना । सकळराजयांसहितसेना । त्वरेंकरूनधांवती ५६ शत्रुघ्नसुमंतधांवती । हेममयशिबिरेंउभींकरिती । अयोध्याजनवेगेंयेती । महोत्साहपाहावया ५७ वसिष्ठादिमुनी
श्वर । कौतुकपाहूंआलेसत्वर । हेमांबरसभेसीरघुवीर । सकळांसहितबैसला ५८ नित्यनेमसारूनसत्वर । नूतनवस्त्रेंअलंकार । लेवोयिनांश्रीरामचंद्र । सभामंडपींबैसला
५९ वाल्मीकेंआश्रमाप्रतिजाऊन । लवकुशआणिश्यामकर्ण । राघवापासींआणून । उभेकेलेतेधवां १६० इंद्रादिदेवगणपाहती । सर्वत्रसादरविलोकिती । ह्मणतीकेवळर
घूत्तमाच्यामूर्ती । दोघेपुत्रदिसतीहे ६१ श्यामसुंदरआकर्णनयन । विशाळभाळसुहास्यवदन । पुत्रांसहितरघुनंदन । समसमानमूर्तित्रय ६२ तोंझालीआकाशवाणी ।
राघवातवपुत्रह्मणोनी । जयजयकारकरूनी । मस्तकडोलवितीसुरवर ६३ वस्त्रालंकारमंडितपूर्ण । लवकुशश्रीरामाजवळीयेऊन । हातींतैसेंचधनुष्यबाण । घालितीलो

टांगणपित्यासी ६४ झालाएकचिजयजयकार । वृंदारकवर्षतीसुमनसंभार । रामासप्रार्थितीनृपवर । पुत्रांसीक्षेमदेईजे ६५ मगउठोनियांरघुनंदन । हृदयींधरिलेनि
जनंदन । मस्तककरूनिअवघ्राण । पुढेंघेऊनिबैसला ६६ सकळवेदशास्त्रप्रवीण । वाल्मीकिंकेलेदोघेजण । शतकोटीरामायण । बाळह्मणोनदाविती ६७ त्यावरी
आरंभिलेंगायन । अवतारचरित्रेंगहन । तींऐकतांरघुनंदन । सप्रेमझालातेकाळीं ६८ चवदाविद्याचौसष्टीकळा । बाळांहींअभ्यासिल्यासकळा । जैसाकरतळीं
चाआंवळा । आकळिल्याविद्यातैशाच ६९ वाल्मीकासह्मणेरघुनाथ । धन्यधन्यतुझेंगुरुत्व । विद्याभ्यासविधियुक्त । बाळकांसकरविला ७० वाल्मीकदेतप्रत्युत्तर ।
तुझेंवीर्यपरमतीव्र । माझेंगुरुत्वसाचार । कायकरीलनुसतेची ७१ सौमित्रभरतशत्रुघ्न । सुमंतसुग्रीवविभीषण । हनुमंतादिसकळसैन्य । सीताआणावयाचालिले ७२
आश्रमापुढेंयेऊन । घा।लितीसर्वलोटांगण । वाल्मीकिंबहुतप्रार्थून । सीताआणिलीबाहेरी ७३ सकळहीसद्गदहोऊन । धरितीजगन्मातेचेचरण । पुढेंठेविलेंसुखासन ।
जानकीसबैसावया ७४ सकळऋषिपत्न्यांचीपूजाकरूनी । जानकीआरूढेसुखासनीं । समुद्रासभेटावयामंदाकिनी । वेगेंकरूनचालिलीजैसी ७५ जवळीदेखोनिरघु
नाथा । खालींउतरलीजगन्माता । वाल्मीकयेऊनितत्वतां । रघुनाथाप्रतिबोलतसे ७६ पंचभूतेंशशीआदित्य । रामातूंसाक्षआहेसीहृदयस्थ । निष्पापजानकीनिश्चि
त । आदिमध्यअवसानीं ७७ माझीधर्मकुमारीजनककन्या । आजिवरीपाळिलीपरममान्या । आतांतवदर्शनेंझालोंधन्या । बैसवींअर्धांगींइयेतें ७८ मागुतीवदलीआका
शवाणी । सत्यसतीहेजनकनंदिनी । मगश्रीरामेंआलिंगोनी । अंकावरीबैसविली ७९ लागलावाद्यांचागजर । मगवाल्मीकासप्रार्थीरघुवीर । सवेंघेऊनिसकळऋषीश्वर ।
अयोध्येसीचलावें १८० पूर्णकरावामहायज्ञ । सकळिकांमानलेंतेंवचन । मगवाल्मीकादिमुनिजन । दिव्यवहनींबैसविले ८१ जानकीसहितरघुनंदन । रथींबैसेजैसाचंड
किरण । दोघेदोहींकडेनंदन । विराजमानपाहती ८२ मस्तकींविराजेदिव्यछत्र । मित्रपत्रेंअतिंविचित्र । निजभक्तचामरेंअपार । रघूत्तमावरीढाळिती ८३ मकरबिरुदेंपुढें
चालती । भाटसूर्यवंशवाखाणिती । परमगजरेंरघुपती । अयोध्येमाजीप्रवेशला ८४ कौसल्यासुमित्राप्रेमेंकरूनी । सीतेसआलिंगितीतयेक्षणीं । लवआणिकुशावरुनी । मूद
ओंवाळीकौसल्या ८५ सामग्रीपूर्वींचसिद्धहोती । यज्ञदीक्षाघेऊनरघुपती । पूर्णकेलीपूर्णाहुती । यज्ञसमाप्तजाहला ८६ वस्त्रालंकारदक्षिणाअपार । देऊनिगौरविलेऋषीश्वर ।
तेवर्णीतरघुवीरचरित्र । आपुलेआश्रमाप्रतीगेले ८७ रायांसदिधलीपाठवणी । श्रीरामाचीआज्ञाघेउनी । सीतेचामहिमावर्णितवदनीं । निजनगराप्रतिगेले ८८ विभीषणसु
ग्रीवप्राणसखे । गौरवूनियांरघुनायकें । आपुलेस्वस्थळाप्रतिसुखें । पाठविलेतेकाळीं ८९ जानकीकुमरांसमवेत । अयोध्येचेंराज्यकरीरघुनाथ । हीकथाश्रवणक
रितांबहुत । अक्षयसुखातेंपाविजे १९० परमसंकटहरिणीहेकथ । विजयीहोयश्रोतावक्ता । पाहतांश्रीरामविजयग्रंथा । सर्वचिंताहरेपैं ९१ यावरीकथागोडबहुत ।
लीलाकैसीदावीरघुनाथ । तोशेवटींचाअध्याययथार्थ । सादरआतांपरिसावा ९२ चाळीसअध्यायअवघाग्रंथ । त्यांतएकउरलागोडबहुत । जैसामुकुटावरीमणीझळ
कत । तैसाअध्यायचाळिसावा ९३ ब्रह्मानंदस्वामीसमर्था । श्रीधरवरदापंढरीनाथा । हाग्रंथवाचित्याभक्ता । तूंचरक्षीनिजांगें ९४ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर ।
संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । एकोनचत्वारिंशत्तमोऽध्यायगोडहा १९९ ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ अध्याय ३९ ॥ ॥ ओंव्या १९९ ॥

अध्याय ४०
वाल्मीक
वसिष्ठ
राम
मारुती

॥ श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीसीतारामचंद्राभ्यांनमः ॥ जयजयरामादीनदयाळा । वृंदारकवंद्याअजितअमला । असुरदमनापरममंगला । अचलअढळअविनाशा १
मन्मथवारणविदारकमृगेंद्रा । क्रोधजलदविदारकसमीरा । मदतमनाशकाभास्करा । परात्परापरमानंदा २ मत्सरतृणदाहकवैश्वानरा । दंभनगच्छेदकवज्रधरा । मा
याचक्रचाळकाविश्वंभरा । भूमिजावराभयनाशका ३ अहंकारद्विपंचवक्रदर्पहरणा । मोहघटश्रोत्रसंहारणा । शक्रजितगर्वहरणा । उन्मिळाजीवनाग्रजाश्रीरामा ४ त
वकृपेच्याबळेंसमस्त । संपतआलाश्रीरामविजयग्रंथ । शेवटींचाअध्यायरसभरित । वदवींआतांयेथोनी ५ गताध्यायींकथानिरूपण । संपलेंलवकुशआख्यान । जा
नकीआणूनयज्ञ । अश्वमेधसंपविला ६ याउपरिएकेदिनीं । सिंहासनींबैसलाकोदंडपाणी । बंधुवर्गकरजोडुनी । स्वस्थानींउभेराहिले ७ तोंकृतांतभगिनीतीरवासी ।
द्विजप्रजापातल्यावेगेंसी । जैसेसुरक्षीरसागरासी । गान्हाणेंजातीसांगावया ८ तंवभक्तजनसभाभूषित । मुक्तमंडपींबैसलारघुनाथ । जोकोटिकंदर्पांचाताता । दीनबंधू
गुणसिंधू ९ दूतजाणवितीरघुराया । दुःखेंप्रजाआल्याभेटावया । येऊंद्याह्मणेलवलाह्या । कोणीपीडिल्यामाझ्याप्रजा १० तोंमुक्तमंडपासमोर । पातलेतेव्हांप्रजांचे
भार । करूनियांजयजयकार । नमस्कारसर्वघालिती ११ उभेराहिलेसमोर । भ्रूसंकेतेंविचारीजगदोद्धार । ह्मणतीदैत्येंगांजिलेंयमुनातीर । क्रूरलवणासुरमाजला १२
महापातकीअत्यंतनिष्ठुर । मरुदैत्याचाकुमर । भानुजेचेंपैलतीर । तेथेंअसुरवसेसदा १३ प्रजागाईआणिब्राह्मण । चांडाळभक्षितोनित्यमारून । रघुनाथात्यासवधू
न । प्रजाजनसुखीकरीं १४ ऐसेंऐकतांकोदंडपाणी । कोदंडआणवीतयेक्षणीं । आरक्तताउदेलीनयनीं । क्रोधमनींनसांवरे १५ तोंशत्रुघ्नेंपुढेंयेउनी । मस्तकठेविलें
श्रीरामचरणीं । ह्मणेमजआज्ञादेउनी । लवणासुरवधविजे १६ घेऊनियांचतुरंगदळ । वेगेंजायह्मणेतमाळनीळ । लवणवधोनितत्काळ । प्रजासुखीराखिजे १७ मंत्रश
क्तीदिव्यबाण । बंधूसदेतरघुनंदन । सीताधवाचेचरणवंदोन । शत्रुघ्नवीरचालिला १८ संग्रामसंकेतभेरी । सेवकींठोकिल्यातेअवसरीं । तीनअक्षौहिणीदळबाहेरीं ।
परमवेगेंनिघालें १९ नौकाआणोनियांअपार । भानुकन्येचेंलंघिलेंतीर । तोंचहूंकडूनअपार । ऋषीश्वरपातले २० ऋषिह्मणतीहादैत्यदारुण । पूर्वीमांधातरायासी
मरण । याचेंहस्तेंआलेंजाण । बळेंकरूननाटोपेहा २१ शत्रुघ्नतेव्हांबोलेवचन । याचेंसंपूर्णसांगाकथन । ऋषिह्मणतीउमारमण । येणेंपूर्वीआराधिला २२ शंकरेंस्व
हातींचादिधलाशूळ । तेणेंबळेंसंहारीविश्वसकळ । तरीतोशूळघेतांतत्काळ । मरणत्यासतेणेंचिपैं २३ तोशूळठेवूनिमंदिरीं । आहारालागींहिंडेदिवसरात्रीं । श्वापदें
गोब्राह्मणामारी । शोधूनियांसाक्षेपें २४ तरितोकाळसाधून । आधींध्यावेंत्याचेंसदन । शूळहातींचढलियाजाण । बळक्षीणहोयत्याचें २५ त्याचियाभयेंकरून । वो
सपडलेंमथुरापट्टण । शत्रुघ्नेंऋषिवाक्यऐकून । काळसाधूनचालिला २६ लवणासुरनसतांसदनीं । मंदिरतयांचेंउघडोनी । शूळठेविलाहोतापुजोनी । उचलीतेक्षणीं
दाशरथी २७ शूळघेऊनिकैकेयीनंदन । दळभारसिद्धकरीसंपूर्ण । उभाठाकलातोलवण । वनाहूनपातला २८ गोब्राह्मणमारुनी । येतप्रेतभारमस्तकींघेउनी । तो

१ देव । २ दैत्य, राक्षस । ३ कामरूप हत्ती । ४ सिंह । ५ मेघ । ६ अहंकाररूप रावण याचा वर्ग । ७ मोहरूप कुंभकर्ण । ८ इंद्रजित । ९ लक्ष्मणाचा वडील बंधु ।

सदनवेष्टिलेंदेखेनयर्नी । मानववीरींतेधवां २९ देखोनियांमानवभार । परमआनंदलालवणासुर । ह्मणेईश्वरेंमजआहार । सदनाप्रतिपाठविला ३० कृतांतवतहांकफो
डुनी । परमक्रोधेंआलाधांउनी । तोंशूळदेखिलानयर्नी । शत्रुघ्नाहातींतेधवां ३१ मगक्रोधावलालवण । ह्मणेतूंमनुष्याचानंदन । तुजमारूनअयोध्यापट्टण । क्षणमा
त्रेंघेईनआतां ३२ मातुळमाझारावण । रामेंमारिलाकपटेंकरून । परित्याराघवासिआतांवधून । सीताआणीनबळेंची ३३ तुह्मांचौघांसमारून । मातुळाचासूडघेईन ।
आजिप्रथमअवदान । तुझेंचघेईनशत्रुघ्ना ३४ लवणासिह्मणेशत्रुघ्न । मशकातुजयेथेंचिवधीन । जैसामारावयामत्कुण । उशीरकांहींनलगेची ३५ तंववृक्षउपडोनि
सत्वर । वेगींधांवलालवणासुर । तोंशत्रुघ्नेंसोडिलाशर । चापावरीलावूनिया ३६ तेणेंवृक्षछेदिला । असुरेंपर्वतभिरकाविला । तोहीकैकेयीनंदनेंतोडिला । क्षणमात्र
नलगतां ३७ कोटयानकोटीबाण । शत्रुघ्नेंमोकलिलेदारुण । परितोनमानीचलवण । बाणतृणवतज्याअसती ३८ जैसाअपारवर्षतघन । तैसालवणटाकीवृक्ष
पाषाण । तेवरचेवरबाणेंतोडोन । शत्रुघ्नवीरटाकीतसे ३९ मगशत्रुघ्नेंतयेवेळां । बाणविचारूनकाढिला । जोकमलासनेंनिर्मिला । मधुकैटभवधालागीं ४० रघुपती
सतोबाणतत्वता । कमलासनेंदिधलाहोता । तोलवणवधावयासिनिघतां । रामेंदिधलाशत्रुघ्ना ४१ तोबाणशत्रुघ्नेंयोजिला । जैसीअकस्मातप्रकटेचपळा । तैसाचापापासो
निसुटला । वेगेंआलालवणावरी ४२ तेणेंडळमळिलेंभूमंडळ । विमानींदेवांससुटलापळ । वज्रेंचूर्णहोयअचळ । तैसाहृदयींभेदला ४३ मेरूवरूनिपडेऐरावत । तैसा
झालाअसुरदेहपात । प्राणनिघोनिगेलात्वरित । पडिलेंप्रेतधरेवरी ४४ विजयीझालाशत्रुघ्न । सुमनेंवर्षतीसुरगण । तत्काळमथुरापट्टण । प्रजानेऊनभरियेलें ४५ जै
सेंअयोध्यापुरपट्टण । तैसेंचमथुरानगरजाण । देशभरलेसमग्रपूर्ण । दुःखदरिद्रपळालें ४६ जयपावलाशत्रुघ्न । कळलेंरघुपतीसवर्तमान । छत्रचामरादिसंपूर्ण । राजचिन्हें
पाठविलीं ४७ शत्रुघ्नावरीधरूनिछत्र । केलामथुरेचानृपवर । समुद्रपर्यंतसमग्र । देशतयासिदीधला ४८ तोंअयोध्येमाजीतेवेळे । एकनवलपरमवर्तलें । एकादश
सहस्रवर्षेंकेलें । अयोध्येचेंराज्यश्रीरामें ४९ रामराज्यामाजीमृत्य । अकाळींनसेचसत्य । परीएकब्राह्मणाचासुत । मरणअकस्मातपावला ५० झालेंत्याचेंव्रतबंधन ।
तोंसवेंचपावलामरण । तंवपित्यानेंत्यासउचलोन । राजद्वाराआणिला ५१ राघवासह्मणेब्राह्मण । त्वांकायकेलेंदोषाचरण । अकाळींबाळपावलामरण । करींप्रयत्न
लवकरीं ५२ परमचिंताक्रांतरघुनाथ । तंवपातलाकमलोद्भवसुत । सीताकांतेंवृत्तांत । नारदासीसांगीतला ५३ नारदह्मणेजानकीपती । कोणीतपकरितोशूद्रजाती ।
त्यातपेंकरूननिश्चितीं । द्विजकुमारनिमालें ५४ तपकरणेंहाब्राह्मणाचाधर्म । इतरांसितोसहजचिअधर्म । शूद्रतपआचरतांपरम । अकाळींमरणहोयपैं ५५ ऐसेंबो
लतांब्रह्मनंदन । रामचिंतीपुष्पकविमान । तोंतत्काळआलेंधांवोन । रामेंबाहिलेंह्मणोनी ५६ प्रधानसेनेसहिततात्काळ । वरीआरूढेतमाळनीळ । शोधूंलागला
पृथ्वीमंडळ । गुहाअचलकठीणस्थानें ५७ जोतपस्वीदृष्टींदिसे । त्यासकोणजातीराघवपुसे । तंवतेबोलतीत्यासरसें । श्रेष्ठवर्णब्राह्मणपैं ५८ तयांसराघवनमून ।

१ आहुति । २ ढेकूण । ३ शत्रुघ्न । ४ सोडिले । ५ ब्रह्मदेवानें । ६ पर्वत इत्यादि । ७ देव । ८ मौंजीबंधन । ९ नारद । १० मृत्युपावला । ११ बोलाविलें । १२ पर्वत ।

मगकरीतयांचेंपूजन । याचपरीउर्वीसंपूर्ण । रघुनंदनशोधीतसे ५९ मगदक्षिणपंथेंशाधीश्रीराम । तोंवृक्षलागलेपरम । गिरिकंदरींएकअधम । किराततपकरीतसे ६०
आरंभिलेंधूम्रपान । तयासपुसेजनकजारमण । ह्मणेवदेंकांकोणवर्ण । तपकिमर्थआरंभिलें ६१ मगतोह्मणेमीकिरात । स्वर्गानिमित्ततपकरितोंयेथ । ऐकतांकोपला
जानकीकांत । ह्मणेहाआचरेपरधर्म ६२ बाणतीक्ष्णपरमचपळ । काढोनिछेदिलेंकंठनाळ । तोउद्धरूनितत्काळ । स्वर्गलोकपावला ६३ तोंविमानींबैसोनिअमरनां
थ । रघुनाथासियेऊनिभेटत । ह्मणेबरावधिलाकिरात । पुरलेमनोरथदेवांचे ६४ सीतावल्लभारघुनंदना । पुराणपुरुषागुणसंपन्ना । मजकांहींकरावीआज्ञा । तेमी
सिद्धीपाववीन ६५ रघुनाथह्मणेऋषिनंदन । अयोध्येंतपावलामरण । तयासिद्यावेंजीवदान । सहस्रनयनअवश्यह्मणे ६६ मगइंद्रआज्ञेंकरून । परतलाद्विजपुत्राचा
प्राण । जैसाग्रामाजातांपंथींहून । येईपरतोनमाघारा ६७ बहुतांचेसुतत्यावेळे । जेपूर्वींहोतेनिमाले । तेहिइंद्रेंआणोनिदिधले । तद्रूपतैसेचपूर्ववत ६८ जेवींउसणी
वस्तूनेत । तीपरतोनितैसीचदेत । तेवींतयांद्विजांचेसुत । अमरेश्वरेंदीधले ६९ असोइकडेअयोध्यापती । अगस्तींच्याकाननाप्रती । जाताझालासहजगती । व
नेंउपवनेंविलोकित ७० तोंपुढेंदोनपक्षियेऊन । राघवासिघालितीलोटांगण । ह्मणतीआमचावादनिवडोन । पुढेंगमनकरावें ७१ तेंरघूत्तमेंऐकोन । स्थीरकेलेंपुष्पक
विमान । तोंउलूकगृध्रदोघेजण । बोलतेझालेतेधवां ७२ दिवाभीतबोलेवचन । हेंगृहमाझेंपूर्वींहून । हागृध्रमजदवडून । बळेंचयेथेंनांदतो ७३ मगगृध्रबोलत । उगें
चमजपीडीदिवाभीत । गृहमाझेंयथार्थ । बहुतकाळयेथेंची ७४ प्रधानासह्मणेसीतावर । यांचावादनिवडासत्वर । सत्यनिवडोनमंदिर । ज्याचेंत्यासदेइजे ७५ तों
गृध्रबोलेपापमती । जंवयेथेंपृथ्वीनवती । तंवयावृक्षावरीनिश्चितीं । गृहमाझेंम्यांरचियेलें ७६ दिवाभीतबोलेवचन । ईश्वरेंपृथ्वीकेलीनिर्माण । मगवृक्षवाढलापूर्ण ।
मगम्यांगृहनिर्मिलें ७७ प्रधानह्मणेगृध्रसत्य । बहुतकाळाच्यागोष्टीसांगत । ऐकोनिहांसलारघुनाथ । ह्मणेकेंविंहाअनर्थनिवडिला ७८ पृथ्वीवृक्षासआधार ।[1] पृथ्वी
चेआश्रयेंतरुवर । दुरात्मागृध्रसाचार । उलूकालागींपीडीतसे ७९ निवडोनियथार्थव्यवहार । श्रीरामउलूकासिदेतमंदिर । ह्मणेगृध्रचांडाळसाचार । यासवधीनमी
आतां ८० बाणकाढिलातीक्ष्णतेक्षणीं । तंवगर्जेआकाशवाणी । ह्मणेहेरामकोदंडपाणी । यासिनमारींसर्वथा ८१ हापूर्वींभूपतीब्रह्मदत्त । गौतमऋषीचाअंकित ।
तोयाचेसदनाअकस्मात । भोजनासआलागौतमगुरू ८२ तयासियाणेंमांसदिधलें । देखोनिगुरूचेंमनक्षोभलें । तयानेंतत्काळयासशापिलें । गृध्रहोयह्मणोनियां ८३
मगहालागलागुरूचेचरणीं । उश्शापबोलेगौतममुनी । रामदर्शनहोतांतयेक्षणीं । जासीउद्धरूनिस्वर्गासी ८४ ऐसेंदेववाणीजंवबोलत । तोंविमानपातलेंअकस्मात ।
दिव्यदेहपावलाब्रह्मदत्त । भावेंनमीतरामचंद्रा ८५ स्तवोनियांकोदंडपाणी । तत्काळबैसलाविमानीं । रघुवीरप्रतापेंकरूनी । दिव्यदेहपावला ८६ असोकलशोद्भ
वाचेआश्रमासी । येताजाहलाअयोध्यावासी । साष्टांगनमूनऋषीसी । राघवउभाराहिला ८७ बहुतकरूनआदर । आश्रमींपूजिलारघुवीर । हस्तकंकणएकसुंदर ।

---

१ पृथ्वी । २ कोळी । ३ इंद्र । ४ आकाशवाणी । ५ रामचंद्र । ६ अगस्ति । ७ घरें ।

ऋषीनेंदीधलेंराघवा ८८ पृथ्वीचेंमोलसंपूर्ण । एकएकजडलेंरत्न । सीतावल्लभेंदेखोन । घटोद्भवाप्रतिपुसे ८९ ह्मणेयासिनिर्मिताचतुरानंन । हेस्वर्गवस्तुप्रभावन । मनुष्यासिदुर्लभपूर्ण । तुह्मांसकैसीलाभली ९० मगअगस्तीकथासांगत । पैलतेसरोवरींपाहेंप्रेत । हाविदर्भदेशींचानृपनाथ । पुण्यवंततपोराशी ९१ दानकेलेंअपरिमित । श्रीरामातपआचरलाबहुत । परीअन्नदानकिंचित । घडलेंनाहींत्यापासुनी ९२ स्वर्गासगेलातोनृपनाथ । परिक्षुधेनेंपीडिलाअत्यंत । मगतयासिह्मणेपद्मजात । नाहींभक्षार्थतुजयेथें ९३ तूंनाहींकेलेंअन्नदान । येथेंनपाविजेदांधल्यावीण । तरीतूंभूतलाजाऊन । आपुलेंप्रेतभक्षींकां ९४ तूंतेंभक्षितांनित्यकाळ । मांसवाढेलबहुसाल । मगतोविमानींबैसोनभूपाळ । नित्यकाळयेततेथें ९५ आपुलेंप्रेतभक्षून । स्वर्गासजायपरतोन । अन्नोदकाएवढेंदान । दुजेंनाहींराघवा ९६ भाग्यतेंवैराग्य निश्चित । दैवतएकसद्गुरुनाथ । शांतिसुखाहूनअद्भुत । दुजेंसुखनसेची ९७ तिर्थींमाजीद्वादशीश्रेष्ठ । कींमंत्रांमाजीगायत्रीवरिष्ठ । कींतीर्थांमाजीसुभट । प्रयागराज थोरजैसा ९८ तैसेंदानांमाजीअन्नदान । राघवाअत्यंतश्रेष्ठपूर्ण । असोत्यारायासिकमलासन । बोलताझालातेकाळीं ९९ ह्मणेअगस्तीचेंदर्शन । होतांतुझेंकर्मखंडेलजाण । तोंएकेदिवसींयेऊन । प्रेतभक्षितसेनृपवर १०० तेंम्यांअकस्मातदेखिलें । कृपेनेंहृदयमाझेंद्रवलें । मगम्यांतयावरदानादिधलें । कर्मखंडलेंतयाचें १ मगतोवैदर्भराजा तेथून । करिस्वर्गीअमृतपान । तेणेंगुरुपूजेलागींपूर्ण । मजहेंकंकणदिधलें २ देवांचेअंशरत्नांवरी । चिंतितमनोरथसिद्धकरी । ऐसेंऐकोनिअयोध्याविहारी । घालीकरींकंकणतें ३ राघवह्मणेमहाऋषी । दंडकारण्यह्मणतीयासी । याचीपूर्वकथाअसेकैसी । तेंमजलागींसांगिजे ४ अगस्तीह्मणेमित्रकुळींदेख । मनूचापुत्रइक्ष्वाक । तयाचापुत्रदंडक । रावनिघालामृगयेसी ५ काननींऋषिआश्रमबहुत । दंडकजायपाहतपाहत । तंवभृगूचाआश्रमदेखत । शोभिवंतअत्यंतजो ६ तेथेंतोबैसलाक्षणभरी । तंवभृगुऋषिनव्हतामंदिरीं । घरींतयाचीहोतीकुमरी । अरजानामतियेचें ७ देखोनियांएकांत । कामातुरझालानृपनाथ । परीतेबाळकुमारीअसत । दशवर्षवयाची ८ दंडकेंधरूनियांबळें । ऋषिकन्येसीभोगिलें । शरीरतियेचेंअचेतनपडलें । दंडकगेलातेथुनी ९ भृगुआश्रमाजंवयेत । तंवदेखेकन्यामूर्च्छित । ऋषीसवार्तासांगतीसमस्त । दंडकेंअनर्थकेलाहा ११० ऋषिक्षोभलाजैसाकृतांत । दंडकासितेव्हांशापित । ह्मणेसेनाप्रजादेशसमस्त । वनेंपट्टणेंसर्वही ११ वृक्षतोयतृणधान्य । तुझेंवंशासहितप्रधान । चांडाळाजायरेभस्महोऊन । सप्तदिननलागतां १२ ऐसेंबोलिलाविप्रोत्तम । तैसेंचसर्वहीझालेंभस्म । नाहींउरलेंवृक्षाचेंनाम । पक्षीतोयमग कैंचें १३ बहुतकाळपर्यंत । शून्यदेशपडलासमस्त । पुढेंनारदेंकलहबहुत । पर्वतामाजीलाविला १४ मेरूआणिविंध्याचळ । उंचावलेभांडतीसबळ । खळवळलेंसूर्यमंडल । हाहाःकारसृष्टीवरी १५ विंध्याद्रीनाटोपेसाचार । सूर्याविणपडलाअंधकार । मगमिळोनिऋषिनिर्जर । मजप्रतियेऊनिप्रार्थिती १६ तुजवीणाविंध्याचळ । कोणासिनाटोपेसबळ । तरीतूंदक्षिणेसजायींतात्काळ । तीर्थयात्राकरावया १७ मगमीवाराणसीटाकूनित्वरित । दक्षिणेसआलोंऋषींसहित । मजदेखतांविंध्याचळप

१ ब्रह्मदेव । २ तेजःपुंज । ३ निर्जीवशरीर । ४ राजा । ५ श्रेष्ठ । ६ तुटेल नाहींसें होईल । ७ राजा । ८ कळवळलें । ९ रामचंद्र । १० सूर्यवंशीं । ११ पारध । १२ रान । १३ कन्या ।

डत । पृथ्वीवरीआडवा १८ तयासबोलिलोंवचन । जोंमीमाघारायेईनपरतोन । तोंवरीनउठवेंयेथून । उठल्याशापीनक्षणार्धें १९ शापधाकेंपर्वत । अद्यापिनउठे
चयथार्थ । मगउगवलाआदित्य । लोकसमस्तसुखीझाले १२० तेंहेंदंडकारण्यवोस । ऋषींसहम्यांकेलावास । इंद्राससांगूनबहुवस । मेघवृष्टीकरविली २१ आणिधन
धान्यबीजेंबहुत । तोंहिवर्षलाअमरनाथ । मगहादेशवसलाअद्भुत । दोषदुष्काळनिमाला २२ त्यापासूनिदंडकारण्य । राघवाह्मणतीयालागुन । असोऋषीचीआज्ञा
घेऊन । रघुनंदननिघाला २३ पुष्पकारूढहोऊन । अयोध्येसिआलापरतोन । तोंऋषीश्वरकुमरघेऊन । रामदर्शनापातले २४ ह्मणतीधन्यधन्यरघुवीराकेलें ।
मृतपुत्रांमाघारेंआणिलें । यशाचेपर्वतउंचावले । मेरूहूनिआगळे २५ मुक्तमंडपींरघुनाथ । शोभलातेव्हांजानकीसहित । भोंवतेबंधूवेष्टित । पुढेंहनुमंतउभासदां ।
२६ श्रीरामविजयग्रंथपावन । उत्तरकांडसुरसगहन । पुढेंनिजधामागेलारघुनंदन । हेंअनुसंधानवर्णावें २७ तोंमाध्यान्हींप्रकटोनिरघुनाथ । ह्मणेयेथोनिग्रंथकरी
समाप्त । अवतारसंपलाहेंचरित्र । रामविजयींनसांगावें २८ मींजन्ममरणातीत । अभंगअक्षयशाश्वत । तोचमीब्रह्मानंदपंढरीनाथ । भीमातीरींउभाअसें २९
टाकोनियांचापशर । दोनीजघनींठेवूनिकर । समपादसमनेत्र । उभासाचारमीयेथें १३० ऐसीआज्ञाहोतांसत्वर । श्रीधरेंघातलानमस्कार । करूनियांजयजयकार ।
रामविजयग्रंथसंपविला ३१ चाळीसअध्यायग्रंथतत्वता । तुजप्रतिपावोपंढरीनाथा । ब्रह्मानंदपददेईंआतां । जगदात्मयाजगद्गुरू ३२ वाल्मीककृतमूळग्रंथ । हनुमंतकाव्य
गोडबहुत । आणीकहीग्रंथींसत्यवतीसुत । रामकथाबोलिला ३३ तेथींचींसंमतेंघेउनी । पंढरीनाथेंकृपाकरूनी । सांगितलेंकर्णीयेउनी । तेंचलिहिलेंसाक्षेपें ३४ रामविजय
वरदग्रंथ । याचाकर्त्तापंढरीनाथ । श्रीधरनामेंहेंनिमित्त । पुढेंकेलेंउगेंची ३५ याग्रंथासवरदान । पंढरीनाथेंदिधलेंआपण । वाचितीपढतीजेअनुदिन । होयज्ञानअद्भुततयां
३६ ज्यासवोढवेसंकटमहाविघ्न । तरीतेणेंकरितांएकआवर्तन । तत्काळसंकटजायनिरसोन । वातेंकरूनअभ्रजैसें ३७ पांचअवर्तनेंकरितांपूर्ण । जायमहाव्याधीनिरसो
न । संततीसंपत्तीधन । पावेलसत्यनिर्धारीं ३८ होऊनियांशुचिर्भूत । दहाआवर्तनेंकरितांसत्य । पोटींहोईलदिव्यसुत । रघुनाथभक्तप्रतापी ३९ जरीनहोयश्रवणपठण ।
नित्यकरितांग्रंथपूजन । त्यागृहींचेंसंकटपूर्ण । आंगेंहनुमंतनिवारी १४० अद्यापिचिरंजीवहनुमंत । जेरघुनाथकथावाचितीभक्त । त्यांसअंतरबाह्यरक्षित । उभातिष्ठत
त्यांपासीं ४१ करितांरामकथाश्रवण । सप्रेमसदांवायुनंदन । ग्रंथवाचितांपुढेंजाण । करजोडूनिउभाराहे ४२ शुचिर्भूतहोउनी । रामविजयउसांघेउनी । निद्राकरितां
त्यासस्वप्नीं । मारुतिदर्शनदेतसे ४३ ऐसायाग्रंथाचाचमत्कार । जाणतीरामउपासकनर । आधिव्याधिदुःखदरिद्र । जायसमस्तग्रंथसंग्रहें ४४ बाळकांडआठअध्या
यवरी । अयोध्याकांडअध्यायचारी । चारअध्यायनिर्धारीं । अरण्यकांडप्रचंड ४५ दोनअध्यायकिष्किंधाकांड । तेथोनिपांचअध्यायवितंड । तेंसुंदरकांडप्रचंड ।
लीलाचरित्रमारुतीचे ४६ दहाअध्यायसंपूर्ण । युद्धकांडरसाळगहन । सातअध्यायपावन । उत्तरकांडजाणावें ४७ ऐसेअध्यायचाळीस । मिळूनरामविजयझालासु

१ मोक्षपद । २ श्रीव्यास । ३ निरंतर । ४ । पारायण आवृत्ति । ५ वायु । ६ मारुति । ७ मनोदुःख व शरीररोग ।

रस । श्रवणकरितांआसमास । ब्रह्मानंदउचंबळे ४८ प्रथमाध्यायींमंगळाचरण । गणेशसरस्वतीगुरुस्तवन । वाल्मीकाचीउत्पत्तीसांगोन । प्रथमाध्यायसंपविला ४९
बंधूसहितनिश्चिती । सांगितलींरावणाचीउत्पत्ती । दशरथलग्नाचीगती । द्वितीयाध्यायींनिरूपिली १९० श्रावणवधशृंगीचेंआगमन । यांगदशरथेंकेलापूर्ण । यावरी
हनुमंतजन्मकथन । तृतीयाध्यायींहेचिकथा ५१ कौसल्यासुमित्राकैकेयीप्रती । डोहळेपुसोंगेलानृपती । श्रीरामजन्मध्यानस्थिती । चतुर्थाध्यायींहेचिकथा ५२
श्रीरामाचेंमौंजीबंधन । ब्रह्मचर्यतीर्थाटण । विश्वामित्रमागेरघुनंदन । हेंचिनिरूपणपंचमाध्यायीं ५३ योगवासिष्ठकथून । मायेनेंगाधिजकेलादीन । वेदांतकेलानि
रूपण । सहावासंपूर्णजाणावा ५४ ताटिकामर्दूनियागरक्षिला । अहिल्याउद्धारपुढेंकेला । सीतेचाजन्मसांगितला । सातव्यामाजीसंपूर्ण ५५ आठव्यामाजीसीता
स्वयंवर । अपमानिलादशकंधर । लग्नलागोनिजिंकिलापरशधर । आलारघुवीरअयोध्ये ५६ राज्यींबैसतांरघुनाथ । कैकेयीनेंकेलाअनर्थ । त्याकरितांदुःखीदशरथ ।
नवमाध्यायींहेचिकथा ५७ श्रीरामवनासीनिघाला । कौसल्येनेंशोककेला । जान्हवीतीराश्रीरामआला । दशमाध्यायीं हेचिकथा ५८ मगदशरथेंत्यागिलाप्राण । भर
तआलामातुळगृहाहून । भक्तिरसदिव्यनिरूपण । गोडबहुतअकरावा ५९ चित्रकूटपर्वतींभेटलारघुनंदन । भरतेंबहुतकेलेंस्तवन । नंदिग्रामींभरतस्थापून । हेंचिक
थनद्वादशाध्यायीं १६० बहुतऋषींचेंदर्शन । घेताझालारघुनंदन । अगस्तीचामहिमापूर्ण । तेराव्यांतकथियेला ६१ शूर्पनखेचेंविटंबन । वधिलात्रिशिराखरदू
षण । दशमुखासिवर्त्तमान । हेचिकथाचवदाव्यांत ६२ मृगवधूंगेलारघुनंदन । सीताघेऊनिजायरावण । जटायूवधिलाकपटेंकरून । पंधराव्यांतहेचिकथा ६३
सीताविरहेंरामव्यापिला । त्यावरीजटायुउद्धरिला । पंपासरोवरींरामआला । सोळावाझालायेथुनी ६४ वालिसुग्रीवांचीउत्पत्ती । शक्रसुतावधीरघुपती । सत्रावेंअ
ध्यायींनिश्चिती । हेचिकथारसाळपैं ६५ तारेप्रतिबोधकरून । शुद्धीसगेलेवानरगण । समुद्रतीरींसंपातिदर्शन । हेंनिरूपणअठराव्यांत ६६ समुद्रउल्लंघूनिलंका
शोधून । रावणसभाविटंबून । विजयीजाहलावायुनंदन । हेंचरित्रएकूणिसाव्यांत ६७ हनुमंतासस्सीतादर्शन । विध्वंसिलेंअशोकवन । वधिलाअखयाआणिराक्षससं
पूर्ण । हेचिकथाविसाव्यांत ६८ इंद्रजिताचेंविटंबन । पुच्छेंकेलेंलंकादहन । किष्किंधेसिआलाअंजनीनंदन । हेचिकथाएकविसाव्यांत ६९ ब्रह्मपाशबंधन । मिषघेऊ
निवायुनंदन । सागरींपुच्छविझवून । सुवेळेसीपातला १७० ब्रह्मपत्रावाचून । समुद्रतीराआलारघुनंदन । मगविभीषणेंबोधिलारावण । हेचिकथाबाविसाव्यांत ७१
मगविभीषणभेटेश्रीरामासयेऊन । सागरदर्शनसेतुबंधन । सुवेळेसिआलारघुनंदन । हेंचिनिरूपणतेविसाव्यांत ७२ कापट्यदाविलेंसीतेसी । मंदोदरीभेटलीजनक
कन्येसी । मगसुग्रीवेंत्रासिलेंरावणासी । कथाहेचिचोविसाव्यांत ७३ अंगदआलारावणाबोधून । नंतरयुद्धझालेंदारुण । नागपाशींबांधिलेरामलक्ष्मण । हेंचरित्रपंच
विसाव्यांत ७४ प्रहस्तवधमंदोदरीनीती । मगयुद्धाआलालंकापती । तोपराभवलानिश्चितीं । हेंचरित्रसव्विसाव्यांत ७५ जागाकेलाकुंभकर्ण । त्यावरीयुद्धजाहलेंदा

१ यज्ञ । २ दशरथ राजा । ३ श्रीराम । ४ विश्वामित्र । ५ रावण । ६ परशुराम । ७ भागीरथी । ८ हरिण मारायास । ९ वालीस । १० वालीची स्त्री । ११ मारुति ।

रुण । समरीं घटश्रोत्रें दिधला प्राण । हें निरूपण सत्ताविसाव्यांत ७६ नरांतकादि साहा जण पाडिले । शक्रजितें शरजाळ सोडिलें । मारुती द्रोणाचळ आणी ते वेळे । अठ्ठाविसाव्यांत हे चकथा ७७ निकुंबळेसि जाऊन । वानरीं होम विध्वंसून । शक्रजिता समारी लक्ष्मण । एकूणतिसाव्यांत हे कथा ७८ तिसाव्यांत सुलोचना गहिंवर । एकतिसाव्यांत अहिमहीसंहार । शक्तिभेदो निनिर्धार । बत्तिसावा संपूर्ण ७९ रावणाचा होम विध्वंसून । अपार माज विलेंरण । रावणवधो निस्थापिला विभीषण । हें चरित्र पूर्ण तेहेतिसाव्यांत १८० जानकीसदिव्य देऊन । मग इंद्र वर्षला अमृतपर्जन्य । देवस्वस्थाना गेले स्तवून । हे कथा चौतिसाव्यांत ८१ पुष्पकीं बैसोनि रघुनंदन । घेतलें अगस्तीचें दर्शन । त्यावरी भरतभेटी पूर्ण । हें चरित्र पस्तिसाव्यांत ८२ नंदिग्रामीं राहिला राघवेश । मग केला अयोध्याप्रवेश । राज्यीं स्थापूनि श्रीरामास । वानर गेले स्वस्थाना ८३ छत्तिसावे अध्यायीं जाण । हे चि कथा असे संपूर्ण । त्यावरी तीन अध्याय गहन । लवकुशाख्यान गोड पैं ८४ चाळिसाव्यांत रघुवीरें । मृत्यपावलीं ऋषींचीं कुमरें । किरातवधो नियांत्वरें । बाळें माघारीं आणिलीं ८५ चाळीस अध्यायपर्यंत । रामविजय संपूर्ण ग्रंथ । श्रवणमननें पुरे अर्थ । जाणती पंडित विवेकी ८६ रामविजय ग्रंथनृपती । चाळीस अध्याय वीरा निश्चिती । दोषदळ संहारिती । प्रचंड प्रतापी विरहे ८७ रामविजय ग्रंथ सुंदर । हें चाळी सखणाचें मंदिर । सीतेसहित रघुवीर । क्रीडा करितत यावरी ८८ कीं हें चाळीस खणांचें वृंदावन । रघुनाथकथा तुळसी पूर्ण । दृष्टांत तीं पत्रें जाण । आंवर्तन प्रदक्षिणा भक्त करिती ८९ रामविजय ग्रंथ मंदिरें । चाळीस कोठड्या अति सुंदर । साहित्य द्रव्य अपार । त्यामाजी भरलें नगणवे १९० कीं ग्रंथ हा वासरमणी । वेष्टिला असे दृष्टांत किरणीं । कीं साहित्य तारागणीं । ग्रंथचंद्र वेष्टिला ९१ कीं ग्रंथ हा चि रघुवीर । दृष्टांत त्याचे वानर । मारूनि अहंदशकंधर । विजयरूप सर्वदा ९२ कीं रामविजय मांदुसं आळी । आंत होतीं चाळीस कोहळीं । नवरसद्रव्यें पूर्ण भरलीं । मज दीधलीं ब्रह्मानंदें ९३ पळालें भवदुःख दरिद्र । भाग्य घरा आलें अपार । कीं ग्रंथ हा पंढरीनगर । दृष्टांत अपार यात्रा तेथें ९४ रामविजय ग्रंथखाणी । वर्णितां धन्य झाली वाणी । ब्रह्मानंद कृपें करूनी । ग्रंथसिद्धीस पावला ९५ आनंदसांप्रदाय पूर्ण । वाढत आलें मुळींचें ज्ञान । सृष्टीआदीं चतुरानन । उपदेशिला नारायणें ९६ पद्मोद्भवें तें चि ज्ञान । अत्रीस दिधलें संपूर्ण । त्याचे पोटीं आदिपुरुष जाण । दत्तात्रेय अवतरला । ९७ दत्तात्रेयें तें चि ज्ञान शुद्ध । सांगूनि बोधिला सदानंद । तेथूनि रामानंद प्रसिद्ध । यतीश्वर अगाध जो ९८ तेथोनि मंगळानंद ईश्वर । गंभीर ज्ञानानंद दिवाकर । सहजानंद योगेश्वर । कल्याणधामवासी जो ९९ तेथूनि पूर्णानंद यतिराज । जो महाज्ञानी तेजःपुंज । तेथूनि दत्तानंद यतिराज । पूर्ण दत्तात्रेय अवतार २०० त्या दत्ताचे हृदयीं शुद्ध । अवतरला ब्रह्मानंद । पिता आणि गुरु प्रसिद्ध । तो चि माझा जाणिजे १ पंढरीहूनि चार योजनें दूरी । नैर्ऋत्यकोणीं नाझरे नगरीं । तेथील देशलेखक अवधारी । ब्रह्मानंद पूर्वाश्रमीं २ मग श्रीपंढरीस येऊन । विधीनें केलें संन्यासग्रहण ।

१ शपथ । २ कोळी । ३ हेतु । ४ पारायण । ५ घर । ६ सूर्य । ७ नक्षत्रांनीं । ८ अहंकाररूप रावण । ९ थैली पेटी । १० ब्रह्मदेव । ११ स्वामी । १२ कल्याण गावीं राहणारा ।

भीमातीरींसमाधिस्थपूर्ण । ब्रह्मानंदयतिराज ३ तोब्रह्मानंदपूर्णपिता । सावित्रीनामेंमाझीमाता । वंदोनियांउभयतां । रामविजयग्रंथसंपविला ४ श केसोळाशेंपंचवीस । सुभानुनामसंवत्सरास । भानुसप्तमी[1]शुद्धविशेष । श्रावणमासविख्यातपैं ५ पंढरीक्षेत्रींनिश्चयेसीं । रामविजयसंपविलातेदिवसीं । लेखक[2]आणिश्रोतयांसी । असोकल्याणसर्वदां ६ सुभानुसंवत्सरभानुवार[3] । भानुवंशीं[4]जन्मलारघुवीर । भानु[5]आणिरोहिणीवर[6] । तोंवरीग्रंथअसोहा ७ ब्रह्मानंदापांडुरंगा । श्रीधरवरदापूर्णअभंगा । पुराणपुरुषाभक्तभवभंगा । श्रोतावक्तातूंचिपैं ८ स्वस्तिश्रीरामविजयग्रंथसुंदर । संमतवाल्मिकीनाटकाधार । सदांपरिसोतपंडितचतुर । चत्वारिंशत्तमोध्यायगोडहा ॥ २०९ ॥ ॥ अध्याय ॥ ४० ॥ ॥ ओंव्या ॥ २०९ ॥ ॥ श्रीसीतारामचंद्रार्पणमस्तु ॥ श्रीकृष्णार्पणमस्तु ॥ ॥ श्रीमज्जगदीश्वरार्पणमस्तु ॥ ॥ शुभंभवतु ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

---

१ रविवार व सप्तमी तिथी । २ लिहिणारा । ३ रविवार । ४ सूर्यवंशीं । ५ सूर्य । ६ चंद्र ।

हा ग्रंथ मुंबईत गोपाळ नारायण आणि कंपनीचे मालक यांच्याकरितां रा॰रा॰रामचंद्र कृष्ण पिंगे वरेरकर यांणीं
गोपाळ नारायण कंपनीच्या छापखान्यांत छापून प्रसिद्ध केला. मिति माघ वद्य दशमी बुधवार
शके १८२३ प्लव नाम संवत्सरे । ता॰ ५ माहे मार्च सन १९०२.
आवृत्ति ६ वी । कालिकादेवीरोड मुंबई.

॥ इति श्रीरामविजय ग्रंथ समाप्तः ॥

[OrderDescription]
,CREATED=28.02.20 13:57
,TRANSFERRED=2020/02/28 at 15:18:20
,PAGES=419
,TYPE=STD
,NAME=S0002914
,Book Name=M-2803-SHRIRAM VIJAY
,ORDER_TEXT=
,[PAGELIST]
,FILE1=00000001.TIF
,FILE2=00000002.TIF
,FILE3=00000003.TIF
,FILE4=00000004.TIF
,FILE5=00000005.TIF
,FILE6=00000006.TIF
,FILE7=00000007.TIF
,FILE8=00000008.TIF
,FILE9=00000009.TIF
,FILE10=00000010.TIF
,FILE11=00000011.TIF
,FILE12=00000012.TIF
,FILE13=00000013.TIF
,FILE14=00000014.TIF
,FILE15=00000015.TIF
,FILE16=00000016.TIF

FILE17=00000017.TIF
,FILE18=00000018.TIF
,FILE19=00000019.TIF
,FILE20=00000020.TIF
,FILE21=00000021.TIF
,FILE22=00000022.TIF
,FILE23=00000023.TIF
,FILE24=00000024.TIF
,FILE25=00000025.TIF
,FILE26=00000026.TIF
,FILE27=00000027.TIF
,FILE28=00000028.TIF
,FILE29=00000029.TIF
,FILE30=00000030.TIF
,FILE31=00000031.TIF
,FILE32=00000032.TIF
,FILE33=00000033.TIF
,FILE34=00000034.TIF
,FILE35=00000035.TIF
,FILE36=00000036.TIF
,FILE37=00000037.TIF
,FILE38=00000038.TIF
,FILE39=00000039.TIF
,FILE40=00000040.TIF
,FILE41=00000041.TIF

FILE42=00000042.TIF
,FILE43=00000043.TIF
,FILE44=00000044.TIF
,FILE45=00000045.TIF
,FILE46=00000046.TIF
,FILE47=00000047.TIF
,FILE48=00000048.TIF
,FILE49=00000049.TIF
,FILE50=00000050.TIF
,FILE51=00000051.TIF
,FILE52=00000052.TIF
,FILE53=00000053.TIF
,FILE54=00000054.TIF
,FILE55=00000055.TIF
,FILE56=00000056.TIF
,FILE57=00000057.TIF
,FILE58=00000058.TIF
,FILE59=00000059.TIF
,FILE60=00000060.TIF
,FILE61=00000061.TIF
,FILE62=00000062.TIF
,FILE63=00000063.TIF
,FILE64=00000064.TIF
,FILE65=00000065.TIF
,FILE66=00000066.TIF

FILE67=00000067.TIF
,FILE68=00000068.TIF
,FILE69=00000069.TIF
,FILE70=00000070.TIF
,FILE71=00000071.TIF
,FILE72=00000072.TIF
,FILE73=00000073.TIF
,FILE74=00000074.TIF
,FILE75=00000075.TIF
,FILE76=00000076.TIF
,FILE77=00000077.TIF
,FILE78=00000078.TIF
,FILE79=00000079.TIF
,FILE80=00000080.TIF
,FILE81=00000081.TIF
,FILE82=00000082.TIF
,FILE83=00000083.TIF
,FILE84=00000084.TIF
,FILE85=00000085.TIF
,FILE86=00000086.TIF
,FILE87=00000087.TIF
,FILE88=00000088.TIF
,FILE89=00000089.TIF
,FILE90=00000090.TIF
,FILE91=00000091.TIF

FILE92=00000092.TIF
,FILE93=00000093.TIF
,FILE94=00000094.TIF
,FILE95=00000095.TIF
,FILE96=00000096.TIF
,FILE97=00000097.TIF
,FILE98=00000098.TIF
,FILE99=00000099.TIF
,FILE100=00000100.TIF
,FILE101=00000101.TIF
,FILE102=00000102.TIF
,FILE103=00000103.TIF
,FILE104=00000104.TIF
,FILE105=00000105.TIF
,FILE106=00000106.TIF
,FILE107=00000107.TIF
,FILE108=00000108.TIF
,FILE109=00000109.TIF
,FILE110=00000110.TIF
,FILE111=00000111.TIF
,FILE112=00000112.TIF
,FILE113=00000113.TIF
,FILE114=00000114.TIF
,FILE115=00000115.TIF
,FILE116=00000116.TIF

FILE117=00000117.TIF
,FILE118=00000118.TIF
,FILE119=00000119.TIF
,FILE120=00000120.TIF
,FILE121=00000121.TIF
,FILE122=00000122.TIF
,FILE123=00000123.TIF
,FILE124=00000124.TIF
,FILE125=00000125.TIF
,FILE126=00000126.TIF
,FILE127=00000127.TIF
,FILE128=00000128.TIF
,FILE129=00000129.TIF
,FILE130=00000130.TIF
,FILE131=00000131.TIF
,FILE132=00000132.TIF
,FILE133=00000133.TIF
,FILE134=00000134.TIF
,FILE135=00000135.TIF
,FILE136=00000136.TIF
,FILE137=00000137.TIF
,FILE138=00000138.TIF
,FILE139=00000139.TIF
,FILE140=00000140.TIF
,FILE141=00000141.TIF

FILE142=00000142.TIF
,FILE143=00000143.TIF
,FILE144=00000144.TIF
,FILE145=00000145.TIF
,FILE146=00000146.TIF
,FILE147=00000147.TIF
,FILE148=00000148.TIF
,FILE149=00000149.TIF
,FILE150=00000150.TIF
,FILE151=00000151.TIF
,FILE152=00000152.TIF
,FILE153=00000153.TIF
,FILE154=00000154.TIF
,FILE155=00000155.TIF
,FILE156=00000156.TIF
,FILE157=00000157.TIF
,FILE158=00000158.TIF
,FILE159=00000159.TIF
,FILE160=00000160.TIF
,FILE161=00000161.TIF
,FILE162=00000162.TIF
,FILE163=00000163.TIF
,FILE164=00000164.TIF
,FILE165=00000165.TIF
,FILE166=00000166.TIF

FILE167=00000167.TIF
,FILE168=00000168.TIF
,FILE169=00000169.TIF
,FILE170=00000170.TIF
,FILE171=00000171.TIF
,FILE172=00000172.TIF
,FILE173=00000173.TIF
,FILE174=00000174.TIF
,FILE175=00000175.TIF
,FILE176=00000176.TIF
,FILE177=00000177.TIF
,FILE178=00000178.TIF
,FILE179=00000179.TIF
,FILE180=00000180.TIF
,FILE181=00000181.TIF
,FILE182=00000182.TIF
,FILE183=00000183.TIF
,FILE184=00000184.TIF
,FILE185=00000185.TIF
,FILE186=00000186.TIF
,FILE187=00000187.TIF
,FILE188=00000188.TIF
,FILE189=00000189.TIF
,FILE190=00000190.TIF
,FILE191=00000191.TIF

FILE192=00000192.TIF
,FILE193=00000193.TIF
,FILE194=00000194.TIF
,FILE195=00000195.TIF
,FILE196=00000196.TIF
,FILE197=00000197.TIF
,FILE198=00000198.TIF
,FILE199=00000199.TIF
,FILE200=00000200.TIF
,FILE201=00000201.TIF
,FILE202=00000202.TIF
,FILE203=00000203.TIF
,FILE204=00000204.TIF
,FILE205=00000205.TIF
,FILE206=00000206.TIF
,FILE207=00000207.TIF
,FILE208=00000208.TIF
,FILE209=00000209.TIF
,FILE210=00000210.TIF
,FILE211=00000211.TIF
,FILE212=00000212.TIF
,FILE213=00000213.TIF
,FILE214=00000214.TIF
,FILE215=00000215.TIF
,FILE216=00000216.TIF

FILE217=00000217.TIF
,FILE218=00000218.TIF
,FILE219=00000219.TIF
,FILE220=00000220.TIF
,FILE221=00000221.TIF
,FILE222=00000222.TIF
,FILE223=00000223.TIF
,FILE224=00000224.TIF
,FILE225=00000225.TIF
,FILE226=00000226.TIF
,FILE227=00000227.TIF
,FILE228=00000228.TIF
,FILE229=00000229.TIF
,FILE230=00000230.TIF
,FILE231=00000231.TIF
,FILE232=00000232.TIF
,FILE233=00000233.TIF
,FILE234=00000234.TIF
,FILE235=00000235.TIF
,FILE236=00000236.TIF
,FILE237=00000237.TIF
,FILE238=00000238.TIF
,FILE239=00000239.TIF
,FILE240=00000240.TIF
,FILE241=00000241.TIF

FILE242=00000242.TIF
,FILE243=00000243.TIF
,FILE244=00000244.TIF
,FILE245=00000245.TIF
,FILE246=00000246.TIF
,FILE247=00000247.TIF
,FILE248=00000248.TIF
,FILE249=00000249.TIF
,FILE250=00000250.TIF
,FILE251=00000251.TIF
,FILE252=00000252.TIF
,FILE253=00000253.TIF
,FILE254=00000254.TIF
,FILE255=00000255.TIF
,FILE256=00000256.TIF
,FILE257=00000257.TIF
,FILE258=00000258.TIF
,FILE259=00000259.TIF
,FILE260=00000260.TIF
,FILE261=00000261.TIF
,FILE262=00000262.TIF
,FILE263=00000263.TIF
,FILE264=00000264.TIF
,FILE265=00000265.TIF
,FILE266=00000266.TIF

FILE267=00000267.TIF
,FILE268=00000268.TIF
,FILE269=00000269.TIF
,FILE270=00000270.TIF
,FILE271=00000271.TIF
,FILE272=00000272.TIF
,FILE273=00000273.TIF
,FILE274=00000274.TIF
,FILE275=00000275.TIF
,FILE276=00000276.TIF
,FILE277=00000277.TIF
,FILE278=00000278.TIF
,FILE279=00000279.TIF
,FILE280=00000280.TIF
,FILE281=00000281.TIF
,FILE282=00000282.TIF
,FILE283=00000283.TIF
,FILE284=00000284.TIF
,FILE285=00000285.TIF
,FILE286=00000286.TIF
,FILE287=00000287.TIF
,FILE288=00000288.TIF
,FILE289=00000289.TIF
,FILE290=00000290.TIF
,FILE291=00000291.TIF

FILE292=00000292.TIF
,FILE293=00000293.TIF
,FILE294=00000294.TIF
,FILE295=00000295.TIF
,FILE296=00000296.TIF
,FILE297=00000297.TIF
,FILE298=00000298.TIF
,FILE299=00000299.TIF
,FILE300=00000300.TIF
,FILE301=00000301.TIF
,FILE302=00000302.TIF
,FILE303=00000303.TIF
,FILE304=00000304.TIF
,FILE305=00000305.TIF
,FILE306=00000306.TIF
,FILE307=00000307.TIF
,FILE308=00000308.TIF
,FILE309=00000309.TIF
,FILE310=00000310.TIF
,FILE311=00000311.TIF
,FILE312=00000312.TIF
,FILE313=00000313.TIF
,FILE314=00000314.TIF
,FILE315=00000315.TIF
,FILE316=00000316.TIF

FILE317=00000317.TIF
,FILE318=00000318.TIF
,FILE319=00000319.TIF
,FILE320=00000320.TIF
,FILE321=00000321.TIF
,FILE322=00000322.TIF
,FILE323=00000323.TIF
,FILE324=00000324.TIF
,FILE325=00000325.TIF
,FILE326=00000326.TIF
,FILE327=00000327.TIF
,FILE328=00000328.TIF
,FILE329=00000329.TIF
,FILE330=00000330.TIF
,FILE331=00000331.TIF
,FILE332=00000332.TIF
,FILE333=00000333.TIF
,FILE334=00000334.TIF
,FILE335=00000335.TIF
,FILE336=00000336.TIF
,FILE337=00000337.TIF
,FILE338=00000338.TIF
,FILE339=00000339.TIF
,FILE340=00000340.TIF
,FILE341=00000341.TIF

FILE342=00000342.TIF
,FILE343=00000343.TIF
,FILE344=00000344.TIF
,FILE345=00000345.TIF
,FILE346=00000346.TIF
,FILE347=00000347.TIF
,FILE348=00000348.TIF
,FILE349=00000349.TIF
,FILE350=00000350.TIF
,FILE351=00000351.TIF
,FILE352=00000352.TIF
,FILE353=00000353.TIF
,FILE354=00000354.TIF
,FILE355=00000355.TIF
,FILE356=00000356.TIF
,FILE357=00000357.TIF
,FILE358=00000358.TIF
,FILE359=00000359.TIF
,FILE360=00000360.TIF
,FILE361=00000361.TIF
,FILE362=00000362.TIF
,FILE363=00000363.TIF
,FILE364=00000364.TIF
,FILE365=00000365.TIF
,FILE366=00000366.TIF

FILE367=00000367.TIF
,FILE368=00000368.TIF
,FILE369=00000369.TIF
,FILE370=00000370.TIF
,FILE371=00000371.TIF
,FILE372=00000372.TIF
,FILE373=00000373.TIF
,FILE374=00000374.TIF
,FILE375=00000375.TIF
,FILE376=00000376.TIF
,FILE377=00000377.TIF
,FILE378=00000378.TIF
,FILE379=00000379.TIF
,FILE380=00000380.TIF
,FILE381=00000381.TIF
,FILE382=00000382.TIF
,FILE383=00000383.TIF
,FILE384=00000384.TIF
,FILE385=00000385.TIF
,FILE386=00000386.TIF
,FILE387=00000387.TIF
,FILE388=00000388.TIF
,FILE389=00000389.TIF
,FILE390=00000390.TIF
,FILE391=00000391.TIF

FILE392=00000392.TIF
,FILE393=00000393.TIF
,FILE394=00000394.TIF
,FILE395=00000395.TIF
,FILE396=00000396.TIF
,FILE397=00000397.TIF
,FILE398=00000398.TIF
,FILE399=00000399.TIF
,FILE400=00000400.TIF
,FILE401=00000401.TIF
,FILE402=00000402.TIF
,FILE403=00000403.TIF
,FILE404=00000404.TIF
,FILE405=00000405.TIF
,FILE406=00000406.TIF
,FILE407=00000407.TIF
,FILE408=00000408.TIF
,FILE409=00000409.TIF
,FILE410=00000410.TIF
,FILE411=00000411.TIF
,FILE412=00000412.TIF
,FILE413=00000413.TIF
,FILE414=00000414.TIF
,FILE415=00000415.TIF
,FILE416=00000416.TIF

FILE417=00000417.TIF
,FILE418=00000418.TIF
,FILE419=00000419.TIF
,